2

14008/B

A.I.n.10

Voſk

42550
46042 } dups

STEPHANUS BLANCARDUS,

P. & Med. Doctor. Ætat. L.

D. v. d. Plaats pinx. *P. v. Gunst ſculp.*

45656.

STEPH. BLANCARDI
LEXICON
MEDICUM RENOVATUM,

In quo totius artis Medicæ termini, in
ANATOME, CHIRURGIA, PHARMACIA,
CHYMIA, RE BOTANICA ETC.
Uſitati, dilucide & breviter exponuntur juxta
NEOTERICORUM tum PRACTICORUM tum
MECHANICORUM placita & verè
demonſtrata principia.

Hiſce adjungitur GRÆCARUM *vocum Etymologia; tum
earum* BELGICA, GERMANICA, GALLICA,
ANGLICA *&c. interpretatio; cum
indicibus locupletiſſimis.*

Editio noviſſima, cæteris longè auctior &
perfectior.

LUGDUNI BATAVORUM,
Apud SAMUELEM LUCHTMANS, 1735.
Academiæ Typographum.

SENECA.

Nulla res conſummata eſt dum incipit.

Et

Etiamſi omnia à veteribus inventa ſunt, hoc ſemper novum erit, uſus & inventorum ab aliis ſcientia & diſpoſitio.

WELLCOME HISTORICAL MEDICAL LIBRARY

TYPOGRAPHUS LECTORI

S. P. D.

HAbes hic recuſum eximium illud Lexicon Illuſtr. STEPHANI BLANCARDI, in quo elaborando & perpoliendo auctor ingentem, quamdiu vixit, navavit operam, incitatus quippe felici ſucceſſu, quo plurimis ſe placuiſſe viderat; unde poſtquam hoc opus primo editum fuit, & illico undique abremtum, ſæpius recenſere, & continuo nova addere, cogebatur; acceſſit quod Auctoris fama, ſcriptis aliis eruditis jam celebratiſſima, non poterat non unumquemque incitare ad hunc elaboratiſſimum & univerſalem Medicinæ theſaurum ſibi comparandum. Ut ubique in ſcriptis, ſic maxime hoc in Lexico, auctoris concinna brevitas, facilis in deſcribendis rebus perſpicuitas, & veritatis ſolius nuda & nervoſa deſcriptio abſque ullis verborum ambagibus, vel auctorum multorum ſententiis afferendis refutandiſque, emicue-

runt; unde breviter quicquid rei alicujus medicæ cognitio poſtulabat, hic vere inveniri potuerit. Mirum igitur non eſt, quod votis ſuis ſe non omnino deſtitutum cognoverit auctor; hinc itaque in provectiori & uſu continuo polita ætate animo hilari volvere cæpit de mutandis nonnullis rerum deſcriptionibus, forſitan minus claris vel perfectis, tum de addendis inventis noviſſimis, quibus adeo felix ſæculum ſuum continuo ſuperbiebat; & denique de corrigendis nonnullis erroribus, qui hinc inde incuria Typographi irrepſiſſe cernebantur ut ita editione ſequenti nitidius magiſque perfectum hoc opus prodiret. Plurima jam chartis mandaverat, ſed morte præoccupatus rem ad optatum finem perducere, non potuit. Cuncta hæc annotata, quum de recudendo hoc Lexico cogitabamus, tradidimus viro artis Medicæ perito, qui ea, quæ ſparſim exſtabant, ſuis inſeruit locis, plurima, quæ autor omittenda voluerat, [utpote vel melius jam cognita, vel minus utilia,] delevit, & quædam obſcuriora, quæ præcipitatione vel irrepſerant, vel nondum

ulti-

ultimam autoris manum experta fuerant, ad accuratius examen revocando paululum mutavit. Quidcunque tamen actum fuerit, in omnibus brevitatis ratio ſemper habita eſt, & modo rerum ſumma verumque pondus in compendium redactum, prout hujus Lexici ſcopus exigebat. Si quis enim cuncta argumenta, quibus Theoretica adſtruuntur; ſingula experimenta, quibus Anatomica demonſtrantur; & infinita obſervata, quibus Practica innituntur, deſideraret; ea ex ipſis inventoribus, fuſius ſingula tractantibus, optime cognoſceret. In hac vero editione plurimarum rerum deſcriptiones prolixiores quidem, at multò accuratiores in gratiam Tyronum additæ ſunt, quas ſæpe ex Cl. Auctorum ſcriptis, quorum opera vel rariora, vel plurimis adhuc minus cognita ſunt excerpere utiliſſimum judicatum fuit: in illis vero deſcriptionibus, ſæpe nihil mutatum fuit, ne de earum meritis aliquid detraheretur, egregiiſque Auctoribus, qui debetur honos, relinqueretur: plurima intacta quæ vel mutari vel augeri potuiſſent, ob temporis anguſtiam, & exemplorum,

quæ maxime deſiderabantur, defectum, relicta ſunt: Ob deſcriptiones rerum itaque in hoc volumine nunc multum mutatas, & augmentum ſparſim ſuis locis hinc inde inſertum evenit, ut multò plus præ præcedentibus editionibus excreverit hæc: verum cum poſt ſingula rerum nomina appellationes Belgicæ, Germanicæ, Gallicæ, & Anglicæ poſtpoſitæ fuerunt, quæ in Indice Autoris accuratiſſimo comprehendebantur, nullæ nunc iterum ſuis reſpondebant locis per numeros Arithmeticos deſignatis, quare magno labore ſingulas ſuis convenientibus numerulis iterum in hac editione aſſignavimus, atque Indicem locupletavimus, & aliquando quædam mutavimus, quæ in opere ipſo mutari non potuerunt. Dum igitur multo perfectior hæc nova editio nunc prodit, conatus hoſce noſtros æqui bonique conſulas, & Vale.

Pag. 5 *Acanthulus* lege Acanthabolus.
244 lin. 9 poſt ſcalarum, adde, ſuperior habens.

PRÆFATIO.

AUCTORIS.

L. S.

Vetus opinio eſt, jam inde ab Heroicis ducta temporibus, nihil hodie dici, quod non dictum ſit prius. Hujus ſcilicet auctores minimè præſagiebant, venturum tempus, quo iſta, quæ tunc latebant, clareſcerent; venturos dies, quibus nos tam aperta neſciſſe majores miraremur. Cunctis enim rebus ineſt quidam velut orbis, ut ſicuti cæleſtia ſydera, ita ſcientiarum vertantur: nec omnia apud antiquos optima; nec apud omnes ſtatim gratiam, fidem, auctoritatem inveniunt, quæ ſola ratione & obſervationibus ponderantur. Si hanc ſapientes viam tenuiſſent, ut ſemper majorum intra terminos ſubſiſterent; demerſa adhuc tenebris lateret veritas: nova artium lumina minimè lucerent. ARCHIMEDEM mirata eſt antiquitas, quum illius ingenio Syracuſæ defenderentur. Nec DEMETRIUS, ob repertam machinam,

minore gloria fuit, & famam in poſteros præmium tranſmiſit. Noſtra verò ætas ut iſta magnificè exornavit, ſic & artes novas eduxit, ad quas priorum nunquam induſtria penetraverat. Quis tormenta neſcit bellica; quanto vel balliſtis concitatiore, vel catapultis rapidiore impetu feruntur? Quis neſcit navigandi peritia, cum Belgæ in arma truderentur, contabulatum claſſibus mare? repertas Inſulas? reſerata Indiæ clauſtra? maximam Occidui orbis partem, priſcis ignoratam, noſtris ingenti commodo cognitam fuiſſe? Quid artem loquar Typographicam, divinarum humanarumque rerum propagatricem? Quid Medicinam? quæ per diverſos temporum orbes, velut gradibus proceſſibuſque aucta, dum priorum inventis nova adjicit poſteritas, aut fluxas rationes cautè ludificatur, robuſta maturitate in eam qua hodie eſt magnitudinem enavigavit. Multa adhuc ſacro involucro tecta jacent, & fas eſt mortalibus omnia rationi congrua, inquirere; multa admirari imo & venerari debemus, nam arcanis proxima, inveſtiganda

da non ſunt. Manſimus inter Æſculapii limites; ſingulæ artes ſua habent addenda, & quæ latè ſpatiari videntur, à ſuperfluis mundandæ. Atque iſta de noſtris hauſta fontibus, ac mox ubivis derivata, haud leve compendium humano generi attulerunt. Quiſquis mentis valens acumine, blanditiis voluptatum ſocordiave non irretitur, ſed ad artis medicæ contemplationem tempus ſumet, poterit eandem cum veteribus orbitam terere, eorumque opibus adjutus, ampliſſima arti conferre incrementa, & abſtruſarum rerum addere proventum. Quocirca abhinc annis variis, quum adducto per meditationem animo, deprehendiſſem plurima in Medicis turbide adeo tradita, ut quid ſequendum declinandumve ambigerem; id negotii credidi mihi dari, quodcunque vel alii repererant, vel ipſe obſervaveram, in commune breviter conferrem. Hinc prodierunt Opera noſtra Theoretica & Practica, uti & Anatomes libri novi, à veterum placitis immenſum diſcrepantes. Quæ provincia licet perardua, ſpretis tamen malorum obtrectationibus, eam ſubire

generoſum duxi. Ex hoc genere videtis eſſe quoque Lexicon hoc, recens, ceu clavem artis, ex inventis præcipuè juniorum comportatum. Nam quæ EROTIANUS, GALENUS, & inter recentes GORÆUS, FOESIUS, CASTELLUS, tractaverunt, ea ſuis auctoribus ſic addicta, ut vix latum unguem diſcedere erubeſcant. Id privatis uſibus ſerviit aliquamdiu, donec ſuaſu an imperio aliorum publicatur. Si ſummam in eo perfectionem non aſſecutus, ſi operarum in Græcis Παροράματα, *hæc humanæ fragilitati vel incuriæ donate. Satis amplum præmium feram, ſi Lectoribus haud ingratum accidat; quod in veſtros ſinus, deterſo vanæ adulationis fuco, ingenua devotione confertur. Valete.*

Amſtelædami
MDCCII.

I N

IN LEXICON MEDICUM

Verè Novum,

A. Doctiſſ. Nobiliſſ. Viro

D. STEPH. BLANCARDO, Ph. & M. D.

ADORNATUM.

AD CANDIDUM LECTOREM.

IMpavidos cantare *Duces*, *duo fulmina Belli*
Auriacum Batavis, *Naſſaviumque* ſuis.
Materies præcelſa nimis, nec *Viribus* æqua eſt
Debilibus, quales conſtat & eſſe meas.
Principe digna loqui, res *momentoſa*, placere
Ægrius, hic minimum flectere, crimen habet.
Majores hæc *celſa* canant; mihi ſufficit intra
Fortunam, qualis me decet, eſſe meam.
Me Potius BLANCARDE tuos narrare *Labores*;
Inque tuas *laudes* ire, redire juvat.
Hic *Scopulus* metuendus abeſt, furibunda *Charybdis*
Nulla, *Timendorum* dum procul omne *genus*.
Heic impunè licet *quocunque* vagarier, & *queis*
Mens addicta velit *Vocibus* eſſe, licet.
Ergo lubet BLANCARDE tuos narrare *Labores*
Inque tuas *Laudes* ire, redire lubet.
Ingenium quoties *Studium*, *Geniumque* pererro,
Doctus ad invidiam *Tu* mihi ſemper eris.
Nam quæcunque ſapit *Medicus*, tibi cognita, quicquid
Vel *Chymicus* ſummus callet in *Arte*, ſapis.
Felices *Nos* ergo reor, *queis* vivere *Tecum*
Contigit, & felix poſterus *Orbis* erit.
Uberius *monumenta* dabunt, meliuſque docebunt
Ingenium, quam me reddere poſſe putem.
Lexicon hoc quodcunque vides, brevitate ſuperbit
Docta, & inexhauſta *dexteritate* nitet.
Utile cum *Pulchro* pulchrè glomeratur in unum:
Utrum horum præſtat, dicere crimen habet.

Inve-

Invenies heic quousque ſuos, cum Nomine, *Morbos*.
  Unde horum doctè quæ ſit *Origo*, docet
Quid ſint, definit, vel circumſcribit eoſdem,
  Additur, interdum *Cauſa*, vel *Anſa Mali*,
Heic eſt quo *Juvenes*, & quo recreatur abundè
  Ipſe *Senex*, & quod *Gens ſtudioſa* vovet.
Si Blancarde tuum poſſem deſcribere *Librum*
  Pro merito, meritò *Gloria*, major erit.
Cætera prætereo properans: *Punctum omne* tuliſſe
  Te, *Palmam* & Cunctis præripuiſſe reor.
Penè ſtupens, addam verbum non amplius ullum:
  Gratulor *Ingenium* non latuiſſe tuum.

Dabam olim Leovardiæ
deſultorie.

Johannes van Dueren,
Med. Doct. & Practic.
Roterodamenſis.

Teis

Τοῖς τοῦ

ΛΕΞΙΚΟΥ

Ἀναγνώσοις τοῦ ὑπὸ διδακτωτάτου

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΥ

ἀρτιζομένου

Εἴ τις ΒΛΑΓΚΑΡΔΟΝ θελέεις πολυαίνου Ἰητρὸν
  Ἤδειν ἢ εἰδεῖν ὅστις ἂν ἐστιν Ἀνὴρ.
Λεξικὸν αὐτοτάτου πολυποίκιλον ἀδιαλείπτως
  Ἐστὶ δέον γινώσκειν. ἐνθάδε πεῖραν ἔχεις.
Αὐτὸς γὰρ λαμπρῶς νουσήματα πάντα διδάσκει
  Ὄφρα τε γιγνώσκῃς τ' ἄλγεα αὐτομαθῶς.
Τοὔνομα τῶν νούσων ἴδιον, γένεσιν τη διδάσκει
  Αἰτίαν ἐκπλύσσει πολλάκι καί τε ῥίζαν.
Τὴν σὴν πανσοφίαν, πεῖραν, τέχνην τ' ἐπιδείγνυς
  Ἡμῖν: ἐν θανάτοις ἀθάνατος δοκέεις.
Ὦ μεγάθυμε σὲ ἱμερόεντα μητέρχεο ἔργω
  Τῶν Μώμων ἀμέλει, βροτολόγων τε κακῶν.
Τῶν νῦν οὔτιν' ἐγὼ ἰδέειν δύναμ' οὐδὲ νοῆσαι
  Οὓς καὶ μὴ φοβέου κάλλιστε φιλόπονε
Αἰσχρὸν ζῆν σίγῃ: καλὸν εἶν' ἀντάξιον ἄβων,
  Καὶ σοὺς εὐφραινέειν γράμμασιν, ἐστὶ καλόν.

JOHANNES VAN DUEREN,

S. S. Theol. Cand. Med. & Philoſ. Doctor.

AD LECTOREM,

Pro librorum hactenus ab autore editorum, & ſpecialiter præſentis Lexici Græci commendatione.

J. VAN DYK, J. U. Doct.

MEDENBLICENSIS CARMEN.

Surge, veni, propera, quicunque inſignis amator,
Sermonis verè Græci, quicunque Latini,
Qui cupis ex placito ſolidè cognoſcere linguam
Ac querulus reperire tua de Gente Batava.
Græcè cum Græcis quod non ſic copia fandi.
Si quis adhuc etiam, quem non adſpexit Apollo
Quem Muſæ inſcitiæ dediderunt, quemque negarunt
Annumerare ſuis, adeas, mihi credito, uterque
BLANCARDUM *hunc noſtrum, ſolatio præſtat utrique.*
Nec multum intererit, ſtudium tibi quale, Medendi,
An juris, ſtudiumve tibi ſit litera totum:
Ille quid Hippocrates: Galenus *quidque* Avicenna
Quidque alii Medici ſcripſerunt, explicat omne;
Juſtinianeis Græce dat legibus aptum.
Ac qui conveniat, ſenſum, docet ille quid unquam
Græca præceptum lingua: Quid ſingula dicam,
Singula teſtantur, minimumque quod hactenus Autor
Edidit in lucem, ſummum jam præſtat honorem.
Et tu, mi lector, ſi perſcruteris eoſdem
Autoris noſtri libros, ſi Lexica *Græca,*
Græcarum, curæ Medicis, præſentia vocum,
Comperies multum fructus captarier inde.
Ergo, qui medicæ ſtudeas immittier arti
Dilige BLANCARDUM *tibi ſint hæc* Lexica *curæ.*
Et de illo verè præclarus dicet Homerus.
Ἰατρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,

STEPH.

S. BLANCARDI
LEXICON MEDICUM,

In quo exhibentur termini artis in Anatomia, Chirurgia, Pharmacia, Chymia, Botania & Praxi vulgo uſitati. &c.

A.

A Sive ā, vide *Ana.*

A, āā vide *Ana.*

ABAPTISTON, videatur *Modiolus*, derivatur ab α, priv. & βαπτίζω immergo, quia immergi non poteſt.

ABARTICULATIO, vide *Diarthroſis.*

ABDOMEN, *Juvenali Sumen*, *Aqualiculus.* Eſt Venter infimus, Hepar, Lienem, Ventriculum, inteſtina, &c. continens. Intus membranâ *Peritonæum* dictâ ſuccingitur: anterius in Epigaſtrium, Hypochondrium dextrum & ſiniſtrum, Umbilicumque dividitur: inferior regio Hypogaſtrii nomine venit, nomen accepiſſe videtur quod abdit, ſeu abſcondit viſcera. Græcis ὑπογάστριον, ἦτρον, ὑπήτριον, ἐπίσχιον, λαπάρα, ὑποκοίλιον. B. Onderbuik. G. der unterbauch / Schmerbauch. Gall. *Le bas ventre. Ventre inferieur.* A. The belly, or Panch.

ABELMOSCH: Semen eſt Belmoſchi Ægyptiaci, puſillum, reniforme, umbilico albicante, parallelis ſulcis ſtriatum, colore extus gryſeo, intus albo, odorem moſchi ſpirans: vox arabica compoſita ex *ab*, *el* & *moſch*, quod ſit moſchus Arabum, hi enim ſemen pulveriſatum

 potui

potui coffee pro gratia addunt. Gall. *Ambrette ou graine muſquée.*

Abductores Musculi, ſunt illi, qui brachium, crus, oculos &c. abducunt, quorum oppoſiti, *Adductores*, dicuntur. B. Afhalende Spieren. G. Hinweg führender Mauſſ. Gall. *Les muſcles abducteurs.* A. The extending muſcles.

Abies, eſt arbor ſemper virens, alte excreſcens, & inprimis montibus gaudet Saxoſis, cortex ejus politus, reſinoſus, præſertim in regionibus calidis, albeſcens, folia habet longa, Taxi ſimilia, ſparſim ſolitaria in ramis; flos mas, amentaceus, apiculis conſtans uno loco; fructus naſcitur alio loco inter foliola ſquammatim ſpicam formantia, eſtque fructus ſquammoſus, ſtrobilus vel conus dictus, Gr. Ἐλάτη, dici putatur, quod arbor altius excreſcat, quam cæteræ arbores. Vocatur etiam *Sapinus.* Ex hac educitur Terebinthina. B. Denne-boom / Maſt-boom. G. Thannen-baum / Tanne. Gall. *Sapin*, A. The Firtree.

Abiga herba, ab abigendo partu: vel quòd ejus folia abieti ſint ſimilia: unde & Chamæpitys dicitur. vocatur & *Ajuga*, *Arthetica*, *Arthritica*, *Iva Arthetica* vide hæc cognomina ſuis locis.

Ablactatio, dicitur quando infans, annum agens unum aut alterum, à lactatione arcetur. Gr. Ἀπογαλακτισμός. B. Speeningen / ſpenen. G. Von der Milch ſtoſſung / Entwehnung. Gall. *Sevrer.* A. a weaning.

Abluentia, vide *Abſtergentia.*

Ablutio, Chymicis eſt, cum Medicamenta impura, mediante aquæ affuſione abluuntur, ut lixivium à ſuâ terrâ; vel quando acrimonia à quavis calce aquam affundendo & decantando abluitur. B. Een waſſinge. G. Abwäſchung. Gall. *Lavement*, *Lotion.* A. A. Washing, or rinſing.

Abomasum, In ruminantibus quatuor numerantur ventriculi: Primus dicitur, *Venter*, deinde *Reticulum*, *Omaſus & Abomaſus.* Gr. Ἤνυστρον. B. De agterpens. G. Ein Feiſterdarm / Feiſt eingeweydt. Gall. *La Pance*, *Le gras boyau.* A. The Read.

Abortiva ſunt medicamenta, quæ uterum aperiunt, Fœtumque & Placentam expellunt. Gall. *remedes abortifs.*

Abortus, Aborsus, Abortio & Abortivum indiſcriminatim accipitur. Eſtque fœtus immaturi ante debitum partus tempus, in lucem editio: cujus cauſæ ſunt vel in Matre, vel in fœtu; in genere ſunt omnes cauſæ, quæ Placentam ab utero ſolvunt; hinc omnes nimii motus ſive a mente ſive a corpore producti, plethora, debilitas, convulſiones &c., uteri mala conformatio, vel ſtatus morboſus, fœtus ſi ægrotat vel mortuus eſt; &c. Fœtus abortivus *Sueton.* Abortus *Cic.* Exterricinius *Feſto*, hujus generis eſt, quaſi matre exterrita ante tempus natus. Ἠλιτόμηνον Græci dicunt. Ἔκτρωμα Ἔκβολον *Eurip* Κύημα ἀνεμιαῖον, Ἄμβλωμα, Ἀμβλυωσμὸς *Hipp.* Ἀποφθορὰ *Eid.* Ἀμβλωθρίδιον, Ἄμβλωσις, Ἐκτρωσις, Ἐκτρωσμὸς *Ariſtot.* Ἐξάμβλωμα. B. Misval/ Misdragt/ Misbaaring/ Wandragt/ Miskraam. G. Ein unzeitige Geburt/ Mißgeburt. Gall. *Avortement*, *Fauſſe-couche*, A. An untimely birth, an Abortion.

Abrasa, ἀποσύρματα græcis dicta, ſunt ulcera, quæ mollem & ſuſpenſam habent cuticulam: Vel eſt quoque locus deſquammatus, & fruſtulum, in ulceribus à partis ulceratæ ſubſtantia abraſum. Gall. *ulcerations*, *Excorchures.* A. Schaved away.

Abrasio Intestinorum eſt ulceratio partium ſuperficiariarum in Inteſtinis, qua earundem partium ramenta educuntur una cum fœcibus. Gall. *ulceration des inteſtins.* A. A Schaving off of y Inteſtines.

Abrotanum, eſt vox origine Græcâ, διὰ τὸ πρὸς ὄψιν φαίνεσθαι ἁβρὸν καὶ ἁπαλὸν, quod aſpectu ſit molle & tenerum, vel dicitur ab Africa urbe ad mare mediterraneum. Planta officinalis eſt, gymnomonoſperma, flore compoſito, ſemine non papposo, foliis tenuiſſime diviſis, odore forti, aromatico & acri, flores & ſemina referunt ſatis Abſinthium, radix lignoſa, caulis multifidus, durus, fragilis, ramoſus, medulla alba repletus. B. Averoone/ Averuit. G. Stab-wurtz/ Gert-wurtz/ Gart-haglen/ Schoſ-wurtz/Kuttel-kraut/Affruſch. Gall. *Aurone.* A. Sothernwood.

Abscessus, vide *Apoſtema.*

Abscissio, eſt ablatio partis mollis vitiatæ vel corruptæ, ope Inſtrumenti acuti ſecantis. B. een afſnyding. Gall. *Separation*, *coupure.*

Absinthium, eſt officinalis planta, habens flores

floſculoſos deorſum vergentes, caulem lignoſum, ramoſum, albeſcentem, folia incana, amara inſigniter, odoris aromatici, ſemina parva, non papposa: nomen græcum ortum ab ἄψεαξ, id eſt, contrectando, per antiphraſin deflexerunt, quod nullum animal, ob eximiam amaritiem, hanc herbam attingat. veteres Græci comici ἀπίνθιον quoque conformi Etymo, quaſi impotabilem dixerunt, quod hanc nemo, propter inſignem amarorem bibere poſſit. Vel dicitur à populis Abſinthiis, juxta Pontum habitantibus, ubi Abſinthium amariſſimum creſcit. Ex α priv. & πίνω bibo vel ex a privativo, & ψίνθος delectatio, quaſi planta, quæ ob magnam amaritiem, nullam delectationem præbet. B. Alſt / Alſem. G. Würmtod / Wermůth. Gall. *Aluine*, *Abſinthe*. A. worme-wood.

Abſorbentia, Medicamenta ſunt ex Foſſilibus, animalibus, metallicis, vel plerumque ex terreſtribus petita, quæ vim habent acidum in corpore humano in ſe trahendi, ſibi aſſociandi & enervandi; dum interea nullam ipſa acrimoniam habent, qua corpori nocere poſſunt, unde aliis ſæpe præferri ſolent, uno tamen hoc damnoſa, ſi, inerti pituita miſta, mole nocent & pondere. Dicuntur & *Temperantia*, *Concentrantia* & *Saturantia*. B. Zuurbrekende middelen. G. Saur-brechende mittlen. Gall. *Abſorbans*, *Remedes qui temperent l'Aigre*. A. Abſorbens ſee Abſorbing medecines.

Abſorbentia, vaſa ſunt minima, quæ, quaſi introſugendo exterius applicata, ea corpori invehunt, & liquidis admiſcent: Talia ſunt ubique in corpore, ubi membranæ libere in cavitates hiant, & per hæc Mercurius & Emplaſtra & alia penetrabilia corpora externe applicata intrant in corpus: dicuntur quoque *Reſorbentia*. Gall. *Vaiſſeaux abſorbans*. A. Abſorbent veſſels.

Abſtemius, eſt propriè, qui Vino abſtinet, latè ſumitur pro eo qui cibo & potu à Medico interdicto ſe abſtinet. Compoſitum ex abs & temetum. Gr. Ἄοινος. B. die zig onthoud. G. Der Sieg enthält van Wein. Gall. *Qui ne boit point de vin*. A. Temperate in diet.

Abſtergentia, ſunt quæ diluentibus, reſolventibus, & ſaponaceis particulis fluida glutinoſa, vel ſemicorrupta ſolida auferunr ex locis, quibus ſua tenacitate adhærebant, non lædendo loca quibus conjuncta fuerant. Gr.

Gr. Ῥυπτικὰ, Ἀποπλύνοντα. B. Afvagende middelen. G, Abſtreichende / wund reinigende mittlen. Gall. *Remedes abſtergents*. A. Abſterſive medecines ſée detergent.

Acacia, Gr. Ἀκακία: Habet folia pinnata numeroſis foliolis, flores monopetalos infundibuliformes, campanulatos, multis ſtaminibus donatos, in capitulum congeſtos, ſiliquam longam, in plures foveas diviſam, recondentem ſemina ſubrotunda ut plurimum reniformia; Ex Acaciæ Ægyptiæ ſiliquis immaturis exprimitur ſuccus, qui coctus & inſpiſſatus, ſaporis acerbi, auſteri & adſtringentis eſt, qui tantum nominis meruit ad adſtringendum; in Ægyptia multum adhibetur in Peſte & dyſenteria, morbis ibi familiaribus, ille ſuccus cum ſit pretioſiſſimus, & raro ad nos deferatur, hinc Germani illum extrahunt ex fructibus Pruni Sylveſtris: Belgice Sleedoorn; qui ſuccus expreſſus, coctione leni inſpiſſatus, nigricans, ſolo colore ab Ægyptiaco differt, ſaporis ſimiliter eſt acidi, auſteri, adſtringentis, nomen ab ἀκὴ ſeu ἀκωκὴ mucrone, cuſpide, ſpina enim eſt Ægyptia pungens: nam ἀκάζω eſt acuo, unde *acacia*, vel potius *Acazia*. B. Sleepruimen. G. Schlehendorn. Gall. *Acacia*, *Prunier ſauvage*. A. The Sloe-tree, or Thorn-tree. Ex ipſius arboris prunis ſuccus colligitur, qui in conſiſtentiam ſpiſſam evaporatus, *Rob Acaciæ* officinis dicitur.

Acamatos, eſt optima corporis humani conſtitutio & figuratio. Item non laborans, indefeſſus. ex α priv. & κάμνω laboro, laceſſo. *Gall. qui eſt infatigable*.

Acanacea, omnes Cardui Spinoſi & Capitati ſic appellantur, ab ἀκάζω acuo.

Acanos, eſt herba vel frutex ſpinoſus & aculeatus, ab ἀκάζω acuo.

Acanthus, vide Branca Urſina.

Acanthulus eſt inſtrumentum Chirurgicum *Volſella* dictum, quo ſpinæ œſophago inhærentes, eximuntur: Item fruſtula oſſis corrupta & mobilia; ſpicula item & globuli eorumque fragmenta, turundæ, atque pili, aliaque extranea, quæ in vulneribus reperiuntur, eodem inſtrumento eximuntur: ſic quoque appellantur inſtrumenta coſmetica, quæ evellendis pilis è ſuperciliis deſtinantur. ex ἄκανθα ſpina, & βάλλω jacio. B. Doorn-tang / Trek-tang / Graat-tang. G. Grät-Zänglein Gall. *Pincé-*

zes pour tirer les Epines ou d'autres corps étrangers hors de la gorge ou de l'oeſophage. A. A pair of Pincers or nippers.

A CANTHA ſeu ῥάχις, eſt Vertebrarum protuberantia poſterior, vulgo *Spina Dorſi* appellata. B. Rugge-graat. G. Ruck Grad Gall. *l'Epine du dos, ou l'Echine.* A The poſteriour proceſſes or ſpines of the back bone. *Acantha*, eſt arborum aut plantarum pars acuta *Spina* dicta & in genere ſignificat ſpinam qualemcunque. Derivatur ex ἀκὴ cuſpis, ἀκάζω acuo. B. Doorn. G. Stachel / Dorn. Gall. *une Epine.* A. a thorn.

ACANTHIUM, idem quod *Acanthus.*

ACANTHUS, *Acanthium* & *Acantha*, eſt ſpina, arbor vel herba ſpinoſa, Cardui ſpecies ab Ἀκανθόω vel Ἀκανθίζω ſpinoſum vel aculeatum reddo. Gall. *Eſpece de Chardon.*

ACANTHUS, ἄκανθος, ſeu Brancha urſina, planta eſt flore monopetalo, anomalo, quæ habet folia ampla, mollia, villoſa, profunde inciſa, repentia, ex radice erumpentia, & ſuccum glutinoſum habentia; florem monopetalum, anomalum, verſus anteriora bifidum, verſus poſteriora ſuccedit vaſculum ſeminale inſtar gladii, obvolutum plerumque ipſo calice, fructum habet glandiformem, diſangeion polyſpermum, ſemina oblonga, radicem, extus nigram, intus albam; dicitur ab ἄκανθος, ex ἀκὴ, ſpina; quòd ſpinis, ſylveſtris tamen potius quàm domeſtica, donata ſit, à ſimilitudine foliorum cum pedibus Urſi dicitur. B. Beerenklaauw. Gall. *Acante, Branc-Urſine.* A. Brank-Urſne.

ACARNA, ſive Acorna, Planta eſt Cardui ſpecies, incana, ſpinoſa, gymnomonoſperma, flore compoſito, capitato, ſquammoſo. vox græca a Theophraſto uſurpata, qui hanc plantam inter φυλλάκανθα repoſuit, quaſi habens φύλλα ἄκανθα folia ſpinis donata. A. Fishthiſtle.

ACARON, vocatur Bruſcus & Myrtus Sylveſtris. Ex à priv. & κάρη caput. Eſt vox minus uſitata.

ACARUS, ab α, & κείρω, tondeo, ſeco, quòd ſit animalculum parvitate inſectile. Gall. *un Ciron.* B. Een Myt.

ACATALIS, vox græca; eſtque Juniperi bacca.

ACATERA, eſt Juniperus major.

ACCELERATORES vocantur muſculi penis duo, qui car-

carnei orti a ſuperiori parte urethræ ſub oſſe Pubis, ambientes bulbum urethræ, inferius juncti, decurrunt, & ſecedentes inſeruntur utrimque membranæ forti corporum cavernoſorum penis. Hinc agendo, conſtringunt Urethræ partem poſteriorem, quo urinam ex urethra, ſed præcipue in coitu, vi magna ſemen expellunt. B. Water-loozt-dzyvers. Gall. *Muſcles Accelerateurs.*

ACCESSIO, idem quod *Paroxyſmus.*

ACCIDENS, idem quod *Symptoma.*

ACCIPITRINA, eſt herba, quæ nomen ab ave accipitre mutuatur. Vide *Hieracium.*

ACCIPITER, quaſi ὀξύπτερος, ex ὀξὺς, celer, & πτερὸν, ala, vel ab accipiendo, quod aves accipiat. Gall. *Eprevier.* B. een Havik. A. a Hawk.

ACCYSETUM, eſt Alyſſi ſpecies.

ACER, vel ut apud *Solinum* legitur ACERIS: eſt arbor glandifera, ſatis procera flore roſaceo, piſtillo frugifero, tricapſulari, in alam foliaceam deſinente, foliis laciniatis: Hujus cortex eſt rubicundus, lignum durum & ſatis fragile: Ex hujus arboris ſucco ſaccarum præparant Canadenſes, uti conſtat ex Act. anglic. philoſ. n. 171. p. 988. dicta fortè ab arcu, quia ex ipſius ligno Arcus fiebant. Gr. Σφένδαμνος à σφεδανὸς, à robore, vehementia, duritie: à σπεύδω feſtino, incito. B. Boog-hout. G. Ahorn / Maß holder baum. Gall. *Erable*, A. The Malple tree.

ACERBUM, ab ἀκὴ, acies, acumen; quia, quod guſtatu acerbum, id linguam conſtringit & exaſperat. Gall. *Apre.* A. Sharp.

ACERIDES, ſunt Emplaſtra, quæ carent Cera.

ACERVUS, eſt magna collectio & accumulatio rerum ſupra ſe invicem poſitarum: quaſi agervus, ab agerendo dictus: vel ab ἀκὶς, cuſpis, quod acervus ſit faſtigiatus, vel ἀγείρω, congrego. B. een Hoop. Gall. *un Monceau, amas.* A. a Heap.

ACETABULUM, idem quod *Umbilicus Veneris.* Folium habet rotundum & in ſummitate depreſſum, a ſimilitudine ſcutellarum dictum, in quibus acetum olim menſæ ſolebat apponi. Gr. Κῆπος Ἀφροδίτης, id eſt, *Hortus Veneris.* item Γῆς ὄμφαλος, Terræ umbilicus; Κοτυληδὼν, umbilicus Veneris. B. Venus-navel-kruyd. G. Nabel-kraut.

kraut. Gall. *Eſcuelles*, *Nombril de Venus.* A. Venus-navel-wort: vel Pony-wort.

Acetabulum, in genere denotat oſſis cavitatem, alterius oſſis caput profundius excipientem; & in ſpecie applicatur cavitati; quæ eſt in extrema cervicis ſcapulæ parte, & caput brachii excipit; & inprimis cavitati magnæ, formatæ in concurſu externo trium oſſium, Ilii, Iſchii, & Pubis; capiti oſſis femoris recipiendo dicatæ: nomen ab accipiendo habet, quia capit aliquid; dicitur quoque Pyxis & κοτύλη. B. Een 'holligheid des heupen-beens. G. Die Schuiſſel/ vel höle darin Sich die beine-fugen. Gall. *la Boëte ou grande cavité formée par les os des Iſles, Iſchion & Pubis, pour recevoir la tête de l'os de la cuiſſe.* A. The great cavity in the glipbone. Item glandulæ quædam in Chorio, Acetabula vocantur, de quibus vide *Cotyledones.*

Acetabulum, eſt etiam Veterum menſura, continens vini uncias duas cum ſemiſſe, ſed olei uncias duas & dragmas duas; aliis erat liquidorum ſeſquicyathus. Gall. *Acetabule (petite meſure qui contenoit la quatrieme partie de l'Hemine, ou deux onces & demie de liqueurs, ou de matiere ſeche, ſuivant le rapport de Pline.*

Acetaria, ſunt ex vegetabilibus obſonia vel condimenta, quæ cruda cum aceto, oleo, & ſale manducantur. B. Slaa. G. *Salade.* A. Salets. pertinet hoc nomen, vel ad vaſculum, in quod acetum infundebatur ad intingendos cibos, vel ad menſuras, cotylæ quartam partem, id eſt 24 drachmas denotans.

Acetosa, eſt planta flore apetalo, ſemine triangulari capſula obvoluto, quæ conficitur ex tribus foliis calicis: habet folia oblonga, viridia, ſplendentia, ſuccum acidum habentia, cætera ut in Lapatho, niſi quod ſapor acidus ſit in caule & foliis: Radix fibroſa, lutea, ſtrenue ſiccante & adſtringente ſapore. ſaporis eſt acidi, unde ei nomen impoſitum. Gr. ὀξαλις & ὀξυλάπαθον, quia inter Lapathi ſpecies recenſetur. B. Zuuring/ Surkel. G. Saur ampffer. Gall. *Ozeille.* A. Sorrel.

Acetosella, eſt minor Acetoſæ ſpecies, & ejuſdem originis dicitur & Alleluja, Lujula, Oxys, Acetoſum trifolium Oxytriphyllum. B. klaaverzuuring/ Kockkocks-brood. Gall. *l'Alleluja.* A. Wood-ſorrel.

Acetum, eſt liquor acidus, vegetabilis, tenuis, pene-

netrans, ſubpinguis, ignem & flammam exſtinguens: in genere autem liquorem quemcumque acidum notat, unde nonnullis ſpiritus ſalis, nitri, vitrioli, & ſimiles, *Acetum* dicuntur. Verum tamen in officinis liquorem ſolum acidum denotat, ex potulentis ſuccis factum & κατ' ἐξοχὴν ex vino ſeu uvis: & hoc recipiendum eſt, quoties *Aceti* ſimpliciter fit mentio. Aliud eſt *Simplex*; aliud *Deſtillatum*, cum vel ſine Medicamentis; aliud eſt *Compoſitum*, ut Acetum Calendulæ, Roſarum, Sambuci, Scilliticum. Gr. Τὸ ὄξος. B. Azijn/ Edik. G. Eſſig. Gall. *Vinaigre*. A. Vinegar.

ACETUM ALCALISATUM, eſt acetum diſtillatum, quod ipſius proprio ſale alcali eſt ſaturatum & acuatum.

ACETUM PHILOSOPHICUM, eſt acidum ex melle deſtillatum, vel eſt aqua mercurialis, quam alias lac virgineum appellant, quo metalla ſolvi perhibent. Gr. ὕδωρ σοφῶν,

ACETUM RADICATUM, eſt liquor acerrimus aceti, abſtracto phlegmate, cum proprio ſuo ſale conjunctum, & hac de cauſa etiam Acetum alcaliſatum appellatur.

ACHAMENIS, eſt Polii ſpecies aſſurgens: Fortè ab α priv. & χαμαὶ humi.

ACHATES, vel ACHATITES LAPIS, Eſt genus inter opacos lapides, & gemmas, ita medium ut ſemiopacum vocari queat: coloribus & rerum imaginibus quas ab ipſa natura formatas, repræſentat, valde varians. ab Achate fluvio Siciliæ, ubi primùm inventus eſt; vel ἀπὸ τῦ ἄχος, id eſt à curâ, quam, ut animi moleſtiam diſcutere dicitur. B. Agaat. Gall. *Agathe*. A. an Agat.

ACHILAIS, eſt hordei ſpecies, putatur ab Achille quodam ruſtico nomen habuiſſe.

ACHILLEA & ACHILLEUS, vide *Millefolium*. Sic dicitur, quia ferunt Achillem Chironis diſcipulum primum inveniſſe. Gall. *Mille feuille (Herbe & fleur, qui guerit les playes & qui a été trouvée, a ce que l'on dit, par Achille*. A. Yarrow.

ACHLYS, ſignificat aëris caliginem, & turbationem, cujus craſſamentum eſt medium inter nebulam & nubem, craſſius nebula, & nube tenuius; & in ſpecie ita dicitur oculi quoddam vitium caliginoſum ob cicatriculam te-

nuiſſimam a ſuperficiaria corneæ exulceratione factam, nigrum pupillæ occupantem. recenſetur inter ſpecies *Amblyopiæ*, ab ἀχλύω obtenebror. Gall. *Brouillard, à cauſe que la vuë ſe trouve comme obſcurcie par un leger ulcere, qui eſt ſuperficiel ſur la cornée tranſparente.*

Achor, ſeu *Cerea*, eſt cruſtoſa ſcabiei Capitis ſeu Herpetis ſpecies: ſunt ulcera in capitis ſuperficie pluribus exiguis foraminibus aperta, ſanie liquida manantia, fœtida, putrilaginoſa & cadaveroſa, alias livida, alias flava, fœdis ac tuberoſis cruſtis tecta, pruriginoſa; orta a quocunque acri glandulas cutis obſidente. Derivatur ex α priv. & χῶρος locus, quia parvum locum occupat. Differentia Achoris & Favi hæc eſt, quod in Achoribus foramina ſint minora & viſum quandoque effugientia: in Favis vero majora & manifeſta. Dic. etiam cruſta lactea. *Lactumen* & *Tinea* præſertim, ſi Achores diutius durent, & tardius ad curationem diſponantur. Gr. Ἀχῶρες *Saphati* Arabibus. B. Schurftheid des hoofds. G. Reudigkeit des Haupts. Gall. *Teigne ou Gale de tête.* A. Runing ſores of the head.

Achroi, ſunt homines decolores, ut Melancholici, Cachectici & Chloroſi vel Ictero laborantes vel exſangues ex α priv. & χρόα color. B. Wankoleurig. G. Entfärbt/ übel gefärbt. Gall. *Une Mauvaiſe couleur.* A. Ill coloured.

Acia *Celſi*, idem quod *Fibula Chirurgorum.*

Acida *Dyſpepſia*, vide *Dyſpepſia.*

Aciditatio vocatur ſymptoma ventriculi; quando vino aſſumtum in illo acorem contrahit, quod Hypochondriacis quibuſdam ſatis familiare eſt.

Acidulæ, ſub aquis mineralibus comprehenduntur, & ſunt proprie tantum aquæ ſpiritu acido imprægnatæ, quarum vires differunt pro natura metalli vel mineralis ab hoc acido corroſi ut ſunt ſpadanæ &c. vide *Balaneum.*

Acidum, eſt ſal fixus, aut volatilis: cognoſcitur, 1°. ex ortu ſuo, nativo, fermentatione, igne. 2°. ex materie ſua vegetabili, foſſili. 3°. Effectu efferveſcentiæ, cum alcalinis, terreſtribus, Oſtracodermatis, Coralliis, &c. Præcipitationis, coalitus in neutrum cum alcalicis, terreſtribuſque; ſolutionis inprimis partis metallicæ mercurialis; Mutationis coloris Heliotropii, Roſarum, violarum, in rubrum; ſaporis; odoris; doloris rodentis lan-

cinantis, excitatione: ab ἀκὶς, acies, acumen: quod acida linguam pungendo vellicent. B. Zuur. G. *Acide*. A. Acid.

Acinesia, eſt totius corporis aut partis alicujus immobilitas, ut in Paralyſi, Apoplexia, Syncope &c. ex α priv. & κινέω moveo. B. Onbeweeglijkheid. G. Unbeweegelichteit. Gall. *Immobilité*. A. Immobility.

Acini, ſunt granula minutiora ſive per ſe creſcant, ut acini, id eſt, baccæ ſambuci, ſive aliis incluſa, ut acini uvarum, quin & ipſas uvas integras ſonant. *Acinus* etiam *Columella* appellatur: ut & minutiſſimæ glandulæ in hepate, cute, &c. quæ fere viſum fugiunt, quoque *Acini glanduloſi* appellantur. Gr. Ῥάξ. B. Korl. G. Körnlein. Gall. *des Grains comme ceux de raiſin*, *de Lierre*. A. Akernel, or Grain.

Aciniformis Tunica, idem quod *Oculi Tunica uvea*, dicitur quoque acinoſa tunica, vel Gr. ῥαγοειδής.

Acinus vel Acinos, eſt Ocimaſtrum; an ab ἀκέω medeor? exponitur res vilis, & nullius pretii.

Acipenser, genus piſcis, ab accipiendo, quod frequens menſis accipiatur. Gall. *Sorte de Poiſſon*, *qu'on croit être l'Eturgeon*.

Acmastica Febris, idem quod *Synochus* ab ἀκμάζω invaleſco, vigeo. vide *Homotonos*.

Acme, eſt morborum vigor, ſeu ſtatus & ſummum: morbi plerique quatuor tempora habent: primum dicitur Ἀρχὴ, *id eſt*, *Principium*, ſeu *Invaſio*, ſive cum morbus primo invadit. 2 Ἀνάβασις, ſive *Augmentum*, eſtque tempus inter principium & vigorem. 3. Ἀκμὴ, ſeu morbi *Vigor*, cum morbi ſymptomata maximè urgent; in quo æger, ſi vires deficiant, moritur. 4. Παρακμὴ ſeu *Declinatio*, quando morbus deferbuit, & æger extra noxam judicatur, nemo enim in declinatione moritur, ab ἀκμάζω vigeo. B. Het hoogſte der ziekte of gezondheid / ſtilſtand / top / 't hoogſt. G. Wann die Kranckheit am hefftigſten iſt. Gall. *le plus haut degré*, *ou point de la maladie*. A The height of a diſeaſe. Eſt & Athletarum ſupremus vigor.

Aconitum, eſt Herba, cujus denominationem derivant ab ἀκονὴ vertices montium, quia rupes & loca petroſa amat; creſcit enim in montibus circa Alpes; *Aconitus* enim eſt collis circa Heracleam Ponticam: vel ἀκονὴ

ſa-

τ͂ ἀκόνων a cautibus: planta eſt, quæ caulem habet exiguum, rotundum, in multos ramos diviſum; folia in ambitu fere rotunda, ampla, laciniata habet, & florem pentapetalon anomalum, caput humanum cuculla monachi tectum referentem, piſtillum abit in ſiliquas multas univalves, dehiſcentes, quæ recondunt ſemina anguloſa, nigra; radix fibroſa; vis deletaria magna ineſt, hinc *Lycoctoni* cognomen habet a λύκ☉ lupus, & κτείνω occido. B. Wolfwortel, G. Dolwurtz/ Narren-kappen / Ehſenhütlein / Wolffs-kraut / Gifft-kraut. Gall. *Aconit*, *Tuë Loup*, A. Wolfbane, Monks hood or Libbards bane.

A C O P U M, eſt medicamentum, quod laſſitudinem è vehementiore motu corporis contractam, illitu ſopit, & dolores levat: è calefacientibus, emollientibuſque conflatum. ex α priv. & κοπιάζω laſſo. B. Zalve voor vermoeitheid / verfrig-zalf. G. Eine Salbe vor Müditeit. Gall. *Onguent ou medicamens, dont on ſe ſert pour oter la laſſitude du corps*. A. Medicines againſt wearneſſ.

A C O R eſt acidus ructus ex cibis aceſcentibus non bene digeſtis in ventriculo. B. Zuure opriſping. Gall. *Rapport aigre, aigreur*. A. Sowerneſſ.

A C O R N A, vide *Acarna*.

A C O R U M & A C O R U S, Eſt calamus aromaticus officinarum: eſt duplex *Indicus* vel *Noſtras*; præſtat prior fragrantia: in uſu radix, quæ oblonga, paululum compreſſa, in ſuperficie quaſi geniculata, externe ex flavo rubeſcens, intus alba, fungoſa, ſaporis acris, ſuaviter amaricantis, & aromatici, odoris fragrantis; in paludibus creſcit, eminet tota ex aqua, & tota ſemper decurrit horizontaliter ſupra aquam, in limo riparum, & fibræ inhærent aquæ. Dicitur, quod ταῖς κόραις, id eſt, pupillæ ſeu aciei oculorum caliginoſæ medeatur. B. Calmoes. A. Sweet flag or Calamus.

A C O S M I A, eſt ſtatus ſanitatis perverſus cum faciei decoloratione, vide *Achroi*. Idem quod *Ataxia*. ex ἀκοσμέω non orno. B. Verkleurtheid. G. Veränderte farbe / übel gefärbt. Gall. *une mauvaiſe couleur*. A. Siekneſſ accompanyed withan ill coloured face.

A C O U S T I C A, ſunt medicamenta auditum juvantia. ab ἀκούω audio. B. Gehoor-middelen. G. Gehör-Mittelen. Gall. *Remedes contre la ſurdité*. A. Medecines againſt deafneſſ.

A C R A-

Acrasia, eſt Intemperies ſive qualitatum in mixtione exceſſus, ex α priv. & κεράννυμι tempero. B. Ongetempertheid / onmatigheid. G. Unmäſſighkeit. Gall. *Intemperie.* A. Intemperate.

Acrisia, eſt turbulentus morborum ſtatus, adeo ut nullum, difficile, malumque judicium aut criſis ſumi vix poſſit, ex α priv. & κρίνω judico. B. De ziektens ſtilſtant wanneer men nauwliks vonnis geven kan. G. Unruhigkeit im Kranckheit. Gall. *Etat de la maladie, ou l'on ne peut porter aucun jugement à ſon égard.*

Acrochir, Gr. ἀκρόχειρ, eſt ſumma & extrema manus, cujus termini ſunt ulna cum radio, & extremi digitorum apices: dividitur in tres partes minores, carpum ſeu Brachiale, metacarpum ſeu poſt brachiale, & in digitos.

Acrocheiresis dicitur ſpecies luctæ vel exercitationis, quando duo homines ſummis manibus inter ſe colluctantur, & ſeſe raptant.

Acrochordum, eſt verrucarum ſpecies, dolens eſt, orbiculari figurâ cum anguſta baſi, & *penſilis verruca* appellatur. Vel eſt verruca ſub cute durior, aſperior, calloſa, & plerumque teres, cuti concolor, infra tenuis, ad cutim latior, Juniores maximè infeſtans: ſic dicta, vel quod vertice ſuo ſimilis ſit reſectæ chordæ, ſecundum extremitatem, vel quod in imo adeo anguſta ſit, ut pendere videatur. ex ἄκρη ſumma & χορδὴ fides. B. Een wratte / werde. G. eine Wartze. Gall. *Verrue, cor, Porreau, durillon (qui ſe forme ſous la peau aux pieds & aux mains).* A. A hanging wart.

Acromium, eſt ſcapulæ proceſſus ſuperior, ſive humeri ſummitas, ubi cum ſcapulis claviculæ committuntur; dicitur & *humeri mucro* & *ſummus humerus*, ex ἄκρος ſummus, & ὦμος humerus ἀκρώμιον *Rufo.* ἐπωμὶς *Eurip.* ὤμου κεφαλή. B. Het Schouder-beens-hoofd / uitſteekzel / ſchouder top. G. Overſte theil des Schulterblats. Gall. *l'Acromion, Eminence de l'épaule.* A. A Sinus at the end of the ſhoulder-blade.

Acromphalum, vel Acromphalium, eſt umbilici medium, ſive umbo, cui funiculus umbilicalis ante partum adhærebat; dicitur & Μεσόμφαλον, Μεσομφάλιον, ex ἄκρος ſummus & ὀμφαλὸς umbilicus. B. Het midden des

des navels. G. Das mittelſt van der nabel. Gall. *Le Milieu du nombril.* A. The middle of the navel.

Acros, ſignificat ſummum, extremum ita dicitur de naſo, de oſſium prominentiis, digitorum extremitatibus: & herbarum ſummitatibus, dicitur idem de Athletarum & morborum vigore, vel ab ἄκρος, quod ſummum notat: vel ab ἀκρίζω excelſa perambulo. Gall. *Extremitez.*

Acroteriasmos dicitur extremarum corporis partium, videlicet manuum & pedum, vel putreſcentium, vel quorum oſſa perierunt, per ſerram reſectio.

Acte, eſt *Sambucus.* Ἀκτὴ Græcis, fortè à littore Attico, quod ad mare: Sambucus quippe aquas amat; ἀκτὴ porro littus eſt. Vide *Sambucus.*

Actio, eſt operatio ſive Functio, definiti motus definita exercitatio: ſolent diſtingui in vitales, animales, naturales, ſexus, Privatas, Publicas: *Vitalis* dicitur omnis motus inſeparabilis à vita, ac proin motus cordis, pulmonis, cerebelli. *Animalis* dicitur motus, in quo mens conſcia ſimul concurrit, ac proin ſenſuum motus, & muſculorum voluntariorum. *Naturalis*, eſt motus, qui heterogenea aſſumta mutat ſic, ut abeant in naturam noſtram modo poſitam, quales ſunt actiones viſcerum & vaſorum. *Sexus*, eſt actio quæ viro vel mulieri propria, ut ſemen conficiendi vel ſuſcipiendi. *Privata* actio eſt, quæ modo uni inſervit parti, uti eſt veſicæ urinariæ. *Publica* actio eſt quæ toti corpori inſervit, uti eſt actio ventriculi. B. Werkinge / Bedieninge des Lighaams. G. Würckung. Gall. *Action.* A An. action, operation, or function.

Actualis ignis, vide *Ignis actualis.*

Aculei, Vegetabilium quæcunque duriuſcula in cuſpidem turbinata punctionem infligunt ſpiculorum modo, nominantur. Gr. κέντροι. B. Doornen. G. Dorn / Stachel. Gall. *Eſpines, Pointes, des piquants.* A. Thorns, or Pricks.

Acuere, Chymicis eſt, quando liquor debilis, ab alio fortiori, ad diſſolvendum penetrantior redditur. Sic ſp. ſalis acuit ſuccum citri, ſpiritus nitri acetum deſtill. ad ſolutionem pro conficiendis magiſteriis. Sic ſuppoſitoria acuuntur ſcammonio, aliiſve rebus. B. Verſcherpen. G. ſcharpfſen. Gall. *Aiguiſer.* A. Go Sharpen.

Acula, eſt diminutivum ab *Acus.*

Acus, ſunt frumenti purgati ſordes leviſſimæ plerumque pelliculis thecam granorum efformantibus conſtantes, quæ ventilabris ejaculantur. Gr. σκύβαλον, ἄχυρον. B. Kaf. G. Sprev/ Klev. Gall. *Paille*, *Balle*. A. Chaff.

Acus, inſtrumentum eſt tenue, oblongum in extremitatibus habens acutiem & rimam, cujus ope partes in unione ſolutæ conſuuntur, vel uniuntur. B. Een Naalde. Gall. *Une Aiguille*. A. Needle.

Acus exploratoriæ, pertinent ad docimaſticen Metallicam, & ſunt exiles latiuſculæ virgulæ metallicæ, quæ lapidi Lydio affrictæ, teſtantur de puritate metallorum & monetarum.

Acus interpunctioria, dicitur illa, qua utuntur in ſuffuſionibus ſive cataractis in oculo removendis. Gall. *Aiguille à cataracte*.

Acutella, eſt *Ononis*; ſic ab acutis ſpinis dicta.

Acutus Morbus eſt, qui cum magno periculo, brevi tempore decurrit: eſtque vel *Perperacutus* ſive *Peracutiſſimus*, qui tertio vel quarto die terminatur: vel *Peracutus*, qui uſque ad ſeptimum diem extenditur: vel *Acutus ſimpliciter*, qui ad decimum quartum vel vigeſimum diem ad ſummum durat: vel *Acutus ex accidentia*, qui quadrageſimum diem pro ſummo termino habet. *Praecipitem* non malè cum *Scribonio* dicas; vel *Celerem* cum *Aureliano*; *Pernicialis Livio* dicitur, qui *celeriter* necat aut liberat hominem. Gr. ὀξὺ νόσημα καὶ πάθος. B. Een ſcherpe haaſtige ziekte. G. Gefährliche vel geſchwinde Kranckheit. Gall. *Maladie aigue*. A. an acoute diſeaſe.

Adamas, verus; eſt lapis puriſſimus; duriſſimus; ſolidiſſimus; liquidiſſimus; refulgentiſſimus; pretioſiſſimus; gemmarum cryſtalli forte perfectiſſimæ ſimillimus, ſingularis lucis repercuſſu omne corpus ſuperans. Igni ſummo, tempore longiſſimo indomitus reſiſtens; ἀδάμας, ab α privat. & δαμάω, domo; quòd propter inſignem duritiem lapis ille ſit ferè indomabilis. Belg. een Diamant. Gall. *un Diamant*.

Additamentum, vid. Epiphyſis.

Adductores Musculi, ſunt illi, qui brachium, crus, pollicem, indicem digitum, oculos &c. adducunt, verſus corpus, quorum Antagoniſtæ *Abductores* nuncupantur. B. De nahalende ſpieren. G. Herzuführende Mauß. Gall. *Muſcles adducteurs*. A. The contracting muſcles.

Aden, idem quod *Glandula*.

Adenosus Abscessus, vocatur tuberculum, crudum, durum, atque omnino contumax diſciſſu, glandulam mentiens, etiam circa loca glandularum expertia enatum.

Adephagia, eſt puerorum voracitas, qui ſubinde alios cibos, prioribus nondum concoctis vel digeſtis, aſſumunt, Graecis componitur ex ἄδδην largiter & φάγω comedo. B. **Gulzig eten / gulzigheid.** G. Fräſſigkeit. Gall. *Voracité*, *Goulu*. A. Gréedineſſ.

Adeps, Gr. Στέαρ, eſt pars ſanguinis oleoſa, albicans, in parvis veſiculis membranoſis collecta, fovendis & inungendis partibus inſerviens: ab Anatomicis à pinguedine diſtinguitur, cum adeps ſit craſior, durior, calore difficilius ſolvatur & prompte coeat; & hinc in homine vix reperitur, ſed modo in brutis: Quomodo hoc ſanguinis oleum per vaſa peculiaria in veſiculas appropriatas fluit, obſervatione *Malpighii* conſtat. Videantur Inſtitutiones noſtræ & Anatomia. B. **Smeer/ vet/ ongel.** G. Feiſte / Fett / Schmeer/ Schmalß. Gall. *Graiſſe*, *ſein*, A. Graeſ. or fat.

Adepti, dicuntur à Chymicis, qui artem Chymicam bene norunt, & inter Chymicorum Philoſophos relati ſunt. vel qui omnem laborem in arcano univerſali acquirendo impendunt, & in hanc metam adſpirant; ſic etiam vocarunt adeptos qui ſpecialem ſcientiam crederent ſe habere ſive in Medicina ſive in Chirurgia pro ſanandis ægris. B. **Aangenomene.** G. Sehr erfahren in der Chimie. Gall. *Adeptes*. A. Skilfull in Chymiſtry.

Adianthum, nomen ab eventu accepit, quod folium ejus aquâ perfuſum ἐ διαίνεται, id eſt, non madeat, ſicco ſemper ſimile. Διαινίπτω & διαινίζω eſt perluo, abluo. Atque hoc potiſſimum accipiendum de imbre in illam plantam decidente, cujus ſtillicidium foliis ejus non inſidet. Vel quod interioribus puteorum parietibus & fontium marginibus, quas coronat, adhaeret: dictum eſt *Adianthum*, quod nimirum quaſi ſitiens illorum aquas, quas tamen adit & reſpuit, quærat. B. **Vrouwen hair / Venus hair.** G. Frauwen haar. Gall. *Rue de muraille*, *Capillaire*, *Adiante*. A Maiden-hair.

Adiapneustia, eſt impedita, per inſenſibiles corporis poros, perſpiratio, α priv. & διαπνέω perſpiro. B. **Belette doorwaaſeming.** G. Verhinderte Auff lauff der Dunſten. Gall.

Gall. *Tranſpiration ſupprimée.* A. Hindred perſpiration.

Adiposi Ductus, vide *Sacculli adipoſi.*

Ἄδιψοι, ab α privativo & δίψα, ſitis, quod ſitim ſedat.

Adjutorium os, vide *Humerus.* Sic dicitur, quia in elevando brachio juvat. B. Hulp-been.

Adnata Tunica, eſt membrana oculi extima, orta à Perioſteo, ex ambitu exteriori orbitæ, ibidem laxa, mobilis eſt; vaſculoſa; toti anteriori oculo obducitur, pellucida; ſolida eſt; hâc firmatur oculi bulbus; in medio relinquit foramen rotundum pro tunica Cornea, per quam tranſparet oculi iris & pupilla. vocatur & conjunctiva. B. Het aangewaſſen oog-vlies. G. Das angewachſene Häutlein. Gall. *La membrane conjonctive.* A. The outmoſt coat of the eye.

Adnata vel Adnascentia, ſive *Appendices*, ramuli dicuntur, quos caulis nonnunquam ex ſe mittit, quaſi novam adſcititiamque prolem. Sic autem vocantur, quod quaſi cauli adnaſcantur & ſuperaccedant. Gr. Παραφυάδας, quod circum caulem erumpentes accreſcant, appellarunt. B. Aangroeiſel. G. Angewachſen / Anhang. Gall. *Excroiſſance.*

Adolescentia vid. Ætas.

Adonis Flos, Planta eſt Ranunculi ſpecies, cujus caulis rotundus, villoſus, intus excavatus, & in multos ramos diviſus, folia tenuiter inciſa, ſaporis acris, coloris viridis, flores roſacei, purpurei, qui ſuſtiñentur a pedunculo ſatis longo; radix mininima, alba, ſimplex, ſaporis ingrati & herbacei; nomen accepit ab Adone veneris Amaſio, dicitur & Eranthemum, ab ἐρυθρὸς ruber, & ἄνθος flos, quia hujus plantæ flos eſt ruber, quibuſdam dicitur φλὸξ à floris flammeo igneoque colore. B. Bruinettekens / Duivels-oog. G. Feldroßlein / Adonis Blum. Gall. *Fleur d'Adonis, eſpece de Renoncule.* A. Adonis Flower, Red Maithes.

Ador, *Zea.*

Ad Pondus Omnium, ſignificat, quod ultimum in formula præſcriptum medicamentum tantum debeat pendere, quantum omnia illa ſuperius præſcripta ſimul.

Adra rhiza, eſt radix dura, & craſſa, diciturque de Ariſtolochia, ἁδρὸς enim eſt abundans, multus, opulentus, craſſus.

Adrachne, vide *Andrachne.*

Adstrictoria, vide *Aſtringentia.*

Adulteratio, ſignificat in Pharmaceuticis medicamentorum fraudulentam corruptionem ſub ſpecie genuina. A. Adulteration.

Ægagropila, ſunt pilæ Rupicaprarum ſeu Damarum oblonga frequentius, & rarius rotunda figura donatæ, quæ in primo aut ſecundo ventriculo horum animalium reperiuntur; pondere etiam, cum maximæ habentur, leviſſimæ, & quaſi ex flocculis laneis confectæ: duplici conſtant ſubſtantia, quarum interior gemina, aut fibras radicum, aut filamenta & plantarum cauliculos ſucco concreto & exſiccatione in pulverem ſubtilem faceſcente compacta refert; exterior coriaceam cutim; interdum tamen lignoſum corticem quendam, rariſſime cruſtam lapideam æmulatur, coloris ut plurimum aut cineritii, aut nigri, aut etiam ex luteo obſcuri; & magnitudinis variæ, quæ tamen manum in pugnum contractam vix unquam excedat; dicuntur in variis affectibus ſingulari cum emolumento a Medicis exhibitæ in certa doſi; loco Bezoar Orientalis utuntur. ab Ægagros Rupicapra & πίλος pila. Gall. *Agropille.*

Æger, infirmus morbo, ab αἶ voce doloris; unde αἰάζω, lugeo.

Ægias, Notat apud Hippocratem concretionem albicantem, quæ pupillæ oculi inhæreſcit, aciei caliginem offendit, eamque obſcurat.

Ægilops, & *Anchylops*, ſic dicitur, quia hoc laborantes caprarum in modum intuentur, vel quia hoc affectu capræ ſæpe laborant; eſtque proprie tuberculum, ut plurimum cum inflammatione, a caruncula lachrymali affecta ortum, majorem oculi canthum obſidens; ſæpe *Anchylops* & *Ægilops* confunduntur; Quidam tamen diſtinctionis gratiâ dicunt, quod *Anchylops* ſit, quando illud tuberculum nondum eſt apertum: *Ægilops* vero ubi abſceſſus factus eſt, & ruptus, quod, ſi tempeſtive non aperiatur, os ſubjectum cariem contrahit, dicitur & fiſtula lachrymalis. vide *Anchylops*. B. Een geiten-oog/traan fiſtel. G. Geiß-Aug. Gall. *Oeil de chèvre*, *Fiſtule lachrymale*. A. A ſwelling in the corner of the eye. Sumitur quandoque pro *Lachrymali Fiſtula*. B. Oog-fiſtel. G. Aug-Fluß/

Fluß/ Augen-Fiſtel. Gall. *Fiſtule à l'Oeil.* A. Lachrymal Fiſtule. Item eſt ſpecies graminis hordeum enecans, ex αἴξ caper, & ὤψ oculus, facies, vultus. B. Drabig/ gebaarde evene. G. Dravich/ wilder Haber/ Haſen-Brot. Gall. *Coquiole.* A. Beaeded wild Oats or klaver.

Ægilops, eſt Cerris vel Feſtuca. Ex αἴξ caper & ὤψ oculus. Sic dicitur quia putatur hac herbâ oculorum morbis, qui dicuntur Ægilops, mederi poſſe. Gall. *fétu.*

Ægoceros, fœnum Græcum eſſe putatur. Ex αἴξ caper, & κέρας cornu, quaſi diceres capricornus. Ipſius enim ſiliquæ, capri referunt cornu.

Ægolethron, eſt Ranunculus, qui dicitur Flammula: ſic vocatur, quod quadrupedes & præſertim capri inde facile moriantur. Ex αἴξ caper & ὄλεθρον exitium.

Ægyptiacum Unguentum, eſt compoſitio valde deterſiva, impropriè unguentum appellatur, nam neque oleum neque pingue quid illud ingreditur; nomen ab Ægypti regione traxiſſe videtur. Gall. *Onguent Ægyptiac.*

Æipathia, idem quod *Aipathia.*

Æreolus ſeu *Chalcus*, eſt Veterum Græcorum pondus, pendens grana duo noſtratium.

Æruginosa Bilis, vide *Bilis.*

Ærugo, ſive Viride Æris, eſt æris, ſive cupri, mediante quovis acido, in friabile & viride corpus reductio. Gr. ἰὸς χαλκοῦ. B. Spaangs groen/ Koper-roeſt. G. Kupffer-grün/ Span-grün/ Grün-Span. Gall. *Vert-de-gris*, *verdet.* A Verdugreaſe.

Æs, metallum eſt, quod in igne quidem fixum ſatis, tamen fumans, & aliquâ parte volatile, ductile ſub malleo, & in fila ſubtilia diſtractile, valde elaſticum & tinniens, ignitur ante fuſionem, ſolvitur facile ab omni Salo, virideſcens, cæruleſcens, & dimiſſo temere ſolvente in ſordes abit informes, priſtinâ coloris pulcritudine amiſſa, unde in aëre & aqua floreſcit, adeoque in parvos cryſtallos mutatur, facillime cum plumbo & antimonio in Scorias vitrumve verſum, a teſta in fumos, vel per teſtam abit, coloris eſt ſanguinei ad flavedinem tendentis, & gravitatis reſpectu aquæ, velut 8843 ad 1000. B. Koper. G. Kupffer. Gall. *Cuivre.* A. Copper.

Æschynomene, ſic vocatur herba impatiens, ſeu

noli me tangere, quia tactum humanum non fert; ab αἰσχύνομαι pudefacio. Gall. *la ſenſitive.*

Æ s c u l u s, potius *Eſculus*, eſt arbor glandifera incertæ ſpeciei, dicta, quia ejus fructus ſeu glandes comeduntur, fortè ab ἀεὶ ſemper, & ἔδω edo.

Æ s t u a r i u m, idem quod *Vaporarium.*

Æ s t u s, idem quod ardor, uſtio, notat quoſlibet fervores, ſive ſint externi a ſole, pharmaco, igne; ſive interni a febribus & inflammationibus; dicitur etiam de aëris fervoribus. Gall. *Ardeur.* A. Heat.

Æ t a s, eſt certus temporis decurſus, quem id, quod vivit, tranſegit, & quo evidentem mutationem ſubiit. Eſtque ſextuplex, *Pueritia* nempe ad annum quintum, quæ diſtinguitur in tempus ante, in, & poſt dentitionem. 2. *Adoleſcentia* ad annum decimum octavum, & adoleſcentia propriè dicta ad vigeſimum quintum. 3. *Juventus*, à vigeſimo quinto ad trigeſimum quintum. 4. *Virilis ætas*, à trigeſimo quinto ad quinquageſimum. 5. *Senectus*, à quinquageſimo ad ſexageſimum. 6. Hanc ſequitur *Decrepita ætas*, quæ tandem in mortem terminatur. Gr. Ἡλικία. B. Ouderdom. G. Alter/ Alterthun. Gall. *Age.* A. Age.

Æ t h a l e s, eſt ſempervivum, ſic dicitur quoniam ſemper viret. Ex ἀεὶ ſemper & θάλλω vireo, pullulo.

Æ t h i o p i s, eſt herba foliis valde lanuginoſis, ſic dicta, quia ex Æthiopia huc allata.

Æ t h i o p s m i n e r a l i s, eſt præparatio ex Mercurio, quando nempe duæ florum ſulphuris partes cum unica parte argenti vivi miſcentur: deinde mixtum accenditur, & pulvis niger remanet: vel paratur, ſumendo florum ſulphuris optimorum drachmam unam, & Mercurii drachmas tres, conteruntur in mortario vitreo, diu, fortiter, donec diſpareat argentum vivum, & fiat pulvis niger; Pulvis hic inodorus, inſipidus nullo modo acer, nulli rei facile miſceri integre poteſt: datus intra corpus, non valet vaſa abſorbentia venoſa, vel Chylifera vel lymphatica, ingredi, ſi fortunato operatur, vermibus forte, necatis, ano exit, decipiuntur ergo, qui illum ut antivenereum exhibent, vel alios effectus ab ipſo ſperant, damnoſos forte producit nimia copia datus infantibus, puellis & tenuioribus, quia eſt maſſa tantum inſulſa, iners, foſſilis, naturæ indomita a ſumma nigredine Æthio-

thiopis nomen meruit. Gall. *Æthiops mineral.* A. Æthiops mineral.

ÆTIOLOGIA eſt cauſæ explicatio ſeu ratio de rebus medicam artem ſpectantibus. Unde *Ætiologica* pars Medicinæ eſt, quæ cauſas morborum & ſanitatis exponit. ex αἰτία cauſa, & λόγος ratio.

AËR, Eſt fluidum valde elaſticum, & compreſſile, grave, infinita & varia in ſe continens corpora. B. **De Lugt.** Gall. *l'Air.* A. Air.

AËR INGENITUS, ſive *Innatus*, veteribus dicebatur, qui in cavo tympani in aure hæret, verum per recentiores detectum eſt, quod renovetur per Tubam Euſtachianam. B. Ingebore logt. G. Die mitgeborhne Lufft. Gall. *l'Air qu'on trouve dans l'interieur de l'orieille derriere le Tympan.* A. Innate air.

AËTITES, lapis eſt veluti prægnans, cum quatitur, alio in utero ſonante: hujus genera pro diverſitate ſuperficiei, (ſcabræ ſc. vel lævis) colorum, tum materiæ inibi contentæ, conſtituuntur quatuor. Primum eſt exterius, ſcabrum colore vario, plerumque nigricante: continet in ſe lapidem *Callimum* dictum. Secundum cinerei coloris eſt, ac in ſe argillam vel margam continet. Tertium terram in ſe concludit. Quartum præter hos addit *Plinius* nomine *Taphuſium*, qui noſtratibus incognitus. Primus orientalis eſt, raroque pruni magnitudinem ſuperat. Secundus & Tertius etiam in Germania juxta Sweinfurtum reperiuntur, pugnique magnitudinem ſæpe æquant. Dicitur & *Lapis Aquilæ*, quod in Aquilæ nido reperiatur, ad promovendum, ut fabulantur, partum ab aquila eo deportatus, ab ἀετὸς aquila. B. Arent-ſteen / Adelaer-ſteen. G. Adler-Stein / Klapper-Stein. Gall. *Pierre d'Aigle.* A. The Eagleſtone.

AFFECTIO COELIACA, vide *Cœliaca paſſio.*

AFFECTIO COLICA, vide *Colicus dolor.*

AFFECTIO HYPOCHONDRIACA, vide *Hypochondriacus affectus.*

AFFECTIO HYSTERICA, vide *Hyſterica paſſio.*

AFFCTIO NEPHRITICA, vide *Nephritis.*

AFFION, idem quod *opium*: dicitur & *Offium*: eſt & nomen Electuarii ab Indis Orientalibus in Bantam parati ad excitandam venerem & ferociam.

AFFLICTIO, eſt ægritudo animi cum vexatione corporis conjuncta. Gall. *Affliction.*

Africanus Flos, vide *Tunetanus Flos.*

Agalactia, eſt lactis defectus, ex α priv. & γαλα lac. B. Gebꝛek van zog. G. Gebrech von Milch. Gall. *defaut de laît.* A. Want of milk.

Agallochum, ſive *lignum Aloës*, Gr. ξυλαλόη: eſt lignum, cujus fruſta raro magna ad nos adferuntur, ut plurimum enim in fragmentis nobis tranſmittuntur, nam ex integra arbore ſæpe, quæ quercu magnitudine non inferior eſt, vix lib. ſem. ligni laudabilioris eruitur, hæcque optima creſcunt nigro-purpurea, venis cinerei coloris interſecta, amara, ponderoſa, liquorem, ſi prunis, candentive ferro imponantur, exſudantia; aromaticum & ſuavem fumum, ſi incendantur, præbentia, bullulaſque ſimul poſt ſe relinquentia, haud ita facile diſparentes; his adde haud poſtremum bonitatis ſignum, ſi aquæ ſupernatarint. Dicitur & *Lignum Paradiſi.* Naſcitur in Sumatra, Champac vicina Chinæ Regno regione, & in Cochin China. B. Aloë-hout/ Paradijs-hout. G. Paradieß Aloes-Holtz. Gall. *Bois d'Aloë; ou de perroquet.* A. Wood of Aloës. Indis, Calambac. Gr. Ἀγάλλοχον, ab ἀγάλλομαι, exulto, glorior, quod inſignem ſuavemque in ſuffitu ſpiret odorem; nec non oris gratiſſimum præſtet halitum, vireſque roboret. Hinc Chinenſes maxime ejus odoratu delectantur, & quo gratior amicus, eo meliorem portionem ipſi offerunt. De *Agallocho* vide quoque *Rhodium Lignum.*

Agaricus vel Agaricum, eſt Excreſcentia forma fungi nata in trunco aut magnis ramis plurimarum arborum, ut Laricis & veteris Quercus, duæ ſunt ſpecies Agarici, una vocatur fœmina, quæ eſt alba, levis, friabilis, & tenera, habetque rectas intus, pectinum modo, venas & inciſuras; ſaporis ſtatim poſt aſſumptionem dulcis, ſed mox in amaritudinem tranſit, odoris eſt penetrantis; hæc eſt optima ſpecies; altera ſpecies, quam vocarunt mas, eſt flava, compacta, gravis, lignoſa, & tenax; hæc nihil valet, creſcit plerumque in veteri trunco Quercus. Venit ex Italia, naſcitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur, indeque nomen accepiſſe perhibent; vel ab Agaro, quem & urbem & amnem in Sarmatia vocari tradit Ptolomæus. B. Lozken-zwamme. G. Lerchenſchwam. Gall. *Agaric.* & A. Agarick. Gr. Ἀγαρικόν.

Ageratum, eſt planta flore monopetalo, perſonato, inferne tubulato, ſuperne in duo labia diviſo, colore luteo, folia germinat multa, parva, oblonga, inciſa, repentia, ſaporis amari; ſemina reconduntur in capſula membranoſa; radix ejus fibroſa, parva, flaveſcens, creſcit in montibus & locis ſiccis: officinalis eſt, vox fit ex α priv. & γῆρας ſenectus, quod Flos colore vix ſeneſcat. B. Rhijn-bloemen/ Motten-kruid. G. Rheyn-blumen/ Jungling/ Motten-blume/ Motten-kraut. Gall. *Ageraton.* A. Maudling or Maadling Tanſy.

Agerazia, eſt inſeneſcentia. ex α priv. & γῆρας, ſenectus. B. Jeugdigheid in oude jaeren. G. Grünend alter. Gall. *Fleuriſſante vieileſſe.*

Agglutinantia, vocantur quæ vulnerum labia deducta conjungunt, & ad perfectam unionem deducunt, qualia ſunt adſtringentia & exſiccantia. B. aan malkander lymende of hegtende Medicamenten. Gall. *Remedes agglutinatifs.*

Aggregativæ Pilulæ, dicuntur ab aggregare: quia ut inventor Meſue putabat, illis omnes humores aggregantur.

Agnata Tunica, idem quod *Adnata.*

Agnina Tunica, idem quod Amnios tunica quam v.

Agnus castus, eſt *vitex.* Agnus dicitur, quaſi ἄγονος, ſine ſemine: quod crederent, ab illo Veneris impetum cohiberi, adeoque ſemen in viro infœcundum reddi, & ne quidem generari, his enim foliis cubitus caſtitatis ergo ſternebant. Sed Ἄγνος, Lat. eſt caſtus, & unicam vocem bis nominant, ſemel nempe græcè, & ſemel latinè. B. Kuis-boom. G. Schaffinule & Keuſch-baum. Gall. *l'Agnus caſtus.* A. The Chaſt-tree.

Agompiasis, vide *Gomphiaſis.*

Agon certamen; ſignificat ſæpe ſummum vitæ periculum ex morbo. A. a Shiveing.

Agonia, eſt timor & animi contriſtatio ab ἀγωνιάω, anxius ſum, ſive potius illam horrendam hominis conditionem, qua ſumma anxietate oppreſſus, ſemet ipſum perferre non poteſt, & morti quam proximus eſt. B. Droefheid. G. Traurigkeit/ unmuth. Gall. *Agonie, combat, Angoiſſe.* A. An Agony.

Agonia ſeu *Atecnia*, eſt ſterilitas, quæ eſt mulieris viro u-

tentis ad concipiendum ineptitudo, dicitur & ἀφορία ab a privat. & φέρω fero, porto; ſi a parte Viri, fit vel ex vitio membri genitalis, vel ſeminis ipſius mala qualitate, vel defectu; in fœminis a mala uteri vel aliarum partium conceptui inſervientium mala diſpoſitione vel conformatione. B. Onbevrugtheid / Zadeloosheid. G. Unfruchtbarkeit. Gall. *Sterilité*. A. Barrneſſ, unfruit-fulneſſ.

Agonizare, dicuntur, qui ex ſuperante vi morbi & viribus vitæ proſtratis efflando animam proximi ſunt ab ἀγὼν certamen. Gall. *Agonizer*.

Agresta, vide *Omphacium*.

Agria, eſt *Agrifolium*.

Agricantha, eſt Cardui feri ſylveſtris ſpecies, ab ἄγριος ferus, & ἄκανθα carduus.

Agrielæa, eſt Olea ſylveſtris, ex ἄγριος ſylveſtris, & ἐλαία Olea.

Agrifolium ſive Aquifolium, eſt frutex qui creſcit ſæpe ad arboris altitudinem, ejus truncus & rami ſunt flexiles, habentque duplicem corticem, viſcoſum griſeum aut viridem externe, pallidum interne, odoris ingrati; lignum eſt durum, compactum, ponderoſum, album in ſua ſubſtantia, in interiori parte nigricans; habet folia in ambitu longa, Laurum referentia, acuta, rigidis ſpinis armata, ſemper virentia, baccas parvas, rotundas, rubras, quaterna ſemina triquetra continentes: Forte ab ἀγρεύω venor, quia ejus glutine aves capiuntur. Vel ab ἀγριόω ferus ſum, idque propter folia ſpinis acutis horrida. Referunt Ceſalpinus & Dodonæus, quod frutices hi, ubi veteraſcunt, aculeos deponunt, & folia horum loco producunt ſimilia Lauri foliis. B. Hulſt. G. Walddiſtell / Stechpalmen. Gall. *Houx*. A. The Holly-Three.

Agrimonia, ſive Eupatorium Græcorum, eſt herba officinalis cum foliis pinnatis, nervoſis, rugoſis inſtar Pimpinellæ; floribus hexapetalis roſaceis, in ſpicam congeſtis; florem fructus ſequitur exiguus, qui binum vel ſolitarium ſemen continet. Radix perennis eſt, longa, mediocriter craſſa, nigricans: nomen accepiſſe videtur, quia ſibi in agris alimoniam quærit, vel quod nomen obtinuit ab Argemone, cujus etymon vide in *Argemone*. B. Agrimonie / lever-kruid. G. Odermenig / Bruchwurtz. Gall. *Aigrimoine*. A. Agrimony.

Agrimonoides, eſt Agrimoniæ ſpecies, ex Agrimonia, & εἶδος forma differt vero, quod flos non ſit ita congeſtus, neque fructus ita hiſpidus. & non duo uti in illa dantur, ſaltem unus.

Agriocardamum, eſt Naſturtii aquatici ſpecies; ex ἄγριον ſylveſtre, & naſturtium, vide Iberis.

Agriocastanum, eſt Bulbocaſtanum, ex ἄγριον ſylveſtre, & κάςανον caſtanea.

Agriocinara, eſt Articocalus ſylveſtris, ex ἄγριος ſylveſtris, & cinara.

Agriococcimelea, eſt Prunus ſylveſtris, eſt ἄγρια ſylveſtris, κόκκος bacca, Prunus, & μηλέα malus.

Agriomelea, eſt Mali Cydonii ſpecies ſylveſtris, ex ἄγρια ſylveſtris, & μηλέα malus.

Agrion, dicitur Peucedanum. ἄγριον ſylveſtre eſt, quia fortè ſylveſtria, & montoſa amat loca.

Agriopastinaca, eſt Saxifraga Candiæ, ex ἄγρια ſylveſtris, & paſtinaca.

Agriophyllon, dicitur Peucedanum, ex ἄγριον ſylveſtre, & φύλλον folium.

Agrioriganum, eſt Origanum ſylveſtre, ex ἄγριον ſylveſtre, & origanum.

Agrioselinum, eſt Ranunculi ſpecies, ex ἄγριον ſylveſtre, & ſelinum.

Agriostari, eſt frumenti ſylveſtris ſpecies, ex ἄγριον ſylveſtre, & ςαῖξ farina triticea aquâ ſubactâ.

Agrostis, graminis ſpecies, ab ἀγρὸς rus, ager, ita dicta, quod ibi proveniat.

Agrippa, quaſi Ægrippa, ab ægro partu dicuntur, quorum naſcendo non caput, ſed pedes primi exierunt. Fuerunt autem multi ſic appellati, quorum unus fuit Menius Romanus cognomento Lanatus. Alter Sylvius Agrippa duodecimus Latinorum Rex; etiam Marcus Agrippa, Auguſti genere, & Herodes Agrippa, Herodis primi Judæorum Regis filius. B. **Een kind / dat in 't baren met de voeten voor komt.** G. Ein Kind daß mit dem füſſen vor auff komt. Gall. *un enfant qui ſe preſente dans l'acchouchement par les pieds.* A. A. Child that is with the feets for out borne.

Agrypnia, ſive Pervilium, aut Vigiliæ nimiæ, & Coma Vigil, eſt cum ſomnus diu inter-

rumpitur, per aliquot dies, vel per aliquot menſes, vel ut dicitur, Annos. Alii ex ſomno irrequieto ſæpius evigilant, & per aliquot temporis ſpatium redormire non poſſunt. Sunt quoque ſani, qui parumper dormiunt, diu vigiles: at in omni pene dolore vigiliæ urgent, & in pleriſque febribus & morbis aut pervigilium eſt, aut irriquietus ſomnus; inprimis ubi leviſſimæ inflammationis cerebri prima initia, quibus auctis in coma mutatur ſæpe; ſenes item ſæpe moleſtis vigiliis fatigantur, quas etiam efficiunt ita, triſtitia, ſollicitudo, gaudium, meditatio, metus, luſus &c. B. Waken / Waking / Slapeloosheid. G. Wen man nicht ſchlaffen kan. Gall. *Inſomnies*. A. Watching, Waking. Componitur vox Græca ex α priv. ὕπνος ſomnus.

AGRYPNOCOMA, ex ὕπνος ſomnus, & κῶμα ſopor inordinatus, idem quod *Coma vigil.*

AGYNOS, eſt Agnus Caſtus. Ex α priv. & γυνὴ fœmina: hoc eſt, qui ſine uxore aut concubina vitam cælebs tranſigit.

AIGINE, idem quod Caprifolium, ab αἲξ caper.

AIGIROS, eſt arbor Populus dicta, ab ἐγείρω experfacio; quia folia, ob tremulum motum vigilare ſemper videntur.

AGYRTA, CIRCULATOR, ſive CIRCUMFORANEUS qui medicamentis empiricis vendendis ſe dicat, eaque morbo cuivis abſque ratione ullâ expellendo valere jactat, hincque lucri gratiâ populum in foro congregat, ab ἀγωρέω, populum congrego; olim ita vocabantur Præſtigiatores, qui divina quadam virtute, carminibus, & ſacrificiorum myſteriis, ſe morbos infligere; inflictos quoque curare, & ſi quid ſceleris eſſet commiſſum a divitibus, eorumque proavis, id magica ſacrificiorum celebritate, ſuffimentorumque odore expiare, eorumque inimicos, tam ſontes quam inſontes, carminibus oblædere poſſe, gloriabantur. B. Een Quakzalver / Beun-haas / een Janpotagie / &c. G. Landſahrer / Landſtreicher. Gall. *un charlatan*, *un baſteleur*. A. A quak-ſalver, a mountebanke.

AHENUM, eſt vas cupreum, vel ferreum, medicamentis coquendis & deſtillandis deſtinatum, dicitur & *Cucuma*. B. Een Ketel. G. Ein Keſſel. Gall. *une chaudiere*, *un coquemar*, *un chaudron*. A. A. Bras-kettle.

AIPATHIA, vel ÆIPATHIA, eſt perpetua paſſio, ſeu

ſeu continua patientia, ab ἀεὶ ſemper, & πάθ☉ paſſio.

Aisthesis, ſive ſenſus, eſtque *externus*, ut viſus, auditus, odoratus, guſtus & tactus, hiſce addunt ſitim, famem, & coëundi appetitum. Vel *internus*, ut vulgò ſenſus communis, phantaſia, memoria, judicium, ratiocinium &c. *Aiſtheſis* cum externus eſt ſenſus, eſt receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impreſſus, ſenſorio communi, ſeu animæ, mediantibus ſpiritibus animalibus in nervis exiſtentibus, communicatur, ab αἰσθάνομαι ſentio. B. **De zin/ bevatting.** G. **Die ſinn/ empſindlichkeit.** Gall. *Sens, ou ſenſations.* A. The ſenſe.

Aistheterium, eſt ſenſorium commune, ab *Ariſtotele* dicitur τὸ πρῶτον αἰσθητήριον, quod *Carteſius*, aliique hujus aſſeclæ plures glandulam pinealem eſſe volunt: verum ſenſorium commune debet eſſe, ubi ſenſuum externorum nervi terminantur, qui non in glandulam pinealem, ſed (ut ingenioſiſſ. *Th. Williſius* demonſtravit) circa initium medullæ oblongatæ in corpore ſtriato, ſuum terminum conſequuntur; vel ſi nervos continuationes ramorum arteriarum juxta nonnullos ponamus, ad eorum exortum communem ſenſorii ſedes ponenda erit, adeoquè ubicunque cerebri corticalis ſubſtantia eſt, erit aiſtheterium. Et ſi rectius philoſophari velimus, erit anima noſtra ipſe ſenſuum terminus. Gr. ab αἰσθάνομαι, ſentio. B. **De gemeene zin-plaats.** G. **Allgemeine plaß der Sinnen.** Gall. *le ſenſoir commun.* A. The common ſenſory.

Ajuga, eſt *Chamæpytis*, dicitur & abiga. Fortè, quaſi ſine jugo, quia abortum concitat. Vide *Iva* & *Abiga.*

Aizoon, eſt Telephii & Sempervivi ſpecies, quæ diu in vivis perſiſtunt, ex ἀεὶ ſemper, & ζῶον vivum.

Al, eſt particula Arabica, quæ nominibus in principio ſæpe apponitur, ad rem nempe exaltandam, ut in Alcali, Alchymia, Alhandal, Alkekengi, &c. idem ſonat ac Hebræorum *Ha* & Belgarum **De/ het.** G. **Das/ die.** Gall. *Le*, *la.* A. A, the &c.

Alabastri, ſunt folia illa viridia herbacea, quæ flores nondum explicitos ſepiunt. B. **Knoppen.** G. **Knöpffe.** Gall. *Boutons.* A. Button. In Mineralogia *Alabaſter* ſeu *Alabaſtrites* lapidem certum denotat, qui & unguentum Alabaſtritidis ingreditur. Vide *Alabaſtrites.*

Alabastrites, eſt ſpecies marmoris, verum ipſo mollior. Hic eſt ita mollis, ut cultro ſcindi poſſit, & eſt id lapidis genus, è quo varia torno finguntur vaſa. Unguentum ingreditur Alabaſtrinum. Gr. ἀλαβαςρίτης, Alabaſtrum. B. Alabaſter. G. Alabaſter-ſtein. Gall. *de l'Albâtre.* A. Alabaſter.

Alana Terra, vide Tripolis.

F Alæ, dicuntur naſi Latera. B. De Neus-vleugels. G. Beyde ſeitlein zu unterſt ander Naſen. Gall. *les Cotés des Nârines, ou les Ailes du Nez.* A. Winge of the noſe. Item Nympharum pinnulæ, ſeu labia pudendi muliebris, πτερυγώματα, μυρτόχειλα, κρημνοί. B. De Vrouwelijkheids Lippen. G. Die lippen an der Frauwen ſcham. Gall. *Ailes des parties honteuſes de la femme, les levres.* A. The wing of the privie parts of a woman. *Alæ*, etiam dicuntur pulmonum lobi. Gall. *les lobes du Poumon.* Item, ſuperior auris pars elata. B. Het opperſte des Oors. G. Das Ohrläpzein / flügel des ohrs. Gall. *l'Aile de l'oreille ou la partie ſuperieure.* A. The wing of the eare. Item axillæ. Gr. μασχάλα & μάλη. B. De oxel. G. Die achſel. Gall. *Aiſelle.* A. The armhole, the armpit. Item proceſſus oſſis ſphænoidis. B. De vleugels wijſe uitſteekſels. G. Die Flugeln von das keilbein. Gall. *Ailes des Apophyſes de l'os ſphenoide.* A. The winges of the wedgebone. Item alæ veſpertilionum alis ſimiles, vide *Veſpertilionum alæ.* Item Myſtaces, vide *Myſtax.* Item plantarum cavi inter caulem & ramulos anfractus, unde ſinuatim nova proles egreditur, facta ab humanis tranſlatione, dicuntur.

Alares Musculi, vide *Pterygoides.*

Alaria ossa, ſunt proceſſus Pterygoides oſſis Sphænoidis. Gall. *Apophyſes Pterygoides.*

Alantoides, vide *Allantoides.*

Alaternus, eſt arbuſcula ſemper virens, cujus folia alterna, ſemper virentia, oblonga, ſatis magna; calix tubuloſus profunde, quinquifidus, inſtar ſtellæ expanſus; ex parte interna calicis ex interſtitiis ſegmentorum, flos monopetalus, infundibuliformis, quinque partitus, quaſi ſtellæ in modum expanſis ſegmentis; ovarium in fundo imi calicis, donatum tuba erecta trifida, fit bacca mollis, ſucculenta, poſt maturitatem nigra, fæta ternis ſeminibus gibbis ab una parte, ab altera angula-

tis;

tis: an derivetur ex Italico ſermone *a*, id eſt ad, & *Linterno*, Italiæ fluvio, cui forte adnaſcitur; vel ab alterno, quia folia ejus alterno ordine in caulibus ſunt diſpoſita. Gall. *Alaterne.*

Albadara, eſt arabica vox, ſignificatque oſſiculum majus pollicis articulo ad metatarſi oſſis caput appoſitum.

Alba Pituita, idem quod *Leucophlegmatia.*

Albaras Nigra, vide *Lepra Græcorum. Albaras alba*, vide *Leuce.*

Albinum, eſt Gnaphalium marinum, ſic à lanugine alba, dictum.

Albuginea oculi, Eſt membrana, quæ obducit partem anteriorem & hemiſphæricam oculi, ſcleroti firmiter adhæret, videtur tantum eſſe expanſionem tendinoſam quatuor muſculorum oculi, quæ circa Corneam valde attenuatur, & in ipſa quaſi evaneſcit, an ſit eadem, quæ adnata, videantur Anatomici: datur & altera ſimilis membrana Albuginea dicta, teſtem obvolvens immediate, robuſta eſt, arcte cum ſubſtantia teſtis cohærens, vaſa ſpermatica recipit, & ad teſtes tranſmittit. B. 't Witte vlies. G. das Weiſe augen hautlein. Gall. *Membrane albuginée.* A. The white coat of the eye.

Albugo oculi, idem quod Album oculi. Item macula alba in tunica cornea, vel ab humoribus, vel à cicatrice aut exulceratione, excitata. Gr. λεύκωμα, & αἰγὶς. B. Een witte oog-vlek. G. dar weiſe augenfell. Gall. *Une taye blanche à l'œil* A White ſpots in the eyes.

Album Canis, eſt ſtercus album canis, quod ſub Canis ſydere legebatur æſtivis ſummis ardoribus. vel dicitur *Album Græcum.* uti ſtercus murium dicitur *Album Nigrum.*

Album Oculi, dicitur, ubi tunica adnata ſeu albuginea ſcleroti tunicæ adnaſcitur. B. Het wit van 't oog. G. Das weiſe in augen. Gall. *Le blanc de l'œil.* A. The white of the eye.

Album Rhasis, unguentum eſt, ita dictum à colore albo, & ab Autoris nomine. Rhaſis enim inſignis fuit Medicus ex Arabum familiâ.

Albumen Oculi, vel Albugo, λογὰς, σφενδόνη, κυκλώπιον. Idem quod *Album Oculi.*

Albumen ovi, liquor albus, lentus, vitellum undique

que cingens, externe duabus tunicis inveſtitus, membranis in plurimos orbiculos ſeparatos diſtinctus, veluti cæpæ bulbus, per quos chalazæ diſperſæ, nutrimentum pullo adferunt, recens ſi eſt, igne concreſcit in duram materiam, ſed incubatu redditur fluidiſſimus, tenuiſſimus, volatu exhalans, non concreſcens igne, ſed putreſcens, fitque ſic aptus alendo fœtui. B. **Wit van het Ey.** Gall. *le Blanc ou le glaire de l'œuf.*

ALBURNUM, eſt mollis, ac peſſima ligni pars cortici proxima, ab Albore dicta eſt Plinio, adipi in homine reſpondet. B. **Spint.** Gall. *l'Aubour, ou Aubier (le blanc & la partie la plus tendre entre l'Ecorce & l'Arbre.*

ALCAHEST vel ALKAHEST, ac ſi diceres *Alcali eſt.* Deſcribunt eſſe generale reſolvens, perenne & immutabile, quod reducit omne corpus viſibile in liquorem ſui concreti, ſervata ſeminum poteſtate, forma eſſentiali & nativa integra. Magni nominis, ſi modo paris effectus, quem quiſque ſuo proceſſui tribuit. Nonnulli in mercurio varie præparato illud quærunt, alii in Tartaro, ejuſve præparatis: in alcali fixato nitri, ut Glauberus, vel in acerrimo aceti ſpiritu ab ærugine deſtillato, ut Zwelferus, & alii in aliis, ſed talem dari liquorem, vel univerſale menſtruum omnino impoſſibile videtur. B. **Een algemein ſchei-vogt.** G. **Ein algemein ſcheidfeucht.** Gall. *Un Alcaheſt, diſſolvant univerſel, un Menſtrue univerſel.* A. A generall diſſolvent.

ALCALI, Eſt ſal, fixus, aut volatilis. quod extrahitur è cineribus vegetabilium vel animalium aperto igne combuſtorum, vel calce cujuſdam materiæ per lixivium elixatum, cognoſcitur. 1°. ex ortu ſuo ignis, putrefactionis, naturæ ope. 2°. ex materie ſua, vegetabili, Animali, Foſſili. 3°. Effectu efferveſcentiæ cum acidis; præcipitationis; coalitus cum oleis, ſolutionis imprimis ſulphuris: mutationis coloris Heliotropii, Roſarum, violarum, in viridem colorem, qui cum acidis in rubrum, ſapore ipſo, doloris urentis excitatione. Sal illud Alcali nomen ab herba *kali* accepiſſe affirmatur, cujus ſale *Ægyptii* ut & noſtrates vitrum conficiunt, Vitriariis *ſouda* appellatur. Alcali triplex accipitur. Nempe *Alcali Volatile*, uti conficiuntur ex animalibus, ſal ſc. cornu cervi, urinæ &c. *Fixum*, quod ex cineribus plantarum elicitur,

citur, uti ſal abſinthii, tartari &c. *Metallicum & Petroſum.* Metalla enim & lapides cum acidis menſtruis efferveſcunt, & diſſolvuntur & hoc reſpectu hæc cum alcali tantum congruunt, inde tamen alcalia non dicenda. Hiſce addunt Alcalia mixta, ut ſunt nitrum, alumen, vitrioli genera, ſal foſſile & marinum &c. quæ ex acido & alcali participant. B. Zuiver Zout. G. Aſchen-Saltz / Kalck-Saltz / Sauber-Saltz. Gall. *Sel alcali.* A. Alkali.

Alcalisatio, eſt, quando verbi gratiâ ſpiritus vini alcali quovis imprægnatur, ut menſtruum evadat magis diſſolvens.

Alcanna, eſt Anchuſæ Monſpeſſulanæ floribus puniceis radix tenuis, longa, lignoſa, rubra, roſeo colore tingens, ſaporis adſtringentis. Ex radice Indi cum calce viva extrahunt Tincturam, cum quâ dentes & ungues rubro colore tingunt, etiam crines equorum, in aquoſis non facile extrahitur ejus color, ſed in oleoſis dat colorem ſeu tincturam rubram. B. Alkanne Wortel. Gall. *l'Orcanette.* A. Gaſtern privet.

Alce, alces, Gr. ἀλκὴ, id eſt vis & robur. Nomen animalis robuſtiſſimi, cervo majoris, cujus ungula in uſu Medico eſt. Gall. *Elan, ou ſuivant d'autres une Ane ſauvage.* A. an Alk.

Alcea, eſt Herba, cujus caules villoſi, aſperi, medullam fungoſam habentes, folia malvæ, magis diviſa, villoſa, caulibus longis adhærentia; ſemina latiora, in capitula congeſta; reliqua Malvis communia. Dicitur ab ἀλκὴ robore, auxilio, remedio, quod fortiter dyſentericis ac ruptis medeatur impoſitum. B. Sigmaarts-kruid. G. Sigmars-Kraut / Sigmunds-Wurtz. Gall. *Maulve ſauvage ou Alcée.* A. Vervain Mallow. Dicitur etiam *Simeonis herba.*

Alcedo, ἀπὸ τοῦ ἐν ἁλὶ κύειν, quod in mari pariat illa avis ſpecies. Gall. *Alcyon, petit Oyſeau qui fait ſon nid ſur la Mer par un temps calme.*

Alchemia, idem quod *Alchymia*, vide *Chymia.*

Alchimilla, eſt planta cujus folia ex radice erumpunt, caulibus longis adhærent, & ſerrata ſunt; calix in octo vel novem ſegmenta fiſſus ſuperius, inferius tubuloſus eſt ſatiſque amplus, ſegmenta quatuor majora, quatuor minora, in ſtellam expanſa: caules parvi, rotundi, villoſi,

loſi, ramoſi; flores in ſummis caulibus habent ſtamina quatuor, & in umbellam diſpoſiti ſunt; ovarium in fundo Calicis tubam emittit apice ſphærico donatam; calix fit capſula continens bina plerumque ſemina, parva, rotunda, flava; Radix longa, digitum craſſa, externe nigra, fibris inſtructa. Vocatur *Pes Leonis* & *Stellaria*, ſic appellatur, quod Alchimiſtarum præconiis ſit celebrata. *Pes Leonis* dicitur, quod folia habeat inſtar Leonini pedis lata & rotunda. B. Onzer Vrouwen Mantel/ Leeuwen-voet. G. Synnauw/ Leuwen-Fuß. Gall. *Pié de Lion.* A. Ladies mantell.

Alchymia, ſeu Alchemia, eſt proprie illa Chymiæ pars, quæ agit de metallorum tranſmutatione, ſive depuratione, qua metalla ignobiliora (cruda & immatura juxta Chemicos) in nobiliora & matura ope artis rediguntur. Venit ex *Al* particula intenſiva & χύω fundo. Gall. *Alchymie.* A. Alchymy.

Alcibiadium & Alcibium, eſt Echium, ſic dictum, quod Alcibius quidam primo herbam illam adverſus viperarum morſus invenerit.

Alcocalum, eſt *Cinara* ſive *Articocalus*, fortè ab ἀλκὴ robore & κόκκαλος pini fructus, idque ob pini fructus figuram & ungues ſquamoſos.

Alcohol, Alchool, Alcool, Alkol, Alcol, vox origine Arabica, eſt purior ſubſtantia rei ſegregata ab impuritate ſua. *Alcohol* ſignificat pulverem ſubtiliſſimum & impalpabilem. Interdum ſpiritum fermentatione productum, rectificatiſſimum, ita dephlegmatum, ut accenſus ardeat, donec totus conſumatur, nihilque fæcum, aut phlegmatis in fundo remaneat. B. 't Subtylſte/ en 't pit van iets. G. Das feinſte von ein Ding. Gall. *l'Alcohol, Le plus ſubtil de quelque choſe.* A. The purer ſubſtance of any thing.

Alcol, idem quod *Alcohol.*

Alcool, idem quod *Alcohol.*

Aldabaram, vocantur duo oſſicula ſub pollice pedis poſita & minori fabæ quadantenus ſimilia.

Alectorius, eſt lapis, qui in ventriculis vel Hepate Galli gallinacei reperitur.

Alectorolophos, eſt herba pratenſis, cui nomen *Criſta galli.* Ex ἀλέκτωρ gallus, & λόφος criſta, dicitur

cogne

quoque *Fiſtularia*, *Pedicularis*, & *Mimmilus*. B. Ratelen/ Hane-Kammekens. G. Rodel/ Leuß-Kraut. Gall. *Crête de cocq*. A. Cocks-comb, or yellow Rattle.

ALEMBICUS ſeu ALEMBICUM, vel CAPITELLUM, ſeu GALEA. Putatur derivari ab articulo Arabico *Al*, & Græcâ voce ἄμβιξ, vaſis ſpecies: eſt inſtrumentum chymicum; quod cucurbitis & veſicis deſtillatoriis operculi vice ſuperimponitur: habet formam galeæ, intus concavam, extus convexam. Circa infimam partem roſtrum habet cubitale, per quod vapores deſcendunt. Si ſine roſtro fuerint, uſum potius in vaſis circulatoriis obtinent, & *Alembici cæci* vocantur. Gall. *Le rencontre*. Conficiuntur ex ære, ſtanno, vel vitro. Alii pro ipsâ cucurbitâ ſumunt: iterum alii pro cucurbitâ capitello ſimul junctâ. B. Een helm/ een alembek. G. Alembick/ Helm/ Roſenhüt. Gall. *Alambic*. A. An Alembick or Still.

ALEPHANGINÆ, vel ALOEPHANGINÆ PILULÆ, eſt vox Arabica, ſignificans rem odoram; componuntur enim hæ pilulæ, in officinis proſtantes, ex Aloë, & plurimis aromatis

ALTERCUM, herba venenata, ab altercationibus, quas animo inducit, dicta. Vide *Hyoſcyamus*.

ALEXICACON, eſt Amuletum venenis reſiſtens. Ex Ἀλέξω opem fero & κακὸν malum.

ALEXIPHARMACA, ἀντίδοτα, ἀντίδοτοι, Ἀλεξίκακα, Ἀλεξιθήρια, θηριακά, dicuntur medicamenta, quæ valent inertes reddere qualitates veneni cujuſcunque, quibus nocet corpori, licet hæ minus cognitæ; ſed nulla talia Alexipharmaca generalia dari poſſe patet evidenter ex hiſtoria venenorum: ſunt tamen ut plurimum ea, quæ obliniunt ſua oleoſitate, diluunt ſua aqua, vel immutant veneni partes peculiari virtute, vel quæ ſanguinem attenuant, ne à veneno coaguletur, ut volatilia omnia & acidum concentrantia, ab ἀλέξω arceo & φάρμακον venenum. B. Een Tegen-gift. dicitur etiam *Antidotus* & *Alexiterium*. G. Artzney wider Gifft. Gall. *Preſervatif*, *contrepoiſon*, *antidote*. A. Medecines or Antidotes againſt poyſon.

ALEXIPYRETICUM, & ALEXIPYRETUM, & ANTIPYRETUM, idem quod *Antipyreticum*.

Alexiterium, eſt remedium, ne venenum ſuſcipiatur, corpus conſervans, ab ἀλέξω arceo, & τηρέω conſervo, vel ut aliis placet à θὴρ fera, quod morſibus animalium medeatur. idem notat, quod Alexipharmacum, illa terminatio Græca τήριος in multis aliis nominibus Græcis occurrit, & mere eſt paronymica nullam compoſitionis ſpeciem conſtituens. B. Een Tegen-gift. G. Artzney wider Gifft. Gall. *Preſervatif*, *contrepoiſon*, *antidote.* A. Medecines or Antidotes againſt poyſon.

Alga ſive Fucus, eſt vegetabile marinum & paluſtre, cujus variæ dantur ſpecies, quædam habent folia inſtar graminis, aliæ inſtar capillorum; uſitatior vero habet folia pedem unum vel alterum longa, mollia, tenuia plus minuſve, alba ,vel rubra, aliquando viridia; reperiuntur ut plurimum circa littora maris, & inprimis Mediteranei. dicitur vel ab aquæ algore, ſive quod pedes alliget, quia craſſa eſt, & foliis ex parte ſupernatet: vel quod ſe ad conchas lapideſve alligat, ab alligando. Gr. φῦκος θαλάσσιος, vide *Fucus*. B. Wiert. G. Meer-Graß. Gall. *Algue*. A. Graſſe wrack-Seaweed.

Ἀλφιτηδὸν, ab ἄλφιτον, farina, eſt oſſium fractura in modum farinæ.

Algema, & Algematodes, ab ἀλγέω doleo; Idem quod *Dolor*.

Algeroth eſt pulvis albus, inſipidus, ponderoſus, factus ex butyro vel oleo liquefacto, depurato, Antimonii, quod aquæ puræ inſtillatum, præcipitatur in talem pulverem; qui nihil habet omnino Mercurii in ſe, ſed puriſſimum ſtibii Regulum; datus ad grana duo vel tria violenter emeticus, eſt. Gall. *Poudre d'Algaroth*, *ou Mercure de Vie.*

Alhandal, vide *Colocynthis*. *Alhandal* eſt nomen Arabicum Colocynthidis, quod imponitur Trochiſcis de Colocynthide.

Alhasef, idem quod *Hydroa*.

Alica, potionis genus eſt, quod etiam χόνδρος dicitur, ab alendo, quod multum nutriat. Significat in genere granum, ſed quid proprie ſit, an res factitia an nativa aliqua ſeminis ſpecies, non adeo planum eſt, Hippocrates factitium quid eſſe innuere videtur cum Alicam & Ptiſanam junxit, & inter ſorbitiones fortiores retulit.

Gall.

Gall. *Sorte de breuvage, ou de mets, fait avec une eſpece de froment appellé Zea. De la fromentée, comme qui diroit du Ris & du Gruau.*

Aliformis, eſt epitheton proceſſuum binorum oſſis cuneiformis ad palati latera occurrentium, a ſimilitudine alarum veſpertilionum vid. Ala & Pterygoïdes.

Aliformes Musculi, ſeu Alares, & Pterygoidei, dividuntur in externos & internos; vide Pterygoides. B. De Vleugel-ſpieren. G. Der Flügeln Mauß. Gall. *Muſcles pterygoides.* A. The Pterygoide muſcles.

Aliformes Processus, vide *Pterygoides.*

Alimentum dicitur *Potus & Cibus.* Eſtque talis materia, cujus particulæ minimæ aſſimilatæ noſtris liquidis animalibus & inquilinis, facile canaliculos noſtri corporis ſubire, permeare, lateribus applicari, & adhærere iis poſſunt, totumque corpus reſtituere quoad Solida & Fluida, ac proin nutrire. Reſpectu graduum, ab *Hippocrate* tripliciter accipitur; unum *Futurum* alimentum, quod ab ore in ventriculum delabitur: aliud *Quaſi* alimentum, nimirum ſanguis arterioſus & ſucci cerebrales ſeu nervoſi. Tertium, *Verè* alimentum, quod appoſitum partibus agglutinatur, & tandem aſſimilatur. Gr. τροφὴ. B. Spijze / voedſel. G. Nahrung / Erhaltung / Ernehrung. Gall. *Nourriture, Aliment.* A. Meate, nouriſhment or food.

Alindesis, eſt Corporis exercitatio, qua oleo uncti ſe in pulvere olim volutabant, ab ἀλινδέω volvo, vel ab ἀλίω voluto.

Alipta, vocabatur olim ille, qui Athletas inungebat.

Alipasma, eſt pulviſculus, qui oleo commiſtus, ad cohibendos ſudores inungitur, ab ἀλείφω inungo.

Alisma, eſt *Saponaria*, ſed aliis *Plantago aquatica* vel potius Doronici ſpecies. Dicitur quaſi ἴσμα τῆς ἅλης quod virus venenatorum animalium debellare novit; vel παρὰ τὸ ἀλέξειν καὶ ἴσμα, quod ſciat propulſare venenum leporis marini & ranæ rubetæ, opiique. Gall. *Plantain des Montagnes.*

Alites, ſeu volucres, ab alis gerendis, vel ab alis eundo dictæ.

Alitura, eſt actio corporis vivi, qua perpetuus,

 ſan-

ſanguinis, ſpiritus, ſubſtantiæque defluxus, ope ſucci alimentarii novi, præparati & in partes alendas impulſi, continuò inſtauratur. Gr. Θρέψις. B. **Voeding.** G. **Das Ernehren.** Gall. *la Nutrition.* A. Nourishment or Food.

Alkahest, vide *Alcaheſt.*

Alkali, vide *Alcali.*

Alkermes, eſt Confectio compoſita ex variis ſimplicibus, gratiſſima, magno hodiè in uſu, viribus Cardiacis famoſa, fit cum vel ſine Moſcho, illa viris, hæc mulieribus convenientior, fit quoque ſine Ambra.

Alkekengi, ſive ſolanum veſicarium, Halicacabum vulgare, habet caules exiguos, rotundos, rubicundos, in multos ramos exiguos diviſos, folia ſolani, ſed majora; calicem tubuloſum, campaniformem quinquifidum, inſtar veſicæ ſupra conniventis, excreſcentem, qui per maturitatem fit pericarpium; flores monopetalos, rotatos, quinquifidos, ſtaminibus quinque præditos; ovarium ex Placenta ad finem pedunculi, intra calicem natum, tuba longa, gracili, apice globoſo prædita inſtructum, fit fructus mollis ceraſi forma (qui tectus latet in veſica membranacea ex calice dilatato) per maturitatem rubens, ſaporis acidiuſculi aliquantulum amari, continens ſub tenui pellicula pulpam globoſam, & flaveſcentem, in qua hærent ſemina compreſſa, ſubrotunda, rugoſa, plana, ſaporis ſubacris, ſubamari, odoris nullius evidentis: Radix parva, alba, repens. Alkekengi vox Arabica. B. **Kriekjes van over Zee.** Gall. *le Coqueret, ou l'Alkekenge.* A. Winter-Cherry.

Allantoides, eſt tunica urinaria, *Farciminalis dicta*, inter amnion & chorion collocata, eſt tenuiſſima, tenerior Amnio, multo pellucidior, ad tactum delicatior, aëris flatui minimo cedens, figuræ ovalis, nullis vaſis ſanguineis huc uſque viſis prædita; totum fætum non obvolvit, ſed ſolam partem Chorion reſpicit; neque ad totam Placentam extenditur; protendi enim nequit, ultra margines Placentæ, ubi Amnios & Chorion tam arcte fibris connectuntur, ut nulla membrana inter eas adeſſe poſſit; recipit liquorem urinoſum, a fœtu ſecretum, & in ea ſenſim manantem ex veſica per umbilicum & urachum, ab ἀλλᾶς farcimen, & εἶδος forma: nam in pleriſque brutis farciminis inſtar figuratur; Latinis *Farcimi-*

ſeminalis tunica. B. Pis-vlies / Worſt-vlies. G. Harn-Häutlein / Wurſt-Häutlein. Gall. *Membrane Alantoide.* A. The urinary membrane ſo called.

Alleluja, eſt *Oxytriphyllum* ſive *Trifolium acetoſum*, ſic appellatur, quia quando primum è terrâ folia emittit, eo tempore in Eccleſiis canticum Alleluja cantari ſolebat. B. Koekoeks-brood / Klaver zuiring. G. Saurer-Klee / Buch-Ampffer / Guckgauch-Klee / Haſen-Klee / Mähler-Kraut. Gall. *Pain de Coucou*, *Alleluia.* A. Wood-ſorrel. vid. Aceoſella.

Alliaria & Alliaris, eſt herba, quæ trita Allium olet, vide *Allium.* B. Look zonder Look. G. Knoblauch-Kraut / Leuchel / Safft-Kraut. Gall. *Herbe des aulx*, vel *Alliaire.* A. Sauce alone, vel jacke by the Hedge.

Allium, eſt Planta Bulboſa grave olens: quæ habet folia longa, plana, non cava; caulem rotundum, politum; florem hexapetalum, pedunculo longo ſuſtentatum, in faſciculum globoſum collectum, parvum, ſæpe deſtitutum ovario, ſi modo mas ſit, aliquando ovarii ſpecie & tuba inſtructum: Ovarium intra florem fit fructus, ſubrotundus, trilocularis, plenus ſeminibus ſubrotundis, ſæpe autem ovarium ſolitarium globoſum, pellicula obvolutum, ſpecie bulbi hæret ad unum pedunculum floris, maſculi fætor eſt olidus in omni parte plantæ: Radix hujus plantæ eſt tunicata, bulboſa, ex multis nucleis conſtans: integer bulbus nondum fractus, nullum odorem ſpargit, ſed demum ubi fractæ ſquammulæ ſunt, odorem acrem fundunt: venit à Græco verbo ἄλλεσθαι exilire, quod nimium exiliendo creſcat, vel ab ἀλλάσσω muto, quod anhelitum mutet, & alterare faciat, gravem enim odorem ſpirat. Gr. Ἀγλίθιον, Σκόροδον, Ὀλκὸν, vide *Scorodon.* B. Look. G. Knoblauch. Gall. *Ail*, A. Garlick.

Allioticum, eſt medicamentum Galenicum ſanguinem alterans & purificans; coctum ut plurimum ex *rad. taraxici*, *cichorei*, *fœniculi*, *paſſulis*, *Herb. endiv. bellid. lactuc. acetoſ. fumar. &c.* ab ἀλλοιόω altero, vario. Lat. *Decoctum alterans.* B. Een verander-drank / Meidrank / bloedzuiverende drank. G. Ein Blut-reinigend Tranck. Gall. *Potion alterante pour purifier le ſang.* A. The altering potion.

Alnus, eſt arbor mediocris magnitudinis, erecta,

 cujus

cujus truncus habet corticem aſperum, fragilem, nigricantem, lignum tenerum, flexile, rubicundum, leve, facile in terra corrumpens, ſed fere nunquam in aqua, unde pro fundamentis ædificiorum optime inſervit; ramos molles, teneros, cortice externe griſeo, interne flaveſcente tectos, ſaporis amari, ingrati cum quadam adſtrictione; folia ſubrotunda, dentata, viridia, ſplendentia, viſcoſa; fructus ſquamoſus eſt, ſub ſquammis recondens ſemina rubicunda & compreſſa: creſcit hæc albo in locis paludoſis. dicta ita quod amne alatur. Vel ab ἕλος palus, quia juxta paludes ſuccreſcat. Gr. κλήθρη & κλῆθρος ab κλάω, frango: Vel ab alendo, quod facile alatur, & in altitudinem aſſurgat. B. Elzenboom. G. Ellern-Baum / Erlen-Baum. Gall. *Aune*. A. The Alder-tree.

Aloe, eſt planta, exotica, creſcens in Arabia, Perſia, America, Africa, & Ceylon, quæ habet folia longa, integra, ſemper virentia, arcte craſſitie ſua, ſibi mutuo juncta, plerumque ſucculenta, craſſa, carnoſa, crenata, in margine acuta, ſedis fere accedentia; flos eſt monopetalus, tubulatus, infra prominens in ventrem, ſupra anguſtior, & in ſex ſegmenta ibi ſciſſus, nudus, clavo hyacinthino affixus, ſex ſtaminibus præditus; fructus oblongus, trilocularis, cylindricus, hexagonus, repletus ſeminibus ſibi mutuo impoſitis planis, ad loculamentum ſuum accommodatis; radix perennis, fibroſa vel & tuberoſa: hujus plantæ ſuccus ex foliis expreſſis vel inciſis ſponte emanans, ſolis calore inſpiſſatus, ſaporis amari, aromatici, nauſeoſi Aloë quoque dicitur, qui ex Arabia & Ægypto ad nos pellibus involutus affertur. Ejus ſpecies hodie in officinis quatuor in uſu ſunt, quæ tamen non niſi puritate & impuritate ab invicem diſcrepant. Scilicet Aloë ſuccotrina, hepatica, caballina & quarta lucida dicitur; Aloë ſuccotrina, eſt ſuccus gummoſus, & reſinoſus, ex fuſco nigricans, dum fractus in lamellas, ſplendens & pellucidus, in pulverem redactus citrini eſt coloris, ex foliis imo & ex plantis tranſverſim verſus radicem diſſectis, ſponte ſua vere, ubi ſucci nutrititii luxuriant, in ſuppoſitas patinas amplas deſtillans, in quibus a ſole condenſatur, & exſiccatur; inde ulterius inſpiſſatur, & quo exactius hæc fiunt, eo Aloë pellucidior & nobilior; hic ſuccus ſponte ſe in duas partes ſeparat, 1°. in ſpiſſiorem fundum petentem,

20. in tenuiorem ſupernatantem; Aloë optima cognoſcitur ex ſplendore, friabilitate, ſolutione in aqua, quod in fundo remanet id Aloën Caballinam conſtituit, quæ eſt ſimiliter ſuccus iſtius plantæ gummoſus, & reſinoſus nigricans, priori ponderoſior, craſſior ac impurior, expreſſus ex foliis Aloës, in ſole concretus, ſaporis ſubacris, amari, neuſeoſi, odoris graveolenti, quaſi Picei & Myrrhati; Aloës Hepatica eſt ſimilis ſuccus ac Aloës ſuccotrina, quoad virtutes & qualitates, & differt tantum ab ea, quod hæc in China, prior in inſula ſuccotra educitur, hinc differunt tantum loco natali; ubi Aloës tam pura, ut pellucida ſit inſtar vitri dicitur lucida. Leniter purgat. Gr. ἀλόη, Nomen accepiſſe videtur, à ſale vel ſalo ſive mari, cujus afflatu maximè gaudet: ἅλς enim eſt ſal: vel ut aliis placet, quod ſalſedinis foris nonnihil contineat, ut cæteræ maritimæ plantæ; ſed hujus vocis Etymon potius deducendum a voce Arabica, vel Hebraica; mirum quod hæc planta, quæ ſuccum continet tam amarum, in omnibus fere ſuis partibus, habeat in cotylis petalorum ſui floris mellitum liquorem. B. G. Gall. A. *Aloë*.

ALOEDARIA vel ALOETICA, ſunt Medicamenta, quæ magnam vel modicam Aloës quantitatem recipiunt.

ALOGOTROPHIA, eſt improportionata nutritio, ita ut una pars corporis majus incrementnm accipiat, quam altera, ut in *Rachitide*, ab ἄλογος rationis expers, & τρέφω nutrio. B Een ongelijke voeding. G. Ungleiche Ernehrung. Gall. *Nutrition inparfaite ou inegale*. A. Unequall nouriſhment.

ALOPECIA, eſt *Plin. Capillorum defluvium*, à lue venerea, Phthiſi, virium corporis collapſu, vel aliunde excitatum, ex ἀλώπηξ vulpis, & πίπτω cado; a vulpe, cujus lotium effæta dicitur reddere loca in anum, ut *Callimachi* Scholiaſtes annotat: vel à malo, vulpi peculiari. Vocatur etiam ὀφίαζις à figura, quod partes glabræ & pilis deſtitutæ tortuoſæ inſtar ſerpentum videntur. Utrique huic affectui commune eſt, quod areatim pili decidunt; unde etiam in genere hoc malum *Area* vocatur. B. Uitvallen des hairs/ Hoofdzugt/ Haireloosheid. G. Außfallen des Haars. Gall. *Alopécie*, *Cheute des Cheveux*. A. Out falling of ones haire.

ALOPECUROIDES GRAMEN, eſt gramen vulpinum, ex ἀλώπηξ vulpes & εἶδος forma. B. Voſſenſtaarten-gras.

G. Füchſen-Schwanß Graß. Gall. *l'Herbe de queue de Renard.* A. Foxtailgraſe.

ALOSA PISCIS, vel ALAUSA, ab alendo, Latinis Clupea. B. Elſt. Gall. *Aloſe.*

ALPHENIC, nomen Arabicum, Penidium, ſeu saccharum hordeatum ſignificans.

ALPHITIDON, eſt fractura oſſis in multas tenues partes farinæ inſtar. Gr. ἄλφιτον farina. B. Vergruyzing van 't Been.

ALPHUS, Lat. *Vitiligo*, ita deſcribitur *à Celſo*; dicitur ἄλφος, ubi color albus eſt, ferè ſubaſper, & non continuus, ut quædam quaſi guttæ diſperſæ eſſe videantur in cute. Interdum etiam latius, & cum quibuſdam intermiſſionibus ſerpit. *Alphus* etiam appellatur *Morphæa*, procul dubio à Μορφὴ, quod ſcilicet cutis color in album, vel nigrum mutetur, & ſi niger eſt color, & umbræ ſimilis, vocatur μέλας, cætera eadem ſunt. λεύκη habet quiddam ſimile Alpho, ſed magis albida eſt, & altius deſcendit, quam Alphus, in eaque albi pili ſunt, & lanugini ſimiles. Omnia hæc ſerpunt: ſed in aliis celerius, in aliis tardius. Alphus & Melas in quibusdam variis temporibus oriuntur & deſinunt. Locum, quem occupavit, non facile dimittit. ἄλφος dicitur ab ἀλφαίνω muto, ut Aëtio placet. Alii ab Alpibus, Italiæ montibus albis, derivant: B. Een witte Lazerij. G. Das weiſſe Malßen / Mehl-Fleck. Gall. *Lepre blanche.* A. The white leproſie. Arab. *Baras*

ALSINE, eſt planta habens folia parva, oblonga, ſibi invicem oppoſita, bina cauli adhærentia; calicem magnum, oblongum, in quatuor vel quinque ſegmenta diviſum; florem roſaceum, polupetalon, pro ut calix vel eſt quadrifidus vel quinquifidus; his floribus ſuccedit fructus parvus, membranaceus includens ſemina exigua, obrotunda fere, rubra aut fuſca; radix parva, fibroſa; eſt planta ſylveſtris, & nulla eſt ſylva, ubi non creſcit: ab ἄλση lucus ubi naſcitur: dicitur quoque auricula Muris: quod parietibus accreſcat: & Morſus Gallinæ, quia ab iis amatur, B. Vogel-kruid / Muur & Muur-kruid. G. Hünerdarm / Hünerbiß / Vogel-kraut. Gall. *Mouron*, *Morgeline*. A. Chick-weed. Hen-bit.

ALTERANTIA, idem quod *Alliotica.*

ALTERATIO SANGUINIS, ſignificat ſæpè ſanguinis

per

per medicamenta depurationem. Vide *Alliotica*. B. **Bloed-zuivering.** G. Blutſauberung. Gall. *Purification du ſang*. A. A purifying of the blood.

Althæa, *Ebiſcus*, vel *Ibiſcus*. Officinæ, quæ ut plurimum barbaricis vocibus gaudent, *Biſmalvam*, *Malvaviſcum* & ſimpliciter *Eviſcum* nominant. *Malvaviſci* autem vox corrupta eſt, Malvâ nimirum & Eviſco compoſita; quaſi dicat aliquis Malva-Ebiſcus. Planta eſt ſemine nudo, polyſperma, ſeminibus caſeoſis, floribus octopetalis, folio longiori ſerrato, molleculo, tomentoſo, radix oblonga, digiti craſſitie, in ramos divaricata, foris pallide cinerea, intus pallida, ex ſiccitate rugoſa, ſaporis mucilaginoſi, & lenti, odoris nullius evidentis, diſciſſa attactu eſt glutinoſa; & decocta cum aqua, ipſam reddit mucilaginoſam. *Althæa* appellatur, à multiplici remediorum poteſtate & uſu; vel Plinio Authore, ab effectus excellentiâ: nam ἀλθαίνειν mederi eſt, & ἄλθος ſanatio. B. **Heemiſt / witte Maluwe / Huemiſt.** G. Ibiſch / Eibiſch-Kraut / groß oder wild Pappeln. Gall. *Guimauve ordinaire*. A. Marsh mallows.

Aludel, vel Aludelli, ſunt vitra ſublimatoria, & ollæ fundo carentes, ſibique invicem impoſitæ, quæ ollæ ſuppoſitæ, adaptantur: quæ ſublimationibus inſerviunt. B. **Sublimeer-glazen of potten.** G. Ein Sublimier-Glaß. Gall. *Aludel, vaiſſeaux pour ſublimer*. A. Subliming-glaſſ.

Alveariu m, eſt cavitas auris internæ, ſive meatus auditorius, ubi ſordes flavæ & amaræ gignuntur, & ſoni inferuntur. B. **Het oor-gat.** G. Das Hohle der Ohren. Gall. *Le trou de l'oreille*. A. The inmoſt cavity of the Ear.

Alveoli Dentium, ſeu Mœnia, utriuſque Maxillæ cavitates ſunt, quibus dentes per gomphoſin inſeruntur. B. **Kaſſen der tanden.** G. Hohle der Zahnen. Gall. *l'Alveole des dents*. A. The Sockets of the teeth.

Alumen, ſalis foſſilis ſpecies, quod ex ſaxo profunde ſub terra ſito, duro, fiſſili, bitumine & ſulphure pleno, facile incendendo, eruitur; vel ex terra bituminoſa, combuſtili, & flammam nidore ſulphureo noxiam emittente. Hæc materies, aëri menſis ſpatio expoſita, in pulverem fatiſcit, alumini gignendo apta redditur, prius illi inepta. ſi ex Saxo, materies, aëri expoſita prius, igne exuritur, flammam tunc capiens, ſulphuris præſentiam teſtatur. Sic parata aëre, & ſi e ſaxo aëre & igne, materies aqua

ſolvitur, affuſu alcali fixi vel volatilis præcipitatur cum efferveſcentia: ſic exſuperans acidum unitum alcalino, facit ſalem novum, ex aëre, alcali, & foſſili natum. Præcipitata materies a lixivio ſupernatante ſeparata, aqua bulliente ſoluta, in vaſe plumbeo inſpiſſata, dolio immiſſa, quieſcens, dat cryſtallos albas, vel rubellas, octohedras, ſaporis dulcis, auſteriuſculi, haud facile liqueſcentes in aëre, requirentes decies quatuor aquæ pondus, ut ſolvantur. Hujus acidum, vi ignis expreſſum, ſulphuris incenſi collecto vapori acido idem omni fere dote. Relicta inde, expulſo acido, fœx terram levem, ſubtilem, bolo ſimilem, exhibet copia larga. Cum carbonariæ inflammabilis materiæ triplo exuſta, phoſphorum Hombergianum dat: adeoque virtutem ſingularem excitando cum aëre igni videtur poſſidere. Aluminis ſpecies uſitatiores in officinis quinque nobis exhibent. Primum locum tenet *Alumen Rupeum*, Gall. *Alun de Roche*, B. Klip-Aluin / A. Common Alum. Alterum, eſt *Plumeum*, ſeu *Plumoſum*, quod vide. Tertium, *Sciſſile* Σχιστὴ, quod glebarum inſtar eſt & plumoſum oblongum vocatur. Quartum eſt *Zuccarinum*, ſine *Saccharinum*, ex Alumine rupeo, albumine ovorum & aqua roſacea. Quintum dicitur *Alumen catinum*. Si ſimpliciter præſcribatur, *Rupeum* ſemper accipiendum eſt: Invenitur vel in venis per ſe; vel excoquitur ex aquis mineralibus vel ex terra & lapidibus, aliiſve mineralibus extrahitur. Dicitur autem *Rupeum*, quia ex rupe ſeu ſaxis confici ſolet. Item *Glaciale*; quia glaciei conforme eſt. *Alumen Catinum*, proprie alumen non eſt, ſed ſal ex cineribus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum. B. Potaſch. Eſt & aliud *Alumen*, *Romanum* dictum, rupeo ſimile, ſed pallide rubens. Gr. Στυπτηρία. Arab. *Sceb.* ſive *Seb.* B. Aluin / Rotz-aluin. G. Alaun / Alat. Gall. *Alun*. A. Roch-alum.

Alumen Plumosum, eſt ſubſtantia fere lapidea ex incano viridis, pinguis, attritu in tenuia filamenta ſolubilis, eruta ex fodinis, quæ in ignem conjecta exuritur, ſaporis adſtringentis & acris. Gall. *Alun de plume*.

Alusmos, ab ἀλύω, reſolvo, intelligitur Hipp. anxietas, aut incontinens corporis jactatio.

Alviduca, Medicamenta ſunt, quibus alvus liqui-

da & leniter flüida fit. Gr. ἐκκοπρωτικά. vid. ibid. B. **Buik-weeķ makende Middelen.** G. **Laxierende Mittelen.** Gall. *Remedes laxatifs.* A. The laxative medecines.

Alvus, Gr. Κοιλία & Γαςὴρ, eſt abdominis cavitas, qua ventriculus, inteſtina, hepar, lien, renes, veſica &c. continentur, vel & locus per quem fecum & excrementorum craſſorum naturalis fit excretio. B. **Buik.** G. **Der Bauch.** Gall. *Le Ventre, les inteſtins, les entrailles.* A. The belly, Panch.

Alvus Astricta, dicitur, cum quis raro per ſeceſſum fæces ex inteſtinis, & tantum valde compactas & cum difficultate deponit. B. **Hardlijvigheid.** G. **Hartleibig.** Gall. *Dureté de ventre, le ventre conſtipé & pareſſeux.* A. Bound in body, vel belly. Idem quod *Coproſtaſia.*

Alvus Fluida, eſt, cum quis liquida ſtercora, idque facillimè deponit. B. **Weekbuikigheid.** G. **Weichleibig.** Gall. *le ventre libre ou lache.* A. Looſneſſ.

Alvi Fluxus, Idem quod *Diarrhœa.*

Alypon, eſt herbæ nomen, & dicitur turbith album: vocatur & *Alypia*, ex α priv. & λύπη dolor; Herba dolorem quaſi auferens. A. Gut-Wort.

Alysson, Eſt planta, quæ habet caules repentes, longos, duros, lignoſos, rubicundos, tortuoſos, in multos ramos diviſos, lanuginem albam habentes; Folia oblonga, aſpera, albeſcentia; Flores in umbellam extremitati ramorum adhærentes, quadrifidos, flavos; ſemper poſt unumquemque florem naſcitur ſilicula unica compreſſa, rotunda, quæ conſtat duabus membranulis, & ſepto medio, illa membrana valva dicitur; valvæ hæ vel contra ſeptum illud complicantur, vel parallele, vel perpendiculariter; ſemina ſunt ovalia, compreſſa, rubicunda; Radix eſt longa, lignoſa, alba, fibroſa, lanuginem habens; creſcit hæc planta in locis montanis. Herba hæc ſic appellatur, quod à cane commorſos rabiem ſentire non patiatur, & commorſis medeatur, ſingultum quoque ſanat, ex α priv. & λύσσα rabies, ſingultus.

Amalgama, unde Amalgamatio, eſt alicujus metalli cum mercurio commixtio. B. **Metaal-menging met quik.** G. **Zernagung des Metals mit Quick-Silber.** Gall. *Amalgame.* A. The reducing of Metal by Mercury into a paſt.

Amaracum, eſt herba odorifera, ab Amaraco puero regio dicta. Amaracus Cynaræ Regis Cypri, Unguentarius fuit, qui caſu lapſus, dum ferret unguenta, fracto alabaſtro, majorem ex confuſione odorem creavit. Unde optima unguenta amaracina dicuntur; Hic poſtea, cum nimio odore contabuiſſet, in herbam Sampſucum mutatus eſt, quæ poſtea ab ejus nomine Amaracum appellata eſt: Folia Bliti habet, ſed acutiora & magis polita, coloris viridis, ſubfuſci, in margine rubicundi, ſaporis inſipidi. Gall. *eſpece de Marjolaine*. vid. Majorana.

Amaranthus, planta eſt floris comam ſpecioſam & non marceſcentem habens, variis coloribus ornatam; unde ejus nomen: Hinc hyeme & æſtate ex illa geſtant Puellæ immarcidas corollas, ex α priv. & μαραίνω marceſco. Gall. *Amarante, ou fleur de jalouſie; fleur qui ne fletrit point, & d'une couleur pourprée.* Medicis & Herbariis noſtræ ætatis ex *Amore* & *Anthos* dictionem componi credentibus *Flos Amoris* vocatur. B. Fluweel-bloemen. G. Sammet-Blumen/ Tauſentſchön/ Flör-Amor. Gall. *Paſſe-velours*. A. Flower gentle.

Amarella, eſt Polygalæ ſpecies, atque ſic ab amaritudine à Geſnero appellatur.

Amaurosis, eſt in rebus eminùs, & comius poſitis, viſus abolitio, ita tamen ut nullum vitium externum in oculo vel accuratè inſpicienti appareat; Idemque ejus vitium in nervi optici obſtructione conſiſtat: hic pupilla eſt integra, humores ſunt integri; cauſa eſt omne illud quod illæſo ſpectabili bulbo facultates viſus ineptas reddere poteſt; hinc oritur vel a vitio in tunica Retina, vel ſi afficitur Nervus opticus aliquo in loco a Retina ad thalamos nervorum opthalmicorum; ſi ipſa medulla cerebri male ſe habeat in illa parte ſuæ ſubſtantiæ, unde fit nervus opticus, vel ſi ipſe cortex, unde producitur illa pars ſubſtantiæ medulloſæ, quæ Nervo optico inſervit, vitiatus ſit. vocatur etiam *Gutta ſerena*, ab ἀμαυρόω obſcuro. B. Een verdonkertheid des Gezigts/ ſteke Blindheid/ heldere drop. G. Helter-Tropff/ der ſchwartze Staar. Gall. *Goûte ſereine*. A. Dimneſſ of ſight.

Ambarvalis, flos eſt herbæ, quæ viget, quo tempore circùm arva fiunt proceſſiones, ex ambire vias dicitur.

Ambe, in genere notat ſupercilioſam eminentiam, quæ

quæ eſt in ora alicujus rei vel ambitu, unde eminentia oſſium ſuperficiaria ita etiam dicitur. Item, inſtrumentum Chirurgicum, quo brachia dearticulata reſtituuntur.

Amblosis, idem quod *Abortus*.

Amblotica ſunt medicamenta abortum facientia, ut ſunt diuretica omnia, & quæ uterum aperiunt, fœtumque & placentam expellunt. ab ἀμβλώσκω abortio, unde ἄμβλωσις & ἄμβλωμα, abortus. B. **Middelen die een Miskraam maken.** G. Mißgeburt verurſachende Mittelen. Gall. *Remedes Avortifs.* A. Medecines which cauſe Abortion.

Amblyopia, eſt viſus obſcuritas: quæ eſt quadruplex: *Myopia*, *Presbytia*, *Nyctalopia* & *Amauroſis*, de quibus ſuo loco; ex ἀμβλὺς obtuſus, hebes, & ὄπτομαι video. B. Een donker gezigt / Oogen-ſchemering. G. Dunckelheit der Augen. Gall. *La veüe obſcure.* A. Dulneſſ of ſight.

Ambonæ, idem quod *Ambe.*

Ambra Grysea bituminis quædam ſpecies eſt, inflammabilis, pinguis, odoris ſuaviſſimi, quod procelloſis fluctibus ex fundo maris excuſſum & ad littus eructatum eſt. Rectè cenſetur ex deſtillatione, Ambram recenſeri inter ſuccina, & foſſiles reſinas, licet etiam in cetis reperiatur, qui fortè illam devorarunt, eaque delectantur. Invenitur in Japonia, inſulis Moluccanis, Mauritii, Neicotarres, in Sumatra ad Occidentem, in Borneo, & Caap Commeriis propè Malabar ſitis. Optima cenſetur Gryſea, ſeu coloris cinerei ſeu gryſei, à ſordibus purgata & odorata, lævis, quæque acu perfoſſa ſuccum pinguem reſudat; notat Cl. *Kœmpfferus*, quod nulla ſit melior bonitatis & conſtantior nota, quam ſi candenti laminæ ejus granula aliquot imponantur, quo ipſo ſuffitus prodit adulterium, & cineris paucitas bonitatem. Improbatur *nigra* & *candida* valde, procul dubio adulterata; ſæpius enim ſolet adulterari, notante eodem *Kœmpffero*, qui dicit, quod cum recens in littus deponitur, maſſa farinaceæ inſtar & adulterio recipiendo aptiſſima eſt. Nihil vero eidem facilius ingeritur, (prout ipſi adulteratores authori faſſi ſunt;) quam gluma oryzæ in pollinem redacta, nam hæc & levitatem & colorem glaucum ei conciliat; ſed quam fraudem teredines, illata carie, poſſeſſori detegunt &c. B. Amber-grijs. G. Amber. Gall. *Ambre gris.* A. Amber griſe.

Am-

Ambrosia, eſt Herba quædam Botrys dicta: ab α priv. & βροτὸς mortalis, interpoſito μ vocalitatis gratia; vel quod mortales eam non edant, vel quod, qui eam comederint, immortales evadant: ideoque τὸ τῶ Θεῶν βρῶμα Deorum cibus dicitur, eximiæ fragrantiæ gratia Diis expetita: habet caulem unicum, in multos ramos diviſum; folia inciſa, albeſcentia; Flores floſculoſos, plurimis ſcilicet floſculis ſterilibus calice comprehenſis, conſtantes; fructus eſt clavæ æmulus, echinatus, monoſpermus, fætus ſemine nigricante & oblongo tuba bifida inſtructus, alio loco plantæ; radix longa, lignoſa, tenuis. Tota planta habet odorem ſuavem, ſaporem aromaticum, aliquantulum amarum, ſed gratum, colitur in hortis. Gall. *Ambroſie.* A. The Jeruſalem Oak.

Ambrosia, eſt medicamentum ſolidum, ſed ea, quâ fieri poteſt gratitudine, præparatum: à Deorum cibo denominari videtur, quia ſolis Diis, *Ambroſia* in cibum faceſcit, ut *Nectar* in potum, ex α priv. & βροτὸς *mortalis.* B. **Gode ſpijs / een aangenaam geneeſmiddel.** G. **Der Götter=Speiß.** Gall. *Viande des Dieux.* A. The meat of the Gods.

Ambulatio, Chirurgis dicitur, quando pars quædam inflammatione, gangræna, aut ſphacelo corripitur, & in ambitu plagæ malum ulterius proſerpit. B. **Het ambuleert / 't quaad kruipt voort.** G. **Umb ſich freſſende Geſchwure.** Gall. *Gangréne ambulante.* A. A ſpreading gangreen.

Ambustio, eſt continui ſolutio, à materiâ externâ adurente (igne actuali vel potentiali ſc.) cauſata, cuticulam ſemper, cutim plerumque, nonnunquam etiam muſculos, venas, arterias, nervos atque tendines lædens. Gr. πέλκαυσις. B. **Gebrandheid.** G. **Brand / Verbrennung.** Gall. *Brûlure.* A. Burning or Scalding.

Amellus, dicitur à Mella fluvio Galliæ, juxtà quem herba hæc plurima naſcitur.

Amentum, Idem quod *Alumen plumeum*, vide *Amianthus.*

Amethodicum, eſt quod ſine methodica & dogmatica ratione fit, ut ſolent Empirici, ex α priv. & μέθοδος, ratio ad invenienda auxilia.

Amethystus, eſt gemma pellucida purpurei ſeu viola-

violacei coloris, aliquando ad flavedinem inclinantis, hujus color videtur deberi pigmento metallico inprimis, aut & alteri cuidam fixo & foſſili principio, in ipſa earum nativitate, quam intime permiſto, unitoque: evincit hoc hujus & aliarum ſimilium gemmarum colorum ſimilitudo, atque artificioſa harum confectio, dividitur in Orientalem & Occidentalem, atque hinc reperitur in India Orientali, Arabia petrea, Armenia, Ægypto, Galatia, Tharſo, Cypro, Bohemia &c. B. Ametiſt. G. Amethyſt / Ametiſt. Gall. *Ametiſte.* A. The Amethyſt.

Amianthus, eſt lapis alumini plumoſo ſimilis, ſed abſque ſapore & in igne non combuſtilis, in quo ab alumine plumoſo differt, coloris varii, & in filamenta ductilis; inde veteres induſias aliaque, præparare noverunt, quæ ubi ſordida, igni tradebantur & pura evadebant: duplici forma diverſa reperitur, ſub ſpecie filamentorum majorum alumine plumoſo, & vocatur hæc linum incombuſtile, altera ſpecies ſub forma lapidis fuſci, vel nigri, duri, malleo extenſilis. Græcis Ἄσϐεςος. Quod Elychnia ex eodem fiant incombuſtibilia. B. Pluim-aluin. G. Federweiß / Steinflachs / Schiefer-Weiß / Stein-Dacht. Gall. *l'Amiante.* A. Eart-flax, or Plicimons Alum.

Amma, ſive Subligaculum, aut Bracherium, eſt vinculum Hernioſis utile, quod vel ex lintea faſcia, vel orbiculo metallico inferius abdomen ambiente conficitur, & protuberantia eminente interius donato, applicatur in inguine ad proceſſum peritonæi ubi per muſculos tranſit, & annulum comprimens, retinet inteſtina in abdomen reducta, quæ per hunc annulum cæteroquin elaberentur, ab ἅπτω connecto. *Bracherium* nomen accepiſſe videtur à cingulis, quæ lumbis & renibus adaptantur, ab *Iſidoro Brachiale Monachorum* vocatum, *Succinatorium*; *Brachile* ſeu *Brachiale* dicitur, quamvis non brachiorum ſed renum ſit cingulum. *Rebrachiatorium Caſſiano*, unde procul dubio natum *Bracherium* Chirurgorum, cingulum nempe herniam inteſtinalem ſubſtringens. B. Een Breuk-band. G. Bruch-Band. Gall. *Un brayer, des eſtreintes, Bandage Reſtreintif, Ceinture.* A. A girdle for the ruptures, or a Trieſſ.

Ammi, ſunt ſemina exigua, ſabuli grana referentia, ſtriata, globoſa, ſuaviter aromatica, ſaporis amari, acris, odoris

odoris fragrantis fere ut origani vel thymi; optima deferuntur ex Alexandria vel Candia, ubi producuntur, Planta, unde creſcit, ſatis eſt procera, ramoſa, Amnioſelinum dicta, folia habens Anethi ſimilia, in longas & anguſtas diſſectas lacinias abeuntia, crenas habentia ad coſtas; nomen ab ἀμνὶς matula, quaſi cogens homines ad matulam, vel ſecundum alios ob ἄμμος arena, ob ſimilitudinem quam habent cum granis ſabuli. eſt Cuminum Æthiopicum ſeu Regium, à voce ammi, forte cammi & cummi, unde Cuminum, vel vice verſa à Cumino vox Ammi.

AMMONIACUM GUMMI, ſeu HAMMONIACUM, eſt lachryma ex Ferula Africana juxta delubrum Hammonis naſcente, unde & nomen: gummi inſtar Thuris grumoſum eſt, ſubalbicans, cui ſemina, Angelicæ inſtar, interſperſa ſunt; odor eſt ferè caſtoreus, & gravis, ſaporque aromaticus & amareſcens. B. Gom Ammoniak. G. Ammoniack. Gall. *Gomme Ammoniac.* A. Gum Ammoniak.

AMMONIACUM SAL, vide *Armoniacum.*

AMNION, CHARTA VIRGINEA, eſt membrana fœtum in utero proximè obvolvens, & molliter excipiens; quæ etiam cum reliquis ſecundinis poſt partum expellitur, chorio longe albicantior atque tenuior eſt. ipſi Chorio blanditer accumbens, non tamen niſi ſuperiore parte adnexa; hæc figuræ fere ovalis, maxime tenuis & ſimplex eſt; mollis eſt, lævior ac politior parte interna, externa inæqualior, candida & pellucida, laxo intervallo a fætu diſtans, nullis vaſis ſanguineis hactenus demonſtratis donata; exterius membrana Urinaria & Chorio inveſtitur, quæ ſibi invicem aliquando ſatis tenaciter adhærent ab hac parte, ita ut vix avelli queant, continet non tantum fætum, ſed & humorem nutritium, quo fætus, per os & gulam alimentum ſibi ſugit: vid. liquorem Amnii. Ἀμνεῖος, Ἀμνίος Græcis dicitur, Latinis amiculum, induſium, quod amice fætum obvolvat, vel ut alii volunt ab ἀμνὸς agnus, ſic ab ejus teneritudine dicta & mollitie, vel μῦθος animus, & quaſi ἀμύθιον, id eſt ἄνευ μύθου καὶ αἵματος, vel ἀμνίον, tanquam vas inter ſacrificandum, ſanguinem excipiens. B. Het binnenſte vlies van de Nageboorte / 't Lam-vlies. G. Schaaffen-Häutlein. Gall.

Gall. *l'Amnios*, *Membrane des Eaux*. A. The Amnion.

Amolynthum, eſt Medicamentum, quo tractato, manus non inquinantur, ab ἀμολύνω non inquino.

Amomum, Veterum quodnam ſit, adhuc ſub judice lis eſt. Sunt enim, qui Roſam Hierichontis eſſe velint: Alii aliud quid eſſe contendunt. Officinæ duplex ſemen ſub Amomi nomine monſtrant, quorum alterum majus nigrum rotundumque eſt inſtar granorum piperis rotundi vel cubebarum, guſtu minime acre, quod videtur veterum eſſe *Siſon*, *Sinon*, &c. Alterum minutum ſemen & pallidum; utrumque raro in uſu, locoque Amomi Veterum recipitur Acorus. Ingreditur Theriacam. *Amomum* & *Cardamomum minus*, quæ in officinis proſtant: putant nonnulli fructus eſſe plantarum genere convenientium, ſpecie vero ſaltem differentium; & quoniam illa differentia in fructuum duntaxat formâ, hoc eſt, rotunda aut triangulari conſiſtat, folia autem conveniant, nec fructus hac in regione unquam producantur, hanc plantam pro utriſque ſpectandam exhibent. Dicitur ab odore bono, qui reprehendi minimè queat, vel, dictum putant, quod veluti odorem cinnamomi referat. μῶμος enim eſt reprehenſio, & ἄμωμος reprehenſioni non obnoxius. Gall. *Amome*.

Ampeloprasum, eſt Porrum, circa vites naſcens. Ex ἄμπελος vitis, & πράσον porrum. B. Wijngaard-parei. G. Acker-Knoblauch. Gall. *Ail poireau*. A. Bears-garlick.

Amphibium, eſt omne animal, æquè in aquis ac in terris vivens. Ex ἀμφὶ ambo, & βίω vivo.

Amphemerinus, eſt morbus quotidianus, unde πυρετὸς ἀμφήμερος febris quotidiana, ex ἄμφι circum, & ἡμέρα dies.

Amphisbæna, ex ἀμφὶς, utrinque, & βαίνω, gradior: Serpentis genus eſt, nunc in anteriorem, nunc in poſteriorem progrediens partem.

Amphiblestroides, ſive Tunica retina oculi, mollis eſt alba mucoſaque ſubſtantia, cui nomen inditum, quòd projecta in aquas reticulum æmuletur. Protenditur ab ipſo nervi optici centro, ſupraque vitreum humorem expanſa, ad ligamentum ciliare porrigitur: hæc tunica ſiquidem albida & medullaris, ab ipſa nervi

optici ſubſtantiâ medullosâ, ac fibrosâ procedit; ut ſit fibrarum nervearum, quæ illic in unam faſciam colliguntur, quaſi in velum retiforme expanſio. Revera ſi integer oculus pro flore, qui cerebro per nervum opticum, velut caudicem accreſcit, ſumatur, tunica retina erit flos ipſe, ac duæ priores tantum calicis vicem præſtabunt. Habent ſe intra oculi thalamum velut paries albatus, qui ſpecies viſibiles per foramen cameræ atratæ admiſſas excipit repræſentatque, cui ſpecies ſenſibiles imprimuntur, & à quo eadem πρώτω αἰσθητηρίω communicantur, ex ἀμφίβληστρον rete, & εἶδος forma. B. **Het Net-vlies des oogs.** G. **Spinnewebs Netzlein.** Gall. *La Rétine.* A. The Retina of the eye.

Amphibranchia, ſunt loca circa tonſillas, ex ἄμφι circum, & βράγχος raucedo.

Amphidæum, eſt caput oris uteri, labris cucurbitarum ſimile. Græcis Ἀμφίδαιον, Ὄσχιον, Λέγνα.

Amphismela, eſt cultellus anceps Anatomicus utrinque acie præditus, ſecandiſque cadaveribus utilis, ex ἀμφὶ utrinque, & μελίζω membranatim concido, μέλα eſt ſpecillum. B. **Een Mes aan beide zyden ſnijdend.** G. **Ein Meſſer daß an beyden Seithen ſchneidet.** Gall. *Couteau tranchant de deux côtéz.* A. A diſſecting knife that cuts on both ſides.

Amphora, eſt vas cum duobus anſis, capit duas urnas, ſeu octo congios: eſt menſura liquidorum apud Veteres. Italis continet libras ſeptuaginta duas. Attica vero dimidium amphoræ circiter ſupra Italicam Amphoram continebat. Secundum hodiernam computationem, capit vini libras octoginta, & olei circiter ſeptuaginta. Gall. *Amphore.*

Ampulla, eſt vitrum rotundum, cui collum in ſummitate eſt. B. **Kinderglas/ Katrol/ Fioolglas.** G. **Ein rund Fläſchlein.** Gall. *Phiole, Ampoulle.* A. A viol. A Glas-bottle.

Amuletum, Periamma, *Periapton*, eſt monile, quod è collo ſuſpenſum & geſtatum, vel in annulo, dicitur occulta quadam virtute remedium præſentaneum adverſus febres, venena & faſcinationes.

Amurca, dicitur ſedimentum vel recrementum olivarum expreſſarum, fæx Olei. Gr. Ἀμόργη ab ἀμέργω, exugo oleas, & amurcam exprimo. B. **Droeſem van Olie**

G.

G. Truſen vel Heſen von Oele. Gall. *féces ou la Lie de l'huile.* A. The Lees vel Mother of oyl.

AMYGDALÆ, idem quod *Antias* & *Pariſthmia.*

AMYGDALUS, eſt arbor, quæ habet folia longa, anguſta, acuta, ſaporis amari, grati: calix eſt monophyllus, quinquifidus; flos roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus multis præditus; ovarium in fundo calicis inſtructum tuba longa donata apice globoſo, quod fit fructus, callo pulvinato, minus ſpiſſo, ſicciore condens oſſiculum rugis minus profundis ornatum, in quo nucleus oblongus, plerumque unus, pediculo breviſſimo; Fructus vocantur Amygdalæ, quæ ſunt dulces vel amaræ, & ſapore tantum a ſe invicem differunt. Sic vocatam volunt, quod fructus poſt viride putamen, alterum, quod ſubeſt, multis ſcatet rimoſis ſcarificationibus, quas Græci Ἀμυχὰς appellant. B. Amandel-boom. G. Mandel-Baum. Gall. *Amandier.* A. The Almond-tree.

AMYGDALATUM, eſt lac artificiale, ſeu *Emulſio* ex Amygdalis aliiſque ſeminibus parata, ab ἀμυγδάλη, Amygdalæ fructus. B. Amandel-melk. G. Mandel-Milch. Gall. *Lait d'Amandes.* A. Almond-milk.

AMYLUM, eſt flos tritici aut ſiliginis ſubtiliſſimus, albiſſimus, multiplici aquæ affuſione ex farina extractus, & in exiguas maſſulas exſiccando coactus. Sic dicitur, quod ſine mola paretur. Ex α priv. & μύλη mola. B. Styſſel / Ameldonk. G. Ammel-Mehl / Krafft-Mehl. Gall. *Amidon.* A. White Starch.

AMYON, dicitur membrum emuſculatum hoc eſt ita extenuatum, ut muſculi vix appareant amplius.

ANA, eſt æqualis variorum Medicamentorum, unâ formulâ præſcriptorum, portio. Vulgo ſimplici ā vel duplici āā brevitatis gratia ſcribitur. B. Evenveel Gewicht. G. Gleiche Theile. Gall. *Quantité égale, Egale Portion.* A. An Equal Portion.

ANABASIS, eſt morborum invaleſcentia. Vide *Acme*, ab ἀναβαίνω aſcendo.

ANABOLE, materiæ rejectionem per ſuperiora ſignificat.

ANABROCHISMUS, eſt, cum immiſſis vinculis aliquid ſupervacanei tabefactum tollitur. Item modus extrahendi pilos palpebrarum inverſos, oculumque pungentes, immiſſo per foramen acus tenuiſſimo byſſo: per

cujus duplicatam anſam pilus trajectus vellitur.

Anabrosis, eſt partis alicujus in corpore, ab humoribus acribus, eroſio. Idem quod *Diabroſis*, ab ἀναβρώσκω peredo, corrodo. B. **Een dooz-eting.** Zernagung/Verzehrung. Gall. *Corroſion*, *Rongement.* A. Corroſion.

Anacardium, duplex eſt *Orientale* & *Occidentale.* *Orientale*, eſt fructus arboris Malabaribus Oepata dictæ, qui eſt cordiformis cum cuſpide in vertice, niger, ſplendens, includens ſub duplici involucro à ſe ſeparato melaginem craſſiuſculam, lentam, ceraſorum colore, ſub qua nucleum pallidum amygdalæ ſaporis. *Occidentale* eſt quaſi oſſiculum reni leporis figura; foris fuſcum, durum, & gerens nucleum album amygdalæ ſaporis. Magna eſt ejus in Cananor copia, tum in Calecut, & aliis Indiæ locis, veluti in Cambaya & Decan. Gr. Ἀνακάρδιον, Veteribus incognitum fuit. Arab. *Balador*; Indis *Bybo.* Luſit. *Facca de Malaqua*, quod viridis & in arbore pendens ſimilis ſit noſtrati majori fabæ, major tamen, ſic ob cordis ſimilitudinem vocatur. Ex ἀνὰ ad ſc. Formam vel ſimilitudinem, & καρδία. B. **Anacarden.** G. Elephanten-Lauß. Gall. *Anacarde.* A. Anacardum or Malacca beans.

Anacathartica, ſunt Medicamenta vomitoria, quæ per ſuperiora purgant, ex ἄνω ſupra, & καθαιρέω purgo. Idem quod *Emetica.*

Anacatharsis, eſt medicamentum per ſuperiora purgans; ut Vomitorium, Sternutatorium, Errhinum, Maſticatorium, Salivatio, &c. ab ἀνακαθαίρω per ſuperiora purgo. Idem quod *Emeticum.* & in ſpecie apud Hippocratem ſignificat purgationem per ſputa.

Anacollema, eſt linimentum aut aliud Medicamentum ſiccum, quod fronti & naribus ad oculorum vitia & Hæmorrhagiam ſiſtendam admovetur. Idem Remedium incarnans & conglutinans, ab ἀνακολλάω conglutino; unde κόλλα gluten.

Anactorion, eſt planta, cui nomen *Gladiolus*: ab Ἀνάκτωρ Herus vel Dominus, cui ſoli gladii jus eſt.

Anadendromalache, eſt Malva roſacea fruticoſa; ex ἀνὰ ad δένδρον arbor, & μαλάχη Malva.

Anadendron, eſt Althæa, ex ἀνὰ ad (formam) & δένδρον, arbor: quia arboris in modum ſe erigit.

Ana-

Anadiplosis, eſt frequens febrium reduplicatio, ab ἀναδιπλόω reduplico.

Anadosis, eſt omne, quod in corpore ſurſum tendit, ut chyli diſtributio, vel vomitus, ex ἄνω ſupra, & δίδωμι do.

Anadrome, eſt ſurſum alimenti latio, vel reflexus humorum ad ſuperiora, ab ἀνὰ δρόμος, curſus, & τρέχω, curro.

Anagallis, Officinalis eſt planta, folia habens ex adverſo bina & floſculos foliorum alis inſidentes in quinque lacinias diviſi, coloris rubri, pedunculis longis, his floribus ſuccedit fructus ſphæricus, membranaceus, per maturitatem in duas partes diſſiliens, ſemina plerumque anguloſa, minima: Radix fibroſa eſt, alba; dicta videtur ab ἀνὰ & γάλλος, quod æque reprimat ac reponat ſedem prociduam: ὁ γάλλος denotat enim, cui amputata ſunt virilia, vel ut aliis placet, ἀπὸ τῦ ἀναγωγεῖν τὰς ψύχας, animas evocare ac elicere. Magica enim putatur herba, unde noſtris Guichelheil. Nam in limine veſtibuli ſuſpenſa maleficia arcere creditur. Alii derivant ab ἀγάλλω, orno, inſignio, decoro, quod ubique vias læte floſculis ſuis ornet. G. Gauchheil / Colmar-Kraut. Gall. *Mouron*, *Mouſon*, *Morgeline*. A. Pimpernel.

Anagyris, à natali ſolo hæc arbuſcula nomen accepit: Anagyris enim eſt civitas Attica: eſt arbuſcula valde ramoſa, habens corticem viridi-fuſcum, lignum flaveſcens aut pallidum; folia terna, oblonga, acuta, in parte ſuperiori viridia, in inferiori albeſcentia, odoris adeo fortis & fætidi, ut contuſa, capitis dolorem producant; flores flavi, papilionacei, cujus vexillum brevius eſt cæteris petalis: flori ſuccedit ſiliqua longa, cartilaginoſa, Phaſeoli ſiliquæ æmula, fæta ſeminibus reniformibus, in initio albis, dein purpureis, tandem poſt maturitatem cæruleis & nigricantibus; creſcit in regionibus calidis, ubi fœtorem, Aſam fœtidam ſuperantem excitat.

Anarhinon, vide *Antirrhinon*, ex ἀνὰ per, ad, & ῥὶς naſus, quaſi adverſus naſum.

Anaisthesia, eſt facultas ablata percipiendi actiones objectorum ſenſibilium in organa ſenſuum externorum, ut paralyticis & ſphacelo laborantibus contingit, ex α priv. & αἰσθάνομαι, ſentio. B. Ongevoeligheid. G.

Unempfindlichkeit. Gall. *Inſenſibilité.* A. Inſenſible.

Analeptica, ſunt Medicamenta, quæ vires refocillant; item pars Hygieinæ, quâ valetudinarii reficiuntur, ab ἀναλαμβάνω, iterum refocillo. A. Analeptiks.

Analgesia, eſt indolentia ſive doloris defectus, ab ἀναλγέω, non doleo.

Analogismus, eſt comparatio & perceptio cauſarum morbificarum & medicamentorum juvantium per ſimilitudines, ab ἀναλογίζομαι, comparo: *Analogia* eſt Comparatio.

Analysis, eſt alicujus corporis, in ſua principia per Chymiam, reductio. Item partium corporis humani demonſtratio Anatomica, quæ per partes inſtituitur, ab ἀναλύω diſſolvo. B. Een ontdoeninge / ontleding / ontbinding. G. Aufflöſung. Gall. *Analiſe*, *Diſſolution*, *Solution*, *Separation.* A. An analyzing of any thing.

Anamnestica, Remedia, quæ memoriam reſtaurant, ut ſunt ſpirituoſa omnia, ab ἀναμνάομαι reminiſcor. Item ſic ſigna quædam dicuntur ad Diagnoſtica pertinentia, quæ corporis vel morbi ſtatum prægreſſum in memoriam revocant. Gall. *Remedes qui retabliſſent la memoire.*

Anaphalantiasis eſt defluvium pilorum in ſuperciliis. B. Het uytvallen der Winkbraawen.

Ananas eſt planta flore monopetalo infundibuliformi tripartito, fructu carnoſo, turbinato ſucci pleno, fæto ſeminibus exiguis reniformibus: fructus maturus in deliciis habetur apud Braſilienſes, ubi quoque *Yayama* audit. Gall. *Ananas.*

Anaphrodisia dicitur impotentia venerea, ſive ineptitudo ad congreſſus venereos. Gall. *Impuiſſance.*

Anaphromeli, eſt mel deſpumatum, ex ἀνὰ de ἀφρὸς ſpuma & μέλι mel.

Anaplerosis, in genere ſignificat repletionem; alias ſpecialiter ita dicitur Chirurgiæ pars, qua ea, quæ in corpore deficiunt vel caſu perierunt, arte reſtituuntur, ab ἀναπληρόω impleo. Unde *Plerotica Medicamenta*, quæ partes reſtituunt.

Anaplerotica, ſunt Medicamenta vulnera carne implentia, & deficientia in corpore, quantum poſſibile, reſtituentia.

ANARRHOPUS, idem quod *Anadoſis*, ab ἄνω ſupra, & ῥέπω vergo, ſerpo.

ANASARCA, eſt totius corporis exterioris, aut quarundam ejus partium tumor albus, mollis, tactui cedens, & foveam à compreſſione relinquens. Cauſa eſt lympha nimis tenax, vires vitæ imminutæ, & ſanguis viſcidus, quibus vaſorum extremitates obſtruuntur & veſiculæ adipoſæ implentur; hinc fit, quod major lymphæ copia in corpore aggeritur, quam per vaſcula reducentia ablegatur, adeoque eſt primum Hydropis initium. Si humores nimis viſcidi fuerint, *Leucophlegmatia* appellatur. Item, Ὑποσαρκίδιος, κατὰ σάρκα. *Heraclidæ* σαρκίτης, *Intercus*, *Aqua inter cutem* &c. ex ἀνὰ per, & σάρξ caro. B. **'t Lijfwater / tuſſchen vel en vleeſ leggende water / leden-zugt.** G. Leibwaſſer. Gall. *Hydropiſie anaſarce.* A. A ſpecies of a Dropſie ſo called.

ANASTOICHIASIS, eſt corporum Chymica reſolutio, ab ἀναστοιχέω in ſua principia redigo, unde στοιχεῖον Elementum.

ANASTOMOSIS, duas habet ſignificationes, 1. ubi extrema oſcula vaſorum nimis dilatata emittunt ſua liquida naturaliter retinenda & tum dicitur. B. **Ontſluiting der vaten.** G. Eröffnung der Aderen. Gall. *dilatation des orifices des vaiſſeaux.* A. Opening of Veſſels. 2. Eſt mutua inoſculatio ultimi finis vaſis arterioſi in principium venoſi, ſive id fiat recto modo continuato tramite, ſive per laterales ramos ex Arteria in venam hiantes, quales in vaſis ſpermaticis demonſtravit Lealis &c. ex ἀνὰ per, & στόμα os. B. **Inmonding der vaten / Kug-vaten.** G. Die reumte zwiſchen den Gefäſſen. Gall. *Abouchement ou inoſculation des Vaiſſeaux, ou Anaſtomoſe.* A. A Mutual opening of veſſels in to one another.

ANASTOMOTICA, ſunt Medicamenta poros & meatus aperientia, ut ſunt deobſtruentia, cathartica, ſudorifera, diuretica, &c. ex ἀνὰ per, & στόμα os. B. **Openende Middelen.** G. Eröffnende Mittlen. Gall. *Remedes aperitifs.* A. Aperitive Medecines.

ANATASIS, eſt corporis extenſio verſus ſuperiora, ab ἀνατείνω ſurſum tendo. B. **Uitrekking.** G. Außſtreckung. Gall. *extenſion.* A. A Stretching out.

ANATHYMIASIS, eſt vapor, exhalatio, ſuffitus, halitus &c. ab ἄνω ſurſum & θυμιάω ſuffio. B. **Roking.** G.

Beräuchung. Gall. *Parfum.* A. Perfuming, Fumigation.

Anatica Portio, vide *Ana.*

Anatomia, eſt animalis, præſertim hominis, concinna diſſectio, quà partium materia, figura, ſtructura, nexus, ad uſum Medicum & Phyſicum, demonſtrantur, ab ἀνατέμνω diſſeco. B. Anatomie / ſny-konſt / ontleding. G. Anatomie / Auffſchneiding. Gall. *Anatomie*, *Diſſection.* A. Anatomie, Cuttingup of Bodies.

Anatomicus, eſt qui diſſecandis cadaveribus aptus, ab ἀνατέμνω perſeco. B. Een ontleeder / Ontleedkundige. G. Anatomiſt. Gall. *Un Anatomiſte.* A. An Anatomiſt, one Skilful in anatomy.

Anatripsis, eſt contritio calculi aut oſſis comminutio, ab ἀνατρίβω contero. B. Verbrijzelinge / vermorzelinge. G. Zermalung. Gall. *Broyement*, *Ecraſement.* A. Bruiſing, Comminution.

Anaxyris, forte ab ἀναξύω, abſtergo, ſcalpo: Acetoſa enim eſt, quæ alvum lubricando abſtergit, cujuſque radices ſcabiei medentur.

Anchia, idem quod coxa.

Anchoralis proceſſus, vide *Ancyroides.*

Anchusa, eſt planta, quæ caulem habet repentem, folia Bugloſſi ſylveſtris, longa, aſpera; radicem longam, mediocriter craſſam, foris rubicundam, interius albam lignoſam, colore rubro inficientem, ſaporis, dum recens eſt paululum adſtringentis, & inſipidi, odoris nullius. hanc dictam quidam volunt ἀπὸ τοῦ ἄγχειν, ſtrangulando, quod vim ſtrangulatoriam ac ſuffocatoriam habeat; dicunt enim ea ſerpentes ſtrangulari. Alii ab ἀγχούζειν deducunt, quod eſt fucare, colorare formam, quia illius radice facies rubore inficitur. B. Oſſe-tong / Schaaps-tong. G. Ochſenzung. Gall. *Orcanette.* A. Alkanet.

Anchyle, eſt articuli contractio, ut & genu poſterior pars, ab ἀγκυλόομαι contractione articulorum laboro. Gall. *Anchyloſe.* Vide *Contractura.* A. Conſtriction upon the Joints.

Anchylops, eſt abſceſſus & collectio humoris lenti & melli aut pulticulæ ſimilis, inter majorem oculi angulum & naſum. Hic tunicâ ut plurimum continetur, nec infert dolorem, ſubitò autem accipit incrementum, producitur tamen ſæpe ab inflammatione prægreſſa carum-

runculæ lachrymalis, quæ in abſceſſum terminatur, qui ſi rumpatur, exulcereturque, non amplius Ἀγχίλωψ vocatur, ſed mutat nomen, & Αἰγίλωψ appellatur. Ab ἀγχὶ propè & ὢψ oculus, quod prope oculum oriatur. Vide *Ægilops*.

Anchylosis, idem quod *Anchyle*.

Anchyroides, vide *Ancyroides*.

Ancon, ſive Cubiti caput, ſtrictius ſumitur pro poſteriore Ulnæ proceſſu majori: Unde *Anconæus muſculus*, Cubiti extenſor, ἀπὸ τοῦ ἀγκεῖσθαι ἑτέρῳ τὸ Ὀστέον, quod ſuperjaceat unum os alteri. B. Elleboog. G. Elnbogen. Gall. *Coude*. A. The Elbow.

Anconæus, vide in *Ancon*.

Ancoralis, vide *Ancyroides*.

Ancteres dicuntur fibulæ, quibus vulnerum labia longius diſſita conjunguntur, quæ operatio propterea ancteriaſmos, infibulatio dicitur; parantur ex emplaſtris fortiſſime adhærentibus: in ſpecie etiam dicta fuit, quando hiſtrionibus & comœdis per præputium trajiciebatur fibula.

Ancyle, eſt Poplitis contractio, vide *Anchyle*.

Ancyloblepharum, eſt palpebræ cum tunica alba vel cornea concretio; vel cum interdum utræque palpebræ ſibi invicem concreſcunt; ſequitur ille affectus oculorum inflammationes & palpebrarum: Ea concretio aliquando ante partum contingit, & tunc vitium nativitatis exiſtit, dicitur ex ἀγκύλη hamus, & βλέφαρον palpebra. B. Aanwas der oogſchelen. G. Anwachſung der augliedern. Gall. *concretion des Paupieres*. A. A growing to of the eye-lids.

Ancyloglossum, eſt frænuli ſub lingua, connexionis ſtrictioris vitium, locutionem difficilem cauſans, & μογιλάλος recte vocatur, ab ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. B. Tong-riems aanwas / ſpan-ader. G. Anwachſung des zung-riems. Gall. *le Filet trop avancé vers la pointe de la langue*. A. A loſer connexion of the ligament under the tongue.

Ancyloglossus, eſt, qui frænulum prælongum habet, & ab eo nonnunquam ſectus fuerit, ex ἀγκύλη hamus, & γλῶσσα lingua. B. Een / die met de tong-riem belemmert is. G. Dem die zung nicht frey iſt. Gall. *Qui a le Filet*. A. Tongue-tied.

Ancylosis, eſt immobilitas articulationis cum tumore duriori, orta ex callo ad articulum oſſis fracti, vel ligamentis rigeſcentibus, vel exoſtoſi ad juncturas, vel inſpiſſato muco glandularum illiniente.

Ancylotomus, eſt ſcalpellum, quo linguæ frænulum reſcinditur; in genere accipitur pro cultello aciem incurvam habente. B. **Een Mes om de tong-riem te ſnij-den.** G. Eein Zuug-riems Meſſerlein. Gall. *Ancylotome*, *Coûtelêt pour couper le Filet.* A. ſmall knife for cutting the ligament under the tongue.

Ancyroides, eſt Scapulæ proceſſus roſtriformis, qui *Coracoides*, *Anchoralis*, & *Cornicularis* vocatur, ab ἄγκυρα anchora, ῥύγχος roſtrum, & εἶδος forma. B. **Het anker gelijke uitſteekſel.** G. Das ancker gleiche außwaſch des ſchulterblats. Gall. *l'Eminence ou Apophyſe Coracoide.* A. A Proceſſ on the ſcapula like an Anchor.

Andrachne, vocatur Portulaca: dicitur ἀδράχνη inſerto ν. quod primum teneritudine quadam læta & carnoſa luxurient ramuli, foliaque albicent, ſpumoſaque quadam fuligine, ſive tenui quapiam aſpergine cinerea obducta videantur, ἄχνη enim Græcis *ſpuma* eſt, ἁδρὸν *plenum*, *lætum*, *craſſum*, *pingue*. Spuma autem in marina portulaca multo evidentius conſpicitur, quam ſativa. B. Porcelein. G. Burtzelkraut. Gall. *Pourpier*, *Porcelaine*. A. Purslain.

Androgynus, ſive Hermaphroditus, eſt, qui membra virilia & muliebria ſimul habet. Item, quibus exciſa ſunt membra virilia. Item effœminatus, ex ἀνὴρ vir, & γυνὴ mulier. B. **Een Man-Wijf.** G. Halb Mann und halb Weib. Gall. *Hermaphrodite.* A. An Hermaphrodite.

Androsace eſt planta flore monopetalo, hypocrateri formi, fructu globoſo, foliis nervoſis longis, & amplis, lanuginoſis & in margine inciſis, in orbem repentibus; calix eſt valde amplus & expanſus; vaſculum ſeminale exiguum per maturitatem in quinque partes dehiſcit: habet in medio Placentam cui plurima adnaſcuntur ſemina oblonga, rubicunda; radix eſt fibroſa, & minima, creſcit in locis maritimis, dicitur quaſi ἀνδρὶ ἄκος φέρουσα, quod viris remedia ſuo nomine polliceatur, vel ἀνδρὸς σάκος, quod folliculi membranacei ſcutum exiguum

guum referant coriaceum. Alii ἀνδρόσακες, quod ὑδρόσακες dici æſtimant; quod ducendo urinam hydropicis proſit.

Androsoemum eſt officinalis planta flore roſaceo, calice polyphyllo, fructu ovato unicapſulari, character ejus fere ac Hyperici; differt in eo quod planta ſit valde ramoſa referens arbuſculam: dicitur, ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς à viro, & ab αἷμα ſanguis; nomen eſt *Viri Sanguis:* ſic dicitur, quia folia contrita ſanguineum colorem præbent; dicitur & tota ſana. B. Mansbloed. G. Johans-Kraut. Gall. *comme qui diroit ſang d'homme*; *toute ſaine.* quaſi Græcè dicas *Thraſibula.* A. St. Johns wort, Tutſan or Park-leaves.

Anemius Furnus, eſt, qui cæteris majorem ignis vim deſtillandis, liquandiſve rebus largitur. Ab ἄνεμος ventus. B. Wind-oven. G. Wind-ofen. Gall. *Fournau à vent.* A. A wind-furnace.

Anemone, flos venti, ab ἄνεμος ventus: quia flores ſeſe nunquam aperiunt, niſi flante vento, ut teſtatur *Plinius.* Sed fortè ab ἄνεμος ventus, & ὄλλω ſeu ὄλλυμι, quod flos facile à ventis dejiciatur ac perdatur. Hinc Pulſatilla aliquando vocatur, quia à ventis facile propellitur; videtur eſſe flos Adonis veterum. B. Wind-bloem. G. Wind-blum. Gall. *Anemone*, *Coquerourdes*, *Cocles*, *Paſſefleur.* A. Wind-flower.

Anethum, planta eſt umbellifera, foliis tenuiſſime diviſis, viribus medicis pollens; Radix annua, reliqua ut in fœniculo, ſemina foliacea, plana, membranacea, ovata, orbicularia, compreſſa, in parte exteriori tribus ſtriis vel ſulcis notata. quibuſdam παρὰ τὸ ἀνθεῖν, quod cito creſcat. Aliis quaſi ἀνίκητον quaſi *invictum*, ab α priv. & νικάω vinco, quod cibi excitat appetentiam, nonnulli nomen impoſitum volunt, quod Anethi eſus laceſſat ad venerem: alii à puero pulcherrimo in plantam ſui nominis converſo. ἀνηθεία enim congreſſus, familiaritas, coitio Venerea dicitur. B. Dill. G. Dyllen-hoch-kraut. Gall. *Anet.* A. Dill or Anat.

Aneurisma, eſt duplex *verum* vel *ſpurium.* *Verum* eſt tumor p. n. ab arteriarum interioris tunicæ ruptura & exterioris dilatatione, pulſans, rubens, compreſſu cedens, laxatus redeuns. *Spurium* eſt ubi tunicæ ruptæ liquorem effuderint in partes vicinas, unde tumor conti-

nuo

nuo auctus, mollis, vix pulſans, lividus, compreſſu vix evaneſcens, brevi putreſcens; ab ἀνευρύνω dilato. B. **Een ſlag-ader-breuk.** G. Der puls-adren ausſpannung. Gall. *Aneuriſme, Dilatation de l'Artere.* A. An Aneuriſme, or a Dilatation of the Arterie.

Angeiotomia, eſt vaſorum diſſectio, ut in Venæ ſectione, & Arteriotomia; ab ἀγγεῖον vas, & τέμνω ſeco. B. **Opening der vaten.** G. Eröffnung der gefäſſen. Gall. *Saignée ou Ouverture des Vaiſſeaux.* A. Blood-letting.

Angelica eſt officinalis planta foliis latiſſimis, dentatis fere ramoſis, ſeminibus ſtriatis, floribus umbelliferis, radice aliquantulum reſinoſa, oblonga, craſſa, in fibras tenuiores diviſa, foris ex flavo rubeſcente, medulla interiore alba, ſaporis acris, ſuaviter amaricantis, cum quadam blanda dulcedine, odoris fragrantis, tota planta habet odorem & ſaporem aromaticum. Hæc planta creſcit multis in locis, quæ autem in montanis Bohemiæ locis reperitur, præ aliis laudatur; creſcit & in Alpibus, & ſatis feliciter in hortis colitur; fortè ſic dicta, quod contra venena angelicas præſtet vitrutes, ideo & Spiritus Sancti radix vocatur. **Engel-wortel.** G. Angelik würtz/ Bruſt wurtz/ Engel wurtz. Gall. *Angelique.* A. Angelica.

Angiglossi, ſunt, qui difficulter pronunciant L. R. K. atque in loquendo reſtitantes loquelam præcipitant, ab ἀγκύλη hamus & γλῶσσα lingua. B. **Belemmert van taal.** G. Der ſchwerlich reden kan. Gall. *Difficulté de parler.* A. A difficulty in ſpeaking.

Angina, Lat. ab angendo, quia guttur vel fauces anguntur, ſic ab ἄγχειν, ſtrangulare, angere: Vel ut alii ab ἀγχόνη laqueus, vel à συνέχειν, quod ſpiritum cohibendo reſpirationem inhibeat, uti *Aurelianus* vult. Eſt impedita valde, dolens admodum vel & impedita & dolens ſimul deglutitio atque reſpiratio, orta à cauſa morboſa ſupra pulmones & ſtomachum poſitas partes afficiente, quæ his functionibus dicatæ ſunt. Eſtque *externa* ſeu *Spuria* vel *Notha* vulgo dicta, dicitur & *Alba Angina.* G Der weiſſe anſatz. Quæ ab externis cauſis venit, à frigore externo, potu frigido, ſpinis & oſſiculis œſophago inhærentibus. Sed ea levis eſt & ſine febre, niſi ab interna ortum ſumat, hoc eſt, quæ in cute ad collum exterius micat, atque hæc ſæpe ſubito oritur poſt internam, eamque

que tollit & ægrum liberat ab inſigni moleſtia vitæque diſcrimine: huc accedit *Volans*, quæ ſubitò diſparet, & mox oritur de novo, aut per Metaſtaſin, ut vocant, cum à faucibus abit vel ad pulmones vel ad cerebri meninges. Vel *Interna* eſt, quæ ab interna cauſa ortum habet, hoc eſt à febri præcedanea, & febrem acutam comitem habet, quæ à loco diverſo, juxta ac inflammatio propior eſt œſophago, tonſillis, epiglottidi, laryngi, cervici incumbit, varia ſortitur nomina, uti *Synanche*, fortè à ſuſpendii ſimilitudine cum laqueo. *Paraſynanche*, *Cynanche*, ſeu Λυκάγχη quod canes aut lupos frequenter afficiat: & *Paracynanche*. De quibus ſuo loco. B. **Een kwade keel / worg-gezwel / ontſteking der keel / quinantie.** G. Hals und Kelen geſchwulſt / Halß-geſchär / Entzündung des halſes. Gall. *Eſquinancie*. A. A quinſey, or Squinancy.

Angina Lini, eſt Cuſcuta, quod linum circumligando ſuffocet.

Angiologia, ex ἀγγεῖον, vas, & λόγος, ſermo, ſeu deſcriptio ſyſtematis vaſorum corpus humanum perreptantium, quoad ſitum, ortum, fabricam, finem, & uſum eorum.

Anglicus Sudor, vide *Sudor Anglicus*.

Anguilla, ab anguis, ob ſimilitudinem cum angue, ſeu ſerpente: piſcis eſt oblonga, rotunda, in deliciis habita. B. **Aal / Paaling.** Gall. *Anguille*.

Anguis, Animal quod complicari, & contorqueri poteſt, atque ſemper ſit anguloſum, vel quòd angat, & premat.

Angulus oculi, V. Canthus.

Anguria, Planta eſt è Cucurbitaceorum genere, folia habens magna, villoſa, aſpera in profundas lacinias diſſecta, flores flavos, campaniformes, quinquifidos, quibus ſuccedit fructus obrotundus, carnoſus edulis, habens corticem ſatis durum, ſed politum varii coloris, caro cucumeris ſatis ſimilis eſt, alba aut rubicunda, ſaporis dulcis & grati continet pulpam medulloſam, in qua latent ſemina oblonga, ampla, compreſſa, rugoſa, nigra, rufa, aut rubra, ſeminis cortex eſt valde durus, & cortice ablato, invenitur amygdala parva, alba, medulloſa, ſaporis dulcis & grati; derivari poſſet ab ἄγγος conceptacu-

culum, vel vas quodlibet, quia evacuatâ medullâ, vino impleri poſſit, quod Americani ſcitè norunt. Vocatur etiam Citrullus à citreo colore. B. Watermeloen/ Kicheren/ Citrullen. G. Gurchen/ Citrullen. Gall. *Citronille.* A. Citruls.

Angustatio, dicitur de vaſis & meatibus, quando præternaturaliter coarctantur & anguſtiores redduntur.

Anhaltina, dicuntur remedia, quæ reſpirationem facilitant, ut ſunt plantæ vulnerariæ, & præparata quædam ex Sulphure &c.

Anhelatio, eſt reſpiratio difficilis, parva, ſed concitata, quæ ſanis, ſed maximè debilibus, evenit, in omni vehementi exercitio, præcipuè cum in altum aſcendunt, aut cum currunt, vel ſaltant, qua plerumque laborant obeſi, qui viſcera abdominis tam magna, & tantâ pinguedine onuſta habent, ut venter ſit tumidus & protuberans: alias etiam à repletione ſtomachi, cibis præſertim crudioribus, & flatulentis copioſè ſumptis mox anhelatio, vel ſedentibus vel decumbentibus, & magis adhuc currentibus, aut aſcendentibus, & graviſſimè, ſi æſtas fuerit, oboritur. At in Febribus, Hydrope, Tumoribus viſcerum in ventre, in pleuritide, Cardialgia, & Aſthmate ſemper urget quædam Anhelatio: Eſt igitur Anhelatio convulſivi motus ſpecies. Gr. Ἀσθματικὸς Πνευμάτωσις. B. Hyging na adem/ Aamborſtigheid. G. Ein ſchwere athem/ Angbruſtig. Gall. *difficulté de reſpirer, courte baleine.* A. Shortneſſ of breath.

Ani Procidentia, vide *Procidentia ani.*

Anima Hepatis, eſt Vitriolum ſive ſal Martis, nomen à chymicis impoſitum, quia hoc medicamine morbis Hepatis medetur.

Animæ Gummi ſeu Resina, quæ eſt pellucida ex albo citrineſcens, fragilis in nova Hiſpaniola ex arboribus quibuſdam proceris inciſis exſtillans prunis impoſita gratiſſimi odoris, Thuri ſimillima, quo tamen majora grana refert; quid ſub hoc nomine intelligatur, non adeo conſtat, cum hoc Gummi aut confunditur Cancamum, aut ſæpiſſime ſubſtituitur, ab aliis vero utrumque Gummi ab invicem diſtinguitur; Putatur etiam ex Æthiopiâ & Indiâ Orientali ad nos deferri. Gall. *Gomme Animé.*

Animalis Facultas, eſt actio, quâ homo, ſenſum, motum, & principes animi functiones exercet: ſuntque tres Imaginatio, Ratiocinatio, & Memoria. B. De Lighamelijke Ziel-werking. G. Würckung vonder Seele. Gall. *La Facultè animale.* A. The animal faculty.

Animi defectus, vide *Deliquium Animi*, *Lipothymia.*

Aniscalptor Musculus, alias Latissimus Dorsi: Brachium retro deorſum trahit, oritur principio membranoſo & latiſſimo, à vertebrarum ſpinæ apicibus, ab oſſe ſacro ilioque uſque ad ſextam thoracis vertebram: inſeritur inter pectoralem & rotundum valido, brevi & lato tendine, figura eſt triangularis. B. Den Aars-krabber/ Breedſte ſpier van den rug. G. Aarskratzer. Gall. *le Grand dorſal.* A. The Scratcher of the arſe.

Anisum, eſt planta umbellifera, foliis tenuiſſime diviſis ſemen aromaticum & carminativum proferens. Eſt & in uſu Medico ſemen *Aniſi* Indici, quod ex China affertur, figuram ſtellæ refert, componitur ex 6 vel 7 nucleis particularibus radiorum more in Centro coëuntibus, continentibus ſemen ſingulare, oblongum, colore ſeminis Lini. Fortè dicitur ab urbe Siciliæ, quæ Aniſum appellatur. Vel à flumine ejus nominis in Auſtria. Alii ἄνισον quaſi ἀνίκητον dictum volunt: quod cibi appetentiam præſtet: vel ὅτι ἀνίησι τὰς ἐμπνευματώσεις, quod remittat ac laxet tenſiones flatulentas internas & externas. Veriſimile tamen ſic vocata, quaſi τὸ μὴ ὂν ἴσον. Suidas Ἄνισον τὸ μὴ ὂν ἴσον. σημαίνει δὲ καὶ εἶδος βοτάνης: Aniſum quaſi inæquale, denotat etiam herbam. Nomen illud impoſitum, vel ab inæqualitate ſeminum, vel quod folia diſſimilia ferat. B. Anijs. G. Anys/ Aniß. Gall. *Anis.* A. Aniſe.

Annularis Cartilago, vide *Cricoides Cartilago.*

Annularis Digitus, eſt is, qui intra minimum & medium locum habet. Vide *Digitus.*

Annularis Protuberantia, ſive Pons Varolii à figura dicta; eſt quædam pars cerebri tuberoſa, intra cerebellum & teſtes cerebri. B. Ringwijs uitſteekſel. G. Der ring gleiche gußwachs. Gall. *Protuberance annulaire.* A. The annular protuberance.

An-

Annulus Abdominis, eſt perforatio in parte inferiore muſculi oblique deſcendentis, aſcendentis & transverſalis; pro tranſitu proceſſuum Peritonæi & vaſorum ſpermaticorum in viris; in mulieribus ligamenta uteri rotunda tranſmittit, in herniis verò inteſtina & omentum.

Annulus osseus, in fœtu tantum reperitur, & quidem præciſe ad oſtium tympani locatus, qui facile ab oſſe temporum ſeparabilis eſt, nudusque apparet cum membrana tympani, quando auris cum ejus meatu eſt avulſa: Annulus hic, ad dimidiæ circiter lineæ ſpatium interruptus eſt, in parte ſuâ ſuperiori prope eum locum, ubi caput mallei, & pars ſolida incudis in tympanum conduntur. Interruptio hæc etiam in adultis videri poteſt, & eo loco membrana tympani immediate adhæret extremitati meatus oſſei auris externæ. Annuli hujus pars interior, paululum excavata eſt in tota ſua circumferentia interna, & ita crenam efficit, in quam, membrana tympani impacta eſt; in ſuperiori quoque ejus parte, ſinuoſitas parva obſervatur, ſuper quam muſculus externus mallei porrigitur, & hæc ſinuoſitas in adultis quoque permanet. Quamvis autem parvus iſte annulus diſtinctus ſit, & facile ſeparabilis in infantibus recens natis, in adultis tamen evaneſcit, & cum unum idemque cum meatu oſſeo corpus conſtituat, ab eo ſeparari amplius non poteſt. In ætate trium & quatuor etiamnum annorum diſtingui poteſt, ſed oſſi temporum jam tum tam firmiter adhæret, ut amplius ſeparari non poſſit. Notatur, quod incipiat adhæreſcere per duas extremitates, & paulatim per totam circumferentiam reliquam. B. **den beenagtig ring**. Gall. *le cercle oſſeux*.

Annulus *plumbeus vel æneus*, Chirurgi eo utuntur ad firmandum oculum, pro exciſione Pterygii, aliiſque operationibus in oculo peragendis.

Annus Climactericus, eſt annus 63. 81. in quibus annis vana opinio eſt, quod nempe homines tunc temporis mori neceſſe ſit. Illi anni ſemper incidunt in nonum annum, ut ſepties novem, conſtituunt tria & ſexaginta. Ita novies novem efficiunt octoginta & unum. Nulla ratio, nec ulla experientia nobis perſuadere poteſt, cur homines illis annis magis eſſent morti obnoxii,

quam aliis: Imo tantus mortuorum ſexagenariorum affertur numerus, quam eorum, qui obierunt ſexageſimo tertio aut octogeſimo primo. Ergo ejuſmodi nugæ ad cæteros errores remittendæ. Vide *Climactericus annus*. B. **Moord-jaar.** G. Mord-jahr. Gall. *Année Climacterique*. A. The terms of important changes in the bodies of men.

Anodynum, in genere, eſt Medicamentum dolorem tollens, & quatuor Medicamentorum ſpecies complectitur; 1°. Paregorica, quæ dolorem tollunt demulcendo; 2°. Hypnotica, quæ dolorem tollunt ſomnum conciliando; 3°. Narcotica, quæ dolorem tollunt ſtuporem inducendo; 4°. Nepenthes, quod proprie notat Medicamentum dolorem auferens. ex *α* priv. & *ὀδύνω* doleo. Gr. *Ἀνώδυνον*, *Παρηγορικὸν*, *Λυσιπόνον*, *Πραϋντικὸν*, *Πόνου παυστήριον*, *Παυσίπονον*. B. **Een pijnſtillend middel.** G. Schmertz ſtillende mittlen. Gall. *Anodin*. A. Any Medecine that allays pain.

Anoea, eſt amentia ſive imaginationis & judicii abolitio, ex *α* pr. & *νοέω* cogito. B. **Verſtandeloosheid / onzinnigheid.** G. Unſinnigkeit. Gall. *Egarement, ou alienation d'Eſprit*. A. Madneſſ.

Anomeomeres, idem quod *Heterogeneum*, ſive id, quod ex aliis & inter ſe diverſis particulis conſtat, ex *α* priv. *ὅμοιον* ſimile, & *μέρος* pars. B. **Meerdaantigheid / veeldeeligheid.** G. Viel geſtaltig. Gall. *Heterogene*. A. Heterogeneos or of another kind.

Anonis ſive Ononis, eſt herba ſpinoſa, flore papileonaceo: habet caulem tenuem, rotundum, lignoſum, villoſum, rubicundum, ſpinis longis & duris inſtructum; folia oblonga, nigricantia, villoſa, glutinoſa, dentata, odoris ingrati, ſaporis leguminoſi; flores leguminoſos, purpureos, raro albos; flori ſuccedit ſiliqua turgens, longior, breviorve, bivalvis, inſtar veſiculæ inflata, in qua hærent ſemina reniformia; ſaporis viciæ; radix eſt longa, lignoſa, fibroſa, alba, repens, fractu difficilis: *Ὀνωνὶς* quidam deducunt *ἀπὸ τοῦ ὄνου* & *ὄνημι*, quaſi dicas aſini obiectamentum: nam ex Græcis quidam affirmant, aſinos in ea ſe volutare, & dorſum ſub aculeis ejus herbæ libenter exterere. Aliis vocatur à non juvando, quod inutilis ſit, aratro enim ipſiſque aratoribus

inimica. Nam non tantum ſuo ramorum & radicum implexu aratra, invitis bubulcis, in mediis ramorum ſulcis remoratur (unde & ipſi *Reſtæ* ſeu *Areſtæ bovis*, remoræ aratri nomen impoſitum, quod arantes boves in opere ſiſtat) ſed etiam meſſores, fœniſecas, ac aratores ſpinis ſuis acutis admodum lædat; vivax præterea nimis fruges opprimit, iiſque aculeis nocet. Ex α priv. & ὠμὸς immitis, rudis, durus, crudelis, ſævus. Vel ab ὀνάω vitupero, quia duris & lentis radicibus aratrum remoratur. B. **Prang-wortel / ſtal-kruid / oſſe-breke / Ezel-kruid.** G. Hamhechel / ſtal-kraut / ochſen-brech. Gall. *Arreſte-bœuf*, *bugrande*, *Bourande*. A. Cammock, reſt-barrow, pettywhin.

ANONYMUS, melius *Euonimus*; eſt arbuſcula mali quaſi nominis ex α priv. & ὄνομα nomen. Ita quoque appellantur plantæ, quarum nomina incognita ſunt. vid. *Euonymos*. Gall. *Fuſain*, *ou Bonnet de Prêtre*.

ANOREXIA, eſt cibi faſtidium, cum vel ſine nauſea, ex α priv. & ὀρέχθεω appeto, cupio. B. **Spijswalging / Hongerloosheid / onluſt tot eeten.** G. Eckel. Gall. *Degout*. A. Loathing, or Nauſeouſneſſ.

ANSERINA ſeu ARGENTINA, eſt herba ſic dicta, quod anſeres ea veſcantur: dicitur porro *Potentilla*, *Argemone*, *Agrimonia Sylveſtris*, & *Tanacetum ſylveſtre*. vid. *Pentaphylloides*. B. **Zilver-kruid / Zilver-ſchoon / Ganſerpk.** G. Grenſich / Genſerich. Gall. *Argentine*, *Becq d'Oye*. A. Silverver weed, Wild-tanſy.

ANTACIDA, ſunt Medicamenta acidum domantia ut ſunt abſorbentia, de quibus ſuo loco; diluentia ut aqua & aquoſa, vel obtundentia, quæ molli ſuo lentore inviſcant acria ita, ut acies eorum hebetata amittat noxiam; dum ſimul defendunt membranas ne offendantur a ſpiculis acidis; unde & effecta horum jam impreſſa tollunt: obſunt tantum quandoque iis, quibus laxa nimis corporis compages ultra labefactaretur; vel ſunt quæ acidum immutant, talia ſunt quæ, cum acidis miſta, ſtatim cum hiſce efferveſcunt, itaque motum cient, ſtimulant, agitantque, fibras; poſtea vero, ipſis cum acidis unita, conſtituunt novam ſalis ſpeciem, in qua vis ſtimulans, diaphoretica, diuretica, reſolvens, adhuc ſupereſt: Male cedunt tantum his, quibus nimius motus adeſt infeſtus. ac proinde ſunt

ſunt antacida medicamenta, vel Terreſtria, vel Metallica, vel aquoſa, vel alcalia volatilia, vel fixa, vel oleoſa. Eſt vox mixta, origine Græca & Latina. B. **Zuur-matigende Middelen.** G. Mittelen gegen das Saur. Gall. *Remedes contre l'Acidité ou les Aigreurs.* A. Medicines againſt Acids.

Antagonista, eſt muſculus alteri muſculo in actione oppoſitus: ut adductor & abductor oculi, brachii, &c. ex ἀντὶ contra, & ἀγωνίζω certo, oppono. B. **Tegenſtander.** G. Gegen-Ständer. Gall. *Antagoniſte.* A. An Antagoniſt.

Antaphroditica, ſunt Medicamenta adverſus nimiam Veneris libidinem: imo contra luem veneream ſumuntur, ex ἀντὶ contra & ἀφρὸς ſpuma, orta mari Venus ex ſpuma. vocantur quoque *Antaphrodiſiaca.*

Antarthriticum, eſt Medicamentum adverſus Arthritim, ex ἀντὶ contra, & ἀρθρίτις morbus articularis. B. **Flerecijn Middeelen.** G. Gicht ſtillende Mittelen. Gall. *Remedes contre la Goute.* A. Medecines againſt the gout.

Antasthmatica, ſunt Medicamenta, quæ ab aſthmaticis uſurpantur, ex ἀντὶ contra & ἀσθμαίνω anhelo.

Antecedens Causa, vide *Proëgumena.*

Antecedentia, ſigna ſunt, quæ ante morbum obſervantur, ut prava ſanguinis diſpoſitio, quæ infinitis morbis cauſa antecedens exiſtit. Gall. *ſignes antecedens.*

Antemetica, ſunt Medicamenta, quæ vomitum nimium impediunt & inhibent, ex ἀντὶ contra & ἐμέω vomo. B. **Braken belettende Dingen.** G. Mittelen gegen das Brechen. Gall. *Remedes contre le vomiſſement.* A. Medecines againſt vomitting.

Antendeixis, eſt *Contra indicatio*, ſive indicationum contradictio, quæ impedit, quod à prima indicatione ſuggeritur: ut Pleuritis inflammatoria venæ ſectionem indicat, cui contraindicant vires debiles, ex ἀντὶ contra & ἐνδείκνυμι oſtendo.

Antepileptica, ſunt medicamenta contra morbum caducum, ex ἀντὶ contra, & ἐπιλαμβάνω invado.

Anthelix, eſt altera auriculæ protuberantia Helice multo brevior, latior, craſſior, depreſſior, non intorta, eique verſus interiora oppoſita, bipartito, mediante cavitate, principio orta in auriculæ parte anteriori & ſuperiori ſub intorta Helice, dein unita, incurvo proceſſu

 deor-

deorſum vergens gracileſcit, ſubſidet & deſinit, videtur anfractuoſa ipſius Helicis continuatio, quæ ſic quaſi una linea ſpirali in ſe ipſam recurrit, ex ἀντὶ ante, & λιξ volumen. B. Tegen Slangentrek der ooren. G. Der Gegen-Crantz ain Ohr. Gall. *la boſſe ou la groſſe eminence oblongue, qui eſt entourée du pli de l'oreille.* A. The inmoſt ring of the eare.

Anthelmintica, ſunt Remedia inteſtinorum vermes enecantia, ex ἀντὶ & ἕλμινς vermis.

Anthemis, & Anthemon, eſt nomen, quo varii flores denominantur: derivatur enim ab ἄνθος flos.

Anthera, dicuntur ſummitates ſeu cacuminula in florum medietate capillamentis incumbentia; & inprimis quando illa ſunt crocea vel rubra, ut in liliis, croco &c. ut & Medicamenta ex metallicis imprimis compoſita floridum colorem & præcipue rubrum habentia, ut ſunt croci Chymici: ab ἄνθος flos vel ἀνθηρὸν, floridum, prærubrum, ſanguineum.

Anthopylli, & quibuſdam Antophylli, & Antophala, ſunt grandes Caryophylli, qui ad maturitatem pervenerunt, nucleo intus duro bifidoque; ſapore non tam acres, ut Caryophylli, præterquam in ſuperficie. Ex ἄνθος flos & φύλλον folium, quamvis ſit fructus Caryophyllorum maturus. B. Moernagelen / Antoffels. G. Mutter-Näglen. Gall. *Grands Geroffles*, *Mere de Geroffles*. A. Mother cloves. Arab. *Carumfel* vel *Calafur*, ut & *Arumfel. in* Java *Syanke* vel *Chanque*. in Malaja *Synken*. Anthophyllus eſt quaſi floris folium. ex ἄνθος flos & φύλλον folium, vide *Caryophylli*.

Anthora, eſt Napelli ſpecies, Remedium adverſus Thoram, venenum peſſimum, ex ἀντὶ adverſus, & φθίω corrumpo. Gall. *eſpece d'Aconit.*

Anthos, flos, ſed per excellentiam ſic vocatur Flos Roſmarini: applicatur etiam hæc vox ſputis cruentis, & ſanguineis fibris quaſi intertextis, & tandem ad mineralia transfertur, in Chymicis notat quintam eſſentiam; ſive Elixir auri, item Medicinam extractam ex perlis; ſic anthos Philoſophorum dicitur modus quidam tranſmutandi metalla, qui fit per vitriolum.

Anthracosis Oculi, eſt cruſtoſa & corroſiva oculi ulceratio, cum tumore totius corporis, præſertim circa

circa oculos. Cauſa quandoque eſt inflammatio oculi. B. Een brand-oog. G. Brand in Auge. Gall. *ulcere de l'œil cauſtique ou brulant.* A. A corroſive ulcer of the Eye.

ANTHRAX, eſt inflammatio valde ardens & acrem ſuſcitans dolorem, cum tumore elevato ſed non latè diffuſo, cum puſtulis igneis circum ſe acerrimis, variis in corporis locis abſque ſuppuratione emergens; Caro quaſi cruſta inuritur, color ex rubro ad lividum, nigrumque, id eſt inflammatio ad gangrænam vergit. Jam quia vel peſtis adeſt, vel non, Anthracis duas conſtituunt ſpecies; quarum altera *peſtilentialis*, altera non. Dicitur & *Carbo*, *Carbunculus*, *Pruna*, *Ignis perſicus &c.* B. Een peſt-kool/ negen oog/ Quia novem aliquando puſtulæ conſpiciuntur. G. Kohl oder eine Carfunckel-Blatter/ ein Peſt-Kohl/ Peſtilentz Blatter/ Carfunckel/ eine Kohle. Gall. *Anthrac*, *Charbon.* A. A kind of bile drawing quickly to a ſcab, coale, carbuncle.

ANTHROPOLOGIA, eſt de homine doctrina: quæ à *Bartholino* in geminas diſpeſcitur partes: *Anatomiam* nempe; quæ de corpore, ejuſque partibus agit: & *Phyſologiam*, quæ de anima. B. Een Menſch-beſchrijvinge. Ex ἄνθρωπος, Homo, & λέγω dico. G. Beſchreibung der Menſchen. Gall. *Deſcription de l'Homme.* A. A. deſcription of a man.

ANTHROPOMORPHOS, Mandragora vocatur, cujus radix hominem refert, quod arte fieri poteſt ex ἄνθρωπος homo, & μορφόω formo, figuro.

ANTHYPNOTICA, ſeu medicamenta ſomnum abigentia, ex ἀντὶ contra, & ὑπνόω dormio. Gall. *Remedes contre le ſommeil ou le dormir.*

ANTHYPOCHONDRIACA, Remedia ſunt adverſus mala, circa Hypochondria contingentia. Gall. *Remedes contre l'Hypochondrie.*

ANTHYSTERICA, ſunt Medicamenta contra Hyſtericam paſſionem, ex ἀντὶ adverſus, & ὑστέρα uterus, matrix. Gall. *Remedes contre les Vapeurs.*

ANTIARTHRITICA, ſunt Medicamenta, quibus arthritis curatur, ex ἀντὶ & ἀρθρίτις dolor articularis. Gall. *Remedes contre la Goute.*

ANTIAS, pl. ANTIADES, TONSILLÆ, *Cic. Plin.* GLANDULÆ COLLI, vulgo *Amygdalæ*, quas &

tamen non adeo accuratè referunt. Ἀντιάδες, μῆλα à malorum figura παρίσθμια, σπογγοὶ Hipp. quod ſpongiorum in modum humores imbibant. Sunt glandulæ duæ conglobatæ, quæ revera unum corpus conſtituunt, ad latera uvulæ conſitæ. *Subſtantiá* glanduloſæ, colore ſubflavo; tactui molles; ſinum habent utrinque unum communem amplum & ovalem in os apertum, intra cujus fimbriam duos majores & plures minores ſinulos obtinent. *Uſus* eſt, materiam mucoſam colligere, eaque vicinas partes humectare. Sunt etiam tonſillarum inflammationes. B. Gezwolle Amandelen. G. Entzündung der Mandlen. Gall. *les Amygdales enflammées.* A. Inflamming of Almonds. Vide *Pariſthmia.* Ab ἀντιάω occurro, quia ſibi ex adverſo in oris termino utrinque reſpondent. B. d'Amandelen. G. Mandeln/ Halß-Mandlen/ Mandlen. Gall. *Les Amygdales.* A. The Almonds.

Antiballomena, ſive Succedanea, ſunt Medicamenta viribus ſimilia, quæ alterius defectu quandoque ſubſtituuntur: à Pharmacopæis dicuntur *Quid pro quo, & ſubſtituta. Ex* ἀντὶ contra, & βάλλω jacio, ἀντιβάλλω in alterius locum ſufficio.

Anticachectica, ſunt Remedia malè conſtitutum ſanguinem corrigentia, ex ἀντὶ contra, κακὸν malum, & ἕξις habitus. Gall. *Remedes contre la Cachexie.*

Anticardium, eſt cavitas externa infra mammas in medio pectoris ſterno inſculpta, ex ἀντὶ ante, & καρδία cor. B. Het herteputjen. G. Grüblein auff der Bruſt. Gall. *Le Creux de la Poîtrine.* A. The cavity juſt below the ſternon.

Anticipans & Anticipatio, dicitur de morbis, quorum Paroxyſmorum periodi citius veniunt indies B. Vervroegen van de ziekte. Gall. *Paroxyſme qui avance.*

Anticnemium, eſt anterior tibiæ pars, ex ἀντὶ ante, & κνήμη tibia. Vide *Gaſtrocnemium.*

Anticolica, ſunt Medicamenta adverſus dolorem colicum, ex ἀντὶ contra, & κοιλία venter, alvus. Gall. *Remedes contre la Colique.*

Antidinica, Remedia, quibus vertigines curantur, ex ἀντὶ adverſus, & δῖνος gyrus. Gall. *Remedes contre les vertiges.*

Antidotum, eſt Medicamentum contra lethale ve-

venenum, & quod adverſus venena epota datur, ex ἀντὶ contra & δίδωμι do. B. Een tegengift / tegen vergift. G. Artzney wider Gifft. Gall. *Preſervatif*, *contrepoiſon*, *antidote.* A. An Antidote, or a preſervative againſt poyſon.

Antidysenterica, ſunt Remedia adverſus dyſenteriam, ex ἀντὶ contra δὺς difficile, ἔντερον inteſtinum, & ῥέω fluo. Gall. *Remedes contre la dyſenterie.*

Antifebrile, vide *Antipyreticum.*

Antihectica, ſunt Remedia adverſus tabem, ab ἀντὶ contra & ἕξις habitus. Gall. *Remedes contre la conſomption.*

Antihelmintica ſunt Medicamenta, quæ vermes in inteſtinis hoſpitantes necant & expellunt. B. Wurm-kruid. Gall. *Remedes contre les vers.*

Antilobium, dicitur pars illa exigua in Auricula, quæ infimæ parti, quem lobum appellant, ſuperpoſita eſt Gr. ἀντιλόβιον.

Antiloimica, Remedia peſtem arcentia: λοιμὸς enim peſtis eſt. Gall. *Remedes qui préſervent de la Peſte.*

Antilyssus, eſt compoſitio adverſus rabiem, ex ἀντὶ contra, & λύσσα rabies.

Antimonium, eſt minerale, metallis affine, conſtans primo ex ſulphure minerali, partim puriſſimo & ſolari, eoque in rubedine fundato, partim combuſtibili, inſtar alterius ſulphuris. *Secundo*, ex copioſo Mercurio metallico indigeſto, fuliginoſo, (coagulato tamen, magiſque cocto, quam eſt Hydrargyrum,) participante de Saturno. *Tertio*, ex ſubſtantia quadam terreſtri & ſalina perpauca. Quod in officinis proſtat, liquefactione ex minera eſt fuſum, inque formas pyramidales ut plurimum effuſum. Minera in Officinis rarò proſtat. Invenitur in Germania, Ungaria, & Tranſſylvania, dicitur & ſtibium: eſt proprie ſubſtantia metallica, ſolida, ponderoſa obſcuri, cærulei, plumbei coloris, Striasque habet ſplendentes & longas. Componitur ex vero ſulphure foſſili, & parte metallo quam ſimillima cui ſi malleabilitas conciliari poſſet, vera metallica indoles ineſſet; foretque ſeptimum metallum ductile. Hanc vero rationem purificandi ſtibii ignotam hactenus fatentur; licet Boyleus verum, fluidum, Mercurium arte ſecreta inde electum aſſerat, idque vel Tirones hodierni & Thraſones, in arte

jactent ſe poſſe. Fuſile in igne, quin & cæteris faciliorem fuſionem foſſilibus conciliat. Ut vero fragile ipſum, ita & admiſtu ſu ductilia ipſa fragilia reddit. Quin imo & volatile ipſa cæterum fixa vi ignis, ſi permiſcetur, facit volatilia, vix ullo perfecte excepto. Auri fulgorem pulcherrime promovet. Denique Arſenico albo aſſimile ingenium videtur poſſidere. B. **Antimonie / Spießglas / Spitsglas.** G. **Spieß-Glaß.** Gall. *Antimoine.* A. Antimony. Hebræis *Zaddah.* Gr. στίμμι, στίβι. Arab. *Aîtmad & Antımad.* Latini quoque *Stibium* appellant. A Chymicis etiam varia ſortitur nomina.

Antinephritica, ſunt Medicamenta morbis renum medentia. Ex ἀντὶ conta, adverſus, & νεφρὸς ren. Gall. *Remedes contre les maladies des Reins.*

Antiparalytica, ſunt Medicamenta tam interna, quam externa contra Paralyſin probata. Gall. *Remedes contre la Paralyſie.*

Antipathia, eſt contrarietas & repugnantia in corpore per ſe, vel Medicamentis. Item faſtidium & abhorrentia alicujus rei ſine manifeſta cauſa. Ex ἀντὶ contra, πάθος affectus. B. **Tegenſtrydigheid.** G. **Widerwertigkeit gegen ein Ding.** Gall. *Antipathie.* A. Antipathie.

Antiperistasis, eſt aëris circumſiſtentia, quemadmodum in fæno, madide nimis in metam aggeſto. Ita aër frigidus corpora noſtra ambit, effluvia decedentia intus tenet, ex ἀντὶ contra, & περίστημι circumſiſto. B. **Een rond-omhezetting / tegen-drang.** G. **Preſſung deß Luffts.** Gall. *Antiperiſtaſe.* A. A repulſion on every part.

Antipharmacum, eſt Remedium venenis adverſum. Significat quoque Remedium contra quemvis morbum: ex ἀντὶ contra, φάρμακον Venenum, Remedium. B. **Een tegen-gift.** G. **Wider-Gifft.** Gall. *Contrepoiſon, Antidote.* A. An Antidote, or a preſervative againſt poyſon.

Antiphthisica, Medicamenta Phthiſi ſeu tabi adverſantia. Ex ἀντὶ contra, & φθίσις tabes. Gall. *Remedes contre la Phthyſie.*

Antipthora, eſt Napelli vel Thoræ ſpecies, ſic vocata, quod adverſetur phthoræ; ex ἀντὶ adverſus, & φθορὰ corruptio, à φθείρω corrumpo.

Antipleuriticum, eſt Medicamentum pleuriticum ſeu adverſus morbum Lateralem, ex ἀντὶ ante, & πλευρῖτις Morbus Lateralis. Gall. *Remede contre la Pleureſie.*

Antipodagrica, Idem quod *Antiarthritica.*

Antipyreuticum, ſeu Antipyreticum, eſt Medicamentum febrim temperans & profligens. Ex ἀντὶ contra, & πυρόω incendo. B. **Een tegen-koorſig middel.** G. Feder-Kraut/ Mittlen vor Fieber. Gall. *Febrifuge.* A. A Febrifuge.

Antiquartanarium, & Antiquartium, Medicamentum eſt adverſus febrim quartanam. Gall. *Remede contre la fievre quarte.*

Antiqui Morbi, ſunt, qui ultra quadrageſimum diem ad annos ſæpe plurimos extenduntur, ideoque & inveterati dicuntur. B. **Verouderde Ziekte.** G. Langwirrige Kranckheit. Gall. *Maladie inveterée* A. Old Diſeaſes.

Antirrhinum, eſt planta, quæ Folia habet Linariæ latiora, flores monopetalos, perſonatos, parte poſtica caudâ carentes, bilabiatos, labio ſuperiori erecto, inferiori trifido; vultum Leonis formante; totus flos, ſi a ſuo calice auferatur caput refert vitulinum, poſt ſingulos flores piſtillum floris calicis quinquifidi fit capſula; quæ per maturitatem refert perfectiſſime caput canis vel ſuis, quæ continet ſemina exigua, nigra; radix eſt alba & lignoſa; hæc planta ab une parte nempe poſteriori perfecte caput vituli refert, ab altera rictum Leonis. dici volunt quod florem ferat tanquam nares vituli; ex ἀντὶ, & ῥὶς naſus, nares: vocatur & Cynocephalos a κυνὸς canis, & κεφαλὴ caput, quia ejus fructus canis caput refert. B. **Orant/ Apen-hoofd/ Knaptandekens-kruid/ kalfs-snuit/ guperkens/ kalfs-bek/ kalfs-muil/ kalfs-neus.** G. Kalbs-Schnabel/Lewen-Maul. Gall. *Mouron violet*, *Muſle de veau œil de chat*, *teſte de veau*, *gueüle de veau.* A. Calfes Snoute, Snap dragon.

Antiscolica, ſive *Anthelmintica*, ſunt Remedia vermes necantia. Ex ἀντὶ adverſus, & σκώληξ vermis. Gall. *Remedes qui tuent les vers.*

Antiscorbutica, ſunt Remedia, quibus ſcorbutus ſanatur. Gall. *Remedes contre le ſcorbut.*

Antiscorodon, eſt Alii ſpecies. Ex ἀντὶ ante, adverſus & Σκόροδον allium.

Antispasis, Veteribus dicebatur *ſanguinis revulſio.* quæ fiebat, quando humores in partem aliquam ruentes in contrarium, per venam, in parte oppoſita vel ſatis remota, inciſam, avertebantur. Sic accipi poteſt revulſio, in inæquali ſanguinis periodo, cum in capitis dolore nimium ruat ad caput, & per ſupplantalia avertatur: ab ἀντισπάω in contrarium traho. B. Aſtrekkinge. G. Ableitung. Gall. & A. *Revulſion.*

Antipasmodicum, eſt Medicamentum contractiones & ſpaſmos inhibens, ab ἀντισπάω contraho. Gall. *Remedes contre les convulſions.*

Antispasticum, idem quod *Antiſpaſis.*

Antitasis, ſeu Contraextensio, eſt partium in corpore oppoſita locatio, ut eſt inter Hepar & Lienem: eſt quoque oſſis fracti in oppoſitum tractio vel extenſio, ita ut alter extendat, alter vero contra extendat. B. Tegentrekking. G. Gegen-Streckung. Gall. *Contre extenſion.* Ab ἀντιτάσσω ex adverſo ordino.

Antithenar, ſive Adductor, eſt unus ex muſculis pollicem manus vel pedis extendentibus, qui ad pollicem manus reperitur, oritur ab oſſe Metacarpi digiti medii, & inſeritur phalangæ primæ & ſecundæ; qui vero eſt in pede oritur ab oſſe cuneiformi tertio, & inſeritur in oſſe ſeſamoideum internum. ex ἀντὶ contra, & Θέναρ vola.

Antithora, Idem quod *Anthora* & eadem origine.

Antitragus, eſt prominentia auris externæ ab Helice oriunda, trago oppoſita ad finem Anthelicis ſita, eique terminum figens, ſatis elevata. Ex ἀντὶ contra, & τράγος hircus. B. De tegen bok. G. Der gegen Bock. Gall. *le bouton poſterieur qui eſt au deſſus de l'extremité inferieure de l'Anthelix.* A. Protuberance oppoſite to the Hrangus.

Antivenerea, Medicamina ad Luem Veneream. Gall. *Remedes contre la verole.*

Ἀνθρωπόμορφος, *Mandragora*, ex ἄνθρωπος, homo, & μορφὴ, figura, quò ejus radix effigiem hominis repræſentet.

Antrum Buccinosum, idem quod *Cochlea.*

Anus, Podex & Culus, eſt inteſtini recti extrema pars, conſtat ex tribus muſculis, duobus nempe levatoribus, anum tempore neceſſitatis relaxantibus, & uno

ſphin-

ſphinctere ſive conſtrictore, qui anum claudit & occluſum ſervat. *Item* cavitas in cerebro, ex contactu quatuor truncorum ſpinalis medullæ, orta. Item cutis ſuperans umbilicum, cujus rugæ ſenii indicium faciunt. *Corrugata vetula* à Barbaris. Gr. πρωκτὸς. B. **De Aars.** G. **Arß / der Hinder.** Gall. *l'Anus*, *le Fondement*, *le trou du derriere*. A. The arſe, or Fundament.

Anydron, vocatur ſpecies Solani maniaci, dicta fortè, quod qui eam guſtaverint, ſitiant. ex α pr. & ὕδωρ aqua.

Aorta, ſive Arteria Magna, eſt vas quod circulari orificio ex ſiniſtro ventriculo cordis oritur, adſcendit, ſuperato pericardio ſurſum parum it; mox retrorſum, paulo ſiniſtrorſum, in arcum ſe flectit verſus ſpinam, deſcendit deinde; ramos aſcendentes ex ipſo arcu tres habet, unum Innominatum, & duas carotides, quæ omnes partibus ſuperioribus proſpiciunt, ramus ille Innominatus, ubi ad pollicare circiter ſpatium adſcendit, bifidus evadit, ſic ut unus ramus lateraliter dextrorſum ſub claviculam dextram tendens ſubclavia vocetur dextra, atque ad Axillam tendat; alter carotis dextra vocatur. Inferius per truncum deſcendens, viſceribus ramificationibus proſpicit: Ulterius deinde facta deſcenſione ad femora & pedes terminum conſequitur. Tota hæc arteria ſimilis eſt reliquis arteriis, niſi quod habeat membranas & fibras fortiores, ab ἀὴρ aër, & τηρέω ſervo, quia antiquis perſuaſum erat, in eâ aërem contineri. B. **De groote ſlag-ader.** G. **Die groſſe Pulß-Ader.** Gall. *l'Aorte*, *la grande artére*. A. The great artery.

Apagma, eſt oſſis vel alterius partis, de loco proprio abductio, ex α priv. & πηγνύω compingo.

Apanthismus, eſt obliteratio alicujus partis in corpore, ita ut prius veſtigium amplius reperiri non poſſit; quod canaliculo arterioſo circa cor & Venæ in Hepate Fætus exiſtenti, dum poſtea adoleſcit, contingit, ab ἀπανθέω defloreo. B. **Verwaſſinge.** G. **Verwachſung.** Gall. & A. *Obliteration.*

Aparine, ſeu Aſperugo eſt planta quæ habet caulem tenuem, debilem, quadrangularem, flexilem, aliis plantis adhærentem, aſperum, viridem; folia parva, lata, oblonga, viridia, Rubiam referentia, caulem ſtel-

læ

-læ forma ambientia, horridis ſuis ſpinis veſtibus adhærentia; Flores parvos, in ſpicas congeſtos, in quatuor partes diviſos; Bacca poſt florem ſuccedit, duo ſemina fere ſphærica, ſibi invicem adhærentia, continens, hæc ſemina in medio parum ſunt excavata, cutim ſiccam, nigram, & pulpam albam continentem, habentia; Radix eſt valde parva. Gr. αἰπαιρίνη. ῥίνη enim eſt lima. Gr. ὀμφαλόκαρπος, & φιλάνθρωπος, vide ſuo loco. B. **Kleef-kruid.** G. **Kleb-kraut.** Gall. *Reble*, *Grateron*. A. Cleavers or Gooſe-graſſ.

Apathia, eſt affectuum vacuitas, ex α priv. & πάσχω patior.

Apella, vel Recutitus, eſt is, cujus præputium eſt abſciſſum; qualis mos Hebræis, Turcis, Ægyptiis &c. familiatis eſt. B. **Beſneden.** G. **Beſchnitten.** Gall. *Circoncis*. A. Circumciſed. Sic etiam dicitur cujus præputium ita contractum eſt, ut glandem tegere nequeat.

Apepsia, eſt abolita ciborum in ventriculo concoctio, ex α priv. & πέπτω coquo. B. **Onvertering / verteerloosheid.** G. **Verhinderte Kochung der ſpeiſen.** Gall. *Apepſie*, *Indigeſtion*. A. Indigeſtion.

Aperientia, ſunt medicamenta, quæ tenuibus particulis profunda penetrando ea quæ occludunt meatus & craſſa ſunt attenuando & expellendo, corporis poros, atque meatus aperiunt: horum tres claſſes ſunt, quarum prima continet ea, quæ vaſa laxant, 2°. quæ liquida attenuant, reſolvunt, ac diluunt. 3°. quidquid, poſtquam vaſa laxata ſunt, & liquidum attenuatum, utraque in motum agit, & circulationem promovet. B. **Openende dingen.** G. **öffnende mitlen.** Gall. *Remedes deſoppilatifs*, *ou Aperitifs*. A. Apertitive medecins.

Aperistatos, eſt ulcus cavum non magnum, nec ulli graviori noxæ conjunctum, ex α priv. & περιΐστημι circumſiſto. Unde *Galenus* ἀπερίστατα ἕλκη ulcera cava. B. **Holle zweeren.** G. **Hole geſchwär.** Gall. *Ulcère Creux*. A. A hollow ulcer.

Ἀπήχημα, ab ἀπὸ τοῦ ἤχους, ſeu a reſonitu, quod ſit fractura cranii parte, ei quæ percuſſa eſt contraria: dicitur etiam infortunium.

Apes, ſunt volitantia animalcula Mel & Ceram ex plantis colligentia, quòd ſine pedibus primò eſſe dicantur.

tur. B. **Bye.** Gall. *Mouches à miel*, *Abeilles*.

Aphace, eſt leguminis ſpecies. Habet hæc planta folia triangularia, integra, ex adverſo bina ex nodis caulium, ex quorum alis prodeunt claviculæ; ſiliqua eſt fæta ſeminibus ſubrotundis; radix annua, fibroſa. Ex α priv. & φακὸς lens, quod lentem minimè referat. Dicitur etiam Os *Mundæ*.

Aphæresis, eſt Chirugiæ pars, ſuperflua auferens, ab ἀφαιρέω tollo.

Aphonia, ſive *Loquela abolita*, unde *muti*; quales primo ſunt qui ſurdi, & ideo quoque *Muti* naſcuntur. *Secundo* infantes, qui etſi non in lucem prodeunt ſurdi, ad tempus tamen muti ſunt, donec fari & loqui didicerint. Sed *Tertio*, ſi linguas varias, quæ homines, quos una conjunxerat ratio, diverſâ oratione diſtinxit, ſpectemus. nemo, etiamſi vel loquaciſſimus, non erit mutus. Jam *Quarto*, ſenes, qui ſolent bis pueri eſſe, inter alia muti ex parte fiunt. Sed *Quinto*, qui Apoplexia, ſomno qualicunque, Epilepſia, Paraplegia, Hemiplegia, Syncope, Suffocatione Hypochondriaca & aliis morbis laborant, ad tempus muti ſunt, aut ſi placet, obmuteſcentes, uti etiam, ſi graviter conſternuntur, contriſtantur, metuunt, iraſcuntur, ſæpe obmuteſcere ſolent, denique qui moriuntur in articulo ſaltem mortis muti ſunt; ſed alius quoque caſus reperitur, ſi quis cæteroquin non admodum æger, mutus evadit, aut aliquandiu aut ſemper manet: Atque ex his conſtat mutum quem eſſe, aut obmuteſcere in morbis ſoporoſis, paralyſi ſpinalis medullæ, in lingua obſtructa, in angentibus faucibus &c. Ex α priv. & φωνὴ vox. B. **Spraakeloosheid / Stemmeloosheid.** G. **Sprachloſſkeit.** Gall. *Muet*. A. Dumbneſſ.

Aphorismus, eſt oratio, quæ omnes proprietates breviſſimis verbis circumſcribit, ab ἀφορίζω determino. B. **Schet-regel / kortbondige ſpreuk.** G. **Kurtzer Spruch.** Gall. *Aphoriſme*, *Sentence*. A. A Short Sentence.

Aphrodisia Phrenitis, ab Aphrodita ſive Venere, dictus eſt inſanus & ardens amor in puellam. B. **Dolle verliefheid.** G. **Wütende liebe.** Gall. *Rage d'Amour*, *Amour furieux*. A. A Raging deſire after Venery.

Aphrodisius Morbus, idem quod *Lues venerea* & *Aphrodiſia*.

Aphro-

Aphronitrum, eſt Nitri ſpuma, ab ἀφρὸς ſpuma, & νίτρον nitrum. B. Salpeter-ſchuim. G. Salpeter-ſchaum. Gall. *Ecume ou fleur de Nitre.* A. Scum of the Niter or ſaltpeter.

Aphtæ, ſunt parva, rotunda, ſuperficiaria ulcuſcula, occupantia os internum, fauces, œſophagum, ventriculum, inteſtina tenuia; varie colorata, alba, flava, fuſca, livida, nigra; videntur eſſe exulcerationes tenuiſſimorum ductuum ſalivoſorum & mucoſorum, factæ ex obthuratione ejus ductus extremi per humorem lentum viſcidumque eo delatum: Solent fruſtulatim decidere, & aliquando recreſcere; imprimis obſervantur in Infantibus, vel in adultis, morbis acutis & viſcerum inflammatione laborantibus. Oſcedo *Sereno & Iſidoro.* Alcola *Arabibus.* Item Bothor, ab ἀφθάνειν locum occupare: aliis ab ἅπτειν incendi. B. De Sprouw. G. Saar/ Schwämme/ & propter albedinem quaſi os totum albâ farinâ eſſet conſperſum, den meel-hund appellatur. Gall. *La Pepie.* A. The Pipp.

Aphyllanthes, quaſi diceres flos non foliatus, ex α priv. φύλλον folium & ἄνθος flos.

Apiastrum, eſt Meliſſa, ſic vocata, quia ab apibus adamatur. Vide *Meliſſophyllum.* Item *Ranunculus* eſt, vide *Batrachium.*

Apices, ſeu Anthera, quæ in medio calicis ſeu folliculi quo flos clauditur, erumpunt, *Stamina* ſunt, quæ veluti filamenta ab intimo floris ſinu proſiliunt. Habent Apices ſæpius in ſummo quidpiam craſſiuſculum, à qua ſimilitudine nomen acceperunt, dicuntur & capitula, quæ geminis conſtant loculis aut ciſtellis cavis capſula membranacea per medium in duos receſſus diviſis, qui coloratum plerumque pulverem continent: cujus granula (ut ex optimis obſervationibus conſtat) in qualibet plantarum ſpecie definitam ut plurimum formam aſſumunt: hæc autem capitula partim ab apparente illorum figura, partim ab eo, quo funguntur, officio, non inepte teſticulos appellant recentiores Botanici; planta enim, ablatis, antequam ſua ſubierunt munia, capitulis, producere pergit ſemina, quæ, quamquam apparent pulcherrima; nunquam tamen evadunt prolifera, eodem perfecte modo, ut in ſubventaneis animalium ovis contingit; unde ta-

talia hujuſmodi plantarum ſemina ex analogia non fœcundatis animalium ovis comparari poſſunt. Vide *Anthera.* B. Poppen. G. Sipffels. Gall. *Sommets*, *Bourgeons*. A. The Chives.

Apinthion, vide *Abſinthium.*

Apios, Tithymali ſpecies eſt; caulis ejus ſcandens; folia bina, quaſi conjugata ad coſtam in folium impar deſinentem; piſtillum vagina obvolutum, abit in ſiliquam tricapſularem, quarum ſingula continet ſemen oblongum; radix tuberoſa eſt, pyrum referens, latior a parte ſuperiori quam ab inferiori, externe nigra, intus alba, plurimum lactis continens. ἰσχὰς, χαμαιβάλανος, Lat. Raphanus Sylveſtris, vulgo Aard-nood. Ita dixerunt græci quod radicis extremum in pyri formam turbinatur. Eadem etiam ratione *Iſchas* & *Chamæbalanos* ab iiſdem nominata eſt, quod in ficus & glandis effigiem radicis extremum turbinetur. Quapropter non ineptè Latinis etiam *Glans* aut *Ficus*, ſeu *Carica Sylveſtris* nominabitur: ἰσχὰς enim eſt *Carica*, quia ἰσχνὴ, ſiccando gracilis facta. χαμαιβάλανος venit à χαμαὶ humi, in terra, & βάλανος nux, glans.

Apium, eſt planta culinaria, quæ habet caulem craſſum, ſtriatum, excavatum, & viridem; folia Petroſelini, ſed majora, viridia, ſplendentia, polita, ſuccum odoris penetrantis, & ingrati habentia, præſertim ſi folia contunduntur ſaporis fortis & ingrati. Flos umbelliferus, albus vel luteus, cujus calix abit in duo ſemina ſtriata, curta, craſſiuſcula, griſea, ſaporis acris & ingraſti; radices in pluribus edules, carnoſæ, craſſæ, rectæ, albæ, profunde in terra repentes, in multos ramos plerumque diviſæ; in omnibus excepto aniſo ſatis longæ, a cicuta diſtinguendæ odore & ſapore, in pleriſque radix eſt annua, ſed tamen non in omnibus, ſapor aromaticus quodammodo. Creſcit hæc planta in foſſis & humidis locis: Apium dicitur ab apice, quia olim apices id eſt capita victorum in certaminibus eo coronabantur; alii ab apibus dictum volunt, quod apes apio & petroſelino delectentur. Σέλινον a Lunæ dominio vocatur, Eleoſelinum ab ἕλος palus & Σέλινον Apium. B. Eppe / Juffrouw merk. G. Epff / Eppich / Epffich. Gall. *De l'Ache*, *Apium*, *Perſil des marais*. A. Parſley, Smallage.

Apium risus, vide *Riſus Apium.*

Apium Sylvestre, idem quod *Batrachium.*

Apnoea, eſt reſpiratio ad ſenſum, vel in totum abolita, ex α priv. & πνέω reſpiro.

Apochylisma, Succago, Robur, Rob, & Rohob, eſt ſucci cujuſcunque ex vegetabilibus, cum ſaccharo aut melle, in duriuſculam ſapæ conſiſtentiam coctio & inſpiſſatio, hinc *Rob Ribeſiorum.* ab ἀποχυλίζω ſuccum extraho. B. **Conſerve / een Gjelei.** G. Conſerf. Gall. *Conſerve.* A. A Conſerve.

Apoclasma, eſt partis cujuſvis in corpore abruptio, ab ἀποκλάω abrumpo, defringo.

Apocope, eſt partis abſciſſio, ab ἀποκόπτω abſcindo. Vide *Extirpatio.* B. **Een extirpatie / afzettinge.** G. Abſchneiding. Gall. *Extirpation.* A. A Cutting of, an extirpation.

Apocrisis & Apocrisia, eſt id quod ex abundantia quaſi è corpore eliminatur, ab ἀπὸ ab. & κρίνω ſecerno.

Apocrusticum, eſt auxilium conſtringendi (ſecundum Veteres & non ad Neotericorum mentem) & repellendi vim obtinens. Aſt nulli repelluntur ſucci, ob ſanguinis periodum, ab ἀποκρούω repello. B. **Een te ſamen en te rug trekkend middel.** G. Zurück treibend mittel. Gall. *Remede Repellent.* A. Repelling Medecines.

Apocynum, eſt planta quæ creſcit ut arbuſcula, dimittens ramos rectos ad altitudinem circiter trium pedum; folia habet oblonga, ampla, craſſa, inſtar Aloës caulibus adverſa, alba, ſuccum lacteum continentia, amarum & acrem: flores naſcuntur ad foliorum extremitates inſtar ariſtæ, ſunt campaniformes, quinquifidi, flavi; radix longa, fibroſa, fortis: hæc planta creſcit in Ægypto, ubi vocatur oſſar, & fructus ejus, qui pugni magnitudinis eſt, & oblongus dicitur, Beidel-ſar, quaſi Beidel-oſſar, quod Arabice notat ovum oſſar; in ejus fructu reperitur lanugo, qua utuntur incolæ ad inſerendum inter ſtragula, & in culcitris. hæc planta omnes quadrupedes & præſertim canes in cibum data necare traditur, componitur ex α priv. ſignificans ab, & κύων canis. B. **Honden-dood.** G. Hunds-todt. Gall. *Apocyn.* A. Dogsbane.

Apo-

Apodacryticum, eſt Medicamentum lachrymas excitans: ſed aliis eſt collyrium lachrymarum effuſionem deſiccans & cohibens, ab ἀποδακρύω lachrymas excito.

Apolepsia & Apolepsis, eſt ſpirituum animalium & ſanguinis interceptio. Vel eſt medius ſtatus inter Apoplexiam & Paralyſin, vel eſt Apoplexiæ ſpecies, ſive ſubitanea & fugax vocis interceptio cum ſenſus & motus omnimoda fruſtratione, ab ἀπολαμβάνω intercipio: idem quod *Catalepſis.*

Apomeli, eſt oxymel, ſeu decoctum ex aceto & melle, ab ἀπὸ de, & μέλι mel, quaſi de melle coctum.

Aponeurosis, eſt finis, cauda ſeu chorda muſculorum; dicitur etiam tendo, ex ἀπὸ de, & νεῦρον nervus; nec male, cum Muſculus totus conſtare ex nervis videtur, quorum finis eſt Tendo. B. Een Peeze. G. Spannader. Gall. *Aponeuroſe.* A. A Tendon.

Apophlegmatica, videatur *Apophlegmatiſmus.*

Apophlegmatismus, vocatur medicamentum, quod lentam, ſubalbam, pituitoſam materiam, ſecretam ex membrana pituitaria, nares earumque oſſicula, ſinus frontales, maxillares, oſſis cuneiformis &c. inveſtiente, generat, diſſolvit, eliminat: ſive id fiat ſpecie Errhinorum, Gargariſmi, Maſticatorii, Collutorii, Linctuum, vel fumi, hinc apophlegmatiſmus reducitur ad Ptarmica ſive Errhina, & ſialagoga, ſive ſalivam moventia, quia hæc omnia, quæ pituitam educunt, agunt vel per nares eliciendo vel per os; hinc apophlegmatiſmus dicitur à φλέγμα pituita, & φλέγω ardeo, quia veteres videbant ſanguinem uſtulatum fieri denſam pituitam, unde ſimiliter in corpore animali pituitam provenire putabant. B. Een ſlijm-zuiverend middel. G. Schleim auſtreibende mittel. Gall. *Maſticatoire.* A. A Maſticatory.

Apopthora, eſt abortus, ſive fœtus immaturi in lucem editio, ab ἀποφθείω corrumpo. Vide *Abortus.*

Apophysis, Probole, Echysis, Processus, Productio, Projectura & Protuberantia, eſt pars oſſis non contigua ut Epiphyſis, ſed cum oſſe continua, & ultra planam ſuperficiem protuberans. Ut proceſſus Pterygoides, Mammiformis, &c. ab ἀποφύω produco. B. Uitwaſchen / uitſteekſel. G. Außwachs.

F Gall.

Gall. *Eminence de l'os ou Apophyſe.* A. Proceſſes of bones.

Apoplecticæ Venæ, ſunt venæ jugulares, malè, ab Antiquis *Soporales dictæ.*

Apoplectica, ſunt Medicamenta adverſus Apoplexiam. Gall. *Remedes contre l'Apoplexie.*

Apoplexia, Attonitus Stupor, Morbus Attonitus & Sideratio dicitur. Eſt ſopor in quo ægri ſubitò concidunt, & jam proſtrati, neque movere, neque loqui, neque ſi pungantur, quod ſentiant, teſtari poſſunt, jacentes ſupini flaccidis membris ut in paralyſi, cum reſpiratione parvâ ac difficili ſive anhelatione, ſtertentes ac ſi dormirent vel moverentur, palpebris clauſis aut contractis; ſed pulſus & faciei color remanent, niſi gravis ſit Apoplexia, jam deliquiis & morti manum porrigens, ſed ore etiam patulo, & hiante, ex quo humor, & ſpuma effluunt, aëris ſubſidium quaſi petunt; denique urina, alvi fæces & ſemen ſolent exire, atque niſi in Paralyſin mutetur Apoplexia, aut aliter ſolvatur, mors brevi inſtat, quando cum reſpiratione pulſus magis magiſque deficit, & extrema frigere incipiunt; facies quoque ruborem cum pallore mutare, & ſtertor qui ab initio adeſt primum major fieri, deinde minui & ceſſare, atque ita actum eſt. Oritur a quacunque cauſa impediente ſpirituum animalium affluxum & effluxum ex Cerebro per organa ſenſuum & voluntatis, ſuperſtite Cerebello libero, ab ἀποπλήσσω percutio. B. De popelſye / geraaktheid / beroertheid / de hand Gods. G. Der ſchlag / tropff / Gottes hand. Gall. *Apoplexie.* A. An Apoplexy.

Aporrhoæ, ſunt effluvia ſulphurea & vaporoſa, per corporis poros & ſpiracula cætera, exhalantia ab ἀποῤῥέω defluo. B. Uitbloeiſels. G. Auff ſteigung der dunſten. Gall. *Exhalations.* A. Exhalations.

Apoſitia, eſt alimentorum faſtidium, ex ἀπὸ de, & σῖτος cibus. B. Een ſpijswalg / hongerloosheid. G. Eckel / unluſt zum eſſen. Gall. *Degout.* A. Nauſeouſneſſ.

Apoſpasma nominatur, ſi partium organicarum & compoſitarum unitas ſolvatur & quæ diverſi generis contra communem ordinem inter ſe compacta ſint, atque coaluerint, disjungantur, diviſis & abruptis ligamentis, filamentiſque illis fibroſis, quibus conjungebantur: Ut cum cutis à membrana, membrana à muſculis, muſculus

lius à muſculo; atque omnino partes, quæ prorſus inter ſe cohærebant, disjungantur. Ἀποσπασμάτιον eſt particula avulſa; ab ἀποσπάω detraho. B. **Van een-ſcheuring.** G. Abreiſſung/ abtrennung. Gall. *Solution*. A. A ſeparation.

Aposceparnismus, eſt fracturæ cranii ſpecies; quando pars quædam planiſſimè eſt elevata, ab ἀπὸ ab, & Σκέπαρνον aſcia, dolabra.

Apostasis, vide *Apoſtema*.

Apostema *Plinio*, Apostasis *Hippocr*, Metastasis; & Abscessus *Celſo*. Eſt exulceratio ſæpe poſt criſin relicta: verum *Apoſtaſis & Metaſtaſis* in eo quandoque differunt, quod *Apoſtaſis* de accuratâ criſi: (Ut vocant,) *Metaſtaſis* vero de tranſlatione materiæ ab unâ parte in aliam dicitur, ab ἀφίστημι vel μεθίστημι, transfero; ſejungo; abſiſtere facio. Notat proprie tumorem pure impletum, quod cavitate quadam non limitata continetur, intra partes ſolidas corporis vi morbo facta; triplici generatur modo in quadam parte, 1°. ex præcedenti inflammatione iſtius partis in ſuppurationem converſa; 2°. ſi alicubi in corpore ex facto abſceſſu aliunde deponatur pus: vel 3°. ſi materia morbum faciens, prius per totum corpus diſperſa, in unum locum colligatur, & in pus converſa reperiatur; hæc duo ultima genera Metaſtaſes dicuntur, aut criſes per abſceſſum. B. **Een Apoſteunie / een verzweeringe / etter-gezwel.** G. Ein geſchwär/ apoſtem. Gall. *Apoſthume*, *abcés*, *ſuppuration*. A. An Apoſtume; an impoſtume.

Apostolorum unguentum, ſic dictum à duodecim ingredientibus, quod numero Apoſtolorum reſpondet: eſt vulnerarium.

Aposurma, eſt oſſis vel cutis abraſio, ab ἀποσύρω detraho, abrado.

Apotheca, eſt vas aut capſula in qua medicamenta conſervantur: ita etiam officinæ pharmaceuticæ appellantur; ex ἀπὸ de, & τίθημι pono, hinc.

Apothecarius, qui Medicamenta præparat.

Apotherapia, eſt curatio ſeu medela: Item exercitatio, quæ & excrementa purgat & à laſſitudine tutum reddit, in genere notare poteſt curationem abſolutam, ſive ad finem perductam; ab ἀποθεραπεύω medeor; vel finem perfectæ exercitationis ſignificat, & poſtremam partem,

quando adhiberi ſolet vel frictio, vel unctio, vel balneum, ad laſſitudinem tollendam. Ea pars quoque medicinæ, quæ hoc docet Apotherapeutica propterea dicitur.

Apothermus, eſt condimentum acre, cujuſmodi eſt, quod ex Sinapi, oleo & aceto, vel aceto ſolo fit.

Apozema, decoctum *Plin.* ἀφέψημα. Decoctus *Plin.* Pharmacopæi *decoctionem* nominant. Eſt decoctio ex *Radicibus*, *Lignis*, *Corticibus*, *Herbis*, *Floribus*, *Fructibus*, *Seminibus* &c. Quæ in aqua aliove liquido coquuntur ad remanentiam ut plurimum unciarum duodecim, quindecim, vel viginti. Eſtque purgans, laxans, alterans, exſiccans, cephalicum, ſtomachicum, diureticum, ſplenicum, hepaticum &c. ab ἀποζέω deferveo. B. **Een Apozema / een dzank / afzietſel / kookſel.** G. Ein Getränck aus waſſer und gewurtz geſotten. Gall. *Aposême*, *Decoction.* A. An Apozeme or decoction.

Apparatus Major & Minor. Lithotomis loquendi formula eſt; duas enim calculum extrahendi methodos habent: Una fit apparatu plurimorum inſtrumentorum, eaque tantum in adultis inſtituitur, & *Apparatus Major* ideo vocatur. Altera vero minori cum apparatu fit, & in puerulis, & nonnunquam in adultis adhibetur. vid. *Lithotomia.* B. **'t Groot en 't klein beſlag.** G. Der groſſe und kleine zurüſtung. Gall. *Le grand & petit Appareil.* A. Great & little preparation.

Appendicula Vermiformis, eſt propendens quoddam corpuſculum juxta inteſtinum cœcum quatuor ut plurimum digitorum transverſorum longitudine, craſſitie minimi digiti, cavitateque quanta eſt calami ſcriptorii. B. **'t Worm gewijze afhangſel.** G. Wurm-gleiche anhang. Gall. *Appendice vermiculaire.* A. The wormlike appendage, or blind gutt.

Appendix & Appendicula. Vide *Epiphyſis.*

Appetitus Alimentarius, eſt phantaſiæ quædam conſtitutio, ex motu nervi paris vagi & intercoſtalis, ob defectum alimenti, inordinatius in ventriculo moti, orta; per quam impellimur, ob ſpiritus animales, in certo modo, ad motus membrorum, alimento proſequendo idoneos. Cietur in quantum ſpiritus animales quovis modo circa cerebri meditullium conciti, illinc exte-

exterius verſus ſyſtema nervoſum tendunt. Vel ſic, appetitus alimentarius, eſt ſtimulus alimenta petendi ab exiſtente acido, in ventriculo, fermento ortus, quo nervi vellicantur, per quos cerebro communicatur defectus alimentarius, quorum defectum ſupplendum dijudicat viciſſim cerebrum. vide *potius Fames*. B. Spijs-luſt / appetijt. G. Luſt und begierde zum eſſen. Gall. *Apetit*. A. Appetit or hunger.

Appetitus Caninus, idem quod *Cynodes Orexis*.

Apsychia, eſt ſummum animi deliquium. Vide *Deliquium animi*, ex α priv. & ψυχὴ anima.

Aptystus, eſt ſalivæ defectus, ita ut quis ſpuere nequeat, ex α priv. & πτύω ſpuo.

Apyrexia, eſt febrium intermiſſio, ſive deflagratio; ejus cauſa eſt, quod omnis materia morbifica uno paroxyſmo ferè difflatur, & eouſque extenditur earum intermiſſio, donec reliquiæ de novo ad plenitudinem aggeſtæ ſint, & incaleſcere incipiant: Latinis *Integritas*. Græc. ἀπυρεξία ex α priv. & πυρέσσω febricito. B. Tuſſchentijd der koortſen / vrye tijd / buiten koortſigheid. G. Ablaſſung von Fieber. Gall. *Intermiſſion*, *Diſcontinuation de la fievre*. A. The remiſſion of a fever.

Apyrothium, eſt ſulphur vivum, à contrario nomen impoſitum videtur. Ex α priv. & πῦρ ignis.

Aqua, eſt liquor valde fluidus, inodorus, inſipidus, pellucidus, excolor, qui in certo gradu frigoris in glaciem fragilem, duram, vitream, congelaſcit. B. Waeter. Gall. *l'Eau*. A. Water.

Aqua, Arabibus idem eſt ac *Suffuſio*, vide *Cataracta*.

Aqua Destillata, ſeu Stillatitia, eſt lympha, ſeu liquor deſtillatione ex quavis re elicitus; eſtque vel per ſe ſimpliciter, vel cum Herbis, aliiſve rebus prolectus. B. Gediſteleert water. G. Diſtilliert waſſer. Gall. *l'Eau diſtillée*. A. Diſtilled water.

Aquæ Ductus, eſt anterior Tympani meatus oſſeus, qui ab aure ad palatum tendit; ſic dicitur non tantum ob formam, quæ canalem refert, ſed & quod tranſitum ſæpe præbere poſſit limo, vel aliis humoribus extraneis, qui ſæpe in hac tympani cavitate colliguntur. Hæc deſcriptio ſi exacte foret convenit ductui palatino ſive Tubæ Euſtachianæ, non vero Aquæ ductui Falloppii;

 qui

qui eſt foramen oſſis Temporalis proprium, inter proceſſum maſtoideum, & ſtyloidem, portionem duram nervi auditorii tranſmittens. B. De waterloop. G. Waſſerdohl / waſſer gang. Gall. *Aqueduc*. A. An aqueduct.

Aquæ ductus Nuckii, ita perperam dicti; cum ſint continuationes vaſorum ſanguiferorum ſcleroticam perreptantes & perforantes.

Aqua florum omnium, eſt aqua ex ſtercore bovino, gramine veſcente, deſtillata: ſic dicta videtur, quod omnibus pratorum floribus paſcantur. Gall. *Eau de mille fleurs*.

Aqua Inter Cutim, Idem quod *Anaſarca*.

Aqua Pericardii, eſt liquor ſeroſus, qui in cordis ſacculo colligitur; exigua plerumque copia, reperitur; videturque pro cordis humectatione, motuſque facilitate (qui liberrimus hic requiritur) inſervire; quod ne deficiat, in capſula ſive ſacculo hoc colligitur; num à glandulis baſi cordis incumbentibus is humor delabatur, ac per vaſa lymphatica in ductum Chyliferum relegetur, meritò dubitatur, quia hæ non demonſtratæ hactenus ſunt, nec modus qui in ductum Chyliferum deferatur; credendum potius ab extremis oſculis arteriarum ibi ſtillari, & per vaſa reſorbentia introſumi rurſus, & miſceri ſanguini. dicitur & *Urina cordis ſeu Pericardii* & *Hydrocardia*. B. Herte water. G. Hertz waſſer. Gall. *Eau qu'on trouve dans le pericarde*. A. The water in the pericardium.

Aqualiculus, ſeu Infimus Venter, idem quod *Epiſion*, *Hypogaſtrium* & *Abdomen*.

Aqueus Humor, vide *Humores oculi*.

Aquifolium, idem quod *Agrifolium*, ab acus & folium. Gall. *Houx*.

Aquila Alba, Chymicis eſt *Mercurius dulcis*.

Aquilæ Lapis, vide *Ætites*.

Aquileia, Aquilina, vel Aquilegium, eſt planta quæ habet caulem exiguum, rubicundum, villoſum, ramoſum; folia Chelidoniæ majoris, lobata, profunde inciſa, caulibus longis adhærentia; florem plane anomalum, figuram aviculæ repræſentantem, coloris cærulei, vel rubicundi; piſtillum floris abit in multas ſiliquas membranoſas, caput referentes, includentes ſemina exigua,

compreſſa, polita, nigra, obrotunda; radix inſtar pollicis craſſà, alba, fibroſa, ſaporis ſubdulcis; creſcit in montibus & ſylvis. nomen accepit à florum mucronibus aduncis inſtar aquilarum unguibus. B. Akelepen. G. Agley/ Ageley/ Ackeley/ Tyriaks=kraut. Gall. *Ancolie.* A. Columbine.

Aquilina, vide *Aquilegia.*

Aquula, idem quod *Hydatis.*

Arabicum Gummi, officinarum, Galeno *Thebaicum*, nonnullis *Babylonicum* dicitur; alii arbuſculam eſſe Acaciæ dicunt. Duas conſtituunt ſpecies; prior recta aſſurgens virgulta profert lignoſa, ſpinis exertis & duris hinc inde ſtipata: Folia longa, quaſi ex multis foliolis cohærentia compoſita, flores albidos odoros, ſiliquas breves, planas lupinorum more; ſemen glabrum & ſplendens. Altera Acacia in Cappadocia & Ponto provenit, priore minor, tenerior, humilior, folia habens rutæ. Iſtud gummi pellucidum eſt inſtar vitri & glutinoſum, facile in aqua ſolvitur, rotundum eſt, & externè quaſi à vermiculis ſæpe exeſum: ſaporis aquei viſcoſi lenti, odoris nullius. ob copiam quam hic habemus adfertur non tantum ex Arabia, ſed & ex Senegallia. B. Arabiſche Gom. G. Arabiſcher Gum. Gall. *Gomme Arabique.* A. Gum Arabick.

Arabis, eſt draba, Βράβη, videtur D. vel B. in A. mutatum eſſe: fortè βραβεύειν quod hæc herba palmam ferat, ſuperetque ſuâ ſubſtantiâ reliquas plantas obſonio dicatas: eſt quippe Naſturtii ſpecies. Gall. *Drave*

Arachidna, vel Aracidna, videtur dicta ἀπὸ τοῦ ἀράκου, ob ſimilitudinem aliquam, quam cum Araco habet, & ὕδνον, terræ tuber, cujuſmodi ſimilitudinem quandam habent radices.

Arachis, vel Arachus, eſt Leguminis ſpecies. Putant derivari ab ὤχρον, colore nempe luteo, quam habet ochra. Gall. *Veſſe ſauvage*, *ou Veſſeron.*

Arachnoides Tunica, ſeu Aranea Tunica, vel Amphiblestroides, eſt membrana ita dicta ob ſummam, quam habet tenuitatem, intra duram & piam matrem ſita, quæ in ſuperiori cerebri parte, cum pia matre & cerebro ſtricte connectitur, in inferiori vero parte, præſertim circa cerebellum, medullam oblon-

gatam, & ſpinalem, laxe: ita ut ibidem facile & abunde conſpici queat. Item tunica oculi cryſtallina, à ſimilitudine araneæ telæ dicta, quæ obtegit nervos viſorios adhuc nudos in cerebro, antequam hi orbitas ingrediantur & non ſolum eos extrinſecus involvit, ſed etiam inter omnes minimas fibrillulas nervos conſtituentes, ſe inſinuat, proſpiciens, ne inter ſe agglutinentur, ſed diſtinctæ, ut in ortu maneant, hæc membrana celluloſæ totius corporis perquam ſimilis; num vero hæc ſit ipſa Arachnoidea, nondum demonſtratum. Ex ἀράχνη aranea, & εἶδος forma. B. Het Spinne-webs-vlies. G. Das Spinnewebs-häutlein. Gall. *l'Arachnoide*. A. The coat containing the Cryſtalline humor.

Aræotica, vide *Rarefacientia*, ab ἀραιόω rarefacio.

Aranea, eſt *Herba Paris*, ſic dicta quod ejus uva Araneam referat, vide *Paris Herba*.

Aranea Tunica, idem quod, Arachnoides.

Aranea, eſt inſectum, olim a Medicis uſurpatum in febribus, ab ἀράω, apto, quòd telas ad muſcarum aucupium, præparet. B. Een Spinnekop. Gall. *Araignée*, *ou Aragne*. A. The Spider.

Arantia, idem quod *Aurantium*.

Arbor, & Arbos, Gr. Δένδρον & Δένδρος, quia δεινῶς δείρεται; graviter & moleſtè decorticatur: vel à δέμω ſtruo, ædifico, quia arborum ope domus, &c. ædificantur. Arbor eſt quidquid à radice ſtatim ſimplici caudice, brachiatum ramis, ſulculoſum, diſſolutuque contumax aſſurgit. B. Een Boom. G. Ein Baum. Gall. *Arbre*. A. a Tree.

Arbor Dianæ, eſt quædam cryſtalliſatio Mercurii, & Argenti in aqua forti diſſoluti, fruticis ſpeciem acquirens.

Arbor Vitæ, eſt Cedri ſpecies ſemper vireſcens, fructu conifero, oblongo, ſquammoſo, ſic dicta, quia ipſa arbor diutiſſimè vivit. B. Boom des Levens. G. Lebens-baum. Gall. *Arbre de Vie*. A. The Tree of life.

Arbutus, eſt Arbuſcula, cujus truncus habet corticem aſperum & ſtriatum, in ſuperiori parte rami ſunt rubicundi; folia oblonga, lata inſtar Lauri, ſubrotunda, polita, viridia, dentata, vel ſerrata; florem monopetalum, campaniformem, globoſum, in urceolum formatum;

tum; Piſtillum calicis fit fructus globoſus, carnoſus, edulis, ante maturitatem flavus, poſtea ruber, facie externa Fragi, quinque locularis, in ſingulis loculis ſemina plura placentæ accreta; hæc arbuſcula ſæpe ad maximarum arborum altitudinem creſcit in Flandria; fructus ejus Memæcylon aut unedo vocatur, quia, ſi homo plus ex his quam unum comedat, creditur illum ſe inde male habere; folia & cortices ſunt adſtringentes, hinc conducunt in diarrhœa. ſic forte dicta, quod inter arbuſta creſcat: vel ut aliis placet ab arbor. Gr. Κόμαρος, an à κομάω comatus ſum? B. Haag-appel-boom / Aardbeſie-boom. G. Hagapffel-baum. Gall. *Arbouſier*. A. The Crabtree. The Strawberrytree.

Arcanum, nominatur aliquod Medicamentum, quod tanquam aliquid ſecreti habetur, tum in ejus præparatione, tum in ejus adminiſtratione dextra. Theophraſti Arcanum eſt Quinta rei eſſentia ſumme exaltata, ſed ut ait idem, eſt virtus rei millecupla exaltatione emendata. Quatuor imprimis arcana jactitat. 1. Arcanum primæ materiæ. 2. Lapidis Philoſophorum. 3. Mercurii vitæ. 4. Tincturæ. Aliis eſt extractum in ſpecie ſic dictum, forte quod in arcis ſervetur. B. Geheym. G. Geheimniſſ. Gall. & A. A *Secret*, *Myſtery*.

Arceutos, eſt *Juniperus*: dicitur παρὰ τὸ τὴν ἀρὰν κεύθειν, quod celet noxam. ἀρὰ enim eſt noxa, & κεύθω celo. Ἄρκευθὶς eſt Juniperi bacca: vel διὰ τὸ ἔχειν τὰς ἀκάνθας κεκρυμμένας, quod ſpinas habet occultas, vide *Juniperus*.

Archangelica, eſt Angelica aquatica, ab ἄρχη principatus, & Angelica: de qua antea, ſic dicta, quod cæteris major ſit, vide *Angelica*. Gall. *Archangelique*.

Arche, eſt morbi initium, ab ἄρχω incipio. Vide *Acme*.

Archeus, eſt (ut Chymici loquuntur) ſummus, exaltatus, & inviſibilis ſpiritus, qui ſeparatur à corporibus, exaltatur & aſcendit, occulta rerum virtus generalis omnibus, Artifex, & Medicus. *Item* Archiatros ſupremus rerum Medicus, qui rei cuique ſuum *Archæum* peculiarem, & membro cuilibet occultè per *Aërem* diſtribuit. *Item Archæus* primus in rebus, vis eſt occultiſſima res omnes producens, ex *Iliaſte*, divina virtute nimirum

ſuffulta duntaxat: vocabulum eſt Helmontio frequentiſſimum, B. **Kracht/ elementſcheider/ geeſt.** G. Furnemſte krafft/ vel ſubthieſte Geiſt. Gall. *Eſprit, vertu, qui ſepare les elements.* A. A moſt ſubtle Spirit.

Archiater, eſt Medicus ſupremus; vel qui caput & dux aliorum Medicorum eſt: Ideoque Primarius vel Senior dicitur. Ita Principum & Magnatum Medici καθ' ἐξοχὴν Archiatri vocantur, ex ἀρχὴ principium & ἰατρὸς Medicus. B. **Een Opper-genees-heer/ Stads-Doctoor/ Stads-genees-heer.** G. Statt-artzt/ fürnemſter artzt. Gall. *Archiatre, le premier Medecin.* A. The Chiefeſt Phyſician.

Archigeni Morbi, ſeu acuti, ab ἀρχὴ principatus, γεννάω gigno; quòd nempè imperium in ſanitatem teneant.

Arctoscordon, eſt *Allium urſinum*; ex ἄρκτος, urſus, & σκόροδον allium. B. **Beeren-look/ das-look.** G. Wald-knob-lauch/ Ber-lauch/ Hund-knob-lauch. Gall. *Aux d'ours.* A. Ramſons.

Arctostaphylos, eſt urſi uva, ſeu Vaccinium rubrum, ex ἄρκτος urſus, & σταφύλη uva.

Arcualia oſſa, dicuntur aliis *oſſa ſyncipitis*, aliis *oſſa Temporum*: hinc *ſutura arcualis* eſt eadem, quæ *coronalis*.

Arcuatio, à quibuſdam dicitur *Gibboſitas anterior*, quando accidit cum oſſium communitate. B. **Gebogcheld.** G. Gebochelt. Gall. *Voute.* A. Crookedneſſ.

Arcuatus Morbus, vide *Icterus*.

Ardea Avis, eſt ſpecies avis aquaticæ, fiſſipedis: dicitur ex arduo, quia volat in altum. Gall. *Heron.*

Ardentes Febres, ſunt, in quibus præter alia ſymptomata, magnus æſtus, ardor & ſitis deprehenduntur, ut in *Cauſo & Lipyriis*, vide *Cauſus*.

Ardor, ſeu *Æſtus*, eſt calor in corpore noſtro intenſe acutus. B. **Hitte.** G. Hitze. Gall. *Chaleur, Ardeur.* A. Vehement or parching heat.

Ardor Ventriculi, doloris ventriculi peculiaris ſpecies eſt, quæ tamen ſimul etiam œſophagum moleſtat, quam τῶ ςομάχε καύσωνα, *ardorem ſtomachi* & nonnulli *Ebullitionem Ardoremque* ſtomachi *ebullientem* nominant, quibuſdam *Soda*. Quando ardens quidam dolor

in

in ventriculo & gula percipitur, qui urendo quaſi moleſtat; malum hoc ſanis etiam ſæpe familiare eſt, tum cibum ſumentibus, tum jejunis; Imprimis cum eructant, intus incluſo quaſi flatu igneo & erumpere non valente. Nonnunquam tamen & in febribus accidit. *Cauſa* mali eſt efferveſcentia quædam a particulis oleoſis aut bilioſis, unde ebullitio ſive ardor ventriculi ebulliens perſentitur: vel potius ab acri quocunque ſive acido ſive alcalino moleſte os ventriculi afficiente, & ſæpe a defectu muci ventriculum obducentis. B. De zode. G. Hitze des Magens / Sode. Gall. *l'Ardeur d'Eſtomac*. A. The heart-burn.

ARDOR URINÆ, vide *Dyſuria*.

AREA, *Celſo* arearum duo genera ſunt. Commune utrique eſt, quod emortua ſumma pellicula, pili primum extenuantur; deinde excidunt, ac ſi ictus is locus fuerit, ſanguis exit liquidus, & mali odoris: increſcitque in aliis celeriter, in aliis tardè. Pejus eſt, quod denſam cutim, & ſubpinguem, & ex toto glabram facit. Sed ea, quæ ἀλωπεκία nominatur, ſub qualibet figurâ dilatatur. Fit & in capillo, & in barba. Id vero, à ſerpentis ſimilitudine ὀφίασις appellatur, incipit ab occipitio; duorum digitorum latitudinem non excedit: ad aures duobus capitibus ſerpit; quibuſdam etiam ad frontem, donec ſe duo capita in priorem partem committant. Illud vitium in qualibet ætate eſt: hoc ferè in infantibus. Illud vix unquam ſine curatione, hoc per ſe ſæpe finitur. B. Hair-uitvalling / hairelooſheid. G. Außfallen des Haars. Gall. *la chute des cheveux de la tête & du poil de la barbe*. A. The falling off ones haire.

AREA, eſt inter muſculos, glandulas &c. quædam intercapedo ſeu ſpatium, à circumjacentibus partibus relictum. B. Tuſſchen-ruimte. G. Zwiſchen-Weite. Gall. *Eſpace*. A. An empty ſpace.

AREGON, eſt Unguentum reſolutivum, relaxans & attenuans, ab ἀρήγω auxilior, opem fero.

ARENA, in corpore humano, res eſt toto genere aliena ab arena terreſtri, nam illa eſt ex plurimo ſale volatili, pauco oleo & terra, genita; ex qua ſæpe calculi concreſcunt. Gr. ψάμμος & ἄμμος. B. Grabeelige Zandigheid. Lat. *Sabulum* dicitur. G. Sand / Grieß. Gall. *Sable*, *Greve*, *Sablon*, *Gravier*. A. Sand, Gravell.

ARE-

ARENARIA, eſt Coronopi ſpecies, ſic dicta, quod arenoſa loca amet.

ARENATIO, eſt ſpecies Balnei ſicci, cum æger pedibus arenæ calidæ inſidet: ut in Hydrope fit. B. Zand-bad. G. Sand-Bad. Grll. *Bain de Sable.* A. A Sandbath.

AREOLA PAPILLARIS, vocatur circulus papillam ambiens. B. De Mamſchyf. G. Der Wärtzlein-Kreiß an der Bruſt. Gall. *l'Areole.* A. The Circle that cirrounds the nipple.

ARESTA BOVIS, vide *Anonis.*

ARGEMON, eſt ulcuſculum oculi album in iridis circulo, comprehendens partem albi & nigri. ex ἀργὸς albus, & ἔχω habeo.

ARGEMONE Mexicana, ſive papaver ſpinoſum C. B. eſt planta officinalis, quæ habet caulem rotundum, ramoſum, ſpinas exiguas, & quæ medullam albam in ſe continet; folia ex radice primo erumpentia, oblonga, & anguſta ſunt, ſed quæ caulibus adhærent, ſunt longa, laciniata, non villoſa, ſed mollia, in ſpinas abeuntia; flores in ſummitate ramorum creſcentes, coloris flavi, roſacei, quinquifidi, odoris Chelidonii majoris; poſt florem ſuccedit fructus, oblongus, ſpinoſus, includens ſemina ſubrotunda, nigra; radix exigua eſt, ſatis longa, fibroſa; hæc planta creſcit in hortis: dicitur à vi, qua pollet: ſanat enim ἄργεμα ſeu oculorum ulcuſcula & nubeculas, quæ oculi albo adveniunt; ideoque ab ἄργος albus, vulgo *Argentina*, & *Potentilla*, ob potentes vires in ſiſtendo ſanguine. Vide *Anſerina.*

ARGENTINA, idem quod *Argemone.*

ARGENTUM, & Gr. ἄργυρος ejuſdem ſignificationis, eſt metallum coloris candidi, ſonorum, poſt aurum maxime ductile, in igne fixiſſimum, ita ut nihil fere perdat, ſi puriſſimum fuerit; ſimulac ignitur, funditur, aqua forti ſola ſolvitur, ſpecificæ gravitatis ad aquam, ut 10535. ad 100. depuratur plumbo, eique reſiſtit, in ſcorias abit cum antimonio & volatile fit. B. Zilver. Gall. *Argent.* A. Silver.

ARGENTUM VIVUM, idem quod *Mercurius.*

ARGILLA, Gr. ἄργιλος, ab ἀργὸς, albus; quia plerumque illa terra alba eſt; accipitur quandoque latius, varii coloris ſpecies comprehendens, ut nigram, luteam, pumi-

pumiceam, purpuream, viridem, cæruleam, cineritiam. B. Kley. Gall. *Argille ou Terre glaiſe*.

Argyrocome, eſt Gnaphalii ſpecies, dicta ob argenteos ſeu albos floſculos, ex ἄργυρος argentum, & κόμη coma, pili.

Argyropæa eſt ars, quæ docet modum conficiendi argentum è metallis & mineralibus perfectioribus, tam quæ in argentifodinis exercetur, quam quæ ope lapidis philoſophorum.

Aridura, Tabes eſt ſeu Atrophia particularis, qua corpus, vel membrum aliquod plane conſumitur, fortè ab areſcere. B. Uitteringe. G. Verfallung/ Dörrung. Gall. *Phthiſie*, *Conſomption*. A. The blaſting of the body by a planet.

Arilli, Idem quod *Acini*.

Ariſarum, videtur diminutivum ab *Arum*, quia minor ſpecies eſt, vel ab ἄρον ἱερόν. Vide *Arum*.

Ariſtalthæa, eſt Althæa vulgaris, ab ἄριστον bonum, & Althæa.

Ariſtolochia, eſt planta officinalis, quæ habet caules ſarmentitios, debiles, flexiles, folia alterna, fere rotunda, mollia, ſaporis amari, virideſcentia; flores monopetalos, anomalos, tubulatos, in inferiori parte occluſos, a parte ſuperiore apertos, & quaſi linguam habentes deorſum ſpectantem, poſt florem piſtillum fit fructus membranaceus ovalis, viridis, ſed poſt maturitatem fuſcus, hic fructus eſt diviſus in ſex loculos, qui multa ſemina compreſſa, exigua, nigra, & ſibi invicem incumbentia recondunt; radix eſt tuberoſa, rotunda, ſatis craſſa, fibroſa, extus griſea, intus flaveſcens, odoris ingrati, ſaporis valde amari; hæc planta creſcit in pratis, dantur variæ ſpecies: huic nomen inditum, quod puerperis, vel potius parturientibus proſit: quod ἀρίστη ſit ταῖς λοχείαις lochiis nempe expellendis. Alii deducunt ab inventore quodam Ariſtolocho. B. Hol-wortel/ Baarwortel/ Oſterlucie. G. Oſterlucei/ Hol-Wurtz. Gall. *Ariſtoloche*. A. Birthwort.

Armeniaca Malus, Perſicæ ſatis ſimilis, ſed truncus craſſior, cortice obductus magis nigro, folia habet populi nigræ, vel Pyri, dentata, acuta, ſaporis acidiuſculi; calix eſt monophyllus, quinquifidus, vel & in

ſex

ſex ſegmenta profunde ſectus, cavus; flos roſaceus, pentapetalus, petalis natis ex margine calicis coronante cavitatem, petala aliquando ſex continet, ſtamina triginta; ovarium in imo fundo calicis inſtructum tuba longa fit fructus fere globoſus, carnoſus, Perſicæ minoris magnitudinis, ad latera paulolum compreſſus, juxta longitudinem ſulcatus, continet nucleum oſſeum compreſſum, in quo amygdalus unus plerumque reperitur, ſaporis aliquantulum amari, grati; fructus caro ab una parte rubeſcit, ab altera flaveſcit, eſt dulcis, tenera, ſaporis grati fortè ſic à natali ſolo Armenia dicta. Gall. *Abricotier*.

ARISTA, Gr. Ἀθέρα, Ἀθερίνη, Ἀθερὶξ, ab areo. Eſtque ut acus tenuis longa, & eminet à gluma. In ſumma ariſtæ quaſi apices & cornua ſunt ſpicarum. B. **De baard der Hoorn-aare.** G. Das Haar von Korn/ oder Spitzen an den åhren. Gall. *La barbe de l'epy du bled*. A. The ear of corn, the beard of the ear of corn.

ARMENUS ſeu ARMENIUS LAPIS, eſt lapis maculis viridis, cæruleis & ſubnigris relucens, ſicut *Lapis Lazuli* punctis aureis, adeoque non differt inter ſe, niſi ſola maturitate. Uterque enim in unis iiſdemque ſcaptenſulis reperitur. Lazuli tamen lapis ceu maturior, crebrius invenitur in fodinis aureis, Armenus in argenteis. Dicitur *Lapis Armenus* ſeu *Armenius*, Gr. Ἀρμένιος λίθος quod olim ex Armenia ſolum ad nos tranſlata ſit; hodie tamen & in Germania effoditur, verbi gratia, in Comitatu Tyrolenſi ſub nomine Melochites. Præfertur colorato cæruleus. Inter purgantia recenſetur ad drachmam & ſcrupulos quatuor. B. **Armeni-ſteen.** G. Armenier-Stein/ Bergblaw. Gall. *La Pierre d'Armenie ou Armenienne*. A. Armenian-ſtone. Arab. *Hagar* & *Hagor*.

ARMERIUS FLOS, Gallis *Armoires* & *Armoiries*, hunc *Ruellius* Armerios flores nuncupavit. B. **Keikens / duizendſchoon / Tuilkens / Hoepeelbloemen.** G. Heiden-Blůmlein/ Bluth-Tropffe/ Stein-Nagel/ Carthůſer-Blumen. A. Sweet-williams.

ARMILLA MEMBRANOSA, eſt ligamentum circulare, tendines multiplices univerſæ manus circulo aliquo comprehendens in regione carpi; in varia alia facile diviſibile. Duplicia conſtituunt; unum ſinum carpi ſuccingens, revera unicum, ſed latum robuſtumque, ſimul omnes

omnes tendines flectentium muſculorum continens: alterum quod eſt in dorſo carpi, ex ſex inter ſe connexis, & ſingulis annuli inſtar obvolutis circa extendentium tendines. B. d'Armband. G. Arm-Band. Gall. *Ligament du bras*. A. Membranous ligament incompaſſing the muſcles of the arm.

Armoniacum Sal Nativum, Cyrenaicum veterum à Majoribus deſcriptum, ſub arenis Libycis concreſcebat: Ex notis bonitatis, quas Plinius indicavit, noſtro hodierno factitio ſimillimum apparet. Verum noſtratibus non niſi *Artificiale* cognitum eſt. Quod nihil aliud eſt, quam ſal amarum factitium, compoſitum, volatile, coctum ex urinâ, fuligine & ſale communi, vel ſale gemmæ & ſimilibus, tale & circa ignivomos montes eructatur variis terræ locis; veſevi optimum cenſetur hodie: & non ſine ratione videtur ex fuligine originem ſolam ubique ducere. Eligatur candidum ac purum, vel niſi ſatis nitidum fuerit, purificari poteſt. Præſtantius habetur Antverpianum, & Venetianum. Dicitur *Sal Solare*, *Aquila Cœleſtis*, *Alba Mercurialis Fuligo*, *Sal Mercurialis Philoſophorum*, *Lapis Adir*, *Audix*, *Anacab*, *Alacab*, *Aliocab*, *Alocaph*, *Alcob*, *Alſol*, *Alſatide*, *Alinziadir*, *Aliſtiles*, *Alumonodig*, *Amizadir*, *Anoxadic*, *Azanec*, *Butrum*, *Hiſazium*, *Lixandram*, *Miſatis*, *Meſtudar*, *Nuſiadal*, *Nyſæ*, *Obac*, *Raal*, *Salmiax*, *Turſies*. Fortè ab ἄμμος ſeu ψάμμος arena. Dicitur & *Sal mirabile* & *Clavis Metallorum*, quæ fluere facit. Signum ejus Chymicis eſt aſteriſmus. B. Salarmoniak. G. Salmiac. Gall. *Sel Armoniac*. A. Salt Armoniak.

Armoracia, eſt Raphani genus: componitur à pontica voce Armon, & agria.

Arnaldia, eſt nomen morbi maligni, lenti, & chronici, quondam in Anglia familiaris, in quo capillorum defluvium maxime notabatur, &c. unde ſpecies luis Gallicæ videri poſſet, prout in initio in his regionibus ſævit.

Arnoglossum, eſt *Plantago* ſeu *agnina lingua*, quia ejus folia linguæ agninæ ſimillima ſunt. Ex ἀρς agnus, & γλῶσσα lingua. Dicitur & Polyneurum à nervorum, quibus quaſi coſtæ per longitudinem folia ejus diſtincta ſunt, multitudine. B. Weeg-bree. G. Wegerig/ Weeg-

Weegrich / Schaff-Zunge. Gall. *Plantain.* A. Ribwort plantain, jvaybread, or Lambs-tongue.

Aroma, eſt corpus vegetabile, gratum fortemque ſpirans odorem, ut Caryophylli, Cinamomum, ex ἀρ vel ἀει particula intenſiva, & ὄζω oleo, ὀδμὴ odor. B. Riekende Specerie. G. Gewürtz / Speccrey. Gall. *Drogue*, *Epice*, *Epicerie.* A. Sweet ſmelling ſpicer.

Aromatopola, eſt is, qui aromata divendit, *Aromatarius* dictus. B. Cruidenier / Droogiſt. G. Ein Würtz-Krämer / Materialiſt. Gall. *Eſpicier.* A. A Groces.

Aronia & Aria, eſt *Meſpilus*, an ab Arona Galliæ fluvio.

Arquatus Morbus, ſeu Arcuatus, idem quod *Icterus.*

Ars, dicta eſt, ex ἀρετὴ, virtus, quam Græci ſcientiam vocant.

Arsenicum, eſt corpus venenatiſſimum, album, cryſtallinum, ponderoſum, triturabile, arte factum, dum Cobalti cum alcali fixo & Silicibus in Smaltum fuſio paratur, adſcendens flos dat arſenicum album crudum, quod clauſo vaſe, igne valido, fuſum, exhibet Arſenicum album venale: Si vero flos Arſenicalis cobalti funditur cum decima ſulphuris communis parte, *Arſenicum Citrinum* fit, venenatum, ſollicite diſtinguendum ab *Auripigmento*, cum lethale ſit vi indomabili: ſed quoties flos idem cobalti, quintæ ſulphuris parti ad ignem fuſus admiſcetur, naſcitur illico *Arſenicum rubrum*, venenatum, quod diſtinguendum eſt ab arſenico veterum. B. Rotte-kruid: quia mures glireſque hoc comeſto moriuntur. G. Ratten-Pulver / Hütten-Rauch. Gall. *De l'Arſenic*, *ou poudre aux Rats.* A. Arſenick or Orpment. Rattenbread.

Artemisia, Planta eſt, quæ habet caulem quatuor circiter pedes altum, ramoſum, durum, lignoſum, fractu difficilem, parum villoſum, ut plurimum ad rubrum vergentem; folia in acutas lacinias diviſa inſtar abſinthii, ſed latiora, ſuperne viridia, inferne alba, odorifera, ſaporis dulcis parum ad acredinem vergentis; flores erecti, minimi, villoſi, albidi, vel purpureſcentes, odorati; radix longa & inſtar digiti craſſa, lignoſa, ſaporis ſubdulcis & aromatici: ſi Plinio credimus, ab Artemiſia Mauſoli Cariæ Regis uxore, quæ hanc ſibi adoptavit,

ptavit, nomen accepit. Antea *Parthenis* dicta, hoc eſt, *Virginalis*, quia virgo Dea nomen illi dederit. Sunt, qui ab Artemide (id eſt Diana παρὰ τὸ τὸν ἀέρα τέμνειν) Ilithya cognominatam putant, quoniam privatim medeatur fœminarum malis. Quid impedit, nomen impoſitum eſſe, ἀπὸ τοῦ ἀρτέμιος, quod eſt incolumis, vel integer. Hinc Artemiſia, quod multas incolumes reddat. B. **Byvoet / St. Jans Gordel / St. Jans Kruid.** G. Beyfuß / St. Johans Gurtel. Gall. *Armoiſe ou herbe de Saint Jean.* A. Mugwort.

Arteria, eſt vas conoideum, in corpore noſtro vivente, ſe attollens, atque viciſſim ſe ſubmittens, e corde magno trunco oriundum, ſenſim in minores ramos diviſum, conſtans plurimis tunicis; quodque extremitatibus ſuis vel extra corpus, vel intra cava corporis, vel in alia vaſa deſinit, ſanguinem e corde ducens verſus extrema.

Arteria Coeliaca, vide *Cœliaca Arteria.*

Arteria Magna, idem quod *Arteria Aorta.*

Arteria Trachea, vide *Aſpera arteria.*

Arteria Venosa, Veteribus ſic vocata, hodiernis eſt vena pulmonalis, ſive illud vas, per quod ſanguis ex pulmonibus in ſiniſtrum cordis ventriculum tranſit: duas habet valvulas mitrales, à figurâ dictas; non eſt una vena; ſed a ſiniſtra cordis auricula prodit; deinde primo in quatuor, poſtea in innumeros ramos, per pulmones diſtributos dividitur; ſive potius formatur ab infinitis venis, ex finibus arteriæ pulmonalis ortis, quæ ſanguinem ex his acceptum revehunt in quatuor magna vaſa, unde in ſinum venoſum pulmonalem; hinc ſatis improprie quaſi una vena conſideratur, cum ex ſingulo pulmone duo magna vaſa oriantur, in ſinum venoſum deſinentia. B. **Long-ader / d'Aderlijke Slag-ader.** G. Lung-Ader. Gall. *Artere veneuſe, veine du poulmon.* A. The vein of the lungs.

Arteriaca, Medicamenta ſunt, quibus ad vocis læſionem & tracheæ vitia ſolemus uti, & ab arteriâ tracheâ nomen accepiſſe videntur. τὸ τῆς ἀρτηρίας τραχείας φάρμακον, Arteriæ aſperæ medela.

Arthanita, vulgo *Cyclamen* & *Panis porcinus*, eſt herba quæ habet folia ſubrotunda, ampla, ſingularia in uno pedunculo, qui ex apice tuberoſæ radicis oritur; Pe-

dunculi floriferi, ſimili ortu, ex ipſo tuberis corpore, enati, finis abit in tuberculum, cui adnaſcuntur ſegmenta quinque, folioſa, magna, profunde ſecta, calicem formantia; flos parte inferiori tuboloſus, monopetalus, ſupra diviſus in quinque amplas, longas, ad ima uſque ſectas partes, quæ retroflexæ circa pedunculum ſe colligunt, donatur quinque ſtaminibus teſticulos gerentibus tubæ arcte appoſitos: Ovarium in fundo calicis ſphæricum, inſtructum tuba longa, donata apice tenui, membranaceum, habens in medio placentam ſuſtinentem multa ſemina, rotunda, diviſum in aliquot partes, per maturitatem dehiſcentes; radix tuberoſa, craſſa, orbiculata, carnoſa, externe nigra, interne albicans, ima parte fibrillas dimittens; ſaporis acris eſt, pungitivi, exurentis, ubi exſiccata, ingrati: creſcit in Italia & Germania in ſylvis; obſervatur, quod ſemen aquæ commiſſum, non ut alia ſemina in plantam, ſed in bulbum prius creſcat, unde deinde planta demum emergit: an ab ἄρτος panis, quia à porcis videtur amari, an ab ἄρω tollo, ἀρθὲν ſublatus, quia verno & autumnali tempore ſe elevat. B. Verkens-brood/ Zeugen-brood/ aard-brood/ aard-appel/ aard-noten. G. Schwein-Brodt/ Erd-Apffel/ Seu-Brodt/ Erd-Wurtz. Gall. *Pain de pourceau.* A. Sow-bread.

Arteriotomia, eſt arteriarum ſectio artificialis, ad ſanguinem in Cephalæa, Mania, Epilepſia, oculorum, auriumque dolore & inflammatione evacuandum. *Sectio* illa fit in fronte, temporibus vel pone aures: *Modus* incidendi hic eſt, poſt ligaturas nempe brachiis aut collo injectas, arteria inciditur ut vena, facta deinde ſanguinis evacuatione, emplaſtrum potenter aſtringens cum lamina plumbea vulneri applicatur, & faſciis commodis firmatur. *Curatio* ſeptem vel novem dierum ſpatio abſolvitur. ex ἀρτηρία arteria, & τέμνω ſeco. B. Een ſlag-aders ſnijding/ of opening. G. Offnung des Pulß-Ader. Gall. *Arteriotomie*, *Section d'Artére.* A. Arteriotomie, opening of an arterie.

Arthetica, idem quod *Arthritica.*

Arthetica, ſeu Artheretica, eſt herba Chamœpytis, vel Primula veris. Sic dicta quod articulos juvet, ab ἄρθρον membrum.

Arth-

ARTHRITICA, vide *Arthritis.*

ARTHRITIS ſive MORBUS ARTICULARIS, circa duos, tres, pluresve articulos ſive oſſium internodia, ſuas tragœdias exercet. Eſtque dolor circa articulos, tenſivus, dilacerans, coarctans, vere & autumno maxime revertens, ortus ab obſtructione in vaſis minimis circa has partes, unde nervi, tendines, ligamenta, perioſtea corrugantur, & miſerrime cruciantur, unde tumor, rubedo, tophi, aliaque ſymptomata concomitantia. Eſtque quadruplex; *Chiragra* in manibus; *Iſchias* in aut circa os Ilium: *Gonagra* in genubus; & *Podagra* in pedibus: habet & alia varia nomina pro parte affecta, ut *dentagra*, *omagra*, &c. Vox *Arthritis* derivatur ab ἄρθρον articulus. Unde *Arthritica Medicamenta*, quæ Arthriticis doloribus ſubveniunt. B. Het flerecijn / den artijk / de pootjes / voet-euvel / leden-zugt / leden krankheid / jigt / gigt. G. Zipperlein / Zipperlin / Flüß / Gicht / Gliederwehe. Gall. *La Goute.* A. The Gout. Barb. *Gutta.*

ARTHRITIS PLANETICA, Idem quod *Arthritis vaga*, à πλανάω vagor.

ARTHRITIS VAGA, eſt morbus articularis, quo dolor vehemens cum tumore & rigore nunc in uno membro eſt, nunc in altero: *Vaga* dicitur *Arthritis*, ex eo quod conſtanter uno loco non contineatur ut *Arthritis*, ſed nunc in in hac nunc in illa parte ſentiatur. B. Vliegende jigt / ongedurige Gigt. G. Fliegende Gicht. Ab aurigando & quidem, die lauffende / à motu & velocitate, ideoque dicitur, die fahrende / vel potius lauffende Schmertzen. Idem die ſpringende Gicht / die reiſſende Gicht / die Scharbockiſche reiſſende Gicht / die lauffende Gicht / das Scharbockiſche Zipperlein / die Scharbockiſche Glieder-Kranckheit / die Kadden / die Gute-Hölden / die Nacht-Griffe / die Alp-Flecke. Gall. *Goute volante.* A. Wandering gout.

ARTHRODIA, eſt oſſium articulatio, cum nempe cavitas excipiens eſt in ſuperficie, & capitulum quod excipitur, depreſſum eſt: Uti articulatur ſcapula cum humero: ab ἄρθρον articulus & δέχομαι recipio. B. Een t'ſamenvoegting der beenderen. G. Zuſamenfügung der Beinen. Gall. *Articulation.* A. Coarticulation.

ARTHRON, Græcis etiam μέλη, eſt articulus, ſeu oſſium connexio, motibus obeundis, accommodata. B.

Een lid/ gewrigt. *Articuli* etiam dicuntur digitorum internodia, σκυταλίδες Galeno, φάλαγγες Ariſtoph. B. **De litten/ leden/ ledematen.** G. Glieder/ Gliedmaſſen. Gall. *membres.* A. A Member, Limm.

Arthrosis, idem quod *Articulatio.*

Articoca & Articocalus, eſt *Cinara*, ex ἄρτιος forte perfectum & κόκκαλος nucleus pineæ nucis: quod cinaræ fructus pineo fructui ſimilis ſit. B. **Artichokken/ Pijn-diſtel.** G. Stobil-Dorn/ à Strobulo. Gall. *Artichauts.* A. Artichock. Dicitur etiam *Strobulus*, *Cinara*, *Articoca*, *Cocalus*, & *Scolymus.*

Articularis Morbus, vide *Arthritis.*

Articulatio, eſt conjunctio oſſium cum invicem, ad motum peragendum: Eſtque duplex *Diarthroſis* ſive *Articulatio laxior:* & *Synarthroſis* ſive *Articulatio ſtrictior.* Gr. ἄρθρωσις. B. **Wrigting/ geleding.** G. Gliederung der Beinen. Gall. *Articulation.* A. Articulation or Jointing.

Articuli, ſunt plantarum partes, quæ in nodos quoſdam intumeſcunt, à quibus perſæpe ramuli prodeunt. B. **Knoopen/ leden.** G. Gliedren/ Knöpffe an den Planten. Gall. *Nœus*, *Boutons.* A. Knuckles or joints.

Articulus, vide *Arthron.*

Artomeli, eſt captalaſmatis ſpecies, quod ex pane & melle paratur, ex ἄρτος panis, & μέλι mel. B. **Een gehonigde Brood-pap.** G. Eine Pappe von Hönig und Brodt. Gall. *Cataplaſme compoſé de miel & de pain*, A. Cataplaſme made of honey an bread.

Artopticius Panis, hoc eſt toſtus, ex ἄρτος, panis, & ὀπτάω, id eſt torreo.

Artus, ſunt membra, ventribus adnata & articulis diſtincta. Vide *Arthron.*

Arum, Character hujus plantæ idem fere, qui Colocaſiæ; habet vero arum folia oblonga, ampla, triangularia, aurita & ſagittata, ſplendentia, adnata pedunculo affixo in poſtremo foliorum; flos anomalus eſt monopetalus, auris aſininæ inſtar, in medio eminet piſtillum, quod obſcœnam figuram repræſentat; radix rotunda, tota alba, nucis avellanæ magnitudinis, ſaporis acris, adeo cauſtica eſt, ut maſticata fauces magis, quam piper adurat, ſitimque vix delebilem excitet. De Ari Etymo hæc

Lo-

Lobelius, quin ſi è græco non ſit ἄῤῥον ἱερὸν, quaſi ſacrum, ut in iride factum, plebecula quæ *Barbam Aaronis* vocitat, videtur agnoſcere, ex palæſtino vernaculo, & ornamento Aaronis pontificis. G. Papen pint/ id eſt, *penem ſacerdotis*, vocant, quod piſtillum promit exacti ferè genitalis effigie. B. Kalfs-voet/ Duitſche Gember/ idque ob acrimoniam. G. Pfaffen-Pint/ Teutſcher Ingver. Gall. *Pied de Veau*, *vis de Prêtre*. A. Cuckow pintle, Wake-Robbin.

Arundo, ſeu Harundo, Genus plantarum eſt quod tantum a gramine differt ratione caulis & foliorum; habet caulem altum, nodoſum, & excavatum; folia longa, ſatis lata, rigida, aliquantulum aſpera; flores exiguos, molles, in initio coloris purpurei, poſtea cineritii; ſemina papposa; radices multas, longas, nodoſas, ſerpentes: hæc planta creſcit in paludibus, dantur variæ arundinis ſpecies; fortè denominatur, quod ad undas, ſeu aquas fluctuantes, creſcat. B. Riet/ Dekriet. G. Rohr/ Schilf-Rohr. Gall. *Canne*, *Roſeau*. A. A Reed, Cane a Bulinſch. Gr. Κάλαμος.

Arytænoides, ſeu Guttales, & Gutturniiformes, ſunt cartilagines duæ, quæ laryngis caput, una cum aliis cartilaginibus conſtituunt. Sumitur quoque pro muſculis quibuſdam laryngis, ab ἀρύω haurio, ἀνοίγω aperio, quia inſpirando aperiuntur, & εἶδος forma. B. Spleet-makende kraken-beenen/ tuitige/ oft tregters wijſige krakebeenen vel Spieren. G. Das Gießfaßgleiche Knorpel/ vel Mauß. Gall. *Cartilages Aritenoides*. A. The Ewer-like cartilage.

Arythmus, ſeu Cacorythmus, eſt pulſus ad ſenſum abolitus, & ſine modulo, ex α priv. & ῥυθμὸς modulus: proprie notat pulſum qui nullum rythmum, ordinem aut proportionem obſervat, non vero plane abolitum pulſum, cui opponitur eurythmus, rhythmum certum obſervans: Arythmi ſpecies obſervantur tres a Galeno: Pararhythmus, quando vicinæ ætatis rhythmum obſervat: Heterorhythmus, qui plane alterius ætatis ordinem ſervat: Ecrhythmus, qui nullius ætatis rhythmum ſervat. B. Een Pols zonder order/ ongeregelde Pols. G. Ein ſehr ſchwacher Pulß. Gall. *Le poulx irregulier*. A. A pulſe loſt to ſenſe. Vide *Cacorythmus*.

As ſive Assis, ut ex *Varrone* & *Plinio* colligere eſt, ab ære dicta. *Balbus* ad *Celſum* de aſſe ejuſque partibus, quicquid unum eſt, & quod ex integrorum diviſione remanet, Aſſem rationatorem vocare ſcribit. Apud nos idem denotat ac pondo, ſeu unciarum duodecim libra. Quidam pro duabus drachmis ſumunt.

Asa Dulcis, idem quod *Benzoin*.

Asa Foetida, eſt gummi, ex cujus plantæ radice *Aſſa* ſive *Aſa* exprimitur. Magna quantitate creſcit in imperio Perſico, inter Laram & Gamaron civitates. Eſtque duorum generum, prima ſarmentoſa eſt, fermè ut ſalix aquatica, ex cujus foliis & ſtolonibus inciſis *Aſſa Fœtida* exprimitur, quæ, ut reliqui ſucci, ſole indurata in conſiſtentiam evadit, qualis eſt Sagapeni. Secunda ſpecies longè fœcundior eſt, eſtque ſuccus expreſſus ex radicibus hujus plantæ, quæ craſſiſſimos raphanos referunt, folia autem Tithymalli foliis ſimilia; Cujus radicis exſiccatæ odor totas ædes implet: putant quoque eſſe ſuccum ſive lachrymam Laſeris ſive Sylphii in Media, Lybia ac Syria creſcentis. Gravem naribus ſpirat odorem, quem vulgus nominat fœtidum, inſtar allii: ut hujus exacta cognitio habeatur, afferenda ſunt, quæ de hac habet doctiſſimus Kæmpfferus: Hingiſch aſam fundens eſt planta umbellifera Leviſtico affinis, foliis inſtar Pœoniæ ramoſis, caule pleno maximo, ſemine foliaceo, nudo, ſolitario, Brancæ urſinæ vel paſtinacæ ſimili, radice aſam fœtidam fundente: Patria ejus ſola eſt Perſica, non Media, Lybia, Syria, aut Cyrenaica regio, unde ex hoc capite facta ſucci apud authores diſtinctio eſt inanis. Illa planta potiſſimum, quæ circa Heraatum campeſtre deſertum occupat, & quæ creſcit in montibus vicinis, territorio & oppido Diſguum, ſucci ferax exiſtit. Aſa fætida nulla ex caulibus vel ſponte fluit, vel arte exprimitur, ſed ex radice manat ſauciata: Hæc autem radix miræ eſt longævitatis, magna, ponderoſa, nuda, exteriori vultu nigra in ſolo limoſo lævis, in ſabuloſo ſcabra ac quadantenus rugoſa, ut plurimum paſtinacæ inſtar ſimplex, ſæpe paulo a capite duabus vel pluribus divaricationibus bracchiata, aliis perpendiculariter demiſſis, aliis incondite & in obliquum exentis prout ab objectis flectuntur. Radix hæc quadriennum

nio minor parum lacteſcit, & nunquam ſecatur, quo autem vetuſtior & major eſt, eo majorem impertitur lacrymæ copiam. Exemta tellure, ſi vel poſtridie ſecatur, lacte tamen ſtillabit, adeo nimirum ſucco diffluit, a quo inſolens pondus obtinet. Succus ex utriculis ſuis recens emanans candidiſſimus, liquidus & pinguis eſt, flori lactis dulcis exacte ſimillimus, adeoque omnis exſors lentoris, ad aëris vero ſolisve contactum, colorem ſubfuſcum induit, & coaleſcens lentorem quoque. Fætor, virtutis index, quo major eſt, eo meliorem aſam teſtatur. At ille in recenti lacryma vehementiſſimus eſt, cum eo quem concreta & antiquior redolet, qualem Europa recipit, nullatenus comparandus. Affirmare auſim, inquit Autor, unam drachmam recens effuſam majorem ſpargere fœtorem, quam centum libras vetuſtioris, quem ſiccum venundant aromatarii noſtrates, ſucci. De virtute medica hujus plantæ, dicit, Perſicos Medicos ob delicatum nationis genium ab uſu ejus fere abſtinere, ruſticis ſaltem in colicis torminibus & hydrope præſertim tympanitide curanda uſus innotuit. Vulnera ex impoſito recenti ſucco coaleſcere dicuntur ad miraculum &c. dicitur & Laſer, ſtercus Diaboli. B. Duyvels-dreck. G. Teuffels-Dreck. Gall. *Aſſa Fetida.* A. Aſſa fetida, vel pevellodung. Gr. Ὀπὸς Μηδικὸς, Συρλακὸς, olim, Κυρηναϊκὸς. *Laſer Medicum* quibuſdam, ſeu *Fœtidum.* Arab. *Alit.* Indis *Hin.*

A S A P H A T U M, eſt *Impetigo.* Vide *Saphatum.*

A S A P H I A, eſt vocis obſcuritas, ex laxa aut mala organorum conſtitutione aut contemperatione, ex α priv. & σαφὴς manifeſtus.

A S A R U M, eſt planta officinalis, ſatis humilis, quæ habet folia inſtar hederæ, ſed minora, magis orbicularia cum deliquio ab una parte, polita, tenera, coloris viridis ſplendentis, auris humanæ figuram referentia, caulibus ſatis longis adhærentia; finis pedunculi porrigitur in ovarium, cujus ſuperior pars excurrit in calicem trifidum profunde ſectum, ex centro apicis ovarii erigitur tuba craſſa, cylindrica, deſinens in ſex recurvos biſectos apices; Ex ambitu imæ tubæ accreta circumponuntur eleganti ordine ſtamina duodecim, inſtructa teſticulis, fœcundantibus tubam dictam, paten-

tem uſque in cava ovarii, quod hexagonum dividitur in ſex loculos diſtinctos, in quibus gigarti hærent; flos quinque ſtaminibus donatus, purpureus; radix perennis, fibroſa, parva, repens, anguloſa, nodoſa, incurvata, filamentoſa, ex fuſco rubeſcens, odoris fortis & grati, ſaporis acris nauſeoſi, & aliquantulum amari cum aliqua adſtrictione; creſcit in montibus, ut & in hortis: vi vomitiva donatur hæc planta, ſic dictum volunt, quod in ornatum non veniat, quoniam in coronas & ſerta non addatur; ex α priv. σαίρειν mundare, ornare, vertere: dicitur & Nardus ſylveſtris quia radicis odor ad Nardum accedit. B. Haſel-wortel / quia circa corylos ſuccreſcit, vel quaſi diceres Aſarwortel. G. Haſel-Wurz / Haſel-Minich / Haſel-Papel. Gall. *Cabaret*, *Oreille d'Homme*, *Nard ſauvage*, *Oreillette*, *Rondelle*, *Girard Rouſſin*. A. Aſarabacca.

Ascaris, ſeu *Aſcarides*, ſunt exigui rotundi vermes, qui in inteſtino recto plerumque hoſpitantur in ſuis nidulis, cui titillationem & moleſtiam inferunt, ab ἀσκίω moveo, exerceo, quia ſuo motu moleſtant. B. Aars-mayen/ aars-wormtjes. G. Ars-Würmlein. Gall. *Aſcarides*, *petits vers*. A. Aſcarides, little Worms.

Ascia, ad vinculi & deligationis ſpecies refertur, quæ parum à recto declinat, in obliquum tamen nondum vergit inſigniter.

Asciticus, qui Hydrope aſcite laborat.

Ascites, eſt hydrops, ſive collectio lymphæ effuſæ in duplicatura peritonæi, in cavo abdominis inter peritonæum & viſcera abdominis; vel in dilatatis glandularum abdominalium cavernis hærentis; unde oritur abdominis tumor; & Lympha hæc fluctuat ad diverſam corporis inclinationem, quo diſtinguitur ab *Anaſarca*, ab ἀσκὸς uter, quia utris in modum venter diſtenditur. B. De waterzugt / 't water / buik-water. G. Die Waſſer-Sucht. Gall. *Aſcite*, *Hydropeſie Aſcite*. A. A ſpecies of dropſie ſo called.

Asclepias, eſt *Hirundinaria* ſeu *Vincetoxicum*, habet caules rotundos, flexiles, ſæpe parte ſuperiori plantas vicinas ambientes, folia conjugata, bina, caulium nodis adverſa, oblonga, polita, ampla, acuta; flores monopetalos, ad ſuperiora diviſos, ita, ut frænulum pentapetalum referant, coloris albi, odoris grati; poſt florem ſuc-

ſuccedit fructus, duabus ſiliquis membranaceis conſtans, oblongus, acutus, per maturitatem dehiſcens juxta longitudinem, continens ſemina plura, papposa, lanugine criſtata, & multiplici ſerie imbricatim ſibi invicem incumbentia, coloris rubicundi vel rufi: radix tenuis, fibroſa, albicans, odoris graviuſculi, penetrantis, ſaporis acris, amaricantis aliquantulum nauſeoſi; dat ſuccum lacteo virideſcentem; hæc planta creſcit in montibus & ſylvis. Famigeratiſſimum antidotum. Ab Æſculapio antiquo Medicinæ Authore nominata eſt. B. Swaluwewortel. G. Schwalben-Wurtz. Gall. *l'Aſclepias, vinq poiſon, dompte venin.* A. Swallow wort.

Ascyrum, eſt Hyperici ſpecies, & hoc perfectiſſime refert, ſed vaſculum ſeminale quinque loculare habet; ſignificat durum fœnum, unde G. & B. Harthew/ Hertʒ-hoy: Gr. à contrario huic nomen impoſuiſſe videntur, σκῦρος enim illis aſperitatem ſignificat quaſi planta non aſpera ſive glabra, quia vi emolliendi pollet. G. etiam Hartz-Hawe/ Waldt-Hopff. Gall. *Aſciron.* A. St. Peters wort.

Asef, Idem quod *Hydroa.*

Asellus Piscis, dictus à colore aſini.

Asema, eſt criſis (ut dicitur) ſeu morbi præter ſpem mutatio, ſine ſignis indicantibus eveniens. Ex α priv. & σῆμα ſeu σημεῖον ſignum, à σημειόω ſigno.

Asitia, ſive Anorexia & Apositia, eſt alimentorum abhorrens faſtidium, ex α priv. & σῖτος alimentum, frumentum. B. Een walg van eten / onluſt tot eten. G. Der Eckel zum Eſſen. Gall. *Degout.* A. A Loathing, or nauſeouſneſſ.

Asodes, vide *Aſſodes.*

Aspalathum Lignum, hujus plantæ eſt florum magna ſuavitas, ſuntque multi & parvi: Ipſa planta frutex eſt denſis ramis, ſpinis albis, duris, horridis, cortice caudicis albo, ad trium cubitorum & majorem altitudinem in altum aſſurgens. Verum Medici qui ante nos fuerunt, Aſpalathum neſcientes, *Citrinum* ſubſtituerunt *Santalum*, vel *Meum*, & ſi ignorantibus concedere fas ſit, non ineptum, dictum παρὰ τὸ μὴ ῥαδίως ὑπὸ τῶν πληγέντων ἀποσπᾶσθαι ἤτοι ἀφαιρεῖσθαι, quod non facile evelli ſive eximi queat è corpore eorum, qui in eam impegerunt,

eſt enim frutex multis ſpinis horrens. *Plautus* ait Tyrannos Aſpalathi ſpinis apud inferos laniari. *Theocritus Schol.* eſſe ſpinæ genus ait venenatæ. ἀποσπάω enim eſt avello, abſtraho. Gall. *Aſpalat.*

Asparagus & Asparagos, eſt planta, quæ habet caules craſſos, rotundos, firmos, rectos, folia non habentes, in initio virides, deinde albos, edules: folia, ubi creſcit, habet tenuiſſima proxima fæniculi foliis; flores roſaceos, hexapetalos, nudos, ſex ſtaminibus præditos, campanulam oblongam referentes; ovarium natum ex placentula hærente in pedunculi apice intra florem, fit bacca rotunda, mollis, rubra, includens ſemina dura, orbicularia, corneæ duritiei, ſaporis ſubacris, ſubdulcis, odoris nullius: radix numeroſa, longa, parva, ſpongioſa, rotunda, ex uno capite inæquali in plures fibras ſeſe diffundens, externe coloris griſei, interne albi, ſaporis ſubdulcis ſubacris, odoris nullius, urinas valde inficiens. Ἀσπάραγος Græcis eſt, quod primum in lucem prodit oleris germen, priuſquam in folia explicetur, ſive recentiſſimus turio, qui edendus eſt, ut lactucæ, lupuli, betæ, omnia etiam gèrmina & recentes cauliculi τῶν θάμνων Aſparagi dicuntur, non improbabile videtur nomen ipſi eſſe datum παρὰ τὸ ἀσπάζεσθαι καὶ ῥαγοῦσθαι, quod contrectantes ac ſalutantes manus findat, ſpiniſque ſuis lædat. Extrita priori litera *Sparagus* vocatur. B. Aſpergjes / Spargies / Koral-kruid. G. Spargen. Gall. *Aſperges.* A. Sperage, or Sparages, corrupter Sparrow-graſſ.

Aspera Arteria, ſeu Trachea, eſt fiſtula oblonga ex cartilaginibus variis & membranis conſtans, quæ à gutture, ſive faucium imo incipiens, gulæque anterius incumbens, inque pulmones deſcendens, per totas eorum compagines ramificatione multiplici diſpergitur. Superior pars *Larynx*, inferior vero *Bronchus* appellatur: quibus & tertia ſive infima à *Malpighio Veſicularis* dicta additur; inſervit aërem tranſmittendo per os vel nares acceptum, voci & reſpirationi. B. De Longe-pyp / de gorgel-pyp / lugt-ader. G. Die Lufft-Röhr. Gall. *l'Aſpre ou Trachée artére.* A. The Windpipe.

Asperella, idem quod *Aſprella.*

Aspergula, vel Asperula, eſt ſpecies Aparine, & folia fere eadem habens, ſed parum latiora, & mi-

minus aſpera, parum villoſa, ex caule ſtellatim numero ſex vel ſeptem prodeuntia; flores in ſummitate caulis creſcunt, in quatuor partes inciſi, coloris albi, huic ſuccedit fructus, qui continet parva duo ſemina, agglutinata, quæ ſunt fere rotunda, in medio excavata: radix parva, fibroſa, in terra repens; habet hæc planta odorem valde gratum; hinc dicitur culcitra virginis; Aſperula dicta, quod ob aſperitatem prætereuntium veſtibus adhæreat. B. Steenenkruit vel Lieven Vrouwe Bedſtroo.

Asphalatus, vide *Rhodium*.

Asphaltos, Asphaltium, & Asphaltum, eſt bitumen, ſevum, aut reſina Macrocoſmi, picis inſtar durum &c. ſupernatare primum aquis conſpicitur, ſeu lacubus, hinc ad littora propulſum ſolis ardore, ignis vi, vel & temporis mora excoctum concreſcit, denſatur, tenaciſſimumque redditur & ſplendens, fuſile iterum eſt ad ignem, miſcibile ad pinguitudinem olei affuſi, & inflammabile. Præfertur reliquis *Judaicum bitumen*, quod Mortui maris (Ασφαλτίτες propterea dicti,) genitura. Præſtat ut purpuræ modo ſplendeat (ſc. in nigrore) ſitque ponderoſum, & validum odorem vibret; nigrum autem & ſordidum vitioſum eſt. παρὰ τὸ σφάλλεσθαι, quamvis ab Aſphaltitide lacu (mortuum mare vocant) ubi plurimum colligitur, derivari poſſit. Illud quoque nomen imponitur Trifolio odorato ſeu bituminoſo, eo quod illud bitumen ſeu Aſphaltum oleat. B. Joden-lym. G. Erd-Hartz / Erd-Schwebel / Juden-Pech. Gall. *Bitume Judaique*. A. Jews pitch.

Aspharagos, idem quod *Aſparagus*: ſed loco π. Atticè ſcribitur cum φ.

Asphendamnos & Sphendamnos, eſt Acer montanus, fortè à Σφενδόνη funda. Ex Acere fiunt Arcus, & quia una vox ſæpe pro altera ſumitur, Arcus fortaſſe pro funda ſumptus.

Asphodelus, eſt planta officinalis, quæ habet caulem rotundum, politum, fortem, ramoſum, folia porri, ſed longiora, & anguſtiora; florem in baſin uſque fere diviſum, nudum, ſtellatum, ovarium complectens inſtar calicis, ovarii apex emittit ſex ſtamina, & tubam longam ex centro, fit deinde fructus obrotundus, carnoſus, triangularis, in tria loculamenta, in quibus ſemina

mina triquetra reconduntur, diviſus: radix multis tuberibus ab uno corpore pendulis, conſtat: ſaporis eſt amari & penetrantis: diureſi præcipue pollet, dictam volunt, quaſi σπόδελον διὰ τὴν τῶν καιομένων νεκρῶν σποδὸν, *à mortuorum combuſtorum cinere.* Etenim in tumulis Veteres Aſphodelum ſerebant ne deeſſet cibus mortuis, uti Porphyrius in quodam Epigrammate ſcriptum reliquit, ubi tumulum his verbis introducit, Νώτῳ μὲν μαλάχην τε καὶ ἀσφόδελον πολύρριζον, κόλπῳ δὲ τὸν δεῖνα ἔχω. *Foris quidem Malvam, Aſphodelumque habeo, intus vero mortuum claudo.* B, & G. Affodill. Gall. *Aſphodéle.* A. Aſphodie.

ASPHYXIA, eſt pulſus ſenſibiliter deficiens ſive potius pulſus privatio, ſive defectio, cum non percipitur noſtro tactui motus, atque hoc in omni parte, ita ut quo ad noſtros ſenſus, nulla uſquam arteria moveri videtur. Sumitur etiam pro *Lipothymia & Syncope*, ſed in ſummo gradu, ubi omnia ſigna vitæ deleta quoad ſenſum, mortis imaginem ſimulant, ex α priv. σφύζω ſalio, pulſo. B. **Een ongevoelige pols / een pols die allenkskens vermindert.** G. Ein tödliche ohmacht / Wen der puls auff höret. Gall. *Le poulx manquant.* A. A pulſe that is ſenſibly decayed.

ASPIS, Serpentis ſummè venenati genus eſt: dicitur ab α privativo. & σπίζω, ſibilo, quia non ſibilat.

ASPIDION, eſt clypeus parvus, ἀσπὶς enim eſt clypeus, ſic vocatur *Alyſſon Dioſcoridis*, quia ſiliquas habet rotundas & parvas inſtar clypei parvi.

ASPLENIUM, eſt Scolopendrium, eſt planta, quæ habet folia Polypodii, ſed minora, ſatis rotunda, verſus latus inciſa, lanuginoſa, pulverem ſquammoſum habentia, in quibus microſcopii ope apparent capſulæ membranoſæ ſibi invicem incumbentes, ſingulæ inſtructæ funiculo rotundo, qui conſtrictione ſua hunc fructum in duas partes aperiens, ſemina quædam minima fundit; radix eſt fibroſa: creſcit hæc planta in locis ſaxoſis ut in muris, præſertim in locis calidis: ita dicitur, veluti *ad ſplenem*, vel ut alii malunt, quod minuat lienem tumidum & obſtructum, vocatur quoque *Ceterach officinarum.* B. **Miltkruid / ſteenvaren.** Gall. *ceterac ou vraye ſcolopendre.* A. Spleenwort or miltwaſt, vide *Splenion.*

ASPRELLA, eſt Equiſetum majus, ſic ob aſperitatem dicta; eâ enim ciſtæ & ſcrinia poliuntur. B. **Polijſt-biezen.**

ASSA

Assa Foetida & Dulcis, vide *Aſa.*

Assa Dulcis, idem quod *Benzoin.*

Assarius, eſt Veterum pondus, continens drachmas duas.

Assatio, ab Assare, eſt quædam coctio ſicca per ignem, ut eſt rhabarbari toſtio, ſcillæ in fornace coctio. B. **Brading.** G. Bratung roſtung. Gall. *Aſſation, torrefaction.* A. A Roaſting or Brying.

Assimilatio, eſt nutrimentorum aſſumtorum concoctio, attenuatio, cum liquoribus animalibus ſubactio in formam nutriendo corpori aptam.

Assodes, eſt febris continua, in qua exteriora moderatè calida ſunt, intus vero ardor adeſt, ſitis inſatiabilis, perpetua corporis jactatio, vigiliæ, delirium, &c. ab ἀσάομαι ſicco, exareſco, & εἶδος forma. B. **Een walgkoortſ/ een heet-koude-koortſ.** G. Ein Kalte Fieber. Gall. *eſpece de Fievre froide.* A. A Loathing feaver.

Astaphis, Atticis, vel Staphis, eſt uva ſolem paſſa, Σταφύλη enim eſt uva.

Aster, eſt planta, quæ habet caules rectos, tenues, rotundos, duros, parum villoſos, coloris rubri; folia oblonga, villoſa, aſpera, ſaporis parum amari & aromatici, ex ſummitate caulium oriuntur ramuſculi, ex quibus flores radiatim diſpoſiti naſcuntur, pulchri, viſui grati, inſtar Bellidis diſpoſiti, coloris cærulei, violacei, purpurei, aliquando albi; flori ſuccedunt ſemina oblonga, criſtata; radix eſt tenuis, fibroſa, acris, amara, aromatica parum: Gr. ἀςὴρ ſtella, quia flores ejus ſtellæ in modum explicantur, vel ut alii ſcribunt, quoniam ejus capitula, in quibus flores chamæmeli inſtar emicant, per ambitum diviſa foliolis ſtellæ modo radiata ſpectantur. *Attici* nomen ei tributum, quod in Athenienſi agro frequentior vel melior, quam alibi proveniat, dicitur & *Aſterion*, & *Aſteriſcus*: Βυβώνιον ſeu inguinalis, quia inguinum præſentaneum eſt remedium. B. **Sterre-kruid.** G. Meyer-kraut/ Bruch-kraut/ Scarten-kraut/ & Stern-kraut. Gall. *Eſpargoute, Eſtoillée.* A. Star-wort.

Asterion, & Astericus, vide *Aſter.*

Asthma, eſt reſpiratio difficilis, parva, & crebra cum ſtertore & ſibilo. Atque hæc duo phænomena ab Aſthmate abeſſe nequeunt, tuſſis tamen primo ſicca, paulo

paulo poſt humida raro non adeſt, ſi unquam abſit: Præterea Anxietate laborant, & incedere, ſæpe etiam ſtare, nunquam abſque incommodo in lecto decumbere, præſertim molli, nequeunt, ſed à loci anguſtiâ valde etiam læduntur, unde feneſtras apertas volunt & libero aëre frui. Nonnullis adeſt Cachexia, vel Febris, Pleuritis, Hæmoptoë, ventris Diſtenſiones, Colica, Calculus, Palpitatio cordis, Animi deliquium &c. Aliquando periodicum eſt, & ſæpe ingruit ſuppreſſa evacuatione, qua durante non aderat, & hoc difficilius eſt, quo minus tuſſi phlegmata ejiciuntur, ab ἀσθμάζω anhelo. B. Aamborſtig / dampige borſt / kort-ademing / kort-borſtig / de king. G. Engbürſtigkeit / Schwer athem. Gall. *Aſthme, Courte haleine, pouſſif.* A. Shortneſſ of breath.

Asthmaticus, eſt is qui *Aſthmate* laborat. Vide quid ſit *Aſthma.* B. Die engborſtig is. G. Engbürſtig. Gall. *Aſthmatique, pulmonique.* A. One that is shortwinded.

Astragaloides, folia habet pinnata, in impar deſinentia; ſiliquam univalvem cymbæ inſtar, ſemina reniformia: ſic dicitur, quia Aſtragalo ſimilis eſt, ex Ἀστράγαλος talus, & εἶδος forma.

Astragalus, eſt Herba leguminoſa: habet caules exiguos, ſimplices, excavatos, rubicundos; folia multa parva, brevia, acuta, villoſa, pinnata, aliquantulum amara, bina quaſi conjugata, ad coſtam in folium impar deſinentem; flores leguminoſos, in ſummitate naſcentes, purpureos, aut aliquando albos, ſibi invicem conjunctos; poſt florem ſequitur ſiliqua oblonga, rotunda, parva, rubicunda, fœta ſeminibus reniformibus; radix eſt longa, dura, lignoſa, digiti craſſitiei corticem craſſum, & fuſcum habens, intus alba eſt, ſaporis dulcis; hæc planta in ſuperiori parte ſe in plura capitula dividit, tres vel quatuor digitos longa, quæ, niſi intimius examinarentur, viderentur aliarum plantarum radices; creſcit circa vias, & dividitur in ſiliquas longiores & bulbatas, vel in inflatas. nomen accepit à ſeminis formâ Ἀστραγαλοειδής, talum referente. Alii dictam hanc plantam volunt, quod radicem teretem in ſuperna, inferna que parte planam ac compreſſam habeat. Vel Aſtragali nomen inditum ab adnatis appendicibus ſolidis, duris,

duris, ſeu cornua implicitis, ad ſimilitudinem flagelli. Gall. *Aſtragale.*

Astragalus, ſive Os Balistæ, eſt primum os, tarſum una cum aliis 7 oſſiculis in pede conſtituens, quodque baſis inſtar oſſibus tibiæ ſubjicitur, ſex habens latera, quibus mediantibus connectitur oſſibus vicinis, ab ἀστραγαλίζω talis ludo, unde ἀστρία talus à Græci nominis ἀστράγαλος terminatione ultima, γάλος reciſa, talum ab ore Romano formatum exiſtimo, quum inter ſe Γ & Τ ſæpius ſint permutata pari valore & pronuntiationis ſono, alii ab α priv. & στρέφω verto deducunt. B. De enkelen / de enklauw / de koot. G. Der Knod oder Knoch / Item, das ferſſenbein / die knockel des Schenckels. Gall. *Talon*, *Aſtragale.* A. The Huckle bone, the ankle.

Astrantia, Folia habet quinquifida, digitata inſtar ſaniculæ; florem roſaceum, umbellatum, plurimis ſcilicet petalis conſtantem, apice plerumque reflexo, in orbem poſitis & calici inſidentibus, is autem abit in fructum ex duabus ſiliquis compoſitum, membranaceis, oblongis, plicatis, contortis, ſtriatis, quarum ſingula continet ſemen oblongum, & anguſtum; radix eſt fibroſa, nigra, uni capiti adhærens; creſcit in ſylvis: dicitur & *Magiſtrantia* ſunt corruptæ voces; dicitur & *Aſteriſtion*, unde *Oſterutium* ſeu *Oſtrutium* ſive *Imperatoria* nigra, Helleborus niger ſaniculæ folio, ſanicula fœmina.

Astricta Alvus, vide *Alvus Aſtricta* & *Coproſtaſia.*

Astrictoria, vide *Aſtringentia.*

Astringentia, ſeu Adstrictoria, ſunt quæ particularum ſuarum craſſitie & figuratione prædita, corporis partes inter ſe cogunt & conſtringunt, qualem habent ex. gr. cunei, lamellæ complicatæ & diſſilientes, nec non fides ex contortis inteſtinis factæ. Gr. Στυπτικά. B. t'Samentrekkende middelen. G. Zuſammenziehende artzney. Gall. *Remedes adſtringens*, *Styptiques.* A. The binding, Aſtringent Medecines.

Astrion, eſt Herba dicta *Stellaria* & *Stella*, ſeu *Cornu cervi*, quia ejus plantæ folia in modum ſtellæ humi decumbunt. ἀστὴρ enim eſt ſtella.

Astrologia, eſt doctrina de aſtris, eorumque influentiis, viribuſque in corpus non tantum humanum, ſed

ſed in quævis terreſtria, quæ veteres aſtronomi Ægyptii miræ efficaciæ finxerunt, a quibus ad medicinam poſtea ineptiſſime horum cognitio tranſlata eſt, dum ex influentiis aſtrorum, cauſas morborum, ſanitatis, medelarum, Longævitatis, explicare cæperunt, ex ἀστὴρ ſtella, & λέγω dico. B. **Kennis der ſterren / ſterre-kijk-kunde.** G. Sternkunſt. Gall. *Aſtrologie.* A. Aſtrologie.

ATAXIA, in genere privationem vel defectum ordinis decentis ſignificat, in ſpecie eſt defectus in requiſito ordine dierum criticarum, ſecundum Veterum hypotheſin; pulſus quoque dicitur ἄτακτος, inordinatus, qui nullum magnitudinis, celeritatis, aut æqualitatis ordinem obſervat; cui opponitur ordinatus, contrario modo ſe habens: ſic & febris erratica dicitur ἄτακτος, quæ nullum ſervat typum vel ordinem in periodis ex α priv. & τάσσω ordino.

ATAXMIR, dicitur cura oculi, quæ adhibetur, quando pili præternaturaliter in palpebris oculi ſub pilis naturalibus excreſcunt, ipſique oculo nocent: Vox eſt Arabica ab *Albucaſe* uſurpata.

ATECNIA, ex α pr. & τίκτω pario, idem quod *Agonia.*

ATHANASIA, eſt *Tanacetum*, ſic dicta, quod ejus flores non facile marceſcant: vel potius, quod homines à vermibus levet: hiſce enim laborantes, videntur nec vivere poſſe, nec mori, ex α priv. & θάνατος mors.

ATHANATOS, eſt *Lychis Coronaria*, ſic appellata, quod ejus flores colorem vividum diu retineant. Ex α priv. & θάνατος mors. Vide *Athanaſia.*

ATHANOR, eſt furnus Chymicus. Aliis habetur Fornax ſublimatorius, lapidi Philoſophorum elaborando inſervit. Dicitur & *Fornax acida & Niger Henricus, vel Piger Henricus*, & uterus chymicus. B. **Leupe Hendrik.** G. Ein Ofen genant Fauler Heinz. Gall. *Four à diſtillér pour la pierre Philoſophale.* A. Slow Henry.

ATHENATORIUM, eſt coopertorium ſpiſſum vitreum ſuper cucurbitam, habens collum gracile & ſpiſſum, quod intrat cucurbitam, neutiquam illam ambiendo; inſervitque præcipue ſublimationibus.

ATHEROMA, eſt tumor propria tunica materiam pultaceam continens, indolens, digitis non facile cedens, nec preſſus, cavitatem relinquens, natus plerumque in

fol-

folliculo adipoſo, vel in cavernis glandulofis, a materia tali collecta, vel ſtagnando ſic facta: ab ἀθάρα pultis genus; unde ἀθὴρ Ariſta, ex cujus granis puls ſolebat parari. B. **Een Pap-gezwel / bry-puiſt.** G. **Ein Brey-geſchwulſt.** Gall. *Atherome.* A. A Kind of ſwelling ſo called.

Ἀθλιπτος εἰσβολὴ, Deceſſio febris incomprehenſibilis, ex α priv. & θλίβω, quaſſo, & εἰσβολὴ, acceſſio.

Ἄθροισμα, Collectio, acervus, cumulus; ab ἀθρόος, denſus & confertus.

Athymia, eſt animi defectio & anxietas, ex α priv. & θυμὸς animus. B. **Een qualikte.** G. **Ohnmacht.** Gall. *Paſmoiſon.* A. Fainting.

Atinia Ulmus, ſic dicta à civitate Campaniæ *Atina* appellata.

Atlas, eſt vertebra prima colli, immediate capiti ſubjecta; ſic dicitur quia caput ſuſtentare videtur, corpore & apophyſi ſpinoſa caret; ejus ſubſtantia reliquis ſolidior; ſupra & infra recipit, & non recipitur: caput in ejus anteriori parte articulatur, quo in articulo caput flectitur & extenditur: foramen proprium eſt omnium maximum; proceſſus tranſverſales reliquis longiores; peculiare quoddam ligamentum habet ſemicirculare, quod proceſſum dentiformem ſequentis vertebræ amplectitur, ab ἀτλάω ſuſtineo, perfero. B. **Het Hoofdragende wervel-been / den Atlas.** G. **Der Atlas-Wirbel.** Gall. *Atlas, la premiere vertebre du col.* A. The Atlas whirle-bone.

Atle, eſt vox Ægyptia, nobis *Tamariſcus domeſtica.*

Atocia, ſeu Atecnia, eſt ex α priv. & τίκτω pario: Vide *Agonia.*

Atocium, eſt nomen ſpurium, alias Lychnis ſylveſtris: eſt, quod nondum peperit: quia ſpecies flore pleno ſemen non ferat, ex α priv. & τίκτω pario.

Atomon & Atomos, ſic quibuſdam vocatur Helleborus albus, ut & Hyoſcyamus, nec non Thus; quam ob cauſam, neſcio: fortè quia ob vires ſtrenuas, ſecari ab imperitis non debeat, ex α priv. & τέμνω ſeco.

Atomus, eſt minima ſive ultima corporis particula, ex quarum congregata in unum multitudine, corpus quodvis ſui generis componitur; & in quam ſeparando partes iterum ab invicem, ultimo diſſolvitur: talis ergo parti-

cula eſt in diviſione ultima, ergo ulterioris diviſionis vera actione incapax, unde conſtantiſſima, taliſque ſemper permanens; qualem pro principio omnium corporum aſſumſit Epicurus. Verum uſurpatur hæc vox plerumque laxiori ſenſu, qua denotantur particulæ corporum ſubtiles, quæ ſolæ ſpectatæ ſenſus humanos fugiunt, adeoque indiviſibiles noſtra poteſtate habentur, ex α priv. & τέμνω ſeco. B. Ondeeltie. G. Unzertrenlich Stücklein. Gall. & A. An Atome, or Small particule.

Atonia, eſt languor, infirmitas & remiſſio virium, ex α priv. & τείνω tendo B. Slapheid / magteloosheid. G. Ohnmacht. Gall. *Foibleſſe*. A. Loſſ of Strength.

Atra Bilis, vide *Melancholia*.

Atraphaxis, Atticis *d* litteram in *t* mutare frequenter amantibus, dicta eſt, quod ἁδρῶς αὔξει, id eſt, ſtatim in amplitudinem adoleſcat. *Chryſolachanon*, ſive *Auretum Olus* dixerunt, à luteo, quem profert, colore, vel dicitur παρὰ τὸ ἀθρόως αὔξειν, utpote quæ octavo à ſatu die prodeat. Vide *Atraphraxis*.

Atractylis, eſt Cardui, ſeu Cnici ſylveſtris ſpecies, ſic dicta eſt, quod ex ejus ſcapo longo, lævique, ruſticæ mulieres fuſos conficiant. Ἄτρακτος eſt fuſus. B. Baſtert Saffraan. G. Feld-Saffran. Gall. *Saffran Sauvage*. A. The Thiſtle.

Atraphraxis, Latinis *Atriplex*. Attici δ litteram in τ mutare amant. Dicta eſt, quod ἁδρῶς αὔξει, id eſt ſtatim in amplitudinem adoleſcat.

Atretus, eſt cui anus aut genitalia non ſunt perforata, ſive id ex natura fuerit, vel morbo; carne videlicet aut membrana ſupercreſcente, & meatum obſtruente. Ex α priv. & τετράω perforo. B. Een toegroeiinge van den Aars of andere deelen. G. Dem der Aars iſt zugewachſen. Gall. *Qui a quelque partie ſans ouverture*. A. No perforated in an party.

Atriplex & Atriplexum, eſt oleris genus: Planta eſt, quæ habet folia ampla, acuta, Betam referentia, ſed minora, molliora, pulverem farinaceum habentia, coloris pallide virentis, ſaporis inſulſi; calix eſt pentaphyllus; flores ſunt parvi, flavi, monopetali, quinquifidi, alias ſtaminibus quinque præditi; in centro ſemen orbiculatum, planum, vel quodammodo ovatum, ſa-

ſaporis, dum recens eſt, nidoroſi, eſt & capſula involutum, in iis, ubi flos fructui contiguus; vel ovarium ſubrotundum, tubis ſuis inſtructum, arcte comprehenditur a duobus foliis angulatis ſeu cordiformibus, planis, in iis, ubi flos mas a fructu remotus eſt; radix recta, longa, fibroſa; hæc planta colitur in hortis, videtur corrupta vox à voce Atraphaxi, vel ab atro colore, ut quidam ajunt, quod homines lividos, & decolores faciat. Gr. Ἀτράφαξις, & χρυσολάχανον. B. Melde. G. Molten / Milten. Gall. *Arroche, bonnes Dames, Prudes Femmes, Folletes.* A. Orrage.

Atrophia, ſive Tabes, φθόη, φθίσις, φθινὰς νόσος *Plut.* τηκεδὼν πύη *Aretæo.* Eſt cum totum corpus, vel aliqua pars alimentis non reficitur, ſed ſenſim gracileſcendo emarceſcit. *Tabes* ſæpe tantum ſumitur, pro ulcere pulmonum, quo corpus univerſum ſenſim colliqueſcit; ex α priv. & τρέφω nutrio. B. Een teringe / voedens gebrek. G. Schwein-ſucht / das Schwinden der glieder / die Darre / daß abnemen / Schwind-ſucht. Gall. *Conſomption, Chartre.* A. A Conſumption.

Atta, Feſto, qui propter vitium pedum terram attingit potius quam calcat. B. Die de aarde ſchroomt te raken. G. Ein Schlupffer / Schlarper. Gall. *Trainepieds.* A. One that rather toucheth than treadeth on The ground.

Attenuantia, ſeu Incidentia, ſunt Medicamenta, quæ acutis ſuis particulis, poros aperiendo, craſſos & viſcidos humores incidere & diſcindere poſſunt in particulas minores: vel ſunt potius illa, quæ vim habent ſingulas liquidi moleculas in minutiores reducendi, niſum particularum ad cohærendum tollendo. Gr. Λεπτυντικὰ & Τμητικά. B. Verdunnende middelen. G. Dünnmachende mitlen. Gall. *Remedes attenuants.* A. Attenuating.

Attenuatio, eſt particularum alicujus medicamenti ſubtiliſatio, ut eo melius & promptius lactea vaſa permeent. B. Verdunning. G. Subtilizierung. Gall *Attenuation.* A. Attenuating.

Attonitus Morbus, idem quod *Apoplexia. Celſo*, propriè cui caſus fulminis vicini, aut tonitru ſonitus ſtuporem afflavit. Gr. Ἀπόπληκτος, Ἐμβρόντητος.

Attractylis, idem quod *Atractylis.*

Attrahentia ſunt, quæ tenuibus ſuis particulis, poros aperiendo, humoreſque contentos alliciendo foras, ubi minor eſt reſiſtentia, non tantum partes in tumorem attollunt & rubore ſuffundunt, ſed ſæpe etiam plures vapores & humores, quam per denſam cuticulam erumpere poſſunt è cute & carne expellendo, ſub cuticula colligunt, eamque in veſiculas attollunt: Imo non raro etiam feſtucas & aculeos infixos educunt. Gr. Ἑλκτικὰ, Ἐπισπαστικὰ, Ἐξιπωτικὰ, ab ἕλκω traho. B. **Uit-trekkende middelen.** G. Auſtreikende artzney. Gall. *Remedes attractifs.* A. Attracting Medicines.

Attritio, dicitur ſolutio continui ſuperficiaria cuticulæ & cutis à compreſſione & motu oriunda; uti in itinere plantæ pedum, vel in obeſis nates atteruntur. B. **Afſchuuring.** Gall. *Frottement.* Sic quoque vocatur *Cardialgiæ* ſpecies, qua ventriculus ab aſſumto cibo, antequam excernitur, intenſe dolens, & æſtuans atteri videtur cum anguſtia & compreſſione anhelitus, ut ſtatim præfocari videatur.

Auctio Corporis, eſt conditio quædam, qua ſolida & fluida corporis animalis non tantum reſtituuntur ab aſſumtis, verum majorem in extenſionem & copiam increſcunt, quam quotidie vi circulationis diſſipantur. Gr. Αὔξησις. B. **Vermeerdering.** G. Vermehrung. Gall. *Accroiſſement.* A. Augmentation or Increaſe.

Aucupalis Sorbus & Aucuparia, ſic vocatur *Sorbus* ſeu *Ornus*, quia ejus baccis volucres capiuntur.

Auditorius meatus, vid. *Meatus auditorius.*

Auditus, eſt ſenſus, quo ex vario aëris corpori ſonoro circumſtantis motu tremulo, tympanum in meatu auditorio verberante, aërem in cavitate tympani movente, ſoni per nervum auditorium, ſenſorio communi communicantur, ibique percipiuntur. Gr. Ἀκοὴ, Ἀκρόασις. B. **Het gehoor.** G. Anhörung/ gehör. Gall. *l'Ouye.* A. The Hearing.

Avellana Nux, eſt nux arboris coryli, involucris calloſis, ſuccoſis, herbaceis, barbatis, hirſutis, adſtringentibus & acidis obſepta, magnitudine, ut plurimum dimidio minor juglande, oblonga, vel globoſa, pu-

putamine umbilicato, per maturitatem flaveſcente; aut rufo, lævi, lignoſo, aut duro ſatis, cui ſubeſt pellicula in domeſticis quibuſdam coccinea, in aliis ſubrufa, in aliis alba, nucleum obveſtiens albidum, firmiuſculum, ſicuti Amygdali nucleus, ejuſdemque ſapore dulci lacteum remittentem ſuccum; fortè ab avellendo, quia fructus avelluntur. Quidam malunt vocari *Abellana*, forſan ab urbe Abella, vel Abellinum, vel ab Avella, urbe Campaniæ abundante optimis nucibus, quæ dicuntur *Avellanæ*: vocantur etiam Κάρυα ποντικὰ, quod in Aſiam Græciamque è Ponto venerunt: & Λεπτοκάρυα, ſive parvæ, quod juglandibus minores ſint. vide *Corylus*. B. Haſelnoten. G. Haſelnuß. Gall. *Noiſettes*, *Avelines*. A. Haſell-nut.

Avena, eſt planta, quæ habet caulem tenuem; flos eſt apetalus, per faſciculos pendulos diſpoſitus, ſinguli nempe flores plurimis ſtaminibus conſtant, ex calice ſurgentibus; piſtillum autem deinde abit in ſemen oblongum, tenue, farinaceum, gluma, quæ floris calix fuit, obvolutum; ſinguli faſciculi ita diſponuntur in ſpicam ut dependentes veluti parvulas locuſtas bipedes Avena gerere videatur, quidam deducunt ab avere, quia concupiſcitur, Gr. Βρῶμος, fortè à βρῶμα, quod cibum ſignificat. B. Haver. G. Habern. Gall. *Avoine*, *Aveine*. A. Oats, Haver.

Augmentum Febrium, ſeu Incrementum, eſt computatio, à quo tempore, febris continuæ incendium totam ſanguinis maſſam occupavit, uſque dum pervenerit ad ſtatum. Gr. Ἀνάβασις, ab ἀναβαίνω aſcendo. Vocatur item Ἐπίδοσις, Ἐπίτασις, Ἄυξησις. B. Opklimminge der koorts. G. Anwachſung des Fiebers. Gall. *Accroiſement de la Fievre*. A. The increaſe of a Feaver.

Aviculæ Cypreæ, ſunt paſtilli aromatici, Gallis *Oiſelets*, quia accenſi ſenſim ſenſimque avicularum more avolant, locumque odore replent.

Aura vitalis, notat quibuſdam illud in corpore humano principium, a quo omnes functiones vitales pendent, quoque ſublato, vita perit.

Aurantium Malum, eſt fructus arboris, quæ folia habet rigida, ad baſin duabus utrinque appendicibus ſeu lobis in cordis formam inſciſſis; calix eſt inſtar co-

tylæ orbicularis, parum cavus, brevis, quinquifidus, vel & ſciſſus in ſex ſegmenta; flos pentapetalus, roſaceus, multis ſtaminibus infra concretis ornatus; ex imo centro calicis placenta orbicularis nata ſuſtinet ovarium, fere rotundum, tuba longa inſtructum, id fit fructus globoſus inſtar pomi, cortice cinctus, qui in una ſpecie tenuior eſt, & fragrantior, in altera craſſior; ſi hic recens eſt ad oculum apparent folliculi rotundi, tenui lamella tecti, in quibus oleum aromaticum gratum, a quo odor & ſapor aromaticus dependet; hoc adeo ſcatet, ut preſſus oleum exſiliat, & ad candelam accendatur, diviſus in varia loculamenta, ſucci & veſicularum plena, fæta ſeminibus calloſis; creſcit hæc arbor in regionibus calidis, præſertim in Hiſpania & Luſitania, vocatur & Arantium, Aurangium, Aureum malum, malum auratum, vel pomum Nerantium vel Anerantium, Narangion: dici volunt ab aureo colore, quem cortices habent: alii ab urbe Achaiæ Arantia dicta: alii à gente Perſarum, quæ Aranii ſolebat vocari. B. **Oranje appelen.** Gall. *Orange.* A. an Orange.

AUREA ALEXANDRINA, eſt ſpecies opiati ſive Antidoti: ſic dicitur quod recipiat *aurum*, & à Medico Alexandro inventa ſit.

AUREUM UNGUENTUM, ab aureo dicitur colore.

AUREUS ARABUM, ſeu DENARIUS ROMANUS, ſeptima unciæ pars eſt; Pendet enim drachmam unam & inſuper ſeptimam ejus partem. Tres denarii ſeu aurei tetradrachmam conſtituunt, quatuor ſcrupulos computatur pendere.

AURICHALCUM, vocatur æs factitium flavum, colorem auri præ ſe ferens, compoſitum ex lapide calaminari & Cupro, dum metalli libræ 64. & lapidis libræ 46. cum invicem fundantur, miſceanturque, quæ exhibent Aurichalci libras 90. B. **Geel-koper.** Gall. *Cuivre jaune ou Leton.* A. Braſſ.

AURICOMUM, dicitur eſſe Ranunculi ſpecies, ſed male: ex *Aurum* derivatur, & *Coma*, forte ab aureo florum colore.

AURICULARIS DIGITUS, minimus digitus eſt. Vide *Digitus*.

AURICULA, eſt illa pars Auris omnium oculis obvia, quæ in capite extra os temporum prominet; pendula,

dula, patula, exterius cava, certæ ſemper & determinatæ figuræ in hominibus, externo ſuo ambitu renis circiter, vel ſphaſeoli admodum compreſſi, ovalem figuram referens, in ſuperiori corporis loco, tanquam ad ſonum undique facillime recipiendum, teſtibus ipſis animalibus in prato humi ſtratis, vel prono capite incedentibus, gramen mandentibus, ad minimum auditum ſonum, quem acutius audire volunt, corpus & caput erigentibus, aptiſſimo, ſenſorio communi admodum vicino, adeoque commodiſſimo, capiti ad locum oſſis temporum ita nexa eſt, ut ab eo naturaliter paululum utrimque remota, parum antrorſum & deorſum infundibuli vel corniculæ inſtar incurvata, promineat & notabili eminentia ſupra os temporum elevata ſit, ut in recens natis infantibus vel feris Aſiaticis hominibus, nudo ſemper capite incedentibus obſervare licet. Mirabili autem hoc artificio efficitur, ut nunquam vel ab ullo non nimis remoto ſonoro centro libere propagati ſonori radii, utramque aurem ſimul omnes præterlabi queant, ſed ſemper vel ab aurium alterutra vel ab utriſque, neceſſario ſatis copioſi recipiantur: liquet enim hoc clariſſime ex eo, quod nullum in ſphœra, circa hominis caput tanquam centrum radio trium pedum vel ultra deſcripta, poſſit inveniri punctum ex quo non utraque, vel una auris, aut ſaltem auris particula conſpici poteſt, adeoque radii recti in illam duci queunt. Hinc patet, quid mali contingat ex peſſimo in hiſce regionibus Europæis mos, quo nutrices jam a teneris teneras & flexiles infantum aureo galeris, ligaturis, cæteriſque capitis faſciis, & adultiores dein ſuas, viri comis adſcititiis, pileiſque, mulieres ſuis ſingularibus quaſi hunc in finem fabricatis inſtrumentis, (quæ oorlappen & haarpſers belgica lingua vocant) cæteriſque caput tegentibus & defendentibus integumentis, ligant, comprimunt, reprimunt, ad caput applicant, apprimunt, alligant, adſtringunt, ſic ſitum & formam naturalem auricularum haud parum immutant, depravant, egregium uſum tollunt, hoc modo nativam illam a natura relictam, ut putant, deformitatem corrigentes. Hinc plerumque non amplius in his regionibus in ſuo naturali ſitu, ſed ad oſſa temporum appreſſas videmus hominum aures: in quo caſu multi radii, alias in auriculam illapſu-

ri, præterlabuntur, & illapſi non omnes ad meatum auditorium pertingunt, unde minor radiorum copia, ad reliqua organa appellit; fit debilior impreſſio & gravior auditus.

Auricula Judæ, ſunt Sambuci fungi, habentes ſubſtantiam fungoſam, ſpongioſam, levem, coriaceam, membranaceam, auriculæ inſtar, ſubtus incanam & cineream, ſupra nigricantem, ſaporis terrei & aquei inſipidi, odoris nullius; cum truncis ſambucorum annoſarum adnaſcatur, a Tournefortio ad Agaricum refertur. ſic dicta, quod auriculam referant, cui additur Judæ: quia vulgus in ea opinione eſt pſeudapoſtolum Judam ſe ex ſambuco ſuſpendiſſe. B. Judas-Ooren. G. Holder-ſchwamm. Gall. *Oreille de Judas*. A. Jews Ear.

Auricula muris, eſt Alſines ſpecies: ſic dicta quia ejus folia muris auriculis ſimilia ſunt. vel Piloſella Myoſotis. Gr. Μυὸς ὦτα. B. Muiſen-oir. G. Mauß-öhrlein. Gall. *Oreille de Souris*. A. Mous-ear.

Auricula Ursi, ſpecies eſt verbaſci, quæ habet folia ex radice erumpentia, repentia, Borraginem referentia, in margine aliquantulum inciſa, craſſa, lata, nervoſa, villoſa, aſpera, laciniata inſtar auris Urſi; caulis nudus eſt, ſine foliis, rotundus, ſolidus, habens ſuccum rubicundum, ſaporis dulcis & adſtringentis, calix eſt parvus, quinquifidus, flos monopetalus, infundibuliformis; piſtillum floris fit teſta rotunda, calici adhærens, per maturitatem diſſiliens in plurimas partes, habens placentulam, cui ſemina adhærent minima, anguloſa: radix fibroſa, rubicunda, lapidibus adhærens, ſaporis adſtringentis; hæc planta creſcit in montibus, aliquando in locis humidis: nomen ſortitur ex eo, quod folia urſi auribus non ſunt abſimilia, præſertim hyemali tempore, aut quando folia primum prodeunt. B. Beeren-oor. G. Bären-öhrlein. Gall. *Oreille d'ours*. A. Bears-ear or Oricula, Krenck Gewſlip.

Auricula Infima, Idem quod *Lobus auris*.

Auricula Cordis, numero duæ ſunt, dextra & ſiniſtra: ſunt duæ cordis appendices, cavæ, muſculoſæ, ingentes, duplici ſerie fibrarum, contrario decurſu in tendines oppoſitos latarum, inſtructæ, arteriis veniſque innumerabilibus donatæ, quarum dextra uno tendine ori

ve-

venoſo dextri cordis thalami innixus, altero duriore in circulum fere formati venæ cavæ accreſcit; hæcque ex vena cava cruorem accipit, qui in ventirculum dextrum portatur, & inde pulmonibus imprimitur: Siniſtra vero eſt minor, cui ſanguis benè præparatus & ſolutus, miſtus, ſubactuſque cum heterogeneis, quibuſcunque liquidis a pulmonibus de novo traditur, ut per ſiniſtrum ventriculum in arteriam magnam exoneretur, & in univerſum corpus diſtribuatur. B. **De ooren van 't hert.** G. Ohrlein an das Hertz. Gall. *Oreillettes du cœur.* A. The Auricule or the eare of the heart.

Auriga, eſt faſciæ ſpecies, quâ latera deligantur; atque in hunc modum injicitur, mediâ faſcià collum comprehenditur, capitaque obliqua per pectus attrahuntur, ibique inter ſe implicata ſub alis ad dorſum adducitur, ibi rurſus implicatur, atque ita donec totus thorax deligatus ſit, modo à poſteriori, modo à priori parte implicatur, extremaque inter ſe devincimus, quo vinculo utuntur aurigæ ad latera continenda. B. **Voermans-band.** G. Die Fuhrmans Windel. Gall. *Bandelette de Charretier.* A. A Charter or Waggoner.

Aurigo, Idem quod *Icterus.*

Auripigmentum, eſt ſulphuri plurimis dotibus ſimile, frabile, fuſile, facile inflammabile, tumque fœtore ſulphureo infeſtum, non acido volatili; iners, innoxium, parum venenatum, fuſione rubeſcens, tumque volatilem materiam emeticam præbens, *Arſenicum citrinum* male appellatum. Auripigmentum hoc nativum, fuſum igne in vaſe clauſo, maſſam dat fragilem, facile conterendam, minii fulgore ſpectabilem, nec valde acrem aut venenatam, quæ vocatur *Realgar*, *Arſenicum rubrum*, vel *Sandaracha.*

Auris, Eſt organum auditus, & notat omnia auditoria organa; dividitur in tres cavitates ſcilicet in exteriorem, mediam, & interiorem: Exterior auriculam meatumque auditorium; media tympanum; interior vero labyrinthum comprehendit, &c. Gr. οὖς. B. **Het Oor.** G. Das Ohr. Gall. *l'Oreille.* A. The Eare.

Aurum, eſt metallum, omnium ponderoſiſſimum, ſimpliciſſimum, molle, maxime expanſile, in igne & aëre fixiſſimum, coloris flavi, rubens ante fuſionem, quod in

Madagaſcar eſt, adeo molle eſt, ut leni igne inſtar plumbi liqueſcat, a ſale marino ejuſve productis tantum ſolvitur: hinc rubigine caret, quum aqua regia & ſpiritus ſalis marini nuſquam in aëre volitent, vix ſonorum, ſpecificæ gravitatis ad aquam, ut 19636 ad 1000. ab *Heb.* Or, quòd exponitur pro luce, vel Sole; unde Aurora. B. Goud. G. Gold. Gall. *Or.* A. Gold.

Austerus, à Gr. αὐστηρὸς, ab αὔω, exſicco dicitur de eo, quod terreſtris eſt naturæ, cum ſalinis tartareis permixtæ, vim habens linguam, dum guſtatur, conſtringendi. B. Wrang. Gall. *Auſtere*, *Apre*.

Autogenes, ſic vocatur Narciſſus albo flore: quia ejus bulbus, necdum terræ commiſſus, folia emittit: ex ſeſe enim quaſi generatur aut naſcitur, ex αὐτὸς ipſe & γίνομαι naſcor.

AutomatΩs, eſt id quod ſua ſponte movetur, ut eſt cordis motus, coctiones & fermentationes (ut vocantur) in ventriculo & inteſtinis, ab αὐτοματίζω ſponte facio. B. Zelfs-beweging/ zelfs-roerſel. G. Sich ſelbſt bewegende. Gall. *Automate*.

Autopsia, ocularis alicujus rei inſpectio eſt, ex αὐτὸς ipſe, & ὄψις viſus: verum notat quoque obſervationes, & memoriam effectuum in morbis, quos unuſque proprio intuitu obſervavit.

Autopyrus, eſt panis, ex propria farina coctus, cui nil furfuris adjectum vel ablatum fuerit; hujuſmodi panis aliis præfertur, quia furfures habent vim, ób gravitatem, abſtergendi, ex αὐτὸς ipſe, & πυρὸς triticum. B. Brood van Meel zo als 't van de Molen komt/ Brood dat ongebuilt is.

Autumnus, dicitur anni tempus tertium, æſtatem ſequens, Arcturo oriente incipiens, & vergiliarum occaſu deſinens quod notabile ob morbos mali moris plerumque ejus comites: ab augendo opes, ex Feſto. B. De Herfſt. Gall. *l'Automne*, *l'arriere ſaiſon*.

Auxilium ſeu Remedium, eſt, quicquid contraria agendi vi, morbum impugnare eſt aptum. Eſtque triplex, *Diæta*, *Pharmacia & Chirurgia*. Vide *Medicamentum*. B. Geneesmiddel. G. Ein Artzney/ hülffe. Gall. *Aide*, *ſecours*, *aſſiſtance*, *Remede*. A. Helpe, aſſiſtance, aid.

Auxyris, corruptè, ſed melius *Oſyris*: fortè à σύρω. trahο:

traho: dicitur de iis qui raſtris ſtipulas aut ſimile quid in unum acervum contrahunt, & qui ſcopis ſordes è parietibus detrahunt, aut in pavimentum contrahunt. Ex illa Herba olim fiebant ſcopæ, inde *Scoparia* dicta.

AXILLA, eſt cavitas illa ſubter Brachium, in adultis pilis conſerta. Lat. *Ala*. Gr. μασχάλη & μάλη. B. De Oxel. G. Die Achſel. Gall. *l'Aiſelle*. A. The arm-hole, or arm-pit.

AXILLARES VENÆ & ARTERIÆ, ſunt illa vaſa ſanguifera, quæ à trunci ſummitate venæ cavæ, & arteriæ magnæ ſupra cor ad axillas, & brachium excurrunt. B. De oxels bloed-vaten. G. Die achſel blut adern. Gall. *Vaiſſeaux Axillaires*. A. The Veſſels of the arm-hole, or arm-pit.

AXIOMA, effatum evidentiſſimum, ſimpliciſſimis innixum ideis, quod cuncti mortales ob ſimplicitatem & claritatem uno ore abſque demonſtratione pro vero admittunt: nonnunquam autem eſt propoſitio ab *Hippocrate* vel *Galeno* in obſervatis quamplurimis fundata, & pro inconcuſſa ab illis habita. B. Een klare waarheid. G. Ein volkommener ſprüch. Gall. *Axiome; verité inconteſtable*. A. An Axiom or propoſition.

AXIS, eſt vertebra tertia colli, capiti ſubjecta. Gr. ἄξων. B. De Axe. G. Die Achſe. Gall. *Eſſieu*. A. The third Vertebra near the head.

AXUNGIA, Στέαρ ὕειον *Dioſc.* Ὀξύγγιον *Ægin.* pinguedo vel ſebum porci, ſebo mollior. Quia vero hujus unguinis præcipuus uſus fuit in axibus curruum inungendis, hinc illi nomen creatum, & Grammatici omnes pro unguine vehiculari exponunt. B. Reuſel / ſeutſel. G. Schmeer / ſchmaltz. Gall. *graiſſe*. A. Fat greaſe.

AXYRIS, idem quod *Auxyris*.

Αὔξησις, ab αὐξάνω, creſco, ab αὔξω augeo, corporis eſt in omnem modum ampliatio.

AZOTH, modo Mercurium cujuſcunque corporis metallici denotat, modo Medicinam quorundam univerſalem putatam ex Mercurio, auro & argento paratam; ante aliquot annos per Magnates, imo & vulgum celeberrimum, varii coloris; ſed pro diverſitate præparationis, ſæpe nimis ſollicitæ, unde mox pretio & fama vileſcere incepit. B. Quikſilver. G. Queckſilber. Gall. *Mercure*. A. Mercury, Quickſilver.

Azugos, eſt vena ortum ducens ex Vena cava duplici origine in abdomine inter duos diaphragmatis appendices, dein Thoracem ingreſſa ſub Aorta juxta dorſi vertebras, accipit Venas Intercoſtales, & Venæ cavæ ſuperiori iterum inſeritur, eſtque inſignis capacitatis. *Sine Pari* aut *Jugo* dicta, ex α priv. & ζύγος jugum. B. **Ader ſonder paar of weerga.** G. Die ader ohne paar. Gall. *Veine Azygos.* A. The veine without a paire.

Azur, à voce Arabicâ, & Perſicâ, *Lazur*, quâ cæruleum pigmentum denotant.

Azymus, eſt panis non fermentatus, & inſalubris, ex α priv. & ζυμόω fermento, unde ζύμη fermentum. B. **Ongehevelt brood / ongezuurt brood.** G. Ungehuffelt / ungeſaurt brod. Gall. *Pain à chanter*, *ſans levain*, *azyme.* A. Unleavened.

B.

Bacca Baccæ. Gr. Κόκκος, dicuntur fœtus ſeu fructus ſphærici, minores herbarum, fruticum, arborumve, qui diſperſius rariuſque naſcuntur: vel quicunque parvi ſunt & rotundi, ut ribes. fraga, baccæ lauri, juniperi, plerumque molles, tenui membrana, tecti, & ſemina in ſubſtantia pulpoſa nidulantia continent: atque in hoc ab acinis differunt, quod iis denſius proveniant. *Bacca*, fortè à Baccho, quia vitis, baccas producens, Baccho dicata. B. **Bezie.** G. Beeren. Gall. *Baye.* A. A Berry.

Baccar, Baccaris, eſt herba odorata. Sic dicitur quaſi πάγχαρις, *omnibus grata*, propter eximiam fragrantiæ gratiam, in radice cinamomum redolente, vel nomen accepit ἀπὸ τοῦ βακχάω, χάρις, quod ex eo coronæ bacchantium more, magna cum gratia, quam ex hederâ geſtatæ ſint.

Bacchica, vide *Hedera.*

Baccinia & Baccinium, eſt Vaccinia, ſic dicta quod baccas producat.

Bacilli, nomen imponitur Medicamentis figurâ bacillorum oblongâ, ſeu tereti, ut bacilli, ſeu candelæ odoriferæ. Item & bacilli ex glycyrrhiza, ab una extremitate contuſi, qui linctui inſerviunt: Ut vulgo in affectibus pulmonum & tuſſi, vel aſthmate, à Galenicâ & Ara-

Arabicâ Medicorum turbâ præſcribuntur. B. **Stokjes / lik en ſproopſtokjes.** Item vocantur Candelæ illæ, quæ uſui veniunt, ſi cadaver aliquod fœtidum diſſectionibus Anatomicis vacet. B. **Ruikende kaarsjes.** G. **Wolriechende Kertzlein.** Gall. *Chandelles odoriferantes.* A. A Sweet-ſmelling candle, or a Small Sticks.

BADIAGA, Eſt planta aquatica, ſpongioſá, ex multis fibrillis herbaceis quaſi contexta, fragilis & friabilis ſi ſicca, ſemina ſunt grana rotunda, coloris albidi, in altera parte inſtar lapidum cancri excavata: odor plantæ eſt teter & piſculentus. Eſt planta apud Moſcovitas in frequenti uſu, contra livores oculorum & aliarum partium a verberibus, quos pulvis impoſitus unâ nocte tollere dicitur. vide de hac Comment. Petropol. vol. 2.

BALANÆUM, ſive BALNEUM, eſt proprie remedium corpori potiſſimum curando, detergendo, emolliendo, alliciendo, fovendo, quin & ſudando deputatum: nam eſt totius corporis lotio; non raro tamen & pro lotione partium ſolummodo inferiorum ſumitur, quas *Inſeſſus & Semicupia* vulgo vocant Eſtque vel *Siccum* vel *Humidum*; ſicca parantur ex cineribus, ſale vulgari, arena, chalybe limato &c. *Humida* ſunt vel *vaporoſa*, vel *aquoſa*. *Vaporoſa* fiunt ex coctione Radicum, Herbarum, Florum, Seminum, &c. cujus vapor tantum ſuſcipitur. *Aquoſa* ſunt vel *artificialia*, quæ parantur ex decoctis Medicamentoſis. Vel *Mineralia* quæ *Thermæ* vocantur, quarum aquæ ſunt aluminoſæ, ferreæ, cupreæ, nitroſæ, ſulphureæ, bituminoſæ, vitriolicæ, &c. quæ omnes *Acidularum* nomine veniunt. B. **Zuur bronnen.** G. **Saur-Bronnen.** Ex βάλλω pello, & ἀνία triſtitiâ ſeu morbus. B. **Een Badſtove / water-bad / bad.** G. **Ein Bad-ſtube.** Gall. *Un Bain.* A. A Bath.

BALANDA, aliis VALANIDA eſt Eſculus, cujus fructus glandiformes ſunt: ex βάλανος glans, & εἶδος forma.

BALANOCASTANUM, eſt radix tuberoſa, quæ etiam Bulbocaſtanum appellatur. Ex βάλανος glans, & κάστανα caſtanea.

BALANOS, eſt glans proprie quercus, ſed latius ſæpe ſumitur pro quibuſdam fructibus oblongis & duris. Forte à βάλλω projicio.

BA-

Balanus, ſeu Glans, eſt penis ſuprema pars, præputio tecta. βάλανος, κύτλαρος *Suidæ & Heſychio*. B. **Het hooft der mannelijke roede.** G. Der Kopff/ vel Kolff am Schwantz. Gall. *le gland*. A. The head of the yard. Item *Clitoris Muliebris*, vide *Clitoris*. Sic etiam bulboſi fructus & radices appellantur, ut Juglans quaſi Jovis glans; item glans quercus, Bulbocaſtanum &c. B. **Eekels/ bollen.** G. Ein Eichel/ eſch=lauch. Gall. *Gland*, *eſchalotte*. A. A kind of a corns, or Cheſ-nut. Item *Suppoſitorium*, & *glans*, vide ſuo loco.

Balanus Myrepsica, ſive Nux Unguentaria. Venit ex Ægypto, Arabia, Æthiopia, Syria & Barbaria. Fructus eſt arboris Tamariſco ſimilis, magnitudine avellanæ nucis, intus nucleum continens pinguem & oleoſum, veluti amygdalæ. Plinio dicitur *Myrobalanum*. Arab. *Habel Ben*, vel *Ban*, ab aliis *granum Ben*, in officinis *Ben*. Turcis *Hebelben*, ex βάλανος glans, & μύρον unguentum.

Balatro ſive Bambalio, eſt vitium linguæ in laxitate conſiſtens muſculorum aut vinculi, cui adeſt nimia oris ſaliva. B. **Brepen**/ loquuntur enim, ac ſi bucca pulte eſſet repleta. Sic G. Breyen. Gall. *Parler comme ſi l'on avoit la bouche pleine de bouillie*. Quidam accipiunt pro hominibus nullius pretii. Fortè à balatu & vaniloquentia. B. **Sabbelaars/ tateraars/ kakelaars**. G. Ein Plauderer/ Gacker vel Lallender Tropff. Gall. *Hableur*, *jaſeur*. A. A Babbler or Pratler.

Balaustium, eſt flos mali punicæ ſylveſtris coloris punicei, ſaporis adſtringentis. An à βλαστεῖν germinare. Gall. *les Balauſtes ou fleurs du Grenadier*.

Balbuties, Gr. τραυλότης, τραυλισμὸς, ψελλότης, & ψελλισμὸς. Huc pertinet *Blæſitas & Blæſa lingua*; *Balatro*, & *Bambalio*. Eſt vitium in muſculis & organis loquelæ. Eſtque vox tarda & interrupta, variè flexa, & in quibuſdam literarum pronuntiationibus admodum difficilis, hinc cum eas efferre non poſſunt, alium ſonum & inarticulatum ſive ſibilum, & aſpirationem eo conatu, quo difficultati mederi volunt, adſpergunt, ſubinde ſilent, mox contentiore voce excutiunt incondita quædam, incongrua oris & linguæ contorſione: Porro tremulo ſono certa vocabula loquuntur & os habere ſolent hu-

humore nimium madens, quem ſæpe cohibere non poſſunt, quin effluat, aut in adſtantes expuatur. Tandem hoc habet Balbuties, quod alio tempore major ſit, alio minor: hinc ſani & qui bene loquuntur, nimium ſi feſtinent, ſæpe balbutiunt. B. Stameling. G. Das Stammeln. Gall. *Begaayement.* A. A ſtuttering, a ſtammering.

Baliſtæ Os, vide *Aſtragalus.*

Ballote, eſt Marrubii ſpecies: habetque caules fortes, quadratos, lanuginoſos, rubicundos, folia ſibi invicem oppoſita, majora, & oblongiora Marrubio albo, Meliſſam referentia, ſed obtuſiora, magis rugoſa, in margine inciſa, coloris viridis ſubfuſci, odoris fœtidi; flores verticillatos coloris rubri; ſemina oblonga, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervit, incluſa; radix fibroſa, perennis: ſic dicitur παρὰ τὸ βάλλειν, ϗ ὦτα, quod ad inveteratos aurium dolores ſit efficax. Vocatur *Marrubium* nigrum, à foliorum ſimilitudine & *Nigrum* à caulis colore, qui niger eſt reſpectu Marrubii albi: habet odorem viroſum ut Caſtoreum. Gall. *Marrube noir ou Marrube puant.*

Balneum, Chymicis dicitur vario modo, nempe arenoſum, Cinereum, Martiale, Mariæ, Maris, Vaporoſum &c. *Arenoſum Balneum* eſt, cum retorta vel cucurbita in arena collocatur vel in cineribus vel chalybis limatur. *Balneum Mariæ* ſeu *Maris*, quod hoc ſigno notatur B. M. & M. B. eſt cum eadem inſtrumenta aquæ calidæ imponuntur; & cum vaporoſum dicitur, inſtrumenta tantum vaporem aqueum excipiunt, vel corpora ſudationi exponuntur. B. In 't Bad diſtilleren. G. In Bad diſtilleren / vel Sinkrennhelm. Gall. *Bain*, *Bain Marie*, *Bain de vapeur.* A. Diſtillation in the Bath. De cæteris Balneis, vide *Balanæum.*

Balsamella, idem quod *Balſamina.*

Balsamina, eſt planta, quæ habet caules craſſos, rectos, ramoſos, ſucculentos, aliquando in parte inferiori rubicundos: folia oblonga, acuta, aliquantulum in margine inciſa, ſaporis amari: flores polypetalos, anomalos; hi autem vel tetrapetali, vel hexapetali; floris tetrapetali petalum ſuperius fornicatum eſt, inferius concavum, & caudatum, duobus lateralibus auritis & amplio-

plioribus; floris hexapetali petalum inferius eſt caudæ expers: Piſtillum duobus foliolis ſtipatum, floris meditullium occupat, abitque deinde in fructum nunc ex utraque parte turbinatum, nunc ſiliquæ æmulum, valde contractilem, vi elaſtica hac illa diſſilientem, ſeminibuſque fœtum, axi ſeu placentæ affixis; radix fibroſa, alba eſt: Nomen, quod ex floribus inſolationi balſamum fiat, ad vulnera ſananda, ſortitur, mirum unde ipſi illud nomen, nam minime balſamum refert, neque eſt apta ad Balſamum conficiendum, ſed penitus eſt venenata. Gall. *Balſamine.*

Balsamita, eſt planta, quæ habet caules canaliculatos, villoſos, ramoſos: folia oblonga, in margine inciſa: flores in ſummitate caulium congeſti ſunt; his ſuccedunt capſulæ membranoſæ, compreſſæ, oblongæ, ſemina parva continentes: radix mentham refert, fibroſa eſt; dicitur & coſtus hortorum, mentha corymbifera; derivatur, ob odorem potentem, à voce Balſamum. B. Balk-kruid. Gall. *Coq. herbe du Coq. Paſté.*

Balsamum, ejus planta frutex eſt, ſeu arbuſcula, tres cubitos ad ſummum alta, folia alens Rutæ foliis ſimilia. *Syriacum* dicitur Rutæ folio. Naſcitur ſponte in Arabia Felici, unde olim in Judæam, & hodie in Ægyptum tranſlata, loco quodam occluſo, Cayro vicino, quem *Matream* vocant, colitur. Ejus fructus dicitur *Carpobalſamus*; Ramuſculi *Xylobalſamum*; Succus *Opobalſamum.* Fructus eligatur recens, plenus, ponderoſus, guſtu mordax. Ramuſculi probantur recentes, tenues & odorati. Dicitur ἀπὸ τοῦ βαλεῖν, καὶ σμᾶν, quod cœleſtem ac divinam meſſem reddat. *Heſychius*, βαλὸν, ἐδὸν καὶ οὐρανὸν, καὶ βαλὸς, polum cœlum. Vel *Balſamum* dicitur, quaſi *Belſamin*, quod in orientalibus linguis exercitati dicunt eſſe, Princeps aromatum. *Pauſanias*, ſi rectè ſcribitur πάλσαμον vocatur. Alii βλάσαμον. Ægypti *Balaſſan* nominant. B. Balſem. G. Balſam. Gall. *Baume.* A. The Balſame Tree.

Balsamus vel Balsamum. Balſami vocabulum pluribus in officina uſurpatur ſignificationibus. 1. Denotat genus quoddam *odoramenti* craſſiuſculi inſtar unguenti, vel linimenti, & hæc ſignificatio uſitatiſſima eſt. e. g. Balſamus roſarum, apoplecticus & ſimiles. 2. Solent quo-

que

que ex gummi reſiniſve cum ſpiritu vini liquores deſtillari, qui extrinſecus illinuntur, balſamique nomine veniunt; ut balſamus nervinus, ſciaticus & ſimiles. 3. *Inunctorium* liquorem ſignificat, eumque oleo craſſiorem, linimento liquidiorem. 4. Balſami nomine ſibi vindicarunt *ſalia fuſa & liquata*, ut balſamus ſalis gemmæ. 5. Sunt *ſingulares* quædam *præparationes* quibus balſami nomen imponunt; ut balſamum ſulphuris, &c. 6. Tandem etiam lachrymæ quædam arboreæ balſami vocantur, ut balſamus copayvæ. 7. Balſamus eſt, quo cadavera condiuntur. B. Balſem. G. Balſam. Gall. *Baume*. A. Balme or Balſame.

Bambalio, Idem quod *Balatro*.

Bambax, Idem quod *Bombax*.

Bamma, eſt tinctura ſeu liquor, in quo aliquid tingitur, aut madeſit, ut panis juſculo immerſus, à βάπτω immergo. B. Een indoopſel. G. Da man was ein taucht/ einweicht. Gall. *immerſion*, *trempement*. A. A liquor in which any thing is dipped.

Baptisecula, vide *Cyanus*.

Baras, Arab. Idem quod *Alphus*.

Barba, eſt Labiorum & menti pars piloſa. B. De baard. G. Der barth. Gall. *La barbe*. A. A beard.

Barba Caprina, vel Capri: vocatur à florum figura, quæ caprinam barbam referre videtur.

Barba Hirci, idem quod *Tragopogum*, & *Ulmaria*.

Barba Jovis, eſt *Semper-vivum*, ſeu *Sedum*. eſt arbuſcula quæ habet caulem durum, fere lignoſum, cortice lanuginoſo albo tectum, plures ramos dimittentem; folia bina villoſa, ſplendentia, coloris argenti: flores in ſummitate creſcentes, ſunt exigui, leguminoſi; geniſtam referentes, quo ad figuram, non quo ad magnitudinem; poſt florem ſequitur ſiliqua brevis, fere ovata, fœta ſemine ſubrotundo; creſcit in montibus & locis ſaxocis circa mare. Gr. Ἀείζωον: ſic dicta fortè, quod putent cum Jovis barba ſimilitudinem habere. B. Huis-look/ Donder-baard. G. Haus-laub/ Hauß-wurtz/ Donner-bart. Gall. *Joubarbe*. A. Houſeleeke.

Barbarea, eſt herba S. Barbaræ dicata. Appellatur alias *Naſturtium Hyemale*. Gall. *herbe aux Charpentiers*.

Bardana, eſt *Lappa*. Fortè à Bardus, hoc eſt hebes, quia folia habet mollia & hebetia. Vide *Lappa*.

Baryococcalon, eſt *Stramonia*, ſive pomum ſpinoſum, ac ſi diceres, quod ſit nux, gravem ſomnum producens, ex βαρὺς gravis, & κόκκαλος nucleus.

Baryecoia, eſt audiendi gravitas, ex βαρὺ grave, & ἀκούω audio. B. **Swaarhorigheid.** G. Harthörung / Taubheit. Gall. *Surdité*. A. Hardneſſ of hearing.

Baryphonia, eſt loquendi gravitas, à βαρὺ grave & φωνὴ vox. B. **Een moeyelijkheid van ſpreken.** G. Schwere zu ſprachen. Gall. *Difficulté en parlant*. A. Difficulty of ſpeaking.

Barypicron, eſt Abſinthium latifolium: quaſi diceres, ſupra modum amarum. Ex βαρὺ grave, & πικρὸν amarum.

Basilare Os, vulgo denotat *os Sphenoides*, & palati os. Significat quoque occipitis os, quod & *Os proræ*, *Os memoriæ*, vel *Os pyxidis* dicitur. Gr. ἰνίον. B. **Het Wigge-been.** Gall. *l'Os ſphenoide*.

Basilica, eſt vena brachii interna, *Hepatica* dicta, à βασιλεύω rego. B. **Lever-ader.** G. Die leber-ader. Gall. *La veine baſilique*. A. The baſilick veine.

Basilicum, eſt Medicamentum viribus pretioſum, & cæteris excellens, à βασιλεύω rego: hoc nomine tamen plerumque officinale unguentum inſignitur. B. **Een Koninklijk Genees-middel.** G. Konigliche Artzney. Gall. *Remede Royale*. A. A Noble Medicine.

Basilicum, eſt Ocimum, herba odorifera. Sic dicta ob vires quas præſtat regias. Βασιλικὸν eſt Regium: βασιλεὺς Rex.

Basioglossum, eſt par muſculorum linguam deprimens, ortum a baſi oſſis hyoidis, finitur prope linguæ cuſpidem, fibris ſecundum longitudinem, & aliquatenus oblique ad latus excurrentibus: ex βάσις fulcimentum & γλῶσσα lingua. B. **Des tongs neerdrukkende Spieren.** G. Der zungs niederdruckende mauß. Gall. *Muſcle qui abaiſſe la langue*. A. Muſcles that depreſſ the tongue.

Basis, eſt cordis ſuperior pars mucroni oppoſita. Item ſuſtentaculum oſſis Hyoidis pro lingua: & occipitis os pro ſuſtentando cerebo &c. Item in formulis præſcribendis præcipuum ingrediens: à βαίνω incedo, unde os Baſiliare. B. **Onderſteunſel / grond / voet.** G. Der Grund / boden eines dinges. Gall. *Baſe*. A. The baſe of any things.

Bath-

Bathmis, eſt ſinus in oſſe Brachii ſeu Humeri, utrinque ſinguli; in quo cum extenditur flectiturque tota manus; ulnæ ipſius coronæ, ſive proceſſus ingrediuntur: à βαίνω ingredior. B. Een inhoek van 't ſchouder-been. G. Hohle von das Arm-bein. Gall. *ſinus ou foſſe de l'os du bras.* A. The inmoſt proceſſ of the Shoulder bone that recives the Ulna.

Bathypicron, eſt *Abſinthium latifolium.* Significat profundè amarum, ex βαθὺ profunde, & πικρὸν amarum.

Batinon Moron, eſt fructus Rubi idæi, βάτος enim eſt rubus.

Batis & Batos, eſt Rubus, ut docet Nicandri Scholiaſtes: dicitur, quod indomita ſit planta, acceſſumque propter ſpinas, quibus valde pungit, non admittit. Εἴρηται, inquit, βάτος διὰ τὸ ἄβατον εἶναι. A contrario igitur nomen impoſitum, βάτος à βαπίζω, vado, aditus, acceſſus, βατὴ γῆ terra facilis acceſſus: hujus fructus βάτινον vocatur.

Batrachioides, eſt Geranii ſpecies Batracho ſimilis: ex βάτραχος rana, & εἶδος forma. *Batrachion* enim eſt *Ranunculus.*

Batrachium Græcis, *Ranunculus* Latinis. Apulejus nominat *Sceleratam.* Vulgus Medicorum perperam, *Pedem Corvi* vocat. Sunt etiam qui *Flammulam*, ab urendi facultate appellant. *Batrachion* autem ſive *Ranunculus* dicta eſt haud dubie, quod limitibus humidis opaciſque marginibus ranarum more lætetur, aut quod aquis ubi ranæ degunt potiſſimum, gaudeat; aut quod ſub ejus umbra ranæ frequenter inveniantur. *Agreſte* vero *Apium* ſeu *Apiaſtrum*, quod foliis Apium æmuletur. *Scelerata*, eo quod comeſta noxia ſit: Vel, quod magis arridet, quia validi ſceleratique mendicantes ſibi crura & lacertos hac ipſa dilaniant, quo poſſint impudentius ſtipem extorquere, atque hac impoſturâ pecuniolam aucupari. Βάτραχος eſt Rana. Vide *Ranunculus.*

Batrachus, Rana & Ranula, ſeu Hypoglossis, eſt tumor ſub lingua ſcirrhoſus, ſuppuratorius, vel inflammatorius, continens nonnunquam in folliculo materiam melliceridis ſimilem, linguam ſummopere incraſſans, loquelam difficilem reddens, unde coaxando vox producitur, à βατραχίζω ranas coaxando imitor,

tor, comp. ex βοὴ vox, τραχεῖα aſpera, & ἔχω habeo. B. **Een kikvorſch geſwel.** G. Ein Geſchwulſt unter die Zunge. Gall. *le Batracos, ou Ranuncule.* A. A diſeaſe under the tongue.

Baucia, dicitur Paſtinaca ſylveſtris. Fortè à jucunditate; βαυκὸς enim eſt jucundus. Alii *Brancam Leoninam* aut *Urſinam* vocant.

Bdellium, eſt gummi, aut lachryma reſinoſa, Myrrhæ guſtu & colore proxima, ſed cujus arboris incertum eſt. Si bonum, guſtu erit ſubamarum, tranſlucidum cum frangitur, pingue cum fricatur, odorum, facile molleſcens & flammam concipiens, eamque cum ſtrepitu pertinaciter alens: Gummi quidam arboris eſſe ſpinoſæ in Arabia, India, Media &c. eſſe putant; illud nomen denotat, quaſi diceres fœtens gummi: videtur olim fuiſſe ex iis, quæ propter ingratum & gravem odorem, ferè fœtere videbantur, à βδέλλω fœteo, pedo.

Becabunga, eſt Veronicæ aquaticæ ſpecies, cujus eſt vox ficta. Ex B. **Beeke-Boom / Water-kers / Boekbunge / Waterbunge.** G. Bach-bungen / Waſſer-bungen / Brunnen-Kreß. Gall. *Creſſon aquatique, Berle.* A. Brook lime, Becabung.

Becion, eſt *Tuſſilago* ſeu *Farfara.* Sic dicitur quia pectoris morbis medela eſt, βὴξ quippe tuſſis eſt, & βήττω tuſſio.

Bechica, ſunt Medicamenta tuſſim inhibentia, ejuſque cauſas corrigentia, Lat. *Pectoralia* à βήττω tuſſio; Unde βὴξ tuſſis. B. **Borſt-middelen.** G. Burſt-Artzney. Gall. *Remedes pour la poitrine.* A. Expectorating Medecines.

Bedegarim, ſeu Bedeguar, vide *Spina alba.*

Behen, officinæ noſtrates monſtrant radices nomine *Behen*: Unam *Behen Rubram* appellant, alteram *albam.* De utraque controvertitur cujus ſint ſpeciei. Arabibus (ut Serapioni) ſunt *Behen*, paſtinacæ radicibus ſimiles. Hinc ſcribit Hali Abbas, *Behen & Paſtinacæ ſylveſtris radices* nullum inter ſe diſcrimen habere. E modernis *Behen albam* aliqui *Polemonii*, ſive *Lychnidis ſylveſtris* ſpeciem eſſe autumant, quam Tabernamontanus vocat *Herbam articularem*: *Behen rubrum*, alii *Limonii maritimi*, alii *Valerianæ rubræ*, alii *Biſtortæ* ſpeciem eſſe putant: aliqui vero, Garziâ & monente & reprehendente, *Zerumbeth* eſſe ſtatuunt. Hinc eſt, quod aliqui in deſcriptionibus

nibus Arabum ſubſtituunt *Eryngium*, alii *Tormentillam*, alii *Angelicam*, alii denique *Caryophyllatam*. Auctuarius & Myrepſus *Behen Hermodactylos* eſſe volunt, forſan avellanas purgatrices.

Belemnites, eſt lapis, ultra digiti longitudinem nòn aſſurgens, teres, in apicem obtuſum deſinens, aliquando plenus, aliquando concavus, terram vel arenam recondens, coloris albi, cinerei, aurei, pellucidus interdum, juxta longitudinem habens rimam: nomen τȣ̃ βέλȣ, id eſt ſagittæ effigiem repræſentat: dicitur & Lyncurius, quod ex urinâ Lyncis conflari falsò putent: vel Dactylus Idæus, quod in monte Ida reperitur. Gall. *Belemnite ou Pierre de Lynx.*

Belenoides, eſt proceſſus ſtyloides, cranii baſi infixus, à βάλλω jacio, unde βέλυς ſagitta, & εἶδος forma. B. Priem-wÿs uitſteekzel. G. Der Griffel gleiche Außwaſch. Gall. *Apophyſe ſtyloide.* A. The proceſſe ſtyloides.

Belladona, eſt planta, quæ caules dimittit ad altitudinem quatuor pedum qui ſunt craſſi, rotundi, ramoſi, villoſi; coloris rubicundi, obſcuri: folia ſolani, ſed duplo vel triplo majora, & latiora, oblonga, mollia, non anguloſa, aliquantum villoſa aut lanuginoſa: flores ex alis foliorum erumpunt, monopetali, campaniformes, ut plurimum in quinque partes laciniati; coloris albi & purpurei: flori ſuccedit fructus fere rotundus mollis, ceraſam æmulans, niger, ſplendens, in duo loculamenta diviſus, continens ſemina placentæ affixa, rotunda vel ovata: radix eſt longa, craſſa, albeſcens, in multos ramos diviſa; hæc planta creſcit in ſylvis, nomen eſt corruptum, ex *Bellonaria*, quo modo Solanum ſomniferum vocari ſcribit *Apulejus*. ſignificat etiam pulchram matronam, quia hac olim utebantur mulieres ad decorandam cutim.

Bellis, Bellius Flos, & Herba Margarita, eſt planta parva, humilis, quæ habet folia parva, oblonga, levigata, in extremitate ſua circularia, repentia, quædam parum crenata, alia integra; calicem monophyllum, profunde diviſum, & multifariam ad baſin fere uſque: florem habet vel nudum, vel planipetalum; capitulum ſeminale per maturitatem, delapſo flore, aſſurgit; ubique in pratis nota, ſic fortaſſe vocatur, quod

in pratis ubique bellum & lætum aſpectum præbeat, hinc belus quaſi pulcher dicitur; vocatur & conſolidago; quia ſucco ſuo glutinoſo vulnera conſolidat. B. **Madelieven / Maagdelieven / Margrieten / Kerſouwen.** G. Maßlieben / Maſſuſelen / Monatblümlein. Gall. ***Marguerites***, ***Paſquettes.*** A. Daiſie.

Benedicta Herba, vide *Caryophyllata.*

Benignus Morbus, eſt qui nulla vehementia & ſævitia, ſupra ordinarium curſum habet ſymptomata. B. **Een goedaardige ziekte.** G. Eine nicht allzu ſchwere Kranckheit. Gall. *Maladie Benigne.* A. Amild diſeaſe.

Benzoin, Gummi reſina eſt, ut dicunt arboris proceræ; Verum *Bontius*, dicit reperiri in Java plantam ex pluribus ſarmentis coalitam, qualis eſt Smilax aſpera; ſeu Salſa parilla, niſi quod ſarmenta ibi brachii craſſitiem æquent, vel etiam ſuperent, ita ut hæc in medio ſæpe truncus arboris continuus ſatis craſſus appareat, ex hujus cortice inciſo colligitur gummi benzoin. *Doctiſſ. H. N. Grimm*, notat eſſe arborem egregiæ formæ, recti caudicis, & mediocris magnitudinis, habens viri plerumque craſſitiem; Creſcit ad occidentem Sumatræ. Fructus fert rotundos ſed compreſſos, magnitudinis parvæ nucis avellanæ, & incluſus eſt tunicæ, inſtar nucum juglandium, quæ tamen aliquantulum, piloſa eſt. Folia profert tenera & mollia, inferius pallido-viridia ſuperius vero ſaturatè viridia. Nucleus hujus fructus ſaporem habet ingratum & amarum. Arbor quinquennis vel ſexennis uſque ad lignum ſecundum longitudinem vulneratur, unde liquor albus, tenuis, viſcoſus, glutinoſus & pellucidus exſtillat, qui ſolari calore induratur, unde duplex gummi, album & citrinum, vel craſſius & obſcuri coloris: Eſtque valde odoratum, & ſi bonum, pellucidum, globulis candidis refertum, thuris æmulum, citrineſcens eſt, venit etiam ex Siamo, Samaria, & Sion. Vocatur & *Aſa dulcis.* B. **Benzoin.** G. Benzoin. Gall. ***Benjoin.*** A. Benjamin vel Benzoin.

Berberis, eſt magna arbuſcula, ramoſa, ſpinoſa, corticem tenuem, & politum habens; folia oblonga parva, viridia, in margine inciſa, aliquantulum aſpera, ſaporis acidi; flores in parvos racemos congeſti, & multis parvis foliis flavis inſtructi ſunt; his ſuccedit fructus te-

ner,

ner, parvus, ovalis, ſucco plenus, poſt maturitatem coloris rubri, ſaporis acidi, adſtringentis, grati; ſemina oblonga, dura, coloris fuſci in ſe habens; radix non eſt compreſſa, lignoſa, intus flava: hæc arbuſcula creſcit in locis incultis: dicitur & *Oxyacantha*, idque à ſpinarum acuminatis cuſpidibus. *Berberis* vero eſt vox origine Barbarica, & ab eâ voce videtur deſcendere *Barbar*, *Barbaris*, & *Berberis*: nonnulli derivant ab *Amyrberis Avicennæ*, unde mutatis quibuſdam literis *Berberis* devolvi putant: vocatur etiam *Spina acida* & *Creſpinus* vel *Criſpinus*, ab Italica voce, *Creſpino*. B. Zaure-boom / Zuur-boom / Berbertiſſe-boom. G Paiſſel-Beer / Saurick / Erbſeil / Berberos-Strand. Gall. *Epine-vinette*, vel *Aigrette*. A. Barberty-tree, or Pipperidge bush.

Beriberi, *Bontio* aliiſque vox familiaris apud Indos: Vox eſt Barbarica ſignificans paralyſis ſpeciem, cum quis nictitando genubus & elevando, ovium inſtar incedat. B. Schaaps-Lammigheid.

Beryllus, βήρυλλος, quaſi virillus à virore lapidis.

Bes, alias *Beſſis*, *Biſſis*, *Biſſa*, vel *Biſe*, quaſi bis triens, quia $\frac{2}{3}$ ſive duo aſſis Trientes, ſeu quod dempto libræ Triente ſupereſt, *hoc eſt*, Unciæ VIII. Priſcian. p. 8. vulgo *Marca*, vox præterquam *Celſo*, *Galeno* uſitata. Olim *Des*, veluti dempto triente. Alias Libra numularia & octonaria.

Beta, eſt planta culinaria, quæ habet folia ex radice erumpentia magna, polita, ſplendentia, ſatis carnoſa, tenera, viridia, vel albeſcentia, aliquando viridia ſubfuſca, vel rubicunda, ſucco ſaporis nitri plena; flos eſt apetalus, ſtamineus, in globum collectus, calice quinquifido prehenſus; cuilibet floſculo ſubnaſcitur ovarium, quod eſt vaſculoſum, uno fœtum ſemine, fructus tres, quatuorve in unum colliguntur: radix annua, in nonnullis valde carnoſa, craſſa: dicitur Cicla officinarum. Gr. σεῦτλον, vel τεῦτλον. Nomen accepit, quod figuram Litteræ Græc. βῆτα dum ſemine turget, referat. Nam ſummitatem in acumine reflexam obtinet. B. Beet. G. Mangolt / Runckel / Pieſſen. Gall. *Bette*, *Poirée blanche*. A. Beet.

Betonica, eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia oblonga, ſatis ampla, viridia, in margine in-

ciſa, parum aſpera, ſaporis amari; caulem quadratum, parum rugoſum, folia hinc inde bina oppoſita habentem; flores in verticillos, deinde ad ſuperiora in ſpicas digeruntur, galeâ erectâ, imbricata, bifida, barba trifida, ſegmento medio bifido, majore; ſemina oblonga, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, incluſa; radix craſſa, fibroſa: dicitur & *Vetonica*, à varietate & copia remediorum; Κέϛρον à Græcis dicta eſt, hac ſiquidem voce opus interpunctum, acuve pictum nominavere, naſcitur in pratis, montoſis, frigidis & opacis locis, ideoque Gr. ψυχότροφον, vocata eſt, quaſi frigus alens, ab inventoribus Vetonibus Hiſpaniæ populis *Betonica* & *Vetonica* appellata eſt, quod in frigidis locis naſcatur; dicitur etiam κέβρον ab ἀκέομαι medeor, quia hæc planta ſummi uſus eſt in medicina. Porro Caryophylleus flos etiam vocatur *Betonica*, vel *Tunica* detractis à Betonica duabus literis prioribus. B. Betoni. G. Betonien. Gall. *Betoine*. A. Betony.

Betula & Betulla, Gr. Σημύδα: arbor eſt, mediocris altitudinis, cujus rami ſunt tenues, flexiles, incurvati, cortex exterior trunci eſt craſſus, aſper, albus, fiſſus; interior vero eſt tenuis, politus inſtar pergameni, hunc etiam veteres papyri loco adhibebant; lignum eſt album; folia mediocriter lata, acuta, in margine dentata, populo nigræ ſatis ſimilia, viridia, tenera, polita, ſaporis amari; flos mas amentaceus, folioſus axi affixus capillaceo longo; fructus loco a flore remoto ſquammoſus, cylindraceus, ſub ſquammis ſuis recondens ſemina alata; hæc arbor creſcit in ſylvis: quidam dici putant, quod bitumine ſcateat; apud Plinium enim legere eſt; *Bitumen ex ea Galli excoquunt*: Malunt alii à batuendo nomen accepiſſe: batuere enim cædere eſt. Sic Batula, levi mutatione, fit Betula. B. Berken-boom. G. Bircken-Baum. Gall. *Bouleau*. A. The Birch-Tree.

Bezoar, eſt vel Chymicum, vel animale. *Chymicum* eſt compoſitio ex *Butyro Antimonii* & *Spiritu nitri*, ex qua pulvis albus componitur, adverſus venena, qui & ſudorem prolicit. *Animale* duplex eſt *Orientale* vel *Occidentale*. Orientale reperitur in animali capri-cerva dicto. Eſtque animal Perſiæ ac Indiæ Orientalis, partim cervo ſimile, partim capræ: hinc fit ut aliis capra audiat, aliis hircus, aliis capri-cerva, Perſis *Pajon*, iſte lapis in

præ-

prædicto reperitur animali, nempe in proventriculo, hinc & in ventriculo aliiſque cavitatibus internis. Figuram habet ovalem, rotundam, ſeſſilem & intus cavam, in meditullio paleam continet, pilos, vel ſimilia, ſuperficies eſt lævis & glabra cum ſplendore, ſubſtantia è laminis cæparum adinſtar ſibi incumbentibus compacta, variante colore, plerumque atro-virente, hinc dilutius virente, pallеſcente, cineritio, fulveſcente melleo &c. odore nullo, niſi contrito, tum muſcum aut griſeam ambram redolet: variante magnitudine & pondere, plerumque ſc. intra juglandis magnitudinem conſtitutis, vel paulo majoribus aut minoribus, dantur quoque artificialia, ſed vili pendenda. Inprimis reperitur hic lapis, notante Kœmpfero, in Perſidis provincia *Laar*, aliiſque: genitrix eſt fera quædam montana caprini generis, quam incolæ *Paſèn*, noſtrates capri-cervam nominant, deſtituti voce, quæ utrumque ſexum exprimat. Animal pilis brevibus ex cinereo rufis veſtitur, magnitudinem capræ domeſticæ, ejuſdemque barbatum caput obtinens. Cornua fœminæ nulla ſunt, vel exigua; hircus longiora & liberalius extenſa gerit, annuliſque diſtincta inſignioribus, quorum numeri annos ætatis referunt; annum undecimum vel duodecimum raro exhibere dicuntur, adeoque illum ætatis annum haud excedere, reliquum corpus, a cervina forma, colore & agilitate nihil differt: timidiſſimum & maxime fugitivum eſt, inhoſpita aſperrimorum montium teſqua incolens, & ex ſolitudine montana in campos rariſſime deſcendens, & quamvis plures regni regiones inhabitat, lapides tamen Bezoardicos non omnes gignit. Omnes enim regiones quas incolunt capri-cervæ non ferunt herbas, ex quibus depaſtis lapides creduntur generari, vel qui generantur non omnes æque nobiles ſunt, hinc in quibuſdam locis nulla ex prædictis beſtiis datur ætate provecta, quæ lapidem non contineat, cum in aliis extra Larenſem Provinciam, ex centenis, vix una ſit, quæ lapide dotetur, eoque utplurimum exigui valoris: in hircis lapides majores & frequentius inveniuntur quam in fœminis: lapidem ferre judicantur annoſi, valde macilenti, colla habentes longiora, qui gregem præire geſtiunt, circumſpectius incedunt, & inſidias magis, atque ſodales, metuunt, quod idem de fœminis affirmabant

Autori ductores ibidem loci. Omnes Bezoardici non æque æſtimantur boni; notam legitimi lapidis profitentur, ſi volæ manus cinere aſperſæ, vel creta oblita affrictus, lineam inducat luteam, vel ex luteo viridantem: Hæc illis Lydius eſt, quo veritatem ſimul ac bonitatem explorant; Acus candentis admiſſio, quæ Cl. *Schrodero* placet, fallax bonitatis teſtis eſt: quia ſi adulterini ex reſinoſa conſtruuntur maſſa, acum utique admittent; legitimi vero plerique ita indurati ſunt, ut acum candentem reſpuant. Quos Cl. *Kæmpferus* in natali monte comparavit, & genuinos eſſe novit, vix candentis acus veſtigium recipiunt, ſed attactu ignis diſſiliunt: Neque eſt nota, addit, factitii lapidis, ſi interiores laminæ deterioris ſubſtantiæ & coloris fuerint: ea enim ex diverſitate alimenti diſparitas provenit, dum genitrix beſtia locum paſtus mutat. Pro genuino habet eos, qui inter reſinæ & lapidis ſubſtantiam ita ambigunt, ut contuſi in acido nitri, vel ſalis ſpiritu diſſolvantur, ac menſtruum colore ſatis rubente ſimulac virtute ſua imbuant: ex lapidis raritate & pretio facile colligitur, bezoardicos quibus in pharmacopæis Europæi utuntur, non eſſe Perſicos, vel ex eorum numero, qui a capris bezoardicis *Pasèn* nomen ſortiuntur, ſed vel ex aliis animalibus, vel ſub alio cœlo degentibus deprompto & ſuppoſitos. *Occidentale* venit etiam ex capri-cerva, nulla tamen cornua gerente; naſcitur in Peru, dicitur *Vicunniras* ſeu *Taraguas*, in iis locis animalis, ut de priori dictum, invenitur, circa rem heterogeneam in cavitate media contentam tunicatim concretus; Orientalibus ut plurimum major; ſuperficie ſcabra, colore cinereo, albo, nigro, obſcureve virente, qui optimus. Gall. *Bezoar.*

Bezoar Animale, eſt hepar & cor viperarum ſiccatarum & pulveriſatarum.

Bezoar Minerale, eſt præparatio antimonii ſudoriferi, cui attribuitur virtus, quæ bezoar orientali adſcribitur, unde nomen.

Bezoardicum, eſt Medicamentum alexipharmacum venena & malignitates expellens. Derivatur nomen à Lapide bezoar. B. Een tegengiſt. G. Wider-Giſſt. Gall. *Contre-poiſon.* A. A Antidote.

Bibenella, & Bipenulla, Idem quod *Pimpinella.*

Bibitorius Musculus, ſive rectus, *Oculum adducens*, poſitus in majori angulo oculi, ortus ex foramine orbitæ irregulari, anterius bulbo implantatur, ſic dictus, quod introrſum naſum verſus oculum ducat, bibenteſque cantharum inſpicere cogat. B. De drinkſpier. G. Der Sauffer Mauß. Gall. *Muſcle Adducteur*. A. The drinking muſcle.

Bibliotheca, quaſi βιβλίων θήκη, librorum theca; βίβλος autem ſignificat plantam, quæ papyrus dicitur, quâ olim chartæ conficiebantur.

Biceps Musculus, hoc nomine gaudent duo muſculi, quorum unus eſt Tibiam, alter Cubitum movendo dicatus: qui Tibiam movet oritur uno capite in tuberoſitate oſſis Iſchii, altero in inferiore & exteriore parte femoris, & inſeritur in Epiphyſi ſuperiori Fibulæ. Qui autem Cubitum movet, oritur uno capite à proceſſu coracoideo, altero à cavitate clinoidea ſcapulæ, inſeritur Ulnæ parti anteriori. B. De tweehoofdige ſpier. G. Der zweykopffige Mauß. Gall. *Muſcle biceps; ou jumeaux; celui du bras peut être appellé Coraco-Radial, par rapport à ſes attaches*. A. The Muſcle with two heades.

Bicongius, eſt menſura duodecim ſextarios continens, dicitur continere viginti quatuor libras vini.

Bilis, eſt duplex, vel quæ in hepate mediantibus glandulis exiguis ſegregatur, vel in veſicula fellea: utraque per ductum Cholidochum in inteſtinum duodenum exantlatur, ut ibi ciborum ulteriori perfectioni inſerviat, & fæces à ſecretione chyli relictas foras convehat. *Bilis* chemice examinata conſtat ex ſulphure, ſale volatili & pauca aqua, Ordinario flava utraque eſt; tamen quæ in veſicula continetur eſt profundius flava, ſpiſſior, amarior, quam quæ ex Hepate continuo deſtillat: Et prior tantum copia, compreſſu externo, contractione fibrarum irritatarum in muſculoſâ veſicæ tunica, excernitur; e contra vero hepatica dilutior, pellucidior, blandior, jugi fluore ſtillat, & ſolis actionibus circumductorum humorum, & reſpiratione expellitur; utraque hæc bilis humor eſt ſaponaceus, abſtergens, olea aquæ miſcibilia reddens, reſinas, gummi, tenacia quæque reſolvens, attenuans, homogenea faciens, ſi cum his conteritur; nec alcalica eſt, nec acida, ſed oleo, ſale, ſpiritibus inpri-

mis

mis concrevit aqua dilutis, non combuſtilis, niſi ſiccata prius, hæc tamen bilis cyſtica plus, hepatica minus præſtat; unde diverſitas quædam videtur in his. *Præter* ordinem vero Vitellina, Porracea, Æruginoſa, vel Glaſtea eſt, quæ colorum diverſitates ſolummodo ex ſpiſſitudine varia, & mora in cavo communi contracta expullulant. Bilis igitur eſt liquidum ex ſanguine ſecretum, neque Bilis dicitur, niſi quando à ſanguine ſegregata fuerit; ideoque Veterum ſententia de humore bilioſo, inventa circulatione ſanguinis, prorſus corruit, vide *Humores ſanguinei*, *Celſo* Fel. χολὴ ξανθὴ, aut κροκοειδὴς, γλυκὺ, quaſi dulce à contrario ſenſu, cum ſit amariſſimum, teſtibus *Plinio & Aureliano*. B. Gal. G. Die Gall. Gall. *Fiel*, *Bile*. A. The Gall or Bile.

Biliosus, dicitur, præſertim Veteribus, qui multa bile abundat, & hinc ob temperamentum illud in quoſdam inclinat morbos; ſed qui noſtra inſpiciat fundamenta, aliter videbit, bilem quidem deficere, ſed bonam nunquam abundare. B. Gal-agtig. G. Gifftgallig/ der viel Choleriſche Feuchtigkeit hat. Gall. *Bilieux*, *cholere*. A. Bilious or Cholerick.

Bilis Atra, Idem quod *Melancholia*.

Biolychnion, eſt calor nativus qui à parentibus fœtui communicatur, ipſumque deinceps comitatur; verum poſtea cum in lucem editus eſt, hic calor ſenſim perit, poſtquam pueri ſpiritus & ſanguis ab alimentis & aëre nitroſo, alterantur, reficiuntur, mutantur. Nugæ ſunt eorum, qui affirmant calidum hoc perennare; Nam ſi calidum ſit, in continuô partium attritu & motu erit, ergo ut cæteri ignes & calores, diſpellitur, ex βίος vita, & λύχνος lumen. B. De ingeboren warmte. G. Eingebohren Warme. Gall. *la chaleur naturelle*. A. Nativa heat.

Bipinella, ſive Pimpinella, eſt herba, cujus folia binis ordinibus plumatim ſive pennatim digeſta ſunt, unde nomen. Vide *Pimpinella*.

Bislingua eſt *Hypogloſſum*, ſeu *Laurus Alexandrina*, ſic dicitur, quia ſupra ejus folium inſuper foliolum habet linguæ inſtar.

Bismalva, ſive Althæa: eſt officinarum vox barbarica. Vult dici, quaſi duplex malva, vel quæ alterum tantum viribus pollet. Vel dicitur quaſi malva ibiſcum, vel malva viſcum. Vide *Althæa*.

Bismüthum, idem quod *Marcaſita.*

Bistacium, mutato B in P. fit *Piſtacium.*

Bistorta, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, ſatis ampla, & acuta, Patientiam referentia, magis viridia in ſuperiori, quam in inferiori parte, ex his erumpunt caules rotundi, parva quædam folia habentes; calix monophyllus, membranaceus, geminus, unus alteri ſuppoſitus, inſtar vaginæ; ex fundo hujus pedunculus oritur, cujus deinde fini adnaſcitur flos monopetalus, in ſegmenta profundiſſime ſectus, & ſtaminibus octo præditus, in denſas & longas ſpicas congeſtus; in fundo hujus floris invenitur ovarium triquetrum, inſtructum tuba longa, continens poſt maturitatem ſemina triangularia, & ſplendentia; radix eſt carnoſa quaſi tuberoſa & geniculata ſeu nodoſa, oblonga, pollicem craſſa, in ſe contorta, capillitio donata, foris ex fuſco nigricans, intus ex flavo rubeſcens, ſaporis auſteriuſculi, adſtringentis, odoris nullius; creſcit in locis humidis; voluerunt quidam illam eſſe Britannicam veterum, ſed hujus radix eſt tenuis, cum illa Biſtortæ ſit ſatis craſſa, folia tamen utriuſque ſatis bene inter ſe conveniunt: dicitur *Biſtorta*, ob radicem ſemel aut bis contortam: dicitur etiam *Serpentaria*, *Colubrina* & interdum *Dracunculus*, vel *Dracontium*. B. Hertſ-tonge. G. Nater-Wurtz. Gall. *Biſtorte*. A. Biſtort, Snake-weed.

Bitumen, dicitur omne corpus, quod igni admotum facile flammam concipit, napthâ atque Petroleo ſpiſſius, lentum valde, tenacitate tamen primo adhuc diffluente; ab ignis calore liqueſcit, in aqua non ſubſidet nec miſcetur; ſive tum minerale, vegetabile, vel factitium fuerit, unde nomen generale eſt.

Bitumen Judaicum, vide *Aſphaltos.*

Blæsitas, eſt depravata locutio, à vitio linguæ, in conformatione aut obſtructione peccantis. B. Liſpen. G. Liſpeln. Gall. *Begayement.* A. Liſpe. Vide *Balbuties.*

Blæsus, eſt vitium in verborum prolatione. Item is cui pedes ſive crura extrorſum vertuntur: vel cui dorſi ſpina anterius vel poſterius incurvata eſt. Paralyticum quoque ſignificat, à βλαισόω diſtorqueo. B. Liſper. G. Der dauluvelt. Gall. *Begue.* A. That ſtammeth in ſpeaking, or Liſpeth.

Blap-

Blaptisecula, vide *Cyanus*.

Blas, eſt nomen ab *Helmontio* confictum, ſignificans generaliter aſtrorum motum localem & alternativum; ſed quid ipſe per illud vocabulum ſignificat forte neſcivit, ſaltem nos neſcimus.

Blaterones, ex βλὰξ derivatur. Eſt autem nomen piſcis inutilis, ut ſunt blaterones homines, multa, ſed inutilia dicentes.

Blatta, Vermiculus eſt, quaſi blapta, ἀπὸ τοῦ βλάπτειν, id eſt nocendo, quia libros, ac veſtes erodit. Hinc blattaria herba, quæ blattis ſcatet.

Blatta Bizantia, ſive Unguis Odoratus, eſt alicujus conchilii integumentum: Odore ſuavi, colore fuſco, figura oblonga inſtar unguis.

Blattaria, planta eſt verbaſcum referens, differt tantum ab eo, quod ejus fructus ſit magis rotundus, caules habet rectos, fortes, in ramos diviſos; folia ejus ſunt longa, verbaſco anguſtiora, acuta, in margine inciſa, non lanuginoſa, coloris viridis nigricantis, in parte ſuperiori ſplendentia, odoris ingrati, ſaporis amari; flores in quinque partes diviſi, odori parum, pedunculis villoſis adhærentes; his floribus ſuccedit diviſis in eorum locum fructus, qui includit ſemina minima, nigricantia; radix rapum refert, eſt alba, dura, aliquantulum fibroſa: hæc invenit nomen hoc Latinum, à colligendis in ſe blattis: nam ſi alibi reponitur, vel projicitur, dicunt plurimas blattas ſuper ea colligi. Alii à βλάπτω noceo, quia blattæ veſtimenta rodunt, & perforant. B. Motten-kruid. G. Schaben-Kraut / Motten-Kraut. Gall. *herbe aux mites Blattaire*. A. Mothmulleyn.

Blenna, eſt mucus craſſus per palati foramina & nares deſtillans, qui provenit ex glandulis membranæ Schneiderianæ, inveſtientis internas nares, cavitates oſſis maxillæ ſuperioris, ſinus frontales, oſſiſque cuneiformis. B. Snot. G. Putzen / Rotz / der Unflat durch die Naſen. Gall. *Morve*, *Morveu*. A. Snot.

Blepharides, idem quod *Cilia*.

Blepharon, vide *Palpebra*.

Blepharoxystum, inſtrumentum eſt, quo palpebræ raduntur & concinnantur, in Trachomate, ſive aſperitudine calloſa palpebrarum interiorum, ex βλέφαρον, & ξυρῶ tondeo.

Βλητρίζμὺς, incontiens eſt corporis jactatio, ex βάλλω, jacio.

Blitum, eſt planta, cujus duæ ſpecies dantur generales, una alba, altera rubra, harum ſingulæ adhuc dividuntur in duas alias, blitum album majus habet caulem album, ramoſum, quatuor circiter pedes altum; folia Betæ inſtar ſed minora; flores ſunt parvi, tribus ſtaminibus conſtantes; ex calice tripartito ſurgentibus; piſtillum autem abit deinde in ſemen plerumque oblongum, in capſula veſicæ æmula, quæ calix floris fuit, reconditum: radix eſt longa, pollicem craſſa, ſaporis inſulſi, ut tota planta: blitum rubrum majus, ſive blitum nigrum, cum præcedente omnino convenit, differt tantum a colore; & quod ejus folia plerumque ſunt minora; datur & blitum album minus, & blitum rubrum minus, refrigerantis & humectantis virtutis, quæ ab inſulſo fatuoque ſapore nomen habet: à Gr. βλὰξ, quod bardum aut ſtupidum denotat. Gr. βλίτον ſtolidus, ignavus. B. Majer. G. Majer/ Meyer. Gall. *Blette*. A. Blite.

Boa, papularum morbus eſt, cum maculis rubentibus corpus rubet. Idem quod *Papula*. B. Roodhont/ roodſong/ roodvonk. G. Hitz-Blatterlein. A. Pimples.

Bochetum, ſive Decoctum Secundarium, eſt alicujus decocti ſecunda decoctio. B. Minderdrank.

Bocia, eſt vas vitreum ventricoſum cucurbitæ inſtar. B. Een buik-glas. G. Bauch-Glaß. Gall. *Verre ventru*. A. Bellied glaſſe.

Bocium, idem quod *Bronchocele*.

Bolbocastanum, vide *Bulbocaſtanum*.

Bolbonac, vide *Bulbonac*.

Bolbos, vide *Bulbus*.

Boletus Cervi, *Fungus cervinus*, *Tuber cervinum*. Creſcit in ſylvis ubi cervorum copia eſt. Sunt rotundi, magnitudine fere pilæ palmariæ, & aliquando minores, cortice obducuntur ſubnigro, intus continent materiam pulverulentam nigerrimam. Βωλίτοι nomen habent teſte Marcello, ἀπὸ τῆ βῶλος gleba, & λίαν valde. B. Herts-wannen/ herts-ſpongie. G. Hirſch-Brunſt/ Hirſch-Schwamm. A. a Mushroem ſpawn, ſlime of the Hart.

BOLUS, eſt Medicamentum internum, habens conſiſtentiam, melle paulo craſſiorem; & quantitas quæ unica doſi præſcripta buccâ commodè excipi poteſt. B. **Een brok.** G. Ein Biſſen / Mundvoll / Brocken. Gall. *Bolus*, *Morceau*, *une bouchée*. A. A Bolus.

BOLUS, Terræ genus eſt, ex pallido rubrum, vaporibus Martialibus imprimis imprægnatum. Eſtque Armena, Orientalis, Germanica, Bohemica, alba &c. in omnibus linguis *Bolus* appellatur. Gr. βῶλος gleba; ager; à βόω paſco & λίαν valde, quod è glebis pabulum animantibus uberrimè effloreſcat.

BOMBAX, BAMBAX & PAMBAX, ſynonyma ſunt, hinc nobis (ſed malè) **Boom-wol** / nam arboreus tantum frutex eſt. Hinc porro **Bombazijne Wambaig** &c. ſic fortè appellatur, quia more vermis bombycis, fructus ejus intus cote, in modum ſerici, eſt quaſi nendo obductus. Vide *Xylon*. B **Kattoen** / **Boom-wol**. G. Baum-Wol. Gall. *Cotton*. A. Cotton.

BOMBUS, idem quod *Borborygmus*.

BONA, vel BOONA; eſt *Faba*, ſeu *Phaſeolus*. Fortè nomen ſortitur à Belgico idiomate *Boone*: vel à Latino Bonum, quod legumen illud bene nutriat, hominique brutoque ſalutare & bonum.

BONIFACIA, idem quod *Laurus Alexandrina*.

BONUS GENIUS, eſt *Peucedanum*: à Græcis prophetis ἀγαθὸς δαίμων, fortaſſe ob eximias vires, vel ob prognoſtica boni ominis, quæ ex illo divinare putabant.

BONUS HENRICUS, eſt lapathi vel Chenopodii ſpecies: planta ſcilicet, quæ plures caules habet pedem circiter altos, craſſos, multis foliis triangularibus cinctos, quorum quædam atriplici, alia aro ſimilia ſunt, ſed alba & farinoſa, longis pedunculis adhærentia; flos eſt apetalus, conſtans plurimis ſtaminibus ex calice multifido ſurgentibus: piſtillum autem abit in ſemen orbiculatum, planum in capſula veluti ſtelliformi, quæ floris calix fuit, reconditum: radix eſt longa, craſſa, in plures ramos diviſa, coloris flavi inſtar patientiæ: ſic ob vires laudabiles appellatur: fortè ejus vires primum à quopiam Henrico detectæ fuerunt: ideoque *Tota bona* & *Aureum Olus*. Gr. χρυσολάχανον. B. **Algoede / Goeden Hendrik / Lammekens oir.** G. Guter Heinrich / Schmerbel. Gall. *Toute bonne*, *Bon-Henri*. A. English Mercury.

BO-

Borago eſt herba, quæ habet caulem rotundum, debilem, excavatum, tenerum, ramoſum, ſetis quaſi obductum, terram verſus inclinatis: folia ex radice erumpentia, ampla, oblonga, aut fere rotunda, villoſa, parum acuta, tactui aſpera, plerumque repentia: flores in ſummitate caulis naſcuntur, cærulei, vel albi, pulchri, viſui grati, monopetali, rotati, ex cujus calice multifido oritur piſtillum, media floris parti ad inſtar clavi infixum, & quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina veluti viperini capitis æmula, nigra, quæ in calice ipſo longe ampliato matureſcunt: radix eſt craſſa, digitum longa, ſuccum viſcoſum & craſſum continens, inſipidum: *Borago* mutato B. in C. eſt *Corrago*, quia putatur cor ejus plantæ uſu roborari, & lætificari. B. Bernagie. G. Boretſch / Burretſch. Gall. *Bourrache*. A. Borrage.

Borax, eſt ſal factitium ex ſale Armoniaco, Nitro, Tartaro calcinato, Sale communi, Alumine, quæ cum urina liquantur, filtrantur, & tandem evaporantur. Sunt qui putant originem habere ex ſtabulis in quibus Elephantes aluntur, quæ urina eorum & ſtercoribus imprægnata ſunt. *Dioſcorides* dicit habere porri colorem, ſed noſtrum album eſt, inſtar nitri: fortè à Porro nomen mutuatum, mutato P. in C. Gr. χρυσοκόλλα ſive auri gluten. B. Boras / Goud-ſoudeerſel. G. Borras / Burreß. Gall. & A. *Borax*, *Boras*.

Borborygmus, eſt murmur in inteſtinis amplis cum ſonitu, ortum à flatu incluſo, à βορβορύζω ſtrepitum edo. B. Beſlote winden. G. Ein Gemummel / Getöß in Leibe. Gall. *Bruït*. A. Murmuring of the gutts.

Borozail, aut *Zail* Æthiopum; in viris *Aſab*, in fœminis vero *Aſſabatus* dicitur. In utraque ora fluvii *Senega* multa ſunt regna, præſertim in ea quæ meridiem ſpectat, Regnum *Mely*, in ea quæ ſeptentrionem regnum *Tombotu*. Ibi graſſatur morbus, partes genitales potiſſimum infeſtans, diverſus ab eo quæ vulgo *Gallicus* dicitur, qui ex immodica venere, cui multum obnoxii ſunt, ortum habet.

Bosci Salvia, herba eſt à Boſcum, vel Boſcus, *bois*, in quibus locis creſcit.

Bosmoros, ſeu Bosporos, eſt frumenti ſpecies,

 for-

fortè à βόσκω paſco, & μόρος portio: quia frumentum dentibus vel mola dividitur: vel quia à bobus calcando à paleis ſeparatur, βȣ̃ς & βῶς dorice eſt bos, vel etiam ex βȣ̃ & πείρω tranſadigo, tranſeo.

Botanica, eſt ea ſcientiæ naturalis pars, quæ docet ſtructuram, vires, & uſum plantarum, eaſque certa methodo in ſuas claſſes & genera diſtribuit; hinc *Botanicus* dicitur, qui hanc ſcientiam tractat. Gr. à βοτάνη herba, gramen. B. **Kruid-kenning.** G. Kraut-Kennung. Gall. *la Botanique.* A. Botany or ſimpling.

Bothor, ſunt puſtulæ oris non ſerpentes, ſed tales quæ facile ſuppurantur & delentur, etſi nonnunquam leviter eas ſuppurare contingat. Eſtque *Bothor* generalis appellatio etiam puſtularum faciei, pulmonis & aliarum partium. Variolæ ac morbilli etiam *Bothor* ab Arabibus nominantur & pro veſiculis puſtuliſque oculis adventantibus ſumuntur.

Botrys, eſt racemus uvarum vitis; ut & Herbæ nomen, quæ ſic à ſemine vocatur, quod racematim ramulis adnaſcitur; ſive quod plura ejus ſemina caulibus ſic conferta pendeant, ut racemi in uva referant imaginem, à Cappadocibus, ἀμβροσίαν vocari author eſt *Dioſcorides*. B. **Druiven-kruid/ Piment.** G. Trauben-Kraut / Krotten-Kraut. Gall. *Pimen.* A. Oake of Jeruſalem.

Bounias Gr. Βȣνίας, ſpecies Napi, cujus radix in rorundum creſcit, ac βȣνȣς, ſeu verrucoſa loca amat.

Bovina Fames, idem quod *Bulimia.*

Brabyla, prunorum ſpecies eſt; ſic dicuntur quia alvum ducunt, quaſi βορὰν βάλλοντα, id eſt, cibos depellentia, & ἦλα quaſi μȣ̃λα, id eſt mala.

Bracherium, idem quod *Amma.*

Brachia, Gr. Βραχίονες, ſunt plantarum, præcipuè autem arborum rami, quod inſtar brachiorum hominis extendantur. B. **Boom-armen.** G. **Der Aſt.** Gall. *Branches des Arbres.* A. Branches of trees.

Brachiale, idem quod *Carpus.*

Brachiæus, vide *Brachium.*

Brachium, ſive Lacertus, eſt membrum conſtans brachio propriè dicto, cubito & manu. Fortè à βραχίον ſive βραχύτερος τȣ̃ λοιπȣ̃ τῶ χειρῶν, breviſſimus reliquæ partis manuum. Unde *Brachiæus Muſculus.* B. **Den Arm.**

Arm. G. Der Arm. Gall. *Le bras.* A. The arm.

Brachylogia, vide *Brachylogus.*

Brachylogus, eſt qui ſuas ſententias breviter determinat. *Brachylogia* eſt brevis locutio. Ut ſunt *Aphoriſmi Hippocratis*, βραχὺ breve, & λέγω dico. Vide *Aphoriſmus.*

Brachypnoea ſignificat frequentius brevem, & ſimul ex longis intervallis factam ſpirationem.

Bradypepsia, eſt tarda in ventriculo Ciborum concoctio, orta ex defectu ſalivæ, liquoris gaſtrici, fibrarum ventriculi laxitate, pituita viſcida abundante, motu corporis & reſpiratione imminutis: ex βραδὺ tardum, & πέπτω coquo. B. Een langſame koking der mage. G. Langſame Kochung des Magens. A. Slow digeſtion.

Βραχυπόται, ex βραχὺς, brevis, & πίνω, bibo, qui parum, & raro bibunt. Plerumque ſunt phrenitici, qui ad potus neceſſitatem non attendunt.

Βραχύπνοος, ex βραχὺς, & πνέω, ſpiro, brevis ſpiritus, qui parùm, & raro ſpiritum ducit.

Branca, eſt vox Italica, & ſignificat pedem: ſic vocatur Acanthus, *Branca urſina.*: ideoque à ſimilitudine quam ejus folia cum anterioribus urſorum pedibus habent.

Branchus, eſt raucedo faucium, & aſperæ arteriæ. Raucitas *Plin.* Ravis *Plauto.* à βρέχω ſorbeo. Vide *Raucedo.*

Brassica, eſt planta, quæ habet caulem humilem, craſſum, cortice duro obductum, ſubſtantia medulloſa repleto, ſaporis acris ſubdulcis: folia in initio erumpentia ſunt ampla, obrotunda, fragilia, rubicunda, ſucculenta, rugoſa, inciſa, ſinuoſa, caulibus longis & craſſis adhærentia, plerumque convoluta, nervoſa, foliis in parte inferiori deciſis, altera ſuperioris partis ſibi invicem accumbentia & comprimentia, formant magnum caput obrotundum: flores quadrifidi & cruciformes, tetrapetali, ex quorum calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, ſeu ſiliquam teretem, longam, cylindraceam, ſepto intermedio, cui valvæ imbricatæ utrimque adhæreſcunt, in duo loculamenta diviſam, ſeminibuſque fœtam ſubrotundis; radix eſt craſſa, multas habens fibras. Gr. Κράμβη; nomen accepit à præſeca, quod ex hujus ſcapo

minutim præſecatur, ſiquidem nunc tonſili, nunc cymoſo caule ſpectatur: Non deſunt, qui braſſicam contendant ἀπὸ τ͂ βρύζειν, *à vorando* nomen accepiſſe, Eſtur enim à totâ Plebeculâ tum cocta, tum cruda, vel muriâ condita. Non deſunt qui Braſſicam, quaſi *Paſſicam* nominatam referunt, quod ex caule minutatim præſecatur, ut paſſa fiat. Vide *Crambe.* hæc planta dividitur in tres ſpecies, 1°. eſt quæ folia clauſa, & dicitur capitata, 2°. quæ folia explicata habet, 3°. Braſſica cauliflora dicitur. B. **Kool.** G. **Kohl.** Gall. *Choux.* A. Colewort.

Brassica Marina, vide *Soldanella.*

Bregma, eſt os ſincipitis, figura quadrangularis anterius interventu ſuturæ coronalis conjunctum oſſi frontali, poſterius interventu ſuturæ lambdoideæ connexum oſſi occipitali, laterali una parte intercurrente ſutura ſagittali connectitur cum ſuo pari cognomine, altero latere cum oſſe temporum, à βρέχω madefacio, quia illa oſſa infantibus, & ſæpe adultis humida & tenera ſunt. B. **Het opper hoofds-been.** Gall. *l'os Parietal.*

Breve Vas, dicitur vas à ventriculo venoſum in ramum venoſum lienarem tranſiens. B. **Het korte vat.** G. **Das kurtze Gefäß.** Gall. *Vaiſſeau bref ou court.* A. The Short veſſel.

Brevis Cubiti Musculus, eſt muſculorum cubiti extenſor ſecundus dictus & brevis. Oritur ab humeri cervice, poſterius miſcetur cum Longo & humeri os occupat, deſinit vero in illam Olecrani partem, cui innitimur. B. **De korte elleboogs ſpier.** G. **Den kurtze Elſenbogen Mauß.** Gall. *Le muſcle court extenſeur de l'avant bras.* A. The Short muſcle of the Elbow.

Britannica. eſt Herba, quam dicunt in convallibus locis prope Arcem *Bretten* reperiri, unde nomen deducunt. Sed malè: neque, à britannica inſula deduci debet ut nonnulli ſtatuunt. Sed eſt vox origine Friſica: Medetur quippe gingivis ſanguinolentis in ſcorbutico malo, quando dentes vacillant, conſumuntur, atque decidunt. Venit itaque à vocibus *Britten* en *Brit*, quod ſonat *firmiter claudere* vel *inhærere*, ut dentes ſanis in alveolis ſolent, deinde additur *Tan*, & unius litteræ adjectione *D* fit *tand*: & *Hica* ſignificat dentium expulſionem: hinc noſtris *Hik* ſive ſingultus, quia illa convulſionis ſpecies cum flatu expellitur.

Bri-

Briza, eſt frumenti ſpecies, ex quo panes conficiuntur: dicta hæc planta ἀπὸ τοῦ βρίζειν, quod eſt onerare, aggravare, & quaſi Veterno ſopire; quod hujus panis eſu evenire, ſcriptum reliquit *Galenus.*

Brochi, ſunt labiones, ſive qui magna & inordinata labia habent: Item laquei Chirurgici genus.

Brodium, eſt liquor in quo Medicamenta vel aſſervantur vel diluuntur. Item expreſſus ſuccus ex materia cocta. v. g. ex Capone.

Bromos, eſt frumenti ſpecies: dicitur βρῶμος & βρόμος non à fætore, ſed potius quia veterina ea multum veſcantur, vel à fragore, ſonituque, quem ſeges matura, minimo tacta flatu, edit. Alii βρῶμος legunt à βρῶμα, quod cibum ſignificat. Vocatur aliquando *Avena.*

Bronchia, ſunt aſperæ arteriæ, ſeu fiſtulæ reſpiratoriæ ramificationes; quæ ex annulis cartilagineis & membranis contractilibus componuntur: quæque primo in ramos, dein in ramulos innumeros diviſæ, deſinunt in minimas illas veſiculas, præcipuam pulmonum ſubſtantiam conficientes, quæ ramulis racemorum inſtar adhærent. à βρόγχος, guttur. B. De Longe pypjes. Gall. *les Bronches.*

Bronchocele, eſt tumor in larynge aut Broncho vel glandula Thyroidea; apparens, ortus ab humoribus in folliculis adipoſis ſtagnantibus, vel ab aëre emphyſematis ſpeciem referente, à βρόγχος media pars aſpertæ arteriæ, aut κήλη tumor. B. Gorgel-gezwel / Keelſcheur. G. Gurgel Geſchwulſt. Gall. *Broncocele, ou Goëtre.* A. A tumor in the throate.

Bronchotomia, eſt aſperæ arteriæ, in membranoſa ejus parte, quæ eſt intra duos annulos, ſectio; uſus eſt in angina caput laryngis occupante, ad ſuffocationem inhibendam, ex βρόγχος media pars aſperæ arteriæ, τέμνω ſeco. B. Een openinge in de longe-pijp / ſtrot-ſnee. G. Eröffnung der Gurgel. Gall. *Broncotomie; Section du goſier.* A. Acutting of ths wind-pipe.

Bronchus, eſt aſperæ arteriæ portio media, fiſtuloſa, ex annulis incompletis, ſive non perfecte rotundis anterius conſtructa; poſterius per membranam muſculoſam connexis, ubi in rotunditate deficiunt; ſuperior pars *Larynx*; inferior *Veſicularis* dicitur: inſervit voci & reſpirationi, à βρέχω vel βρόχω ſorbeo, jugiter enim ad ſangui-

nis accenſionem aër abſorbetur. B. **Het middelſte deel der lucht-ader / longe-pijp.** G. **Die Gurgel.** Gall. *Goſier.* A. The wind-pipe.

Bruchus, à βρύχω, comedo, vermis eſt herbas, & arborum frondes rodens. Dicitur aliis βρύχος, à βρύχω, frendo, ſtrideo.

Brunella, eſt planta, quæ habet caulem minimum, repentem, lanuginoſum parum, anguloſum, coloris purpurei: folia oblonga, villoſa, rubicunda, ſaporis viſcoſi aliquantulum amari: flores in ſpicam ſquammatam, denſam, brevem congeruntur, habentque galeam erectam, integram, cavam, longam, in ſuperiori parte in decem labiis diſſectam: ſemina obrotunda in capſula, quæ flori tanquam calix inſervit, incluſa: radix eſt parva, fibroſa; creſcit hæc planta in ſylvis & montibus. vid. Etymon in Prunella.

Bruscandula, vide *Lupinus.*

Bruscus, vide *Ruſcus.*

Brygmus, eſt dentium inter ſe colliſorum ſtridor & ſtrepitus ortus à motu convulſivo muſculos maxillæ inferioris occupante, obſervandus in Epilepſia, ſimilibuſque morbis convulſivis. βρυγμός. B. **Het knerſen der tanden.**

Bryon, eſt muſcus, à βρύειν pullulare, quia muſcus ex arborum corticibus expullulat. Vide *Muſcus.*

Bryonia, dicitur à βρύειν pullulare, quod in adjacentes ſcandens latè pullulet: videtur derivari à βρύον uva: vel à βρύειν germinare: uvas enim profert, & plura & longa germina. Gr. Ἄμπελος λευκὴ, ψίλωθρον. *Vitis alba* dicitur, non quod vitis ſit, ſed quod in vitis ſimilitudinem, juxta parietes proſerpat, claviculiſque ubique adhæreat: *Viticella* idcirco quoque nomen eſt: ut & *Pſilothrum*, quod ejus acinis coria depilari poſſint. planta eſt quæ habet caules exiguos, ramoſos, teneros, villoſos, intra parvum tempus in magnam altitudinem creſcentes, ſcandentes, plantas vicinas amplectentes: folia vitim referunt, ſed minora, aſpera, albeſcentia: flores ſunt monopetali, campaniformes, albi, exigui, patentes, quinquifidi, ora radiatim expanſa, calice tenaciſſime comprehenſi, proprio calici adnati ita, ut unum corpus eſſe videantur, quinque ſtaminibus præditi; alii flores ſimiles inna-

ſcuntur

ſcuntur ovario ſupra apicem ejus calice inſtructum. Ovarium innatum fini pedunculi, eſt bacca rotunda, vel ovata in initio viridis, ſed poſt maturitatem rubicunda, ſuccum flaveſcentem ſaporis ingrati habens, in qua hærent ſemina plura ovata & acuta; hujus ovarii apex coronatur calice & flore hermaphrodito ſimili flori maſculino, ſed minore: radix longa, craſſa, tuberoſa, carnoſa, albida, flaveſcens, quaſi fungoſa, intus circulis donata, ſaporis acris mordacis, amaricantis; nauſeabundi, odoris viroſi, dum recens eſt, mitior fit, dum ſeneſcit: obſervatum eſt ad triginta annos vivere, & radicem ad hominis craſſitiem excreviſſe; creſcit in aqua, & locis uliginoſis, ſi radix eſt bifurcata, tunc illam ſæpe pro Mandragora vendunt, cultro faciem fingunt, & in ſuperna parte infigunt granum hordei, quod deinde creſcens, emittit radices tenues quæ pilos capitis referunt. B. Quartel beſien/ wilde Wijngaart. G. Stick-Wurtz/ Schiß-Wurtz/ Raß-Wurtzel/ Hunds-Kürbs/ Römiſche Rübe/ wilder Zitwan/ Teuffels-Kirß. Gall. *Bryone, ſeu ardent, Colubrine, Couleuvrée, vigne blanche.* A. Bryony.

Bryopteris, ſeu Dryopteris, ex filix querna alba, muſco quercino innaſcens, à βρύον muſcus quercinus, & πτέρις filix, folia enim alarum in modum habet explicata, à πτέρυξ ala.

Bryton, eſt cereviſia; à βρύω germino, pullulo, quia hordeum, ex quo cereviſia coquitur, prius pullulare, &, germen emittere debet.

Bubonium, ſeu Inguinalis; ſic dicitur quia bubones, ſeu tumores inguinales ſanare dicitur, βουβὼν enim eſt inguen, & tumor in inguinum glandulis.

Bubo, eſt inguen, ſive locus à flexu femoris ad pubem. Item tumor p. n. in inguinibus, à lue venerea, vel peſte excitatus, hærens in glandulis inguinalibus vel inflammatis, vel ſuppuratis, vel ſcirrhoſis à βουβωνιάω bubone laboro. B. Lagbuil/ lag-klier/ peſt-buil/ venus-buil/ klap-oor. G. Druſen/ Schlier/ Wachs-Druſen/ Knuttel in collo ſi fuerit. Ein Schlier. Gall. *Un bubon, Poulain.* A. Boile.

Bubonocele, eſt *Hernia* ſive *Ramex inguinalis*, hoc eſt quando inteſtina per proceſſum peritonæi dilatatum, juxta decurſum vaſorum ſpermaticorum, in inguina de-

labuntur & tumorem p. n. conſtituunt: Nonnunquam pro bubone ſive tumore in inguine ſumitur, ex βουβὼν inguen, & κήλη tumor. B. **Een zwelling in de lieſ/ breuk/ darm-ſcheurſel/ lieſ-breuk.** G. **Ein Bruch in den Gemächen/** vel **Undertheil der Leiber.** Gall. *Hernie inguinale, ou deſcente dans l'Aine.* A. A rupture.

Bucca, Gr. Στόμα, Γνάθος, Κόῤῥη. Dicitur oris pars laxior, quæ inflando tumet, uti apparet in Tubicinibus. B. **De mond/ het hol der kaken.** G. **die Backen.** Gall. *Bouche.* A. The cheeke.

Buccinator, eſt muſculus buccarum rotundus, circuli inſtar, tenuis & membranoſus, variis fibris intertextis ori tunicâ inſeparabiliter ſuccinctus. In hujus centro obſervavit *Caſſerius* robuſtum quoddam vinculum exterius enatum, & os genarum perreptans, ubi in muſculum quendam parvum & gracilem buccæ directè oppoſitum terminetur. *Oritur* à ſuperiori maxilla, inſeritur in inferiorem ad gingivarum radices. *Uſus* eſt buccas cum labiis movere: Eſtque dentibus inſtar manus, dum huc illuc ad dentes cibos propellit, quo exactius comminuantur. B. **De kaak-ſpier.** G. **Der Backen-Mauß.** Gall. *Muſcle Buccinateur.* A. The Muſcle of the cheek.

Buccinum, Bucinus, & Bucinum, eſt flos regius, ſic dicitur à ſimilitudine tubarum, quæ buccinæ dicuntur.

Buccula, eſt carnoſa ſub mento pars. B. **De onder-kin.** G. **Unter-Backe.** Gall. *Petite bouche.* A. The under chin.

Buceros, eſt fœnum Græcum: ſic dicitur quia ejus ſiliquæ Bovis cornu referant, ex βοῦς bos, vacca, & κέρας cornu.

Bucranion, eſt *Antirrhinon*, ſic dictum, quod ejus florum anterior facies, bovis capiti ſimilis ſit. Ex βοῦς bos, & κρανίον, caput, cranium.

Buglossum, Eſt planta quæ habet folia longa, & mediocriter ampla, villoſa, aſpera, coloris viridis fuſci, ſplendentis: caulis ad altitudinem unius vel duorum pedum aſſurgit, ſetis quaſi cinctus, in parte ſuperiori dividitur in plures ramuſculos, ex quibus naſcuntur floſculi rubri, cærulei, vel albi, qui ſunt monopetali, infundibuliformes, & multifidi, ex quorum calice ad baſin uſque

que ſecto, ſurgit piſtillum, infimæ floris parti ad inſtar clavi affixum, & quatuor veluti ſtipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem ſemina viperini capitis æmula, quæ in calice ipſo longe ampliato matureſcunt; & ſaporis ſunt amygdalarum: radix eſt longa, obrotunda, digiti craſſitie, intus alba, extus nigra; tota planta habet ſuccum viſcoſum: dicitur & lingua bovina: eſt ſpecies Boraginis: ex βȣ̃ς bos, & γλῶσσα lingua, quia folia hujus plantæ figura & aſperitate ſua linguam bovinam imitantur. B. Oſſe-tong. G. Ochſenzunge. Gall. *Bugloſſe.* A. Bugloſſ.

Bugula, Buglum, Bugla, Eſt planta, quæ habet duos caules, unus flores habet & eſt quadratus, alter tenuis & repens eſt; bini aliquantulum lanuginoſi: folia habet oblonga, ſatis ampla, majora origano, mollia, aliquantulum in margine inciſa, ſaporis ſubdulcis, poſtea amari & adſtringentis: flores in ſpica verticillatim oriuntur, labio brevi ſtaminibus ornato, inferiori trifido, media parte procumbente bifida & majore: ſemina obrotunda, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, incluſa: radix fibroſa, ſaporis adſtringentis: datur & altera ſpecies Bugulæ, quæ dicitur conſolida media Genevenſis: eſt herba vulneraria, ideoque conſolida media dicta. Nonnulli vocem derivant à Bugloſſa. B. Zegegroen/ ingroen. G. Guntzel. Gall. *Bugle ou conſoude moyenne.* A. Bugule.

Bulapathum, eſt *Lapathum bovinum*, ſed potius *magnum*, quia particula βȣ eſt intenſiva. Vide *Lapathum.*

Bulbi, Gr. Βολβοὶ. Fortè à βȣ & λαβὴ, quod ob craſſitiem facile, prehenduntur: vel à βάλλειν, quia facile, globuli in modum projiciuntur. Suntque radices rotundæ, tunicatæ, quales ſunt cæparum, tuliparum, hyacinthorum &c. etiam ad alias radices vox illa transfertur, nempe ad radices tuberoſas, ut glandes terreſtres, bulbocaſtana, ſolani tuberoſi & Chryſanthemi tuberoſi &c. radices: radix bulboſa vocatur, quando plurimis conſtat lamellis vel membranis carneis ſibi invicem parallele impoſitis; quæ deinceps maximam partem in folia explicantur, ex quorum medio floriger caulis exſurgit, quæ omnia in autumno pereunt, ſed in medio gemmam relinquunt, quæ remanet, & in qua jam tunc nova futura exiſtit planta, quæ ſequenti vere radices ſuas emittit, caulem, folia, & flores explicat; ut in prædictis plantis

videre eſt; imo in hujus nucleo medio jam hæret planta anni tertii: hoc cum tuberoſis radicibus bulboſa commune habet, quod citra gemmam mediam, unam, vel plures minores relinquat gemmulas (prout in magis vel minus fertili luxuriat ſolo,) quæ ſequenti plerumque anno novas fibrillas emittunt, & ſui juris factæ matrem deſerunt, & propriis præſunt muneribus. B. **Bollen / kliſters.** G. Kolb-wurtzel kein runde Wurtzeln. Gall. *Racine ronde*, *Bulbes*. A. Bulbs or any root that is round.

BULBINA, & BULBINE, videtur diminutivum à *Bulbus*.

BULBOCASTANUM, Eſt planta, quæ habet folia tenuiſſime diviſa, ad ſeſeli accedentia, ſed ſaporis debilioris, cauli longo purpureo adhærentia; flos, ſemina, & umbella ad ſeſeli quoque accedunt; radix eſt bulboſa, nigra cute obducta, carnoſa, edulis, extus nigra, alba intus; pro bulbo habet quaſi nucem caſtaneam, hinc nomen dicitur Italis pancaſeole, ex pane, & caſeo, quia nutrit inſtar panis & caſei. ex βολβὸς bulbus & καστάνα, Caſtanea, glans caſtaneam enim ſapit; vocatur etiam glans terræ. B. **Aard-noten / Muizen met ſtaarten / Aards-akers.** G. Erd-nuß / Erd-keſten / Schafernuß / Erd-eychlen / Grund-eychlen / Acker-eychlen / Erd-feygen. Gall. *Glands de terre*, *Terrenoix*. A. Kepper-nut, Earth-nut, pignut.

BULBONAC vel BOLBONAC, eſt herba, *Lunaria* ſive *viola Latifolia* dicta: ſic dici putat *Lobelius* à radice tuberoſa ſeu bulboſa. B. **Penning-kruid / Penning-bloemen.** G. Mondt-viole / Mondt-kraut. Gall. *Lunaire*. A. Sattin or glonesty.

BUBONIUM, vide *Aſter*.

BULBASPHODELUS, eſt Aſphodelus bulboſus.

BULBUS, vide *Bulbi*.

BULIMIA, idem quod *Bulimus*.

BULIMIASIS, idem quod *Bulimus*.

BULIMUS Aurel. *Phagadæna*, *Edacitas præter conſuetudinem* Horationo. Βούλιμος Plut. in Symp. Galeni, Βουλιμία, Βούβρωστις Plut. Hom. Φαγέδαινα. Eſtque fames aucta nimis; cui ſæpè lipothymiæ comitantur, *Bovina* dicta: oritur aliquando à ventriculi fermento nimium acri, & quacunque acrimonia huc delata, vel vermibus, vel actionibus corporis validis, & fibrarum ventriculi & Inteſti-

teſtimorum robore ſummo, unde tunicæ membranaceæ & nervi irritati animal remedium, alimentum, ſibi appetit, ex βοῦς bos., ſive ut aliis placet ex particula βοῦ, ſignificationem augente & intendente, & λιμὸς fames. B. Koe-honger / een onverzadelijke honger / razende honger / eet-zucht. G. Al zu groſer Hunger / Kühe-hunger. Gall. *Appetit devorant.* A. An unſatiable hunger.

Bumelia, eſt *Fraxinus bubula*, vel ut aliis placet, *Fraxinus magna*: ex βοῦς bos, aut ex βοῦ particula augendi, & μελία vel μελέα Fraxinus.

Bunias, ſive Napus, ſignificat radicem tuberoſam, craſſam & magnam, à ſimilitudine collium, terræque tumorum, quos Gr. βουνὸν appellant.

Buphthalmum, eſt planta, quæ habet caules ad altitudinem unius vel duorum pedum creſcentes, tenues lanuginoſos: folia alternatim inciſa, lanuginoſa, dentata, tanaceti minoris ſimilia: flos eſt radiatus, ejuſque diſcus ex plurimis floſculis folio imbricato inter ſe diſtinctis componitur, corona vero ex ſemi floſculis, embryonibus inſidentibus, & calice ſquammoſo comprehenſis: embryones autem deinde abeunt in ſemina plerumque tenuia & anguloſa: radix eſt dura & lignoſa: dicitur etiam *oculus bovinus* ſeu *Cotyla fœtida.* Vocatur ſic, quia ejus flores oculi imitentur formam & boum potiſſimum oculis ſimiles ſint. B. Koedil / Koeoog / ſtinkende kermille / Padde-bloem. G. Kröten-dill / Hundß-dill / Hunds-blum. Gall. *Oeil de bœuf*, *Eſpergoute.* A. Oxe-eye, May-weed.

Bupleuron, eſt planta, quæ habet caulem nodoſum, in ramos diviſum: folia ſunt oblonga, ſatis ampla, rigida, dura, nervoſa, acuminata, auriculæ leporis ſatis ſimilia, & alterno ordine cauli adnata: flos eſt roſaceus, umbellatus, quinque petalis conſtans in orbem poſitis, & calici inſidentibus; is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, oblongis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis; creſcit hæc planta in locis montoſis ad ſepes, & in dumetis. videtur componi ex βοῦς bos, & πλευρὸν coſta, quaſi diceres bovis coſta: dicitur & auricula leporis. Gall. *Perce feuille*, *Oreille de Lievre.*

Buprestis, Gr. Βούπρηστις, inſectum eſt de genere cantharidum, in arbore pinu degens. Dicitur ex βοῦς, bos, & πρηστὴρ, qui incendit, ex πρήθω, quòd ſi bos cum paſcuis

paſcuis illud animal devoraverit inflammatione perit, & tumore abdominis.

Bursa Pastoris, eſt Thlaſpios ſpecies, quæ habet folia oblonga, inciſa inſtar erucæ, repentia: caules ſunt exigui, ramoſi, in alas diviſi, folia habentes, quædam integra, alia profunde inciſa: flores parvi, albi, juxta caules ordinati, quadrifidi, cruciformes ſunt; poſt florem ſequitur fructus triangularis, compreſſus, burſam referens, diviſus in duo loculamenta, continentia ſemina exigua, fere obrotunda, nigra: radix eſt longa, alba, fibroſa, ſaporis ſubdulcis & ingrati: creſcit hæc planta in omnibus locis incultis: ſic dicitur, quod ejus folliculi ſeminales Burſam paſtoriam apprime referant. Hinc etiam *Pera paſtoris* vocatur. B. **Herders-tas / Teskens-kruid / Borſekens-kruid.** G. Taſſchen-kraut. Gall. *Tabouret ou Bourſe à Berger*. A. Sheepherds purſe.

Bursalis Musculus, eſt *Obthurator* femoris internus, ſic dictus quia tendines quadruplices junctos intra carnoſum veluti marſupium, à tertio & quarto quadrigemino, eleganter formatum abſcondit. B. **De beurs-ſpier.** G. Beutel-mauß. Gall. *l'Obturateur interne*. A. The inward Obturator.

Buselinum, eſt Daucus vulgaris, quaſi diceres *Selinum bovinum*, id eſt *magnum*.

Butomon, eſt graminis arundinacei ſpecies, quæ habet caules rectos, craſſos, politos, æquales: folia graminea, triangularia, ex radice erumpentia: caulis eſt nudus, in hujus capite umbella ſuſtinetur vel flos polypetalus, roſaceus: floris piſtillum abit in fructum, qui conſtat conjunctis arctiſſimis vaginulis, quæ plurima ſemina plana, oblonga, exigua, recondunt: radix eſt craſſa, alba, nodoſa, fibroſa: hæc planta creſcit in locis aquoſis, præſertim in pratis vel circa mare: dicitur & *Platanaria*: ſic dicitur, quia avidè à bobus expetitur; vel quia valde ſcindit, ex βȣ̃ς bos; vel βȣ particula augens, & τέμνω ſeco. B. **Riet / gras.** Gall. *Jonc fleuri*.

Butyrum, Gr. βȣ́τυρον, quaſi βȣ̃ς, ſeu bovis, τυρὸς, caſeus, vel coagulum: pars eſt lactis pinguior ab ipſo multa agitatione & conquaſſatione ſecreta: A. Chemicis hoc vocabulum tranſlatum eſt ad liquores oleoſos ex mineralibus paratos, uti ex Antimonio & Mercurio ſublimato

limato ſimul deſtillatis fit *Butyrum Antimonii*. B. **Boter.**

Buxus, Eſt arbuſcula, cujus truncus ſæpe inſtar femoris craſſus, lignum eſt durum, compactum, & flavum: folia ſunt oblonga, minima, dura, obrotunda, craſſa, polita, ſemper viridia, ſplendentia, odoris penetrantis ſatis grati: flores minimi, herbacei, tribus vel quatuor ſtaminibus conſtantes, e fundo plerumque tetragono calicis foliati ſurgentibus; embryones autem in aliis ejuſdem plantæ locis oriuntur, abeuntque in fructus ollæ inverſæ quodammodo æmulos, in tres partes apice dehiſcentes, in tria loculamenta diviſos, ſeminibuſque fœtos in capſula, cartilaginoſa, vi elaſtica munita, reconditis; hæc ſemina ſunt fuſca, longa, ſplendentia à Gr. πύξος, mutato nempe P. in B. venit à πυκάζω denſo, nam denſum habet lignum. Hinc quoque *Bruſcus* & *Ruſcus*. B. **Palm / Bos-boom / Bux-boom.** G. **Buchsbaum / Buxbaum.** Gall. *Buis*, *Bouis*. A. Boxtree.

Byne, eſt *Maltum*, ſive hordeum madefactum, & germinans, quod poſtea ſiccatur, an a βύω & γάω, quia humore impletur? B. **Mout.** G. **Maltz.** Gall. *Moûture*, *Bruis*. A. Malt.

Byssum, Byssus, eſt lini præſtantiſſimi ſpecies.

C.

Cacabus ſeu Lebes, eſt vas terreum vel cupreum majus, ſtanno intus obductum, quod climactere ſupra ignem ſuſpendi ſolet, in quo Medicamenta coquuntur. B. **Een Ketel.** G. **Eine Pfanne / Keſſel.** Gall. *Marmite*, *Chaudron*. A. A Kettle, Caldron or Baſin.

Cacatoria Febris, eſt febris intermittens, (ſic dicta Clariſſimo *Sylvio de le Boe*) cum alvi dejectione multa vel frequenti, & quandoque ſimul torminoſa, diverſo acceſſus tempore ægros valde affligens, ac debilitans: etiam *Catarctica & Dejectoria* vocari poteſt. B. **De kak-koorts.** G. **Scheis Fieber.** Gall. *Fievre avec devoiement.* A. The purging fever.

Cachecticus, eſt qui cachexia laborat. B. **Zugtig / die in een quaat vel ſteekt / wangedaantig.** G. **Der Coller**

Coller Tuſer feuchtigkeit Aerkel. Gall. *Cachectique*. A. one of an ill conſtitution, and habit of body.

CACHEXIA, eſt malus corporis habitus, ex humorum vitioſorum diſpoſitione mala, nutritionem corporis proinde depravante, ortus, unde febres lentæ, tabes, hydrops &c. contrahuntur: in cachexia facies ſæpe pallida & mali coloris eſt, corpus tumidum & inflatum: Cachexia latè ſumpta cum εὐεξία opponitur, ac ut bonus habitus omnibus partibus ſanis communis eſt, ita malus habitus ab omnibus malis propagatur. Strictè *Cachexia* tantum ſumitur pro mala diſpoſitione in habitu corporis; *Euexia* vero pro humorum ſive ſanguinis pariter & corporis diſpoſitione bona accipitur. Cachexia pro cauſa agnoſcit, vel liquidi nutrientis depravatam indolem quamlibet, vel vitium vaſorum recepturorum, vel defectum facultatis applicantis. Ex κακὸς malus & ἕξις habitus. B. **Ongedaantheid / groene ziekte / wanſtal / wangedaante.** G. Ubele und löſe liber beſchaffenheit. Gall. *Cachexie*. A. diſpoſition, or an ill ſtate of body, A diſtemper.

CACALIA, ſive LEONTICE, eſt planta Tuſſilagini vel Petaſitidi non abſimilis, quæ habet folia magna, fere rotunda, craſſa, in margine inciſa, anguloſa, lanuginoſa, inferius alba, Petasitidem referentia. Ex his exſurgit caulis villoſus, medulloſus, in ſuprema parte in ramos diviſus: flos eſt floſculoſus plurimis petalis conſtans, quadrifariam diviſis, embryonibus inſidentibus, & calice veluti cylindraceo comprehenſis: Embryo autem abit deinde in ſemen oblongum pappis inſtructum: radix fibroſa, minimi digiti craſſitie: creſcit in montibus: an ex κακὸν malum, & λίαν valdè? quia fortè agris & campis inviſa eſt.

CACOA, eſt fructus arboris, magnitudine amygdali, colore fuſcus, tenui membrana concluſus. Tota autem ſiliqua in qua concluduntur magnitudinem habet cucurbitæ oblongæ mediocris ſortis, deſinit in acumen, uti inter κειμήλια mea videre eſt. Quatuor ejus ſpecies recenſent, unde & quatuor ſpecies fructus recenſentur; prima & ſecunda ſpecies vocantur, *gros & petit caraque*; tertia & quarta ſpecies vocantur *gros & petit cacaos des Iſles*. Venit ex variis Americanis locis, ex Guatimala &c. adhibeturque loco monetæ, pauperibuſque pro eleemoſyna datur,

datur, parant ex hoc tum potum Indis vulgarem, tum maſſam hanc *Chocolatam* dictam, (& potius hoc nomine venit) quæ fit ex dictis granis toſtis & tuſis ac aromatibus mixtis. Vide *Chocolata.*

CACOCHYMIA, eſt humorum in ſanguine vitioſorum, abundantia: eſt degeneratio ſanguinis, ſeri, vel lymphæ a ſalubri ſua conditione:. veteribus dicitur pro varia diſpoſitione, *ulceroſa*, *bilioſa*, *pituitoſa*, *melancholica*, *acida*, *ſalſa*, *pontica &c.* Sed vocabula hæc ob inutilitatem à veris Neotericis irridentur, ex κακὸς pravus, & χυμὸς ſuccus, humor, à χύω vel χύνω fundo. B. **Kwaat ſappigheit / quade voedzaamheit / quaadvogtigheit / quaadbloedigheit.** G. Böß Schwartz Geblüt. Gall. *Cacochymie.* A. Cacochymie or an abundance of ill humours in the body.

CACOCHOLIA, eſt bilis malè diſpoſita, ex κακὴ mala, & χολὴ bilis. B. **Quade geſteldheit der Gal.** G. Ubele beſchaffenheit des Gallen. Gall. *Indiſpoſition du fiel.* A. Indiſpoſition of the gall.

CACOCHYLIA, eſt depravata Chylificatio. Ex Κακὸς malus, & χυλὸς, Chylus, ſuccus. B. **Quade gijlmakinke.** G. Böſe Däwung. Gall. *chilification vitiée.* A. Depraved Chyle.

CACOËTHES, CHIRONIUM ULCUS ſive TELEPHIUM, eſt morbus, vel ulcus curationem reſpuens, quod ulcus malignum vocatur, hoc fit cum ulcus fuerit calloſum vel ſinuoſum, cui nonnunquam oſſicula decedentia & carioſa ſubjacent, ex κακὸν malum, & ἦθος mos, conſuetudo, eſt enim ulcus vel morbus mali moris. B. **Een quaad-aardige ſweer.** G. Ein böß geſchwär. Gall. *ulcere malin.* A. An evil ulcer, A Boil, vel ſore.

CACOPATHIA, eſt mala paſſio, ex κακὸς malus, & πάθος paſſio. B. **Quade drift.**

CACOPHONIA, eſt mala vocis prolatio, ex organorum vitio proveniens, ex κακῶς malè, & φωνέω voco. B. **Quade uitſpraak der woorden.** G. Der Schwär zu ſprechen hat. Gall. *Difficulté en parlant.* A. A bad pronunciation, or an ill ſound.

CACOPRAGIA, Gr. κακοπραγία, à κακὸς malus, & πράττω, facio. Eſt ſæpè depravatio viſcerum nutritioni famulantium.

Cacorythmus, pulſus eſt arteriarum, nullum ordinem ſervans. Dicitur etiam *Arythmus*, ex κακὸς malus, & ῥύθμος, ordo. B. Een ongelijke polſ. G. Ungleich ſlagende pulß. Gall. *Le Poulx inegal.* A. An unequall pulſe. Vide *Arythmus*.

Cacosphyxia, eſt pulſus vitioſus, ex κακὸν malum & σφύζω pulſo, ſalio. B. Een quade polſ. G. Ubel pulß. Gall. *Le poulx mauvais.* A. A bad pulſe.

Cacotrophia, eſt nutritio depravata ex ſanguinis vitio: Ut in Lepra, Impetigine &c. ex κακὸν malum & τροφέω ſeu τρέφω nutrio. B. Quade voeding. G. Das Ungedeyen. Gall. *Mauvaiſe nutrition.* A. Bad nouriſhment.

Cactos, eſt Cardui ſpecies: cur ita dicatur, haud facile dixerim. An κακτὸς quaſi κατακτονος, παρὰ τὸ κατακτείνειν interficere, occidere, quod pappi ejus noceant, nec periculo careant? certè Dioſcorides inter plantas tales, & pappos Cactos recenſet. Quidam à καίω uro, quia urit ſeu pungit.

Cacumina, idem quod *Summitates.*

Cadaver, à cadendo, quòd animâ ſpoliatum corpus, in terram cadat; ex Iſid. Gall. *Cadavre.*

Cadmia, vide *Lapis calaminaris:* Tutia etiam idem ſortitur nomen. Arab. *Climia* vel *Chlimia*, vide *Tutia.*

Cadus, ſive *Ceranium*, eſt Veterum menſura, continens vini centum & viginti libras; olei vero centum & quinque.

Caducus Morbus, vide *Epilepſia.*

Cælestis, eſt Iris, ſic dicitur, quia iridi cæleſti ſimilis ſit. Gr. οὐρανία.

Cæli Donum, eſt Chelidonium majus, ſic appellatur ob egregias virtutes.

Cæli Ros, eſt gramen Mannæ; videtur Milii Sylveſtris eſſe ſpecies.

Cæli Rosa, & Cæli Flos, eſt *Lychnis Coronaria.*

Cæpa, Cepe, & Cepa, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, anguſta, fiſtuloſa, acria: ex his naſcitur caulis nudus, rectus, rotundus, fiſtuloſus, in ventrem aſſurgens turbinatum utrimque: flos hexapetalus, in corymbum collectus, ſphæricum: piſtillum floris fit fructus ſubrotundus, trilocularis, fœtus ſemi-

ſeminibus ſubrotundis, & nigricantibus: radix bulboſa, tunicata, orbicularis, odoris penetrantis & ingrati, ſaporis acris: Gr Κρόμμυον, ſic dictum quod oculi pupillam comprimi cogat: Nam oculos vellendo expreſſis ſubinde lachrymis contrahi pupillas certum eſt: quidam derivant à κάρα caput, quia capitata: ſed rectius à κόρη pupilla, & μύειν claudere, comprimere. *Cepa* vero ſic à capitis magnitudine dicitur: Hinc derivatur Friſica vox *Cipels*. B. Ajuin/ Cujen. G. Zwiebel. Gall. *Oignon*. A. Onion.

CÆSAREA SECTIO, idem quod *Hyſterotomotocia*.

CÆSAREUS PARTUS, vide *Partus Cæſareus*.

CALAMINARIS LAPIS, reperitur ſæpius in metallorum fodinis; eſt lapis foſſilis, ſubflavus, non admodum durus, dum accenditur fumum eructans: cujus uſus inſignis, dum additus Cupro, ſuum regulum cum eo miſcet, illudque colore eleganti flavo donat, quod orichalcum vulgare eſt: in medicina magni quoque eſt uſus. Dicitur & *Cadmia*. B. Kalamint-ſteen/ Kalmy-ſteen. G. Galmey/ Galmey-ſtein. Gall. *Pierre Calaminaire ou Calamine*. A. Calaminare-ſtone.

CALAMINTHA, CALAMINTHUM, eſt Menthæ ſpecies, quæ creſcit ad altitudinem circiter unius pedis, in plures ramos diviſa anguloſos: folia ſunt obrotunda, parum acuta, villoſa, aut aliquantulum lanuginoſa, ſibi invicem alternatim oppoſita: flores naſcuntur in pedunculis ramoſis ex foliorum alis, coloris purpurei, galea obrotunda, bifida: ſemina nigricantia, oblonga, in capſula, quæ flori, tanquam calix inſervivit, incluſa: radix fibroſa; tota planta habet odorem aromaticum & gratum: creſcit in montibus. Dicitur quaſi utilis Mentha: namque nidore ſuo ſerpentes fugat Ex καλὴ utilis, pulchra, & μίνθα ſeu μίνθη, Mentha. Aliis placet ἀπὸ τοῦ κάλου quod lignum ſignificat, à καίω uro. B. Water of veld Mente. Gall. *Calament*.

CALAMITA, nempe *Styrax*, ſic vocatur, quia in calamis excipitur & aſſervatur.

CALAMAGROSTIS, & CALAMOGROSTIS, eſt gramen arundinaceum; ex κάλαμος virga, calamus, & ἄγρωστις graminis ſpecies.

CALAMUS, *Arundo*: dicitur παρὰ τὸ καλῶς ἀμᾶσθαι, quod

 pul-

pulchrè demetiatur arundo. Gr. Δόναξ, ἀπὸ τοῦ ῥᾷον δονεῖσθαι, quod facile à vento moveatur. B. Riet. G. Rohr. Gall. *Canne*, *Roſeau*. A. A reed.

Calamus Aromaticus, quid ſit, dubitatur. Alii *Acorum* volunt, alii *Galangam*. Garzias dicit eſſe Aromaticum quidem, non vero odoratum, imo & juncum eſſe duntaxat. Seritur per univerſam Indiam: Neque odoratus eſt niſi è terra evulſus: quantoque viridior, tanto tetriori odore tetrior, teſte eodem Garzia. Dicitur & Calamus odoratus Indicus, Alexandrinus, &c.

Calamus Scriptorius, eſt dilatatio quædam circa cerebri ventriculum quartum, quæ deinde in mucronem exacuitur, & ab hac figura nomen obtinuiſſe videtur. B. De ſchrijf-pen. G. Schreibfeder. Gall. *ventricule du Cerveau en forme de plume*. A. A Writing pen.

Calathus, eſt rectus turbo, hoc eſt, id quod ex anguſtiis in latitudinem ſe diffundit. Calathi effigiem planè liliorum flores referunt.

Calcaneum, idem quod *Calx*.

Calcaris Flos, eſt Flos Regius, ſic dicitur, quod ejus flores quodammodo calcaria referant.

Calceolus D. Mariæ, Sacerdotis, Marianus, eſt Aliſmatis ſpecies, cui in medio floris aliquid concavum, inſtar calceoli apparet.

Calchoidea Ossicula, idem quod *Cuneiformia oſſicula*.

Calcinatio, eſt miſti per ignem, aut res corrodentes, (per Mercurium, aquam regiam &c.) in calcem ſolutio. B. Kalkmaking / Kalkbranding. G. Kalckmaching. Gall. & A. *Calcination*.

Calcinatio Philosophica ſeu Spagyrica, eſt, cum cornua, oſſa, aut ungulæ, ſuper aquam ferventem per aliquot horas ſuſpenduntur, donec omnem mucilaginem amiſerint & facile in pulverem tundi queant. B. Philoſoophſe Calcinatie. G. Philoſophiſche Brennung. Gall. *Calcination philoſophique*. A. Philoſophicale Calcination.

Calculus, eſt præter ſanitatem in corpore humano lapidoſa concretio, quæ ſæpe in renibus, veſicis, aliiſque in partibus, ex particulis ſalinis & terreſtribus concretis generatur. B. Steen. G. Blaſenſtein. Gall. *Pierre de la veſſie*. A. Stone in the bladder.

Caldarium, Idem quod *Laconicum.*

Calendula, nomen accepit, quod ſingulis ferè calendis floreat: ſed alii putant, quod ſit corruptum nomen à Caltha, ſeu Calthula. vide ibi. B. Gouds-bloem. G. Ringel-blumen. Gall. *Souci.* A. Marigold.

Calenture, eſt nomen morbi cujuſdam peregrini, quo navigantes verſus Indiam occidentalem infeſtantur, dum tropicum appropinquant, & conſiſtit in depravatâ imaginatione, cum pulſu debili, æquali, lento, abſque febre & calore excedente.

Calidum Innatum, vide *Emphytum thermum*, aut *Biolychnium.*

Callicreas ſive Pancreas, eſt Glandula conglomerata, magna, plana, carnei coloris ſub ventriculi parte poſteriore collocata, tranſverſim a duodeno, verſus lienem extenſa: longitudinem habet trium aut quatuor digitorum in homine; & juxta alios octo vel novem quaſi digitorum transverſorum, & latitudinem digitorum duorum, vel duorum cum dimidio; craſſitiem unius digiti, figuram ad linguam caninam accedentem, latiorem prope duodenum, anguſtiorem verſus lienem, tenui membrana à peritonæo inveſtitur: habet ductum excretorium ex multis minoribus conflatum, qui terminatur in homine juxta ductum communem biliarium in inteſtinum duodenum, quatuor vel quinque digitis infra pylorum, & ut plurimum eodem orificio cum ductu Cholidocho: ex cujus ductu lympha volatilis & inſipida effunditur: Verum *Sylvius de le Boe* cum Diſcipulo ſuo *de Graaf* ſuccum acidum & ſubacidum, quandoque auſterum & dulcem inveniſſe ſe dicunt, inde quoque originem ferè omnium morborum deducunt: Sed ſciendum hoc fortaſſe fuiſſe obſervatum; cum vix unus ex centum hominibus exactè ſanus reperiatur. De hac quæſtione vide Anat. noſtr. Ref. Uſus eſt, ſucco ſuo volatili chylum ſubacidum & biiis amarorem temperare, ſaponacea ſua vi omnia miſcere, ſubigere, & volatilizare, ut tandem dulci ſapore venas lacteas ſubeat & aſcendat. Componitur, ex καλὸν pulchrum, & κρέας quaſi diceres carnem formoſam. B. Alvleis / groote klier / Heel-vleis / Buik-klier-bedde. G. Die groſe druſe. Gall. *Le Pancreas.* A. The ſweet taſte, all fleſh, ſweet-bread, the pancreas, or the Birr.

Calligonum, Idem quod Polygonon. Ex καλὸς pulcher, κάλλιον melius, & γόνυ genu, quia geniculata eſt herba.

Calix, Calices, ſunt oculi ſive gemmæ florum prodromi, ut oculi Populi arboris: Vel eſt pars floris poſterior, craſſitudine quadam notabili a pediculo diſtincta, flores vel involvens, vel ſuſtinens. Vide *Alabaſtri* & *Perianthium.*

Callionymus, eſt lilium convallium, ex κάλλιον melius & ὄνομα nomen.

Callitrichum, ſeu Polytrichum, eſt herba capillaris, dicta quod capillos pulchrè tingat. Ex καλὴ pulchra, & θρὶξ capillus, vide *Polytrichum.*

Callus eſt durities in cute, abſque ſenſu, orta a vaſis minimis nimio labore compreſſis, conſolidatis in formam ſolidi. Item eſt ſubſtantia circa oſſium fracturas genita, oſſea, ſed mollior, effuſa huc ex vaſis materiam oſſeam naturaliter vehentibus, & fragmenta oſſium fractorum connectens. Gr. πώρωμα, πώρωσις, τύλος. B. **Een weere/ eelt.** G. **Dicke Haut/ Schwiele an Fuſſen.** Gall. *Callus*, *Durillon.* A. An hardneſſ in the Skin.

Calomelas, eſt Mercurius cum Sulphure diu tritus, & in corpus nigrum redactus, cujus nomen derivatur a καλὸς pulcher & μέλας niger, ob colorem, & virtutem eximiam in purgando, aliiſve caſibus, ubi Mercurii uſus requiritur.

Calor Nativus, vide *Biolychnium.*

Caltha, Eſt planta, quæ habet caules tenues, parum anguloſos, villoſos, ramoſos, fungoſos, viſcoſos parum: folia oblonga, integra, cauli adhærentia, carnoſa, mollia, villoſa, albeſcentia, ſatis ampla: flores diſcoidei, radiati, rotundi, magni naſcuntur, coloris aurei, ſaporis fortis & grati, corona vero ex ſemi floſculis componitur embryonibus inſidentibus, & calice comprehenſis: Embryones autem abeunt in capſulas plerumque incurvas & marginatas, ſemine fœtas ut plurimum oblongo: radix lignoſa, fibroſa: dicitur & *Calthula*, quam vocem deinde corrumpentes officinæ in *Calendulam* immutarunt. Quamquam veriſimile etiam ſit, ſic nominatam eſſe, quod omnium menſium Calendis, fruticare comperiatur. Atque hinc fit quod nonnulli florem omnium men-

menſium appellent. B. Goudſ-bloem. G. Ringel-Blum. Gall. *Souci.*

Calva, *Plin.* Calvaria. *Celſo*, Cranium, κράνιον, quod cerebrum integat quaſi κράνος id eſt Galea, πόλος, κόγχος *Lycochr.* σκάφιον *Ariſtoph.* κύτος, eſt integumentum capitis oſſeum. Vide *Cranium.* B. Het hooft-ſcheel/ pan van 't hooft / bekkeneel/ hooft-ſchotel / herzen-bekken. G. Hauptſchedel/ die Hirnſchale. Gall. *Crane.* A. The Scul. Item pars capitis capillata ſuperior, quæ à morbo vel ſenectute primo calveſcit. B. De kruine / bleſ. G. Das oberſte des haups. Gall. *Le Sommet de la tête.* A. The top of the head.

Calvaria, Idem quod *Calva.*

Calvitium & Calvities, apud Græcos vocatum eſt Φαλάκρωσις, & Μαδάρωσις, quod quidem vitium nihil aliud eſt, niſi depilatio capitis, potiſſimum ſyncipitis, ætate hominibus adveniens. B. Kaal-hoofdigheid. G. Eine Kahle /glaße. Gall. *Chauveté ou Calvitie.* A. Baldneſſ.

Calyptra, eſt involucrum tenue quorundam ſeminum, illa incluſa tenens a καλύπτω occulto. B. Het zaadhuysje. Gall. *Coiffe ou enveloppe.*

Calx, Plauto. Calcaneum, Virg. item Πτέρνα, Σκέλις, eſt fecundum os tarſi in pede, reliquis magnitudine & robore præſtantius, oblongum & verſus poſteriora protenſum, ut ei firmius homo inſiſtat, nec lapſu facili retrorſum concidat. B. De verſenen / de hiel. G. Die verſen/ unter theil des ſchenckels. Gall. *Le Talon*, *le Calcaneon.* A. The Heel bone.

Calx, Chymicis quoque dicitur quilibet pulvis, per humiditatis ablationem, in partes tenuiſſimas ac velut impalpabiles redactus, idque intelligendum eſt de *Metallis*, *Mineralibuſque* corroſis, iterumque calcinatis, ut de calce ſalis, antimonii, &c. ſicque nonnulli lapides in calcem comburuntur, ſicuti noſtrum cuique notum. Nec non *Vegetabilium* cineres; qui ſunt ſubſtantiæ terreoſalinæ, & *Animalium* cornua, oſſa, &c. per ignis torturam partibus humidis, & volatilibus ſpoliata, à nonnullis nominantur *Calces.* B. Kalk. G. Kalck. Gall. *de la Chaux.* A. Chalke, Lime.

Camarium, vide *Fornix*, ex καμάρα fornix, teſtudo.

Camaroſis, eſt cranii ictus, in quo oſſis portio aliqua, in teſtudinis formam, ſuſpenſa relinquitur, eſtque quintuplex: 1. cum frangendo os unum deprimitur, & alterum elevatur. 2. quando os abſque fiſſura deprimitur, quod infantibus proprium. 3. eſt contuſio, in qua margines ſunt depreſſi & oſſis medium in fornicis ſpeciem elevatum, remanente inferius ſpatio vacuo. 4. depreſſio ſemet ſponte elevat eo tempore cum os adhuc ſit membranaceum, atque plectri ſpeciem conſervat donec oſſificari incipit. 5. quando tabula ſecunda eſt depreſſa, & prima ſemet in priorem ſtatum reducit, à καμάρα teſtudo. B. Verwelffel-breuk. G. Hirnſchal-bruch/ Gewelb-bruch. Gall. *fracture du crane.* A. The Skull broken and become like a vault.

Cambium, eſt humor ſecundarius ſecundum *Avicennam*, cujus uſus erat, partes nutrire: primus dicebatur humor *Ros* ſive *Innominatus*: Secundus, *Gluten*; & tertius, qui proximè in alimentum convertebatur, *Cambii* nomine veniebat: Sed ea figmenta, inventâ à nobis circulatione ſanguinis per tubulos, planè concidunt. Niſi per *Rorem* intelligas Chylum, per *Gluten* particularum quietem, & per *Cambium* Chyli aſſimilationem.

Cameline, quibuſdam *Myagrion*, forte ſic dicitur, quod à Camelis valde appetatur. Κάμηλος enim eſt Camelus.

Camelopodium, eſt *Marrubium*, quaſi diceres pedem cameli: ex Κάμηλος camelus, & πȣ̃ς pes.

Camera oculi, oculi cavitas a quibuſdam diſtinguitur in duas cameras, in anteriorem, & poſteriorem; Antica, Lentis & Proceſſuum Ciliatium ſuperficie a poſtica; corneæ autem concavitate ab antica parte terminatur, & per ſeptum medium uveam putâ, in duas alias minores dividitur, quæ per pupillam inter ſe communicant; harum anterior major eſt poſteriore; poſtica vero cavitas, duobus, ut vocant, humoribus cryſtallino ſcilicet & vitreo, repletur. Gall. *Chambres de l'Oeil.*

Cameratio, Idem quod *Camaroſis.*

Camomilla, corruptè ſed melius *Chamæmelum*, vide ſuo loco.

Campanula, ſic dicuntur plurimi flores, qui Campanulam referunt, vide *Cervicaria.*

Cam-

Camphora & Caphora, Veteribus incognita: gummi eſt alicujus arboris in Sumatra propè Baros. Procera arbor eſt & denſa, ædificiis ſtruendis perutilis; Caudex recte aſcendit: Ramos ordinatè explicat: folia ſunt magna, carnoſa, anterius acuta, camphoramque ſpirantia. Fructus formoſi ſunt avellanæ nucis magnitudine, oblongè rotundi, tenui tunicâ cincti, quæ rurſus, inſtar nucum avellanarum, alteri tunicæ eleganti forma includitur, colore rubro, purpureo, flavo & viridi, integrum fructum contegit, & tulipæ inſtar ſuperius ſeſe aperit. Poſtquam arbor iſta fuerit caphorâ dives, à foliis, cortice, & externo ligno ſpoliatur, uſque ad medullam, quæ finditur, in qua caphora eleganti forma, coagulata & cryſtallina reperitur. In China & Borneo etiam naſcitur, ſed in *Japonia* alia colitur arbor, quæ caphoram præbet, folio tenuiori, molliori, diutiſſimèque odorem camphoræ ſpirante; quæ eſt Laurus camphorifera, arbor ſylveſtris; in Japonia occidentali & adjacentibus inſulis in lætam vaſtamque tiliæ magnitudinem adoleſcens, cujus deſcriptionem vid. apud *Kœmpferum* in catalogo plantarum Japonicarum. Ex radicibus quoque cinamomi caphora elicitur, quod habeo ex Viris fidè dignis. Non nego tamen aliam hujus gummi eſſe arborem, fruticem aut plantam, nam ex ipſa ſalvia prolectam vidi. Eſt gummi ex albo pellucidum, graveolens ex China, Japan, aliiſque locis ad nos delatum: Omnium optimum dicitur, quod ex Borneo venit, ſed ob pretium nimium fortè huc non adfertur. Facile accenditur, & ſi conſervetur in thecis apertis diſparet. Camphora non eſt gummi, ſed potius reſina, alba, pellucida, odoratiſſima, volatilis, & tritu difficilis; de arbore propria, regionibus fervidiſſimis, intra lignum, maxime ad corticem habetur, uti dictum eſt, in propria ſua naturali gleba cryſtallina. In Borneo & Ceylon omnium præſtantiſſima & pretioſiſſima. In Alcohole perfectiſſime ſolvitur, pellucidiſſima ſpecie, & odoratiſſima. Deſtillans tunc tota fere, una cum Alcohole, vel paulo poſt, volatilis eſt, in liquorem homogeneum adſcendens. ſimulac guttula hujus liquoris limpidiſſimi aquæ immittitur, uno momento albeſcens tota Camphora iterum apparet in aqua, integrum ſuum corpus reddens; itaque

que heteroclitum hoc corpus reſinam refert, ſed volatilem; differt tamen ab aliis reſinis in eo, quod ſolvitur in ſpiritu nitri, vitrioli, aqua forti, ut in Alcohole, unde affuſu aquæ revertitur immutata Camphoræ materies. B. Campher. G. Kampffer. Gall. *Camphre*. A. Camphire.

Camphorata, ſeu *Camphoratum*, eſt Abrotanum, ſic dictum quod Camphoram oleat.

Canales, ſunt ductus rotundi, intus cavi, utrinque aperti, longi, per quos liquores tranſeunt: ut ſunt ductus Salivales, Biliarius, Hepaticus, Pancreaticus, &c. Gr. πόροι, ductus. B. Kolen / buizen. G. Kanále / Röhre. Gall *Canaux*, *Conduits*, *Tuyaux*. A. Channels, or ditches.

Canales Semicirculares, ſunt tres canales oſſei, ſemicirculares a forma dicti, quia nempe ſinguli in ſemicirculi modum curvantur; duriſſimi, cavitate fere elliptica donati, aliquando cylindricâ; in medio autem curvaturæ anguſtiſſimi, hinc verſus orificia ſenſim dilatati, circa eadem latiſſimi, inæquales longitudines adeoque & magnitudines habentes, medio exiſtente minimo, eandem fere magnitudinem, figuram, ſubſtantiam, duritiem, ſortiti in infante & in adulto; veſtibulo a parte poſtica, exteriori, auriculam reſpiciente, appoſiti & continuati; membranulâ tenerrimâ nerveâ veſtibuli hic continuatâ veſtiuntur; ſex horum canalium extremitates, non niſi quinque oſtia conficiunt in veſtibulo, cum unum ex illis commune ſit duobus canalibus, majori ſcilicet & minori; minimus canalis duo habet orificia; quinque hæc orificia unita, una cum feneſtra ovali, orificio ſcalæ ſuperioris cochleæ, & quinque aliis minoribus foraminulis, nerveos ramulos tranſmittentibus, atque adeo per iſtos occluſis, veſtibulum formant. Unde patet hos canales in veſtibulum hiantes ejus cavum augere, quemadmodum cellulæ apophyſios maſtoideæ augent cavum tympani. Inſuper fluidum elaſticum in illis contentum, etiam per motum ſtapedis æqualiter cum fluido veſtibuli comprimitur, relaxatur; & tremores ſonori etiam poſſunt quam optimè per horum cava propagari, in eorum latera incurrere, reflecti; & ſic ſonus quam optimè colligi, conſervari, roborari, & intendi, ut phænomena canalium oticorum in-

incurvorum quam optime docent. Interim ſimul etiam per membranas nerveas molles, hæc omnia inveſtientes, impeditur clangor. B. Half ronde ringsgewyſe gaten in 't oor. Gall. *les Canaux demi circulaires.*

Canaliculus Arteriosus, eſt vas inter arteriam pulmonalem & arteriam magnam in fœtibus, quod in adultis obliteratur: medius eſt inter has duas magnas arterias, & utrique continuatus: oritur ab anteriore parte pulmonalis, paullo antequàm illa ſubit aortam, ſeſeque bipartitur; & priori pariter aortæ jam deſcendentis parti ſe inſerit, paulo ultra eum locum, a quo ſubclavia ſiniſtra abſcedit: Niſi potius dicendum ſit, arteriam pulmonalem in duos ſe dividere ramos, quorum anterior eſt canalis arterioſus, poſterior pulmonalis ad pulmones tendens; canalemque illum cum aorta confluere in unum, indeque effici aortam deſcendentem, tantæ magnitudinis ille canalis arterioſus eſt, ut prope æqualis ſit tum pulmonali, qua illa ultra eum pulmones petit; tum ipſi aortæ; qua cum ea ſe conjungit. Uſus in fœtibus eſt ut ex arteria pulmonali per canaliculum hunc ſanguis in arteriam magnam exoneretur, ex eo quod ſanguis, (quia fœtus in utero aërem non reſpirat) per pulmones collapſos, vaſa nimis comprimentes, ſive quæ veſiculas cingunt, vel in ſpatiis intermediis hærent, fluere non poſſit. De ſlag-aderlijke buis. G. Der puls-ader kanal. Gall. *le Canal arterieux.* A. Arterious veſſel.

Cancamum, Quidam Laccam eſſe putant, alii Animæ gummi. Dioſcoridi eſt Arabicæ arboris lachryma, Myrrhæ quodammodo ſimilis, viroſi guſtus: quod ad ſuffimenta uſurpant.

Cancer, vide *Carcinoma.*

Cancer, eſt ſpecies faſciarum, quæ capiti tegendo, inſervit. B. Kreeft-band. G. Krebs-windel. A. Crabſwate.

Cancrorum oculi, ſunt lapides parvi, albi, duri, cruſtacei, rotundi, compreſſi, una parte convexi, altera planiores, cum ſinu in medio excavati, concreti in ventriculis cancrorum, ſaporis cretacei. B. Kreeftoogen. Gall. *yeux d'Ecreviſſes.* A. Crabs Eyes.

Candela, eſt Inſtrumentum Chirurgicum, rotundum, oblongum, tenue, ex flexili materia conſtructum,

cujus apex materiam corrodentem continet, quod meatu urinario penis immiſſum, carunculas conſumit, vel abſque corroſivo explorandis ulceribus vulneribuſque inſervit. B. Een Koning-kaarsje.

Candelaria, ſeu Candela Regia, eſt Verbaſcum, quod etiam φλὸξ, Flamma & Cereus appellatur, quod cerei in modum floſculis ſuis ſe erigat. Vide *Verbaſcum* & *Phlomos*.

Candisatio, ſoli competit ſaccharo, quod in aqua ſolutum, purificatum, atque quadantenus inſpiſſatum, in cryſtallos concreſcit, idque candiſari vocant. Imponunt autem ſolutioni nonnunquam res medicamentales ſolidas, ut cryſtallis illis ſaccharatis obducantur, eaſque confectionibus adnumerant. B. Candelisering. G. Kandeliʒirung. Gall. *Candiſation.* A. Candying.

Candum, melius *Canthum*, ſaccharum dicitur in cryſtallos redactum, vulgo *Saccharum candi* ſive *candum*, *canthum*, id eſt *anguloſum*, *candidum*, *cryſtallinum*, *lucidum*. Eſtque ſaccharum depuratum, candiſando in cryſtallinam formam ſec. art. redactum, ad modum quo ſalia cryſtalliſantur: Eſt pro viliori vel depuratiori ſaccharo vel rubrum, vel album, à κάνθος angulus. B. Kandy-ſuiker/ Stok-ſuiker/ quia bacillos ollis imponunt, ut nempe cryſtalli ex ſyrupo ſpiſſiori iis adhæreant. G. Zucker-Kandey. Gall. *Sucre Candi.* A. Sugar-candy.

Canella, vide *Cinamomum.* Videtur nobis derivari à Canna, hinc *Cannula* & *Canella*; ſunt enim cortices Cannam referentes.

Canicæ, ſunt furfures, vel potius farina ſecundaria, quæ ex furfuribus, & pane conſtat, hoc eſt cui flores cribro adempti ſunt. Sic dicitur, quia canes iis paſcerentur: hinc *Panis Canicaceus*.

Canicida, eſt Aconiti venenoſi ſpecies: ſic dicitur, quod canes exinde moriantur. Ex canis, & cædo: vel cedo.

Canina Brassica, eſt *Mercurialis.* Græc. Κυνοκράμβη.

Canina Lingua, idem quod *Cynogloſſum*.

Canina Malus, idem quod *Mandragora*.

Canina Sentis, idem quod *Cynosbaton*.

Canina Appetentia, vide *Cynodes Orexis*.

Ca-

Canina Rabies, idem quod *Hydrophobia.*

Canini Dentes, vide *Dentes* & *Cynodontes.*

Canirubus, quaſi *Rubus Caninus*, idem quod *Cynosbatos.*

Canis Cerebrum, eſt *Antirrhinum*, quia folliculi ſeminales canis capiti mortuo & oſſeo ſimiles ſint.

Canities, eſt mutatio capillorum in colorem album ante legitimam ætatem. Canities vero duplex adhuc eſt: altera quæ ſecundum ætatis curſum obvenit: altera vero quæ vitioſa, & morboſa ab *Ariſtotele* nuncupata eſt. B. Grijsheid. G. Grawe / oder weiſſe Haar. Gall. *Blanchiſſure de cheveux.* A. Grayhair.

Canna & Cana, apud Hebræos *Kanech*, calamum ſignificat, unde hoc nomen originem habere videtur.

Canna Major, idem quod *Tibia.*

Canna Minor, idem quod *Fibulæ os.*

Cannabina, Habitus ejus eſt Cannabis, flos mas calice & ſtaminibus conſtans in una planta; ovarium eſt capſula longa, trigona, fæta ſeminibus multis, ita vocatur, quia Cannabim refert: eſt Eupatorium Cannabi ſimile: Tournefortius ad Bidentem refert.

Cannabis, Eſt planta, quæ habet caulem rectum, quadratum, unicum, villoſum, aſperum, excavatum, cortice filamentoſo tectum: folia digitata inſtar manus apertæ, in quatuor vel quinque partes diviſa, dentata, viridia, ſubfuſca, aſpera, odoris ingrati: flos apetalus eſt, comprehenſus calice quinquifido, expanſo, & ſtamina quinque habens, in una planta; ovaria bicornia, conferta in caulibus, rotunda, teſta dura, tenui, fragili, includentia ſemina globoſa, parva, quæ ſub tenui cortice ex cinereo ſpadiceo glabro includunt medullam albam, ſaporis ſubdulcis: radix eſt annua, ſimplex, lignoſa, alba, fibris inſtructa: colitur hæc planta in pratis circa loca humida; diſtinguitur in duas ſpecies, una eſt Cannabis mas, altera fœmina ſive ſterilis: quaſi Κάναβος dicitur, quod circa fonticulos, ſparſaſque ſcaturigines, ſponte & ſata luxuriet; κάναβοι enim fontes ſunt, multiplici rivo ſparſi, alii deducunt à canna, quia cannæ iſtar ejus truncus cavus ſit, *Barbaris* & *Vulgo Canapus Sativa* Gr. Σχοινοςρόφον, quod magni in vita uſus ſit ad robuſtiſſimos funes texendos. *Sylveſtris*, Latini *Ter-*

minalem vocant. B. Kennip. Gall. *Chanvre.*

Cannula, eſt inſtrumentum Chirurgicum, cylindricum cavum, utrimque apertum, cum manubrio, per cujus cavum cauteria actualia protruduntur & diriguntur, ne vicinas partes lædant exurendo; inſervitque itidem acubus quibuſdam, ubi foramen apertum relinquendum, veluti cum in aſcitide aquam educere tentamus. B. Een holpijp. Gall. *cannule.*

Canon, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo, mediante acu, vulnera hiantia conſarciuntur: Eſt rectum vel curvum, pro varia vulnerum φάσι. B. Een Kanon/ ob ſimilitudem. Item, Een gevenſtert naeypijpjen. G. Röhrlein.

Cantabrica Plinii, eam putant eſſe Scorſoneram, in Hiſpania primum inventa eſt, per Divi Auguſti tempora, idque à Cantabris, unde nomen retinuit.

Cantharides, eſt inſectum pedatum, alatum, vaginipinne, oblongum, muſcæ majoris magnitudine, colore viridi, & aureo, lucente, reperiendum in frumentis, roſis, fraxinis, oleaſtris, in Italia & Hiſpania, ſaporis acris & corrodentis, cujus vis veſicatoria, quando cuti applicatur, eſt inſignis, diureſin utcumque movens. B. Spaanſche Vliegen. Gall. *Mouches Cantharides*. A. Spaniſch-flies.

Canthus ſive Hircus, eſt angulus oculi, qui vel major ſive internus, vel minor ſive externus. Gr. κανθοί. Quorum qui ad naſum ſunt, ῥαντῆρες & πηγαὶ appellantur, quod inde lachrymæ effluunt: & qui ad tempora, παρωπίαι *Poll. Nicandro.* B. De oog-hoek/ oogwinkel. G. Die Augen-Winckel. Gall. *angle ou coin de l'œil.* A. The corner of the eye.

Cantum Saccharum, vide *Candum.*

Canum Cerasa, vide *Xyloſteum*, eſt Periclymeni ſpecies.

Capella, idem quod *Cupella.*

Caphora, idem quod *Camphora.*

Capillamenta, ſunt filamenta illa tenuia, in florum medietate ſurgentia: ſeu particulæ teretes & oblongæ, in capilli modum extenuatæ: vocantur & caudæ quæ nectendis ſuſtinendiſque capitulis inſerviunt, interdum tam tenuia ſunt; & ita petalis innata, ut vel non appareant,

reant, vel ex ipſis quaſi petalis oriri videantur: cæterum diverſus plerumque in quibuſlibet florum ſpeciebus aſſignatur locus, unde maſculina organa ſuam ſortiuntur originem: hæc autem filamenta, vel ſimplici, ut in Gramineis, umbelliferis & ſimilibus plantis, vel duplici, ut in Ricino, Lauro &c. vel multiplici vaſorum ſpermaticorum ſerie conſtant, ut in Malvaceis & leguminoſis obtinet. vide ſtamina. B. **De Draadjes in de blom.** G. Die Fäſelein mitten in der Blumen. Gall. *Filets.* A. Threads.

Capillaria Vasa, ſunt vaſcula minima, capilli ſpeciem ob tenuitatem referentia. B. **Hairige vaatjes.** G. Haarkleine Gefäßlein. Gall. *Les vaiſſeaux capillaires.* A. Capillary Feſſels.

Capillaris Herba, ſic vocatur Capillus Veneris, Capillus terræ, Capillus aureus, Muſcus capillaris, Trichomanes &c. idque ob capillorum ferè ſimilitudinem.

Capillatio, eſt oſſis cranii fracturæ ſpecies, ſenſum plerumque fallens; ferè latens, quia non facile ſe oſtendit, mortis cauſam ſæpe adfert: ſic vocatur, quia fractura capillum refert. B. **Een Hair-ſcheur.** G. Ein Splitter der Hirn-Schale.

Capillorum Defluvium, idem quod *Alopecia.*

Capillus, ac ſi diceres capitis pilus. **Hoofd-hair.** G. Haupt-Haar. Gall. *Cheveux.* A. The Hair of the Head.

Capillus Aureus, eſt *Polytrichum:* idque à ſimilitudine capillorum, & aureo colore.

Capillus Veneris, eſt planta officinalis, quæ habet caulem durum & nigrum, fortem: folia filicem referentia, ſed ampliora, longiora, minutim inciſa, crenata, dura, ſubrotunda, conjugata, & cauli accreſcentia; floribus caret & fructus naſcuntur in ſinubus ſeu complicatione foliorum, in quibus occurrunt capſulæ ſphæricæ annulo vi claſtica donato munitæ, cujus contractione rumpuntur & ſemina fundunt minutiſſima: radix fibroſa, nigra: appellatur ita fortè, quia illa planta pudendi muliebris pilos quodammodo referat; vel à ſpecioſis reddendis capillis: nec alio nomine Veneris vox adjecta eſt, quam quod hæc pulcherrima pingatur. B. **De-**

nuis-

nus-hair / Vrouwen-hair. G. Frawen-Haar. Gall. *Capillaire ou Adianthe.* A. Venus-hair, Maiden-hair.

Capistrum, eſt faſcia quædam Chirurgica, quæ capiti, in prolapſu, aut vulnere maxillæ inferioris, accommodatur. B. Een Hoofd-zwagtel / Hoofd-kap / Halſter-band. G. Haupt-Windel. Gall. *Capeline*, *Chevestre*, *Bandelette de tête.* A. Head-ſwadling-band.

Capita, circa herbas denotant rotunda illa ſeminum, aut florum receptacula. Vide *Codia.*

Capitiluvium, eſt liquor quo caput lavatur. Comp. ex *Caput & Lavare.* B. Een Hoofd-waſſinge. G. Haupt-Waſchung. Gall. *Lavement de tête.* A. Waſhing of the head.

Capitis Dolor, idem quod *Cephalalgia.*

Capitis Granum, eſt *Staphyſagria:* ſic appellatum, quod capitis pediculos enecet.

Capitula, vid. *Apices.*

Capitulum Martis, eſt Eryngium, procul dubio, quia capitula habet armata, ſpinoſa, & martialia.

Capnites, Capnium, & Capnos, eſt *Fumus Terræ*, ſeu *Fumaria.* Ita dicunt vocari, quod ejus ſucco, ſi oculi irrigentur, lachrymæ, ut à fumo acri, extundantur, deducitur ἐκ τοῦ καίω καὶ πνοὴ, ut proprie ſic dicatur ἡ ἐκ τῆς καύσεως πνοὴ: aut παρὰ τὸ κάπτω ſeu κάπω τὸ πνέω. Vide *Fumaria.*

Capparis, eſt arbuſcula ſpinis uncinatis armata, rami parum ſunt recurvi: folia ſunt rotunda, ſaporis aliquantulum amari: ſurculos agit, in quorum ſummitate habet parvos calices virides, qui ad condiendos carpuntur, ſi hi calices, poſtquam ad magnitudinem requiſitam devenerunt, in planta relinquantur, tum dehiſcunt & fiunt flores albi, roſacei, tetrapetali, expanſi, multis ſtaminibus donati: flori ſuccedit fructus pyriformis vel ſiliquoſus, carnoſus, in quo nidulantur ſemina plurima, plerumque ſubrotunda, vel reniformia: radix eſt longa, craſſa, ejus cortex eſt tubuloſus, rugoſus, craſſus, cinereus, ſaporis acris & auſteri; cujus cortices ex radicibus extracti ſunt in uſu, qui ſaporis amari, ſubadſtringentis, acris ſunt, nullius odoris; & annumerantur quinque radicibus aperientibus minoribus à καπτπαύειν, quod idem eſt ac καταπαύειν, ſedare, quia furoribus medeatur. Nam

eſt

eſt vox apud Ariſtophanem antiquiſſima; itaque non à campis, ut quibuſdam placuit, neque ab infimi ſæculi vocibus barbaricis derivatur. B. Kapper-boom. G. Kappern-Baum. Gall. *Caprier.* A. The Caper-tree.

Capreolaria Vasa, dicuntur ea, quæ in modum Capreoli mire intorta incedunt, ut ſunt vaſa ſanguinea teſticulis & ovariis dicata. B. Wijnranks-vaatjes. G. Gäbelein-gleiche Gefäßlein. Gall. *Vaiſſeaux en forme de Tendons de vigne.* A. Wreathed veſſels.

Capreoli, ſunt filamenta tenuia, ex caulibus enata, contorta, quibus plantæ nonnullæ dotatæ ſunt, ut aliis ſeſe annectant, uti eſt in vite, clematitum, ſmilacum &c. ſpeciebus. B. Klawieren. G. Die Gäbelein. Gall. *Les tendons.* A. Claſp, or Tendrolls.

Capreolus Auris. Vide *Helix.*

Caprificus. quaſi diceres *Ficus capri*, fortè quia à Capris expetitur: vel à carpendo, quod parietes & maceries, atque adeo ſaxa ipſa ſibi obſtantia diſcerpat. Mart. *Marmora Meſſalæ ſcindit Caprificus.* Gr. Ἐρινεὸς, ſeu Ἐρινὸς, an ab ἔρις, quod cum ex arbore velut contendendum ſit & luctandum, ut maturet fructus ſuos. B. Wilde Vijge-boom. G. Wilde Feigen-Baum. Gall. *Figuier ſauvage.* A. The Wild Fig-tree.

Caprifolium, eſt Periclymeni ſpecies: cujus folia ramorum nodis adhærent, bina, per intervalla ſibi invicem oppoſita, oblonga, acuta, mediocriter ampla, mollia, in parte ſuperiori viridia, in inferiori albeſcentia; finis pedunculi abit in foliolum, quod a pedunculo perforatur, in hoc foliolo, circa pedunculum perforato foliolo emergunt ſex ovaria plerumque longa, urceolata, quorum apex coronatur corona quinquifida; intra hanc, ut calicem apici ovarii innaſcitur flos monopetalus, inferius tubuloſus, ſuperius bilabiatus, ſuperiori labio multifido, ſimplici, & linguæ ſimili: ſtamina quinque ex pariete interno tubulatæ partis floris: ovarium tuba longa apice globoſo donata inſtructum, fit bacca mollis, per maturitatem rubicunda, fæta ſemine compreſſo, fere obrotundo, ſatis duro: radix longa, repens, lignoſa: ſic appellatur, vel, quod ejus folia à Capris avidè comedantur; vel quod extremi flexus ſint capreolati. Belgæ tamen Geitenblad vocant, quaſi hircum oleret,

vel

vel hirco quid ſimile haberet, vel, à capiendo, quod circumvolvendo ad ſe vicinas arbores aut frutices capiat, aut vocet. B. **Kamperfoelie / Memmekens-kruid.** G. Geiß-Blatt / Speck-Gilgen / zeuling / Wald-Gilgen. Gall. *Chevre Fueille.* A. Wood-bind, hony ſuckle.

Capsicum, ejus variæ ſunt ſpecies, ſed vulgatiſſima eſt ſiliquis longis propendentibus; habet caulem anguloſum, durum, villoſum, ramoſum: folia longa & acuta, inſtar Perſicariæ, ſed latiora, ſatis carnoſa, coloris viridis fuſci, pediculis adhærentia: calix eſt parvus, brevis, rigidus, expanſus: flores monopetali, rotati, multifidi, fructui inſidentes: flori ſuccedit fructus mollis, membranaceus, in duo vel plura loculamenta diviſus, politus, ſplendens, in initio viridis, deinde flavus, poſt maturitatem ruber aut purpureus, fætus ſeminibus planis, fere reniformibus, coloris flaveſcentis ſubrubicundi: radix brevis, tenuis, multas fibras dans: creſcit hæc planta in regionibus calidis, ut in Hiſpania plerumque pro pipere habetur Braſilienſi: & nomen hoc Actuarius accepiſſe credit à κάπτω, quod ſemen hujus non tantum mordeat, ſed urat. Vel ἀπὸ τῆς κάψης, quod in capſula ſeu folliculo, ac quaſi ciſta ſemen ferat. Gall. *Poivre d'Inde, Poivre de Guinée, Poivre du Breſil, Corail de Jardin, Piment.*

Capsulæ Atrabilariæ, ſive *Renes Succenturiati*, aut *Glandulæ ſuprarenales*, ſunt duæ glandulæ flaveſcentes, compreſſæ, utrinque ſuperiori renum parti incumbentes, in quibus anguſta cavitas, liquore fuſco ſubdulci illita: figura harum valde irregularis, quadrata, triangularis, ovata &c. magnitudo varia, in adultis ſæpe inſtar nucis vomicæ majoris; in fætu vero major, & æqualis renibus, imo ſubinde major. *Uſus* eorum eſt ut lympham in ſuas cavitates ſuſcipiant, qua ſanguis craſſus à renibus refluus, & ſero maxima ex parte deſtitutus, diluatur, & ad curſum circularem fluidior reddatur: cum nullus ductus excretorius hactenus detectus ſit; ideo uſus harum incertior videtur, quam ut aliquid certi de his dici poſſit, videtur tamen major in fœtu quam in adulto, eſſe. B. **De nier-doosjes / nier-klieren / malè zwarte gal-doosjes.** G. Die Schlieren an den Nieren / oder Nieren Sacke. Gall. *les Glandes ſur-renales communément dites*

dites capſules atrabilaires. A. The Reins glandules.

CAPSULA CORDIS, idem quod *Pericardium.*

CAPSULA COMMUNIS *Gliſſonii* in Hepate, nihil aliud eſt quam membrana à peritonæo producta, cui porus biliarius & vena portæ in hepate ſimul includuntur. B. **De gemeine doos van Gliſſonius.** G. Das Leber-Fäßlein von Gliſſon. Gall. *Capſule de la Veine Porte, ou capſule de Gliſſon.* A. The common cover of Gliſſon.

CAPSULÆ SEMINALES, ſunt exttremæ, vaſorum ſemen deferentium, capſularum inſtar, dilatatæ cavitates, quæ per duo foramina, ſemen à teſtibus receptum, in veſiculas ſeminales emittunt, ut in iis ad coitus tempus aſſervetur, vel per vaſa lymphatica in maſſam ſanguineam reducatur. B. **Zaat-doosjes.** G. Das Saamen Fäßlein. Gall. *Capſules ou veſicules ſeminales.* A. The Seed-boxes.

CAPULUM, eſt palpebrarum, aliarumque partium contorſio, à *κάμπτω* contorqueo.

CAPUT, eſt pars corporis humani ſuprema, collo ſuperpoſita, in ſe concludens tertium ſive ſupremum ventrem, cerebri & cerebelli, in qua anima habitare videtur, domicilium præcipuum. Quod in ſummo poſitum eſt, oculorum gratiâ. Extus oſſibus tegitur & cute cum muſculis. Laterales partes ſinciput; poſterior occiput, & anterior frons dicitur. Infra frontem ſequuntur oculi, naſus, os, mala, mentum &c. B. **'t Hooft.** G. Das Haupt / der Kopff. Gall. *La Tête.* A. The head.

CAPUT, in vegetabilibus eſt id, quod ſurſum deorſumve in globum extuberat, aut in orbem glomeratur. Si magnitudine ceſſerit, *capitulum* nominatur. Extremam tamen vitis partem *caput* etiam vocant, id eſt, ultimum & productiſſimnm flagellum.

CAPUT GALLINAGINIS, eſt quædam in urethra caruncula, ſeu eminentia, juxta quam ex veſiculis ſeminalibus, tanquam per duos oculos ſemen in urethram excernitur, facta ne ſemen ex uno latere erumpens, in oſculum alterius lateris impingat. Atque ſic à ſimilitudine dictum vocatur quoque *caput galli gallinacei.* B. **Het Hennen-hoofd.** Gall. *la Caroncule, Tête de Poule, & Verumontanum.*

CAPUT MORTUUM, eſt reſidua illa materia, craſſa

& ſicca, quæ in deſtillationibus omnium corporum, præcipuè mineralium remanet: communiſſimè autem remanentiam vitrioli notat, vulgo *Colcothar*, & *Terra Damnata*. B. De doode kop / doode overſchot- G. Der Todten-Kopff. Gall. *la Tête morte*. A. Dead head.

Caput-Purgium, idem quod *Errhinum*.

Caranna, eſt reſina duriuſcula, tenax, non admodum glutinoſa, Tacamahacæ ſimilis, niſi quod ſit paulo odoratior, ſplendidior, liquidior & denſior. Adfertur ex Carthagine Indiæ Occidentalis ſeu novæ Hiſpaniæ provincia, ubi ex vulnerata arbore elicitur, atque illinc foliis latis ac nervoſis inſtar arundinaceorum foliorum involuta ad nos pervenit. Sæpe illud gummi in cucurbitis excavatis quoque colligitur.

Carbo, vide *Anthrax*.

Carbunculus, idem quod *Anthrax*.

Carchesius, eſt laquei ſpecies, ex duabus conſtans habenis, vim habens æqualiter extendendi. Sic dicitur à fune qui in ſummo navis malo habetur, quem Gr. καρχήσιον appellant. B. De marg-ſtrik. G. Das Sägelloch-Strick. Gall. *Lacq d'hune*.

Carcinodes, eſt tumor cancro ſimilis, ex καρκίνος cancer, & εἶδος forma. B. Een kanker-gezwel / de Wolf/ de Wzet. G. Ein umb ſich freſſend Geſchwär / wie der Krebs. Gall. *Chancre*. A. A ſpecies of a cancer, crab.

Carcinoma, Carcinus ſive Cancer, eſt tumor ſemper in glandulis productus, ab acribus & obſtruentibus humoribus ortum ducens, rotundus, durus, lividus, dolens, in principio piſi magnitudine, ſed poſtea gaudet venis circum ſe turgidis, pedeſque cancri referentibus, quamvis non ſemper. Ex καρκίνος cancer, & νέμω depaſco. B. Kreeft-geſwel. G. Der Krebs / das Gefräß / der Wolff. Gall. *Ulcere Chancreux*, *Cancer*, *Chancre*. A. A Canker.

Carcinus, idem quod *Carcinoma*.

Cardamantice, dicitur & *Iberis*, & Cardamina.

Cardamine, & Cardamon, Naſturtii ſpecies, eſt planta, quæ folia ex radice erumpentia habet oblonga, obrotunda, caulibus longis adhærentia: flores in ſummitate caulium, creſcentes, albi, aut aliquantulum purpurei,

purei, quadrifidi, cruciformes: flori ſuccedit ſiliqua oblonga, bivalvis, cujus valvæ per maturitatem helicis inſtar retroflectunt, & ſemina exigua ſubrotunda magnó impetu ejiciunt: radix parva & fibroſa: hæc planta creſcit in pratis & locis humidis: ex κάρα δαμᾶν quod caput tentat, acrimonia ſua dici volunt: quia ſinapi ſimile ſit. Malunt Alii παρὰ τὸ κόρας μύειν dictum, quod oculorum pupillas coëuntibus una palpebris, abſcondat. Iterum alii ἀπὸ τῆς καρδίας, quod foveat cor, & in ſyncope illa, quæ cardiaca dicitur, plurimum valeat. Vel ἀπὸ τῆς καρδάμε: imo verum Etymon ἀπὸ τῆς καρδίας cenſeo: quod cordatos & ſapientes efficiat. Gall. *Cardamine, ou creſſon des Prez, ou Paſſerage ſauvage.*

Cardamomum, habetur & *majus, medium & minus.* De majori duas ſpecies vidi, *vulgare* nempe quod oblongis folliculis includebatur, magnitudine ſeminis, quod in minori concluditur: Nigrum erat uti aloë ſuccotrina; ſapore cubebem fere æmulans. Vulgo *Grana Paradiſi.* B. Paradijs grein. G. Paradieß=Körner. Gall. *Grains de Paradis.* A. Grains of Paradiſe, Greater Cardamom. Altera ſpecies concludebat ſemen in duobus folliculis, colore & magnitudine cannabis ſemini non cedens, ſed ſapore eodem. Primo intuitu videbantur mihi eſſe nuces avellanæ, ſuis calicibus externis viridibus & exſiccatis, incluſæ. Sed unicus calyx duos folliculos comprehendebat. *Medium* necdum vidi. Sed *Cardamomum minus vulgare*, minoribus includitur folliculis, albis & tripartitis, non piperem ſapore æmulans, ſed magis Aromaticum veluti ex caryophyllis & caphura, à κάρδαμον & ἄμωμον, habens ob ſaporem, cum cardamomo, & amomo ſimilitudinem, vel dictum putant quaſi naſturtium ſuave. Sed veriſimilius nomen accepiſſe ab exotico vel Arabico verbo Cordumeni. B. Kleine Kardamom / Paradijs - Koorn. G. Cardamömlein. Gall. *Manignette, petit Cardamom.* A. Cardamom, grains of paradiſe.

Cardamon, Græcè *Naſturtium ſativum* Latinè ſonat. Barbari noſtræ ætatis Herbarii *Creſſionem Hortenſem* vocant. *Cardamon* vero Græcis nonnulli dictum eſſe arbitrantur à καρδία corde, quod ejus morbis medeatur: vide *Cardamina.* Alii diverſa ratione uſi, ſic dictum credunt, quod caput ſuo calore & acrimonia tentet, quaſi

καρήδαμον putant. Nam arcem mentis obſidens ſua ferit acrimonia, & ignea vi præditum caput tentat. & alii a *κέαρ* cor, & *δομέω* domo, quaſi planta cordis deficientes vires reſtaurans. Vide *Naſturtium.*

CARDIA, ſeu *κέαρ*, eſt cor, ſive muſculus principaliſſimus, ſanguini duntaxat circumferendo deſtinatus: vide *cor*, à *κραδαίνω* palpo, vibro, ideo etiam pro *καρδία* dicitur *κραδία*. B. Het Hart. G. Das Hertz. Gall. *le Cœur.* A. The heart. Vocatur interdum *Stomachus*, ſive ſiniſtrum ventriculi orificium. B. De krop van de Maag. G. der Mund von den Magen. Gall. *l'orificice de l'eſtomac.* A. The Mouth of the ſtomack.

CARDIACA, eſt planta, Marrubio ſatis ſimilis, plures habet caules ad altitudinem duorum vel trium pedum, craſſos, anguloſos, fungoſos, intus medulloſos: folia Marrubio majora, ſubrotunda, urticam referentia, profunde inciſa, virido fuſca: flos monopetalus, labiatus, cujus labium ſuperius imbricatum & multo longius eſt inferiore tripartito: ex calice ſurgit piſtillum poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina, angulata, totam capſulam, quæ floris calix fuit, occupantia; ſemina triangularia, nigra: radix fibroſa: tota planta fortem habet odorem, & ſaporem amarum, creſcit in locis incultis, lapidoſis: ſic dicta quod morbis cordis, vel potius ſtomachi medeatur, *καρδία* enim cor eſt. B. Hertgeſpan. G. Hertz-Geſpan. Gall. *Agripaume.* A. Motherwort.

CARDIACA PASSIO, *Cardiacus morbus, Cardiaca & Stomachica exolutio.* Idem quod *Cardialgia.* Item eſt ſuffocatio cordis ex polypo, vel ſanguine coagulato &c. à *καρδία* cor. B. Een hartſtikking. G. Hertz Erſtickung. Gall. *Suffocation de cœur.* A. Pain of the heart, or mouth of the ſtomack.

CARDIACUM ſeu CORDIALE, eſt Medicamentum, cor (ut olim putabant) roborans: Sed potius blandum motum ſanguini inducens, quo vires corporis augentur, & ſpiritus exhauſti reficiuntur, unde circulatio per conſequens benignior & facilior redditur, ex *καρδία* cor, & *καίω* uro. B. Een hartſterking / ſed malim, bloed-ſterking. G. Ein Hertzſterckend Tränckléin. Gall. *potion cordiale, cordial.* A. Cordial Medicines.

CAR-

Cardiale, idem quod *Cardiacum.*

Cardialgia & Cardiogmos, Plinio *Roſio Stomachi*, eſt dolor ingens, morſus, roſio, aut contractio nervi paris vagi & intercoſtalis ſtomacho inſerti, à materia vellicante in ventriculo contenta, vel inflammatione in illo oborta. Ita ut ejus dolore cor, ob conſenſum, anguſtatum, & contractum, Lipothymiam pati videatur. Vide *Cardiaca paſſio*, à καρδία cor, & ὀδύνω doleo. B. Maag-pijn/ herte-pijn/ herte-wee. G. Das Magendrucken/ Hertz-Wehe. Gall. *Douleur d'eſtomac*. A. Pain of the heart, or mouth of the ſtomak.

Cardinalis Flos, ſive Trachelium Americanum, ſic appellatur quod iſtius floris color ſummè rubicundus Cardinalium veſtimenta æmuletur, præſertim ſole meridiano.

Cardiogmos, Idem quod *Cardialgia*, ex καρδία cor, & ὀδύνω doleo.

Cardopatium, vide *Chamæleon.*

Carduus, an à *Cactos*? eſt herba ſpinoſa.

Carduus Fullonius, vide *Dipſacus.*

Carduus Suarius, vide *Chamæleon.*

Carduus Varius, vide *Chamæleon.*

Carduus Suarius & Varius: officinis & Barbaris Cardopatium appellatur, quod nomen haud dubiè corruptum eſt, deductumque à dictione *Pancration*, nam ſic olim eſſe nominatum Chamæleonem Apulejus teſtatur: aut à carduo vario, à qua dictione, *u* ſc. littera in *p* & *r* in *t* mutata, in *Cardopatium* facilis eſt lapſus. *Suarius* porro carduus dictus eſt, quod ſues, ſi in polenta exhibeatur, perimat.

Carebaria, eſt Cephalalgiæ ſpecies, ſeu gravitas capitis, ex κάρη caput, βαρὺ grave. B. Hoofts zwaarheid. G. Haupt-Wehe. Gall. *Douleur de tête.* A. Heavineſſ of the head.

Careum, Eſt planta, quæ habet plures caules ad altitudinem circiter ſeſquipedis, quadratos, nodoſos, vacuos, ramoſos: folia tenuiter laciniata coſtæ per conjugationes innaſcentia: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, cordiformibus, inæqualibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum exiguis,

longiuſculis invicem junctis, griſeis, hinc gibbis, & ſtriatis, inde vero planis, ſaporis acris & aromatici: radix longa craſſa, carnoſa, alba, aliquando flava: nomen habere refert Dioſcorides ex regione Cariâ, nunc Lango: ubi abunde creſcit. Dicitur etiam *Caros* & *Carui*. Gall. *Carvi.*

Carex, eſt Junci acuti ſpecies, in arenoſis tumulis circa mare ſuccreſcens, deducunt à caro: fortè ob ſolida folia. B. Helm. G. Reit-Graß. Gall. *Glayeul de Marais.* A. Sedge, Sheer-graſſ, Burr-reed.

Carica, ſic ficus vocatur à caria natali ſolo.

Caries, Teredo, Teredum & Pædarthrocace, eſt oſſis cancer, ſeu corruptio & exeſio, à medulla in ejus cavernulis putrefacta, vel aliis humoribus acribus, ibidem ſubſiſtentibus, oſſis laminas corrodentibus, ſeparantibus ab invicem, orta. B. Beenvreeter / opeten der beenen. G. Beinfeule / Beinfräſſer. Gall. *Carie, pourriture & vermouliſſure des os.* A. Rottenesse of the bones.

Carina, eſt illud rudimentum ſeminale primum, quod à mare communicatum ovo fæminino, poſt varias mutationes fit ipſum animal; quodque propriè ſic dicitur, cum conſtare obſervatur ex cerebro, cerebello, medulla ſpinali, ex quibus, explicatis, auctis, mutatis, cum aliis accretis conjunctis, animale corpus naſcitur.

Carlina ſeu Carolina, planta officinalis, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, ampla, profunde inciſa, repentia, in orbem diſpoſita, aſpera, aculeata inſtar carduorum, coloris viridis pallidi: calix multis expanſis aculeatis foliis cardui conſtat: floris diſcus ſat patulus, conſtans floſculis fiſtuloſis, radiatus ita ut petala plana ſint, & ſecundo ſterilia: ſemina poſt ſingulum florem ſunt in apice vel pappoſa, vel emiſſis radiis penicilli modo coronata foliolis exiguis a ſe mutuo diſſectis: radix ſat craſſa, cauliformis, fibroſa, ut plurimum in ſuperficie carioſa, foraminulenta, coloris foris rufi; intus albidi, odoris gravis & fragrantis, ſaporis penetrantiſſimi aromatici: ſic dicta à Carolo Magno, primo ejus nominis Romanorum Imperatore, cujus exercitus uſu hujus radicis liberatus, & præſervatus à peſte olim fuiſſe fertur: dicitur etiam Leucanthe a λευκὴ alba & ἄκανθα, quaſi

ſpina

ſpina alba. Gall. *Carline ou Cameleon blanc ou Chardonnerette.* A. Carline-Thiſtle.

Carminantia ſeu Carminativa, dicuntur flatus diſcutientia, ſimul cum inteſtinorum dolore ſublato, uti Aniſum, &c. Carminare enim ſignificat demulcere carminibus: veteres enim exiſtimabant, Poëtas ope ſuorum carminum demulcere poſſe dolores atque motus nimis vehementes; unde Poëſios æquè ac Medicinæ inventor habitus eſt Apollo. B. **Wind-drijvende middelen.** G. Wind-treibende Mittel. Gall. *Remedes Carminatifs.* A. Carminative Medicines.

Carneolus, vide *Sardius Lapis.*

Carnosa Membrana, ſive caro quadrata, vel palmaris brevis, hæret in aponeuroſi palmaris longi, dicitur contractam volam explicare. B. **Vleeſig vlies.** G. Fleiſch Häutlein. Gall. *le Palmaire Cutané ou le court palmaire.* A. Carnous membrane.

Caro, eſt ſubſtantia muſcularis, conſtans ex fiſtulis, ſanguinem ex arteriis accipientibus, inque venas revehentibus. Veteribus dicitur quintuplex *Muſculoſa*, *Fiſtuloſa* ſive *Fibroſa*, ut in muſculis & corde. *Parenchymatica*, ut pulmo, hepar, lien. *Viſceroſa*, ut inteſtina. *Glanduloſa*, ut pancreas, glandulæ mammariæ, ſalivares &c. *Spuria* ut Gingivæ, labia, penis glans, &c. Gr. *σάρξ* & *κρέας*, ſed illa diſtinctio nullius eſt momenti, cum nulla caro ſit, niſi muſculoſa. B. **Vleeſ.** G. Fleiſch. Gall. *Chair.* A. Fleſh.

Caro, etiam ſignificat ſubſtantiam iſtam molliorem fructuum ſucculentorum, quæ cortici ſubeſt, quam alias pulpam vocamus, ut *Pulpa*, vel *caro caſſiæ*, *cydoniorum.* B. **Vleeſ.** G. Fleiſch. Gall. *Chair.* A. Pulp.

Caro Quadrata, ſive Carnosa Membrana.

Carota & Caryota, credunt à Germanica voce derivari *Gar root*, hoc eſt totum rubens, quia radix intus & extus obſcurè rubet: ſed errant, nam à Græcis vocem hanc mutuati ſunt Romani; derivatur enim à *ceras*, ſed Dores *caras* dixerunt.

Carotides *Arteriæ*, ſunt duæ arteriæ ortæ ex aorta paulum ſupra cor, ubi incurvari incipit, ſurſum exporrectæ verſus caput; una eſt *dextra*, altera *ſiniſtra*, utraque

raque dividitur in *externam*, & *internam*, poſtquam carotis ad cranium fere appulit, oritur *externa*, quæ paulum reflexa, ad fauces, faciem, capitis verticem, & retro aures variè diſtribuitur. *Internus* alter vero ramus apparatu quodam velut mechanico, os cuneiforme pertranſit, in eo enim peculiaris in utroque latere canalis inſculpitur, in quo arteria illa in majorem cautelam tunica inſuper aſcititia craſſiore inveſtitur, ſic igitur ductu inſtar S. duplicis canali oſſeo elapſa, tunicam aſcititiam deponit, & τῷ ἐγκεφάλῳ ſuo ſanguine proſpicit, circa nervum igitur ophthalmicum aſcendens, ad latera porrigitur, deinde ad anteriorem cerebri regionem intra ductum nervorum olfactorioriorum: Ultimò ad poſteriora protenditur & juxta medullam oblongatam & ſpinalem medullam cranio exiens, eam ſuo liquore ad os ſacrnm uſque irrigat. Olim arteriam illam vertebralem ſeu internam vocabant, eo quod putarint eam aſcendere & cranio immiſſo cum carotide conjungi, quod tamen juxta accuratiſſ. *Williſium*, ſecus experimur. *Soporales* ſeu *Carotides* vocantur, quia ſi vinculô conſtringantur, ilico affectus ſoporoſi excitantur: Veteres enim malè ſoporem ordinarium inde produci exiſtimabant. *Carpo & Celſo* Σφαγίτις appellantur, id eſt jugulares, à καρόω ſoporem induco. B. **De krop-ſlag-ader / de ſlaap-ſlag-ader.** G. Die ſchlaff-puls-ader. Gall. *Arteres carotides.* A. The carotik Arteries.

Carpentaria, in Gallia vocatur, propriè *Herba Judaïca*, ſic dicitur quod fabri lignarii eâ vulneribus medeantur: *un charpentier* enim eſt faber lignarius, eo quoque nomine *Naſturtium hyemale* appellatur.

Carpesium, qualis ſit planta inter Eruditos diſquiritur; alii cubebem volunt, alii Ruſcum, alii aliud quid. Gr. Καρπήσιον, à κάρφος feſtuca tenuis vel palea, quæ in frugibus aruit: vel è κάρφη cum verius de caulium quam radicum ſarmentis dici videtur.

Carpia, à Gallica voce *charpie* originem ducit, vulgò *carpie.* Latinis *linteamentum carptum*, vulſumve è linteis concerptis: *Linamentum raſile.* Gr. πλατὺς μοτὸς, ξυσμὸς *Æginetæ*, πλῆμα *Apſyrto. Delinamentum ſanarium*; eſt concerptum linamentum, quo vulneri ulcerive immiſſo ſanies inanitur. ἔμπυος μοτὸς *Hippocrati Linamentum* ra-

raſile, è lanugine linteorum eraſa conficitur. ξυςὸς μοτὸς, ξύσμα *Erotiano*, ἄχνη ὀθονίης *Hippocrati*. B. Geſchrabde wieken. *Linamentum tortile* à materia contorta fit. ςρεπτὸς μοτὸς. B. Gedraide wieken/ vulgò pluksel. G. Pluckſel. Gall. *Charpie*. A. Plucking of Linne.

Carpinus, eſt Aceris ſpecies, cortex hujus arboris eſt ſcaber & aſper, coloris albeſcentis: rami valde extenſi; lignum durum, albeſcens: folia ſatis ampla, dentata, ulmi ſatis ſimilia: flos amentaceus eſt, petalodes, axi longo communi adnatus; ſtaminibus multis ſub foliolis natis, in uno loco plantæ hærens: Ovarium ovatum apice piloſo, membranaceo involucro tectum, & tubis binis inſtructum; fit fructus in eadem planta loco a flore remoto, in ſpicis foliaceis reconditus, oſſeus, umbilicatus, compreſſus, ſtriatus, fætus nucleo rotundo acuminato: putatur dici à carpo, vel à κάρφω ſicco, quia lignum habet ſiccum. vel quod facile finditur. B. Jok-hout/ Jok-boom/ Wiel-boom/ Hane-beuk. G. Hanen-Buchen/ Stein-Buchen. Gall. *Carpene*, *Haiſtre*, *Heſtre*, *Charme*. A. The Horn-beam, or hard beam tree.

Carpobalsamum, eſt Balſami fructus. Ex καρπὸς fructus, & βάλσαμον. Vide *Balſamum*.

Carpus, vulgò Brachiale, prima palmæ pars *Celſo* καρπὸς, κλεὶς *Heſich*. eſt pars brachii inter partem inferiorem cubiti & manus: Conſtat ex oſſiculis octo, quibus cubitus manui connectitur. B. Voor-hant. G. Das Gelenck na der Hand. Gall. *Le poignet*, *l'avant bras*, *Le carpe*. A. The wriſt.

Carthamus, ſive Cnicus, Eſt planta, quæ caulem unicum ad altitudinem duorum circiter pedum dimittit, rectum, longum, rotundum, lignoſum, durum, in parte ſuperiore in plures ramos diviſum: folia ſunt oblonga, mediocriter lata, acuta, venoſa, ad ambitum multis ſpinis inſtructa: ſummitates ejus habent multa capita deſquammata, avellanæ craſſitie, alba, foliorum capitulo inſtructa: hiſce floribus delapſis apparent ſemina oblonga, nuda, hordei grano paulò craſſiora, polita, alba, ſplendentia, cortice duro tecta, & plena medulla alba, dulci, oleoſa, poſtea acri, & nauſeoſa: radix eſt tenuis. flores Tinctoribus inſerviunt ad colorem rubrum conficiendum: An à καθαίρω purgo, & alvus? vide *Cnicus*.

Cartilago, eſt pars alba, ligamento ſiccior, duriorque; oſſe vero mollior, admodum elaſtica, & lubrica: obducit oſſium capita & cava, inunctaque pingui linimento, ex glandulis ligamentorum ſecreto, articulationem faciliorem reddit, parteſque varias ab injuriis externis defendit. Gr. χόνδρος & B. Krake-been / knor-been. G. Kröpffel-Bein / Knorpel. Gall. *Cartilage.* A. A Cartilage, or griſtle.

Carum, & Caruum, vide *Careum.*

Caruncula, vid. caput gallinaginis.

Caruncula Oculi, eſt corpuſculum in angulo majori oculi ſitum, ſpongiolæ formam habens, multis protuberantiis hirtum, veluti acinus botryos, colore rubro; operculi inſtar incumbens ſacculo lacrymali, transſudans ex glandulis ſuis continuo humorem tenuiſſimum, ne areſcat vel cum vicinis concreſcat partibus; cujus uſus eſt, ne palpebræ contra bulbum oculi perfecte claudantur, ſed per hanc eminentiam cavum maneat, in quo liquidum lacrymarum collectum, per puncta deinceps lacrymalia abſorberi commode poſſit. Non reperitur hæc caruncula in animalibus, quibus cortina adeſt; non pertunditur ullis foraminibus hactenus notis, ex quibus liquidum qualecunque exire poſſit, neque videtur eſſe operculum ſacci lachrymalis lachrymas imbibens, nam ſimulac duo puncta lacrymalia læſa ſunt, integra licet caruncula, fit lacrymarum ſtillicidium; verus ergo ejus uſus videtur, ut non ſolum liquidum lacrymarum determinetur in puncta lacrymalia, ſed illud ſebaceum ibi appulſum, affigatur & colligatur ad ſcabritiem dictæ carunculæ, unde poſtea in lemas ſiccatum averritur. B. Het Oog-kliertje. Der augen ſchlieren. Gall. *Caruncule lacrymale.* A. Caruncule of the eyes.

Carunculæ Lachrymales, idem quod *Carunculæ oculi.*

Carunculæ Myrtiformes, ſunt orificii vaginæ muliebris corrugationes, ſeu membranoſæ inæqualitates nullo certo numero comprehendendæ, quæ in parturientibus, & poſt partum ita obliterantur, ut earum veſtigium vel minimum non remaneat. Ut plurimum conſpiciuntur quatuor; ex hymenis laceratione creduntur oriri, & nunc duæ, tres, nunc quatuor; obſervantur, co

præ-

præciſe loco, ubi olim hymen erat; deſuntque in infantibus. B. Vleiſige heuveltjes. G. Myrten-gleiche biſſlein Fleiſch. Gall. & A. *Caruncules myrtiformes.*

CARUNCULÆ PAPILLARES, ſunt corpuſcula exigua in renibus, numero duodecim; propriè ſunt faſciculi à concentratione canaliculorum, ex quibus renum ſubſtantia maximè conſtat, orti, qui ſerum à canaliculis recipiunt & in pelvim deducunt. B. Tepelwyze kliertjes. G. Tuttlein gleiche ſchlieren. Gall. *Caruncules papillaires ou les Mammelons.* A Caruncules in the reins.

CARUS, eſt ſopor in quo ægri vellicati, compuncti aut vocati, vix ſenſationis notas oſtendunt, eſt tamen aliqua perceptio, ſed ſubitanea, abſque febre, vel ut multi volunt cum febre, circa morbos enim ſoporoſos maxime diſſentiunt Medici, Lethargo major, & Apoplexia minor eſt. Cauſa eſt obſtructio vel compreſſio Pororum & Meatuum verſus cerebri meditullium euntium & in corporis calloſi, limbo ſaltem extimo, ſedem habentium ipſo cerebro illæſo manente, à καρόω ſoporem induco. B. Slaap-zugt/ ſlaap-ziekte. G. Schlaff-zucht. Gall. *eſpece de lethargie.* A. A Profound ſleep.

CARYOCOSTINUM, eſt Electuarium, ſic vocatum quod caryophyllos & coſtum recipiat.

CARYON, nux eſt cujuſvis generis, ſed præſertim juglandis: à κάρα caput, quia eſt fructus rotundus, inſtar capitis humani: vel quia capiti gravedinem adferat.

CARYOPHYLLATA: Eſt planta, quæ habet folia lobata id eſt quibus ad latera excreſcunt alia folia prioribus majora, & ad Pentaphylloides accedunt, hinc Rajus aliique poſuerunt ad agrimonoides ob habitus ſimilitudinem, villoſa inſtar agrimoniæ, ſed magis dura & aſpera, coloris viridis magis fuſci, in margine inciſa; flos eſt roſaceus, conſtans plurimis petalis in orbem poſitis, e diviſuris calicis monophylli & pelviformis prodeuntibus; piſtillum abit in fructum fere globoſum, in quo ſemina plurima colliguntur oblonga caudata: radix craſſior, oblonga, obrotunda fere & fibroſa, coloris obſcuri, odoris caryophylli: ſic dicitur, quia ejus radix caryophyllos quodammodo ſapit & olet; appellatur etiam *Herba benedicta* & *Sanamunda* à divinâ ſuâ efficaciâ. B. Nagel-wortel. G. Benedicten Wurtz. Gall. *Benoite, Galiot, herbe benite.* A. Avens, Herb-Bennet.

CA-

Caryophylleus Flos, eſt planta florifera, monoangeia, polyſperma, cujus flores caryophyllos olent, unde nomen. B. **Nagelbloemen / Gronoffels / Angelieren / Ceſte-bloemen.** G. Nagel-blumen / Graß-blumen / Nägelein-blumen. Gall. *Girofflée*, *Oeillets*. A. Gilli flower, or Clove July flower.

Caryophylli, Garyophylli, ac ſi diceres *Nucifolium*, nomen, quod ipſi rei neutiquam reſpondet. *Caryophyllorum* arbores propagantur maturo ipſorum fructu, qui non eſt vulgare illud *Caryophyllum*, in tabernis notum, illud enim rudimentum ſaltem eſt fructuum. Ipſe fructus Aromaticus immaturus, non aliud videtur eſſe, quam quod verbi gratia, in roſa calicem, & quidem ſpeciatim ejus capitulum, tandem fructum cynosbati conſtituit: hujus pars ſuperior in quatuor cuſpidulas diviſa cum roſarum illo cortice lacinioſo, Alabaſtri nomine noto, convenire videtur: ipſe flos ſummitati huic innaſcens exterius quatuor craſſioribus pelliculis involvitur; quæ invicem complicatæ globulum illum efformant, hiſque ſe pandentibus flos demùm in conſpectum venit, itidem quatuor foliolis primo candidis, deinde vireſcentibus, ex umbilico ſive quadrato alveolo enatis conſtans, & multis ſtaminulis albis, antheræ in modum, quaſi totidem floſculis, prominulum ex umbilici medio apicem vel clavum ubique cingentibus, conſitus. Baccæ quando è viridi aut pallido rubeſcere incipiunt, capitulum aperiunt, floremque oſtendunt, & earum vindemia inſtat, quæ cratibus imponuntur, & latis Ari foliis tectæ per aliquot dies fumo macerantur, deinde in ſole exſiccantur, donec fulvum illum colorem acquiſiverint, quali vulgo cernuntur. Arbores ſunt quibuſvis Lauris celſiores, non frutices Folia Lauro quoque ſimillima ſed anguſtiora. B. **Nagelen / kruid-nagelen.** G. Nelcken / Nägelein. Gall. *Clou de Gerofles*. A. Cloves. Fructus porro maturi, quadruplo ferè majores ſunt & craſſiores, vulgo *Antophylli* dicti: Nucleum continent durum majores; ſunt & magis ventricoſi. B. **Moeder nagelen.** G. Mutter Nelcken. Gall. *Antophyll*. A. Great cloves; Eſt & alia ſpecies admodum rara, minori forma, ſed magis denticulata, & vocatur noſtratibus **Kroon-nagelen** & **Koninx-nagelen.** Omnes illæ ſpecies apud me proſtant. Eſt & cor-

cortex quædam ex America, & inſula Cuba, allata, quæ & odore & ſapore caryophyllis neutiquam cedit, vocaturque cortex caryophyllorum; arboris Xocoxochitl, ſeu Piper Tavaſci dictæ ab Hernande. B. **Nagel-hout.** G. Nelcken-Holtz. Gall. *Bois de giroffle.* A. The wood of the clove tree. Sunt & alii *Caryophylli Plinii* dicti, rotundi, magnitudine ribium, colore fuſco, facile friabiles, racematim Botri inſtar ſuccreſcentes. Folia habent magna. Sapor ſeminis intus concluſi, imbecillem caryophyllorum ſaporem refert. Dicuntur & *Caryophylli.*

Caryophylli Plinii, vide *Caryohylli.*

Caryophyllus, ſi verbum verbo reddas *Nucis folium* ſonat, quo cum tamen ſimilitudinem nullam habet: ſed eſt potius fructus rudimentum, cui in fronte flos necdum apertus inſidet.

Caryota, vide *Carota.* Credunt à Germanica voce gar-root nomen accepiſſe, fortè à caro, ob radicum rubedinem, quam cum carne habent. B. **Karoten.** G. Rothe Ruben / rothe Paſtenach. Gall. *Carottes.* A. Caroth.

Cassia Fistula, *Nigra, Solutiva, Laxativa.* Iſtius fructus arbor eſt procera, inſtar juglandis, quæ creſcit in Indiis Orientalibus, Ægypto, & Alexandria, habet corticem griſeum, ſaporis adſtringentis; folia pinnata, & ferè cum juglande conveniunt, ſed acutiora ſunt, inſtar Perſici foliorum. Flores pentapetali roſacei, in orbem poſiti, ſubflavi odoris gratiſſimi; piſtillum abit in ſiliquam oblongam, rotundam, cylindricam, teretem, lignoſam, aliquando compreſſam, in varia loculamenta diviſam a diſſepimentis tranſverſim poſitis, obductis medulla nigra, liquida, dulci, in ſingulis loculamentis hærent ſemina depreſſa, dura, obrotunda, nitida, coloris flavi: floribus hujus arboris deciduis, ſiliquæ adeo indureſcunt, ut a ventis agitatæ tantum ſtrepitum edant, ut a duorum milliarium diſtantia audiantur: Gr. κασία μέλαινα. Unde dicatur, non ſatis conſtat. An ἀπὸ κασσύματος, quod derma ſive corium ſignificat Myrepſo, quo calcei ſolent κασσύνεσθαι? certè ſiliqua, ſive arboris hujus fructus craſſo ſatis operimento corticoſo, coriaceo & ſatis duro conſtat. Alii caſſam ab Acacia derivant ſed male. B. **Pijp-kaſſie.** G. Caſſien / Caſſiefiſtel. Gall. *La Caſſe en baton, Caſſe laxative.* A. The caſſia or pudding pipe tree.

Cas-

Cassia Lignea, Eſt Caſſiæ ligneæ Malabaricæ ſeu ſumatrenſis cortex, cinamomi in modum convolutus, cinamomo craſſior, odore & ſapore debilior, colore magis fuſco, maſticata, deliqueſcit in ore, & lentum quoddam glutinis quaſi ſpeciem relinquit, id quod cinamomo non accidit, cujus reliquiæ perpetuo ſuperſunt: atque inde apparet hallucinatos fuiſſe illos, qui cortices cinamomi & Caſſiæ ligneæ ſibi incumbentes, ab una eademque arbore detrahi, crediderunt. παρὰ τὸ κάσσαι dictam volunt, quaſi κοσμοῦσαν διὰ τῆς εὐοσμίας τὰς αἰσθήσεις: κάσσαι eſt enim ornare, vel quod ſenſibus fragrantiam largiatur. Vocatur & *Xylocaſſia*, & cinamomum ſpurium, canella ignobilior, Caſſia Syrinx vide *Cinamomum*.

Cassutha, recentioribus Græcis *Caſſytha*, *y* in *u* transeunte, ut ferè fieri ſolet, Latinis appellatur. Officinis & Herbariis noſtræ ætatis hinc deflexa priſtini nominis umbra, *Cuſcuta* dicitur, cum primum *Caſſutha*, dein converſa *Caſcutha*, poſtremo *Cuſcuta* cœperit appellari. Sunt qui *Podagram lini* vocant, quod quaſi compedibus id, cui inſederit, illiget, nec vinctum eo facile poſſit extricari. Plinius ejus videtur meminiſſe iis verbis; eſt in Syria herba quæ vocatur *Caſſythas*, non tantum arboribus, ſed ipſis etiam ſpinis circumvolvens ſeſe; *Caſſytas* enim legendum non *Caditas*. jam igitur memoria *Plinii* Caſſytas herba ſuo nomine ſyriaco venerat in latium, quod multis poſtea ſeculis uſurpantes tam Pœni quam Arabes, ſuis ſcriptis protriverunt, vide *Cuſcuta*.

Castanea, Eſt magna & craſſa arbor, cortice tecta polito, fuſco, maculato, lignum eſt durum, in igne crepitans: rami valde extenſiles, & magnam umbram producentes: folia magna, ampla, longa, lata, tenuia, parum aſpera, in margine inciſa, nervoſa: flos mas, in hac arbore primo deprehenditur alio loco quam ovarium, ſolitarius, ex calice pentaphyllo, valde ſtaminoſus, per capillamentum tenue axi communi longo affixus, ut fiat amentaceus: alii flores hermaphroditi, conſtant calice & ſtaminibus atque ovariis apice multifido & tubis ſex diſtinctis, uno illo communi calice contentis: ovarium hoc deinde, ubi ſe expedivit, fit fructus echinatus alio a flore primo loco in eadem arbore, ſubrotundus, quadrifariam dehiſcens, ut plurimum, fætus caſta-

caſtanea ſub coriaceo putamine rubicundo, nucleum continente: hæc arbor creſcit in regionibus calidis. à Caſtano Magneſiæ oppido; vel à Caſtanide terra nomen habet. Non dicitur à caſtitate, quod quidam opinantur. Quæ terra Caſtaneas nutrivit, Caſtalis Theſſaliæ urbs, unde Caſtanea à terrâ Caſtanide urbe pontica, ubi copioſe provenit caſtanea. Malunt alii Κάϛανον à Caſtanâ Magneſiæ urbe dici. Alii Caſtanam urbem Apuliæ ſcribunt, non procul à Tarento, de quo non laboro. Sufficit ab urbe vel ab agro quodam nomen hoc accepiſſe, vocatur à Virgilio *Nux*. Nuces generaliter dicuntur omnia, tecta corio duriore, vocatur item Διὸς βάλανος, Σάρδιανα βάλανος, Λοπιμὸν. *Sardianæ* quippe *Glandes* dicuntur, quoniam in Sardinia optimæ naſcantur. B. Caſtagne-boom. Gall. *Marronier*, *Chateigner*.

Castoreum, quid ſit extraneis nationibus vix ſciri poteſt, quia Mercatores noſtri illud emunt à nationibus, quæ illud iterum ab aliis habent. Alii teſticulos, glandulas alii ſuſpicantur. Anatomia detexit non eſſe teſticulos, qui gallorum teſtes vix ſuperant, ſed veſiculas eſſe duas ſive folliculos, qui tam in maribus quam in fœminis; utrinque in inguinibus, ſtatim ſub cute, ovorum gallinaceorum magnitudine, & ſæpe majores conſpiciuntur, ex quibus liquor oleoſus & gravi odore emanat, quem animal lingua lambit. Veſiculæ exſiccatæ verum ſunt *Caſtoreum*. Illud utraque India præbet. Gr. Καϛόρειον. B. Beverſwijn / bevergeil. G. Bibergeil. Gall. *du Caſtor*. A. Caſtor.

Castratio, eſt Teſtium exciſio, ſeu privatio, ne quis coitui aliquid contribuere poſſet. vel quando id ex neceſſitate corrupti teſtis fieri debet. Is qui caſtratus eſt dicitur *Caſtratus* ſeu *Eunuchus*. B. Lubbinge. G. Außſchneidung des heimlichen Glieds. Gall. *Caſtration*. A. Gelding, or cutting away the ſtones.

Casus Uvulæ, vide in *Cion*.

Catacleis, eſt coſta prima, ſubclavicula dicta, ex κάτω infra, & κλεὶς clavis. B. De Opper-rib. Die oberſte Rippe.

Catagma, eſt oſſium fractura, ſive ſeparatio continui in duris corporis partibus, quæ externè duro quodam inſtrumento, vi partem affligente efficitur; cujus diffe-

differentiæ à forma, à parte & accidentibus deſumuntur. B. **Been-breuk.** G. Ein Bein-Bruch. Gall. *Fracture d'Os.* A. The breaking of bones.

Catagmatica, ſunt Remedia ad fracturæ curationem neceſſaria, à κατάγω deduco.

Catalepsis, *Catochus*, *Prehenſio*, aut *Congelatio* eſt, quando is qui corripitur, ſubito corripitur, & in quo ſitu poſitus erat, immobilis manet, ſive ſteterit, ſive ſederit, ſive aliter flexus fuerit, reſpiratione ſalva, ſalvo pulſu, apertis oculis, ſine motu, loquela, aut ſenſu, nam rarum eſt ſi ſermones aliorum intelligant, aut cibum vel potum, quem præbemus deglutiant; Verum inter externas cauſas ſunt fulminis ictus, & acre frigus: proxima cauſa videtur eſſe immobilitas ſenſorii communis, pro ut primo momento inſultus ſe habebat, à καταλαμβάνω prehendo, corripio. B. **Zin-vang / leden ſtijving.** G. Sinnen-Benehmung / oder Unempfindlichkeit. Gall. & A. *Catoche.*

Catalotica, idem quod *Cicatrizantia*, à κατυλόω cicatricem induco, vel deleo.

Catamenia, ſunt menſtrua muliebria, quæ plerumque ſingulis menſibus, ab aucta copia, & hinc intumeſcentia maſſæ ſanguineæ inducta, turgeſcunt & foras ex vaſculis uteri, vel vaginæ dilatatis ex muliebribus prorumpunt; Quidam menſtruorum cauſam lunæ motibus adſcribunt, hoc autem conceſſo neceſſum foret, ut uno eodemque tempore, omnes ſimul menſtruum fluxum paterentur. Menſtrua incipiunt anno duodecimo, decimo tertio, vel decimo quarto: Deſinunt vero, circa annum quinquageſimum, verum hoc exactè determinari vix poteſt. Supprimuntur in prægnantibus, & lactantibus: Regula tamen non eſt, ex κάτω infra, & μὴν menſis. B. **De ſtonden / maant-ſtonde / kardinaals muts / het goed / onpaſſelijkheid.** G. Monatliche Reinigung / Monat-Zeit / Frawen-Zeit. Gall. *Les menſtrues, ſang menſtrual.* A. Womans courſe, or monthly termes.

Catapasma, eſt pulvis fragrans, qui odoris ſui cauſa veſtibus inſpargitur. Item pulvis fragrans qui poſt illinitionem, ſtomacho aut cordi applicatur, à καταπάσσω inſpergo. Vide *Diapaſma.*

Cataphora, idem eſt quod *Coma*, verum in eo diffe-

differunt, quod *Cataphora* tanquam genus omnium ſtuporum ſine febri ſumatur, videtur Cari levioris ſpecies. à καταφέρω deorſum fero, quia ægrorum membra deorſum concidunt. B. **Slaap-ziekte/ ſlaap-zugt.** G. Die Schlaaff-Sucht. Gall. *Grand Sommeil.* A. A deep or dead ſleep.

Cataphractica, eſt nomen alicujus faſciæ ſeu ligaturæ, quæ thoraci accommodatur. B. **Een middelijfs-band.** G. Bruſt-Windel. Gall. *Bandelette de poitrine.* A. Breaſt ſwaddle.

Cataplasma, eſt Medicamentum externum topicum pultis conſiſtentia. Præſcribitur ferè duobus modis, nempe vel per coctionem vel ſine eâ. Illud fit frequentius; hoc ſæpe majorum eſt virium. In illo jubentur aſſumere vegetabilia, ſcopo convenientia, ut radices, herbas, ſemina, flores, fructus &c. additis farinis appropriatis, aut illis omiſſis, quæ omnia in ſ. q. liquoris, v. g. aquæ, cereviſiæ, lactis, vini, &c. coquuntur ad pultis conſiſtentiam. Hoc paratur ferè ex vegetabilibus minutim conciſis, affuſo tantum liquore ſufficienti, eâ ſolum quantitate, ut reſpondeat conſiſtentiæ pultis. Poſſunt hic quoque addi farinæ, mica panis, olea, unguenta, ſicuti quoque in prioris generis cataplaſmatibus, à καταπλάσσω fingo, formo, illino. B. **Een pap/ brije/ cataplaſme.** G. Ein Papp. Gall. *Cataplaſme.* A. A Cataplaſme, or pulteſſ.

Catapotium, vulgo *Pilula*, eſt Medicamentum internum; quod deglutiendo ad alvum ſubducendam & purgandam, in formâ pilularum aſſumitur, ex κάτω deorſum, & πίνω bibo. B. **Buik-zuiverende pillen.** G. Pillulen. Gall. *Pillules.* A. A Pill.

Cataptosis, eſt Epilepſiæ ſymptoma cum homines derepentè in terram concidunt, à καταπίπτω deorſum cado, idem quod *Decidentia.*

Cataputia, Tres dantur hujus ſpecies, quarum ſemina in officinis ſervantur, nempe *Maxima*, quæ eſt Ricinus Americanus major ſemine nigro. *Media* quæ eſt Ricinus vulgaris, & *Minima*, quæ eſt, Tithymalus latifolius cataputia dictus. Omnium vis eſt urens, & vehementiſſime purgans ſurſum & deorſum.

Cataracta, eſt duplex, *Incipiens*, ſeu *Suffuſio*, vel *Confirmata* ſeu *Cataracta*, propriè dicta; *Incipiens* eſt

oculi ſuffuſio, cum nempe nubeculæ, feſtucæ aut muſcæ, ante oculos volare videntur. *Confirmata* vero eſt, quando à pellicula tenui, pupilla in totum vel ex parte occluditur, ita ut radiis ſolaribus debitus ingreſſus præcludatur; vel quando ipſa lens Cryſtallina opaca fuit facta. Cataractæ confirmatæ curantur acu per membranam albugineam & corneam ad Cataractam uſque adacta, quæ acu deprimenda, & ſi reſiliat, comminuenda, deinde oculus aqua roſarum & alumine conquaſſato obligandus, à καταῤῥάσσω confundo vel impetuoſe deturbo, quia ſæpe ſubito hic morbus oritur; alii a ſimilitudine Cataractarum, quæ ſunt valvæ mobiles, quibus aquarum temperatur impetus, quia conſiderarunt hunc morbum tanquam valvam in humore aqueo, quæ viſum interciperet; antiqui cataractas oculos Veneticos appellarunt, veneticus vel venetus denotat colorem glaucum, vel dilute cæruleum. Gr. ὑπόχυμα. B. De ſtaar / een val-vlieg. G. Staar / Staar-Fell. Gall. *Cataracte*, *Suffuſion*. A. A Cataract.

Cataria, vel *Nepeta:* eſt planta, cujus caulis ad altitudinem circiter trium pedum adſcendit, quadratus, villoſus, ramoſus: folia urticæ vel Meliſſæ, in margine inciſa acuta, lanuginoſa, albeſcentia, odoris penetrantis, ſaporis acris: flores in ſummitate ramorum nati, flavi, aut albeſcentes, in ſpicam congeſti, galea erecta, bifida, ſubrotunda, barba tripartita, ſegmento medio excavato, eleganter crenato, amplo; cæterum binis ſegmentis, ut alis orificium patulum labiorum cingentibus: ſemina quatuor, ovalia: Radix in multos ramos diviſa, lignoſa: creſcit juxta vias: videtur vox ficta à Belgico idiomate een Kat / Cattus: quia catti ſeu feles hac planta delectantur & veſcuntur. B. Katte-kruid / Nipte. G. Keyten / Katzen-Kraut / Katzen-Muntz. Gall. *Herbe au Chat*, *Pouliot*, *Menthe de Chat*. A. Nip, Nep, Cat mint.

Catarrhopus, ſeu Catarrhus, dicitur vulgo, quando humores, vapores aut flatus deorſum ex capite ruunt. Vide *Catarrhus*, ex κάτω deorſum, & ῥέω fluo.

Catarrhus, Veteribus dicitur humorum ex capite ad ſubjectas partes, ut nares, os, pulmones &c. defluxus; velut in Coryza, & Brancho contingit. Catarrhi tamen non dantur, nam à capite nihil fluit ad illas par-

partes: Sed glandulæ narium, & quæ circa oris partes ſunt, ſæpe obſtruuntur, inflammantur, & hinc illæ lachrymæ. Convenit ſic dicere

Si fluat ad pectus, dicatur Rheuma Catarrhus.
Ad Fauces Branchus, ad Nares eſto Coryza.

Deſtillationes, has Græci κατάῤῥους & κατασυγμοὺς vocant; aliique fluores; ſunt ut plurimum effectus frigoris, & præter naturam eveniunt ad glandulas, paſſimque per omnes corporis partes, ubi retruſa jacent vaſa ſecernentia ſubter loca frigore tacta: ut ſi frigore excipiatur facies, ſequatur deſtillatio in nares; ſi cervix & collum, quæque juxta ſunt partes, tum fluor ad fauces; ſin inferiora, fiat inde fluxio ad inteſtina; & ſic porro; ſic pro diverſitate arteriarum, venarum, aliarum partium frigore conſtrictarum, varii oriuntur effectus; deſtillationes ad varias partes: ex κάτω deorſum, & ῥέω fluo. B. Een zinkinge / ſla-tern. G. Ein Fluß des Haupts. Gall. *Catharre*, *Rheume*, *Fluxion*. A. A Rheum.

Catarrhus Suffocatorius, eſt quando (ut Veteribus placet) humores excrementitii à capitè ad organa reſpiratoria decidunt, & ſuffocationem minantur. Sed potius dicerem eſſe glandularum, circa laryngem, intumeſcentiam, vel inflammationem, aut convulſionem muſculorum glottidis rimam claudentium, qua reſpirandi difficultas, & ſuffocatio inducitur: cauſæ frequentiores obſervantur, materiæ eliquatæ in fauces, & pulmones ſubita deſtillatio; nervorum ſumma vitia ut in hyſtericis, polypus cordis major ſubito in pulmones truſus; hinc videtur eſſe tantum hic morbus ſubita occidens ἀποπληξία. B. Een ſmorende zinkinge. G. Stäck-Fluß / erſtickende Fluß. Gall. *Catharre Suffocatif.* A. A Suffocating, rheum.

Catarrhus Spinalis Medullæ, eſt, cum quædam vaſa lymphatica, medullam ſpinalem ambientia, fuerint rupta, ex quibus latex ſi decidat, Catarrhus inducitur. B. Een ſinkinge des ruggen graats merg. G. Ein Fluß des Marcks im Ruck-Grad. Gall. *Catharre de la Moëlle de l'Epine.* A. A Rheum of the Marrow of the Chinebone.

Catasarca, idem quod *Anaſarca*, ex κατὰ per & σάρξ caro.

Cataschesis, eſt diſpoſitio bona, hecticæ oppoſita. ex κατὰ per, & σχέσις habitus, diſpoſitio.

Catastasis, eſt corporis humani, vel temporis diſpoſitio. à καθίστημι conſtituo.

Catatasis, eſt extenſio corporis verſus inferiora, ex κάτω infra, & τείνω tendo.

Catechu, & inconvenienter *Terra Japonica*, ſuccus eſt ex variis aſtringentibus fructibus expreſſus, durus, gummoſus & reſinoſus, ex purpureo nigricans, punctis albis intertextis quaſi ſitim contraxiſſet. Venit ex Pegu, Suratta, Magno Mogolis imperio, Malabaria, Bengala & Zeilon. Inter Pinang cum foliis Betel ut plurimum uſurpatur. Verus fructus & baſis eſt Acacia orientalis, planta Tamarindo non abſimilis. Si tantillum ori indatur, aſtringit primo, deinde ſaporem dulcem & gratum relinquit, eodem modo ac folia Thee maſticata. Horti malabarici Author, dicit eſſe ſuccum inſpiſſatum alicujus palmæ areciferæ nucleo verſicolori nuci moſchatæ ſimili, cujus fructus ſeſſilis *Fauſel* dictus vel *Areca* & *Pynang*. Gall. *Cachou*.

Categoria, ex κατὰ, & ἀγορὰ, forum Judiciale: quòd ea ſicut in ipſo cuncta ſint ordinata. Unde eſt ordo, ſive rerum ſeries quædam.

Cathæretica, ſunt *Cauſtica* ſeu *Eſcharotica*, ſive Medicamenta, ſuperfluam carnem auferentia & perforantia: diſtinguenda tamen videntur a cauſticis, quia carnem vivam alterare non debent, ſed tenax adhærens, & ſemi corrupta vaſorum ramenta ad vivam uſque carnem reſolvere & detergere; hinc detergentia fortiſſima ſive exedentia. Ex καθαιρέω dejicio, ſubverto, detraho. B. Brandende middelen. G. Brennende Mittel. Gall. *Remedes catheretiques*. vel *Cauſtiques*.

Catharma, idem quod *Catharcticum*.

Catharsis, idem quod *Catharcticum*.

Catharcticum ſeu Catharma, eſt Medicamentum purgans, quod ventriculum, inteſtina & quicquid in ſanguine heterogeneum & vitioſum fuerit, expurgat, & in communem cloacam, ſeu inteſtina præcipitat. Vide *Purgatio* & *Vomitorium*. *Cathartica* dicuntur vulgo *Cholagoga*, ut *Rhabarbarum*, *Scammonium*, *Caſſia fiſtula*, *Diaprunum ſolutivum*, &c. vel *Plegmagoga* & *Hydragoga*;

dragoga, ut *Colocynthis*, *Jalappa*, *Mechoacanna*, *Diaphænicum*, *Diacarthamum* &c. vel *Melanagoga*, ut *Helleborus niger*, *Folia Sennæ*, *Confectio Hamech*, *Trochiſci Alhandali*. Sed illa diviſio à Neotericis jure rejicitur, cum purgantia ita ſpecificè non operantur, ut creditum. Vocatur item *Purgans Med. Purgatio*, *Medicamentum ventrifluum* Aurel. quod alvum dejicit. Κάθαρσις, Καθαρτήριον ἢ Καθαρτικὸν φάρμακον, Ὑπήλατον *Hippocrat.* Ἐλατήριον *Euſtath.* & *Poll.* Κενώσιμον φάρμακον *Moſchopulo.* à καθαίρω purgo, mundo. B. Een buikzuiveringe / purgatie- G. Außführende Artzney / Purgation. Gall. *une purgation ou un remede Purgatif.* A. A purgative, or purging Medicine.

Cathemerina, idem quod *Quotidiana Febris*. Ex κατὰ & ἡμέρα ac ſi diceres καθ' ἡμέραν.

Catheter, *immiſſor* vel *demiſſor*, eſt inſtrumentum recurvum & fiſtuloſum, quod per urethram veſicæ immittitur, ad urinam ſuppreſſam evacuandam, vel calculum in veſica hærentem explorandum; eſtque vel *Flexilis* in priorem uſum, vel *Immobilis* in poſteriorem ſimul; vel *ſolidus* cum crena, qui in inciſione adhibetur, accipiendo cultellum dicatus in ſua crena. *Ænea Fiſtula Celſo*, Σίφων *Æginetæ*, à καθίημι immitto. B. Een Catheter / Blaaspeilder / een pijp. G. Eine Harn außführende Pfeiffe / Catether. Gall. *Catheter*, *ſonde*, *Tuyau pour tirer l'Urine*. A. An inſtrument to draw out urine.

Catheterismus, eſt adminiſtratio, qua per catheterem, injectio in veſicam, mediante ſiphone, & cathetere, fiat, à καθίημι immitto. B. Een inſpeutinge in de blaas. G. Einſpritzung in die Blaſe. Gall. *Injection dans la Veſie*. A. An Injection in to the bladder.

Catholicum, ſeu Panacea, dicitur Medicamentum univerſale ſeu commune, omnes vitioſos humores corrigens vel educens. Ex κατὰ per, & ὅλον totum. B. Een algemeen genees - middel. G. Ein Artzney wider alle Kranckheiten. Gall. *Medicine Univerſelle*, *Panacée*. A. A general medicine or panacea.

Cathypnia, eſt gravi & alto ſomno eſſe oppreſſum, ex κατὰ per, ad, & ὕπνος ſomnus. B. Een zware ſlaperigheid. G. Eine ſehr ſchwere Schlaff-Sucht. Gall. *Grand Sommeil*, *ou profond aſſoupiſſement*. A. Deep ſleep.

Catillus Cinereus, ſeu Obrusæ Catil-

lus, Gallis *une Coupelle*, eſt ſpecies Catini, ex cineribus lotis facti; cujus uſus eſt ad auri argentique depurationem. Vide *Cupella*.

Catinus, idem quod *Cupella*.

Κάτω Purgare, hoc eſt per inferiora purgare, cui opponitur Ἄνω purgare, per ſuperiora purgare.

Catocatharctica, ſunt purgantia per inferiora, ex κάτω infra & καθάρτικον purgatio.

Catoche, idem quod *Catalepſis*, à κατέχω detineo, retineo.

Catochus, idem quod *Catalepſis*, à κατέχω detineo.

Catopsis, eſt perſpicacitas, à κατόπτομαι perſpicio. B. Door-zigtigheid. G. Scharpffſinnigkeit/ Klarheit. Gall. *Claire connoiſſance, penetration d'eſprit*. A. Quickneſſ, acuteneſſ.

Catoretica, Catoterica, idem quod *Purgantia*, à κάτω infra, deorſum.

Caucalis, Eſt planta, quæ habet caulem ramoſum, villoſum, ad altitudinem unius circiter pedis: folia aliquantulum Paſtinacæ ſimilia, ſed tenuius diſſecta, villoſa: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, inæqualibus, cordiformibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: Is autem abit in fructum compoſitum ex duobus ſeminibus oblongis, quæ parte, qua ſe contingunt, plana ſunt, ab altera gibba, ſtriata, echinata, aculeata: nomen accepit, vel à ſeminum effigie, quæ vaſcula ſemiſphærica imitantur: vel quod præarida ſtrepitum edunt: παρὰ τὸ κεκαυῶδ quod præter modum retorrida & exoleta ſit. Gaza pedem gallinaceum interpretatur, idque quia Auctuarii Author, οἱ δὲ καῦκον, οἱ δὲ μύϊτις, Δημόκριτος βρίον, Ῥωμαῖοι πέδεμ γαλλινάκεουμ, οἱ δὲ πέδεμ πύλλι, Αἰγύπτιοι σέσελις, *alii Caucum*, *alii Muitin*, *Democritus Brion*, *Romani pedem Gallinaceum*, *ſeu pulli pedem*, *Ægyptii Seſelin vocant*. Μυΐτιν ſive pedem gallinaceum vocarunt, quod extremum folium Gallinæ pedi conforme eſt. Καυκὸν dictum teſtatur Oribaſius. Heſychius καυκὸν καῦλων forte καύλιον, καὶ ἄγριον λάχανον, *Cauliculus & olus ſylveſtre*. Sic forte dictum, quod ſemen ſimilitudinem quandam cum calceamento muliebri habet, quod καυκίδα vocat Athenæus: vocatur quibuſdam Daucus Sylveſtris, hinc forte ex Daucus, *Daucalis & Caucalis*.

Cava Vena, vide *Vena Cava.*

Cauda, vide *Capillamenta*, & *Coccyx.*

Caudex, Στέλεχον, Στέλεχος, Κόρμος; dicitur in arboribus & Fruticibus, id quod à radice ſupra terram ſimplex aſſurgit uſque dum in ramos explicatur, & in quod à radice fertur alimonia; producitur a concurſu plurium radicularum in unum truncum collectarum. B. De Stam. G. Der Stamm eines Baums. Gall. *Tronc.* A. The ſtem, or trunk, or body, of a tree.

Cavitates, ſunt ventres majores, in quibus princeps aliquod viſcus continetur; ut in capite, cerebrum; in thorace, pulmo, cor &c. in abdomine, hepar, lien, renes, ventriculus, inteſtina, veſica, &c. ſuntque tres, caput, thorax, & venter. B. Hollігheden. G. Hölen. Gall. *Cavités.* A. Cavities.

Cavitates, minores ſunt cerebri & cordis ventriculi, de quibus ſuo loco. Vide *Ventriculi.*

Cauledon, eſt fractura oſſis transverſim facta, fracti oſſis partes ita ſeparans, ut è directo non jaceant, à καυλὸς caulis, virga. B. Een dwers-breuk. G. Ein Zwerch-bruch. Gall. *Fracture en travers ou tranſverſale.* A. A breaking croſſwiſe.

Caulis, vocatur *Braſſica*, quod præ cæteris oleribus inſigni caule vigeat. Vide *Braſſica.*

Caulis, idem quod ſupra ſolum ſimplex proſilit in herbis nominatur: ſic utique caudex ad frutices & arbores; *caulis* ad herbas duntaxat pertinet. Gr. Καυλὸς. B. Steel / ſtruik. G. Der Stengel. Gall. *Tige des Herbes.* A. The Stalk of any herb.

Causodes, idem quod *Cauſus*, à καίω uro, & εἶδος forma.

Caustica, ſive Escharotica, vel Cathæretica, ſunt quæ cutim & carnem in duram cruſtam, ſive eſcharam exurunt, & ſi fortiora ſunt, vel diutius applicata maneant, conſumunt; ſunt proprie illa, quæ omnia, quibus applicantur, conſumunt. Ut ſunt æs uſtum, Mercurius ſublimatus corros: ferrum candens &c. à καίω uro. B. Brandende middelen. G. Durch brennende mittlen. Gall. *Remedes Cauſtiques, catheretiques.*

Causus, ſeu Febris Ardens, ea eſt, quæ cum majori æſtu, quam in aliis continuis, cum hic ſit urens

fere ad tactum, & inæqualis diverſis locis; reſpiratione anheloſa & cita: cutis ſiccitate magna; exacerbatione die impari, anxietate & inquietudine ſumma, ſiti ferè intolerabili, aliiſque ſymptomatibus inſigniorem ſanguinis phlogoſin arguentibus, curſum ſuum peragit, à καίω uro. B. Brandende koorts. G. Ein hitziges Fieber. Gall. *Fiévre chaude*, *ardente*. A. A Burning feaver.

Cauterisatio, eſt artificialis quædam uſtio mediante cauterio, à καυτηριάζω cauterio inuro. B. Brandinge. G. Daß brennen. Gall *Cauteriſation*. A. Cauteriſing.

Cauterium, eſt inſtrumentum Chirurgicum ex ferro, auro, vel argento confectum, quod poſtquam incanduerit, actualem inurendi vim obtinet, cujus magnitudo & forma variat. Quandoque etiam pro cauterio potentiali ſumitur ex lixiviis vel calce viva cum ſapone paratum, à καίω uro. *Cauterium actuale* vocatur. B. Dadelijk brand-yſer: potentiale vero vermogelijk. G. Fickeiſen / Cauterie / Brenneiſen. Gall. *Cautére*, *Feu Actuel*. A. Searing iron or actual Cautery. Sed potentiale cauterium. B. Mogelijke branding / inetend-middel. G. Nicht durch brennende cauterie. Gall. *Feu Potentiel*. A. A potential Cautery.

Cedmata, dicuntur defluxiones ad articulos, & præcipuè ad coxendicem, à σκεδάζω diſſipo, diſpergo. B. Vloeyingen. G. Ein Fluß. Gall. & A. *Fluxion*, *Rheume*.

Cedrus, eſt arbor valde procera, craſſa, erecta, pyramidalis, cariei non obnoxia: cortex politus: lignum duriſſimum, rubicundum, habens odorem Cypreſſi: Rami tortuoſi & nodoſi: folia anguſta, viridia, parva, ſquammoſa, Cypreſſi æmula: flos eſt amentaceus, conſtans foliolis multis donatis apicibus multis: fructus in eadem planta loco a flore remoto natus, eſt bacca turgens oſſiculis augulatis, fœtis ſemine oblongo: Hæc arbor creſcit in regionibus calidis: in monte Libani elegantiſſima reperitur, hinc ob altitudinem & pulchritudinem, dicitur Arborum Regina: æſtate, vigente calore, Reſina alba, pellucida, tranſparens, ſponte abſque inciſione defluit, quæ inſtar maſtichis granorum indureſcit. dicitur quaſi à καίω uro: nam uritur ex ea Reſina celebris, quæ *Cedria* dicitur: vel παρὰ τὸ κέντρον, ab aculeo, planta enim

enim eſt ſpinoſa. Gall. *Cedre du Liban.*

Celastrus, arbor, ex iis quæ tardiſſimè ſuos fructus perficiunt, an à κηλὰς quatenus *dies Hiberna*, κηλάςραι, arbores quædam agreſtes; item vaſa paſtoralia.

Cele, eſt tumor Hernioſus in quacunque corporis parte excitatus, à κηλέω intumeſco. Vide *Hernia.*

Cellulæ Intestini Coli, ſunt cavitates, vel veſiculæ, factæ a tribus ligamentis partem illam fiſtulæ inteſtinalis contrahentibus; ut fæces ibi diutius remorentur, & major fiat liquidi exhauſtio. in quibus ſtercora aliquamdiu morantur, ut adjacentes partes ſuo calore foveant, & quæcunque cruda ſunt, diutius in iis coquantur & fermententur. Ita in veſiculis ſeminalibus habentur cellulæ, ad ſeminis ſubitum effluxum retinendum. B. Celletjes. G. Löchlein. Gall. *Cellules des entrailles.* A. Cavities in the guts.

Cementatio, eſt modus aurum purificandi per modum cementi regii. Vide in *Cementum.*

Cementum, eſt pulvis, cujus ope calcinatio cementatoria peragitur. Vel ut alii, eſt mineralis acuta materia & penetrans, cum qua metalla ſtrata, ad cementandum reverberantur atque ita corroduntur, vel calcinantur: eſtque vel ſimplex vel miſta: Item in forma pulveris vel paſtæ. Hinc *Cementare & Cementatio.* B. Verkalkinge met ſtof. G. Kalckmachen mit ſtaub/ Cement. Gall. *du Ciment.* A. Cement.

Cenchrias, eſt Herpetis ſpecies, à ſimilitudine ſeminis milii, *Herpes miliaris* dicta, à κέγχρος milium. Vide *Herpes.*

Cenchros, eſt milium, fortè enim à κέρχω aſpero. Milium album ſeu luteum eſt caule aſpero & hirſuto, vel à κέρχνον ſiccum, nam milium eſt ſicciſſimum. Vide *Milium.*

Ceneangia, eſt vaſorum ſanguineorum evacuatio per venæ ſectionem, à κενόω evacuo, & ἄγγος vas.

Cenosis, à κενόω evacuo, Idem quod *Evacuatio.*

Centaurium, vocantur duæ plantæ valde a ſe invicem diverſæ, quarum una dicitur Centaurium majus, altera minus; majus dicitur & Rhaponticum Pharmaceuticum: Minus eſt planta; quæ habet unum vel plures caules parvos, anguloſos, politos; folia ſunt con-

jugata, ſat craſſa, oblonga, hyperici ſatis ſimilia: hæc ex radice, illa ex caule erumpentia: flos monopetalus, quinquifidus, in umbellam congeſtus; coloris rubicundi vel purpurei, aliquando albi: poſt florem ſuccedit fructus ovatus, oblongus, in duo loculamenta diviſus, ſemina exigua continentia: radix eſt exigua, inſipida, lignoſa: creſcit hæc planta in locis ſiccis & arenoſis. ſic appellatur, quod eo curatus dicitur Chiron centaurus, cum Herculis excepti hoſpitio pertractanti arma, ſagitta excidiſſet in pedem; hinc à quibuſdam etiam *Chironium* Κενταύρειον λιμνήσιον & λιμναῖον Græcis: *Febrifuga* & *Fel Terræ* Latinis. *Limneſion* & *Limnæum* dicitur, quod ſecundum aquarum ſcatebras ac paludes, quas Græci λίμνας dicunt, naſcatur. *Febrifuga*, eo quod febres fugat & procul è corpore pellat. *Fel Terræ*, ob ſummam quam habet amaritudinem. B. **Duizend Gulden kruid**/ & tum vox compoſita videtur ex centum, & aurum. B. **Centaurie** / **Duizent-gulden kruid** / **Santorie** / **Aard-gal.** G. Tauſent-gulden kraut/ Erdt-gall / Fieber-kraut/ Biber-kraut. Gall. *Centaurée*, *fiel de Terre*, *Centoire*. A. Centory, Centauric.

Centi morbia, vid. *Centum morbia.*

Centrum, eſt medium corporis non Mathematicè ſed Phyſicè ſumptum, idque cor eſſe affirmant, à quo tanquam centro, ſanguis in ambitum corporis propellitur & circulariter relegatur, à κεντέω pungo; punctum enim eſt medium cujuſque circuli. B. **Het middel-punt.** G. Der Mittel punct. Gall. *Centre du corps.* A. The middle of a body.

Centum Capita, vide *Eryngium.*

Centum Morbia, Eſt planta, quæ plures habet caules tenues, longos, ramoſos, repentes: folia circinnatæ fere rotunditatis, ex adverſo caulis repentia, viridia, ſaporis adſtringentis. Flos monopetalus, multifidus, arcte cauli adnatus: huic flori ſuccedit capſula vel teſta rotunda per maturitatem diſſiliens, habetque ſemina minima: radix parva: creſcit hæc planta in locis humidis: eſt *Nummularia*, quia creditur à mirifica ſua, quam in pluribus ulceribus medendis obtinet, facultate ſic appellari, ſunt qui à foliorum ſimilitudine, quæ nummi ſpeciem referunt Nummulariam vocant. A nonnullis

Hi-

Hirudinaria, quod paſſim terræ Hirudinis inſtar affixa ſit, dicitur. Nec deſunt, qui Serpentariam appellent, quod compertum ſit ſerpentes hac herba, ſi vulnerentur, ſibi mederi. B. Penning-kruid / Duyzend-kruid. G. Egelkraut / Pfennig-kraut. Gall. *Nummulaire*. A. Two penny-graſſ or Money wort.

CENTUM NODIA, eſt *Polygonum*, conſtans ex plurimis nodis.

CENTUNCULUS, & CENTUNCULARIS HERBA, vide *Gnaphalium*.

CEPA, CEPE, Idem quod *Cæpa*.

CEPÆA, fortè ſic dicitur per ἀντίφρασιν, quod in hortis non naſcatur, ut plura alia, quæ in littoribus repe-riuntur, vel nomen accepit, quod hortenſi ſolo gaudeat, ac in hortis tanquam luxuriet: κῆπος enim eſt hortus niſi forte κηπαίας nomen accepit παρὰ τὸ κάτω τετίη πνέω ſpiro, quod flatus diſcutiat.

CEPHALÆA, eſt dolor capitis pertinax, inveteratus, & difficulter cedens, à κεφαλὴ caput, & ἄγω laboro, ago. B. Ingewortelde hooft-ſweer. G. Haupt wehe von langer Ziet her / ſtet wehrende haupt-wehe. Gall. *Continuelle douleur de tête*. A. A Continual paine of the head.

CEPHALALGIA, ſive *Capitis dolor*, ſed recens, hinc à *Cephalæa*, quæ inveteratus dolor eſt, differt, is appellatur, qui aut totum caput, aut aliquam calvariæ partem affligit, atque adeo frequens eſt iſte dolor, ut raro invenias eum, cui per totam vitam nunquam caput doluerit, & certè capitis dolor, ex æquo omnes aggredi ſolet, atque nemini fermè parcere, ſive fuerit obeſus, macer, toroſus, jejunus, ventre plenus, ſobrius, intemperans, æger, aut quoad cætera ſanus; denique juvenis, ſenex, vir, fœmina aut quivis. Imo levis adſit ægritudo oportet, aut raro felicitas, quando non adeſt *Capitis dolor*. Partes quæ in dolore capitis affici ſolent ſunt vel *externæ*, ut cutis, muſculi, pericranium. Vel *internæ*, uti meninges, nervi, cerebrum, perioſteum &c. Diſtinguitur quoque in *externum & internum*; *Particularem*, partem hanc vel illam affligens, unde variæ denominationes. In *Accidentalem* à ſole, æſtu, ira, potu, febri &c. In *Habitualem*, *Levem*, *Vehementem*, *Acutum*, *Hebetem*, *Brevem*, *Diuturnum*, *Perpetuum*, *Intermittentem*, *fixum*,

vagum,

vagum, moleſtiſſimum, frontis, à gravedine &c. ex κεφαλὴ caput, & ἀλγέω doleo. B. **Hooft-zweet/ Hooft-pijn.** G. Haupt-pein/ Haupt-wehe. Gall. *Douleur de Tête, mal de tête.* A. Headach or paine of the Head.

Cephalartica, ſunt Medicamenta quæ caput purgant: quæ dicuntur *Caputpurgia*, ex κεφαλὴ caput, & ἀρτίζω perfectum reddo. B. **Hooft-middelen.** G. Haupt-reinigende Mittelen. Gall. *Remedes pour la tête.* A. Medicines which purge the head.

Cephalica, ſunt Medicamenta, quæ ſtomacho recepta, & ad caput delata, in idem operantur, vel ſanguinem, alias ineptum ita diſponunt & præparant, ut capiti proſit ac medeatur; Cephalica autem duplicia ſunt, 1°. quæ tenui oleo, ſale, ſpirituque abundant, omnia igitur attenuantia talia dici poſſunt, ut ſunt omnes herbæ Cephalicæ dictæ, inſecta quædam ut Aſelli; nec non ſpir. ſalis armoniaci, ſpir. cornu cervi, Tinct. Caſtorei, nec non ſal volatile oleoſum, olea aromatica; & reliqua quæ odore & ſapore inprimis grata ſunt, vel 2°. frigida, nimirum illa, quæ odore grato nares afficiunt abſque calore, qualia ſunt lilium vulgare, lilium convallium, roſa &c. B. **Hooft-middelen.** G. Haupt-artzneyen. Gall. *Remedes pour la tête ou Cephaliques.* A. Medecines in the diſtempers of the head, or Cephalicks.

Item vena externa in brachio *Cephalica* dicitur, quia in capitis morbis ſecari ſolebat, à κεφαλὴ caput. B. **Hooft-ader.** G. Haupt-ader. Gall. *Veine Cephalique.* A. The Cephalick veine.

Cephalopharyngæi, eſt primum muſculorum gulæ par, à capitis cerviciſque confinio demiſſum, & in tunicam œſophagi latius expanſum, ex κεφαλὴ caput, & φάρυγξ fauces. B. **De ſlok-darms hooft-ſpieren.** G. Des ſpeiß-röhrs-haupt-mauß. Gall. *les Muſcles Cephalo-Pharyngiens.* A. The firſt pair of muſcles of the gullet.

Cephalopoonia, eſt gravitas aut dolor capitis, ex κεφαλὴ caput, & πόνος dolor, labor. B. **Zwaarhoofdigheit.** G. Haupt-wehe. Gall. *peſanteur de tête.* A. Heaveneſſ of the head.

Cera, ſunt Apum favi, ex quibus mel expreſſum eſt, & conſtituunt corpus durum, ad calorem ductile, inflammabile, flavum, lenteſcens, in ſummo frigore du-

duritiem fere friabilem acquirens, ſaporis & odoris mellei, inſervitque omnibus fere emplaſtris pro baſi. Videtur Terebinthinæ quædam ſpecies, quam ſucci pingues plantarum ſole calefactarum exſudant in ſuperficiem, aut intra capſulas apiculorum floralium gerunt, quæ ab apibus colligitur, in globulos cogitur, poſterioribus pedibus applicatur, in alvearibus deponitur, ibi in cellulas favorum fingitur, unde dein, uti dictum, melle ſeparato, fœcibuſque repurgatis, comparatur in uſus humanos: hæc materies ceracea apparet quidem copia minutiſſima in ſuperficie foliorum quibuſdam in plantis, ut in Roſmarino, notante Cl. *Boerhaavio*, manifeſte videtur apparere; aliter & ſunt plerumque globuli exiliſſimi, qui ſaliunt de apiculis ſeminalibus plantarum apertis, in parte floris maſculina. Hæc vix ulla arte colligi queunt ab hominibus; attamen deprehendit idem Cl. Vir, quod aliquando cupiens folia Roſmarini ſæpe cohobare cum alcohole, præter exſpectationem invenerit ſaporem ingratum, & odorem ceræ deturpaſſe ſpiritus hos primo bonos. Inde folia hæc luſtrans microſcopiis tubercula ceracea in ſuperficie deprehendere videbatur, manibuſque tractans multum, ceram digitis ſenſim accreſcere experiebatur ſatis evidenter. B. Was. G. Wachs. Gall. *Cire.* A. Wax.

Ceræa, ſunt uteri cornua in brutis, in quibus generatio fit, à κέρας cornu. B. Hoornen des Baarmoeders.

Cerasus, Eſt arbor, quæ habet folia majora, lucida: Calix eſt valde cavus, monophyllus, coronatus, corona quinquifida, expanſus, per maturitatem retroflexus: flos eſt roſaceus, pentapetalus, petalis natis ex interſtitiis ſegmentorum calicis; ſtaminibus triginta fœcundus: ovarium, tuba longa inſtructum in imo fundo Calicis fit fructus pulpoſus, ſubrotundus, vel cordatus, fætus teſta oſſea rotunda, nucleum ejuſdem figuræ recondente: pediculus fructus valde longus: hæc arbor colitur in hortis, & ingens hujus datur diverſitas, ejus flores ceram olent, hinc fortè à κηρὸς cera. Vel à Ceraſunte Pontica urbe τὰ κεράσια fructus ceraſi. Fortè à κῆρ κῆρος, quod ceraſi fructus, cordis ſpecie & colore in pomariis noſtris viſantur. B. Kerſe-boom/ Keerſe-boom.

G.

G. Ein Kerſch=baum. Gall. *Griotier Ceriſier*. A. Cherry-tree.

Ceranium, vide *Cadus*.

Ceratium, eſt arboris ſiliqua, à κέρας, quia eſt corniculata.

Ceratoglossum, eſt proprium muſculorum linguæ par à cornibus oſſis hyoidis prognatum, & linguæ lateribus junctum; uſus eſt linguam recta deorſum anteriora verſus movere, quando ambo agunt: ſi vero alteruter contrahitur, in latus movet dextrum vel ſiniſtrum, ex κέρας cornu, & γλῶσσα lingua. B. Des tongs-beengs-hoorn-ſpieren. G. Des Zung=beins horn=mauß. Gall. *les Muſcles Cerato-Gloſſes*. A. A pair of muſcles of the tongue.

Ceratodes, idem quod *Cornea tunica*, à κέρας cornu, & εἶδος forma.

Ceratomalagma, eſt compoſitio emolliens ex cerâ aliiſque parata, à κηρὸς cera, & μαλάσσω emollio. B. Een zachte wag-zalf. G. Eine weich machende ſalbe von wachs. Gall. *un onguent emollient de Cire*. A. A Compoſition made of Wax.

Ceratonia, eſt arbor ceratia, ſeu ſiliquas producens, ex κέρας cornu, quia ſiliquæ cornubus non ſunt abſimiles. B. Sint Jans Brood. G. Sanct Johans brodt. Gall. *Carougier*. A. The carob-tree.

Ceratum, Cerotum, vel Ceratomalagma, à cerâ ſic dictum, Medicamentum eſt externum, ex cerâ, oleis, & nonnunquam pulveribus compoſitum, unguento craſſius, & emplaſtro mollius. B. Een Zalf uit waſch/ wag-pleiſter. G. Ein Pflaſter von wachs. Gall. *Cerat*. A. Seare cloth.

Ceraunia Tubera, dicuntur, quia olim crediderunt ea poſt fulminis ictus naſci: Κεραυνὸς enim fulmen eſt.

Ceraunochrysos, idem quod *Chryſoceraunius* pulvis, ex κεραυνὸς fulmen, & χρυσὸς aurum.

Cerchnos, eſt Laryngis quædam aſperitas, quæ inſtar granorum Juniperi ſentitur, unde tuſſicula ſicca excitatur, à κέρχω raucedine laboro. B. De Kink-hoeſt. G. Ein Schha=huſten. Gall. *Toux Seiche, ou Coqueluche*. A. A Dry cough.

Cer-

Cercis, eſt os cubiti ſecundum, quod *Radius* appellatur, ob radii rotarum æmulationem, à κερκίζω radio. Vide *Radius*.

Cercis, nomen accepit quod folium ejus in cacumen inſtar radii textoris, vel cunei exeat. Κερκὶς enim eſt radius, pecten, & dicitur quaſi κρεκὶς, quod folia ejus etiam cælo tranquillo crepent, ſonitumque edant: (dicitur de populo arbore) eſt enim κρέκειν, κρέειν pulſare.

Cercopithecus, κερκοπίθηκος, à κέρκος, cauda, & πίθηκος, ſimia: eſt ſimia caudata.

Cercosis, dicitur carnoſa quædam excreſcentia ab uteri oſculo prodiens, & pudendum muliebre replens, quod aliquando exterius progreſſum caudæ figuram refert, à κέρκος cauda. B. Een uitwas des Moeders. G. Außwachs der Bärmutter. Gall. *Excreſcence de la matrice.* A. An Excreſcence hanging out of the womb.

Cerea, Idem quod *Achor.*

Cerebellum, ſive παρεγκεφαλὶς *Heroph.* ἔγκρανον *Galeno* ἐπικρανὶς *Poll.* ἐπίσθιος εγκέφαλος, quaſi parvum cerebrum, ſub poſterioribus lobis cerebri, inferiori cranii parte ſitum; figuram habet ad globoſam accedentem, ſuperficiem minus gyroſam quam cerebrum, ſed quaſi ſulcatam, cujus ſulci in medio maximi, at per gradus ſenſim minores, deſinunt in Proceſſum vermiformem; dividitur in partem dextram & ſiniſtram, ſubſtantiam fere eandem habet ac cerebrum, ſed corticalis hic longe copioſior quam medullaris, quæ arbuſculas pulchre repræſentat, quarum trunci ita dictos pedunculos cerebelli conſtituunt; nullæ hic adſunt cavitates ut in cerebro. in hac cerebelli ſubſtantia ſpiritus animales, actionibus involuntariis & merè ſpontaneis obeundis generantur. In homine, non item in brutis, exterius ex plurimis lamellis, ſibi invicem incumbentibus conſtare videtur. B. De Achter-herſenen / of kleine herſens / Agter-brein / Byherſenen / Minder-brein. G. Hirn-lein / das hintertheil des Hirns. Gall. *le Cervelet*, *ou Petit cerveau.* A. Litlle braine, or the hinder part of the head.

Cerebrum, vitalia capitis, *Plin.* ἐγκέφαλος, λευκὸς μύελος *Sophocli* ſtrictè ſumitur pro parte anteriore τοῦ ἐγκεφάλου, eſtque ſubſtantia ſui generis, exterius tegitur pia matre, plurimis gyris anfractibuſque dotatur, exterior ſub-

ſubſtantia cinerea eſt, in qua ſpiritus animales generantur: Interior alba eſt, ſive medullaris quæ ſpiritus animales ex corticali recipit, eoſque per corpus calloſum & medullam oblongatam in nervos exonerat à quibus actiones voluntariæ maximè dependent. Item, cerebrum eſt imaginationis, judicii, memoriæ & reminiſcentiæ ſubjectum; Ideæ enim ſeu ſpecies rerum ab organis ſenſuum externorum receptis, deferuntur ad ſenſorium commune ſive initium medullæ oblongatæ, deinde per corpora ſtriata ac corpus calloſum, ubi imaginatio & judicium fit, verum in corticali ſubſtantia memoriæ ſedes dicitur; ſi ideæ poſt aliquot tempus ex memoriæ loco revocantur reminiſcentiæ nomine veniunt. Somnus item fit in cerebro, de quo vide ſuo loco. B. **De Voor-herſenen / de Groote-herſenen / brein.** G. Das Hirn / oder Gehirn. Gall. *le Cerveau ou la Cervelle.* A. The Brain.

Cerelæum, eſt linimentum ex cera & oleo compoſitum, à κηρὸς cera, & ἔλαιον oleum. B. **Een Waſch-ſmeerſel.** G. Eine Salbe von Wachs. Gall. *Un Cerat.* A. A Sear cloth, Wax-ointment.

Cerevisia Medicata, eſt cereviſia cui Medicamenta, cuilibet morborum ſcopo, convenientia, infuſa fuerunt. B. **Genees-bier.** G. Artzney-Bier. Gall. *Biere medecinale.* A. Phyſick Beere.

Cerevisia, Cervisia, Cererisia, Celia, eſt potus ex frumento compoſitus, qui ob egregias vires quaſi *Cereris Vinum* appellatur. B. **Bier.** G. Bier. Gall. *de la Biere.* A. Beer.

Cereus, eſt ſedi ſpecies, in modum cerei, ex cera confecti, erecta. B. **Toorts-kruid / Fakkel-kruid.** G. Torſchen-Kraut / Fackel-Kraut. Gall. *eſpece de trique madame.* A. Torch thiſtle.

Ceria, idem quod *Favus & Achor.*

Cerinthe, eſt planta, quæ ex radice quatuor vel quinque ramos germinat, qui rami rotundi ſunt, ſucco pleni; folia habent oblonga, acuta, lanuginoſa, coloris viridis cærulei, punctis albis notata: flos eſt tubuloſus, in medio ventrem habens, infra & ſupra quaſi connivens: ex floris calice ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, tetragonum, quod deinde abit in fructum, ex duabus teſtis ſubrotundis conſtantem, in duo locu-

loculamenta diviſis, ſemine fætis ut plurimum oblongis, acutis; cujus floribus apes paſcuntur, unde cera, κηρὸς enim eſt cera; vel à Cerintho urbe Bœotiæ, ubi copiosè naſcitur. B. Waſch-kruid. Wochs-Kraut/ Fleck-Kraut. Gall. *Herbe de cire*, *melinet*. A. Honey-ſuckle, Honey-wort.

Cerio, Idem quod *Favus* & *Achor*.

Ceroma, Idem quod *Ceratum*.

Ceroneum, à cera dictum, idem quod *Ceratum*. B. Een Ceroen / Waſch-pleiſter. G. Ein Pflaſter da Wachs bey iſt. Gall. *Cerat*. A. Sear-cloth.

Cerotum, Idem quod *Ceratum*.

Cerrus & Cerris, eſt arbor glandifera; ſic forte dicitur, quod ejus glandes in acervum coagmententur; alii derivant à κέρας cornu, ob lignum durum. B. Elſie met bittere Eekelen. G. Cerraichel / Cerr-eichel. Gall. *Cere*, A. Maſthearing.

Cervaria, eſt Seſeli Æthiopicum: an quod cervi illam plantam ament? G. Hirſch-Wurtz / Seſſel-Kraut / ſed B. Harſt-wortel / propter odorem reſinoſum.

Cervicaria, ſive Trachelium, eſt Campanulæ ſpecies: ſic dicitur, quia morbis cervicis internis & externis, medeatur. B. Halſ-kruid. G. Nacken-Kraut. Gall. *Gantelet*. A. Throat wort, Canterbury bell.

Cervinum Cornu, vide *Coronopus*.

Cervix, Gr. αὐχὴν & ἐπωμὶς, eſt poſterior pars intra caput & dorſum, uti anterior *Collum* vocatur. Sic appellatur *Cervix uteri* ea pars, quæ eſt intra fundum & os uteri. Ita oſſa dicuntur habere cervices, uti videre eſt in ſuperiori parte oſſis femoris, intra illam partem quæ in acetabulo reconditur, & trochanterem majorem, à quibuſdam *Nucha* dicitur: in plantis, pars eſt illa à capitatis radicibus prodiens, prælonga, tereſque: ſic dicta, quod in colli ſpeciem figuretur. B. De Nek / den Halſ. G. Der Nacke / das Genick. Gall. *Chignon du cou*. A. The Neck.

Cerumina, Gr. κυψελὶς, ſunt aurium ſordes, quæ in meatu auditorio ex glandulis auri adjacentibus proveniunt: Conſtant ex plurimo ſale & ſulphure aduſto, unde amaritudo dependet: Utilia ſunt ne pulvis, feſtucæ, animalcula, &c. aurem internam ſubeant, dum quoque

O mem-

membranam internam ab exſiccatione præſervant. Vide *Marmorata aurium*. B. **Oor-ſmeer / Oor-zeep**. G. **Ohren-Schmaltz**. Gall. *la Cire, ou eſpece de glu, qui ſe trouve dans l'oreille*. A. Ear-wax.

CERUSSA vel CERUSA, eſt plumbum mediante aceti vapore in calcem albam redactum. Gr. ψιμμύθιον, à ψιμμυθίω ceruſſa oblino. B. **Ceruis / Lood-wit**. G. **Bley-Weiß**. Gall. *Ceruſe*. A. White lead. Arab. *Affedegì* ſeu *Affidagi*.

CESTRUM, appellatur *Betonica*, à varietate, ut vocant, & copia remediorum, quoniam variis & plurimis accommodatur morbis. Sed aliis κέστρον vocatur, à floris ſpicata & mucronata acutie, verruculum, vel viriculum præferente. Vide *Betonica*.

CETE, κήτη διὰ τὸ κύτος, ob ſinuoſam cavitatem, ſeu cavum ventrem. Intelligitur de majorum piſcium genere. B. **Walviſch**.

CETERACH, quam vocem à *Pteryga* manaſſe volunt, atque *p.* in *c.* ſæpe mutari ſcribunt. Sic ex *Peteryga*, *Ceteryga* & corruptè *Ceterach*: eſtque Aſplenii ſpecies officinalis. vid. *ibid.*

CHÆREFOLIUM, CHEREFOLIUM, CHEREPHYLLUM, CEREFOLIUM; ſunt ſynonyma: eſt planta, quæ ex radice plures caules dimittit, tenues, ramoſos, teneros, a parte ſuperiore convexos, inferiore vero concavos inſtar ſtillicidii, politos: folia habet petroſelini, ſed minora, plus inciſa, & molliora, villoſa in parte ſuperiore, ſucco plena: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, inæqualibus, & calici inſidentibus: calix autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, roſtri avium æmulis, non ſtriatis, nunc lævibus, nunc aſperis, hinc gibbis, inde vero planis; atque ſic planta nominari putatur, quod luxurioſa foliorum fœcunditate & largiore coma gaudeat, vel quod gaudium, hilaritatemque folia excitent, ex χαίρω gaudeo & φύλλον folium. *Chærefolium* autem, Græcâ voce & Latinâ coaleſcentibus in unum nomen, ob id dictum eſt, quod foliis luxuriet. B. **Kervel**. G. **Körffel-Kraut / Kerbel-Kraut / Körbel / Kurbel / Körbel-Kraut**. Gall. *Cerfeuil*. A. Chervil.

CHALASTICA, ſunt Medicamenta quæ humectando & emolliendo, partes conſtrictas relaxant, à χαλάω relaxo, remitto. CHA-

Chalazia, item χαλάζωσις, Grando, eſt tuberculum in palpebris grandinem referens. B. Een weg-ſcheetjen / een ſtrontjen. G. Ein Hagel-Geſchwulſt. Gall. *la grêle des paupieres.* A. A ſwelling Hailſtone.

Chalazæ, binæ ſingulis ovis obtigerunt; altera in obtuſo, altera in acuto angulo, plus earum in albumine reperitur; vitello tamen validius adhærent, ejuſque membranæ appenduntur. Corpora ſunt longiuſcula, quaſi duo canales cavi, varios emittentes ſurculos per albumen & vitellum, quibus intra amnium communicant; & hinc oculo apparent concreta magis quam albumen; & albidiora, nodoſa, luciditatis cujuſdam non expertia, ut grando, unde illis nomen: Conſtat enim quælibet Chalaza pluribus quaſi grandinibus ſeu canaliculis ex trunco majori derivatis, albumine ab invicem ſejunctis: earum altera major eſt, & longius à vitello verſus obtuſum ovi cacumen protenditur: altera minor, à vitello inferius verſus acutam ovi partem porrigitur. Major ex duobus vel tribus nodis, quaſi grandinis granis, globuliſve conflatur, qui modico intervallo à ſe invicem diſtant; minor ordine majori ſuccedit, à χάλαζα grando. B. De Haan. G. Der Hahn / das weiſſe im Ey. Gall. *Les Grêles ou Germes des œufs.* A. The tread of an Egg. Eſt etiam ſuum morbus; quando caro apparet, ac ſi alicam hinc inde conſperſam contineret. Ideoque vocantur grandinoſi. B. Gortig. G. Greiſſig / pfinnig. Sive porcorum lepra Gall. *Ladrerie de porc, ſurſemure.* A. The kernels of a ſwine.

Chalbanum, vide *Galbanum.*

Chalcitis, eſt minerale ſimile æri, friabile nec lapidoſum, ſory tenuius, Myſi vero craſſius, tractu temporis ex ſory factum, à χαλκὸς æs. Arab. *Colcothar* vel *Cholchotar.* Pro Chalcitide Pharmacopæi hodierni Vitriolum album ſive crudum, ſive uſtum ſubſtituunt.

Chalcus, vide *Æreolus.*

Chalybs, eſt ferrum purificatum, à vulgari differens; quod durius ſit, & ignitum in aqua extinctum in ſummam duritiem abeat, à populis in Ponto ferrum præparantibus. Gall. *Acier*, quòd ex eo fiant acies cultrorum. B. Staal. G. Stahl. A. Steel. Vide *Ferrum.*

Chalinos, *Aureliano*, eſt ultimus angulus oris ac compago, vel buccarum pars circa labiorum confinia;

à χαλινὸς quod ſit veluti frænum & retinaculum oris.

Chamæacte, eſt *Ebulus*, ſive ſambucus humilis, ex χαμαὶ humi, in terra, & ἀκτὴ ſambucus.

Chamæbalanus, eſt terræ glans, vel ſimile quid, ut bulbocaſtanum, terræ tubera &c. ex χαμαὶ humi & βάλανος glans: ſic dicitur quod cortice terræ creſcat. Vide *Apion.*

Chamæbatos, eſt rubus humilis, à χαμαὶ humi, & βάτος rubus, ſentis. Vide *Rubus.*

Chamæcedrys, eſt Abrotanum fœmina, & dicitur, quaſi humilis cedrus, ex χαμαὶ humi & cedrus.

Chamæcerasus, Eſt arbuſcula, quæ creſcit ad altitudinem duorum circiter pedum; habetque ramos lignoſos, fragiles, cortice albeſcente obductos, medulla alba plenos: folia inſtar periclymeni, ſed majora, latiora, duriora, minus viridia, acuta, villoſa inprimis in parte inferiore, ex adverſo oppoſita: flos monopetalus, parte inferiore tubuloſus, bilabiatus ſuperius, labio ſuperiore multifido ſimplici, linguæ ſimili inferiore, ovario inſidens, quandoque geminus in uno ovario, quinque ſtaminibus præditus: calix tenuis, longus, anguſtus, bifolius, cui inſidet ovarium, ſæpe uno pedunculo geminum, emittens intra quemlibet floſculum tubam longam; abit deinde in baccas molles rubras, ſimiles ceraſo minori, ſucco amaro & ingrato plenas, & ſemine compreſſo, ſubrotundo fætas; eſt ceraſus humilis, ex χαμαὶ humi & ceraſus.

Chamæcissus, vide *Hedera Terreſtris.*

Chamæcistus, in genere hic dictum volo, quod ne cramben centies milleſiesve coctam apponamus, χαμαὶ nihil aliud ſignificat, quam illud quod humile & humi creſcat: eſt enim Græcum præpoſitum, additæ voces ſunt tantum inveſtigandæ.

Chamæcyparissus, eſt arbuſcula pumila, ex χαμαὶ humi, & cypreſſus, ab odore & forma foliorum cum cypreſſo arbore.

Chamædaphne, vide *Clematis Daphnoides*, ex χαμαὶ humi & δάφνη Laurus.

Chamædrys, Eſt planta parva, humilis, quæ plures caules habet ad altitudinem ſemipedis, tenues, rubicundos, lanuginoſos: folia minima, per intervalla ſibi invi-

invicem oppoſita, oblonga, firma, villoſa, dentata inſtar quercus, ſaporis amari, acris, aromatici: flores in foliorum alis naſcentes, coloris purpurei, ſaporis grati: ſemina quatuor obrotunda in capſula, quæ flori, tanquam calix inſervivit, incluſa; radix minima, fibroſa, lignoſa: creſcit hæc planta in locis incultis, ſaxoſis. dicitur quaſi humilis quercus, quod ſc. folia quercus habeat, & hujus reſpectu, quaſi humi repat: ex χαμαὶ humi, & δρῦς quercus, dicitur ob parvitatem *Quercula* minor & à ſerratis foliis *Serratula* appellatur. Sunt qui *Serratam* ideo dici putent, quod ab ea ſerra inventa ſit. B. **Laage Eike.** G. **Garmanderlein / vergiß mein nicht / Batengel.** Gall. *Germandrée*, *Cheſnette*, *ou petit Cheſne.* A. Germander.

CHAMÆLEON, eſt Cardui ſpecies, à foliorium varietate ſic dici ſolet; mutat enim cum terra colores; quod & in animali chamæleonte etiam fieri ſolet.

CHAMÆLEUCE, dicitur Tuſſilago, à χαμαὶ humi, nam Tuſſilaginis folia humi creſcunt, & λεύκη alba, ob foliorum nempe albedinem.

CHAMÆMELUM, Eſt planta, quæ plures caules habet tenues, ſemi pedem circiter altos: folia laciniata, vel minutim diviſa: flos plerumque radiatus, cujus diſcus ex plurimis floſculis, corona vero ex ſemi floſculis componitur, embryonibus inſidentibus, & calice ſquammoſo comprehenſis; embryones autem deinde abeunt in ſemina oblonga, thalamo affixa: radix eſt tenuis & filamentoſa: icta planta habet odorem penetrantem non ingratum: eſt *Camomilla* corruptè, quaſi eſſet humilis malus, quoniam odorem habet mali, ex χαμαὶ humi, & μῆλον malum. B. **Kermillen.** G. **Chamill / Kamillen / Kamamillen.** Gall. *Camomille.* A. Camomil.

CHAMÆPITYS, Eſt planta, quæ habet plures caules parvos, longos inſtar manus tranſverſæ, lignoſos, villoſos, repentes, inſtar arbuſculæ diſpoſitos: folia oblonga, anguſta, villoſa, dentata, albeſcentia: flos eſt monopetalus, unilabiatus, in tres partes diviſus, quarum media bifida, labii ſuperioris locum occupantibus denticulis: Ex floris fundo ſurgit piſtillum quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina oblonga in capſula, quæ floris calix fuit, recondita; flores ſparſim in foliorum alis naſcuntur, non ve-

ro verticillatim: radix craſſa, fibroſa, longa, lignoſa; tota planta habet odorem penetrantem, reſinoſum & ingratum, ſapor eſt amarus: creſcit in montibus & locis ſabuloſis: dicta eſt, quaſi humilis & brevis, humique depreſſa picea, ex χαμαὶ humi, & πίτυς picea, pinus; ejus enim folia piceam olent. Vocatur etiam *Abiga* & *Ajuga*, ut & *Ibiga*. Hinc abjectis duabus literis *i* & *g*, *Iba* & ab Ajuga abjectione literarum *a* & *g*, *Iva* manavit in vulgi nomenclationem. Officinæ *Ivam* cognomento *Muſchatam* appellant, vide *Abiga* & *Iva*. B. **Veld-cypres.** G. Vergi mich nicht / je lenger / je lieber / Schlaff-Kraut / Erdbuͤmedrig. Gall *yvette*, *Moſchate*, *Pinive arterique*. A. Ground pine.

Chamæsyce, χαμαισύκη, ex χαμαὶ, humi, & συκῆ, ficus, quaſi humilis ficus.

Chaos, ex antiquo χάω, quod ex χαίνω, hio, dehiſco. Eſt vaſtus hiatus: vel dicitur rudis indigeſtaque moles, qualis initio mundi fuit.

Characias, dicuntur plantæ quæ circa valla creſcunt, hinc tithymalus characias, &c. Nam χάραξ vallum eſt.

Character, eſt ſignum figuratum & Myſticum, quo apud Chymicos aliquid deſignatur, à χαράσσω ſculpo. Apud Botanicos ſic audit nota illa propriâ, quâ genera plantarum ab invicem diſtinguuntur. B. **Een teyken.** G. Ein Zeichen. Gall. *Charactére*, *marque*. A. A Marke or ſing.

Charistolochia, vocatur Artemiſia; fortè à χάρις gaudium & λόχος puerpera: quia lochia puerperarum cum gaudio pellit.

Charlatan, Gal. dicitur circulator: vel ab Hiſp. *charlar*, boufon.

Charta Emporetica, ſeu Bibula, eſt papyrus ſine glutine facta, admodum poroſa, filtrationi inſerviens. B. **Blad-papier.** G. Flleſſend Papier. Gall. *Papier brouillard*, *Papier à filtrer*. A. Blotting, vel ſinking Paper, cappaper, brown paper.

Charta Virginea, Idem quod *Amnios*.

Cheilocace, ſeu Labrosulcium, eſt infantum morbus, adultos enim raro adoritur. Labra in eo admodum tument, tumore duro & nonnihil rubicundo, ſed

ſed nequaquam fervido, aut inflammatorio, & qui nunquam ſuppuretur aut caput fœdet; aliquanto magis introrſum quam extrorſum vergit: unde labia à gingivis & dentibus abſcedunt longius, & foras aliquatenus replicantur. Adſunt ſulci ſemper ſanie madentes, aut craſſo pure obſiti: ulcuſcula, ut plurimum, concomitantur in ore, palato, lingua, buccis, labiis, gingivis. B. Water-kanker. G. Waſſer-Krebs. Gall. *tumeur Chancreuſe*. A. Water-kanker, Kanker of the mouth. Derivatur χεῖλος labrum ſeu labium, & κακὸν malum.

Cheimetlon, Idem quod *Pernio*, à χειμεθλιάω pernionibus laboro.

Choeironium, idem quod *Cacoëthes*.

Chelæ, à χήλαι, ſunt denticulati cancrorum forcipes.

Chelidonia, ſeu Chelidonium, eſt planta, quæ diſtinguitur in minus & majus; minus eſt ſpecies Ranunculi habetque folia inſtar cochlearis rotunda, viridia, polita, ſplendentia, nervoſa, longis pediculis adnata, aliquatenus hederacea, ſed molliora, minora; calicem habet triphyllum, admodum fugacem, & ante petala caducum: florem polypetalum, roſaceum: ſemina in capitellum congeſta: radicem plurimis adnatis nodulis nodoſam; hinc ſcrophularia minor dicitur. Creſcit ad ripas, foſſaſve. Gall. *petite Chelidoine, ou petite ſcrophulaire*. A. Small Celandine or Pilewort. *Chelidonium majus*, habet plures caules ſeſquipedem altos, tenues, rotundos, nodoſos, ramoſos, parum villoſos: folia profunde inciſa, dentata, ſimilitudinem aliquam cum foliis Aquilegiæ habentia, utcunque tamen majora, longiora, numeroque plura: flos tetrapetalus eſt, cruciformis, luteus: ſiliqua eſt bivalvis, ſemina obrotunda & flaveſcentia habens: radix craſſa, fibroſa: Tota planta ſcatet ſucco luteo eſcharotico odoris penetrantis, ſaporis acris, & amari: dicta à χελιδὼν hirundo: eo quod Hirundines eâ ſuis oculis medeantur, quamvis, ut tradunt, erutis. Sed *Chelidonium minus*, ſic vocatum quod floreat hirundinum adventu, hinc & ille ventus *Chelidonia* quoque appellatur. Alii putant dici quaſi *Cœli donum*, idque ob vires præſtantiſſimas, tam in oculorum morbis quam vulneribus. B. Stinkende gouwe / Gouw-wortel / Schelkens-kruid.

kruid. G. Schel-Wurtz / Schel-Kraut / Schwalben-Kraut / Goldt-Wurtz. Gall. *Chelidoine*, *Eſclaire*. A. Great Celidon, celondine, celandine, ſwalow-wort.

Chema, eſt Veterum menſura, continens duo cochlearia parva.

Chemia, idem quod *Chymia*. Olim ſignificabat artem χρυσοποιητικὴν & Μεταλλουργικὴν. Vide *Chymia*.

Chemosis, ſeu *Chymoſis*, eſt tunicæ albæ tumor, ita ut oculi nigrum concavum videatur, à χαίνω hio, hiſco.

Chenille, à caniculâ, ex ſimilitudine hujus animalis.

Chenocoprus, eſt ſtercus anſeris, ex χὴν anſer, & κόπρος ſtercus.

Chenopus, vocatur *Pes anſerinus*, ejus etymon derivatur à χὴν anſer, & πȣ̃ς pes. Vide *pes Anſerinus*.

Cherefolium, & Cerefolium, ſive Cherifolium, vide *Chærefolium*.

Chermes Grana, vide *Kermes*.

Chermes & Kermes, eſt vox Arabica, Pharmacopæis familiaris: eſtque *Coccus Baphica*, ſeu *infectoribus*, vulgo *Scarlatum*, hinc *Chermozinum*, id eſt color ex cocco extractus. Vide ulterius in *Coccos*.

Cheronia, ſive Centaurium Majus, ſic appellatur, quod plurimis malis, curamque reſpuentibus medela ſit: χείρων, enim eſt pejor, ut & χείρονα; Medicamen illud, olim à Chirone, Medico quondam inventum. Vide *Centaurium*.

Chervillum, videtur fictitia vox aſiſarum, hinc *Servillum* & ſic deinceps.

Chiliophyllon, eſt Millefolium, propter millena foliola ſic nuncupatum, ex χίλιοι mille, & φύλλον folium.

Chimetlon, idem quod *Pernio*.

Chimia, idem quod *Chymia*.

Chymiatri, ſunt illi Medici qui medicamenta chymica præſcribunt, ex χυμία chymia & ἰατρὸς Medicus.

China Chinæ, vide *Cina Cinæ*.

China Radix, ſatis eſt craſſa, manum longa, contorta, nodoſa, inſipida, & ſine odore. eſt *Orientalis* è China allata, & *Occidentalis* quæ ex Hiſpania nova & Peru nobis

nobis adfertur. Præfertur tamen orientalis, quæ exterius eſt colore rubente aut ſubnigro, interius candicante aut ſubrubente: & hæc, quo nigrior eo melior. Occidentalis eſt colore interius magis ruffo: ſmilacis in modum creſcit, folia ferè plantaginis magnitudine, cordiformia: caules habet ſpinoſos, repentes, & arboribus viciuis adhærentes. In morbis podagricis, in lue venerea, aliiſque curatu difficilibus maximi uſus exiſtit, ſed an effectibus, promiſſis reſpondeat, meritò dubitatur. Chinenſibus dicitur *Lompatan*, *Lampacos & Bonti*, nobis à regione China appellatur *Radix Chinæ*. Perſis *Chop China*. B. **China-wortel.** G. Pockenwurtz. Gall. *Chine*, *eſquine*. A. China root.

Chiragra, eſt arthritidis ſpecies, ſive articularis manuum dolor, vide *Arthritis*, ex χεὶρ manus, & ἀγρέω venor, quaſi manibus captus. B. **Hand-vang / hand-euvel / hand-flerecijn / hand-jigt.** G. Das Zipperlein der Händen. Gall. *Douleur & goute aux mains.* A. The goute in the hand.

Chiromantia, eſt divinatio ex inſpectione manuum, qua ex lineamentis futura prædicunt, Medicis ſcitu non neceſſaria, cum potius ſit ars fallax, ex χεὶρ manus, & μάντις vates. B. **Hand-kijking.** G. Wahrſagung auß den Händen. Gall. *Chiromantie.* A. Chiromancie.

Chirones, idem quod *Sirones.*

Chironium, eſt ulcus malignum, & curatu difficillimum. B. **Quaadaardig-zeer.** G. Ein böſt Geſchwär. Gall. *Ulcére malin.* A. Ulcer difficul to ture. Vide *Cacoëthes.*

Chironia & Chironium, nomen invenit à Chirone Centauro, vide *Centaurium*: ab eodem inventore putant quoque Brioniam vocari *Chironium.*

Chirurgia, eſt ars, qua ope manuum vel inſtrumentorum, morbos auferre nitimur. *Vel* eſt pars Therapeutices, qua morbi incidendo, urendo, & membra dearticulata reſtituendo, curantur. *Vel* Chirurgia eſt ſcientia docens modum & qualitatem operandi in corpore humano vivente. *Vel* ut *Vigo* habet, Chirurgia eſt ſcientia docens modum & qualitatem in carne, nervo & oſſe hominis laborantis propriis Chirurgorum manibus, omne morboſum curandi. Eſtque quintuplex: quamvis

alii quadripartita diviſione gaudent. 1. *Syntheſis* ſeu ſeparata conjungens. 2. *Diæreſis*, continua ſolvens. 3. *Diorthoſis*, compreſſa & contorta corrigens. 4. *Exæreſis*, ſuperflua extirpans. 5. *Anapleroſis*, deficientia reſtituens, ex χεὶρ manus, & ἔργον opus. B. De heel-konſt / Chirurgie. G. Wundartzney. Gall. *Chirurgie.* A. Surgerie.

Chirurgus, eſt vir artis Chirurgicæ peritus, ex χεὶρ manus, ἔργον opus, qui inſtrumentis & manibus ſuis in corpore humano operatur. B. Een Heel-meeſter / Wond-meeſter / Chirurgijn. G. Ein Wund-Artz. Gall. *Chirurgien.* A. Surgeon, a Chirurgion. Habentur, qui in genere omnia, quæ ſunt in arte Chirurgica, aggrediuntur, ut vulgares Chirurgi. Sed & ſunt, qui circa unicum ſolummodo accidens verſantur, ut *Lithotomi*, qui calculum ſecant. Alii qui oculos curant; alii lui venereæ medentur. Nonnulli dentes evellunt; quidam membra luxata, vel contracta reſtituunt &c.

Chlorosis, ſive Morbus Virgineus, vulgò *icterus albus*, quia ex albo virent. Videtur eſſe ſpecies Leucophlegmatiæ, ex ſanguine viſcido, ſive potius ex inertia ſolidorum, qua ſanguinis periodus & ſpirituum animalium confectio præpeditur, cum menſium obſtructione, & diaphoreſi denegata, unde fibris muſcularibus obſtructis, & ſpiritibus deficientibus, ad quodvis opus peragendum tardæ & ſegnes evadunt, à χλωρίζω viridis ſum. B. Maagde-ziekte / Bleijſter-ziekte. G. Hertz-Geſperr / Farb-Sucht / Jungfer-Siechte. Gall. *les Pâles couleurs*, *Chloroſe*, *Maladie de filles.* A. Greene ſickneſſ.

Choana, eſt infundibulum in medullæ oblongatæ baſi prope coalitum nervorum opticorum repoſitum, rimam in concurſu ventriculorum amplectitur, unde per hoc liquida ſeroſa ex cerebri ventriculis, ad glandulam pituitariam dedecuntur. Item pelvis renum, de qua ſuo loco; eſt item inſtrumentum ex quovis metallo factum, vel vitro, per quod liquores in aliud vas funduntur. Gr. item πύελος, ληνὸς *Herophilo*, à χέω fundo. B. Een trechter / tremelle. G. Ein Trechter. Gall. *Un entonnoir.* A. Funnel, Tunnel.

Chocolata, eſt compoſitio quædam ex fructibus *Cacoa* dictis, vainigliâ, Cinamomo, Saccaro &c. quæ omnia in maſſam vel placentulas rediguntur. Dicitur &

Suc-

Succholata, & *Chucalata*; præparatur cum lacte vel aqua cocta & fervida, atque agitando Chocolata liqueſcit, & ſorbendo calide bibitur. Vide *Cacoa*. Gall. *du Chocolat.*

C**hoenix**, eſt menſura Veterum, continens cotylas tres, ſive ſextarium unum & dimidium, ſive duas libras menſurales cum quadrante. Notatur ſigno X. & deſuper imponitur V. ſecundum aliorum calculum continet vini quadraginta & quatuor uncias, & olei circiter quadraginta.

C**hoeras**, idem quod *Scrophula*, à χοῖρος porcus: fortè quia porcis familiaris eſt.

C**holagoga**, ſunt Medicamenta quæ dicuntur ordinatam in Hepate & veſicula fellis ſecretionem bilis augere, illam vel in Inteſtina ducendo, vel receptam per Inteſtina ſtatim & recta expellendo, reducuntur ad duas claſſes, quarum prior continet quæcunque ſanguinem hepaticum attenuando, ſecretionem bilis uberiorem promovent ut ſunt ſaponacea &c. poſterior autem includit omnia illa, quæ diaphragma & abdomen violenter concutiendo, bilem ex hepate & veſica felleâ in inteſtina derivant, inter cholagaga recenſentur quædam ut *Rhabarbarum*, *Senna*, *el. diapruni* &c. à χολὴ bilis, & ἄγω duco. Vide porro *Catharticum*.

C**holedochus**, eſt *ductus biliarius*, *communis* dictus, recipiens ortu ſuo ductus Hepaticos, & veſiculæ fellis, quæ cum poro biliario ad angulum acutum jungitur ſuo ductu, & duo hi ductus uniti faciunt ductum communem majorem prioribus, oblique deſcendentem, qui ad angulos acutos appoſitus duodeno, penetrat exteriorem ejus tunicam, deín inter hanc & alteram deſcendens, mox perforata & hac, inter ſecundam & tertiam longo itinere progreſſus, foramine rotundo in cavum inteſtini libere exit; & per hunc ex veſicula fellis & ductu hepatico, bilis ad inteſtinum duodenum propellitur ex χολὴ bilis & δέχομαι recipio. B. **De Gal-leider.** G. **Der Gallen Gang.** Gall. *Le conduit commun du fiel.* A. The Common paſſage of the gall.

C**hòlera**, ſive *Paſſio Felliflua*, eſt convulſivus motus ventriculi & inteſtinorum, in quo omne quod in ventriculo & inteſtinis continetur, ſed præcipuè bilis, copio-

pioſe per os & anum ejicitur, imo aliquando omnis quæ in corpore exiſtit: Adſunt Anxietates magnæ, gravis cardialgia, ſitis ardens, inquietudo & virium ſubita proſtratio, Diarrhæa quoque ſeu bilis, & aliorum humorum per inferiora effluxus magnus: Hinc pulſus in principio celer & frequens, debilis fit, tardus & intermittens; animus deficit, exteriora frigent, & mors accedere incipit, quæ aliquando intra paucas horas ingruit. Huc referunt *Choleram ſiccam*, quæ eſt eructatio magna multorum flatuum cum dolore & crepitu, ex χολὴ bilis & ῥέω fluo. B. Galbraken / boort / bort / buikwee / krevelling. G. Der Gallen Kranckheit / Choleriſche Feuchtigkeit. Gall. *Debord, Trouſſe galant*. A. The gall flixe or choler.

CHOLERA SICCA, vide *Cholera*.

CHOLERICA PASSIO, idem quod *Cholera*.

CHOLERICUS, dicitur de eo qui plurima bile abundat. B. Galagtig. G. Gallſüchtig. Gall. *Bilieux*. A. Cholerick.

CHONDRILLA, eſt planta, quæ folia ex radice erumpentia habet magna cichorei ſylveſtris ſimilia, profunde inciſa, per terram in orbem ſparſa, ex his caulis enaſcitur, inferius ſpinoſus & in plures ramos diviſus flexiles, nudos, vel foliola tantum quædam gerentes anguſta inſtar graminis: flos eſt ſemifloſculoſus, conſtans plurimis ſemi floſculis, embryoni inſidentibus, & calice veluti tubulato ac cylindriformi comprehenſis: Embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum: radix eſt longa, pollice craſſa, ſucco lacteo valde viſcoſo plena, ſaporis dulcis non ingrati: hæc planta nomen inveniſſe videtur ab eventu, quod in ramulis imis gummi reperiri ſolet, magnitudine fabæ, maſtichi ſimile, aut nucleo thuris, quem χόνδρον Græci nominant B. Wratten-kruid. G. Wartzen-Kraut / klein Wegwart. Gall. *Condrille*. A. Gum ſuccory.

CHONDROS, vide *Cartilago*.

CHONDROS, eſt granum grumus concretus, ut maſtichis, Thuris &c. Hinc *Condrilla*.

CHONDROSYNDESMUS, eſt ligamentum cartilaginoſum, ſive unio oſſium, interveniente cartilagine, ex χόνδρος cartilago & συνδέω colligo. B. Een kraak-beenige band. G. Knorre-Lichte Zuſamen-Fügung der Beinen. Gall.

Gall. *Ligament Cartilagineux.* A. A Cartilaginous ligament.

Chorda, idem quod tendo, nervus, vel inteſtinum, de quibus ſuo loco.

Chorda, dicitur tenſio quædam penis verſus perinæum, cum dolore, ex Venere maligna ſæpe contracta. B. **Koord.** G. **Seiten.** Gall. *Cordée.* A. An extenſion of the yard.

Chorda Membranæ Tympani, eſt nervus quidam formatus a concurſu duorum nervorum, filamenti ſc. tertii rami quinti paris, & filamenti ſeptimi paris, tympani membranam non tangens. Hoc ipſum eſt parvum illud nervi filamentum, quod olim Anatomici velut *Chordam membranæ* tympani arbitrati ſunt, quod crediderunt ſonum aliquem excitare poſſe, communicando motum ſuum tremulum membranæ ſicut fit in chorda, quæ ſuper pellem tympani militaris tenditur; ſed ejus uſus patet ex natura ſua nervea, & diſtributione. B. **De Trommel-vlies koord.** G. **Die Seiten gleiche Senn-Ader im Ohr.** Gall. *Corde de la membrane du Tympan.* A. The nerve that runs along the membrane of the tympanum.

Chordapsus, ſic *Celſo* dicitur, à *Barbaris Miſerere mei*; alii *Iliacam paſſionem.* Tormentum *Aurelianus* dixit. *Volvulus* etiam non inſcitè appellatur, vulgo *Ileus.* Eſtque fæcum alvinarum per ſolum os ejectio, ab obſtructione excrementorum, à flatibus, inflammatione, aut involutione & convulſione inteſtinorum, cauſata; cum nempe ſuperior pars inteſtinorum in inferiorem, vel, è contra ſeſe inſinuaverit, qua involutione velut nodi inde exoriuntur, unde quoque motus periſtalticus inverſus. Dicitur quoque chorda inteſtini coli, ſeu ligamentum, quod cellularum diſſolutionem impedit. Vide *Iliaca paſſio*, ex χορδὴ inteſtinum, & ἅπτω nodum facio, necto. B. **King/ darm-king/ ontſermt u mijner/ lang eubel/ darmſlinger/ dreh-braken.** G. **Darm-Gicht.** Gall. *paſſion Iliaque ou miſerere.* A. Griping of the guts.

Chordata Gonorrhæa, vide *Gonorrhæa Chordata & Chorda.*

Chorea Sancti Viti, eſt inſaniæ ſpecies, quæ aliquando diu graſſata eſt, hominibus non decumbentibus, ſed ὀρθοστάδην, ut *Hippocrates* appellat, diſcurrentibus

bus & ſaltantibus, ac choreas ad extremum uſque ſpiritum, niſi per vim inde abſtracti fuerint, ducentibus. *Horſtius* inquit ſe cum mulieribus quibuſdam locutum; quæ quotannis Sacellum S. *Viti*, quod eſt in finibus *Ulmenſium*, viſitantes, ibidem ſaltu cum perturbatione mentis, eouſque ſeſe nocte dieque exercent, donec ecſtaticarum inſtar corruunt: qua ratione ſibi reſtitutæ videntur, ut parum vel nihil ſentiant per annum integrum, uſque ad Maji tempus ſubſequens, ubi membrorum inquietudine eouſque ſeſe torqueri referunt, ut viciſſim circa feſtum S. *Viti* ad prædictum locum, ſaltationis gratiâ, ſeſe conferre cogantur. G. St. Vits Tantz.

Chorion, eſt membrana ſecundinarum externa, unà cum cæteris membranis & humoribus fætum in utero comprehendens. Figura ejus in variis animalibus diverſa; in mulieribus orbicularis, membranacea ipſius ſubſtantia, prioribus menſibus exiliſſima, tractu temporis craſſeſcit; conſtat tenuibus, ſquammoſis membraneis pelliculis. Ea, qua reſpicit uterum maternum parte luſtrata; apparet hæc membrana rugoſa, pinguitudinis nonnullius propaginibus, ac quaſi venoſis & arterioſis, ſine ordine obvenientibus, ſparſim ſuperficiem occupantibus, filamentis tenerrimis comitata: interior ejus pars non videtur alia eſſe, utcunque examinata, niſi aliquo modo continuata, ſed tenuis, fibroſa, retiformis textura, magis minuſve, a rubentibus memoratis filamentis occupata: Hinc vaſa, quibus inſignitur, ſunt venæ & arteriæ, quarum inſignes ramificationes in glanduliferis cunctas ejus partes perreptant, quæ multis in locis concurrentes, rubicundas maculas efformant, harumque beneficio utero annectitur. In placentiferis vero per ejus partem mediam, ubi nimirum placentæ cohæret, vaſorum ſanguineorum myriadibus ſuperbit, at extra placentæ circumferentiam nullis dari, certum eſt: hæc membrana in hominibus, uno ſolum in loco, utero adnaſcitur, in aliis animalibus hic connexionis modus, pro animalis diverſitate plurimum variat: uſus ejus videtur eſſe, liquorem alendo fætui idoneum imbibere, vaſa umbilicalia fulcire; atque carunculas in glanduliferis, & placentam in placentiferis ſuſtinere: dicitur fortè ſic à χωρέω ſecedo, quod poſt fætum enixum ſecedit: vel à χωρίον parvus locus;

eo

eo quod in ipſa membrana, tanquam in loco parvo, fœtus novem menſes habitat, ut volunt *V. Fort. Plempius* cum *R. de Graaf*, vel ἀπὸ τ͂ χορȣ͂ à choro, quia in eo vaſa, ut in choro ordinata ſunt; a Galeno ſecundinæ nomine donatur. B. **Het buitenſte vlies der Nageboorte / adervlies.** G. **Das Ader-Häutlein.** Gall. *Chorion*, *Membrane des Eaux*. A. The outward membrane that contains the child.

Choroides, eſt plexus arteriæ carotidis & venarum plurimarum, ſub ſpecie membranarum tenuiſſimarum cum invicem cohærentium, in ventriculis cerebri anterioribus reperiundus, in quibus, ut cavi maneant, arteriæ liquidum continuo deponunt, quod Venæ ex illis iterum abſorbent. Item *Uvea tunica* pupillam conſtituens, ex χόρος chorus, eo quod vaſa velut in choro diſpoſita ſint, & εἶδος forma. B. **Een geblogten net / net-gelijk.** G. **Netz-gleiche Gefäßlein.** Gall. *la membrane Choroide.* A. The folding of the carotid arterie.

Christi Manus, vide *Manus Chriſti.*

Christophoriana, eſt planta, quæ caules habet exiguos, teneros, ramoſos, ad altitudinem circiter duorum pedum creſcentes: folia ſunt magna, ampla, in plurimas partes oblongas diviſa, acuta, dentata, coloris viridis albeſcentis: flores pentapetali, ſtellati, roſacei; flos non aperitur, quin diffletur calix, ſic & petala cito difflantur, ita ut de numero petalorum non conveniant inter ſe auctores: poſt florem ſequitur bacca mollis, fere ovata, aliquantulum carnoſa, quæ per maturitatem fit nigra, continens ſemina gemina ordine ut plurimum ſuper invicem poſita: radix ſatis craſſa, fibroſa, externe nigra, interne flava: creſcit hæc planta in montibus, quæ fortè à quodam Chriſtophoro nomen habet. Gall. *herbe de Saint Chriſtophle.*

Chromatismus, eſt coloratio ſeu tinctura in ſano & morboſo ſtatu urinarum, ſalivæ, cruoris, vel ſtercoris, à χρωματίζω coloro.

Chronicus, eſt morbus diuturnus, ultra quadrageſimum diem extenſus, ut Febris quartana, Phthiſis, Aſthma, Hydrops &c. à χρόνος tempus. B. **Een lang-durige ziekte.** G. **Eine ſtete / langwirrige Kranckheit.** Gall. *Maladie Chronique.* A. An inveterate diſtemper, or a Chronicall diſeaſe.

Chronius, idem quod *Chronicus.*

Chrysanthemum, Eſt planta, quæ habet caulem altum, ſquammoſum, cineritium, in multos ramos diviſum, multa folia inciſa millefolium referentia habentem; ſingulus ramus florem radiatum aurei coloris in ſummitate habet; hujus diſcus ex plurimis floſculis, corona vero ex ſemifloſculis componitur embryonibus inſidentibus, & calice ſemiſphærico ac ſquammoſo comprehenſis: embryones autem deinde abeunt in ſemina plerumque angulata aut ſtriata, vel tenuia & acuta: radix annua eſt, fibroſa, non longa, minima, alba; creſcit in montibus ac pratis; floret per totam æſtatem: ejus appellatione plures herbæ, flores luteos eximio ſplendore micantes habentes, veniunt, ex χρυσὸς aurum, & Ἄνθος flos, vel ἀνθίζω floridum reddo.

Chrysisceptron, eſt *Chamæleon* album, ſed unde illud nomen ei competit, neſcio, derivatur ex χρύσος aurum, & σκῆπτρον Sceptrum, Baculus, Scipio: fortè quod ejus caulis cum floribus, in modum ſceptri ſe erigat: vel quod accenſus, tonitru in modum ſonum edat.

Chrysoceraunius Pulvis, eſt *Aurum Fulminans*, quod præparatur ex auro ſoluto, in menſtruo ſale armoniaco imprægnato; infuſo oleo tartari, calx ad fundum præcipitatur, quæ edulcoratur & ad uſum exſiccatur, ex χρυσὸς aurum, & κεραυνὸς fulmen. B. Blixement-gout / Donder-gout. G. Donner-Gold. Gall. *Or fulminant.* A. Fulminating gold.

Chrysocolla, Eſt ſal foſſilis, figuræ variæ, magnam aquæ vigecuplo majorem, copiam ad ſolutionem requirens, & calorem magnum; ſapore ſubamareſcente, ſed dulceſcente in exitu; ad ignem facile fluens; ſimul in ſpumas tum aſſurgentes ſe effundens; aquam plurimam ita dimittens; reſiduo in vitri pulchri ſpeciem ſubſidente; corporum ſibi commiſtorum fluxum in igne valde promovens; ſic metallorum, auri præprimis, conſolidationem efficiens. vide & *Borrax.*

Chrysocome, eſt herba flores aureos & comoſos proferens, ex χρύσος aurum, & κόμη coma.

Chrysolachanon, eſt Atriplicis ſpecies, foliis ſubluteis, ex χρύσος aurum, & λάχανον olus. Vide *Atriplexum.*

Chry-

Chrysolithos (Veterum) vel *Topaſius* (gemmariorum modernorum) eſt gemma aurei coloris. Duo habentur genera, *Orientale & Europæum*, ut illud colore, ita duritie Europæum ſuperat: hoc enim inſtar cryſtalli molle eſt, & cum aureo colore, vel multum vel parum nigricat. Invenitur in Bohemia paſſim. Gr. χρυσόλιθος, ex χρυσὸς aurum & λίθος Lapis. B. Chriſolijt. G. Ein Chryſolith. Gall. *Topaze*. A. Chryſolite.

Chrysomela, ſunt mala citrei vel aurei coloris, ex χρυσὸς aurum & μῆλον malum.

Chus, Gr. χοῦς, dicitur & *congius*, *congiarium*, & *choa*. Liquidorum menſura Atticis fuit, ſex ſextarios continens, vel cotulas atticas duodecim. Libras quoque olei continet novem, vini vero decem, mellis tredecim cum dimidia. *Lindenius* vini ſaltem tribuit libras octo cum unciis quatuor. *Rhodius* Congium denas libras pendere affirmat, aliis continet vini octo libras, & olei ſeptem cum quarta parte.

Chylificatio, eſt actio in ventriculo & inteſtinis, qua cibi & potus, & digerendo & movendo in chylum mutantur. Vide *Chylus*.

Chylosis, idem quod *Chylificatio*.

Chylus, eſt ſuccus albus, ex levi diſſolutione & motione alimentorum, præcipuè ſulphuris & ſalis, quibus eſculenta abundè ſcatent, in ventriculo & inteſtinis, qui interveniente ventriculi ſucco acido, albus redditur: ſi enim liquori cuilibet, ſulphure, aut ſale volatili imprægnato, humorem acetoſum confundas, ilico lacteſcit; uti cernitur in præparandis lacte ſulphuris, aut extractis vegetabilium reſinoſis. Quin & ſpiritus cornu cervi, aut fuliginis, ſale volatili plurimum refertus, ſi liquori acido vel aquæ ſimplici confundatur, colorem lacteum acquirit: vera chyli albitudinis cauſa debetur inprimis miſcelæ partium oleoſarum ingeſtorum cum aqua, quod ſatis evidenter apparet in emulſis, quæ eo magis albeſcunt, quo olei plus continent. Tandem Chylus poſt commixtionem bilis pariter & ſucci pancreatici volatilis inteſtinorum papillas & lacteas venas ſubiens, ſanguini ſuffunditur, à χολόω in ſuccum redigo. Latinis etiam *Chymus*. B. Gijl / Chijl / voedend ſap / maag ſap. G. Erſt verdaute Speiſe im Magen / oder Chyl. Gall. *Le Chyle*. A. Chyle.

Chymetlon, idem quod *Pernio.*

Chymia vel Chemia, eſt ars, docens regulas, quarum exercitatione fiunt operationes, quarum effectu corpora ſenſibilia, quæ vaſis capi poſſunt, inter ſe componuntur, vel reſolvuntur; horum mutationes per ſenſus examinat, id que inprimis ope ejus inſtrumenti, quod ignis dicitur: ejus partes ſunt duæ igitur vel *ſolutio* corporum, vel *compoſitio.* Dicitur *Chymia*, vel *Chemia*, ſeu cum Arabico articulo *Alchymia* vel *Alkymia:* Unde hic deducta alii aliter ſentiunt. Alii Chymiam à χύω vel χέω dictam exiſtimant, quod ſcilicet metalla dura, viſceribus terræ effoſſa, liquare & fundere primum docuerit. Alii χημίαν nominant, quaſi ut quidam volunt, *Artem Ægyptiam.* Cum enim ut refert *Plutarchus* in libro *de Iſide & Oſiride*, Ægyptus à Sacerdotibus Sacrâ Linguâ Chemia appellaretur; aut ut eſt apud *Herodotum*, in *Ægypto*, oppidum quoddam vetuſtum, *Chemis* nominaretur, hinc *Chemiam*, quaſi *Artem Ægyptiam*, in *Ægypto* ſcilicet primo, ſeu inventam, ſeu excultam, dictam putant. Alii à quodam *Alchymo*, ſeu inventore ſeu cultore hujus artis, dictam exiſtimant: ſed ſine fundamento: cum enim ab aliis ars hæc *Chemia & Chymia* appelletur, ex Arabica lingua articulum, Al, quæ intendit ſignificationem acceſſiſſe facile patet. Alii *Halchemiam* quaſi ſatis fuſoriam dictam putant; ſed etiam eâdem de causâ ineptè. *Cælius Rhodiginus*, antiq. lect. lib. 7. cap. 2. *Archymiam*, quaſi ἀρχὴν χυμείαν nominat; verum cum nondum ſatis conſtet, an vox hæc Græca vel Arabica aut Ægyptia ſit, de ejus derivatione non multum laborandum. Differentiam hodie faciunt inter Chymiam & Alchymiam, nempe Chymiam referunt ad artem Medicam, verum Alchymiam ad artem χρυσοποιητικήν. *Ægyptiis* ἱερὰ vocatur item *Spagiria*, *Hermetica ars*, *ars perfecti Magiſterii*, *ars Segregatoria*, *Separatoria*, *& Deſtillatoria.* B. Chimie/ Alchymie/ Schei-konſt/ Stof-ſcheiding/ Metaal-konſt. G. Echymey/ Schmeltz-Kunſt/ Gieß-Kunſt/ Scheid-Kunſt. Gall. *Chimie.* A. Chymiſtry.

Chymiatria, idem quod *Chymia*, eſt medicandi ars per Medicamenta Chymica, ex χυμία & ἰατρεία Medicatio.

Chymica, ſeu Chymicalia, ſunt Medicamenta,

ta, quæ Chymici præparant, ut gratiori & minori quantitate ab ægris aſſumantur.

Chymicalia, idem quod *Chymica.*

Chymicus, eſt artis Chymicæ peritus, ſive Chymicus eſt artis diſſolvendi, & viciſſim coagulandi peritus. B. Een ſtof-ſcheider / ſtof-by-een-brenger / Chymiſt / brander / laborant / laborateur. G. Ein Chymiſt / Diſtiller. Gall. *Un Chimiſt.* A. A Chymiſt.

Chymosis ſeu Chemosis, eſt palpebrarum ex inflammatione diſtorſio: Item tunicæ Corneæ in oculo inflammatio, à χαίνω hiſco. B. Ontſtekingen in d'oogen. Entzündung der Augen. Gall. *Inflammation des yeux très violente.* A. A diſtortion of the Eye-lids by an inflammation.

Chymus, idem eſt quod *Chylus*, à χύω ſuccum exprimo, fundo. Nonnulli tamen eo deſignant partem Chyli optimam, à fæcibus ſeparatam, & lactea ingreſſam.

Cicada, quaſi citò cadens: vel à κίκ, ejuſdem animalis ſono, & ᾄδειν, ex ᾄδω, canto. Gall. *Cigale.*

Cicatrisantia, ſunt medicamenta, quæ impedimentum tollunt, quo vetabatur vaſorum ex unione diſſolutorum concretio vel exſiccatio; ſunt igitur, quæ liquida allata ad ſoluta vaſa reddunt blanda, dein vaſorum fines flexiles reddunt, extenduntque, denique vaſa hæc exſiccant; inter quæ præcipua ſunt, quæ ex plumbo conficiuntur, vel quæ ex illo conſtant. Gr. Κατελωτικὰ φάρμακα, ἐπιδερμικά. B. Vel-makende Medicamenten. G. Wund-heilende / oder Haut-machende Artzney. Gall. *Remedes cicatrizants.* A. Cicatriſing Medicines.

Cicatrix, Cicatrices ſunt veſtigia quædam & notæ, quæ relinquuntur poſt gravia vulnera & ulcera, quare cutis defædatur. Aliæ ſunt ſimplices, aliæ cum cavitate & diminutione partis, aut ſuperexcreſcentiæ. Gr. οὐλή. B. Een Lid-teiken / een wond-teiken. G. Ein Wundmal / Narben / ein Schramm. Gall. *Cicatrice.* A. The ſcar of a wound.

Cicer, eſt planta vel Leguminis ſpecies; quæ habet caules tenues, lignoſos, duros, ramoſos, aliquantulum villoſos: folia exigua, villoſa, dentata, bina coſtæ adhærentia: flores ſunt parvi, leguminoſi, albi, aut ru-

bicundi: flori ſuccedit ſiliqua brevis continens ſemina referentia caput arietinum, unde hæc planta cicer arietinum dicitur: cicer eſt vel rubrum vel album, rubrum officinale, album culinarium; cicera rubra ſunt ciceris ſativi ſemina rotunda, anguloſa, piſo majora, unico angulo acuto prædita, coloris ex fuſco rubentis, ſaporis viſcoſi & leguminoſi: radix longa, exigua, alba: an ſic vocetur à cienda urina? an quia venerem cieat & ſtimulet? an quod eminentem habeat cicatriculam? an à Κικὺς robur, quod ejus cibus corpus roborat? an ab Hebræorum *Kikar*, maſſa, pars rotunda. B. Cicers / Spaanſe Erweten. G. Kichren / Kicher / Ziſer-Erbſen. Gall. *Pois ciches ou pois béen.* A. Chices, chicpeaſe, vetches. Gr. Ἐρέβινθος.

Cicera Tartari, dicuntur pilulæ ex Terebinthina & cremore tartari.

Cicerbita, eſt Sonchi ſpecies, an à Cichoreo, quaſi parvo dicta? Cichoreum enim à quibuſdam Κίχορος & Κιχόρεια appellatur. Vide *Sonchus.*

Cichoreum, Eſt planta, quæ habet caulem intortum, craſſum, rotundum, villoſum, excavatum, ramoſum: folia longa, valde lacteſcentia, amara, plus minuſve inciſa, aliquantulum villoſa: calix floris totus maturus redditus, valde eſt compreſſus, oblongus, ſquammoſus, atque inſtar vaſis cujuſdam recondit ſemina anguloſa inſtar cunei, in parte ſuperiore excavata, alba: radix craſſa, ſat longa, & fuſca extus, intus albicans, ſuccum habet ſaponaceum, in orbiculos deſciſſa dat lac amarum, hinc inter lacteſcentia refertur: diſtinguitur in ſylveſtre & ſativum, ſed prius uſitatius eſt in Medicina ob amaritiem. Ægyptium nomen eſt, ac inde in Græciam, poſtea in cœteras nationes commigraſſe docent. Cichoreum tamen dictum videtur à κιχίω *invenio*, *reperio*, quod frequens in pratis, campiſve naſca:ur ac reperiatur. Vel à κίειν & χωρίον, quod per agros ſerpat. B. Cichorei / Sukerei / Suikerei / Wegewaart / Wegwagte / Hemelſleutel. G. Zamblaw=Wee=Wart / Weg=Weiß / Hindleufft. Gall. *Cichorée ſauvage.* A. Cichory, Succhory. Gr. Σέρις, ἀπὸ τοῦ σαίρειν, ςαίρειν mundare purgare.

Cicindela, quaſi candela, noctiluca. Eſt enim genus ſcarabæi nocte lucentis. Gall. *ver luiſſant.*

Cicon-

Cicongius, eſt menſura duodecim ſextarios continens.

Ciconia, quaſi cicania Iſid. à ſono quem quatiente roſtro faciunt illæ aves: vel à cicur, ob benignam naturam. B. Ooyevaar. Gall. *Cigogne*.

Cicuta, Eſt planta, quæ habet caulem ſatis altum, craſſum, politum, ſerpentis cutim referentem, excavatum: folia minutiſſime diviſa, & ſubdiviſa, petroſelino ſimillima, inodora: flores ſunt albi in umbellas creſcentes, plurimis conſtantes petalis cordiformibus, inæqualibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum fere globoſum ex duobus ſeminibus compoſitum, exiguis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis: radix cauliformis, longa, alba, craſſa, tota planta habet odorem ingratum, ſapor ejus eſt acris: eſt herba lethifera, morte Socratis clara. An appelletur, quod ejus aſſumtione caput Vertigine & Fatuitate, imo morte afficiatur? Gr. Κώνειον: nam κωνᾶν eſt στρέψαι vertere. B. Scheerling/ dulle petercely/ Winterling/ Pijpkruid/ dulle Kervel. G. Schirlinck/ Wutſcherlinß/ Wundt=Scherling/ Wüterich. Gall. *Cigue*. A. Hemlock.

Cicutaria, eſt planta, quæ habet caulem ingentem, nodoſum & concavum: folia cicutæ majoris ſimillima, ſemina profunde ſtriata, anguſta, oblonga, magna: radix fibroſa, cujus nomen à cicuta derivatur.

Cilia, propriè ſunt extrema palpebrarum corpuſcula duriora, & cartilaginoſa, ſemilunata, quæ Græci Ταρσοὺς vocant, Latini *Cilia*, quibus pili infiguntur, quos alii *Cilia* appellant. Superioris palpebræ pili verſus ſuperiora curvantur, ſed inferioris verſus inferiora; ſemper ferè eandem ſervantes magnitudinem, impedientes ne leviora oculo incidant, nam duplici pilorum inſignium ſerie conſtituti ſunt. horum etiam uſus videtur, dare ſenſum acutiſſimum, unde ſimulac aliquid oculum, quod ipſum lædere poſſet, appetit, hinc monitus ſtatim clauditur; & moderare lucem, & oculum quaſi in umbram conſtituere; ne a radiis lucis fortioribus lædatur; hinc fit, ut qui his carent, non niſi in crepuſculo bene videant. Gr. βλεφαρὶς, ὀφρύς. B. d'Oog hairen. G. Härlein an den Augenliederen/ Augenbrawen. Gall. *Les cils ou Poils des paupieres*. A. The haire on the eye lids.

Cimolia Terra, κιμωλία, à Cimolo Inſulâ in mari Cretico, unde ortum habuit: eſt boli ſpecies.

Cina Cinæ, ſeu China Chinæ, eſt cortex peruvianus, non abſimilis cortici junioris quercus, ſaporis nonnihil aſtringentis penetrabiliſſimi & amari, paulum ingrati & quo amarior & ponderoſior eſt iſte cortex eo melior, adverſus febres maxime laudatur. Dicitur & *Kinkinna*, *Palo de Calenturas*, *Gannana peride &c.* Arborem repræſentat *T. Bartholinus*, ſed deſcriptionem nullam dat. hinc cujuſnam arboris cortex ſit, hodie nondum bene conſtat.

Cinamomum, eſt arbor altitudine citri aut mali aurantii; magna habens folia, lauri foliis ſimilia, glabra: Vidi nuperrimè ramulum cui adhuc ſex folia inſidebant, & integrum folium ſervo, referens figuram, quam edidit *Abrah. Munting*; *A. Coſta* repræſentat etiam cinamomi folium: ſed non convenit cum meo, ſed potius ipſum Malabatrum refert: Fructus habet nigros, glandes referentes, magnitudine avellanæ nucis. Cortex interior Cinamomum propriè eſt. Videtur differre à *Caſſia lignea*, (cujus variæ dantur ſpecies) cum cinamomi cortex grandior ſit & ſapore penetrantior: Caſſiæ vero tenerior & manducata mucilaginem præbet: optimum cognoſcitur ſolum guſtu, nam licet color & odor adſint, ſæpe tamen non eſt bonum, nam mora & adulteratione ſæpe vim amittit; cortex externa parte liberatus, ſecatur in laminas quadrangulas, exſiccatur, & ſponte convolvitur, hinc cortex ramorum eſſe videtur, cum ſit revera trunci. Cortices fortè unius quoque arboris ſunt, & rami majores fortaſſe præbent cinamomum, teneriores vero caſſiam ſed hæc conjectura minime veroſimilis apparet, ob rationes hic & in caſſia lignea, allatas. Radix ſuppeditat *Caphoram*; lignum roſeum ſpirat odorem; Folia juniperum olent; fructus vero expreſſi & cocti ceram velut adipem dant & Caryophyllos odore imitantur. Flores habet albidos ferè inodoros. Colitur in Zeilon, maximum eſt Aroma, & in Medicina quoque maximi uſus. Dicitur & *Canella*; *Cinamomum* dictum contendunt, quaſi *Amomum Chinenſe*, ſeu *Amomum* ex China delatum: alii nomen accepiſſe putant à verbo *Cau*, quod lignum, & *Namo*, quod dulce ſignificat. Nonnulli Κινναμωμον dictum

ctum credunt, quaſi *κίνναμον ἄμωμον*, Amomum à puritate cinamon, vel nomen fortè impoſitum ab Hebræorum *Kinnamon*. B. Kaneel. G. Canel / Zinmetrinde / Zimmet. Gall. *Canelle*. A. Cinamom.

Cinara, Eſt planta, quæ ex radice folia erumpentia habet longa, larga, ampla, profunde inciſa, ex his emergit caulis ſatis magnus, ſtriatus, lanuginoſus, craſſus, intus medulloſus, plures ramos dimittens, quorum ſinguli habent in ſummitate capitulum variæ magnitudinis, valde ſquammoſum, rigidum, durum; ſquammæ, fructu facto grandiore diſſolvuntur, ac ſuperius virent, interius vero ac inferius carnoſæ ſunt & albidæ: comeduntur ex hoc capite partes duæ, nempe ſquammarum ungues, & medius diſcus, cui pappoſum ſemen inſidet. florem habet floſculoſum, plurimis ſcilicet floſculis conſtantem multifidis embryoni inſidentibus. dictam volunt à cinere quo ſtercorari amat. Alii à *Cinarâ* potius puellà, quæ in ejus ſpeciei carduum mutata eſt, appellatam eſſe contendunt: vocatur etiam ſcolymus. Gr. Σκόλυμος: vel σκολιὸς aſper, quia hæc planta eſt aſpera nonnullis *Cocalus*, *Alcocalus*, *Articoca*, & *Articocalus*. Vide *Articocalus*.

Cinefactio, eſt quando res per ignem comburuntur, & in cinerem reducuntur. B. Aſchmakinge. G. Aſchmachung / zu aſchen verbrennen. Gall. *Reduction en cendres*. A. A making or burning into ashes.

Cineraria, appellatur Jacobœa marina, cujus folia cinereum habent colorem.

Cinerarium, idem quod *Coniſterium*.

Cineratio, idem quod *Cinefactio*.

Cinis, eſt pulvis ille griſeus ex combuſtione rerum combuſtibilium reſiduus, conſtatque ex ſale (qui elixiviari poteſt) atque terra, ut dicitur mortua. B. Aſſche. G. Aſchen. Gall. *Cendre*. A. Ashes.

Cinis Clavellatus, propriè cinis eſt ex claviculis vitis. Aliis eſt caput mortuum ex deſtillatione fœcum vini reſiduum, combuſtum & elixiviatum. Nonnullis eſt ſal ex cineribus lignorum quorundam extractum, optimeque reverberatum. B. Pot-aſch / weed-aſch. G. Weid-aſche / pot-aſche. Gall. *Cendre gravelée*. A. Ashes.

Cinnabaris, alia eſt *Factitia*, & alia *Nativa* ſive *Mineralis*. *Factitia* conficitur ex Sulphure & Mercurio, ex quibus mixtis fit ſublimatio. *Nativa* eſt Terra mineralis lapideſcens, rubicunda, conſtans etiam ex ſulphure & mercurio vivo cum terreſtri materia inſtar lapidis, compactis. in ipſis fodinis ex ſulphure & argento vivo coaluiſſe per fuſionem ab igne ſubterraneo factam, docet arte facta cinnabaris; & ejus reſolutio facilis in verum ſulphur & Mercurium. Adfertur ex India orientali, Ungaria, Germaniæque locis variis; prope Alsheimium Palatinatus &c. Eligenda quæ gravida Mercurio & Sulphure præſtantioribus, adeoque Ungarica, utpote quæ auro aliquantulum pollet; quo quidem reſpectu minus valet uſui medico quam civili. *Dioſcoridi* dicitur *Minium*; quamvis diverſum nobis à Cinnabari ſit; datur etiam Cinnabaris antimonii, quæ eſt maſſa compacta, dura, opaca, ponderoſa valde, quæ in collo retortæ, ubi præparatur butyrum antimonii, reperitur, a parte qua ſuperficiei vitri adhæret, ſplendet, ab altera ſcabra, trita in pulverem, dat veram cinnabarim ex Mercurio & ſulphure antimonii unitis conſtantem. Videtur dici à κινάβρα, ob fædum odorem quem exhalat, dum foditur, à κινιβρέω oleo, fæteo. B. Vermillioen/ à verme quodam ex Ilicis baccis proveniens, cujus ſucco panni ſerici & lanei rubro colore ſaturo inficiuntur. Item Berg-rood/ Cinaber. G. Zinober. Gall. *Cinabre*. A. Cinnabar.

Cinnabaris, Cinnabrion Herba, appellatur Rubia tinctorum, quia ejus radicibus lintea &c. rubro tinguntur colore, cinnabari vix diſſimili.

Cion, *Columella*, *Gargareon*, γάργαρ, *Gurgulio*, *uva*, *uvula*, *uvigena*, *uvigera*, *Epiglottis* Plin. *Sublinguium* Iſidoro, penſilis de palato *Iſthmus*, ſive *Gutturis Operculum* dicitur. Item κιονὶς, ςαφυλοφορον ex palato in ore penitius, juxta narium meatus ſupra laryngis rimam inter *Amygdalas* dependet, eſtque proceſſus ex ſubſtantia, ut videtur, glanduloſa ſpongioſa & rubra, quam putat *Columbus* oriri ex palati tunica, eo loci reduplicata: ſed *Riolanus* à muſculis ibi deſinentibus: glaberrima eſt, flexiliſſima, ſubpellucida, plena cryptis apertis, mucoſis, & fibris longis muſculoſis, in unum punctum collectis, cæterum tota vaſculis innumerabilibus contexta; vaſa repe-

rium-

riuntur arterioſa, venoſa, omnium fere ſerierum, tam in uſus communes, quam potiſſimum ad officium cryptarum; muſculi huic machinæ proprii, plurimi attribuuntur. Figura eſt rotundè oblonga, ſuperius craſſior, & in acutum obtusè deſinens. *Uſus* eſt moderari vocem & aëris frigiditatem, & impedire ne potus ad nares ruat. B. De Lell. G. Der Zapff das Athem Zünglein. Gall. *la Luette*. A. The Roof of the Mouth. Interdum uvula nimis propendet ab humoribus obſtruentibus, qui per vaſa lymphatica redire nequeunt, unde caſus uvulæ oritur. B. Den huig. G. Das fallen / oder ſchieſen des Zapf-leins. Gall. *la Luette abatuë*. A. The Falling of the uvula.

CIONIS, idem quod *Cion*.

CIRCÆA, Eſt planta, quæ habet caules tenues, rotundos, rectos, villoſos, medulla repletos: folia ſibi invicem oppoſita naſcuntur juxta longitudinem caulium; ad baſim latiora, ad apicem acuta, dentata, pediculis adhærentia; flos ex duobus petalis calici etiam bifolio inſidentibus conſtat: calix autem deinde abit in fructum pyriformem, in duo loculamenta plerumque diviſum, ſemina fæta ut plurimum oblongo: vocatur Mandragora, quia hac herbâ quondam alios faſcinare *Circe* magica inventrix ſolis filia putatur, vel quia hujus plantæ fructus ſe veſtibus affigit, hocque modo homines ad ſe trahit, ſicut Dea Circe ſuis incantamentis facere credebatur. illud nomen etiam aliis plantis imponitur. Gall. *Circée*.

CIRCUITUS, idem quod *Periodus*.

CIRCULATIO, ſanguinis, vide *Periodus*.

CIRCULATIO CHYMICA, eſt liquoris puri, per circularem deſtillationem in pelicano, vel alembico cæco, agente calore, exaltatio; dum enim liquor in recipiente contentus undique clauſo exhalare nequit in auras, ſed colligatur in ſuperiori parte vaſis, cadit inde iterum ad fundum vel directo lapſu, vel per laterales alas pelicani, idque aliquoties circuli in modum pro genio liquoris deſtillandi. B. Weder-dryving. G. Offt widerholtes diſtilliren. Gall. *Circulation chimicale*. A. Chymical circulation.

CIRCULATOR, idem quod *Circumforaneus* vide *Agyrta*.

CIRCULATORIUM, eſt vas vitreum, ubi infuſus li-

quor, aſcendendo ad ſummum vaſis, & iterum in locum ex quo venerat deſcendendo per laterales alas cavas, colligentes omne quod in ſupremum vaſis adſcenderat, quaſi in circulo rotatur. Varia ſunt hujus generis vaſa, ſed duo præcipuè ſunt majoris momenti & uſus duntaxat, *Pelicanus* nimirum, & *Diota*. B. Omdrijf-glas / Circuleer-glas. G. Circulier-glaß. Gall. *vaiſſeaux Circulatoire*. A. A Circulatory glaſſ.

Circulatum minus, nihil aliud eſt quam *Spiritus Vini*.

Circulus, eſt Inſtrumentum rotundum ad chemicorum vitra abſcindenda ex ferro factum; perfringuntur hoc modo: circulus igne candefactus vitro circumponitur, illudque tamdiu ſtringitur, donec ferveſcat & incaleſcat, cumque adhuc fervet frigida gutta immiſſa, aut frigidi halitus afflatu diſſilit, atque diſrumpitur. B. Een Ring. G. Ein Ring. Gall. *Anneau*, *Cercle*. A. Ring.

Circumforaneus, idem quod *Agyrta*.

Cirri, plantarum & inprimis radicum tenuia ſunt capillamenta, quæ contorta criſpantur. B. Krullende hayrwortel.

Cirsion, Cirsium, eſt Cardui ſpecies, quo cum convenit in omnibus, & ab eo tantum differt ſpinis mollioribus: quia putatur hæc planta Varicibus mederi, nomen accepit à Κιρσὸς varix, cum vena multo ſanguine dilatata eſt. *Fuchſius* nominat *Bugloſſam* vel *Linguam bovis*.

Cirsocele, eſt varicoſa vaſorum ad teſtes euntium dilatatio, ita ut tertium teſticulum quandoque mentiatur, ex κιρσὸς varix, & κήλη tumor. B. Zwelling / of breuk der kloot-ader. G. Geſchwollene / auff glauffene ſaamen Adren. Gall. *Hernie des Vaiſſeaux ſpermatiques*; *Circoſele*. A. A Swelling of the ſeed-veſſels.

Cirsos ſive Varix, eſt nimia venarum in exteriori corpore ſitarum dilatatio in tumorem elata, flexuoſa, in una aut pluribus corporis partibus hærens; oriunda ab impedito ſanguinis valde moti per has venas transfluxu, unde ad ſedes valvularum a ſanguine collecto ita dilatantur ſæpe, ut rupturam minentur. Invenitur apud Græcos duplex nomen: Alterum eſt frequentiſſimum κιρσὸς ſeu (ut eſt apud *Pollucem*) κερχὸς, alterum vero non ita fre-

frequens *ἰξία*, quod quidem poſtremum uſurpatum invenitur ab *Hippocrate*. Latinis *Varix*; *Ramex* tamen apud *Plautum* pro varice pectoris aliquando ſumitur, in Merc. I, II. *Tuâ cauſâ rupi ramices, tamdudum ſputo ſanguinem.* B. Geboꝛſten Ader / uitgerekte Ader / Aderſpat. G. Aderbruch / Krampff ader / auffgeblaſene / geſchwollene Adern. Gall. *Varice*, *Veine dilatée.* A. A crooked ſwelling vein, or varix.

Cissampelos, dicitur de convolvulo, vineas amante, quia juxta illas ſæpe ſuccreſcit. Ex *κισσὸς* Hedera, à *κίω* quod in pariete vel arboribus latè ſerpat; vel à *κίω* ſcindo, quia Hedera arborea alias arbores ſcindit & perdit, adde *ἄμπελος* vitis, vinea: ab *ἅμα* una & *πηλὸς* Ion. pro *οἶνος* vinum. Vide *Helxine Ciſſampelos.*

Cissium ſeu Cissophyllum, ſunt Vincetoxici Synonyma: quia habet folia Hederæ ſimilia. Κισσὸς eſt Hedera, cui adjicitur *φύλλον* folium.

Cissos, eſt Helix ſeu Hedera, vide Κισσὸς in voce *Ciſſampelos.* Bacchus quoque olim Κισσὸς dictus.

Cisterna Chyli, idem quod *Sacculus Chyliferus.*

Cistus, Κίϛος & Κίσταρον, eſt frutex, cujus folia obrotunda, villoſa, aſpera, conjugata: flores roſacei, quinquepetali, coloris rubicundi: calix triphyllus, piſtillum abit in fructum qui eſt capſula obrotunda, villoſa, aſpera, quæ per maturitatem dehiſcens ſemina exigua, & rufa fundit: radix lignoſa, ramoſa: creſcit in regionibus calidis, præſertim in locis ſaxoſis: ex hujus foliis Ladanum gummi exſudat. Dicitur fortaſſe quod ejus ſpecies aliqua *κίσσῳ*, id eſt Hederæ foliis rotundis ſit ſimilis: Sunt qui nomen à Bacchi ſaltatore derivant, cujus nomen erat *Cittus*, vel *Ciſſus*: Hiſtoriam vide apud *Caſſianum Baſſum.* Nonnulli ἀπὸ τοῦ κίος, verme, ſeu curculione derivant: Κὶς enim omnia frumenta perterebrat: unde Κισσηρὶς pumex variis foraminulis perforatus lapis eſt. Sic frutex hic à poroſâ texturâ & innumeris ſpiraculis pervia, qua vinum tranſmittit. Gall. *Ciſte.*

Citrago, appellatur Meliſſa, ob citreum, quem ſpirat, odorem. Vide *Meliſſophyllum.*

Citrea Malus, Eſt arbor ſemper virens, cujus rami ſunt extenſi, flexiles, cortice viridi & polito inſtructi:

ſtructi: folia laurinis ſimilia, longa, acuta, rigida, abſque appendice, carnoſa, in margine dentata, coloris viridis ſplendentis, præſertim in parte ſuperiori, odoris penetrantis: flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cujus calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum oblongum, donatum cortice craſſo, inæquali, carnoſo, in initio viridi, poſtea citreo ſplendente, intus albo, odoris grati, ſaporis aromatici & grati: fructus hic dividitur in loculamenta ſucco acido grato, & ſeminibus externe duris, oblongis, albis medulloſis, ſaporis aliquantulum amari, fæta: hæc arbor creſcit in regionibus calidis: dicitur, quod ejus fructus citrinum habeant colorem; quorum ſuccus gratiſſime acidus nitroſus, & refrigerans, optimum in febre ardente ſitientibus eſt ſolamen. B. **Citroen**. Gall. *Citronier*. A. The Citron-tree.

Citrullus, Anguria eſt, ſic à citri luteo colore dictus.

Citta, ſive Pica, eſt appetitus depravatus, quo ea appetuntur, quæ ab eſu humano prorſus aliena ſunt, ut Calx, fiſtulæ tabaceæ, carbones, teſtæ, panni, coria, arena, &c. Cauſa latet in depravato ventriculi ſucco, qui non niſi per inſueta aſſumta mutari poteſt, vel a circulatione ſanguinis mutata, ut in gravidis, vel ab imaginatione depravata. B. **Verdorven of onguere Honger**. G. Der Schwangern Weiber luſt zunn unnütze Sachen. Gall. *Appetit depravé*. A. A ſtrange depraved longing in breeding women.

Civetta, à voce Indicâ *zibeth*. Eſt animalculum ex cujus veſiculis circa Inguina ſuccus pinguis fragrantiſſimus educitur. Vid. *Zibethum*.

Claretum, eſt vinum, aromatum infuſione impraegnatum, ac ſaccharo edulcoratum, dicitur alias *Vinum Hippocraticum:* Item Vinum Medicatum, ſic nominatur, quod per manicam Hippocratis colatur & purificatur. **Klarey/ Klaretten-wijn/ genees-wijn / kruid-wijn / kandeel-wijn/ hyppocras/ bruids-tranen.** G. Hippocras/ gewurtz-wein/ claret. Gall. *Vin Clairet, vin d'Hippocrat.* A. An Aromatiek wine, or claret wine.

Clarificatio, eſt modus, quo ſucci vel decocta turbida, & craſſa, clariora redduntur: quod fit filtratione,

tione, ſubſidentiâ, fermentatione, vel additione aceti, albuminis ovi, aut lactis. B. **Een klaar-making.** G. Reinigung Clarificirung. Gall. *Clarification*. A. Clarifying or clearing.

Classis, ſic a Botanicis vocatur congeries Plantarum, quibus nota quædam communis adeo propria adeſt, ut hac ab omnibus aliis generibus prorſus differant: Solentque hodie omnes plantæ in ſua genera & claſſes redigi, ut ſcientia botanica ad methodum doctrinæ deducatur, & facilius nomina plantarum memoriæ mandari poſſint. Gall. *Claſſe*.

Claudus, eſt qui altero pede minus æque incedit, altero breviore, aut aliter diſtorto, vel contracto vel minus robore valente ob muſculos aliquos femoris relaxatos, vel paralyticos. B. **Mank.** G. Hinckend. Gall. *Boiteux*. A. A Cripple.

Clausiporta, pro clauſiporca: nam porcæ ſunt cluſiles, Italis *porceletti*.

Claviculæ, ſunt oſſicula duo thoracem claudentia, oblonga, dupliciter incurvata, ſcapulamque clavis inſtar, cum ſterno firmantia: ſic dicuntur à clavibus ædium antiquis, *Patavii* à *Spigelio*, & deinde à me viſis. *Celſus Jugula* vocat à Jungendo, alii *Ligulas*, *Os furcale*, &c. Gr. appellant κλεὶς, κληὶς *Hom.* κληῖθρον *Gal.* tranſverſim ſub imo collo ſitæ ſunt, in pectoris ſummo, utrinque una. *Figuram* habent oblongi S. Latini. B. **Het ſleutel-been / krop-been.** G. Das Hals-bein / troſſel-bein. Gall. *la Clavicule*. A. The Clavicular bones.

Claviculæ, in plantis capillamenta intorta, vel *Capreoli* ſunt, quibus quaſi manibus proreptans vitis adminicula comprehendit. Vide *Capreolus*.

Clavus, vide *Helos*, eſt etiam doloris capitis ſpecies clavum referens. Item eſt verrucæ ſpecies, calloſa, parum elevata, digitos vel plantas pedum occupans, ex calcei preſſione inæquali, vel attritu oriunda. B. **Een lijk-doorn.** vid. *Helos*.

Clavus, juxta *Tornamiram*, eſt paſſio in parva capitis parte: Communiter eſt ſupra oculum in ſupercilio, & videtur ægris ac ſi pars capitis clavo vel terebello perforaretur. & a Celſo clavi vocantur calloſa in albo oculi tubercula, quibus nomen a figuræ ſimilitudine eſt.

Clei-

Cleidion, idem quod *Clavicula.*

Clema & Clematis, dicuntur plantæ ſarmentoſæ, ut vitis &c. à κλάω frango, quia fragiles.

Clematis Daphnoides, Eſt planta, quæ habet caules exiguos, tenues, longos, rotundos, virides, nodoſos, repentes, ubique adhærentes: folia ſunt oblonga, viridia, polita, bina, ſibi invicem oppoſita, caulibus brevibus adhærentia, ſaporis amari, ſtiptici: flos eſt monopetalus Hypocrateriformis, multifidus, coloris ut plurimum cærulæi aliquando albi, raro rubri, ſine odore, ex hujus calice ſurgit piſtillum infimæ floris parti ad inſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum oblongum, duabus ſiliquis conſtantem, quæ continent ſemina plurima oblonga, fere cylindracea, ſulcata ab una parte; radix fibroſa. *Pervinca* officinis, *Vinca pervinca* vulgo nominatur. *Clemaida* Græci, quoniam κλήματα, hoc eſt ſarmenta ſeu viticulas per terram ſpargat, dixerunt. *Daphnoida* vero à foliorum Lauri, quam ejus folia habent, figura. Plinius Clematida *Ægyptiam* nominat *vincam pervincam*, alioque nomine *Chamædaphnen* dici tradit, quod ſc. humilis videatur Laurus, ut nomen ſonat vinca: dicta fuit, quia in thalamis nuptialibus inde cingula conficiuntur. B. **Maagdeplam / vinkoorde.** G. **Jngrün / ſingrün.** Gall. *Lyſſeron, Pervenche.* A. Perwinkle.

Clematis Passiflora, ita appellatur, quod varia in flore habeat Chriſti paſſionis ſigna. B. **Bloem des lijdens / Paſſi-bloem.** G. **Paſſions-blume.** Gall. *Fleur de la Paſſion.* A. Flower of Paſſion.

Climactericus Annus, tales anni dicuntur, qui à nugivendulis, per certos gradus, vel certam diſtantiam, aut numerum ſeptenarium & nonarium diſtinguuntur, & inter hos quadrageſimum nonum, & ſexageſimum tertium præ aliis notatu digniſſimos habent: quod in his inſignes mutationes, & pericula vitæ metuenda ſint. Vide *Annus Climactericus.* B. **'t Moord-jaar.** G. **Mord-jahr / das Weckſel-jahr.** Gall. *Année Climacterique.* A. The termes of important changes in the bodies of men.

Clinicus, eſt Medicus vel Medicaſter, qui diætâ curat, aut Medicamentis. Sed hoc munere ſæpe à mulier-

lierculis, quæ lecto affixis ſubminiſtrant, fungitur, à κλίνη, Lectus, derivari debet.

Clinoides Apophysis, Gr. κλινοειδὴς, à κλίνω, inclino; quòd hæc oſſis protuberantia ſinum parvum habeat, qui lectum referat. Uti ſic ſcapulæ apophyſis humeri os recipiens, &c.

Clinopodium, eſt planta, quæ habet caules tenues, quadratos, villoſos, longos: folia majoranæ ſylveſtris ſimilia, ſed minus odora, ſibi invicem oppoſita, villoſa, ſaporis ſalviæ: flores in verticillos denſos, cauli circumpoſitos aggeſti ſunt, galea erecta rotundulà, bifida, barba tripartita: flori ſuccedunt quatuor ſemina oblonga, tenuia, rubicunda, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit incluſa: radix fibroſa: creſcit in ſylvis: quibuſdam *Marum* appellata, eſt propriè lecti pediculus, quod folia habeat lecti pedibus ſimillima, à κλίνω inclino, reclino; unde κλίνη lectus, & πὸυς pes. B. Maſtik-kruid. G. Maſtick-Kraut. Gall. *Herbe de maſtic. Baſilic ſauvage*. A. Wild Baſil.

Clistus, vide *Clyſſus*.

Clitoris, ſeu Amoris Dulcedo, eſt velut penis muliebris, titillationi inſerviens, genitalibus fœmininis appenſus parte ſuperiori: Conſtat, ut penis virilis, ex duobus corporibus nervoſis, quæ ab inferiore parte oſſium pubis ortum ducunt, etiam in extremitate obtegitur glans præputio; ejus ſubſtantia ſpongioſa eſt, adeò ut à ſanguinis majori vel minori copia effuſa in cellulis cavernoſis tempore voluptatis intendi & relaxari poſſit, non tamen ut in viris perforata eſt. Dicitur à κλειτορίζω laſcivio. Gr. κλητωρὶς dicitur & Nympha. B. De Kittelaar. G. Scham-Zünglein. Gall. *le Clitoris*. A. The yard of a woman, or the clitoris.

Cloaca, à colluendo, vel à cloacare, id eſt inquinare, vel à cluo, id eſt purgo. Corporis immunditiarum eſt receptaculum.

Clydon, eſt fluctuatio aſſumtorum in ventriculo, ob laxitatem fibrarum ejus, & vim minorem muſculorum abdominalium quam ut viſcera contenta ſufficienter comprimat, à κλύζω abluo, lavo.

Clymenum, Eſt planta, ſimillima in omnibus Lathyro, niſi quod folia plurima uni coſtæ adnaſcantur, non modo

modo duo, ſed aliquando quatuor, ſex vel octo ad eundem exortum: dictum ſcribunt ab inventore Clymeno Rege: ſed rectius à κλίνω reclino, quod fructus ſive folliculi ad ſe invicem reclinant ac quaſi recumbant, veluti iridis floris folia poſtea Clymenum vocarunt, & Regium nomen ei impoſuiſſe finxerunt.

Clypealis Cartilago, idem quod *Thyroides*.

Clypeus, ſive clupeus à cluendo, hoc eſt purgando, vel quaſi calypeum, à καλύπτειν, tegere, quòd tegat.

Clysma, idem quod *Clyſter*.

Clyssus, eſt, quod alicujus rei eſſentiam, apud Chymicos, contineat: vel quando ejuſdem rei ſpecies variè ſeorſim elaboratæ iterum conjunguntur, ut cum ſal commune, Sulphur, oleum, ſpiritus & Mercurius iterum in unum corpus coagulantur. Dicitur & *Aqua Stimmea* vel *Sulphurea*, eſtque ſpiritus quidam mineralis, cujus baſis præcipue Antimonium, nec non alia ſulphura mineralia. Vide *Eſſentia quinta*.

Clyster & Clysterium ſeu Enema, eſt Medicamentum internum, fluidum, quod per anum in inteſtina ope ſiphonis injicitur. Clyſteres alii ſunt emollientes, & laxantes, alii detergentes, alii aſtrigentes, alii anodyni, alii ad alias intentiones parati, à κλύζω abluo. Gr. κλυστήρ. B. **Clyſterie/ Clyſteer/ Spuitſetting/ Darm-ſpoeling/ Gat-ſpoeling.** *Clyſter* ſumitur aliquando latiori nomine, pro *Metrenchyta*, *Otenchyta*, *Riſenchyta &c.* quæ ſuis vocabulis ſuo loco reperiuntur. G. **Einſprützung/ Clyſtier.** Gall. *Lavement*, *Clyſtére*. A. Cliſter.

Clysterium, vide *Clyſter*.

Cnicus & Cnecus, vocatur *Carthamus*, herba flores proferens croco ſimiles. Hinc κνηκὸς eſt flavus color, fortè à καίειν accendo, quia ignei coloris eſt, ut crocus, vel ἀπὸ τοῦ κνίζειν, quod mordere & pungere ſignificat: vel ἀπὸ τοῦ κνίσμου, quod pungendo, pruriginem excitet, quod de ſylveſtri rectius, quam de ſativo dici poteſt. B **Wilde ſaffraan/ Baſterd ſaffraan.** G. **Wilde Saffran.** Gall. *Saffran Sauvage*, *Saffran batard.* A. Baſtard Saffron.

Cni-

Cnide, eſt Urtica urens, quia nocenti lanugine pungit, à κνάω ſcindo, ſcalpo, pruritum excito.

Cnismus & Cnesmus, à κνάομαι ſcalpo, prurio. Vide *Pruritus*.

Cnissoregmia, ſive Soda, eſt ciborum ex regno animali in ventriculo debili hærentium, néc ſubactorum ſatis, adeoque in initio putredinis poſitorum eructatio, unde *ructus nidoroſus* dicitur: ſi autem cibi ex regno vegetabili fuerunt, adeoque ſuam ſequentes naturam, eſt in ventriculo, quaſi exuſtio, & pruritus, cum eructationibus acidis, à κνάομαι prurio, & ῥήγνυμι rumpo, quia calor cum aciditate erumpere videtur. B. **De Zode/ Spijs-verbrandinge.** G. Hitze des Magens/ Sode. Gall. *Ardeur d'Eſtomac*. A. The heart burning.

Coagulans medicamentum dicitur, quod partes fluidum conſtituentes in maſſam ſtrictam & concreſcentem mutat, ita ut multæ ſub una ſuperficie moveantur antea ſeparatæ hocque facit vel exhalando diluens, vel addendo glutinans, vel partes inter ſe compingendo. B. **Een verdikkend of zamenſtremmend middel.**

Coagulatio, dicitur humoris à re aliqua vel vera privatio, vel ſaltem talis, quæ ſenſibus noſtris non apparet, vel particularum ante fluidarum in ſolidum cohærens mutatio. B. **Stremminge.** G. Ein Rinne/ zuſamen geloffen. Gall. *Coagulation*. A. Coagulation or Curdling.

Coalescentia, eſt partium ſolidarum unio, quæ antea erant diviſæ. B. **Aan-een-groejinge.** G. Zuſamen-Wachſung. Gall. *Coaleſcence*. A. A Growing together.

Coarticulatio, idem quod *Diarthroſis*.

Cobaltum, *Cadmia nativa*, *Foſſilis*, *metallica*, eſt minerale terreum, colore fere nigrum, æris vel argenti particeps. Foditur copioſè haud procul à Goſlariâ. Cauſticum eſt & erodens, adeoque inter venena habendum. B. **Kobalt.** G. Kobalt/ Mucken-Pulver/ quia Muſcæ ejus guſtu perimuntur. Gall. *Cobaltum*, *eſpece de Cadmie naturelle*. A. Braſſe ore, or Cobalt.

Coccigria, vel Coggyria, eſt arbuſcula montana & ſylvas amans, ejuſque radicibus lanæ, &c. purpureo inficiuntur colore, Etymon erit à κόκκος granum,

bacca, *color* ex cocco factus *puniceus*, & ἄγχιος ſylveſtris.

Coccus, in genere ſumitur pro omni bacca, ſed proximè refertur ad Ilicis minoris baccas, quæ *Grana Kermes* ſeu *Chermes* appellantur, nonnulli putant coccum ſignificare vermiculum, qui ſingulis baccis innaſci dicitur, hinc ejuſmodi color vocatur *Vermeil* & *Vermillon* à verme nempe, hinc quoque Arabum *Chermes*, *Kermes*, *Color Chermeſinus* &c. noſtris **Karmoſijn.** Hinc *Coccineus color*.

Coccus Cnidius ſeu Gnidius, baccæ eſſe putantur chamæleæ: admodum urentes & acres, hinc à κνίω uro, vel κνίδη urtica urens: urticæ enim inſtar urit, mordet, pruriginemque excitat. Pipere enim, quod calidum ſatis, calidius eſt. Fortè *Gnidius* appellatur corruptè facilitatis gratiâ ut fieri ſolet.

Coccus Baphica, idem quod *Kermes*.

Coccymelea & Coccymeleon, videtur eſſe pruni ſpecies, & quibuſdam videtur eſſe *cuculi malus*, κόκκυξ enim eſt cuculus, & μῆλον malus: hinc arborem illam dictam conjiciunt, quod grandeſcentibus pomis, cuculus è ſuis latebris prodeat, & conſpiciatur: vel, nomen hoc potius inditum, quod floreat, quando cuculus ad ſuas latebras redit, nec amplius videatur.

Coccyx, eſt oſſea compages quæ conſtituitur ex tribus oſſiculis, rarius quatuor, quæ oſſi Sacro ſubſunt, horum ſupremum latius inferiori, ita ut caudam referant, quæ introrſum inclinata, faciliori ſeſſioni inſervit. Dicitur & *Orropygium*, *Uropygium*, *Sacra ſpina*, Iſidoro, κόκκυξ, ὀῤῥοπύγιον, σπονδύλιον. B. **Stiet-been/ ſtuyt-ben/ ſteert-been.** G. **Das Guck-Gucks** vel **Schwantz-Beinlein.** Gall. *Le coccis*, *l'Os de la queue.* A. The Rump-bone.

Cochlea, Tertia Labyrinthi pars eſt, ſtructuræ valde mirabilis, quæ veſtibulo in parte canalibus ſemicircularibus oppoſita, anteriori, interiori, faciem reſpiciente, poſitu tamen canalibus inferiore, appoſita, & pro parte continuata eſt; a Veſalio Buccinæ comparatur, vulgo cochlea a ſimilitudine quam optime dicitur, teſtam enim limacis ſpirali ſua fabrica exactiſſime refert. Eſt autem canalis oſſeus, ſubſtantia oſſea, tenerrima, friabili, in auribus

ribus ſaltem exſiccatis calcinatum os referente, conſtans, latiori fere circulari baſi ſeu orificio, partim a veſtibulo, partim a feneſtra rotunda incipiens, Senſim in progreſſu extenuatus, arctatus, tandem anguſtiſſimus, tenuiſſimus, in apicem deſinens, hinc conicus, quia circa alium conum, ſimili ſubſtantia oſſea, tenerrima, friabiliſſima, fragiliſſima conſtantem, baſin verſus cranii cavitatem, apicem vero verſus tympanum habentem, a parietibus ejus ſinuoſitatis, per quam nervi auditorii portio mollis ad cochleam pertingit, efformatum, quem nucleum, modiolum, conum ſuſtentantem, firmantem, appellare licet, ſpiralem in modum circumpoſitus, a baſi ejus ſurſum a baſi ſua binis gyris perfectis, non libere continuatis, ſed ſibi invicem impoſitis, cohærentibus, cum uno dimidiato confectis, apice ſuo anguſtiſſimo ad Modioli ſeu coni firmantis apicem perfecte cochleæ inſtar terminatur, deſinit. Interim canalis hicce conicus, ſpiralis, diaphragma habet, ſeu ſeptum medium, ſpirali ſuo decurſu canalis ſpiralem ductum ſequens, hinc *Laminæ ſpiralis* nomen non immerito ferens, formam Iſoſcelis trianguli, ſi explicetur, habens; quod iterum linea fere perpendiculari ab apice ad baſin demiſſa, in duo triangula fere rectangula, & æqualia diſtinguitur. Horum triangulorum alterum, quod cono ſuſtentanti proximum eſt, oſſeo-cartilagineum, ſenſim verſus apicem tenueſcens, tenerum, tenue, politum, elaſticum, ab ea ſede, qua canalis modiolo adhæret, proveniens, aſſurgens, ultra medium ejuſdem cavi vix progreditur: alterum reſpectu coni firmantis, externum, ubi præcedens oſſeum deſinit, incipiens, eique annexum, continuatum, membranaceum, tenuiſſimum, tenerrimum, colorem obſcuriorem habens, nervoſum, ad oppoſitum canalis latus a nucleo averſum pertingens, ei annectitur, firmatur, reflectitur, evolvitur, & totum canalis hujus ſuperficiem, internam inveſtit, interim tenſum, elaſticum, tremulum, cum priori oſſeo non exacte idem planum formans, ſed paulo inferius declinans. Ultima hæc pars membranacea ad minimum ex binis adhuc lamellis compoſita videtur, dum ſc. ſingula binarum canalis cavitatum ſua membrana inveſtiatur, quæ binæ membranæ inveſtientes etiam partem oſſeam ſepti, eam deſerunt, ſibi invi-

cem applicantur, & ſic formant unam membranam, ut etiam in membrana tympani, & in variis aliis corporis locis contingit. Inter has autem adhuc videtur intercipi tertia lamella nervea, ſeu expanſio quædam nervoſa. Ope hujus diaphragmatis cochleæ cavitas dividitur in duos cuniculos cavos fere ſemiconicos, & æquales, æque longos, ſibi invicem incumbentes, forte non communicantes, membranis tenerrimis, nervoſis, vaſculoſis, intus inveſtitos, *ſcalas* appellatos, quarum ſcalarum ſuperficiem leviſſimam, cavitatem ſemiconico ellipticam propter deflexum partis membranoſæ ipſius ſepti, amplo & patulo orificio aperitur in veſtibulum ad anteriora ovalis feneſtræ, inferior vero cavitatem ſortita magis irregulari figura donatam, nec non ſuperficiem modiolo adhærentem aſperam & inæqualem; a foramine rotundo in tympano excavata exoritur, & ab ipſa hujus foraminis membrana inhærente ſtriæ, partim dimidiato margini foraminis, partim ipſi ſepto inculptæ, occluditur. Κόγχη *Rufo.* ἀστακός *Poll.* B. Het ſlek-been. G. Das Schnecken-gleiche Beinlein. Gall. *le Limaçon.* A. Snailbone.

Cochleare, maximum, pendet drachmas quatuor: Magnum ſeſqui drachmam: parvum drachmam unam: minimum drachmam ſemiſſem. B. Een Lepel. G. Ein Löffel. Gall. *Cuillier*, *cuillerée.* A. A Spoone.

Cochlearia, eſt herba antiſcorbutica, humilis, quæ habet folia ex radice erumpentia obrotunda, mediocriter ampla, carnoſa, excavata aliquando inſtar cochlearis, viridia, ſplendentia, ſucco plena, caulibus mediocriter longis purpureis adhærentia: caules ex his naſcuntur ad altitudinem unius circiter pedis, anguloſi, rubicundi, ramoſi, folia exigua oblonga ſine caulibus habentia: flores quadrifidi, cruciformes, & albi juxta longitudinem ſummitatum caulium naſcentes; flori ſuccedit ſiliqua fere ſphærica ſepto medio inſtructa, cui ad latera adhæreſcunt ſemina exigua, fere rotunda, rubicunda: radix exigua recta, & fibris albis inſtructa: icta planta vel contrita habet odorem penetrantem, & ſaporem acrem; creſcit plerumque in locis maritimis: ſic vocatur à cochlearis forma, quam folia habent. Gall. *herbe aux cuilliers.*

Cocles, quaſi unoculus, vel ocles, vel κύκλωψ, quòd à κύκλος, circulus, & ὄπτομαι, video.

Coc-

Coctio, eſt aſſumtorum craſſiorum in minimas particulas redactio, cum liquidis oris & ventriculi &c. miſtio, ita ut apta evadant tranſitui per lactea, ſanguineaque vaſa, & nutritioni corporis. *Prima* coctio fit in ventriculo, à fermento ibidem à reliquiis ciborum remanente, partim ab humore gaſtrico ex glandulis vaſa ſua accipientibus ab arteriis cœliacis in ventriculum affluente, & à reſpirationis motu, & ipſius ventriculi contractione, & ambientium calore ac compreſſione. *Secunda* fit in inteſtinis à bile, & ſucco pancreatico, & prioribus adminiculis. *Tertia* in glandulis meſentericis, à lympha cum Chylo ſeſe miſcente. *Quarta* in pulmonibus, à nitro aëreo inſpirato, aëriſve in vaſa ſanguinea actione, dum in inſpiratione cunctis viribus in veſiculas pulmonales irruit, adeoque vaſa ſanguinea has cingentia & interpoſita mire mutat & comprimit. *Quinta* in vaſis & viſceribus, puta liene, hepate, teſtibus virilibus &c. Malè coctionis nomine indigitatur, quia coquere igni proprium eſt: Si enim calor eſſet fermentationis cauſa, quid tunc dicendum de piſcibus, aliiſque in quibus calor ſenſibilis nullus ineſt. Coctio eſt proprie aſſumptorum in noſtram naturam mutatio per vim ſolidorum & fluidorum, ſive per actiones naturales. B. **Kokinge / geſtinge / verduwing.** G. Verdäwung. Gall. *Concoction*, *digeſtion.* A. Concoction, digeſting. Pharmacopæi eodem coctionis vocabulo utuntur in coquendis Medicamentis, quæ nihil aliud eſt quam particularum quarundam, ex Medicamentis mediante ebullitione, extractio. B. **Kokinge.** G. Die Kochung. Gall. *Cuiſſon.* A. A Boyling.

Coctio, autem Practicis ſignificat illum ſtatum morbi, quo materia morboſa prius cruda, per circulationem ſanguinis, vel per propriam materiæ indolem, vel per medicamenta, ſic mutatur quo ad molem, figuram, cohæſionem, mobilitatem, inertiam, ut non amplius adeo recedat à ſano ſtatu, minus ægrotum reddat corpus, & impetum morbi minuat; ſtatus ille morbi, in quo hæc ita fiunt, appellatur coctio, maturatio, vel πεπασμὸς.

Coculus Indi, fructus magnitudine & figura inſtar lauri baccæ, racematim pediculis hærentes, hederæ corymborum modo ex Alexandria adferuntur. Quidam Solani Maniaci, alii Clematis fructum cenſent. Dicun-

tur alias *Baccæ Levanticæ*, *Baccæ Orientales*, *Baccæ Cotylæ*, *Elephantinæ*, *Cuculus indicus*. B. Kockes. Contra pediculorum acies utitur vulgus. G. Doll-Körner. Gall. *Coques du Levant*. A. Indian cockles, grain vel berry.

Codia, ſunt capita papaveris, ex quibus ſyrupus conficitur, ſed ſtrictè: latè vero ſumitur pro omni plantarum capitulo. Gr. κώδεια & κώδια: κώδη fructus eſt papaveris. B. Maan-koppen / ſlaap-bollen. G. Mohn Häupter / Magſamen Köpff. Gall. *Pavôt*. A. Tops of poppies.

Coecum Intestinun, eſt in ordine à ventriculo quartum, & craſſorum inteſtinorum primum, ſitum eſt ad os Ileum dextrum, incipit, ubi inteſtinum Ileum deſinit & in appendice ſive proceſſu vermiformi finitur; valde capax, longitudo hujus inteſtini non excedit latitudinem 3 vel 4 digitorum tranſverſorum; ſacculi inſtar propendens, & ab una parte impervium eſt: Gr. τυφλὸς. B. De blinden Darm. G. Der blinde Darm. Gall. *Le Boyau cæcum*. A. The blind gut.

Coelia, eſt cavitas magna, ut venter infimus, medius & ſupremus, à κοῖλ☉ cavus. B Een holligheid. G. Höhle. Gall. *Cavité*. A Any great cavity.

Coeliaca Affectio, idem quod *Cœliaca paſſio*.

Coeliaca Arteria, eſt quæ à trunco arteriæ magnæ oritur, ventriculo, & hepati ſuis ramificationibus proſpicit. B. De maags ſlag-ader. G. Der Magen Pulß-Ader. Gall. *Artére Cœliaque*. A. The Cœliack artery.

Coeliaca Passio, ſive affectio, eſt alvi fluxus, in quo cibus vel in totum, vel ex parte mutatus, abſque chylificatione, per anum ejicitur. Eſtque duplex, *prima* in qua cibus in ventriculo ſolummodo coquitur: *altera*, quando in ventriculo, & inteſtinis coctio ſeu fermentatio ſimul peragitur, verum propter obliterationem aut obſtructionem papillarum inteſtinalium, vel vaſorum Lacteorum, ex longa nempe inedia, vel dyſenteria purulenta &c. non intrat in corpus, à κοιλία venter, alvus. B. Spijs-loop / grauwe-loop / rauwe gijlbloed. G. Bauch-Fluß. Gall. *Flux d'Aliment*. A. The Cæliack peſſion.

Coeli Donum, idem quod *Chelidonia*.

Coeloma, eſt ulcus cavum & rotundum, in cornea oculi tunica, à κοῖλ☉ cavus. B. Een rond hol in 't oog.

Coe-

Coelum, eſt cavitas oculi verſus canthum. *Cœli* τροπὴ, ſunt aëris conſtitutiones. Cœlum etiam dicitur *Palatum.*

Coementatio & Coementum, vide *Cementum.*

Coffe, Fabarum ſpecies eſt, in Arabia Felici naſcens, ex quibus toſtis & tritis, aquâ fervidâ tinctura extrahitur, quæ ſorbillando à Turcis, Ægyptiis, Perſis aliiſque nationibus ex vaſculis ebibitur. Arbor Euonomo ſimilis eſt, ſed folia craſſiora, durioraque habet, imo viridiora, & perpetuo virentia. Singulæ vel plures fabæ folliculis caſtanei coloris includuntur. Vocatur *Coffée*, *Coffi*, *Coava*, *Bon*, *Bunchum*, *Chaova.*

Coggygria, vide *Coccigria.*

Cohob & Cohobium, idem quod *Cohobatio.*

Cohobatio eſt, quando liquor deſtillatus, menſtruo ſuo reaffunditur, & deinceps deſtillationi exponitur; ut deſtillata ſic viribus, majoribus imprægnentur, & magis reddantur ſpirituoſa. B. Vernieuwinge / herbattinge / weder-overhaling / weder-overtrekking. G Oſſt Wiederholte Diſtillierung. Gall. & A. *Cohobation.*

Coincidentia, ſive Intercidentia, eſt, cum aliunde in aliud vas humor fluit. Ex. gr. in oculo *coincidentia* eſt, ubi in meatum porumve opticum, qui à baſi cerebri veniens, oculo videndi facultatem tribuit, humor adaperto vel rupto vaſe incidit, obturatque eum, unde cum dolore viſus offenditur. Gr. Παρέμπτωσις.

Coindicantia, ſunt ſigna quæ cum aliis ſignis ſimul, conſiderata idem auxilii genus in morbis adhibendum indicant.

Col. Add. In formulis Medicorum brevitatis gratia ſcribitur, & ſignificat Colaturæ adde, quando decoctioni percolatæ aliquid inſuper admiſcetur.

Colatorium, eſt cribrum, pannus, aut aliud quid, per quod aliquid colatur. B. Een zygdoek; een Doorzyg-tuig. G. Ein Seih-Tuch / ein Durchſchlag. Gall. *Colatoire.* A. Strainer, a ſtraining cloth.

Colatio & Colatura, eſt quando liquor poſt coctionem aut infuſionem, per cribrum, aut pannum percolatus eſt, & à craſſioribus particulis liberatur. B. Doorzeigſel. G. Durchſeihung. Gall. *Colature.* A. Liquor when ſtrained.

Colchicum, eſt bulbus florem ferens, folia habet lilii; florem liliaceum, monopetalum, ex ipſa radice ortum, tubi tenuiſſimi forma, in ſex partes ſenſim ampliati; piſtillum autem e fundo floris ſurgit, in capillamenta tenuia deſinens, abitque in fructum oblongum, trigonum, trilocularem, fætum ſeminibus ſubrotundis: radix eſt gemina, tuberoſa, rotunda, avellanæ magnitudine, compreſſa, albida, carnoſa, quarum una exterior elapſi anni ſterilis, marceſcens; altera in fibras porrecta, intra priorem latens, eodem involucro membranaceo involuta: ſaporis dum recens eſt hæc planta, acerrimi, dum annoſa, ſubdulcis farinacei paululum viſcoſi vel lenti, odoris nullius: creſcit hæc planta in pratis & montibus, bulbus dicitur eſſe venenoſus, à Colchide veneni ferace, in qua naſcitur, nomen ſumpſit. Gr. ἐφήμερον, Hermodactylum vocant. B. Tijdeloosen / Naakte-Vrouwen. G. Zeitloſen / wildt Saffran. Gall. *Colchique ou Mort au chien.* A. Meadow-Saffron, the dogsbone. Vide *Ephemerum.*

Colcothar, eſt illud corpus ſiccum & terreſtre, quod poſt deſtillationes validas in vaſis remanet, vulgò *Caput mortuum*, & propriè intelligitur de vitriolo. B. Doode Kop. G. Der Todte Kopff. Gall. *Tête morte.* A. The caput mortuum of Vitriol.

Coles, idem quod *Penis.*

Colica Passio, idem quod *Colicus dolor.*

Colicus Dolor, eſt dolor acutus in inteſtinis abdominalibus ſedem habens, oriundus à quacunque cauſa, quæ fibras nervoſas inteſtinorum valde diſtendit, erodit, comprimit, ſolvit: à colo inteſtino nomen habet, ſed immeritò, quia in omni inteſtinorum loco reperiri ſolet: eſt vero major aut minor; continuus aut intermittens, & ſæpe habens ſtatas periodos, murmura ventris, & punctiones vel vagas vel fixas; alvus plerumque ſuppreſſa eſt vel flatibus plena: Interdum eructatio & vomitus urgent, & febris, vel inquietudines, & urinæ quoque ſuppreſſio; quod ſi diuturnus, fixus & vehemens fuerit, ei ſolet denique remittenti paralyſis artuum ſupervenire. Nomen rectius ſortitur à κοιλία alvus, qui non ſemper in colo, ut vulgò putant, verum maxima ex parte in media alvo ſeu Meſenterio contingit, unde *Cœliaca Paſſio*

potius

potius appellari poſſit, quidam ἀπὸ τῦ κολάζειν à torquendo, quod in eo fiebant tormina colica. B. Colijk / darmſcheels pijn. G. Das Bauch-Grimmen / Bauch-Wehe / Colick / Darm-Gicht / Darm-Winde / das Grimmen. Gall. *Colique, trenchée de ventre.* A. The Colick.

Colla, eſt Gluten, Gr. κόλλα B. Lijm / Pleiſter. G. Leim / Pleiſter. Gall. *Glu, Colle.* A. Glue.

Collatitium, eſt caro coƈta vel aſſata pulli aut caponis, quæ in mortario tunditur, tuſa juri vervecini admiſcetur, quæ ægris cum omphacio aut Limonum ſucco propinatur, fortè ex κόλλα gluten. B. Kolys.

Collectio, eſt quando varia Medicamina ſicca, uti Radices, Herbæ, Semina, &c. præſcribuntur, & in unum chaos mixta, ut vino infundantur, ægris porriguntur. B. Verzameling / Collectie. G. Eine Samlung. Gall. *Collection.* A. Collection, Gathering together.

Colletica, ſunt Medicamenta conglutinantia, ut *Sarcótica*, à κολλάω glutino.

Colliciæ, ſunt *Lachrymalium punctorum* in unum ductum in utroque latere concurſus, humorem palpebrarum in narium cava derivantes; in homine ipſis ciliorum apicibus ad canthum majorem inſculpta foramina, breves demittunt canaliculos, demonſtratu difficiles, niſi cautè diffractis narium oſſibus, tunicæ relinquantur integræ, mox enim ubi oſſa penetraverint (quouſque tenui ſeparantur membrana) in ſinum ampliati narium continuantur tunicæ. In ove, lepore, vitulo, cuniculo, non in ipſis ciliis, ſed interius paulò eadem reperiuntur oſtia, quæ profundius in avibus quærenda, ubi quam in ullo alio genere longè majora, receptum majorem ſtylum per palati rimam emittunt; brevis hic admodum, quæ foramina diſtinguit, membrana. B. Water-gooten / of traangooten. G. Thränen-Löcher. Gall. *Conduits des Points lacrimaux.* A. The Gutters.

Colliquamentum, eſt liquidum in ovo humano vel animali contentum, quod fotu vel incubatu fluidiſſimum, tenuiſſimum, pellucidiſſimum factum eſt, ita ut eo, rudimentum animale innatans, nutriri poſſit: hinc in ovis animalium membranaceus ſacculus rudimentum ambiens, in quo hæret hoc liquidum, vocatur ſacculus colliquamenti.

Collum, eſt illa pars corporis, quæ intra caput & pectus media eſt, ſuſtentat caput. Conſtat ex ſeptem vertebris, muſculis, arteriis carotidibus, venis jugularibus &c. Anterior pars tantum dicitur *Collum*, poſterior vero *Cervix*. B. Den Hals. G. Der Halß. Gall. *Le Col.* A. The Necke. Sic *Collum Uteri*, eſt media pars intra fundum uteri & ejus os. B. De Hals des Lyfmoeders. G. Der Hals / Mund der Bärmutter. Gall. *l'Orifice de la Matrice*, *le Col de Matrice.* A. The Necke of the Womb.

Collutio, eſt oris ablutio, qua dentes vacillantes, vel qua gingivas, & ulcera detergemus. B. Een af-waſſchinge / ſpoelinge / ſpoel-water / zuiveringe. G. Auſſpülung. Gall. *Gargariſme*. A. A Waſhing.

Collyrium, quondam erat Medicamentum oblongum, quod in oculorum affectibus ſumebatur. In oblonga vero, nonnunquam orbiculari forma paratur, & vehiculo convenienti pro oculis ſanandis diſſolvitur, à κολοβὴ mutila, & οὐρὰ cauda, quia habet velut mutilatam caudam; ſed potius à κωλύω inhibeo, & ῥοῦς fluxio, quia fluxiones oculorum inhibet. B. Oog-water. G. Augenarzney / Augen-waſſer. Gall. *Collyre*, *Remede pour le Mal des yeux*. A. A Remedie for the eyes.

Coloboma, eſt vitium labiorum, palpebrarum, aurium vel narium &c. quo partes partibus vel à nativitate, vel caſu quodam accreſcunt, quæ tamen antea vel ſolutæ fuerant, vel ſolutæ eſſe debuerant, à κολούω, amputo vel κολλάω agglutino, de oculis dicitur. B. Verrotte en aan een gewaſſe oog-ſchelen / oogen verminktheid.

Colocasia, Eſt planta aquatica, caulem habens quinque vel ſex pedes altum, digiti craſſitie: folia ſunt ampla, rotunda, in parte inferiori nervoſa, longis & craſſis caulibus adhærentia, ſuccum aquoſum & viſcoſum habentia, lævia, pedunculo in umbilicum folii inſerto, finis pedunculi dat calicem monophyllum membranaceum, infra cavum, turgentem in ovalem figuram, ſupra in vaginam acutam, ſemi patulam, inſtar auris ovillæ explicatam, ex imo fundo calicis axis eſt, cui circumnaſcuntur multa ova ſphærica, baccata, ſingula inſtructa ſunt tuba longa, tenui, filamenti inſtar, gerentia unum vel alterum ſemen ſubrotundum: Eidem axi

ſupra

ſupra hæc ova circumcreſcunt ſtamina maſculina denſe ſtipata, ſuis teſticulis inſtructa: denique ſupra hæc iterum tertia ſeries filamentis numeroſis eundem axim ornat, qui tum format pedunculum graciliorem purpureum: Ille denique eminens in clavam longam, nigram plerumque abit: radix eſt tuberoſa, craſſa, carnoſa, farinoſa, edulis, ſaporis caſtaneæ: creſcit hæc planta in lacubus & paludibus, præſertim in Ægyptia & Alexandria: putatur eſſe Arum Ægyptium à κόλα venter & κάζω orno, quod ventrem ornet. Gall. *Feve d'Egypte.*

Colocynthis, eſt citrulli ſpecies, amariſſima; quæ habet plures caules repentes, villoſos, aſperos, folia caulibus ſatis longis adhærentia, a ſe invicem ſatis diſtantia, ampla, profunde inciſa, villoſa, aſpera, albeſcentia, inprimis in parte inferiori, punctis plurimis albis notata: flores flavi, palleſcentes; flori ſuccedit fructus levis, amarus, rotundus, non edulis, pugni magnitudine, ex flavo viridis, occludens ſub cortice tenui, polito & ſplendente medullam candidam, fungoſam, levem; & ſemina in cellulis parva, compreſſa, oblonga, cucumeracea, quaſi ſordida, albicantia, ſaporis acris amari, & nauſeoſi: creſcit hæc planta in Indiis Orientalibus; advehitur nobis cortice denudato, & tunc albidi eſt coloris, ex Italia, Hiſpania, Gallia &c. Eſtque major & minor, rotunda, quæ in uſu eſt, oblonga, pyriformis, pomiformis, ſemina quoque continet amariſſima. Vehementer purgat. Gr. Κολοκυνθὶς cucurbitam ſignificans parvam, παρὰ τὸ κόλον κινῆθειν, ſeu κνᾶν, quia colon ſeu ventrem commovet. Vide *Cucurbita.* Arab. *Alhandal*, *Chandel*, *Handel*, & *Handhal.* B. Koloquint. G. Coloquinth. Gall. *Coloquinte.* A. Coloquintida.

Colon, eſt craſſorum inteſtinorum ſecundum; ejus ſitus ſic ſe habet. In dextro Ilio à cæco inteſtino oritur, & reni dextro adhæret; deinde ſurſum reflectitur ſub hepate, ubi folliculo fellis nonnunquam annectitur, à quo luteo colore inficitur; ulterius pergit tranſverſim ſub fundo ventriculi, & à ſiniſtris lieni jungitur, deinde reni ſiniſtro alligatur, ubi gyros habet admodum obliquos, & inde in rectum recta deſinit. *Longum* eſt communiter palmas octo vel novem, latiſſimum vero & ampliſſimum omnium. *Cellulas* habet multas. Ligamentum quod-

quoddam, medii digiti latitudine per ejus medium parte ſuperna intexitur, deinde ob amplitudinem duo ligamenta fortia habet, unum ſurſum, alterum vero deorſum, ut ſupernis & infernis partibus alligetur. Circa initium habet valvulam, ſurſum ſpectantem, ne ſc. ex craſſioribus inteſtinis in tenuia aliquid remeet. Gr. κῶλον, ἢ κάτω κοιλία *Ruſo*, *Poll.* νειαίρη *Hom.* à κολάζειν torquendo; quod in eo fiebant tormina colica, vel à κοιλότης cavitas apud *Athen.* vel à κωλύειν ab impediendo, quia in eo excrementa, ne ſtatim decidant, morantur. B. Kronkel-darm / Kartel-darm. G. Der Groſſe Darm. Gall. *l'Inteſtin Colon ou le grand Boyau.* A. The great gut.

Colon, Gr. κῶλον. Vide *Membrum.*

Colophonia, dicitur, quod ex Colophone urbe olim advehebatur, eſt ſubſtantia oleaginoſa, flaveſcens, arida ac friabilis, reſidua ex reſinis abietina, ſtrobilinaque coctione dum purgantur, vel deſtillantur, inſpiſſatis ac frigore induratis; ſi in pulverem redigatur, & pulvis per candelam accenſam diſpergatur, flammam concipit, & fulgur repræſentat. Vocatur & Pix Græca. B. Spiegelhars. G. Spiegel=hartz. Gall. *Colophone*, *Poix-reſine.* A. Colophony or Roſin.

Colostrum, dicitur lac primum, quod poſt partum in mammis colligitur, tenuius & acidius, facillime coagulatur. B. Bieſt.

Colpus, idem quod *Sinus.*

Colubrina, eſt Ari ſpecies, *Serpentaria* dicta, idque ob ſerpentinum, ſive colubrinum colorem, quem habet caulis. Vide *Dracontia.* Eodem quoque nomine inſignitur *Biſtorta.*

Colubrinum Lignum, ſive Serpentarium, propriè radix eſt, arboris Timorenſis admodum amara, colore fuſco. Utuntur adverſus colubri morſus, medetur & febricantibus. Naſcuntur in *Zeilon* tres ſpecies. B. Slangenhout. G. Grieß=holtz. Gall. *Bois couleuvré ou de coleuvre*, *Bois de Serpents.* A. Snake wood. Indis *Comexi.*

Colum, eſt omne illud, per quod, ad liquorum depurationem, aliquid colatur & tranſmittitur, ut cribrum, manica Hippocratis, linteum, papyrus bibula, &c. B. Een Stramyn / Kleins-doek. G. Ein Durchſchlag / Ein

Seihe

Seih-Tuch. Gall. *Un Couloir.* A. A colander or ſtrayner.

Columella, idem quod *Cion.*

Columnæ Cordis, ſunt carneæ & rubræ eminentiæ in auriculis & ventriculis Cordis conſpicuæ, quæ ſunt totidem quaſi muſculi, cavitates inæquales reddentes, ut ſanguis his quaſi manibus dum cor contrahitur, confringatur, & ſeparetur. B. Hert pilaatjes. G. Hertzſennaderiens / Das Hertz Geäder. Gall. *Colonnes charnuës du cœur.* A. The fibres or columns of the heart.

Columna Nasi, eſt naſi pars carnoſa in medio promineus: labio ſuperiori vicina. B. Het Neus-ſteunſel. G. Die Naſen Säule. Gall. *la Colonne du nez.* A. The end of the noſe.

Columna Oris, idem quod *Cion.*

Columellares Dentes, vide *Dentes.*

Colutea, eſt arbuſcula, cujus lignum intus cavum, fere inſtar ſambuci, ſed durius, & non medulloſum, duplici cortice obductum, ſuperius cinereo, inferius viridi: folia novem aut undecim uni coſtæ adhærentia, ſennam referentia, ſed majora, molliora, & magis ſubrotunda, obtuſa, in ſuperiori parte polita, & magis viridia quam ſennæ, albeſcentia & villoſa in parte inferiori, ſaporis amari: flores ſunt leguminoſi, coloris flavi, in ſpicam congeſti: flori ſuccedit ſiliqua membranoſa inſtar veſicæ inflata, polita, plerumque rubicunda, in duas partes dehiſcens; continens ſemina reniformia, flava, poſt maturitatem fere nigra, ſaporis piſi: quod, ſi quis eam mutilet, ipſa moritur; ergo à κολέω mutilo: dicitur etiam ſenna ſpuria vel ſenna pauperum. B. Lombartſe Linſe. G. Welſch-ſene-baum / Welſche Linſen. Gall. *Baguenaudier.* A. Baſtard ſenna.

Colytea, idem quod *Colutea.*

Coma, eſt in plantis, quidquid hilari venuſtate crinium modo, ſumma ramorum vel colliculorum exornat. Vide *Summitates.*

Coma Somnolentum, eſt ſopor lethargo minor, ſine febre, in quo æger excitans ad interrogata reſpondet: & ſtatim in profundum ſomnum relabitur, ore hiante & maxillâ inferiori demiſsâ, mortuis ſimilior quam vivis decumbit: *Cauſa* eſt obſtructio cerebri cum nempe

viſci

viſcida illuvies anfractuum ſive gyrorum cortices, una cum minoribus medullæ incluſæ rivulis invaſerit. Idem eſt quod *Cataphora*, ab inuſitato, verbo κῶ id eſt cubo pro κεῖμαι jacio. B. Slaap-ziekte. G. Schlaff-ſucht. Gall. *Grand Sommeil*. A. A diſeaſe cauſing heavy & long ſleep.

Coma Vigil, ſive Agrypnia, eſt morbus, in quo ægri continuo ad ſomnum proclives ſunt, attamen vix dormire poſſunt, cum immani capitis gravedine, ſenſuum & omnium motuum torpore, quibus non raro delirium accedit. Ob inſomnia imagines & velut ſpectra, quæ imaginationi indeſinenter objiciuntur, excitantur. Hinc ſi eos excitaveris, oculos attollunt, & torvè te aſpiciunt, ſæpe inſomnia ſua narrant, mox ad ſomnum ſe rurſus reponunt, ſubinde ſeſe jactant, erigunt, moxque relabuntur, adeo ut *Coma Vigil* ſit ſtatus medius inter lethargum & phrenitidem, ideoque *Typhomania* dicitur. Gr. Ἄγρυπνον κῶμα. B. Wakende ſlaap-zugt. G. Wachſende Schlaff-ſucht. Gall. *Sommeil Veillant*. A. Watching or waking coma.

Comarus, eſt Arbutus, & dicitur παρὰ τὴν κόμην ἐν τῷ χειμῶνι ἀρέειν, quod comam ſive cacumen hieme viridem obtineat.

Combustio, vide *Ignis actualis*.

Comitialis Morbus, idem quod *Epilepſia*.

Commansum, vide *Apophlegmatiſmus*.

Complexi Morbi, ſunt, qui ita invicem comitantur, ut unus abſque altero eſſe non poſſit, ut Pleuritis & Febris. B. Aan een verknogte ziekten. G. Viele zuſammen geſügte kranckheiten. Gall. *Maladies unies*. A. Complex diſeaſea.

Complexi Musculi, pertinent ad occiput. Ortum habent à ſeptimæ colli & quinque thoracis vertebrarum ſuperiorum tranſverſis proceſſibus; qui variis occipiti tendinum radiis atque carneis vinculis affiguntur. B. Te ſamen gevoegde ſpieren. G· Zuſammen gebogener mauß der Hinterhells des Haupts. Gall. *Muſcles complexes*. A. The third pair of Muſcles belonging to the Occiput.

Complexio, vulgo pro temperamento habetur; alias dicitur de morbis complexis & complicatis, item de febribus diverſo tempore invadentibus: Sic & pulſuum differentia, varia coitio inter complexiones recenſentur. B. Com-

Complexie / getempertheid. G. Complexion / geſtaltniß. Gall. & A. Complexion.

Complicati Morbi, ſunt quando diverſi morbi in uno ſubjecto concurrunt, exempli gr. ſi vulneri capitis adſint cranium fractum, menix læſa, cerebrum vulneratum &c. B. t'Samen verknogte ziekten. G. Verwirrete zu ſammen gewickelte Kranckheiten. Gall. *maladies Compliquées*. A. A compound or complicate diſeaſes.

Composita, ſunt Medicamenta, quæ ex variis ſimplicibus Medicamentis parantur; ut ſunt Aquæ quædam, Syrupi, Electuaria, Opiata, Trochiſci, Unguenta, Emplaſtra, &c. quæ in vulgaribus officinis proſtant: Sunt etiam quædam Chymica, ut varii Spiritus, Salia volatilia oleoſa, Tincturæ, Balſama, Eſſentiæ, Pulveres &c. Samen geſtelde dingen. G. Vermiſchte / Vermengte artzeney. Gall. *Remedes Compoſez*. A. Compound Medecines.

Compositio, eſt, cum varia Medicamenta invicem miſcentur, ut in Theriaca & Mithridatio. B. Samenſtelling / Compoſitie. G. Zuſamen vermenging / Vermiſchung. Gall. & A. Compoſition.

Comprensio. Vid. Catalepſis.

Compressiva Medicina, dicitur *Avicennæ* ſicca, cauſans in membro ſiccitatem & coadunationem ipſius ad ſe ipſam, unde obturatur tranſitus & meatus. Et ex fortitudine compreſſionis & coadunationis partium membri ad invicem coguntur, humiditates ſubtiles in ejus concavitatibus permanentes exprimi violenter ex motu ejus oppoſito.

Conarium, ſive Glandula Pinealis, in cerebri plexu choroidis pendet, à coni ſeu turbinis forma ſic dicta. Collocatur intra thalamos nervorum opticorum & natum prominentias. Hanc animæ ſedem eſſe, aut Principes facultates ab eadem oriri vix credimus, quoniam animália quæ imaginatione, memoria, aliiſque ſuperioribus animæ potentiis ferè in totum deſtitui videntur, hanc glandulam ſatis amplam atque auguſtam habent. Senſorium itaque conſtitui debet, ubi & nervi oriundi ſunt. *Uſus* eſt humores ſeroſos, à ſanguine arterioſo depoſitos, excipere, & in ſe retinere; donec aut venæ depletiores factæ, eoſdem reſorbeant, aut lymphæductus

ductus (ſi qui adfuerint) eos extra convehant. Doctiſſ. *F. Bayle*, de uſu tamen ejus dubitat: Cum dicit, quis ſit verus illius glandulæ uſus, non eſt ita facile ſtatutu. Cum in variis cerebris hominum, boum, ovium ſemper deprehenderim glandulam illam manifeſta ſalſedine atque ſatis acri eſſe imbutam, ſuſpicor in ea ſalem aliquem volatilem à ſanguine ſeparari, ſali volatili armoniaco analogum, qui in caudicem medullæ ſpinalis diffuſus, vigorem addit ſpiritibus animalibus & eorum coagulatonem impedit, à κῶνος meta, turbo. B. 't **Pyn-appeltjen/ pyn-appel-klier.** G. Zubel-apffel. Gall. *Glande pineale.* A. Pine-Apple gland, or pineal gland, pine-nut.

Concavatio, idem quod *Arcuatio.*

Concentratio & Concentrantia Medicamenta, ſunt ea, quibus acidum ita moderatur, additione alcali, ut nullum eorum prædominetur: ut in Tartaro vitriolato: Unde dicitur humores concentrare, quando acidum ſuperfluum ab alcali ſubjugatur. B. **'t Samen-punting van 't zuur en 't zout.** Vide *Abſorbentia.*

Conceptus & Conceptio, eſt quando poſt fæcundum concubitum, ovum ex ovariis fæmininis abreptum, per tubas fallopianas delatum, à ſemine maris fœcundatum, & in uterum maternum illapſum fuerit. B. **Ontfanginge.** G. Empfängniß. Gall. & A. A. Conception.

Concha, eſt auriculæ externæ cavitas maxima in ipſius medio ſita, cartilaginea eſt, coarctata & portione Helicis, Anthelicis, Trago, & Antitrago terminata, figuræ fere Elliptico-hemiſphæricæ, dividitur iterum quaſi in binas cavitates, nimirum ſuperiorem minorem, *Cymbam* dictam, & inferiorem majorem *Innominatam* vocatam: diſtincta eſt ope eminentiæ cujuſdam, quæ ad Helicis exortum incipiens, ad oppoſitum conchæ latus perveniens, terminatur & evaneſcit in ſua cavitate majori & inferiori, foramen auris format, ſive oſtium meatus auditorii. B. **De ſchulp des Oirs.** G. Die Krümme oder daß hol in ohr/ Muſſckel der oren. Gall. *la Conque; le creux ou la Coquille de l'Oreille.* A. A. ſchell of the eare.

Concretio, eſt liquidæ alicujus ſubſtantiæ, aut ſucci in maſſam ſolidiorem condenſatio, ut abſinthii ſuccus con-

condenſatus, ſuccus glycyrrhizæ, Acaciæ, Hypociſtidis &c. B. **Verdikking.** G. Dickmachung / daß zuſammen rinnen. Gall. *Concretion*, *Condenſation*. A. Idem.

Condensantia, ſunt quæ moles ſolidiores cujuſque particulæ fluidum conſtituentis, magis in contactus immediatos comprimunt, adeoque ſolidiores faciunt. B. **Verdikkende Middelen.**

Conditum & Conditura, à *Condire*, eſt compoſitio, è Conſervis, Pulveribus, Speciebus Aromaticis cum ſyrupo convenienti in Electuarii formam redactis. Sumitur etiam pro Medicamento ſimplici, ſaccharo vel melle condito: ut Zingiber, Helenium &c. conditum. B. **Conſerf / ſuiker bewaarſel.** G. Eingemachte ſachen. Gall. *Conſerve*. A. An electuary.

Condrilla, idem quod *Chondrilla*.

Conductor, eſt inſtrumentum argenteum, vel orichalceum, cavum, quod veſicæ immittitur, & viam alii inſtrumento itinerario monſtrat ad extrahendum calculum. B. **Weg-wyzer.** G. Weg-weiſer. Gall. *Conducteur*. A. The conductor, or guide.

Condyloma & Condylus, eſt articulorum junctura, ut in maxilla, ſive nodus, aut oſſium internodia. Item proceſſus maxillæ inferioris retuſus, qui mediante membranoſo ligamento interventu cartilaginis mediæ, mobilis, oſſi petroſo coarticulatur. Item tumor quidam calloſus in digitis manuum aut pedum, præſertim vero circa anum & pudenda muliebria; tuberculum nimirum durum, & occalleſcens ex humoribus, ibidem reſtagnantibus ſenſim excreſcens, & tædio potius plerumque, quam dolore moleſtum. Interdum quoque inflammationem conjunctam habet, à κόνδυλος digiti articulus. B. **Knoop-zwellen.** G. Feigwartzen. Gall. *Condylome*. A. A ſwelling eſpecially in the fundament, proceeding of inflammation.

Condyli, ſunt articuli ſeu nodi & digitorum tubercula, quæ circa articulationem craſſiora ſunt. Vide *Metacondyli*. B. **De Knokelen.** G. Die Knoden / die Knubel. Gall. *Jointures*. A. Knots, Knuckle or joints of the fingers.

Confecta, vocantur res (ut ſemina, amygdala, nuces pini, cinamomum, &c.) ſaccharo ſicco obductæ,

& incruſtatæ. B. Bezuikerde Zaden. G. Confeit / mit Sucher eingemacht. Gall. *Remedes Confits.* A. Confits.

Confectio, eſt compoſitio ex pulveribus, gummis, ſaccharo, melle, ſyrupis &c. in unam maſſam conjuncta: eſtque duplex; arida, ut Trochiſci, tabellæ: vel humida, ut Opiata, Condita, Conſervæ, & omnis generis Antidota. B. Een toemaakſel / doorſuikering. G. Mit Sucher vermiſchte Artzneyen / ein Conſerv. Gall. *Confection.* A. Compoſition.

Conformatiio, eſt illa conditio partium firmarum corporis animalis, qua in ſtatu ſano & naturali gaudent his requiſitis, np. *numero*, *magnitudine*, *figura*, *cavitate*, *ſuperficie*, & *ſitu.* vel qua in ſtatu morboſo & præternaturali his ſex vel abundant vel privantur. B. Een geſchapentheid. G. Geſtalt. Gall. & A. *Conformation.*

Confortativum & Confortantia, idem quod *Cardiacum.*

Congelatio, eſt quando liquores in maſſam, glaciei ſimilem, rediguntur, ut ſunt omnes ſalium *Cryſtalli.* B. Kriſtal-makinge. G. Kryſtall-machung. Gall. *Congelation*, A. A freezing or congealing together. Ita vocatur etiam *Catalepſis*, quia homines quaſi congelati ſunt.

Congelatio, vide *Catalepſis.*

Congelaticus, eſt *Ecſtaticus*, qui aliquando ex ſe quaſi rapitur, & diabolos aut angelos ſe vidiſſe affirmat. Vide *Ecſtaſis.*

Congius & Congiarius, eſt menſura Veterum continens decem vini libras, & novem olei.

Conglobata Glandula, eſt glandula rotunda, per ſe ſubſiſtens, ſimplex, ut ſunt glandulæ meſenterii & cæteræ omnes, quæ lympham accipiunt, & iterum eructant in alveos magnos, vel in ſanguinem, vel extra corpus, à Cl. A. Nuk *Muſcoſa* appellata. B. Ronde Klier / moſachtige Klier. G. Runde Truſen. Gall. *Glande conglobée.* A. A. Conglobate gland.

Conglomerata Glandula, eſt, quæ ex variis conglobatis glandulis eſt coagmentata, ſeu conglomerata, & per vaſa communia adunata, unaque omnibus communi membrana connexa; huic unum, plerumque commune emiſſarium eſt, quod excipit humorem ex cunctis emiſſariis partium immiſſum, eum colligit, & in cavum ali-

aliquod majus effundit. Tales innominata oculi, Parotis, pancreas, glandulæ ſalivales &c. quæ ductum habent proprium excretorium, ut ſunt ductus pancreaticus, ſalivales &c. in quem omnes glandulæ per canaliculos minimos ſuum humorem affundunt, à Cl. Nuk *Vaſculoſa* vocatur. B. **Op-eengetaſte Klier / Datagtige Klier.** G. Faßachtige Truſen. Gall. *Glande conglomerée.* A. A conglomerate gland.

Conisterium, eſt fornacis *cinerarium*, ſive locus infimus in quo cineres colliguntur. Ex κόνις cinis, pulvis, & τίθημι pono. B. **Het Aſch-gat.** G. Das Aſſchen loch. Gall. *Cendrier.* A. Ash-hole.

Coniza, vel Conyza, eſt planta, quæ habet caules tres vel quatuor pedes altos, coloris obſcuri, villoſos, lanuginem albeſcentem habentes; ramoſos: folia verbaſcum nigrum referunt, ſed minora, odorata, acria, & parum amara: flos ex meris floſculis compoſitus, multifidis, embryoni inſidentibus, & calice ſquammoſo plerumque cylindraceo comprehenſis: Embryo autem deinde abit in ſemina pappoſa: radix diviſa, lignoſa, odora, amara & acris: creſcit hæc planta in montibus & ſylvis. ſic dici volunt, quod necet Culices, Κώνωψ enim eſt culex: ſed rectius à κονίζειν quod pulvere fœdetur; quia ob exſudantem pinguedinem foliis facile adhæret B. **Donder-kruid.** G. Donner-wurtz / Durr-wurtz. Gall. *Coniſe.* A. Fleabane.

Conjunctiva Tunica, vide *Adnata.*

Conoides, vide *Conarium.*

Conquassatio, eſt quando vegetabilia ſucculenta, vel fructus recentes, qui ad ſuccum exprimendum expetuntur, piſtillo craſſiuſculè contunduntur.

Consensus, fit in morbo, ab alio morbo dependens, ut in pleuritide læditur ob conſenſum reſpiratio. Item, eſt *Correſpondentia* variarum partium per connexiones communes, nervorum ſc. & tendinum. B. **Medelydentheid.** G. Mittleiden / Sympathie. Gall. *Sympathie, Convenance, Accord.* A. Conſent or ſympathy.

Conserva, eſt compoſitio, qua quodvis vegetabile recens minutiſſimè conciſum, aut contuſum ſaccharoque permixtum, futuroque uſui medico aſſervatur. B. **Konſerve.** G. Ein Conſerw. Gall. *Conſerve.* A. A Conſerve.

Consiligo, ejus plantæ nomen à ruſticis creditur inditum, quod in arvis inter ſiliginem frequentiſſimè inveniatur.

Consolida, eſt Symphytum, quæ planta officinalis, & valde mucilaginoſa, hinc conglutinans egregie partes: à conſolidandis vulneribus nomen habet. B. Waalwortel/ Smeer-wortel. G. Wall-wurtz/ Beinwell. Gall. *Conſoude ou Confiere.* A. Confrey, comfrey.

Consistentia, dicitur, cum res aliquatenus ad certam craſſitiem coquitur; ut in ſyrupis coquendis aliiſque evaporandis fieri ſolet. B. **Conſiſtentie/ dikte/ hoogten**; ad conſiſtentiam coqui, **tot een ſekere dikte/ of hoogte koken.** G. Dickmachen/ Dicke. Gall. *conſiſtence, ce qui a du corps.* A. Conſiſtence.

Consolidantia, ſunt, quæ moderate in vulneribus acre quodcunque affluxum liquidum temperant; ſordeſque detergendo, efficiunt, ut alimentum in partem ſolutam commodè impellatur, & ſic ſolida concreſcant. B. **Verenigende middelen/ of die de begroeying bevorderen.**

Constipantia, Medicamenta ſunt, quæ vaſorum emiſſaria ita obſtruere poſſunt, ut fluxus vitalis per illa intercipiatur; aguntque vel externe vaſi inhærendo, adeoque id comprimendo, vel quatenus vaſa intrant, ſeſe eorum lateribus applicant, atque ſic infarciunt. Hinc duplicia ſunt ſc. illinentia & emplaſtica. B. **Toeſtoppende Middelen.**

Constitutio, idem quod *Cataſtaſis*.

Constrictores Musculi, ſunt qui partem conſtringunt & coarctant. Vide *Sphincter*.

Consummatum, eſt quando alicujus gallinæ minutim conſciſſæ ſuccus, in vaſe bene obturato, ſine additione, per B. M. extrahitur: demptis ſolummodo capite, pedibus & pinguedine. Vocantur autem hodie ſic juſcula quarumvis carnium diu in Aquâ cocta, & in gelatinæ formam redacta, in ſcopum ut debiles citius & magis nutriant, quam ſi darentur juſcula tenuia; ſed perverſe ſic ratiocinantur. B. **Conſumaat/ reſtauraat.** G. Conſumat. Gall. *Conſommé.* A. Conſummate.

Contagium, eſt venenum quod ab uno ſubjecto propagatur in aliud: hoc dupliciter contingit, ad diſtantiam

tiam per aërem, vel ſimplici contactu. B. Beſmettelykheid. G. Anſteckende Kranckheit / eine Seuche. Gall. *Maladie Contagieuſe.* A. Contagion.

Contemplabiles Dies, vide *Critici dies.*

Continens Causa, eſt cauſa morbi interna, cum materiâ aliunde ortâ, quæ ita morbo proximè adhæret, ut eâ poſitâ morbus ponatur, ſublatâ tollatur.

Continens Febris, eſt, quæ ſine intermiſſionis, aut remiſſionis tempore, aſſiduè affligit. Eſtque duplex; primaria, aut ſecundaria, *primaria* oritur a ſanguinis circulatione nimis evecta & exaltata, ut in Cauſo, Pleuritide, Angina &c.. *Secundaria* vero ſeu *Symptomatica*, producitur ex vulneribus, ulceribus, &c. ut in phthiſi, vulneribus capitis, &c. B. Een geduurige koortſ zonder verminderinge. G. Ein ſtät / unauff hörendes Fieber. Gall. *Fievre ſans intermiſſion.* A. A continued Feaver.

Continua Febris, eſt, quæ continuo quidem affligit, ſed cum remiſſionis & exacerbationis tempore: Eſtque *Quotidiana*, *Tertiana*, *Quartana*, *& Erratica.* B. Gedurige Koortſ met verminderinge. G. Das tägliche Fieber. Gall. *Fievre continuelle.* A. Continual Feaver.

Contorsio, eſt quando membrum aliquod ſeparatur à junctura ſua, ſeparatione non completa, ita ut partes extra naturalem locum receſſerint. Ita in ſpecie *Contorſio* eſt luxatio vertebrarum dorſi in latus aliquod, & ita ſpecies gibboſitatis eſt.

Contractura, ſic vocatur alicujus partis, pedis, manus, cubiti, dorſi &c. contractio ſenſim facta, unde flexio impeditur, aut non niſi cum dolore, & vi quadam peragitur. Habet ſæpe contorſionem in malam figuram, ut in Gibboſis, & Pumilionibus; atque ad illam figuram non niſi lentè pervenitur, ſæpe Atrophia antecedit, inflammatio etiam, & abſceſſus vel vulnus, vel ulcus, imo Paralyſis nonnunquam conjungitur, & dum in uno loco Contractura fit, cum eminenti tumore ac figura membri perverſa, in alio fit depreſſio: Demum hæc Convulſio eſt, quæ oſſa non modo è ſedibus ſuis diſlocat, ſed aliquando mirum in modum reflectit, incurvatque, unde in vicinis carnibus plerumque macies fit, ſeu Atrophia, uti hoc laborantes muſculi, cùm ad reſiſtendum validi non ſunt, efficiunt, quod Antagoniſtæ for-

tiores contrahantur, & contractæ remaneant. Gr. ἀγκύλη ab ἀγκυλόω incurvare. B. **Trekking**. G. **Das Spannen / Zuſammen ziehen**. Gall. & A. *Contraction*.

Contra Fissura, eſt quando quis ceciderit in pavimentum lævâ Cranii parte, inque oppoſita parte fiſſura reperiatur, triplex eſſe perhibetur: 1. in eodem oſſe, quando pars ſuperior eſt læſa, & inferior fracta. 2. in diverſo oſſe, cum poſt caſum in occiput, coronale os frangitur. 3. in diverſa tabula, quando ſuperior eſt læſa, & ſecunda frangitur. Sed num detur contrafiſſura, apud Principes Medicos lis eſt, & me judice, meritò negatur. B. **Een tegen-ſcheur.** G. **Ein gegen-bruch.** Gall. *Contre-fiſſure*, *Contre-fente*, *Contre-coup*. A. Idem.

Contrahentia, Medicamenta ſunt, quæ puncta diſtantia ab invicem ſolidæ fibræ motricis in propiorem adigunt contactum & cohæſionem, ſic ut inde fibra ſolidior, durior, firmiorque evadat; atque proinde tota ſolidorum compago, ex fibris meris compoſita, cui hæc medicamenta applicantur. B. **Te ſamen-trekkende middelen.**

Contraindicatio, vide *Antendeixis*.

Contrayerva, eſt radix, undique verrucoſa, & aſpera, oblonga, tenuis, foris colore rubro, intus albido, odoris aromatici; ſaporis nonnihil adſtringentis, penetrantis, ſatis acris, aromatici, amari, inprimis ſi radix vegeta, tum habet acrimoniam aromaticam ſatis magnam Iridis vel Cyperi radicibus non abſimilis; hæc annis abhinc aliquot ex provincia Peruviana Charcas apportari cœpit. Ex Latino contra & Hiſpanico vocabulo yerva, quaſi diceres contra venenum: Drakena appellata fuit a Cluſio in honorem F. Drake qui primus dicitur hanc radicem inveniſſe, & in Europam adportaſſe; nondum conſtat, cujus plantæ radicula ſit; datur adverſus venena, & ſudorem movet. Dicitur & *Radix verva*, *Bezoartica*, *Cyperus odorus peruvianus*, *Dracena &c*. B. **Gift-wortel.** G. **Gifft-wurtzel.** Gall. *Racine de contrayerva*. A. Yerva, Counter poyſon.

Contusio Ossis, eſt, cum inſtrumento quodam duro & obtuſo os ita læditur, ut externè integrum videatur, cum tamen verſus interiora à toto ſeparatum ſit. Gr. θλάσις & θλάσμα. B. **Een Contuſie / kneuſing.** G. **Zer-ſtoſ-**

ſtoſſung / Zerknirſchung. Gall. *Contuſion*, *Meurtriſſure*. A. Bruiſing, contuſion.

Convolvulus, idem quod *Volvulus*.

Convolvulus & Convolvulum, ſeu Smilax, Sic etiam proprie vocantur duæ plantarum ſpecies, quarum una convolvulus major, altera minor: prior eſt planta, quæ habet caules longos, tenues, ſarmentoſos, ſcandentes, & omnia apprehendentes: folia hederam terreſtrem referunt, ſed molliora & majora, viridia, acuta: flores monopetali, campaniformes, ad ora expanſi, coloris albi; ex floris calice ſurgit piſtillum, infimæ floris parti ad inſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum ſubrotundum, membranaceum, ipſo calice plerumque involutum, modo unicapſularem, modo tricapſularem, & ſeminibus fætum anguloſis, nigricantibus, vel aliquando rubicundis: Radix exigua, longa, intus alba: hæc planta eſt amara & acris: illud nomen imponitur omnibus plantis, quæ ſeſe adſtantibus arboribus, ſtipitibus &c. circúmvolvunt, iiſque adhærent. Vide *Helxine ciſſampelos*. Gall. *Grand Liſeron ou lizet.*

Conus, Græcis, vel *Pyramis*, eſt inverſus turbo in plantis, hoc eſt, id quod ex latitudine in arctius protrahitur ac faſtigiatur, cui calathus contrarius, ut diximus, exiſtit.

Conus Fusorius, ſeu Pyramis, eſt crucibuli ſpecies, ex lato in anguſtum abiens, ex ferro aliove metallo conflata, cujus ope reguli plerumque ſeparantur à ſcoriis: dum enim liquatum minerale huic infunditur, concutitur malleolo conus ut tremiſcat, tum partes graviores cadunt ad fundum, & leviores, ut ſunt ſcoriæ, ſupernatant. B. Graf-naald / Giet-kroes. G. Gieſpuckel. Gall. *Creuſet en forme de Pyramide.* A. A crucible.

Convulsio, eſt contractio muſculi, vel fibrarum verſus principium, violenta, nunc deſinens, nunc renata, aliquandiu perſeverans, unde eam accipere oportet, tam in Muſculis majoribus quam minoribus, ſive fibris. Dicitur quoque *Spaſmus*; ſed hic tamen aliquomodo differt, cum ſit perpetua tenſio abſque remiſſione: neque opus eſt cum ſcholis addere *Involuntariam* eſſe convulſionem, quia decet convulſionem ad fibras contractas referre, in quibus nunquam *motus voluntarius* exiſtit, adeo-

que etiam nullus præter aut contra voluntatem. Eſtque *Univerſalis*, quæ ad plures & præcipuos muſculos, qui corporis machinam ſuſtinent & movent, una vice extenditur; vel *Particularis*, quæ in uno tantum vel pluribus unius membri muſculis contingit, & ſæpe comitem habet paralyſin. Gr. Σπασμὸς. B. Stuip-trekking / kramp-trekking. G. Der Krampff / der einen Zeucht. Gall. *Spaſme*, *Convulſion*. A. A cramp, or convulſion.

Convulsivus Motus, vide *Motus Convulſivus*.

Conyza, vide *Coniza*.

Copal Gummi, eſt reſina duriuſcula, admodum candida, vel ex albo flaveſcens, pellucida, bene odorata in maſſam redacta, adfertur ex India occidentali, ſive Nova Hiſpania, ubi ex vulnerata arbore guttatim ſtillat. Aliquantulum odoris ſpirat. Sunt duæ ſpecies, altera *Xoloch copalli* dicitur, altera *Copal Cahuitl*.

Copayvæ Balsamum, ſeu Copal Yvæ Oleum, colligitur ex arbore balſamifera Braſilienſi fructu monoſpermo, cujus caudex terebra perforatur, ex quo foramine inſtar terebinthinæ deſtillat, & quidem tanta copia, ut ferunt, ut ſpatio trium horarum duodecim libræ colligi poſſint, vulnus obducitur poſtmodum cera aut argilla, & quando poſt quindecim dierum ſpatium rurſus adaperitur, majori adhuc in copia defluit. Arbor naſcitur in Braſilia. Lignum habet rubrum; folia obrotunda, quatuor aut quinque digitos longa, duos vel tres cum ſemiſſe lata; florem fert mediocrem, quinque foliis obrotundis conſtantem. Fructus illi eſt ſiliqua obrotunda, vel ut Piſo, inſtar baccæ lauri, qui ab incolis comeditur.

Copella, vide *Cupella*.

Cophosis, eſt aurium ſurditas vel incipiens, vel perfecta, a quavis cauſa orta, qua impeditur vel tollitur ſonorum delatio ad ſenſorium commune, fitque plerumque ab obſtructione meatus auris, relaxatione, ruptura, inflammatione & incraſſatione membranæ tympani; concretione tubæ Euſtachianæ, muſculorum oſſiculis adhærentium paralyſi, nervi acuſtici compreſſione &c. à κωφόω ſurdus ſum. B. Doofheid. G. Taubheit. Gall. *Surdité*. A. Deafneſſ.

Co-

Copos, eſt corporis laſſitudo, quando muſculorum vaſcula minima humoris viſcidis aggravantur, & obſtruuntur, & ſpiritus animales in Cerebro deſunt, adeoque nec in muſculos determinentur, ita ut motibus obeundis inepti, & pigri evadant, à κόπτω laſſo. B. **Vermoeidheid.** G. Müdigkeit. Gall. *Laſſitude.* A. Wearineſſ.

Coprocritica, ſunt Medicamenta, quæ fæces alvinas ſubducunt & evacuant, ex κόπρος ſtercus, & κρίνω cerno.

Coprophoria, idem quod *Purgatio*, ex κόπρος ſtercus & φορέω fero, geſto.

Coprostasia, eſt alvi conſtrictio, ex κόπρος ſtercus, & στάσις ſtatio. B. Hardlyvigheid. G. Hartleibigkeit. Gall. *Conſtipation* vel *Dureté de ventre.* A. Bounding in belly or coſtive.

Coq. ad Med. Consumpt. hoc eſt, Coque ad Medietatis conſumptionem.

Coq. *in* S. Q. Aq. hoc eſt, coque in ſufficiente quantitate aquæ.

Coq. S. A. eſt, coque ſecundum artem. Sunt hi termini vel abbreviationes, quibus Medici in formulis ſuis brevitatis ergo utuntur.

Cor, eſt ſubſtantia carnoſa & fibroſa, ex variis muſculorum ordinibus & tendinibus conflata, demonſtrante *Lowero*: habet duas auriculas totidemque ventriculos; dextræ auriculæ vena cava, ſiniſtræ vena pulmonaris adhæret; dextro ventriculo arteria pulmonaris, ſiniſtro vero arteria magna connectitur. Inveſtitur ſacculo membranaceo *pericardium* dicto, quo mediaſtino & diaphragmati conjungitur; ſuperius baſin, inferius cuſpidem habet, collocatur in medio thoracis intra pulmonis lobos, ſitu tranſverſo, ita ut fere horizonti parallelum jaceat, ſanguini recipiendo, eumque valida contractione muſculorum circumvehenda tantummodo inſervit: In corde glandulas dari invenit du Vernoi, tradiditque in Comm. Petropolit. vol. 2. Gr. καρδία, & κῆρ. B. **Het Herte.** G. Das Hertz. Gall. *Cœur.* A. The heart.

Cor, in vegetabilibus, eſt quod in medio ligni reſidet, & tertium à cortice continetur, velut in oſſibus Medulla, à nonnullis *Matrix*, & ab aliis *Medulla* nominatur. B. **Merg/'t Pit.** G. Das Marck. Gall. *le Cœur.* A. The Pith.

Coracobotane, eſt nomen quod imponitur Bruſco, & Lauro alexandrinæ, & ſignificat *Herbam corvi*, derivatur enim ex κόραξ corvus, & βοτάνη herba.

Coracobrachiæus, idem quod *Coracoideus*.

Coracohyoides, ſunt muſculi à ſcapulæ proceſſu coracoide orti, qui ad os hyoides procedunt ipſique inſeruntur: *Uſus* eſt oblique deorſum movere os hyoides, ex κόραξ corvus, & ὑοειδὴς hyoides os. B. **Des tong-beens Raven-bek-uitſteekzels-ſpieren.** G. Des Zungbeins Rabenſchnabel gleiche mauß. Gall. *Muſcles Coraco-Hyoïdiens.* A. Brawnes of the bil of the raven.

Coracoides Processus, eſt *Roſtriformis* ſcapulæ proceſſus, vide *Ancyroides*, à κόραξ corvus, & εἶδος forma. B. **Raven-bek uitſteekzel.** G. Das Rabenſchnabel gleiche außwachs. Gall. *Apophyſe Coracoide.* A. Ravenbecs-proces.

Coracoideus, ſive Coracobrachiæus, eſt unus ex muſculis brachium moventibus. Oritur à coracoide proceſſu ſcapulæ, unde ei nomen: & inſeritur in internum humerum circa medium, juxta tendinem Deltoidis. Principium habet nerveum & breve, oblongum ventrem, ſatis corpulentum & robuſtum tendinem. Venter ejus perforatus eſt, unde etiam *Perforatus* dictus & tranſitum nervis largitur, qui ad cubiti muſculos diſtribuuntur. Hunc muſculum alii ſaltem muſculoſam portionem Bicipitis vocarunt, utilem ad brachium ſcapulæ proceſſui adducendum, ſive antrorſum ſupra pectus attrahendum, ex κόραξ corvus, & εἶδος forma. B. **Ravenbeks-ſpier.** G. Rabenſchnabels mauß. Gall. *Muſcle Coraco-brachial.* A. A muſcle ariſing from a proceſſ of the Scapulla called Coracoides.

Corallina, eſt muſcus petroſus marinus, inhærens ſcopulis, & piſcium teſtis coralliſque, eo ſane modo, quo muſcus arboribus innaſcitur, optimaque eſt, quæ à corallis detrahitur: Color griſeus eſt; ſapor ſubſalſus. B. **Koral-moſch.** G. Meer-moſſ / Corallen-moſſ. Gall. *Coralline, ou mouſſe marine, ou Briön.* A. Coralline. Lumbricos enecare dicitur.

Coralloides, eſt planta maritima, ramoſa, nulla folia habens, ſimilis Coralliis ob figuram & duritiem a Corallo. vide *Dentaria*.

Co-

Corallum & Corallium, Num ad vegetabilia, num ad mineralia pertinet adhuc lis eſt inter multos, videtur tamen ad vegetabile regnum deduci debere, hincque dici poteſt planta in fundo maris nata, foliis carens, cujus neque flos neque ſemen cognitum, rupibus & aliis corporibus affigens aliqualem radicem, cortice veſtitam, & in ramos diviſam: Extremitates horum ramorum molles ſunt, parvorum globulorum ſeu Ribium ad inſtar rotundæ, in ſex cellulas diviſæ, repletæque humore albicante, craſſo, acri adſtringente; hi globuli capſulæ ſeminales eſſe creduntur, & ſuccum, quem fundunt, producere plantas corallorum in omni corpore, cui illabitur: variæ Corallorum in utraque India, imo & in Europa & Aſia dantur ſpecies, colore quoque differenti. Eſt & rubrum, album, nigrum, cæruleum. Tunc differunt figura: aliæ inſtar arboris racematim ſe elevant; Aliæ glabris ramis, aliæ hiſpidis; nonnunquam fiſtuloſæ ſpecies inveniuntur, vel figuram tuberoſam, vel lactucæ folia, aut lichenis terreſtris, aut cornu cervinum &c. referunt. Coralla ſub aquis mollia eſſe, ſed in aëre indurari unanimiter dicunt. Exinde eliciuntur tincturæ, magiſteria &c. ſed in pulvere ad ſcrupulum intus ſumpta, acidum in corpore noſtro potenter domant. Gr. Κοράλλιον. B. Koraal. G. Korall / Corallen. Gall. *Du Corail*. A. Corall.

Corchorus & Corcorus, Eſt planta ſeſquipedem circiter alta: folia ſunt alterna in caulium nodis appoſita, in margine inciſa, parte ima barbulam utrinque unam ſeu apophyſin lingulæ inſtar tenuem poſſident: flores roſacei quinquepetali ut plurimum, lutei: ex hujus calice ſurgit piſtillum quod deinde abit in fructum, qui eſt longa ſiliqua cornuta, quæ quinque loculamentis conſtat, per quinque ſepta media diſſecta, in quibus loculis quinque valvæ ſe expandunt, & dimittunt ſemina numeroſiſſima, exigua, coloris cinerei, ſaporis viſcoſi: Hæc planta creſcit in hortis; an Anagallis, an Ocymum ſylveſtre, vel alia planta? diſputatur: ejus tamen Etymologiam deducunt ἀπὸ τῆς κόρης καὶ κορέω, quod oculi pupillam ornet, ſive purget: eſt Melochia Alpin. Ægypt. quidam nomen a corde derivant, quia ejus fructus cor referre creditur.

Cor-

Cordialia, Corroborantia ſeu Cardiaca, Vide *Cardiacum.*

Cordis Palpitatio, vide *Palpitatio cordis.*

Coriandrum, & Coliandrum, Eſt planta, quæ caulem habet ſeſquipedem vel duos circiter altum, rotundum, tenuem, medulla repletum, ramoſum: folia inferiora Petroſelini ſimilia, ſuperiora magis inciſa, & Camomillæ ſatis proxima: flores parvi roſacei, & umbellati, plurimis ſcilicet petalis inæqualibus & cordiformibus conſtantes, quandoque æqualibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus, is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, nunc ſemiſphæricis, nunc ſphæricis, ſtriatis, ex cinereo fuſcis, includentibus ſub cortice tenui medullam ſubfuſcam, duriuſculam, in medio quaſi diſſepimentis diſtinctis, ſaporis ſubdulcis, ſubacris, ſaporis aromatici: volunt nomen derivari à κόρις cimex; quia recentis folia & ſemina cimices olent. Sed alii derivant à κόριον ſeu parva puella, κόρη eſt puella, quia fructum gerit, ceu pupillas κόρας oculorum. Gr. Κόριον & Κορίαννον. B. Koriander / Kolliander. G. Koriander / Schwindell. Gall. *Coriandre.* A. Coriander.

Coris, eſt Hypericum, an à κείρω ſcindo: quod vulnera ſanet? vel quod tota pulchella, & perquam hilari facie ſit, κόρις enim & κόρη, *Virgo*, *Puella* dicitur.

Cornea Oculi Tunica, ſeu Certaodes, quæ etiam *Scelerotes & Dura* vocatur, à dura meninge originem habet; anterius pellucida eſt, & in eminentiorem figuram protuberat in uno homine plus, in altero minus; à lateribus tunica albuginea obducitur; interius humorem aqueum continet; corneæ hujus ſtructura mirifica eſt; ſi conſtringatur oculus a parte poſtica, ubi muſculi inſeruntur, & ſolvitur tunc leviſſima manu acutiſſima lanceola, vulnere perpendiculari leviſſimo, mox dilatatur vulnuſculum, contrahentibus ſeſe fibris, ſecedit lamella; ſi novum iterum fit vulnuſculum, idem fit; quod quidem uſque ad 30 vices fieri poteſt, & ſingula diſſectione erumpit liquidum tenuiſſimum, quo abſterſo mox erumpit novum, nullum habens ſaporem, niſi leviter ſubſalſum; unde apparet, quod cornea conſtet ex membranaceis ſtratis per tranſverſales fibras annexis; hinc quoque non ita abſurde videtur illorum ſententia, qui corneam, tam-

quam

quam membranam a ſclerotide diverſam diſtinguunt; tota pellucens in vivis, in morientibus ſenſim obſcuratur; in extinctis penitus opaca, unde illa obſcuritas inter certa inſtantis mortis ſigna adnumerat Hippocrates. B. **Het hoornachtig vlies.** G. Das hornharte hautlein. Gall. *La Cornée.* A. horn-fleece or coat.

Cornicularis Processus, vide *Ancyroides.*

Cornua, dicuntur additiones acuminatæ ungulares, naſcentes ſuper juncturas in extremitatibus propter operationis vehementiam.

Cornua Uteri, ſeu Ceræa, ſunt duæ uteri partes laterales in quibuſdam brutis, ut vaccis, cervis, ovibus, capris, canibus, &c. in quibus fœtus in impregnatis his matribus habitant. Cornua tamen ex horum imitatione tribuerunt, etiam humano utero Authores; quia ad fundi latera, aliqua utrinque eſt protuberantia, ubi vaſa deferentia inſeruntur; ſed peſſime, & rariſſimè muliebris uterus bipartitur, ut in brutis. B. **De Moederhoorns.** G. Die Krümme der Bärmutter. Gall. *Les Cornes de la Matrice.* A. The corners of Horn of the womb.

Cornu cervi, vide *Coronopus.*

Cornus, eſt arbor, quæ habet lignum durum, compactum, album, ſatis magnum & extenſum, corticem durum, rubicundum, vel cinereum habens, ſaporis adſtringentis, folia ſunt longa, ampla, venoſa, mollia: flores in extremitate ramorum creſcentes, pedunculis brevibus adhærentes, quadrifidi, in crucem diſpoſiti; calix abit in fructum carnoſum, ovalem, olivam fere referentem, ſed minorem, in initio viridem & acerbum, poſtea per maturitatem rubrum & aliquando flaveſcentem, ſaporis ſubdulcis cum aliqua grata acredine, & adſtrictione, in hoc fructu invenitur oſſiculum oblongum, albeſcens, in duo loculamenta, quæ ſingula unicum ſemen oblongum includunt, diviſum: Hæc arbor creſcit in hortis; dantur duæ ſpecies corni, ſc. mas & fæmina: dicta eſt quod duritie & rigiditate cornibus ſimiles ramos habeat. B. **Kornoelje-boom.** G. Welſche Kirſchen / Kornel-baum / Kurkerbaum. Gall. *Cornoüillier, ou Cornier.* A. Cornell-tree or dog-tree.

Cornuta, idem quod *Retorta.*

Corona, eſt ſuperior dentium molarium ſuperficies.

Co-

Corona Regia, vide *Melilotus.*

Corona Terræ, vide *Hedera Terreſtris.*

Coronalis Sutura, Gr. Στεφανίτης & Στεφαναῖαι. Eſt Fiſſura, quæ pectinatim, dentatæ ſerræ inſtar, coit; eſtque in ſuperiore parte cranii ab uno tempore ad aliud; & circumſcribitur oſſibus frontis & bregmatis, in cujus medio ſagittalis ſutura terminatur. B. De Kroon-naad. G. Eine Fuge der Hirnſchalen. Gall. *La Suture coronale.* A. The coronal ſuture. Crouw Suture.

Coronaria Vasa, ſunt venæ & arteriæ cor, nutritionis & motus gratiâ, cingentes: Item vaſa ſanguinea ſiniſtrum os ſtomachi cingentia: arteriæ coronariæ cordis duæ, oriuntur ex aorta mox ſupra valvulas ſemilunares cordis ſiniſtri, & oppoſito itinere unum componunt canalem baſi cordis innexum toto ambitu, unde demiſſæ arteriæ, variis inter ſe anaſtomoſibus junctæ, in innumerabilia exiliſſima vaſcula diſtribuuntur; quæ ultimo roris effuſi more humorem fundunt, & quæ omnia ſenſibilia cordis puncta pervadunt, omnemque fere cordis ſubſtantiam cum venis, ſimiliter poſitis, componunt, accreta inter vaſa pinguedine externa. B. De Kroon-vaten. G. Die Herts gefaſſe. Gall. *Vaiſſeaux coronaires.* A. The crown Veſſels.

Corone, eſt proceſſus oſſeus, acutus, & anterior inferioris maxillæ, à ſimilitudine roſtri cornicis, *Roſtriformis* dictus. Gr. Κορώνη cornix. B. Het Kraeye-beks uitſteekſel. G. Kraey-ſchnabels gleiche aufwachs. Gall. *Apophyſe Coronoïde.* A. proceſſ of the crown's bil.

Coronopus hortenſis, eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia multa, longa, anguſta, nervoſa, profunde inciſa, longis, ad margines laciniis appoſitis laciniata, parvum cornu cervi referentia, ſaporis aliquantulum adſtringentis, ſed grati: naſcuntur ex foliis caules tenues, rotundi, rigidi, villoſi, pedem unum vel ſeſquipedem alti: flores & ſemina plantaginis: Radix plerumque exigua, ſed aliquando digitum craſſa, alba, ſaporis aliquantulum adſtringentis: Hæc planta colitur in hortis. *Pes cornicis* dicitur à pedis cornicis ſimilitudine, quam ejus exprimunt folia. Alii quod ejus ſtylus, è mediis foliis exſurgens, in cornicis pedem conformatus articuletur, reliquam exhibens crucis effigiem: vocatur & *San-*

Sanguinaria & *Sanguinalis*, quod ſanguini ſiſtendo apta ſit herba. Sunt qui *Herbam ſtellæ* nominant, alludentes haud dubiè ad Græcam appellationem *Aſtrion*. Nonnulli quod folium ejus multipartitò conſectum in cervini cornu imaginem effigietur, *cervinum cornu* vocarunt. Ex Κορώνη cornix, & πȣ̀ς pes. B. **Herts-hoorn / Gravinne-kruid / Kraapenvoet / Floop-kruid.** G. **Krayen-fuß.** Gall. *Corne de cerf, pied de corneille*. A. Buck-horne plantain.

Corpora Nerveo-spongiosa, idem quod *Corpora nervoſa penis*.

Corpora Nervosa Penis, F. Ruiſchio *Corpora nerveo ſpongioſa*, ſunt duo corpora longa, orta à parte inferiore oſſium Pubis ſeorſim, & cincta membranâ propriâ, junguntur ſibi mutuo ope ſepti medii, quod ſenſim evaneſcit verſus anteriora, & ex cellulis plurimis membranoſis contexta, quæ maximum penis corpus conſtituunt. Si illa corpora expandantur, per ſanguinem in cavernulis majori copia influxum, erectio iſtius inſtrumenti fit. Ex ſimilibus duobus corporibus etiam conſtat mulierum Clitoris. B. **De zenuwagtige Lighamen.** G. **Die Sennadrige theile des Männliches glieds.** Gall. *Les corps caverneux*. A. The nervous body's of the yard.

Corpus Callosum, eſt medulloſa ſeu potius fibroſa cerebri pars, ex cujus complicatione ventriculi cerebri anteriores conſtituuntur. Eſtque tota medulloſa, nulla membrana obtenſa, medullæ oblongatæ apicibus utrobique affigitur: ab iſtis apicibus tanquam ortu ſuo, medullaris hæc ſubſtantia cerebrum obducens & concamerans verſus poſteriora expanditur, ac ſenſim minuitur, demum hujus expanſi limbus exterior arctius contrahitur, ac inferius, medullæ oblongatæ caudici membranarum & vaſorum nexu conjungitur. Porro firmioris connexionis gratiâ, ab anteriore ipſius parte, juxta ipſius apices, proceſſus medullaris exoritur, qui cerebri fiſſuram ſubtendens, ad limbos ejus pertingit; quibus velut brachiis utrinque reflexis unitur: quæ quidem brachia medullæ oblongatæ caudicem amplectuntur, adeoque illum cerebri limbum ſibi firmius annectunt. B. **Het weeragtig Lichaam.** G. **Die Swchlelharte theill des gehirns.** Gall. *Le corps calleux*. A. The pith of the brain.

Cor-

Corpus Glandulosum, ſeu Glandosum, idem quod *Proſtata.*

Corpus pampiniforme, vide *Varicoſum corpus.*

Corpus Varicosum, vide *Varicoſum corpus.*

Corpus Pyramidale, idem quod *Varicoſum corpus.*

Correctio, eſt quando medicamini ſal quoddam aut aliud quid additur, ad effecta acceleranda: vel quando vis violenta reprimitur. B. **Verbetering.** G. Verbeſſerung. Gall. *Correction.* A. Correction.

Correctorium, eſt, quo Medicamenta meliorantur, ne cuiquam noceant, & facilius aſſumi queant, ut quando Sennis additur ſemen fœniculi, folia ſcrophulariæ &c. Ad hæc medici attendere ſolent, dum morbis profligandis accommodant remedia, quæ ſi ſola non ſatis convenirent in datâ ægri temperie, additione aliorum ad ſcopum medicum diriguntur, & ſic corriguntur B. **Een Verbeteringe.** G. Verbeſſerung. Gall. *Correctifs.* A. Idem.

Corroborantia, idem quod *Cardiaca.*

Corrosio Chymica, eſt corporis miſti, per res corroſivas, calcinatio. B. **Bytinge.** G. Zernagung. Gall. & A. *Corroſion.*

Corrosivum, eſt Medicamentum ſolida corporis animalis corrodendi vim habens, ut Ruptorium, Calx, Aqua fortis, &c. Cujus ope ſuperflua carnis excreſcentia abſumitur vel depaſcitur; vel ut fontanella fiat ad pus vel aquam effuſam evacuandam. B. **Corroſyf.** G. Zernagende mittlen. Gall. *Corroſif.* A. A Corroſive.

Corrodentia, ſunt quæ acutis ſuis particulis carnem excreſcentem edunt, & conſumunt & quidem omnia, quibus applicantur. B. **Corroſyf/ knagend middel.** G. Zernagende mittel. Gall. *Corroſifs.*

Corruda, eſt Aſparagus ſylveſtris, dictam volunt quod ubi adolevit facile corruat, decidatque. Aſt cum græca apud Theophraſtum vox ſit à κορέω verro, purgo, nam colligatis in faſciculum truncis, verrendo inſervire poſſunt.

Cortex, eſt exterius tegumentum, ſeu cutis vegetabilium, ut & nucum, malorum granatorum, arantiorum &c. Item exterior ſubſtantia cerebri & cerebelli.

Gr.

Gr. λέπισμα, φλοιὸς. B. De baſt. G. Rinden am baum. Gall. *Eſcorce*. A. The bark of a tree.

Corticalis Substantia Cerebri, & Cerebelli, eſt ſubſtantia ejus exterior plurimis Labyrinthis & mæandris exterius dotata; tenui meninge obducitur, cinericea, mollis, humidior, cingens ubique, accurate, totam originem alterius ſubſtantiæ internæ, albiſſimæ, ſolidioris, exſuccæ magis, quæ medulla cerebri & cerebelli vocatur; ita ut hæc ab illa oriri primo manifeſte videatur undequaque, tam in appendicibus, ventriculis, cruribus, medulla oblongata; in interiori vero parte medullæ ſpinalis ſimilis eſt cortici recondita ſubſtantia, tota pariter ibi arterioſa, quam medulloſa ambit, inversâ ratione quam in priori, & juxta *Malpighium* ex glandulis minimis ovalis figuræ compoſita, juxta alios & quidem veroſimilius ex meris vaſculis a vaſis piæ matris oriundis. Corticalis hæc ſubſtantia ab interiori ergo cerebri parte medullarem ſeu fibroſam ſubſtantiam ſibi vicinam habet, quæ ex cortice originem ducit, ut clare in cerebello patet. Uſus eſt ſpiritus animales ſegregare & è maſſa ſanguinea excipere, ex qua per medullarem ſubſtantiam & nervos diſtribuuntur, & per univerſum corpus deferuntur. Secundo, fortè memoriæ & ſomni ſedes ibi collocatur. B. Baſt-agtige ſubſtantie. G. Die Rindengleiche Theilen in gehirn. Gall. *Subſtance Corticale du cerveau*. A. The cortical ſubſtance of the brain.

Cortusa, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, ampla, rotunda, inciſa, aſpera, ſaporis ſtiptici, caulibus longis adhærentia: Ex his naſcuntur caules parvi, nudi, in ſummitate habentes flores quinque petalis conſtantes, purpureis: radix valde fibroſa; tota planta eſt valde odorata; creſcit in locis arenoſis, & argillaceis, ſatis convenit cum auricula urſi; dicitur & ſanicula alpina, vel montana latifolia, laciniata. eſt Matthiolo Caryophyllatæ ſpecies, ſic dicta quod à *Cortuſo* primum hæc planta reperta ſit.

Corylus, Eſt arbuſcula, quæ plures habet ramos longos, flexiles, ſine nodis, cortice tenui obductos: ejus lignum eſt tenerum, album: folia ſunt ampla, ſparſa, in margine dentata, acuta, in parte ſuperiori viridia, in inferiori albeſcentia: flos mas conſtat tribus ſquammoſis foliolis,

liolis, quorum exterius binis interioribus incumbit, ex infimo flore quatuor pedunculi emergunt, ſinguli habentes teſticulum ſuum; omnes flores ſimul adnati axi longo referunt caudam cati: flos fæmina in eadem planta, loco diverſo a mare naſcitur, conſtans calice ſquammoſo, foliolis multis ſe invicem ſuccingentibus facto, intra quem ovarium latet inſtructum multis tubis incurvis, rubris, acutis: fit deinde fructus oſſeus putamine nucleum condens carnoſum, hærens arcte innatus calici foliaceo: radix longa, craſſa, robuſta: Hæc arbor creſcit in ſylvis, cujus fructus nux Avellana & λεπτοκάρυον dicitur. Forſtaſſe erit vox corrupta ex κάρυα, cum κα ſit mutatum in κο, ρυ manet, deinde a in us, hinc corylus ſi fallar, non mihi vitio vertite, eſt enim tantum divinatio. B. Hazelaar / Hazenote-boom. G. Haſel-nuß / Haſel-ſtrauch. Gall. *Noiſelier*, *Noiſettier*, *ou Coudrier*. A. Haſel-nut-tree, Haſle-tree, or a filberd-tree.

Corymbi, ſunt ſummitates Hederarum, velut uvæ dependentibus acinis coactæ. Transfertur tamen vox ad multos herbarum fructus.

Corymbia, Corymbos, Corymbe, eſt Hedera arborea, ſic dicta, quod ſupra arborum capita aſcendat; derivatur à κάρα caput.

Coryphe, eſt vertex capitis; item digitorum extremitas interior juxta ungues, à κορυφέω in verticem attollo.

Coryza, ſive Gravedo, eſt ſuccorum noſtri corporis, ab externo frigore, inſpiſſatio, unde in minimis vaſculis, ubi hi alluunt, fit obſtructio; vel ab eadem cauſa vaſcula contrahuntur, hinc a liquido ſuo inflammantur, quod cum facillimè fit in locis ubi continuo alluit aër, tota membrana à *Schneidero* deſcripta, nares &c. inveſtiens afficitur, unde ex glandulis ejus fit liquoris acris & ſalſi defluxus; ſic & glandulæ pulmonarem fiſtulam perreptantes ob acrem ſuccum excitant tuſſim. Coryza eſt vel ſine vel cum febre, à κορυζάω gravedine laboro. vide *Catarrhus*. B. Verkoutheid / de ſnuf / zwaarhoofdigheid / druppinge uit de Herſenen. G Schnuppen / Fluß / oder beſchwering deß Haups. Gall. *Enchiffrenement*; *Rhûme*. A. Heavineſſ, or diſſineſſe.

Cos Vinum, eſt Vinum, quod inſigni colore, odore, & ſapore pollet. Prior enim littera ſignificat colorem;

vem; media odorem; & ultima ſaporem. Gall. *du vin Théologal.*

COSMETICCA, ſunt Medicamenta externa, illiniendo applicata, cutim dealbantia, & emollientia, ad pulchritudinem illi conciliandam; ut oleum tartari, lac virginis, diſſolutio ex mercurio ſublimato, ſulphure, camphora, &c. à κοσμέω orno. B. Blanketzel. G. Blanckettſel / Farb anſtreichende mittlen. Gall. *Remedes pour blanchir ou netoyer la peau, ou pour farder.* A. Coſmeticks.

COSTÆ, Gr. πλευραὶ, σπάϑαι. B. Ribben. Sunt illa oſſa, quæ arcuata, oblonga, una cum aliis partibus thoracem conſtituunt: Poſterius connexionem cum vertebris dorſi, anterius vero cum ſterni cartilaginibus habent: numero in quolibet latere duodecim ſunt; ſeptem ſuperiores veræ ſeu potius longæ, quinque inferiores ſpuriæ, ſeu breviores dicuntur. Item νόϑαι πλευραὶ, μαλϑακαὶ πλευραὶ, χονδροειδεῖς ἀκροφύαι. Coſtarum pars latior *Palmula* dicitur, πλάτη *Poll.* anguſtior, quæ ſpinæ vertebras attingit, *Remulo* κώπιον: *Polluci* μεσοπλεύρια coſtarum ſpatia intermedia dicuntur. B. Korte ribben / baſtert ribben. G. Die Kurtzen rippen. Gall. *Fauſſes côtes.* A. The Spurious ribb's. Coſtæ etiam ſunt margines oſſis ſcapulæ, & oſſis ilii.

COSTUS, eſt herba odorem ſpirans, nomen accepit, ἀπὸ τοῦ κοσμεῖν ab ornando, quod odoris ſui fragrantia ſenſus decorat; duplex in officinis proſtat, *Albus* & *Niger.* vocatur etiam Mentha *Saracenica*, & *Græca*, Straboni *Coſtarium.* vocatur alias Mentha corymbifera, a diſpoſitione florum & odore, herba S. Mariæ. Balſamita, ubi vide: coſtus Arabicus, eſt radix exoticæ plantæ arbuſculæ ſambuci ſatis ſimilis, oblonga, pollicis craſſitie, gravis, compacta, coloris buxei flaveſcentis extus, intus rubri, ſaporis acris, amari, aromatici, grati, ſubdulcis, odor ejus ſi in ignem conjicitur ſat gratus: tres coſti dantur ſpecies, Arabicus, dulcis, & amarus; ſunt qui volunt has tres ſpecies inter ſe non differre, niſi ratione ætatis, ſed quemadmodum de plurimis exoticis ita de coſto nihil adhuc indubitanter differi poteſt. B. Koſt / Balſem. G. Frauwen-kraut. Gall. *Coſtus Arabique.* A. Sweet ſmelling coſtus. Arab. *Kaſt* & *Koſt.*

COTINUS, Eſt arbuſcula ſex vel ſeptem pedes alta, cujus

cujus lignum eſt flavum, ramos dimittens rotundos, cortice rubicando & obſcuro inſtructum: folia ſunt ampla, venoſa, fere rotunda, in longo pedunculo: Caliculus exiguus, quinquefidus; floſculus roſaceus, pentapetalus, in ramulis capillaceis: Ovarium fit fructus orbicularis, duro putamine impartibili tegens ſemen triangulare, coloris rubicundi, fuſci aut nigri: radix lignoſa: Hæc arbuſcula creſcit in montibus: dicitur etiam Coccigria, à κόκκος granum, & ἄγρια ſylveſtris, quaſi grana ſylveſtria. eſt Oleaſter ſylveſtris, qui vocatur cotinus ad lineamenta modo conchilii colore inſignis. Nomen fortè ab inſula Hiſpanæ Cotinuſa poſt Gades; ubi Oleaſter ſeu Cotinus in magna copia alitur, me latet. B. **Wilde Olyfboom.** G. **Wald Oel-baum.** Gall. *Fuſtet*; *Olivier Sauvage.* A. The Wild Olive-tree.

Cotonea, Citonia & Cydonia Malus, Eſt arbor, quæ habet lignum tortuoſum, durum, pallidum, albeſcens, habens corticem mediocriter craſſum, ſatis politum, externe coloris cinerei, interne rubicundi; folia mali, integra, albeſcentia, in parte inferiori lanuginoſa; flos eſt roſaceus, quinque vel plurimis petalis in orbem poſitis conſtans, cujus calix abit in fructum turbinatum, carnoſum, in loculamenta diviſum, ſeminibus plurimis, glutinoſis, oblongis, & calloſis fœta; radix magna, coloris obſcuri: creſcit hæc arbuſcula in montibus & locis aridis: ſic dicta eſt, à Cretæ oppido, unde primum advecta eſt. *Cotonea*, vero à Sidonte Corinthi vico nominata eſt, primus Cato illud nomen dedit: quibuſdam, quod mala ejus cotone, ſeu lana quadam tegi videantur. B. **Queen-boom** / **Quee-appel-boom** / **Quee-peer-boom.** G. **Quitten-baum** / **Kutten-baum.** Gall. *Coignaſſier.* A. The Quince-Tree.

Cotonium, Cotonum, Cotum, vide *Xylon.*

Cotula, eſt Camomillæ ſpecies, quæ in duas dividitur, quarum una dicitur cotula fœtida, ſive Chamæmelum fœtidum, quæ habet folia Chamomillæ vulgari ſimilia, odore abominabili, guſtu amaro. Gall. *Camomille puante.* Altera ſpecies, dicitur cotula non fœtida, & a foliis cotulæ fœtidæ diſtinguitur ſolo narium judicio, ſapore amaro, vocatur & Chamomilla inodora, Buphthalmum. Gall. *Oeil de bœuf.* datur & tertia ſpecies cotulæ, quæ

quæ eſt flore luteo radiato, ſive Chryſanthemum tenuifolium boeticum, ſive Buphthalmum tenuifolium, folio mille folii: nomen quod ei Thuſci indiderunt ſatis declarat: *Cautam* enim appellaverunt, unde diminutivum *Cautula* deductum eſt, & tandem corrupta voce *Cotula*, à καίω uro, quia, illi qui in campis alvum exonerant, & deinde hac herba ſedem abſtergunt, paulo poſt intolerabili vexentur ardore. Alii à cote denominationem trahunt, quia fortè quibuſdam in locis cotibus, ſeu rupibus innaſcatur. B. Koedille / Koe-oogen. G. Krottendill / Knedtill / Kne-aug. A. Stinking May-weed, or camomil. Gr. Κυνανθεμὶς, Κυνοβοτανή.

Cotyla Attica, pendet uncias novem, ut Hemina Italica. *Cotyla Italica* vero eſt libra menſuralis unciarum XII. vel capit ſemiſextarium.

Cotyle ſeu Cotyla, eſt *Acetabulum* ſeu cavitas oſſis coxendicis, quæ caput femoris oſſis excipit. Gr. κοτύλη γλῦτον *Theocr. interp.* B. Het heupen-beens hol. G. Die ſchuſſel / oder hole darin ſich das Hufftbein füget. Gall. *Le Creux d'un os, ou s'emboite un autre os.* A. The cavity in the Hip-bone.

Cotyledon, idem quod *Cotyle.*

Cotyledon, Acetabulum, ſive Umbilicus Veneris, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, rotunda, pinguia, ſucculenta, tenera, umbonem ſive umbilicum quaſi referentia, ſaporis viſcidi, & inſipidi, pediculis longis adhærentia, ex quibus producitur caulis ſemi pedem altus, qui in plures ramuſculos dividitur parvos flores gerentes: qui ſunt monopetali, campaniformes, tubulati & multifidi, ex quorum calice ſurgit piſtillum, quod infimam floris partem perfodit, abitque deinde in fructum, ex plurimis vaginulis conſtantem, in capitulum collectis, a baſi ad apicem dehiſcentibus, ac ſemine fætis ut plurimum minutiſſimo: ſic dicitur quod folium habeat inſtar vaſculi excavatum, quo ſolebant veteres haurire, vel quod ſit inſtar coxendicis concavum: κοτύλη enim eſt cavitas dicta coxæ, in qua os femoris capite ſuo rotatur, à κέω jaceo, poſitus ſum. Vocatur item γῆς ὀμφαλὸν, quod veluti oculum ſeu umbilicum denſioribus cingeret foliis, adinſtar majoris ſedi. Gall. *Nombril de Venus.*

Cotyledones ſeu Acetabula Uterina, vel πλεκτάναι κεροΐαι. Sunt glandulæ per externam fætus membranam ſeu chorion diſperſæ, quæ ſuccum nutritium fætui alendo ex utero ſegregant: ſed hoc locum tantum habet in quibuſdam animalibus: in mulieribus vero placenta uterina earum vicem gerit. Item venarum uteri hiantium oſcula, quæ acetabulorum & cotyledonum nomine veniunt. A foliorum Cotyledonis herbæ ſimilitudine nomen ſortiuntur.

Courap, ſcacies quædam Indica eſt, Impetiginem aut Herpetem referens.

Coxæ Os, Celſo, aliis *Innominatum & Ilium*. *Coxendis*. Varroni ἰσχίον κόχωνω *Heſych.* dicitur, eo quod ileum inteſtinum contineat; lateribus oſſis ſacri annexum eſt; in infantibus ex oſſibus tribus conſtat, Ilio nempe, Iſchio, & oſſe pubis, per cartilagines invicem conjunguntur uſque ad ſeptimum annum, tum triplici linea diſtinctum apparet: quod adultis in unum coaleſcit. B. **Het heupenbeen/ ys-been/ de joukken.** G. **Das Hüfft=bein.** Gall. *La Hanche.* A. The Hip vel Huckle bone, or the haunch.

Coxendix, idem quod *Coxa & Iſchium.*

Crama, Croma, & Chrama, eſt mixtio cujuſcunque rei, ſive Medicamenti, ſive Elementorum, à κεράννυμι miſceo. B. **Een mengſel.** G. **Ein Vermiſchung/ Vermengung.** Gall. *Mixtion, Meſlange.* A. Mingling or Mixture.

Crambe, Eſt planta, quæ habet folia Braſſicæ rubræ, ſed magis craſſa, magis carnoſa, viſui gratiora, circa margines undulata, & veluti criſpa, ſaporis non ingrati, ex foliis naſcuntur caules, qui in ſummitate habent flores cruciformes, quatuor ſcilicet petalis conſtantes; ex quorum calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu teſtam unicapſularem, bifariam dehiſcentem, ſemine fætam ut plurimum oblongo: creſcit hæc planta circa loca maritima: crambe eſt vox græca ſignificans Braſſicam, ſed cum hac male confunditur, nam Braſſica eſt aliud genus plantæ, hinc a Tournefortio optime ab invicem diſtinctæ, & nomen Braſſicæ ſive crambe hic retentum eſt ob defectum vocabulorum: dicitut quaſi Κοράμβλη παρὰ τὸ τὰς κόρας ἀμβλύνειν quod oculorum pupillas, quas

Gr.

Gr. κόρας vocant, hebetet obtundatque. Sed alii dici volunt à κάρα quia braſſica capitata eſt. Et alii ita vocatam aſſerunt quia κόρω ἄμβη vel ἀντίβη, quod crapulæ adverſetur. Vide *Braſſica*. Gall. *Chou-marin ſauvage d'Angleterre*.

C**RANIA**, eſt cornus, arbor; à κράνον caput, quod capitatum fructum ferat, vel, quod inſtar Calvariæ duri ſunt rami. Vide *Cornus*.

C**RANIUM**, eſt compages octo oſſium capitis, ad quod pertinent oſſa frontis, ſincipitis, occipitis, temporum, ſphenoidis, & cibriforme: ſeſe habet velut κράνος Galea, quia cerebrum ab externis injuriis defendit, ſuperior ejus pars ex diplomate, ſive duplici tabulâ conſtat, ab aliis Calva & Calvaria appellatur. Vide *Calva*, forte à κείρω tondeo. B. **Het Bekke-neel / Herſen-bekken / Hooft-pan / Herſen-pan / Hooft-ſchootel.** G. Die Hirn-ſchale. Gall. *Le Crane*. A. The Skull.

C**RAPULA**, eſt capitis dolor, ex nimio vini uſu contractus, ex κάρα caput & πάλλω vibro. B. **Braſſen / zatheit / verbuiſtheit.** G. Hauptwehe von ubrigen trincken. Gall. *Crapule*; *Yvreſſe*. A. Gluttony or a ſurfet.

C**RASIS**, ſive T**EMPERAMENTUM**, eſt mixtio ex convenienti qualitatum conſtitutione. Temperamentum dicitur ſimplex vel compoſitum; *Simplex* cum una tantum qualitas excedit, ut calidum, frigidum, humidum, ſiccum, ſalſum, acre &c. *Compoſitum*, cum plures qualitates eminent, ut calidum & ſiccum, calidum & amarum, ſalſum & acre, acidum & frigidum, acidum cum acrimonia &c. Item aliud eſt *Inſitum*, quod partibus inhæret; aliud *Influens* quod à ſpiritibus, & ſanguine in partes influit: eſtque *Moderata* vel *Immoderata*: *Totalis* vel *Partialis*: *Nativa* vel *Adſcititia*: *Permanens* vel *Fugiens*: ad *Pondus* vel ad *Juſtitiam* & ſic finguntur plurimæ differentiæ, quæ vix ullius momenti ſunt, à κεράννυμι miſceo. B. **Getempertheid / temperament / gematigtheid.** G. Die Mäſſigkeit. Gall. *Conſtitution*, *Temperament*. A. A Temperament, or Conſtitution.

C**RASSULA**, eſt Telephii ſpecies, ſic dicta, ob folia ſolito craſſiora: ut & vermicularis, eandem ob ſimilitudinem *Craſſula* vocatur *minor*.

C**RATÆGONON**, herba Cerealis videtur & affinis Me-

lampyro, cujus uſus & eſus eſt ſemen vividum & genitale reddere; id enim τ γόνον κεντεῖν ſignificat, ſemen robore acuere & quaſi viribus imbuere.

Cressio, vide *Cardamon.*

Craticula, eſt inſtrumentum Chymicum ex bacillis ferreis quadratis digitalis craſſitudinis, juxta ſe in acutum ita poſitis, ut ſemidigitale ſpatium inter illos interſit, factum focis conficiendis, carbonibus ſuſtentandis inſerviens. B. Een Rooſter. G. Ein Roſt. Gall. *Un Gril.* A. A Gridiron.

Crea, eſt tibiæ anterior pars. Dicitur & *Ocrea.* Vide *Tibia.*

Cremaster, Muſculus, carneus oritur a magna parte inferiore, anteriore ſpinæ oſſis Ilium, obliquo deſcenſu adnaſcens carneis fibris ad marginem anteriorem, deſcendentem, oſſis Ilium, verſus os pubis, unde antrorſum, deorſum, oblique ſe expandit, lateralia, & anteriora, tunicæ vaginalis amplectitur, dum a parte anteriore oſſium pubis, poſt vaginalem tunicam fibræ carneæ ortæ, recta dimiſſæ, deorſum, ſe applicant parti poſticæ tunicæ vaginalis, & ita ſimul formant muſculum cavum, undique accurate clauſum, quo tunicam vaginalem, teſtemque, elevat, ſuſtinet, comprimit, exprimit, à κρεμάω ſuſpendo. B. De opſchortende ſpieren. G. Der hoden hangmauß. Gall. *Muſcle cremaſter.* A. The cremaſter muſcles.

Crenæ, ſunt quædam in extremis oris inciſuræ, à quibus crenata herbarum folia vocantur, hoc eſt ſerrata, & per ambitum ſecta.

Crepatura, à *Crepare*, eſt quando hordeum aut aliud quid coquitur, donec crepat.

Crepitus Lupi, vide *Orbicularis.*

Cribratio, eſt pulveris tuſi per cribrum dimiſſio, ſeu materiæ tenuioris à craſſiore beneficio cribri ſeparatio. B. Ziftinge/ teemſinge. G. Siebung / das Sichten. Gall. *Criblement.* A. Sifting, or Searcing.

Cribrosum Os, vide *Ethmoides.*

Cribrum, Gr. ἠθμός, κόσκινον, eſt inſtrumentum, ex lanâ, linteo, cannabe, ſerico, ſetâ &c. quo olea, liquores &c. percolantur, vel pulveres trajiciuntur: atque eſt vel rarum vel denſum, apertum vel clauſum.

B.

B. Ziſte/ teemſ. G. Ein Sieb. Gall. *Crible*, *Tamis*, *Etamine*. A. A Sieve, or Searce.

Cribrum Benedictum Antiquorum, Veteres in renibus duas cavitates finxerunt ſecundum longitudinem ſitas: unam ſupremam, in quam ſanguis ſeroſus ex vaſis renalibus effundebatur: alteram infimam, tranſverſa quadam membrana diſtinguere putabatur inſtar cribri anguſtiſſimis foraminibus pervia: Unde *Colatorium* vocarunt, & *Benedictum cribrum*, per quod voluere percolari ſerum in ureteres, ſanguinem vero probum remanere pro nutritione renum.

Cricoarytænoides, ſunt muſculi à cartilagine cricoide ſive annuliformi profecti, qui arytænoidi inſeruntur, quam, dum retrorſum atque exterius abducit, rimam quoque laryngis dilatat, ex κρίκος annulus, ἀρυτὴρ vel ἀρυςὴρ apud Heſych. hauſtrum vaſis genus apud Lucret. lib. 5. ab ἀνοίγω aperio, & εἶδος forma. B. Des rings ſpleet-ſpieren. G. Der ring mauß. Gall. *Muſcles Crico-arytenoidiens*. A. The cricoarytenodes muſcles.

Cricoides, eſt capitis laryngis cartilago annuliformis, ex κρικὸς annulus, & εἶδος forma. B. Het rings-wyſ krakebeen. G. Das ringgleiche knorpelbein. Gall. *Cartilage cricoide*. A. The Ring like cartilage vel griſtle.

Cricothyroides, eſt par muſculorum ab annulari cartilagine ortum, & in ſcutiformem terminatum, nonnihil obliquè movendo, rimulam Laryngis dilatat, ex κρίκος annulus, θυρεὸς ſcutum, & εἶδος forma. B. Des rings ſchild-beens ſpieren. G. Der ſchiltbeins mauß. Gall. & A. *Crico-thyroidiens*.

Crimnoides ſeu Crimnodes, eſt urina, cui craſſa & farinacea ſedimenta inſunt, à κρίμνον farina, & εἶδος forma. B. Meelachtige pis. G. Dicke und dunckel harn. Gall. *Urine Farineuſe*. A. Urine with a thick Sediment like to Meal.

Crinale, eſt Inſtrumentum quoddam Chirurgicum, Ophthalmicum, in Ægylopes cura commodiſſimum, cujus inventor eſt Aquapendens.

Crinis, ſeu Pilus, corpus notiſſimum eſt, teres, ſolidum, filamenti inſtar, quod facillime in quamcunque partem flectitur, microſcopio perluſtratum, tranſparens eſt: ſæpe nodoſum, extremitas ejus inſtar penicilli ſæpe

fiſſa, radix ſive bulbus ob figuram dicta intra cutim reconditur, veroſimiliter cava eſt & vaſculoſa, ut pennæ avium in radicibus, quæ vaſculoſa pars folliculo includitur, in ſetis & majoribus pilis conſpicuo; oriuntur pili ex ipſis pinguedinis interpoſitis glandulis, vel folliculis; defendendæ cuti & firmandis poris, inſerviunt in cute, ut & in aliis partibus, ut in cavo narium anteriore &c. dividuntur in capillos, in crines & pilos. B. Hair. G. Das Haar. Gall. *Cheveux*. A. Hair.

CRINON, lilium, dicitur & κρίνος, à κρίνω ſecerno, quod folia ejus ſint diſtincta, vel à κρίνω judico, eſt enim κριτήριον & indicium veris, vocatur & λείριον. Vide *Lilium*.

CRINONES, ſunt vermiculi cutanei, qui & *Dracunculi* vocantur. G. Miteſſer.

CRINONIA, idem quod *Crinon*.

CRISIMA, ſunt ſigna decernentia, & judicantia, à κρίνω judico.

CRISIS, Veteribus erat ſubita, & repentina mutatio in morbo, ad ſalutem vel ad mortem contingens. Aliquando ſignificat humorum ſecretionem. Sed magis frequens, & uſitata eſt illius acceptio pro judicio ſuper morbum habito. *Criſis* alia eſt *Perfecta*, alia *Imperfecta*: *Perfecta* eſt, quæ ægrum perfectè, & integrè à morbo liberat: Eſtque vel *Salutaris*, vel *Lethalis*. 1. Ut ſit optimis ſignis Judicata. 2. Manifeſta. 3. Ut die criticâ contingat. 4. Fida. 5. Secura. 6. Conveniens morbo & ægrotanti. *Criſis Imperfecta* eſt, in qua morbus perfectè non judicatur; ſed tantum ſecundum partem, & alteri criſi futuræ locum poſt ſe relinquit; eaque duplex eſt, *altera ad melius*; *altera* vero ad *deterius*. Ad *melius* ea eſt, quæ non omnino tollit morbum, ſed facit ut eum æger alacrius ferat. Ad *deterius* eſt, quæ morbum reddit vehementiorem, & periculoſiorem. Criſim à Lunæ & ſiderum motu, & influentiis dependere, eorumque aſpectus quadratos, oppoſitos, aut συζυγίας ſequi, verum non eſt: à materiæ utique majori, vel minori maturatione criſes videntur dependere, ſed in hiſce regionibus non obſervantur, à κρίνω judico, ſecerno. B. Oordeel / raming. G. Criſis / Urtheil. Gall. *Une Criſe*. A. A Criſis or judment.

Crispinus & Crespinus, eſt *Berberis*: haud dubiè Græci à ſpinarum acuminatis cuſpidibus Oxycanthan nominant: hinc Latinis fortè quaſi *Cretica Spina*, unde voce contracta ſonat *Creſpinus*; vel devenit ab Italica voce *Creſpino*, ſive à *Spina*. Vide *Berberis*.

Cristæ, ſunt carnis excreſcentiæ circa anum pullulantes ex præpoſtera Venere ortæ, ad quarum radices plerumque ſciſſuræ ſeu Rhagades adſunt. B. **Hane-kamſ-wyzige uitwaſſen.** G. Ein Hanen kambs gleiches außwachs. Gall. *Crêtes.* A. Excreſcenſes on the Anus like a cocks-comb.

Crista Galli, eſt pars tertia oſſis ethmoidis, ſive proceſſus interior gallorum criſtæ haud abſimilis, inter olfactorios nervos, ſive proceſſus cerebri papillares aſſurgens, cui infigitur extremitas ſinus tertii duræ meningis. B. **Een Hane-kamſ been.** G. Das Hanen-kambs bein. Gall. *Crête de cocq.* A. A kind of a triangular proceſſ like to the comb of a cock. Cocks-combebone.

Crista Galli, Gr. ἀλεκτοϱολόφος, ſic dicitur à florum figura, cum eorum folliculis. Vide *Alectorolophus*.

Criterium, idem quod *Criſis*.

Crithamum, idem quod *Crithmum*.

Crithe, eſt hordeum; dicitur quaſi κϱινὸν, ſecretum vel ſeparatum, quod huic frumento multa opus ſint ad ſecernendas glumas. Vel παϱὰ τὸ πϱοκεκϱίσθαι τῶν ἀκϱοδϱύων, ἀκϱοδϱύων γὰϱ ἥδιον πεϱὶ τῶν καϱπῶν, quod hordeum glandibus præferebatur; vel ἀπὸ τοῦ διακεκϱίσθαι, quod eo reperto, & in uſum recepto, glandibus ſpretis à brutis homines diſtincti ſint, à κϱίνω ſecerno. Vide *Hordeum*.

Crithe, vide *Hordeolum*, eſtque tuberculum parvum, oblongum, palpebræ cilio, qua pili ſunt, adnaſcens; & ſic ab hordei ſimilitudine, dictum. B. **Een ſtrontje of ſcheetje der oog-ſcheelen.** Gall. *l'Orgeolet ou Orgueil.* Item pudendum virile.

Critmum, Crithmus, Crithamum, & Creta, eſt Fæniculum marinum, vocatur & *Crethmum*, Eſt planta, quæ habet caules ſeſquipedem circiter longos, ramoſos, craſſos, lignoſos, interdum repentes, aliquando rectos: folia trifariam diviſa, carnoſa, anguſta, atro-virentia: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis, & calici inſidenti-

bus;

bus: Is autem abit in fructum compoſitum ex duobus ſeminibus conjunctis involucrum aliquod habentibus, quod per maturitatem deponunt, ſtriatis, oblongis, albis, planis, odoratis: creſcit in regionibus calidis ſuper ſaxa circa mare: an à κρίϑη, quod ſemen aliquod contineat, inſtar grani hordei aut tritici? an à κρίνω ſecerno, quia urinam & menſes ſecernit? B. Zee-venkel. G. Meer-ſenchell / Zee-ſenckel. Bacillen-kraut. Gall. *Baçile*, *Fenouil marin*, *Perce Pierre ou Paſſe Pierre*. A. Sampire.

Critici Dies, ſunt, in quibus ſubita morbi converſio fit. Eorum tres ſunt *differentiæ*: alii *verè & perfectè critici*, dicuntur, alii *Indices*, alii *Interdicentes*. *Perfectè critici*, *Principes* aut *Radicales* appellantur, quoniam, quæ his diebus contingunt criſes, omnes perfectæ criſeos notas habent; ejuſmodi ſunt ſeptenarii tres, nimirum ſeptimus, decimus quartus, & vigeſimus. *Indices*, qui *contemplabiles*, & *internuncii* nominantur, ſunt, qui criſin ſeptenario die futuram indicant: ſuntque numero tres; quartus, undecimus, decimus ſeptimus. *Intercidentes*, qui & intercalares, ſeu irrepentes, vel provocatorii nominantur, ſunt qui inter principes, & indices intercidunt, criſeſque imperfectas moliuntur, ſuntque tertius, quintus, nonus, decimus tertius, & decimus nonus. Reliqui vero dies, qui neque principes ſunt, neque indices, neque intercidentes, *vacui & medicinales* appellantur: ſuntque ſextus, octavus, decimus, duodecimus, decimus ſextus & decimus octavus. Dierum criticorum computatio inſtituenda eſt ab ea hora, in qua æger percipit manifeſtam actionum ſuarum læſionem. Hoc obiter notandum quod dierum criticorum ſupputationes, in hiſce regionibus calculis Hippocraticis non exactè reſpondeant. Illi dies omnes dependent, à materiæ morbificæ citiori vel tardiori maturatione, à κρίνω, judico. B. Oordeel dagen. G. Die Tagen aus denen man die veränderung der Kranckheiten Urtheilet. Gall. *Les jours Critiques*, *ou de Criſe*. A. Critical days.

Critica Signa, ſunt, quæ ex criſi, vel ad ſalutem vel ad mortem, deſumuntur, ſuntque alia *Antecedentia* quæ vel tempus criſium prænunciant, vel ſpeciem criſeos ſignificant; Alia concomitantia, quæ cum ipſa ſpecie criſeos ſimul apparent. Alia denique *Subſequentia* nomi-

minantur, quæ oſtendunt an ſanitas imperfecta ſit expectanda, vel an metus ſit recidivæ.

CROCOMAGMA eſt compoſitio cujus baſis eſt crocus.

CROCUS, Eſt planta, quæ habet folia anguſta, graminea, ſtriata, linea media alba diviſa, ſeptem ut plurimum, theca membranacea involuta: flos eſt liliaceus, monopetalus, inferius tubulatus, in ſex partes profunde diſſectus, pediculo inſidens: Piſtillum e fundo floris ſurgit in terna capillamenta capitata & criſtata diviſum: calix vero deinde abit in fructum oblongum, trigonum, in tria loculamenta diviſum, ſeminibuſque fætum ſubrotundis: radix gemina, carnoſa tuberoſa, quarum altera, quæ minor eſt alteri majori fibroſæ inſidet, utraque vero involucro membranoſo obducitur: Crocus ſæpius adulteratur nunc ſtaminibus carnis bubulæ ſalitæ, nunc cnici floribus ſive carthami, vel Calendulæ; vel illum nimis humidum reddendo. Hujus variæ ſunt ſpecies, Vernalis enim & Autumnalis, quæ colore aliiſque circumſtantiis variant. Ex India, Gallia, Anglia aliiſque locis nobis adfertur. *Crocus*, ex ſententia Scholiaſtis Callimachi dicitur παρὰ τὸ ἐν κρύει θάλλειν, ex eo quod in frigore floreat, vel dicitur quaſi κροκὶς vel κρόκη, id eſt *Trama*, *Filum*, *Villum* ſeu *Subtegmen:* id quod ſtamini inſeritur, intertexiturve; cujuſmodi ſunt croci ſtamina, ſeu villi, qui κροκίδες appellantur, qui cum ſoli in uſum veniant, per excellentiam croci nomine donantur. Alii dicunt vocari à Croco juvene, qui propter amorem Smilacis virginis, in florem ſui nominis verſus eſt. *Ovidius* hoc modo canit.

Et Crocum *in parvos verſum cum* Smilace *Flores.*

B. Safftaan. G. Saffran. Gall. *Saffran.* A. Saffron.

CROCUS, Chymicis eſt calx pulverea ad croceum vergens colorem, vel eſt quilibet pulvis colorem croci æmulans, paratur ex marte, venere, antimonio &c. ut crocus martis, veneris, metallorum &c.

CROMNYON, eſt *Cepa*, dictum eſt quod oculi pupillam comprimi cogat, ὅτι κόρας μυόμενον, vel ὅτι αὐτοῦ ὀσφραινόμενοι ἢ ἔσθιοντες τὰς κόρας μύομεν, oculos enim claudere & emittere lachrymas conſueverunt, qui ipſum naribus oculiſve admovent. Alii, ſed minus rectè Etymologiam

giam à κάρα caput derivant, quia ejus bulbus capitulum referat.

Crotaphites, dicuntur muſculi, venæ, & arteriæ temporales, κρόταφος enim tempus, fortè à κροτέω verbero, pulſo, quia arteriæ in eodem loco continuo pulſant: quandoque etiam *Crotaphium* pro dolore capitis ſumitur. Vide *Temporalis Muſculus.*

Crotaphium, vide in *Crotaphites.*

Crucialis Incisio, vide *Inciſio Crucialis.*

Cruciata, eſt Gentianæ ſpecies, quæ habet caulem pedem circiter altum, tenuem, mollem, debilem, quadratum, villoſum, nodoſum: folia in caule in crucis formam diſpoſita, quaterna, hirſuta, parva, oblonga: flores parvi ſunt, verticillati, coloris flavi: baccæ poſt florem geminæ, fere ſphæricæ, cutim ſiccam & villoſam habentes: radix tenuis: juxta foſſas, aquarum rivulos, & quandoque agrorum margines creſcit: nomen accepit, quod radix ſecundum longitudinem tripartito, aut quadripartito fiſſa ſit, cum foliis cauli cruciatim incumbentibus. Hinc Gr. Σταυρόποδος appellatur: vocatur etiam aſperula aurea. Gall. *Croiſette.*

Crucibulum, ſeu Tigillum, eſt vas fuſorium ex terra in igne contumaciſſima, factum, acutiore baſi & fere in ampliorem capacitatem forma triangulari, vel rotunda deſinentem, ad fundenda & eliquanda mineralia, & metalla formatum. Fit etiam crucibuli ſpecies, quæ vulgo teſta appellatur, fundendis metallis adæquata. B. Een ſmelt-kroes. G. Ein muffel / ſchmeltztiegel. Gall. *un Creuſet.* A. A Crucible.

Cruditas Morborum, dicitur cum materia morbi per vim Vitæ nondum ſatis attenuata, ut circulo ſanguinis reſtitui, atque ſic ex corpore per ſecretoria expelli queat, ſed adhuc prædita ea mole, figurâ, cohæſione, mobilitate, inertiâ, ut augeat vel faciat morbum. B. Onrypheid der ziekte.

Cruditas Ventriculi, eſt, cum cibi ex defectu alimenti, aut alterius cauſa, non legitimè fermentantur, & in Chylum transmutantur: eſtque triplex *Apepſia*, *Bradypepſia*, & *Dyſpepſia*, de quibus ſuo loco ſpecialiter.

Cruor, Gr. αἷμα, ἰχὼρ. Vide *Sanguis.* *Helmontius* San-

Sanguinem à Cruore diſtinguit: Sanguinem contineri, dicit in arteriis; Cruorem vero in venis. Cruor à currendo, vel à corde dicitur, currit enim per venas ad cor. B. Aderlyk bloed. G. Das Bluth. Gall. *Sang*. A. The Blood.

CRURÆUS MUSCULUS, ſubjacet muſculis vaſtis, femoris oſſis involucro ubique, extima præter, affixus, hujus quatuor tendineæ expanſiones in unum quaſi collectæ validum fingunt tendinem communem, ipſius officium eſt tibiam cum cæteris muſculis extendere. B. Schenkel-ſpier. G. Der Schenckel-mauß. Gall. *Muſcle Crural*. A. The Crural or leg muſcle.

CRUS, ſive MAGNUS PES, Gr. Σκέλος, & Κνήμη, dicitur totum id membrum corporis humani, quod à natibus ad digitorum pedis extremitates extenditur, conſtans ex femore, tibia, & pede cum digitis propriè dicto. B. De Schenkel. G. Der Schenckel. Gall. *la Jambe*. A. The Leg.

CRUSTA LACTEA, eſt ſpecies Achoris, hac tamen cum diſtinctione, quod Achor tantum caput, verum Cruſta lactea obtingit infantibus in lactationis principio, atque non ſolum faciem occupat, aſt univerſam ferè corporis cutim inquinat. Cruſta lactea albicat, Achores vero alium colorem obtinent.

CRUSTA VERMICULARIS, idem quod *Velamentum Bombycinum*.

CRUSTA ULCERIS, vide *Eſchara*.

CRUSTULA, idem quod *Ecchymoma* in oculo, hoc eſt ſanguis, qui ad conjunctivam tunicam à ſuis deſcendit arteriis cum ipſæ crepuerint, à percuſſione, vulnere, ulcere &c.

CRYMODES, eſt febris continua ardens cum inflammatione circa Pulmonem, & proinde ob circulationem ſanguinis inæqualem, frigus magnum partes externas occupat, ex κρυμὸς frigus, algor, & εἶδος forma.

CYSORCHIS, eſt teſticulorum virilium in abdomine occultatio. Ex κρύπτω abſcondo, & ὄρχις teſticulus.

CRYSTALLI, ſunt puſtulæ per univerſum corpus diſperſæ lupini magnitudine, albæ ac inſtar cryſtalli diaphanæ.

CRYSTALLINA TUNICA, vide *Arachnoides Tunica* & *Aranea*.

CRY-

Crystallinus Humor Oculi, etiam *glacialis* dictus, ipſe intra tunicæ uveæ aperturam, quaſi vitrum foramini impoſitum, anterius habet humorem aqueum, poſterius humorem vitreum; cui nectitur ope membranulæ pellucidæ, à Choroeide reflexæ, radios undique adventantes colligit, ac refringit: hujus ſubſtantia inſtar glutinis, aut gummi arboris, admodum pellucida eſt, ac conſiſtentia inſtar ceræ colliqueſcentis prædita, licèt comprimi poſſit, haud tamen ſponte diffluit, duriorque eſt humore vitreo, figura ejus in homine, ad ſpeciem lentis accedit, cujus nempe ſuperficies extima planior, ac intima gibboſior. Cryſtallinus humor dicitur, quia olim humor credebatur eſſe, ſed hodie per Anatomicorum injectiones conſtat, quod componatur ex multis ſegmentis ſphæricis, ſibi immediate impoſitis, pellucidiſſimis, mere vaſculoſis, humorem pellucidiſſimum vehentibus, tamen *Membranulâ* propriâ *Araneâ* dicta includitur; corpus hoc convexiori ſua parte vitreo inſidet humori ibi loci, ubi fovea ſatis notabilis vitreo eſt inſculpta, cujus figuræ exactiſſime reſpondet, atque hac ratione præcipuam dictæ cavitatis partem implet, non vero totam, libere hæret in parte anteriore, & vitreo nectitur parte poſteriore & lateribus. à κρύο- frigus, & συςέλλω concreſco. B. Het kryſtalline vogt. G. Die Cryſtalline feuchtigkeit. Gall. *Humeur Cryſtalline*. A. Cryſtalline humor of the eye.

Crystallisatio, eſt alicujus ſalis depurati in cryſtallos redactio. Proprium eſt ſalium, quibus & Tartarum & Saccharum addere licet. Videlicet hæc in liquore aqueo ſoluta, ſi in frigidum locum repoſita fuerint, concreſcunt in cryſtallos. Ubi nota, ſi nimium liquoris adſit, antequam reponantur, aliquantulum exhalandum eſſe. Porro, poſtquam prima vice Cryſtalli exemptæ fuerint, quia reliquis in liquore ſc. reſtantibus cryſtallis liquor diſproportionatus eſt, exhalet nonnihil, hinc reponatur iterum. Sacchari cryſtalliſatio fit mediante calore, in nimiam enim ſpiſſitudinem ſacchari ſyrupus coquitur, deinde ollis, figuram metæ habentibus infunditur, deinde in Caldariis reponuntur, & quod ſuperfluum per metæ cuſpidem inverſam (perforata enim eſt) deſtillat, & quod cryſtalliſandum metæ lateribus adhæret. B. Kryſtalliſatie. G. Cryſtalliſierung. Gall. & A. Cryſtalliſation.

Cryſtalloides Tunica, idem quod *Aranea tunica.*

Cryſtallus, lapis tranſparens eſt, aquam in glaciem converſam omnino referens. Gemmam ſi vocare licet, modo omnium molliſſimam dixeris, vel à ſimilitudine coloris, qua gemmas colorata Cryſtallus refert, pſeudo-gemmam verbi gratiâ, pſeudo-berillum, pſeudo-topazium, pſeudo-ſaphirum, pſeudo-ſmaragdum, quæ veris gemmis molliores ſunt. Sic & Iris vocata gemma à colore, quem fronti applicata exhibet. Cryſtalli ſpecies eſt. Invenitur variis in locis, etiam in Germania, Bohemia, Ungaria, Cypro & Luſitania, & nonnunquam in agris. Porro, quanquam coloratæ minimè negligendæ ſint, ac præcipuè pſeudo-adamas, quæ aliis nobilior, attamen in præparationibus Chymicis recipitur Cryſtallus propriè ſic dicta, quæ eligenda eſt puriſſima, pellucidiſſima, ac eximiè intenſa. Dicitur *Cryſtallus* à κρύος, gelu, & στέλλω contraho. B. Kryſtal. G. Cryſtall. Gall. *Cryſtal.* A. Cryſtal.

Cubebe, fructus ſunt aromatici, piperis magnitudine ferè, unicum petiolum ſinguli habent. Sapor piperis inſtar eſt. Creſcit eodem ferè modo ac piper, hederæ modo per arbores repit. Fructus racematim cohæret. Flos eſt odoratus. Adfertur ex India orientali. B. Steert-peper. G. Cubeben / Schwantz-pfeffer. Gall. *Cubebe.* A. Cubebes.

Cubiforme, vide *Cuboides.*

Cubitæus, muſculus *internus* eſt vel *externus.* *Primus* oritur à condylo oſſis humeri interno, confundens principium cum palmari ſublimi, per interiorem & anteriorem cubitus partem extenditur, inſeritur forti tendine oſſiculo carpi, quod primi ordinis eſt extimum, ſupra digitum minimum. Alter *externus*, ab externa brachii apophyſi emergens, juxta cubi externi longitudinem ſtratus, auricularem infra digitum propè metacarpios quartum tendine deſinit ſpectabili. Vocantur quoque *Ulnares.* B. Elleboogs ſpier. G. Der ellebogen mauß. Gall. *Muſcles cubital interne & externe.* A. The benders of the wreaſt.

Cubitus, *Plauto* gibber brachii. ὠλέκρανον *Athenienſibus*, ἀγκὼν *Rufo.* κύβιτον, κύβωλον. Eſt media pars inter humeri os & carpum; componitur ex duplici oſſe,

 ulna

ulna ſc. & radio: quorum extrema quidem commiſſa ſunt; inter media autem ab invicem ſecedunt, quamvis membranoſo ligamento copulata, à κύπτω pronus ſum, inclino caput, nempe, in cubitum. B. Elleboog / voorarm. G. Ein Ellnbogen. Gall. *l'avant-bras*, *le Coude*. A. The Elbow.

Cubitus, eſt menſura quanta patet à cubiti flexura uſque ad ſummum medium digitum, quæ ſex palmis digitiſve viginti quatuor conſtat. Gall. *une Coudée*.

Cuboides ſeu Cubiforme, eſt quartum os tarſi in utroque pede, quod & *os. teſſeræ*, *grandinoſum*, & πολύμορφον vocatur, ex κύβος cubus, & εἶδος forma. B Het taerling-been. G. Das Würſſel-bein. Gall. *l'Os Cuboïde*. A. The Die like bone.

Cucullaris Musculus, ſeu Trapezius, eſt primus ſcapulæ muſculus à figura *Cucullaris* dictus. Incipit ab occipite & colli vertebrarum ſpinis, & ſubinde pluribus dorſi ſuperioribus; inſeritur tendine lato partim ſpinæ ſcapulæ, partim acromio & claviculæ. B. De Monnik-kaps ſpier. G. Der Gucken gleiche mauß. Gall. *Muſcle Trapeze*. A. A muſcle in forme of a Monks cowl, or hood.

Cucuma, idem quod *Abenum*.

Cucumer, Cucumis, Eſt planta, quæ habet caules plurimos, villoſos, repentes; quibus alternatim adnaſcuntur folia, ampla, lata, anguloſa, inciſa & dentata, aſpera, repentia, flores ſunt monopetali, campaniformes, patentes, quinquifidi, flavi, ex quibus alii ſteriles ſunt, nulli embryoni adhærentes, alii fæcundi embryoni inſidentes, qui deinde abit in fructum variæ & ſingularis figuræ, (eſt enim oblongus, rotundus aut tortuoſus,) carnoſum, edulem, mollem, viridem aut flaveſcentem, verrucis aliquando præditum, corticem tenerum habentem, teretem in terna vel quatuor loculamenta diviſum, ſemina oblonga, plana, alba, continentia, in medio paululum tumida ſeu convexa, candicantia, ad extremitatem acuta, ſeminibus melonum anguſtiora, corticem durum habentia, in quo latet amygdala dulcis, unctuoſa, ſaporis grati: radix fibroſa, alba, recta: hæc planta in hortis colitur. Varroni dicitur à curvore, quaſi curvimer: plerumque enim incurvantur. Gr. Σίκυς & Σίκυος à

σικύος & κίειν concutere, ire; quia hæc planta longè lateque ramos ſuos ſpargit, vel à κύειν, quod ſcilicet appetentiam concumbendi minime ſtimulet. Sunt qui *Anguriam* appellant. B. Komkommers. G. Gurcke/ Cucummer. Gall. *Concombre.* A. A Cucumber.

Cucupha, eſt integumentum capitis, fit ex cephalicis magis odoratis, quæ in pulverem redacta, cotone moſchato excipiuntur, & inter pannum ſericum interpunctantur, quod adverſus catharros (ut dicuntur) alioſque capitis morbos ſuper caput geritur, vel pileo intus aſſuitur. B. Een kruid-mutsjen. G. Ein Kräutermützlein. Gall. *Bonnêt odoriferant, ou Cephalique.* A. An odoriferious cap for the head.

Cucurbita, eſt vas Chymicum turbinatum ex terra vel vitro confectum, deſtillationibus per alembicum inſtituendis, aptum. Quandoque etiam pro cucurbitula ſumitur. B. Een kolf/ zyppglas. G. Ein kolb/ cucurbit/ kurbs. Gall. *Cucurbite.* A. A cucurbite, or Gourd-like-veſſel.

Cucurbita, Eſt planta, quæ habet plures caules ſarmentoſos inſtar digiti craſſos, longos, repentes, aut ſcandentes cum capreolis: folia ſunt ampla, magna, rotunda, mollia, lanuginoſa, in margine aliquantulum crenata; flores albi, campaniformes, ut plurimum quinquifidi, villoſi; ex quibus quidam ſteriles ſunt, nulli embryoni inſidentes; alii vero fœcundi, ſeu inſidentes embryoni; qui abit in fructum, in quibuſdam ſpeciebus teretem & longum, in aliis lageniformem, vel inflexum; in ſex loculamenta plerumque diviſum, fæta ſeminibus pallidis, planis, oblongis, hinc obtuſis, inde latioribus; & quaſi introrſum emarginatis, ſeu auriculatis duabus apophyſibus, quaſi anguloſis eminentibus; & duabus lineis per longitudinem excurrentibus notatis; hic fructus habet corticem durum, lignoſum, flaveſcentem; ejus caro eſt fungoſa, medulloſa, alba & inſipida: radix tenera & fibroſa; hæc planta in hortis colitur: Latini vocarunt à concurvatu, quod facile, ſi quid obſtiterit, quod minus extendatur, concurveſcat. Græci ex adverſo vocabulum impoſuere, Κολοκύνθην, nominantes, quod ſc. pumili breveſque ſint partus, quos paſſim enititur, cum tamen corporis mole, omnes herbarum arborumve fructus

videantur ſuperare. B. Kalwoerden. G. Ein Kurbs / Kurbis. Gall. *Callebaſſe*, *Courge*. A. Gourd.

Cucurbitini Lumbrici, ſunt vermes lati ſemini cucurbitæ ſimiles, omnium longiſſimi, quampluri-mas ulnas interdum æquantes, in humanis inteſtinis reperiundi; vocantur quoque *Tæniæ*. *Lumbrici lati*. B. Kauwoerde-zaat-gelijke wormen. G. Kurbs ſamen gleiche wurmen. Gall. *Vers Cucurbitins*. A. Worms like the ſeed of a gourd.

Cucurbitula ſeu Cucurbita, eſt vas ventricoſum, ex vitro vel ſtanno conflatum, quod corpori cum ſcarificatione; vel ſine applicatur, ad ſanguinem extrahendum: ſi ſine ſcarificatione inſtituitur, *Cucurbita cæca & Ventoſa* appellatur: Gr. σικύαν κȣ́φlω vocant. B. Een blinde kop. G. Blind-köpff. Gall. *Ventouſe* vel *Ventouſe ſeche*. A. A blind Cupping-glaſſ. Cucurbitulæ apponuntur in partibus maximè carnoſis, ubi vaſa magna & nervi lædi non poſſunt. *Tractio* illa quæ fit in cucurbitulis applicatis hoc modo peragitur: poſt cutis ſcarificationem, aër in cucurbitula contentus vi flammæ vel ſtupæ incenſæ rareſit & dilatatur, poſtea vero frigefacto & condenſato aëre interno minus ſpatium occupatur, tum aër externus premens carnem, ſanguinem in cavitatem cucurbitulæ propellit. Gr. σικύαν κατὰ χαζῶ appellant. Cucurbitularum duo genera ſunt, *inquit* Celſus, *æneum & corneum*. Ænea, altera parte patet, altera clauſa eſt. Cornea, altera parte æquè patet, altera foramen habet exiguum. In æneum linamentum ardens conjicitur, ac ſic os ejus corpori adaptatur, imprimiturque, donec inhæreat. Cornea, per ſe corpori imponitur; deinde ubi ea parte, quà exiguum foramen eſt, ore ſpiritus adductus eſt, ſuperque cera cavum id clauſum eſt, æquè inhæreſcit. At ſi cætera defecerunt, caliculus quoque aut pultarius, oris compreſſioris, ei rei commodè aptatur. Ubi inhæſit, ſi conciſa ante ſcalpello cutis eſt, ſanguinem extrahit: ſi integra eſt, ſpiritum. Ergo ubi materia, quæ intus eſt, lædit, illo modo, ubi inflatio, hoc imponi ſolet. *Corneis* hodiè utuntur *Ægyptii*, ut patet ex *Proſp. Alpino*. B. Koppen / laat-koppen / kop-glazen / potten. G. Köpffen / ſchrepffen / ein ſcrepff / bad-koff. Gall. *Ventouſe*. A. a Cupping-glaſſ.

Cu-

Culeus, eſt Veterum magna menſura, quæ capit urnas quadraginta.

Culmus, frumenti calamus eſt, qui ſpicam ſuſtinet.

Culus, vide *Anus*.

Cuminum, ſeu Cyminum, Planta eſt officinalis, ſpecies eſt carvi, habet caulem in multos ramos diviſum: folia ſunt ut Fæniculi minutim inciſa, ſed minora: flores in umbellam creſcunt in ſummitate ramorum, coloris albi: ſemina his ſuccedunt bina ſibi invicem juncta, oblonga, ſtriata, minima, acuta ab utraque parte, coloris cinerei, glauceſcentis aut flaveſcentis, odoris penetrantis & ingrati, ſaporis plerumque acris ſub amareſcentis; radix tenuis, oblonga, quæ perit ſemine maturo. Cæterum ſatis convenit cum fæniculo, dicitur παρὰ τὸ κύειν prægnans eſſe. *Sato*, inquit Plinius, *pavitum terra:* prægnantibus enim ſalutare, vel ἀπὸ τ̃ κύμβε, quod fundum ollæ fictilis denotat, *b* in *i* vel *v* mutato. Fundus ollæ fictilis ſordidus ab igne eſſe ſolet. Homines enim parcos, ſordidoſque κυμινοπρίστας vocarunt. Alii derivant à καίω calefacio, quia calefacit, ſed minus recte, ut mihi videtur. B. Komyn. G. Kümmich / Kümmel. Gall. *Cumin.* A. Cummin.

Cuneiforme Os, dicitur à cuneo, cujus formam referri volunt: Antiquis πολύμορφον *Multiforme*, ob varios, quibus aſperatur intus & extra, proceſſus, in media cerebri baſi ſitum habet, eique baſis inſtar ſubſternitur, ita ut omnia ferè capitis, maxillæque ſuperioris oſſa tangat. Hinc quoque *Baſilare os* dicitur & *Sphenoides os.* Vide *Baſis*. B. Het wigge-been. G. Daß Keilgleiche-bein. Gall. *l'Os Sphenoïde, Baſilaire, ou Cuneiforme.* A. The Wedge like bone.

Cuneiformia Ossa, ſunt quæ quintum, ſextum & ſeptimum os tarſi conſtituunt. *Sphenoidea, Innominata & Calcoidea Fallopio* dicta. B. De wigge-beentjes. G. Das keil beinlein. Gall. *les os Cuneiformes.* A. The Litle wedge like bones in the foot.

Cunnus, eſt pudendum muliebre, ex Clitoride, Nymphis, Labiis &c. conſtans à κύω pario, concipio. Vocatur etiam Natura *Plin.* Muliebria *Eid.* Cunnus *Horatio. Virg.* Hortus *Ovid.* Genitale arvum *Virg.* utrumque honeſta metaphora. ſic κῆπος *Laërtio*, νέμος *Heſych.* Interfemineum *Apul.* vulva, porcus *Varroni* ad imitationem

Gr. φύσις *Artemidoro*, χοῖρος κλεὶς *Rufo*. σάκανδρος, ἀπόῤῥητος μυχὸς *Suidæ*. δέλκος *Etymol.* βλῆχον, τρῆμα, ὕσακος, μύρτον, μέλαθρον *Heſych.* κληιτωρὶς, φορμίσιον *Ariſtoph.* διασφὰξ *Euſtathio*, γέῤῥον, ἐπίσειον, ἴκταρ *Hippocr.* κένταυρος teſte *Euſtathio*, apud *Theopompum*, ὀρθαγόρας, & βυστὸς *Ariſtoph.* γλωττοκομεῖον *Eubulo* comico, σινδικὸν teſte *Stephano* παιδοπόρος, γένεσις *Epigr.* δέλτα, σύρος. B. De Vrouwlykheid. G. Die Weibeliche ſcham / das geburt glied. Gall. *La Vulve, la partie Honteuſe d'une Femme.* A. The Privie parts of a womam.

Cupella, Copella & Capella ſive Catinus, eſt catillus ex cineribus oſſium elixiviatis depuratiſque, aut aliis rebus compoſitus, in quo, dum ſummo igni reſiſtere poteſt, aurum & argentum à bracteis ſuis depuratur. Vide *Catillus Cinereus.* B. Een Kapel / een Kom. G. Ein Kapell. Gall. *Coupelle.* A. A Teſt Cupell.

Cupressus, idem quod *Cypreſſus.*

Cuprum, vide æs.

Curatio, ſeu Medela, eſt recta ratio & ordo inveniendi per intentiones & indicationes, certa cuique morbo remedia, quibus ſanitas amiſſa reſtituatur. Gr. θεραπεία. B. Genezinge. G. Geneſung / Artzney / Cur / Heilung. Gall. *Curation, Gueriſon.* A. An healing or Curing.

Curculio, idem quod *Cion.*

Curcuma, ſive Crocus Indicus, eſt radix exotica, non tantum croceo colore apparens, ſed & eodem alia tingens. Duplex communiter eſt, aliquando longa, aliquando radice rotunda: hæc multo acrior priori exiſtit, atque cum zingibere ſæpe affertur: Folia habet & floſculos cannæ Indicæ junioris ſimillimos, qui plura deſiderat, conſulat Hortum Lugduno-Batavum, ab *Hermanno* editum, derivatur ab arabica voce *Curcum*: eſtque crocus Indicus. Sed alii nomen inditum putant ab inæqualitate, quam habet, lupatis equorum ſimili; lupata multis nodis ferreis ſibi cohærentibus olivarum inſtar quondam fiebant, hodieque etiam fiunt. B. Geelzugt-wortel / Curcuma / Indiaanſe Saffraan. G. Gelbwurtz / Geelſucht-wurtz. Gall. *Curcuma.* A. Turmerick.

Cuscuta, & Cassutha, eſt planta officinalis, an

an à *Caſſus*, quia plantis noceat? an à *Caſſis*, rete venatorium, quod plantas reti quaſi involvat? an à cuſtodire, quod plantas circumvolvendo cuſtodiat? B. **Schorſte/ wrange/ vilt-kruid.** G. Filtz-kraut/ Flachtz-ſeyden/ Todtern/ Seyden-kraut. Gall. *Goute du Lin*, *Cuſcute*. A. Dodder.

Cuspis & Hamus, eſt faſciæ ſpecies: ſunt binæ faſciolæ, quæ & convenientem longitudinem habent, & duorum digitorum latitudinem non excedunt, mediæ humerorum capita complexæ dependent, & tam à dorſo, quam ab umbilico fibulâ excipiuntur, poſt hæc inter ſe junguntur: quo facto obvolvit geranis in ſpeciem fiſcellæ. B. **Spits-band** & **Angel-band.**

Custos Oculi, eſt inſtrumentum, quo in operationibus quibuſdam circa oculum præcavetur, ne oculus lædatur. B. **Een oogbewaarder.** G. Augwächter. Gall. *Gardien des yeux*. A. The Preſerver of the eyes.

Cuticula, eſt operimentum cutis, ſine ſenſu, membranæ modo, ſupra univerſam cutim foris extenſa, innumeris porulis pervia, ad externarum injuriarum declinationem, vaſorum cutaneorum occluſionem, & dum nudos nervos tegit, ad perfectiorem qualitatum tactilium perceptionem, ſquammulis minimis accommodata, in ſulcos areaſque exſculpta. Nutritur, nam amiſſa denuo reſtituitur, licet ejus vaſa minus ſint conſpicua. Non condenſatur frigore, quoniam in fœtibus abortivis, eam ſæpe oſtendi. Nec vaporibus oleoſis condenſatur, propterea quod vapores condenſati, facillimo negotio eluuntur. Gr. ἐπιδερμίς. vid. *Epidermis*. B. **Het velletjen/ opperhuidjen.** G. Ein Häutlein/ daß äuſſerſte Häutlein. Gall. *La ſur peau*, *l'Epiderme*. A. The cuticle or litleskin.

Cutis, in vivo homine. Nam *Pellis* eſt à carne jam diducta, quæ & *Exuviæ*: Illa χρώς, hæc vero δέρμα, παρὰ τὸ δέρειν, & δορά, & στέρφος *Lycophr.* παρὰ τὸ στέρφειν τὸ σῶμα ἀμφιεννύμενον, & ῥινὸς *Homero*, ἀνθρωπίνη *Herodoto*, δερβιστήρ. Eſtque velamentum totius corporis externum, ſive membrana ſatis craſſa, ex filamentis vaſorum ſanguineorum, Lymphaticorum, nervorum, variè inter ſe complicatis contexta, quibus glandulæ numeroſæ, & lymphæ ductus, ſive ſudoris & vaporum vaſa excretoria denſiſſimè interponuntur; plurimis poris hinc inde pervia eſt, variis

in locis ſenſibiliter ad neceſſariorum introitum & exitum perforata, ut circa os, nares, oculos, aures, pudendum, anum, &c. in capite eſt craſſiſſima; in cervice, dorſo, &c. mediocriter dura eſt; rarior in facie, pene & ſcroto; tenuis in lateribus, tenuiſſima in labiis, in quibuſdam locis ut in cubito, fronte, plantis pedum &c. firmiter cohæret. B. De huid. G. Die Haut / oder Fell. Gall. *la Peau.* A. The Skin.

Cyamus, eſt faba: Euſtachius dictum vult παρὰ τὸ κύειν αἷμα, prægnans eſſe ſanguine, vel ſolummodo à κύειν quod granis intus prægnans eſſet, vel quod facie prætumida viſeretur. Lat. *Faba.*

Cyanus, Eſt planta, quæ habet caules multifidos, anguloſos, lanuginoſos, excavatos, ramoſos, albeſcentes: folia ſunt oblonga, anguſta, profunde inciſa ut dentis Leonis, villoſa, coloris viridis palleſcentis: flores in ſummitate ramorum creſcunt, magni floſculi, plurimis ſcilicet floſculis ſed diſſimilibus conſtantes: Alii enim, qui meditullium occupant, cæteris minores ſunt, in lacinias æquales diviſi; cæteri vero ad circumferentiam poſiti, longe majores ſunt, magiſque conſpicui, & veluti bilabiati, utrique embryoni inſident, & calice ſquammoſo non aculeato comprehenduntur: Embryo autem dein abit in ſemen oblongum pappis inſtructum: radix minima, lignoſa, fibroſa: creſcit inter ſegetes: nonnullis *Baptiſecula*, quod ſecantibus & metentibus officiat, retuſa, in ejus occurſu, falce. Nam & ſeculam Veteres falcem dixerunt. Rectius tamen *Blaptiſecula* vocaretur, quod χλάπτειν Græcis, nocere ſignificat. Noſtri *Florem frumentorum* nominant, quod ſc. in frumentario naſcatur agro. *Cyanus* hæc, planta dicitur ob florem, quem profert, cæruleum, aut quod honorem, nomenque dederit cæruleo colori, an à χάος aer, cælum? B. Koorn-blom. G. Korn-blam. Gall. *Aubifoin*, *Blaveole*, *Bleuet Peroole.* A. Blew bottles, corn flower.

Cyathus, Barbaris *Bickarium*, forſan à Germanico. G. ein Becker. Arab. corruptè *Alcuatus* & *Alcuatum*, item Cuathum, mutatâ in tenuem aſperâ, nomen duxit, παρὰ τὸ χύειν, à fundendo nempe, vel ut aliis placet, hauriendo vino in Græcorum conviviis, ubi ſimpulo ſacrificiis relicto ſucceſſit: Unde à Gr. κυαθίζω, *Plauto*

Cyathiſ-

Cyathiſſare, idem quod *Propertio* ad cyathos, & *Juvenali* Sat. XIII. *Suetonio* ad Cyathum ſtare, *hoc eſt*, pocula miſcere, ſeu ritu Veterum conviviis ſolenni, cyatho poſcentibus convivis potum admetiri. De quo rei literariæ Dictator *Scaliger*, *Suidæ* preſſius cum *Phavorino* ἀντλητήριον, μέτρον ὑγρȣ̃, *Heſych.* μικρὸν, ἢ ἀντλητήριον. Menſura eſt tam aridorum quam liquidorum, non, ut quibuſdam viſum, poculum vulgare, verum ſextarii pars octava; ſed ad drachmarum pondus decima, ſecundum Atticos, duodecima Simlero & Menæ, quomodo *Plinius* accipit. Oribaſ. Drach. XII. obſervatione communi, cui *Fernelius* ſubſcribit, quibus addit *Ægineta* ℈IV. quod *Angelocrat.* ℥Iß ʒI. & ℈I expreſſit. *Nicandri* interpres περὶ μέτρων: ὁ κύαθος, inquit, ἔχει μνᾶς μικρὰς, ἤτοι μύστρα μικρὰ δύο τὸ γὰρ μύστρον ἔχει σταθμὸν σταγίων τριῶν, ἤτοι ἐγγίων ἥμισυ. ἐν ἄλλοις δὲ φασὶν ὅτι ὁ κύαθος ἔχει σταθμὸν ὀγγίας μιᾶς ἡμισείας. *Heſychius* ὀγγιῶν β' adſtipulante *Phavorino* & *Fuchſio*, qui ad cap. 6. ſect. I. Antidotarii *Myreſp.* notat *Nicolao* eſſe unc. ij. etſi Veteribus Græcis pro diverſa liquorum ratione variet, ſunt qui putant continere vini unciam unam, dragmas quinque & ſcrupulum unum, vel ſeſquiunciam olei.

Cyclamen, ſeu Arthanita, dicitur ἀπὸ τȣ̃ κύκλȣ ab orbe, tum ob folii circinatum ambitum, tum ob orbicularem bulbum, vocatur etiam ἰχθυόθηρον, quod piſces eo necantur. Romani *Raptum terræ*, quoniam ejus radix in terra velut Raptum extuberat. Qua ſane ratione *Terræ tuber*, quod in molem quandam intumeat: aut *Umbilicum terræ*, quoniam ut Umbilicus circinata forma emergit, ſic & Cyclaminus ſub terra conſpicitur, etiam appellarunt. *Panem porcinum* haud dubie primum vocarunt bubulci, qui pecori ſuo radicem hujus gratam pabulis cognoverunt. Cæteri antiquum cyclamini nomen ignorantes, quod ſæpius radicem in orbem circum actam, intuerentur, quæ non in globum intumeſcens, ſed veluti preſſa ſeſe in latitudinem explicaret, qua forma quotidiano uſu panes viſuntur *Terræ panem* cœperunt appellare. B. Verkens-brood / Aard-appel. G. Erd-apffel / Säu-brodt. Gall. *Pain de Pourceau.* A. Sow-bread.

Cyclisci, ſunt ſcalpra ſemilunaria, operationibus Chirurgicis accommodata, ἀ κύκλος circulus.

Cyclophoria Sanguinis, idem quod *Periodus ſanguinis.* Ex κύκλος circulus & φέρω, fero.

Cydonia Malus, vide *Cotonia.*

Cyema, idem quod *Embrion*, à κύω pario.

Cylindrus, eſt emplaſtrum oblongâ formâ, volutum Medicis *Magdaleo*, μαγδάλια. B. Een zalf-rolle / rolle. G. Ein pflaſterrolle. A. A plaiſter made into the form of a Roll.

Cyllosis, vide in *Cyllum.*

Cyllum, eſt crus exterius luxatum. Item claudus & curvus, à κυλλόω claudum reddo, Unde *Cylloſis* claudicatio.

Cyma, Cymæ, ſunt teneri cauliculi, *juli* dicti, vel potius, cymæ ſunt herbarum delicatiores teneriores que colliculi, quos à prima germinatione, in ſumma ſtirpe proferunt. Nam cum vernum tempus appetit, primo quoque foliorum pullulatu, præcluſis adhuc florum calycibus, quoſdam quaſi turiones, olus ſubminiſtrat, in quibus floris primum, mox ſeminis fœtus concluditur. B. Spruite / Scheute. G. Die Kelmen / Schößlein der kräuter. Gall. *Sommité, la Cyme, les Tendrons des chous.* A. Little Shoots, or Sprouts.

Cymbalaria, putant à cymbalio nomen corruptè traxiſſe hanc herbam.

Cymciforme Os, vide *Naviculare os.*

Cyminum, vide *Cuminum.*

Cynanche, & Λυκάγχη *Aurel.* quod canes ac lupos frequenter afficiat: eſt internorum muſculorum laryngis inflammatio, cum reſpiratione difficillimâ & febri continuâ. Ex κύων canis & ἄγχω ango. Vide *Angina.*

Cynanthemis, eſt cotula fœtida, ſeu flos caninus, ex κυῶν canis, & ἄνθεμις ab ἄνθος flos.

Cynanthropia, eſt rabies canina, quâ ægri lucem & quævis clara ac ſplendida fugiunt, aquam metuunt, ac ad ejus conſpectum & commemorationem contremiſcunt. Naſcitur plerumque ex veneno rabidi animalis, ut Canis, Lupi, &c. homini per morſum vel quovis alio modo, communicato, ex κύων canis, ἄνθρωπος homo, & ὄπτομαι video. B. Een dolle honts beet. G. Der von einen tollen hunde gebiſſen iſt. Gall. *la Rage, Morſure de Chien enragé.* A. Madneſſ cauſed by the bieting of a mad dog. Non-

nunquam deſignat delirium melancholicum, in quo homines ſeſe credunt in canes mutatos, quorum actiones omnes æmulantur.

Cynicus Spasmus, vide *Spaſmus Cynicus.*

Cynobotane, eſt herba canina ſeu cotyla fætida, ex κύων canis & βοτάνη herba.

Cynocoprus eſt ſtercus caninum, ex κύων canis & κόπρος ſtercus.

Cynocrambe, Κυνία & Ἀνάζωσις, eſt braſſica canina, ſeu mercurialis. Ex κύων canis, & κράμβη braſſica.

Cynodes Orexis, eſt appetitus caninus, ſive fames præter modum aucta, nullo utcumque copioſo cibo ſedanda. Oritur ex fermento ventriculi nimium aucto, vel acrimonia quadam, vel robore fibrarum nimio. ex κύων canis, εἶδος forma, & ὀρέγνυμι. B. Honts honger. G. Hunds hunger. Gall. *Faim canine.* A. Canine appetite, or dog like hunger.

Cynodesmus, eſt vinculum, quo membri genitalis cuticula cum glande colligatur, ex κύων canis, eo quod *Caninum vinculum* nuncupatur, & δεσμὸς vinculum, à δέω vincio. B. Honds-band. G. Hunds-band. Gall. *Lien de chien.* A. Band of the dog.

Cynodontes, ſunt dentes illi inter molares & inciſores poſiti, quatuor numero. *Canini*, *Columellares* & *Oculares* dicti, ex κύων canis & ὀδὼς dens. B. Honts-tanden / oog-tanden. G. Die Spitz Zähne / oder Augen Zächn. Gall. *Dents canines, ou œilleres.* A. The eye Teeth.

Cynoglossum, eſt Herba, quæ habet plures caules duos pedes altos, ramoſos, lanuginoſos: folia ſunt longa, anguſta, acuta, lanuginoſa, mollia, albeſcentia, odoris penetrantis: flos monopetalus, infundibuli formis, & multifidus, hujus piſtillum abit in fructum, ex quatuor capſulis conſtantem; utplurimum aſperis, & ſemine fere plano fætis, placentæ pyramidatæ & quadrilateræ affixis; radix oblonga, craſſitie digitali, foris ex atro rubens, intus albida, ſaporis fatui mucoſi, aliquando ſubdulcis, odoris graviuſculi, aliquid fætidi canis redolentis, narcotici, ſi creſcit in locis uliginoſis, in ſiccioribus inodora fere, admota naribus ſomnum conciliat. Lingua canina, ob canis linguæ ſimilitudinem, quam folia referunt, dicta. vel quia hujus plantæ foliis credebant ſic demulcere poſ-

ſe

ſe vulnera, ſic ut a lingua canina ſit. Ex κύων canis, & γλῶσσα lingua. B. **Honds-tonge.** G. **Hunds-zung.** Gall. *Langue de Chien.* A. Hounds-tongue.

Cynorexis, idem quod *Cynodes Orexis.*

Cynorhodos, eſt roſa canina, ex κύων canis & ῥόδον roſa. B. **Honds-roze.** G. **Hunds-roſen.** Gall. *Roſe de Chien*, *Roſier Sauvage*, *Eglantier*, *Chinorrodon*, *Gratecu.* A. Dogs roſe or wild Roſe.

Cynosbatos, eſt Rubus caninus; ex κύων canis, & βάτος rubus, idem quod *Cynorhodos.*

Cynosorchis, eſt teſticulus caninus, ſatyrii ſpecies, ex κύων canis, & ὄρχις teſticulus. B. **Honds-kulkekens.** G. **Hund-knaben/ knaben-kraut.** Gall. *Satirion de Chien*, *Couillon de Chien.* A. Dogs-ſtone like Statyrion wort.

Cyparissus, idem quod *Cypreſſus.*

Cyperus, duplex eſt, *Longus & Rotundus.* Longus, ſive odoratus, vel officinarum habet folia porri, ſed longiora, duriora, tenuiora & acutiora: caulis eſt rectus, duos circiter pedes altus, ſine nodis, trigonus, medulla alba plenus, flos apetalus eſt, plurimis ſcilicet petalis conſtans in capitulum ſquammoſum collectus; in ſquammarum autem alis oritur piſtillum, quod deinde abit in ſemen plerumque triangulare: radix oblonga, craſſa inſtar cygni plumæ, nodoſa & geniculata, contorta, repens, fractu contumax, fibroſa, flexilis, foris coloris ſubobſcuri, intus griſei, ſaporis ſuavis, ſub acris, & aromatici paululum exſiccantis, odoris fragrantis, ad nardum accedentis. Cyperus rotundus, habet radicem rotundam, olivæ magnitudine & figura, foris rufam, ſcabram, intus albam, pluribus ex uno capite, tenuibus quaſi filis dependentibus, ſaporis & odoris ejuſdem cum cypero longo; creſcit in India Orientali nempe in Java, & aliis in locis. Adfertur ex Italia, Syria, Alexandria, India &c. eſt Junci ſpecies, à radicis effigie, quæ pixidulam aut poculum, vaſculumve puſillum imitatur, dictus videtur, ſiquidem apud Theophraſtum folliculus ulmi κύπερος τῆς πτελέας legatur. juxta aquas facile ſuccreſcit, & radices odorem gratum ſpargunt. B. **Cyper-wortel.** G. **Cyperwurtz.** Gall. *Souchet-long*, *Souchet rond.* A. Cyperus.

Cyphoma, idem quod *Cyphoſis.*

Cyphos, idem quod *Cyphoſis*.

Cyphosis, Lat. *Incurvatio*, eſt ſpinæ dorſalis verſus poſteriora incurvatio, à κύπτω inclino. B. **Een bult / gebugchelt.** G. **Ein Buckel / ein Hocker.** Gall. *Boſſe*. A. A Bunch back.

Cypressus ſeu Cupressus, eſt arbor frondis amænæ, procera, valde ramoſa, pyramidalis: lignum habet durum, compactum, odoratum, coloris flaveſcentis, cariei non facile obnoxium: folia ſquammatim ſibi mutuo incumbunt, profunde ſunt inciſa, ut in Tamariſco, ſed magis carnoſa, duriora, & firmiora: flos mas amentaceus, ſquammoſus, apices pulverulentos habens: fructus eſt quaſi nux nucis moſchatæ magnitudine, ſubrotundus, ſiccus, griſeus, dehiſcens in multos quaſi clavos, ſub quibus ſemina anguloſa, plana, rubicunda, medulloſa: Hæc arbor ſemper viret, diſtinguitur in marem, qui ramis eſt extra ſe expanſis, quæ vero ramos in metæ faſtigium erectos habet, dicitur fæmina: creſcit in Græcia, Italia, Hiſpania, Creta & Aſia, quæ in regionibus calidis creſcit, fundit reſinam, quæ per inciſionem in trunco arboris, factam, educitur. derivatur ἀπὸ τοῦ κύειν παρίσους τοὺς ἀκρεμόνας, *à partu parilium ramorum.* Poëtæ tamen cupreſſum à Cypariſſo in hanc arborem converſo dictam putant, Plutoni ſacra eſt. B. **Cypres-boom.** G. **Cypreſſen-baum.** Gall. *Cypres*. A. The Cypreſſ-tree.

Cyprus ſeu Alcanna, eſt Arbuſcula: Dici videtur à Venere, quæ Græcis appellatur κύπρις, quoniam fœminæ ſeſe eadem tingunt.

Cyrtoma, eſt gibbus dorſi. Item tumor contra ſanitatem in quacunque corporis parte excitatus, à κυρτόω incurvo.

Cyrvosis, idem quod *Cyrtoma*.

Cyssaros, eſt inteſtinum rectum, item podex: κύρσος enim ſive κύσος podex.

Cysthepaticus Ductus, eſt is, qui in ductum hepaticum & folliculum fellis implantatur. Inſpice Anotomiam noſtram.

Cystica, ſunt Medicamenta adverſus Veſicæ morbos, à κύστις veſica.

Cysticus Ductus, ſive Bilarius, idem quod *Porus Bilarius.*

Cyti-

Cytinus, & flos ſativæ punicæ. Plinius cytinum interpretatur primum partum punicæ florere incipientis; à κύω prægnans ſum.

Cystis, eſt veſica urinaria, aut fellis, à κύω prægnans ſum, quia aliquid continet.

Cystis Cholidochus, idem quod *Folliculus fellis.*

Cystotomia, eſt veſicæ ſectio; ſed per illam intelligitur *Lithotomia*, vide ſuo loco.

Cystus Fellis, idem quod *Folliculus Fellis.*

Cytisus, eſt frutex, qui creſcit ad altitudinem quatuor vel quinque pedum: caules ſunt tenues, lignoſi, in multos ramos anguloſos, flexiles, & virides ſe extendentes: folia terna, acuta, villoſa: flores ſunt papilionacei, leguminoſi, coloris flavi, raro albi: flori ſuccedit ſiliqua plana, ampla, nigra, villoſa, in duas partes dehiſcens, fæta ſeminibus planis & oblongis: radix diviſa eſt in multos ramos, nervoſos, flexiles, flavos: tota planta habet odorem penetrantem, & ſaporem amarum: creſcit in locis deſertis & montibus: ſic dictus à Cythiſo vel Cythno inſula, in qua inventus eſt, & abundat. Malunt alii à Cynthyſa inſula, quæ è Cycladibus eſt, nomen accepiſſe. Gall. *Citiſe.*

D.

Δ Olim per hanc literam majuſculam myſticè febrem quartanam denotabant.

Dacrydium, eſt ſuccus Scammonii induratus, & cydonio excavato inditus, qui paſta obductus in furno vel ſub cineribus aſſetur, & poſtea exemtus ſervetur uſui, purgans eſt, creditur autem Scammonii vis violenta ſic corrigi, & hac præparatione applicata tutius operari. Latinis *Lachrymula*; δακρυ enim eſt lachryma.

Dacryodes, ſive Lacrymosus, eſt ulcus continuo ſaniem aut ichorem effundens. Gr. Δακρυῶδες ἕλκος; à δακρύω lacrymo.

Dacryon, idem quod *Lacryma*, à δακρύω lacrymo.

Dactylios, podex eſt, ſunt qui eo nomine rectum

ctum inteſtinum intelligunt, nonnunquam circulus eſt; paſtillus ſive orbiculus, quo in Medicina utimur, à δάκτυλος digitus.

Dactylus, eſt fructus palmæ, oblongo-rotundus, dulcis, intus duriſſimum continens nucleum. Arbor procera eſt, viginti paſſuum & amplius, creſcit in Judæa, Syria, Ægypto, Africa, India &c. Folia enſibus ſimilia habet, deorſum cannarum modo decidentia. Vere floret. Ramus enim quodam involucro oblongo, veſicæ modo, ad ver uſque clauſo, & tunc aperto præditus, flores emittit parvos, albos, odoratos, racematim deorſum ab involucro reſidentes, ac pendentes. Autumno fructus maturantur. Cujus ramum una cum dactylis appendentibus hic loci me vidiſſe memini, à Latinis appellatur *digitus*. Codices fortè malè dactylum habent pro Balano, quod glans eſt: & illi fructus glandes ſunt, ergo: ſimilitudinem enim cum digitis nequaquam repræſentant. Dicitur & φοῖνιξ, hinc compoſitio illa *Diaphœnicum* dicta, inde nomen habet, recipit enim dactylorum pulpam. B. Dadelen / daepen / dalen. G. Datteln. Gall. *Dattes ou Dactes*. A. a Date.

Danich, pendet grana octo, idem quod *Lupinus*.

Daphne, eſt laurus: cujus folia, dum uruntur, ſonant, crepitant, à δαίω vel δαῶ uro, & φωνῶ ſonitum do. Alii à Daphne puella in Laurum converſa denominationem trahunt. Vide *Laurus*.

Daphne Alexandrina, vide *Laurus Alexandrina*

Daphnoides, eſt Laureola, ſic ob Lauri ſimilitudinem dicta, ex δάφνη laurus & εἶδος forma.

Darsis, eſt excoriatio cutis, à δέρω excorio. Vide *Intertrigo*.

Dartus, eſt membrana ſcroti, quæ celluloſæ tunicæ eſt lamella interior, cui accreſcit muſculus corrugator; eſtque vera burſula, ambiens Teſtem undique, cui ab altera parte alia ſimilis accreſcit, ſicque ſeptum dictum conſtituunt, vel potius faciunt duo ſcrota, unicuique teſti unum, hinc proprie ſeptum dici non debet à δέρας pellis.

Dasymma, eſt palpebræ internæ inæqualitas ſuperficiaria cum rubore, à δασὺς hirſutus.

Da-

Datura, eſt Solani ſpecies. Derivatur ab indica voce *Datiro* & *Tatel* ſeu *Datel.* Vide *Stramonia.*

Daucus, duplex eſt vel creticus vel vulgaris: creticus eſt planta, quæ habet caulem ſeſquipedem circiter altum, rotundum, ſtriatum, villoſum: folia inciſa inſtar fæniculi, ſed tenuius, lanuginoſa: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inæqualibus in orbem poſitis, & calici inſidentibus; is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, roſtro avium æmulis, ſtriatis, hinc gibbis, inde vero planis, parum villoſis, albeſcentibus; ſaporis acris aromatici, grati, odoris debilis: radix eſt longa, digiti craſſitie, fibroſa, odorata, ſaporis paſtinacæ: creſcit in Inſula creta ſive Candia, colitur etiam in hortis: Daucus vulgaris habet ſemina compreſſa, cinerea, dauco cretico breviora, latiora, circa marginem utrinque villo oblita, ſaporis dauco cretico debilioris, odoris fragrantis; unde hæc planta a quibuſdam Nidus avis dicitur, quia umbella eſt inſtar nidi avis. eſt planta, quæ ἀπὸ τοῦ δαύειν, quod tormina ſedet quietemque inducat, flatus diſcutiendo nomen accepit. B. Kroontjes kruid / Vogel neſt. G. Mohren-kummel. Gall. *Paſtenade, ou Carotte Sauvage, Panais.* A. Bridsneſt, Wild-carrot.

Dealbatio, ſive Leucosis, pertinet ad artem coſmeticam, qua facies, dentes, cicatrices, vel aliud quid dealbantur. Utuntur hac voce quoque Spagyrici. B. Witmakinge. G. Weiſsmachung. Gall. *blanchiſſement.* A. Whiting, Bleaching.

Dearticulatio, ſive Abarticulatio, idem quod *Diarthroſis.*

Deauratio, dicitur quando pilulæ ob amaritiem evitandam auro folatio obducuntur. Item Tinctura fucata metallorum, monetarum &c. in colorem aureum. Gr. χρύσωσις. B. Verguldinge. G. Vergüldung. Gall. *Dorure.* A. A Gilding.

Debilitas, eſt quando quis viribus minus pollet, ſeu muſculos corporis ſatis movere nequit, quod vel ex lipothymia vel ſyncope, vel ex inedia quoque, vel ex morbo, Laxitate fibrarum, vel alio quovis modo exoritur. Gr. ἀσθένεια. B. Zwakheid. G. Swackheit. Gall. *Foibleſſe, Debilité.* A. Feebleneſſ, or Weakneſſ.

De-

Decantatio, & Decupelatio, eſt liquoris lympidi à fœcibus effuſio. B. Afgieting. G. Abgieſſung. Gall. *Verſer par inclination.* A. Decantation.

Decidentia, idem quod *Cataptoſis.* Dicitur quoque neuter ſtatus, qui ex ſtatu optimo & temperato verſus morbum inclinat. Inde vox *Morbus ex Decidentia.*

Declinatio morbi, eſt, quando à ſtatu & vigore recedit, & æger extra diſcrimen ponitur: nemo enim in declinatione, niſi accidentaliter, moritur. Vide *Acme. Per Declinationem* aliquid effundere, eſt quando vas continens declinatur, ita ut liquor ſenſim effundatur, ne ſedimentum moveatur, & liquorem turbet.

Decoctio & Decoctum, vide *Apozema.*

Decompositum, auget ſignificationem compoſiti, eſtque illud quod jam in compoſitione (ut dicunt) per corruptionem & generationem convenerit.

Decorticatio, eſt, quando res, ut radices, ſemina, fructus &c. à ſuo cortice liberantur. B. Afſchillinge / ontſchorſinge. G. Abſchelung der rinde. Gall. *l'Action d'oter l'ecorce, ou de peler.* A. A Pulling of the bark.

Decrepitatio, de ſale communi & ſimilibus muriaticis ſalibus dicitur, quæ cum ad ignem ſine fuſione calcinantur, ſtrepitum ſeu crepitum edunt, donec aquoſam partem amiſerunt. B. Krakinge. G. das Krachen. Gall. & A. *Decrepitation.*

Decupelatio, idem quod *Decantatio.*

Decussis, idem quod *Denarius.*

Decussis, Antiquis ad X. literæ figuram fiebat, quæ Latinis decem ſignificat. Hinc *Decuſſari* eſt in ſpeciem literæ X. diduci.

Decussorium, eſt inſtrumentum Chirurgicum; quo dura mater leviter preſſa, accuratè cranio adjungitur, ut pus intra cranium & meningem craſſam collectum evacuetur, per foramen trepano factum. B. Peerdruk-tuig. G. Niederdrucker. Gall. *Decuſſoire.*

Defatigatio, denotat incommodum leve, quod ab exercitio, vel labore vehementiore, aut protractiore accidit, unde quietis appetentes minus alacres evadunt. Hæc imbecillibus, valetudinariis, ægris & reconvaleſcentibus facile ſupervenit, item iis qui non aſſueverunt laboribus & exercitiis, aut qui noctu vigilarunt, aut qui

jejunium, alvi fluxum, vel alia paſſi ſunt. B. **Vermoitheid.** G. Müdigkeit. Gall. *Fatigue*, *Laſſitude*. A. Wearineſſ.

Defectio Animi, vide *Lipothymia*.

Defensivum, à defendere, eſt Medicamentum Chirurgicum vulgare, quo imminentia ſymptomata à parte affecta præcaveantur. B. **Een defenſyf/ verhoed-middel.** G. **Ein dåmpf und beſchirm mittel.** Gall. & A. *Defenſif*.

Deflagratio, eſt Operatio Chymica, qua Medicamenta deflagrantur, hoc eſt, per ignem ſubito purgantur, ut eſt nitri cum ſulphure, antimonii cum nitro, unde ſubito flamma exoritur. B. **In de vlam zetten.** G. Brunſt/ Verbrennung. Gall. *Deflagration*, *Incendie*, *Embraſement*. A. A deflagration or Burning. Item denotat Febrium intermiſſionem. Vide *Apyrexia*.

Defluvium Capillorum, vide *Alopecia*.

Defluxus, idem quod *Catarrhus*.

Defrutum, eſt muſtum ad dimidias coctum, ut *Sapa* ad tertias partes. B. **Gekookte moſt tot de helft.** G. Gekocht Moſt. Gall. *Vin cuit*; *Raiſiné*. A. Wine where of the half part is ſodden away.

Deglutitio, eſt actio animalis, qua alimentum in ore maſticatum aut aliud liquidius abſorptum, in ventriculum per œſophagum, protruditur ex ore & faucibus: Quæ actio cum ſit intricatiſſima, explicatuque longiore egeat, ex phyſiologis petenda. Vide Clar. *H. Boerhaave in Inſtit. Medic.* B. **Doorzwelging.** G. Das Verſchlingung/ Verſchluckung. Gall. *Deglutition*. A. a ſwallowing down.

Dejectio, ſeu Egestio, & Ejectio, eſt excrementorum alvi per anum depoſitio. Quæ varia eſt tum in ſtatu ſanitatis tum morboſa, liquida nempe, mediocris conſiſtentiæ, verſicolor, alba, flava, nigra, viridis &c. B. **Afgang.** G. Abgang/ Stulgang. Gall. & A. A *Dejection*, *or going to Stool*.

Dejectoria, vide *Catoretica*.

Delapsio, eſt quædam decidentia, ut delapſio uteri, ani, inteſtini &c. B. **Uitval/ uitzinking.** G. Außfall. Gall. *Deſcente*. A. a palling douwn.

Deleterium, eſt quodvis venenoſum, à δηλεαρ eſca, qua animalibus exitus paratur, vel à δηλέω noceo, decipio, deludo.

De-

Deligatio, eſt pars *Chirurgiæ*, quæ vulnera, ulcera, oſſa fracta &c. deligat. Eſtque vel ſimplex vel compoſita. Simplex eſt æqualis vel inæqualis. Æqualis eſt tantum rotunda, quæ membrum affectum circumquaque ſine ulla in partem alterutram declinatione complectitur. Inæqualis in aſciam & ſimam dividitur: tamen ſaltem ratione majoritatis & minoritatis differunt; aſcia parum à rotunda declinat, ſima vero multum. Variæ faſciationis ſunt differentiæ, ſumptæ à partium, quæ vinciuntur, vel quorundam animalium, vel aliarum rerum ſimilitudine Gr. ἐπίδεσις. B. **Verbinding.** G. Verbindung. Gall. *l'Apareil*, *Deligation*. A. A binding.

Deliquium Animi, ſive Subitus Animi Casus, ſuis non caret gradibus; dicitur enim *Eclyſis*, *Lipothymia*, *Lipopſychia*, *Apopſychia*, *Syncope*, *Aſphyxia* &c. quæ ſunt totidem gradus. Obſervandum igitur primo, quod *Animi deliquium* hæc ſæpe antecedunt; Cardialgia ſc. Anxietas ex improviſo, cordis quaſi compreſſio, oſcitatio, ventris murmur, gravitas vel dolor capitis, vertigo, tinnitus aurium, caligines, varii colores oculo obverſantes, pandiculationes, horrores, frigus extremorum, pallor & pulſus mutatio. Secundo, his apparentibus & ingraveſcentibus, inſequuntur lapſus ſi ſteterint vel ſederint; major pallor & frigus intenſum, pulſus rarus, parvus, tardus, debilis, unguium livor, reſpiratio minuta, denique motus ubique & ſenſus intercepti; at in *Syncope* pulſus planè ceſſat, ut & reſpiratio & motus omnis, ſudor frigidus & viſcidus exprimitur, urina ſæpe, alvi fæces aut ſemen effluunt. Tertio, quod ſoluto paroxyſmo, qui brevior eſſe vel longior ſolet, ſuſpiria fiunt, languor adeſt, imbecillitas, laſſitudo, pigritia. Sed uti *Animi deliquium* gradum ſternit ad *Syncopen*; ita *Syncope*, prima mortis linea eſt. Quarto, hoc malum multis aliis morbis accidere ſolet; cum nempe vires proſternuntur, uti ex iis quæ de imbecillitate dicta ſunt patet, ideo reperitur in febribus, in Aſthmate, Hydrope, doloribus &c. Aliquando ab Hæreditate eſt, ſed valetudinarii, Cachectici, Hypochondriaci, reconvaleſcentes, pueri, ſenes, macilenti, obeſi facile in id incidunt; Verum alii id patiuntur ab odoribus, a conſpectu rerum, quæ offendunt, ab eſu etiam inſcio rerum, quarum faſtidio

laborant, ab exercitiis vehementioribus, à nimio & repentino gaudio, à purgatione, venæ ſectione, ſudore, æſtu, puris magna effuſione, à gravi dolore, à venenis, aut ab ictibus vel morſubus animalium venenatorum. Dicitur & *Defectio*. *Defectio Virium*, *Languor Virium*, *Imbecillitas*, *Debilitas*, Gr. ἀτονία, ἀσθένεια, ἔκλυσις, ἀῤῥωστία τῆς δυνάμεως. B. **Flauwte / magteloosheid / onmagt.** G. Ohnmacht. Gall. *Defaillance*. A. A Fainting or ſwooning. Faintneſſe, Feebleſſe.

Deliquium Chymicum, eſt deſtillatio per inferiora mediante igne: vel calcis in cellis humidis ſuſpenſæ deliquatio & in humorem lixivioſum reſolutio. B. **Smeltinge.** G. Niederwertz diſtiliren. Gall. *Diſtillation par defaillance*. A. The diſſolving of any hard body into liquor in a moiſt place as ſalf &c.

Delirium, eſt idearum ortus non reſpondens externis cauſis, ſed internæ cerebri diſpoſitioni, una cum judicio ex his ſequente, & animi affectu, motuque corporis inde ſequente: atque his quidem per gradus auctis, ſolitariis, vel combinatis, varia deliriorum genera fiunt. Ponit ſemper cerebri medulloſi affectionem morboſam a quacunque cauſa ortam. Gr. παραφροσύνη. *Hippocrates* & *Galenus* variis vocabulis utuntur. *Hippocrates* quidem ad levem deſipientiam ſignificandam ferè vocabulo παραφρονέειν & ληρῶσαι ſive παραληρέειν; *Galenus* vocabulo παραπαῖσαι, παρακρούσαι, ſicut ad gravem ſignificandam ἐκστῆναι, μαίνεσθαι & ἐκμανῆναι, utitur, παρακόψαι vero de utraque uſurpant. Species variæ ſunt, unde σιωπηροὶ qui pauca loquuntur: alii & ſermone delirant, & ridicula, aliena, magnifica vel maledica non ſaltem cogitant, ſed & proloquuntur: alii denique opere & factis cogitata exequuntur & hæc omnia præſtant vel μετὰ γέλωτος, vel μετὰ σπουδῆς, ſed hi omnes delirantium ordines ad certas differentias redacti ſunt. Sub delirio in genere dicto comprehenduntur παραφροσύνη, φρενίτις, μελαγχολία, μανία, & alii qui huc referuntur, affectus. Delirium iterum eſt cum vel ſine febre. Cum febre φρενίτις vocatur, & quod ſimplex appellatur delirium, Gr. λῆρος vel παραφορὰ, vel παράληρος ſymptomata nimirum febrium ardentium. B. **Ylhoofdigheid / Ligthoofdigheid.** G. Haupt-kranckheit / Unwitz / Aberwitz / Wahnwitz. Gall. *Radotement*, *Reſverie*, *For-*

Forcenement, *Delire*, *Forcenerie*, *Reverie*. A. A doating, doting, or dotage.

Delphinium, eſt flos regius, eſt planta procera, ramoſa, quæ habet folia in longas partes diviſa, & fere inſtar fœniculi inciſa: flos eſt polypetalus, anomalus, ex pluribus nempe petalis diſſimilibus conſtans, quorum ſuperius in caudam attenuatur, excipitque aliud petalum bifidum & pariter caudatum: horum autem meditullium occupat piſtillum, quod deinde abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ, ſecundum longitudinem dehiſcentes, ſeminibuſque fœtæ ut plurimum angulatis, nigris, ſaporis amari & ingrati: colitur hæc planta in hortis, propter pulchritudinem floris ſic dicitur, quod ejus flores nondum expliciti ſimilitudinem cum piſce delphino habent: vocatur etiam *Conſolida Regalis* a virtute conſolidante & floris pulchritudine: dicitur etiam Equeſtre calcar, Equitis calcar, calcatrippa. B. **Ridder-ſporen.** G. Ritter=ſporen. Gall. *Pied d'alouette*. A. Larks ſpur, Larks foot, Larks knaw.

Deltoides, eſt muſculus inſtar Δ Græcum, triangularis; oritur à clavicula, humero ſive Acromio, & ſcapulæ proceſſu ſpiniformi, articulum humeri ſuo ventre tegit, inſeritur parti anteriori & magis ſuperiori quam mediæ oſſis humeri; à nobis & aliis in varios muſculos diſpeſcitur. Humerum attollit, à figura Δ & εἶδος forma. B. **De driehoofdige-ſpier.** G. Der dreyhauptige mauß. Gall. *Muſcle deltoide*. A. The deltoide muſcle.

Dementia, inter ſpecies delirii refertur. Idem quod *Anœa*.

Demersio ſive Immersio, eſt, quando Chymicis metallum aliquod liquori ſolventi ſubmergitur. B. Induikeling. G. Eintauchung/ Verſenckung. Gall. *Demerſion*. A. A dipping.

Demulcentia medicamenta ſunt, quæ poſſunt figuras medicamentorum, vel humorum noſtrorum morboſorum, vel venenorum acrium ita immutare, ut ex figura acri, tranſeant in obtuſam & inertem: duplicia ſunt, vel generalia, quæ omnia acrium genera, qualiſcunque ſint naturæ, indiſcriminatim & ex æquo involvunt, non figuras eorum mutando, ſed tantummodo quaſi in vaginula includendo: vel ſpecifica, quæ certam ſolummo-

do acrium ſpeciem obtundunt. B. Verzagtende middelen.

Denarius, eſt unciæ pars ſeptima: uncia enim continet ſeptem denarios. Vide *Aureus* Gall. *Denier.*

Dendroides, eſt planta arbori ſimilis, ex Δένδρον arbor, & εἶδος forma.

Dendrolachana, oleri arbores: ſic vocantur olera, cum ferè in arboris altitudinem aſſurgunt; ex δένδρον arbor, & λάχανον olus.

Dendrolibanus, eſt Roſmarinus, quia arbuſcula quaſi ſit, vocatur δένδρον arbor, & λίβανον, quod Thus ſeu Olibanum oleat.

Dendromalachne, eſt malva arboreſcens; ex δένδρον arbor, & μαλάχη malva.

Dendron, arbor. Δένδρος quia δεινῶς δέρεται graviter & moleſtè decorticatur, vel à δέμω ſtruo, ædifico, quia ex iis ædificia &c. eriguntur, ſtruuntur.

Dens Caninus, ſive Satyrion Erythronium: eſt planta, quæ habet folia bina, aliquando terna, repentia, cyclaminis ſimilia; flos liliaceus, ex ſex petalis compoſitus, pendulis & repandis, quorum meditullium occupat piſtillum, quod deinde abit in fructum ſubrotundum, in tria loculamenta diviſum, ſeminibuſque fætum oblongis, flaveſcentibus: radix oblonga, carnoſa, alba, dentis canini forma: ſic vocatur, quia ejus floris folia dentem caninum referant vel etiam radix. Gall. *Dent de Chien.*

Dens Leonis, eſt *Taraxicum*, Cichorei ſylveſtris ſpecies: ſic dicitur quod folium ſinuatim per lacinias denticulatum ſit, & *Roſtrum* quoque *porcinum* nominatur. Vide *Taraxicum.*

Dentaria, ſive coralloides; eſt planta quæ habet folia quinquefolii, ſeptem in uno latere diſpoſita, oblonga, acuta, dentata, viridia, aſpera: flores ſunt albi, purpureſcentes, cruciformes, quadrifidi, ex calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu ſiliquam, ſepto intermedio, cui valvæ utrinque adhæreſcunt, in duo loculamenta diviſam, ſeminibuſque fœtam plerumque ſubrotundis; valvæ per maturitatem in helicis formam convolvuntur, magnoque cum impetu ſemina ejiciunt: radix carnoſa, ſquammoſa, ac veluti dentibus inciſa: hæc planta creſcit in montibus: ſic dicitur, quod ejus radix

den-

dentiformis, & in corallii modum nodoſa ſit. Gall. *Dentaire.*

DENTAGRA, vide *Forfex.*

DENTALIUM, eſt conchula parva, tuboloſa, alba, glabra, dentatam rimam habens, ingreditur unguento citrino.

DENTARPAGA, vide *Forfex.*

DENTES, Gr. ὀδόντες, ſunt oſſicula utriuſque maxillæ per gomphoſin infixa; adultis plerumque triginta & duo; vel viginti octo tribuuntur, quantum extra gingivas eminent ſine perioſteo conſpiciuntur, ſed in maxillæ cavernis membranam a gingivis vaſculoſam, firma illa reddentem accipiunt. Continuo creſcunt, ſecus ex frequenti detritione comminuerentur, non tantum arteriis & venis, ſed & nervis proſpiciuntur, a gingivis oriundis, ipſiſque immiſſis, quod dolor vehemens aliquando arguit. Quatuor anteriores *Primores*, *Inciſores* Iſidoro, *Tomici* Celſo. Gr. Τομεῖς, διχαςῆρες, κτένες, Τομῆται, γελασινοὶ. B. Voter-tanden/lag-tanden. G. Die förderſten breiten Zähne/die beiſſer. Gall. *Les dents de devant ou inciſives.* A. The fore teeth. Qui à lateribus inſequuntur acuti magis ſunt, vocanturque *Canini*, *Oculares & Columellares* Gr. κυνόδοντες, μύλοι & γόμφιοι. B. De Honds-tanden/ oog-tanden. G. Die Augen-zähne/ſpiß-zähne. Gall. *Les dents Oeilléres.* A. The dog teeth or the eye teeth. Poſteriores qui tunc ſequuntur *Molares* appellantur, & habent majores ſuperficies, & duas, tres vel quatuor radices, cum priores unicam tantum accepere. Hiſce cibi duriuſculi à prioribus inciſi molâ quaſi in pulmentum conteruntur. B. Bak-tanden/maal-tanden. G. Die ſtockzähne/die backenzähne/groſſe-zähne. Gall. *Les dents molaires, ou machelieres.* A. The jaw-teeth or the grinders. Qui poſt annum trigeſimum & quadrageſimum interdum erumpunt, *Morum & ſapientiæ dentes* ſunt. Item *Genuini*, Cic. *Intimi* Eid. Κραντῆρες, ὀψίγονοι, Σωφρονιςῆρες appellantur. Dentalis vertebræ ſecundæ prominentia, dentis quoque nomine venit. Omnes dentes in genere vocari ſolent. B. De tanden. G. Die Zähne. Gall. *les Dents.* A. The Teeth.

DENTIDUCUM, vide in *Forfex.*

DENTIFRICIUM, eſt Medicamentum ad dealbandos, extergendos & ſtabiliendos dentes, gingivaſque ro-

borandas paratum. Gr. ὀδοντότριμμα, σμῆγμα ὀδόντων. B. Tant-poeper. G. Zahn=pulver. Gall. *Dentifrice, poudre a frotter ou netoyer les dents.* A. Pouder to rub the teeth to make them white.

Dentillaria, idem quod *Dentaria.*

Dentium Dolor, idem quod *Odontalgia.*

Dentio, idem quod *Dentitio.*

Dentitio, eſt tempus illud, quo infantium dentes erumpere incipiunt, quod fit menſe ſeptimo vel ſerius; & citius *ſuperiores*, nonnullis citius *inferiores*, & in his anteriores prius: tempore dentitionis ſæpè, febres, convulſiones, alvi profluvia, &c. exoriuntur. Gr. ὀδοντοφυΐα *Ægin.* ὀδοντίασις, à qua differt ὀδαξισμὸς Galeno, ſive οὔλων ὀδαξισμὸς, ut ab *Hippocr.* vocatur, pruritus ille gingivarum, quem dentientes pueri ſentiunt. B. De tyd wanneer de tanden komen / tandinge. G. Zahnen / zähn gewinnen. Gall. *La venuë ou ſortie de dents.* A. Breeding of teeth.

Dento, eſt is, qui dentes eminentiores, prominulos, & os productum habet.

Deobstruentia ſive Deoppilantia, ſunt Medicamenta, quæ obſtructiones aperiunt.

Deoppilantia, idem quod *Deobſtruentia.*

Dephlegmatio, eſt operatio, qua reiterata deſtillatione aqua ſuperflua à ſpiritibus, vel puriori parte ſeparetur. B. Van zyn water-zuiveren / dephlegmeren. G. Von waſſer ſäuberen / abziehen. Gall. & A. *Dephlegmation.*

Depilatorium, idem quod *Pſilothrum.* Gall. *Depilatoire.*

Deplumatio, idem eſt quod *Ptiloſis*, ubi palpebræ una cum tumore calloſo, pili quoque earundem decidunt; eſtque compoſita affectio ex *Madaroſi & Sclerophthalmia.* Verum ſemper conjunctum non habet pilorum defluvium.

Depuratio, eſt rei alicujus puræ ab impuro ſeparatio, ut eſt deſpumatio, clarificatio. B. Zuivering. G. Säuberung. Gall. *Depuration.* A. Depuration.

Derivatio, eſt actio qua humor, pus, urina, ſanguis &c. qui in partem influxit, & nondum impactus eſt, artis ope per locum vicinum educatur, vel ex loco uno

uno in alium allicitur, cujus reſiſtentia aliquomodo tollitur; uti fit per V. S. Cucurbitulas, Epiſpaſtica, Frictiones &c. B. **Verleiding.** G. Ableitung. Gall. & A. *Derivation.*

Derma, idem quod *Cutis*, à δέρω cutim detraho.

Descensorium, eſt fornax Chymicis familiaris, deſtillationibus per deſcenſum inſerviens. B. **Een Oven daar men mede na om lage deſtilleert.** G. Ein Ofen dar in man unter ſich treibt. Gall. *Fourneau pour diſtiller par deſcenſum.* A. Deſcenſorie.

Descensum, ſeu per deſcenſum deſtillare, vide *Deliquium.*

Desiccatio, eſt ſuperflui humoris vel humiditatis per calorem evaporatio. B. **Uitdrooging.** G. Auſtrückung. Gall. *Deſechement.* A. Deſiccation or drying.

Desiccativum, eſt unguentum vel emplaſtrum, humores tenues ulceri inſtillantes exſiccans, à deſiccare. B. **Opdrogend middel.** G. Treugende / abtreckende mittel. Gall. *Un deſiccatif.* A. A deſiccative or drying medicine.

Desipientia, eſt delirii ſpecies. Idem quod *Paraphroſyne.*

Despumatio, eſt alicujus rei, ut ſyrupi, mellis &c. inter coquendum, ſpumæ detractio. B. **Schuiminge.** G. Abſchaumung. Gall. & A. *Deſpumation.*

Desquamatio, Gr. Ἐκλέπισις, eſt, quando in carie oſſis vel alias, ab oſſe ſquamæ quædam abſcedunt. B. **Been-ſchilfering.** G. Ausnehmung der beinen. Gall. *Exfoliation*, *Deſquamation.* A. A ſcaling of bones.

Destillatio, eodem modo ſumitur ut *Catarrhus*, vide ſuo loco.

Destillatio, eſt partium ſpirituoſarum, humidarum vel oleoſarum, in halitus fumoſve vi ignis extenuatarum, atque elevatarum extractio: deſtillatio fit per veſicam, cucurbitam, retortam, deliquium, filtrum, deſcenſum, &c. eaque in balneo mariæ, arenâ, vaporibus, fimo, ſole, reverberio, &c peragitur. B. **Veerdruppinge / diſtilleeringe.** G. Diſtillierung / brenning. Gall. *Diſtillation.* A. Idem.

Detergentia, à *detergere*, vide *Abſtergentia.*

Detonatio, eſt deflagrationis modus cum ſonitu,

ex gr. cum ſulphurea quædam, cum nitro permixta, ignique admota, pulveris pyrii inſtar, cum ſtrepitu & fulgore deflagrant: ut in præparatione antimonii diaphoretici, & in accenſione auri tonantis. Vide *Deflagratio*. B. **Ontploffinge.** G. **Verpüffung.** Gall. & A. *Detonation.*

DEUNX, ſunt unciæ undecim, libra Medica ſive Romana, continet uncias duodecim, ideoque *deunx* eſt quaſi deeſſet uncia.

DEUTEROPATHIA, eſt morbus ab alio morbo originem ducens, ex gr. ſi caput ex alterius partis vitio laborat, vel communicatâ ad id materia morbificâ, relicto priore foco, ex δεύτερος ſecundus, & πάσχω patior.

DEXTANS, eſt nomen ponderis pendens *uncias decem*. B. **Tien oncen.**

DIA, *per*, *ex*, eſt præpoſitio, quæ ſæpè additur præparationibus Medicamentoſis, ut *Diaprunum*, hoc eſt compoſitio ex prunis, ſic dicitur diaſena, diaireos, diaphænicum &c.

DIABETES, ſic *Galeno* dicitur. *Dipſacus Æginetæ* ab immenſa ſiti quam invehit. Vel ut alii à ſerpentis quodam genere, quod Dipſacus appellatur & in *Lybia* præſertim reperitur, quod morſu ſuo venenum quoddam in homines inſinuet, à quo ſitis inextinguibilis inducitur, διάρροια εἰς οὖρον, ὕδερος εἰς ἀμίδα, quaſi *Hydrops in matulam*. Hinc eſt quod hunc affectum *Matulam inter cutim*, alii *Urinæ profluvium & ſiphonem* nuncupant. Rariſſimus eſt affectus, quem *Gal.* ſe bis tantum vidiſſe refert 6. de Loc. aff. Cap. 3. eſt urinæ fluxus valde copioſus cum ſiti intolerabili, & ſummo virium prolapſu, imo urina non tantum, ſed potus, & is parum vel nihil immutatus egeritur ſub forma Chyli vel Lactis. Quos affligit, emaciantur, debilitantur, & præ ſiti, ardoreque viſcerum vix ſe continent, & urinam cohibentes mox ſentiunt lumbos, coxas & teſtes cum ardore, & gravitate intumeſcere, oritur autem à laxitate fibrarum in fiſtulis urinoſis, & aquoſa indole liquidorum corporis, à διαβαίνω pervado. B. **Water-zucht in de pis pot / pisbloed.** G. **Harn fluß.** Gall. *Diabete*, *Flux d'urine*, *écoulement d'urine continuel.* A. A Diabetes or incontinency of urine.

DIABROSIS, eſt ſolutio continui per exeſionem, à

διαβ-

διαβρώσκω peredo. B. **Door-eting.** G. **Durchfreſſung / Zernagung.** Gall. & A. *Corroſion.*

Diachoreſis, & Diachorema, eſt excretio quorumvis excrementorum, ab ἀποχωρέω ſecedo. B. **Uitwerpſels / uitdygſels.** G. **Unflat.** Gall. *l'Ordure.* A. Caſting out.

Diachylon, dicitur emplaſtrum ex ſuccis quibuſdam compoſitum, ut & de gummis, ex διὰ ex & χύλος ſuccus. B. **Sap-pleiſter.** G. **Safft-pflaſter.** Gall. *Emplaſtre Diachylon.* A. Sap-plaiſter.

Diacinema, dicitur cum oſſa de loco ſuo nonnihil receſſerint, ex διὰ ex, & κινέω moveo.

Diaclysma, eſt oris collutio, ad fœtorem abigendum vel dentes, aut gingivas ſordidas vel ægras confirmandas. Vocantur ἐπὶ τὸ πολὺ collutiones oris; parantur ex aſtringentibus variis, ut *Biſtorta*, *Tormentilla*, *fl. Balauſtiorum*, *cort. granatorum*, *gallis*, *alumine*, *ung. Ægyptiaco*, *&c.* ſub eo quoque comprehenditur *Gargariſma* & *Apophlegmatiſmus*, à διακλύζω colluo. B. **Mont-ſpoeling.** Vide *Collutio.*

Diacodion, eſt Medicamentum ex papaveris capitibus, ſiliquis dulc. rad. glycyrh. alth. & ſaccharo paratum, habetque ſyrupi conſiſtentiam. Ex διὰ ex & κωδία papaveris caput. B. **Borſt ſiroop / Slaapbolle ſiroop.** G. **Bruſt ſyrop.** Gall. *Sirop pectoral.* A. A Syrup made of the tops of Poppies, Breaſt ſyrup.

Diacope, præciſionem, vel diſciſſionem in aliqua parte ſignificat, ſive ſtudio, ſive caſu, à διακόπτω præſcindo. *Hippocrati* vulnus eſt omne quod altè deſcendit impactumque eſt. *Galeno* eſt ſoluta in oſſe capitis continuitas ab aliquo acuto occurſante, atque abſcindente, vocaturque quoque ἐγκοπὴ & ἕδρα.

Diacoprægia, eſt Medicamentum ex fimo caprino, adverſus ſplenes & parotides, à διὰ ex, κόπρος ſtercus, & αἶξ, capra.

Diacriſis, eſt diſtinctio & dijudicatio morborum & ſymptomatum, à διακρίνω diſtinguo, dijudico.

Diacritica, idem quod *Diacriſis.*

Diadoche, eſt ſucceſſio per criſin, à διαδέχομαι ſuſcipio.

Diadoſis, eſt alimenti diſtributio, ſive per omnes partes pervaſio, ex διὰ per & δίδωμι do.

Diæ-

Diæresis, eſt exeſio vaſorum, fit cùm à cauſa erodente, vel incidente, via aliqua, quæ adeſſe non debebat, aperitur. Nam primo poteſt Διαίρεσις fieri ab humoribus acribus, qui erodendo unitatem ſolvunt, & viam patefaciunt; quod etiam Medicamenta acria præſtare poſſunt, modo craſſarum partium ſint. Nam tenuium partium unitatem non rodunt, cum non hæreant diutius. Deinde humores craſſi & acidi διαιρέσεως cauſa eſſe poſſunt, qui partem diſtendendo rumpunt. Tertio cauſæ plurimæ evidentes διαίρεσιν faciunt, omnes ſcilicet, quæ contundendo, & diſtendendo unitatem vaſorum ſolvunt; qualia ſunt motus vehemens, clamor, pondus grave, vulnerantia, contundentia, caſus, ſaltus & ſimilia, inter quæ & flatus referri poſſunt, qui retenti tantâ vi interdum corporis partes diſtendunt, ut non ſolum corporis cavitates dilatent, ſed rumpendo etiam novas faciant, & ipſi quoque unitatem ſolvant. Item operatio Chirurgica quæ continuo ſeparat, & fit inciſione, uſtione, terebratione, raſione, limatione, ſerratione, exeſione, à διαιρέω, divido. Vide *Diabroſis*. B. **Doorknaginge der vaten.** Gall. *Dierese*. A. a corroding of the veſſels.

Diæta, eſt Methodus ſanis moderate vivendi: at *Diæta ægrorum* eſt remedium in recto rerum, vitæ neceſſariarum uſu conſiſtens: eaque ratione conſiſtentiæ eſt *craſſa*, *mediocris* & *tenuis*. Craſſa inſtituitur alimentis copioſis, firmis & ſolidis, multumque nutrire aptis, hæc *ſimpliciter plena* eſt, quæ fiebat olim per ptiſanam hordeaceam integram. Vel eſt *plenior* & *craſſior*; quæ fit per carnes pullorum & ova ſorbilia. Vel eſt *pleniſſima*, quæ etiam carnes caſtratorum concedit. *Mediocris* eſt, quæ ex mediocris ſubſtantiæ & quantitatis alimentis conſtat. Hæc olim per panem jure tinctum, vel etiam per carnes pullorum fiebat. *Tenuis* eſt quæ & alimentis paucis, tenuibus & infirmis perficitur, quæ ut plurimum acutis morbis convenit: eaque triplex eſt, *tenuis ſimpliciter*, quæ olim per ptiſanæ ſuccum fiebat. Vel *tenuior*, in qua melicratum propinabatur; vel *tenuiſſima*, in qua nihil cibi æger ſumebat. Verum nunc temporis diætæ non ita ſtrictè obſervantur quam olim, præſertim in hiſce regionibus, à διαιτάω nutrio. B. Levens wet / of Levens manier. G. Ein gewiſſe Ordnung mit eſſen und trincken. Gall. *Diete*, *Regime de vivre*. A. Diet.

DIÆRETICA, ſunt Medicamenta corrodentia & exedentia, a διαιρέω, divido.

DIÆTETICA, eſt pars Medicinæ præſcribens cognitionem & uſum rerum ſex, quibus ſanitas, & vita noſtra, ejuſque regimen maximè conſtat, ut imminentes morbi præcaveantur, & præſentes profligantur: Hæ ſæpe dicuntur *res non naturales* à ſcholis: ut ſunt aër, cibus & potus, motus & quies, ſomnus & vigilia, Animi Pathemata, excreta & retenta: quæ ſi modum excedant, morbos pariunt, ex διαιτάω alo, nutrio. B. Levens wys. G. Manier und ordnung zu leben. Gall. *Partie de la Medicine qui enſeigne la diete, & un reglement de vivre.* A. Diete.

DIAGNOSIS, eſt ſignorum præſentium cognitio: ſive cognitio, qua præſentem morbi conditionem dignoſcimus. Eſtque triplex partis *affectæ*, ipſius *morbi*, ejuſque *cauſæ* recta inveſtigatio, ex διὰ per, & γινώσκω cognoſco. B. Kenteiken. G. Kenzeichen. Gall. *Signe.* A. Diagnoſtick or the ſigns of a diſeaſe.

DIAGRYDIUM, vide *Scammonium.*

DIALEMMA, idem quod *Apyrexia*, ex διὰ in, & λείπω relinquo.

DIALEPSIS, eſt quædam interceptio: item intermiſſio quædam in fractura cum vulnere vel ulcere, ubi intermedium ſpatium relinquitur, pro ulceris aut vulneris curatione, itaque eſt intermiſſio deligationis, à διαλείπω inter relinquo.

DIANOEA, eſt mens præmeditata, à διανοέω præmeditor.

DIAPASMA, Plinio, Medicamentum aridum ex ſiccis pulveribus conflatum inſperſile, quod aut veſtibus ad gratiam odoris, aut ulceri, vulnerique varia ratione, aut potui etiam ad luxum inſpergitur, Gr. διάπασμα, κατάπασμα, καταπαστὸν φάρμακον. *Oribaſius* non malè diſcrimen inter has voces ex *Antyllo* ponere mihi videtur, ut ἐμπάσματα ſint, quæ ſudoribus cohibendis, & commovendo pruritui adhibentur, quæ *Sympaſmata & Aſpergines Aurelianus* nominat: καταπάσματα ſunt, quæ ulceribus ſuperponuntur, ξήρια etiam dicta: διαπάσματα vero conciliandæ fragrantiæ ergo inventa.

DIAPEDESIS, eſt ea conditio vaſorum, qua membranacea latera ita divelluntur a cauſa intus extendente,

ut inter fibras naſcantur interſtitia hiantia, quæ emittunt in cavitate contentum ex διὰ per, & πηδάω ſalio, ſalto. B. Uitberſting. G. Außbrechung. Gall. & A. *Dilaceration.*

Diapegma, eſt inſtrumentum Chirurgicum, dictum & *Intercolumne*, ſive pars tranſverſaria, ad crurum laterumque compaginem firmandam, à πηγνύω compingo.

Diaphanum, eſt omne quod pellucidum eſt, ut humores oculares, tunica cornea, ſeptum lucidum &c. à διαφαίνω pelluceo.

Diaphænicum, eſt compoſitio ex dactylis. Ex διὰ & φοῖνιξ Dactylus. B. Conſerf van Dalen.

Diaphoresis ſive Transpiratio & Sudatio, eſt decedentia omnis generis effluviorum per inviſibiles corporis poros, ex διὰ per, & φέρω fero. B. Uitwaaſſeming.

Diaphoretica, Medicamenta ſunt, quæ inviſibilem perſpirationem ex vaſis cutaneis minimis augent; ſanguinem paululum magis agitando quam naturaliter ſolet. B. Uitwaaſſemende middelen. Gall. *Diaphoretiques.*

Diaphragma, φρένες ſeu *ſeptum tranſverſum*, & *diſſertum* ὑπόζωμα *Ariſt.* eſt ſepimentum muſculoſum thoracem ab abdomine diſtinguens, in medio tendinoſum, exterius in ambitu muſculoſum eſt; œſophagus, arteria magna, vena cava &c. per illud tranſeunt: oritur inferiori parte dextra a tribus primis lumborum vertebris; ſiniſtra ab ultima & penultima thoracis, tendineo, ac mox carneo, principio, fibris directis adſcendit, tendineſcitque; parte ſuperiori, principio membranaceo tenui ſtatim carnoſo ex toto margine cartilaginoſorum apicum coſtarum inferiorum & infima parte ſterni ortum, fibris centrum petentibus decurrit, tendineſcit, prioribus confunditur, unde agens ex convexo planum fit, hinc abdomen & contenta arctat & premit; hinc reſpirationi una cum cæteris muſculis inſervit, & motu ſuo excrementa alvina foras convehit, à διαφράσσω ſepio, munio. Tribuitur non tantum huic parti illud nomen, ſed & Mediaſtino, ſepto in naribus, ſepto cerebrum in duo hemiſphæria ſecanti, auris Tympani membranæ, aliiſque, à διαφράσσω, ſepio, munio. B. Middel-rift / middel-ſchot. G. Das Zwerckfell / bruſtfell / gehäge. Gall. *Diaphragme.* A. Midriff, or diaphragme.

Diaphrattontes, ſunt membranæ, pleura, dictæ, quæ thoracem intus ſuccingunt, & in medio ſeptum vulgo, *Mediaſtinum*; relinquunt, à διαφράσσω ſepio. Vide *Diaphragma*. B. Middel-ſchot / middel-rift. G. Daß zwerchfell / bruſtfell in leib. Gall. *Diaphragmes*. A. The Pleura and mediaſtin.

Diaphthora, eſt corruptio alicujus partis in corpore, à διαφθέω corrumpo. B. Bederving. G. Verderbung. Gall. *Corruption*. A. Corruption.

Diaplasis, eſt membri luxati vel fracti reſtitutio, à διαπλάσσω conformo.

Diaplasma, eſt unctio ſive fomentum à διαπλάσσω illino.

Diapnoe, idem quod *Diaphoreſis*, à διαπνέω perſpiro. B. Uitwaaſſeming. G. Das Außdempſſung. Gall. *Tranſpiration*. A. Exhalation.

Diapyema, idem quod *Empyema*, ex διὰ per & πύον pus.

Diapyetica, ſunt Medicamenta pus maturantia, à διαπυόω ſuppuro.

Diaria Febris, idem quod *Ephemera*.

Diarrhoea, eſt copioſus alvi fluxus, in quo liquida egeruntur abſque dolore, ſanguine, pure. Diarrhœa in multis morbis evenit, præſertim in quibuſdam febribus & habet ſuas ſpecies. I. *Gravis* eſt, ubi paucis intervallis, interdum fermè citra remiſſionem copioſe per repetitos fluxus, nunc majores, nunc minores, excretis primo fœcibus, humores expelluntur viſcidi, aquei, bilioſi, flavi aut aliter conſtituti una cum muco quodam fundum matulæ occupante: adſunt Febris, Anxietas virium Lapſus, neque dolor urget, ſed murmur auditur ſubinde, cum dejectio fit, podex tamen nonnihil dolet, Nauſea vel vomitus ſæpe incidunt, & potus vel cibus ingeſtus una tranſit. II. *Seroſa*, ubi tantum aquea & fluida prodeunt, cum Murmure, Teneſmo & aliquo dolore: hæc Phthiſi, Hydropi, Scorbuto &c. familiaris eſt, ac ſubinde in iis, qui ſunt frigori ſuſtinendo minus validi, vel quæ à pedibus refrigeratis accidit. III. *Maligna*, quæ eſt in Peſte, Febribus malignis, Variolis, Morbillis cum recedere putantur ad interiora, contingit, in hac vires ſubito dejiciuntur & Anxietates non leves oriuntur. Humores

mores ſunt omnis generis, ſæpe fætentes, atque ſi à Variolis, etiam cruſtæ & pelliculæ in Excretis, quaſi hac via exirent variolæ, ipſæ apparent. IV. *Critica* dicta, quæ cum levamine evenit in morbis, vel etiam in ſanis, quos niſi ſubinde Diarrhœa juverit, male habent. V. *Hypercatharſis*, ſive *Superpurgatio*, id eſt Diarrhœa valida à Medicamento purgante, aut Emetico excitata, à διαῤῥέω perfluo. B. **De Loop.** G. Bauch-fluß / durch-lauff / die Ruhr. Gall. *Flux de ventre*, *Cour de ventre*, *la Foire*, *Diarrhée*. A. A diarræa, Looſeneſſ or flux of the belly. Luſitan. *Biche*.

Diarthrosis, ſive Abarticulatio, & Coarticulatio, ſeu Dearticulatio, eſt compoſitio oſſium ab invicem ſeparatorum ad evidentem, validum, facilemque motum comparata: qualis eſt in brachio, manibus, femore, pede &c. Vide *Articulatio*. Ex διὰ per, ex, ἄρθρον membrum, articulus. B. **Inwrigting der beenen / loſſe leding.** G. Gliederung. Gall. *Diarthroſe*, *eſpece d'Articulation*. A. Conjunction of the Bones.

Diascordium, eſt Medicamentnm aliquod compoſitum, electuarii conſiſtentia, uſitatiſſimum, à Fracaſtorio autore inventum, Antidoton famoſum.

Diastole, eſt, Arteriarum, Auricularum & ventriculorum Cordis per impreſſum ſanguinem dilatatio, quæ actio eſt oppoſita Syſtoli, qua ſanguis per diaſtolen acceptus comprimitur, & expellitur; ex διὰ per, & ςέλλω mitto. B. **Opening des herts.** G. Offnung des hertz. Gall. *Diaſtole ou dilatation du cœur*. A. The dilatation of the heart.

Diateretica, eſt pars Hygieinæ, qua ſanitas firma conſervatur, quæ pro ætate & conſtitutione hominis varia eſt, ex διαίτα victus ratio, & τηρέω ſervo. Vide *Diæta*.

Diatessarum, eſt Medicamentum ex quatuor ingredientibus compoſitum, ex Ariſtolochia nempe, Gentiana, Baccis lauri & Myrrha, quæ Melle excipiuntur, ex διὰ, ex & τεσσάρων quatuor. B **Tonnekens Triakel** / & **Paarde Triakel.** Sed nomen nimis vile, pro tam egregio Medicamento.

Diathesis, eſt diſpoſitio corporis ſani vel morboſi,

ſi, qua ad actiones peragendas bene vel malè ſumus diſpoſiti, à διατίθημι diſpono.

Diazoma, idem quod *Diaphragma* ſeu *Septum Tranſverſum*, ex διὰ & ζῶμα cingulum.

Dichalcum, eſt pondus duorum æreolorum, continens tertiam oboli partem: Obolus enim habet æreola ſex.

Dichophyia, eſt capillorum vitium, quando extrema eorum bifariam plerumque in partes finduntur, ex διχὰ dupliciter, & φύω creſco. B. Splytinge des hairs.

Dicrotus, eſt pulſus bis feriens, ex δὶς bis, & κρούω pulſo. B. Dubbelt ſlaande pols.

Dictamnum, Dictamnus, ſpecies eſt Origani; planta eſt pulchra & viſui grata, caules habet duos circiter pedes altos, villoſos, purpureos, ramoſos, aut in alas diviſos; folia obrotunda, & parum acuta, lanuginoſa, odorata, ſaporis acris: flores cum verticillis in longas & laxas ſpicas congeruntur, coloris purpurei, in ſingulo flore galea eſt erecta, bifida, ſubrotunda, barba tripartita: ſemina quatuor ſubrotunda, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, incluſa; radix parva, numeroſa: creſcit hæc planta in Candia, in monte Ida unde ad nos ſicca defertur; nomen accepit ἀπὸ τ̃ τίκτειν à pariendo, quod parientibus opituletur, opemque promittat hæc planta. Gall. *Dictame de Candie ou de Crete.*

Dictamnus albus, vide *Fraxinella.*

Didymi, ſunt gemelli, unico partu editi. Item Teſticuli, à δύω duo.

Dies Critici, vide *Critici dies.*

Digastricus ſive Graphoides, eſt muſculus biventer, qui à proceſſu mammiformi ortum adipiſcitur, deſcendens tendinem facit, quo per muſculum ſtylohyoïdeum, & ligamentum annulare hyoidis tranſit, inde rurſus carnoſus fit, & in parte menti interiori mediâque interius deſinit; & maxillam inferiorem deorſum trahit, ex δὶς bis, & γαστὴρ venter. B. Twee-buikige ſpier. G. Der Zweybauchige mauß. Gall. *Muſcle Digaſtrique.* A. The two bellied muſcul.

Digerentia, vocantur medicamenta, quæ vulneri, aut ulceri applicata, illa in hanc conditionem diſponunt, ut bonum in iis naſcatur pus, quod fit liquida

allata conſervando ab acredine, & vaſcula excreſcentia ita moderando, ut nec luxurient, nec exedantur nimis, vel arida fiant. *Digeſtiva* quoque vocantur. B. **Etter-makende dingen.** G. **Eyter machend mittel.** Gall. *Digeſtifs.* A. Digeſtive.

Digestio, eſt, cum tincturæ, Infuſiones, &c. blando ignis calore foventur, ut res crudæ in iis latitantes diſſolvantur, craſſæ incidantur, vireſque affuſo liquido communicent, inutiles vero in fundo deſidant; atque hæc peragitur arenâ calefactâ, fimo equino, athanore &c. B. **Digerering / door warmte uithaling.** G. **Digerirung.** Gall. & A. *Digeſtion.*

Digestiva, vide *Digerentia.*

Digitalis, eſt planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, craſſum inſtar pollicis, anguloſum, villoſum, rubicundum, excavatum: folia fere verbaſco ſimilia, oblonga, acuta, in margine inciſa, villoſa, ſuperne atro-virentia, inferne incana: flores monopetali tam ſingularis ſtructuræ, ut perfecte referant digitabula parte anteriori, in bina labia ſunt diſciſſi, coloris purpurei, juxta caulium longitudinem plerumque naſcentes, pedunculis brevibus villoſis caulibus adhærentes; his floribus deciſis ſequitur fructus oblongus, villoſus, in duas cavernulas diviſus, ſemina exigua continens: radix eſt fibroſa, amara: hæc planta creſcit in locis arenoſis ſiccis, præſertim in montibus. quæ à ſimilitudine florum, qui digitale pulchre referunt ac exprimunt, nomen habet. B. **Vingerhoeds-kruid.** G. **Finger-hut / Finger-kraut.** Gall. *Digitale, Gants noſtre dame.* A. Fox glove.

Digitus, ſive δάκτυλος. Singulis manibus, ſinguliſque pedibus tribuuntur quinque. In Manu habemus *Pollicem, Indicem, Medium, Annularem, & Auricularem.* In pedibus propriis nominibus non gaudent. Eſt item quædam menſuræ ſpecies, quibus rerum intervalla metiuntur. B. **Den duim / de wyſ-vinger / middel-vinger / ring-vinger / pink.** G. **Dar daum / der zeiger / der mittel-finger / der gold-finger / der klein finger.** Gall. *Le pouce, le doigt indice, le milieu, l'annulaire, le petit doigt.* A. Thumbe, Fore finger, middle finger, ring-finger, little finger, *in Pede.* B. **Toonen.** Gall. *Orteils.*

Dig-

Diglosson, ſeu Hypoglotton, vocatur etiam *Laurus Alexandrina*, Latinis *Biſlingua*, quod ſupra folium, aliud foliolum linguæ ſimile, gerat, ex δὶς duplex, & γλῶσσα lingua.

Dilatatio, eſt, cum meatus vel receptacula plus debito diſtenduntur, ut in Varice, Aneuriſmate &c. Gr. εὐρυσμὸς, ab εὐρύνω dilato, amplio. Item, ſignificat diaſtolen cordis. B. Een verwyderinge. G. Außbreitung/ Außſtreckung. Gall. & A. *Dilatation.*

Dilatatorium, eſt inſtrumentum Chirurgicum quo uterus, vel os ejus dilatatur & aperitur; vocatur etiam *Speculum*, & *Dioptra*, quia per id in os vel uterum introſpicimus. B. Een verwyderendt inſtrument. G. Ein Außbreitend inſtrument. Gall. *Dilatatoire.* A. An inſtrument to ſtretch out, or open any place.

Diluentia, ſunt quæ permiſta alicui fluido, ejus partes magis fluidas, vel partes antea non fluidas, jam fluidas reddunt, ea lege ne immutent partes ipſas. B. Verdunnende middelen. Gall. *Dilayans.*

Dilutum, dicitur quod eſt mixtum: unde vinum aquâ mixtum dicitur *Dilutum.* *Dilutum* verò ſubſtantivum factum, eſt id liquidum, in quo aliquid certo tempore maceratum & infuſum fuit: ut ſi in vas vini appoſitum abſinthium fuerit, deinde poſt interjectum tempus abſtractum, id vinum abſinthii *Dilutum* vocatur, idem quod *Infuſio.*

Dinica, ſunt Medicamenta contra vertiginem, à δινέω circumago.

Dinus, idem quod Vertigo, à δινέω circumago.

Diobolon ſive Gramma, eſt obulorum duorum pondus, ſive ſcrupuli unius, ex δὶς & ὀβολὸς.

Dionycia, vide *Hedera.*

Dioptra, eſt ſpeculum matricis, ſive dilatatorium, quo uterus, in fœtus mortui extractione ejuſque ulcerationum inſpectione, dilatando ampliatur, à διόπτομαι perſpicio. B. Een Moeder-verwyderend inſtrument/ een Moeder-ſpiegel. G. Ein Mutter-ſpiegel. Gall. *Dilatatoire de la matrice ou ſpeculum matricis.* A. An Inſtrument to open the womb.

Diorthosis, eſt operatio Chirurgica, qua membra aut corpora curva in debitum ſtatum reſtituuntur, à διορθόω corrigo, emendo.

Dιοτα, eſt vas circulatorium à duabus auribus, utrumque brachium lateribus applicatum amplexantibus, dictum. Hujus inferior pars eſt in modum cucurbitæ, cui impoſitus eſt alembicus, in ſummo canalem, qui liquori infundendo inſerviet, habens, in loco autem conveniente duobus roſtris incurvatis & in cucurbitam à capitello humorem condenſatum devehentibus præditum, ex δὶς duo & οὖς auris. B. Een vat met twee ooren / een dubbelt vat. G. Ein zweyhencklicht faß / das zwey öhr hat. Gall. *Vaiſſeaux à deux anſes*. A. A Veſſel with two Handles. Item eſt vaſculum vel poculum, ex ligno odoro confectum & reſina incruſtatum. B. Een riekende beker. G. Ein wolriechendes becherlein. Gall. *Coupe odorante*. A. A Sweet ſmelling cup.

Dιpcadι, eſt ſpecies Hyacinthii botryoidis; ex vox barbarica, dicitur & *Tipcadi*.

Dιphryges, eſt genus recrementi metallici, quod ſubſidet, dum æs in fornace fuſum aqua frigida perfunditur.

Dιplasιasmus, eſt morborum reduplicatio: Item duo muſculi brachii circumductioni inſervientes, à διπλόω duplico, vel διπλάσιος duplo major.

Dιploe, eſt vas duplex, quod Chymicis uſu venit, uti quando vas continens alio vaſi arena, cineribus aut aqua repleto imponitur. B. Dubbelt vat / een bad. G. Ein Zweyfach faß. Gall. *Vaiſſeau double*. A. A double veſſel: à διπλόω duplico.

Dιploe, ſeu Dιplοιs, eſt Cranii duplex tabulatum, paries, ſquama, ſeu lamina. Dicitur & tabula, quarum inferior vitrea, ob teneritudinem appellatur. ſive potius eſt ſubſtantia celluloſa, inter utraſque lamellas, quibus conſtat cranium, interjecta, in qua continetur ſubſtantia medulloſa cranii. B. Herſen-tafels / Tafelſcheidſels / het mergachtig deel tuſſchen beide de tafels van t'bekkeneel. G. Die fugen der hirn-ſchalen. Gall. *le Diploë*.

Dιploma, idem quod *Diploë*. Sumitur aliquando pro linteo complicato, πτύγμα *Æginetæ*, πτύγμα ἐγχυ, δίπλωμα *Heſychio*, Plagella *Celſo*, *Aurel.* B. Compres / gevouwen band / een opgerolde band. G. Ein Truch tuch / ein diſtillier zeug. Gall. *Compreſſe*. A. Complicated linnen.

Dιpsa-

Dipsacus, Eſt planta, quæ habet caulem quatuor vel quinque pedes altum, pollicis craſſitie, erectum, firmum, ramoſum, ſtriatum, ſpinis quibuſdam parvis cinctum: folia ſunt longa, lata, bina oppoſita, juxta longitudinem caulis & ramorum in dorſo & latere hirſuta, poſitu ſuo pelvis vel lavacri ſpeciem conſtituunt, ubi humor ſemper continetur: flos eſt floſculoſus, floſculis ſcilicet in capitulum quoddam collectis favis æmulum; capitulum autem componitur ex plurimis foliis imbricatis, ſquammarum inſtar poſitis, & axi medio affixis, e quorum alis ſurgunt floſculi multifidi, Embryonis parti ſupremæ inſidentes, & abeuntes deinde in ſemen plerumque ſtriatum quadrangulare, oblongum: radix lævis, candida, impenſe amara eſt. Eſt Carduus fullonum: ejus folia ita conſtituta ſunt, ut circa truncum alterum excipiat alterum, ita ut catini inſtar aquam ſemper ſervent, ac ſi truncus ſitiret, vel nomen à contrario invenit, quoniam concavo alarum ſinu, rorem vel imbrem recipiat, quo velut ad abigendas ſitis injurias abutitur, hinc à διψῶ ſitio. Latinis *Labrum Veneris*, nempe à catinato foliorum habitu hoc nomen contraxit, quæ ſe anfractuoſa ſinuantia ambage, pelvis vel lavacri ſpeciem conſtituunt, & intra ſe humorem nunquam non retinent. *Virga Paſtoris* haud dubiè dicta eſt, ob longas virgas, quibus cardui ad poliendos pannos utiles inſident, quas paſtores fortè ſumunt, & ea parte qua poſſit manu capi aculeis nudant, reliqua autem aculeata parte gregem ducunt. *Carduus* vero *Fullonius* cœpit appellari, quod ea rudes pannos, velut echino quodam expoliunt, detractiſque floccis conciliant. B. **Kaarden / Volders - kaarden.** G. Carten-diſtel / Weber-karten. Gall. *Chardon de Foulon*, *chardon à Bonnetier*, *chardon à carder*, *Verge à Berger*. A. Teafel.

Dipsacus, idem quod *Diabetes.*

Diptamnum, idem quod *Dictamnum.*

Discretorium, eſt idem quod *Diaphragma.* Sic dictum quia Thoracem & ventrem, caſu tamen, diſcernit.

Discrimen, faſciarum ſpecies eſt, quæ in frontis phlebotomia & temporum, adhibetur.

Discutientia, ſunt medicamenta, quæ liquidum in vaſis, vel extra ea, ſive ſtagnans, ſive coagulatum ſub-

ſubtilitate ſua diſſolvunt, diſſipantque ſine ſolutione ſenſibili continui in externis. B. **Verdryvende middelen.** G. **Verteibende mittlen.** Gall. *Diſcuſſifs.* A. Diſcuſſing medecines.

Dislocatio, idem quod *Luxatio.*

Dispensatio, Pharmacopæis dicitur, quando ſimplicia alicujus compoſitionis ordine diſpenſantur, ne quid ingredientium obliviſci poſſit.

Dispensatorium, dicitur *Liber Pharmaceuticus*, continens omnia Medicamenta tam ſimplicia quam compoſita, ſecundum mentem Doctorum, qui in hac vel illa urbe praxin exercent, uti eſt Amſtelodamenſe, Londinenſe, Bruxellenſe &c. Dicitur quoque *Pharmacopæa.* Ex hiſce Medicamentis ſecundum normam, & doſin officina Pharmaceutica inſtruitur. B. **Een Apotekers Winkel-boek.** G. Apotecker-Buch/ Apotecker Taxe. Gall. *Diſpenſatoire.* A. A diſpenſatory.

Dispositio, eſt habitus, quo ad actiones peragendas, bene, vel malè ſumus diſpoſiti. Vide *Diatheſis.*

Disseptum, idem quod *Diaphragma.*

Dissimilares, partes ſunt, quæ in varias partes ſibi diſſimiles dividi poſſunt; ut manus, vena, muſculus, quibus opponuntur ſimilares. B. **Deelen die malkander niet gelyk zyn.** G. **Ungleiche Theilen.** Gall. *Parties diſſimilaires.* A. Diſſimular parts.

Dissolventia, idem quod *Diſcutientia.*

Dissolutio, eſt, quando metalla, lapides, ſalia, reſinæ, aut aliud quid in ſpiritu vini aliove liquore diſſolvuntur. Vel quando corpora arte Chymica, in ſua elementa rediguntur. B. **Een ontdoeninge/ diſſolutie/ ontbinding.** G. Aufflöſung. Gall. & A. *Diſſolution.*

Distensio, eſt, quando partes ab alio inflantur, dilatantur, & relaxantur, ut ex efferveſcentiis vel contractionibus in inteſtinis concitatis, oriuntur flatus & non rarò preſſiones doloreſque. B. **Een uitrekkinge.** G. Außſtreckung. Gall. *Diſtenſion.* A. Diſtenſion.

Distichia, & Distichiasis, eſt duplex pilorum in palpebris ordo. Item continuus Lachrymarum defluxus, à pilorum in palpebris, ordinariis pilis ſubnaſcentibus, punctione, ex δὶς malè, & ϛείχω incedo, vel ex δὶς & θρὶξ pilus. B. **Dubbele hairkens der Oogſchelen.**

Distichum, vocatur Hordeum minus ſeu æſtivum: ſic dictum quod ſpica tantum duos granorum ordines habeat.

Distorsio, eſt, cum partes ſitu aut figura peccant. B. Verdraayinge / verwringing.

Distributio, intelligi poteſt de quocunque humore ſingulari per corpus diſtributo; ut cum chylus ex ventriculo & inteſtinis papillas inteſtinales (à Williſio *tunica glanduloſa* dicta eſt) ſubeat, & per venas lacteas, ductumque chyliferum, in venam ſubclaviam exantlatur, ut una cum ſanguine circuletur & purpureo colore induatur. Vel quando ſanguis ex corde, & ſuccus cerebralis ex nervis per totum corpus diſtribuatur, & talis diſtributio vocatur ἀνάδοσις. Verum de excrementis, dicitur διαχώρησις. B. Diſtributie / uitdeelinge. G. Außtheilung. Gall. *Diſtribution*, *Diviſion*, *Partage*. A. Diſtribution.

Diuresis, eſt urinæ per renes ſecretio, quæ hoc modo peragitur: adjacent arteriis renalibus exiguæ glandulæ, vel laterales arteriolæ cincinnatæ, quibus ſerum à ſanguine ſecernitur, & per canaliculos exiguos, (ex quibus renum ſubſtantia maximâ ex parte conſtat) ad caruncula papillares, & deinde ad pelvim, ureteres, veſicamque foras deducitur, ex διὰ per, ῥέω fluo. B. Pis-ſcheiding / piſſen. G. Harnen. Gall. *Secretion d'Urine*. A. Urine.

Diuretica, ſeu Uretica, urinalia Medicamenta *Aurel.* ſunt Medicamenta, quæ ſanguinem incidendo & diſſolvendo, ſerum per renes, ad veſicam copioſius determinant, ex διὰ per, οὖρον urina, & ῥέω fluo. B. Pisdryvende middelen. G. Harn oder waſſer treibende mittlen. Gall. *Diuretiques*. A. Medecines Cauſing Urine, or piſſdrivers.

Dodecadactylum, ſive Duodenum, eſt inteſtinorum tenuium primum, à ventriculi pyloro incipiens, & primo perpendiculariter, deinde horizontaliter, a dextra abdominis parte verſus renem ſiniſtrum, excurrit: recipit, ad trium vel quatuor digitorum diſtantiam a pyloro, oſcula' ductus cholidochi & pancreatici, pro bilis & ſucci pancreatici ſuſceptione: tunicarum ejus craſſities major, quam reliquorum tenuium; ſed cavitas fere minor; glandulas Brunneri copioſiſſimas habet: terminatur ubi jejunum incipit, ex δώδεκα duodecim, & δάκτυλος digitus.

tus, ob longitudinem duodecim digitorum; quod tamen in noſtris hominibus nunquam obſervatur; fortè Veteres ex brutorum inſpectione hallucinabantur, fortè erunt digiti tantum tranſverſi. B. **De twaalf vingerige darm.** G. **Der zwölff fingers darm.** Gall. *Duodenum.* A. The gut duodenum.

Dodecapharmacum, eſt compoſitio conſtans ex duodecim ſimplicibus, ut unguentum Apoſtolorum. Ex δώδεκα, duodecim, & φάρμακον Medicamentum.

Dodrans, eſt pondus unciarum novem. Item menſura duodecim digitorum, alias palmus major Latinis, & Gr. σπιθαμὴ dicitur. Dodrantalis itaque cauliculus vocatur, qui longitudine duodenos æquat digitos.

Dogmatica, Medicina, ſeu Rationalis, quæ ex obſervatis & analogia ratiocinatur hujus author fuit *Hippocrates*, & poſt eum *Galenus*, qui experientiæ rationem addidere, ita à δοκέω cenſeo. B. **Een regelmatige Medecyne.** G. **Eine regelmäßige und verſtandige Artzney.** Gall. & A. *Medicine Dogmatique.*

Dogmatici, ſunt, qui experientiæ rationes inquiſiverunt. B. **Rechtmatige Medicyns.**

Dolichos, eſt ſmilax hortenſis ſeu phaſeolus, eſt inter leguminum ſpecies, nomen accepit à longitudine ſiliquarum aut fructuum, δόλιχος enim eſt longus.

Dolium, idem quod Lolium, mutato L. in D

Dolor, Gr. Ἄλγημα, Ὀδύνη, Πόνος. Quid ſit, dici non debet, cum nemo ſit, cui id perſuadeas, niſi aut dolet, aut doluerit aliquando, quod animadverti debet adverſus eos, qui putant, ſe bene definiviſſe, cum dolorem dixerint eſſe vel continui ſolutionem, vel periculum ruptionis fibrarum, vel denique ſummam diſtenſionem, à qua ruptionis periculum abeſſe nequit, ſed in iis non conſiſtit dolor. Verum dolor eſt ingrata perceptio in mente orta, quod Nervus, ex Cerebro originem habens, tam valide per cauſas diſtendatur, ut periculum ruptionis incurrat. Si autem rumpitur, non amplius ille dolet, ſed rami nervoſi laterales jam magis quam ante diſtracti, eum ſenſum excitant. Pro varietate etiam variant nomina, ut *Algens*, ſi frigus adſit. *Gravativus*, ſi caput vel alia pars gravatur. *Pungens*, quando gladii inſtar pungit. *Oſteocopus*, quando dolor circa oſſa eſt. *Stupidus*,

pus, ſi vix ſentiatur, aut ſaltem ferri poſſit. *Tenſivus*, quando tenſio adſit. Sic à parte affecta, etiam varia ſortitur nomina. In capite *Cephalalgia*, *Cephalæa*, *Hemicrania*, *Crapulæ*, *&c.* Circa articulos, *Arthritis* dicitur. In renibus *Nephritis*, in alvo *Colicus* &c. B. Pyn / wee. G. Der Schmertz. Gall. *Douleur*. A. A Pain.

Donax, idem quod *Calamus*.

Doria Herba, eſt ſpecies Solidaginis ſaracenicæ. Nomen accepit ab *Andrea Doria*, Genuenſi Duce, qui eam ex Africa attulit. Quidam Doriam à luteo aureoque colore, nomen accepiſſe dicunt: Aurum enim Gallis *Or* appellatur.

Doronicum, eſt planta officinalis, quæ habet folia ampla, ſubrotunda, viridia, lanuginoſa, cucumeris ſatis ſimilia, ſed magis exigua, & molliora: caulis pedem circiter altus eſt, parum lanuginoſus, rotundus, ſtriatus, in ſummitate in plures ramuſculos diviſus, floriferos: flos eſt radiatus Aſtere major, flavus: hujuſque diſcus ex floſculis, corona ex ſemifloſculis componitur, ſemen eſt pappoſum, minimum, nigricans, calidum eſt, ac ſudoriferum inſigne: radix compoſita ex radiculis oblongis, rotundis, tuberoſis, nodoſis, digiti minoris craſſitie, ex viridi palleſcentibus, plures ex uno capite tenuibus quaſi filis dependent, ſaporis ſubacris, ſubdulcis, ad Glycyrrhizam accedentis, odoris nullius, ſaporis minus aromatici, quam Glycyrrhiza. Hæc quibuſdam ſuſpecta eſt & venenata habetur, quia quibuſdam animalibus exitioſa deprehenſa fuit, unde non Doronicum, ſed dæmoniacum appellat Marantha, & forte quia guſtata in faucibus relinquit aliquam acrimoniam, & infeſta dulcedine os replet; qui venenatam dixerunt, crediderunt eſſe Aconitum Theophraſti a δωρὸν & νίκη: ſed illam venenatam eſſe adhuc minime conſtat. Avicennæ *Durinigi* & *Doronigi*, atque hinc devolvitur *Doronicum*. G. Gämbſe-wurtz / Schwindel-kraut. Gall. *Doronic*. A. Leopards-bane.

Dorsum, ſeu Tergum, pars thoracis poſterior dicitur. Gr. νῶτον. *Dorſum manus* vel *Pedis*, eſt exterior eorum facies. Ita gibba naſi, ſcapulæ & ilii oſſis pars etiam dorſum appellatur. B. De Rug. G. Der Rücken. Gall. *le Dos*, *l'Eſchine*. A. The Backe.

Dosis, eſt Medicamenti determinata portio, ſive quantum unica vice exhibetur vel propinatur, à δίδωμι do. B. Gifte. G. Gewiſſe Maß einer Artzney. Gall. *Doſe*, *Priſe*. A. A Doſe.

Dothien, idem quod *Furunculus*.

Draba, vide *Arabis*.

Drachma, eſt & pondus & menſura. *Ægyptiaca* fuit olim & *Attica*. Illa pendebat obolum, hæc vero ſcrupulos tres, vel obolos ſex, ut & hodie in officinis. Octo conſtituunt unciam. Signatur ſigno ʒ olim ὀλκὴ dicta fuit. Et ſignabatur cum Δ quod ab inferiore parte ο habebat, quandoque manipulum ſignificat, à δράττομαι prehendo, manu corripio. B. Een dragme / een vierendeel loots. G. Ein drachme / der vierte theil eines loths / ein quintlein. Gall. *Drachme*. A. A Dram.

Draco Herba, Eſt planta, quæ habet caules plures, tres pedes altos, tenues, duros, parum anguloſos, folia plurima gerentes longa & anguſta inſtar lini, odorata, coloris viridis, obſcuri, ſplendentia, ſaporis acris, aromatici, cum dulcedine quadam grata Aniſum referente: flores in ſummitate caulis creſcunt inſtar abrotani, ſed minimi, his ſuccedunt fructus parvi, rotundi, & ſquammoſi, qui ſinguli continent ſemen: radix longa, ramoſa: eſt herba non inſuavis odoris ac ſaporis: ejus nomen videtur fuiſſe *Taracon*, *Tarchon*, *Tragum*, *Tragium &c.* hinc mutato T in D, oritur *Draco*, & B. Dragon. G. Dragon. Gall. *Eſtragon*, *Dragon*. A. Taragon.

Draco Arbor, & Draconis Sanguis, eſt arbor exotica, cujus lachrymæ rubicundum & ſanguineum fundunt ſuccum reſinoſum, unde ei nomen impoſitum: additur *Draconis*, quoniam profluit ex arbore *Dracone* dicta, ex cujus cortice vel deſciſſo, vel ſponte deſtillat. B. Draken-bloed. G. Drachen-blut. Gall. *Sang de Dragon*. A. Dragons-blood.

Draconis Sanguis, eſt *Lapathum Rubrum*, cujus folia coſtas habent obſcurè rubicundas, ſeu ſanguineas. B. Draken-bloed. G. Drachen-blut. Gall. *Sang-Dragon*. A. Dragons-blood.

Draconthæma, idem quod *Sanguis draconis*. Ex δράκων draco & αἷμα ſanguis.

Dra-

Dracontia, Eſt planta, quæ habet unicum caulem tres pedes circiter altum, pollicis craſſitie, erectum, cortice tectum cutim ſerpentis referentem: folia profunde inciſa in magnas, varias, & profundas lacinias, anguſta, polita, carnoſa, ſplendentia, caulibus longis & fungoſis adhærentia, cætera ut in aro: radix eſt craſſa, fere rotunda, carnoſa, externe coloris flaveſcentis, interne albeſcentis, ſaporis dulcis: creſcit hæc planta in locis umbroſis, præſertim in regionibus calidis. *Dracontium*, *Dracunculus*, *Serpentaria.* Nomen à figurâ ſumpſit: caulis enim glaber purpureiſque reſperſus lituris, verſicolori facie, corpus anguinum repræſentat, & æquat longitudine. Vertex quoque ſinuoſo oris hiatu, linguam exerens cruentam, caput exprimit. Atque hinc eſt quod Veteribus etiam Romanis *Colubrina* ac Serpentaria nuncupata ſit: vel ſic dicta, quod è terra ad primas ſerpentium vernationes exeat, rurſuſque cum iiſdem ſe in terram recondat, nec omnino occultata ea appareat ſerpens: dicitur & polyphyllus. B. **Speer-wortel / Speer-kruid.** G. Schlangen-kraut / drachen-wurtz. Gall. *Serpentaire.* A. Dragon-wort.

Dracunculus, idem quod *Dracontia.*

Dracunculus, eſt ulcus quod nervum ipſum pervadit: Item lumbricus longus, planus, non admodum latus, albus, qui cruribus Indorum frequenter innaſcitur, à δράκων draco. B. **Draak-gezweer / Draak-worm.** G. Drach-geſchwär / drach-wurm. Gall. *Serpentaire.* A. A dragon ulcer vel worm ſo called.

Drageta, idem quod *Tragea.*

Dragma, idem quod *Manipulus.*

Dragmis, idem quod *Pugillus.*

Drastica, ſunt Medicamenta præſentiſſima & multarum virium; in ſpecie ſic vocantur purgantia fortiora. à δράω facio. B. **Van ſtonden aan helpende middelen.** G. Bewährte Artzney.

Dropacismus, eſt medicamentum externum, partibus rubefaciendis, adeoque motum in iis excitando, dicatum, quo membra externa omnia extenuata; reſoluta, frigida & humida, oblini ſolent. Eſtque vel ſimplex vel compoſitus. *Simplex* ex pice modica oleo liquata, conſtat. *Compoſitus* præter picem oleo liquatam, recipit etiam piper, pyrethrum, bitumen, ſemen roriſmarini: & ſi opus

opus ſit ſiccare, *Sulphur vivum*, *ſalem*, *cinerem ſarmentorum*; ſin vellicare *Euphorbium*. Forma varia eſt, quidam enim emplaſtri referunt, alii cataplaſmatis formam. Lat. *Picatio*, à δρέπω decerpo, colligo. B. **Een pik-pleiſter / zalf om het hair uit te trekken.** G. **Ein Pech-pflaſter.** Gall. *Dropaciſme*.

Dropax, idem quod *Dropaciſmus*.

Drosomeli, vide *Manna*.

Drus, ſeu Δρῦς, quercus, à δέρω excortico, ejus enim cortex βυρσοδέψαις uſui eſt: vel à δρύω erumpo, pullulo. Veteres omne genus arboris δρυὸς appellatione intellexerunt: poſterioribus δρῦς omnem arborem glandiferam tantum ſignificat, & præſertim *Quercum*. Etymologia fit quoque à δραίω ſeu δρῶ arboribus & herbis vireo.

Drypepes, *Oliva*, ſic vocatur quod fructus ex arbore cadant, ex δρῦς arbor, ut apud Veteres, & πίπτω cado.

Dryopteris, eſt Filicis ſpecies, & propriè Polypodium quercinum, ex δρῦς quercus, & πτέρις ala, quod folia alarum in modum ſe expandant.

Drypis, eſt planta ſpinoſa, ἀπὸ τοῦ δρύπτω à lancinando, pungendo, vellicando.

Ductus Adiposi, vide *Sacculi Adipoſi*.

Ductus Aquosi, vide *Venæ Lymphaticæ*.

Ductus Bilarius, vide *Porus Bilarius*.

Ductus Chyliferus, eſt canalis, qui a ſuperiori Receptaculi parte oritur, ſive eſt tantummodo Receptaculum in arctiorem canalem protractum ſimili, tenui, membranoſa, ſatis tamen firma, tunica formatum, valvulis inſtructum, idcirco ubi chylo repletus, candidus apparet, ubi vero inanis collabitur, ægre, nec niſi ab exercitato reperitur, ab hac origine (ſæpe duplici, mox coeunte) flexuoſo quodammodo (quandoque inſulam formans) mox recto itinere adſcendit, in media corporum vertebrarum thoracis ſede, medio inter venam ſine pari a dextris & aortam deſcendentem a ſiniſtris loco; ita tamen ut aorta ipſi maximam partem incumbat; & hic eſt locus ille, ubi certiſſime in quocumque cadavere reperiri poteſt ille ductus; nam licet inanis & collapſus ſit omnino, levi ibidem loci, inter azygam & aortam vulnuſculo pleuræ inflicto, atque illa paululum diſtracta, certo reperitur:

ritur: pergit dein a deſcripto loco, ſemper incumbens vertebris, ſub Oeſophago, ſubter arcum venæ azygæ; (quæ arcum venoſum in dextro latere, uti arterioſum aorta in ſiniſtro format,) inde ſupra corpora vertebrarum ſiniſtrorſum inclinat, pergit ſubter ſoporalem arteriam ſiniſtram, uſque ad medium ultimæ cervicis vertebræ, toto hoc decurſu, ſæpe inſulas majores, minores, vario loco efformans; decurrit in celluloſa quadam ſubſtantia, ſæpe ut alibi in corpore, pinguedine infarcta, ſub pleura membrana, adeoque extra thoracis cavum, æque ac vaſa ſpermatica, ureteres &c. hac ratione extra cavitatem abdominis, ſub peritonæo decurrere dicuntur: poſtquam ad mediam ultimæ cervicis vertebræ ſedem ſiniſtrorſum inclinando adſcendit, ibi arcus forma incurvatus, ſiniſtrorſum deorſum tendit, pone venam jugularem internam ſiniſtram, & terminatur ut plurimum in venam ſubclaviam ſiniſtram, a parte poſtica, ſub valvulis venæ jugularis internæ: præter valvulas ſemi utriculares, & geminatas, quæ in toto hoc ductu reperiuntur, quæque parte ſua convexa receptaculum chyli, parte concava venam ſubclaviam reſpiciunt, datur & altera ſemilunaris, aperturæ ductus thoracici in venam ſubclaviam appoſita, ita ut cornua ejus venam ſubclaviam reſpiciant, admittens liquidum ex ductu in venam ſubclaviam, ſed regreſſum ipſi negans. Uſus eſt Chylum & Lympham verſus cor, ex inteſtinis, & partibus inferioribus vehere & adducere: hinc non incongrue dici poteſt, vena cava chyli & lymphæ. vid *Sacculus chyliferus*. B. De gyl-leider/ gyl-voeder/ dauw-voeder/ borſt-buis. G. Der gylführer/ der bruſt-kanal. Gall. *Le conduit du Chyle ou Thoracique.* A. The Thoracik duct.

Ductus Communis. vid *Veſica fellis*.

Ductus Hygroblephari, ſunt quidam ductus, qui intra palpebras ſuccum exonerant lymphaticum, quo oculi continuo, ne areſcant, irrigantur, ex ὑγρὸν, humidum & βλέφαρον, palpebra. B. Oogledens bevogtigers. Der Augliederen Waſſer Röhre. Gall. *Les Conduits aqueux* A. The ducts wherewith the eyes are moiſtened.

Ductus Hygropthalmici, idem ac *ductus Hygropblephari*, ex ὑγρὸν humidum & ὀφθαλμὸς oculus.

Ductus Lachrymales, ſunt, qui omnem lympham,

pham, qua oculi irrigantur, ſuſcipiunt, & per narium oſſa incedentes in nares ſeſe exonerant. B. Traanbuiʒen. G. Der trähnen kanal. Gall. *Trous lachrymaux*, *Conduits lacrymaux*, *Sacs lachrymaux*, *Conduits de Larme.* A. The lachrymal ducts.

Ductus Pancreaticus, eſt canaliculus, ex pancreate ortum ducens, qui juxta, vel non procul à ductu bilario inteſtino inſeritur; ſuccum vehit Lymphaticum, quem in inteſtinum duodenum mittit, ad cibum (à fermento acido ventriculi & bilis admixtione) volatiliſandum & fermentandum: Doctiſſ. *de Graaf* ſuccum ſubacidum ex ipſo ductu emulgere novit; alii etiam Medici cordati, inter quos *Phil. Matthæus Junior*, *Dam. Paiſenius*, *Dom. Michaël Behm &c.* de ſucco iſtoc acido non parum ambigunt, & de morbis quibuſdam, quos ex efferveſcentiis acidi ſucci pancreatici cum bile in duodeno derivat *Excell. Dom. Sylvius*, hactenus valde dubitant. *Nos* autem interdum pr. ſanitatem acidum inveniri affirmamus, ſæpe etiam ſalſum, & auſterum; frequentius tamen inſipidum & volatile, vide Anat. noſtram Reform. B. De alvleis-buis / de groote klierʒ-buis. G. Der Pancreatiſche kanal. Gall. *Conduit Pancreatique*, *ou Couduit de Virſung.* A. The pancreatick duct.

Ductus Roriferus, ſic à *Nobiliſſ. Bilſio* dictus, idem eſt quod *Ductus Chyliferus.*

Ductus Salivares, ſive ſalivarii, ſunt meatus qui à glandulis maxillaribus, parotidibus, ſublingualibus, & glandulis parvis, per totam membranam oris, præcipue per labra, palatum, buccas & linguam diſperſis producti, ſuccum ſalivalem effundunt in os, ad cibi ſolidioris dilutionem, miſſionem, ſolutionem, maſticationem, deglutitionem, & nonnullam fermentationem promovendam. B. Speekſel-vaten. G. Geiffer Fäſſe / Speichel Röhre. Gall. *Conduits ſalivaires.* A. The ſalivall ducts.

Ductus Thoracicus, idem quod *Ductus Chyliferus.*

Ductus Umbilicalis, vide *Funiculus Umbilicalis.*

Ductus Urinarius, idem quod *Ureter & Urethra.*

Du-

Ductus Virsungianus, ſic dictus ab inventore 1642. *Joan. Georgio Wirſung.* Idem quod *Ductus Pancreaticus.*

Duella, eſt Veterum pondus, pendens octo ſcrupulos.

Dulcamara; ſeu Glycypicris, eſt Solani ſpecies, ſic dicta quod ſaporem inter dulcem & amarum habeat; flore & fructu quidem refert ſolanum, verum ad diſtinctionem aliorum ſolanorum, dicitur ſolanum ſcandens, & non habet vires narcoticas ſolanorum; ſi pars recenter avulſa manducetur, per totumos amaritiem diffundit, & paulo poſt dulcedinem mellitam. B. Alfs-ranken. G. Hunds-kraut / je lenger / je lieber / bitter-ſuß. Gall. *Dulcamere.* A. Woody Nightshade or bitter-ſweet.

Dulcedo Amoris, vide *Clitoris.*

Dulcoratio, idem quod *Edulcoratio.*

Duella, eſt tertia unciæ pars, octonis ſcrupulis terminata.

Duodenum Intestinum, vide *Dodecadactylum.*

Dupondium, pendet Drachmas quatuor, ſeu ſemiunciam. B. Een Lood. G. Ein Loth. Gall. *Demi once.* A. An half ounce.

Dura Mater, vide *Mater dura.*

Dysæsthesia, eſt difficultas ſeu vitium ſenſuum, ex δὺς difficile, & *αἰσθάνομαι* ſentio.

Dyscinesia, eſt movendi impotentia, ſive ſit imminuta, ſive abolita. B. Onmagt om te bewegen. G. Daman ſich nicht bewegen kan. Gall. *Impuiſſance à ſe mouvoir.*

Dyscrasia, eſt inæqualis particularum in ſanguine, vel ſucco nervoſo mixtura, à δὺς difficile, & *κεράννυμι* miſceo, tempero. B. Ongeſtalte / onmatigheit. G. Veranderte geſtaltnis. Gall. *Dyſcraſie.* A. Idem.

Dysecoia, eſt audiendi difficultas, ex δὺς difficile & *ἀκούω* audio. B. Swaarhoorig. G. Harthörung / Taubheid. Gall. *Oüie dure.* A. Heavineſſ of hearing.

Dyselses, (cui opponitur *Euelces*, vide ſuo loco) eſt is, qui ulceribus curatu difficillimis laborat, ex δὺς difficile, & ἕλκος ulcus. B. Die quade zweren heeft. G. Der böſe Geſchwer hat.

Dysenteria, Lat. *Tormina*, eſt Diarrhœa cum Teneſmo leviore vel graviore, totiuſque ventris torminibus, ac ſanguinis, etiam puris excretione; hiſce accedunt anxietates magnæ, dejectiones frequentes, quæ ſæpe habent brevia intervalla, deinde mucus & pelliculæ prodeunt, quando Dyſenteria alba dici ſolet; ſiti adhuc, febri, inquietudine, viriumque imbecillitate laborant. Sed Dyſenteriæ aliquando Epidemicæ ſunt, aut cum peſte, & in urbibus vel caſtris multos uno tempore affligunt. Nonnunquam excreta halitum exſpirant qui adſtantes inficiunt, à δὺς difficile, ἔντερον inteſtinum & ῥέω fluo. B. **Roodloop/ rood melizoen/ bloedgang.** G. Die rothe Ruhr/ der blutgang. Gall. *Dyſenterie*, *Trenchée de ventre*, *Flux de ſang*. A. The Bloody flux or dyſentey. Luſit. *Biche*.

Dysepulotica, ſunt ulcera maligna, curationem reſpuentia, ex δὺς difficulter, ἐπὶ ſuper & ὅλος integer. Sed potius ab ὄλλυμι perniciem infero; derivandum cenſent. B. **Zweeren die niet willen toeheelen.** Gall. *Ulceres malins*.

Dysodes, δύσοζμος vel δύσοδμος. Eſt omne illud quod malè olet, ut excrementa. Ei opponitur *Euodes*, ex δὺς difficilè, & ὄζω oleo. B. **Stinkende dingen.** G. Stinckende ſachen.

Dysorexia, eſt appetitus diminutus, ex mala ſuccorum in ventriculo diſpoſitione, ex δὺς difficile, & ὀρέγω cupio. B. **Trage eet-luſt.** G. Wan man kein luſt zu eſſen hat. Gall. *Degout*, *ſans appetit*.

Dyspathia, eſt patiendi difficultas, cui opponitur *Eupathia*, ex δὺς difficile, & πάχω patior. B. **Onpatientig.** G. Ungedultig.

Dyspepsia, eſt difficultas cibos concoquendi, ſeu attenuandi, & ſubigendi per liquida affuſa in ventriculo & inteſtinis, unde non raro hi ſequentes ſuam naturam, quam extra corpus animale induiſſent in ſimili calido humidoque loco, in nidorem, vel aciditatem convertuntur, ei oppoſitum eſt *Eupepſia*, ex δὺς & πέπτω coquo. B. **Moeyelyke verdouwinge.** G. Undaugligkeit des magens. Gall. *Digeſtion difficile*.

Dysphonia, eſt loquendi difficultas, ex mala organorum diſpoſitione, ex δὺς difficilè, & φωνέω voco. B. **Een zware ſtem.** G. Schwere zu ſprechen.

Dys-

Dysphoria, eſt tolerandi vel patiendi difficultas, ex δὺς ægrè, & φορέω patior, tolero.

Dyspnoea, eſt reſpirandi difficultas, cum dolore & fatigatione ab organis Reſpirationis vitiatis, obſeſſis, aut irritatis orta. Habetque duos gradus, nempe Aſthma & Orthopnæam, de quibus ſuo loco, ex δὺς difficile & πνέω ſpiro. B. **Moeyelyke adem.** G. Schwer athem / engbruſtigkeit / keuchen. Gall. *Reſpiration embaraſſée*, *difficulté de reſpirer*. A. Difficultie of breathing.

Dysthereputa, ſunt morbi curatu difficiles, ex δὺς pervicaciter, & θεραπεύω curo. B. **Ziekten die zwaar te genezen zyn.** G. Krancheiten die nicht leichtlich weg gehen. Gall. *Maladies difficiles à guerir*.

Dysthymia, eſt animi ægritudo, ex δὺς ægrè, & θυμὸς animus. B. **Zwaarhertig.** G. Schwermuthig. Gall. *Melancolie*. A. Heavie ſpirited, Heavie-minded.

Dystocia, eſt partus difficilis, ſive præter ordinarium curſum fœtus in lucem, editio. Hoc fit quando nempe obliquè, tranſverſim vel pedibus primo egreditur, vel cum viæ ex inflammatione, vel alias anguſtæ ſint, vel cum fœtus magnus, debilis, obeſus, vel mortuus ſit, ex δὺς difficilè, & τίκτω pario. B. **Een moeyelyke baring.** G. Schwåre arbeit im geburt. Gall. *Accouchement laborieux*; *Travail difficile*. A. Difficult birth or hard labour.

Dysuria, eſt mingendi difficultas, ab organis malè diſpoſitis, aut à calculo, arenis vel viſcidis humoribus obſtructis, plerumque cum ardore urinæ, ex δὺς malè, οὖρον urina, & ῥέω fluo. B. **Een moeyelykheid in 't water maken.** G. Harnſtrenge / harn-wånde. Gall. *Difficulté d'Urine*. A. Difficultie in piſſing.

E.

Ebenum, Ebenus, vel Hebenus, eſt arbor duriſſimi, graviſſimi & nigerrimi ligni. Procul dubio ejus origo debetur voci Arabicæ *Alban*, *Albanos*, *Abenus*: Hinc facilioris elocutionis gratia *Ebenus*. B. **Ebben-hout boom.** G. Eben-holtz-baum. Gall. *Ebene*. A. Ebony tree.

Ebiscus, idem quod *Hibiſcus*, vide *Althæa*.

Ebullitio, ab ebullire, eſt liquorum, mediante igne rarefactio. Vel quando alcalia & acida mutuo commiſcentur, ut in effervefcentiis. B. Opzieding. G. Das Sieden/ Auffkochen. Gall. *Ebullition.* A. A Boiling, Bubling.

Ebulus, ſeu ſambucus humilis a quo vix differt, niſi quod ſit multo humilior. Græcis εὔβουλος, ex εὖ bene, & βουλὴ conſilium, quia ægris bene conſulat, atque ebullientes fervidoſque humores per alvum ducat. Gr. χαμαιάκτη. B. Hadig. G. Attig / niederholder. Gall. *Yeble.* A. Dwarf elder.

Ecbolica, ſunt Medicamenta, quæ fœtum in partu difficili expellunt. Item Medicamenta quæ abortum concitant, ab ἐκβάλλω dejicio.

Eccathartica, vide *Catharticum*, ab ἐκκαθαίρω expurgo.

Ecchyloma, idem quod *Extractum.*

Ecchymoma, Ecchymosis, eſt cutis ſugillatio, à ſanguinis extravaſatione ex vaſculis minimis cutaneis, cava quædam formantis, ab ἐκχύω effundo, & αἷμα ſanguis. B. Blaauwe vlekken. G. Die Streichmaſen / Blaw flecken. Gall. *Echymoſe.* A. Blew-neſſe in the Shin.

Ecchymosis, idem quod *Ecchymoma.*

Eccope, idem quod *Extirpatio*, ab ἐκκόπτω exſcindo. *Eccope*, eſt quoque oſſis inciſio perpendicularis abſque continui diſſolutione, remanente tantum ligno. Hippocrates nominat *Hedram*, Latini *Veſtigium* vel *ſedem.*

Eccoprotica, idem quod *Catharctica*, ſed leniora ab ἐκκοπρόω alvum depono. Vid. Ectoprotica.

Eccrimocritica, ſunt judicia de excretis particularibus ab ἐκκρίνω ſecerno, & κρίνω judico.

Eccrisis, eſt excrementorum ſecretio, ab ἐκκρίνω ſecerno.

Echidnium, eſt diminutivum ab *Echium*, vide ſuo loco.

Echinomelocactos, eſt Melocarduus, planta Indica, ex ἐχῖνος Echinus, qui echini animalis in modum ſpinis undique eſt obductus, & μῆλον melo, pomum, & κάκτος carduus.

Echinopoda, quidam Geniſtam eſſe putant, ex ἐχῖνος Echinus, ob ſpinas quas habet, & πούς pes.

Echinus, eſt quicquid numeroſa congerie aculeorum ſtipatur, ſive tegmen, ſive caput, ſive cacumen fuerit, ſic dictus quod globoſo ſpinarum agmine maris herinaceum mentiatur. Sic vocari poſſunt caſtaneæ, capita carduorum &c.

Echium, Viperina, ſeu Ἀλκιβιάδιον, eſt herba, quæ habet caules lanuginoſos, virides, & punctis nigris inſtructos: Folia oblonga, anguſta, lanuginoſa, aſpera, ſaporis inſulſi: flos monopetalus, infundibuliformis, ex anguſto in latum inſtar cornu venatoris expanſus, ſuperior pars ſupra reliquas eminet, formatque quaſi galeam: ex calice autem ad baſin uſque ut plurimum ſecto ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti adinſtar clavi infixum, & quatuor veluti ſtipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem ſemina viperini capitis æmula, quæ in calice ipſo longe ampliato matureſcunt; unde herba viperina dicitur: vel quod contra ferarum ictus ſint utilia ſemina: vel quod floreſcit planta capitulis viperæ ſimilibus, ἔχις enim & ἔχιδνα vipera eſt. B. Slangen-hoofd / Slangen-kruid. G. Wild Ochſen-zung. Gall. *Herbe aux viperes, Bugloſſe ſauvage.* A. Vipers Bugloſſ.

Eclegma, ſive Linctus, quem *Arabes Loch & Lohoch* ſic appellant, aliis *Illinctus*, & ἐκλεικτὸν eſt Medicamentum internum, quod conſiſtentia inter ſyrupum & opiatum medium eſt, ex variis thoracis adverſus aſperæ & pulmonum affectus, ut lingatur, concinnatus, ab ἐκλείχω lingo, lambo. B. Een likking / ſlikking / ſlikmarkt. G. Eine latwerge / leckſafft. Gall. *Eclegme.* A. Lambitive or Lohock.

Eclipsis, eſt animi defectus: Idem quod *Eclyſis*, ab ἐκλείπω deficio.

Eclysis, *Animi Defectus*, ab ἐκλύω delinquo. Vide *Deliquium animi.*

Ecphracticum, eſt Medicamentum incidens & deobſtruens. Vide *Attenuantia*, ab ἐκφράσσω deobſtruo.

Ecphraxis, eſt alicujus partis, per Medicamenta incidentia deobſtructio, ab ἐκφράσσω deobſtruo.

Ecphysesis, eſt efflatio vel exſpiratio confertim facta, ab ἐκφυσάω efflo. A. Vid. Efflatus.

Ecphysis, vide *Apophyſis.* Item *Duodenum* ſignificat. Vide *Dodecadactylum*, ab ἐκφύω excreſco.

Ecpiesma, eſt ſuccus expreſſus. Item fœces quæ ab expreſſo remanent. Item Calvariæ fractura, in qua partes cranii fractæ, meninges premunt, ab ἐκπιέζω exprimo.

Ecpiesmus, eſt quædam expreſſio, ſed maximè oculorum protuberantia, ab ἐκπιέζω exprimo. B. Een uitwyking der oogen.

Ecplexis, eſt perterrefactio ſeu ſtupor, ab ἐκπλήσσω perterrefacio. B. Verbaaſtheid/ Verſchrikking. G. Erſchreckniß/ Erſtarrung. Gall. *Epouvante*. A. Sudden fear or aſtoniſhment.

Ecpneumatosis, vide *Exſpiratio*.

Ecptosis, idem quod *Excidentia* & *Luxatio*, ab ἐκπίπτω excido.

Ecpyctica, ſunt Medicamenta condenſantia, Idem quod *Incraſſantia*, ab ἐκπυκάζω condenſo.

Ecpyema, idem quod *Empyema*, ab ἐκπύον ex, & pus.

Ecpyesis, vide *Ecpyema*.

Ecrhythmus, eſt pulſus, qui nullius ætatis rhythmum ſeu modulum obſervat, ab ἐκ ex, & ῥυθμὸς modulus. B. Een ongeregelde pols. G. Ein unordentlicher puls. Gall. *Le poulx dereglé*. A. An irregular pulſe.

Ecsarcoma, idem quod *Hyperſarcoſis*, ab ἐκ, ex, & σὰρξ caro.

Ecstasis, eſt delirium ſive mentis commotio, ſive fuerit cum ſilentio, ſive cum furore, interdum vigiliæ adſunt, interdum coma, ab ἐξίστημι, graviter deliro. Dicitur etiam is, qui ita uni rei meditandæ intentus eſt, quaſi in cælum eſſet ſublatus. B. Buiten zyn zelven zyn. G. Erſtummung/ erſtarrung. Gall. *Extaſe*. A. A ectaſie, a trance, a ſwounding.

Ectasis, cutis eſt quædam in longitudinem & latitudinem extenſio, ab ἐκτείνω, extendo. B. Uitrekking des huids. G. Außpannung der haut. Gall. *Extenſion de la peau*. A. a of Stretching of the skin.

Ecthlimma, eſt ulceratio, à violenta compreſſione, in cutis ſuperficie oborta, ab ἐκθλίβω exprimo.

Ecthymata, ſunt puſtulæ, ſive cutis quædam efflorefcentiæ, ut in Variolis, &c. ab ἐκθυμιάω exhalo, evaporo. B. Puiſten. G. Ein Blatter. Gall. *Ampoulles*, *Boutons*. A. Wheale, or push in the Skin.

Ecto-

Ectoprotica, ſunt Medicamenta purgantia, at quæ tam leniter ſtomachum & Inteſtina modo ſtimulant, ut hæc intus contenta tantum reddant, id eſt, ſtercus naturale expellant. B. Zagte purgeer-middelen.

Ectillotica, ſunt Medicamenta, quæ callos & clavos abſumunt, crineſque evellunt, ab ἐκτίλλω evello. B. Weer verdrywende middelen.

Ectome, idem quod *Exſtirpatio*, ab ἐκτέμνω exſcindo.

Ectropium, eſt vitium palpebrarum, quando inferior palpebra brevior eſt ſuperiore ut oculum claudere non poſſit, item genæ &c. aut ejus inverſio, ab ἐκτρέπω everto. B. Intrekkinge der oogen of wangen. Gall. *Erraillement des paupieres.*

Ectrotica, ſunt Medicamenta quæ abortum inferunt, ab ἐκτιτρώσκω abortio. B. Misval makende dingen. G. Unzeitige geburt vereurſachende mittlen.

Ectylotica, ſunt Medicamenta callum conſumentia, ab ἐκ ex, & τύλος callus.

Eczemata, ſunt puſtulæ rubicundæ fervidæ, & flammeæ; quidam Hydroa pro Eczemate, ſed malè, ſumunt, ab ἐκζέω efferveſco. B. Vuurige puiſten. G. Feuer bläterlein. Gall. *Ampoulle ardente.* A. Burning or red puſhes.

Edulcoratio, & Dulcoratio, dicitur, quando calcinata ſale gravida, aqua (ut plurimum calida) abluuntur, qua ablutione ſal inibi contentum aquæ immiſcetur. Vel dulcorare etiam dicitur, quando potiones, addito ſaccharo aut ſyrupis convenientibus, gratiores redduntur. B. Afzoeting. G. Süſmachen. Gall. *Adouciſſement.* A. A making ſweet, or edulcoration.

Effervescentia, ab Effervere, eſt ſubitus & inteſtinus inter ſales oppoſitos ut alcali & acidum, interveniente aqua, cum tendentia ad mutuam deſtructionem, motus, quem nonnunquam calor aut flamma ſubſequitur, ut in calce viva, fœno madidè repoſito, & miſcelis Chymicis. B. Opgeſtinge / opbruiſing/ opwelling / opziedinge. G. Das auffſieden / auffkochen. Gall. *Efferveſcence.* A. Idem.

Efflatus, eſt valida aëris ex ore coarctato expreſſio, quod fit per muſculos abdominales, viſcera ibi contenta ſurſum, adeoque Diaphragma in Thoracem prementes, & ſic Aërem in Pulmonibus contentum expellen-

lentes, clauſo interim foramine narium per velum pendulum palatinum. B. **Blaazinge.** Gr. ἐμφύσησις. Gall. *Souffement.*

Effloratio, ſive Efflorescentia, idem quod *Exanthema.*

Efflorescentia, idem quod *Exanthema.*

Effluvium, idem quod *Aporrhæa.*

Egestio, idem quod *Dejectio.*

Ejaculatoria, Ejaculantia vasa, vide *vaſa deferentia.*

Ejectio, idem quod *Dejectio.*

Eispnoe, idem quod *Inſpiratio.*

Elæa, olea, à λεῖ☉ lævis, quia ejus oleum læve eſt & glabrum.

Elæagnus, ejus nomen diverſis imponitur arbuſculis, ex ἐλαία olea & ἁγνὸς Caſtus, hinc Agnus caſtus ita appellatur. Ego tamen imaginari nequeo, unde ἐλαίαγνε nomen acceperit, quum nec facie, nec flore, nec folio, nec fructu ullam cum oleo ſimilitudinem habet.

Elæosaccharum, oleum eſt ſtillatitium cum ſaccharo mixtum, inter terendum pauxillum vitelli ovi recentiſſimi, puriſſimi, intermiſceri poteſt tam ſaccharo quam oleo, ut reductio olei in aptiorem miſcendo formam facilius abeat; ſed tum miſtum non poteſt tamdiu ſervari ſine rancedine ex ἔλαιον, oleum, & ſaccharum. B. **Geolyde ſuiker.** G. **Zucker mit Oele.** Gall. *Sucre huileux.* A. Oil and ſugar mingled togethers.

Elæoselinum, ſeu Eleoselinum, eſt Apium paluſtre, ex ἕλ☉ palus, & σέλινον apium. Hinc etiam appellatur Ὑδροσέλινον, ſive *Apium aquaticum.*

Elaphoboscum, eſt paſtinaca, ab ἔλαφ☉ cervus, & βόσκω paſco, quaſi cervi pabulum; quod cervi eam plantam primum demonſtrarint: hoc enim pabulo cervos ſerpentibus reſiſtere, fama eſt.

Elaphoscorodon, eſt cervinum allium, ex ἔλαφ☉ cervus, & σκόροδον allium.

Elastica Vis, eſt fibrarum ſolidarum corporis animalis virtus quædam, qua diſtractæ per cauſam cedunt, renituntur, nec ſolvuntur & cauſa ceſſante, ſponte ſe in priſtinum ſtatum reſtituunt. B. **De veerende kragt.** G. **Elaſticitát.** Gall. *Le Reſſort.* A. An elaſtick force.

Elate, eſt abies, dicitur παρὰ τὸ ἐλᾶν, ὅ ἐστιν εἰς ὕψος ἀνατείνειν, quod in præcelſam proceritatem aſſurgat.

Elaterium, ſtrictè eſt ſuccus ille viridis, luridus, & viſcoſus, ex fructibus maturis cucumerum ſylveſtrium vel ſua ſponte vel leni compreſſione emiſſus, collectus, & inſpiſſatus, qui veterum eſt elaterium: vel ex tota planta expreſſus, coctus, inſpiſſatus in ſpiſſam duramque conſiſtentiam redactus; coloris fuſci, inſtar extracti; ſaporis amari, nauſeoſi & vinoſi. Sed latè erit item omne Medicamentum forte, quo alvus purgando ſubducitur, ab ἐλαύνω agito, expello. B. Een ſterk purgeer-middel van wilde Komkommers. G. Ein ſtarck purgerend-mittel von waldt Cucummern. Gall. *le Suc de Comcombre ſauvage.* A. The jugace of wild Cucumbers.

Elatine, quibuſdam Veronicæ, quibuſdam Helxines ſpecies, fortè quaſi μικρὰ ἐλάττων ἑλξίνη, parva ſeu minor Helxine.

Elctica, vide *Attrahentia*, ab ἕλκω traho.

Elcus, vide *Helcus.*

Eleagnus, idem quod *Elæagnus.*

Electrum, vide *Succinum.*

Electuarium, ab Electione, dictum, eſt confectio ex ſpeciebus, pulpis, gummis, ſyrupo vel melle excepta, conſiſtentiâ conſervæ inſtar craſſâ. Eſtque *ſimplex* vel *compoſitum. Simplex* tantum ex pulpa caſſiæ, tamarindorum, vel prunorum conſtat: *Compoſitum* vero ut plurimum ex ſpeciebus, pulpis, ſuccis condenſatis, gummis, &c. quæ melle vel ſyrupo excipiuntur. Electuaria ſunt digerentia, laxantia, purgantia, confortantia, alexipharmaca &c. B. Electuarien / te ſamen geſtelde conſerven. G. Ein auß gepreſter ſafft / lathwerge. Gall. *Un Electuaire.* A. An Electuarie.

Elementa, ſeu Principia, ſunt corpora ſimpliciſſima, quæ nec ex ſe invicem ſunt, neque ex aliis, ſed ex quibus ſunt omnia, & in quæ reſolvuntur. Elementa quibuſdam Chemicis dicuntur quinque, *ſpiritus, ſal, ſulphur, aqua, & terra*, quorum poſtrema duo paſſiva, cætera activa dicuntur. *Alii* enumerant tria, *Salem* nempe, *Sulphur & Mercurium*, minus tamen rectè. *Peripateticorum* Schola quatuor exiſtere, docet, *Ignem* ſc. *Aërem, Aquam & Terram.* Verum iſthæc elementa

omnia ſunt ex aliis compoſita, propterea ex eorum Elemento quippiam conſtare, idem eſt quaſi diceres, arborem ex radice, trunco, ramis, foliis, floribus &c. eſſe compoſitam. Omnium ſimplicius incedit *Carteſius*, qui materiam conſtituit *Primam*, *Secundam & Tertiam*, hoc eſt lumen emittens, idem tranſmittens, & idem reflectens. Vide tractatum noſtrum de Fermentatione. Gr. Στοιχεῖον. B. De Elementen / hooft-ſtoffen. G. Ein Element. Gall. *Elemens*. A. The firſt principles or elements.

Elemi, gummi ſive reſina, aut Lachryma pellucida, albicans, cum flavis particulis mixta, in maſſam redacta, ſuavem accenſa halans ſuffitu odorem, venit ex Æthiopia, ubi ex arbore manat, quam oleum nonnulli volunt, alii cedrum, alii aliam arborem. Dicitur & *Elemni*.

Elemni, idem quod *Elemi*.

Eleochryson, & Heleochryson, recentioribus Botanicis ἐλίχρυσον & ἑλειόχρυσον vocatur; forte ἡλιόχρυσον Plinii. Planta eſt, quæ habet caulem in multos ramos diviſum, lignoſum, lanuginoſum, album, pedem vel ſeſquipedem altum, habentem parva folia villoſa, albeſcentia: gymnomono ſperma eſt flore floſculoſo aureo & calyce aureo, unde nomen ἀπὸ τῦ ἑλῆς & χρυσῦ, quod color ejus ſit inſtar Solis, & Auri: dicitur hinc coma aurea, & ſtæchas citrina. Gall. *Immortelle*, *ou Amaranthe jaune*.

Eleoselinum, idem quod *Elæoſelinum*.

Eleosaccharum, vide *Elæoſaccharum*.

Elephantiasis Arabum, de quo morbo, ne verbum quidem fecerunt Græci; Arabes ejus mentionem paſſim faciunt, quæ varicibus cognata eſt, atque ex iſtis ortum habet, & tantum pedum tumor eſt. Agit de hoc *Avicenna* ubi de Varicibus tractat: Rhaſes diſſentit tamen ab his, & Græcos ſequitur *Haly Abbas*, qui Elephantem dicit eſſe morbum omnia corporis membra corrumpentem, & quaſi cancrum univerſalem. Verum nec ipſe ſibi conſtat, cum ſcribit: Ulcera, quæ in pedibus & cruribus fiunt, Elephas vocantur. Et Elephanticus morbus apoſtema eſt melancholicum, quod in cruribus & pedibus apparet, & ejus ſignum eſt, quod pedis figuræ ſimilis ſit. Reliqui omnes ſeorſim de lepra & elephantia agunt, &

elephantiam pedum tumorem eſſe dicunt à ſanguine melancholico & pituitoſo & varicibus ortum, ob quem pedes ægri pedibus elephantis figura & craſſitie ſimiles fiunt. Atque tumoris hoc genus in mendicantibus ſæpe conſpicitur, qui in viis publicis ſtipem petendo victum quærunt. B. Laſert/ Melaatsheid/ Elephants ziekte. G. Ein Kranckheit wie der auſſaß/ oder Malzey/ ſchuppechte Haut. Gall. *Ladrerie*, *Lepre*. A. The Leproſie.

Elephantiasis Græcorum, quam *Arabes* lepram vocant. Appellatur autem *Elephas & Elephantiaſis*, *& Elephantia* ab elephante, ob ſimilitudinem quam hic morbus habet cum elephante: nimirum, ut nonnulli putant, quod eo morbo laborantes magni ut elephantes, fiant; quæ inepta eſt notatio, cum elephantiaci non majores fiant, niſi quis non magnitudinem corporis elephantiaſi laborantium, ſed morbi magnitudinem reſpiciat, vel quod malum in cruribus ſerpens, efficiat ea elephantis ritu ferè rigida & æqualia: vel quod inter alios morbos vehemens, ac validus ſit veluti elephas, vel quod membra & cutis tumida, ſcabra, rugoſa, tuberoſa, & inæqualis, ut elephantum reddatur. *Galenus* de tumoribus cap. 14. malum hoc cum incipit, etiam σατυριασμὸν nominari ſcribit, eo quod facies ſimilis Satyrorum faciei reddatur. Nam labia fiunt craſſa, naſuſque tumet atque ideo depreſſus apparet, aures tabeſcunt, maxillæ rubore perfunduntur, in fronte hinc inde tumores quaſi quædam cornua apparent; quanquam alii ea etiam de cauſa Σατυριασμὸν hoc malum nominari cenſeant, quod in orſu valde libidinoſi ſint, quoniam videlicet malæ faciei iiſdem cum rubore attolluntur, & muſculis maxillaribus veluti convulſionem patientibus, mentum ipſum dilatatur, quemadmodum etiam ridentibus evenire ſolet, ſimilitudine quadam ad picturas Satyrorum, quos ἀπὸ τοῦ σεσηρέναι *Cæl. Rhodiginus* ita nominatos putat, quod ore hiante labiiſque diductis inſtar ridentium cantent & ludant, vel ut nonnulli, quod Satyris in Venerem propenſione & libidine ſimiles ſint. *Celſus* ita deſcribit, totum, *inquit*, corpus afficitur, ita ut oſſa quoque vitiari dicantur: ſummæ partes corporis, crebras maculas, crebroſque tumores habent. Rubor horum paulatim in

atrum colorem convertitur: ſumma cutis inæqualiter craſſa, tenuis, dura, molliſque quaſi ſquamis quibuſdam aſperatur, corpus emarceſſit, os, ſuræ, & pedes intumeſcunt. Ubi vetus eſt morbus, digiti in manibus pedibuſque ſub tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem conſumit, nobis ſic obſervatur.

Elephantiasis, ſive Lepra & Leprosis, ut plurimum morbus cutaneus eſt, primo conſtat ex tuberibus in facie, malis, fronte, pectore, brachiis & circa coxas. Colore ſunt livido ut cancri, abſque tamen dolore, mobiles ſunt; cum ita adveniunt, hujus morbi certum ſignum eſt & præſagium, nam ſemper cum iſtis tuberibus incedit. *Secundo* in faucibus ad linguæ radicem tubercula ſunt, ut in grandinoſis porcis apparent; eorum color flavus eſt vel lividus, quæ ſunt certa lepræ ſigna. *Tertio* deſinunt in ulcerationes planas & latas, raro cute profundiores, cum labiis duris & tumidis, & quod mirum eſt ſine dolore, & ſerpunt, & ſi in uno loco ſanentur, in altero denuo renaſcuntur, digitos manuum ac pedum vulgo occupant, internodia quoque & loca plana, item cubitum aliaque loca. Ulcerationes hæ certum præbent indicium, ſed quia leproſi ſimulant, illam plagam ab aduſtione provenire, ad ſimilia ſigna quoque attendendum eſt. Notatu denique dignum, huic ulcerum generi, imo & in tumoribus nullum adeſſe dolorem aut ſenſibilitatem, ſi acu pungantur. *Quarto*, ulcera quoque in ipſis naribus inveniuntur, quibus integer naſus cum oſſibus ſæpe depaſcitur: Denique ipſum palatum non intactum relinquunt tantum, verum & uvulam & aſperam arteriam invadunt, unde & tandem vitam deponunt. *Quinto*, circa narium & aurium extremitates intumeſcentia eſt, cum incraſſatione & extenſione. *Sexto*, pellicula adeſt, qua tota obducitur oculi pupilla. *Septimo*, totius cutis ſcabrities conſpicitur, quæ quaſi intumeſcit ſicca redditur & ſcabra, rimas agit & fiſſuras patitur: Obducitur ſquamis furfuribuſque caput, præſertim & cilia; cutis porro pallida eſt, flava item, livida, & colore vivo orbata. *Octavo*, decidunt capilli, barba, ſive quod pili rareſcant, ſive quod pili ex ciliis enaſcentes conſumantur. Ungues denique finduntur, intorquentur, & ut bruto-

rum

rum ungulæ eodem modo excreſcunt. Poſtea quidem muſculi & præſertim reſpiratorii aliquatenus mutilantur, idque propter tubera & exulcerationes: Lingua fit rauca, ob pelliculam viſus amittitur, nec non & ſenſus tactus ob tubera & exulcerationes: & ſi contingat, circa extremitates fit. Poſt aliquot tempus, poſtque plurimas intumeſcentias, vaſa ſanguinea ita coarctantur, ut ſi acus immittatur, nullus ſanguis, ſed ſanies effluat. Fœcundi ſunt & ad coitum ardentiores, quia à coitu prohibentur. Atque hæc ſunt φαινόμενα quæ nobis eluceſcunt de hiſce videatur Aretæus. B. Lazeri / Oliphants-ziekte. G. ein Kranckheit wie der außatz / oder Maltzey. Gall. *Ladrerie*, *Lepre*. A. The Leproſie.

ELEVATOR, idem quod *Elevatorium*.

ELEVATORIUM, ab elevando dictum, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo crania depreſſa elevantur. B. Een Hef-boom / been-hefter / hef-tuig. G. ein Auffheber. Gall. *Elevatoire*. A. An elevator, a chirurgicks inſtrument.

ELICHRYSON, idem quod *Eleochryſon*.

ELIXATIO, eſt, quando res coquendo emolliuntur. B. Kokinge / Opziedinge. G. Auffſiedung. Gall. *Elixation*. A. Seething or boiling.

ELIXIR, dicitur ab Arabica voce *Elecſchir*, ſive *Elieſchir*, ſive *Aleſchis*; quibuſdam ab ἕλκω traho, aut ab ἀλέω auxilior, eſtque tinctura ſeu eſſentia alicujus rei, per ſpiritum vini aut aliud ſimile menſtruum, extracta; idem eſt quod *Tinctura*. B. Uitrekſel. G. Quinteſſentz / Elixir. Gall. *Extract*, *Elixir*, *Quinteſſence*. A. Elixir, the quinteſſence, of any thing.

ELLEBORUS, HELLEBORUM, Melampodium ſeu VERATRUM, dantur duæ ſpecies, albi & nigri, Helleborus niger; eſt planta, quæ habet caules ex radice erumpentes, longos, rotundos, ſucco plenos, punctis purpureis inſtar ſerpentariæ notatos, horum ſinguli habent novem folia utplurimum digitata, ſatis firma & craſſa, viridiſſima, polita, in margine inciſa; flores inſtar Roſæ expanſi ſunt, ex horum meditullio ſurgit piſtillum plurimis corniculis inter ſtamina & petala jacentibus cinctum circa baſim, quod abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur vaginæ membranaceæ, in cornu ple-

rumque

rumque deſinentes, ſecundum longitudinem dehiſcentes, ſeminibus fætæ plerumque ſubrotundis vel ovatis: radix tenuis, fibroſa, nigricans, ex uno capite prodeuns, ſaporis acris pungitivi, amari, nauſeoſi: eſt illud famoſum purgans Hippocratis; nomen accepit ἀπὸ τοῦ ἑλεῖν τῇ βορᾷ, quod eſu perimat, cibumque corporis eripiat: ἑλεῖν enim eſt *Capere*, & βορὰ pabulum, eſca. Hinc quoque *Elleboraſtrum*, & *Elleborine* derivantur. Helleborus albus differt a nigro, quod corniculis careat, & ſemen habeat marginatum, & radicem albam: *Elleborine* cognominatur à foliorum cum Ellebori albi potius ſimilitudine quam ab effectu. B. **Nieſ-kruid / Hellig kerſt-kruid.** G. Nieß-wurtz. Gall. *Ellebore.* A. Snees-wort, Bears-foot, Chriſt-mas-flower, Hellebore.

Elminthes, & Helminthes, ſunt vermiculi parvi, in inteſtinis, præſertim recto, geniti, ab ἑλμινθιάζειν lumbricos patior. B. **Maepen.** G. Würmleins. Gall. *Vermine.* A. Little Worms.

Elodes & Helodes, febris continuo affligens cum maximo ſudore, ita ut ægri ob humiditatem in paludibus degere videantur, & exinde penè exſolvantur. Fortè erit ſpecies *Sudoris Anglici*, ab ἕλος palus, & εἶδος forma. B. **Zweet-koortſ.** G. Das Schwits Fieber. Gall. *Fievre Suante.* A. The Sweating-ſeaver.

Elongatio, Gr. παράρθρημα, eſt luxationis imperfectæ ſpecies, quando ligamentum alicujus articuli tantum elongatur, ita ut os ex junctura non prorſus exeat. B. **Uittrekking / Verlenging.** G. Verlengung. Gall. *Alongement.*

Eluxatio, idem quod *Luxatio.*

Elymos, eſt panicum, ab εἰλύω (fortè) involvo, quod ejus ſemina involucris involvantur, vel ab ἕλη, à calore ſolari, quem amat.

Elythroides, vaginalis dicta, eſt tunica propriarum prima, darto nexa virilemque teſtem vaginæ in modum includens, a peritonæo producta, ſive capſulâ, qua includuntur vaſa ſpermatica; ſingulo teſticulo privatam vaginam concedit ab ἔλυθρον, vagina, involucrum, & εἶδος forma. B. **Scheede-vlieſ.** G. Hod-ſack / ein haut bedeckende die hodlein. Gall. *Tunique Vaginale.* A. The Vaginal coat of the womb.

Embaphium, ſive acetabulum, aut vaſculum, quo Medicamenta aut alimenta induntur, vel menſurantur. Item vas in quod intingitur, ab ἐν, in, & βάπτω immergo, intingo. B. Een Bakxken.

Embasis, eſt balnei ſpecies, in quo quis aqua calida lavatur, ab ἐμβαίνω ingredior. B. Een Bad. G. ein Bad. Gall. *Bain.* A. A ſort of an hot bath.

Embrocacio, idem quod *Embroche.*

Emcrocha, idem quod *Embroche.*

Embroche, ſeu irrigatio, inſtillatio, ſtillicidium, fomentationis genus eſt, quando humor ex alto, pluviæ inſtar, in partem aliquam deſtillatur, quæ fit vel prolutione ex vaſculo proboſcide inclinata, vel deſtillatione, vel ex gutturnio. Adhibetur *Primo* ſuper ſuturam coronalem, in cerebri intemperiebus, ſiniturque humor per ſagittalem ſuturam decurrere. *Secundo* ad principium ſpinalis medullæ in nervorum morbis, ſiniturque humor per totam ſpinam defluere. *Tertio* ad calefaciendum vel exſiccandum ventriculum, ſiniturque materia per totum abdomen excurrere, ſi inteſtina quoque imbecillia ſint, hepati ceratum ſantalinum applicatur, quum ejus incenſio metuatur. Embrocharum materia eſt aqua communis thermarum, decoctum ex herbis, lac, oleum, prout partis affectus & neceſſitas requirat, aliis eſt fomentationis ſpecies, quæ fit, quando calida manus parti affectæ imponitur; vel quando ſpongia, ſtupa convenienti liquore repleta, adhibetur, ab ἐμβρέχω intingo.

Embryon, eſt rudimentum fœtus in utero materno, ab ἐμβρύω pullulo. B. Een onvolwaſſe vrucht. G. Unzeitige Frucht / das Kind in Mutterleibe. Gall. *Embryon*; *Germe.* A. The rudiment of a child, or an embryo.

Embryothlastes, Chirurgis inſtrumentum eſt uſuale, ad contundenda oſſa in extrahendo fætu accommodatum, ab ἔμβρυον fætus imperfectus & θλάω contundo. B. Een inſtrument om een Kind af te halen. G. eine Haek. Gall. *Un Crochet.* A. A Crochet.

Embryulclus, uncus ferreus, fætui extrahendo deſtinatus, ab ἔμβρυον fætus imperfectus, & ἕλκω traho. Idem quod *Embryothlaſtes.*

Embryotomia, eſt fætus diſſectio anatomica, ex ἔμβρυον fætus rudimentum, & τέμνω ſeco. B. De ontleding van een onvolwaſſe Vrucht.

Eme-

Emeticum ſive Vomitorium, eſt Medicamentum, quod particulis ſuis irritativis Ventriculi fibras verſus ſuperiora contrahit, & quicquid Ventriculo contentum moleſtum eſt, per os expellit. Conficitur ex decoctis, tincturis, infuſionibus, &c. ideoque ut plurimum in liquida forma propinatur, licet in pilulis, pulveribus &c. etiam ægris porrigatur, ab ἐμέω vomo. B. Een braakdrank/ braak-middel. G. Spey-tranck. Gall. *Vomitif, emetique*. A. A vomit or an Emetick, Medicine.

Emetologia, eſt deſcriptio de vomitoriis, ab ἐμέω vomo, & λόγος ſermo. B. Beſchryving van de braakmiddelen. G. Beſchreibung der Spey-trancken. Gall. *Une deſcription des vomitifs*. A. A Deſcription of a vomit.

Emetos, vide *Vomitus*, ab ἐμέω, vomo.

Emmenagoga, ſunt Medicamenta menſes mulierum ſubſiſtentes, vel non ſatis fluentes cientia, ex ἐν in, μὴν, menſis, & ἄγω duco. Hoc eſt quod intra ſpatium unius menſis fit. B. Vloedwekkende middelen.

Emmenia, idem quod *Catamenia & Menſes*, ex ἐν in, & μὴν menſis.

Emmoton, eſt Medicamentum liquidum, quod penicillis vulnerariis vel linteo concerpto exceptum, paſtulis aut ulcerum ſinibus injicitur, ab ἐν in, & μοτὸς linteum quod vulneribus inditur. Hinc μοτόω indo tale linamentum.

Emollientia, ab *Emollire*, ſeu Μαλακτικὰ, ſunt, quæ calefaciendo, diſſolvendo, diſſipando & penetrando, partes ſolidas molles reddunt, à Μαλάσσω emollio. B. Verzagtende Dingen. G. Erweichende Mittlen.

Empasma, eſt pulvis aſtringens, halitum ex ore fœtidum corrigens, vel qui nimium ſudoris effluxum cohibet, idem quod *Catapaſma*.

Empeiria, ſeu Empiria, vide *Empirica*, eſt experientia in arte medica obſervationibus abſque ratione innixa, ex ἐν in, & πεῖρα experientia. B. Ervaring. G. Erfahrung. Gall. *Empiriſme*. A. Experience, practiſe.

Empetalon, idem quod *Eupetalon*.

Empetron, vide *Saxifraga*.

Empetrum eſt frutex, qui habet caules ramoſos, flexiles, lignoſos, repentes, valde extenſos, cortice fuſco rubicundo inſtructos: folia ſunt parva, oblonga, habitus

Ericæ:

Ericæ: flos mas, apetalus, ſtaminibus conſtans: fructus alio loco plantæ natus baccæ ſimilis eſt, fætus ſeminibus oſſeis & cartilagineis: radix lignoſa, dura: Hæc planta creſcit in montibus & locis Saxoſis, ab ἐν & πέτρος Saxum.

Emphraxis, eſt obſtructio in quacunque parte facta, ab ἐμφράσσω obſtruo. B. **Verſtopping**. G. Verſtopffung. Gall. *Obſtruction.* A. A Stopping, or obſtruction.

Emphractica, ſunt, quæ poros obſtruunt, ab ἐμφράττω obſtruo. Idem quod *Emplattomena.*

Emphysema, eſt inflatio, ab aëre hoſpitante in aliqua cavitate, ut in tympanitide, vel in cellulis panniculi adipoſi ubicunque loci, vocatur etiam Gr. Ἐμπνευματώσις ab ἐμφυσάω inflo. B. **Opblazinge**. G. Das auffblaſen / Schwellen. Gall. *Enflure*, *Emphiſeme*, *bour-Souflure*. A. A Puffing up.

Emphyton Thermon, eſt calidum innatum, ſeu calor ex parentum ſemine primo in *fætu ſeminatus*, qui poſtea, inchoata reſpiratione & fœtu per ſe ſubſiſtente, ſenſim perit. Calidum hoc, cum Philoſophi tum Medici *Spiritum inſitum & nativum* nominant, & ex tribus conſtare partibus aſſerunt, videlicet ex *Humido primigenio*, *inſito ſpiritu*, *& calore.* Unde *Fernelius* definit *calidum innatum*, quod ſit *humidum primigenium*, *inſito ſpiritu*, *& calore undique perfuſum.* Verum iſthæc Veterum nugamenta nihil ad nos pertinent: calidum enim illud, locum duntaxat habet in recens natis. Quodque inſpirando & alimenta ſumendo perennatur, ab ἐμφύω innaſcor, & θερμαίνω calefacio. B. **De ingeboren warmte**. G. Angebohne / eingepflantzte wärme. Gall. *Chaleur naturelle*, *innée.* A. The innate heat.

Empirica Medicina; vide *Empeiria.* Sed præter hanc ſecta olim fuit in Medicina, cujus Author fuit *Acron Agrigentinus*, juxta alios *Serapion*; qui neglectis rationibus, poſthabitaque rerum inveſtigatione & Anatome, ſolis experimentis nitebantur, & in incognitis morbis ad ſimiles affectus & ſimilia remedia confugiebant. Floruit hæc ſecta potiſſimum apud *Ægyptios*, apud quos teſte *Herodoto*, ſinguli morbi ſingulos ferè Medicos habebant. Progreſſu autem temporis homines experientiæ rationem addere ſtudebant, & ita paulatim ante *Hippocra-*

tem apud *Cnidios*, *Rhodios* & *Coos* nova ſecta ſubnaſci cœpit, quæ primo dicta fuit *Dogmatica* ſeu *Rationalis*, ab ἐμπειρέω, tento. B. **Proefkundige Medicyne**. G. **Probierte und bewehrte artzney**. Gall. *Medecine Empirique*. A. Quack Medicine.

Empirici, ſunt Medici, qui in curandis morbis experimentis ſolummodo contenti ſunt, neglecta ratione. Vide *Empirica Medicina*. B. **Quakzalvers** / **Landloopers**. G. **ein Landfahrer**. Gall. *Medecins empiriques*; *Charlatans*. A. Mountebanks, or Empericks.

Emplastica, idem quod *Emplattomena*.

Emplastrum, eſt Medicamentum topicum, quod linteo vel pelli tenui inductum, cuti applicatur, eique tenacius adhæret. Componitur vulgo ex oleis, aut iis, quæ olei conſiſtentiam ferè habent, qualia ſunt axungiæ, medullæ, butyrum, mucilagines; Item ex pulveribus, & cera, aut iis, quæ ad ceræ conſiſtentiam accedunt, ut reſina, pix, gummi &c. cujus maſſa adhuc calida in teretes & longas figuras ſive magdaleones cylindraceas formatur, ab ἐμπλάσσω fingo, formo, illino. B. **Zalf** / **Pleiſter**. G. **Pflaſter**. Gall. *Emplaſtre*. A. A Plaiſter.

Emplattomena, ſeu Emplastica, & ἐμφρακτικὰ, ſunt medicamenta, quæ applicata corpori humano, illi ſua tenacitate adhærent, meatuſque externos ingrediendo conſtipant ſimul, id eſt, perſpirationem iſtius partis una impediunt, ab ἐμπλάσσω illino. B. **Medicyne die de zweetgaten ſtopt**. Gall. *Remedes, qui empechent la tranſpiration*.

Empneumatosis, ſive Inspiratio, eſt adductio Aëris per os, nares, glottidem, tracheam, in Pulmones, qua Pulmonales veſicæ expanduntur, & ab invicem recedunt, cauſam habens Thoracis dilatationem, per muſculos Subclavios, Intercoſtales, & depreſſionem diaphragmatis deorſum in abdomen: per inſpirationem conciliatur vaſis pulmonalibus libertas aperturæ pro ſanguine à Corde dextro appulſo. ab ἐμπνέω inſpiro. B. **Inademing**. G. **Das Athem holen**. Gall. *Inſpiration*. A. An Inſpiration.

Emprosthotonos, eſt convulſio cervicis & reliqui corporis verſus anteriora, ita ut mentum pectori applicetur & femora ventri, cum rigore, qui aliquandiu

hanc

hanc inſolitam figuram retinet, ab ἔμπροσθεν anterius, & τείνω tendo. B. Voor-overtrekking / hals-ſpanning voor-waarts. G. Das ſpannen des hinter theils am halſs. Gall. *Eſpece de convulſion.* A. A Convulſion in the fore part of the body.

Empyema, propriè dicitur puris in thoracis cavitate collectio, ſed ſi latius ſumatur; etiam pro pure in abdomine, aut alibi collecto accipi poteſt; dicitur & *Ecpyema*, & *Ecpyeſis*, ab ἐν intus, & πύον pus. B. Een etter-borſt. G. Eyter-bruſt / eyterige materie im bruſt. Gall. *Empyème, Apoſtume ſoit dans la Poitrine, ou dans le bas ventre.* A. An impoſtume in the cavity of the breaſt.

Empyreuma, aduſtum quid ſignificat, quando aquæ recens deſtillatæ ingratum odorem & ſaporem habent, vel eſt craſſamentum illud viſcidum, quod in aquis deſtillatis ad fundum ſubſidet. Item olea aduſta, *Empyreuma olere dicimus.* Item reliquiæ alicujus febris poſt paroxyſmum, ab ἐμπυρόω accendo. B. Verbrandheid. G. Das anbrennen. Gall. *Empyreume, qui ſent le brulé.* A. Any Thing that taſts, as ibit were burnt.

Emulgentia Vasa, ſed melius *Renalia*, dicuntur venæ & arteriæ, quæ renes ſubeunt. B. Nier-vaten. G. Nierenfäſe. Gall. *Vaiſſeaux emulgens.* A. The reins of emulgent veſſels.

Emulsio, ab Emulgere, eſt Medicamentum potulentum, lactis colorem æmulans, ex ſeminum quorundam & aliorum expreſſo oleo cum affuſo commodo liquore valide agitando educto, compoſitum, cujus colaturæ ſyrupi, laudanum, &c. adjiciuntur. B. Een melkje. G. ein Emulſion / ein tranck wie milch. Gall. *Emulſion, lait d'Amandes.* A. Idem.

Emunctoria, ſunt cavitates, in quibus aliquid excernitur, ut nares pituitam recipiunt: aures humorem flavum craſſiuſculum: alvus excrementa alvina: veſica urinam, &c. B. Ontfang-huizen. G. Höhlen darin ſich die feuchtigkeit Samnlen. Gall. *Emunctoires.* A. Emunctory veſſels.

Emundans, Medicamentum eſt, quod externe applicatum, deterget & abluit ſimul per vehiculum aquoſum, quod externe ulceribus vel vulneribus adhæret. B. Zuyverend middel.

Enæmon, eſt Medicamentum ſanguinem ſiſtens, vel quod adſtringendo, refrigerando & exſiccando meatus vaſorum apertorum claudit, ſanguinis fluiditatem, motumque vehementiorem imminuit, vel ſiſtit, ex ἐν in, & αἷμα ſanguis. B. Een bloedſtempend middel. G. Blut ſtillende Mittlen. Gall. *Remede qui Etanche le ſang*. A. A Medicine to ſtop bleeding.

Enæorema, ſive Nubecula, aut Nubes, eſt craſſamentum illud, quod urinæ innatat, vel in urinæ medio ſuſpenſum continetur, ab ἐναιωρέω in ſublime attollo. B. De wolken in de pis. G. Die Wolcklein ſchwebende mitten in daß waſſer. Gall. *Petite nuée dans l'urine*. A. The contents that ſwim in the middle of the urine.

Enarthrosis, eſt articulatio, cum cavitas excipiens profunda admodum, & caput quod in eam inſeritur, oblongum eſt. Atque hæc conſpicitur in femore & acetabulo, quod Iſchio vulgo tribuitur, ab ἐν in, & ἄρθρον artûs. B. Inleeding. G. Gliedering. Gall. *Enarthroſe*. A. An inarticulation.

Encanthis, eſt caruncula lachrymalis, ſive excreſcentia ſpongioſa, glandulоſa angulorum oculi internorum, ex ἐν in, & κανθὸς hirquus. B. Het Traan-kliertje.

Encathisma, idem quod *Inſeſſus*, ab ἐν in, κάτω infra, & ἕζομαι ſedeo.

Encauma, ſeu Inustio, in aliqua parte non tantum ſignificat. Sed etiam oculi ulcus, cum cruſta fœda in nigro aut albo poſt febrem ſæpe excitatum. In nigro profundius quam in albo, unde & humores ſenſim emanant, & viſus extinguitur, ab ἐγκαίω inuro. B. Inbranding. G. Einbrennung. Gall. *Ulcere ſordide*. A. A Burning inward.

Encephalos, eſt, quodcunque cranii mœniis concluditur; ut cerebrum, cerebellum, medulla oblongata, corpus calloſum, corpus ſtriatum &c. ab ἐν in, & κεφαλὴ caput. B. Het herſſen geſtel. G. Das hirn. Gall. *Cerveau*, vel *Cervelle*. A. The brain.

Encharaxis, vide *Scarificatio*, à χαράσσω ſcarifico.

Encheiresis Anatomica, eſt prompta & expedita, circa res ſecandas, actio, qua *Anatomicus* ſummâ agilitate cadávera incidendo eorum partes demonſtrat, ab ἐγχειρέω manum admoveo. B. Veerdigheid in de Ontleed-konſt.

Enche-

Encheridæ, ſunt grumi, qui in Emplaſtris inter liquefaciendum inveniuntur.

Enchriſtum, eſt unguentum aut linimentum, quo pars affecta illinitur, ab ἐγχρίω inungo.

Enchuſa, idem quod *Anchuſa*.

Enchymoma, eſt ſanguinis effuſio, qua partes externæ lividæ & nigræ conſpiciuntur, ut in ſcorbuto, & ſugillationibus oculorum, aliarumque partium. Dicitur etiam *Vibex*. B. Striemen / Blaauwigheid. G. Blawe Striemen. Gall. *Meurtriſſure*. A. An affuſion or fluſking of blood in any part. Item ſanguinis effuſio, quando nimirum ejus motus citatior fit, ut in ira, & gaudio effuſo, ab ἐγχέω infundo, & χυμὸς humor.

Enchyta, ſeu Infundibulum, eſt inſtrumentum, quo liquida in oculos, nares vel aures inſtillantur, ab ἐγχύω infundo. B. Een Trechter. G. ein Trachter. Gall. *Un Entonnoir*. A. A Funell.

Enclyſma, idem quod *Clyſter*, ab ἐν intus, & κλύω abluo.

Encope, eſt partis alicujus inciſio, ut in Gangræna, &c. ab ἐγκόπτω incido. B. Inſnyding. G. Einſchneidung. Gall. *Inciſion*. A. A Cutting.

Encranium, idem quod *Cerebellum*, ab ἐν in, & κρανίον calvaria.

Endeixis, eſt morborum indicatio, qua demonſtratur, quid ſit faciendum: ex. gr. vulnus indicat deligationem. Alvi obſtructio indicat purgationem ſive ἄνω vel κάτω. Suntque *Conſervatoriæ* vel *Curatoriæ*, ab ἐνδείκνυμι demonſtro. B. Inzigt / Intentie / Aanwyſ. G. Anzeigung. Gall. *Indication*, *Intention*. A. Indications.

Endemius, ſive Morbus Vernaculus, & Communis, eſt, qui omni tempore plurimos in una regione invadit, à cauſa, loco vel regioni propria, & inquilina proveniens. Ut Scorbutus Hollandis, ab ἐν in, & δῆμος populus. B. Land-ziekte. G. Land-kranckheit / eine Seuche. Gall. *Maladie endemique*. A. A diſeaſe incident to one country.

Endemus, idem quod *Endemius*.

Endivia, ſeu Intubum. Hæc corrupta ab Intubo voce, in Hertruria paſſim *Endivia* appellatur. Dicitur etiam *Seris*, *Seriola*, & *Scariola*. B. Endivie.

G. Endivien. Gall. *Endive ou Scariole.* A. Endive.

Enema, idem quod *Clyſter.* Ibidis Ægyptiæ inventum, ab ἐνίημι immitto.

Energia, eſt agitatio vel operatio ſpirituum animalium, vel ſanguinis, ab ἐνεργέω, operor. B. Werkinge. G. Wirkung krafft. Gall. *Energie, Efficace.* A. Efficacie, Force.

Enervatio, eſt debilitas circa tendines & nervos. B. Swakheid / Kragteloosheid. G. Krafftloß / Schwachheit. Gall. *Epuiſement, Debilité.* A. A Weakening.

Engizoma, eſt calvæ ictus, in quo offenſum os, ad interiorem cerebri membranam deſcendit, eamque premit. Item inſtrumentum, quo in ejuſmodi affectibus utimur, ab ἐγγίζω appropinquo.

Engonios, eſt brachii, vel cruris flexura, ab ἐν in, & γωνία angulus.

Enixum Sal, per illud intelligunt ſal quoddam, ex acido & alcali participans, dicitur quoque ſal *neutrum* quia nec alcali verè eſt, nec acidum; & hujuſmoci ſunt ſal commune, foſſile, nitrum, alumen, vitriolum &c. B. Zuur-zout. G. Saur-ſalß. Gall. *Sel neutre.* A. Sowre-ſalt.

Ens, ab Esse, eſt alicujus mixti pars eſſentialis.

Ensiformis Cartilago, Gr. ξιφοειδὴς, eſt infima oſſis ſterni pars, enſis inſtar mucronata. B. Herten dekzel / Zweertachtig krakebeen. G. Das hertzenblat / das Schwerd gleiche Knorpel. Gall. *le Cartilage Enſiforme ou Xiphoide.* A. The Sword-like cartilage.

Entalium, teſtaceum quoddam marinum eſt, fiſtulæ modo longum & concavum, album, foris ſtriatum, intus læve, raro longitudinem digiti ſuperans, ingreditur ung. Citrino.

Enteron, eſt fiſtula longa, membranacea, Meſenterio, ne confundantur inteſtina, annexa, flexuris variis dotata: ſuntque numero ſex (niſi quis œſophagum, ventriculum, & veſicam, inteſtinis annumerari velit, perinde erit, ei non adverſabor, cum eandem habent tum ſubſtantiam tum ferè actionem) Duodenum, Jejunum, Ileum, Cæcum, Colon, & Rectum; ſuperiora tria *tenuia*, inferiora *craſſa*: vel potius *anguſta & lata* appellantur. Hoc verſiculo complectuntur.

Sunt

Sunt duodenum, jejunum, poſt ileon atque
Cæcum, quod colon ſequitur, tenet ultima rectum.

tunicas habent quatuor; externa *membranoſa* eſt, à peritonæo orta; ſecunda *fibroſa* ſeu carnoſa, cujus fibræ exteriores *longæ*, interiores vero *rotundæ* ſunt, ſibi invicem ad angulos rectos ſuperjacentes; tertia *nervoſa* eſt, & oſcula vaſorum tum lacteorum, tum ſanguiferorum in ſe continet, cui intus & quarta *glandulоſa* ſeu potius papilloſa adhæret, qua mediante chylus abſorbetur veniſque lacteis communicatur. Inteſtinorum *Magnitudo* ſeu *Longitudo* ut plurimum ſexies plus minus ſuperat longitudinem hominis cujus ſunt. Vocantur item inteſtina, ἐντόσθια, ἔνδινα, χορδαὶ *Aurelians*, ἔντερα, ab ἐντὸς intus. B. De Darmen. G. Das Gedärm/ das eingeweid. Gall. *Les Boyaux, les Entrailles, les Inteſtins*. A. The entrailles, gutts. Rectum inteſtinum. B. Den Regten-darm/Endel-darm. G. Der Affter oder Maſt-darm/ Arß-darm. Gall. *l'Inteſtin rectum ou droit*. A. The ſtrait, vel Arſe-gut.

Enterenchyta, eſt inſtrumentum, quo Clyſteres immittuntur: vocatur & *Siphon*, & *Syringa*. B. Clyſteer-ſpuit/ Spuitje. G. eine Röhre/ ſprutze/ kliſtier peipe. Gall. *Siringues*. A. Clyſter pipe.

Enterocele, ſive Hernia inteſtinalis, eſt inteſtinorum præſertim ilei, per proceſſus peritonæi dilatatos, ad inguina vel ſcrotum prolapſus, ab ἔντερον inteſtinum, & κήλη tumor. B. Gebroken/ geſcheurt/ darm-breuk. G. ein Bruch der gedärme/ darm-bruch. Gall. *Deſcente, Hernie, Rompure*. A. A rupture when the bowells fall into the cods.

Enteroepiplocele, eſt ſpecies herniæ, quando omentum & inteſtina ſimul in ſcrotum per dilatatum peritonæum, ejuſque proceſſum devolvuntur & prolabuntur, ex ἔντερον inteſtinum, ἐπίπλοον omentum & κήλη tumor. B. Net en Darm-breuk. G. Netz und darm-bruch. Gall. *l'Entero-epiplocele ou deſcente des inteſtins & de l'Epiploon*. A. A rupture when the Omentum of the inteſtines fall together into the cods.

Enteromphalos, eſt *Hernia umbilicalis*, cum inteſtina ob peritonæum hic facile dilatandum, in umbili-

ço protuberant, quod mulierculis gravidis non raro contingit, & poſt partum non raro remanet, ex ἔντερον inteſtinum, & ὀμφαλὸς umbilicus. Idem quod *Exomphalos*. B. Navel-breuk. G. Nabel-bruch. Gall. *Hernie du nombril*. A. A Navel rupture.

Entrichomata, dicuntur tarſi, ſive extremi palpebrarum ambitus, unde excreſcunt cilia.

Entyposis, eſt humeri acetabulum. Articulatio humeri item eſt cum brachio, diciturque ὠμοκοτύλη.

Enula Campana, vide *Helenium*.

Enypnion, eſt inſomnium, ab ἐν in, & ὕπνος ſomnus. B. Een droom. G. ein Traum. Gall. *un Songe*. A. A Dreame.

Epacme, idem quod *Anabaſis*, ab ἐπακμάζω increſco.

Epacmastica, eſt febris continuo invaleſcens, ab ἐπακμάζω invaleſco. B. Een groeyende Koorts.

Epagogium, eſt membri genitalis præputium, & ut *Gorræo* placet, malè affectum, quod nec reduci facile poteſt, ab ἐπάγω adduco. B. De Voorhuid. G. Die Vorhaut. Gall. *le Prépuce*. A. The fore Skin.

Epanadiplosis, ſeu Reduplicatio, vide *Anadiploſis*.

Epaphæresis, eſt phlebotomia iterata, ab ἐπαφαιρέω demo.

Epar, vide *Hepar*.

Eparmata, ſunt tumores glandularum parotidum pone aures ab ἐπαιρέω attollo, eo quod aures, hoc vitio, eriguntur.

Ephebæum, eſt locus ab Hypograſtrio ad pudendum uſque. Dicitur *Sumen*, *Pecten*, *Pubes*, *Aqualiculus* &c. ex ἐπὶ ſupra, & ἥβη pubes.

Ephelcis, eſt ſanguinolentum illud, quod in Hæmoptyſi expuitur. Item cruſta ulceribus ſuperinducta, ex ἐπὶ ſupra, & ἕλκος ulcus.

Ephelis ſive Lentigo, eſt macula roſcida, ab inſolatione ut plurimum excitata, vere & æſtate maximè increbeſcit, idque potiſſimum in iis, qui cutim rariſſimam habent, verum circa hyemem rurſus evaneſcit; figura eſt magnitudine morſus pulicaris: maculæ hæ non raro totam faciem defædant, ex ἐπὶ ſupra, & ἥλιος ſol. B. Sproeten.

ten. G. Sommerſlecken / Sonnenflecken. Gall. *Des Lentiles.* A. Freckles.

Ephemera ſive Diaria, eſt febris continua, omnium leviſſima inter continuas, quæ ultra diem non extenditur, ſi diem excedat, *Synochus* ſimplex appellatur, ex ἐπὶ ſupra, & ἡμέρα dies. B. Een-daagſe Koorts. G. Das Eintägige Fieber. Gall. *Fievre d'un jour*, *Fievre éphemere.* A. A quotidian Feaver.

Ephemerum, eſt planta, quæ ſic appellatur, quod eodem, quo aſſumptum eſt, die interimat, vel quod quo die naſcatur, eodem intereat, ex ἐπὶ in, ſub, & ἡμέρα dies. Sed eſt & alterum *Ephemerum* non *lethale*, ſic dictum, quod flos illius confeſtim marceſcat, nec longius uno alterove die commoretur, vulgo *Lilium Convallium*, quod in opacis & lucis naſcatur, appellatur. Ephemerum venenoſum, vocatur etiam Colchicum.

Ephialtes, idem quod *Incubus.*

Ephidrosis, eſt ſudoris proventus, ab ἐπὶ ſupra, & ἱδρὼς ſudor.

Ephippium, ſive Sella Equina ſeu Turcica, eſt pars oſſis ſphenoidis, in cranio intus conſpicua, excavata cum quatuor eminentiis ſellæ in modum, cui glandula pituitaria inſidet, ex ἐπὶ ſupra, & ἵππος equus. B. Het Zadel-been. G. Das Sattel-bein. Gall. *Cavité de l'os ſphenoide qui reſſemble à une ſelle à piquer, & qu'on appelle la ſel du Turc.* A. A bone of the os ſphenoids like to a ſadle.

Epiala ſive Quercera, eſt febris continua, in qua calor & frigus ſimul percipiuntur eodem tempore, nam plurimæ febres incipiunt cum frigore, quod in calorem terminatur, ſed hæc febris id ſpeciale habet, quod ſimul & calor & frigus adſint, & cum invicem pugnare videantur ab ἤπιον mite, & ἀλεάζω caleo. B. Een heet-koude Koorts. (x)

Epialtes, idem quod *Incubus.*

Epicarpium, eſt Medicamentum externum, emplaſtri vel cataplaſmatis inſtar, quod pulſibus ſeu carpis manuum, febribus intermittentibus depellendis, vel in convulſionibus applicatur, ex ἐπὶ ſuper, & καρπὸς carpus. B. Pols-pleiſters. G. Pulß-pflaſter. Gall. *Epicarpes remedes qu'on applique aux poulx.* A. A wriſt plaiſter.

Z 4 Epi-

(x) [illegible] Galen de Febr. Lib. [illegible] Cap. [illegible] ad finem. [illegible] Hippocr. Epid. IV. pag. 1127 [illegible] ἠπίαλος, [illegible] Epialus/

Epicauma, eſt ulceratio cruſtoſa oculorum nigredini obtingens, ex ἐπὶ ſupra, & καύω uro. Idem quod *Encauma*.

Epicerastica, ſunt Medicamenta quæ humores acres obtundunt & temperant, ex ἐπὶ ſupra, & κεράννυμι tempero.

Epicheiresis, idem quod *Encheireſis*, ab ἐγχειρέω manum adhibeo.

Epicolicæ Regiones, ſive Laterales, Laurentius Lumbares, & Bartholinus, ex *Ariſtotele*, Λαγῶνες nominat, quaſi diceres *Libidinis partes*: ſed à *Gliſſonio Epicolica* dicitur ea pars, quæ coli inteſtini partibus incumbit: Unde denominationem accepit.

Epicophosis, idem quod *Cophoſis*.

Epicrasis, evacuatio quædam eſt per vices inſtituta, ab ἐπικεράννυμι attempero. B. By verpozing. A. A criticall evacuation of bad humours.

Epicrisis, eſt morbi dijudicatio, ab ἐπικρίνω judico.

Epicrusis, eſt levibus ferulis, partium mollium, percuſſio, Japonenſibus familiaris, ab ἐπικρούω percutio.

Epicyema, eſt ſuperfœtatio, ſive ſuper imprægnatio, cum muliere jam imprægnatâ, alio poſt tempus imprægnatur fœtu; unde differt à gemellis, quod hi contemperanei ſint, illi vero obſervati ſunt aliquot menſium differentiam habuiſſe, nec quoque eodem tempore uterque ex utero prodit, ſed diſtantia menſium aliquot interdum intercedit, hoc tamen rariſſimè contingit, ab ἐπὶ ſuper, & κύω gravida ſum. B. Een dubbelde verzwangeringe / overbevrugting. G. Uber eine empfangene frucht. Gall. *Superfetation*. A. Idem.

Epidemius, eſt morbus communis, à cauſa communi invectus, & vario tempore nunc in una, nunc in pluribus regionibus multos ſimul invadens: ut peſtes, febres malignæ &c. Cauſa videtur hærere in Aëre, victu, & diſpoſitione corporis, quibus in certum ſtatum redactis ſemina morbi adoleſcere poſſe videntur, & vim exercere in corpus animalis ita diſpoſiti; dum vero cauſa tam communis eſt, ſeminium primum in aëre generatum & allatum fuiſſe veroſimile eſt, ex ἐπὶ ſupra, & δῆμος populus. B. Een Doorgaans in Zwang-gaande Ziekte.

B. eine Seuche die gemeinlich an einem Orth regieret. Gall. *Maladie Epidemique*. A. A Common diſeaſe.

Epidermis, eſt membrana tenuis, totam cutim, cujus quaſi pars eſt arcte ambiens, reliquis corporis integumentis ſuperincumbens, ob tenerrima ſua vaſcula, & ligamentula ſubtiliſſima, minima vi facile ſolvenda, integre a ſubjacentibus ſeparabilis, in plurimas lamellas diviſibilis, vaſis conſtans nullis, quæ ulla arte viſibilia reddi queunt, nullo ſenſu prædita, tota ſquammoſa, ſquammis adeo parvis; ut incredibile, in ſulcos areaſque exſculpta, quæ ad apices digitorum ſpirales, maxime ſpectabiles, in medio horum ſulcorum tutò condita hærent vaſa ſudorifera, in utroque autem ſulci latere parallela priori ſeries papillarum nervearum: unde liquet vaſa ſudoris, vaſa exhalantia, papillas tactus, hoc tenui, nec impediente ſenſum, nec increſcente, munimento defendi. videatur *Cuticula*, ex ἐπὶ ſupra, & δέρμα cutis.

Epidesis, ſeu Deligatio, eſt ligamenti injectio, ad cruoris fluxum ſiſtendum, ex ἐπὶ ſuper, & δέω vincio.

Epidesmus, eſt faſciarum ſuperligatio, ab ἐπὶ ſuper, & δεσμέω ſubligo. B. Bovenſ-zwagtel. Gall. *bandage*.

Epididymis, ſive Parastata, Latinè *Supergeminalis*, eſt vas tortuoſum & variis flexibus velut varicoſum corpus, quod teſtium dorſo affixum eſt, idemque conſtituens. Majori ſuo globo teſti annectitur, conſtat ex uno vaſe ſeu ductu ex teſte continuato, longitudinem quinque ulnarum facile excedenti, minori capite ſeu globo vaſi deferenti conjungitur, ex ἐπὶ ſupra, & δίδυμος teſticulus. B. De opper-klootjes. G. Die oberſte hödlein. Gall. *Epididyme*. A. Idem.

Epigastrium, eſt anterior pars infimi ventris, cujus pars ſuperior *Hypochondrium*; Media *Regio Umbilicalis*; Inferior vero *Hypogaſtrium* vocatur, ex ἐπὶ ſuper, & γαστὴρ venter. B. Middel boven-buik. G. Der mittel bauch. Gall. *l'Epigaſtre ou la region Epigaſtrique*. A. The upper part of the belly.

Epiginema, eſt id quod morbis, velut ſymptoma ſupervenit. Item, ordo partium in generatione, qui per ſucceſſum fit, à γίνομαι fio, naſcor.

Epiginesis, idem quod *Epiginema.*

Epiglossum, eſt laurus Alexandrina, ſic dicitur quod ſupra ejus folium, aliud foliolum inſtar linguæ habeat, ex ἐπὶ ſupra, & γλῶσσα lingua.

Epiglottis, ſive Epiglottalis, eſt quinta laryngis cartilago, Lingulæ formâ, valde mobilis, glottidis ſive rimulæ operimentum, cum Cibi & potus deglutiuntur, ne quid incidat in eam: vocatur item ſublinguium. Græce χόνδρος *Poll.* ex ἐπὶ ſupra, γλῶσσα lingua, & τίθημι pono. B. Strotlap / het tongsken. G. Das Athem zunglein / Zäpfflein im hals. Gall. *l'Epiglotte.* A. The epiglottis.

Epigonatis, eſt mola ſeu patella genu, ex ἐπὶ ſupra, γόνυ genu, & τίθημι pono.

Epilepsia, ſive Morbus Caducus, à caſu *Comitialis* dictus, quia ægri derepente in terram proſternuntur: vel *Herculeus*, quia difficulter curationem admittit. Item *Lunaticus* ſive Σεληνιακὸς, quod ad lunæ curſum paroxyſmus eveniat. *Lues Sontica*, *Deifica*, *Morbus ſacer &c.* appellatur. Eſtque interpolata totius corporis convulſio, omnes actiones totius corporis lædens. Adſunt ſubitus prolapſus, ſi æger ſteterit, Motus convulſivi totius ferè corporis, oculi circumvolvuntur, abolitio ſenſus & memoriæ, ſpuma circa os, effluxus ſeminis, ſtercoris, urinæ, reſpiratio frequens & inæqualis, ſonitus incongruus: atque hæc phænomena nonnihil variant, juxta gradus: In univerſali omnia hæc ferè ſunt, non item in mitiori, vel in Epilepſia puerorum, quæ in dentitione, febri &c. evenit. Eſt porro vaga, vel certis temporibus rediens, hæreditaria, vel contingens, recens, vel inveterata &c. ab ἐπιλαμβάνω invado, prehendo. B. De vallende ziekte / Sint Jans euvel / Maan-ziekte. G. Die Schwere noth / fallende oder böſe kranckheit / bößwehe / fallende ſuchtag. Gall. *Epilepſie*, *mal caduc.* A. The falling ſickneſſ.

Epilepsia Intestinalis, nihil aliud eſt, quam convulſio, quæ à rebus inteſtina irritantibus oritur, quod infantibus ſæpe evenit.

Epilepsia Puerorum, vide in *Epilepſia.*

Epileptica, ſunt Medicamenta adverſus epiplepſiam.

Epi-

Epilogismus, eſt Medicorum ſuffragium, ab ἐπιλέγω dico poſt.

Epidemium, vindicta Romanis. Eſt planta, quæ habet folia hederacea, ampla, acuta, lata, viridia, ſatis dura, in margine dentata, terna juncta pediculis tenuibus, & rotundis: Intra hæc aſſurgit caulis pedem circiter altus, qui habet flores parvos, pulchros, coloris variegati, ſunt cruciformes, quatuor ſcilicet petalis tubulatis conſtantes; ex quorum calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, ſeu ſiliquam unicapſularem, bivalvem & ſeminibus fætam fere rotundis: radix in multos ramos diviſa, in inferiori parte fibroſa: creſcit in locis humidis, ut in pratis.

Epimelis, dicitur Meſpilus; ſic dicitur, quod juxta malos naſcatur, ex ἐπὶ ad, juxta, & μῆλον malus.

Epinyctides, ſunt puſtulæ humorem emanantes, noctu præſertim ſævientes & cruciantes, ſublivido colore vel ſubnigro vel albo, ſi aperiantur ſanies effluit, cum inflammatione, ab ἐπὶ ſupra, νὺξ nox, & τίθημι pono. B. Nagt-gezwellen. G. Nacht-geſchwulſt / die nacht-blattern. Gall. *Enflures de nuict.* A. Night ſwellings.

Epiparoxysmus, eſt, quando ægri plures febrium exacerbationes, quam ſolent, patiuntur, quod in febribus inordinatis contingit, ab ἐπιπαροξύνω iterum exacerbo.

Epiphænomena, ſunt ſigna quæ morbis poſtea ſuperveniunt, ab ἐπιφαίνει inſuper appareo.

Epiphora, eſt impetus quidam, ut dicitur, humorum, ſive ſanguinis, ſive alterius humoris inflammatorius, in totum corpus vel in aliquam partem. Per impetum, intelligenda potius eſt humorum quædam ſubſiſtentia, in qua alii humores, ab arteriis affluentes, moranteſque, incaleſcunt & phlogoſin conſtituunt. Eſt & inflammatio propriè oculorum, & latè dicitur de totius corporis inflammatione, ἐπιφέρω infero. B. Oog-ontſteking. G. Entzundung der augen. Gall. *le flux de larmes chaudes, & acres, qui accompagne les grandes ophthalmies, ou en general toute defluxion d'humeurs en quelque partie que ce ſoit.* A. An Inflammation of the eyes.

Epiphysis ſeu Appendix, Adnascentia, Additamentum, eſt os oſſi adnatum, per contiguita-

guitatem ſimplicem & immediatam, quamvis non adeò plana ſuperficie, ſed nonnihil mutuo capitum ſinuumque ingreſſu inſtar ginglymi, licet abſque motu, ergo potius dicenda eſt illa articulatio epiphyſeos cum oſſe, indentatio; epiphyſes accreſcunt duobus diverſis locis, vel oſſium extremitatibus, vel ipſorum lateribus, ut in femore, ubi duæ epiphyſes ſunt trochanteres dictæ, non tantum junguntur cum aliis oſſibus per indentationem, ſed etiam ope cartilaginis, quæ ſenſim indureſcit, & in adultis nimia compreſſione oſſeſcit ita, ut tota junctura diſpareat in his, & tunc epiphyſes degenerant in apophyſes; ab ἐπιφύω accreſco. B. **Een aangewaſſe been.** G. **Anwachſung.** Gall. *Epiphyſe.* A. Idem.

Epiplasma, in genere idem quod *Cataplaſma.* Sed in ſpecie dicitur de farina triticea in hydrelæo cocta & vulneribus impoſita.

Epiplocele, eſt *Omenti Ramex* ſive *Hernia*, in qua Omentum in ſcrotum per proceſſum peritonæi dilatatum, prolabitur, ex ἐπίπλοον omentum, & κήλη tumor. B. **Een netbreuk.** G. **Netſs-bruch.** Gall. *Epiplocele ou Hernie de la coëffe.* A. A rupture when the oment um fals into the cods.

Epiplocomistæ, ſunt homines obeſi & ventre tumidi, quibus eſt pingue, & magnæ molis omentum, idque in fœminis *Conceptioni* impedimentum quandoque fuiſſe, ſcriptorum monumenta teſtantur; idcirco & omenti geſtatores appellantur, ἐπίπλοον. omentum, & κομίζω gero, fero. B. **Dikke buik.** G. **ein Dick bauch.** Gall. *Ventru.* A. Fat or big-bellied.

Epiplomphalum, eſt Hernia umbilicalis, quando ab omento tumido dilatatum peritonæum ex abdomine in umbilico nimis protuberat, ab ἐπίπλοον omentum, & ὄμφαλος umbilicus. B. **Navel-breuk.** G. **Nabel-bruch.** Gall. *Hernie de nombril.* A. The Navel rupture.

Epiploon, Omentum, ſeu Reticulum, eſt operimentum membranaceum inteſtinis ſuperſtratum, eorumque convolutionibus aliquomodo inſinuatum, originem à ventriculi fundo, & Inteſtini coli dorſo ducit, quibus adhæret, nempe à peritonæi duplicatura; inferne eſt liberum; eſt autem membrana duplicata ubique, interne vacua, hinc figura eſt inſtar retis ſeu Aucupis marſupii; pluri-

plurimis vaſis ſanguineis, ductibus, & folliculis adipoſis abundat; uſus eſt inteſtina & ventriculum, pinguedine ſua inſtar pulvinaris fovere, & pinguedinem recipere, quæ calore, motu, attritu, perpetuo in loculis hiſce oleoſis mirifice attenuatur, acrior, volatilior, bili ſimilis redditur, ita ut tandem ex ſacculis his adunatis, inque ductus quoſdam patentibus, collecta hæc materies oleoſa, mutataque ita expellatur ex omento, & per binas venas Epiploicam dextram & ſiniſtram deferatur ad hepar, unde materiem bili in hepate ſuppeditat. ab ἐπιπλέκω ſupernavigo. B. Het Net. G. Das Netz des Eingeweids / Darm-netzlein. Gall. *l'Epiploon ou Coëffe qui couvre les inteſtins.* A. The Caule.

Epiporoma, callus dicitur vel tophus in articulis enatus, & induratus, ab ἐπιπωρόω induro.

Episarcidium, vel Hyposarcidium, idem quod *Anaſarca*, ex ἐπὶ inſuper, & σάρξ caro.

Epischion, eſt os pubis, ſeu pecten. Os tranſverſum & latum in imo ventre quod pubi ſubjacet, & inteſtina munit, ex ἐπὶ ſuper & ἰσχίον os coxæ. B. Schaambeen. G. Das Scham-bein. Gall. *l'Os Pubis* A. The privie bonne.

Episcopales Valvulæ, à figura ſic dictæ, vocantur & *Mitrales & Sigmoides*, tales duæ in vena pulmonari reperiuntur, ne ſanguis è corde veniens refluat. B. De Biſſchops gelykende miters klapvliezen. G. Die Mutzen gleiche häutlein in hertz. Gall. *Valvules mitrales.* A. The Mitral valves.

Episemasia, eſt ipſa morborum invaſio; ſive illud tempus, quo morbus primo notatur, & propriè *Significatio* dicitur, ab ἐπισημειόω inſuper ſignifico.

Epision, eſt pubis regio ſive *Aqualiculus.*

Episphæria, ſunt gyri & anfractus exteriori ſubſtantiæ cerebri inſigniti, uti vaſa ſanguifera, per cerebri ſubſtantiam diſtributa, ex ἐπὶ ſupra, & σφαῖρα globus.

Epispastica, Sunt quæ derivant liquidum in partem, cui applicantur, tantâ vi ut vaſa tenerrima, lymphatica, & ſudori & materiæ perſpirabili dicata, rumpant; liquor autem effuſus ab Epidermide illæſa, in veſiculas elevata, retinetur; hinc illa medicamenta, quæ id præſtant conſtare debent ex partibus tam acribus & tenuibus,

ut per epidermidem illæſam tranſeuntes ſeſe lateribus di-ctorum vaſculorum infigant, atque aperiant; epidermidem vero intactam relinquunt, quia vaſa, ſi adſunt, paulo adſunt numero, & vis vitæ ibi valde debilis. idem quod *Attrahentia*, ab ἐπισπάω attraho.

EPISTOMIA, ſunt extrema vaſorum oſcula, ex ἐπὶ ad, & στόμα os. Chemicis ſic dicuntur ſpiracula in furnis, quæ *Ventilia* & *Regiſtra* quoque vocantur. B. Het Togt of Windgat.

EPISTROPHEUS, eſt colli vertebra ſecunda, ſic dicitur à vertendo : nam ex medio ejus corpore aſſurgit appendix inſtar dentis canini, circa quam caput cum prima vertebra vertitur. Olim prima eodem nomine veniebat, ab ἐπιστρέφω circumverto. B. Den Draper. G. Die andere gelencke des hälſes. Gall. *la ſeconde vertebre du col, qui à une eminence en maniere de Pivot ou de dent.* A. The firſt joint or Vertebra of the Neck.

EPITHEMA, eſt Medicamentum externum liquidum, quod partibus corporis nobilioribus, præſertim cordi & hepati, linteo ſtupave exceptum admouetur, ab ἐπιτίθημι impono. B. Een betting/ ſtoving. G. ein Warmes Tuch/ damit eimman einen gliedmas Wärme Zufugt. Gall. *Fomentation.* A. A kind of fomentation uſed chief ley to the more noble parts.

EPITHYMERUM, EPITHYMBRA, eſt muſci ſpecies Thymbræ adnaſcens, ex ἐπὶ ad, & θύμβρα Thymbra.

EPITHYMUM, eſt muſci ſpecies, Thymo adnaſcens, ex ἐπὶ ad, & θύμος Thymus.

EPOMIS, eſt ſuperior humeri pars, quæ & *Acromium* nominatur, ex ἐπὶ ſupra, & ὦμος humerus.

EPOMPHALUM, eſt Emplaſtrum vel aliud quid, quod extuberantiis umbilici applicatur, ex ἐπὶ ſupra, & ὀμφαλὸς umbilicus. B. Navel-pleiſter. G. Nabel-pflaſter. Gall. *Emplaſtre pour le nombril.* A. Navel-plaiſter.

EPSEMA, eſt decoctio muſti in defrutum, ab ἕψω coquo.

EPULIS, eſt in gingivis excreſcentia, ad intimos molares contingens, ita ut oris apertio impediatur, ex ἐπὶ ſupra, & οὖλον gingiva. B. Baſtert Tand-vlies. G. Auſſwachs des Zahnfleiſches. A. An excreſcence of beſh in the gums.

EPULOTICA, idem quod *Cicatrizantia*, ab ἐπουλόω cicatricem infero.

EQUI-

Equisetum, Eſt planta duplex, majus aquaticum, & Equiſetum minus terreſtre vel arvenſe longioribus ſetis: Prius habet caules ſeſquipedem vel duos pedes altos, rotundos, aſperos, excavatos, plurimis tubis in ſe invicem inarticulatis inſtructos, quæ articulatio nodos format per intervalla: folia teretia, pyxidatim articulata, cava: flores ſunt apetali, ſtaminei, apice fungiformi donati, ſpicati, fructus in equiſeti ſpeciebus, quæ floribus carent, ſunt grana nigra aſpera & fracta; radix eſt repentiſſima, nigricans: Hæc planta creſcit in pratis & circa flumina. Altera equiſeti ſpecies ab hac tantum differt in eo, quod folia & aſparagi ſunt longiores, tenuiores, molliores; Gr. ἱππουρις, eſt Planta caudæ ſeu ſetæ equinæ æmula. B. Paarde-ſtaart. G. Roß-ſchwantz/ Pferd-ſchwantz/ Schafftenhew. Gall. *Prêle*, *Queue de Cheval.* A. Horſe taile.

Eranthemum, ſeu Delphinium, camomilla, ſic dicitur quod vere floreat, ἔρ enim eſt ver, & ἄνθος flos.

Erebinthus, eſt cicer: ſic dicitur quod ſemina in vaſculo, quaſi flatu diſtento, bina ferat ad inſtar teſticulorum (quod tamen non de omni, ſed de quodam ciceris genere verum eſt) vel quod maximè venerem excitat. Vide quoque vocem *Orobus.*

Ergasterium, furni pars.

Erica, Eſt frutex, qui habet caules vel virgulta numeroſa, dura, lignoſa, ramoſa, pedem unum vel ſeſquipedem alta, coloris rubicundi fuſci, aut obſcuri; folia exigua aliquantulum dura & aſpera, ſemper virentia, Tamariſcum referentia: flos monopetalus, campaniformis, nudus, ſæpe urceolum referens: ovarium in fundo fit fructus ſubrotundus, quadrifariam hians, quadrilocularis, fœtus ſeminibus exiguis imo flore ut calice, tectus: radix lignoſa eſt, ſe in terra extendens: hæc arbuſcula creſcit in ſylvis, & ſterili ſqualido, paluſtri, & ſpongioſo ſolo viget: deducitur a verbo Graeco ἐρείκω frango, confringo: an, quia frangat, abradatque, idque ſcopis ex Erica colligatis, inque faſciculum redactis? an ab ἔρημος deſertum, quod in deſertis & ſterilibus locis proveniat? at corrupta vox à Myrica, quod eam aliquomodo referat? B. Heide. G. Heiden. Gall. *Bruyere.* A. Heath or Ling.

Ericerum, Gr. Ἐρίκηρον, Collyrii ſpecies eſt, cujus ali-

aliquot differentias *Aëtius* enumerat. Denominationem à fructu ericis accepiſſe videtur.

ERIGERUM, ſeu SENECIO, ſic dici volunt, quod vere tam citò ejus flores in lanuginem vertantur: atque ſeneſcat, ſeu quaſi vernus ſenex, ab ἦρ Ver, & γέρων ſenex, unde & quoque *Senecio* dicitur. Vide *Senecio.*

ERINUS, eſt nomen variis plantis impoſitum; Latinis *Caprificum* ſonat, ſic vocantur quædam Campanulæ, Bazilici, & Ezulæ ſpecies, an ab ἔρις, quod cum ex arbore velut contendendum ſit & luctandum, ut maturet fructus ſuos.

ERIOPHORUS BULBUS, quaſi diceres bulbus lanifer us, idque propter lanuginem, quæ inter radicum laminas, eſt ex ἔριον lana, & φέρω fero.

ERODENTIA, ſunt Medicamenta, quæ peregrinum tenax adhærens in ulceribus, & ipſa vaſorum ramenta tenuiſſima ſemi corrupta reſolvunt, & conſumunt. B. Wegvretende middelen.

EROSIO, idem quod *Corroſio.*

ERPES, vide *Herpes.*

ERRHINUM, Barbaris *Naſale & Caputpurgium*, eſt Medicamentum, quod metæ forma naribus inditum, ſine ſternutatione, humores & præſertim viſcidos evacuat. Eſtque liquidum, molle vel ſolidum. *Liquidum* fit vel ex ſuccis herbarum errhinarum, & cephalicarum, ope vini, aut alterius liquoris, extractis, quibus aliquando ſpiritus vini admiſcetur, *Vel* ex decocto ſimplicium idoneorum, additis nonnunquam ſuccis, melle, oleo, vel ſuccis excepto, & ad unguenti formam decocto. *Solidum*, *vel* forma pulveris datur, & hoc in ſternutatoriis maximè locum habet, *vel* formâ turundæ & dicitur *Naſale*, paraturque ex pulveribus idoneis, mucilagine, cerâ, vel terebinthina exceptis, ab ἐν in, & ῥὶς naſus. B. Nies-water. G. Eine Artzney die das Nieſen bringt. Gall. *Sternutatoire.* A. A Sternutatory.

ERUCA, Planta officinalis antiſcorbutica, eſt, cujus variæ dantur ſpecies, tum ſativæ, tum ſylveſtres: ſativa habet caules parum lanuginoſos, duos circiter pedes altos: folia ſinapi albi minora, tenera, glabra, ſine lanugine: flos cruciformis, quadrifidus, coloris ſub cærulei albi, punctis nigris notatus; flori ſuccedit ſiliqua longa, diviſa in duos lo-

loculos, continentes ſemina ſubrotunda, flava: radix alba, tenuis, lignoſa: hæc planta creſcit in pratis; ſapor ejus ſingularis: ſylveſtris parum a præcedenti differt. dici volunt, quod ob acrem ſaporem linguam erodat: hæc enim, ubi deguſtaveris, os & linguam ſatis acriter vellicat. Graecis εὔζωμον, quoniam jura commendet, habeatque in eiſdem peculiarem gratiam, ex εὖ bene, & Ζωμὸς jus, eſculentum. B. Raket. G. Raucken / Raucken-kraut. Gall. *Roquette.* A. Rakett.

Eructatio, vide *Ructatio*.

Ervilia, & Ervum, eſt leguminis minoris ſpecies, dicitur ab *Eruendo*, capitur enim & manu vellitur. Hinc fortè noſtris Erten / Erwten & Erweten.

Eryngium, & Eringium, eſt Cardui ſpecies: eſt planta, quæ habet caulem ſesquipedem vel duos pedes altum, rotundum, ſtriatum, medulla alba repletum, in ſummitate in multos ramos diviſum: folia ſunt ampla, profunde inciſa, dura, ſpinoſa, alternatim in caule diſpoſita: in ſummitate caulis ſunt capitula ſquammoſa aculeata, unita foliis quam plurimis repentibus, oblongis, latis, villoſis: flores ad umbelliferos referuntur: forma capitulorum cum dipſaco convenit: radix eſt longa, digiti craſſitie, & interdum pollicis, foris nigricans, intus alba, ſaporis ſubdulcis & grati; diſciſſa & preſſa ſuccum dat croceum: hæc planta creſcit in locis arenoſis, in campis, maris littoribus. dicitur & *Iringus*, ab ἐρεύγειν, ab eructando putant, quod capræ, quæ morſu ſurculum Eryngii præciderint, vel deglutiverint, cunctum gregem pone ſequentem, quaſi ſtupore attonitum ſiſtant, donec Eryngium ructu rejecerint, aſt Eryngium non manducat capra. Sed ἠρύγγιον vel ἠρύγγιον aliis dicitur, ab ἐράω amo, & ἔγκεος, nempe ex ἐν pro ἐν & κάρα, quod ſuis capitibus aſpectu ſit amabile, gaudet enim plurimis capitibus; hinc *centumcapita* appellatur. Vel dicitur quod τῷ ἦρι ſit ἐχαγλός, quod verno etiam tempore moleſtum ſit ſuis ſpinis, quibus facile lædit. Vel quod radicem habeat longè lateque per agros ſerpentem ruſticis admodum moleſtam. B. Kruis-diſtel / Kruis-wortel / Endeloos. G. Sichenkraut / Manns-treu / Roden-diſtel / Bracken-diſtel. Gall. *Panicault*, *Chardon Roland*, *Chardon à cent têtes*. A. Sea holly or eryngo.

Eryſimum, Eſt planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, rubicundum, villoſum, ramos quoſdam flexiles dimittentem: folia bina, ſibi invicem oppoſita, ſinapi referentia, profunde inciſa: flores ſunt exigui, quadrifidi, flavi, cruciformes; flori ſuccedit ſiliqua tenuis, rotunda, ſepto medio diviſa in duo loculamenta, ſeminibuſque fœta, ut plurimum exiguis & rotundis, ſaporis acris & fervidi: radix alba, lignoſa, acris, digiti minimi craſſitie: hæc planta creſcit in locis deſertis & inter olera recenſetur, nomen accepit ἀπὸ τοῦ ἐρείκειν, à multiplici foliorum ſectione. Vel ἀπὸ τοῦ ἐρύειν, quod ob ſuam caliditatem maximâ trahendi vi præditum ſit, quod inter fruges refertur, nomen invenit ab adverſo, quaſi ἐρύτιμον, quod minimè pretioſum & nobile eſt. Vocatur etiam *Irion* & *Rapiſtrum*. B. **Edele Raketten.** G. Wegſenfft / Hederich. Gall. *Velar*; *Ravenou*. A. Hedgemuſtard.

Erysipelas, Ignis ſancti Antonii, ignis ſacer *Columell*; ignis *Sammonico*, ἐρωθόπελας *Poll.* πῦρ ἄγριον *Hippocrati.* Eſt tumor præter ſanitatem in cute, aut quacunque parte carnea, vel membranoſa excitatus, rubicundus, flaveſcens, latus, non altè aſcendens, nec pulſans, ſed cum dolore punctorio, à ſanguine in vaſis Lymphaticis impreſſo & hærente productus. Aliquando elevatur in bullas, ac ſi cantharidum emplaſtris eſſent excitatæ, tuncque dicitur nobis B. **de Belroos.** In genere tamen dicitur **de Roos / St. Anthonis vuur** / ex ἐρυθρὸν πέλας propè, fermè, varias habet differentias, prout altius aſſurgit, vel depreſſius eſt, aut majori aut minori cum calore, ut Tumor *Eryſipelatodes*, *Phlegmonodes*, *Oedematodes*, *Scirrhodes &c.* G. Die Roſe / daß Heylige feüer / St. Antonius-feüer / das Rothlauff / die Brennende Raach / die Roſeſſe. Gall. *Eryſipèlle*, *le feu Saint Antoine*, *la Róſe.* Si occupaverit faciem, *la Roſe au viſage* dicitur. A. St. Antonies Fire.

Erysipelatodes, eſt tumor Eryſipelati ſimilis, ſive Eryſipelas ſpurium, ex ἐρυσίπελας inflammatio, & εἶδος forma. B. **Roosagtig.**

Erythremata, ſunt rubores pulicares, in febribus peſtilentialibus frequentes, ab ἐρυθραίνω rubeſco. B. **Vlekken als vlooye beten.** G. Kleine Flecken.

Erythroides Membrana, eſt poſt *Elythroidem* ſe-

ſecunda, *rubea* dicta, teſtem involvens, externè adhæret vaginali tunicæ, internè vero albugineæ. *Rubea* dicitur à colore, nam ἐρυθρὸν eſt rubrum, & εἶδος forma. B. **Het roode bal-vlies.**

Eschara, Gr. ἐσχάρα, eſt cruſta ulceribus ſuperinducta, vel cauterio aut ruptorio excitata, ab ἔχω habeo, & ἔρα terra; quia ſe habet inſtar terræ damnatæ, vel ab ἐσχαρόω cruſtam induco. B. **De Korſt.** G. **Grind/ Ruſe/ Räude.** Gall. *Eſchare*, *Crouſte d'ulcere.* A. An Eſcar.

Escharotica, idem quod *Cauſtica*, ab ἐσχαρόω cruſtam induco.

Esculus, eſt arbor glandifera, fortè ſic dicta, quod ejus glandes comedantur. Vide *Æſculus.*

Escura, idem quod *Eſchara.*

Essentia, eſſentiæ vocabulum ſignificat accuratè loquendo balſamicam rei partem (ſeu in qua vires potiſſimum reſident) à craſſiori ſeparatam, quare cum exactiſſima rei ſeparatio beneficio extractionis peragatur, fit ut pars illa balſamica à craſſiore corpore extracta eſſentia κατ' ἐξοχὴν dicatur, alias à modo fiendi extractum, nonnunquam attribuitur eſſentiæ vocabulum ſuccis expreſſis ac ſpiſſatis. Verum præſtaret hoc proprio ſuo nomine, quo minus confuſio oriatur, nominare. Sunt & qui elæoſacchara eſſentias vocant, ſed abuſivè. B. **Wezentheit/ het pit.** G. **Daß weſen.** Gall. *Eſſence.* A. Eſſence.

Essentia Quinta, ſive Clyssus, eſt Medicamentum, ex integris conſtituentium particulis energeticis ſive activis conſtans, ſeparatis ab inertibus. B. **De upſde wezentheit/ de quinte eſſentie/ het pit of kragtigſte der Medicamenten.** G. **Die neſſel-ſucht/ quinteſſence.** Gall. & A. Quint eſſence.

Essere, Sora & Sare, etiam nominant: ſunt tubercula parva, ad rubrum vergentia, duriuſcula, cum inſigni pruritu ſubito univerſum corpus occupantia, non ſecus ac ſi ab apibus, vel veſpis vel culicibus, homo demorſus, aut urticis percuſſus eſſet: Non ita tamen poſt longum tempus evaneſcunt, nulloque ichore vel alia humiditate affluente, cutis priſtinam levitatem & colorem recuperat. Differt ab *Epinyctide*, quod in hoc affectu ichor manat, in Eſſere non item.

Esthiomenos, eſt herpes exedens, cauſa eſt, quod pa-

papulæ cutis humorem quendam acrem in ſe contineant, qui ob perſpirationem inhibitam corrumpitur, & acrimoniâ ſuâ non tantum cutim, ſed etiam ſubjectas partes corrodit, ab ἐσθίω comedo, ἕρπω repo. B. **Hayr-worm.** G. ein **Haar-wurm / Häupt-grind.** Gall. *Eſtiomene*; *herpes.* A. An inflammation in the Shin, Sharp of bitting.

Esula ſeu Ezula, eſt Tithymali ſpecies, quæ diſtinguitur in majorem & minorem, hæc plures habet caules pedem altos, ramoſos, folia gerentes anguſta inſtar pini, lacte turgentia: flos ut in Tithymalo majori de quo ſub titulo Tithymali: radix oblonga, eſula majori tenuior, foris fuſca, intus ex flavo albeſcens, lacte acri turgida: dicitur & Pityuſa. nomen diductum à πιτυϋσα videtur; duabus enim ſyllabis ſublatis, remanet ὗσα, cujus diminutivum *Uſula*, & vocali primâ mutatâ *Eſula*. B. **Kleine ſpurge.** Gall. *petite Eſule.* A. litle ſmall ſpurge.

Ethmoides, Os Cribriforme, eſt ex octo oſſibus capitis unum, ſitum eſt ad partem inferiorem oſſis Frontis immediate ſupra naſum internum, ſex apophyſibus donatum, & plurimis foraminibus pervium pro nervorum olfactoriorum tranſitu, ab ἠθμὸς cribrum, & εἶδος forma. B. **Het zeef-been.** G. **Das ſieb gleiche bein.** Gall. *l'Os Ethmoide.* A. Thebone like à ſieve.

Evacuatio, eſt quæcunque depletio contentorum ex quolibet cavo corporis, Gr. Κένωσις, eſt vel arte vel per ſe. *Arte* ſi ſanguis evacuetur, aut purgando, vomendo &c. vitioſi humores ex ventriculo & inteſtinis evacuentur. *Per ſe* ut in hæmorrhagia, menſtruorum evacuatione, mictione, fæcum alvinarum evacuatione &c. B. **Uitleging.** G. **Außführung / das Entledigen.** Gall. & A. Evacuation.

Evaporatio, idem quod *Diaphoreſis.* Item fit, quando ſucci, lixivia, aliaque leni igne evaporando in ſpiſſiorem conſiſtentiam rediguntur. B. **Uitwaaſſeming / Uitdamping.** G. **Außdempffen.** Gall. *Evaporation.* A. Evaporation.

Euchroa, eſt color & nitor bonus, ab εὖ benè, & χρόα color.

Euchylos, eſt qui ſuccis bonis abundat. Ita alimenta, quæ bonum ſuccum præbent, dicuntur, eſſe boni ſucci, ex εὖ bene, & χυλὸς ſuccus. B. **Goed-ſappig.** G.

G. Voll mit gut ſafft. Gall. *De bon ſuc.* A. Good nourishment.

Euchymia, eſt optima ſuccorum temperies & conſtitutio, ab εὖ bene, & χυμὸς ſuccus. B. Een wel geſteltheit der Sappen. G. Guter ſafft. Gall. *De bon ſuc.* A. Good nourishment.

Eucrasia, eſt *Temperamentum bonum*, ſive illa corporis conditio, qua tum ſolida, tum fluida, pro ætate & ſexu, optime ſunt diſpoſita, & in ſe invicem agunt, ita ut ſanitas in cunctis obtineat: Εὔκρατος bene temperatus, ab εὖ bene & κεράννυμι miſceo. B. Een goede getempertheit. G. Gut Temperament / geſundtheit. Gall. *Un bon temperament.* A. A good habit of body.

Eudiapneustos, qui benè perſpirat & optimam habet *Diaphoreſin*, ex εὖ bene, διὰ per, & πνέω ſpiro. B. Die wel doorwaaſſeme. Illi ſemper ſani ſunt.

Euectica, idem quod Gymnaſtica, ſive Medicinæ pars, qua aptis exercitiis bonus habitus acquiritur, ab εὖ bene & ἕξις habitus.

Euelces, Laborans ex ulceribus, curatu facillimis, ab εὖ bene, & ἕλκος ulcus. Cujus oppoſitum eſt *Dyſelces.* Vide ſuo loco.

Euexia, eſt optima, & ſana habitudo, ab εὖ bene, & ἕξις habitus. Cui opponitur *Cachexia*, malus habitus.

Euforbium, idem quod *Euphorbium.*

Eufrasia, idem quod *Euphragia.*

Eugeos, eſt uterus, ſic dicitur ob analogiam cum terra fertili, hoc nomine etiam *Hymen* appellatur, ab εὖ benè, & γαῖα ſeu γῆ terra.

Euodes, eſt odor excrementorum ſuavis, ab εὖ bene, & ὄζω olfacio. Cui opponitur *Dyſodes*, malè olens.

Euonymos, Eſt arbuſcula, cujus lignum eſt durum, coloris flavi, albeſcentis; habetque folia oblonga, acuta, dentata, mollia; calicem monophyllum, quinquifidum, aut quadrifidum; florem roſaceum, tetrapetalum vel pentapetalum, ſtaminibus quatuor vel quinque fætum; Ovarium in fundo calicis inſtructum tuba bifida, unde fit fructus membranaceus, angulatus, in loculamenta quatuor diviſus, quorum ſingulum continet ſemen longum, ſolidum, crocei coloris externe, continens medullam albam, ſaporis amari & ingrati; hæc arbuſcula

 habet

habet odorem penetrantem, & creſcit in locis incultis ita dicitur quaſi boni nominis per Antiphraſin; unde quædam Exemplaria habent *Anonymos*, vide *Anonymus*, ex εὖ bene, & ὄνομα nomen; vocatur etiam Fuſanus. B. Papenhout. G. Spindel-baum. Gall. *Fuſain*, *Bonnet de Preſtre*. A. Spindel tree, or Prickwood.

Euosma, idem quod *Euodes*.

Eupatorium, Eſt planta ramoſa, cujus caulis quatuor vel quinque pedes eſt altus, rectus, rotundus, lanuginoſus, viridis purpureus, medulla alba repletus, & ubi diſſecatur, odoris eſt aromatici & grati: folia ſunt hinc inde per intervalla poſita, oblonga, plurima ſimul juncta, acuta, in margine dentata, villoſa, ſaporis amari: flos in umbellam congeſtus plurimis floſculis (ex quibus longa capilamenta plerumque ſurgunt) conſtat multifidis, embryoni inſidentibus, & calice longo, tereti, ac ſquammoſo comprehenſis: Embryo autem abit in ſemen pappis inſtructum: radix eſt fibroſa, alba, amara, creſcit in locis humidis aquoſis. nomen volunt inveniſſe Regem Eupatorem, qui illam herbam primus invenit. Sed fortè ſic dicitur, quod Hepatis morbis medeatur, unde *Hepatorium* quoque appellatur, & tum derivatur ab εὖ bene & ἧπαρ Hepar. B. Boelkens-kruid / Koningiunen-kruid. G. Waſſer-doſt / Kunigund-kraut / Hirſzgunſzel / Alb-kraut / Hirſzen-klee / ondermennig. Gall. *Eupatoire*. A. Eupatory, or Agrimony.

Eupathia, ſeu Euphoria, eſt affectio, quæ facile fertur, ex εὖ bene, & πάθος affectus, cui opponitur *Dyſpathia*, vide ſuo loco.

Eupepsia, cui opponitur *Dyſpepſia*. Eſt coctio ventriculi facilis, unde alimenta dicuntur *Eupepta*, quæ facile in ventriculo diſſolvuntur, ex εὖ bene, & πέπτω coquo. B. Een goede koking. G. Gute verdauung. Gall. *Une bonne digeſtion*. A. A good digeſtion.

Euphorbium, eſt gummi concretum acerrimum, ex ſauciata herba ejuſdem nominis extractum; quæ eſt frutex hominis longitudinem ſuperans, cujus cortex eſt durus, & ſpinoſus: folia digitum longa, craſſa, figura quadrangulari, in ſingulis angulis multas exiguas ſpinas habentia: flores pentapetali, coloris viridis ſubflaveſcentis, ſuccedit fructus piſi magnitudine triangula-

gularis, in tria loculamenta diviſus, unico fæta ſemine oblongo. Naſcitur in modum ac ſi ſingula folia repræſentarent aculeatos cucumeres; totum enim folium ſpinis albis obſitum eſt, ita ut manibus prehendi abſque læſura non poſſit: Plantam hanc hic Amſtelodami viventem vidi. Gummi igitur ex inciſis foliis emanans ſole induratur, illud debet eſſe purum, aliquando & ſpinas aliaſque feſtucas admixtas habet, flaveſcit aliquomodo, aliquando albeſcit. Admodum & naribus & linguæ acre eſt, & vehementer alvum ducit. Venit ex Lybia, Mauritania, Peru &c. nomen adinvenit primum Juba Lybiæ Rex in monte Atlante ultra Herculis columnas, appellavitque *Euphorbium* Medici ſui nomine, & Fratris Muſæ, à quo divus Auguſtus fuit conſervatus. Facile quoque nomen diduci poſſet ab εὐφορέω, modo facile ferri tolerarique poſſet, eſt enim vehemens Catharticum. Gall. *Euphorbe*.

Euphoria, idem quod *Eupathia*, ab εὐφορέω facile tolero. B. **Een makkelyk verdrag.**

Euphragia, Euphrasia, vel Eufrasia, Eſt parva planta, quæ plures habet caules tenues, villoſos, nigricantes: folia parva, oblonga, venoſa, minutim inciſa: flos monopetalus, anomalus, perſonatus, in duo labia diſtinctus, quorum ſuperius ſurrectum, & multifariam ſectum; inferius vero in tres partes dividitur, quæ ſingulæ quoque bifidæ ſunt, coloris albi, multis punctis purpureis & flavis notatus: ex calice ſurgit piſtillum poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, quod abit in fructum ſeu teſtam, exiguam, oblongam, in duo loculamenta diviſam, ſeminibuſque fætam exiguis & albis: radix exigua, lignoſa: creſcit hæc planta in locis incultis circa vias. ſic ejus nomen à Græcæ linguæ imperitis Pharmacopolis depravatum eſt, cum olim εὐφροσύνη dicta ſit, quod nimirum oculos, quorum caliginem diſcutit, delectet, ex εὖ & εὔφρων lætus. Hinc quoque *Ophthalmica* vocatur. B. **Oogen-trooſt/ klaar-oog.** G. **Augen-troſt.** Gall. *Euphraiſe*. A. Eyebright.

Euphrosyne, idem quod *Euphragia*.

Eupnoea, eſt reſpiratio probe conſtituta, ſive reſpirandi facilitas, ab εὖ bene, & πνέω ſpiro. B. **Een makkelyke ademing.** G. **Leichte athem.** Gall. *Reſpiration facile*. A. An Eaſil breathing.

Euporia, eſt Medicamentorum præparandi facilitas, vel eorum operationis promptitudo, ex εὖ bene & πορέω gradior. B. Vaardige Medicyne. G. Bewährte artzney. Gall. *Une Medecine éprouvée.*

Eurhytmus, eſt pulſus in homine ſano, Rhythmum ſeu ordinem benè ſervans, ex εὖ benè & ῥυθμὸς modulus. B. Ordentelyke polſ. G. Ordentlicher puls-ſchlag. Gall. *Le Pouls regulier, egal.* A. An Orderly Pulſe.

Eusarcos, Gr. εὔσαρκος, bene carnoſus, ſeu toroſus, ſive quadratus, ab εὖ bene, & σὰρξ caro. B. Wel in 't vleeſ. G. Voll mit fleiſch. Gall. *Charnu.* A. Fleshy.

Eusemia, eſt bonorum ſignorum præſentia, ab εὖ bene, & σῆμα ſignum. B. Een goed teiken. G. ein Gut zeichen. Gall. *Un bon Signe.* A. A good ſign.

Eusitia, eſt bonus appetitus, ab εὖ bene, & σιτέω alo, nutrio, paſco, ſagino. B. Goeden appetyt. G. Gut Appetit. Gall. *Bon appetit.* A. A good appetite.

Eusplanchnos, eſt is qui optima & robuſta habet viſcera, ab εὖ bene, & σπλαγχνον viſcus. B. Die goede ingewanden heeft.

Eustomachus, eſt bene conſtitutus ſtomachus: item cibus ſtomacho conveniens, ab εὖ bene, & στόμαχος ſiniſtrum ventriculi orificium. Quod & pro toto ventriculo ſæpe ſumitur. B. Een goede maag. G. ein Guter magen. Gall. *Un bon Eſtomac.* A. A good ſtomack.

Euthanasia, eſt facilis & levis ſine convulſionibus dolorificis mors, ex εὖ bene, & θάνατος mors. B. Een gemakkelyke dood.

Euthyporos, eſt rectus inceſſus, ab εὐθὺς rectus, & πορίζω incedo.

Euthrophia, eſt recta corporis nutritio, ab εὖ bene, & τροφὴ alimentum.

Eutocos, ſeu Fæcunda, quæ benè gerit, & facile parturit, ab εὖ bene, & τόκος fætus, à τίκτω pario.

Eutonos, qui firmus eſt, & debitum membrorum tenorem habet, ab εὖ bene, & τόνος tenſio, à τείνω tendo.

Eutrophia, eſt optima nutritio, ab εὖ bene, τρέφω nutrio. B. Een goede voeding. G. Das gedeyen/ Zunehmen. Gall. *Une bonne nutrition.* A. A good nouriſhment.

Exacerbatio, idem quod *Paroxyſmus.*

Exa-

Exæresis, ſic vocatur Chirurgiæ pars, quæ extrahit peregrina è corpore noſtro, quæ ei nocebant, ab ἐξ ex & αἱρέω, traho, demo. B. Uithalinge. G. Außziehung. Gall. & A. Extraction.

Exagium, eſt Veterum pondus ſcrupulos quatuor pendens.

Exaltatio, Gr. Μετεωρισμὸς ſeu Sublimatio, eſt operatio, qua res affectionibus mutata, ad altiorem ſubſtantiæ & virtutis dignitatem perducitur; vel eſt ſubtiliſatio, res ſenſim diſſolvendo, in puriorem & majorem virtutis ſuæ gradum tranſponens, & fit circulatione, ablutione, vel fermentatione. B. Opheffing / verhooging. G. Erhöhung / verbeſſerung. Gall. & A. Exaltation.

Examblosis, idem quod *Abortus*. Gr. Ἐξάμβλωσις & Ἐξάμβλωμα, ab ἐξ ex & ἄμβλωσις Abortus.

Exanastomosis, eſt oſculorum, ſive extremitatum vaſorum apertio, ab ἐξ ex, ἀναστομόω aperio, relaxo. B. Opening der monden der vaten.

Exanthema, eſt Efflorescentia, ſeu Efloratio, quædam ſuper cutem apparens inſtar earum macularum quæ etiam in totius corporis cute apparent, à *Sennerto* dupliciter deſcribitur; unum eſt quod colorem cutis ſaltem mutat, ut fit in febribus petechialibus, morbillis, maculis ſcorbuticis, hepaticis, lentigine &c. alterum in quo tubercula quædam in cute erumpunt, quæ papillarum nomine venire ſolent, ut variolæ, papulæ, puſtulæ &c. ab ἐξανθέω effloreſco. B. Uitbottende vlakke / Puiſte. G. Blattern / Bocken. Gall. *Exantheme*, *Efflo-reſcence*. A. A pheale or pash.

Exarthrema, idem quod *Luxatio*, & quidem totalis, quando totus articulus ex ſede ſua naturali excidit: ab ἐξαρθρέω, ex artubus ſum dimotus. B. Ontlid. G. Verrenckung. Gall. & A. Luxation.

Exarticulatio, idem quod *Luxatio*.

Excathisma ſeu Semicupium, eſt balneum ex aqua calida.

Excidentia, ſive Ecptosis, idem quod *Luxatio*.

Exceptio, eſt incorporatio aut permixtio pulverum ſiccorum cum humiditate quapiam: hoc pacto *Electuaria* conficiuntur, cum melle aut ſyrupo pulveres & pulpæ excipiuntur: & pulveres pilularum cum ſyrupo, melle, vino, aut ſucco.

Excipulum Chymicum, vide *Receptaculum Chymicum.*

Excisio, ſive Eccope, idem quod *Extirpatio.*

Excipulum, idem quod *Recipiens.*

Excoriatio, idem quod *Darſis.*

Excorticatio, eſt corticis exterioris denudatio, quod Pharmacopæis uſitatum eſt circa radices, fructus, ſemina &c. B. **Een ontbaſting.** G. Abſchelung der rinde. Gall. *l'Ecorcement.* A. Apeling away of the bark.

Excrementum, Gr. Διαχώρημα, Περίτλωμα, notat omne quicquid ab alimentis poſt coctionem ſeparatum, craſſius, indiſſolutumque exiſtens è corpore eſt ſecernendum, vel quicquid cum ſanguine circumivit, & ſubtilius atque acrius eſt, quam ut corpus amplius nutriat, illive inſerviat, per excretoria corporis eliminatur, ut ſudor, aurium ſordes, alvi & veſicæ excrementa &c. B. Uitdyg-zels/ Drek. G. Unflat/ Koth. Gall. *Excrement, l'Ordure du corps.* A. The Offall, the refuſe of any thing or excrements.

Excrescentia, idem quod *Hyperſarcoſis.*

Excretio, Gr. Διαχώρησις, eſt actio excernendi. Vide *Excrementum.*

Exelcismus, eſt oſſium à ſuperficie in profunditatem deductio, ab ἐξέλκω extraho. B. Indrukkinge des beens. G. Einfallen der beinen. Gall. *Compreſſion de l'os.*

Exercitatio, eſt motus corporis humani vehemens & voluntarius, ſanitatis tuendæ, vel habitus boni comparandi gratiâ factus. Gr. Ἄσκησις, Ἄσκημα, Γυμνάσιον. B. Oefening. G. Ubung. Gall. *Exercitation, Exercice.* A. Exerciſe.

Exercitium, eſt motus, quo corpus ſanitatis gratia exercetur & movetur, eſtque *triplex.* 1. Quod tantum ab aliis fit, ut in equitatione, navigatione, & curru. 2. Partim ab aliis & ſemetipſis, ut in gladiatoribus & luxatoribus. 3. A. ſemetipſis tantum, ut in ambulatione & pila, omnium optimè quod fit pila parva, vulgo **palletten.** *Exercitium* ſeu finis illius iterum triplex eſt; vel ad calorem, vel ad ſudorem, vel ad anhelitum, & hoc ſufficit. B. Een Oefening. G. Ein übung. Gall. *Exercice.* A. Exerciſe.

Exhaltatio. Gr. Ἀναθυμίασις. Idem quod *Evaporatio.*

Exi-

Exinanitio. Gr. Κένωσις. Idem quod *Evacuatio.*

Exiscios, eſt, quando os femoris luxatum eſt. Unde & illi, quibus nates rotundæ exſtant & coxa eminet, dicuntur Ἐξίσχιοι, ab ἐξ ex, & ἴσχιον coxa. B. **Mank/ heup-ontwrigting.** G. Verrenckung der hüfft. Gall. *Luxation de la hanche.* A. Luxation or the thigh bone.

Exomphalos, eſt umbilici protuberantia, infantibus frequens, ab ἐξ ex, & ὀμφαλὸς umbilicus. B. **Uitbulting des Navels.** G. Das herauß wachſen des Navels. Gall. *Protuberance du nombril.* A. Protuberance of the Navel.

Exopthalmia, eſt oculi extra ordinarium ſitum protuberantia, ab ἐκ ex, & ὀφθαλμὸς oculus. B. **Een uitpuilinge der Oogen.** G. Das herauß wachſen der augen. Gall. *Protuberance des yeux.* A. A Protuberance of the eyes.

Exostosis, eſt oſſium extuberantia & excreſcentia, ſeu oſſium tubera, & eminentiæ inordinatæ à Lue venerea aut alias, ab ἐξ ex, & ὀστέον os. B. **Uitwaſſing des beens/ been-knobbels.** G. Uberbein/ außwaſchen der beinen. Gall. *Exoſtoſe, excroiſſance de l'Os.* A. A Extuberance of the bones.

Expectorantia, Medicamenta ſunt, quæ valent morboſam materiam intra Pulmonum bronchia contentam per Laryngem expellere. B. **Borſt-middelen.**

Exploratorium, idem quod *Specillum.*

Explosio, erat juxta quorundam medicorum hypotheſin actio ſpirituum, qua nervi ſubito contrahuntur: Cauſa dicebatur, quando ſpiritibus animalibus particulæ heterogeneæ accreſcunt, vel in confuſionem aguntur. Sed eſt potius operatio quædam Chymica, qua res accenſæ ſubito inflammantur, ut fit, ſi cum nitro accendatur Antimonii pulvis. B. **Ontploffing.** G. Das rauſchen/ Getôſs. Gall. & A. *Exploſion.*

Expressio ab Exprimere, eſt, quando amygdala, aliave ſemina pinguia poſt debitam contuſionem, aut decocta, aut herbæ tuſæ ob olea aut ſuccum prælo exprimuntur.

Expulsio, idem quod *Expultrix vis.*

Expultrix Vis, ſive facultas. Antiquis dicebatur illa actio ſeu facultas, qua excrementa excernebantur,

tur, ſed non neceſſe eſt ad cæcas vires confugere, cum ſcimus ea omnia à ſpiritibus animalibus fieri, motu ſcilicet periſtaltico.

Exsolutio, idem quod *Eclyſis.*

Exspiratio, ſeu Ecpneumatosis, eſt aëris in Pulmone contenti per aſperam arteriam, os & nares expulſio; cujus cauſa conſiſtit in Thoracis dilatati collapſu, adeoque compreſſione Pulmonis; tum compreſſu muſculorum abdominalium in viſcera, proin in diaphragma; & denique in vi propria contractili fibrarum muſculoſarum Pulmonem conſtituentium. B. **Uitademing.** G. **Die Außblaſung.** Gall. *Exſpiration.* A. Idem.

Exstasis, eſt judicii & imaginationis depravatio, maniacis & melancholicis familiaris, qua diu cogitando circa unum objectum, mens quaſi fixa ſtat abſque judicio ab ἐξ ex, & ἵϛημι ſtatuo. B. **Een verrukking van zinnen.** Gall. *Exſtaſe.*

Exsuccatio, idem quod *Ecchymoma.*

Exsudatio, idem quod *Ephidroſis.*

Exsufflatio, idem quod *Ecphyſeſis.*

Exta, Gr. Σπλάγνα, idem quod *Viſcera.*

Extasis, idem quod *Exſtaſis.*

Extensio, idem quod *Anataſis.*

Extenuatio, eſt totius corporis macritudo. Gr. Λεπτυσμὸς, & Λεπτύωσις. B. **Vermagering.** G. **Magerheit / oder mager werden.** Gall. *Extenuation*, *Maigreur.* A. Leanneſſe.

Extergentia, idem quod *Abſtergentia.*

Extinctio, dicitur de lapidibus, v. g. Cryſtallis, ſilicibus &c. toties candefactis, totieſque aqua extinctis, uſque dum evaſerint friabiles: ac interdum metalla ignita liquore aliquo extinguuntur, ut hic earum virium participet. Ferrum aqua, Aurumve vino extinctum, cujuſmodi extinctiones crebrò in uſum Medicum adhibentur. *Extinguere* etiam eſt, quando argentum vivum terebinthina, aliove liquido ita involvitur, ut nec micula ejus amplius conſpici poſſit. B. **Uitbluſſing.** G. **Außleſchung.** Gall. *Extinction.* A. Quenching.

Extirpatio, eſt partis ſolidæ propter ſphacelum, cancrum &c. abſciſſio. Præſtat, duorum, trium, pluriumve digitorum ſpatio ab articulo, exciſionem fieri, niſi

niſi mortificatio ſe extenderit ad brachii aut femoris ſuperiora, hic enim articulum ipſum eligere cogimur. Certior eſt ablatio in parte ſana, majori licet cum dolore. Gr. Ἀποκοπὴ, & Ἐκτομή. B. Exſtirpatie / afzettinge. G. Abſchneidung. Gall. *Extirpation.*

Extractio, ab Extrahere, eſt reſolutio, quâ corporis mixti partes ſubtiliores à craſſioribus ope menſtrui ſolventis ſegregantur: Ex gr. quando mediante ſpiritu vini vires ex quocunque Medicamento extrahuntur, tunc illud, quod poſt menſtrui evaporationem relinquitur, vocatur *Extractum.* B. Een uittrekkinge. G. Außziehung. Gall. *Extraction.* A. An Extractio. Gr. Ἐκχύλωσις, Ἐκχύλωμα. Chirurgicè quoque ſumitur pro extractione rei è corpore humano, e. g. dentis, calculi, polypi, globuli plumbei &c.

Extractum, Gr. Ὀπὸς, unde *Opium* & Ἐκχύλωμα, eſt purum, ſincerum & efficax illud, quod à partibus minus efficacioribus, mediante liquore, ſegregatum & ad juſtam conſiſtentiam inſpiſſatum eſt. B. Een uittrekzel. G. Daß außgezogen iſt. Gall. *Extrait.* A. An extract.

Extravasatum, dicitur de humore vel ſanguine, qui è vaſis effluxit, ſive adhuc hæreat intra partes corporis molliores, ſive penitus ex corpore effluxerit. Gall. *Extravaſé.*

Extuberatio, idem quod *Apophyſis.*

Exulceratio, Gr. Ἕλκωμα Ἕλκωσις, eſt ſolutio continui, à materia erodente originem trahens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine. Differt ab abſceſſu, quod abſceſſus producitur per ſe, prægreſſa tantum Inflammatione. Exulceratio item eſt magna, parva, lata, brevis, anguſta, recta, tranſverſa, ſinuoſa, æqualis, inæqualis, &c. B. Een verzweringe. G. Verwundung / verſehrung der haut. Gall. *Exulceration, Bleſſure, Entameure de la peau.* A. An Exulceration.

Exumbilicatio, eſt *Hernia Umbilicalis*, ſeu Umbilici procidentia. Idem quod *Exomphalos.*

Exustio, eſt, quando quis ab igne læſus fuerit. Eſtque triplex, *prima* lædit cuticulam, & cum veſiculis aquoſis elevatur; *ſecunda* ipſam quoque cutim; *tertia* partes etiam cuti ſubjectas. Gr. Ἔσκαυσις. Illa *Exuſtio* ſæpe ſtudio & arte Chirurgica fit, ope cauteriorum candentium

tium. B. Brandng. G. Brand / brunſt / verbrennen. Gall. *Bruſlare*. A. A burning.

Ezula, vide *Eſula*.

F.

F. Significat in fine formularum *Fiat*.

F. L. A. Eſt Fiat Lege Artis.

F. S. A. Eſt fiat ſecundum Artem.

Faba, habet caules tres pedes circiter altos, quadratos, excavatos: folia ſunt oblonga obrotunda, craſſa, pinnata, bina velut conjugata ad coſtam, quæ in mucronem abit: flores ſunt leguminoſi, oblongi, coloris aliquando albi, ſtriis nigris inſtructi, aliquando purpurei, nigricantes: flori ſuccedit ſiliqua longa, craſſa, carnoſa, unicapſularis, fæta ſeminibus reniformibus oblongis, elatis vel ovalibus, coloris varii, plerumque albi: radix longa, partim recta, & partim repens, fibroſa: Gr. Κύαμος, & Φάσηλος, à Faliſcis hoc vocabulum Latinis una immutata litera, dicebant enim *Habam*, quam Latini *Fabam*, propter literarum cognominationem *F.* & *H.* B. Boonen. Gall. *Feve*.

Faba Sancti Ignatii, ſunt fructus Nucis vomicæ legitimæ Serapionis Camelli, habentes carnem amaram, flavam, avellanæ nucis magnitudine, variæ tamen formæ: ſunt hi nodoſi, duriſſimi, corneæ ſubſtantiæ, coloris inter album & glaucum medii: Ex India orientali affertur, eſtque celebre antifebrile in Tertiana.

Fabaria, ſic appellatur Telephii quædam ſpecies, idque à foliorum figura & craſſitie à faba. Vide *Telephium*.

Facies, Vultus, Gr. Πρόσωπον. Anterior capitis pars non capillata, continens oculos, naſum, os, labia, mentum, genas, frontem &c. B. Het Aangezigt. G. Daſs Angeſicht / Antliß. Gall. *La Face*, *le Viſage*. A. The Face, the Viſage.

Facies Hippocratica, dicitur, quando nares acutæ ſunt, oculi concavi, tempora collapſa, auriculæ frigidæ & contractæ, auriumque lobi inverſi, quin cutis, circa frontem dura, tum circumtenta & arida, color totius

tius faciei pallidus, lividus, plumbeus aut niger. B. Een Hippocraats wezen. G. Bleiche farbe / übel außehen. Gall. *La Face*, vel *le viſage d'Hippocrate*; *l'air Ethique*. A. The Face, or Viſage of Hippocrates.

Facultas, ſive Δυνάμις, aut *Vis*, eſt actio quæ ab homine, vel ſolo corpore, vel corpore & mente, peragitur. Vid. Actio. B. Magt / kragt. G. Macht / vermögen. Gall. *Faculté*, *pouvoir*, *puiſſance*. A. Faculty, power.

Fæcula, vide *Fecula*.

Fæx, vel Fæces, ſunt reliquiæ, quæ poſt fermentationem deponuntur. Subſidentia item eſt liquorum, ſpiſſitudinem habentium, ex tenuioribus ſe ſeparantium, ex quorum ſpecie habentur fæculæ. B. Giſt / ebel / droeſem / grond-ſop / onzuiverheid. G. Truſen / heſen. Gall. *Lie*, *Fondrille*. A. The Dreggs, lees or groundes. Vide Excrementa.

Fagitritricum, & Fagotriticum, idem quod *Fagopyrum*.

Fagopyrum, eſt frumenti ſpecies, ſive planta, duos pedes vel duos cum dimidio, alta, quæ habet caulem rotundum, mollem, excavatum, rubicundum: folia in initio obrotunda, poſtea anguloſa, hederam referentia, ſed minora: flos eſt apetalus, parvus, albus, in ſpicis vel racemis aut muſcariis habet octo ſtamina e calice quinque partito ſurgentia: Ovarium in calicis fundo innaſcitur in placenta eleganter globulis in orbem poſitis ornata, eſt triquetrum tres emittens tubas, fit ſemen triquetrum, nigricans, farinoſum, intus album: radix fibroſa annua: colitur in agris, & nullum ſolum quantumvis aridum, & macrum reſpuit, ſic dicta à ſeminis figurâ, quod Faginam glandem, figura triquetra, & colore ſordido, quodammodo refert, licet quantitate multo minus: eſt enim vox ex Latino nomine Fagus, & Gr. πυρὸς Triticum, Frumentum, compoſita: hinc loco πυρὸς dicitur *Fagotriticum*, vel appellatur *Fegopyrum*, φηγὸς enim arbor glandifera eſt. B. Boek-weit. G. Heydenkorn. Gall. *Blé noir*, *ou ſarracin*; *Dragée aux Pourceax*. A. Buck-wheat.

Fagus, eſt arbor glandifera, magna, craſſa, ramoſa, cujus cortex mediocriter craſſus, politus, coloris griſei cine-

cinerei: lignum eſt durum, album: folia populi ſunt minora, nigra, tenuia, mollia: flos mas, amentaceus, glomeratus, conſtans ſtaminibus plurimis e calice campaniformi ſurgentibus: fructus in eadem arbore, a floribus ſeparati naſcuntur, calloſi, acuminati; quadrifido apice dehiſcentes, fœti binis ſeminibus trigonis, duris, politis, rubicundis, interne habentibus medullam albam, edulem, ſaporis dulcis cum aliqua adſtrictione: hæc arbor creſcit in pratis, & locis montanis, & magnam umbram facit. Gr. φηγὸς, ita dicta ἀπὸ τοῦ φάγειν, à comedendo, quod ante inventas fruges (ut fabulantur Poëtæ) homines ejus arboris glandibus ſolebant victitare: dicitur etiam Græcis ὀξύη, ὀξύα, ὀξρύα, a foliorum forma, & forſan calicis & fructus ſapore. B. Beuken-boom. G. Buch-baum / Buche. Gall. *Heſtre, ou Fau, Fouteau, Fayant.* A. Beech.

FALX, eſt duræ meningis duplicatio, ſinum *Falciformem* dictum continens, figurâ falcem referens, inferius ſinui tertio annexam, hinc autem anteriora verſus progreſſa, criſtæ galli implantatur; hujus autem membranæ expanſione, ſub ſuturæ coronalis curſu poſita cerebrum in dextrum & ſiniſtrum hemiſphærium dividitur. B. De Sikkel. G. ein Sichel. Gall. *la Faux.* A. a Sickle.

FAMES, dicitur *Ordinaria* ſive *Sana*, quæ eſt alimentorum appetitus, quo animal à vellicatione nervi paris vagi, & intercoſtalis in ventriculo, ab humoris per arterias cœliacas, vel tunicam glanduloſam huc delati, vel ſalivæ continuo deglutitæ acrimonia, tum attritu mutuo laterum ventriculi ad invicem, excitatum, cibum ſibi, ut ejus remedium, appetit: vel eſt præter ordinem vel præter ſanitatem, quæ eſt depravata, ut *Pica*, *Malacia*, *Canina*, *Bovina*, *Abolita &c.* Gr. Λιμὸς, Πεῖνη. B. Honger. G. Hunger. Gall. *Faim*, *Appetit.* A. a Famine, Hunger.

FAMES CANINA, vide *Cynodes Orexis.*

FARCIMINALIS TUNICA, idem quod *Allantoidés.*

FARCTURA, vel FARTURA, dicitur quando animalia exenterata, aut fructus excavati medicamentoſis rebus, ſuas vires communicantibus, à pharmacopæis replentur.

FARFARA, eſt Tuſſilago ſeu Ungula caballina, dicta

ϲta Gr. Βήχιον, ſic appellatur, quod ejus folia Populi albæ, ſeu Farfari foliis ſimilia ſint: hinc etiam *Populago* vocatur. Vide *Tuſſilago*.

Farfarus, eſt Populus alba, an à farre, farinæ ſpecies? an à Sabinorum flumine *Farfarus* dictus?

Farina, eſt Plantarum pulvis molendo contritus, uti Farina lini, althææ, iridis, orobi, hordei &c. quæ uſum in Medicina habet. Gr. Ἄλφιτον, Ἄλευρον. B. Meel. G. Mehl. Gall. *Farine*. A. Meal.

Fascia, *Faſcicula* Ciceroni, *Anadeſmos* apud *Herotianum*, Τελαμὼν, Παραξίρημα *Thucydidi*, Καμπτάδιον *Suidæ*, Ἀνάδεσμος, Ἐπίδεσμος, Σπείρεχος, Ὀθόνιον, Τελαμὼν Σινδονίτης, *Polluci*. Eſt vinculum longum, & mediocriter latum, ad uſus Chirurgicos idoneum: Faſciæ ſunt glomeratæ, longæ & æqualiter latæ, in orbem convolutæ: aliæ ſciſſæ, quæ uno quidem conſtant linteo, ſed eo vel extremis vel mediis partibus ſciſſo: aliæ aſſutæ, quæ ex faſciis & habenis in varia capita deſinentibus, conſtant. Longitudine etiam differunt, quod aliæ ſint longiores, aliæ breviores; ita & de latitudine ſe res habet. B. Een Wintzel. Ligatura ſi fuerit octodecim capitum, dicitur de boexwyze Ligatuur. G. eine Binden / windel. Gall. *Bande*, *Doloire*, *le Mouſſe*, *le Renverſe*, *le Rampant*, *Bandelette*. A. a Swadling-band.

Fascia Lata & Fascialis Musculus, vide *Membranoſus Muſculus*.

Fascia Lata, eſt lumbricus inteſtinalis latus, ulnarum multarum longitudine, teres & albicans. B. Windel-worm / Swagtel-worm. G. ein Windel-wurm.

Fasciatio, eſt quædam faſciarum, circa membrum curandum, circumductio & convolutio. B. Een windinge. G. Das wickelen / winden. Gall. *Bandage*. A. a Winding or binding-up.

Fasciculus, vide *Manipulus*.

Faselus, vide *Phaſeolus*.

Fastidium Cibi, idem quod *Anorexia*.

Fauces & Frumen, idem quod *Pharynx*. quod vide. B. De Kaecchen / Kouwen. G. Speiß röhre.

Favus, vide in *Achor*, Gr. Κήρια.

Febrifugum, Gr. Ἀντιπυρετικὸν, Remedium adverſus febris inſultus. B. Middelen tegen de Koorts. G.

Artzney gegen das Fieber. Gall. *Remede contre la Fiévre.* A. a Remedy againſt a Feaver.

vide Indice Graecorum Nominum (apud liter: X) fol. inter=posit:)

Febris, Gr. Πυρετὸς, eſt ſanguinis velocitas aucta; adeoque motus Cordis & Arteriarum frequentior, ita ut inde functiones Naturales lædantur: his enim notis ſolis, nempe pulſu frequentiori, cognoſcitur Febris; verum multa plerumque comitantnr ſymptomata, in variis Febribus varia, uti ſunt horripulatio, frigus, vomitus, tremor, calor, ſudor &c. quæ in eadem Febre vario tempore quoque variant. Variæ licet dentur febrium ſpecies, ut Diaria, Intermittentes Quotidianæ, Tertianæ, Quartanæ, & ejuſdem ſortis Remittentes, Erraticæ, Continuæ ſymptomaticæ, &c. Unica tamen eſt febris, cujus ſpecies prætenſæ gradibus ut magis, & minus ab invicem tantum differunt, quatenus in velociori pulſu earum Natura ponitur. B. De Koorts. G. Das Kalte / der Fieber. Gall. *La Fiévre.* A. An Ague, a Feaver. G. Febrem Erraticam vocant Unbeſtändige Fieber. Febris intermittens. B. Gaande en komende koorts. G. Kaltewehe / Fieber das da ablässet und eine Zeitlang innehält. Gall. *Fiévre intermittente.* A. Intermittent Feaver. Febris continua. B. Een gedurige Koorts. G. ein Stät unauff hörendes Fieber. Gall. *Fiévre continuë, Continuelle.* A. Continual Feaver. Febris quotidiana. B. Dagelykſe Koorts. G. Das tägliche Fieber. Gall. *Fiévre quotidiéne.* Tertiana Febris. B. d'Anderendaagſe Koorts. G. Drytägliche Fieber. Gall. *Fiévre tierce.* Febris Quartana. B. Derdendaagſe Koorts. G. Viertägliche Fieber. Gall. *Fiévre quarte.* A. a tertian Feaver, or quartan ague. Ephemera. B. Een daagſe Koorts. G. Das tägliche Fieber. Gall. *Ephemere, Fiévre Journaliere.* A. The Ephemere Feaver.

Febris Ungarica Theriodes, ſeu Lues Panoniæ, vulgo *Cerebri vermis.* Iſte morbus à *Schenkio* deſcriptus. Erat morbus caſtrenſis, circa tertiam vel quartam à meridie horam invadebat, ejuſque ἐπισημασία cum levi rigore, qui frigus potius vel ſuperficiarium horrorem, quam rigorem præ ſe ferret, obſervabatur. Poſt horulæ dodrantem æſtus illum excepit, qui noctes & dies ſequentes aſſiduè excruciatos detinuit. Conquerebantur de capitis dolore, imo & moleſtia erat circa enſiformem cartilaginem & durities, & ſi ſummis digitis illum

illum locum attigiſſet, præ dolore ejulabant. Ab initio ſitis adeo intenſa, ut vel urnis non eſſet extinguibilis. Poſtridie vel ad ſummum tertio die deliria ingruebant, ita tamen, quod inter delirandum, dum ſibimet non conſtarent, ſermones tamen incompoſitos quiſque de ſua arte, quæſtu, aut genere vitæ plerumque haberet. Exacerbationes circa veſperam: per noctem recrudeſcebat morbus; lingua torrida, labia fiſſa, quibuſdam ſputum ſanguinis. Nonnulli diarrhæa laborabant, alii ſanguinem coagulatum, alii loturæ carnis inſtar dejiciebant; quidam colici erant, vel lateralis dolor eos vexabat. Plurimis ſurditates oboriebantur, parotides frequentes. Erant qui paralyſin paſſi, tuberculum, ſed peſſimum, in pedis dorſo accipiebant, adeo ut nonnullis crure tenus pedes ſint amputati. Vini potatores interiere. Papulæ ſive puncturæ pulicum morſulis ſimiles omnibus equidem fuerunt, latiores aliis, minores aliis univerſum corpus quibuſdam, majore tamen ex parte regionem thoracis & dorſum circa ſpinalem medullam occupantes, quamvis frequentes juxta ſcapulas & in brachiis apparent, coloris ſaturi plerumque, niſi in morituris quibuſdam in lividum & atrum tendebant. B. Ungerſe Peſt. G. Ungerſche Stechte. Gall. *Fievre peſtilentielle de Hongrie.* A. Peſtilence of Hungary.

Fecula & Fæcula, Gr. Τρὺξ, Fæcis ſpecies eſt; Feculæ dicuntur eſſe pulveres in certis vegetabilium expreſſionibus, ſubſidentes, ut Fecula Bryoniæ, Aronis &c. Species eſt amyli. B. Peerzalſel. G. Truſen / daß dicke und trube auff den grund. Gall. *la Lie.* A. The Lees.

Fegopyrum, idem quod *Fagopyrum.*

Fel, idem quod *Bilis.*

Femen, vide *Femur.*

Femur, Femen, Gr. Μηρὸς, eſt ſuperior pars pedis à natibus uſque ad genu, à ferendo dicitur, eo quod animal ferat & ſuſtineat, unico oſſe, ſed maximo conſtat & longiſſimo totius corporis, cujus pars antica & externa magis gibba, interna & poſtica magis ſima. *Femen* volunt Grammatici interiorem, carnoſioremque pulpam eſſe; *Femur* vero anteriorem & adverſo homini propiorem. B. Het ope-been. G. Der ſchenckel. Gall. *Le Femur, la Cuiſſe.* A. The Tingh. *Femen.* B. Het innerlij=

ke deel der dye. G. Das inwendig am obern ſchenckel. Gall. *Le dedans de la Cuiſſe*. A. The inner part of the thigh.

Fenestra, Gr. Θυρὶς, in concha auris duo habentur Foramina, ſtatim poſt tympanum occurrentia, unum dicitur *Ovale*, alterum vero *Rotundum*. B. Een Venſter. G. ein Fenſter. Gall. *Feneſtre*. A. A Window.

Fermentatio, definitur, quod ſit inteſtinus motus Vegetabilibus corporibus inductus, eadem ita mutans, ut deſtillationi ſubjecta primo prodant Spiritum inflammabilem, tenuem, volatilem, acrem, aquæ miſcibilem: vel prodant liquorem minus volatilem, acrem, non Inflammabilem, acidum, aquæ pariter miſcibilem, acetum dictum: ea fit vel *per ſe*, quæ ſua ſponte concitatur, ut in actionibus ſpontaneis; vel *arte*, quando rebus fermentandis aliquid additur, ut in pane, aliiſque videre eſt. *Fermentatio* non fit tam ſubito uti effervescentiæ, ſed lentè, quia acidum & alcali ab aliis oleoſis particulis detinetur, ideoque lentè peragitur. B. Geſtinge / Kyzinge. G. Das Sawern / brauſen / Vergöhren. Gall. *Fermentation*. A. Idem.

Ferrum, eſt metallum, omnium minime ductile, igne non fixum, nam fumat, ſcintillas quaſi a combuſtili materie ſpargit, pondere aſſiduo minuitur; diu ante fluxionem ignitum, ſonorum, coloris candidi, ſpecificæ gravitatis ad aquam, ut 7852 ad 1000. Solvitur faciliime ab omni ſale, rubeſcens cum iiſdem, ſales ſolventes facillime perdit, in ſcorias conſumitur ferruginoſas, facillime deſtruitur inter omnia metalla, magnetem trahit. B. Yzer. G. Eiſen. Gall. *Fer*. A. Iron.

Ferrum Equinum, eſt planta parva, quæ habet plures caules exiguos, anguloſos, tenues, repentes: folia ſecuridacæ, ſed minora, pinnatim digeſta, & per extremam oram lateſcentia, leviterque in circuli formam fiſſa; flores ſunt leguminoſi, flavi, ex cujus calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in ſiliquam compreſſam, articulis diſtinctam lunatis, ferrum equinum perforatum referentibus, in qualibet quaſi articuli parte hærent ſemina ejuſdem formæ: radix lignoſa, exigua, alba, fibris circumcincta: hæc planta creſcit in regionibus calidis, præſertim in locis deſertis: eſt Leguminis minoris ſpecies, ſic dicta, quod creditur, ſi equi eam calcent, ungulas ferreas decidere: ſed hoc, experientiâ teſte, verum non eſt, ſed alii dictum volunt,

quod

quod ejus ſemen ſoleam equi ferream referat. B. Paardsyzer. Gall. *Fer à Cheval.*

Ferula, eſt planta cujus caulis ſeptem vel octo pedes altus, craſſus, fungoſus, medulla repletus, in ſummitate ramoſus, circa autumnum durus & lignoſus evadit: folia fœniculi, ſed latiora, viridia: flos eſt roſaceus, umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans in orbem poſitis & calici inſidentibus: Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum peramplis, ovatis, planis & tenuibus, involucrum ſæpe deponentibus: dici volunt à Promethei furto: quem Poëtæ fingunt, Minervæ auxilio fretum, aſcendiſſe cœlum, ibique Ferula ad currum ſolis admota, ignem rurſum in terras detuliſſe; vel quod ignem Jovi furto abſtulerit. Potius *Ferula* à ferendo commodius dici poteſt, quod ſcapi illius pedamenta fruticibus & ſenibus baculi ac ſcipiones eſſent; vel à feriendo, quia ejus ope puerorum in ſcholis manus feriuntur. hinc Martialis hanc vocat ſceptrum Pædagogorum, hinc dicit

Inviſæ nimium pueris, gratæque Magiſtris,
Clara, Prometheo munere, ligna ſumus.

& alibi

Ferulæque triſtes ſceptra pædagogorum ceſſent.

Gall. *Ferule.* Herba eſt ex quo *Sagapenum* colligitur. Sed Ferulæ ad artem quoque chirurgicam pertinent, ſuntque aſſulæ leves, quæ ad locorum ingenium materiam nactæ fuerunt diverſam, ex arborum nimirum corticibus, vel cortice herbæ Ferulæ, unde nomen acceperunt, conficiuntur. item ex ligno abietino, capſulis, papyro conglutinata vel corio, quæ oſſibus ſolutis & luxatis, poſtquam reſtituta fuerunt, adaptari ſolent. Gr. Νάρθηξ. B. Spalken. G. Die Bien ſchienen. Gall. *Carton, Atelle, Tablête de bois legere.* A. Tablet of light wood.

Ferulago, idem quod *Ferula.*

Festuca, Gr. Αἰγίλωψ, frumenti ſpecies, an quia feſtinanter proveniat?

Fibra Auris. idem quod *Lobus auris.*

Fibræ, id eſt Filamenta ſive Villi in Vegetabilibus. 1. Sunt veluti ſtamina rebus nonnullis intertexta, v. g. arboribus, foliis &c. 2. Sunt capillamenta extrinſecus ad-

naſcentia, ex gr. radicibus &c. hinc fibroſa vocatur radix, quæ in minimas fibrillas ſeu filamenta capillo tenuiora diviſa, evoluto humano teſticulo non abſimilis eſt: hæc maxime vulgaris & ſimpliciſſima, undique ſeſe explicat, & nutrimentum haurit, quamquam pori ob fibrarum tenuitatem ſenſus noſtros hactenus fugiant. B. Vezelen / Haartjes / Draadjes. G. Harlein / Zäſemlen. Gall. *Filets*, *Cheveux*, *Fibres*. A. Small ſproutslikehairs.

Fibræ, dicuntur in corpore animali partes ſolidæ, tenuiſſimæ, oblongæ, non cavæ, ſimpliciſſimæ, ex particulis elementaribus fluidorum per vaſa circulantium ſibi mutuo vi Vitali appoſitis compoſitæ; ex quarum applicatu ad invicem, vel intertextu miro inter ſe, fiunt membranæ tenuiſſimæ, ſolidæ, ſimpliciſſimæ, quæ convolutæ formant vas minimum ſimpliciſſimum cavum. dicuntur à ſitu Rectæ, vel Obliquæ, vel Circulares. Gr. Ἶνες Gen ἰνὸς, Δοθιὰς. B. Vezelen. G. Zäſelein. Gall. *Fibres filaments*. A. Sprouts, filets.

Fibrillæ, idem quod *Fibræ*.

Fibula, Gr. Ἀγκτὴρ. Fit & fibularum apud Antiquos mentio. Si enim in carne, ut *Celſus* ſcribit, vulnus eſt, hiatque, neque in unum facile oræ attrahuntur, ſutura quidem aliena eſt, imponendæ vero fibulæ ſunt, Ἀγκτῆρας Græci nominant, quæ oras paulum tantum contrahant, quo minus lata poſtea cicatrix fiat. Et cum notiſſimus fuerit modus uniendi vulneris oras per fibulas, factum, ut fibularum nec materia nec forma ſatis ab Antiquis deſcripta ſit. *Guido* factas fuiſſe fibulas ſcribit è ferreis quaſi circulis aut ſemicirculis ab utraque parte recurvis, quorum hami labris vulneris utrinque infixi ſibi ad amuſſim reſpondebant, verum cum hoc modo infigere & infixos tenere ejuſmodi hamos in carne ſentiente & cute nihil aliud fuiſſet, quam tot aculeos pungentes cum intolerabili dolore ibi ſervare, non eſt credibile Antiquos per fibulas tale inſtrumentum ferreum cuti infixum ſummos dolores excitans intelligere. Probabilior eſt *G. Fallopii* opinio, quæ docet eſſe ſuturam actualem cum acu, quæ hodie eſt frequentiſſima, qua ambo labia vulneris acu filum duplicatum trahente trajiciuntur, & ſuper vulnus tribus involutionibus ambo fili capita colliguntur, & in nodum nectuntur. Sequentia ſcribit *Sanctorius:* de fibulis

fibulis non eſt quod multa dicamus, cum earum uſus fermè extinctus ſit, & licet hæ ab Antiquis non deſcribantur, non ob id tamen quomodo his uti poſſimus, tradere non deſiſtunt, ut falſo *Argenterius* arbitratur. Erat enim nota non tantum apud Medicos earum forma, ſed & apud quoſdam Veteres, quandoquidem in vulneribus fibulæ ex acia molli non nimis torta, ut & ſuturæ conficiebantur, ut *Corn. Celſus* conſcripſit. Siquidem Chirurgi illi ab uno latere vulneris ſemicirculum quendam ex *acia*, quem vulgo *Aſola*, hi vero fibulam nuncupabant; deinde utrumque acia alligabant, tum ut labia illa attracta ob vulneris latitudinem magnitudinemque fortius alligarentur, tum ut ſanies liberius percolari poſſet. Quibuſdam *Acia*, *Vinculum*, *Ligatura*, *Colligatio*, *Obligatio*, *Ligamentum*, Δεσμὸς &c. vocatur, qui plura deſiderat, adeat incomparabilem *J. Rhodium*, de Acia diſſertantem. B. Geſpe. G. eine Spange/ hafft/ häfftlein. Gall. *Boucle*, *Agraffe*. A. A Buckle vel Claſpe.

Fibula, ſive os tibiæ minus, *Celſo Sura: Hippocratis & Galeni* temporibus uſque ad *J. Pollucis* ætatem Περόνη nominabatur, à ſimilitudine ferramentorum, quibus trabes in ædificiis combinantur; etiam *Hippocrati* aliquoties brachii radius. Fibula in modum tibiæ muſculos conjungere videtur; eſt os poſterius inter femur & tarſum, tibia tenuius, eique extrinſecus attenſum, ut radius cubito. Parte ſuperiore caput rotundum genu non attingit, ſed infra ſubſiſtit: At parte inferiore, infra tibiam pergit, ideoque æquè longum os eſt atque tibia: in medio ab invicem dehiſcunt tibia & fibula, ob muſculos pedis ibi locatos, quo intervallo ligamentum tenue & latum, ſecundum longitudinem hæc oſſa jungit. Committitur etiam tibiæ ligamento communi ſuperius & inferius. Inferius caput in acutum tendens, appendicem habet, quæ craſſeſcens, gignit proceſſum, dictum *Malleolum externum*, protuberantem illum locum externum, excarnem ad pedem, interno humiliorem. B. Het Kuit-been. G. Wade-bein/ die Röhre im untern ſchenckel. Gall. *le Peroné*. A. The leſſer and outer bone of the leg.

Ficus, Eſt arbor mediocris altitudinis, cujus caulis non rectus: cortex eſt politus, licet aliquantulum aſper,

coloris cinerei: lignum fungoſum, intus medulloſum, album: folia ſunt magna, ampla, craſſa, quinquefida, vitis ſimilia, ſed majora: floſculi hermaphroditi, monopetali; longi, tubulorum forma, oriuntur cum ovariis, quæ ſunt capſulæ teſtaceæ natæ in utriculis pulpoſis, poſitis intra tracheas: fructus pyriformis, figuræ rotundæ ac depreſſæ, coloris ex flavo fuſci: intus copioſiſſimis granulis per pulpam infarctus, ſaporis dulcis, odoris debilis, non ingrati, fructus non maturus dicitur groſſulus, ubi craſſior, ſed nondum tamen maturus dicitur groſſus ſeu groſſa, & ficus demum, ubi maturuit, ſiccatus, carica ſeu ficus paſſa: Gr. Σῦκον & Σύκη, hinc mutato σῦ in Fi, facile Ficus reſultare videtur, fructus eſt ſatis notus; verum à ſimilitudine dicuntur quoque excreſcentiæ circa anum aliaſque partes, ſimilitudinem ficuum habentes. Si thymi multum excreſcant, ficus ſeu ſycoſes appellantur. Nominantur & *Mariſcæ*, *Sycoſis* & *Sycoma*. B. Vygwerten. G. Feigen Wartz. Gall. *Figue*. A. A Fig.

Figentia, ſunt, quæ volatilia domant, & acida concentrant. Vide *Fixatio*. B. Vaſt-makende dingen.

Filago, Eſt planta mollis lanuginoſa, habens folia parva, oblonga, incana, mollia: flores ſunt floſculoſi, plurimis ſcilicet floſculis conſtantes, ſtellæ adinſtar diviſis, embryoni inſidentibus; & calice ſquammoſo, hæmiſphærico, non lucido neque inſigni quodam colore prædito; Embryo autem deinde abit in ſemen pappis inſtructum: eſt Gnaphalii ſpecies, ſic dicta fortè, quod ejus folia filis lanuginoſis ſint obducta. B. Koer-kruid. G. Rhur-kraut. Gall. *Herbe à coton*. A. Cotton-weede.

Filicula, eſt Trichomanes, vel adianthum; hujus plantæ variæ ſunt ſpecies, dim. à *Filix*. Vide quoque *Polypodium*.

Filipendula, folia habet pimpinellæ ſaxifragæ, ſed anguſtiora, profundius inciſa, plura ad unam coſtam quaſi per paria conjugata, coloris viridis, obſcuri, ſplendentis: ex his aſſurgunt plures caules pedem circiter alti, duri, ſtriati, rotundi, rubicundi, verſus ſuperiora in alas diviſi, in ſummitate habentes flores roſaceos, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtantes, ex quorum calice monophyllo, & multicuſpido ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum fere globoſum, cujus ſemina in-

capitulum dolii æmulum colliguntur: radices glanduloſæ, olivares aut longiores, minuſque ventricoſæ, Aſphodeli more, foris ex rubro nigricantes, intus albentes, acrimoniam quandam cum adſtrictione, dulcedine, & levi amaritudine ſapientes: dicitur à numeroſis & rotundis in radice glandibus, quæ velut ex filo quodam pendere videntur. Gr. *Oenanthe.* **Roode ſteen-breke / wilde gerwe.** G. Rother ſtein-brech / Wilde garbe. Gall. *Filipendule.* A. Drop-wort.

Filius Ante Patrem, dicitur de ſpecie quadam Lyſimachii, cujus vaginulæ ſeminales ante flores conſpiciuntur, item de Colchico, Croco, Pulſatilla, cæteriſque plantis, cujus flores ante folia prodeunt.

Filix, Eſt planta, cujus variæ ſunt ſpecies, inprimis mas & fœmina; Filix mas habet folia, ex radice erumpentia, magna, ampla, aſpera, dura, friabilia, viridia, odoris fortis, & grati, longa, in alas extenſa, habentia multa alia foliola, vel in margine inciſa; nullos habent flores apparentes, ſed in dorſo habent pulviſculum fuſcum, & rubicundum, qui pulviſculus ſunt ſemina plantæ juxta ſententiam Cæſalpini, qui obſervavit, quod ubi ejus folia in terram fuerunt delapſa, poſtea ſimiiis planta creverit: verum Tournefortius de utriuſque filicis ſemine curioſe annotavit; ſcilicet quod filicis maris vulgaris fructus foliis innaſcuntur bino plerumque ordine, pinnulis affixi clavi ope, altera parte retuſi; detracta vel corrugata membrana quadam convexa, quæ ferri equini formam habet, ſeſe objicit oculis numeroſa congeries veſicularum ferme ovatarum annulo elaſtica vi donato munitarum, cujus contractione rumpuntur illæ, ſeminaque fundunt minutiſſima. Filicis fœminæ vero & aliarum ſpecierum fructus ſeu veſiculæ ovatæ occurrunt in ſinubus quibuſdam, namque autumno pinnularum margo plerumque producitur, incurvatur & complicatur: radix Filicis maris eſt carnoſa, craſſa, fibroſa & nigra: Hæc planta nullum caulem habet: creſcit ubique in ſylvis, & neglectis incultiſque locis. eſt herba aliformis, creditur ex Græco derivari, quando πτιλὶς mutatur in Pilix, & ſic in Filix, ſed alii à πτερὶς ala conantur originem demonſtrare. B. **Varen.** G. Fahren kraut. Gall. *Fougére.* A. Ferne.

Filtratio, Chymica vox eſt, & ſpecies dicitur

Deſtillationis per deſcenſum, quia guttæ cadendo decidunt. Modus quo filtratio fit, eſt triplex. *Primus* eſt per pannum expanſum, ut fit in ſyrupis clarificandis. *Alter* per *Manicam Hippocratis*, hoc eſt per ſaccum, ſuperius latum, ſed in coni punctum inferius terminans, pro vinis aromaticis colandis, ut in feſtis nuptialibus, & variis Medicationibus pro delicatulis uſui venit. *Tertius*, & Chymicis magis familiaris, eſt colatio per chartam emporeticam, hoc eſt, ſi papyrus fuerit quadratæ figuræ, duplicatur, & illa Duplicatura reduplicatur, ad angulos rectos, hoc eſt tota papyrus ſive charta quadruplicatur, poſt hæc iterum explicatur, inſtar cuculli Monachorum vel infundibuli & imponitur infundibulo, ſeu tritorio, deinde liquor clarificandus infunditur, & clarus guttatim decidit, relictis in filtro fæcibus. B. **Filtreeringe.** G. Filterierung. Gall. & A. Filtration.

F I L T R U M, eſt pannus laneus, vel charta bibula, per quam liquores percolantur ad clarificandum, ut fit per *manicam Hippocratis*. B. **Filtreer-tuig / doorzyg-tuig / lek-tuig.** G. ein Filtz. Gall. *Tamis*. A. A Strainer.

F I M B R I Æ, ſunt veſtium extremitates, à quibus & fimbriata folia dicuntur, quæ in ambitu in quaſdam fimbrias exeunt: Sunt & pendulæ extremitates tubarum uteri.

F I S S U R A, Gr. ῥαγὴ, eſt oſſis quædam ſolutio continui, præſertim ſecundum longitudinem; quamvis & mollibus partibus quoque attribuitur, ut in fiſſuris labiorum, digitorum, manuum &c. B. **Een ſpleet.** G. ein Spalt. Gall. *Fente*. A. A Cleft.

F I S T A C I U M, idem quod *Piſtacium*.

F I S T U L A, Gr. Σύριγξ, ſumitur pro Canna oblonga & cavata, ideoque haberi poteſt pro ſiphunculo, quo liquor aliquis inteſtinis, auri, utero, vulneri &c. immittitur. Sic *Urethra*, fiſtula urinaria eſt. *Trachea*, fiſtula reſpiratoria Item ſinus eſt anguſtus & longus, ſeu ulcus ſinuoſum, anguſtum, calloſum & curatu difficillimum, quod plerumque ex abſceſſu ortum habet. Fiſtulæ à ſinuoſo ulcere, in eo differunt, quod fiſtulæ calloſæ & duræ ſint, non item ulcus. Aliquando *Fiſtula* pro *Fontanella* ſumitur, de qua ſuo loco. B. **Een pyp / ſpeut / fiſtel / etter-hol.** G. Fiſteln / Röhrwunden / fluß-loch / Röhre oder hohl geſchwäre. Gall. *Une fiſtule*. A. Pippe.

Fistula Lachrymalis, eſt morbus, cujus vitio lympha lacrymoſa non per carunculam in naſum determinatur, ſed per palpebras in genas cadit, qui fieri poteſt ex variis cauſis; inprimis vero ex vitio palpebrarum, carunculæ lachrymalis, punctorum lachrymalium, vel ſacci lachrymalis, quæ partes varie affici poſſunt. B. Traan-fiſtel/ oog-fiſtel. G. Fiſtel der aug-winckel/ augen-fiſtel. Gall. *Fiſtule Lacrymale.* A. Fiſtle of the eye.

Fistula Pulmonis, idem quod *Aſpera Arteria.*

Fistula Sacra, eſt ſpinæ pars forata, quam Gr. ἱερὸν σύριγγα vocant.

Fistula Urinaria, idem quod *Urethra.*

Fistularia, eſt Criſtæ galli ſpecies, ſic dicta, quia ejus caules cavi ſunt, & ſucceſſu temporis in fiſtulas ſeu calamos mutantur. Vide *Pedicularis.* Gr. Ἀλεκτορόλοφος. B. Ratelen/ Hanekammekens. G. Rodel/ Lauß-kraut. Gall. *Pediculaire des Prez.* A. Pipe Weed, the cock comb.

Fixa, ſunt, quæ vel magna ignis tortura non exaltantur, vel elevantur, ut *Salia Fixa.* B. Vaſte dingen.

Fixatio, eſt materiæ fugacis quædam, ne avolet, retinentia. Gr. Πῆξις, & Πηγίωσις. B. Vaſtmakinge. G. Fiegierung. Gall. & A. Fixation.

Flagellæ, dicuntur cymæ arborum & ipſarum ſummæ partes, quæ ad cujuſcunque venti flatum moventur: unde etiam nomen traxerunt ab eo quod flatibus petantur. *Flagella* etiam ſunt vitium rami oblongiores & productiores, aliis tamen minores, ab ipſis brachiis surſum aſcendentes: dicta flabella prius, à venti flatu ſcilicet.

Flamma & Flammula, fictitium quid eſt; putaverunt quidam cordi ineſſe flammam quandam, ſed illud eſſe falſum, inſpiciant qui corda perſcrutantur, ad me quod attinet, nec in hominibus, nec in brutis vivis unquam vidi vel minimam ſcintillæ flammam, Gr. Βιολύχνιον dicitur, ac ſi eſſet vitæ lampas. Sed ſi bene velimus Philoſophari, in eo vita conſiſtit, ut circulatio ſanguinis celerrimè circumvehatur. B. Een vlam. G. ein Flamm. Gall. *Flamme.* A. Flame.

Flammula, eſt Clematis ſpecies, dicta ob flammeum & igneum ſaporem, & vim erodendi cutim. Item *Ranunculus* eſt. Vide *Batrachium.*

Flatus, ſunt exploſiones materiæ aëreæ agitatæ calore,

lore, vel fermentatione aut efferveſcentia aſſumtorum, quæ dum ex una parte Ventriculi aut Inteſtinorum in aliam propellitur, excitat *Bombos* & *Borborygmos*. B. **Winden. Wind im leib / Blehungen.** Gall. *des Vents*. A. A blowing wind.

FLORES CHYMICI, ſubtiliores corporis partes ſunt per ſublimationem à partibus craſſioribus ſub formâ ſiccâ ſeparatæ. B. **Bloem.** G. **Blumen.** Gall. *Fleurs*. A. Chymick Flowers.

FLOS FEBRUARII, eſt *Leucoion Album*, ſive Hexaphyllon album bulboſum. Sic vocatur, quod Februarii menſe, & die Divo Valentino ſacro, ubi cœlum clementius fuerit, apparet. In Aprili, ubi appropinquare cœperit Majus, evaneſcit.

FLOS FRUMENTORUM, vide *Cyanus*.

FLUOR ALBUS, ſive FLUOR UTERINUS, eſt præternaturalis humoris pituitoſi & albi, vel varii coloris & odoris per muliebria excretio, orta a nimia vaſorum uterinorum laxitate & debilitate, nubiles, maritatas, vetulas, ſteriles, gravidas, vario tempore invadens. Gr. ῥοῦς γυναικεῖος. B. **Witte bloemen / witte bloed.** G. **Weiſſe fluß.** Gall. *Fleurs blanches*. A. The white flixe.

FLUOR MULIEBRIS, vide *Fluor Albus*.

FLUOR UTERINUS, vide *Fluor Albus*.

FLUXIO, Idem quod *Catarrhus*.

FLUXUS ALVINUS, Idem quod *Diarrhœa*.

FLUXUS CHYLOSUS, Idem quod *Cæliaca paſſio*.

FLUXUS HEPATICUS, eſt Dyſenteriæ ſpecies, cum excreta ſint inſtar loturæ carnium, copioſus plerumque eſt & nocturnus, ſed abſque dolore, valde tamen vires demoliens, ſæpe poſt Dyſenteriam contingit: Sic vocatur quia interdum ſanguis coagulatus, ſplendens & niger, ac ſi eſſent hepatis fruſta, adeſt. B. **Lever-bloed / Levers-doorloop.** G. **Leber flieſſung.** Gall. *Flux hepatique*. A. The fluxe of the liver.

FOCILE MAJUS, eſt ulna cubiti; vel tibia pedis. *Focile minus*, eſt cubiti radius, vel pedis fibula. B. **Groote en kleine elle ppp.**

FOCUS, Gr. Ἑστία dicitur eſſe locus in meſenterio, unde & febrium originem olim deducebant. B. **Een neſt.** G. **eine Feuerſtett / der herd.** Gall. *le Foyer*. A. An Hearth.

Fo-

Fodína, eſt quidem *Fovea* ſeu *Cuniculus*, ſed & mina quædam hujus vel illius mineræ. Item minor labyrinthus in aurium oſſe.

Foemina, Modiolus eſt, vide *Modiolus.*

Foeniculum, Eſt planta officinalis, quæ habet caulem quinque vel ſex pedes altum, rectum, cannulatum, coloris viridis fuſci, medulla fungoſa repletum, ramoſum: odoris grati; folia in lacinias capillaceas diviſa, coloris viridis obſcuri, odoris grati, ſaporis dulcis aromatici: flos eſt roſaceus, umbellatus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, & calici inſidentibus, qui abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis, craſſiuſculis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis: datur & altera ſpecies, quæ eſt fæniculum dulce, majore & albo ſemine; radix oblonga, recta, digitum craſſa, pallida, ſaporis ſubdulcis, & aromatici: Gr. Μάραθρον, ſic appellari putant, quod quaſi fœnum in hyemes arefactum ac marcidum reponatur. Alii tamen dictum putant, quod ſatum magno cum fœnore ſemen reddat. Marathron à marceſcendo, quod ad condienda plurima, cum inaruerit commendatiſſimum ſit, à μαίρω ſplendeo, quia oculorum ſplendorem & claritatem conſervat, aut à μαραίνειν, marcere, quia facile marcet. B. Venkel. G. Fenckel. Gall. *Fenouil doux*, *Fenouil de Florence.* A. Fennell.

Foenum, eſt gramen arefactum, ſic dictum, à fœnore, cum ſine cura fœnus præbeat, in pabulum reſectum. Vel à fœtu, quod herbæ eædem manentes, quotannis novas pariant. Gr. χόρτος. B. Hooy. G. Hew / Heu. Gall. *Foin.* A. Haye, Hay.

Foenum Græcum, & Foenigræcum, eſt Trifolii inter & leguminis minoris ſpecies habet caulem unicum, dimidium pedem altum, tenuem, excavatum, in ramos diviſum: folia terna in uno pedunculo inſtar trifolii gerentem, parva, aliquando oblonga, interdum magis ampla quam longa, aut ſemirotunda, dentata: flores ex foliorum alis erumpunt, leguminoſi, exigui, albi: flori ſuccedit ſiliqua plana, longa, acuta, corniformis, fæta plerumque ſeminibus rhomboidiformibus, ab angulo uno ad alterum linea cava notatis, flavis, ſaporis mucilaginoſi, odoris & ſaporis ingrati: radix ſimplex, lignoſa. Unde

Unde ita appellatur invenire nequeo: fortè quod in Græcia inter fœnum plurimum reperiatur. Gr. Τῆλις, Κεραΐτις, Αἰγόκερως, Βούκερως: atque ſic dicitur à cornuum figurâ ſiliquarum, vocatur *Ægoceros* à caprini cornu ſimilitudine, quemadmodum à Bubuli *Buceros*. Nonnullis *Siliqua*; aliis *Silicia*; quibuſdam *Silicula* appellatur. B. Griek hooy. G. Bocks-horn. Gall. *Fenugrec*. A. Fene-Greek.

Foetor Oris, eſt putredo circa dentes & gingivas: aliquando oritur ex pulmonibus & ſanguine phthiſico, vel ſcorbutico, aliquando ex ſtomacho. Fœtor vero in genere oritur ab humoribus ſtagnantibus, effuſis, corruptis, vel venenatis; ut & ab omni cauſa, quæ ſales & olea nimium attenuat, & volatilia reddit, ut eſt inedia, calor, motus nimius, acrimonia nimia aſſumti. B. Stinkende adem / ſtank. G. Stinckende athem. Gall. *Halaine puante, puanteur*. A. A ſtinking breath.

Foetus, Gr. Κύημα, eſt conceptus, quando fœmina concepit, ab initio dicitur *Embryon*, poſtea cum formam adeptus fuerit, propriè fœtus dici poteſt. B. De drugt. G. Die Frucht. Gall. *le Fœtus*. A. The young.

Foliaceum Ornamentum, eſt fimbria in extremitate tubæ Fallopianæ, qua ovum ex ovario muliebri, quaſi tot digitis excipitur, & per tubam in uterum defertur. B. Het loof-werk. G. Blat Zierd. Gall. *la Frange membraneuſe, ou le Pavillon de la Trompe de Fallope*. A. Garniſhing of the leafs.

Folium Indicum, idem quod *Malabatrum*.

Folliculus, eſt theca rei cujuſlibet tenuis, quæ granum vel ſemen continet involutum, ſic membranoſa cutis, *Acini Folliculus* dicitur.

Folliculus Fellis, eſt veſicula, quæ hepatis concavo annectitur, in qua bilis colligitur, quæ ſuo tempore per ductum choledochum, in inteſtinum duodenum exantlatur. Gr. Κύστις χολιδόχος. vid. *Veſica fellis*. B. De Gal-blaas. G. Die Gall-blaſe. *Veſie du fiel*. A. The gall bladder.

Fomentum Celso, Fomentatio *Ulp*. Fotus *Plin*. eſt Medicati externi genus, quod corpori admotum ipſum fovet & calefacit. Θέρμασμα, eſtque duplex, & aridum & humidum, illud Πυρία, Πυρίασις *Dioſc*. & Πυρίαμα: hoc

hoc Καταντλημα *Dioſc.* & Καταντλησις dicitur, quod effuſo humore adhibetur: Eſtque vapor, liquor aut decoctum variis partibus, beneficio lintei, filtri, ſpongiæ, vel veſicæ, fovendi cauſa applicandum. B. Stovinge / Verwarminge. G. Erwarmung / ein Warmes Tuch damit man dem Leibe Wärme zufugt. Gall. *Fomentation.* A. A Cheriſhing or keeping warme.

Fontanella, ſeu Fonticulus, dicitur in fœtubus & recens natis, intra frontis os & duo ſincipitis, apertura quadrangularis. B. De Fontenel des Hoofds. G. Fluß-loch des haupß. Gall. *Fontanelle.* Item ulcuſculum arte Chirurgica, in ſanis corporis partibus excitatum, ut per id humores ſuperflui & corrupti evacuentur, morbi curentur, vel etiam anticipentur: Fontanellæ excitantur cauterio actuali vel potentiali, lanceola & forcipe: in Fonticulis excitandis notandum eſt, ſemper locum inter duos muſculos eligendum eſſe. B. Fontanellen / Etterdragten. G. Fontanelle / Etterhohl. Gall. *Une Fiſtule.* A. An Iſſue.

Fontalis, idem quod *Potamogeiton.*

Fonticuli, idem quod *Fontanellæ.*

Foramen Ovale, dicitur apertura magna, media inter cordis ſinum venoſum dextrum ſiniſtrumque, quorum paries intergerrinus hoc foramine perforatus eſt: quo fit, ut ſanguis ex ſinu & aure dextra exire hoc foramine poſſit in ſinum ſiniſtrum, eique additam auriculam: e ſiniſtro autem ſinu aureque in dextrum ſinum & aurem facile penetrare nequit, impediente membrana quadam, valvulæ officium præbente. Membrana hæc ex majore parte ambitus foraminis e parte ſinus ſiniſtri orta, totique prætenta foramini in duo quaſi cornua abit, quæ ultra anteriorem foraminis partem procurrunt aliquantum ſimiliter a parte ſinus ſiniſtri, evaneſcuntque in eandem partem parietis intergerini ſinuum. Itaque tali hoc foramen obductum eſt membrana, ut per ſe nunquam valde pateat; ſi vero ſanguis ſinus ſiniſtri urgeat parietem intergerinum ſinuum, urgeat etiam membranam, explicet, tendat, obtendatque foramini exquiſite, ut nihil elabi poſſit: ſi contra urgeat ſanguis ſinus dextri, pellat membranam aliquantum in ſinum ſiniſtrum, ac ſic viam ſibi obliquam aperiat inter cornua ejus anterioremque foraminis par-

partem, totum enim foramen aperiri nequit, quoniam e maxime parte ambitus ejus valvula naſcitur. Valvula tenuis eſt, ut explicari facile poſſet, repellique a ſanguine ſinus dextri: denſa ſimul eſt, & quaſi tendinea, ut ſat haberet roboris. Foramen ovale quod etiam feneſtra ovalis vocatur eſt apertura a figura ovalis dicta, in parte poſteriori & ſuperna conchæ internæ e regione membranæ tympani poſita, habens ſitum ſtapedi parallelum, & configurationem ipſius baſi reſpondentem, foramen illud ſtapes replet ſua baſi, & membranulæ tenuiſſimæ tenerrimæ illud occludenti accreſcit, ſervata interim mobilitate requiſitâ. Foramen rotundum quod & feneſtra rotunda dicitur, eſt altera apertura, quæ in tympani ſupernis partibus reperitur, ſcilicet in tympani cavitatis parte poſteriori, e regione tympani membranæ ſita, paulo inferior quam feneſtra ovalis, verſuſque occiput, priori minor & declivior, figuram incertam, nunc ovalem, nunc circularem habens, rotunda tamen vulgo dicta, ſic ſita in foco quaſi elliptici hujus ſpatii centro membranæ tympani oppoſito, patet in ſcalam inferiorem cochleæ, clauditur membranula tenui, pellucida, tenera, tenſa, elaſtica, tremula, infixa ſtriæ excavatæ in medio meatu: cum vero nullo prædita ſit muſculo hæc membrana, variis gradibus tendi, adeoque variis diverſis tremoribus diſtinctiſſime recipiendis aptari, hinc cum variis diverſis ſonis harmonice contremiſcere, ut facit quidem membrana feneſtræ ovalis, non poteſt: hujus ergo tremores non erunt adeo accurati & diſtincti, ac ſunt illi, qui ope membranæ tympani & oſſiculorum membranæ feneſtræ ovalis imprimuntur; adeoque ſonorum diverſitas ope membranæ feneſtræ rotundæ diſtincte exhiberi non poteſt, ſed illa tantum confuſum ſtrepitum, aut ſimplicem bombum efficere videtur. Hinc forte læſo vel obſtructo meatu auditorio, læſa vel rupta tympani membrana, deſtructis oſſiculis auditus &c. ope tubæ Euſtachianæ, & membranæ foraminis rotundi, ſimplex adhuc bombi perceptio fieri poteſt. B. **Het ronde gat en het eyrond gat in het Tympanum.** Gall. *la Fenêtre Ovale*, *la Fenêtre Ronde*.

Forceps, eſt inſtrumentum, quo partes demortuæ & corruptæ, item res quæ corpori ineſſe non debeant, apprehenduntur, abſcinduntur, vel evelluntur. Forcipes ſunt,

ſunt, figura varia, ut longæ, curvæ, dentatæ, roſtratæ, ſemilunares, ſpeculum oris, matris &c. quæ pro diverſa figura diverſum uſum obtinent. Varia nomina Belgica ſortiuntur, ut B. Trektangen / Pellicaanen / Kraanebekken / Korentangen / Ravensbekken / Papegaaysbekken / Mond en Moeders ſpiegels / Ec. G. eine Zange. Gall. *Pincettes Pellican &c.*. A. A Pair of Nippers.

Forceps Deceptoria, eſt inſtrumentum inciſorium, cujus acuta pars dum latet, ægroti, qui inciſionem non admittunt; Chirurgica manu decipiuntur. B. Bedrieg-tang.

Forfex, eſt inſtrumentum evellendis dentibus aptum, vocatur item *Odontagra*, ſive *Dentagra*. ὀδοντάγρα Eraſiſt. *Dentiducum*, *Dentarpagaga* Varroni. B. Een Tandtrekker. G. ein Zahn brecher Zange / Pelican. Gall. *Davier Pellican*. A. Sheares. Item eſt bifidum ſecans chalybeum Inſtrumentum. B. Een Schaar. Gall. *des Ciſeaux*.

Formica, non tantum inſectum eſt, ſed & verrucæ ſpecies, Gr. Μυρμηκία, id eſt *verruca formicaria*, tumens & calloſa, colore nigricans, baſi latâ & cute ſeſſili, in exciſione dolores adferens, morſiunculis formicæ ſimillimos, unde & ei nomen. *Wierus* teſtatur eſſe morbum ab Hiſpanis nobis communicatum, venenatum, malignum ac contumacem ſerpiginem; ſumit initium à verendis, progrediturque ab iis per univerſum corpus cum doloribus & intolerabili pruritu, Teutonicè. G. Das Zitter mahl / Flechten. B. Kruipende Mier. G. ein Omeiß. Gall. *Fourmi*. A. A ant, emmete, piſmire.

Formicans Pulsus, eſt pulſus inæqualis, motui formicarum ſimilis, vel potius vermiculans imminutus adeoque minorem vim cordis, & quantitatem ſanguinis indicat. B. Een mier gelyke po's. G. ein Schwacher Puls.

Formicatio, vide in *Formica*.

Formix, idem quod *Eſthiomenos Herpes*, vel *Noli me tangere* aut *Lupus*.

Formula, Gr. Γραμματεῖον, eſt præſcriptum, quod à Medicis præſcribitur, quædam paranda medicamenta indicans Pharmacopæis in ægrorum emolumentum. Vulg. *Receptum*. B. Een recept / Doctors ordinantie. G. ein Recept. Gall. *Formule*. A. A form or receipt.

Fornax, Gr. Καμῖνος, dicitur & *Furnus*. Vide *Furnus*.

Fornix, eſt ſubſtantia cerebri calloſa, nomen ſortita, quod ædificia teſtitudinis inſtar, ita & ſinus ventriculorum, ac molem deorſum inclinantis cerebri ſuſtinere videtur. Subnixa eſt cruribus tribus; quorum duo poſterius, verſus cerebri baſin deorſum porriguntur, & ſpinalis medullæ radicem, juxta latera complexa, ſingulari ſubjecta prominentia, recurvoque velut vallo, ſinum inferiorem ventriculorum anteriorum utrinque deſignant. Gr. καμάριον ψαλιδοειδὲς *Galeno.* B. **Het Welfſel.** G. ein Gewelb. Gall. *Voute à trois piliers.* A. The Vault of the Brain.

Fossa Magna, eſt pudendi muliebris interior cavitas, ſive *Rima magna*; quæ & ob figuram *Navicularis* dici poteſt. B. **d'Opening der Vrouwelykheid.** Gall. *le Sinus.*

Fotus, idem quod *Fomentum.*

Fovea, idem quod *Foſſa magna.*

Fovea Cordis, idem quod *Anticardium.*

Fractura Ossis, eſt continui in duris corporis partibus ſolutio, quæ ab externo, & duro inſtrumento, vi partem frangens, efficitur, cujus differentiæ à forma, parte, & accidentibus deſumuntur. Gr. κλάσις, κλάσμα, κάταγμα. B. **Een Been-breuk.** G. ein Bein-bruch. Gall. *Fracture d'os.* A. A Breaking or rupture of a bone.

Frænulum, eſt ligamentum membranaceum ſub linguæ anteriori parte: hoc in recens natis quandoque totam linguam inferius occupat, eamque minus mobilem pro peragendis ſuis officiis reddit, unde divelli Chirurgi ſcalpello ſolent. B. **De Span-ader / Tong-riem.** G. Die Zung-riem. Gall. *Le Filet, Nêrf ſous la langue.* A. A the bridle of the tongue.

Frænulum, ſeu Frænum Penis, eſt membrana, qua præputium glandi alligatur, Gr. κυνοδέσμον. Alii *Canem* vocant. B. **De band.** G. Die riem. Gall. *Le Filet, le Nerf le Frain.* A. The ligament, vel bridle of the fore skin.

Fragaria, Eſt planta, quæ habet radices fibroſas, oblongas, coloris fuſci aut nigricantis, repentes, ex quibus emergunt flagella per terram repentia, unde novæ radices & plantæ naſcuntur, & caules tenues, longi, villoſi, habentes folia terna ad centrum conjuncta, rugoſa, nervoſa, ſummo pediculo inſidentia: flores ſunt roſacei, plurimis petalis in orbem poſitis conſtantes, ex quorum calice multifido ſurgit piſtillum, quod deinde abit in

in fructum fere globoſum vel ovato acuminatum, cujus placentæ modo carnoſæ, modo ſiccæ adhæreſcunt multa ſemina; odoris admodum fragrantis eſt, & ſaporis ſubdulcis, vinoſi: Hæc planta creſcit inprimis in montibus, & locis umbroſis & ſylvis. à fragro, ſeu odorem gratum emitto, quem fraga emittunt. Gr. Κόμαρον ſive fragariæ fructus. B. Aardbezien-kruid. G. Erdbeer-kraut. Gall. *Fraiſier*. A. Straw-berry bush.

Frangula, ſeu Alnus nigra, eſt arbuſcula, quæ plures habet caules novem vel decem pedes altos, pollicem craſſos, rectos, in plures ramos diviſos: ejus cortex externe niger, interne flavus & croceus: lignum album, & fragile, medullam ruffeſcentem continens: folia Alni vel ceraſi, ſed rotundiora, & magis nigra: flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis inter diviſuras calicis monophylli poſitis, conſtans: e calicis autem fundo ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu baccam mollem duobus plerumque ſeminibus fætam planis & ſubrotundis: ſic appellatur, quod ejus ramuli facile frangantur; dicitur etiam arbor fætida, a fætido tum colore, tum odore, tum ſapore. Gall. *Aulne noire*, *Bourgene*.

Fraxinella, Eſt planta, quæ habet caules, duos circiter pedes altos, rotundos, villoſos, rubicundos, medulla repletos: folia Fraxini ſunt, pinnata, ſed minora: flores polypetali, anomali, horum petala ita diſponuntur, ut flos quaſi bilabiatus appareat, poſt florem apparent plurimæ vaginulæ, elaſticæ, quæ cum impetu ejiciunt ſemina plana, magna, nigra, acuta, & ſplendentia: radix longa, alba, digiti minimi craſſitie, odoris penetrantis, ſaporis amari: hæc planta creſcit in regionibus calidis: dicitur Fraxinella à ſimilitudine foliorum, quam cum fraxino arbore habent; ideoque diminutivum à fraxino eſto: hujus radix in officinis vulgo dictamnus albus vocatur, quia ejus odorem, ſaporem, & vires habet, & albus, quia radices albas habet, ad differentiam cretici; nihil cum veterum dictamno commune habet. B. Eſſenkruid. G. Weiſſer diptam / Eſcherwurtz. Gall. *Dictam blanc*, A. White dittony.

Fraxinus arbor, eſt magna, craſſa, recta, ramoſa, cortice tecta polito, cinereo, virideſcente: Lignum eſt durum, politum, album: folia ſunt oblonga,

bina, pinnatim nata ad communem coſtam, cujus apex deſinit in folium impar ſaporis parum amari & acris: flos mas, apetalus, cujus ſtamina apice gemino plerumque donantur: ovarium oblongum, ovatum, compreſſum, inſtructum tuba bifida; in fæmina per maturitatem fit fructus planus, membranaceus, linguiformis, fætus ſemine medulloſo ſimilis figuræ; ſaporis acris & amari: hæc arbor creſcit in locis humidis circa flumina & in ſylvis. an à fragore ſiliquarum, quem, ventis agitatæ edant? B. **Eſſchen-boom.** G. Eſſchen-baum. Gall. *Frêne*. A. The Ash-tree.

Fricatio, ſeu Frictio, Gr. Τρίψις, & Ἀνάτριψις, *ſicca* eſt vel *humida*. *Sicca* eſt, quando corpus vel membrum ſolis manibus, aut linteis panniſve laneis ſiccis fricatur, quæ & chirothecis peragi aliquando ſolebat. *Humida* fiebat vel aqua, vel oleo, vel ambobus ſimul admixtis. Varia habentur genera, ut *Mollis*, *Dura*, *Intermedia*, *Multa*, *Pauca*, &c. B. **Wrybinge.** G. Das reiben/ kratzen. Gall. *Frottement*, *friction*. A. A rubbing.

Fritillaria, eſt planta, quæ habet caulem, pedem circiter altum, tenuem, rotundum, interne fungoſum, coloris virido purpurei vel nigri: folia mediocriter longa, anguſta, excavata: flos eſt liliaceus, campaniformis, hexapetalus, pendulus, nudus, plerumque teſſelatus, ſex ſtaminibus fætus, ovarium complectens: Ovarium eſt inſtructum tuba bifida, triplici cavitate pergente uſque ad cava Ovarii, fit fructus oblongus, ferens ſemina plana, gemina ſerie ordinata: radix duobus tuberibus carnoſis conſtat, ex quorum medio caulis aſſurgit: hæc planta creſcit in pratis, & colitur in hortis: dicitur, quod ejus flores maculis pingantur in modum fritilli. Vocatur & *Meleagris*. B. **Kivits-eyeren.** G. Brettſpiel-blum. Gall. *Fritillaire*, *le Meleagris*. A. Fritillari

Frons, Gr. Μέτωπον, eſt ſuperior faciei pars, terminata ſuperciliis, temporibus, & crinibus capitis: quibuſdam à ferendo dicitur, quia præ ſe fert animæ ſigna. B. **Het voorhooft / de ſtern.** G. Die ſtern. Gall. *le front*. A. The fore head, front.

Frons, inter vegetabilia interdum pro ramo ponitur. Propriè tamen dicitur id quod ipſe ramus circumquaque producit, multa interdum folia habens, & nonnihil corticis, ac veluti cauliculi.

Fron-

Frontale, eſt medicamentum externum, quod frequenter, ad capitis dolorem & fervorem, fronti applicatur. Conſtat ut plurimum ex herbis, floribus, ſeminibus, farinis, & aceto roſaceo madefactis. Gr. Προμετωπίδιον. B. Voorhooft-middel. G. Stirn artzney. Gall. *Frontal.* A. A frontlet.

Fructus, ſunt grandiores illi ac ſucculenti plantarum fœtus, & ſeminum receptacula, ut poma, pyra, pruna &c. vel, quod carne & ſemine compactum eſt. Frequenter tamen pro eo, quod involucro perinde quaſi carne, & ſemine coactum eſt, accipi ſolet. B. Vruchten. G. Fruchten. Gall. *Fruicts.* A. Fruit.

Frumentum, dicitur à fruendo, quod maximo cum fructu ejus uſus eſt. Eſtque quod geniculato culmo, & arundinaceis conſtat foliis, ſemenque panificio & pultibus aptum, in ſpicis aut jubis producit. B. Koorn. Gall. *Bled.*

Frutex, eſt planta inter herbas & arbores media perennis, & gemmipara, ad arboris magnitudinem non aſſurgens; ad ligneam tamen indolem proximè accedens, vel quod à radice caudice multiplici, ramoſumque ſeſe attollit, ut rubus. B. Heeſter. G. eine Stande / Geſträuch. Gall. *Arbriſſeau.* A. Shrub. Vide *Thamnos.*

Fucus, Eſt plantæ genus, quæ creſcit in aquis, primo multos caules tenues, anguſtos & compreſſos germinat, qui ſeſe poſtea extendunt in parvos ramos, habentes folia ampla, oblonga, quercum referentia, ſed minora, ſubſtantia ſua tenaci, membranoſa, flexili, plerumque polita, aliquantulum lanuginoſa, caulibus ſuis adhærentia: adſunt tubercula vacua, aut bulbulæ aut veſiculæ cum ſeminibus, oblongæ, vel obrotundæ, aliquando majores, interdum minores: hæc planta eſt plerumque humilis, aliquando tamen ad duorum pedum altitudinem creſcit, recens capta eſt coloris flavi virideſcentis, ſed ſiccata fit coloris nigri, nunquam flores habet, ab illis veſiculis ſupradictis ſupra aquam ſuſtinetur. Gr. Φῦκος, eſt herba marina, an à φύω creſco ut quidam volunt? eſt quædam ſpecies in Candiæ maritimis locis, quibus lintea, lana &c. purpureo colore inficiuntur: atque eo etiam fœminæ ſibi fucum ſeu coſmeticum parant. Vide in *Alga* Hofmanni.

Fuligo, idem quod *Aporrhæa.*

Fulminatio, idem quod *Detonatio.*

Fumaria, Eſt planta, quæ habet plures caules ad altitudinem pedis vel ſeſquipedis creſcentes, quadratos, excavatos, coloris partim purpurei, partim albeſcentis: folia minutim inciſa, caulibus longis & anguloſis adhærentia, lobata umbelliferarum inſtar: flores ſunt polypetali, anomali, papilionaceis æmuli, ex duobus tantum petalis conſtantes, quaſi bilabiati, labio ſuperiori in caudam abeunte cum inferiori ad pediculum conjuncto: hæc inter labia velut in palato, cujus os a ligula occupatur piſtillum poſitum eſt vagina obvolutum, quod deinde abit in fructum membranaceum nunc longiorem, nunc breviorem, fætum ſemine parvo, rotundo, ex nigro viridescente, ſaporis amari & ingrati: radix mediocriter craſſa, fibroſa, alba: Tota planta habet ſaporem amarum & ingratum, creſcit in pratis. ſive Fumus Terræ, Gr. Καπνὸς & Κάπνιος, ſic dicta, quod ejus ſuccus oculis inditus, veluti fumus lachrymas moveat, oculoſque mordicet. B. Duive-kervel/ Aard-rook/ Gryſe-com. G. Dauben-kropff/ Dauben-örbel / Erd-rauch / Katzen-korbel. Gall. *Fumeterre*, *Pied de geline*. A. Fumitory.

Fumigatio Chymica, eſt corroſio metalli; per fumum vel vaporem. B. Rookinge. G. Räucherung. Gall. & A. Fumigation.

Fumus Terræ, idem quod *Fumaria.*

Functio, idem quod *Actio.*

Funda Galeni, eſt faſcia, in quatuor partes diviſa, in affectionibus maxillæ inferioris utilis, vel alibi fiſſis. B. Slinger-band / een vierhoofdige Windel/ Slinger-zwagtel. G. eine Vierhauptige Windel. Gall. *Fronde*, *Bandelête à quatre Chefs*. A. A Swathe conſiſting of four parts.

Fungus, Eſt plantæ genus nullos flores, folia, nec ſemina apparentia habens, utriculis & aëriis faſciculis pedunculus conſtat, qui pedunculus eſt brevis, craſſus, fungoſus, inſtructus capitulo carnoſo, craſſo, ſpongioſo, obrotundo, aut compreſſo, aut acuto, foliaceo, ſæpe plurimas fiſtulas inferius habet in formam organi pneumatici diſpoſitas; falſo creduntur nullum habere ſemen, nam inter lamellas habent uteros, qui infinita ſemina continent. Sed variæ ſunt fungi ſpecies; quidam dici volunt

lunt à funere, quod ſuo veneno veſcentes ad funus ducat: ſub forma excreſcentiæ arboribus, fruticibuſve quibuſdam adnaſcuntur vel immediate è terra prodeunt, ſub varia forma & figura, de quo conſulendi Botanici. B. **Paddeſtoelen / Duivels-brood / Kampernoeljen / Padde-brood.** G. ein Schwamm / Schwemme & Pfifferling. Gall. *Champignon ou Potiron.* A. Toad ſtoole, or Mushrom.

Fungus, eſt caro mollis & ſpongioſa, quæ vulneribus ſuperincreſcit. B. **Baſtert of weelig-vleis.** G. Schwammgewächs / Glied-ſchamm. Gall. *Excreſcence ſpongieuſe, chair baveuſe.* A. A Spungy Tumour.

Funiculus Umbilicalis, ſive Intestinulum, Laqueus, ſeu ductus umbilicalis, eſt pars, funiculi modo contorta, oblonga, vaſculoſa, craſſitie pollicis, longitudine quatuor quaſi ſpithamarum, in fœtibus ab umbilico in placentam uterinam uſque porrecta; continet arterias duas, venam unam, & urachum. B. **De Navel-ſtreng.** G. Der ſchnur von der Nabel / Nabel-riem. Gall. *le Cordon ombilical, ou du Nombril.* A. The Navel-ſtring.

Funis Arborum, eſt Smilax levis, quia ſeſe circum arbores volvat.

Furcale Os, idem quod *Furcula.*

Furcula, Superior, dicitur os ſterni ſuperius, alii etiam jugulum vocant; ita etiam claviculæ os appellatur.

Furcella, idem quod *Furcula.*

Furfuratio, Gr. Πιτυρίασις, Latinis etiam *Porrigo*; affectus eſt, cum ſcalpentibus furfuribus ſimilia ex capitis cute decidunt, & quidem plerumque cute ea, quæ ſub capillis eſt, item etiam è barba & ſuperciliis. B. **Zemelachtigheid.** G. Der Hauptgrind / die Schwinden. Gall. *Teigne.* A. Scurf or daridraff.

Furnus, eſt locus in quo ignis ad materiam Chymicè tractandam, dextrè & convenienter accommodatur: eſtque apertus vel tectus, rotundus, quadratus &c. De furnis conſule authores. B. **Een Oven.** G. ein Offen / Brenn-ofen. Gall. *Fourneau.* A. A Furnace.

Furor, idem quod *Mania.*

Furor Uterinus, eſt in fœminis, imo & in virginibus Salacitas & Satyriaſis quædam, ſed cum delirio,

ita ut non modo Venerem & Viros appetant, ſed proſtituunt ſeſe primum ſermone obſcæno, eoque delectantur, deinde ipſæ eum inſtituunt, tum abſque pudore ſe denudant, & ſine diſcrimine etiam obvios quoſque invadunt, & ſollicitant. Cum primum hic morbus incipit, fœminæ triſtiores ſunt & taciturnæ, oculos jactant laſcivos, rubet, modo pallet facies præcipuè narratione rerum obſcænarum, rubor elucet cum pulſu & reſpiratione mutatis, adhæc vix pedibus conſiſtunt tripudio deditæ. Inconſtanter plerumque amant hunc vel illum, quo conſpecto, aut de quo cogitantes ilico perturbantur. Deinceps rixantur, mœrent, rident, garriunt, cantant, dubia loquuntur, demum delirant, & pudorem decoquunt, ita ut nonnunquam in lecto nudæ decumbant, ut per plateas vagabundæ quærant, quibuſcum ſeſe commiſceant, quos non bene excipere ſolent. Ab hoc morbo hodie immune non eſt fermè ſequioris ſexus genus, maximè autem meretrices. *Cauſa* videtur conſiſtere in ſucco ſeminali, qui ad ſummum maturitatis gradum evectus virgines in furorem agit; exemplum illud in brutis animalibus quotannis occurrit, ut in felibus, tauris, damis & cervis. Eſt quidem & alius affectus huic cognatus, quem *Uteri* vel *Matricis Fervorem* Antiqui appellarunt, quando nimirum univerſa ſubſtantia, & totum ejus corpus incaleſcit, cum dolore & lumborum gravitate, *horripilatione*, faſtidio & urinæ ac excrementorum alvi ſuppreſſione; & fœmina coitum vehementer appetit, ſed ob dolorem venere uti pertimeſcit. Gr. Ὑστερομανία. B. **Razende moer / Ritſigheid.** G. Wûtende geilheit / wûtende mutter franckheit. Gall. *Fureur de la Matrice*, *Rage d'Amour*. A. Fury of the Womb, or Womb-fury.

FURUNCULUS, ſive DOTHIEN, eſt tuberculum acutum ovi columbini magnitudine cum inflammatione, & dolore; maximeque ubi jam in pus vergit. Qui ubi apertus eſt, & exiit pus, ſubter apparet pars carnis in pus verſa, corrupta, ſubalbida, ſubrubra, quem ventriculum quidam furunculi nominant. In eo nullum periculum eſt, etiamſi nulla curatio adhibeatur: matureſcit enim per ſe, atque erumpit. Sed dolor efficit, ut potior Medicina fiat, quæ maturius liberet. B. **Bloedzweer / bloed-vin / ſyk / hertebuile.** G. Blut-geſchwer. Gall. *Furoncle ou Clou.* A. A Boil.

Fu-

Fusio, eſt liquatio cujuſcunque materiæ fuſilis per calorem ignis ſæpe vehementiſſimi, ut fit in liquandis metallis & mineralibus; huic operi non raro follis adhibetur. B. Smeltinge. G. ein Guß/ Schmeltzung. Gall. *Fuſion*. A. A Melting.

Fusterna, eſt ſuperior pars Abietis, dicitur, quia nodoſi ſolent eſſe fuſtes & baculi crebris nodis ut plurimum aſperi, inferior pars vocatur è contra *Sapinea*.

G.

G. Græcum ℔ Medicis Uncia eſt.

Gagates, eſt Aſphaltum eouſque vi naturæ perfectum, ut evadat nigrum, durum, terrenum, ſciſſile, politum, graveolens, reſplendens: propter duritiem vocatur *Lapis Gagates*, vel *Thracius Nicandri*.

Gala, idem quod *Lac*.

Galactophori Ductus, propriè ſunt *Vaſa Lactea*, ſive quæ chylum verſus cor ex inteſtinis per meſenterium & ductum thoracicum ducunt. Item dicuntur Ductus lactiferi, chylum (ut quidam Neotericorum finxerunt) ab inteſtinis recta via ad glandulas mammarias ducentes: Rectius tamen hoc nomen arteriis imponitur, ex eo quod una cum cruore chylum mammis advehunt, in quibus lac, ad infantis uſum ſequeſtratur. Sic quoque vocantur tubuli ex glandulis mammariis lac in papillas ducentes, ex γαλα lac, & φέρω porto, duco. B. Melkbuizen. G. Milch-gefäße. Gall. *les Conduits Laiteux*. A. The Milk-veſſels.

Galactophera, medicamenta ſunt, quæ lactis copiam uberrimam faciunt, & ad mammarias glandulas determinant. B. Melkmakende middelen. Gr. γαλακτοποιητικά. a γάλα & ποιέω.

Galactopojectice Facultas, Gr. Δύναμις γαλακτοποιητική, nihil aliud eſt quam aptitudo ad ſequeſtrandum lac: de lactis ſequeſtratione vide in *Lac*.

Galanga, radix eſt aromatica, colore ſaturo rubra, duplex eſt *Major & Minor*, ſed minor majori melior eſt: nondum authores conveniunt de hac planta; quidam utramque ſpeciem ad Iridum genus referre volunt ob radi-

cis præſertim convenientiam, alii vero majorem tantum Iridibus accenſendam eſſe cenſent, minorem vero frutici folia myrtum æmulantia gerenti annumerandam, credunt. Majoris radix craſſior; intus alba, ex java & Malabar adducitur; minoris vero tenuior, nodoſa intus & extra rubeſcens, ſapore acris inſtar piperis, odore ſuavis; hæc vero ex China adfertur & hujus major uſus eſt in Med. Ex India & China nobis adferuntur: ita vocatur a voce Arabica Galingia. B. Galiga. G. Galigant. Gall. *Galanga.* A. Galangal.

Galbanetum, eſt compoſitio Galbanum recipiens.

Galbanum, eſt gummi, ſuccus, aut lachryma Ferulæ Syriacæ, quam *Metopium* vocant (quo nomine aliis gummi idem venit) intensè flavum vel albidum, inflammabile; odore gravi Opopanacem referens, colore Tacamahacam. Optimum cenſetur cartilaginoſum (alii granulatum volunt, ſed rariſſime ob mollitiem in granis invenitur) flavum, ſincerum, pingue, non lignoſum, quod in ſe retineat nonnihil ex ſuis ſeminibus, & ipſis ferulæ ſarmentis, gravis & ingrati odoris, nec nimis humidum, nec nimis aridum, cum accenditur flammam nutriens. Dicitur & *Chalbanum.*

Galea, eſt dolor capitis, ſic à loci ſimilitudine dictus, quod totum caput in modum Galeæ comprehendat.

Galea, pertinet quoque ad vaſa Chymica, eſt enim vas cui retorta imponitur, ex terra aut alia materia confectum, ne retorta, niſi mediatè, ab igne tangatur. B. Een klapmutſ. G. Kappeln / ein Helm. Gall. *le Chapiteau.* A. Cap.

Galea, eam dicitur, quando caput fœtus in lucem prodeuntis cum parte membranæ Amneos circumveſtitur, cum Galea vulgo, een helm / dicitur prodiiſſe. Sed ſi infans ex ſexu fœminino fuerit, *Vitta* dicitur de quibus obſtetrices plurimas fabulas nugantur. Gall. *Né Coiffé.*

Galega, Eſt planta, quæ plures habet caules tres pedes altos, ſtriatos, excavatos, ramoſos: folia pinnata, bina conjugata, affixa coſtæ, in impar folium terminata, ſaporis leguminoſi: flores ſunt in ſpicam congeſti, leguminoſi, coloris albi, aut violacei albeſcentis: flori ſuccedit ſiliqua teres & quaſi cylindracea, fæta ſeminibus oblongis,

gis, & veluti reniformibus: radix exigua, alba, perennis: Hæc planta creſcit in locis humidis, circa flumina. dicunt eſſe vocem corruptam à Polygala, à Fracaſtorio vocatur herba Gallica, an inde nomen habeat? lectoribus judicandum relinquo. B. Geitenkruid. G. Gänß kraut/ Geiß kraut. A. Goates rue.

Galenica Medicina, eſt quæ nititur fundamentis *Galeni*, ideoque *Galenici* ſunt qui artis ſuæ fundamenta è *Galeno*, & philoſophis petita, ratione probata, & experientia confirmata amplectuntur, & hoc duplici κριτηρίῳ verum à falſo diſtinguunt. Nituntur præcipuè quatuor elementis peripateticis, hinc illorum temperamenta, humores &c. B. Galeniſche Medicine. G. Galeniſche Artzeney. Gall. *Medecine Galenique.* A. The Phyſick of Galen.

Galiancones, ſunt, qui ob capitis humeri in alam prolapſum brachium juſto brevius & gracilius habent, partes vero circa cubitum tumentiores muſtelæque cubito præditi ſunt, ideoque *Muſtelanei* vocantur, à γαλέη muſtela, & ἀγκὼν cubitus. B. Kortarmig. G. Krumbein/ Kurs von armen. Gall. *qui ont les bras courts.* A. Shortneſſ of the Arm.

Galiopsis, vel Gallopsis, eſt ſpecies Urticæ mortuæ, vel lamii, quæ habet multos caules quadratos; folia ejus Marrubium referunt; flos eſt pulcher, coloris flavi, & multis punctis coloris croci notatus: flori ſuccedunt ſemina oblonga, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, contenta; hæc capſula in quinque partes diviſa, infundibulum refert: Hæc planta creſcit circa ripas & in montibus. à γαλέας ὄψει, facie & rictu muſtelæ, vel eſt nomen ex Græco & Latino compoſitum, quod ejus flores prorſus Galeæ aſpectum referant. Hujus ſunt variæ ſpecies. B. Doove netelen. G. Todtneſſel/ Taub-neſſel. Gall. *Ortie morte.* A. Dead nettle.

Galla, eſt tuberculum quoddam rotundum, foliis quercinis accreſcens inſtar ſpurii fructus. Muſcarum quædam ſpecies eſt, quæ ova ſua intra folia recondunt; & una cum folio creſcunt: ex ovis deinde fiunt vermiculi, qui interiorem folii partem rodunt, & inde naſcitur quaſi folii ſcirrhus, qui intumeſcens *Gallam* repræſentat. Si latè ſumatur, tubercula quoque denotarent, quæ in foliis Salicis, Cynosbati, Hederæ terreſtris, viticis &c. con-

conſpiciuntur, quæ & eodem modo producuntur, Gr. Κηκὶς dicta, fortè à κηκὶς id eſt, fuligine, quod Gallarum pannis nigro colore tingendis, magnus uſus ſit. B **Galnoten.** G. Eychapffell / Gallapffel. Gall. *Nois de Galle.* A. A oak-apple.

Gallicus Morbus, vide *Lues venerea.*

Gallinaginis Caput, vide *Caput Gallinaginis.*

Gallium, ſeu Galium, eſt Molluginis ſpecies, dicitur ἀπὸ γάλα πηγνύειν ἀντὶ πιτύας αὐτὸ, quod coaguli vice lac coagulet ac cogat. B. **Wal-ſtroo.** G. Weger-kraut / Wald-ſtroh / Unſer-frauwen Bett-ſtroh / Weg-ſtroh / Leb-kraut. Gall. *Petit Muguet ou caille lait.* A. Ladies Bed-ſtrow.

Galreda, ſeu Gelatina, ſuccus eſt inſpiſſatus, viſcoſus, lucidus, fitque plerumque ex coctis partibus animalium cartilaginoſis, v. g. ex pedibus vituli. B. **Gelei / Lym / Lil.** G. Galrey. Gall. *Gelée.* A. Jelly.

Ganglion, eſt tumor in partibus tendinoſis & nervoſis, à caſu, ictu, vel alias excitatus, renitens, in latera preſſus non divertitur, nec in orbem circumagitur, oriundus ab extravaſata Lympha ex vaſculis ruptis, intra vaginam tendinis hærente. Vocatur etiam corpuſculum oblongum, olivare, durum, capſula veluti tectum, in qua moveri poteſt preſſione digitorum, carnei utcunque coloris, ſubſtantia nervoſa nodi inſtar, multis in locis corporis quibuſdam nervis veluti circumnatum, ubi multi nervoſi ſurculi coëunt; formatur ex concurſu duorum vel plurium nervorum cum ſuis membranis. B. **Een zenuw / knoop / peeſ-knoop.** G. ein Uberbein / ſehne-knopff. Gall. *Ganglion ou noeud de Nerf.* A. A Tendinous knot, or tumor.

Gangræna, dicitur & *Ignis Perſicus*, eſt mollis alicujus partis, cadaveroſa corruptela, cum fœtoris, nigredinis & mortificationis initio conjuncta, inflammationem conſequens à γράω comedo. B. **Heet vuur.** G. Kalte brand / Faul-Fleiſel / das wilde Fleiſch. Gall. & A. The Gangrene.

Gargarion, vide *Cion*, à γαργαρίζω os colluo.

Gargarisma, eſt Medicamentum liquidum, fauces & adjacentes partes, gargarizando, ſine deglutitione colluens. Eſtque *vel* decoctum in quo ſyrupi convenientes

tes ſolvuntur; *vel* aquæ deſtillatæ, quibus ſyrupi admixti, quandoque & ſpiritus minerales adduntur. Sed recentiores Medici, omnes ſyrupos imo & acidos ſpiritus ex Medicina exturbant. Dicitur & *Gargariſmus*, *Collutio oris*. Διακλυσμα, à γαργαρίζω os colluo. B. **Een Gorgel drank / Gorgel-water / Keel-ſpoeling.** G. **Gurgelwaſſer.** Gall. *Gargariſme*. A. A Gargariſme.

GARGARISMUS, Idem quod *Gargariſma*.

GARUM, dicitur liquamen ex piſcibus ſale conditis, aut maceratis paratum, ita vocatum a garo piſce.

GARYOPHYLLATA, Vide *Caryophillata*.

GARYOPHYLLI, Idem quod *Caryophylli*.

GAS, *Helmontii* loquendi terminus eſt, & denotat ſpiritum non coagulabilem: vel ſpiritus eſt vitæ noſtræ Lumen & Balſamus præſervans à corruptione. *Gas pingue ſulphureum*, quod enecat homines, præſertim in cryptis ſubterraneis: *Gas Silveſtre*; *Gas Ventoſum*, quod aër. *Gas Succum*, eſt ſublimatum: *Gas* cereviſiæ, eſt exhalans ſpiritus è doliis vel lacubus, quando fermentatur. *Gas Salium* eſt aqua, item uvæ. Derivatur fortè à Belgico idiomate B. **Giſt** / vel **Geſt** / aut **Geeſt**.

GASTER, Gr. Γαςὴρ, *Venter*. Interdum totum abdomen denotat; non raro pro ventriculo tantum ſumitur. Nonnunquam etiam pro utero habetur.

GASTRICUS SUCCUS, eſt pellucidus, tenuis, ſpumoſus, leniter ſalſus ſuccus, qui continuo ex acinis ventriculi glanduloſis in ejus cavitatem, pro cibo ſolvendo, miſcendo, & diluendo, ſtillat. B. **Maag-Sap / Maaggeſt.** G. **Magen-ſafft.** Gall. *Suc de l'Eſtomac*. A. The Juyce of te ſtomach.

GASTROCNEMIUM, eſt ſura, ſive pars tibiæ poſterior, unde ejus muſculi à tumore ventricoſo, *Gaſtrocnemii* dicti ſunt. Sic tibia dicitur *Anticnemium*, à γαςὴρ venter, & κνήμη tibia. B. **De Kuit.** G. **Die Waden.** Gall. *Le Gras de la jambe*. A. The Calf.

GASTROCNEMII MUSCULI, ſic vocantur duo, orti à poſteriori condylo externo oſſis Femoris, ventrem carnoſum magnum conſtituentes, tendinem confundunt cum aliis, qui Achillis dicitur, & inſeritur calcaneo. B. **Kuitſpieren.** G. **Der Waden mauß.** Gall. *Muſcles Gaſtrocnemiens ou les Grands jumeaux*. A. The muſcles of the Calf.

Gastroepiploica, eſt vena & arteria, quæ ad ventriculum & omentum porriguntur, ex γαςὴρ venter & ἐπίπλοον omentum. B. Net en Maag-vaten. G. Die Netz und Magen-gefäſſe. Gall. *Vaiſſeaux Gaſtro-Epiploiques*. A. The veſſels of the cawl and the ventricle.

Gastrorhaphia, eſt connexio ſive ſutura in vulneribus abdominis adhibenda; ex γαςὴρ venter, & ῥαφὴ ſutura. B. Buik hegting. G. Der bauch naht. Gall. *Gaſtroraphie ou ſuture des playes du ventre*. A. Suture of the belly.

Gastrotomia, eſt ſectio abdominis & uteri, uti in cæſarea ſectione, ex γαςὴρ venter, & τέμνω ſeco. B. Buyksnyding. G. Bauchſchneidung. Gall. *Gaſtrotomie ou ſection du ventre*. A. Cutting of the belly.

Gattaria, idem quod *Cattaria*.

Gaudium, eſt lætitia ex judicio boni acquiſiti, vel acquirendi; vel oblectatio orta a quadam perceptione. Gr. Χαρὰ, Εὐφροσύνη. B. Blydſchap. G. Frövde. Gall. & A. *Joye*.

Gelasini, idem quod *Dentes Inciſores*.

Gemmæ, dicuntur lapides pretioſi & haud inepte vocari poſſent lapides pellucidi; harum indoles vitro proxima omni fere dote; ſed illud exſuperant duritie, ſoliditate, ſimplicitate, difficillima fuſilitate ad ignem; videnturque ſale & terra, perfectiſſimis, tenuiſſimis, intime commiſtis, conflari: ut cinis ſalſus igne fuſus vitrum dat. Gemma vero perſpicua, abſque admiſtu ullius coloris, quam proxime vitrum imitatur.

Gemmæ Sal, ſalis communis ſpecies eſt, in fodinis lapidum frangitur, ſpecieque Cryſtallorum ſplendens eruitur, unde Gemmeum, à gemmis ob colorem nuncupatur, dicitur alias *Sal Foſſile* & hujus purior pars Sal Gemmæ. In variis Germaniæ locis reperitur. B. Steenzout. G. Stein-ſaltz. Gall. *Sel Gemme*. A. Sal Gem.

Gemma, in vite idem eſt quod *oculus*, quia veluti ocellus quidam conſpicuus, aut Gemma quædam excellens conſpici poſſit, cum primum è vite prodit, aut ſarmento. Hæc incunte vere ſeſe oſtendit, & ab ea primum flos, deinde fructus prodit tam in ipſis vitibus, quam arboribus: ſurculi eſt compendium, in quo futuri ſenii partes latitant, iiſdem, quibus rami componuntur, integra-

tegratur partibus, originem ſuam debet nodo, qui tractu temporis in gemmam tranſit. B. Een Botte, een Gewas. G. ein Räbaug/ Beer-kopff. Gall. *un Bourgeon*, *Bouton*. A. a Joung Budde.

Gemursa, eſt morbi ſpecies inter pedis digitos, quæ ita olim Antiquis dicebatur.

Gena, Mala, Gr. Μῆλον, Φαρειά, Κύκλοι Hippocrati: eſt faciei pars à naſo ad aures. Item, mentum & maxilla, quæ eſt ſuperior vel inferior. B. **Wange / koon / appel van de wange.** G. Die wangen. Gall. *la Jouë*. A. The cheeke.

Generatio, eſt actio corporea, qua Vir junctus mulieri, illi communicat aliquid corporei, ex quo poſtea naſcitur, & prodit corpus humanum; Illud autem quod vir communicat eſt ſemen, quod fit fæcundum; ſi à fæmina prolifera acceptum, ejus ope aptum eſt tranſire in corpus humanum: Illud igitur ſemen à Viro ejectum in utero muliebris, ingreſſum Tubas Fallopianas, ovulo ex materno ovario abrupto communicatum, cauſa eſt cur naſcatur poſtea Fœtus. B. **Voort-teling.** G. Zeugen / gebären. Gall. *Generation*. A. Ingendring, generation.

Geniculata, eſt planta amæni aſpectu; ſic dicta ob plurimos nodos, quaſi genua.

Geniculi, ſive Genicula, ſunt nodi, qui, in herbis, aut leguminibus, aut etiam ſuffruticibus apparent. Sic Geniculatæ radices nominantur, quæ nodis quibuſdam interſtinctæ protuberant, rotundæ & leviter capitulatæ Gr. Γόνυον. B. **Knoop.** G. ein knötigen/ kraut ſtengel. Gall. *Noeuds, qui ſe trouvent aux tiges ou aux racines des herbes, & aux tuyaux de bled.* A. The Knot.

Genioglossum, ſive Mesoglossum, eſt par muſculorum ab interna parte menti carnoſo principio ortum, dilatatum progrediens radici linguæ inſeritur, & linguam verſus anteriora trahit, à γένυς mentum, & γλῶσσα lingua. B. **Des Kins Tong-ſpieren.** G. Der Kinnen Zungbeinsmauß. Gall. & A. Genio-gloſſe.

Geniohyoides, ſunt muſculi à menti interna & humiliore ſede ſub Geniogloſſis orti, ad baſin oſſis hyoidis extenſi terminantur: ex γένυς mentum, ὑοειδὲς os hyoines, & εἶδος forma. B. **Des Kins Tongbeens-ſpieren.** G. Der Kinnen Zungbeins-mauß. Gall. *les Genio-Hyodiens*. A. Geniohyoide.

Ge-

GENISTA, GENESTA, vel GENESTRA, eſt frutex, qui creſcit ad altitudinem ſex vel ſeptem pedum, cujus rami juncum referunt, rotundi, virides: folia ſunt oblonga, acuta, alterno, aut verticillato ordine diſpoſita: flores papilionacei, leguminoſi, flavi, viſui grati, ſaporis dulcis: his ſuccedunt ſiliquæ planæ in duas partes dehiſcentes, fætæ ſeminibus reniformibus, compreſſis, rubicundis, ſplendentibus, ſaporis ex dulci amaricantis nauſeoſi & ingrati: dum annoſa ſunt farinacei; creſcit in regionibus calidis, ut in Gallia, & Hiſpania; variæ dantur geniſtæ ſpecies. dici putant quod genu modo flexilis ad nexus ſit: vel ut aliis placet, quia genubus medeatur dolentibus; dicitur etiam ſpartium Græce σπαρτὸν a σπείρω ſemino, quia ſponte, ſeminatur. B. Brem. G. Genſt / Genſter / Pfrimmen-kraut. Gall. *Genét d'Eſpagne.* A. Broom.

GENISTELLA, eſt quaſi minor Geniſta, ideoque ejus diminutivum. Gall. *Spargelle.*

GENSING, eſt herbæ Sinicæ *Genſing* dictæ radix digito longa, tenuior minimo digito, forma rapæ ſiccatæ, bifida, in extremitatibus filamentoſa, flaveſcens, ſaporis ſubdulcis ex amaro: eſt pretioſiſſima, & a Sinenſibus pro Panacea habetur; vocatur quoque *Niſin*, & *Ninſin.*

GENTIANA, eſt planta, quæ habet plures caules rectos, firmos, duos vel tres pedes altos: folia Hellebori albi, vel Plantaginis, nervoſa, polita, coloris ex viridi palleſcentis, quædam immediate ex radice erumpunt, alia ex nodis caulium, bina conjugata: flos eſt monopetalus, campaniformis, vel patens vel tubulatus, & multifidus; piſtillum fit fructus membranaceus ovato acuminatus, bivalvis unicapſularis, ubi inſunt ſemina marginata & rotunda, coloris rubicundi: radix eſt craſſa, longa, foris fuſca, intus ex flavo rufeſcens, ſaporis intenſe amari, odoris nullius, creſcit hæc planta præſertim in montibus. primum inventa videtur à Gentio Illyriorum ſeu Slavoniæ Rege, à quo etiam cognomentum habuit. B. Maldergeer. G. Entzian / kreutz-wurtz / Bitter-wurtz. Gall. *Gentiane.* A. Gentian, Fell-worte.

GENTIANELLA, eſt minor quaſi Gentiana, ideoque ejus diminutivum.

GENU, eſt articulatio femoris cum oſſe tibiæ & ſuræ, ſuperius tegitur oſſe *Patellâ* vel *Molâ* aut *Rotulâ* dicto.

ϰὸ. Gr. γόνυ. B. De Knye. G. Das Knie. Gall. *le Genouil.* A. The Knee.

Geranium, eſt planta, quæ habet plures caules pedem vel ſeſquipedem altos, nodoſos, villoſos, rubicundos, ramoſos: folia quædam ex radice erumpunt, alia ex ramorum & caulium nodis, pediculis longis & rubicundis adhærentia, villoſa, diviſa, vel inſtar Matricariæ laciniata, odoris pumicis, ſaporis adſtringentis: flos roſaceus, purpureus, pentapetalus, horum petala in orbem diſponuntur, ex hujus calice villoſo ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum roſtratum quinque ſtriis per longitudinem inciſum, quibus totidem adhæreſcunt capſulæ, in longam caudam deſinentes, per maturitatem a baſi ad apicem extrorſum ſe reſolventes, & ſemine fætæ ut plurimum oblongo: radix exigua, coloris ſubflavi. Creſcit hæc planta in locis umbroſis, petroſis, deſertis: Latinis Roſtrum Gruinum, à ſimilitudine ſeminis roſtriformis. Γέρανος enim grus eſt; in ejus quippe vertice faſtigia conſurgunt inſtantia, capitulis gruum cum roſtellis ſimilia, in quibus ſemen concluditur: dicitur etiam hæc planta veteribus Rupertiana, vel Ruberta, ob rubrum plantæ colorem & poſtea improprie Rupertiana & Robertiana, vocata fuit. B. Opevaars bek / Robbregts-kruid. G. Sichtkraut / Gottes Gnad / Roth-lauffs-kraut. Gall. *Bec de Gruë, Bec de Cycogne, Herbe Robert.* A. Cransbill, Herb Robert.

Gerocomia, eſt pars Hygieinæ, quæ ſenum vivendi rationem præſcribit, ex γέρων ſenex, & κομέω curam gero.

Gersa, ferè idem ac Fæcula; denotat alicujus radicis, ut Serpentariæ, Ari &c. pollen.

Gestatio, dicitur illud tempus, quo fœtus in utero materno moratur. B. De Dragt. G. Das Tragen / Tragt. Gall. *Groſſeſſe.* A. Bearing.

Gibbus, eſt is, cui eminet dorſum. B. Gebogchelt. G. ein Hocker / Buckel. Gall. *Boſſu, ou qui porte une Boſſe.* A. A buuch of the back.

Gilla & Grillus, eſt ſal vitrioli emeticum. Quidam ſumunt pro vitriolo ſpontè ſua in liquorem ſoluto, alii pro ſale armoniaco liquato. *Gilla* eſt vox Arabica ſignificans *Sal.*

Gingibrachium, eſt ſcorbutus, non tantum gingivas invadens, ſed & brachia, comp. ex gingiva & brachium.

Gingidium, eſt herba quædam Syriaca, quæ quoque alibi ſuccreſcit: cujus Etymologia adhuc me latet.

Gingipedium, eſt ſcorbuti ſymptoma gingivas non tantum depaſcens verum & ipſos pedes. Derivatur à gingiva & pes.

Gingiva, Gr. οὖλον, & Ἔνουλον, eſt caro dura variis lamellis ſibi impoſitis conflata, quæ omnes ſunt mera vaſculorum ſanguineorum reticula. quibus nonnullæ glandulæ interjacent; dentes inſtar valli cingens, iiſque plurima vaſa communicat; & in edentulis nonnihil etiam ad ciborum contritionem facit; quâ vel exeſâ, relaxatâ vel nimis exſiccatâ, dentes vacillant vel excidunt. B. Het Tant-vleeſch. G. Das Zahn-fleiſch. Gall. *la Gengive*. A. The gumms. In edentulis, uti infantibus & ſenibus, dicuntur. B. Gagels & Kevels.

Ginglymus, ſeu Cardinoformis, eſt conjunctio oſſium cum motu manifeſto, qua unius oſſis caput, in ſinum alterius reconditur, viciſſimque hujus caput in illius cavitatem excipitur, à γιγγλυμοῦμαι per ginglymum jungo. B. t'Samen invoeging. G. Zuſammen fügung. Gall. *Ginglyme, ou articulation en forme de Charnieres ou de Gonds*. A. A Joyning together.

Glacialis Humor, vide *Humor Oculi*.

Gladiolus, Eſt planta Iridi bulboſæ ſatis ſimilis; habetque folia longa, anguſta, acuta, dura, fortia, ſtriata, gladium figura referentia, caulem undique ambientia, & quaſi in vagina includentia: caulis duos vel tres pedes altus eſt, rotundus, aliquantulum nodoſus, coloris ad purpureum accedentis; calix bifolius, binis foliolis vaginalibus ovarium & ei impoſitum tubum floris ſuſtinet: flos monopetalus, liliaceus, in exortu infundibuliformis, ſupra vero ampliatus, & in ſex magna ſegmenta fiſſus, quorum tria ſuperiora, majora, latiora, plus erecta, tria inferiora, longiora, anguſtiora, deorſum quaſi pendula, ita ut flos quaſi bilabiatus appareat, habens tria ſtamina enata ex pariete interno tubi floris, & inſidens apici ovarii: ovarium fit fructus oblongus, trilocularis, fætus ſeminibus rubicundis, ſubrotundis,

ca-

caliptra involutis, habetque tubam ortam ex centro apicis ovarii, & inſtructam tribus cimbis cavis pro apiculis ſuis: radix carnoſa, tuberoſa, gemina, altera, alteri incumbens: hæc planta creſcit in pratis. Gr. ξίφιον à ξίφος gladius: eſt planta cujus folia gladium minorem referunt. B. Zwaardenkruid. G. Schwertel. Gall. *Glais*, *Glayeul.* A. Swordgraſs.

Glandula, eſt corpuſculum parvum, conſtans duabus membranulis infinitas arterias, venas, nervos, Lymphatica habentibus; hæ membranæ formant intus aliquod cavum, in quo terminantur quam plurima vaſcula, & ſuum ſuccum effundunt, miſcent; ex hoc cavo hic ſuccus per lymphatica fertur in alias glandulas, denique in ciſternam chyli; vel per emiſſarium in commune cavum deponitur, dividuntur omnes glandulæ in *Conglobatas* & *Conglomeratas*, quas vide ſuo loco. Eſt etiam morbi ſpecies, quæ glandula dicitur, ut ſunt ſtrumæ, ſcrophulæ, Bronchocele &c. Gr. Ἀδὴν. B. Klier. G. Schlier/ Truſe/ Druſen. Gall. *Glande.* A. Idem.

Glandula Guidonis, eſt tumor glandi ſimilis; mollis, ſolus, mobilis, ſine radicibus, & à circumjectis partibus, ſeparatus: maximè in emunctoriis & juncturis proveniens. *Avicennæ* glandula videtur eſſe *Ganglion.*

Glandula Pinealis, vide *Conarium.*

Glandula Pituitaria, eſt corpuſculum in ſella equina oſſis ſphenoidis conſitum, reti mirabili inveſtitum; ſuperius ab infundibulo & fortè ex reti mirabili humorem ſeroſum ſuſcipit, quem in venas jugulares, vel vaſa lymphatica amandat. B. Slym-klier. G. Schleim-druſen. Gall. *Glande Pituitaire.* A. The ſnivel glandule.

Glandulosum Corpus, idem quod *Proſtata.*

Glans, Idem quod *Balanus* & *Suppoſitorium.*

Glastea Bilis, vide *Bilis.*

Glastum, Gr. ἰσάτις, eſt nomen incertæ originis, quamvis nonnulli à gelu deducere conantur: quia fortè exinde vitrum fit, quod ignis ope in glaciem quaſi congelaſcit; fortè à noſtro idiomate *Glas*, vel Anglorum *Glaſſe* denominari videtur. *Glaſtum* in veteri Gallorum linguâ olim dicebatur, nunc *Guadum.* Hujus maximus proventus habetur in Umbria circa Noceram, ubi oppi-

dum eſt Guadum ita appellatum. B. Weede / Wouw. G. Weyde / Paſtel. Gall. *Paſtel.* A. Idem.

Glaucedo, Idem quod *Glaucoma.*

Glaucium, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, longa, ampla, carnoſa, craſſa, villoſa, verbaſci ſimilia, profunde inciſa, dentata, & quaſi criſpata, repentia, hyeme ſemper viridia, caulibus craſſis adhærentia: Caulis ſecundo tantum anno erumpit, fortis, durus, nodoſus, non villoſus, in multos ramos diviſus, ex nodis ſuis folia minora & minus inciſa, quam inferius, germinans: calix bifolius & caducus: flores roſacei, tetrapetali, coloris lutei: floris piſtillum abit in ſiliquam oblongam, exiguam & aſperam, bicapſularem, quæ habet valvas ſepto medio adhæreſcentes, fœtam ſeminibus ut plurimum ſubrotundis, & nigris; radix longa, digitum craſſa, nigricans; tota planta habet ſuccum luteum, odoris ingrati, ſaporis amari: creſcit in locis maritimis: occurrunt & hujus ſpecies fructu unicapſulari quidem ſed quadrifariam dehiſcente: derivant à γλαυκὸς, cæſius, vel glaucus, ſed quare, me latet; illud nomen variis imponitur plantis, an non forte quia folia hujus plantæ colorem viridem marinum habent: vocatur etiam papaver corniculatum, quia eſt ſpecies papaveris ſiliquas habens inſtar cornu. Gall. *Pavot cornu.*

Glaucoma, eſt oculi vitium, ſive tranſmutatio cryſtallini humoris in glaucum, à γλαυκὸς cæſius. B. Graauwoogig. G. Grawblaw. Gall. *Glaucome.* A. Gray of Colour.

Glaucosis, Idem quod *Glaucoma.*

Glaux, eſt parva planta, quæ habet caules tenues, humiles, repentes; folia ſunt Herniariæ æmula, & oppoſita, minuta, & ſucculenta: flos exiguus, monopetalus, campaniformis, coſta adnaſcens ad formam alæ: huic deinde ſuccedit fructus ſeu capſula membranoſa, ut plurimum globoſa, apice dehiſcens, ac ſeminibus fæta exiguis, rubicundis, placentæ affixis; radix fibroſa: hæc planta creſcit circa loca maritima. eſt herba lactifera, derivari videtur à γάλα lac: hinc & γλὰξ & γάλαξ, & contrahendo γλαὺξ. Gall. *Herbe aux lait.*

Glene, Idem quod *Pupilla.* Item cavitas oſſis, quæ aliud os in ſinum ſuum recipit.

Gle-

Glenoïdes, ſunt duæ cavitates, in inferiore parte vertebræ primæ colli, ex γλὼν pupilla, & εἶδος forma.

Globularia, eſt planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, rotundum, ſtriatum, rubicundum, folia ad Bellidis formâ ſatis proximum accedunt, ſed ſunt magis dura, nervoſa, ſaporis amari: flores floſculoſi, plurimis ſcilicet floſculis conſtantes unilabiatis, multiſciſſis, & calice proprio comprehenſis; e quorum fundo ſurgit piſtillum, floſculi parti inferiori ad inſtar clavi infixum, quod deinde abit in ſemen, in capſula, quæ floſculi calix fuit, reconditum: capſulæ autem illæ inſident placentæ, quæ meditullium occupat calicis communis: radix eſt lignoſa, dura, foris rubra, intus alba, fibroſa: eſt Scabioſæ ſpecies floribus cæruleis, ſic vocata a florum glomerulis globiſve. Gall. *Globulaire.*

Globulus Nasi, eſt naſi inferior pars cartilaginea & mobilis. B. 't Spits der Neus. G. Das runde ſpitzlein an der Naſe. Gall. *le bout du Nez.*

Globulus, ſeu Nodus, etiam ſignificat tumorem rotundum & mobilem, & parum dolentem in labiorum parte glanduloſa. B. Een Steen-knoop.

Glossocomium, eſt inſtrumentum Chirurgicum, fractis membris accommodatum, à figura arculæ mercatorum dictum, quod olim à tergo gerebatur, ex γλῶσσα vinculi genus, & κομίζω curam gero, porto. B. Bus/ lee-ſchroef/ bank van Hippocrates. G. ein Gloſſecom/ Schemel von Hippocrates. Gall. *Gloſſocome.* A. Gloſſocone.

Glossopetra, eſt lapis ut plurimum triangularis, è baſi craſſiore & ſcabra in conum acutum & planum deſinens, reliquo toto corpore lævis, & quaſi corneus, ſæpe minutis quibuſdam dentibus ad latera crenatus, coloris cæſii, albi, lutei, roſei, cærulei, in variis mineris Angliæ, Lunenburgiæ, Melitæ reperiundus, diverſæ magnitudinis; creditur quod ſit Lingua ſerpentum petrefacta ob morſum *Pauli Apoſtoli*; alii tempore diluvii multas animalium partes, ſic & has terra ſubmerſas, tempore petrefactas opinantur. B. Serpents-tongen. Gall. *Langue de Serpent.*

Glottis, eſt Laringis rimula, quæ ab Epiglottide tegitur, à γλῶσσα lingua.

GLUMA, eſt folliculus grani, quod in ſpica continetur, vel grani theca.

GLYCYPICRUM, eſt DULCAMARA, ex γλυκὺ dulce & πικρὸν amarum.

GLYCYRRHIZA, Eſt planta, quæ plures caules dimittit tres vel quatuor pedes altos: folia ſunt oblonga, viſcoſa, viridia, ſplendentia, in alas diſpoſita inſtar Fraxini vel Acaciæ, bina conjugata ad coſtam in folium impar deſinentem, ſaporis acerbi, ſubacidi: flores ſunt leguminoſi, purpurei; flori ſuccedit ſiliqua unicapſularis, brevis, compreſſa, fæta ſeminibus reniformibus: radix oblonga, ſarmentoſa, in multos ramos repentes diviſa, digiti craſſitie, externe coloris griſei aut rubicundi, interne flavi, ſaporis ſubacris mellei dulciſſimi, tenuis odoris mellei: hæc planta creſcit in regionibus calidis, præſertim in ſilvis, & in locis arenoſis, optima ex inſulis canarienſibus adfertur, quæ pugni craſſitiem adæquat. eſt dulcis radix, ex γλυκὺ dulce & ῥίζα radix. Nomen tum apud Græcos, tum etiam Latinos à dulcedine, qua radix ejus prædita eſt, inveniſſe notius eſt, quam dici debeat. *Scythica* etiam nominatur *radix*, quod in Scythia circa Mæotim paludem plurimum proveniat. Sunt etiam qui ἄδιψον vocitant, quod ſitim retenta in ore arceat. Officinis *Liquiritia* dicitur, fortè quia ſalivam liquidam ſervat. B. Zoet-hout/ Kaliſſi-hout/ quia Caleto huc adfertur. G. Süß-holtz/ Süß-Wurtzel. Gall. *Regliſſe*. A. Liquoriſh.

GLUTEN, Gr. Κόλλα, eſt humor *Avicennæ* ſecundarius dictus; & dicitur, cum roridus ille humor partibus unitur & agglutinatur. Erant quatuor, *Humor innominatus*, *Ros*, *Gluten*, & *Cambium*, verum illa nomina nunc temporis evanuerunt. Liquor glutinoſus reperitur inter juncturas, qui & *Synovia* dicitur. B. Lym-ſap. G. Leim/ kleiſter / pappen. Gall. *Colle*, *Glu*. A. Glue, Paſte, Lime.

GLUTÆI, ſunt muſculi ſex quibus nates moventur; in utroque latere tres, locati in cavitate oſſis Ilii, concurſu ſuarum fibrarum quaſi unum faciunt cum triplici cauda, quæ terminatur in & circa trochanterem majorem à γλουτὸς nates. B. De Aars-ſpieren. G. Der Arſchmauß. Gall. *Muſcles de la Feſſe*, *ou Feſſiers*. A. The Buttocks Muſcles.

GLUTIA, ſunt prominentiæ duæ cerebri, nates dictæ, à γλουτὸς nates.

GLU-

Glutos, eſt natis, clunis. Item Trochanter ſive rotator oſſis femoris major, fortè quia natium muſculi ei inſeruntur. B. De Bil. Der Arſch. Gall. *les Feſſes*. A. Buttock.

Gnaphalium, eſt planta, quæ habet plures caules ad altitudinem circiter pedis, ſatis craſſos, lanugine alba obductos, habentes folia multa, oblonga, verſus extrema obrotunda, divulſa apparent flocculi lanuginoſi: flores in ſummitate caulium naſcuntur, ſuperius ſtellæ ad inſtar diviſi, calice ſquammoſo & villoſo comprehenduntur, flori ſuccedunt parvi fructus albi, ſemen recurvum continentes, & ſpeciem pilei acuti ſeminis caput obtegentis, habentes: radix lignoſa, oblonga, craſſa, nigra, aliquantulum fibroſa, odoris aromatici, ſtœchadis æmula, & ſaporis ſubſalſi. Dicitur & Κναφάλιον, à κνάπτω, ſeu γνάπτω carmino. Vocatur etiam *Centunculus*, quod centonibus cum tomento maxima ſit cognatio: hinc *Centuncularis Herba* & *Cotonaria* à colore & mollitie. Gall. *Pied de Chat*.

Gnidia Grana, ſunt Thymelææ vel Laureolæ baccæ rotundæ, piſi magnitudine, rubræ, ſub tenui pellicula includentes nucleum cannabis ſemini ſimilem, medulla candida plenum, ſaporis acerrimi & urentiſſimi: eſtque purgans vehementiſſimum.

Gomphiasis, vel potius *Agomphiaſis*, eſt morbus dentium, præſertim molarium, quando nempe vacillant: Gomphoſi enim loculis oſſium utriuſque maxillæ inſeruntur, à γομφόω clavum impingo. B. **Loſſigheid der tanden.** G. Das Wackeln der Zähnen. Gall. *Relachement de dents*. A. Wagging of the teeths.

Gomphoma, idem quod *Gomphoſis*.

Gomphos, eſt, quando oculi pupilla, pelliculas uveæ excedens clavum refert. Item oſſium conjunctio clavorum inſtar, à γομφόω clavum impingo.

Gomphosis, ſive conclavatio eſt, quando os oſſi infigitur inſtar clavi, uti dentes maxillæ à γομφόω clavum impingo. B. **Invoeging / inſchieting.** G. Zuſahmenfügung. Gall. *Gomphoſe; articulation immobile qui ſe fait en maniere de Clou ou de Cheville*. A. A. Joyning one into another.

Gonagra, eſt arthritis genua occupans, ex γόνυ ge-

nu & ἀγρεύω venor. B. Knye-euvel. G. Knie=übel / Knie=zipperlein. Gall. *Goute au genouil.* A. The goute in the knee.

Gongrona, Gr. Γογγρώνη, eſt omnis tumor nervoſis partibus adveniens, cum duritie & rotunditate. Sic & in ſpecie *Bronchocele* nominatur.

Gongyle ſeu Strongyle, dicitur rapæ radix, ob formam rotundam. Στρογγύλος enim, ſeu γογγύλος eſt rotundus.

Gonorrhoea, eſt fluor involuntarius liquidi purulenti & ſordidi ex membri virilis urethra, cum dolore & ardore Urinæ, penis tentigine, ortus ab impuro coïtu: fluidum quod exit, ſæpe craſſeſcit, flaveſcit, virideſcit, & tum dicitur Virulenta gonorrhæa, ex γονὴ genitura, & ῥέω fluo. B. Zaad-loop / een druiper. G. Samenfluſs / das flieſſen des ſamens. Gall. *Chaude-piſſe, Gonorrhée.* A. Effuſion of ſeed, Luſitán Scantamento.

Gonorrhæa Chordata, eſt, quando una cum gonorrhæa, urethra arcus inſtar tenditur, & ad inferiora cum dolore flectitur. B. Spanning in de ſchagt. G. Spannung des ſchwanß. Gall. *Gonorrhée Cordée.* A. Extending of the yard.

Gossipium, ſeu Gossypium, Gr. ξύλον & Γοσσίπιον. Ægyptii vocant *Gotne Mſegiar*, an ab Ægypto *Gotne*, *Gottipium* & deinde Goſſipium dicta hæc planta ſit? B. Boomwol / Kattoen. G. Baum=wollen / Bomeſin. Gall. *Cotton.* A. Cotton-tree. Bombace.

Gracilis Musculus, ſeu *Rectus inferior*, eſt Tibiæ muſculus, oritur ex commiſſura oſſis pubis, in tibiam inſeritur, circa epiphyſin ſuperiorem. B. De ſmalle ſcheen-ſpier. G. Der dunne ſcheinbeins mauß. Gall. *Muſcle grele.* A. The ſmall. Muſcle of the shin.

Gradus, Olim dicebatur de calore, frigore, ſiccitate & humiditate Medicamentorum; conſtituebant enim quatuor gradus, pro numero Elementorum Peripateticorum; illi gradus adhuc ſua extrema habebant, ut in initio, vel fine tertii aut quarti gradus. Chymici alios conſtituunt gradus, nempe circa calorem & regimen ignis, inter deſtillandum, digerendum &c. Sunt & qui alios tradiderunt, ſed nugamenta ſunt. Gr. Τάξις. B. Een Graad.

Graad. G. ein Grad. Gall. *Degrez.* A. Degree.

Gramen, dicitur à gradiendo, quod geniculatis internodiis mirifice ſerpat, vel à gignendi fœcunditate, quod crebro ab iis novas ſpargat radices. Gr. Πόα & Ἄγρωστις, quia in ἀγρῷ naſcitur. B. Gras. G. Graß. Gall. *Herbe.* A. Graſſ.

Gramen Caninum, pertinet ad plantas flore apetalo, cujus piſtillum abit in ſemen ſubrotundum, vel oblongum parum, admodum farinaceum, calice obvolutum: radix tenuis admodum, longa, geniculata, alba, ſaporis ſubdulcis cum aliquali in receſſu acrimonia, odoris nullius. Caninum vocatur, quod a canibus quæſita ſedulo, ubi ægrotant, inde vomant & curentur. B. Hontgras. Gall. *Dent de Chien.*

Gramma, idem quod *Scrupulus.*

Grana Paradisi, vide *Cardamomum.*

Granatum, dicitur fortè ab Hiſpaniæ regione Granata, quod in ea copioſè proveniat, vel ex eo, quia plurima intus grana contineat, ergo à Granis ei nomen impoſitum. B. Granaat-appel. G. Granat-apffel. Gall. *Grenade.* A. Pomè Granate.

Granatus, eſt gemma pellucida, ex flavedine rubens, ignis inſtar, miniique nativi vel factitii colorem ferè referens. Sunt diverſa genera gemmarum quæ colorem ignis æmulantur, adeoque ſub carbunculis (quæ nomine à carbonibus ſumpto gemmas illas in genere vocant) comprehenduntur, uti *Granatus*, *Hyacynthus*, *Rubinus* &c. hinc ſunt qui Granatum faciunt Rubinum obſcuriore colore, expoſitus enim luci aut ſoli, carbonis imaginem oſtendit dilucidius, quam ipſemet Rubinus. Sunt Granati alii (vel aliæ) orientales, alii occidentales. Orientales, ut meliores ita & pretioſiores, proinde provinciam officinalem ſolis Occidentalibus linquunt. Hi ſunt tunc Hiſpani, tum Bohemici, tum Sileſiaci, è quibus Bohemici reliquos antecellunt. B. Granaat. G. Granat. Gall. *Grenat.* A. Granate.

Grandinosum Os, idem quod *Cuboides.*

Grando, vide *Chalaſa.*

Granulatio, eſt Metallum ad ignem fuſum, ſeu liquatum, in frigidam per ſcopas, vel aliud vas perforatum, pedetentim effundere, in qua tunc fit granorum

adinſtar, videlicet eum in finem, ut ad ſolvendum ſit aptius; eſtque nihil aliud, quam metalli alicujus fuſi in grana reductio.

Granum, Gr. Σιτάριον, minimum pondus eſt quo utimur. Ejus loco ſumuntur aliquando grana piperis albi, viginti ſcrupulum conſtituunt. In nativis ſemina ſonat minutiora, ſive rotunda ea ſint, ſive alius alicujus figuræ, uti hordei, tritici, piperis &c. B. Een Grein. G. ein Korn / ein Grain. Gall. *Un grain, graine.* A. A. graine.

Graphoides, eſt proceſſus ſtyliformis, circa cranii baſin ad poſteriora vergens, ex γραφὶς ſtylus, & εἶδος forma. *Graphoides* etiam dicitur ille muſculus *Digaſtricus* dictus: Vide ſuo loco. Gall. *l'Apophyſe ſtiloïde.*

Gratia Dei, Emplaſtri quædam ſpecies eſt, ex cerâ, reſina, ſevo, terebinthinâ, maſtiche, olibano & aliquando ærugine. Sic fortè nominatur ob præſtantiſſimas vires. B. Gods gunſte / groenwaſch. G. Grün wachs. Gall. *le Beaume verd.* A. Green wax.

Gratiola, & Gratia Dei, ſpecies eſt digitalis, vel planta, quæ habet plures caules unum circiter pedem altos: folia ſunt oblonga, anguſta, inſtar fere Hyſſopi, in margine ſtriata, ſibi invicem oppoſita juxta caulium longitudinem: flos eſt monopetalus, anomalus, tubulatus, utrinque patens, & quaſi bilabiatus, ex cujus calice ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti, adinſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum ſeu teſtam e rotundo acuminatam, bifariam dehiſcentem, in duo loculamenta, diviſam, & ſemininibus fætam ut plurimum exiguis: fortè ſic vocatur, quod qui ejus plantæ ſuccum ſumunt, (vomitum enim concitat) ſeſe quaſi morti exponant. B. Gods-genade. G. Wild Aurin. Gall. *Gratiole, herbe à pauvre homme.* A. Hedge Hyſſop.

Gravedo, idem quod *Coryza.*

Grillus, vide *Gilla.*

Groſſi, appellantur fici, quæ non matureſcunt, privatim tamen in bifera fico eas intelligunt, quæ per meſſes maturantur. Hos groſſulos Græci vocant ὄλυνθους.

Groſſularia, eſt frutex quinque vel ſex pedes altus, valde ramoſus undique ſpinas fortes, & acutas habens: cortex eſt purpureus: lignum eſt pallidum: folia parva, obrotunda, aliquantum inciſa, viridia, villoſa,

ſapo-

ſaporis acidiuſculi; flores roſacei, pulchri, parvi, quinque petalis in orbem poſitis conſtantes, in inciſuris calicis monophylli & pelviformis naſcentibus: hujus autem poſterior pars abit deinde in baccam vel fructum rotundum, carnoſum, hirſutum, ſtriatum, ante maturitatem viridem, ſuccum acidum & auſterum continentem, poſt maturitatem ſubflavum ſaporis dulcis & vinoſi; ſeminibus fætum exiguis: dicitur & *Uva Criſpa*, uva ſpina, nomen hoc habet ab intortis & veluti criſpis foliis, & acinis ſive baccis quas producit & videtur diminutivum à groſſus, ficus immatura, quia inter ſeſe ſimilitudinem quandam habent. B. Stekelbeſien / kruisdoorns: kroesbeſien. G. Kreuß-beer / Johannis-beer. Gall. *Groſelier ou groſeilles*, A. Goos berrie.

GROSSUS, ficus immatura, Gr. ὄλυνθος, putant derivari à voce craſſus; mutatâ enim priori ſyllabâ, mutatur in *Groſſus*.

GRUMUS, eſt rei liquidæ in unam maſſam concretæ, & coagulatæ fruſtum; vulgo dicitur de ſanguinis vel lactis concreto: *Thrombus* quoque dicitur. Grumoſa dicitur radix, quæ multis conſtat tuberculis vel nodis ſibi invicem adhæreſcentibus, quæ varias ſortiüntur formas & magnitudines, ut in Chelidonio minori, ranunculo hortenſi, aliiſquè plantis obſervare eſt.

GRUS, inſtrumentum Chirurgicum eſt, ſive forceps, à figura roſtri gruis ſic dicta. B. Een Krane-bek. G. ein Kranichs ſchnabel. Gall. *Bec de grue*. A. A Cranes bill.

GRYPHUS, ſpecies eſt forcipis apud Chirurgos. B. Een Gierenbek. G. ein Greiffen-ſchnabel. Gall. *Bec de griffon*. A. The gryppel bill.

GUAJACUM, ſive *Lignum Sanctum*, arbor eſt exotica, in America creſcens, procera, quæ ex India occidentali ad nos tranſportatur. Sunt & variæ ſpecies. Lignum eſt ponderoſum, ſolidum, reſinoſum, nigricans, variegatum venulis; acris ſaporis: cortex eſt extus cinereus, intus pallidus. Lignum, cortex & reſina in uſu ſunt, præſertim in lue venerea: Sudorem enim prolicit. B. Pokhout. G. Frantzoſen-holtz / heilig-holtz. Gall. *Gaujac*, *Bois ſaint*. A. Holly-wood, Pock-wood.

GULA, idem quod *Pharynx*.

Gumma Gallicum, eſt oſſis quædam exeſio ſeu eroſio, in lue venerea aliiſque morbis.

Gummi, liquor eſt concretus, ex arboribus aut herbis deſtillans, in aqua ſolubilis, non inflammabilis, alioquin eſt *reſina*. B. Gom. G. Gummi. Gall. *Gomme.* A. Gum.

Gurgulio, idem quod *Cion.*

Gustus, eſt ſenſus quo ex motu nervi guſtatorii linguæ & palato inſerti, anima ſapores percipit. B. De ſmaak. G. Der ſmach. Gall. *Le gouſt.* A. The ſenſe of Taſting.

Gutta Gamandra, idem quod *Gutta Gamba*, gummi eſt, quod ante annos quinquaginta primum cœpit ex China adferri, ſed etiam ex Siamo venit. Eſt ſuccus concretus ſive gummi (ut mihi retulerunt) alicujus arboris excelſæ, ſed cujus propriè tamen ſit ignoramus: Adfertur nobis ex India orientali: Purgat ἄνω κὴ κάτω. Græcis & Arabibus incognitum fuit. Color eſt inſtar mali ferè auriaci, ex rubro flaveſcens, ſed ſi lingua madida contrectetur, flaveſcit. Sæpe in cannis ad nos vehitur. Sapor ferè inſipidus, qui poſtea acrimoniam relinquit. Vocatur & *Gutta Gamandra*, *Gummi Gotta*, *Gutta Gemau*, *Gutta gauma*, vel *Gemu*, *Gummi Peruvianum* ſive *de Peru*, *de Jemu*, *de Gamandra*; aliis *Succus Cambici* vel *Cambrici*. Gall. *Gomme gutte ou Gutte gomme.*

Guttalis Cartilago, idem quod *Arytænoides.*

Gutta Rosacea, eſt rubedo maculoſa, ſeu potius rubor cum tuberculis, quibus malæ, naſus & facies defædatur, ac ſi guttis roſeis conſperſa eſſet: ſumunt iſta tubercula interdum incrementum, unde facies inæqualis & horrida evadit, & naſus valde augetur. B. Roozedrup/ wynpuiſten. G. Wein-blattern/ Roth-tropf/ ein roth finnicht und Kupfferig angeſicht/ voller rothen bocken. Gall. *Puſtule de Vin.* A. A redneſſ of the face with pimples.

Gutta Serena, idem quod *Amauroſis.*

Guttur, idem quod *Larynx.*

Gutturis Os, idem quod *Hyoides Os.*

Gutturniformis Cartilago, idem quod *Arytænoides.*

Gym-

Gymnastica ſeu Euectica Medicina, eſt pars Medicinæ, quæ tractat de conſervanda ſanitate, ſive ὑγιεινῆς, ubi agitur de exercitiis modicis, à γυμνάζω exerceo.

Gynæcia, Gr. Γυναικεῖα, in genere affectus mulierum denotat, ſed ſtrictius apud Hippocratem ſumitur pro mulierum menſtruis; Item pro lochiis habentur puerperii tempore. Dicuntur & Ἐμμήνια & Καταμήνια, ſive *Menſtrua*, à γυναικίζω fæminam ago. Vide *Menſtrua.*

Gynæcomastum, eſt mammarum nimium incrementum, ex γυνὴ mulier, & μαστὸς mamma, à μαστεύω quæro, quia infantes lactis gratiâ mammas quærunt.

Gynæcomystax, eſt Barbula piloſa in ſuperiore pudendi muliebris parte; ex hac quidam de temperamento uteri & teſticulorum judicium ferunt, ex γυναιξ fæmina, & μύσταξ barba.

Gypsum, eſt lapis albi coloris, qui tritus, coctuſque, cum aqua miſtus ſtatim concreſcit in albam lapideam ſubſtantiam, hinc in hæmorragiis validis eſt ſummi uſus: effoditur in magna copia in Galliis, paratur tamen ex aliis lapidibus, uti ex *Alabaſtro*, *ſpaa*, *glacie mariæ &c.* B. **Pleyſter.** Gall. *du Plaſtre.*

H.

Habena, Gr. Τελαμὼν, eſt vinculi Chirurgici ſpecies, quo vulnerum labia contrahuntur & ſuturæ vices ſuſtinet. B. **Een bind-tuig / tuigel-tuig.** G. **Zaum-zeug.** Gall. *Bride.* A. A Bridle.

Habitus, idem quod *Hexis.*

Hæmalops, oculus eſt cruentus, ex caſu, aut alias excitatus, ex αἷμα ſanguis, & ὤψ oculus. B. **Een bloedig oog.** G. **ein Blutig aug.** Gall. *l'Oeil Sanguinolent.* A. Bloudy eye.

Hæmatites, eſt lapidis quædam ſpecies obſcurè rubeſcens. Fractus, inſtar ligni petrefacti fibras oblongas habet, & in modum acuum acutas. Reperitur nonnunquam inter ferri fodinas, rubricamque æmulatur, ex Bohemia prope Uratislaviam adfertur; aliquando ex oſtracite naſcitur, uti propè Aſcalingium, ſive Hildeſium con-

contingit, ad ferri indolem accedit; durus eſt & æqualis, abſque ſordibus, aut venis intermediis, habetque cinnabari ſimilem colorem, ſed ſaturatiorem, ſi optimus fuerit; Loci natalis ratione, Hiſpanicus præſtat. Pro ſanguine ſiſtendo, intus aſſumptus, Medicis in uſu eſt. B. Bloedſteen. G. Der Blutſtein. Gall. *Pierre ſanguine; Pierre Hematite, Ferét d'Eſpagne.* A. Blood-ſtone. Arab. Scedenigi.

Hæmatodes, eſt Geranii ſpecies, cujus radices rubicundi ſunt coloris, ex αἷμα ſanguis & εἶδος forma. B. Bloed-wortel/ berg-ooievaar/ bloed-kruid. G. Blutwurtz.

Hæmatosis, ſive Sanguificatio, eſt aſſumtorum maſticatorum, in ventriculo & Inteſtinis concoctorum, per lactea, ductum Thoracicum vaſis ſanguineis infuſorum in colorem rubrum, ſanguineamque naturam mutatio: quæ fit motu ſanguinis circulantis, & contractione ac compreſſione vaſorum, quæ maxima in Corde & Pulmone, unde chyli partes in ſe invicem compreſſæ, ita ut ſex in unam abeant, colorem rubrum induunt; ab αἱματόω ſanguifico. B. Bloed-making. G. Das Blut-machen. Gall. *Sanguification.* A. Bloudmaking, Sanguification.

Hæmoderum, eſt Geniſta tinctoria, à cute nempe tanquam cruore infecta, ex αἷμα ſanguis, & δέρας pellis.

Hæmodia, vulgo dentium dolorificus torpor ſeu ſtupor, ea eſt in dentibus aut potius membranis, dentes inveſtientibus, imo multis modis in cavernulis dentium interius inter ſe implexis ſeu nervorum per ſubſtantiam dentium diſperſorum ramulis, qui vellicantur, corrugantur & dolore afficiuntur. Stupor iſte ſæpe evenit, poſt acida ingeſta aut vomitu ejecta, ab αἱμωδιάω obſtupeſco, ex αἷμα ſanguis & ὀδὼν dens. Antiqui fortè ſanguinem eſſe in cauſa affirmarunt. Quidam per *Hæmodiam* omnem dentium dolorem intelligunt. B. Boomigheid vel eggerigheid der tanden. G. Herbe/ oder unempfindlichkeit der zähnen. Gall. *Agacement de dents.* A. Edgeneſſe of the teeth.

Hæmophobus, eſt, qui ſanguinis miſſionem timet, ex αἷμα ſanguis, & φοβέω timeo.

Hæmoptoica, ſunt quæ ſanguinis ſpuitioni medentur, ab αἷμα ſanguis, & πτύω ſpuo. Hæ-

Hæmoptysis, eſt ſanguinis floridi per ſputa è pulmonibus rejectio, fit hæc ruptura vaſorum ſanguineorum Pulmonalium, vel Bronchialis arteriæ, vel quod glandulæ Tracheæ per dilatata emiſſaria loco liquidi tenuioris ſanguinem tranſmittant, ex αἷμα ſanguis, & πτύω ſpuo. B. Bloed-ſpuwen. G. Das Blutſpeyen. Gall. *Crachement de ſang.* A. Spitting of blood.

Hæmorrhagia, in genere ſignificat omnem ſanguinis effluxum, uti ex pudendo muliebri, dentibus, vulneribus, oculis &c. verum in ſpecie de narium ſtillicidio ſanguineo dicitur, ex αἷμα ſanguis, & ῥήγνυμι rumpo. B. Bloeding/ Neuſ-bloeding. G. Naß-blut/ Blut-fluß. Gall. *Hemorrhagie*, *Perte de ſang*, *Flux de ſang*. A. A Flixe of bloud.

Hæmorrhois, dicitur ſanguinis profluvium ex venis, quæ ſunt in ano; ſed non raro denotantur hoc vocabulo *Hæmorrhoides Cæcæ*, ſive tumores aut varices in ano abſque ſanguinis effluxu; nam ſi effundatur, *Hæmorrhoides Apertæ* dicuntur. *Internæ*, ſi in ano lateant, appellantur, & *Externæ* ſi exterius conſpiciantur: ſæpe non ſanguinem, ſed & pus effundunt, ex αἷμα ſanguis, ῥέω fluo, & εἶδος forma. Illud malum. B. vocatur Speenen/ Ambeyen/ Daamen. G. Feigwartzen. Gall. *Hemorrhoides*. A. Piles or Hemorrhoides in the Foundament. Item *Hæmorrhoidis Vena*, eſt ramus venæ portæ ad inteſtinum rectum & anum porrectus, vehens ſanguinem in hepatis portam. B. Speen-ader/ gulde-ader/ quia Veteres putavere ejus apertionem eſſe ſalutarem, & ex liene ejici. G. Die Goldader/ maſt-korner/ Ruck-ader/ die ſpän/ der blutfluß unter ſich. Gall. *la veine hemorroidale*. A. Hemorrhoides vel Piles.

Hagiospermum, dicitur ſemen ſantonici, idque ob vires eximias. Ex ἅγιον ſanctum & σπερμα ſemen.

Hæmostaticum, eſt illud quod ſanguinem ſiſtit, ex αἷμα ſanguis, & ἵστημι ſiſto. B. Bloedſtempſel. G. Blutſtillende mittel. Gall. *Remede qui étanche le Sang*. A. A bloud ſtopping remedy.

Halicacabum, ſunt fructus alkekengi.

Halimus, idem quod *Halymus*.

Halo, eſt area rubra utrique papillæ in mammis circumfuſa. *Halos* quoque dicitur. Gr. Ἅλως. B. Kring om de tepel. Gall. *l'Areole*.

Ha-

Halyphæos, eſt arbor glandifera, ſic ob corticem craſſum vocatur, ex ἅλης vel ἀλὴς craſſus, denſus, & φλοιὸς cortex. Alii arborem illam quaſi ſalſicorticem vocarunt, ſumendo pro ἀλὴς illud ἅλς mare, ſal, ſed minus rectè.

Halymus, potius ſcribendum *Halimus*, eſt Portulaca marina, ſic dicta, quod in æſtuariis juxta maritima loca creſcat; ideoque etiam ſalſi eſt ſaporis, & nomen ſortitur ab ἅλς ſal. Eſt & alia ejuſdem nominis planta ſitim & famem extinguens, & tunc derivatur ab α priv. & λιμὸς fames.

Halmycis, eſt Braſſicæ marinæ ſylveſtris ſpecies; ſic à ſalſo ſapore vocatur, derivatur ab ἅλς ſal, mare, unde ἁλμυρὸς ſalſus.

Ἅμα, cum Medicamenti doſis unica vice propinatur.

Hamma, idem quod *Amma*.

Hamus & Hamulus, Gr. Ἄγκιστρον, eſt Inſtrumentum Chirurgicum pro fœtu demortuo aut mola extrahenda accommodatum. Interdum & faſciæ nomen eſt. B. Een Haak. G. ein Angel/ Haken. Gall. *Crochet*, *Hameſſon*, *Croc*. A. An Hooke, a crooke, a caltrope.

Hamus, B. Angel-band. vide *Cuſpis*.

Handal, Handel, vid. *Alhandal* & *Colocynthis*.

Harmala, Eſt planta, quæ plures habet caules pedem altos, virides, nigricantes, ramoſos arbuſculam referentes: folia alterna, oblonga, inciſa, craſſa, carnoſa, viridia, ſaporis viſcoſi & amari: flores in ſummitate ramorum creſcentes, roſacei; poſt florem ſequitur fructus ſubrotundus, tricapſularis, ſemina inæqualia, anguloſa, coloris obſcuri: radix longa, digiti minimi craſſitie, coloris ſubflavi pallidi: tota planta habet odorem penetrantem & ingratum: eſt nomen veniens ab arabica voce *Harmel*: ſed vulgo appellatur Ruta ſylveſtris. B. Wilde Wynruit. A. Wild Rue.

Harundo, idem quod *Arundo*.

Harmonia, eſt in genere convenientia ſive membrorum ſive qualitatum, ſive alicujus medicaminis mixturæ; ſed in ſpecie eſt oſſium per ſimplicem lineam conjunctio, ut in oſſibus naſi, & palati conſpici licet, ubi exterius modo linea apparet, quamvis in ipſa conjunctione multæ ſint inæqualitates, ab ἄρω congruo, adapto.

B.

B. **Over-een-komſt.** G. Zuſammen ſtimmung. Gall. *Harmonie.* A. Harmonie.

HAUSTUS, ſive POTIO, eſt liquida medicamenti interni forma, in unicam doſin, ex variis ingredientibus cum idoneo liquore, decoctione, infuſione, aut diſſolutione, ad purgandum, alterandum, vel ſudandum &c. compoſita. B. **Een Dranckjen.** G. ein Tranck / Tränckleín. Gall. *Breuvage*, *Potion.* A. Potion.

HEBENUM, idem quod *Ebenum.*

HEBISCUS, idem quod *Hibiſcus.*

HECATONTAPHYLLUM, ſic vocatur Roſa foliis pleniſſima; quaſi diceres *Centumfolia*; ex ἑκατὸν centum, & φύλλον folium.

HECTICA, eſt febris continua, lenta, ut vix obſervetur ab ægris, quæque ſingulis diebus exacerbatur; ſed non niſi aliquot a paſtu horis; ex ipſo corporis, ut dicitur, habitu orta, & longo tempore introducta, quæ adeo radices egit, ut vel ægerrimè expelli poſſit, cui plerumque adeſt ulcus pulmonum, macies & tuſſis, ab ἕξις habitus, quia in habitu corporis adeo fixa eſt, ut omnes partes tententur & emacientur. B. **Uitterende en uitdroogende Koorts.** G. Die ſchwindſucht. Gall. *Fiévre ethique.* A. An hectick or pying, Conſumption.

HEDERA, eſt arbuſcula, quæ habet cerros paraſiticos radicantes in quodcunque ſuſtentaculum: cortex ejus eſt rugoſus, cinereus; lignum ejus ut durum, album: folia ejus ſunt magna, ampla, anguloſa, dura, rigida, polita, ſemper virentia, ſplendentia, ſaporis adſtringentis & acris: flos roſaceus, plerumque hexapetalus: ovarium in fundo floris fit bacca globoſa, fæta ſeminibus ab una parte gibbis, ab altera planis. Gr. Κισσὸς & Ἕλιξ, ſic dicta quod vetuſtis parietibus adhæreat, vel potius quia edita petat, & alte divagetur: vel quia id, cui adhæſerit, edat atque corrumpat. Athenienſes Bacchum appellarunt *Citton*, quo nomine rigens hedera, quæ ſine adminiculo ſtat, ſola omnium generum ob id vocata eſt *Ciſſos:* è diverſo nunquam niſi repens humi Chamæciſſus. Sic *Dionyſia*, hoc eſt, *Bacchica*, nominata eſt à Baccho, qui primus ex Indis in Græciam Hederam aſportavit: vel quod in tutela ejus fuerit: nam ut ille juvenis ſemper, ita hæc viret. Nec ſecus omnia, ſicut

ille mentes hominum, alligat Κισσὸς, forte à κίω ſcindo, quia alias arbores *ſcindit* & perdit. B. Klim / Veil. G. Epheu / Eppich. Gall. *Liere.* A. Ivy, Ivie.

Hedera Terrestris, eſt ſpecies calaminthæ, quæ habet caules parvos, ſemipedem circiter altos, humiles, repentes, tenues, quadratos, nodoſos, interdum rubicundos: folia rotunda, dentata in margine, villoſa, parum aſpera, pedunculis longis adhærentia, per intervalla ſibi invicem oppoſita: flores ex foliorum alis naſcuntur, ſuperius labiati, coloris cærulei: flori ſuccedunt quatuor ſemina oblonga ſibi invicem conjuncta, & in capſula, quæ flori tanquam calyx inſerviit, incluſa: radix tenuis, alba, tota planta habet odorem ſatis penetrantem, & ſaporem amarum: creſcit in locis umbroſis. & Corona Terræ, Gr. *Chamæciſſus* & γῆς ϛέφανος. ſic dicta quod nunquam non repat humi, foliis Hederæ ſimilibus. *Corona terræ*, quod ramulos ſuos per terram ſpargens, folioſo veluti ſerto eandem coronare videatur. B. Onderhave / Aardveil / Honds-draf. G. Gunderman / Erdephew / Erdenkrentzlein / Sundelreben / Gundelrab. Gall. *Lierre terreſtre*, *Lierre Trainant.* A. Ground-Ivy.

Hedera, vide *Eccope.*

Hedychroum, eſt Medicamentum jucundi coloris, ab ἡδὺ jucundum & χρόα color.

Hedyosmos, vide *Mentha*, ex ἡδὺ ſuave & ὀδμὴ odor.

Hedypnois, Eſt planta Rhagadiolo ſimilis, quia calix idem eſt, ſed fert fructum meloni-formam, qui diſſilit in duas ſeminum ſpecies, quæ ſibi invicem ſunt conjunctæ, ſemina exteriora plus ſunt exſpanſa, quam interiora. vocatur Cichorei ſpecies: vel quod in cibo ſumptum ſuaviorem & jucundiorem faciat animam id eſt, ſuavem anhelitum præſtet, vel, ut alii malunt, quod jucundum conciliet ſomnum, ex ἡδὺς ſuavis, & πνέω ſpiro, unde πνοὴ ſpiritus.

Hedysarum, eſt planta quæ habet caules tres pedes altos, ſatis craſſos, repentes; folia ſatis referunt Glycyrrhizæ ſed breviora, magis ampla, ſine lanugine, niſi in margine, conjugata, in extremum impar deſinentia, terna vel plura: flores in ſpicam vel capitulum congeſti,

ex

ex alis foliorum erumpentes, leguminoſi, coloris rubicundi: flori ſuccedit ſiliqua aſpera, undulata, compoſita ex multis quaſi ſiliculis ſibi mutuo ut plurimum adnatis, continens ſemina in ſingulis articulis, ut plurimum reniformia: hæc planta creſcit in montibus, habetque odorem ſatis gratum ob ſuaveolentiam ita dicta, odorem enim emittit fœnugræco, Lupino ac Meliloto non diſſimilem, ex ἡδὺ ſuave, & ἀρύω haurio: ſed alii ab Aron diducunt. A. Honey-ſuckles.

Hedysma, eſt illud, quod ſuavem gratumque Medicamentis odorem conciliat, ab ἡδὺς ſuavis, jucundus. B. Een lieffelyke reuk. G. ein Lieblich geruch. Gall. *Odeur agreable.* A. Pleaſing ſent.

Hegemonicæ, ſunt actiones principales in corpore humano, ut ſunt actiones animales & vitales, ab ἡγέομαι. imperium habeo.

Helcoma, idem quod *Exulceratio*, dicitur & *Helcyſma* & *Helcoſis.*

Helcos, idem quod *Ulcus.*

Helcydria, ſunt uſcuſcula quædam parva, denſa & rubra in capitis cute apparentia papillis mamillarum ſimilia, a quibus ichor defluit, ab ἑλκόω ulcero.

Helcyster, eſt uncus ferreus, qui inſervit educendo fætum mortuum ex utero.

Helctica, ab ἕλκω traho, vide *Attrahentia.*

Heleagnus, putatur eſſe Myrtus Brabantica, *Gagel* dicta, an ab ἕλος palus, & ἁγνὸς caſtus? naſcitur enim in locis paludoſis.

Helenium, Eſt planta, quæ habet folia, ex radice erumpentia magna, longiora & ampliora verbaſci repentia, acuta, mollia, ſtriata in margine, ſuperius coloris viridis palleſcentis, inferius albeſcentia, pedunculis brevibus adhærentia: ex his producuntur unus vel plures caules quatuor vel quinque pedes alti, recti, rubicundi, lanuginoſi, intus cavi, ramos quoſdam dimittentes folia ſine pedunculis habentes: flores in ſummitate caulium & ramorum naſcuntur, majori, ampli, orbiculares, radiati, flavi, parum odoriferi: embryonibus in ſemina papposa abeuntibus & thalamo affixis inſidentes, & calice ſquammoſo comprehenſi: radix oblonga, craſſa, foris fuſca, intus pallida, pinguis, ſaporis acris amaricantis,

 odoris

odoris fragrantis, hanc patrem ſtomachi vocarunt, quia ſtomachi morbos optime curat in debili ventriculo. vulgo *Elenium*, *Enula Campana* & *Inula*, ex lachrymis Helenæ natum ſcribunt, hinc quæ in Rhodo naſcitur ab Helena nomen hoc ſumpſit; nam ad eandem naſcitur quercum, ex quâ ſe Helena ſtrangulavit. Alii ab *Helenâ inſulâ*, ubi longè optimum luxuriat. Hinc quoque deſcendit nomen *Enula*, & *Inula*, additur vulgo *Campana*, an ex Campania huc allata ſit, credendum forte. Hujus plantæ radix in uſu eſt, eſtque celebre ſtomachium ob blandam amaritiem. B. **Alant-wortel / Galant-wortel.** G. Alantz-wurtz. Gall. *Aunee*, *Enule Campane*; *Herbe d'Elaune*. A. Elecampain.

HELIANTHE, & HELIANTHEMUM, vel HELIANTHON, HELIANTHOS: Eſt planta, quæ habet caules exiguos, tenues, rotundos, villoſos, repentes: folia oblonga, anguſta, pedunculis brevibus adhærentia; juxta caules ſibi invicem oppoſita, villoſa, parum latiora Hyſſopi, in fine obtuſa, inferius viridia, ſaporis glutinoſi: flos roſaceus, ex cujus calice triphyllo ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſatis magnum, fere rotundum, qui per maturitatem in tres partes dehiſcit, funditque ſemina ſubrotunda, tenuia, capillamentis ſeu placentæ affixis: radix lignoſa, alba: hæc planta creſcit in ſilvis & montibus, vocatur hæc planta etiam Chamæciſtus illud nomen imponitur diverſis floribus ſolis curſum aſpicientibus, ex ἥλιος ſol, & ἄνθος flos ſed in genere. Gall. *Heliantheme*, *Herbe d'Or*, *Hyſſope des Garignes*.

HELICE, eſt Salicis ſpecies ab urbe Ἑλίκη nomen forte habuit.

HELIOCHRYSUM, eſt nomen, quo varii flores lutei vocantur, ex ἥλιος ſol, & χρυσός aurum, quia flores non tantum aurei, ſed & ſplendentes eſſe debent.

HELIOSCOPIOS TITHYMALLUS, eſt Tithymallus ſolſequius, ſic dictus, quod ejus corona ſemper ſolem aſpiciat, ex ἥλιος ſol, & σκέπτομαι aſpicio. B. **Zonnewende / Kroontjes-kruid / Zonne-volgende Wolfsmelk.** G. Sonnenwendel-wolffs-milch. Gall. *Reveille matin ſuivant le ſoleil.* A. Wertgraſſe, wertworte.

HELIOSIS, eſt inſolatio ſive apricatio, ab ἥλιος ſol.

HELIOTROPIUM, duæ dantur hujus plantæ ſpecies, He-

Heliotropium majus flore albo, eſt planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, lanuginoſum, albeſcentem, medulloſum, ramoſum: folia ocimi, oblonga, ſubrotunda, nervoſa, albeſcentia, villoſa: flos monopetalus, infundibuliformis, ſtellæ in modum corrugatus, & in decem partes alternatim inæquales ad oram inciſus, ex calice ſurgit piſtillum, infimæ floris parti adinſtar clavi infixum, & quatuor veluti ſtipatum embryonibus, qui deinde abeunt in totidem ſemina, hinc angulata, inde gibba, quæ coloris cinericei: radix lignoſa, fibroſa hoc nomine appellantur omnes plantæ ſeſe ſoli obvertentes, ab ἥλιος ſol, & τρέπω verto. Gall. *Heliotrope*, *Herbe aux verruës*, *Tourneſol.*

HELIX, eſt Hedera vel Convolvulus, ſic dicitur, quia arboribus &c. circumvolvitur, ab εἰλέω circumvolvo.

HELIX, ſeu CAPREOLUS, eſt exterior auris crepido, ſeu Eminentiarum extima, quæ limbus eſt ſpiralis, a concha exſurgens, intortus, ſenſim magis complanatus, anguſtatus, minus intortus, auriculæ ambitum, aliquando tantum ejus partem, præcipue verſus ſuperiorem ſedem, contorti aggeris in modum circumambiens; ſic ob tortuoſum flexum nuncupata, interior *Scapha* dicitur Ἕλιξ *Ruſo*, Κοχλία *Poll.* at *Scapha* ſeu Ἀνθέλιξ *Ruſo*, Σκάφος *Polluci*; ab εἰλέω involvo. B. De oor-rand. G. Der Ohr-rand. Gall. *Le bord de l'Oreille.* A. The ring, or brim of the ear.

HELLEBORINE, Planta eſt, quæ habet unum vel plures caules ſeſquipedem altos, rotundos, ſine ramis, pulviſculum farinaceum habentes: folia veratri albi affinia, ſed minora, ſine caulibus, nervoſa, ſaporis amari: flos eſt polypetalus, anomalus, ſex petalis diſſimilibus conſtans, quorum quinque in orbem poſita ſunt, inferius vero imbricatum: calix autem deinde abit in fructum ſeu utriculum tribus feneſtris pervium, quibus adhæreſcunt valvæ ſeminibus fætæ minutiſſimis, ad inſtar ſcobis: radix fibroſa: hæc planta creſcit in montibus vide Elleborine. Gall. *Elleborine.*

HELLEBORUS, vide *Elleborus.*

HELLECEBRA, vide *Illecebra.*

HELMINTHAGOGA, ſunt Medicamenta vermes inteſtinales occidentia & expellentia, ab ἕλμινθος vermis, &

ἄγω duco. Idem quod *Helminthica* B. **Worm-middelen.** G. Würm tötende-mittlen. Gall. *Mort aux Vêrs.* A. Worm-ſeed.

Helminthes, vide *Elminthes.*

Helminthica, ſunt Medicamenta vermes necantia, vide *Lumbrici.* B. **Worm-middelen.** G. Würm-triebende-mittlen. Gall. *Mort aux vers.* A. A vermifuge.

Helodes, vide *Elodes.*

Helos, ſive Clavus, pedis eſt tuberculum rotundum, album, calloſum, clavorum caput referens, & pedis cuti prædurae radicibus infixum, ortum ab inæquali cutis preſſione; ab ἡλόω clavum figo. Gr. Ἧλος *Lat.* Clavus. B. **Lyk-dooren / exteroogen.** G. Ezerſtenaug / ålſteraug / ein huner auge / liddorn. Gall. *Un cor ou cal au pied.* A. A Corn.

Helosis, eſt inverſio palpebræ reflexa, & in utroque oculi muſculo convulſio, ab εἱλύω volvo, verto. B. **Omkrulling des oog-ſcheels.** G. Das Umbkehren der augliederen. Gall. *Renverſement des Paupieres.* A. Turning contrary wiſe of the Eylids.

Helxine, eſt herba ſic dicta, quod prætereuntium veſtes attrahat; ſic dicitur *Parietaria*, à ſemine aſpero, ab ἕλκω traho. Vocatur quoque *Urceolus*, *Muralium* & *Muralis*, quia muris & parietibus accreſcit. *Perdicium* vero, quod eâ perdices præcipuè veſcantur. Vide *Parietaria.*

Helxine Cissampelos, ſive Convolvulus, Volubilis, & Vitealis, dicitur *Ciſſampelos*, quod in vineis potiſſimum naſcatur & folio Hederaceo. *Convolvulus* vero, quod crebra revolutione vicinos frutices & herbas implicet, ex κισσὸς hedera, & ἄμπελος vitis minor, eſt planta, quæ habet folia multo minora, quam convolvuli majoris, minus pinnata, magis tamen rugoſa cum floribus ex albo purpuraſcentibus, aut etiam albis, turgentia lacte. B. **Zwarte Winde.** G. Schwartzwinde. Gall. *Liſeron.*

Hemeralops & Hemeralopia, eſt affectus oculorum, ubi æger de die magna luce bene videt, decreſcente lumine vix aliquid, oritur a nervo optico minus ſentiente, vel pupilla nimis arcta: ex ἡμέρα dies, & ὢψ oculus. B. **By dag-ziende.** Gall. *Aveuglement de jour.*

He-

Hemerocallis, eſt Lilii ſpecies, ſic dicta, quod die ſereno bonum aſpectum præbeat; noctu vero in ſeſe quaſi collabitur contrahiturque, ex ἡμέρα dies, & καλὴ pulchra, vel κάλλος pulchritudo.

Hemiceraunius, Gr. ἡμικεραύνιος, faſciæ nomen olim fuit, dorſi & pectoris deligationi inſerviens, ex ἡμὶ ſemi, & κεραυνὸς fulmen, forte quia faſcia fuit ſciſſa, uti & fulmen ſe ſcindit.

Hemicrania, eſt capitis dolor alterutram cerebri partem obſidens, ex ἡμὶ ſemis, & κρανίον calvaria. B. Scheele hooft-zweer. G. Hauptwehe an einer ſeiten des Haupts. Gall. *Migraine*. A. The halfe head-ache, or Megrim.

Hemidrachmon, ſive Semidrachma, eſt pondus dimidiæ drachmæ. B. Een half vierendeel-loots. G. Een half quintlein. Gall. *Demi drachme*. A. Halfe a dram.

Hemiecton, quaſi ſemiſextam menſuram ſignificat dimidiati ſextarii quatuor Chænices capientem, eſtque pars duodecima Medimni Attici. Videtur quoque ſellam ſignificare pro ſuffitu immittendo mulieri. Imo & ollam ſignificare poteſt, quatuor Chænices capientem, cui velut ſellæ inſidere debet mulier ad capiendum ſuffitum diductis cruribus.

Hemina, Romana vox ex Græco quidem ἥμισυ, quod dimidia ſextarii pars ſit, derivata, Gr. Κοτύλη nominatur: capit uncias decem menſurales.

Hemiobolion, eſt duodecima pars drachmæ; drachma enim continet ſex obolos.

Hemiolium, ſeu *Seſquiuncia*, *Seſcuncia*, Drachmarum duodecim pondus eſt.

Hemionium, nomen huic non impoſitum à figura, nec à poteſtate ſimilive affectu, quam cum Hemiotide habet, ſed quod exhibitum cum muli liene, ungula ac pelle, ſteriles reddat mulieres, uti ſunt muli, mulæque: vel nomen illud accepit, quod muli hac herba delectentur, ex ἡμὶ ſemis, & ὄνος aſinus, quia ſemi aſini fiunt.

Hemionitis, eſt Aſplenii ſpecies, dicta videtur, non quod hanc muli vorent, nec quod ſteriles reddat comedentes, ſed quod ipſa ſterilis inſtar muli ſit, ex ἡμὶ ſemi, & ὄνος aſinus.

Hemipagia, ex ἡμὶ ſemi & πάγιος concre-

tus, fixus, quia dolor eſt fixus, idem quod *Hemicrania.*

Hemiplegia, eſt paralyſis unius lateris infra caput, proveniens ab obſtructione in alterutra medullæ ſpinalis parte, vel à plaga exterius immiſſa; unde nullus ſpirituum animalium fluxioni aditus pateſcit, ex ἡμὶ ſemi; & πλήσσω percutio. B. **Lammigheid aan eene zyde.** G. Der halbe ſchlag auff einer ſeiten. Gall. *Paraliſie d'un Coſté.* A. A Palſy of one ſide.

Hemiplexia, ex ἡμὶ ſemi, & πλήσσω percutio, idem quod *Hemiplegia.*

Hemitritæus, ſive Febris Semitertiana, eſt febris compoſita ex quotidiana & Tertiana, altera Intermittente alterâ continuâ ex ἡμὶ ſemi, & τεταρτῖος tertius. B. **Halve anderendaagſe koorts.**

Hemiuncion, denotat dimidiam unciæ partem.

Hemyxeston, idem quod *Hemina.*

Henophyllum, eſt unifolium, ex ἓν unum & φύλλον folium. B. **Een-blad.** G. Ein-blat. A. One blade. Gr. Μονόφυλλον.

Hepar, Jecur, ἧπαρ *Nicand.* eſt organum ſive viſcus in imo ventre, ſub diaphragmatis latere dextro ſitum, ejus craſſities & magnitudo in homine inſignis eſt; membrana cingitur tenui, à peritonæo orta; connectitur per tria ligamenta valida. 1. Abdomini per venam umbilicalem. 2. Superius diaphragmati, per ligamentum latum membranoſum & tenue, à parte dextra. 3. Superius etiam diaphragmati à ſiniſtra per ligamentum teres & validiſſimum; dividitur in partem ſimam, cui veſicula fellis, & ductus hepaticus adhæreſcit. Color ejus rubicundus eſt. Hepatis ſubſtantia ex plurimis membranis & acinis ſive glandulis conſtat. Quod ex frequentibus lotionibus compertum habeo. In eo ſanguis ex cunctis viſceribus abdominalibus affertur, qui in ſinu magno antequam Vena portarum fuit quinquefariam diviſa, miſcetur, colligiturque, ex quo per totum hepar translato partes bilioſæ ab acinis glanduloſis ſegregantur, & per ductum hepaticum, & veſiculam felleam ad inteſtinum duodenum amandantur. In homine lobi nulli ſunt; aſt in brutis plures in partes dividitur, quos lobos, pinnas, Jecinoris fibras & λοβοὺς vocant, ab ἠπύω operor: credebant enim Antiqui in eo ſanguinem elaborari & confici,

cum

cum tamen ſanguinis recrementa biliosa ibi ſeparantur; unde ἧπαρ ſanguis, aut ver, quia viſcus temperamentum eſt, quidam ab ἠπανία inopia, alii ab ἤπιον benigne, mite. B. Lever. G. Die Leber. Gall. *Le Foye*. A. The liver.

Hepar Uterinum, idem quod *Placenta Uteri*.

Hepatica; medicamenta ſunt, quæ olim ſpecificè contra hepatis morbos applicabantur. Sed quia ſpecifica talia non dantur, illa vox apud veriores Medicos planè evanuit. B. Middelen tegens de Lever-ziekten. G. Mittlen gege die Leber-ſucht. Gall. *Remedes Hepatiques*. A. Remedie againſt the diſeaſe of the liver.

Hepatica, eo nomine & inſigniuntur variæ plantæ, quibus medici Hepatis malis medentur. B. Lever-kruid. G. Leber-kraut. Gall. *Hepatique*. A. Liver-wort.

Hepatica Vena, idem quod *Baſilica*.

Hepaticus Fluxus, malè ita nominatus, quia Hepar non eſt in cauſa, ſed vaſa ad inteſtina excurrentia, aperta, & ſanguinem fundentia. Vide *Fluxus Hepaticus*. B. Lever-bloed. G. Leber-fluß. Gall. *Flux Hepatique*. A. The flixe of the liver.

Hepatitis, eſt Inflammatio in Hepate, ſedem ſuam habens vel in finibus venæ Portarum, vel arteriæ hepaticæ; orta à quibuſcunque cauſis ſanguinem incraſſantibus, & moventibus, vel vaſa hæc comprimentibvs; plerumque Icterum ſecum comitem habens, ut & dolorem, & tumorem in hypochondrio dextro cum febre continua &c. B. Een ontſteking in de Lever. Gall. *Inflammation du foye*.

Hepatorium, idem quod *Eupatorium*.

Hepiala, idem quod *Epiala*.

Heptaphyllum, ſeu ſeptifolium, eſtque *Tormentilla*, ſic vocatur, quod ferè ſemper ſeptem folia ubique caulem ambiunt, ab ἑπτὰ ſeptem, & φύλλον folium. B. Zevenblad. G. Birck-wurtz. Gall. *Tormentille*. A. Tormentil.

Heptapseuron, eſt Plantago major, ſeptenis coſtis gaudens, ex ἑπτὰ ſeptem, & πλευρὸν coſta. Vide *Plantago*.

Heralea, illud nomen diverſis inditur herbis; ab Hercule procul dubio accepit, ſed qua de cauſa neſcio.

Heracleoticum, nempe *Origanum*, dictum ab Heraclea Ponti

Heracleus Morbus, idem quod *Epilepſia.*

Herba, eſt planta frutice minor, cujus caulis ſingulis annis perit, novo deinde renaſcente, vel a radice foliato, vel nudo, floribus & ſemine donato. In praxi tamen, pro foliis ſolis ut plurimum uſurpatur. Gr. Βοτάνη, & Πόα. B. Kruid. G. ein Kraut. Gall. *Herbe.* A. Idem.

Herba Benedicta, vide *Caryophyllata.*

Herba Sacra, vide *Periſteron.*

Herba Stellæ, vide *Coronopus.*

Herculeus Morbus, idem quod *Epilepſia.*

Hereditarii Morbi, dicuntur quos & parentes habuerunt, & cum genitura jam filios invaſerunt, ut ſunt *Podagra*, *Phthiſis*, *Nephritis*, *&c.* B. Erf-ziekten. G. Erb-kranckheit / angeborne gebrechlichkeit. Gall. *Maladie Hereditaire.* A. An Hereditarie Sickneſſe.

Hermaphroditus, eſt homo utriuſque ſexus, id eſt, vir & fœmina ſimul. Verum muliebribus inſtrumentis duntaxat utuntur, rariſſimè viri ſunt; conformatio iſtæc & abuſus inde contingit, quod plus juſto clitoris propendeat, ex Ἑρμῆς *Mercurius*, ſic dictus ab interpretando, & Ἀφροδίτη *Venus.* B. Een Man-Vrouw. G. Mann und weib zugleich. Gall. *Hermaphrodite.* A. Idem.

Hermetica Medicina, quam *Ægyptii* falſo à *Mercurio* deducunt. Hæc morborum cauſas ad ſal, Sulphur & Mercurium refert, & generoſiſſima remedia, non modo ex vegetabilibus & animalibus, verum etiam ex mineralibus præparat. B. Hermetiſche Medicyne. G. Hermetiſche artzney. Gall. *Medecine Hermetique.* A. Medicine of Hermes.

Hermetice Sigillare, ſcribitur ſæpe duabus literis H. & S. eſt quando vitra ita ferruminantur, ut ne gry quidem poſſit exhalare, & fit ſive vitri ipſius colliquatione, ſive alterius indolis luto.

Hermodactylus, Eſt planta, quæ habet folia triquetra vel quadrangula: radix bulboſa vel tuberoſa ex appoſitis tuberculis compoſita, eſt rotunda, avellanæ magnitudine, compreſſa, externe coloris rubicundi, interne valde albi, ſubſtantia levis, fungoſa, non fibroſa, valde fragilis, hinc facile in pulverem farinaceum reducitur, dum recens, eſt ſaporis acerrimi, dum annoſa ſubdulcis farinacei, paululum viſcoſi, vel lenti, odoris nullius

lius cujus ſit plantæ radix, non audeo dicere, dicunt eſſe colchici ſpeciem, quod vix credibile eſt, cum omnes ejuſmodi bulbi ad interius uſque corculum tunicas habent, quæ in Hermodactylis non reperiuntur: Neque Iridis tuberoſæ folio anguloſo, flos enim Hermodactyli omnino ab ea differt, & refert volitantem veſpertilionem, unde horticulis dicitur veſpertilio. B. **Vleermuys.** ſolidiorem eſſe radicem crediderim, uti eſt ariſtolochia rotunda, quæ etiam tota in farinam facile tunditur, uti & Hermodactyli, figuram repræſentat corculi, intus alba eſt, adfertur ad nos ex Syria; ſaporem habet inſpidum, & leniter purgat, unde nomen habeat neſcio, niſi ab ἑρμῆς *Mercurius*, & δάκτυλος *Dactylus*, palmæ fructus vel potius Mercurii digitus, quia radix phalanges digitorum quodammodo refert. B. **Hermodactyls.** Gall. *Hermodacte.* A. Wild Saffron.

HERNIA, RAMEX, Gr. Κήλη, propriè eſt inteſtinorum, omenti &c. in inguina, & ſcrotum prolapſus, ob peritonæi lamellam interiorem relaxatam, utpote quæ ad proceſſus vaginalis ortum in abdomine ſimplex, qualis annulum pro vaſorum ſpermaticorum exitu tegit, facilius vi externæ cedit, unde hanc lamellam Inteſtina vi illata impellunt per annulum in tunicam vaginalem, ſicque ea hærent in proprio ſacculo, & tumorem, ubicunque hæſerint, excitant. Item quando umbilicus protuberat. Impropriè dicitur uteri prolapſus; *Bronchocele*; *Varices vaſorum ſpermaticorum*, item diſtenſiones à flatibus, humoribus aquoſis, vel tumoribus &c. B. **Een breuk / geſcheurtheid.** G. **ein Bruch / Zerreiſſung.** Gall. *Hernie*, *Rupture*, *Hargne*, *Rompeure*, *Deſcente.* A. A Chaf, a cleft, a burſting.

HERNIA GUTTALIS, idem quod *Bronchocele.*

HERNIA SCROTALIS, eſt, quando uſque in ſcrotum Inteſtina deciderunt.

HERNIA VENERIS, idem quod *Teſticuli Venerei*, eſt quando Teſtes, inflammatorio tumore ad veſiculas ſeminales orto, admodum dolent, & tument a materia ſeminali intus contenta nec effluere potente. B. **Venusſkloot / Zand-kloot.** Vid. Teſticulus.

HERNIA UTERI, raro eſt, & maxima ex parte tunicæ internæ vaginæ relaxatio & prolapſus. Vide in *Proci-*

cidentia Uteri. B. Lyfmoeders-breuk. G. Mutter-bruch. Gall. *Hernie de la matrice*. A. A Falling of the womb.

HERNIARIA, Eſt planta exigua, humilis, quæ habet plures caules vel ramos nodoſos, qui repent & circulariter ſe ubique extendunt per terram, ſibi mutuo adhærentes & intermiſcentes: folia ſunt exigua, ſerpillum referentia, coloris viridis ſubflaveſcentis, ſaporis acris; flos apetalus, quinque ſtaminibus vel pluribus inſtructus, ex calice multifido quadrifido plerumque vel quinquifido, ſtellatim expanſo, ſurgentibus: fructus in floris fundo ortus fit capſula rotunda, membranacea, ſtriata, diviſa in octo loculamenta, in ſingulis horum ſemen unum parvum, acuminatum, ovatum; radix fibroſa, parva: hæc planta creſcit in locis arenoſis. Herba Turca & Polygonum Minus, ſic appellatur, quod dicitur herniis ea mederi. B. Duizent-koorn/ Duizent-grein. G. Harnkraut/ Bruchkraut/ Tauſend-korner. Gall. *Turquette*, *Herniole*, *Boutonet*, *Renovée*, *Cornigiole*. A. Rupture wort, Burſt-wort, knotgraſſ.

HERPES, ſiue inflammatio ſerpiginoſa, *Zona* Scribonio, *Serpens* Lucretio, Ἕρπης Dioſcoridi, Ἑρπηδὼν Nicandro, ζωςὴρ Plinio, Ἑρπυστικὸν ἕλκος Polluci: quæ duplex eſt, *Miliaris* ſeu *Puſtularis*. Gr. Κεγχρίας. Celſo *Ignis Sacer* Avicennæ *Formica Corroſiva*. B. Hair-worm. Quæ cum prurigine, cutim ſolummodo occupat. G. Zittermahl/ die böſe ſpitzige räude/ haarwurm. Gall. *Galle*, *Gratelle*, *ſeu volage*, *les dartes*. A. A Ringworm, A. Hairworm. Altera, *Exedens*, ſive Ἕρπης ἐσθιόμενος, quæ non tantum cutim, ſed & muſculos ſubjectos obſidet. Cauſa eſt, quando glandulæ cutaneæ nimis ubertim particulis ſalſis ſuffunduntur, quæ ab aliis viſcidis continentur ne effluant, pruritum & ulcuſcula miliaria excitant, quæ aliquando, ſi materia peccans abundaverit, cruſtam excitant & ſubjectas partes exedunt, ab ἕρπω ſerpo, quia continuo ſerpit. B. Dauworm/ de Wolf. G. Der freſſende Wurm. Gall. *Gratelles Rongeante*. A. Deweworm.

HESPERIS, eſt Leucoii ſpecies quæ habet caules duos circiter pedes altos, rotundos, villoſos, medulla repletos: folia alternatim juxta caules diſpoſita, erucam referentia, ſed minus inciſa, in margine dentata, acuta, villoſa, coloris viridis nigricantis, ſaporis aliquantulum acris:

acris: flores quadrifidi, cruciformes, coloris aliquando albi, aliquando purpurei, vel varii, odoris ſuavis & grati: poſt florem ſequitur ſiliqua oblonga, tenuis, cylindrica, anguloſa, teres, bivalvis, cui plures inhærent foveolæ, in quibus reconduntur utrimque ſemina plerumque rotunda, vel cylindrica, rubicunda, acria: radix parva, alba, lignoſa: hæc planta creſcit in hortis. Sic dicitur quod veſpertino tempore & noctu melius oleat quam interdiu, ab ἕσπερος veſper. B. **Bloem van Damaſt.** Gall. *Juliane*, *ou Juliene*. A. Dame-Violets.

Heterocrania, ſive Hemicrania, eſt dolor alterutram capitis partem obſidens, ab ἕτερον alterum, & κρανίον calva. B. **Hooft-pyn / die een van beide zyde des hoofts bezet.** G. Hauptwehe an einer ſeiten des Haupts. Gall. *Migraine*. A. The halfe head-ache.

Heterogeneum, ſeu Anomeomeres, eſt quando improportionatum quid ſanguini & ſpiritibus, ut in febribus, vertigine, motibus convulſivis, & apoplexia, accreſcit, ex ἕτερον alterum, & γένος ſexus, genus. B. **Meerdaantig / veeldaantig.** G. Ungleich / Manchfaltig. Gall. *Heterogene*. A. Idem.

Heterorhythmus, eſt ætas alia, quam anni ferunt: Ex Gr. ſi juvenis ſenilem, & ſenex juvenilem ætatem degunt: Illa differentia etiam de pulſibus dicitur, cum in morbis diverſus modulus pulſandi tenetur, ab ἕτερος alter, & ῥυθμός modulus.

Hexagium, pendet quatuor ſcrupulos, Latinis *Sextula* eſt, alii drachmam unam cum dimidia eſſe dicunt.

Hexis, eſt habitus ſeu habitudo corporis, ab ἔχω habeo. B. **Geſteltheit des Lighaams.** G. Die Geſtalt des Leibes. Gall. *Diſpoſition du Corps*. A. An Habitude of body.

Hibiscus, vide *Ibiſcus*.

Hidroa, Sudamina, Papulæ Sudorales & Sudosæ, ſunt quædam tubercula lata & humida, puriginoſa granis milii ſimilia, interdum ſine pruritu, quæ cutim ἑλκώδως exaſperant, fiunt hæc, quando ſudor ob cutis denſitatem erumpere impeditur, adeo ut materia ibi retenta, & tenuiori parte puris per vaſa lymphatica revecta vel evaporata, cutis in tumorem elevetur. Affectus hic familiaris eſt pueris & juvenibus, præſertim tem-

temperamento calidioribus, qui æſtatis tempore nimis moventur & exercentur, in collo, ſcapulis, pectore, brachiis & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. Arab. *Aſef & Alhaſef.* Lat. *Sudamina.* Gr. Ἐκζέματα, ab ὕδωρ aqua, vel ἱδρόω ſudo. B. Sweet-puiſjes. G. Schweiſsblätter/ hitz Blätterlein. Gall. *Veſſie de ſueur.* A. Sweating puſhe.

Hidrocritica, ſunt judicia, quæ à ſudore deſumuntur, ab ἱδρὼς ſudor, & κρίνω judico. B. Oordeel uit ſweeten. G. Urtheilen auß das ſchwitzen. Gall. *Jugement qu'on forme de la maladie en conſequence de la ſueur.* A. A jugdment taken from ſweating.

Hidronosus, eſt febris, in qua plurimus ſudor prodit; quæ ab *Anglis Sudor Anglicus* nominatur, ex ἱδρὼς ſudor, & νόσος morbus. Idem quod *Hydropyretos* vel *Sudor Anglicus.* B. Sweet-koortſ. G. Schweßfieber. Gall. *Fievre ſuante.* A. The Sweating Feaver.

Hidropyretos, idem quod *Sudor Anglicus*, ex ἱδρὼς ſudor, & πυρετὸς febris.

Hidros, idem quod *Sudor*, ab ἱδρόω ſudo.

Hidrotica ſeu Sudorifera, ſunt, medicamenta, quæ ſanguinem humoreſque omnes validius per totum corpus movent, eos incidunt, & attenuant; ſimulque imminuunt reſiſtentiam in vaſis exhalantibus circa cutim, atque ita ipſa partim in ſudorem erempunt & partim in halitum convertunt liquida circulantia, & quæcumque obvia ſunt ſecum deferunt, & in ambitum corporis propellunt, ubi illa in ſenſibilem ſudoris liquorem collecta erumpunt, ab ἱδρὼς ſudor. B. Zweet-middelen. G. Schwitz treibende mittlen. Gall. *Remede Sudorifique, ou diaphoretique.* A. A Remedie producing ſweat.

Hierabotane, vide *Periſteron.*

Hieracium, Eſt planta, quæ habet plures caules ſeſquipedem vel duos pedes altos, fortes, anguloſos, coloris viridis fuſci, cavos, in plures ramos diviſos, & foliolis quibuſdam inſtructos: folia inprimis ex radice erumpunt, repentia, longa inſtar Taraxici, in fine obtuſa, inciſa, viridia, ſuperne tenera, villoſa, inferne denſiore lanugini caneſcentia, maculis pulchris interdum notata, ſapore amaro & nitroſo: flores ſunt ſemifloſculoſi, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtantes, Embryoni

ni inſidentibus, & calice majore, ampliore, & ſquammoſiore quam in Lactuca comprehenſis, calix per maturitatem non in conum, ut in ſoncho creſcit, ſed explicatur. Embryo autem abit deinde in ſemen teneriuſculum, non fuſcum, pappis inſtructum, in capitulum collectum: radix longa, craſſa, carnoſa, ſimplex, alba, ſuccum lacteum amarum gerens, nomen accepit ab accipitre. Gr. ἱέραξ quia creditur illam hujus ſucco oculos reſtituere, ſcalpendo enim illud, ſuccoque oculos tingeneo, obſcuritatem cum ſenſere, diſcutiunt, *Sonchites* etiam appellatur, quod ſoncho non admodum diſſimilis ſit, maximè quod ad ejus circumferentiam & extremam partem, in qua caules & flores ſunt, attinet. Propter lacteum ſuccum, *Lactuca ſylvatica* vocatur, appellatur etiam *Accipitrina*. B. Havik-kruid. G. Habich-kraut. Gall. *Cichoree Jaulne herbe de l'Eprevier*. A. Hawke wede.

Hiera Picra, eſt Electuarium ex aloë, ligno aloës, radicibus azari, ſpica indica, croco, maſtiche & melle paratum, ex ἱερὰ ſancta, propter vires laudabiles, & πικρὰ amara. B. Heilig bitter. G. Heilig bitter. A. The holy bitter.

Hieroglipнicæ notæ, ſunt plicæ rugæque in manibus, ex quibus vana curioſitas multum prædicere conatur, ex ἱερὸν ſanctum, & γλύφω ſculpo. B. Hand-kykkonſt. G. Warhſagen auß den Händen. Gall. *Chiromantie*. A. Chiromancy.

Hippocampus, non tantum piſciculus marinus eſt, ſed & proceſſus ventriculorum cerebri ſuperiorum ſive anteriorum, ex ἵππος equus, & κάμπτω inflecto, quia illud animalculum inflexum eſt.

Hippocratica Facies, *Facies Hippocratica.*

Hippocratis Manica, vide *Manica Hippocratis*.

Hippoglossum, vide *Hypogloſſum*.

Hippolapathum, eſt Rhabarbarum monachorum ſeu lapathum magnum, ita ob magnitudinem appellatum videtur, ex ἵππος equus & Lapathum. B. Groote of Waterpatig. G. Wengel-wurß/ Streiß-wurß/ Rot-ritter. *Rhabarbe des Moines*, *Rapontie des montagnes*. A. Patience, vel Monks-Rubarb.

Hippophaes, ſive Rhammus catharticus oleæ folio;

lio; vox ἀπὸ τῦ ἵππυ, quod vis ejus purgatrix tam valida ſit, ut ipſis equis alvum ſubducat. B. **Purgeer-doorn.** Gall. *Nerprum, ou Bourg-Epine.* A. Purging-Thorn.

HIPPOSELINUM, *Olus atrum* vocatur: ſic à magnitudine dictum, ab ἵππ⊛ equus, & *ſelinum*: ſiquidem Græci magnis & amplis rebus *Hippo* præponere ſolent; adeo ut *Hippoſelinum* Latinis nihil niſi grande Apium ſit. *Olus* autem *Atrum* vel pullum à foliis, vel ſeminibus, quæ atro colore nitent, appellatum eſſe videtur. B. **Groote eppe/ peterſeli van Alexandrien.** G. Groß Eppſich. Gall. *Maceron.* A. The Herb. Alexanders.

HIPPURIS, Lat Equiſetum ſeu cauda equina, eamque referens: ex ἵππ⊛ equus, & ὐρὰ cauda, dicitur etiam *Salix* ſeu *Herba equinalis*, ut & *Aſprella.* B. **Paardeſtaart.** G. Schafft hew / Roß-ſchwantz / Schaffthau / Katzen wadel. Gall. *Queue de Cheval, Queue de Chat, Aprelle.* A. Horſetail.

HIPPUS, eſt oculorum affectus in quo oculi tremuli continuo agitantur & ſubinde nictitant, ut in equitatione fit, ab ἵππ⊛ equus. B. **Bevende oogen.** G. Bebende augen. Gall. *Maladie des yeux, par laquelle ils ſe meuvent continuellement de coté & d'autre, & ne peuvent demeurer dans une même ſituation; inſtabilité des yeux.* A. Quaking or trembling of the eyes.

HIRCI BARBA, Gr. Τραγοπώγων, planta nomen ſibi adſcivit, quod è calicis ſummo, floribus evaneſcentibus, papposa prodeat cæſaries, ſeu comoſa lanugo, cui cum hirci barba nonnulla ſimilitudo. B. **Bok-baard / Joſephs-bloemen / Morgenſtar.** G. Bocks-bart. Gall. *Barbe de Bouc.* A. Goars Beard.

HIRCULUS, eſt Nardi ſpecies, ſicque dicitur, quod Hircum redoleat.

HIRCUS, HIRCI vel HIRQUI, oculorum anguli, κανθοὶ, eorum qui ad naſum ſunt, ῥωντῆρες & πηγαὶ dicuntur, quod inde lachrymæ manant: Atqui ad tempora, παρωπίαι *Poll. Nicandr.* B. **Oog-winkels / oog-hoekjes.** Vide *Canthus.* G. Die Augen-winckel. Gall. *les Angles de l'Oeil.* A. The Corner of the eye. *Alæ* etiam ſub axillis *Hirci* appellantur. B. **Het Oxel hair.** G. Das Achſel-haar. Gall. *le poil deſſous l'aiſſelle.* A. The wing hairs. Item Auris eminentia. Vide *Tragus.*

HIRQUUS, idem quod *Canthus.*

HIRU-

Hirudo, ſive Sanguisuga, inſectum eſt paluſtre, apodum, oblongum, quod exugendo ſanguini cæcarum hæmorroïdum nonnunquam à quibuſdam applicatur. B. Bloed-zuiger. Gr. Βδέλλα. G. ein Blutigel. Gall. *Une Sangſue*. A. A Bloud Sucker.

Hirundinaria, eſt *Aſclepias* ſeu *Vincetoxicum*, ſic vocant à fructu, ſeu potius à ſiliquis quas producit, quæ dehiſcentes plumoſum oſtendunt ſemen, atque hirundinis figuram referunt. B. Swaluwe wortel. G. Schwalbenwurtzel. Gall. *Domte-venin*. A. Swallow-wort.

Hirundinaria, vide *Centum morbia*.

Hirundo, piſcem & avem quidem denotat; ſed apud Medicos eſt cavum illud in flexura brachii, ſunt & qui volunt pudendum muliebre ita vocari.

Hispanicum Olus, eſt Spinachia, fortaſſe quod ex Hiſpania primum duxerit originem, & deinde ad cæteras tandem nationes tranſlata ſit. B. Spinagie. G. Spinet. Gall. *Eſpinars*. A. Spynache.

Hispidula, eſt planta officinalis, piloſellæ ſpecies. B. Katzel-Voet. G. Katzen-Fuß. Gall. *Pied de chat*. A. Cats-foot, a kind of ſmall mous-ear.

Histos, Gr. Ἱστὸς eſt inſtrumentum chirurgicum ligneum, in cujus ſummo aliud lignum tranſverſum imponitur, ex quo trochlea dependet, ad ſcalæ demiſſionem.

Holce, Gr. ὁλκὴ, idem quod *Drachma*.

Holippæ, ſunt placentulæ ex infuſione Medicamentali farinaque triticeâ, addito inſuper ſaccharo, ſubactæ.

Holosteum, ſeu Holostium, eſt herba ſic per antiphraſin dicta; quaſi minimè oſſea, ſed potius tenera & mollis; ac omni prorſus duritie carens, ex ὅλον totum & ὀστέον os. B. Spaanſche Weegbree. A. Spaniſch Plantain.

Homæomeres, vide *Similares Partes*; ex ὅμοιον ſimile, & μέρος pars.

Homogeneæ Particulæ, ſunt, quæ puræ, integræ & immixtæ, ſibique per omnia ſimiles ſunt, ex ὁμὸν ſimile, & γένος genus. B. Eendaanige deeltjes. G. Gleiche/ gleichformige theiſe. Gall. *Homogene*. A. Idem.

Homoplata, *Scapula*, *Spatula*, *Scoptula aperta* Celſo. Gr. Πλάτη, Ὠμοπλάτη, Ἐπωμίδες, ſive os, quod humeri

meri latitudinem conſtituat, triangulare, latum, & tenue præſertim in medio, ſed in proceſſibus craſſum, utrimque unum, incumbens ſuperioribus coſtis parte poſtica inſtar ſcuti, proceſſus ſunt tres *Acromium*, ſive humeri mucro; *Coracoides*, ſive *Anchoralis*, & αὐχὴν ſive *Cervix*. Uſus ad coſtarum robur, ad humeri & clavicularum articulationem, & ad muſculorum implantationem, ab ὦμος humerus, & πλατὺς latus. B. Het ſchouderblat. G. Das ſchulterblat. Gall. *l'Os de l'Epaule*. A. The Shoulderblade.

Homotonos, eſt morbus eundem ordinem ſervans, vel eſt febris continua, æquali dramate ſuos actus, ſcenaſque peragens, ex ὁμὸν æquale, & τείνω teneo.

Hoplochrisma, eſt armorum, ut gladii, cultri, pugionis, &c. deligatio, qua creditur vulnera conſolidari, quod tamen ridiculum, ex ὅπλα arma, & χρίω ungo. B. Wapen-verbinding.

Hoplomochlion, eſt nomen inſtrumenti Chirurgici univerſalis, toti corpori humano adaptandi & applicandi.

Hora, eſt Hippocrati determinatum anni tempus, quod liquet ex Aph. 1. ſect. 3. αἱ μεταβολαὶ τῶν ὡρέων μάλιστα τίκτουσι νοσήματα, καὶ ἐν τῇσιν ὥρῃσιν: Id eſt, mutationes temporum pariunt morbos ipſis anni temporibus &c. unde ὧρος annus, & ὡραῖος tempeſtivus.

Horæa, & ὀπώρα, ſunt fructus tempeſtivi, ſeu æſtivi, molles, & pulpoſi, ut poma, pyra, pruna &c. ab ὥρα tempus. B. Ooftvrugten/oeſt. G. Allerley obſt. Gall. *Fruits d'Eté.* A. Summer fruits.

Horarii Fructus, idem quod *Horæa*.

Hordeatum, eſt Medicamentum liquidum internum, ex hordeo ad crepaturam cocto & tuſo liquoribus convenientibus affuſis & colatis, præparatum, quibus amygdalæ, ſem. papaveris albi, ſem. quatuor frig. maj. &c. non raro accedunt. B. Een Gerſte melk. G. Gerſten milch/ Gerſten-waſſer. Gall. *Orgeade*, *Lait d'Orge*. A. Barley milke.

Hordeolum ſeu Crithe, vel Hordeum, eſt tuberculum in ſummo palpebrarum, magnitudine hordei enaſcens, cujus altera ſpecies grando, tuberculum durum, mobile, pellucidum & rotundum, quæ vero tuber-

bercula majora hic eveniunt, ad Nodos, Melicerides, Steatomata & Cancros referuntur, omnes id habent, quod pondere ſuo, aliiſque modis motui palpebrarum remoram injiciunt. Gr. κριθὴ, & πόσθιον. B. **Een ſtrontjen / ſcheetjen op 't oog / een Styge.** G. Gerſten gleicher / Schwulſt an den augen-gliedern / Werren. Gall. *l'Orgeolet ou Orgueil.* A. A ſwelling in the eye browslike a Barley corn.

Hordeum, ſeu Ordeum, eſt frumenti ſpecies quæ habet caulem ſecali minorem: folia latiora, ſpica craſſior, calix, glumæ, Ariſtæ, flos, ut in tritico & ſecali; Ariſtæ vero aſperæ: ſemen tumidius utriuſque apice acutiore, glumæ tam arcte adhærenti unitum, ut non niſi triturando ſeparatur. Gr. Κριθὴ, dicitur ab horrore, quod ejus Ariſta mordacior ſit quam tritici, vel ab oriendi celeritate, quod ante cætera frumenta pullulet, vel ab antiquo adjectivo, *Hordus*, quod ſignificabat *Gravidum.* Vide *Crithe.* B. Gerſt. G. Gerſten. Gall. *Orge.* A. Barly, Barley.

Horminum, ſeu Orminum, Eſt planta ſalviam referens: Caules pedem circiter alti, rubicundi, quadrati, lanuginoſi, ramoſi: folia ſalviæ, ſed minus ſicca, nitidiora, valde lanuginoſa, ſibi invicem oppoſita, non valde odora, ſaporis amari, in ſummitate ramorum ſunt multa folia conjuncta coloris violæ, flos monopetalus labiatus, cujus labium ſuperius parvum & galeatum falcatum eſt, inferius vero in tres partes diviſum, media cochlearis inſtar excavata: Ex calice ſurgit piſtillum floris parti poſteriori inſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina, in capſula, quæ floris calix fuit, recondita: radix fibroſa, lignoſa; eſt Sclareæ ſpecies, & omnes hujus ſpecies horminum vocaverunt; verum quibus galea falcata eſt, hæ ſclareæ dicuntur; horminum vero habet Galeam breviorem, & magis apertam. dicitur ἀπὸ τοῦ ὁρμᾶν, quod impetu cæco agat, & cieat in Venerem. Gall. *Orvalle.* Vide *Sclarea.*

Horrifica Febris, vide *Phricodes.*

Horror, Gr. Φρίκη & Φρίκιον à Φρίττω, eſt levis convulſionis ſpecies, in exterioribus corporis partibus contingens, minor quam *Tremor*, dum quaſi corpus frigore invadit, & ſubinde tantum obſervatur, ſed Tremor aliquo ſucceſſivo tempore adeſt: ſymptoma in febrium

initio plerumque; item cum aëre frigido afficimur; vel adſimus rei horrendæ enarrationi. B. **Een koude yzing.** G. Zittern oder ſchawren. Gall. *Friſſon*. A. Dread, Terrour.

Humectantia, ſunt medicamina, quæ particulas ſuas humidas corporis noſtri poris poſſunt inſinuare. Item ſunt omnia fluida. Gr. Ὑγραίνοντα vel Ὑγραντικά. B. **Vervogtigende middelen.** G. Verfeuchtende mittlen. Gall. *Remedes humectans.*

Humerus, illa pars corporis eſt, quæ apparet in ea articulatione, qua ſuperior humeri pars, quæ *Epomis & Superhumeralis* dicitur, ad collum vergit, & à poſteriori parte oſſi ſcapulæ; ab inferiori autem ei oſſi, quod, dum totum brachium attollitur, manifeſtum fit & *Ala* nuncupatur. Alias *Humerus* quoque dicitur de parte prima brachii, quæ unico oſſe conſtat, quæ aliis *Brachium* per excellentiam appellatur, illius *os* appellatur *os Humeri*, *os Brachii*, & *os Adjutorium*. Gr. ὦμος. B. **Schouder.** G. Schulter-bein. Gall. *l'Eſpaule.* A. Shoulder.

Humidum Primogeneum, eſt liquidum ex quo omnia in generatione fiunt, & rectè dicitur ſuccus nervoſus, qui prius ante omnia in generatione conſpicitur. B. **Het eerſte vogt.** G. Die erſte feuchtigkeit. Gall. *l'Humide ou l'humeur radicale.* A. The firſt liquor.

Humilis Musculus, eſt is, qui oculum deprimit, ſic dictus, quia oculum deorſum verſus malas trahit. B. **De nederige ſpier.** G. Der niederdruckende augen mauß. Gall. *le Muſcle Humble*, *Abaiſſeur.* A. The depreſſing muſcle.

Humilus, idem quod *Lupulus.*

Humores Sanguinei, à Veteribus in *Sanguine* conſtituuntur quatuor nempe *Bilioſus*, *Pituitoſus*, *Melancholicus & Sanguineus* propriè dictus, idque ſecundum quatuor Elementa Peripatetica; verum illa opinio, inventa circulatione ſanguinis, prorſus concidit. Tamen vitio ipſius ſanguinis à craſi deſciſcentis, inveniuntur, ſed ſanguinis partem integralem non conſtituunt: Sanguis enim eſt humor unicus; ſecus ſi eſſet, tartarus in vino, & fæx in cereviſia, forent partes vinum & cereviſiam conſtituentes. In ſanguine venis emiſſo tres duntaxat diverſæ corporum ſpecies ad oculum comparent; in ſuperficie

perficie enim ſanguinis coagulati cruſtam fibroſam, ſe per totam maſſam diffundentem, videbis; deinde, particulas quaſdam rubras inter fibras conſpicies, quæ circa fundum propter fibrarum paucitatem nigreſcunt, ultimo maſſa hæc in ſero ſuo expreſſo natat. Verum ſi quis accuratius procedere velit, ſanguinem deſtillet & arte Chymica diſſolvat, quinque corpora tantum pura inveniet: Spiritum nempe, Sulphur ſive Oleum, Aquam, Salem & Terram. Sanguis & Chylus omnia totius corporis vaſa majora perluunt, & exinde pro varia partium conſtitutione, ſpeciales oriuntur ſucci; uti ex cerebro, Succus Cerebralis ſeu Nervoſus; ex Hepate, Fel; ex renibus, Urina; ex mammis, Lac. &c. B. **Humeuren / vogten.** G. Die Feuchten. Gall. *Humeurs*. A. The Humours.

Humores Oculares, ſunt tres. 1. *Aqueus*, qui anterius intra corneam & uveam tunicam continetur. B. **Waterig oog-vogt.** G. Die Wäſſerige feuchtigkeit. Gall. *l'Humeur Aqueuſe*. A. The Watery humour. 2. *Cryſtallinus*, ſive *Glacialis* humor, is in tunica uvea in medio, concluditur & cæteros ſoliditate ſuperat. B. **Kryſtalline vogt.** G. Die Kryſtalline feugtigkeit. Gall. *Humeur cryſtalline, ou le Cryſtallin*. A. Cryſtalline, vel, Icie Humour. 3. *Vitreus*, reliquis duobus copioſior, poſteriorem oculi cavitatem occupat. B **Glaſagtig vogt / d'Oogen-vogten.** G. Die Gläſerne feuchtigkeit / augen feuchte. Gall. *l'Humeur vitrée, en general, les Humeurs de l'Oeil*. A. Glaſſy Humour, The Homours of the eye.

Humor in Secundinis, eſt ſuccus nutritius, qui ex uteri vaſculis undique per Chorion & Amnion penetrat uſque in cavum amnii, eſtque fætui alimentum per os diglutiendum; verum reperitur & tertia membrana *Alantois* dicta, quæ per urachum fœtus pervium urinam in ſuo cavo recipit, a ſola veſica fætus non capiendam. B. **'t Water in de Nagebooꝛte.** G. Das waſſer im nachgeburt. Gall. *l'Eau ou l'humeur ſereuſe, qu'on trouve dans l'arriere faix*. A. Water in The ſecundine.

Hyacinthus, duplex eſt, Orientalis radice bulboſa, Indicus radice tuberoſa: prior habet caulem ſemipedem circiter altum, rotundum, politum, erectum, nudum, in ſpica florigerum Caryophylli aromatici figura, folia longa, anguſta, viridia, ſplendentia, porri mino-

ra; flos eſt liliaceus, monopetalus, nudus, tubulatus, in ſex ſegmenta, extrorſum flexa, diviſus, caryophylli aromatici figura, arcte complectens ovarium, coloris plerumque cærulei, aliquando albi, aliquando purpurei vel carnoſi, odoris grati: flori ſuccedit fructus ſubrotundus, fere trigonus, diviſus in tria loculamenta, ſemina ſubrotunda, vel plana & nigra continentia: radix bulboſa, alba, tota planta habet ſuccum viſcoſum, creſcit in pratis juxta vias, cognoſcitur ex radice bulboſa, quæ unica modo excipitur, quæ dicitur Hyacinthus tuberoſa, Gallis *tubereuſe*; plures dantur Hyacinthi, qui & habent florem diverſiſſimum, ſed tamen omnes Hyacinthi dicuntur, ſic Hyacinthus veterum habet florem caryophylli, hinc Gallis vocatur *Geroſle* hinc illud nomen plurimis inditur floribus. Fabulæ dicunt nomen à puero Hyacintho accepiſſe. Porro narrant ex ſanguine Ajacis proveniſſe, qui ad Trojam occiſus eſt; idcirco autem huic flori inſcriptum eſſe, αἰ, αἰ, initium nominis Ajacis, eaque cauſa eum florem ſcriptum Hyacinthum vocat Poëta, cum canit ἁ γραπτὰ ὑάκινθος, literas enim habet inſcriptas lugubres, videlicet αἴ, αἴ, quæ teſtes ſunt eorum, quæ de Ajace fabulantur, cujus ex ſanguine, natum Hyacinthum canunt. Sed fortè quia ἐπὶ τὸ ὕειν κινεῖ ἄνθος, florem emittit ubi Terra vernis imbribus permaduit. B. **Hyacinth / Nagelbloem.** G. **Wertzel-blummen.** Gall. *Jacinte.* A. Hare bells. Ladies flour.

Hyacinthus, eſt Gemma pellucida, ex flavedine rubens, igniſque flammas imitans. Sunt alii (vel aliæ) Orientales, alii Europæi. Hi inveniuntur ad Iſeram fluvium, in confinibus Sileſiæ & Bohemiæ, ſuntque Orientalibus ignobiliores. Quoad colorem, referunt alii colorem minii nativi, alii ſanguinis admodum bilioſi, & hi ſunt præſtantiſſimi: alii rubedine croci admodum flaveſcunt; alii exactè oſtendunt ſuccini colorem, & hi viliores: alii albi, pellucidi, ſuccini colorem referunt, & hi omnium viliſſimi habentur. B. **Hiacint.** G. **ein Hyacinth.** Gall. *Hyacinthe.* A. Jacinct, Hyacinth.

Hyaloides, eſt humor oculi vitreus intra tunicam retinam & Cryſtallinum contentus, ex ὕαλος vitrum, & εἶδος forma. **Glaßachtige vogt.** G. **Die Gläſerne feuchtigkeit.** Gall. *l'humeur vitrée.* A. Vitrous humour.

Hyo-

Hybona, eſt omnium vertebrarum incurvatio, ab ὑβάζω incurvo. Idem quod *Cyphoſis.*

Hydatides, & Hydroæ, ſive Aquulæ, ſunt veſiculæ aquoſæ in *Hepate*, *Liene*, *aut quodam alio viſcere*, hydropicis familiares. Item circa palpebras pinguedinis incrementum, ab ὕδωρ aqua. B. Waterblaasjes. G. Waſſer blätterlein/ Waſſer blaſen. Gall: *Hydatides*, *Veſies aqueuſes.* A. Watery bladders.

Hydatodes Vinum, eſt Vinum aqua dilutum, ex ὕδωρ aqua, εἶδος forma. B. Gewaterde wyn.

Hydatoides, eſt humor oculi aqueus, qui intra tunicam corneam & uveam comprehenditur, ab ὕδωρ aqua, & εἶδος forma. B. Waterige vogt. G. Die Wäſſerige feuchtigkeit. Gall. *l'Humeur aqueuſe.* A. The watery humour of the eye.

Hyderodes Affectus, idem quod *Hydrops.*

Hyderos, idem quod *Hydrops.*

Hydragogia, vide *Venæ lymphaticæ*, ex ὕδωρ aqua, & ἀγωγὴ ductus.

Hydragoga, ſunt Medicamenta, quæ attenuando fluida, & valide Inteſtina atque ventriculum ſtimulando, aquoſos humores expurgant, ex ὕδωρ aqua, & ἄγω duco. B. Water af dryvende dingen. G. Waſſer treibende mitteln. Gall. *Hydragoge.* A. Idem.

Hydrargyros, eſt Argentum vivum, ſive *Mercurius*, ex ὕδωρ aqua & ἄργυρος argentum. B. Quikzilver. G. Queckſilber. Gall. *Vif argent*, *ou Mercure.* A. Quicke ſilver.

Hydrargyrosis, eſt Inunctio Mercurialis, pro excitanda ſalivatione in lue venereâ aut aliis morbis. Ex ὕδωρ aqua & ἄργυρον argentum.

Hydrelæum, eſt mixtura ex aqua & oleo, ex ὕδωρ aqua, & ἔλαιον oleum. B. Een mengſel van olie en water.

Hydrenterocele, eſt inteſtinorum una cum aqua in ſcrotum prolapſus, ex ὕδωρ aqua, ἔντερον inteſtinum, & κήλη tumor. Vide *Hydrocele* & *Enterocele.*

Hydroa, ſunt quædam tubercula lata & humida, pruriginoſa, granis milii ſimilia, interdum ſine pruritu, quæ cutim ἑλκώδως exaſperant; fiunt hæc cum aliquando ſudor acris per ſudorem ex cute expellitur; ſed quia à

cutis denſitate impeditur, materia viſcida & acris in ea retinetur, & in tumorem elevatur. Affectus hic admodum junioribus atque juvenibus familiaris eſt, præſertim temperamento calidioribus æſtatis tempore ſeſe nimium exercentibus, nempe in collo, ſcapulis, pectore, brachii & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum. Arab. *Aſef* & *Alhaſef*. Lat. Sudamina. Gr. Ἐκζέματα, deriv. ab ὕδωρ aqua, vel ἱδρόω ſudo.

Hydrocardia, eſt liquor in pericardio, ex vaſculis lymphaticis perpetuo ſtillans, & continuo abſorbtus a vaſculis Abſorbentibus, adeo ut cor aquæ innatet, ex ὕδωρ aqua, & καρδία cor. Vide *Aqua Pericardii.*

Hydrocele, eſt ſcroti tumor ab humore aquoſo excitatus, in ejus membrana celluloſa collecto; vel in tunica Teſtium vaginali; vel ſi in aſcitico ſimul fuerit Enterocele, in ſacculo peritonæi relaxatio ab aqua ſimul ingreſſa cum Inteſtino, fiet Hydrocele, ab ὕδωρ aqua, & κήλη tumor. B. Water-kloot / Water-breuk. G. Waſſer-bruch. Gall. *Hernie Aqueuſe*, *Hydrocele.* A. Watery rupture.

Hydrocephalum, eſt capitis ex humore aquoſo intumeſcentia, in Infantibus tantum obſervabilis, oriunda à colluvie inter integumenta externa hærente; vel inter integumenta & cranium, vel inter cranium & cerebri membranas, inter membranas ipſas, earumque duplicaturas, tum in ventriculis cerebri, ſine morte tamen ſubita, ab ὕδωρ aqua, & κεφαλή caput. B. Een Water-hooft. G. Die Waſſer-ſucht des Haupts. Gall. *Hydrocephale.* A. Watery tumor of the head.

Hydrocrithe, eſt aqua hordei, ex ὕδωρ aqua, & κριθή hordeum, à κρίνω ſecerno, quod ejus grana à ſe invicem diſtent & ſecernantur. B. Gerſte-water. G. Gerſten-waſſer. Gall. *l'Eau d'Orge.* A. Baaley Water.

Hydrodes Febris, idem quod *Typhodes* vel *Elodes.*

Hydrolæum, idem quod *Hydrelæum.*

Hydrolapathum, idem quod *Hippolapathum*, ex ὕδωρ aqua & *Lapathum*

Hydromel, eſt *Mulſum*, ſive decoctio ex aqua & melle, ab ὕδωρ aqua, & μέλι mel. B. Meede / Honing-Water. G. Meth. Gall. *Hydromel*, *eau Miéllée.* A. Mead.

Hy-

Hydromphalum, ſive Hernia Aquosa, eſt protuberantia umbilici, ex humoribus aquoſis in abdomine contentis, ex ὕδωρ aqua, & ὀμφαλὸς umbilicus. B. Een Waternavel. G. Wäſſrige Nabel bruch. Gall. *Hydromphale.* A. Watery rupture of the Navel.

Hydronosos, idem quod *Sudor Anglicus.*

Hydropege, eſt aqua fontana, ex ὕδωρ aqua, & πηγὴ fons, quia πηδᾷ ἐκ γῆς, quia aqua è terra ſalit.

Hydrophobia, ſive Aquæ Metus, eſt affectus, cum furore, liquidorum & ſplendidorum fuga, aliquando cum delirio, febri, aliiſque ſymptomatis, ſummo cum vitæ diſcrimine invadens, ortus & propagatus ex morſu canis rabidi, eique analogo contagio, ex ὕδωρ aqua, & φοβέω timeo. B. Water-vrees / Dolheyd. G. Waſſer-furcht. A. The Fear or Water.

Hydrophthalmia, eſt, quando oculus in ſtupendam excreſcit molem, & magna ex parte extra orbitam prominet, ex ὕδωρ aqua & ὀφθαλμὸς oculus. B. Water-oog. G. Die Waſſerſucht in Auge. Gall. *Hydropthalmie.* A. Idem.

Hydropthalmion, eſt illa pars oculis ſubjacens, quæ in cachecticis & Hydropicis intumeſcere ſolet. B. Bolligheid onder d'oogen. G. Das auffſchwellen unter den Augen. Gall. *Enflure ſous les jeux.* A. A ſwelling under The eyes.

Hydropica, ſunt medicamenta hydropicis humores aquoſos educentia. B. Water afdryvende Dingen. G. Waſſer treibende artzeney. Gall. *Remedes qui pouſſent ou chaſſent les Eaux.* A. Idem.

Hydropiper, eſt Herba aquatica, Perſicariæ non abſimilis, ſed linguam, piperis inſtar, urens, ex ὕδωρ aqua, & piper, quaſi *Piper aquatile*; Gr. Ὑδροπέπερι, à loco & ſapore nomen habet. B. Water-peper. G. Waſſer pfeffer / Muncken-kraut. Gall. *Perſicaire, plante aquatique qui a un gout de poivre.* A. Water-peper, Arſeſmart, Carſmirthe.

Hydrops, eſt aquoſi humoris in panniculo adipoſo, vel membrana celluloſa corporis, vel in quadam cavitate alia ſtagnatio: eſtque *Generalis* ut Anaſarca, Leucophlegmatia, & Aſcites, qnibus malè adjungunt Tympanitem; vel *Particularis*, ut Hydrocephalon, hydrops

 pectoris,

pectoris, manus, pedis &c. de quibus ſpecialiter ſuo loco, ex ὕδωρ aqua, & ὀπτομαι video. B. Water-zucht 't water. G. Die Waſſer-ſucht/ das zwiſchen fell und fleiſch geſamlete waſſer. Gall. *Hydropiſie*. A. Dropſie.

Hydrops ad Matulam, idem quod *Diabetes*.

Hydropyretos, idem quod *Sudor Anglicus*.

Hydrosaccharum, eſt ſyrupus ex aqua & ſaccharo coctus, ex ὕδωρ aqua, & σάκχαρ ſaccharum: vel aqua ſaccharata. B. Syroop van Water. G. Waſſer-ſyrup. Gall. *Sirop fait avec de l'eau*. A. A Syrup made of Water and ſugar.

Hydroselinum, eſt Apium, ſeu ſelinum paluſtre, ex ὕδωρ aqua, & ſelinum. B. Water-eppe. G. Waſſer-eppich/ Froſch-eppich/ Waſſer-merck. Gall. *Berle*; *Ache d'eau*. A. Water-parſley.

Hygiea, *Sanitas*, eſt diſpoſitio partium humani corporis, actionibus rectè perficiendis, apta, ſive eſt ea conditio corporis, qua homo actiones omnes homini proprias exercere valet commode, jucunde, & cum aliqua conſtantia per aliquod tempus, ab ὑγιαίνω bene valeo. B. Gezondheid. G. Die Geſundheid. Gall. *Santé*. A. Health, Sanity.

Hygieina, eſt pars Medicinæ, quæ ſanitatem conſervandi modum per quædam remedia, eorumque uſum, tradit. Eſtque *Diateretica*, vel *Prophylactica*: ab aliquibus in tres partes diviſa fuit in προφυλακτικὴν, morbos futuros & imminentes avertentem: συντηρητικὴν, quæ præſentem ſanitatem tuetur; & ἀναληπτικὴν, à quâ valetudinarii reficiuntur, ab ὑγιαίνω, bene valeo. B. Bewaringe der gezontheid.

Hygrocirsocele, eſt ramex varicoſus, quem aliæ humiditates comitantur, quando circa Venas Teſtium oriuntur varices, & ſimul humor copioſus in ſcroto colligitur Ex ὑγρὸς humidus, κιρσὸς varix & κήλη tumor. B. Aderbreuk met water. G. ein Wäſſerig Aderbuch. Gall. *Hernie humorale*. A. A Watery varice.

Hygrocollyrium, eſt medicamentum liquidum, oculis ſanandis deſtinatum, ex ὑγρὸν humidum, & κολλύριον, medicamentum oculare. B. Oog-water. G. Augen-waſſer. Gall. *Collyre liquide*. A. An eye water, or medicine for the ey.

Hygrophobia, idem quod *Hydrophobia*.

Hymen, propriè membrana eſt; ſumitur etiam pro membrana virginea, orificio vaginæ circumnata, ejuſque orificium pro magna parte occludente; volunt *Alii* quod ſit quaſi membrana, quæ oritur ex corrugatione inferioris partis vaginæ, quæ in prægnantibus, incraſſante utero, evaneſcit, ab ὑμεναιόω matrimonio jungo. B. Maagdenvlies. G. Mägdleins häutlein/ oder jungfrauws zeichen. Gall. *l'Hymen*, *ou le Cercle membraneux*, *qu'on prétend marquer la Virginité*, *ou le Pucelâge*. A. Virginity, maiden head, properly a certain membrane which denotes it.

Hyoides, ſive Lambdoides, eſt os ad baſin linguæ conſiſtens à figura Υ vel Λ appellatum, & εἶδος forma. B. Tong-been. G. Das Zungbein. Gall. *l'Os hyoide*. A. The bone at the root of the tounge.

Hyoscyamus, Eſt planta, quæ plures habet caules ſeſquipedem altos, craſſos, ramoſos, valde lanuginoſos: folia ſunt magna, ampla, inciſa, mollia, lanuginoſa, albeſcentia, alternatim & ſine ordine caulibus adhærentia: flores monopetali, infundibuli formes, expanſi, & multifidi: vaſculum ſeminale conſtat teſta rotunda, cui natura operculum impoſuit, quod per maturitatem diſſilit, & cum teſta in duas cellulas eſt diviſa, hæ continent ſemina plurima, parva, rotunda, & nigra: radix eſt aſpera, longa, craſſa, interna coloris albi, externe fuſci: Tota planta habet odorem ingratum, & creſcit juxta vias & in pratis. corrupte *Juſquiamus*, Latinè ſonat, quaſi *faba ſuilla*, aprinave, quod ut in Hiſtoriâ Ælianus tradit, paſtu hujus herbæ convellantur ſues aprive, præſenti mortis periculo, niſi copioſâ aquâ ſtatim ſe foris & intus proluerint, adeuntque aquas, non ut proluant ſe tantum, verum etiam ut cancros venentur: iis enim nactis protinus ſanitati reſtituuntur, ex ὗς porcus, & κύαμος faba. *Apollinarem* vero Latini, ab Apolline Medicinæ inventore dixerunt: potius derivarem à Græco ἀπόλλυμι perdo, deleterea enim eſt planta. B. Bilſemkruid. G. Bilſem-kraut/ Bilſamen/ Bilſen/ Doll-kraut/ Schlaff-kraut/ Säw-bon/ Kinds-wur/ / Ziegeuner-kraut/ Teuffels-augen. Gall. *Juſquiame*, *Hannebanne*, *de l'Endormi*, *la Mort aux poules*. A. Henbame, Henebane, Henequal.

Hyo-

Hyothyroides, ſunt muſculi duo laryngis, ab oſſe hyoidis in cartilaginem ſcutiformem deducti, rimulæque aſtrictioni deſtinati, ex littera Υ, θυρεὸς ſcutum, & εἶδος forma. B. De ſchildachtige krakebeens ſpieren. G. Der ſchilt gleiche knorpels mauß. Gall. *les muſcles Thyro-Hyoidiens*, *ou Hyo-Thyroidiens*. A. The sheildlike muſcles.

Hypaleiptron, eſt inſtrumentum illitorium, ſive ſpecillum illinitioni inſerviens, vulgo *Spatha*, & *Specillum*, ſeu *Illinitorium*, ab ὑπαλείφω ſublino, inde ὑπάλειψις Sublinitio, Inunctio.

Hypecoon, Eſt planta, quæ plures habet caules pedem altos, in ſummitate in multos ramos diviſos: folia tenera fumariæ inſtar diviſa: flos eſt exiguus, cruciformis, quatuor ſcilicet petalis conſtans, plerumque trifidis, ſubito evaneſcens, coloris lutei, pedunculo adhærens: floris piſtillum abit in longum cornu articulatum, quod conſtat duabus valvulis per maturitatem dehiſcentibus, quæ ſemina fundunt reniformia, & nigricantia: ovarium perfecte refert arietum cornu: radix longa, aliquando ſimplex, aliquando diviſa, fibroſa, & rubicunda: hæc planta creſcit in regionibus calidis, eſt planta ſiliquoſa. alii Alceam veſicariam vocant, quidam Cuminum Sylveſtre corniculatum; nonnulli ſpeciem papaveris corniculati, an ab ὑπακούω obedio, quod inter frumenta creſcat, iiſque obediat.

Hypercatharsis, eſt *Superpurgatio*, ſive purgatio modum excedens, ab ὑπὲρ ſupra modum & καθαίρω purgo. B. Overmatige buik-zuiveringe. G. Eine all zu ſtarcke purgation. Gall. Superpurgation. A. Idem.

Hypercrisis, eſt excretio critica dicta, ſupra modum facta, ex ὑπὲρ ſuper, & κρίνω ſecerno.

Hyperephidrosis, eſt nimia ſudatio, ex ὑπὲρ ſuper, & ἐφιδρόω inſudo.

Hypericum, Eſt planta, quæ habet caules ſeſquipedem altos, rotundos, firmos, duros, lignoſos, non flexiles, rubicundos, ramoſos: folia ſunt oblonga, nervoſa, centaurium minus referentia, gemina ex gemmulis caulium ſemper naſcentia, obverſa ſoli innumeris fere poris acu quaſi trajectis aciem tum noſtram, tum ſolis radios transmittant: dicunt quidam non eſſe pervia illa folia, ſed poros illos microſcopio examinatos eſſe veſicu-

ſiculas lentis forma, pellucidas, & liquore limpido, parum oleoſo plenas, folia ſunt ſaporis inſipidi: flores roſacei, pentapetali, in ſummitate caulium creſcentes, coloris flavi; poſt florem ſequitur capſula, in tres conos aſſurgens, inſtar grani hordei craſſa, oblonga, ſuccum rubicundum continens, in tria loculamenta diviſa, fæta ſeminibus exiguis, oblongis, ex fuſco nigricantibus, ſaporis ſubamari, & reſinoſi, odoris picei: radix dura, lignoſa, in multos ramos diviſa, coloris ſubflavi: hæc planta creſcit in ſilvis & locis incultis quibuſdam dicitur, quod tota planta ſit pulchra & perquam hilaris facie, & venuſta, fortaſſe ex ὑπὲρ ſupra, & εἰκὼν imago, forma. Vocatur *Perforata*, vide ſuo loco. B. **Sint Jans-kruid.** G. Sant Johans-kraut. Gall. *Mille-pertuis.* A. S. Johnswort.

Hyperoon, ſunt duo foramina, in ſuperiore palati parte, quæ pituitoſos humores à naribus excipiunt, & facta excretione per os rejiciunt, ex ὑπὲρ ſuper, & ὤον pars ſuperior.

Hypersarcosis, ſeu Ecsarcoma, eſt excreſcentia carnoſa in quavis corporis parte, ex ὑπὲρ ſuper, & σὰρξ caro. B. **Spongieus vleis dat uitwaſt.** G. Schwammicht Fleiſch. Gall. *Excroiſſance.* A. Spongie Flesh.

Hypnotica, ſunt medicamenta quæ ſpiritus figendo, nervos cerebri claudendo & anguſtando, ſoporem inducunt, vel potius, quæ dolorem tollunt, ſomnum conciliando; quomodo id præſtant, nondum liquidò patet, ab ὕπνος ſomnus. B. **Slaap-middel.** G. Schlaff-mitteln. Gall. *Hipnotique.* A. A Medicine cauſing ſleep.

Hypocatharsis, eſt levis quædam purgatio, cui opponitur *Hypercarthar*ſ*is.* B. **Een zachte purgatie.** G. eine gelinde purgation. Gall. *Hypocatharſe.* A. Idem.

Hypocaustum, eſt locus in quo medicamenta liquidiuſcula ſiccantur, ut tabellæ, conditure &c. vel quæ facile liqueſcunt, ſicca conſerventur, ex ὑπὸ ſub, & καίω uro. B. **Een Stoof.** G. eine Stuben. Gall. *une Etuve.* A. Stove.

Hypochæris, putant eſſe Sonchum lævem, fortaſſe dicitur, quod minus aſpera quam reliqua ſunt cichoracea, χοῖρος enim aſperum, ſpinoſum dici Botanicis videtur;

detur, ex ὑπὲρ ſuper, & χοῖρος porcus & aſper, quia porci ſetis aſperis obducti ſunt.

Hypochondriaca, Affectio, vide *Hypochondriacus Affectus.*

Hypochondriaca Medicamenta, ſunt, quæ in morbis Hypochondriacis uſurpantur.

Hypochondrium, ſive Subcartilagineum, eſt ſuperior pars abdominis, ſub cartilaginibus thoracis; ex ὑπὸ ſub & χόνδρος cartilago. B. **Zyde boven-buik / het week aan de zyden.** G. Die Weiche der ſeiten. Gall. *les Hypochondres.* A. The lateral parts of the abdomen.

Hypochondriacus Affectus, ſeu Affectio Hypochondriaca, Vulgo eſt morbus hic in Viris, qui in Fæminis *Hyſterica paſſio* audit. Eſt autem melancholia aliquouſque progreſſa, cum viſcerum abdominalium aliquali obſtructione a ſanguine craſſiori; verum qui diverſis ſimul laborat acrimoniis, unde dolor, tenſio hypochondriorum, & convulſiones in variis corporis partibus &c. ex ὑπὸ ſub, & χόνδρος cartilago. B. **Miltzucht / buiks-zyde-pyn / boven-zyde buiks-gezwel.** G. Miltz wehe / miltz ſucht. Gall. *Maladie hypochondriaque, mal de rate, hypochondrie.* A. Diſeaſe of the milt, à Hypocondriack diſeaſe.

Hypochyma, idem quod *Cataracta*, ab ὑποχέω ſuffundo.

Hypochysis, idem quod *Cataracta.*

Hypocistis Succus, Germen ſeu plantula eſt, e radice ciſti fruticoſi dum floreſcit, ſeu viſcum ex quercu proſiliens: dicitur & *Limodorum*, aliis *Robithron.* Ex hac itaque plantula, cum floribus ſucculenta ſit, exprimitur ſuccus, qui in ſole exſiccatus Glycyrrhizæ ſucco non abſimilis evadit, ſed ſaporis acidi & auſteri eſt, atque ad nos, ſed raro, aſportatur, ex ὑπὸ ſub, & ciſtus. Gall. *Hypociſte.*

Hypoclepticum Vitrum, eſt infundibulum vitreum turbinata figurâ, ſeu Tritorium, ſeparandis oleis ab aquis deſtinatum, ex ὑπὸ ſub, & κλέπτω furor: nam aqua ſuffuratur quaſi ab oleo. B. **Scheitregter.** G. ein Scheidtrichter. Gall. *Entonnoir de verre.* A. Aglaſſ tunnel or funnel.

Hypoderis, & Hypodermis, eſt cuticula quæ obtegit clitoridem inſtar præputii. Hy-

Hypodesis, ſive Subligatio, eſt faſcia, quæ ante injectas plagulas applicatur. B. Onder-band / Onder-zwagtel. G. Unter-band. Gall. *Soubande*. A. Underſwathe.

Hypodesmis, idem quod *Hypodeſis*.

Hypogastrium, eſt exterior abdominis pars inter Hypochondrium & umbilici regionem, ex ὑπὸ ſub, & γαστὴρ venter. B. Onder-buik. G. Der Unter-bauch. Gall. *la Region Hypogaſtrique*. A. The Under part of belly.

Hypoglossis, ſive Ranula, & Batrachion, eſt inflammatio vel abſceſſus ſub lingua, ex ὑπὸ ſub, & γλῶσσα lingua. B. Een Kikvorſch gezwel. G. ein Geſchwur auff der Zungen. Gall. *le Batracos*, *ou Ranuncule*, *ou Grenouillette*. A. Ranula. Item medicamentum laryngis aſperitatem demens. Vid. Batrachus.

Hypoglossum, dicitur Laurus Alexandrina ſeu *Bis Lingua*, aliis *Hippogloſſum*, ſic dicitur quod ſub folio aliud majus, linguæ figuram exprimens, habeat, ex ὑπὸ ſub, & γλῶσσα lingua. B. Tongen-blad. G. Zapflein-kraut / Zungen-bladt. Gall. *Laurier Alexandrin*. A. Horſe tongue, Double tongue.

Hypoglottides Pilulæ, ſunt, quæ ſub lingua, ad tuſſim demulcendam, collocantur, ex ὑπὸ ſub, & γλῶττα lingua.

Hypopedium, idem quod *Supplantale*.

Hypophaulum, eſt diæta vulgaris inter exquiſitam & ſimplicem media, ex ὑπὸ ſub, & φαῦλον vile, humile. B. Een gemeene Levens regel.

Hypopheon, eſt *Hypecoon*, an ab ὑποφαίνω ſubluceo, ſuboſtendo, quod ob humilitatem inter ſegetes ſeſe vix oſtendat.

Hypophoræ, & Σύριγγα, ſunt profunda & fiſtuloſa ulcera in ulceribus aut ſinubus dehiſcentia, ab ὑποφέρομαι laboro, decido. B. Fiſtuleuſe ulceratien. G. Hole geſchweren / Fiſteln / Röhrwunden. Gall. *Ulcéres profonds*, *ou Fiſtuleux*. A. Fiſtulous ulcers.

Hypophysis, idem quod *Cataracta*.

Hypophthalmia, eſt dolor oculi ſub tunica cornea, ex ὑπὸ ſub, ὀφθαλμὸς oculus, & ἄλγος dolor.

Hypopyon, eſt puris ſub oculi tunica cornea collectio: Ὑποφθαλμία *Rufo*, ex ὑπὸ ſub, & πύον pus. B. Een

Etter-

Etter-oog. G. ein Eyter-aug. Gall. *l'Oeil purulent*. A. Matter collection of cerum under the cornea.

Hyposarca, idem quod *Anaſarca*.

Hyposarcidium, idem quod *Anaſarca*.

Hypospathismus, eſt inciſio tribus diviſionibus facta, ſupra frontem ad pericranium uſque; nec tamen tribus illis lineis vel ſectionibus frontem incidiſſe ſatis eſt; ſed ſubjicienda etiam eſt ſpatha; unde & ſectioni huic inditum nomen fuit, & per ſubditas partes tranſmittenda; totumque id ſpatium uſque ad pericranium excoriandum, ex ὑπὸ ſub; & ſpatha.

Hypospadiæ, ſunt, qui jam inde à generatione; urinæ iter inferius ſub glandis vinculo habent, ab ὑποσπάω ſubtraho.

Hyposphagma, eſt ſanguinis ſuffuſio ab ictu in oculum, ex ὑπὸ ſub, & σφάζω ſanguinem effundo. B. Blaauw-oog / Rotterdamſche ſop. G. ein Blaw-aug. Gall. Oeil meurtri, A. Blew eye.

Hypostasis Urinæ, eſt illud craſſum generale contentum, quod in urina verſus fundum deſcendit, in eaque ſubſidet, ab ὑφίστημι ſubſideo. B. Grontſop / Zetſel. G. Das ſich om Grund ſeßet. Gall. *Hypoſtaſe*. A. Idem.

Hypothenar, eſt ſpatium à digito, qui dicitur Index, uſque ad digitum minimum. Item unus ex muſculis pollicem adducentibus, ex ὑπὸ ſub & θέναρ vola. B. Onderpalm / Onderpalm-ſpier. G. Der unter mauß des daumes.

Hypothesis, eſt rei ſuppoſitio, ab ὑποτίθημι ſuppono. B. Onderſtelling / een voor vaſt ſtelling. G. eine Entwerffung. Gall. *Suppoſition*, *Hypotheſe*. A. Suppoſition.

Hypozoma, eſt membrana interſepiens, ut Mediaſtinum in thorace, ab ὑποζώννυμι ſuccingo.

Hypsiloides, idem quod *Hyoides*.

Hyssopus, Eſt planta, quæ plures habet caules pedem unum vel ſeſquipedem altos, duros, nodoſos, ramoſos, a parte ſuperiore uſque ad inferiorem folia anguſta & oblonga habentes, ſaturejæ parum latiora: flos monopetalus, labiatus, cujus labium ſuperius ſurrectum eſt, ſubrotundum, bifidum; inferius vero in tres partes diviſum, media cochlearis inſtar excavata, bicuſpide, &

quo-

quodammodo alata: ex calice ſurgit piſtillum poſticæ floris partis adinſtar clavi infixum, ac quatuor veluti ſtipatum embryonibus; qui abeunt in totidem ſemina oblonga in capſula, quæ floris calix fuit, recondita: radix digitum craſſa, dura, lignoſa, tota planta habet odorem penetrantem, gratum, & aromaticum, uti & ſaporem paulo acrem. dicitur quaſi ὑόσμον τὸ ἐστι χυδόσμον ἐπὶ τὸ ὦπα, quod ſuper oculos effundatur, ἀπὸ τὸ ὕω, ὕζω, quod ſignificat perfundo, & ὤψ facies, aſpectus, vultus. Hanc nominis ſi ſequamur derivationem, Hyſopos ſcribemus per ſimplex S. Malunt alii Hyſſopum dictam quaſi ὑόσμον ἐπὶ τὸ ὀπὴν quod vocem raucam, pulmoneſque unice juvet, alii deducunt a voce Hebraïca Ezob, quæ ſignificat plantam boni odoris, vel ſacram, vel deſtinatam ad repurganda loca ſacra, ut in Pſalmis dicitur, repurga me Hyſſopo, ſed quænam planta Hyſſopus veterum fuit, ignoratur, id certum videtur, quod planta valde humilis eſſe debuit, cum dicitur, quod Salomon a Cedro ad Hyſſopum plantas deſcripſerit, quidquid ſit; hæc vox jam huic herbæ tribuitur. B. Hyſop / yſop. G. Iſpen / Iſop. Gall. *Hyſſope*. A. Hyſſop.

HYSTERA, idem quod *Uterus*.

HYSTERALGIA, eſt uteri dolor, ab inflammatione vel aliunde excitatus, ab ὑστέρα uterus, & ἀλγέω doleo. B. Moeder-pyn. G. Mutter-peln. Gall. *Douleur de la matrice*. A. Pain of the Womb.

HYSTERICA PASSIO, dicitur & *Suffocatio hypochondriaca*, *uterina*, *uteri aſcenſus* &c. eſt motus convulſivus, in quo reſpiratio valde læſa & imminuta eſt, cum ſenſu ac ſi fauces nodo ſtringerentur, vel bolus ab inferioribus in eas inſurgeret, hiſce accedit Anxietas, & quaſi animi deliquium, ſæpe cum lapſu corporis in terram, abſque tamen convulſivis motibus artuum, niſi Epilepſia quoque adfuerit, Jam viri perinde ac fæminæ hoc morbo, ſed hæ frequenter; illi rariſſimè laborant: hæ de murmure ventris, de globo aſcendente & in latere ſubſiſtente, aut in fauces evolante conqueruntur. Porro Paroxyſmus gravior eſt vel levior, nonnunquam habet periodos ſuas; cum ſolvitur paroxyſmus, laſſitudo, pallor aut æſtus in facie cum rubore genarum, capitis, artuumque dolor, languor virium, cordis palpitatio, pigritia, ructus, ſuſpiria,

piria, anhelatio, ciborum faſtidium, nauſea &c. accidere ſolent. In paroxyſmo ſæpe vociferantur, aut, ranarum inſtar coaxant vel rident, vel lachrymantur. Denique paroxyſinum antecedunt Oſcitatio, Pandiculatio, Imbecillitas, Triſtitia, Terror, Ira, Amor, Odor rerum ſuavium, à quibus momento citius ſæpe excitatur hoc malum, uti à fætidis lenitur. Dulcia etiam ore recepta movent hanc paſſionem, ſed in iis, quæ obnoxiæ ſunt ei: At in Paroxyſmo etiam exteriora pallent, & frigent rubentibus genis, ita ut fuerint, quæ per dies aliquot, quaſi mortuæ, non habentes pulſum, non reſpirantes, non loquentes, non ſentientes, jacuerint. Aliæ fuerunt ſepultæ, & in ſepulchris excitatæ tandem in latus, vel aliam partem verſas fuiſſe compertum eſt; verum quæ ſic mortuæ videntur, genas tamen rubentes habere ſolent, ſed, ut diximus, rubor imprimis conſpicuus eſt, cum paroxyſmus finiri incipit, & ſuſpiria audiri, quibus plerumque terminatur: Tum vero per aliquot dies ſæpe remanet ſenſus ille conſtrictionis in faucibus, quæ aliquando difficilem deglutitionem una inducit, quæ autem per intervalla, & frequenter laborant genas tumidas, rubras lividaſque cum varicibus habent. Gr. Ὑστερικὴ πνὶξ. B. Opſtyginge/ de moer/ ſiikking des Lyf-moeders. G: Auffſteigen der Mutter/ mutter krancheit. Gall. *Vapeurs*, *Suffocation de la Matrice*, *affection hyſterique*. A. The ſuffocation vel the riſing of the Mother.

Hysterica, ſunt Medicamenta, uteri morbis adverſa, ab ὑστέρα uterus. B. Kruiden tegen de Moer. G. Mutter-kraut/ Artzney wieder die Mutter krancheit. Gall. *Remede pour la Matrice*. A. Medicines againſt the diſeaſes of the womb.

Hysterocele, eſt uteri prolapſus, qui tamen rariſſimè fieri ſolet, ex ὑστέρα uterus, & κήλη tumor. B. Baarmoeders Uitzinking. Gall. *Deſcente de la Matrice*.

Hysterotomotocia, ſive Sectio Cæsarea, eſt fœtus ex utero exciſio, quæ hoc modo peragitur; ſub umbilico ad latera lineæ albæ ſectio ſemilunaris inſtituitur, cavitate ſua lineam albam reſpiciens, deinde ſecundum fibrarum ductum, poſt ſectionem extracto fœtu, uteri vulnus à ſe ipſo contrahitur, ita, ut ſanguis vix majori copia, quam in ordinario partu, effluat, verum

rum ſi mater mortua fuerit, locum tibi aptiſſimum eligito, ab ὑστέρα uterus, τέμνω ſeco, & τίκτω pario. B. **Uytzerlyke ſnee / Moeder ſnee.** G. **Keyſer-ſchnitt / Mutter-ſchnitt.** Gall. *Section ou Operation Ceſariene*, *ou*, *de la Matrice.* A. The imperial cutting or Ceſarian birth.

Hysterotomia, eſt ſectio uteri anatomica, ex ὑστέρα uterus, & τέμνω ſeco. B. **Een konſtige ontleding van de Moeder.**

I.

Jacea, Eſt planta, quæ habet caulem ſtriatum, fractu difficilem, lanuginoſum: prima, quæ prodeunt folia ſunt laciniata, præ virore nigricantia lanugine cana reſperſa, ſed quæ caulibus adhærent, ſunt anguſta; firma, aliquantum dura, ſaporis non omnino ingrati; ſubdulcis cum adſtrictione: flores floſculoſi, plurimis ſcilicet floſculis conſtantes multifidis, embryoni inſidentibus, & calice ſquamnoſo non aculeato comprehenſis: Embryo autem abit dein in ſemen fuſcum pappis inſtructum: radix ſatis craſſa, lignoſa, ſaporis adſtringentis & inſipidi: juxta ſepimenta agrorum; locis herboſis, negligentius cultis, reperitur. eſt nomen diverſis plantis impoſitum, fortè vox erit Italica, qui *Jaceam* & *Jacceam* appellant: minus conſonum videtur oriri ab ἰάομαι medeor. Gall. *Jacée.*

Jacobæa, ſeu Herba S. Jacobi, ſic vocatur, quod ſit D. Jacobo dicata. Eſt planta, quæ habet unum pluresve caules tres vel quatuor pedes altos, rotundos, rectos, duros, ſtriatos, interdum ſine lanugine, aliquando parum lanuginoſos, interdum rubros, vel coloris purpuraſcentis, ramoſos, multa folia habentes ſine ordine, vel alternatim diſpoſita, oblonga, profunde inciſa, coloris viridis obſcuri, ſaporis aliquantulum adſtringentis: flos radiatus, cujus diſcus ex plurimis ſcilicet floſculis, corona vero ex ſemifloſculis componitur; embryoni inſidentibus, & calice tubiformi ac multiformi comprehenſis: Embryones autem deinde abeunt in ſemina pappis inſtructa, thalamoque inſtructa: radix fibroſa, alba; terræ valde infixa & adhærens. B. **S. Jakobs-kruid.** G.

G. S. Jacobs blum / S. Jacobs kraut. Gall. *Jacobée, herbe ou Fleur de S. Jaques.* A. Ragwort.

Jalappa, radix eſt craſſa, oblonga, rotunda, reſinoſa, pinguis & carnea, ſapore acuto, incidente, nauſeoſo, odore nullo, ſciſſa in taleolos ad nos ex Indiis Occidentalibus adfertur, exterius ſubnigricans, interius ruffeſcens cum circulis, ſi bona ſit, nigris ſeu reſinoſis: radix integra longa eſt, & ab infima parte obtuſa: Planta habet caulem quatuor vel quinque pedes altum: folia hederæ ſatis ſimilia, ſed minus craſſa: flos monopetalus, infundibuli formis, plerumque leviter inciſus, qui gemino calice donatur, altero a quo involvi, altero vero cui inſidere ſolet, is autem deinde abit in fructum ſubrotundum ſemine fætum ejuſdem formæ eſt Convolvulus Mexicanus; vel mirabilis peruviana dicitur. Majoribus fuit incognita. Vocatur etiam *Gialappa*, *Chelopa*, *Celopa*, *Jalapium*, vel *Gelapo*. Item Mechoacanna nigra. vocatur etiam mirabilis peruviana propter admirabilem florum in eadem ſtirpe varietatem, hinc Gallis dicitur *Merveille du Perou ou Belle de nuit.* B. Nagtſchoon / quia veſperi ſe aperit flos. A. Jalap. Purgans eſt validiſſima. Venit ex India ad nos in taleolis.

Janitor, idem quod *Pylorus*.

Japonica Terra, vide *Catechu*. Gall. *Cachou, Terre de Japon.*

Jasminus, Eſt arbuſcula, quæ habet multos ramos valde longos, tenues, nodoſos, debiles, flexiles, virides, valde extenſos, medulla alba fungoſa repletos: folia ſunt oblonga, acuta, bina coſtæ adhærentia in folium impar deſinenti unaquaque coſta utplurimum ſeptem foliis eſt inſtructa, aliquando quinque, pulchri viridis coloris: flos ex oblongo tubo in quinque lacinias totidem folia imitantes eſt expanſus, coloris albi, odoris ſuavis, & valde grati, huic flori ſuccedit plerumque bacca obrotunda, viridis, mollis, ſemina habens obrotunda & compreſſa: radix fibroſa. Gelſeminum Italis, Arab. *Jeſemin*, *Sambach*, vel *Zambach*. Jaſminum, quaſi violaceum, à violis, quas ἴα vocant. vel a Græca voce jaſme, quæ ſignificat odorem medicinalem, quia hujus plantæ flos ſuavem odorem fundens in Medicina optimas habet vires; vel a voce Hebraica Samin, quæ Thus notat, quia

quia hic flos in locis optimum relinquit odorem. B. Jaſmin / Jeſemin. G. Viol-reben / Jaſmin-blumen. Gall. *Jaſmin.* A. Jaſmine, Shrub-trefoil, Jeſemin.

JASPIS, eſt Lapis pretioſus, varii coloris, cærulei, viridis, gramatias, therebinthifuſi, purpurei, cryſtallini, cadmiæ, qui creditur hæmorragias ſiſtere amuleti inſtar appenſus.

JATROCHYMICUS, eſt Medicus qui Operationibus & Medicationibus Chymicis operam dat, ex ἰατρὸς Medicus & χημικὸς Chymicus. B. Een Chymiſte geneeskunder. G. ein Chymiſcher arzt. Gall. *Medecin Chimiſte.* A. A Chymical Phyſician.

IBERIS, eſt Naſturtii ſpecies, ſic vocata quod in Iberia luxuriosè ſuccreſcat. Vocatur etiam Καρδαμαντικὴ & Ἀγριοκάρδαμον, item *Lepidium*, *Hiberis*, *Naſturtium Agreſte*, *Cardamantice* & *Agriocardamon*, Græcis appellata, quod radici odor inſit naſturtii: vel quod ejus folia partim naſturtio aquatico, quod à Dioſcoride *Siſymbrium* vocatur, *Cardamine* dicitur, partim etiam hortenſi, quod *Cardamon* Græcis nominatur, ſimilia ſint; vel quod guſtu naſturtium referant.

IBIGA, eſt Chamæpytis, idem quod *Abiga*, vide *Iva.*

IBISCUS, & HIBISCUS, eſt Althæa, nomen videtur fictum ex Malva & Viſcum, quaſi diceres Malvæ viſcum, unde barbaris pharmacopolis *Malvaviſcum*, hinc forte deſcendit *Ibiſcus* & *Hibiſcus*, velut aliis placet *Ebiſcus*, alii derivant ab ἶβυς quod ſit magna ejus vis, vide *Althæa.*

ICHOR, ſæpè ſignificat ſerum ſanguinis, aliquando eſt humor acris oleoſus & aquoſus, ex ulceribus manans. B. Waterig bloet. G. Das Wäſſerige geblüt. Gall. *Seroſité*, *Sanie.* A. Watery-bloud.

ICHOROIDES, eſt humiditas ſaniem referens, ex ἰχὼρ ſanies, & εἶδος forma. B. Water-bloedig. G. Waſſer-blutig. Gall. *Sanieux.* A. Watery-bloud.

ICHTYOCOLLA, eſt gluten alicujus piſcis, qui dicitur eſſe ſine oſſibus, vocatur *Huſo*, unde. B. Huiſen-blas / ſive Viſchlym. G. Hauß-blaſen. Piſcis magnus eſt, longitudine viginti quatuor pedum, pondere nonnunquam ad libras quadringentas accedens. In Danubio maximè ex Ponto venit. Gluten illud album eſt, ex illius corio, inteſtinis, ventriculo, pinnis & cauda confectum. Arab.

Alcanna. Gall. *Colle de Poiſſon.* A. Fisghlew, Iſing-glaſſ. Vocatur etiam *Alzanaban* vel *Alchanach* ſive *Alzanach.*

ICTERICA, ſunt Medicamenta adverſus icterum.

ICTERUS, eſt morbus, in quo cutis in flavedinem mutatur, ab obſtructione ductus choledochi, vel glandularum hepaticarum, jecoris inflammatione, vel adipoſæ, calculoſæve materiæ, huc ex omento motæ, vel in veſicula fellis &c. hærentis, obſtructione, aut ſcirrho, unde in ſanguine bilis retinetur, ἀπὸ τ ἰκτίδος, id eſt *Viverræ*, quæ eſt ex genere muſtelarum, quo venatores utuntur, cujus oculi ejuſmodi colore tincti cernuntur. Sive ab Ictero ave, ejus coloris, quam Latini Galbulum vocant, quæ ſi ſpectetur, (inquit *Plinius*, Lib. XXX. cap. 11.) ſanari id malum, tradunt, & avem mori. Latinis *Regius Morbus* nominatur, malim ego ab auro metallorum rege, denominationem ſtatuere, ſicut & *Aurigo*, ab auri colore: nominatur & *fellis ſuffuſio. Celſo* ita dictus, quod in aulis Regum molliter curetur, (ut *Sammonicus* ait) ludis, laſciviaque, per quæ mens exhilaretur. *Arcuatus* & *Arquatus morbus Celſo*, à colore arcus cæleſtis æmulo. B. De Geluw/ Geelzucht/ de Geele. G. Die gelbſucht. Gall. *la Jauniſſe.* B. The Jaundice.

ICTERUS ALBUS, idem quod *Chloroſis.*

IDÆA, vide *Victorialis.*

IDEA MORBI, eſt proprietas & eſſentia morbi, ab εἴδω video. B. Eigenſchap der ziekte. G. Eigenſchhafſt der kranckheit. Gall. *La Proprieté, ou l'Eſſence, ou la nature de la Maladie.* A. The Propriety and Eſſence of a Diſeaſe.

IDIOPATHIA, eſt morbus primarius, qui ab alio morbo non dependet, nec originem ducit, ab ἴδιος proprius, & πάθος affectus. B. Eigen-lydig G. Eygenleitige Kranckheit. Gall. *Maladie qui provient du Temperament.* A. Idiopathie.

IDIOSYNCRASIS, eſt propria cuivis corpori temperies, ex ἴδιος proprius, σὺν cum, & κρᾶσις temperamentum. B. Eigen Gematigheit. G. Inwendige beſchaffenheit. Gall. *Idioſyncraſie.* A. Idem.

JECORARIA VENA, idem quod *Baſilica.*

JECUR, idem quod *Hepar.*

JECUR UTERINUM, vide *Placenta Uteri.*

Jejunum Inteſtinum, eſt ſecundum inteſtinorum tenuium, ſic appellatur, quia frequenter vacuum eſt; in eo, papillæ glanduloſæ chylum abſorbent, veniſque lacteis tradunt, vocatur à Varrone *Hilla*. Gr. Νῆστις. B. De Nuchtere darm. G. Das Läre gedärm. Gall. *l'inteſtin jejunum*. A. The Empty gut, Hungry gut.

Jeseminum, idem quod *Jaſminus*.

Ignis Actualis, eſt, qui primo contactu adurit, ut ſunt ignis ipſe & cauteria ferrea, ſic *Actuali* igne calcinantur animalium partes, ut oſſa, cornua &c. ad albedinem, ſeu ad particularum oleoſarum & ſalinarum exhalationem: quod alias *Combuſtio* dicitur, ſicque Saturnus in *Minium*, limatura ferri in *Crocum Aſtringentem*, ut nimirum flamma, undiquaque materiam lambat, calcinatur, quod & *Reverberare* dicitur. B. Dadelyk vuur. G. An brennende Fewr. Gall. *Le feu actuel*. A. Real, or actual fire.

Ignis Circulatorius, eſt tepor, vel talis caloris gradus, quem digiti facile ferunt.

Ignis Potentialis, eſt Medicamentum, quod, poſtquam aliquandiu parti ſuperimpoſitum fuerit, vires ſuas exerit, eundemque effectum ac ignis actualis præſtat: Ut ruptorium cæteraque exedentia, ſic potentiali igne ſolvuntur metalla, lapides &c. ope ſpiritus acidi nitri, vitrioli &c. B. Vermogelyk vuur/ een gatbrandent Medicament. G. Gelind Fewr. Gall. *Le feu potentiel*. A. Potential fire.

Ignis Persicus, idem quod *Gangræna*, ſumitur etiam pro *Carbunculo*, ſeu *Anthrace*.

Ignis Reverberii, *Rotæ*, eſt quando in fornace viva flamma in modum rotæ vas deſtillatorium ambit, eſtque maximus ignis gradus, dum undique à parietibus fornacis determinantibus reflexus in vas medium agit. B. Reverbereer vuur/ wederom ſtuit vuur. G. Reverberier fewr/ ſehr ſtarch fewr. Gall. *Feu de Reverbere*. A. Revebering fire.

Ignis Sacer, idem quod *Eryſipelas*: quidam tamen pro *Herpete* ſumunt.

Ignis Silvestris, idem quod *Phlyctæna*.

Ignis Suppressionis, eſt, quando retorta in arenâ collocata ſit, & infra & ſupra arenam, ignis forti-

 tiſſi-

tiſſimus, adhibeatur, uti fit in cinnabari antimonii &c. conficienda.

Ignitio, eſt calcinatio per ignem facta. B. Kalkmaking. G. Kalckbrennung. Gall. *Calcination de chaux.* A. Calcination by fire.

Ile, eſt cavitas à thorace ad coxæ oſſa; in animalibus omnibus, homine & ove excepto, inteſtina omnia *Ile* appellari annotat *Plinius*, ab εἰλέω circumvolvo. B. Ingewands hol. G. Die Hohle der gedärme. Gall. *Cavité pour les boyaux.* A. Cavity for the guth.

Ileum Morbus, vide *Iliaca paſſio.*

Ilex, Eſt arbor glandifera, quercui ſatis ſimilis, porri vel pyri magnitudine, ejus cortex eſt fuſcus, lignum eſt durum & compactum; rami lanugine alba repleti: folia ſunt oblonga, in margine inciſa, ſuperius ſemper virentia, inferius albeſcentia & lanuginoſa, ſaporis adſtringentis, flos amentaceus, conſtans multis ſtaminibus ortis ex calice infundibuliformi: fructus quercus: hæc arbor creſcit in ſilvis, præſertim in regionibus calidis, quidam derivare volunt à voce Hebraica Elon, quercus quia ſpecies eſt quercus. Gr. Πρῖνος, quia arbor ſerrâ propter duritiem ſit ſecanda, à πρίω vel πρίζω ſerra ſeco. B. Scharlaken-boom/ Karmoſyn-boom. G. Scharlach-beer-baum/ Steineiche. Gall. *Yeuſe, Eouſe, Chêne vert.* A. The Scarlet oak.

Ilia, partes dicuntur laterales inanes & molles ipſius abdominis, inter coſtas breves & pubem: *Celſo* Λαγών, Κενεών, Λαπάρη. B. De Zyden/ 't week van de buik. G. Die weiche gegen dem bauch. Gall. *Les Flancs.* A. The Flank. Aliis ſunt loca illa, quæ oſſi ileo vicina ſunt, initium ſumentia à partibus mollibus, ſeque ad inguina extendentia.

Iliaca Passio, ſive Dolor Iliacus, Miserere Mei, Volvulus, Tormentum, & Chordapsus, eſt dolor in inteſtino ileo cum pertinaci alvi ſuppreſſione & horrendo vomitu, quo primum humores, deinde alvi fæces fætentes excernuntur, cum inſigni anxietate, & periculo mortis tanto, ut rariſſimè ægri evadant. Solet hæc paſſio Herniæ non reſtitutæ ſæpe ſupervenire. B. De kronkel/ darmking/ drek-braken/ ontfermt uw myner/ lank-euvel. G. Darm-gicht/ grim-

grimmen. Gall. *le Miſerere ou Paſſion Iliaque.* A. The Iliach paine in the guts.

Iliaca Vasa, eſt bifurcatio illa truncorum deſcendentium arteriæ magnæ, & venæ cavæ, in abdomine intra pelvis regionem. B. Scheidinge der baten des onderbuiks. G. Die blut gefäſſe im unter bauch. Gall. *Vaiſſeaux Iliaques.* A. The Iliack Veſſels.

Iliacus Musculus, eſt unus ex iis qui femur flectunt, inſeritur tendine, qui Pſoas muſculi tendini connaſcitur, oritur à tota cavitate interna oſſis ilii tenui carnoſoque initio. B. Darmbeens ſpier. G. der Darmbeins muß. Gall. *Muſcle Iliaque.* A. The Iliack muſcle.

Ilingus, vide *Scotomia*, ab ἐιλίσσω circumvolvo.

Ilium, eſt inteſtinum tertium tenuium: oritur ubi jejunum deſinit, & finem ad cæcum aſſequitur. Longitudine unam & viginti palmas æquat, ab εἰλέω circumvolvo. B. De omgewonde darm. G. Der langedarm. Gall. *Le long boyau, inteſtin Ileum.* A. The Winding, or turning gut. Iliack gut.

Ilium Os, eſt pars oſſis Innominati: ſic dicitur quod inteſtinum ilium continet. Circumferentia ejus circularis eſt, pars ſuperior latiſſima, connectitur oſſi ſacro. Superior pars ſpina, interior coſta, & exterior dorſum appellatur. Amplius eſt mulieribus, propter partum, quam viris. B. Darmbeen/ Heupebeen. G. Das Darmbein. Gall. *l'Os des Iles.* A. The Iliak bone.

Illecebra, *Hellecebra, Sempervivum minus acre*, per antiphraſin ſic videtur appellari quod minimè propter acrimoniam illiciat. B. Muur-peper. G. Maur-pfeffer. Gall. *Pain d'Oiſeau.* A. Stone-krup, Stone-hore, Wall-pepper.

Illinctus, vide *Eclegma.*

Imbecillitas, eſt illa conditio corporis humani, qua ejus muſculi laxi, ob ſanguinis vel ſpirituum animalium deficientium influxum imminutum in illorum fibras carneas nervoſaſque, oſſa annexa non ſatis pro voluntate animæ movere poſſunt, vel cito defatigantur; eſt hæc imbecillitas generalis; Verum particularis eſt, quando quæcunque pars ſolida cohærens ex variis particulis ſibi appoſitis compoſita, eas tam parva cohæſione annexas habet, ut minimæ vi ab actionibus in ſanitate agendis re-

quiſitæ vel nimis cedant, vel in unione diſſolvantur. B. Swakheid. G. Schwackheit. Gall. *Foibleſſe*, *Debilité*. A. Weakneſſe, Feebleneſſe.

Immersio, eſt, quando metalla, vel mineralia rei alicui corrodenti immerguntur, ut tandem in calcem redigantur. Item lotionis ſpecies eſt, quando ſimplicia aquæ immerguntur, ut corticem duriorem vel inutilem, aut qualitatem nocivam deponant. Sic calx, ceruſſa, tutia igne candida &c. aquæ injiciuntur, ut à nimiâ acrimoniâ liberentur. Eſtque ſicca vel humida. B. Induikellinge. G. Das Tauchen. Gall. *Immerſion*. A. Ducking, Dipping.

Immersus Musculus, idem quod *Infraſcapularis*.

Immutantia medicamenta ſunt, quæ ipſas figuras particularum ſingularum fluidum conſtituentium, vel in fluido natantium, & figuris acutis lædentium, non per appoſitionem, ſed propriæ ſuperficiei immutationem, ita in natura ſua mutare valent, ut inertes vel obtuſiores fiant.

Impastatio, eſt quando materia ad paſtam excipienda cum excipiente quodam commiſcetur & pinſatur, ut fiat inſtar maſſæ.

Impatiens Herba, ſive Noli me Tangere, ſive Balſamina lutea ſic appellatur, quod non patitur attingi, quin ejus ſeminales folliculi crepaturam patiantur, hinc tangi nolit. Eadem crepatura obſervatur circa folliculos Balſaminæ fœminæ, & cucumeris aſinini. B. Kruidje roert my niet. G. Spring-kraut. Gall. *Eſpece de Balſamine*. A. Leaping Mercury.

Imperatoria, ſeu Ostrutium, Eſt planta, quæ habet folia magna, lobata, impari extremum claudente, dura, rigida, in tres partes diviſa, dentata, quædam leviter alia profunde inciſa, ex his naſcuntur caules, duos circiter pedes alti, in alas diviſi, & in ſummitate gerentes flores quinque folia habentes, & in umbellas creſcentes: calix florum abit in duo ſemina plana, fere ovata, leviter ſtriata & marginata, involucrum plerumque deponentia, candida & plana: radix oblonga geniculata, craſſa, extrinſecus fuſca, intus albicans cum folliculis liquore flavo plenis, ſaporis acris, paulo amari, totum os calefacientis: fortè ab imperando dicitur, quod cæteris plantis imperat: hinc fortaſſe *Magiſtrantia* quo-

que

que appellatur. B. Meeſter-wortel. Meyſter-wurtz/ Magiſtrantz/Oſtritz. Gall. *Imperatoire, ou Auſtruche, Benjoin François*. A. Maſter-wort.

Imperfecta Crisis, vide *Criſis*.

Imperialis Corona, eſt planta bulboſa, cujus flores coronæ in modum caulis ſummum cingunt. B. Keizers-kroon. G. Käiſers-kron. Gall. *Couronne Imperiale*. A. The Imperial Crown.

Impetigo Celsi, idem quod *Lepra Græcorum*, quatuor ſpecies proponit *Celſus*. Minime mala eſt, *inquit*, quæ ſimilitudine ſcabiem repræſentat, nam & rubet & durior eſt, & exulcerata & roditur. Diſtat autem ea, quia magis exulcerata eſt, & varis ſimiles puſtulas habet: videnturque eſſe in ea quaſi bullulæ quædam, ex quibus interpoſito tempore ſquammulæ ſolvuntur, certioribuſque hoc temporibus revertitur. Alterum genus pejus eſt, & ſimile papulæ, ferè, ſed aſperius, rubicundiuſque, figuras varias habens. Squammulæ ex ſumma cute decidunt, roſio major eſt, celerius & latius procedit, certioribuſque etiam, quam prior, temporibus & fit, & deſinit, *Rubra* nominatur. Tertia, etiamnum deterior eſt: nam & craſſior eſt & durior, & magis tumet, in ſumma cute finditur, & vehementius rodit. Ipſa quoque ſquammoſa, ſed nigra eſt, proceditque, & latet & tardat: minus vero errat in temporibus, quibus aut oritur, aut deſinit, neque ex toto tollitur, *Nigræ* cognomen eſt. Quartum genus eſt, quod curationem omnino non recipit, diſtans colore: nam ſubalbidum eſt, & recenti cicatrici ſimile, ſquammulaſque habet pallidas, quaſdam ſubalbidas, quaſdam lenticulæ ſimiles: quibus demptis, nonnunquam profluit ſanguis. Alioqui vero humor ejus albidus eſt, cutis dura atque fiſſa, eſt, proceditque latius. Hæc vero omnia maximè genera oriuntur in pedibus & manibus, atque ungues quoque infeſtant. Idem Impetigo quibuſdam ſonat ac Lichen. B. Ring-worm. G. Zittermahl. Luſit. *Empige*. Gall. *Tigne*. A. Ring-worm or Fetter. Vide *Lepra Græcorum*.

Impetigo *Plinii*, idem quod *Lichen Græcorum*. Gall. *Dartre*.

Imprægnatio, eſt ſpecies imbibitionis, quando res aliis rebus implentur; verbi gratia, ſi tartarus viribus emeticis

ticis ab antimonio impręgnatur: vel quando ſal alcali ab acido liquore ſaturatur: ſed *Impręgnatio* propriè ſumitur, pro conceptu poſt coitum.

Inappetentia, eſt, quando cibus propter fermentum in ventriculo diminutum, vel motum reſpirationis debilem &c. non appetitur. B. **Slappe etens-luſt.** G. **Eckel zu eſſen.** Gall. *Degout.* A. Loathing.

Inauratio, eſt, quando Pilulæ auro foliato obducuntur. Cum nempe Pilulæ in capſula clauduntur, & una cum foliis auri circumagitantur. B. **Vergulding.** G. **das Verguldden.** Gall. *Dorer.* A. To gild Pils.

Incarnantia, & Incarnativa, ſunt medicamenta carnem generantia. Idem quod *Sarcotica.*

Inceratio, eſt miſtio humoris cum re ſicca, per combibitionem lentam ad conſiſtentiam ceræ remollitæ. Gr. ἐγκήρωσις.

Incidentia, idem quod *Attenuantia.*

Incineratio, eſt ignitio, qua corpora vegetabilium & animalium in cineres, igne violentiore rediguntur, nonnulla etiam in ſole ope vitri uſtorii ad albedinem calcinantur, ſive incinerantur, ut antimonium, vitriolum, &c. B. **Aſchmaking.** G. **Aſchmachung.** Gall. *Incineration.* A. Idem.

Incisio, fit vario modo, recta, crucialis, triangularis &c. Vide *Encope.*

Incisores Dentes, idem quod *Primores dentes.*

Incisorii, idem quod *Primores.*

Incisorium, eſt ſcalpellum chirurgicum, quo aliquid præſcinditur; nempe ſi vulnera ſint dilatanda &c. B. **Een Snymes/ Inciſi-mes.** G. **ein Schneidmeſſer.** Gall. *Biſtouri.* A. Cuting knife.

Inclinatio, ab *Inclinare*, eſt, quando liquor tenuis à craſſa ſubſidentia ſenſim effunditur: ut ſucci per ſubſidentiam clari, aut aqua poſt edulcorationes.

Incorporatio, eſt commiſtio, qua ſtatim humida cum ſiccis in unum corpus per formam maſſæ contemperantur, itaque hic non fit lenta nutritio, ſed tantum humoris ſtatim additur, quantum ad corporis miſti conſiſtentiam requiritur, ut fiat veluti paſta, unde & *Impaſtatio* nominari poteſt, in nonnullis *Subactio.* Incorporatæ autem res in calore digeſtorio relinquuntur, ut mutua

tua actione, & paſſione craſin communem nanciſcantur. B. Lyfmakinge. G. Zuſammen backen/ vermiſcht. Gall. *Incorporation.* A. Idem.

Incrassantia, ſive Ecpuctica, ſunt medicamenta; quæ craſſis ramoſiſque partibus prædita, ſe ſuccis tenuioribus & liquidioribus nectendo, per vaſa corporis fluentibus conſiſtentiam craſſiorem & ſtabiliorem ipſis conciliant. B. Dikmakende Medicamenten. G. Dickmachende mittlen.

Incubus, Incubo, & Asthma Nocturnum, Gr. Ἐφιάλτης ab Ἐφιάλλομαι inſilio, hoc affectu correpti in inſomniis, cum ſupini decumbunt, falsò ſibi imaginantur aliquem ventri aut pectori incumbere, ita ut compreſſi ſpirare, loqui vel clamare ſe non poſſe putent, quod ſi expergiſcantur, anxii ſunt, turbati, facie rubentes & calentes, & palpitationibus obnoxii. Porro in ſuſpiria, in vigilias, & miras ſæpe imaginationes de Diabolo, de hoſtibus, de ſpiritu ad coitum ſollicitante, & cæteris incidunt: re autem bene perpenſa, apparet hoc malum leve eſſe, & quæ in ſomno contingunt, ſuffocationem Hypochondriacam æmulari, dum plerumque a ſpaſmo muſculorum abdominalium originem trahit: his enim rigidis reſpiratio non niſi laborioſe & cum ſenſu ponderis incumbentis fieri poteſt, dicitur & *Supreſſio nocturna.* B. Nacht-merry / Mare / Nacht-drukking. G. Der Alp / Mare / Das Nachtmänlein / Schrötle. Gall. *Cochemare*; *Incube*. A. The Night-mare.

Incurvatio, idem quod *Cyrtoma.*

Incus, eſt unum ex oſſiculis in aure interna contentis. Molarem dentem refert & malleum inſtar incudis recipit: dividitur in tres partes, nempe in corpus, & in duo crura, quæ ab auctoribus etiam vocantur, rami, apophyſes, proceſſus: pars anterior & ſuperior corporis lati, craſſi, ſolidi, plani, mobilis, committitur parti poſteriori & laterali capituli mallei, binis tuberculis unoque intermedio cavo præditæ, ſuis duabus cavitatibus cum protuberantia intermedia, articulatione ginglimi, firmata interventu parvorum accretorum nectentiumque ligamentulorum: corpus hoc fere totum in eodem ſulco, in parte ſuperiori, anteriori, media, timpani excavato, unà cum mallei capite collocatur; proceſſuum unus, ſcilicet

licet brevior, latior, craſſior, ad oſtium ſinus maſtoidei, ibidem in parte ſuperiori timpani ope ligamenti ſuſpenſorii tenuis & brevis verſus poſteriora libere ſuſpenditur, & firmatur, ſervata interim mobilitate, & puncto connexionis pro hypomochlio inſerviente; alter vero proceſſus longior tenuior ad finem introrſum incurvus, ſic roſtrum quaſi formans, extremum apicem, ut examinanti accurate conſtat, paulo convexum habens, parallelo ſed altiori ſitu cum mallei manubrio membranæ timpani applicato perpendiculariter deorſum in timpani cavum deſcendens, ad inferiora excurrit, interim timpani membranam non tangit, ſed ab eadem, notabili intermedio relicto interſtitio, ſatis remotus, parte ſuâ extremâ, convexâ, incurvatâ, introrſum verſus poſteriora ſpectat, cui denique docente primo *Fr. de le Boe Silvio* accreſcit latere ſuo anteriori parumper concavo, oſſiculum orbiculare exiguum admodum, dimidiatum gradum milii vix æquans, hinc omnium auditus oſſiculorum minimum, oſſiculi ſtapedis ligamento innexum, hinc minime obſervabile, a *Fontano* ſquammoſum, a *Lindano* cochleare; vulgo orbiculare, & quartum oſſiculum *Silvii* appellatum, ab inventore, ſi ſitus ſpectatur, re verâ eſt in ordine tertium, cæterum vix ullam habet craſſitiem, figuram ovalem, depreſſam, latus poſterius paulò convexum; a *Perrault* perperam pro diffracto apophyſios longioris incudis convexo apice habitum; hujuſque oſſiculi ope articulatur incus cum ſtapede. B. **Het Aambeelt-been.** G. **Das Amboß gleiche beinlein.** Gall. *l'Enclume.* A. Anvile.

Iɴᴅᴇx, *Indicator*, *Salutaris & Demonſtratorius digitus.* G. ſæpe dicitur Λειχανὸς à lingendo, eſt digitus pollici proximus, ſic dictus, quia hoc digito aliquid demonſtratur, ideoque Δεικτικὸς à Δείκνυμι Gr. appellatus. Olim de diebus futuram criſin pronuntiantibus velut indicantibus dicebatur Δάκτυλος. B. **De Wys-vinger / voorſte vinger.** G. **Der Zeiger.** Gall. *le ſecond Doigt*, *le Doigt Indice.* A. The Fore-finger.

Iɴᴅɪᴄᴀɴs, nihil aliud eſt, quam quoddam in corpore ſecundum aut contra ſanitatem obſervatum & deſignatum, cujus gratiâ aliquid fieri dicitur, quod ei conferre debeat. B. **Het aanwyzende van 't gene moet gedaan wer-**

werden. G. Anzeigung. Gall. *Indication.* A. Idem.

INDICANTES DIES, ſunt, qui criſin certis diebus futuram indicant; qui propterea indicantes & contemplabiles dicuntur, & ſunt cujuſque ſeptenarii medii quaterni, ut dies quartus, undecimus, decimus, ſeptimus, vigeſimus quartus. Sed illa enumeratio apud noſtrates non tanti uſus eſt, dum vel medicamentis morbus a ſuo naturali curſu deflectitur, & clymatum varietas magna eſt ab iis, quæ in Græcia: a nonnullis, quamvis temere, jam ex facultate medica exploſa. B. Aanwyſ-dagen. G. Tagen die was anzeigen. Gall. *Jours indicants.* A. Days indicant.

INDICATIO, Gr. Ἔνδειξις. B. Inzicht. Gall. *Indication.* id eſt, quod demonſtrat quid in morbis ſit faciendum: eſtque triplex *Præſervatoria*, Verhoedende/ quæ ſanitatem à morbis præſervat. *Curativa*, Genezende/ quæ morbum jam inductum expellit. Et *Vitalis*, Verſterkende/ quæ vires & victus rationem reſpicit. Scopi à quibus indicationes ſumuntur, trito hoc diſticho comprehendi ſolent:

Ars, Ætas, Regio, Complexio, Virtus,
Mos, & Symptoma, Repletio, Tempus & Uſus.

INDICATOR, eſt unus ex muſculis, digitum indicem extendentibus. Qui ortus a facie exteriori & media Radii, implantatur ſecundo articulo digiti. B. De Gebieder. Gall. *le Muſcle extenſeur propre de l'Index.*

INDICATUM, eſt illud ipſum juvans, ſive id quod indicanti congruit, aut conſequens agendum, ſanitatis reſtaurandæ gratia.

INDICES DIES, vide *Critici Dies.*

INDIGNATORIUS MUSCULUS, eſt muſculus oculum abducens, unus ex quatuor rectis, oculo inſertus ad latus circa parvum angulum. B. De verontwaardiger ſpier. G. Der abfuhrende augen mauß. Gall. *Muſcle Abducteur ou Droit externe.* A. The diſcontent brawn.

INDURANTIA, vide *Sclerotica.*

INDUSIUM, idem quod *Amnios.*

INEDIA, eſt abſtinentia à cibis, vel totalis, vel partialis, ſic ut minus ſolito comedamus. B. Ontrekkinge van ſpyze. G. Mangel an nahrung/ hunger. Gall. *Abſtinence de manger, Diete.* A. Abſtaining from meat.

INFIMUS VENTER, vide *Abdomen.*

INFLAM-

INFLAMMATIO, vide *Phlegmone.*

INFLATIO, eſt partis alicujus, à flatibus diſtenſio. Gr. Ἐμφύσημα & Ἐμπνευματωσις. B. Opblazinge. G. Auffblaſung. Gall. *Enflure Bourſoûflure.* A. A puffing upp.

INFRASCAPULARIS MUSCULUS, ſive SUBSCAPULARIS & IMMERSUS dicitur, à ſcapulæ inferiore latere, carnoſus latuſque defertur, atque in ligamento tertio humeri finem ſuum aſſequitur, ſed tendine cæteris latiore. B. Onderſchouderblads ſpier. G. Der unter ſchulterbeins mauß. Gall. *Muſcle ſous-ſcapulaire.*

INFRASPINATUS MUSCULUS, ſive SUPRACAPULARIS SECUNDUS, ſub ſpina ſcapulæ ex tota ſuperficie externa profectus, cum ſupraſcapulari ſecundo carnoſus & craſſus, brevi latoque tendine in humeri ligamentum, quod numero quartum conſtituunt, excurrit. B. Ondergraatſpier/ Bovenſchouderblads ſpier. G. Der uberſchulterbeins mauß. Gall. *Muſcle ſous-Epineux.* A. Idem.

INFUNDIBULUM, ſeu ENCHYTA, vulgo *Tritorium*, eſt vas tranſmittens in ſummitate latum; quod paulatim in fiſtulam cuſpidatam deſinit: ex metallo fabricatur vel ex vitro. Gr. Χοανη. B. Een Tregter / Tremelle. G. ein Trechter. Gall. *Un Entonnoir.* A. A Tunnel; Funnel.

INFUNDIBULUM CEREBRI, Πύελος, Ληνὸς *Herophilo.* Idem quod *Choana.*

INFUNDIBULUM RENUM, eſt pelvis, qua ex renibus, ad ureteres & veſicam urina tranſit. B. Bekken. G. Nieren becken. Gall. *Baſſin.* A. Baſin.

INFUSIO, eſt extractio virium ex ipſis Medicamentis, per liquorem convenientem facta: cum vel abſque igne, quæ ſi purgans fuerit, unica vice abſorberi poteſt, cui propriè nomen competit. Sumitur etiam pro cunctis medicamentis, quæ per certum tempus infunduntur, quæque foris applicantur. Gr. Ἀποβρεγμα. Dicitur & *Maceratio* vel *Dilutum.* B. Een afweikſel. G. das Einſchencken/ ein Tranck. Gall. *Infuſion.* A. Idem.

INFUSUM, idem quod *Infuſio.*

INGREDIENTIA, dicuntur varia ſimplicia, quæ unicum compoſitum conſtituunt.

INGUEN, Gr. Βουβών, dicitur ille locus à flexu femoris ad pubem. B. De lieſſen/ heupen / eigeniſſe. G. das

Untertheil des leibes wo die Heiddrüſen ſeyn / der Schmerbauch / die ſcham am leib. Gall. *l'Aine*. A. The groine.

INGUINALIS, vide *Aſter*.

INJECTIO, in genere notat liquidi medicamenti ope ſiphonis in vulnus, vel ulcus, vel aperturam quamcunque, infuſionem. B. **Een Inſpuyting**. Gall. *Injection*.

INJECTIO INTESTINALIS, idem quod *Clyſter*.

INIUM, eſt initium medullæ oblongatæ, quod juxta aliquos eſt ſenſorium commune, quaſi ſenſationes ſive ſpecies ab organis externis exceptæ, ibi per nervos deferuntur, ab ἶν fibra, eo quod fibræ nervoſæ ibi loci tanquam in camera, & loco communi terminantur. B. **Het begin van 't lange merg**. G. der anfang des Marcks un Ruckgrad. Gall. *le Commencement de la Mouelle du dos*. A. The beginning of the oblongate marrouw.

INNOMINATA OSSICULA, vide *Cuneïformia*.

INNOMINATA GLANDULA OCULI, vide *Caruncula Oculi*.

INNOMINATA TUNICA OCULI, eſt tendinum à muſculis, oculos moventibus, ſubtilis quædam expanſio, ad corneæ membranæ circumferentiam uſque producta, vide *Adnata Tunica*. B. **De ongenoemde oog-rok**. G. das ungenante augen häutlein. Gall. *Tunique tendineuſe ou Albuginée de l'Oeil*. A. Tunicle Innominate of the eye.

INNOMINATUM OS, aliis *Os Coxæ*, vel *Ilium*, ad latera oſſis ſacri eſt, conſtans ex tribus oſſibus, *Ilio*, oſſe *Pubis & Iſchio*, per cartilagines junctis, uſque ad ſeptimum annum, ex triplici linea diſtinctum apparent, ſed adultis in unum os coaleſcunt. B. **Het ongenoemde been**. G. das ungenante Bein. Gall. *l'Os innominé*. A. The innominate bone.

INNOMINATUS HUMOR, ſive inſitus, eſt humor ſecundarius à Veteribus dictus, ex quo corpus nutriri putabant. Erant enim iſti humores nutritii quatuor: *Innominatus*, *Ros*, *Gluten*, *Cambium*. B. **De ongenoemde vocht**. G. Die Ungenante feuchte. Gall. *Humeur innominée*. A. The Innominate liquor.

INOSCULATIO vide ANASTOMOSIS.

INQUIETUDO, eſt ea conditio corporis humani, qua ſeſe hinc inde movent ægri de latere in latus, brachia

attollentes, pedes & femora ad nates trahentes, modo in ventrem, modo ſupini decumbentes, jam ſedentes in lecto, jam ſurgentes ob teneritudinem, inflammationis initium, dolorem in muſculis lumborum, cervicis, & artuum orta. Hæc vero Inquietudo evenit vel initio febrium, vel etiam toto tempore, quo febris urget; eſt quoque ordinarium in ea febre ſymptoma, quam malignam ſive peſtem vocant. Dolores etiam graves ad ſe trahunt Inquietudinem: imprimis vero Cardialgia, Colica & Nephritis. Porro cum delirio ſæpe eſt inquietudo, ſed nuſquam magis, quam ubi Mors in propatulo eſt, atque ægri ſenſim moriuntur, viribus adhucdum aliquando ſuperſtitibus. Gr. Ταραχὴ. B. **Woelentheid**. G. **Unruß**. Gall. *Inquietude*. A. Unquietnes.

Insania ſive Amentia, eſt imaginationis & judicii depravatio, ſumitur etiam pro *Mania*, vide ſuo loco. Gr. Παραφροσύνη. B. **Gekheid/ Dolheid / Onzinnigheid.** G. **Unſinnigkeit/ dollheit/ taubſucht.** Gall. *Folie*, *Phreneſie*.

Insertio, in Anatomicis denotat Tendinis Muſculi loco alicui infixionem, in quo finem habet. B. **Inplanting.** Gall. *Inſertion*.

Insessus, ſeu Encathisma, eſt balneum ventri, inferioribuſque partibus dicatum, cui æger ad umbilicum uſque inſidet. Habentque tales inſeſſus uſus varios, qui nonnunquam ad dolorem ſedandum, interdum ad emolliendum, vel flatus diſcutiendos, & non raro ad menſes ciendos, parantur. Vide *Balanæum*. B. **Een Bad daar men in zit.** G. **ein Bad.** Gall. *Bain.* A. A. Bath.

Insolatio, eſt, quando res fermentandæ aut macerandæ ſolis calori exponuntur.

Inspiratio, Gr. Εἰσπνοὴ, & Ἐμπνευμάτωσις, eſt inductio aëris in pulmonem per os, nares, & aſperam arteriam: quæ fit ob dilatationem Thoracis per muſculos intercoſtales coſtas ſurſum in medio arcus ſui trahentes, dein per diaphragma in abdomen impulſum, & ex convexo planius redditum, unde Thorace capaciore facto, Aer ſua gravitate ingreſſus Pulmonem, illum implet, undique extendit, veſiculas explicat, ſphæricas reddit, & ſanguinis circulationem per vaſa pulmonalia liberam facit certis temporibus, &c. B. **Inademing.** G. **Das athem**

hem ziehen / athem holen. Gall. *Inſpiration*. A. Idem.

Inspissatio, eſt, quando liquida materia evaporando in maſſam tractabilem & conſiſtentem redigitur. Gr. Πύκνωσις. B. Verdikkinge. G. Dickmachen. Gall. *Epaiſiſſement*. A. Idem.

Insuccatio, eſt quando aloë &c. in ſucco violarum, roſarum &c. inſpiſſatur.

Insultus, eſt primum paroxyſmi tempus, quo morbus in ægrum ſubito quaſi inſilit. B. Het aanval der ziekte.

Integumentum, ab Anatomicis vocatur quodcunque externum alicujus partis operimentum eſt; ſic corporis integumenta univerſalia ſunt cuticula, Nervorum papilliforme reticulum, cutis, panniculus adipoſus. Particularia ſunt, uti membrana quævis, quæ muſculum inveſtit &c.

Intellectus, Gr. Νοῦς & Σύνεσις, eſt ipſa mens humana, vel in illa aliquis habitus, quo omnia objecta, circa quæ ſe exercet, percipit. B. Begrypp / verſtant. G. Der Verſtand. Gall. *Entendement*. A. The underſtanding.

Intemperies ſeu Dyscrasia, & Acrasia, eſt morbus, qui in qualitatum corporis inconvenientia conſiſtit, eaque vel Manifeſta eſt vel Simplex, vel Compoſita; Simplex eſt quando una qualitas peccat; ut intemperies calida, aſpera, rara, dura, acida, ſalſa &c. Compoſita eſt, ubi plures qualitates in vitio ſunt: ut intemperies calida & ſalſa, frigida & acida &c. Intemperies occulta eſt quæ oritur à qualitatibus venenatis, ut ex aëre, animalibus venenatis &c. ex aëre provenit, quando nempe nitrum aëreum, ab aquis ſtagnantibus putridis, diurnis ſiccitatibus, terræ motibus &c. contagioſum evadit; unde febres malignæ, peſtilentiales & peſtes ipſæ naſcuntur: Sublatis quippe vaporibus, id quod reliquum eſt (propter elementum ſulphureum & ſalinum) fœtorem contrahit, unde & aër ejuſque nitrum à temperie & κράσει optima deſciſcit & degenerat: idque ſimiliter ex terris ſiccis fieri cenſeo: particulis enim aqueis in altum evectis accreſcunt ſulphureæ & tandem ſalinæ particulæ, quæ nitrum aëreum ita aculeatum reddunt, inſtar veneni arſenicalis, Mercurii ſublimati, aut aquæ ſtygiæ, quæ inſpirata ſanguinis maſſam coagulant, erodunt, ſpirituſ-

 que

que avolare faciunt: unde anginæ, pleuritides, bubones &c. producuntur. B. Ongematigheit/ ongetempertheit. G. Unmåſſigkeit/ ein boſer zuſtand. Gall. *Intemperie.* A. Unſeaſonablenes, Untemperantnes.

Intentio, idem quod *Indicatio.*

Intercalares Dies, ſive intercidentes, & ab aliis provocatorii dicti, ſunt, in quibus vel ob vehementiam paroxyſmi, vel ob cauſam externam, corpus & ſucci irritantur ad intempeſtivam expulſionem præſtandam: Tales ſunt dies tertius, quintus, nonus, decimus tertius, decimus nonus. Sed illa enumeratio apud saniores Medicos evanuit. B. Tuſſen beyden komende dagen.

Intercidentes Dies, idem quod *Intercalares.*

Intercolumne, idem quod *Diapegma.*

Intercostales Musculi, in utroque latere viginti duo ſunt, undecim externi & totidem interni: Omnes coſtis intertexuntur. Fibras habent obliquas, & invicem inſtar X ſeſe interſecantes. Externi oriuntur à ſuperiorum coſtarum inferioribus partibus, & obliquè verſus poſteriora deſcendentes inſeruntur in inferiorum partes ſuperiores. Interni è contra. B. Tuſſchen-ribbige ſpieren. Die måuſlein zwiſchen den rippen. Gall. *Muſcles Intercoſtaux.*

Intercostalis Nervus, eſt nervus pari vago à medulla ſpinali acceſſorius, qui & in abdomine per omnia viſcera ſpargitur, & cum carotide interna cerebrum ingreditur, conjunctuſque cum pari tertio & quinto oculos petit. hinc ipſo in cervice læſo, viſus animali perit, uti demonſtravit *Petit in l'Hiſt. de l'Acad. Roy. An.* 1727. B. De tuſſchenribbige zenuw. G. Die ſehnen zwiſchen den Rippen. Gall. *Nerf Intercoſtal.* A. The Intercoſtal nerve.

Intercurrens, vocatur Febris continuæ quædam ſpecies, quæ certis annis variat, & modo diverſa eſt a febribus iſto anno graſſantibus, ſive fuerit mitis vel ſæva, unde inter febres iſtius anni ſtationarias modo huc & illuc intercurrit.

Intercus, vide *Anaſarca.*

Interfæmineum, idem quod *Perinæum.*

Intermissio Febrium, vide *Apyrexia.*

Intermittens Febris, dicitur, quando per unum

num vel plures dies febris plane intermittit, quæ poſtea redit; eaque tunc eſt *Quotidiana*, *Tertiana*, quibus nonnulli *Quintanam* addunt. B. Afgaande Koortſ. G. Fieber das da ablaſſet / und eine zeitlang inne hält. Gall. *Fievre Intermittente*. A. An Intermittent Feaver.

Intermittens Morbus, eſt, qui quibuſdam temporis periodis affligit & remittit. B. Tuſſchen lating / gaande en wederkomende ziekte. G. Ein zeitlang blaſſender kranckheit. Gall. *Maladie Intermittente*. A. A intermittent diſeaſe.

Internodium, eſt digitorum oſſium mutua colligatio, articulatio & ordine ſucceſſio. B. De tuſſchenknopingen. G. das biſslein ſo zwiſchen zweyen gelencken iſt. Gall. *l'eſpace qu'on trouve dans les jointures des doigts*. A. Internodation.

Internodium, inter Vegetabilia eſt, quod inter artus vel genicula medium intercedit. Gall. *l'eſpace entre deux nœuds dans les cannes*, *dans le Tuyau de Blé &c.*

Internuncii Dies, vide *Critici Dies*.

Interossei Musculi, ſive Abductores, ſunt ſex in ſpatiis metacarpi, tres exteriores & tres interiores, qui cum vermicularibus coëuntes, per latera exteriora & interiora digitorum incedunt, tendineſque ſuos ad tria internodia extendunt, extenſioni aliquantulum inſerviunt. Externi palmæ incumbunt, interni volæ inter metacarpi oſſa. Ita in pede decem habentur *Abductores interoſſei*, à pedis oſſibus nati, & ſpacia Metacarpi replentes. Externi vel interni ſunt, illi tendine lato ad primum digitorum internodium per latera aſſurgunt; hi ad ſecundum internodium: nonus vero ad pollicis, ad minimi digiti adductionem decimus inſervit. B. Tuſſchenbeenige ſpieren. G. die Mäuslein zwiſchen der beinen. Gall. *Muſcles Interroſſeux*. A. Brawn's between the bones.

Interpassatio, dicitur de ſacculis ſeu fomentis ſiccis, idemque eſt quod *Interſuere*, ne materia incluſa conglomeretur, cujus rei gratiâ quoque Goſſypio pulveres ſuſcipi ſolent. B. Tuſſchen-naeping. G. Zwiſchennath.

Interscapularia, ſunt cavitates inter ſcapulam & vertebras.

Interscapulium, eſt proceſſus ſcapulæ in gibba ſcapulæ parte, qui vulgo dicitur ſpina.

Intertrigo, vel Attritus, Gr. Ἐκτρίμματα, eſt partium ano vicinarum ſeu partium inter femora ſitarum, excoriatio, vel pelliculæ abraſio à motu vehementiori, præcipuè equitatione orta. Frequenter id evenit infantibus, ut cuticula in coxis à vera cute ſeparetur & quaſi abradatur, atque dolor eo loci excitetur, qui infantes inſomnes atque inquietos reddit. Gr. Δάρσις à Δέρω excorio. B. Ontvelling / Smertſel / blik aars. G. Abgeſchabene haut. Gall. *Ecorchure.* A. A Galling in the Skin.

Intestina, vide *Enteron.*

Intubus & Intubum, eſt Endivia, Gr. Σέρις: *Intubum* Latini vocarunt à cavo tubæ ſpecie caule, vocatur etiam *Seris* & *Seriola*, Vide *Endivia.*

Intumescentia, idem quod *Tumor.*

Inula Campana, vide *Helenium.*

Invertentia, medicamenta ſunt; quæ aciem ſtimuli infringunt, ita ut abeat in aliam naturam, figuramque; ſic acerrimum acidum invertit acerrimum alcali in naturam mixtam, non acrem.

Involucrum Cordis, vide *Pericardium.*

Jonthus, ſive Varus, vocatur etiam Ἀκνή, quoniam hujuſmodi tubercula potiſſimum in ætatis vigore oriuntur. Eſtque tuberculum parvum, durum, & calloſum, in faciei cute excitatum, ab ὄνθος fimus, quia, faciem deturpat & fædat. Alii ab ἄνθος flos, eo quod circa ætatis vigorem effloreſcit, deducunt. B. Een werte / vlek. G. Venus Blumlein / ſchwartze flecken. Gall. *Bouton*, *le Tac.* A. A Spot.

Jovis Barba, Sedum majus appellatur, quod ſcil. nonnullis locis plebis animos jampridem invaſerit opinio, non feriri fulmine domum, in cujus tegulis vireat: hinc noſtris B. Donder-baard / quoniam Jupiter Rex fulminum eſt. Vide *Barba Jovis.*

Jovis Flos, vocatur Crocus, propter ſplendorem, fulgoremque.

Ipecacuanha, Braſilienſium, eſt radix officinalis longa, tenuis, flexuoſa, nodoſa, multis exiguis porulis aſpera, extus ruffa, intus pallida, ſaporis amari, nauſeoſi: eſt validum purgans & adſtringens, vel potius emeticum mitiſſimum & tutiſſimum; & in dyſenteria probatum ſpecificum & famoſum, uti & in reliquis hæmorragiis:

ragiis: non adeo certe ſpecificum in illis caſibus, quin ſumma cum cautela & prius bene cognita cauſa mali exhiberi debeat: vocatur quoque Hipocacuanha. Gall. *Mine d'or, Beconguille. Luſit. Cypo de Cameras.* A. Braſilian Root.

Irio ſeu Irion, Gr. Ἐρύσιμον, Viri docti *Trionum* legendum eſſe cenſent. Latini ab irruendo derivant, quod igneâ vi & fervido ſapore irruat in guſtum: nonnulli à voce *Iris* deducunt, quia ſummitates in modum iris incurvantur. B. Herik / wilde Moſtaart. G. Weg-ſenff / Hederich / wilder-ſenff. Gall. *Tortille, Tortelle, Velar.* A. Hedge-muſtard, Bank-kreſſes.

Iris, duplex eſt Noſtras & Illyrica, prior habet folia pedem unum vel ſeſquipedem longa, duos digitos lata, rigida, ſtriata, acuta: intra hæc oritur caulis duos circiter pedes altus, rectus, rotundus, pulviſculo farinaceo obductus, in tres vel quatuor ramos diviſus: flos liliaceus monopetalus, ad exortum veluti infundibuliformis, & in ſex partes ampliatus, quarum tres partes ſurſum, tres vero deorſum ſpectant: piſtillum e fundo floris ſurgit, tribus petalis inſtructum fornicatis, & partibus florum deorſum inflexis, ita incumbentibus, ut palati cujuſdam ſpeciem præ ſe ferant. Ovarium ex fine pedunculi natum fit fructus oblongus, trigonus, fœtus ſeminibus obrotundis: radix oblonga, craſſa, flexilis, carnoſa, repens, tuberoſa, digitum craſſa, paululum compreſſa, externe coloris rubicundi, flaveſcentis aut griſei, interne albi, ſaporis amaricantis, acris, ſubpinguis, odoris fragrantis & violacei: creſcit hæc planta in pratis & arvis: Iris florentina parum ab hac differt; habet enim hæc folia anguſtiora, & flores albos, ſed viribus valde differt Iris noſtras ab Illyrica. Planta ab arcus cœleſtis ſimilitudine, qua florum folia incurvantur, nomen ſortitur, quam flores ejus repræſentant. In quibuſdam codicibus habetur ἱερὶς, & vertitur ideo *Conſecratrix*, quod in ſacrificiis, purificationibuſque ſuis Antiquitas Iride ſit uſa. Aliis οὐρανία cœleſtis, quod cœleſtis arcus ſpecie & modo floreat. Aliis θαυμαστὸς admirabilis, eadem ratione qua à Poëtis ille cœleſtis arcus Thaumantias dicitur, genus, originemque illi ex admiratione novæ rei, rudi adhuc ſæculo, ut primus Plato indicavit, aſſignantibus Antiquis.

B. Liſch. G. Gilgen / viol-wurtz / Himmel-ſchwertel. Gall. *Iris*, *Glayeul*, *Flambe*, *Fleur de lis*. A. Flower de Luce.

Iris, in oculo vocatur circulus ille varie coloratus, in medio perforatus, qui anterius in oculo, ubi cornea pellucida eſt, conſpicitur? Eſt hæc autem productio piæ matris nervum opticum involventis, quæ expanſa pro capacitate bulbi oculi, anterius ubi cornea pellucida eſt, ab illa introrſum reflectitur, & ob arterias, venas, vaſa lymphatica in cavum corneæ hiantia, tam emittentia quam abſorbentia, infinitoſque nervos ſuos, quaſi radiis totidem centrum petit, quæ in limbum orbicularem muſculoſum pariter deſinunt, quibus utriſque amplitudo & figura pupillæ definitur, dum ſe contrahunt vel relaxant. Vocatur pariter *uvea*. B. De regenboog / het kroontjen. *Iris*, eſt etiam circulus niger, qui papillam ambit. B. De Boog. G. Das Krönlein umb den augapffel. Gall. *l'Iris*. A. Thebowe of the eyewith divers colours.

Isatis, eſt planta, quæ habet caules tres pedes altos, minoris digiti craſſitie, rotundos, rigidos, politos, rubicundos, in ſummitate in multos ramos diviſos, habentes multa folia ſine ordine diſpoſita, oblonga, lata, ad cynogloſſum accedentia, polita, ſucculentiſſima: flores ſunt exigui, quadrifidi, flavi, in crucem diſpoſiti, pedunculis exiguis adhærentes: poſt florem, ſequitur ſiliqua compreſſa, oblonga, linguam exprimens, coloris nigricantis, quæ intus recondit duo ſemina plerumque oblonga: radix longa, alba, lignoſa, in inferiori parte minor, quam in ſuperiori, ſaporis amari & adſtringentis: hæc planta magna cura colitur in regionibus calidis, quâ lintea, lana, &c. cæruleo colore ſufficiuntur, fortè ab ἰσάζω æquo, complano, quod vim habeat tumores æquandi; quidam *Glaſtum* olim fuiſſe putant, nunc *Guadum*. Hinc noſtris Belgico idiomate Glas / ſive vitrum. Barbari depravata voce *Oſatim* appellant. B. Weed. G. Weyde. Gall. *Gueſde*, *Paſtel*. A. The plant woad.

Isatodes, eſt bilis cærulea, quæ glaſtum ſive iſatidem colore refert, ex ἰσάτις glaſtum, herbæ nomen, & εἶδος forma. B. Blaauwe gal / weed-koleurige gal. G. Blawe Gall. Gall. *Bile verte*. A. Blew bile.

Ichæma, ſunt medicamenta ſanguinem ſiſtentia, quæ emplaſtica, aſtrictoria, refrigeratoria, vel exſiccatoria ſunt,

ſunt, vel meatus vaſorum apertorum claudunt, vel ſanguinis fluiditatem & motum vehementiorem imminuunt, vel ſiſtunt. Ab ἰσχύω valeo, cohibeo, & αἷμα ſanguis. B. **Bloed-ſtoppende middelen.** G. **Blut-ſtoppende mittel.** Gall. *Remedes, qui étanchent ou arretent le Sang.* A. Blood-ſtopping medicines.

Ischæmon, eſt graminis ſpecies, a Thracibus primum inventa, quâ ferunt ſanguinem ſiſti; alii per antiphraſin contrarium ſcribunt, quod ejus ſpica naribus indita ſanguinem potius proliciat, ab ἴσχω ſiſto, contineo, & αἷμα ſanguis.

Ischas, eſt ficus ſiccatus; dicitur quaſi ἴσχνας ab ἰσχναὶ arefactum, ſiccatum eſſe, ita vocatur etiam *Apios*, quod ejus radix exſiccatum ficum referat. Vide *Apios*.

Ischias, eſt arthritis coxendicis, ſedem ſuam circa articulum oſſis femoris cum Coxendice in ligamentoſis partibus habens, ab ἰσχίς lumbus, ὀσφὺς *Heſychio*. B. **Heupe-gicht.** G. **Hüfftwehe.** Gall. *Sciatique, Goute Sciatique.* A. A The Sciathica or Hyp-Gout.

Ischium, eſt coxa, ſive coxendix, ab ἰσχύω ſuſtineo, contineo; ſedentes enim ſuſtinet. B. **Heupen-been.** G. **Das hufftbein.** Gall. *l'Iſchium, l'Os de la Hanche.* A. The hip, Huckle bone.

Ischophonus, eſt vox gracilis, ex ἰσχνὸς gracilis, & φωνὴ vox. B. **Kleine ſtem.** G. **Kleine ſtim.** Gall. *qui a la voix greſle.* A. A Smal voice.

Ischuretica, ſunt medicamenta quæ urinam ſuppreſſam emingi curant, ab ἰσχὺς validus & ῥέω fluo. B. **Pis ontſtoppende dingen.** G. **Harn treibende mittel.** Gall. *Remedes contre la ſuppreſſion d'Urine.*

Ischuria, eſt duplex *Vera* vel *Notha*. *Vera* eſt, quando urina in veſica hærens emingi nequit, quamvis æger perpetuo mingendi deſiderio laboret, hic circa pubem tumor dolorque circumſcriptus oritur, verum cathetere immiſſo prodit urina. *Notha* eſt, quando vitio renum vel ureterum nulla urina ad veſicam mittitur, nec dolor, tumor, nec conatus mingendi adeſt, ſed vel urina non ſecernatur in renibus, vel ſecreta, ob impeditum exitum, readmiſceatur ſanguini. Quod in veſicæ aut renum calculo, in obſtructione arteriarum renalium vel ureterum, vel urethræ à pituita aut concreto ſanguine,

aut hærentibus lapillis, contingit. Etiam in ſudoribus, vomitu, vel alvi fluxu copioſis: imo in imbecillitate, paralyſi veſicæ aut penis, delirio, apoplexia, lethargo &c. locum habet, ab ἴσχω cohibeo, & οὖρον urina. B. **Pis-opſtopping / opſchorting der pis.** G. Verhaltung und hinterbleibung deſs Harns. Gall. *Suppreſſion d'urine.* A. A ſtoppage of the urine.

Isopyrum, non dicitur, quod ἴσον ſit τῷ πυρῷ, quod triticum æmuletur, aut tritico ſimile ſit, ſed ἀπὸ τοῦ πυρὸς, quod florem edat flammæ ſimilem, ob flammeum rutilantemque colorem, nec non formam, ſic vocatur aquilegia, flos conſtantinopolitanus &c.

Isthmus, eſt ea pars, quæ inter os & gulam ſeu guttur in modum iſthmi interjacet. B. **Een engte.** Item, Interſepimentum vel Diſcrimen narium: Interfinium *Iſidoro.* Imbrex narium *Arnobio* ſcitè dicitur. Item Ἴσθμιον, Στυλὶς, Κίων, Διάφραγμα, &c. B. **Middelſchot der neusgaten.** G. Band der naſs löchern. Gall. *l'Iſthme ou la cloiſon du Nez, ou du Palais.* A. The ridge or meddle part of the noſtrils.

Ithmoidea Ossa, vide *Ethmoides.*

Itinerarium, eſt inſtrumentum chirurgicum, lithotomis in uſu, quod urethræ intruſum, crenatum eſt, ut cum certitudine inciſio in eo fiat. Vide *Catheter.* B. **Een tintel-yſer / provet / hol-kele.** G. ein Harn ſucher / Wundeiſen. Gall. *Conducteur ou ſonde Cannelée.* A. A probe.

Iva Arthetica ſeu Moschata, eſt Chamæpytis, *Ajuga*, ſive *Abiga*, Latinis dicitur. Invenitur & *Ibiga* vocari, quod nomen ferè ſervant Illyrici, hinc abjectis duabus literis *i* & *g* fit *Iba*, & ab *Ajuga* abjectione literarum *a* & *g*, *Iva* manavit in vulgi nomenclationem. Vide *Abiga.*

Juba, eſt arundinacea coma effuſa, qualis eſt in milio.

Judaicum Bitumen, vide *Aſphaltum.*

Judaicus Lapis, olivæ ſpecie oblongè rotundus, tener, ſtriis ſecundum longitudinem diſcurrentibus & æquidiſtantibus arte, ac ſi (torno ſc.) factæ eſſent; colore eſt ſubcinereo, duritie ſilici vix cedente, fractus, intus glaber eſt & politus, reperitur in Judæa, unde & no-

nomen accepiſſe videtur, imo & ex Sileſia huc adfertur. Alii putant medullam ſeu cor eſſe lapidis dunenſis, ſive arenacei. Majores vocant maſculos, minores vero fœminas. In Nephritide ſæpe præſcribitur. B. Joden-ſteen. G. Juden-ſtein. Gall. *Pierre Judaique.* A. The Judaick-ſtone. Dicitur *Aëtio* lapis Syriacus; aliis phrenicites, Tecolithos. Arab. Hager alieudi, & Agiar Aliheud.

Jugale Os, idem quod *Zygoma.*

Juglans, eſt arbor nucifera, ſic appellatur quaſi *Jovis Glans*, ob nucis præſtantiam & excellentiam vocatur: Gr. Διὸς βάλανος, Κάρυον βασιλικόν. Porro Regia nux & *Perſica.* B. Walnoot / Okker-noot. G. Welſch-nuſs / wal-nuſs. Gall. *un Noyer.* A. Wal nut tree.

Jugularis Vena, eſt illa quæ juxta jugulum cranium petit, tam interna, quam externa. B. De krop-ader. G. Die Halſs-ader. Gall. *Veine jugulaire.* A. The Throate Veine.

Jugulum, idem quod *Furcula.*

Jujubæ, eſt prunorum ſpecies, extus rubræ ſunt, dulcem habentes ſaporem; arbor prunum vix ſuperat, folia habet parva, & ſerrata, ex Italia fructus nobis adferuntur, qui in pectoris morbis uſui ſunt. B. Jujuben / borſt-pruimen. G. Bruſt-beerlein. Gall. *Jujubes.* A. The jujube-Tree. Dicuntur & *Ziziphæ.*

Julap, vide *Julepus.*

Julapium, idem quod *Julepus.*

Julep & Juleb, vide *Julepus.*

Julepus, eſt medicamentum liquidum internum ſapore gratum & perſpicuum, ex liquore idoneo cum ſyrupo vel ſaccharo ex tempore ſine coctione mixtum, in tres quatuorve doſes ad alterandum vel refrigerandum compoſitum. Conſtat communiter ex libra una & ſemiſſe aquæ hordei, vel ex aquis deſtillatis, rariſſime vino, ex ſyrupo refrigerante ribeſiorum, berberorum, violarum &c. frequenter aliquot guttæ ſpir. ſulph. vitrioli, ſalis &c. ad gratum ſaporem admiſcentur. *Juleb*, unde *Julepus*, nomen Perſicum eſt, idemque ſonat quod potio dulcis *Arabibus*, vox julebi à ſyrupis non diſtinguitur. B. Een koel-drank. G. ein Kühl-tranck. Gall. *Julep.* A. Idem.

Julus, Juli, ſunt folia primum erumpentia. B. de Eerſte

Eerſte uitbreekende bladeren. G. Die erſte auſchieſende blätter. Gall. *Chaton.* A. Leafs firſt breaking aut. Strictè *Julus* tam Gr. quam Lat. eſt quod in corylo compactili callo racematim cohæret, & veluti prælongus vermis, ſingulari pediculo penſile nititur, & fructum præcedit. B. Bloeyſels voor de vrucht. G. Die Bluſt an haſel ſtauden. Gall. *Chaton de noyer.* A. Long Flowers called catkins.

Junctura, idem quod *Diarthroſis.*

Juncus, Eſt planta, quæ creſcit in paludibus, aut juxta aquas, habetque plures caules vel tubos duos pedes altos, ſatis craſſos, rigidos, acutos, cortice denſo obductos, & medulla ſatis dura & fungoſa plenos: & a radice tunicis folioſis rubris, ad pedis altitudinem inſtructos; flos roſaceus eſt, ex cujus meditullio ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu capſulam plerumque trigonam, trifariam dehiſcentem, ſeminibuſque fœtam ut plurimum ſubrotundis. Gr. Σχοῖνος, à jungendo, quod viminum in modum jungat, vinciatque. B. Bieze/ Matten. G. Bintzen/ Binſe. Gall. *Jonc aigu.* A. Rushe.

Juniperus, Eſt arbuſcula, cujus truncus tenuis & cortice aſpero obductus: lignum eſt compactum, durum, albeſcens & ſubinde rutilans, ſaporis nullius, nec manifeſti odoris, niſi fricetur durius, aut accendatur: valde ramoſa eſt, habetque folia parva, anguſta, acuta, dura, ſpinoſa, ſemper virentia: flos amentaceus pluribus nempe foliolis apicibus donatis conſtans: fructus autem ſeu baccæ rotundæ per maturitatem nigricantes, includentes ſub tenui pellicula pulpam, in qua tria oſſicula dura, ab una parte convexa, ab altera plana reperiuntur: ſunt ſaporis ſubdulcis, ſubacris adſtringentis, & reſinoſi, odoris fragrantis. Gr. Ἀρκευθὶς, & Ἄρκευθος, eſt Arbor baccas ferens, dici putant, quod juniores & novellos fructus pariat; ſola enim ferè arborem fœtus in biennium prorogat, qui ne matureſcunt quidem, novis ſupervenientibus. Vide *Arceuthos.* B. Jenever Boom. G. Kramet-baum / Wach-holder-baum / Wach-holder-ſtande. Gall. *Genevrier ou Genevre.* A. Juniper-tree.

Junonis Rosa, eſt Lilium, veteres Græcorum Poëtæ fingunt è Junonis lacte reſperſa terra natum lilium. Namque cum Hercules puer, quem ex Alcmene ſuſtulerat Jupiter, Junonis dormientis uberibus admotus eſſet,

&

& lacte repleſſet, poſt ſuctum digreſſus mamma lacte copioſè profluxit. Quod in cælo a puero vago & incerto ſuctu perfuſum eſt, lacteam effecit viam: quod humi ſparſum eſt *Lilium* Lacteo flore nitens creavit; unde *Roſa Junonis* dictum.

JUPITER, per Jovem Chymici ſignificant *Stannum*, putant quoque ex planeta Jove influentias fieri in certa ſublunaria corpora; ſed hæc potius mera figmenta quam veriſimilitudines ſunt. B. Tin. G. Zinn. Gall. *Etain.* A. Pewter, Tinn.

JUSQUIAMUS, idem quod *Hyoſcyamus.*

JUVANS, AUXILIUM, ſeu REMEDIUM, idem quod *Indicatum.*

JUXTANGINA, eſt Anginæ ſpecies, quæ dicitur *Cynanche*, vide ſuo loco.

IXIA, idem quod *Cirſos*, ſive *Varix.*

IXIÀ & IXINE, eſt Cardui ſpecies Chamæleontis nomine: dicitur quoque quibuſdam in locis ἰξὸς, hoc eſt, viſcum, hoc enim ad ejus reperitur radices, quo pro maſtiche utuntur mulieres.

K.

KALI, Eſt planta quæ ad altitudinem trium circiter pedum creſcit, ſi bene colatur, multum ſe extendens, hebetque ramos longos, rectos, ſatis craſſos, rubicundos: folia ſunt longa, anguſta, craſſa, carnoſa, acuminata, ſucculenta, flos roſaceus polypetalus Tournefortio, aliis apetalus, fructus globoſus, membranaceus, fætus ſemine unico in cochleæ formam intorto, in centro calicis: tota planta habet ſaporem ſalis, creſcit in regionibus calidis, præſertim circa mare rubrum. eſt herba marina, vocatur & *Alkali*, & interdum *Salicornia*, ex cujus cineribus ſal elicitur, ex quo vitrum, ſapo, &c. componitur. Kali & Alcali nomina ſunt Arabica. B. Krabbe quaad. G. Glaſs-wurtz. Gall. *Soude ou la Marie.*

KEIRI vel CHEIRI & CEIRIM, eſt vox Mauritana idem quod *Leucoion.*

KERMES, *Chermes*, *Coccus Infectoria*, *Granum & Coccus Baphica*, *Granum Tinctorum*, *Scarlatum.* Fructus eſt famoſiſſimi fruticis; qui inſcribitur Ilex in quo *Coccus*

cus Baphica, naſcitur in Creta, uti & in multis Hiſpaniæ locis, in Narbonenſi etiam Gallia & Provincia, &c. B. Scharlaken beſſen. G. Scharlach beer / Kermes-körner. Gall. *Du Vermillon*, *Graine d'Ecarlatte*, *Scherley*. A. Chermes berries. Vide *Chermes*.

Kina Kinæ, vide *Cina Cinæ*.

Kirath, ſeu ſiliqua, eſt pondus Veterum, pendens grana quatuor.

L.

Labella Leporina, vide *Labia Leporina*.

Labdanum, idem quod *Ladanum*.

Labes, eſt is cui labia prominent, Gr. χειλὼν & χελὼν.

Labes, eſt macula, Gr. Σπῖλος.

Labia Leporina, dicuntur ea, quæ ob vitioſam conformationem ſolutionem continui habent: quandoque ſolum labium ſuperius fiſſum eſt ſub naſo, nonnunquam ipſa oſſa palati ſimul dehiſcunt, quæ nonnullis Roſtra leporina ſunt. B. Een Hazemont. G. Haſen ſcharten / Haſenlippen. Gall. *Bec de Liévre*. A. Mare lip.

Labia Pudendi Muliebris, pudendum propriè eſt, inter quæ rima eſt externa conſtituta, extuberantias habet, quæ monticuli veneris dicuntur, pilis decorati. Sunt corpora oblonga, mollia atque ſubſtantiam habentia, qualis nulla eſt in toto corpore, partim ex cute & carne, partim & ſpongioſa, cui pinguedo ſubjacet duriuſcula. Interna labiorum commiſſura, in virginibus tenſa eſt, conſtricta ac veluti ligamentoſa, in corruptis laxa, ut & in his quæ pepererunt. B. De lippen van de vrouwelykheid. G. die Lippen der Weiblichen Schaam. Gall. *Levres des parties honteuſes d'une femme*. A. The Lips of the privitie of a woman.

Labis, eſt *Volſella*, ſive *Forceps*, qua aliquid extrahendi cauſa apprehenditur, Gr. Λαβὶς.

Labium & Labrum, eſt illa pars colore ſuo rutilo ob cutis hujus teneritudinem conſpicua, carnea, quæ os noſtrum undique ambiens, illud quoque à parte ſuperiore claudit; ſive oris margo. Sic & *Labia* dicuntur, quibus

quibus interiora muliebris pudendi clauduntur. Ita & vulnerum extremitates *Labia* appellantur. Sic & oſſium proceſſus Labiorum nomine veniunt. B. **Lippen.** G. Leſzen / Lippen. Gall. *Levres*. A. A Lip.

Labor, idem quod exercitium. *Laboratores Chymici* vulgo. B. **Een Laborant.** G. ein Laborant. Gall. *Artiſte*.

Laboratorium, eſt ille locus, in quo Chymici ſuas operationes magna cum inſtrumentorum & fornacum pompa peragunt; mihi omnia illa ſimpliciſſima ſunt, & unica fornace ex tribus aut quatuor inſtrumentis omne quicquid volo perago. Sic & omnis officina pharmaceutica, laboratorium eſt. B. **Een Stook-plaats.** G. ein Diſtillier-platz. Gall. *un Laboratoire*, *un lieu pour diſtiller*. A. A place of the diſtilling.

Labrosulcium, vide *Cheilocace*.

Labrum Veneris, eſt *Dipſacus*: nomen habet à carinato foliorum poſitu, nam Labrum repræſentare videntur, in quo ſemper aqua lympida reperiri ſolet. Vide *Dipſacus*.

Labrusca, eſt Bryonia, ſic dicta, quod in agrorum labris, hoc eſt, marginibus & ſepibus naſcatur. Vide *Bryonia*.

Laburnum, eſt Anagyridis ſpecies, deducunt à Labor, quia fortè ex ipſius ligno arcus, pectines, aliaque elaborantur. B. **Ebben-hout / Groote Boom-klaver.** G. Baum-bonen. Gall. *Arbre de Trêfle*. A. Beantrefoil.

Labrum, eſt vas in quod *Balneum* inſtituitur. Idem quoque ſignificat quod *Labium*.

Labyrinthus, proprie eſt corpus gyris & circumrotationibus inflexum: hinc nomen hoc tranſlatum ad oſſis petroſi partem, quæ ſpectat occiput; eſt hæc enim oſſea fungoſa, non tam dura ac os petroſum, ſed quaſi infinitis foraminibus pertuſa, licet in ſuperiori ſuperficie glabra ſit, in hac hærent tres canales ſemicirculares; magnitudine varii, & mire intorti, & tantummodo quinque orificiis hiantes in cavitate veſtibuli, ſicque verum labyrinthum æmulantes. B. **Doolhof des oors.** G. Der irrgang im ohr. Gall. *Labyrinthe*.

Lac, Gr. γάλα, eſt liquor albus ex mammis, vel uberibus emulctus; fit ſequeſtratione chyli à ſanguine arte-

terioſo, per glandulas mammillares. Lactis generatio incipit plerumque poſt fœtus geſtationem vel paulo ante partum, deſinit vero in vetulis, gravidis & menſtruatis. Ipſe quoque chylus, lactis denominationem meretur. Sic & albi ſucci ex taraxaco, papavere, tithymallo, eſula &c. emanantes, lac vocantur. B. Melk. G. Milch. Gall. *Du Laict.* A. Milke.

Lac Lunæ, eſt ſubſtantia alba, fungoſa, friabilis, leviſſima, in fornicibus ſpeluncarum aut ſaxorum commiſſuris Helvetiæ & Norvegiæ reperiunda, ſaporis ſubdulcis, leviter adſtringentis, convenitque in uſu cum oculis cancrorum: vocatur quoque *Fungus petræus*, *Agaricus mineralis*, *ſtenomarga*, *Lapis morochtus*. A. White Stonemarle.

Lacca, in Pegu & Siamo vaſta invenitur arbor, foliis quodammodo pruni, in cujus ſurculis & minutioribus ramulis magnæ alatæ & punicei coloris (non alatæ enim non laborant) formicæ, in terræ viſceribus aliiſque locis enatæ, hanc laccam elaborantes inveniuntur: hæ ſuper flores, frutices, arbores ac herbas circumvolitant, ex quibus non ſecus ac apes, laccæ conficiendæ materiam colligunt, ac in communes operas conferunt. Atque hoc modo ramuli laccæ materia circumvolvitur, uti ad nos deferuntur. Eodem fortè modo & in aliis regionibus colligitur, uti in Sumatra inſula, Bengala, Martaba, Malavar &c. Lacca colorem habet rubrum, & diaphanum; fumum igni injecta gratum emittit: Triplex in officinis proſtat ſpecies. 1. lacca in ramulis. B. Boomlac. Gall. *Lacque ou Gomme Lacque*, *Lacque en bâton.* A. Stick-lac. 2. Lacca in granis. B. Zaad-lac. Gall. *Lacque en grain.* A. Seed-lac. 3. Lacca in maſſis, quæ eſt puriſſima ex granulis liquatis confecta. B. Schel-lac. Gall. *Gomme Lacque plate.* Gr. Κάγκαμον, Arab. *Lach* & *Sach*, unde noſtrum *Lacca* appellari videtur.

Lacertus, vide *Brachium.*

Lachanum, eſt olus, à λαχαίνω fodio, deducunt à λα & χαίνω, quia terram fodere, eſt facere ut ea hiet, ut ſemina eo melius terræ mandentur.

Lachryma Christi ſeu Lachryma Jobi, eſt Lithoſpermum majus; ſic appellatur, quod ejus ſemen lachrymas referat.

La-

Lachrymale Punctum, vide *Colliciæ.*

Lachrymæ, ſunt humiditates, quæ à glandulis oculi ad oculos humectandos; pellucidos tenendos, & ſordes eluendas ſecernuntur, quæ ſi nimiæ fuerint, ita ut à punctis lachrymalibus non recipiantur, extra oculos in genas decidunt, & lachrymarum nomine veniunt. B. Tranen. G. Die zeren / Trähnen. Gall. *les Larmes.* A. Tears. Item *Lachrymà*, eſt quoque humor è vegetabilibus tum ſpontè effluens (ſive is concreſcat in oleum, reſinam, gummi; ſive non) tum facta inciſione, uti lachryma Thuris, opii, ſanguinis draconis, &c.

Lachrymalis Ductus, vide *Ductus Lachrymalis.*

Laciniæ, vegetabilium partes ſunt extremæ particulatim decoris gratiâ conciſæ orarumque ſummarum cæſuræ, inde folia membranatim per flexuras digeſta, vel nativis ſegminibus diſcretà, laciniata vocitatur; ſunt tamen qui laciniosum pro ſinuoſo uſurpent.

Laconicum, ſive Caldarium & Assa, ſive Balneum Aereum, cella olim erat nullam aquam intra ſe continens, ad provocandum ſudorem potiſſimum inſtituta, & ob id à nonnullis *Calida ſudatio* ſicuti à *Cicerone & Celſo Aſſa* nuncupata fuit, in hac vapor calidus, ſeu calor ſiccus incluſus ſudorem provocabat. B. Een droog-bad. G. Ein Truck-bad. Gall. *Un bain ſec, bain de vapeur.* A. A Dry bath.

Lacrymosus, vide *Dacryodes.*

Lactatio, eſt lactis pro infantis nutritione ex mammis exſuctio. B. Melking. G. Milch-ſäugung. Gall. *l'Action d'allaiter.* A. Milking or ſuckling.

Lactea Febris, eſt illa, quæ primis puerperii diebus puerperis ſupervenit, qua ceſſante lac in mammis colligitur. B. Een Melk-koorts. G. Das Milch-fieber. Gall. *Fievre de lait.* A. The Milke Feaver.

Lactea Vasa, vide *Vaſa Lactea.*

Lactes, quidam pro Pancreate, vel Meſenterio, alii pro lacteis vaſis ſumunt; pro inteſtinis tamen non ineptè ſumeretur, *Plauti* enim verba ſunt in Curcul. Act. II. *Sc.* III.

Ita cibi vacivitate venio laxis lactibus.

Hoc eſt, laxis & inanibus inteſtinis. *Lactes* etiam ſunt

 pi-

piſcium materia ſeminalis; qua ova fœcundantur. B. **De Hom.** G. **Die Milch an den Fiſchen.** Gall. *les menus boyaux ou ſe porte le Chyle. Laite aux Poiſſons ; c'eſt ce qu'on appelle auſſi Ris de veau.*

Lactuca, planta culinaris, ſic dicta, quod abundantia lactis exuberet, vel quod lactis copiam mulieribus augeat. B. **Salade/ Latouw.** G. **Lattich/ ſalat.** Gall. *Laitue.* A. Lettes; Lettice.

Lactuca Sylvatica, idem quod *Hieracium.*

Lactucella, eſt Sonchus, ſeu *Lactero*, quod ſcilicet caulis ejus diſſectus copioſo diffluat lacte. A. Sowthiſtle.

Lactucimina, idem quod *Aphthæ.*

Lactumia, idem quod *Achores.*

Lacunæ, ſunt poruli ſive foveæ, ſeu rugæ in uteri vagina, nullibi majores quam in inferiore parte meatus urinarii, ex ductibus illis materia quædam ſeroſo-pituitoſa emanat, pro ſemine habita, quæ vaginam lubricat, & in Veneris quidem actu magna copia foras prorumpit. B. **Slootjes / buiskens.** Gall. *Lacunes. Lacuna* Lactantio *Philtrum*, cavum in Labro ſuperiore ſub naribus. Gr. φίλτρον. B. **Het voorken in d'opperſte lippe.**

Ladanum, ſeu Labdanum, eſt liquor pinguis ex Ciſti Ledon foliis exſudans, qui canicularibus diebus in Cypro, Candia, Lybia, Arabia &c. inſtrumentis quibuſdam colligitur, & poſtea Soli, ut induretur, exponitur. Quod ad nos fertur, durum eſt, friabile, colore opacum, cinereum aut ſubnigrum, inflammabile, cujus fumus grati eſt odoris, ideoque in ſuffitibus & odoramentis, uſitatiſſimum. *Ladanum*, derivatur à Ladon ſeu Ledum, vide *Ledum.*

Lævigatio, eſt exactiſſima trituratio; qua Medicamentum aliquod marmore, porphyrite, vel alio lapide polito, affuſo liquore conveniente, vel etiam vino, molari lapide lapideo, manu verſatili, tam diu verſatur, ut in pollinis pulveriſque penè impalpabilis formam redigatur; eo modo, quo pictores ſuos colores præparare ſolent, Chymicis dicitur Alcool. B. **Een ontaſtbaar Poeder making.**

Lagochilus, dicitur is, qui leporina ſeu fiſſa labia habet, ex λαγὼς vel λαγὸς lepus apud Heſiod. & χεῖλος

la-

labium. B. Een Hazemont. Vide *Labia Leporina.* G. Haſen ſcharten/ Haſen lippen. Gall. *Bec de Liévre*. A. Hare Lip.

Lagopthalmus, ſive Oculus Leporinus, eſt, cum ſuperior palpebra oculum non planè obtegit, manente nonnihil aperto oculo, cum ſomnum capiunt; ejuſque ſunt quatuor caſus, à nativitate, vel cum à perverſa conſuetudine vel retro ſpectandi efficitur: vel cum convulſione tunica affligitur; vel cum cicatrix dura remanet à vulnere vel ulcere curato, ex λαγὸς lepus, & ὀφθαλμὸς oculus. B. Haze-oogen. G. Haſen-augen. Gall. *Oeil de Liévre.* A. Eyes like a Hares.

Lagopus, eſt Trifolii ſpecies, cujus ſummitates pedem leporinum referunt. Ex λαγὸς lepus, & πὸς pes. B. Hazepoot/ Hazen-voet. G. Haſen-klee/ Katzen-klee/ Haſen-fuß. Gall. *Pied de Liévre.* A. Rong-klaver, Hares-foote.

Lambdoides, eſt ſutura cranii poſterior, os occipitis ab oſſibus bregmatis & temporum dividens, à ſimilitudine Λ dicta. Item os Hyoides, ex λάμβδα & εἶδος forma. B. Een winkel-naat. G. Die dreyeckige fuge des Hirnſchedels. Gall. *La Suture Lambdoide.* A. The Lamdoides ſuture.

Lamina Spiralis, vid. *Cochlea.*

Lamium, eſt Urticæ mortuæ ſpecies quæ habet plures caules longos, quadratos, excavatos, ramoſos: folia urticam referunt, ſed minora, breviora, lanuginoſa, non pungentia, mollia, in margine inciſa, caulibus ſatis longis adhærentia: flores in ſummitate caulium verticillati, parvi, purpurei, labiati; cujus labium ſuperius Cochlearis inſtar eſt excavatum, inferius vero bifidum, cordiforme, deſinuntque ambo in fauces marginatas: ex calice autem tubulato ac quinque partito ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti adinſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina, in capſula, quæ floris calix fuit, recondita, & ſunt ſatis craſſa, triangularia, rubicunda, ſplendentia, per maturitatem decidentia: radix eſt tenuis, fibroſa; tota planta habet odorem fætidum: à Lamius, monte Joniæ: quidam deducunt à Gr. Γλήμη, Gramiæ ſeu Lippientes oculi: quia oculis medetur: alii a Lamia

 piſce,

piſce, quia hujus piſcis horrendum vultum refert, ubi ſe in raptum componit; vel a nonnullis Galeopſis dicitur quia ejus flos felis vultum refert, dum mordere vult: hujus plantæ variæ dantur ſpecies. B. **Verkeerde Netelen / Doode Netelen.** G. **Taube neſſel / Tod-neſſel.** Gall. *Ortie Morte.* A. Dead-nettle.

Lampsana, Eſt planta, quæ habet caulem tres circiter pedes altum, rotundum, ſtriatum, rubicundum, excavatum, ramoſum: folia inferiora magnitudine & figura accedunt ad ſonchum lævem, alternatim diſpoſita, parum mollia, villoſa, ſuperiora ſunt oblonga, anguſta, acuta, ſine caulibus: flos ſemifloſculoſus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, embryoni inſidentibus, & calice comprehenſis monophyllo, & multifido, qui deinde abit in capſulam ſtriatam, ſeminibuſque fætam ut plurimum tenuibus & acutis: an nomen ab urbe Lampſacum? vel an ab λαπάζω evacuo, quia hæc planta comeſta alvum laxat: dicitur etiam papillaris herba, quia in fiſſuris mammarum vel papillarum optime conducit. Gall. *Lampſane.* A. Nipple-wort, Corn-ſallet.

Lanaria, eſt *Saponaria* ſeu *Struthion*, ſic dicta, quod ad candorem & mollitiem lanarum ea uſa fuerit antiquitas, vide *Struthium*.

Lancetta, eſt cultellus chirurgicus, rectus, acuminatus, utrimque anceps; in venæ ſectionibus, fiſtulis incidendis, vel ano, pene & utero clauſo aperiendis, idoneus. B. **Een Lancet / Laatyzer / Steek-meſje.** G. **ein Lantzet / Schrepffeiſen / Laßeiſen.** Gall. *Lancette.* A. Launcet or lancet.

Lanugo, in Phytologia, ſunt filamenta tenella, plantarum cuticulæ extimæ inſtar pilorum ſeu lanæ adnaſcentia, uti in Verbaſco, Gnaphalio &c. B. **Wollig-heid der bladen.** G. **Das wöllichte an Kräutern.** Gall. *Laineux, Cotonneux.* A. Woolie.

Lanugo, eſt barbæ in pubeſcentibus primum rudimentum, lanæ inſtar prorumpens. B. **Vlaſſen-baard / Podde-hair.** G. **Die erſten bart haar / milchhaar.** Gall. *Le poil folet.* A. Soft Young haire, downe.

Lapathum, ſive Rumex, ejus ſunt variæ ſpecies: Eſt planta, quæ habet caulem ſtriatum, rubicundum, in ſummitate in multos ramos diviſum: folia magna, ampla,

pla, longa, acuta, mollia, coloris viridis obſcuri caulibus longis & rubicundis adhærentia: flores juxta ramos diſpoſiti, multis ſtaminibus conſtantes: finis pedunculi intra calicem dat placentulam, cui innaſcitur ovarium triquetrum tribus tubis, apice eleganter fimbriato, quæ lateraliter eminent extra ſegmenta capſulæ: ſemina triangula, ſplendentia, in capſula membranoſa incluſa: radix magna, externe fuſca, interne flava, aut crocea, multas fibras habens, ſaporis amari, adſtringentis: derivatur à λαπάζειν, ab inaniendo, quod ejus decoctum alvum moveat, exinanitque: dicitur & patientia quia ejus eſt lenta vis; Rhabarbarum Monachorum, quia a Monachis Rhabarbari loco adhibetur. B. Patich / paardig / patientie. G. Mengel-wurtz / grind-wurtz / ſtreiff-wurtz buben-kraut / wilder-mangolt / Lenden-kraut. Gall. *Patience.* A. Dock.

Lapides, in ſingulis tribus mundi regnis locum ſibi vendicant: inter vegetabilia, cortices duriores nucleum includentes, dicuntur lapides. In animalium habentur, uti calculi ex corpore humano, Lapis porcinus, Bezoar &c. Inter mineralia ſunt lapides pretioſi & minus pretioſi. ita autem vocantur Foſſilia dura, non ductilia, ſed fragilia, in igne fixa, neque facile fundenda ullo igne, in aqua haud ſolvenda. Nomen nonnullis quoque imponitur medicamentis, quæ ad duritiem lapideam vel terreſtrem excocta ſunt, ut Lapis prunellæ, infernalis &c.

Lapidillum, eſt inſtrumentum chirurgicum, cochlearis forma, in extrahendis veſicæ calculis accommodatum. B. Een ſteen-lepel / lapidil. G. ein Stein-löffel. Gall. *Une Curette ou Tenette.* A. Lapidille.

Lappa ſeu Bardana, Eſt planta, quæ creſcit ad altitudinem trium vel quatuor pedum: caules habet rectos, anguloſos, lanuginoſos, rubicundos: folia magna, ampla, in ſuperiore parte virido fuſca, in inferiore albeſcentia, lanuginoſa: conſtat flore floſculoſo; ſemine pappis inſtructo brevibus, calice ſquammoſo hamato, ac veſtibus hærente comprehenſis: ſemina ſunt oblonga, craſſiuſcula, fuſca, ſtriata, ſaporis ſubamari, ſubacris, odoris nullius: radix craſſa, oblonga, intus alba, foris nigricans, ſaporis ſubdulcis, acris, & amaricantis, odoris fere nullius. Creſcit hæc Planta ubique circa vias in-

duas diſtincta ſpecies, majorem & minorem, quæ tamen inter ſe conveniunt viribus, neque magnitudine adeo differunt. Gr. Ἄρκειον, Προσώπιον, & Προσωπίς. Derivari putant nonnulli ab Hebraica voce *Lapath* apprehendit: quia ejus ſummitates veſtes prætereuntium apprehendunt: an vero ab urbe Crete *Lappa* dicta? dicitur & Perſonata, quia pueri ex foliis conficiunt id quod vocant Larvas, Maſques. B. **Kliſſen / kladden / dokke-bladen.** G. Kletten. Gall. *Bardane*, *Gletteron*. A. Burre, Baur-docks, Butter-karr.

Lappago, videtur diminutivum à Lappa, & ſic vocatur *Aparine*; nam ejus ſemina veſtibus ſimiliter adhærent. Vide *Aparine*.

Laqueus, eſt vinculum ita nexum, ut attractum vel pondere preſſum, claudatur: utriuſque uſus eſt ad fracta luxataque oſſa extendenda, & repoſita ſuo loco retinenda, tum ad partes conſtringendas & arctè vinciendas, Differentiæ laqueorum ſunt variæ, nomina ſortitæ vel ab inventoribus, vel ab uſu, vel alicujus rei ſimilitudine & figura, vel nectendi modo vel effectu, quæ cum ſine delineatione ſint, vix ex ſola deſcriptione percipientur. B. **Een Strik.** G. ein Strick. Gall. *Lacs*. A. A Snare.

Larix, eſt arbor conifera, ex qua etiam Terebinthinæ gummi exſtillat. Inſtar abietis alta, truncus rectus, cortice denſo, aſpero, fiſſo, fuſco obductus: rami ſunt longi, flexiles, tenues, incurvati: folia Pini tenuiora; plura ſimul ex uno communi tuberculo inſtar penicilli nata: flos mas amentaceus, pluribus apiculis conſtans in uno loco plantæ; fructus in eadem arbore, loco a flore remoto, conicus, ſquammoſus, recondens ſub ſuis ſquammis ſemen foliatum: Hæc arbor creſcit in regionibus calidis circa montes. Larix eſt Gallo-græca vox, à Gallo-græcis huic arbori impoſita, vox eſt ergo barbarica, fortè nomen traxit ἀπὸ τοῦ λαρινοῦ, quod pingue ſignificat. Larix ergo à reſinæ copia, qua turget, alii à λαρὸς dulcis, jucundus derivant, quod odore & aſpectu jucundus ſit. B. **Lorken-boom.** G. Lerchen-baum / Lerchen-dannen. Gall. *Larice*, *Epinardes*, *Meleſe*, *Meleze*, *Melaize*. A. Larch-tree, Pine-tree.

Laryngotomia, idem quod *Bronchotomia*.

Larynx, Guttur, Gr. Λάρυγξ, Βρόγχος, Τραχεῖα

χεῖα ἀρτηρία. *Galeno* tamen Λάρυγξ, propriè eſt caput & oſtium aſperæ arteriæ, ſive cartilaginoſæ arteriæ, conſtat ex quinque cartilaginibus. *Primum* par Θυροειδὴς ſive ſcutiforme dicitur, protuberantiam illam in collo, vulgo pomum Adami, conſtituens: *Secundum* par, Κρικοειδὴς ſive Annularis, qui inſtar annuli turcici rotunda eſt: *Tertia* & *Quarta* cartilago aliis unica, ſed ſi membrana exuitur, apparet gemina, dicitur Ἀρυταινοειδὴς Guttalis & Glottis. *Quinta* Ἐπιγλοττὶς appellatur, quæ rimam tegit & claudit. inſervit voci & reſpirationi, à λαρυγγίζω clamo. B. **Strotten-hooft / gorgel / de onrechte keel / Strot-appel.** G. Die Gurgel / Kåe. Gall. *Le Sifflet, le nœud de la Gorge, le Larynx, le Morceau d'Adam.* A. Head of the Wind Pipe.

Laser & Lasar, Gr. Σίλφιον, unde habeat originem me latet: videtur eſſe vox Cyrenaica & Barbarica, unde olim ſolebat advehi.

Laserpitium, Gr. Σίλφιον, cujus caulis ferulaceus Μάσπετον appellatur, folia ſunt Apio ſimilia, ampla, magna, dentata: flos roſaceus, umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans cordiformibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: ſemen vero latum, membranoſum, oblongum, albeſcens, odoris & ſaporis Angelicæ: radix longa, craſſa, interne nigricans, odoris ſatis grati: ex cujus caulibus & radice inciſis ὀπὸς, id eſt, ſuccus colligitur: quibuſdam caulis Σίλφιον, radix Μαγύδαρις, & folium Μάσπετα, dicuntur: ſuccum *Laſer* vocant: Avicennæ planta Laſerifera *Altitht* & *Hiltit* dicitur; Interpretum aliqui *Aſam* reddunt, fortè voce ex *Laſer* corrupta, quidam putant derivari à Lac & Silphion: creſcit in regionibus calidis in montibus. Vide *Silphium*.

Lassitudo, eſt major defatigatio, & cum dolore aliquo, atque velut tenſione motarum partium, quam non modo ſentiunt, dum ſeſe movent, ſed etiam quieti ſedentes, decumbentes, habetque rurſus quinque gradus. 1. In tota cute carnibuſque ſentiunt ac ſi aciculis pungerentur, maximè ſi moveant ſe, aut laſſa membra contingant: dicitur *Laſſitudo Ulceroſa.* 2. Cum in membris laſſis præter alia ardorem percipiunt, dicitur *Laſſitudo Phlegmonodes*, quæ in febribus ipſis citra laborem, aut ſi velis ab inquietudine evenit. Hinc illud *Hippocratis* ſpontanea

laſſitudo morbum denuntiat, id eſt febrem futuram, quæ jam levis aliqua invaſit. 3. Cum in profundo circa articulos, id eſt, in ligamentis & tendinibus, tenſio urget, appellatur *Laſſitudo Tenſiva* ſive *Tenodes*. 4. Cum adhuc profundius in ipſis quaſi oſſibus, id eſt, in oſſium & Epiphyſium & Apophyſium perioſteo, contuſionis ſenſum habent, dicitur *Laſſitudo contundens*, ſive ὀστοκόπος. 5. Laſſitudo, quæ emaciatis, gracilibus Hecticis aut pueris aut ſenibus facilis eſt, Gr. Κόπος, Κάματος, B. **Vermoeytheid**. G. **Mudigkeit**. Gall. *Laſſitude*; *Fatigue*. A. Wearyneſſ.

Lateralis Morbus, idem quod *Pleuritis*.

Lathyris, eſt Eſulæ, Cataputiæ aut Tithymalli ſpecies, ex λα valde & θέρω calefacio, vel potius θυρὶς oſtiolum: nam dicitur quod folia duo, quæ caulis partem ſummam amplectuntur, cavitatem ſatis magnam oſtendant: etenim inter duo folia, quæ umbellam ambiunt, ſemen quaſi inter duas januas ſive bivalvas continetur; vel à contrario, quod ſemen pluribus contineatur tunicis, nempe tribus. B. **Spring-kruid / Spurgie**. G. **Spring-kraut / Spring-körner / Treib-körner**. Gall. *Epurge*. A. Spurge.

Lathyrus, eſt Cicercula, Leguminis ſpecies, habet caules flexiles, repentes, in multos ramos diviſos, compreſſos, coſta elata margine foliato, folia bina tantum conjugata ad nervum in claviculas abeuntem, oblonga, acuta, anguſta: flores ſunt leguminoſi, albi: Ovarium vagina membranacea tectum fit ſiliqua teres, compreſſa, alba, fœta ſemine modo Cylindraceo, modo anguloſo, interne coloris flavi: radix exigua & fibroſa, hæc planta inſervit ornamentis hortorum. Forte à λαθεῖν latere, quod in folliculis lateat. B. **Platte erwten**. G. **Platte erbſen**. Gall. *Geſſe*. A. Cicheling.

Latiſſimus Dorſi Musculus, vide *Ani ſcalptor*.

Lavamentum, idem quod *Fotus*.

Lavatio, potiſſimum dicitur de reſinoſis, terreis, mineralibus & metallis, cum aqua vel alio liquore, ab eorum immunditie purgatis, poſteaquam demum exſiccatis, ut in Aloë lota, lapidibus &c.

Laudanum, dicitur de ſolo medicamento ex opio con-

confecto, idque *Laudanum Opiatum* vocitant, ob vires nempe quas præſtat laudabiles. Nonnulli dictum eſſe putant ab articulo barbarico & anodyna vi, quaſi dicas *l'Anodyna*, alii quod Ladanum cyprium ſimuletur. Occurrunt variæ apud Authores deſcriptiones, Dolores intolerabiles pellit, & fluxus quoſcunque ſiſtit.

Lavendula, ſeu Lavandula, & Pseudonardus, Eſt planta, quæ habet caules duos vel tres pedes altos, duros, lignoſos, quadratos, folia ſunt oblonga, albeſcentia: flores parvi, ſummis caulibus & ramis verticillatim innati, in ſpicam oblongam tritici æmulam congeſti, coloris cærulei: ſemina poſt flores parva, oblonga, capſulæ incluſa, quæ flori tanquam calix inſerviit: radix lignoſa: tota planta habet odorem penetrantem, aromaticum, gratum, ſaporem amarum. planta hæc officinalis ſic appellatur, eò quod balneis & hominum lavacris expetatur, elotaque omnia, ſi permiſceatur odoris commendet ſuavitate, ergo à Lavando nomen ſortitur: ſpica quoque dicitur, quia ſola ſpicas gerit inter omnes verticillatas plantas; Nardus plurimis etiam vocatur: num ſit Nardus veterum, id aliis inquirendum relinquimus. B. Lavendel / Spijk. G. Lawendel. Gall. *Grand Lavande ou Aſpic, ou Nard.* A. Lavender.

Laver, ſive Sion, ſeu Becabunga Aquatica, nomen haud dubiè à lavando contraxit, quod ſonantibus aquis enatum ſemper elui gaudeat. Vide *Becabunga.*

Laureola, ſeu Daphnoides, arbuſcula eſt ſemper virens, flore luteo, cujus baccæ validiſſime purgant, eſt diminutivum à voce *Laurus:* nam à lauri forma & ſpeciè, quam in foliis & fructu refert, dicta eſt. B. Bergpeper. G. Zeilant / Kellers-hals. Gall. *Laureole.* A. Laurel, Garland.

Laurocerasus, eſt Frutex pulcher & viſui gratus, foliis laurinis, ſed majoribus, magis viridibus, & glabris; caulem habet rectum, ramoſum; ejus cortex eſt virido fuſcus; lignum eſt album, calix cavus, infundibuli formis, ora plana, quinquefida: flos roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus multis fæcundus: Ovarium in fundo calicis inſtructum tuba longa fit fructus ceraſo ſimilis, unde nomen impoſitum; fætus ille fructus eſt putamine ob-

rotundo, tenui, fragili, continente ſemen oblongum, ſaporis amari; Hæc arbuſcula colitur in hortis. B. **Laurier-kers.** G. **Lorbeer-kirſchen / Lorbeer-ſtand.** Gall. *Laurier-Ceriſe.* A. Laurel cherry.

Laurus, Eſt arbor in regionibus calidis ad ſatis magnam altitudinem creſcens; truncus politus, non nodoſus: lignum poroſum & ſatis debile: rami longi: folia longa, duos vel tres digitos lata, acuta, dura, ſemper virentia, parum ſucculenta, nervoſa, polita, odoratiſſima, ſaporis acris, amari, & adſtringentis, brevibus caulibus adhærentia: flores ſunt monopetali, pelvi-formes, multifidi, & plerumque nudi, ſtaminibus quaſi ramoſis & bracteatis conſtantes: ſub cortice exteriori tegumentum corneum ſeu durum habet: antiquitas in laudis honorem ſolebat ex hujus arboris ramis coronas flectere: hinc à *Laude* ſibi nomen adſcivit, Gr. Δάφνη, quæ Poëtis fabulandi occaſionem videtur præbuiſſe, Daphnen puellam ab Apolline adamatam, cum vim ejus effugere non poſſet, Deorum miſeratione in laurum fuiſſe mutatam. B. **Lauwrier-boom.** G. **Lorbeer-baum.** Gall. *Laurier.* A. Laurel-tree.

Laurus Alexandrina, Gr. Δάφνη Ἀλεξάνδρεια, vel Ἰδαία. Officinis *Uvularia*, nonnullis *Bonifacia*, Theophraſtus appellat Ἐπιφυλλόκαρπον, quod fructum ſuper foliis ferat. *Alexandrinam* autem *Lauram* dictam putamus, quod Alexander Victor ea uſus fuerit, hinc quoque *Victoriola* appellatur, quod nimirum Victores ea pro Lauro in triumphi & victoriæ ſignum uterentur. *Idea* vero appellatur ab Ida monte, quo in loco ſpecioſior naſcatur. Vide *Hypogloſſum.* Gall. *Laurier Alexandrin.*

Laxantia, ſunt medicamenta, quæ benignis ſtimulis hærentia in ventriculo & inteſtinis, ſolvendo, lubricando, ex alvo evacuant. B. **Zagte uitdryvende middelen.** G. **Larirende mittel.** Gall. *Remedes laxatifs.* A. Laxative remedy. Hoc autem nomine à nonnullis donantur Medicamenta, quæ valent liquiditate ſua intrare vaſa corporis minima, illorum parietes ſua gravitate removere; infarctumque expellere, apta fluori interponere, ita ut ſolida ante rigefacta, iterum horum ope reddantur apta flexioni abſque ſolutione continui. B. **Leenigmakende middelen.**

Lazuli Lapis, eſt lapis intensè cæruleus, non pellucidus, aureis punctulis, aut venulis exornatus, Armenio durior. Exinde præparatur color *ultramarinus* vulgo dictus. Alius eſt fixus, ex Oriente ferè allatus, qui colorem in igne non mutat, & alius eſt non fixus, cujus color in igne diſparet, & is in Germaniæ locis reperitur. Pro deponenda alvo adhibetur intus. B. Lazuur-ſteen. G. Lazur-ſtein. Gall. *Pierre d'Azur*. A. Lazur-ſtone.

Lebes, vide *Cacabus*.

Lelythus, vide *Piſum*.

Ledum, eſt Ciſti ſpecies, dicitur quod folia ejus neque lævia, neque nitida ſunt, ſed ſcabra & pannoſa. Λῆδος enim veſtis ex panno raro ac detrito eſt, vel ἀπὸ τοῦ ληΐζειν, quod capræ ac hirci pinguedinem ejus deprædentur ac diripiant; niſi placeat ab Arabibus nomen *Ladi* impoſitum, unde & *Ladanum* dici videtur. B. Berg-roos / Alp-roos. G. Bähren-bluſt / Alpros / Hüner-laub. Gall. *Ourels*. A. Hillroſe.

Legumen, quid ſit omnibus notum: nominatur *à legendo*, quod manu legatur. Gr. Φακὴ, Χέδροψ, Ὄσπριον.

Lemnia Terra, eſt terra alba, tenax, ita tamen ut linguæ adhæreat ſine mordacitate, lubrica ob pinguedinem, in inſula Lemno effoſſa; uſus ejuſdem ac Terræ ſigillatæ, vocaturque *Terra ſigillata Turcica*. Gall. *Terre Sigillée ou Scellée*.

Lenientia, idem quod *Laxantia*.

Leno, & Linon, ſeu *Torcular Herophili*, eſt ille locus in cerebro, ubi ſinus tertius meningis primo, ſecundo & quarto jungitur. B. De Pers. G. Der Kelter im gehirn. Gall. *le Preſſoir d'Herophile*.

Lens, & Lenticula, eſt legumen minus. Habetque caules pedem circiter altos, ſatis craſſos, anguloſos, villoſos, ramoſos, flexiles, in terram cadentes, niſi ſuſtineantur: folia oblonga, conjugata uni coſtæ adnata, deſinenti in viticulam: flores ex alis foliorum erumpentes, leguminoſi, albi: flori ſuccedit ſiliqua brevis, parva, compreſſa, fæta ſeminibus orbiculatis utrimque convexis, compreſſis, duris, politis, coloris albi, aut flaveſcentis, rubicundi aut nigricantis: radix exigua, alba, fibroſa: hæc planta creſcit in locis aridis. Gr. Φακὴ,

&

& Φακὸς, an a *Lenteo*, quia lentum & ſanguinem tardigradum efficiant? vel lentam alvum procurent, quoniam nimiam laxam conſtipent? vel a lenitate, quia lenis eſt ejus ſuperficies, quia lævis & planta: vide *Phace*. A. Linſe. G. Linſe. Gall. *Lentille*. Eſt & alia lentis ſpecies, quæ dicitur *aquatica*, foliola ſunt viridia, lentis magnitudinem habentia, & aquis innatantia. B. Water-linſen / Eendengroen / Kroost. G. Meer-linſen. Gall. *Petite Lentille des Marais*; *ou Lentille d'Eau*. A. Water fitch, Water-lentils.

Lenta Febris, eſt, qua homo lentè & emarceſcendo conſumitur, quæque ob parvitatem vix obſervatur cum adeſt, huic adſunt quoque viſcerum quorundam obſtructiones. B. Tape en trage Koorts. G. Ein langſames Fieber. Gall. *Fievre Lente*. A. Lingring Feaver.

Lenticulare Instrumentum, pertinet ad operationes Chirurgicas, quo oſſa minus glabra poliuntur. B. Wikwyps-tuig / polyſt-tuig / ſchraapmes. G. ein Polier Meſſer. Gall. *Inſtrument Lenticulaire*, *Inſtrument pour polir les os*. A. Inſtrument for the polishing or ſmooking of bons.

Lentigines, ſive Ephelides, ſunt maculæ lentes colore referentes, quibus, in fæminis præcipuè, facies imprimis, interdum Manus, Brachia, & thoracis pars ſuperior aëri expoſita, nunc denſius, nunc rarius, quaſi guttatim, conſperſa eſt, ſine omni dolore & moleſtia, in quibuſdam æſtatis ſolum tempore apparentes, hyeme vero evaneſcentes, in quibuſdam verò perennantes. Gr. Φακὸς, B. Zomer-ſproeten. G. Sonnen-flecken / Sommer-flecken. Gall. *Taches de rouſſeur*. A. Freckles.

Lentiscus, eſt arbuſcula maſtichen exſudans, valde ramoſa: rami ejus ſunt craſſi, flexiles, cortice cinereo óbducti: folia Myrtim referunt, per paria ad unam coſtam diſpoſita, non in unum folium deſinentem, ſemper viridia, tenera, odoris fortis non ingrati, ſaporis adſtringentis, acidiuſculi, flores ex foliorum alis naſcuntur inſtar racemorum diſpoſiti, rubri, vel coloris herbacei pallidi, ad purpureum accedentis: fructus ſunt baccæ rotundæ, nigræ, ſaporis acidi, habentes nucleum oblongum, nigrum, durum, continentem medullam albam vel viridem: ex hiſce baccis in Italia oleum conficitur: creſcit hæc planta præcipue in Inſula Chio. dici videtur

a

à *Lenteo* verbo, ſic propter ejus virgultorum lentitudinem deducunt, ſed malunt alii à foliorum pinguedine lentoreque, quem habent, cum manu tractantur. Gr. σχῖνος quaſi σχιστὸς fiſſilis; quod facile & frequentur in dentiſcalpia findatur. B. Maſtix-boom. G. Maſtick-baum. Gall. *Lentiſque.* A. Maſtic-tree.

Leontiasis, idem quod *Elephantiaſis.*

Leontopetalon, Eſt planta, quæ habet folia ampla, fere rotunda, inſtar ſoldanellæ, hæc integra, illa laciniata, venoſa, coloris cæruleſcentis, longis caulibus adhærentia: ex his naſcitur caulis pedem circiter altus, lineis purpureo pallidis notatus, in multos ramos diviſus, habens folia minora, & minus inciſa quam ſunt inferiora: flores in ſummitate ramorum naſcuntur, foliis oblongis intermiſti, & in ſpicam congeſti, magni inſtar ranunculi, quinque petalis conſtantes, oblongis, flavis, vel rubicundis in ſtellam diſpoſiti: flori ſuccedit capſula, habens in ſe ſemina magna, nigra: radix craſſa, rotunda, inæqualis, gibboſa, externe coloris cinerei, externe viridis ſubflavi, ſaporis amari: hæc planta creſcit in locis calidis folium Leoninum ſonat, ex λέων leo, & πέταλον folium. ejus radix ictibus ſerpentum mederi dicitur. B. Leeuwen-blad. G. Löwen-blat. Gall. *Feuille de Lion.* A. Lyons blade, Black-Turnep.

Leontopodium, ſive Pes Leonis, eſt Gnaphalii ſpecies: ſic dicitur propter villoſam foliorum & florum effigiem crus pedi annexum aliquantum referentem, λέων leo, & πȣ̃ς pes. B. Leeuwen-voet. G. Löwen-fuß. Gall. *Pied de Lion.* A. Lyons Foot.

Lepidium, vulgo *Piperitis:* eſt planta, quæ plures habet caules duos vel tres pedes altos, rotundos, politos, medulla repletos, ramoſos: folia longa & ampla, inſtar mali citreæ, acuta, pinguia, ex viridi in luteum vergentia, in margine inciſa, alternatim diſpoſita; folia partis inferioris caulibus longis adhærent: flores in ſummitate ramorum creſcentes, exigui, albi, quadrifidi, cruciformes: poſt florem ſequitur fructus, vel ſiliqua plana, utcunque in cuſpidem deſinens, referenſque ferrum vel cuſpidem haſtæ militaris & dehiſcens in duo loculamenta, ſemina exigua, & oblonga continentia: radix longa, repens, alba, digiti craſſitie, ſaporis acris: hæc planta creſcit

ſcit in umbra: appellatur, quod λεπίδας, hoc eſt ſquammas & maculas in facie delcat, & repurget, vel ἀπὸ τοῦ λεπίζειν, id eſt, ἐκδέρειν dictum, quod ſua acrimoniâ urenti ulceret, excoriet, eaque facultate, vel ferro notas fronti ſervorum inuſtas deleat. Vide *Piperitis*. B. Peper-kruid. G. Pfeffer-kraut. Gall. *Paſſerage*. A. Dittander, Dittammer, Peper-wort.

Lepidoides, eſt ſutura cranii *Mendoſa*, ſive *Squammoſa*, à relatione appellata. Vide *Mendoſa*, ex λεπὶς Squamma, à λέπω decortico, & εἶδος forma. B. De Schub-naad. G. Schup-nath. Gall. *Suture fauſſe ou ecailleuſe*. A. The Scaly Suture.

Leporina Labia, idem quod *Lagochilus*.

Leporinus Oculus, vide *Lagopthalmus*.

Lepra, eſt ſcabies ſicca, qua cutis in ſquammulas, piſcium inſtar mutatur: Differt à *Leuce* & *Alpho*, eo quod lepra aſpera eſt ad contactum & pruritum inducit; quandoquidem cutis ſola affecta eſt, ideoque excoriatâ cute, ſubjecta caro ſana apparet, à λεπρόω ſcabrum reddo. B. Akker-ziekte/ Lazerie. G. Die Maltzey/ Auſſatz/ Feld-ſucht. Gall. *Lepre*, *Ladrerie*. A. Leproſie.

Lepra Arabum, idem quod *Elephantiaſis Græcorum*.

Lepra Græcorum, ſive Impetigo Celsi, Gr. ἀπὸ τῶν λεπίδων ſquammis denominata. Summus quidam *Pſoræ* ſeu ſcabiei gradus eſt, mox autem in principio, ne quis authorum lectione turbetur, obſervandum, nos hic de *Græcorum Lepra*, non de *Arabum* loqui. Quem autem Arabes *Lepram* nominant, ille *Græcorum* eſt *Elephantiaſis*; qui nihil aliud eſt, quam univerſalis totius corporis *Cancer*, dum inquit. *Lepra* eſt morbus ortum habens ex bile atrâ per totum corpus ſparſa, unde intemperies partium, forma & figura, & tandem etiam ipſa continuitas corrumpitur, & eſt cancer communis corpori toti. *Græcorum* vero Lepram nominant *Arabes Albaram nigram*. *Albaras nigra*, idem eſt quod Impetigo excoriativa, & eſt ſcabioſitas accedens cuti, aſpera, vehemens, & facit ſquammas piſcium cum pruritu. Major in *Lepra* eſt humorum corruptio & intemperies, quam in *Scabie*, & in ſcabie ſolum quædam corpora furfuracea decidunt, in *Lepra* autem velut ſquammæ piſcium; ita ut à pruritu per ſcabiem ad Lepram fiat tranſitus;

Nam

Nam pruritus eſt levis quædam cutis aſperitas, in qua, niſi fortè violentius ſcalpatur, nihil ex cute decidit: in ſcabie poſtea jam humor evidentior eſt, & ſcalpentibus furfuracea quædam corpuſcula, ſed ſquammoſa, ſeu ſcalpentibus, ſeu non ſcalpentibus decidunt: etenim in ſcabie materia eſt tenuior, ſummam ſaltem cutim depopulatur: deinde in *Lepra* materia craſſior eſt, non ſolum ſummam ſuperficiem, ſed etiam profundiora cutis depaſcitur. Græcorum hanc *Lepram* procul dubio ſub impetiginis nomine propoſuit *Celſus*. Non vero *Lichenem Græcorum*, quæ aliis impetigo dicitur, intellexit. B. De Griekſe Lazerie. G. Die Grieckſche Maltzey. Gall. *Lepre des Grecs*. A. Leproſie of the Greekes.

Leptopityron, eſt Furfur macer, ex λεπτὸς tenuis, gracilis, macer, & πίτυρον furfur.

Leptuntica, idem quod *Attenuantia*, à λεπτύνω attenuo.

Lethargus, eſt ſopor in morbis profundior quam in comate vigili, ſed minor quam in comate ſomnolento & caro: tum quoque delirium & febris adſunt. Tumet facies, reliquum corpus marceſcit, manus tremunt, ſudant, & aliquando ſudorem frigidum, oblivione tenentur, ut matulam fortè manu tenentes, mox ejus obliviſcantur, Urina turbata eſt, & febris cum lenta, tum acceſſiones imprimis circa veſperam habens, ex λήθη oblivio. B. Slaap-koorts. G. Die ſchlaff-ſucht/ ſchlaff-fieber. Gall. *Lethargie*. A. Dead-ſleep.

Levator Musculus, eſt unus ex ſcapulæ muſculis, ita per excellentiam nuncupatus, à transverſo ſecundæ, tertiæ & quartæ, nonnunquam quintæ colli vertebræ proceſſu, vario fibroſorum faſciculorum cætu emergens, circa medium ipſi intricatiſſimè connectitur, quæque etiam carnea alterius claſſis fibram nervoſam ſive tendineam recipit. Validus ex parte carneus, ex parte tendineus, elatiori atque inferiori ſcapulæ angulo infigitur, atque hic ſcapulam elevat. Dicitur & *Patientiæ Muſculus*. B. Opligtende ſpier. G. Der Auffhebende mauß. Gall. *Muſcle Releveur*. A. The Uplifting muſcle.

Leucacantha, eſt ſpina alba, carlina, chameleon, &c. ex λευκὴ alba, & ἄκανθα ſpina. B. Witte Weg-diſtel. G. Weiß Weg-diſtel. Gall. *Chardon Argentin*. A. White Thiſtell, Coton Thiſtell.

Leu-

Leucanthemum, Habet omnia, quæ in Chryſanthemo notata ſunt, niſi quod folia florem coronantia ſunt alba: radix eſt fibroſa repens, ſaporis acris, quaſi albus flos, ſic chryſanthemum flore albo vocatur: ex λευκὸν album, & ἄνθος flos, cumque flos Helenii ſit inſtar, dicitur flos ſolis albus. Gall. *Marguerite.*

Leucanthom, in genere planta eſt, flores producens candidos, ex λευκὸν album & ἄνθος flos.

Leuce, ſeu Vitiligo Alba, eſt mutatio, in qua pili cutis & nonnunquam ſubjectæ carnes in album colorem mutantur; caro ac puncta non ſentit, nec ſanguinem emittit ſed humorem lacteum. Dicta eſt λευκὴ à populo alba: quoniam, ut in illa arbore, ſunt veluti quædam lanugines, ſic in iſtoc affectu apparet albedo in ipſa cute; differt ab *Alpho* quod *Leuce* altius penetret & cutim mutet, ita ut etiam pili immutentur, à λευκόω album reddo. Arab. *Albaras alba.* B. De witte Lazery. G. Die Weiße Malßey. Gall. *Lepre blanche.* A. Whitte leproſie.

Leucelectrum, eſt ſuccinum album, ex λευκὸν album & ἤλεκτρον ſuccinum.

Leucoenus, eſt vinum album, ex λευκὸν album, & οἶνος vinum, ab ὄνω juvo.

Leucoion, Eſt planta, quæ habet caulem plus quam duos pedes altum, rotundum, lignoſum, in multos ramos diviſum, lanugine alba inſtructos, & in arbuſculæ formam diſpoſitos: folia ſunt longa & ampla fere inſtar ſalicis, alba, mollia, lanuginoſa: flores in ſummitate ramorum creſcentes, quadrifidi, oblongi, cruciformes, coloris rubicundi aut purpurei, aut violacei, aut albi, odoris ſuavis: flori ſuccedit ſiliqua oblonga, anguſta, compreſſa, ſepto medio diſtincta, cui adhæreſcunt ſemina orbiculata, plana, ad margines foliata, coloris rubicundi, ſaporis acris: radix exigua, ſed lignoſa & fortis: hæc planta colitur in hortis; variæ hujus plantæ dantur ſpecies; flore albo vocatur flos keyri hortulanis, violettes; vel eſt Narciſſo Leucojum ſive Leucojum bulboſum hexaphyllon, vel Leucoium bulboſum triphillum, quaſi planta ad Leucoium & Narciſſum accedens. B. Muur-violetten/ muur-bloemen. Gall. *Giroflier, ou Violier.* ex λευκὸν album & Ἴον viola. à λευκόω dealbo, propriè vocatur viola alba.

Leu-

Leucolachanum, eſt olus album, ſive Valeriana campeſtris, ex λευκὸν album & λάχανον olus.

Leucoma, eſt cicatrix vel macula opaca, alba in cornea oculi tunica, ex incraſſatis vaſis per lamellas hujus tunicæ currentibus oriunda, à λευκὸν albus. B. Een wit Lid-teiken op 't oog. G. ein Maal/ oder weiß flecke am auge. Gall. *Cicatrice blanche ſur l'Oeil.* A. White ſcar in the horny micle of the eye.

Leucophagum, fit ex amygdalis in aqua roſarum maceratis, & carne caponis vel perdicis elixa, tuſa & per ſetaceum trajecta: uſus eſt in phthiſi. Ex λευκὸν album, & φάγω edo. B. Een wit Toebereidſel. G. Weiſſe huner brühe. Gall. *Blanc manger.*

Leucophlegmatia, eſt Anaſarca pituitoſa, ſive hydrops per totius corporis ambitum, ex λευκὸν album, & φλέγμα pituita. B. De witte zugt / ſlym-zugt / ongedaantheid. G. Weiß-ſucht / Waſſer-ſucht. Gall. *Leucophlegmatie, Hydropiſie.* A. Pituitous dropeſie.

Leucopiper, vide in *Piper.*

Leucorrhoea, vide *Fluor albus.*

Levisticum, Eſt planta, quæ habet caulem valde altum, craſſum, ſtriatum, nodoſum, excavatum, ramoſum: folia Apii, ſed majora, & ampliora, coloris virido fuſci, ſplendentis, odoris penetrantis, non ingrati: flos eſt roſaceus, umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: Is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis, craſſiuſculis, Apii ſemine majoribus, hinc gibbis & ſtriatis inde vero planis, ſaporis acris, aromatici ſubdulcis, odoris fragrantis: radix oblonga, pollicari craſſitie, in fibras craſſiores diviſa, foris fuſca, intus pallida, ſaporis acris aromatici ſubdulcis, odoris jucundi & fragrantis, nonnullis gravis & moleſti: quibuſdam *Smyrnion*, & *Liguſticum* vel Laſerpitium germanicum: creſcit in ea Apennini præcipuè parte, quæ Liguriæ imminet unde ei nomen: vel à levando, quod à flatibus, levet. Gr. Λιγυστικὸν, & Λιβωστικὸν. B. Lavas. G. Lieb ſtöckel/ bad-kraut. Gall. *Liveſche, Leveche, Ache de Montagne.* A. Louage, Aliſander.

Libanos & Libanotos, unde Olibanum, ſive Thus; ſic dicitur à monte Syriæ, à λίβω vel λείβω ſtillo,

lo, quia ex arbore Thurifera lachrymæ ſtillant. Vide *Thus*.

LIBANOTIS, alii Roremmarinum vocant, nonnulli aliam herbam ex ferulaceis unam: dicitur, quod Radix Thus ſeu olibanum oleat. Vide *Libanos*, & *Roſmarinum*. Arab. *Elkialgebar*. A. Candy All-heal.

LIBER, eſt vegetabilium pars corticis interior, quæ ligno preſſius adhæret. Iis quibus ſcribimus libris nomen dedit.

LIBRA, apud Medicos uncias duodecim pendet, apud mercatores ſexdecim. Sumitur quandoque pro *Mina*. B. Een Pond. G. Ein Pfund. Gall. *Une Livre*. A. A Pound.

LIBURNUM, eſt *Viburnum*, ſic fortè dictum à Liburniæ regione.

LICHEN, eſt muſci viridis ſpecies: quæ in Quercuum truncis creſcit, aliquando in lapidibus muſcoſis, hepaticam fontanam refert, ſed eſt multo major: folia ejus ſunt aſpera, ſicca, dura, coloris cinerei, punctis notata, lanuginoſa in parte inferiori, qua arbori adhæreſcunt, alba, fractu difficilia: ſic appellatur, quod contra lichenes quo nomine vocantur omnes morbi cutanei, omnibus remediis anteponatur, vel quoniam ſaxa, quibus adhæret, linguæ modo lambat, à λείχω lambo. *Hepaticam* quoque recentiores vocarunt, quod jecinorum fibris ſimilis conſpiciatur. B. Leverkruyd van de Steenen of Fonteynen. G. Leber-kraut / Stein Flechten. Gall. *Hepatique des bois ou herbes aux Poumons*. A. Liverwort, Stony or of the Fountain.

LICHEN, Barbaris *Serpigo* ſive *Zerna*, *Haliabbas* vocat *Petiginem*, & *Sarpedinem*, vulgus appellat *Volaticam*. *Lichenes* ſunt aſperitates quædam cutis, & veluti tumores cum pruritu multo, ex quibus materia emanat. Gr. & Arab. duo fecerunt Lichenum genera, alterum benignum & mite: alterum ferum. Atque ſecundum *Avicennam* alia humida, ex qua confricata manat ros; alia vero ſicca: atque humidam magis ſalvam eſſe; ſiccam vero fieri à pituita ſalſa converſa in humorem melancholicum. Et rurſus ſcribit, aliam etiam Impetiginem excoriari ob vehementem ſiccitatem, & multitudinem profundationis; aliam vero non excoriari; & aliam eſſe ambulativam & malignam, aliam vero ſtantem. Alia etiam eſt antiqua, alia recens. Hinc liquet, Scabiem ipſius *Corn. Celſi* nihil aliud

aliud eſſe, quam Lichenes ipſos Græcorum, & Impetiginem Arabum. Fit in toto corpore, ſed præſertim in facie & mento, ut habet *Galenus*, eſt enim Lichen, *Inquit*, menti injucundiſſima affectio, quoniam pruriginem multam inducit, facit partium affectarum circumtenſionem: periculoſa eſt non parum, proſerpit per totam faciem, oculoſque interdum contingit, & tandem etiam extremam fœditatem parit, *Lichen Græcorum* eſt *Impetigo Plinii*, ſive inæqualitas cutis, cum inſigni pruritu & puſtulis ſiccis, ad vicina ſerpens & extendens. B. **De Hair-worm / droog-krauſſel.** G. **Flechten / ſchwinden / zitter-mahl.** Gall. *Dartre.* A. Tetter, ringworme, wild fire. *Lichen* etiam callus in equorum pedibus dicitur.

Lien, idem quod *Splen.*

Lienteria, eſt alvi fluxus, ſeu lævitas inteſtinorum, qua alimenta cruda mutata parum, vel ſeparata, vel permiſtis fæcibus excernuntur, ita tamen ut ab his iſta dignoveris. Itaque alimenta non ſubſiſtunt in ventriculo, ſed mox in alvum propelluntur, cum murmure aliquo, diſtenſione, dolore & nauſea. Hic vero fluxus diu perſeverans, vires admodum frangit. Ex λεῖον leve, ἔντερον inteſtinum & ῥέω fluo. B. **Spys-loop / Afgang van Onverteerde Spys.** G. **Der Bauch Flux.** Gall. *Flux de Ventre*, *Lienterie.* A. The Flixe, laxe, vel looſeneſſ of the belly.

Ligamentum, Gr. Σύνδεσμος, eſt pars ſolida, & admodum fibroſa, ſimili fere cum cartilagine duritie, ex multis membranis ſibi mutuo impoſitis & concretis ortum ducens, magnitudine, numero, ſitu, varia, lata vel rotunda, prout ad cartilaginis aut membranæ conſtitutionem accedit, ſiccior aut humidior, durior aut mollior, minus, magiſque lenta & flexilis, colligendis partibus, maximè oſſibus, ad faciliorem motum deſtinatur. B. **Een Band / been-band / geel hair.** G. **ein Band / ſpannaderen / ſehnen.** Gall. *Ligament.* A. Idem.

Ligamentum Ciliare, oritur ex circumferentia uveæ tunicæ, ubi duplicata membrana ejus poſterior ſe reflectit ad cryſtallinum, & conſtituit ligamentum illud ſeu *interſtitium ciliare* dictum; quæ ſunt tenuia quædam filamenta muſculoſa ex uvea producta, referentia lineas nigras, palpebrarum pilis ſimiles, & vitreum hu-

morem anterius protuberantem coërcent, cryſtallinum connectunt; quamvis autem hæc filamenta radiata & libera videantur, cum atrum ex oculo ablutum ſit; tamen naturaliter adeſt membrana, quæ fibras has radiantes connectit inter ſe invicem; radii vero hi ex uveâ, uti ex circumferentiâ emiſſi, coëuntes verſus cryſtallinum humorem, centrum quaſi peterent; infinitis gaudent vaſculis, tum per propriam ſubſtantiam currentibus, tum in ſpatiis intermediis luxuriantibus, & cum invicem communicantibus, quæ artificioſa anatomicorum injectio hoc tempore cum aliis claris inventis, in oculis balænarum, aliorum animalium, & dein in hominibus detexit: uſum vero habere videntur, dum ſphæricè anterius protuberent, & poſtice premantur extrorſum ab humore vitreo, ut dum ſe contrahant muſculorum inſtar & quidem inſtar diaphragmatis, fiant filamenta hæc radiata planiora, adeoque comprimant Vitreum verſus poſteriora, ſed ille reſiſtentiam multo majorem paſſus ob inflexiles fere tunicas oculi ambientes, Scleroticam & Adnatam &c. fertur iterum verſus anteriora in Cryſtallinum, ubi minima eſt reſiſtentia, adeoque Cryſtallini protuberantiam antrorſum conciliant. B. Oog-hair gelyke band. G. Der augenhaar band. Gall. *Ligament Ciliaire.* A. The ciliar ligament.

Ligamenta Uteri, impropriè dicta. Duo dicuntur rotunda ſive teretia, inſtar lumbricorum. Oriuntur à lateribus fundi uteri & in oſſa pubis deſinunt. Alterum par latum eſt & membranoſum, vocanturque *Veſpertilionum Alæ.* Hæc habentur ad latera fundi. B. De Moeder-banden. G. Bånden der Bårmutter. Gall. *Ligamens de la matrice.* A. The ligaments of the Womb.

Ligula, quarta pars cyathi dicitur, hoc eſt, ſemiuncia, demptis ſc. duobus ſcriptulis. Item *Clavicula.*

Ligusticum, vide *Leviſticum.*

Ligustrum, Eſt magna arbuſcula, habens multos ramos longos, flexiles, cortice obductos cinereo, lignum eſt durum, & album: folia ex adverſo per intervalla naſcuntur, oblonga, anguſta, ſalicem referentia, ſed breviora & craſſiora, atro virentia, ſplendentia, ſaporis acris, amaricantis, & parum adſtringentis: flores monopetali, infundibuliformes, tetrapetaloidei, & pentapetaloidei, calici exiguo innitentes: ovarium in imo calicis fit fru-

fructus globoſus, mollis, ſucco plenus, ſeminibuſque fœtus ut plurimum quaternis hinc gibbis, inde vero planis: Lignum hujus arboris eſt adſtringens, hinc ejus decoctum in morbis oris, ſcorbuto, diarrhæa convenit: folia & flores ſimiliter uſurpantur in affectibus ubi adſtringendum, ut in affectibus quibuſdam uvulæ & oris; herniis infantum &c. derivant à lego, quaſi *Leguſtrum*, vel an à ligando, quod ſepibus alligetur? B. Liguſter / Mond-hout / Keel-kruid / Rhynwilge / Witte vilt-kruid. G. Hartriegel / Bein-holtz / Reine-weiden / Mund-holtz. Gall. *Troeſne*, *Freſillon*. A. Privet, peyvet, privat, prim-print.

Liliago, eſt Phalangium, quia floſculoſos habet lilii in modum; eſt diminutivum à Lilium.

Liliasphodelus, eſt Hemerocallis; componitur vox ex Lilium & Aſphodelus, vide ſuo loco.

Lilium, Eſt planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, rotundum, rectum: folia ſunt longa, ſatis ampla, ſine caule caulibus adhærentia, polita, ſplendentia, tenera, ſuccum viſcoſum habentia: flos veluti campaniformis ex petalis ſex compoſitus, nunc magis nunc minus repandis: piſtillum abit in fructum oblongum, ut plurimum trigonum, in tria loculamenta diviſum, ſeminibuſque fœtum quaſi marginatis, gemina ſerie ſibi incumbentibus: radix bulboſa, carnoſis ſquammis conſtans, extrinſecus in orbem quaſi ſibi invicem appoſitis, intus alba, extus parum fuſca, ſaporis mucilaginoſi & lenti, odoris nullius: Gr. Κρίνον, & Λείριον, unde fortè deſcendit Lilium, vel ab æqualitate & lævitate quaſi λεῖον εἶναι pleonaſmo τὸ λείριον Lilium dicitur, Κρίνον à κρίνειν, quidam dici putant à pulchritudine & Majeſtate; quod cæteris floribus certet, judicium petat ac ferat. Iridis ſpeciebus nomen illud κρίνον imponitur. Vide *Roſa Junonis*. B. Lelі. G. Lilie / Gilgen / Lilgen. Gall. *Lys*. A. Lilly.

Lilium Convallium, vide *Ephemerum*. Eſt planta, quæ habet folia Lilii vel Plantaginis, oblonga, ſatis ampla, viridia, polita: Caulis eſt parvus, ſemipedem circiter altus, tenuis, anguloſus, nudus; finis pedunculi fit flos monopetalus, campaniformis, exiguus, obrotundus, in quinque vel ſex ſegmenta fiſſus, pendulus, ſpicatus, albus, odoris grati, ſaporis amari; ex apice pedunculi intra florem ovarium naſcitur, quæ fit bacca mollis, ſub-

rotunda, rubicunda, continens ſemina denſe congeſta, rotundula, dura, amara: radix longa, parva, repens, alba: hæc planta creſcit in ſylvis & vallibus; hinc Lilium vocatur a ſimilitudine foliorum & convallium, quia in vallibus creſcit. B. Meibloemen/ Lelitjes van den Dale. G. Meyen-blumlein. Gall. *Muget.* A. Lilly-convally, May-Lilly, Conval-Lilly.

Lilium Inter Spinas, eſt Caprifolium, ſeu Matrisylva, ſic dictum, quod inter virgulta Sylveſtria, & Spinas, odore Lilii albi, creſcat. B. Geiten-blad/ Memmekens-kruid. G. Waldwinde/ Speck-lilien. Gall. *Chevre-feuille.* A. Wood-bind, Wood-bine, Wordt-binde. I. Vinci boſco.

Limatio, eſt corporum duriorum mediante lima, tornove, in pulverem groſſum redactio; locum quoque habet circa dentes acutos & oſſa carie vel excreſcentiis infecta.

Limodorum, quaſi famem cauſans, à λιμὸς fames, & δῶρον donum. Vide *Orobanche.*

Limonia Malus, & Limonium, folia flos, fructus ut citrei, ſed caro tenuior longe quam citrei, ipſe fructus minor; cortex tenuior, pulpa copioſior, ſuccus acidior; eſt citrei coloris fructus. Nomen videtur Indicum, ubi in utraque India à Luſitanis *Limmes*, & *Limmeties.* B. Limoen. G. Limonien. Gall. *Limonier.* A. Lemons, Limons.

Limonada, eſt ſpecies julepi, in quem limonum ſuccus, cum ſaccharo ingreditur. B. Limoen-drank.

Limonium, Eſt planta, quæ habet folia Lapathi minora, læviora, politioraque, minus atra, ſed hilari virore tincta, ex radice erumpentia, caules ex his aſſurgunt pedem alti, nudi, tenues, in plures ramos extenſi: flores ſunt vel cariophyllæi, vel monopetali: calix fit vaſculum ſeminale, quod unicum complectitur ſemen arctiſſime, cum quo cadit: radix craſſa, rubra, ſaporis adſtringentis; in multis capitibus diviſa: creſcit hæc planta in locis aquoſis & paludibus circa mare: herba Limonii adſtringit, dicitur & Pyrola, ſeu Tintinnabulum, ſed & nonnullis aliis herbis imponitur illud nomen, quod videtur, habere à λειμὼν pratum, palus, quaſi à λείβω, quia rigatur, vel à λείπω, quod in eo uligo ab alluente aqua relinquitur. Li-

Linamentum, idem quod *Motos*.

Linaria, Urinalis, Gr. ὄσυρις eſt herba quæ linum repræſentat, habet plures caules ſeſquipedem circiter altos, rotundos, tenues, quibus innaſcuntur plurima folia oblonga, anguſta, nullo ordine poſita, ſaporis amaricantis: flos eſt monopetalus, anomalus, perſonatus, & quidem ita ut poſteriori parte longam gerat caudam, anteriori vero bilabiatus, & ſuperior pars bifida, inferior trifida: calix flori ambiguo ſitu affigitur, quinquefidus: Piſtillum floris abit in vaſculum rotundum acuminatum, quod per maturitatem in duas cavitates dehiſcit, in quibus ſemina ſunt compreſſa, nigricantia, & rotunda: radix longa, dura, alba, repens, exigua, lignoſa: Linaria a Lino quia ejus folia Linum referunt; quæ & Tithymalum Cypariſſiam adeo mentiuntur, ut niſi lac deeſſet, difficile foret diſtinguere, antequam floreat planta. B. Vlas-kruid/ Wild-vlas. G. Lein-kraut/ Harn-kraut/ Unſer Frauwen Flachs/ Wald-flachs/ Krotten-flachs. Gall. *Linaire*, *Lin Sauvage*. A. Wild-flax, Toad-flax, linnet.

Linctus, idem quod *Eclegma*.

Linea Alba, eſt tendinum quatuor muſculorum abdominis concurſus exceptis rectorum tendinibus. Nam tendines obliquorum uniuntur, & ita coëunt ab utraque parte, ut quaſi tunicam abdomini obductam forment, ac ſi unicus eſſet tendo. Alba eſt & carnis expers, procedens à mucronata cartilagine ad os pubis, eſtque infra umbilicum anguſtior, quam ſupra. B. De witte Linie. G. Die weiß Linie. Gall. *la Ligne Blanche*. A. The White line.

Lineæ Fatales, ſunt quædam rugæ in cute frontis, ex quibus multa quædam prædicunt inepti. B Voorzeggende ſpier. G. Die Linien im Hande darauß Man wahrſager. Gall. *Lignes Fatales*. A. Fatali lin's.

Lingua, eſt membrum in ore contentum, à lingendo dictum, oblongum, latum, craſſum, & ad radicem quidem craſſius, in extremitate tenuius & acutius; magnitudo mediocris eſt, ut moveri expedite poſſit. In exteriori linguæ parte, ſuperiori ſc. regione, copioſiſſima quædam corpora, ſerie quadam diſpoſita, ab extrema linguæ ſuperficie foras erumpunt, & modicè incurvata

unanimiter, verſus poſteriorem linguæ partem inclinationem, poſitionemque habent, ita ut æmulentur pectinem carminatorium: hæc corpora cartilaginoſa in bove præcipuè videntur eam referre figuram, quam in aprino dente; in parte inferiori concavitatem quandam exhibent; componuntur ex denſa & tenaci materia, fibroſa, quæ quaſi virgularum aggeries videtur: circa linguæ latera gracileſcunt, ut ferè obliterentur & in baſi eorum loco membranoſa quædam corpora collocantur, quæ conum, mox obtuſiorem papillam æmulantur: ſingula expoſita cornua exteriori linguæ membrana inveſtiuntur; firmiter implantantur in tenaciori quadam linguæ tunica, & ſubjecta mucoſa, ſeu nervoſa ſubſtantia, iis præcipuè in locis, ubi inſignes foveæ pari ordine expoſitæ obſervantur, ita ut in parte interiori non exigua eorum portio emineat; quæ in mucoſo quodam corpore tenaciter implantantur. Membrana hæc totam inveſtiens linguam in ſuperiori ejuſdem areâ inſerta, & convoluta habet exarata cornua, & quibus in locis papillæ foras protuberant, attenuantur & gracileſcunt, & in minimæ cucurbitulæ figuram excavantur: minimi in hoc tubere obſervantur poruli. Hac detracta ſeſe offert glutinoſa quædam ſubſtantia, & alba eſt ubi nectitur. Membrana ſubnigra autem, ubi partem interiorem tangit, conſpicua foramina ſingulis exaratis cornibus reſpondentia habet; inter quæ innumeri & exigui meatus ad extimam linguæ ſuperficiem hiant. Deinde in conſpectum ſeſe offert nervoſum & papillare corpus ſubflavum, quod membranæ inſtar excurrit, papillas etiam nerveas inſignes miro ordine diſpoſitas promit. Succedunt alterius ordinis papillæ copioſiores enarratis; quot enim cornua exterius linguam tegunt, tot etiam hujus generis nerveæ papillæ intus reperiuntur; hæ exortæ à communi papillari corpore, in mediocrem altitudinem elevantur, & ab extremo capite nerveas propagines ulterius emittunt, circa hæc conſpiciuntur innumeræ papillæ idem exordium ſortitæ & ad eandem altitudinem elevatæ, graciliores tamen, quæ coni figuram referentes, proprios ſinus in jam exarata mucoſa ſubſtantia excitatos ſubintrantes, tandem deſinunt verſus extimam membranam. Porro linguæ ſubſtantia muſculoſa eſt. Centrum autem linguæ ex multiplici fibrarum genere conſtat, longis,

gis, tranſverſis & obliquis, quæ identidem invicem per ſuperequitationem intextæ colliguntur, ita ut fiat veluti tegmen: muſculis peculiaribus movetur, quibus retrahitur. Muſculorum paria ſunt *Stylogloſſum*, *Baſioglosſum*, *Genioglosſum*, *Ceratoglosſum* & *Myloglosſum*. Gr. γλῶσσα & γλῶττα. B. De tonge. G. Die zunge. Gall. *la Langue*. A. A tonge.

Lingua Canis, vel Canina, vide *Cynogloſſa*.

Linimentum, à Linire, eſt Medicamentum externum, conſiſtentia inter oleum & unguentum media. B. Smeering / ſtrijking. G. Beſchmierung / Beſtreichung. Gall. *Liniment*, *Oignement*. A. Annointing.

Linum, Eſt planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, exiguum, rotundum excavatum, in ſummitate ramoſum: folia ſunt oblonga, anguſta, fere alterna, acuta: calix oblongus & tubiformis: flos caryophyllæus, cæruleus: flori ſuccedit fructus piſi magnitudine, ſubrotundus, & acuminatus, continens in multis capſulis membranaceis multa ſemina oblonga, rotunda, compreſſa, in una parte magis acuta, lubrica, lucida, in medio tumida, medullam oleoſam & mucilaginoſam habentia, ex fuſco cærulea: radix exigua. Gr. λῖνον, dictum eſt propter corticis, & libri ſtamina, in recta filamenta divelli ſcindique ſolita, quæ lina etiam vocantur; unde linea & Libella, qua directiones & parietum ſtructuræ librantur. Vel deducunt à cymbrica voce *Ee* & *Lee* per converſionem noſtram alterum alteri opponuntur: à *Lee*: quo moleſtum omne & diſplicens notatur, fit *Lii* longum, id eſt, patior, & *Lien*, pati, in modo infinito; hinc *Lin*, à quo *Linum*. B. Linnekruid / Vlas-kruid. G. Flachs-kraut / Flachs-lein. Gall. *du Lin*. A. Flax.

Lipodermus, eſt vitium cuticulæ, glandem colis inveſtientis, adeo ut non poſſit retrahi. Item præputii abſentia, ex λείπω deficio, & δέρμα cutis.

Lipopsychia, eſt leve animi deliquium, ſive virium poſtratio, ex λείπω deficio, & ψυχὴ anima. B. Een flauwte. G. Hertzangſt. Gall. *Defaillance*. A. Feebleneſſe.

Lipothymia, *Defectus animi*, *Defectio animæ*, *Deliquium animi*, λειποθυμία *Philoteo*, λειποψυχία Hippocr. ſive inſignis vivificationis læſio, quæ eſt magna virium omnium proſtratio, ex ſufficientis copiæ ſpirituum & ca-

loris in cor aliaſque partes, impulſorum defectu. Hæc ſi magna fuerit *Syncope* vocatur. Vide *Deliquium animi.* Ex λείπω deficio, & θυμὸς animus. B. **Een qualikte / Zwimeligheid.** G. **Ohnmacht.** Gall. *Pâmoiſon*, *Defaillance.* A. Feebleneſſ, Weakeneſſ.

Lippitudo, eſt ophthalmiæ ſpecies, ſeu aſperitas quædam intra oculos, ac ſi arena eſſet inſperſa. B. **Leep-oogig.** G. **Die Entzundung der Augen / das Augentrieffen / Augenfluß.** Gall. *Chaſſie*, *mal des yeux quand ils pleurent & ſont chaſſieux.* A. Blearedneſſe.

Lipyria, eſt febris continua, in qua ſimul externa frigent & interna uruntur: ſæpe contingit in inflammationibus ventriculi, hepatis, lienis, aliorumque viſcerum, ex λείπομαι deficio, & πῦρ ignis. B. **Een heete koude koorts.** G. **Heiß kalte fieber.** Gall. *Lipyrie.* A. Idem.

Liquatio, idem quod *Liquefactio.*

Liquefactio, eſt, quando oleoſa, reſinoſa, ut pinguedines, cera, reſina &c. ſuper ignem lentè & integrè ſolvuntur, dicitur quoque de ſalibus, quæ, ut liquefiant, cellis committuntur.

Liquid-Ambra, ſive Liquida Ambra, ob odoris ſuavitatem ſic dicta. Reſina eſt oleaginoſa ſuaviſſimi ac gratiſſimi odoris, effluens ex arbore quadam procera ac venuſta, foliis hederæ, *Ococol* dicta. Eſtque partim ſiccior, quod ſedimentum fortè eſt, quæ ſeorſim conſervatur; partim tenuior ſicciori ſupernatans. Alia quoque exprimitur, ſed vilioris conditionis eſt: naſcitur iſta arbor in Hiſpania nova.

Liquiritia, dicitur Glycyrrhiza; ſed potius dicerem eſſe ejus ſuccum expreſſum & inſpiſſatum, quoniam à *liquore* derivari videtur. Vide *Glycyrrhiza.*

Liquor, quamvis de quolibet humore dici poſſit, in ſpecie tamen denotat per deliquium paratum, quem oleum alias, nonnunquam Balſamum dicere ſolent. Sæpe & pro deſtillato liquore haberi poteſt.

Liquor Amnii, eſt qui in Amnio continetur, ibi perpetuo renovatur, nonnihil mucoſus, ſeu oleoſus, ſero lactis haud abſimilis, ad ignem tamen concreſcens, ut albumen ovi, colliquamentum Harvæo dictum, cui fœtus quaſi innatat, ipſi recens nato adhæret toto corpore, atque ab Obſtetrice aqua tepida, pauco vino, ſimili-

milibuſve abſtergetur. Cæterum ab urinoſo liquore, copia, ſapore, odore, bene diſtinguendus, nec cum eo confundendus eſt, ille enim excrementitius eſt, hic vero fætui nutritium eſſe, veriſimiliter conjicitur: 1o, quia tale liquidum in ore, Æſophago, ventriculo fætus reperitur, quale eſt in Amnio, 2o, quia illud liquidum copioſum in initio, paulatim minuitur, nec alia ratione conſumi videtur, quam a fætu.

Lirion, vide *Lilium*.

Lithantrax, ſive Carbo foſſilis, eſt bitumen pingue, glebis petroſis, aut & forte metallorum ſcoriis miſtum, durum, aſſulatum, lamellatum, nigrum, ſciſſile, inflammabile. B. Steenkoolen. A. Ceale.

Lithargyrium, officinis ſpumoſum excrementum eſt, è purificatione argenti, quæ per plumbum fit, reſiduum. Duo ejus genera communiter ſtatuuntur, videlicet *Argenteum*, quod coloris minus ſaturi, & *Aureum*, quod ſaturioris coloris, magis ad rubedinem vergentis, exiſtit. Verum tamen non niſi coctione differunt, *aureumque* magis coctum eſt, quam *argenteum*. Sed proprie nihil aliud eſt quam plumbum. B. Glit/ goud en zilver-glit. G. Gold glett. Gall. *Litharge*. A. Idem.

Lithiasis, eſt calculi in renibus, veſica, aliiſque in partibus generatio, à λιθιάω calculos patior, calculis laboro. B. De Steen. G. Der Stein. Gall. *Pierre*. A. The Stone.

Lithoides, eſt os petroſum, ſic ob duritiem lapideam: appellatum, ex λίθος lapis, & εἶδος forma. B. Het ſteen-been. G. Das Steinbein. Gall. *l'Os Petreux*. A. Theſtony bone.

Lithontriptica, ſunt medicamenta ſaxifraga, ſive quæ calculum Veſicæ urinariæ, vel renum frangunt, conterunt, & ex corpore expellunt, ex λίθος lapis, & τρίβω. B. Steen-brekende dingen. G. Steinbrechende mittlen. Gall. *Remedes Lithrontriptiques ou contre la Pierre*. Idem ferè A.

Lithospermum, Eſt planta, quæ habet plures caules duos pedes altos, quoſdam rectos, alios incurvos, villoſos, tenues, rotundos, duros, aſperos, in ramos diviſos: folia vel alternatim diſpoſita, vel ſibi invicem oppoſita, longa, anguſta, acuta, ſine caule adhærentia,

vil-

villoſa, ſaporis herbacei: flos monopetalus, infundibuliformis: ex cujus calice quinquefido ad baſin uſque ſecto ſurgit piſtillum quod abit in quatuor ſemina, ſtridula, dura, polita, minima, alba, ſplendentia, obrotunda, vel ovalia: radix lignoſa, fibroſa, digiti craſſitie: creſcit hæc planta in locis incultis a λίθος lapis & σπέρμα ſemen, & dicitur conducere in calculo renum: ſemina adeo bene Margaritas referunt, ut, qui has vendunt, illa intermiſceant Margaritis Occidentalibus, quæ non tam elegantes, quam Orientales, & ſic eas divendunt pro puris Margaritis occidentalibus, ſed fraus facile detegitur ex macula fulva his ſeminibus inhærens: ſic vocatur ob ſeminis duritiem: Latinis *Milium Solis*, quod ſemen ejus candore ſolis & lucis ſplendore fulgeat. B. Paarel-zaad/ Steen-zaad. G. Meer-hirſche/ Stein-ſamen. Gall. *Gremil, Herbe aux Perles*. A. Gromell, gromwel, graymil.

LITHOTOMIA, eſt chirurgica calculorum è veſica ſectio; quæ hoc modo procedit. Imponit Lithotomus ægrotantem alicujus robuſti ſinui, pulvinari molli inſtrato, poſtquam ter, quaterve ex loco altiori in inferiorem proſiliit, mox manum utrinque validè plantæ pedis alligat, genua vero utrinque adſtantes duo miniſtri detinent, ita ut quam maxime a ſe invicem diſtent. Deinde primum ſiniſtræ manus digitum ſolum, aut ſi neceſſitas exegerit, duos priores oleo liliorum alborum madefacit, eoſque in anum immittit, dextra vero pubis ſuperiora leviter comprimit, ut hoc modo ab oſſe pubis ad perinæum transferatur calculus, quem quum digitis dictis eo adegerit ſiniſtro lateri inter teſticulos & anum, proxime ad ſuturam perinæi, cultro utrinque acuminato vulnus pro calculi magnitudine infligit, calculo tenus cultrum deducendo: & vulnere ſi ſua ſponte, aut digitorum inſertorum propulſione, exire detrectet calculus, forcipe, aut quod præſtat cochleari ſive lapidillo eum foras trahit. Extracto calculo, vinculis omnibus ſolutis, vulnus obligat modo debito, ſanguinem ſiſtentibus adhibitis mediis, brevique tempore, ut conſolidetur curam adhibet, ne urinæ per locum vulneratum ſtillicidio laboret æger. Hic modus, *Apparatus minor* vocatur, & in pueris imprimis locum habet, licet ſæpe in adultis hiſce in regionibus inſtituatur. In *Apparatu majore* vero, æger eodem modo ut

ſupra,

ſupra, bene ligatus menſæ imponitur, & in ea detinetur, mox *Itinerarium* per urethram in veſicam intromittit chirurgus uſque ad calculum, factoque foramine, ut ſupra, in ſulcum itinerarii per vulnus *Conductorem* immittit, deinde itinerario ex urethra ablato, per vulnus inflictum *Forcipem*, lapidillum, aut inſtrumentum aliud, detrahendo calculo accommodatum, immittit, quo ſic & apprehendere calculum & foras educere queat. Hoc facto, deligatio vulneris & conſolidatio inſtituitur ut in pueris; adhibita, ſi nimis magnum fuerit, ſutura, impoſitaque ad dies duos aut tres cannula argentea, evacuationi ſanguinis concreti, pituitæ, urinæque arenoſæ apta. Occurrit adhuc alius calculos extrahendi modus, nempe foramine in abdomine facto, calculus ex fundo veſicæ exſcinditur, & hoc modo nunquam ſtillicidium eſt expectandum, ex λίθος lapis, & τέμνω incido. B. Steenſnyden. G. Das ſtein-ſchneiden. Gall. *Lithotomie*, *Taille*, *Extraction de la pierre*. A. Cutting up of the ſtone or for the ſtone.

Lithotomus, eſt chirurgus ſecandis calculis peritus, ex λίθος lapis, & τέμνω ſeco. B. Een ſteen-ſnyder. G. ein Steinſneider. Gall. *Lithotomiſte*. A. A Stone Cutter.

Litus, idem quod *Linimentum*.

Lividus Musculus, una cum aliis muſculis femur movens, dicitur & *Pectinæus*, qui ab oſſis pubis ſuperiore ad commiſſuram parte, oblique decurrens, uſque in femoris exporrigitur latus externum. B. De loodverwige ſpier. G. Der Bleyfarbige mauß. Gall. *Muſcle Pectiné*. A. Leaden Coloured muſcle.

Lixivium, eſt ſal aqua ſolutum: præparatur vulgo ex cineribus, ex quibus mediante aqua ſal, quod continent, elixiviatur. B. Loog. G. Laugen. Gall. *Leſſive*. A. Lee, Lie.

Lixivum Sal, eſt Alcali fixum, quod mediante aqua ex cineribus, ſolutum, exſiccatum ſummas ignis torturas patitur, ut ſal tartari, abſinthii, &c. B. Loogzout. G. Laugen ſaltz. Gall. *Sel Lixiviel*. A. Lie.

Lobuli Adiposi, vide *Sacculi Adipoſi*.

Lobuli Pulmonum, ſunt fiſtulæ pulmonalis extremitates, quæ in Lobulos uniformes deſinunt, conſtantque iterum ex plurimis veſiculis & omnis generis vaſis. B. Longedzulden. Gall. *Lobules*. Lo-

Lobus, eſt Phaſeolus: venit à λήβω ſeu λαμβάνω prehendo, quia fabæ in ſiliquis prehenduntur.

Lobus Auris, Eſt appendicula quædam mollis, flexilis, blanda tactu, auriculæ appenſa, nullo unquam foraminulo naturaliter pertuſa, ſed a fæminis artificialiter perforatur pro ornamentorum commiſſione, poſita eſt directe infra antitragum, unde fæminarum ornamenta ellobia dicta. B. Het lelletjen van 't Oor / oorlapjen. G. Daſʒ euſſerſte am ohr / Ohr-läplein. Gall. *le Lobe de l'Oreille.* A. The lobe or lap of the ear.

Lobus Hepatis, aut Pulmonis, ſunt eorum viſcerum magnæ diviſiones, & diſtinctiones. B. Quabbe. Gall. *les Lobes du Foye.*

Localia Medicamenta, ſunt quæ externè applicantur, ut emplaſtra, linimenta, unguenta &c. Gr. Τοπικά. B. Plaats-middelen. G. Euſſerlich Gebräuliche mittlen. Gall. *Remedes Topiques.* A. Topical Remedies.

Loch, & Lochoch, idem quod *Eclegma.*

Loch Sanum, & Expertum, eſt Eclegmatis ſpecies, quæ in morbis pectoralibus utilis cenſebatur, & experta.

Lochia, ſunt puerperarum expurgamenta, poſt fœtus & ſecundinarum excluſionem, prodeuntia, à λέχομαι cubo; unde λέχος lectus, & λεχωΐδες ὧραι tempora partus. B. De kraam / kraamzuivering / reiniging. G. Der Blutfluß / Blutreinigung. Gall. *Vuidanges.* A. Womans Evacuation in Child-bed.

Lochoch, idem quod *Eclegma.*

Loci Chymici, dicuntur vaſa & fornaces apud Chymicos uſitata.

Loci Muliebres, idem quod *Uterus.*

Loculamenta, ſunt in plantis ſeminum involucra, quæ veluti parvæ capſulæ ea occludunt.

Locustæ, Thecæ, idem ac oculi aut gemmæ, uti in avena & graminum quibuſdam ſpeciebus, in quibus ſemen includitur. Sed & inſecta quædam denotat.

Loimographia, eſt deſcriptio morborum contagioſorum. Ex λοιμὸς venenum peſtiferum, & γράφω ſcribo. B. Een beſchryving van beſmettelyke ziekten.

Loimos, eſt venenum peſtilentiale, quod oritur ex aëre particulis heterogeneis exhalationum noſtro corpori non

non ferendarum inquinato & aculeato, qui, inſpirando ſanguinem & ſpiritus animales &c. inficit, & corrumpit; & movendo reliqua tenerrima ſolida deſtruit. Gr. Λοιμὸς. παρὰ τὸ λείπειν, id eſt à deficiendo, quia hominum defectum inducit: ſeu ut aliis placet παρὰ τῦ λιμῦ, à fame. Unde proverbium Græcum, μετὰ λιμῦ λοιμὸς peſtis poſt famem. B. Een beſmettelyke ziekte. G. eine Anſteckende Seuche. Gall. *Maladie contagieuſe.* A. Peſtilent poyſon.

Lomentum, fabarum farina eſt.

Lonchitis, Eſt plantæ genus foliis filicis foliorum æmulis, a quibus tamen differt pinnulis ad exortum auritis: nullos habet flores: folia ad dorſum ſunt inſtructa ſeminibus rubicundis, tam parvis, ut ſine microſcopio diſtingui non poſſint: in montibus altis, aſperiſque occurrit: dictam volunt ab haſtæ, ceu lanceæ formâ, quam tamen in hac plantâ obſervare nequeo; niſi placeat ſingularia lanceæ ſimilia eſſe quod τρίγωνα triangula appareant, λόγχη enim eſt lancea ſeu haſta. Dioſcorides Etymologiam quærit à ſemine triangulo, quod lanceæ cuſpidi ſimile ſit: alii quod ſit lonchitis altera & lienem abſumat, foliaque ſimilia habeat, alii quod ejus folia inſtar lanceæ in acutum deſinant. Gall. *Lonkite.* A. Rough-ſpleen-wort.

Longanon, ſive inteſtinum ultimum, item Ἀπευθυσμένον, Δακτύλιος, Ἀρχὸς Hippocrati, vide *Rectum inteſtinum.*

Longissimus Dorsi Musculus, producitur à margine oſſis ſacri, atque à lumborum vertebris oriundus fibrarum faſciculis coagmentatus, cum ſerrato poſtico inferiore aſcendit, quem circa dorſi vertebram infimam deſerens, ſingulis lumborum ac dorſi transverſis proceſſibus alligatus, primam thoracis petit vertebram; Thoracem, lumbos eorumque vertebras extendit. B. De langſte rug ſpier. G. Der lange ruck mauß. Gall. *le Long Dorſal.* A. The Long muſcle of the back.

Lopidoides, idem quod *Lepidoides.*

Lordosis, eſt ſpinæ dorſi in anteriora curvatio, à λορδόω in anteriora curvo. Latini vocant *Repandum, Recurvationem.* B. Bultagtig na vooren toe. G. Vorgebechelt / Krumb-hälſicht. Gall. *Boſſe en devant.* A. Bending of the backbone forward.

Loricatio, eſt actio chemica, quando retorta igni nudo exponenda luto, argilla, aut alia materia, ut à nimiâ ignis torturâ defendatur, obducitur. B. **Een beharnaſſing**. G. **Das Kleben und tünchen der Retorten**. Gall. *Lutter les vaiſſeaux ou les Retortes lors qu'on veut diſtiller.* A. Lorication.

Loripes, eſt qui alterum vel ambos pedes habet contortos & incurvatos, dicitur quoque *Varus*. B. **Scheefbeen / ſlim-voet / krom-been**. G. **Krum-fuß / Krum-bein**. Gall. *qui a la jambe tortue.* A. Crooked legged.

Lotio, eſt quodammodo Balneum particulare quo caput, axillæ, manus, pedes & genitalia abluuntur, idque decoctis medicamentoſis. Lavantur etiam nonnulla medicamenta, idque propter eorum ſalſedinem & acrimoniam, ut in calce, tutiâ, aliiſque lapidibus contingit, vel quando herbæ, radices ſordibus argillaceis & arenoſis aqua pura, aut vermes vino lavantur. B. **Waſſinge**. G. **Das Waſchen**. Gall. *Lotion*, *Bain*. A. A Washing.

Lotium, vide *Uron*.

Lotus, eſt vel arbor, vel herba, nomen accepit à voluptate, ab antiquo verbo λῶ, quod ſignificat θέλω, ἐπιθυμῶ βλέπω, volo, expeto, deſidero, video. Illud nomen etiam habet *Trifolium Odoratum*, ut & *Melilotus*, aliæque plantæ.

Lozangiæ, ſunt idem quod *Morſuli*.

Lues Moravica, ſeu Pannonica, vide *Febris Ungarica*.

Lues, Venerea, *Morbus Gallicus*, *Italicus*, *Hiſpanicus*, *Siphylis Fracaſtor.* παρὰ τὸ σίνειν τὰ φῦλα. Hic morbus ex India occidentali oriundus, in Europam tranſlatus, poſt annum 1463. innoteſcere incepit; eſt hic autem contagioſus, ita ut ab infectis parentibus inquinati naſcantur infantes; Lactatione contaminentur, contrectatione, ſalivæ per oſcula communicatæ deglutione, ſudore, & coïtu impurorum quilibet inficiatur: quæ autem pars primo fuit infecta, primo ſe manifeſtat inflammatione, ulcere erodente, dein per totum corpus efflorescunt puſtulæ; labia, gingivæ, palatum, nares eroduntur, dolores nocturni circa medios artus fiunt ingentes, & articulorum rigiditas, capillorum totius corporis defluvium, & vox rauca cum aliis multis ſymptomatibus hunc morbum

bum declarant. B. De ſpaanſe pokken. G. Frantzoſen/ Spanneſche kranckheit. Gall. *Véroles*. A. Pockes, the French pockes. Dolores circa oſſa vocant Hiſpan. & Braſilian. *Bubas*.

Lujula, eſt acetoſellæ ſpecies, in officinis aſſervata, cujus vires refrigerantes inſignes. B. Schaapszuuring. G. Buchampffer. Gall. *pain a Coucou*; *Alleluia*. A. Woodſorrel.

Lumbago, eſt dolor in muſculis lumborum à lue ſcorbutica obſeſſis, ita ut æger ſeſe movere abſque dolore magno nequeuns, ſe recto ſitu tenere cogatur. B. Lende-pyn/ 't ſpit/ lende-git. G. Lendewehe/ Lendepein. Gall. *Sciatique*. A. The paine of the loines.

Lumbricales Musculi, ſive Vermiculares, ſunt quatuor in ſingulis manibus, totidemque in pedibus, ſic ob exilitatem & figuram dicuntur. B. De Worrngelyken ſpieren. G. Der wurmgleiche mauß. Gall. *Muſcles Lumbricaux*. A. Worm like muſcles.

Lumbrici, ſive Vermes, ſunt animalcula ex ovulis inſectorum deglutitis cum cibis, in corpore noſtro aliquandiu morantibus, producta. B. Wormen. G. Wurmen. Gall. *Vers*. A. Wormes. Alii ſunt *Rotundi*. B. Ronde wormen. G. Spulwurmen/ Kinder wurme. Gall. *Vers Ronds*. Alii, Cucurbitæ ſeminis forma, Cucurbitini dicti. Alii *Aſcarides*. B. Maeyen. G. Würmlein. Alii Dracunculi, &c. Gall. *Aſcarides*, *vers Cucurbitins*.

Lumbus & Lumbi, Gr. Ψόα, ὀσφὺς, Ἰξύς. Propriè dicitur pars totius ſpinæ infra dorſum quinque vertebris omnium craſſiſſimis, maximiſque compacta, inter dorſum & os ſacrum mediis; eſtque ea regio corporis, qua homines cinguntur. B. De lenden. G. Die Lenden. Gall. *les Lombes*, *les Reins*. A. The loine, the Reine.

Luna, Chymicis denotat *Argentum*. B. Silver. G. Silber. Gall. *Argent*. A. Silver.

Lunaria, ſive viola latifolia, vulgo *Bulbonac*: eſt planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, minimi digiti craſſitie, ramoſum, villoſum, coloris cærulei vel rubicundi; folia urticæ interdum duplo vel triplo majora, villoſa, dentata: flores in ſummitate ramorum creſcentes, quadrifidi, in crucem diſpoſiti, purpurei, odoris non penetrantis; flori ſuccedit ſiliqua oblonga,

compreſſa, obrotunda, quæ continet ſemina ampla, reniformia, coloris rubicundi, ſaporis acris cum quadam amaritudine: radix glandulosa: ſic dicta eſt quod ſeminum folliculi lunarem colorem & figuram habent. B. **Penning-bloemen / Maan-kruid / Paas-bloemen.** G. **Mon-kraut / Pfenning-kraut.** Gall. *Lunaire*, *ou Bulbonac.*

Lunatici, dicuntur Epileptici, Σεληνιακοὶ, quia mutato lunæ curſu, Epilepticis paroxyſmus exacerbatur. B. **Maanziekte.** G. **ein Monſüchtig.** Gall. *Lunatiques*. A. Lunatikes.

Luparia, vide *Lycoctonon.*

Lupia, eſt tumor ſive protuberantia, fabæ turcicæ magnitudine, durus, glandulosus in cute; quidam pro *Meliceride* accipiunt, alii pro *Ganglione.*

Lupinaster, eſt novum Plantæ genus, a Buxbaum inventum, creſcit ad ripas Wolgæ prope Aſtrakan: habet folia inſtar Lupini digitata, flores papilionaceos, ſemina reniformia: deſcribitur in commentariis petropolit. vol. 2.

Lupinus, Eſt planta, quæ habet caulem duos pedes altum, mediocriter craſſum, rotundum, rectum, villoſum, ramoſum, coloris viridis ſubflaveſcentis, medulla repletum: folia ſunt in ſeptem vel octo partes diviſa, oblonga, anguſta, manum apertam repræſentantia, ſuperius coloris cærulei, albeſcentia & lanuginoſa inferius, ſaporis leguminoſi, amareſcentis: flores in ſummitate ramorum creſcentes, in ſpicas congeſti, leguminoſi, albi, pedunculis brevibus adhærentes: flori ſuccedit ſiliqua compreſſa, villoſa, turgidula, fæta ſeminibus planis, compreſſis in complanatam figuram ſphæricam, foſſulam cavam utrinque habentibus, extus albis, intus medulla flava aurei coloris repletis; hujus ſapor eſt amarus, ingratus: ex hac medulla confecere olim aurum comicum, & de homine qui omnium rerum expers erat, proverbialiter dicebatur; neſcit quam diſtent æra Lupinis: eſt leguminum ſpecies, dicitur, quod ſicut lupus terram appetit & in fame terrâ veſcitur, ita Lupinus; adeo tellurem amat, ut quamvis fructuoſo ſolo conjectum, inter folia, vepreſque, ad terram tamen radice perveniat. Vel dicitur, quaſi lupis relictus & expoſitus: quod impunè præterea jacet, vel derelictus etiam, ſi non protinus ſicut obruant imbres, ab omnibus animalibus amaritudine ſua tutus. Gr.

Gr. Θέρμος. B. Boks-boon / Pyg-boonen. G. Feigbonen / wolffs-bonen. Gall. *Lupin.* A. Lupines.

Lupinus, Gr. Θέρμος, dimidiæ drachmæ æquatur. *Danich* Arabibus: quod tamen *Fernelio* ſolum Gr. vi. *Agricolæ* & *Mercuriali* viii. ſive tertiam ſcrupuli partem pendet. *Drachma* pendet lupinos novem: *Siliqua* dimidium; lupini tres ſcrupulum pendent. B. Een half vierendeel loots. G. Ein halb quintlein. Gall. *Demi drachme.* A. Half dram.

Lupulus, Eſt planta, cujus caules ſunt exigui, ſarmentoſi, flexiles, villoſi, ſcandentes, aſperi, volubiles: folia ampla, anguloſa, dentata, ſcabra, conjugata, caulibus ſatis longis & rubicundis adhærentia: floſculi apetali, albi pallidi, aut herbacei, ſtaminibus præditi, calice quinque partito, ſtellatim expanſo, excepti, racemoſi in una planta: ovaria bicornia, in racemos ſquammoſos ex multis foliolis axi adnatis compoſitos, congeſta; ſingulis foliolis recondentibus ſingula ſemina fere rotunda; nigricantia, tegmine membranaceo occultata; radix tenuis, convoluta: Gr. Βρύον: dicitur à Bryoniæ ſimilitudine, quam folia quodammodo habent. Appellatur quoque *Humulus.* Aliquot Italiæ rura, ob græcam appellationem alludentes, *Bruſcandulam*, quaſi Bryon Scanſile nominant. *Lupus* vero *Salictarius*, quia ſubit ſcanditque ſalices, & arbuſta omnia, circumvolvendo ſe, circumplectitur, appellatus eſt. Hinc quoque *Lupus Receptitius* nonnullis nominatur. B. Hop. G. Hopffen. Gall. *Houblon.* A. Hops.

Lupus, eſt ſpecies cancri, crura & tibias occupans. B. De Wolf. G. Der Wolff. Gall. *le loup*, *ou le chancre aux jambes.* A. The wolfe.

Lupus Receptitius, vide *Lupulus.*

Lupus Salictarius, vide *Lupulus.*

Lutatio, eſt vaſorum chymicorum lutatio ſive obſignatio. B. Een toelyming / een Verzegeling. G. Verlutierung. Gall. *Luter.* A. Idem.

Luteola, eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, oblonga, anguſta, mollia, caules ex his erumpunt tres pedes alti, duri, virides, ramoſi, folia ſuperius minora habentes, quam ſunt inferiora: flores polypetali, anomali, exigui, coloris flavi, poſt florem ſequitur capſula obrotunda, triangularis, continens ſemina exigua, obrutunda,

tunda, & nigricantia; radix ut plurimum digiti minimi craſſitie, & interdum pollicis, lignoſa, alba, ſaporis acris: tota hæc planta per ſiccitatem fit flava herba, ſic dicta, quod eâ panni & telæ linteæ, candidæ quidem, colore luteo, virente vero, quum ante cæruleo tinctæ erant, inficiantur. Gall. *Gaude*; *ou Herbe jaune.*

Lutum, Herba eſt, quo lintea, lanæ &c. luteo inficiuntur colore: vel ut alii, quod à luto veniat luteus color. Aliorum opinio eſt vocem Lutum à Gr. λευκὸν venire *Leutum*, *Lutum*. B. Wouwe. G. Streich-kraut. A. Dyers Woad.

Lutum, eſt materia quædam glutinoſa, aqua ſubacta, ut Farina triticea, ſecalicea, lini ſeminis, amylum, ovi albumen & ſimilia, qua vaſa deſtillatoria ſibi impoſita, ne quid expiret per rimas, probè obſignantur. B. Leem. G. Leim. Gall. *Lut*, *Glu*. A. A Lute.

Luxatio, ſeu Dislocatio, & Eluxatio, eſt receſſus oſſis è proprio ſinu & loco, in alienam ſedem, motum arbitrarium impediens. B. Ontwrichting / Uitledinq. G. Auß dem Gliedern / oder Gelencke gegangen / Verrenckung. Gall. *Luxation*, *Diſlocation*. A. A Disjointing.

Luz, an ſit os vertebrarum, an vero ſeſamoideum in pede dubitatur.

Lycanche, eſt angina, quæ lupos ſtrangulat, vide *Angina*.

Lycanthropia, eſt *Rabies Hydrophobica*, à rabido lupo excitata, in qua homines luporum ululatus imitantur, ex λύκος lupus, & ἄνθρωπος homo. Vide *Hydrophobia*. B. Wolfs-beet. G. Wolffs-biß. Gall. *Morſure de Loup*. A. Biting of a mad Wolfe.

Lychnis, Eſt planta, quæ plures habet caules ſeſquipedem vel duos pedes altos, rectos, rotundos, ramoſos, lanuginoſos: folia ſunt tres vel quatuor digitos longa, ſeſquidigitum lata, ſalviâ majora, acuta, lanuginoſa, alba, conjugata bina ſimul, mollia: calicem habet tubuloſum magnum, latum, longum, multifidum, magis bullatum quam in Alſinis, ſquammoſum: flos cariophillæus; floris piſtillum fit fructus, utplurimum in conum deſinens, qui per maturitatem apice dehiſcens fundit ſemina exigua, ſubrotunda, vel angulata, interdum reniformia; radix fibroſa, ſimplex: colitur hæc planta in

in hortis: nomen accepiſſe contendunt παρὰ τὸ λύειν νύχ©, ἤγουν σκότ©, *quod Tenebras* ſolvat: vel, quod tomentoſis earum foliis Veteres ad lucernarum uſum, pro elychniis uterentur, unde *Lucernula* dicta, ejus nominis ſunt variæ ſpecies B. Chꝛiſtus oogen. G. Frauwen-röſlin. Gall. *Oeillets de Dieu*; *Paſſe fleur*, *Paſſeroſes*. A. Roſe Campion.

Lycium, eſt arbuſcula ſpinoſa, ſic dicta, quod in Lycia, Aſiæ regione, creſcat. B. Boks-doozn. A. Box-Thorn.

Lycium, eſt ſuccus extractus & coquendo inſpiſſatus ex ramis ac caudice arboris pyxyacanthæ ſive Lycii, ſed cujus ſit ſuccus varii dubitant. Provenit in variis locis, uti in India, Hiſpania, Creta, Capadocia, Lycia, unde nomen, &c. Eſt medicamentum aſtringens.

Lycoctonum Aconitum, Aconitum Ponticum, Luparia, Lupicida, vel Cænicida, quoniam ab iis devoratum, eos confeſtim interficit, ex λύκ© lupus & κτείνω occido. B. Wolfs-woztel. G. Wolffs-wurtz/ Wolffs-kraut/ Gifft-kraut. Gall. *Aconit*, *tue loup*, *tue loup jaulne*. A. Wolfes Baine.

Lycoides, eſt inſania luporum inſtar, à ſemine retento, excitata, ex λύκ© lupus, & εἶδ© forma. B. Wolfs-gebeer. G. Wolffs-geberden. Gall. *Geſte de Loup*. A. Geſture of the Wolfe.

Lycopodium, eſt muſci ſpecies, Latinis à ſimilitudine *Pes Lupi* dicitur, ex λύκ© lupus & πȣ̃ς pes. B. Wolf-klauw. G. Gurtel-kraut/ Teuffel-klau/ bär lapp. Gall. *Pied de Loup*. *Mouſſe terreſtre*. A. Wolf-claw.

Lycopsis, ſeu Anchusa, vocari volunt ob radicis fuſcum ex purpureo colorem: vel quaſi κυκύφως vocatur à lupo, cujus color cinereus eſt, nigrorem præferens, ſed non intenſiorem. Sonat enim Λύκοψις lupi faciem, aſpectumve, vel nomen accepit, ab hiſpida caulis, florum, foliorum, impexaque hirſutie, pedem lupinum imitata, ſed λυκόπȣς tunc dicendum foret, ex λύκ© Lupus & ὄψις viſus. Illud nomen Anchuſæ, & Bugloſſæ imponitur. A. Wall-Bugloſſ.

Lygmus, idem quod *Lynx* & *Singultus*.

Lympha, eſt humor lympidus leviter ſalſus, igne avolans, fluens in vaſis arterioſis minoribus, ortis lateraliter ab arteriis majoribus ſanguineis vel ſeroſis, quæque

vaſa tandem deſinunt in Venas Lymphaticas valvuloſas, exonerantes ſeſe, quæ ab inferioribus partibus veniunt, in ductum chyliferum, quæ a ſuperioribus in venam ſubclaviam: differt à ſero ſanguinis, quod eſt minus pellucidum, flavius, & igne concreſcit ut ovi albumen. B. Water. G. Waſſer. Gall. *la Lymphe*. A. Water. Sumitur aliquando pro aqua illa, quæ ex puncturis nervorum aliiſque vulneribus effluit. B. Zenuw-water/ Lee-water. G. Glid-waſſer. Gall. *Synovie*. A. The Lympha.

LYMPHATICA VASA, vide *Venæ Lymphaticæ*.

LYNX, idem quod *Singultus*.

LYNCIS LAPIS, ſive BELEMNITES, ἀπὸ τῦ βελέμνυ à ſagitta, cujus effigiem refert, ſeu *Dactylus Idæus*, à figura Dactyli, & Ida monte cretæ Inſulæ, ubi invenitur. Teres eſt & pyramidalis, ſub variis coloribus repertus. Inveniuntur albi, nigri, cinerei, pellucidi, vini falerni inſtar. Et hinc forſan eſt, quem Veteres *Lyncurium* appellarunt, quem & ſuccini ſpeciem fecerunt, ob colorem, quo ſuccinum refert, quemque ex urina lyncis, ſimul ac ea excernitur, coagulari, nonnulli fabulantur. Vetus hic lapis grave olet, & ne uſtus quidem odorem deponit. Reperiuntur multis in locis Germaniæ, in Boruſſia, Pomeria, Epiſcopatu Hildeſienſi, Helvetia, Ducatu Wurtemburgenſi, Goppingæ. In affectibus nephriticis præſcribitur. B. Donder-ſteen/ Lynx-ſteen. G. Albſchoß/ Schoſtein/ Luchs-ſtein/ Tappen-ſtein. (ſi niger ſit.) Gall. *la Pierre de Lynx*. A. Lyncian-ſtone.

LYNGODES FEBRIS, eſt, quæ ſingultum habet comitem, à λύζω ſingultio.

LYSIMACHIA, ſeu LYSIMACHIUM, & SALICARIA, Eſt planta, quæ habet plures caules duos vel tres pedes altos, rectos, villoſos, nodoſos; ex ſingulis nodis erumpunt tria vel quatuor folia oblonga, acuta, ſalicis latifoliæ ſimilia, ſuperne atro virentiâ, inferne albicantia, & lanuginoſa ſaporis adſtringentis, flos monopetalus, roſaceus, in quinque lacinias diviſus: poſt ſingulos flores piſtillum fit fructus ſeu teſta globoſa quæ per maturitatem apice dehiſcit, ſemen excutit: ſemina ſunt Coriandri ſaporis adſtringentis: radix eſt repens, rubicunda: creſcit hæc planta in paludibus, & locis aquoſis: flos convenit cum Blattaria, ſed fructus in hac eſt bicapſularis,

ſularis, cum in Lyſimachia ſit tantum unicapſularis: appellata, ut ferunt, ab ejus inventore Lyſimacho: vel παρὰ τὸ λύειν τὴν μάχην, quod pugnam & animalium certamen verberando ſolvat, dirimatque. *Salicaria* vocatur, quod inter folia ſalicis, aut inter ſalices naſcatur. Hujus ſunt variæ ſpecies. B. Wedzeich / Dederik / Jodenkruid. G. Weydereich. Gall. *Soucy d'Eau*, *Perce-boſſe*, *Corneille*, *Lyſimachie*, *Chaſſe-boſſe*. A. Looſe-ſtriſe.

Lyteria, eſt ſignum ſolutionis magni morbi, à λύω ſolvo.

M.

M Simplex in præſcribendis formulis poſitum immediate poſt alicujus herbæ nomen, denotat *Manipulum*, ſcribitur ſæpe tribus literis ut *Man.* In fine formularum ſignificat *Miſce*.

Maceratio, eſt ſpecies infuſionis, quando dura quædam corpora in aquâ, aliove liquore, mediante frigore aut calore infunduntur per magnum temporis ſpatium, ut partes emolliantur, & ab aquâ penetrentur; cum illa miſceantur, vel aptæ evadant miſcelæ ſi decoquantur; omnia enim hoc modo magis aperiuntur. B. Weiking. G. Das einwäſſern. Gall. *Maceration*. A. Idem.

Machina, eſt in medicina inſtrumentum aliquod grande, cujus ope magnus motus in reſiſtens parvâ vi potentiæ applicatæ poteſt excitari, uti ſcamnum, ſcala, Ambe, &c. quibus membra luxata reſtitui ſolent, dum enim luxatio plerumque plurium hominum vi & operâ indigeat in reſtitutione, ope artificioſarum machinarum, in hos uſus accommodatarum, chirurgus ſolus omnium aliorum viribus ſatisfacit. Gr. Μηχανὴ, Μηχάνημα. B. Werktuig. G. Eine Rüſtung / Werckzeug. Gall. *Machine*, *Inſtrument*. A. An Engine.

Macis, quid ſit, vide *Moſchata Nux*. B. Foely / Bloem van Notemoſcaat. G. Muſchatblüm. Gall. *le Macis*, *Ecorce ou ce qu'on appelle improprement Fleur de Muſcade*. A. Mace. *Macer Veterum*, eſt ligni cujuſdam cortex lignoſus, craſſus, rubeſcens ex Barbaria afferri ſolitus, guſtu valde amarus & aſtringens, adeoque differt à maci, quamquam interdum à modernis confundantur.

Eſt & genus maceris Inſularum orientalium, quod forſan idem cum Veterum maci.

Macrocephalos, ſive Capito, eſt is, qui magnum habet caput, ex μακρὴ magna, & κεφαλὴ caput. B. Groothooft. G. ein Groß kopff. Gall. *qui a une groſſe tête*. A. Great headed.

Macrocosmus, denotat mundum univerſum, ſicuti homo *Microcoſmus*, ſive minor mundus in comparatione, ex μακρὸς magnus, & κόσμος mundus. B. De Groote waereld. G. Die Groſſe welt. Gall. *l'Univers*. A. The great world.

Macropiper, eſt piper longum, vide *Piper*.

Macula Epatica, eſt macula fuſci coloris, vel ex flavo nigricantis, lata palmi magnitudine, inguina imprimis & pectẽn ac dorſum occupans, imo totum pectus interdum obtegens, cum cutis quadam levi aſperitate, quæ ſquammas aut furfures quaſi emittit, quæ tamen non uno loco hærent, ſed hinc inde diſſeminantur, & modo evaneſcunt, modo rurſum emergunt. B. Lever-vlekken. G. Leber-flecken. Gall *Taches du Foye*. A. The Liver ſpots.

Macula Matricalis, *Nævus* Cic. Gr. Κηλὶς, Σπίλωμα, Σπῖλος, eſt macula, quæ cum fœtu naſcitur, obfuſci coloris, conſtanter locum ſuum occupans; quæ tamen indifferenter per totam cutim ſpargitur, uti eſt in facie, manibus, dorſo &c. aliquando rei alicujus imaginem exprimens, ut muris, mori, ſuberis &c. B. Moeder-maal / vlekke. G. Mutter-mahl / Mutterflecken. Gall. *Tache qu'on apporte en naiſſant*. A. The mother ſpot.

Macula Volatica, eſt macula rubra, vel purpurea in cute hinc inde ſerpens, quæ ſi orificium aliquod, os puta, nares, oculos, aures, nates attingit, & eouſque penetret, malum lethale fit, infantibus infeſtum. B Roode-vlek. G. Rothe Flecken. Gall. *Tache Volante* A. Fyling ſpot.

Madarosis, eſt capitis glabrities, ſive capillorum defluvium, à μαδάω lævis & depilis ſum. B. Uitrÿzen des hairs / het uitvallen des hairs. G. Das ausfallen deß haars. Gall. *La Pelade*. A. A Baldneſſ of the head.

Magdaleones, ſunt cylindraceæ emplaſtrorum vel aliarum rerum maſſæ, à μάσσω pinſo. B. Een Rolle zalf. G. ein Salb Rolle. Gall. *Une Roue d'Emplaſtre*.

A.

A. Maſſes of plaiſter made up inform of a cylinder.

MAGISTERIUM, pulverem deſignat propriè ſolutione ac præparatione paratum, impropriè reſinoſam materiam ſimili modo productam, utpote quæ verius Extracti nomine donatur. Magiſteria ut varia ſunt, ita & variè parantur, ſemper materiæ ſiccæ, ſi fieri poteſt pulveriſatæ, aut ſi neceſſarium, calcinatæ, affuditur liquor ſolvens, qui pro diverſitate ejus diverſus eſt, acetum ſimplex aut deſtillatum, tum per ſe, tum acuatum per ſpiritum nitri, vitrioli, ſalis &c. Imo hæc ſola in mineralibus & animalibus; lixivium ex ſale tartari, & aqua paratum in vegetabilibus, ſpiritus vini in his ſulphureis, hoc eſt, oleoſa parte præditis; hæc tamen magis ad extracta ſpectant. Soluto affunditur liquor præcipitationem efficere valens, ex ſpecialibus cognoſcendus, ferè ol. tart. per deliquium, urina, aqua ſalſa, ſpir. vitrioli, nitri &c. In mineralibus & animalibus, aqua communis, aut aluminoſa in vegetabilibus & ſecedet ad fundum vitri Coagulum exſiccandum, & ſi neceſſitas urgeat primum edulcorandum; poſtea igniendum. B. **Meeſter-poeder.** G. **Meiſter pulver.** Gall. *Magiſtere.* A. A. Magiſtery.

MAGISTRALIA MEDICAMENTA, ſunt, quæ à Medicis ad varios ſcopos & uſus in officinis præſcribi ſolent, *Uſualia* vulgo appellantur, quia eorum uſus frequens eſſe debet, ſemel ſc. in ſeptimana, vel bis in menſe. B. **Meeſter-ſtukken.** G. **Sehr gebräuchliche mittlen.** Gall. *Remedes magiſtraux.* A. Magiſtrals remedies.

MAGMA, ſpiſſum unguentum eſt; ſed dicuntur quoque fæces poſt ſuccorum expreſſionem, aut decoctionem, relictæ, à μάσσω pinſo, ſubigo. B. **De Vuiligheid.** G. **Unflat/ dicke ſo ſich auff den Grund ſetzt.** Gall. *le Marc.* A. Dregs.

MAGNA ARTERIA, idem quod *Aorta.*

MAGNES, eſt lapis, polos mundi oſtendens, ferrum, chalybemque, arenam Italicam & Indicam, aliaque corpora, attrahens, præſertim ferreo circulo armatus. plerumque duobus locis polaribus maximarum virium gaudens. Reperitur circa ferri fodinas in diverſis Germaniæ, Norvegiæ, Sueciæ, & Italiæ locis. Vegetior plerumque cæteris eſſe ſolet, qui ferri colorem ruffeſcentem habet. Ingreditur quibuſdam emplaſtris, ut ferrum ex vulneribus

bus attrahatur, ſed fruſtra, cum magnes pulveriſatus, & præſertim uſtus, vires ſuas magnâ parte amittat, ſaltem non oſtendit. Sanguinem quoque ſiſtit. Gr. Λίθος Μαγνήτης & Ηρακλειος, dicitur & Sideritis. B. **Magneet-ſteen/ Zeil-ſteen/** quia nautæ acu verſatili, ſuper eo ducto, utuntur. G. **Magnet-ſtein.** Gall. *Aimant.* A. Load-ſtone.

MAJORANA, Eſt planta, quæ habet plures parvos caules pedem circiter altos, lignoſos, ramoſos, tenues, parum villoſos, & rubicundos: folia ſibi invicem appoſita, obrotunda, minima, origanum vulgare referentia, ſed multo minora, mollia, albeſcentia, odoris aromatici penetrantis & grati, ſaporis parum acris & amari: flores in ſummitate caulium creſcentes, congeſti in ſpicas, aut capitula rotunda, denſa, breviora origano, conflata ex quaterno foliorum ſquammatim ſibi mutuo incumbentium ordine, galea erecta, bifida: flori ſuccedunt ſemina obrotunda, odorata, minima, amara, coloris rufi: radix minima. Σάμψυχον vel Ἀμάρακον Gr. dictam volunt, quod majori cura, diligentiaque, quam cæteræ colatur: malunt alii eandem Majoranam Marum, & Maro nomen inditum contendunt, fortè Majorana diminutivum à Maro erit; cum dicitur & Amaracus, volunt illam derivari ex a privatus & μαραίνω, quia hæc planta non facile marceſcit. B. **Majolein.** G. **Majoran/ Maſeran/ Waſoran/ Weyeran.** Gall. *Marjolane.* A. Majoram.

MALA, ſeu GENA, eſt illa pars faciei, quæ eſt infra oculos & ſupra maxillam inferiorem, ſic diſta ob protuberantiam, quando os aëre vel alio liquido impletur. B. **De wange/ de koon.** G. **Wangen/ backen.** Gall. *la jouë.* A. A cheeke.

MALABATRUM, ab *Acoſta* delineatum, cinamomi ramus cum baccis & foliis mihi eſſe videtur, convenit enim cum folio, quod ſervo, & fortè eadem res erit. Scriptores tamen non conveniunt. *Dioſcorides* folia hæc in aquoſis creſcere locis aquiſque innatare ſcribit, ut lens paluſtris. *Garcias ab Orto* ut & alii ſcriptores eſſe folia arboris ajunt, invenirique copioſe in India ac maximè in Cambaja, procul ab aquis. Utrum ergo *Malabatrum* hodiernum cum Veterum idem ſit, id eſt de quo ambigitur, conſultius eſt credere nomen hiſce foliis inditum a regione *Malabra.* Forte ob folium quod habet magnum,

per excellentiam quoque *Folium* dictum. *Indicum* nomen illud conflatum videtur ex Indorum *Betre*, ut inde conſtat Indorum *Betre*, eſſe *Malabathrum* Arriani & Plinii, ex *Betre*, factum *Bathron*, & inde *Malabathron*. Indi *Tamalapatra* appellant, Arab. *Cadegi Indi*. G. Indianiſch Blat. Gall. *Feuille Indienne*. A. Indian Leaves.

MALA INSANA, Neapolitanis *Melanzana*, ab aliis *Amoris Poma*, dicta ſunt, non quod Lethalia ſint, ſed quod difficulter concoquantur. *Amoris* autem *Poma* quod propter elegantiam & pulchritudinem digna ſint, quæ amentur. B. **Gulden appel.** G. Gold-Apffel. Gall. *Pomme d'Amour*, *Pomme dorée*. A. Gold-appel. Eſt & alia Malæ inſanæ ſpecies. B. **Dol-appel.** G. Doll-apffel. Gall. *Mayenne*, *pomme d'amour*. A. Madd-apple.

MALACHE, eſt medicamentum alvum molliens, & tumores duros, à μαλάσσω mollio.

MALACHITES, eſt lapis, jaſpidis ſpecies, non translucens, malvæ vireſcentis colore, vocatur quoque *Molochites*, in febribus calidis olim laudatus.

MALAÇIA, eſt fames depravata, qua ab uſu humano aliena appetuntur: item corporis mollities, à μαλάσσω mollio. B. **Een verdorven honger / maagde honger.** G. Luſt zu unnütze ſachen / faliſch Hunger. Gall. *Faim corrompue*, *depravée*. A. Depraved appetite.

MALACTICA, ſive EMOLLIENTIA, ſunt, quæ medi ocri ſua calefaciendi & humectandi facultate, partes inter ſe firmius cohærentes, diſſolvendo, & nonnulla diſſipando, molles reddunt. *Malagma* idem majoribus ſonat quod *Cataplaſma*, à μαλάσσω emollio. B. **Verzagtende middelen.** G. Linderende artzney / erweichende mitteln. Gall. *Remedes emolliens*. A. Softning remedie.

MALAGMA, idem quod *Malacticum*.

MALAXATIO, eſt, quando maſſæ quædam pilularum, in maſſam cum aliis rebus ſubiguntur, ſive id manu fiat, ſive pilâ, vel ſimili inſtrumento. B. **Kneding.** G. Knäten. Gall. *Pétriſſement*. A. A Kneading.

MALICORIUM, quaſi corium mali, eſt mali punici putamen.

MALIGNUS MORBUS, eſt qui ſævit vehementius, aut perſeverat diutius, quam indoles ejus præ ſe ferre primâ fronte videtur, & medicinæ non auſcultans, mortem ſæpe

ſæpe inducit, ut febris peſtilens, ulcus cacoëthes &c. B. Kwaatwillige ziekten. G. Böſe / gefährliche kranckheit. Gall. *Maladie maligne.* A. A malignant diſeaſe.

MALINATHALLA, eſt Cyperi planta, creſcit in terra, cujus nomen *Malinathalla*, ex ἀνὰ & θάλλω vel θάλλω conflatum videtur, quod Latinis regermino ſignificat; vel ex μαλὰ *valde* & ἀναθάλλω regermino. Sata enim unica radix innumeras alias producit.

MALLEUS, eſt ex oſſiculis illis quatuor in aure contentis unum a figura, non vero ab uſu ita dictum, quod craſſius ſit altera ſui extremitate, quæ caput dicitur, & tenuius altera, quæ manubrium appellatur; hoc oſſiculum membranæ tympani a parte poſteriori, tympani cavum ſpectante, verſus interiora applicatur, habet caput ſuperficiem ex una parte hemiſphæricam, ex altera parte inæqualem duabus protuberantibus eminentiis cum cavitate intermedia donatam pro articulatione cum incude, quod locatur in foveolâ quadam, in parte anteriori, ſuperiori, & media, tympani exſculpta, abſque ulla tamen cum eadem connexione, quo efficitur, ut penitus liberum & mobile ſit hoc capitulum: manubrio ſuo longiori, tenuiori, incurvo, ſecundum membranæ tympani interiora protenditur, ultra ejus medium vel centrum recta deſcendit, ei interim firmiter accreſcit, præſertim extrema manubrii parte, ubi illud paulo planius eſt, ſic dictam membranam introrſum trahit, atque efficit, ut tenſa admodum, interim intus verſus tympanum conice gibba, extus vero verſus meatum auditorium concava ſit: habet præterea Manubrium duas apophyſes, quarum una poſſidet proceſſum breviorem, craſſiorem, acuminatum, tympani membranæ parti ſuperiori anteriori quodammodo infixum, eamque verſus meatum auditorium aliquantum elevantem: alter vero proceſſus longiſſimus, graciliſſimus, tenerrimus, incurvus, flexilis, elaſticus, fragilis, a plurimis neglectus & prætervisſus, a Cæcilio Folio primum inventus, & poſtea a *Th. Bartholino*, & *J. J. Rau* animadverſus, locatur in ſulco quodam ad finem meatus auditorii oſſei in hunc finem excavato. B. het Hamertjen. G. der Hamer. Gall. *le Marteau.* A. Hammer, Beetle.

MALLEUS PEDIS, vide *Malleolus.*

MALLEOLUS, ſive MALLEUS, Gr. Σφυρά, Σφυρὸν, Πτέζα

πέζα Polluci, eſt duplex, *Externus* qui eſt inferior in pede oſſis fibulæ proceſſus. vel *Internus* eſtque proceſſus inferior oſſis tibiæ. B. De enkele. G. Die knorren / gelencke im fuße. Gall. *Malleole*, *la Cheville*. A. The Anckle.

MALLEOLUS, in vegetabilibus eſt novellus palmes innatus prioris anni flagello, cognominatus à ſimilitudine rei, quod ex ea parte qua deciditur ex vetere ſarmento, prominens utrinque malleoli ſpeciem præbet, vel, quod capillatus utrinque & ſurculatus ſolebat ſeri.

MALTHACODE, eſt medicamentum cera emollitum, à μαλάσσω emollio, μάλθη eſt cera emollita.

MALUM MORTUUM, eſt ſcabiei genus, dictum quod corpus nigrum & quaſi mortificatum appareat; quod eſt ſcabies cum livore & nigredine, ac puſtulis cruſtoſis, nigris & fædis, ſine ſanie & ſenſu ac dolore, in coxis & tibiis præſertim ſæviens.

MALOGRANATUM, & MALUM PUNICUM, ſeu GRANATUM, eſt cartilago *Xiphoides*, ſic ab Arabibus nominata, alias Fructum denotat.

MALVA, eſt planta, quæ plures habet caules longos, ſatis craſſos rotundos, medulloſos, villoſos, ramoſos, aliquando rubicundos, repentes: folia ſunt rotunda; aliquantum inciſa, villoſa, mollia, coloris virido fuſci, in margine dentata, caulibus adhærentia: flos eſt monopetalus, campaniformis, patens & multifidus, ex cujus fundo emergit tubus pyramidatus, ſtaminibus plerumque onuſtus: ex calice vero exſurgit piſtillum, infimæ floris parti adinſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum planum orbiculatum quandoque acuminatum, calice ut plurimum involutum, e plurimis capſulis conſtantem axi ita circumhærentibus, ut ſingulæ ejus ſtriæ capſulam ſuam quaſi articulatione quadam excipiant, ſemine fætam, non raro reniformi: radix ſimplex, longa, exigua, alba, ſaporis dulcis & viſcoſi: Gr. Μαλαχὴ, ab emollienda alvo nomen traxit: μαλάττειν enim mollire ſignificat. Quin etiam ſic Latinis, Varro *Malvam* quaſi *Molvam*, quod alvum molliat, dictam eſſe contendit. B. Kaasjes-bladen / Maluwe. G. Pappeln / Käß-pappeln / Haß-pappeln. Gall. *Mauve*. A. Mallow.

MALVAVISCUM, vide *Althæa*.

MALUS, Arbor eſt, cujus truncus habet externe corticem cinereum, aſperum, interne flaveſcentem & politum;

litum; lignum durum, album, aut albeſcens: folia ſunt oblonga, obrotunda, quædam acuta, altera obtuſa leviter in margine crenata, ubi tenera in parte inferiori aliquantulum lanuginoſa: finis pedunculi fit ovarium, cujus margo ſuperior explicatur in coronam, inſtar calicis monophylli explicatam in quinque magna ſegmenta expanſa: flos eſt roſaceus, pentapetalus, ovario intra coronam innatus, habet petala nata ex interſtitiis ſegmentorum, & ſtamina multa orta ex calicis interno ambitu: ovario aucto, petalis excuſſis, elapſis ſtaminibus marceſcunt quinque tubæ longæ ovarii, centro emiſſæ; contrahitur calix fitque fructus pomum umbilicatum, quinque loculare, carnoſum: fortè à verbo *Malo*, deſidero, expeto, propter inſignem uſum alimentarium, cibariumque: vel à Gr. Μῆλον. B. **Appel-boom.** Gall. *Pommier.*

Mammæ, Mammilla, Uber, Grammaticorum ſenatus curioſior *Ubera*, interiora; *Mammas* ipſas eminentias dici voluit, Μαζὸς, Μαστὸς, Τιτθὸς, Τιτθίον, Μῆλον *Suidæ*, ob mali in rotunditate ſimilitudinem, Οὖθαρ *Hom.* Ὑπήθριον *Suidæ*, uter propriè pro ubere animalium ſumitur. Eſt corpus globoſum, album & molle, utrinque muſculo pectorali anterius in pectore incumbens, intus ex glandulis conglomeratis conſtructum, quo mediante lac à ſanguine arterioſo ſegregatur, in ductus aliquos majores colligitur, & ex his & per tubulos minimos papillam tranſeuntes, foras in uſum fœtus convehitur. B. **De Borſt / Mammen.** G. **Die Bruſt / Dütlein.** Gall. *la Mamelle.* A. A dug, teat, pappe.

Mammiformes Proceſſus, ſunt duæ oſſium temporalium apophyſes. B. **Mamwortze Uitſteekſels.** G. **Bruſtgleicher Außwachs.** Gall. *Apophyſe Maſtoide*, *Apophyſe Mammiforme.* A. Teatlike Proceſſ. Vide *Maſtoidei.*

Mammilla, idem quod *Mamma.*

Mandibula, Maxilla, Gr. Γαμφήλη, Σιαγὼν; Γένυς, Γένειον, Γνάθος. Eſtque ſuperior vel inferior, *Superior*, è tredecim componitur oſſibus, utrimque ſex, cum uno impari 1. Ad angulum oculi externum, & cum proceſſu oſſis temporum anteriore conjunctum, apophyſi ſuâ os jugale producit. 2. Oculi canthum internum conſtituit, meatu præditum amplo, per quem ad nares redundans oculorum humiditas deſcendit. 3. Intra oculi or-

orbitam, reliquis duobus interpoſitum. 4. Maximum omnium, genarum, & palati potiſſimam, abſolvit partem, dentiumque cavernis elaboratum. 5. Juxta cum pari ſuo naſum conſtituit. 6. Extrema palati cum oſſe ſocio terminat, atque hæc omnia harmoniis potius, quam ſuturis combinantur. 7. Eſt impar, quod vomer dicitur, narium ſepimentum. *Inferior* vero vigente ætate in os unicum coaleſcit, duritie, craſſitudine, adeoque robore inſigne, habet proceſſus duos, acutum unum qui *Corone*: tum retuſum alterum, qui in capituli formam collectus *Condylus* appellatur. Foramina interna poſſidet duo, totidemque externa nervis egreſſum concedentia; inferiores dentes cavernulis excipit, & oſſi petroſo coarticulatur. B. Kinnebakken. G. Der Back / Kinbacken. Gall. *Maſchoire*. A. The jawbone.

Mandibulares Musculi, idem quod *Maſſeteres*.

Mandragora, planta eſt, quæ habet folia immediate ex radice erumpentia, longa, in medio ampla, in fine anguſta, polita, coloris viridis, ſubfuſci, odoris ingrati: flores ſunt monopetali multifidi, campaniformes: poſt florem ſequitur fructus mollis, globoſus, carnoſus, continens ſemina compreſſa, ut plurimum reniformia: radix eſt longa, craſſa, bifida, externa cinerea, ferruginea, interne pallida, odore ingrato, & viroſo; caput feriente & narcotico: radix fere hominem refert, inferne duo crura habet, & ſi ſuperne leviter vulneretur ab utroque latere, tum excreſcunt quaſi brachia, & tum ſuperne facile in caput formari poteſt, unde dicunt autores eſſe hominem ſubterraneum, ob quam cauſam vocarunt quidam Anthropomorphon, Ἄνθρωπος homo, & μορφὴ figura, quaſi figura hominis; vel ut aliis placet: quaſi τὸ μάνδρας τὸ γέρας, ſpeluncarum, ſtabulorumque honos, quod ad mandras pecorum, aliaſque ſpeluncas proveniat: Μάνδρα enim eſt ſpelunca, pecorum ſtabulum. Alii derivant à Belgico ſermone, quaſi à *Man* & *Dragen*, ac ſi diceres virigeram, hominigeram: idque ob radicis formam, quam arte viri inſtar fingere norunt. Alii iterum nomen inditum putant, quod fœcundas reddat fœminas ſteriles. Gr. Κιρκαία Pythagoræ Ἀνθρωπόμορφος, Latinis *Canina* aut *Terreſtris Malus*. Qui *Circæam* vocarunt,

runt, nomen illi à Circe fecerunt, quoniam creditur radix ejus ad amatoria conducere. Pythagoras haud dubiè ab humanâ formâ, quam radix ejus referre videtur, Anthropomorphon appellavit. Hinc ſumpta occaſione, Agyrtæ & impoſtores illi circumforanei radices humana effigie inſignitas circumferunt, quas Mandragoras eſſe teſtantur, cum tamen conſtet eas eſſe fictitias, & manu factas ex cannarum radicibus humana ſpecie ſculptis, poſtea plantatis. Naſcuntur autem ſubinde radiculæ parvæ, quæ repræſentant capillos, barbam, pectinis pilos; & ex terra eum acquirunt colorem, ut radices eſſe appareant. *Terreſtrem Malum* Romani dixerunt Mas vocatur Μώριον, & candida eſt. Fœmina nigra, Gr. Θριδακίας à ſimilitudine foliorum appellata. Nonnulli *Dudaim* appellant. B. Mandragers-kruid. G. Alraun. Gall. *Mandragore*. A. Mandrake, Mandrage.

MANDUCATORII MUSCULI, idem quod *Maſſeteres*.

MANIA, eſt imaginationis & judicii depravatio, cum excandeſcentia ſine febri & timore: itaque nihil aliud eſt quam majoris ac inordinati ſpirituum animalium impetus, qui ab anima refrænari non poſſunt, quod non abſurdè liquet ex fortitudine, quam furioſi habent, quæ equidem, deficientibus ſpiritibus, fieri nequit, à μαίνομαι furo, inſanio; dicitur & *Rabies*, *Furor*. Gr. Μανίη, Μανικὴ ἔκστασις, Λύσσημα. B. Dolligheid / razentheid. G. Tobſucht / wutende unſinnigkeite Gall. *Fureur*. A. Madneſſe.

MANICA HIPPOCRATIS, eſt ſacculus laneus, figura pyramidali, quo vina aromatica & medicamentoſa, aliique liquores percolantur, ex ὑπὸ ſub, & κεράννυμι miſceo. B. Een Hipocras zak / Hippocrates mouw. G. Spitziger Beutel. Gall. *Chauſſe d'Hippocrate*. A. Hippocrates his ſleeve aſtrainer with à narrow end.

MANIODES, eſt delirium Maniæ ſimile, à μανία furor, & εἶδος forma.

MANIPULUS, eſt menſura ſicca Medicis in præſcribendis formulis familiaris; eſt enim determinata quantitas, quantum ſc. unica manu comprehendi poteſt; hoc pondere plerumque herbæ metiuntur. *Manipulus Celſo*, quod *Scribonio Largo* faſciculus, *Simpleri* indicio in nomencl. Rei Nummar. fol. 89. Quo ſenſu *Eſthio* cap. 1. §. 1.

de

de remed. formal. definitur faſciculus, qui manu comprehendi poteſt *Rondeletio* cap. 2 Meth. cur. p. 17. cæteriſque omnibus à Manipulo differt faſciculus, niſi fortè cum *Agricola* lib. 2. de extern. pond. δισμίδιον χειροπληθὴς intelligendum *Heurnius* lib. 1. Meth. Prax. utriuſque diſcrimen explicatius tradidit, cui faſciculus, quantum plicatis brachiis capi poteſt. *Ovidius* de Medic. faciei; manipulum ſcitè circumſcripſit: Quantum manus una prehendat. Notatur vulgo ſigno M. vel Man. B. **Een hand-vol.** Eine hand voll. Gall. *Une poignée*. A. An hand full.

Manna, dicitur eſſe ros pinguis arboribus adhærens; ſed *Th. Bartholinus* Calabriam peragrans, narrat ſe legiſſe ex fraxino Mannam. Dicit incolas alternis ictibus truncum arboris fraxini vel orni vulnerare, unde liquor deſtillat, qui à ſolis calore exſiccatur. Porro narratur tota examina inſectorum (cicadarum, ut *Bartholinus*, vel apicularum, culicum inſtar, ut *Chriſt. à Vega*) ex arboribus iſtis ſuccum dulcem exugere, quem uti apes deponunt, unde manna foliis, lapidibus aliiſque herbis ſæpe communicatur, iiſque adhæreſcit: Tempore laboris nullas habent alas, Teſte *Herm. N. Grimm.* ſed poſtea cum pluvia decidit, & manna eluitur, mutantur quaſi in viſcum quendam, qui inſtar clematis circa arborum ramos circumvolvitur; eo tempore, ſi tangas, reſiliunt, virides craſſaſque alas obtinuerunt, quibus totum corpus contegitur. Error fortè inde venit, quia in ſacris dicitur Manna roris in modum decidiſſe, ſed ſi quis diverſitatem ſpectet, facile judicabit non eſſe eandem Mannam. Manna hodierna eſt ſuccus luxurians & concretus ex foliis quarundam arborum, ut fraxini productus; obſervat Don. Anton. ab Altomari, quod meridie tantum, ac calidiſſimis diei horis manna exſudet ex foliis; majori enim caloris gradu opus eſt; ut ſuccus ad folia perveniat, & extra vaſa ſua deferatur; cælo enim ſicco & menſe Julio in regno Neapolitano & Sicilia ſponte fluit liquoris limpidi inſtar & ſenſim concreſcit; poſtridie cultri ope eam colligunt, ne a pluviis & cælo udo liqueſcant, & in vaſis vitreis condunt, ac deinde ſoli exponunt in chartis nitidis donec manibus non adhæreat, aliter enim liqueſceret & candorem amitteret. Manna ſpontanea a die 21 Ju-

lii ad finem uſque Julii effluit, niſi adveniant pluviæ. Julio deſinente Ruſtici corticem fraxinorum incidunt ad materiem uſque, tunc a meridie ad ſextam fluit idem liquor, & in grumos craſſiores cogitur, caloris paulo intenſioris ope: Manna alia Granata dicitur, quod minoribus conſtet granis, alia Maſtichina, quæ Maſtiches prope granis eſt æqualis. Venit ex Calabria, imo ex India orientali, Syria, Perſia, Goa, ex Ormuz, Ceilon &c. Cum carduis adhæret vel cum liquida ſit *Tereniabin* ſtrictè appellatur: ſed ſi fuerit durior, *Maſtichina* dicitur vel *Granata*, quia in granis eſt. Item *Mel Aereum*, ſeu *Aëromeli*; *Men Siracoſt*, *Terniabin*, *Thereniabin*, *Trungibin*, *Terengibil*, *Droſomeli* &c. Leviter alvum morantem incitat, ſapor eſt dulcis inſtar mellis; color debet eſſe albus, non fuſcus aut rufus. Mannam quidam Veterum fuiſſe ſaccharum ſuſpicantur. Ἀροσομέλι & Ἀερομέλι Gr. B. Manna/ Honingdauw. G. Wiltgaw/ Himmelbrot/ Manne/ Himmel Honing. Gall. *Manne*. A. Heavenly Food, Manna.

Manna Chymicorum, ut Mercurii, eſt deſtillatum quoddam ex præcipitato albo, nive albiſſimum; vocatur & *Aquila Cæleſtis*.

Manna Thuris, vide *Thus*.

Manſorii Muſculi, idem quod *Maſſeteres*.

Manus, in genere ſumitur pro ea parte à ſummo humero ad digitorum extremitates. Sed ſtrictè dividitur in *Brachiale* vel *Carpum*, in *poſtbrachiale* & *digitos*. Interna poſt-brachialis pars *vola* ſeu *palma*, verum exterior dicitur *dorſum*. Gr. χεὶρ. B. De Hand. G. eine Hand. Gall. *la Main*. A. The hand.

Manus Chriſti, eſt ſaccharum perlatum, ſic dicitur quod cardiacis ingreditur, quo utuntur morte proximi, fortè ſic dicitur, quia Chriſti manus tunc neceſſaria eſt, ſive iu vita futura ſive in morte. B. Paerel-ſuiker. G. Perlen zucker. Gall. *Sucre de Perles*. A. Pearle Sugar.

Maraſmodes, eſt febris, quæ lento gradu tabem accerſit, ex μαρασμὸς tabes, & εἶδος forma. B. Een uitdrogende koorts. G. Dürre / wan man am leib abnimbt / Verfälict / welck wird. Gall. *Fievre lente*, *ethique*, *ou de langeur*.

Maraſmus, eſt ſummus Tabis ſeu Atrophiæ gradus;

dus; oculi ægrorum hoc malo laborantium ſunt concavi, collapſa tempora, nares acutæ, prominentia mala, coſtæ protuberantes, ſcapulæ inſtar alarum & claviculæ inſtar arcus eminent: exerit ſe ſpina dorſi, collabitur venter, clunes pendenr, aut conſumuntur, manus aridæ ſunt incurvatis unguibus, cadunt pili, atque tota cutis evadit flaccida, arida, fuſca, & in rugas contrahitur, venis interdum conſpicuis & eminentibus, corpuſque univerſum aliquando pellucidum & tranſparens conſpicitur. Urget plerumque inexplebilis ſitis, fames perit, reſpiratio exiſtit ſumme difficilis, tandem alvi fluor, & tandem mors inſequitur, hoc morbo ſenes non raro obnoxii ſunt, à μαραίνω marceſco. B. **Witterende ziekte**. Verfallen / Mager werden / Schwinden. Gall. *Conſomption*, *Phtiſie*, *Langeur*. A. Conſuming feaver.

Marathrum, eſt Fæniculum; Antiqui vocarunt ἀπὸ τῦ μαίρειν, τυτ' ἐςὶ λάμπειν, κὴ ἀθρεῖν, quod eſt videre, lucere, quia viſus aciem excitat. Recentiores vocarunt, quod foliis teneris, mollibuſque ſit, vel quod molliendi vim habeat. Nonnulli tamen deducunt ἀπὸ τῦ μαραίνεσθαι à *Marceſcendo*, cum ejus uſus multus cum inaruerit & marcidum fuerit, ad condienda plurima. Vide *Fæniculum*.

Marcasita, ſive Bismuthum, eſt ſubſtantia, colore plumbi & ſtanni intermedia, utroque durior, ſtibio ſimilis, fragilis & ſciſſilis, fractum ſplendens & ſtrias latas habens, ante ignitionem liqueſcens, tinniens, manus inficiens, reperitur in propriis, vel in argenti fodinis; & albo nitore argentum æmulatur, ſulphuris præſentis notas gerit, acidique actione bituminoſa dimittit, metalla volatilia, atque friabilia admiſtu ſuo reddit. eſt autem ſui generis metallum, & veteribus ignotum, quia in Miſnia ſolum reperitur: eſt autem alia ejus ſpecies, flavedinis alicujus particeps, quæ marcaſita aurea dicitur. Gold-kieß. prima autem vocatur. B. **Marcaſite / biſmuth.** G. Wißmuth / Marcaſit. Gall. *Marcaſite*, *Biſmuth*. A. Biſmuth, Marcaſite.

Marcor, idem quod *Maraſmus*.

Marga, eſt pinguis quædam materia, & quaſi meduloſa, in nonnullis ſaxis contenta, variorum colorum, ideoque *Medulla Saxorum* vocatur; viribus cum terreſtibus reliquis convenit. B. **Merg in de ſteenen.** G. Stein-

marck. Gall. *La moëlle de Pierre*, *Agaric mineral*, *Lait de Lune*. A. Marle, vel Marrow of Stones.

MARGARITÆ, *Perlæ* dictæ & *Uniones* ſi magnæ ſint. Sunt lapides rotundi, in conchis nonnullis ex perittomate eodem quo teſtæ generantur, producti: imo & in ipſis animalculis, quæ conchis inhabitant, uti in Oſtreis Anglicis, & Muſculis noſtratibus, ſæpe inveni. Duplices cenſentur, *Orientales* nempe & *Occidentales* Illæ ſplendidiores ſunt, adeoque cæteris præferuntur & præſertim Perſicæ. Hæ lacteſcunt, minuſque ſunt ſplendidæ. Inveniuntur etiam in multis Europæ locis, uti in Scotia, Sileſia, Bohemia, Friſia, lociſque maritimis aliis, ſed vilioris ſunt notæ. Majores itidem & quæ perforatæ ſunt, cenſentur minoribus & non perforatis maturiores & præſtantiores. In medicina dicuntur cor roborare: ſed præcipue margaritarum vires conſiſtunt in temperando acido. Gr. Μαργαρίτης. B. Paerel. G. Perlen. Gall. *Perles*. A. Pearle. Arab. *Lulu*.

MARIS, eſt menſura decem choarum Atticarum, vel librarum octoginta trium cum unciis quatuor.

MARISCA, idem quod *Ficus*.

MARMARYGÆ, ſunt oculorum fulgores & corruſcationes, à μαρμαίρω reſplendeo. B. Het vuur dat uit de oogen ſpringt. G. Feuer das auß den augen ſpringt. Gall. *Lors que les yeux etincellent*. A. The glinſterins and corruſcations of the eyes.

MARMELATA, & MARMELADA, eſt ſuccus cydoneorum in gelatinam craſſiuſculam cum ſaccharo condenſatus: eaque tum ſimplex eſt, tum aromatiſata, idque pro uſu medico aut domeſtico Venit à voce Luſitanica & Hiſpanica: *Marmelos* enim & *Marmellos*, illis malum cydonium eſt. B. Marmelade/ quee-vleys. G. Quittenapffel fleiſch/ Quitten latwerg/ marmelat. Gall. *Marmelade*, *Cotignac*. A. Marmelade.

MARMOR, lapis eſt, inſigniter durus ac ad ſplendorem accipiendum, ſi poliatur, ita aptus, ut ſtatuæ vel columnæ egregiè nitentes inde ſculpi poſſint. Genera multa ſunt, cum nec certa illis figura, nec color certus ſit. Alia ſunt *Alba*, uti *Alabaſtrites*; Alia *Rubra*; Alia *Nigra*, ut *Lydius lapis*; Alia *Variis coloribus*, uti *Porphyrites*, *Ophites* &c. Gr. Μάρμαρος (à ſplendore B. Mar-

merſteen. G. Marmel-ſtein. Gall. *Du Marbre.* A. Marbleſtone.

MARMORARIA, ſed corruptè *Mamolaria*, eſt Acanthus ſeu Branca urſina, ſic olim Romanis dicta, quod ejus folia columnarum maximè corinthiarum capitulis inſculpebantur, quarum identidem tam ſcapi quam vertices marmore ſplendebant.

MARMORATA AURIUM eſt liquor tenax, pinguis, flavus, amari ſaporis, collectus in meatu auditorio, ſecretus ex glandulis meatum illum ambientibus, & hunc liquorem per tenues ductus evehentibus; inſervit liquor inunctionibus membranæ intimæ meatus auditorii, ut ſervetur mollis, æqualis, polita, ab aëre defendatur, inviſcetque omnia animalia & ſordes cunctas, quæ alioquin ad Tympanum uſque reperent, vel hanc membranam læderent. Gr. Κυψηλὶς & inde Κυψελόβυστα nuncupantur. Item ὤτων ῥυπὸν, aurium ſordes. Vide *Cerumina.* B. Ooꝛſmart. Gall. *la Cire ou l'eſpece de glu, qui ſe trouve dans la partie anterieure & cartilagineuſe de l'Oreille.*

MARRUBIUM, ſive Praſſium eſt planta, quæ habet caulem lanuginoſum, quadratum, ramoſum, excavatum: folia obrotunda, ſibi invicem oppoſita, rugoſa, craſſa, nervoſa, in margine inciſa, lanuginoſa, villoſa, albeſcentia, odorantia, ſaporis acris & amari: flores ſunt minimi, albi, in verticillis denſis diſtincti, circa caules nudi, labio ſuperiori elato, & velut in cornua fiſſo, inferiori tripartito, media portione plerumque bifida: ſemina oblonga: radix fibroſa, nigra, odoris aromatici, penetrantis, & grati: creſcit hæc planta in locis incultis: vocatur ita, quod marceſcentibus & tabeſcentibus proſit; vel quod ejus folia marcida & ſquallentia videantur, quaſi à rubigine exeſa forent. B. Andoꝛn / Malrow. G. Weiſſer Andoꝛn. Gall. *Marrube blanc.* A. Hore hound.

MARRUBIUM NIGRUM, vide *Ballote.*

MARS, Belli Deus, ſed à Chymicis ſumitur pro ferro aut Chalybe. Unde *Martialia* dicuntur Medicamenta, quæ ex Marte parantur. B. Yzer / Staal. G. Eiſen / Stahl. Gall. *Fer, Acier.* A. Iron, ſteel.

MARSUPIALIS MUSCULUS, ſive BURSALIS & OBTURATOR INTERNUS, habet foramen, uti &

externus, inter pubis & iſchium os, dictorum oſſium circuitui extremo lateri affixus, tranſverſim atque exterius, majori infigitur femoris proceſſui. Interim carnoſum veluti marſupium conſtituit, *nonus* eſt ordine ſecundum *noſtram Anatomiam*, quo femur movetur. B. De Innerlyke ſtopſpier / beurs ſpier. G. Der taſch gleiche maus. Gall. *l'Obturateur interne*. A. The Burſal muſcle.

Martagon, eſt Lilium purpureo croceum: eſt & vox Chymica, obſcuræ ſignificationis. *Martagon*, eſt origine Gallica, & fortè ex Turciâ tranſlata.

Martialis, vide *Mars*.

Martiatum Unguentum, eſt duplex *Majus* vel *Minus*. Sed minus majori præſtat, ex variis herbis aromaticis, oleis, cera, adipibus, gummis &c. componitur adverſus nervorum & tendinum mala, nomen à Martiato Medico invenit. B. Zenuwzalf. G. Sennſalb.

Martius Panis, vel Pasta Regia, fit ex Amygdalis excorticatis, inſtar pulmenti craſſioris cum aqua roſarum contuſis, & Saccharo ana, vel amygdalarum partibus duabus, Sacchari parte una, tum ſupra ignem in aheno diligenter agita, uſque dum ſuperflua humiditas evaporaverit, depſeque ſimul in maſſam manui non adhærentem, ex qua deinde lautia præparantur.

Marum, planta eſt exotica, Majoranæ figuræ & viribus ſimilis; adeo ut pro una eademque Herba à nonnullis habeatur. Vidi ſpeciem Mari Thymi foliis, altitudine ejuſdem creſcentem, & odore gravem. Ex Syria ad nos defertur. Dici volunt à Rege quodam Thraciæ, cui nomen *Maro* fuit: ſed veriſimilius ab Amaraco, per apocopen, nomen impoſitum, videtur eſſe origani ſpecies.

Mas, quid ſit, omnibus notum; ſed in republica Medica inſtrumentum oblongum eſt, & acuminatum, quod modiolo ſive trepano inditur, ut trepanum in initio firmiter ſtaret, vide *Modiolus*. B. Het Mannetjes pan-boor. G. Der borer / Trepan. Gall. *la Piramide du Trepan*. A. A borer or trepan.

Maslach, compoſitio Turcis eſt ex opio præparata, cujus doſis eſt drachma, imo ad tres quandoque innoxiè devorant, præſertim ſi Veneris aut Martis prælium ſint inituri. Vocatur & *Anſion* vel *Amphion*.

Mas-

Massa, nominatur ſæpe omnis ſanguis, in toto corpore ſimul ſumptus. Sic & *Maſſa* dicitur omnis compoſitio ex pulveribus aliiſque rebus ſiccis cum fluidis in unam ſubſtantiam redactis, uti ſunt maſſæ pilularum, maſſæ emplaſtrorum &c. Sic & pro *maſſa* habetur carnis quædam excreſcentia. B. Een Deeg / Maſſe. G. ein Teig. Gall. *Paſte*, *maſſe*. A. Paſt, Maſſe.

Masseteres, Mansorii, ſeu Manducatorii & Mandibulares, ſunt muſculi maxillæ inferioris, à maxillæ ſuperioris oſſe primo & oſſe jugali producti, maxillæ inferioris margini inferiori, exteriori per ſpatium quatuor fere digitorum inſeruntur; maxillam inferiorem fortiter adducunt ad ſuperiorem, atque eam dextrorſum, lævorſum & antrorſum ob fibrarum diverſitatem, commovere poſſunt, à μασσάομαι manduco. B. Kauw-ſpieren. G. Käuw-mauß / die Mäuſſe der Kinbacken. Gall. *les Maſſeters*. A. The Muſcles of the lowerjaw.

Masticatio, & Manducatio, eſt actio, quæ maxillam inferiorem verſus ſuperiorem adducendo, varie declinando, interceptos cibos dentibus comminuit, & ſalivæ in ore admiſcet. B. Kauwinge. G. Das Kewen. Gall. *l'Action de mâcher*. A. Knawing.

Masticatorium, eſt Medicamentum quod ore detentum, ſæpius maſticatum, ſalivam prolicit ex *Pyrethro*, *ſale*, *maſtiche* &*c.* præparatum. B. Kauw-middel. G. Eine artzney die man Kawt. Gall. *Maſticatoire*. A. Maſticotory.

Mastix, ſeu Mastiche, eſt gummi, Reſina aut lachryma ex lentiſco arbore exſudans, venit ex Chio, Syria, Candia, Provencia, Hiſpania, &c. ex albo citrina eſt, pellucida, granulata, bene odorata, friabilis &c. à μαστίζω flagello, nam è caudice lentiſci cæſo exſudat. Vel fortè à maſticando, quia maſticatu plurimum ſalivæ elutriatur. B. Maſtik. G. Maſtix. Gall. *Du Maſtic*. A. Maſtick.

Mastoidei, & Mastoides, ſunt proceſſus mammiformes, qui à latiore baſi in obtuſum verticem protenduntur, & vaccinum uber figuræ ſimilitudine exprimunt, oſſibus temporum accreti, ſiti ad latus & infra meatum auditorium: Item ſic vocantur *Muſculi capitis flexorii*, qui à ſterno & clavicula orti, in mammifor-

mem proceſſum terminantur, ex μαςὸς mamma, & εἶδος forma. Vide *Mammiformes proceſſus.*

MASTOIDES, idem quod *Maſtoidei.*

MASTOS, idem quod *Mamma.*

MATER, idem quod *Matrix* ſeu *Uterus.*

MATER, idem quod *Uterus.* Præter hoc ſignificat fœminam, quæ peperit.

MATER DURA, eſt membrana, quæ cranio intus in quibuſdam locis firmiter adhæret, cerebrumque & cerebellum mediatè obducit; quatuor habet ſinus, qui vicem venarum ſuſtinent, & inter cerebrum & cerebellum ſimul conveniunt, quæ conjunctio ab *Herophilo*, *Torcular* vocatur. B. **Het dikke herſen-vlies.** G. **Daß dicke Hirn-heutlein** / vel **Hirn-fell.** Gall. *la Dure Mere.* A. The Thick membrane of the brain.

MATER PERLARUM, MACRA PERLARUM ſeu MARGARITARUM, ſunt conchæ & teſtæ, quæ intus ſplendore margaritarum nitent, ubi præſertim ſunt ex genere nautilium, unde & nomen diductum. B. **Paerelmoer.** G. **Perlen-mutter.** Gall. *Nacre de Perles.* A. Mother of pearles.

MATERSYLVA, eſt Caprifolium, fortè ita vocatur, quod in ſylvis, quaſi mater, priores partes habet. Vide *Caprifolium.*

MATER TENUIS, eſt membrana quæ cerebrum & cerebellum immediatè inveſtit ſub dura matre, omneſque gyros & anfractus illius intrat, vaſculis ſanguineis quam uberrimè perfuſa; nervis ex cranio egredientibus tunicam concedens. B. **Het dunne Herſen-vlies.** G. **Das dunne Hirn-hetlein** / vel **dunne Hirn-fell.** Gall. *la Pie Mere.* A. The Thin and inner membrane of the brain.

MATRACIUM, nihil aliud eſt, quam ſacculus cui ineſt tartarum calcinatum, vel ſimile quid, etiam crucis in modum interpungitur, ut ſalia contenta inde in cella humida in liquoris formam, reſolvantur: porro dicitur & vitrum tenue & purum, urinis inſpiciendis accommodatum, quod etiam *Matula* dicitur, habetque formam ferè rotundam, cum collo ſatis ſpatioſo. B. **Matras** / **Pis-glas** / **Urinaal.** G. **ein Harnglaß.** Gall. *Urinal, matras.* A. Idem.

MATRICALIA, ſunt, quæ matricis morbis deſtinantur medicamenta.

MA-

Matricaria, planta officinalis, chamomillæ ſpecies, habens plures caules, ſatis craſſos, rigidos, firmos, cannulatos, medulla alba, fungoſa, repletos, in plures ramos diviſos, folia ſunt ſatis lata, in ſegmenta diviſa, ad unam coſtam conjugatim poſita: flores habent calicem ſquammoſum, ſubrotundum, ſuntque in umbellam congeſti; ſed plerumque laxiores: ſemina oblonga, ſaporis ingrati, amari, & odoris fortis. Gr. Παρθένιον: ita dicitur, quod matrici proſit. B. **Moeder-kruyd.** Gall. *Matricaire.* A. Feverfew.

Matrix, ſeu Uterus. Inter Vegetabilia tamen denotat Medullam ſive cor alicujus plantæ.

Matronalis Flos, ſeu Viola, *Viola Damaſcena*, dicitur quod odoris gratiâ à Matronis atque virginibus coli ſoleat, iiſque in deliciis ſit. B. **Damaſt-bloemen / Damaſten / Maſt-bloemen.** G. **Damaſt-blum.** Gall. *Damas-violette*, *Violette de Dames.* A. Dame violets.

Maza, eſt ſpecies panis apud Veteres, quæ tempore *Hippocratis* & *Galeni* coquebatur: conſtabat maximâ ex parte ex farina hordei toſta, oleo & melle; ſed poſterioribus temporibus, compoſitio ex amygdalis & ſaccharo, facta fuit; & *Mazæ* ſeu *Mazæ-panes* & *Gallis Macrons* & *Macarons* dicitur. Apollodorus apud Athen. à μασᾶσθαι manducare, comedere, derivari ſcribit: ipſe vero Athenæus a μάττω pinſo derivat, quem & Euſtachius ſequitur.

Maturantia, ſunt medicamenta, quæ partes ſuppurandas ſua actione ſic ſolvunt, ut omnes ſuppuratæ coëant in unum locum nullis diſtinctum cellulis, & ex quo apertura facta omne ſuppuratum una vice expelli poſſit. B. **Rypmakende middelen.** G. **Reiff machende mittlen.**

Maturatio, Gr. Πέπανσις, chirurgica vox eſt, & dicitur de tumoribus in pus vergentibus, item de Variolis. Chymicis quædam exaltatio eſt rerum crudarum in maturiorem & gratiorem ſtatum; eſtque *Digeſtio*, *Circulatio*, *Fermentatio* & *Projectio.* B. **Rypwerdinge.** G. **Die Reiffung.** Gall. *Maturité.* A. Ripeneſſ.

Maxilla, vide *Mandibula.*

Meatus, Gr. Πόρος, eſt vas, ut vena, arteria, vaſa lymphatica, ductus chyliferi &c. per quod aliquid tranſit; alii ſunt recti, alii ramoſi, alii tortuoſi &c. B. **Een**

Doorgang / weg. G. ein Gang. Gall. *Paſſage*. A. Idem.

Meatus Auditorius, Canalis eſt, Conchæ continuatus, ab ejus cartilagine continuata, anguſtata, originem ducens, ſic externo ſui extremo ab Auricula principium ſumens, porro temporalis oſſis parti petroſæ inſculptus, ſic dictum os perforans, oblique ad anteriora verſus faciem excurrens, longus, anguſtus, non rotundus, ſed quodammodo depreſſus, in initio paululum aſcendens, mox incurvatus iterum circulari ſectione, deſcendens deorſum iterum adſcendens, demum ultimo, maxime parte ſua inferiori, ad extremam tympani membranam, qua terminatur, deſcendens, a qua obliqua ſectione clauditur ſic, ut faciat cum hac obtuſum angulum parte ſuperiori, & poſteriori; acutum vero anteriori & inferiori; ſic ſerpentino inceſſu progreditur, in toto tamen ſuo decurſu plus deſcendit, quam aſcendit, hinc deorſum paululum declinat, & figuram habet tubuloſam, Cylindro-ellipticam, tortuoſam; ſed ut hujus cavitatis configuratio clare percipiatur, ad quam dilucide explicandam verba minus ſufficiunt, nullus aptior modus eſt, quam ſi cera, vel alio liquato corpore eadem repleatur; ita enim ablatis poſtea partibus illam circumſcribentibus remanet in concreta materia cavitatis diſtincta figura; canalis iſtius longitudo, in ipſius quidem medio deſumpta, novem lineas, altitudo quatuor, latitudo vero tres æquat; quæ tamen latitudo in ipſius principio major eſt, conſtat hic meatus partim cartilagine conchæ elaſtica, continuata, partim oſſe petroſo, protuberantiis quibuſdam cartilaginem excipientibus, ut & ligamento validiſſimo ab extremitate conchæ proveniente, iiſque variis, Hic ductus vere ſoniferus eſt, dum ſonum verſus interiora deferat; dum radios ſonoros, ab auricula receptos, natos, impulſos, recipiat, retineat, redire & iterum ad exteriora egredi, impediat; reflectat, & quidem creberrime, & efficiat, ut omnes in medium ſui finis currant, hoc eſt in membranæ tympani centrum, uniti, illibati, illæſi incurrant, dum interim hujus canalis obliquitas & tortuoſitas ejus longitudinem, ſuperficiemque augeant; loca reflectionum, ipſaſque reflexiones multiplicent, & ſimul impediant corpuſculorum heterogeneorum facilem ingreſſum, & tranſitum ad interiora. B. Het gehoor-gat. G.

G. Der gang des ohrs. Gall. *Le Conduit auditif.* A. The auditory paſſage.

Meatus Urinarius, vide *Urethra.*

Mechoacanna, eſt Radix purgans alba, Brioniæ inſtar, ex India Occidentali in taleolis ad nos mittitur, præſertim ex Hiſpania Nova. Duplex habetur ratione loci: Prima ex Mechoaca inſula (unde nomen) affertur, altera vero ex continente circa Nicaragua nata, quæ priore longè præſtantior eſt. Inter Convolvuli ſpecies numeratur. Folia habet magna obſcure virentia & lata, & in acutum deſinentia. Vocatur & Mechocanna Peruviana, Rhabarbarum album. B. Witte Mechoacanna / Rhabarber van Mechoaca. G. Weiß Rhabarb. Gall. *Mechoacan.* A. White Mechoacan.

Mecon, Latin. *Papaver*, Gr. Μήκων à μὴ κοεῖν hoc eſt miniſtrando, quod ſuis fungi muniis veſcentes non patiatur, nam ſenſibus papavereo ſopore vinctis, membra nequicquam agere poſſunt.

Meconium, eſt opium ſive condenſatus papaveris ſuccus. *Item* excrementa fœtus, poſt partum inteſtinis adhuc inhærentia, à papaveris ſucci nigredine ſic dicta, à μήκων papaver. Gall. *La colle*, vel *la poix*, ſive *la larme du pavot le Meconium.* A. Juice of poppies.

Meconologia, eſt opii deſcriptio, ex μήκων papaver, & λέγω dico.

Medela, idem quod *Curatio.*

Mediana Vena, eſt illa ſita in cubiti flexura inter Cephalicam & Baſilicam media: ea tumefacta à perito Chirurgo tuto ſatis pertunditur, ſed imperito non ſine periculo læſuræ tendinis ſubjacentis, unde convulſiones, gangrænæ &c. procurantur. B. De mediaan Ader / middel Ader. G. Die Median-ader. Gall. *La veine Mediane.* A. The median veine.

Mediastinum, eſt ſepimentum membranoſum, Thoracem & pulmones bifariam dividens, eſtque ipſum duplex, dum pleura cingens Thoracem ab utraque parte in medio aſſurgit, hocque ſepimentum conſtituit, hinc anterius ſternum attingit, poſterius dorſi vertebras. B. Het middelſchot. G. Das bruſt fell / mittel feil. Gall. *Le mediaſtin* A. The Mediaſtin.

Medica, eſt Trifolii ſpecies, ſic dicta quod in Me-

diâ

diâ plurimum creſcat, unde nobis primum advecta: quæ & unica ſemente durat annos decem: cum Milium annuam poſtulet curam. B. Klaver-rupſen. G. Schneeken-klee / Heil-futter / viekle. Gall. *Luſerne*, *herbe au limaſſon*, *St. Foin.* A. Trefoil bardned, hedge-hog-tre-foil.

Medicamentum, eſt auxilium conveniens, quo cum alteratione morbi impugnantur, eo fine, ut ſanitas in integrum reſtituatur manente vita: vel quicquid corporis affectum depellit. Eſtque vel *Actuale* quod primo contactu corpus noſtrum eâ, quâ præditum eſt, qualitate, afficit: ut ferrum candens, aqua frigida. Vel *Potentiale*, cujus vis non primo contactu, ſed tum demum ſeſe exerit, cum illa ex aliqua in corpore mora, in medicamento excitatur, ut Piper, Raphanus, ſalia acria &c. deinde medicamentum dicitur vel primis vel ſecundis, vel tertiis facultatibus eſſe præditum. Eæque omnes à temperamento & varia particularum in corpore noſtro actione innoteſcunt. *Medicamentum* eſt triplex *Chirurgia*, *Pharmacia* & *Victus Ratio*. Vocatur etiam medicamen, Ἴαμα, Φάρμακον, Κυτήριον, Ἀλέξιον, Remedium, juvans, & indicatum. B. Een Genees-middel. G. Mittel / geneß mitteln / artzney. Gall. *Medecine*, *Medicament*, *Remede*. A. A Medicine, Remedy.

Medicina, eſt ars medendi, ſive qua per convenientia remedia, quantum poſſibile eſt, introducatur ſanitas amiſſa, conſervatur præſens in corpore humano, à *Galeno* definitur à fine, quod ſit *Ars præſentis ſanitatis conſervatrix*, *& labefactatæ inſtauratrix*, & libro introductorio, *ſcientia ſanitatis protectrix*, *& morborum expultrix*, ab *Herophilo* autem ex ſubjectis, *ſcientia ſalubrium*, *inſalubrium & neutrorum*. *Medendi Methodus*. à Clariſſimo *Sylvio de le Boe*, ſic definitur, *Ars inveniendi & rite uſurpandi Remedia reparandæ ac reſtituendæ valetudini amiſſæ maximè convenientia*. Medicina à *Sennerto* aliiſque rectè in quinque partes dividitur; in *Phyſiologiam* nempe, in qua agitur de conſtitutione humana quatenus ſana; ad hanc etiam pertinet *Anatomia*. 2. *Pathologiam*, in qua agitur de morboſa corporis noſtri conſtitutione. 3. *Semeioticam*, de ſignis ſanitatis & morborum. 4. *Hygieinam*, illa de regimine ſanitatis conſervandæ leges pronunciat. 5. Et *Therapeuticam*, quæ docet *Diætam*, *Chirur-*

rurgiam, & *Pharmaciam.* Prima & generalis Medicinæ diviſio bimembris tantum eſt, & una medicinæ partem *Theoricam* conſtituit, altera vero *Practicam.* Medicinæ ſubjectum eſt corpus humanum quatenus ſanabile: ejuſque ſcopus ſeu *Finis* eſt *Sanitas. Hippocrates* vocat eam *Artem Longam* cum dicit, Gr. ἡ δ' τέχνη μακρή, è contra *Paracelſus* eam ponit *Brevem*; quidam Arabes eam μικροτέχνην appellarunt, artem parvam, revera tamen ars magna & longa eſt, ita ut exclamare cogamur, *Quantum eſt quod neſcimus.* Gr. ab Ἰάομαι, medeor. B. **Genees-konſt.** G. **Artzney.** Gall. *Medecine.* A. Medecine; the art of Phyſick.

Medicinalis, vide *Critici dies.*

Medicus, eſt vir artis Medicæ ſummè gnarus, eamque apud Clinicos exercens: ſi autem rationem experientiæ obſervatiſque aliorum adjungit, dogmaticus vocatur, ſi ſolam conſulit experientiam & a ſimilitudine concludit, dicitur Empiricus. Gr. Ἰατρὸς, ab ἰάομαι medeor. Vulgo vocatur *Doctor* ob promotionem ſuam, qua poteſtatem alios docendi accepit. B. **Een Genees-heer / een Geleerde in de Genees-konſt.** G. **ein Artzt.** Gall. *Un Medecin.* A. A Phyſician.

Medimnus, eſt Menſura aridorum, Attica continet chænicas quadraginta & octo, ſive centum & octo libras menſurales, ſeu modios ſex, non medicos, ſed georgicos, ejus nota fuit μ & in ſummitate ε.

Meditullium, eſt ſpongioſum illud inter duas cranii laminas, vide *Diploe.* B. **Tafelſcheidſel.** Gall. *Diploe.*

Medium, eſt Viola Mariana, quæ à Media regione nomen habere putatur.

Medius Venter, idem quod *Thorax.*

Medulla, inter mineralia partem molliuſculam denotat, quæ in ſaxis nonnunquam reperitur. B. **Merg der Steenen.** G. **Steinmarck.** Gall. *Moëlle.* A. The Marrow, vel ſofter part in ſtones. Inter vegetabilia, eſt media cujuſlibet caulis, ſeminis, fructus pars mollior ac præſtantior, quam & cor & matricem appellant. Quoad animalia, medulla eſt pars mollior, & pinguior, quæ in oſſium cavitatibus continetur, ſive oleum blandiſſimum, ſuaviſſimum, & ſubtiliſſimum, quod in toto ſanguine eſt. B. **Merg.** G. **Das Marck in beinen.** Gall. *Moëlle.* A. The Marrow.

Medulla Cerebri, eſt ſubſtantia alba & mollis, ex infinitis nervorum filamentis, ſingulis ab invicem ſeparatis compoſita, exterius corticali ſubſtantia obducitur, quæ magis cinerea eſt, intus corpus calloſum conſtituit: in ea fit ſpirituum animalium diſtributio, & imaginatio. *Malpighius* eam ex innumeris filamentis conſtare affirmat, nam nervi exinde oriuntur. B. Het Herſſen-merg. G. Das Marck im Hirn. Gall. *le Cerveau.* A. The Marow-like part of the Braine.

Medulla Lactis, ſive Lactis Flos, eſt quodvis butyrum.

Medulla Oblongata, eſt initum ſpinalis medullæ, à qua nervi intra cranium originem ſumunt, quæ per foramen occipitis & vertebrarum uſque ad os ſacrum deſcendit, ex ſuis lateribus decem nervorum paria ad thoracem, abdomen & artus emittit, etiam ſenſorium commune πρῶτον αἰσθητήριον appellatur, quia ubi nervorum origo, ibi eſt ſenſuum externorum receptio communis. B. Het Lange Merg. G. Das Lange Marck. Gall. *la Moëlle Allongée.* A. The long Marrow.

Medulla Ossium, eſt ſubſtantia pinguis, in oſſium cavitatibus, poroſitatibuſve ab arteriis depoſita: Medulla hæc membranulis & cellulis continetur, & omni prorſus ſenſu caret; in fiſtulis majoribus rubicunda eſt, in minoribus alba, in oſſibus ſpongioſis mollis & ſucculenta: etiam conjicere licet, duntaxat exudationes oſſium eſſe, ex eo quod oſſa plus materiæ ſulphureæ & pinguis accipiunt, quam in nutrimentum vertere poſſunt; quæ deinde per ductus adipoſos ejuſque ſacculos, ad oſſium interiora fluit, poſtea à venis recipitur & in ſinum ſanguinis deponitur. Gr. Μυελὸς. B. Been-merg. G. Das marck in beinen. Gall. *Moëlle de l'os.* A. Marouw of the bones.

Medulla Spinalis ſive Dorsalis, eſt cauda cerebri. Gr. Μυελὸς, Ῥαχίτης, Νωτιαῖος, Διαυχένιος, ψοίτης Galeno, eſt illa pars quæ per annulos vertebrales deſcendit & in os ſacrum terminatur, habet etiam ſubſtantiam eandem & uſum cum cerebro; nervorum coagmentatio eſt, quorum etiam uſum poſſidet; ſuperius bifida conſpicitur; hinc ſi alterutra obſtruatur, *Hemiplegia* ſive paralyſis unius lateris oritur, utrimque triginta nervorum

paria

paria ad artus, ventres, cæteraſque corporis partes emittit, ſi convenienti liquore diligenter lavetur, in plurimas fibrillas diſpeſcitur. B. Het rugge-merg. G. Das marck im ruck grad. Gall. *la Moëlle de l'epine*. A. The Marrow of the back bone.

Megansphlanghnus, qui viſcera magna & tumida habet, à μέγα magnum & σπλάγχνον viſcus. B. Die grote ingewanden heeft.

Mel, Gr. Μέλι, quid vulgo ſit, notum. Eſt ſubſtantia liquida craſſiuſcula ex albo flaveſcens, nata in variis vegetabilium floribus, & ab apibus in iiſdem collecta. Mel differt tum ratione temporis, & loci tum ratione plantarum ex quibus colligunt illud apes; ſic veteres locuti ſunt de melle venenato, ubi in vicinia erant multa Rhododendra. Pharmacopæis denotat aliquando ſuccum ſimplicem ad mellis conſiſtentiam inſpiſſatum, melque ſapore æmulantem, ſic convenit cum ſapa ſive Rob; uti mel paſſulatum, juniperinum. Non raro refert Syrupum cum melle paratum, ut mel roſarum, diamorum &c. B. Honig. G. Honig. Gall. *Miel*. A. Honie.

Mela, Gr. Μήλη, eſt inſtrumentum Chirurgicum, *Specillum* dictum. Imperitum vulgus à tentando *Tentam* vocat. Conficitur ut plurimum ex argento, vel ebore, idque ad exploranda ulcera, vel calculum urethræ infixum, extrahendum &c. aptum pro vario uſu, varias habet formas. Gr. à Μηλίζω trunco. B. Een tentyzer / een tintel-yzer / provet / proef-yzer. G. Probier-eiſer / wundeiſen. Gall. *Sonde*; *ſpeculum*. A. A Probe.

Melampodium, appellatur ſic Helleborus niger (quoniam Melampus caprarum paſtor, furentes in ſepreti, filias hoc primum purgaſſe & ſanaſſe, fertur) foliis platani.

Melampyrum, Eſt planta, cujus caulis quadratus, lanuginoſus, purpureus, ramoſus: folia ſibi invicem oppoſita per intervalla, quædam anguſta inſtar Linariæ, alia ampla, & profunde inciſa, aſpera, coloris virido fuſci, in ſummitate plantæ adſunt folia brevia, ſatis lata, coloris purpurei: flores ex alis foliorum erumpentes in foliaceas ſpicas congeruntur; poſt florem ſequitur fructus aut teſta ſubrotunda, ab inferiori parte ad ſuperiorem in duas partes dehiſcens; quæ ſingulæ in duo loculamenta

ſunt

ſunt diviſæ, continentia ſemina oblonga, nigra inſtar tritici: radix parva lignoſa, fibroſa: hæc planta creſcit in locis humidis & in Pratis, quaſi triticum nigrum; vocatur etiam *Triticum Bovinum* & *Vaccinum*, ex μέλας niger; & πύρος frumentum. B. **Paerds-bloem.** G. Fleiſch-blumen / ſchwartz weitzen. Gall. *blé noir*, *blé de vache*, *blé de bœuf*, *Rouge herbe.* A. Horſe Flower, cowe-wheate.

Melanagoga, ſunt medicamenta atram bilem (Veteribus putatitiam) evacuantia, ex μέλας niger & ἄγω educo. B. **Genees-middelen tegen de zwarte gal/ ofte zwaarmoedigheid.**

Melancholia, eſt delirium diuturnum & pertinax circa unum objectum abſque febre, quo ægri ſine causâ manifeſtâ admodum triſtantur & metuunt; horrenda; nonnunquam etiam ridicula, imaginantur & ſibi perſuadent; color cutis externus eſt pallidus, flavus, vel fuſcus, ſolitudinem amant, ut ſuæ indulgere poſſint meditationi; anxietatem, repletionemque ab aſſumtis in hypochondriis ſentiunt, ructibus, flatibus, & ſpaſmis frequenter ſunt obnoxii &c. illa ſpectant vel ad corpus, vel ad animam: nam ſi corporis illis imaginatio fit, putant ſe nullum habere caput, nates, naſum &c. vel mortuos eſſe; ſed quoad animam, de vita æterna deſperant, & ſibi perſuadent à diabolo tentari, & cum eo ſermones miſcere &c. quoad reliqua videntur ſani, imo ſæpe ſaniſſimi. B. **Droefgeeſtig/ Swaarmoedig.** G. Melancholey. Gall. *Melancholie.* A. Idem. Veteribus vocabatur hic morbus *Atra bilis*, quum illa ſanguinis & humorum craſſities ac malignitas acris aderat, unde hic morbus producebatur, ſive tum a cauſis corporeis, ſive a mente hæc diſpoſitio inducta fuerit. Videbant enim vere quod in hoc morbo ægri ſæpe evomebant materiam aterrimam inſtar picis, quæ omnium malorum cauſa fuerat, ex μέλαινα nigra & χολὴ bilis. B. **Swarte Gal.** G. Böß / ſchwartz geblüth. Gall. *Melancholie*, *la Bile noire.*

Melanopiper, vide *Piper.*

Melanosmegma, eſt ſapo niger, ex μέλαν nigrum & σμῆγμα ſapo, à σμήω abſtergo.

Melanthium, eſt Nigella, ut & alia florum ſpecies: ſic appellatur à nigro ſeminis colore, à μέλα niger & ἄνθος flos. B. **Pardus-zaad.** G. Schwartſer Kümmich / Schwartz-

Schwartzer Coriander. Gall. *Nielle.* A. Fennel Flower.

Melas, vide *Alphus.*

Mele, vide *Mela.*

Meleagris, eſt *Fritillaria:* ſic dicitur ab ave Meleagride, ſeu perdice Barbariæ, cujus plumas dicunt referre. Vide *Fritillaria.*

Melia, eſt Fraxinus, dicitur & Milia, à μελίζω fortaſſe, *Trunco*, quod homines ea truncarentur: Haſtæ enim ex ea fiebant.

Meliceris, eſt tumor tunica propria concluſus, hærens vel in folliculis glanduloſis quacunque in corporis parte, vel ubi membrana celluloſa vulgo adipem colligendo dicata reperitur, ex materia mellea ortus, indolens, rotundus, digitis facile cedens, ſed ilico rediens; ex particulis lymphaticis non ritè circulantibus originem ſumere videtur, quæ, evaporato humido, maſſam melleam relinquunt; eodem modo in Steatomate & Atheromate contingit, ex μέλι mel; & κηρίον favus. B. Een Honing-gezwel. G. ein Honig geſchwulſt. Gall. *Meliceris.* A. Honey tumour.

Melicratum, eſt hydromel, ſive mulſum, quod componitur ex una parte mellis & octo partibus aquæ pluvialis, ex μέλι mel, & κεράννυμι miſceo. B. Honig-water meede. G. Meeth. Gall. *Eau miéllée*, *Hydromêl.* A. Metheglin.

Meligeion, eſt vox vix uſitata, denominatio ſumitur à μέλι mel; eſtque chirurgis humor ex ulceribus manans oleoſus & ferè mellis conſiſtentia, ſæpe cum oſſis carie, cum fætore ferè in modum eboris recens raſpati.

Melilotus, eſt ſpecies Trifolii odorati, habetque unum pluresve caules rotundos, ſtriatos, excavatos, flexiles: folia terna, Fænum Græcum referentia, ſed magis alba, in margine crenata: flores ſunt exigui, leguminoſi, in ſpicam longam diſpoſiti, coloris flavi, aliquando albi, odoris grati: flori ſuccedit capſula nigricans, nuda, non recondita in calice ut in trifolio, fœta uno vel altero ſemine rotundo, exiguo, pallido: radix longa, exigua, alba, flexilis, fibras multas habens: creſcit hæc planta in locis arenoſis & ſiccis. dicitur propter melleum ſaporem, qui ex caule ejus & radice deprehenditur, dum co-

comeduntur, ex μέλι mel, & lotus, nam inter Loti ſpecies etiam recenſetur. Vocatur etiam *Sertula Campana*, quod flos ejus coronamentis dicatus ſit, & quia ex ea antiquitus coronæ & ſerta factitata ſint. *Corona* etiam *Regia* appellatur, quoniam luteis floribus ſupernè coronatur, atque ſuperbit. B. **Meloten / Malloten / wel-riekende klaveren / geele - ſteen - breek.** G. Stein-klee. Gall. *Melilot.* A. Melilot.

Meliphyllum, eſt Meliſſa, ex μέλι mel, & φύλλον folium: quia apes Meliſſam amant, & ex ea mel colligunt.

Melissa, ceu *Citrago*, vel *Apiaſtrum*: eſt planta, quæ habet caules quadratos, duros, ramoſos: folia oblonga, acuta, ſatis ampla, aſpera, lanuginoſa, aliquantulum in margine inciſa, coloris viridis, ſubfuſci, ſplendentis, odoris citri, grati, ſaporis aliquantulum acris: flores in foliorum alis nati, annulos quaſi formant, qui tamen non ſunt integri circa caulem, neque omnino verticillati; galea erecta, ſubrotunda, bifida, barba tripartita; calix tubuloſus eſt, quinquifidus, longus, tribus ſegmentis majoribus & binis inferioribus ſic unitis, ut bilabiatus appareat: floribus decidentibus ſuccedunt quatuor ſemina obrotunda, oblonga, ſibi invicem adjuncta, in calice florum incluſa: radix fibroſa, longa, diviſa, rotunda: ſic vocatur vel à melle, quod apes ejus foliis gaudeant: vel ab apibus quæ Gr. Μέλισσαι & μέλιτται vocantur, vel dicitur quaſi μῆλον *Malum*, nempe citreum, & ἵζω ſedere facio, quia citreus odor huic herbæ inſideat, ſeu inhæreat, vel à μέλι mel. B. **Meliſſe / citroen - kruid / kitroen - kruid / conſielle de grein / Byen - kruid.** G. Meliſſen / Jmen-blad / Bien-ſang. Gall. *Meliſſe, ou herbe de Citron.* A. Balm, Bawn, Bauwme.

Melissophyllum, ſive Meliphyllum, Lat. *Apiaſtrum* & *Citrago*, eſt Meliſſa, vel planta ei analoga, ex Μέλισσα Meliſſa, & φύλλον folium, nihil aliud, quam *Apum Folium* ſignificat, quia apes ejus folio magnopere delectentur, vel mellis folium indicat. Sic itaque nominari cœpit quod hinc apes mellis materiam colligant. Pari ratione Latini *Apiaſtrum* haud dubiè dixerunt, quod ea herba apes plurimum lætentur, adeo ut ſi ea alvearia confricentur perunganturve, detentum in eis examen non fu-

fugiat. *Citraginem* autem vocarunt ab odore Citri: nares enim ſi conſulantur, citrum malum olebit.

Melitema, eſt Trageæ ſpecies ex melle & Medicamentis ſubacta. B. Medicinale Honigkoekjes. G. Honig Kuchlein.

Mellago, eſt medicamentum quodlibet ad conſiſtentiam mellis reductum.

Melo, eſt cucurbitæ ſpecies: quæ habet caules longos, ſarmentoſos, repentes, aſperos: folia cucumeris, ſed minora, rotundiora, minus anguloſa: flores ſunt parvi, flavi; poſt florem ſequitur fructus, in initio aliquantulum villoſus, figuræ & magnitudinis diverſæ, eſt vel glaber, rotundus vel rugoſus, magnus vel parvus, habens corticem durum, craſſum, coloris viridis & cinerei; caro eſt tenera, medulloſa, humida, glutinoſa, flava aut rubicunda, odoris & ſaporis dulcis, & valde grati, in terna loculamenta bifariam ſecta diviſus, continens ſemina oblonga, plana, ex flavo albeſcentia, habentia corticem durum, fætum amygdala albiſſima, dulci, & oleoſa; loculamenta, in quibus reconduntur ſemina, continent medullam liquidam rubicundam, boni ſaporis: dici volunt à numeroſo ſemine, ſive millenis ſeminibus, vel fortaſſe à μῆλον pomum, quod figura pomum ſeu malum referat. B. Meloen. G. Melaun / Pfeben / Melonen. Gall. *Melon.* A. Melon.

Melon, Gr. Μῆλον, fructus arboris mali, fortè à μῆλω, quod idem atque φροντίζω, *Curo, Sollicitus ſum:* quod Priſci, ut nunc, de malis admodum eſſent ſolliciti, eaſque omni cum diligentia & ſtudio colerent.

Melocactus, idem quod *Melocarduus*, ex melo & κάκτος carduus.

Melocarduus, Melocactos, Pomum Spinosum, Opontiatum, Echinomelocactos, ſunt ſynonima, eſt planta exotica, Meloni majori ſimilis, in cujus ſuperficie ſpinæ erumpunt, ex Melo & Carduus nominatur. Caules ejus ſunt craſſi, ſtriati, lanuginoſi, ſpinoſi, ejus habitus eſt ſingularis, ſucculentus; echinatus, polygonus: flores monopetali, campaniformes, tubulati, nudi, multifidi, ovario inſidentes, intus gerentes multa ſtamina: ovarium eſt carnoſum, molle, fungoſum, pulpoſum, fætum multis ſeminibus parvis,

oblongis: fructus hujus plantæ ſunt edules, hæc planta creſcit in ſaxis duriſſimis, quæ nullas habent rimas. B. Meloen-diſtel / Indiaanſe Doorn-appel.

Melocarpus, eſt Ariſtolochiæ fructus, ob melonis minoris ſimilitudinem, dictus ex Melo, & καρπὸς fructus.

Melopepon, eſt cucurbitæ ſpecies, inter melonem & peponem media, ex Melo, & Pepo. fructum habet carnoſum, ſubrotundum, ſtriatum, anguloſum in quinque partes ſectum, continentem ſemina compreſſa, placentæ ſpongioſæ affixa. Gall. *Potiron.*

Melosis, eſt exploratio chirurgica, ſpecillo facta, à μηλόω ſpecillis exploro. B. Een Onderzoeking / tentering.

Melotis, Gr. Μηλωτὶς & Μηλωτρὶς, idem quidem quod *Mela*, ſed minori forma, ut eſt ſpecillum auriculare, ex μήλη ſpecillum, & οὖς auris. B. Een klein prober / een klein oorʒtent.

Membrana, eſt ſubſtantia nervoſa, fibroſa, ex fibris vario modo vel intertextis vel accretis compoſita, lata, plana, alba, & dilatabilis, viſcera, ventres, muſculos &c. inveſtiens, convolutione vaſa conſtituens, exquiſito ſenſu prædita. Gr. Ὑμὴν. B. Een Vlies. G. Häutlein / eine dunne zarte Haut. Gall. *Membrane*, *Tunique.* A. A Membrane.

Membrana Adiposa, ſic proprie nominata eſt, quæ renes cingit, multo adipe referta, verum nulla eſt muſculoſa pars corporis, quantilla quoque ſit, quæ non involvatur membrana cellulis multis conſtante, in quibus colligitur pinguedo, pro illinienda parte, ne motu atteratur vel areſcat, & hæc membrana adipoſa pariter appellatur. B. Het vet vlies. G. Das fett häutlein. Gall. *Membrane Adipeuſe.* A. The fat or Adipous membrane.

Membrana Carnosa, idem quod *Panniculus Carnoſus.*

Membranosus Musculus, ſive Fascialis Latus & Fascia Lata, tibiam movet, qui ſuperne illi ſpinæ, inferne femori oſſis extremitati latiſſima, inſtar cæterorum ferè hujus partis muſculorum involucri, tendineaque alligatur expanſione. B. De vlies-ſpier / breede windel-ſpier. G. Der Pergamentgleiche mauß. Gall.

Gall. *Muſcle Aponeurotique ou Muſcle du Faſcia lata.* A. The membranous muſcle.

MEMBRUM, Gr. Κῶλον & Μέλος, eſt corpus organicum ex variis ſimilaribus partibus compoſitum, actionibus voluntariis perficiendis, deſtinatum. B. Een lid. G. Ein glied. Gall. *Membre.* A. Member or part.

MENDOSA SUTURA, ſive SQUAMMEA, Gr. Λεπιδοειδὲς & Λεπιδοειδὴν Προσκόλλημα, eſt connexio oſſium ſquammoſa, ut in oſſe temporum cum bregmate apparet. Vide *Lepidoides Sutura.*

MENINGOPHYLAX, eſt meningis ſive membranæ cerebri cuſtos, ut laminæ aureæ & argenteæ, quæ aperturis cranii accommodantur. ex μήνιγξ membrana cerebri, & φυλάσσω cuſtodio. B. Herſen-beſchermer. G. Hirn beſchirmer. Gall. *Meningophilax.* A. Preſerver of the meninges.

MENINX, vide *Mater dura* & *Tenuis.*

MENSA, eſt dentium molarium, pars latior, quæ cibum comminuit, Τράπεζα *Rufo*, at pars quæ gingivam contingit, Μωμίσκος dens molaris *Poll.* ſic & machinæ quædam Chirurgis & Anatomicis dicuntur *Menſæ.* B. Een tafel / de kroon. G. Ein tiſch / eine tafel. Gall. *la Couronne de la Dent, ou une Table.* A. Idem.

MENSES, ſunt ſanguinis excretiones, quæ ſingulis menſibus proveniunt in mulieribus generationi aptis, idque ex ipſo utero, ex collo, aut vagina. Incipiunt, cum juvenculæ pubeſcunt anno ſcilicet duodecimo vel decimo quarto, & plus ſanguinis conficiunt, quam pro nutriendo ſuo corpore requiritur, unde oritur plethora, quæ maxime in vaſis uteri collecta ob minorem ejus, quam aliarum partium, compreſſionem, per oſcula vaſorum huc hiantium dilatata exit: deſinunt vero in gravidis, lactantibus & effœtis, etiam vocatur *Menſtruum*, *Profluvium mulierum*, *Lunare virus Ovidio*, *Profluvium genitale Plin.* Gr. Μῆνες, Καθάρσεις Ἔμμηνοι, Ἔμμηνα, Γυναικεῖα, *Theop.* Καταμήνια. B De ſtonden / ſtonde-bloed / maandſtonden / roode bloemen. Menſtruis laborare, dicitur niet wel te pas zyn / het goed hebben. G. Blümen / die Monatliche reinigung / monat zeit / Frawen zeit. Gall. *Les menſtrues, les Mois, les Ordinaires.* A. Womens courſes.

MENSIS CHYMICUS, ſeu PHILOSOPHICUS, conſtat ex quadraginta diebus.

Menstrua Alba, vide *Fluor Albus.*

Menstruum Mulierum, vide *Menſes.*

Menstruum, eſt id, quod in vaſe deſtillatorio eſt & deſtillationi exponitur; vel liquor quo metalla corroduntur, & lapides ſolvuntur, ut acetum, aqua fortis, ſp. vini &c. ſumi poteſt pro capite mortuo à deſtillatione relicto, vel vocatur corpus, quod lege artis applicatum alteri, illud dividit in minutas quidem partes ita, ut particulæ ſolventis inter partes diviſas ſoluti, ſint penitus intermiſtæ; diſtinguuntur, licet ſatis improprie, in menſtrua dura vel ſolida, & in fluida, nam quamdiu corpora talia ſub forma dura conſiſtunt, tamdiu neutiquam agent ut menſtrua. Gr. à μένω maneo, vel à menſe, quod res diſſolvendæ quadraginta dierum ſpatio, ſive per menſem Philoſophicum agitantur & diſſolvuntur. B. Een Scheivocht. G. ein Scheid-feucht / Scheid-waſſer. Gall. *Menſtrue.* A. Idem.

Mensura, eſt tam aridorum quam liquidorum quædam determinata quantitas. Gr. μέτρον. B. Een maat. G. Maß. Gall. *Meſure.* A. Meaſure.

Mentagra, eſt ſpecies Lichenis feræ, quæ tempore *Claudii* adhuc incognita erat, morbus dictus à mento, à quo incipit & faciem, pectus, manuſque fœdo quodam furfure occupat. Gr. Λειχὼ. B. Gevlekte of ſchubagtige Lazerie in 't aangezigt. G. Eine krätze umbs kinn / ſchwinde / Flechte / zittermal. Gall. *Dartre.* A. A tetter, vel ring-worme.

Mentha, Eſt planta, quæ caules habet quadratos, rubicundos, ramoſos: folia ſunt oblonga, ſatis anguſta, acuta, in margine inciſa, aliquantulum lanuginoſa, coloris virido fuſci: flores in ſpicas congeſti in ramorum ſummitatibus, parvi, bilabiati, coloris albi, punctis quibuſdam rubris notati: ſingulis floribus ſuccedunt quatuor ſemina oblonga, tenuia, floris calice comprehenſa: radix longa, fibroſa, & repens: nomen accepiſſe putatur à *Mintha* Plutonis pellice, in hanc plantam converſa. Alii dicunt nomen accepiſſe, quod odore ſuo mentem excitet, aut quod grato odore menſas percurrat. Nonnulli derivant à Mentula, quia ad coitum excitat, homineſque enervat. Gr. Μίνθη, & propter ſuavem odorem ἡδύοσμος. B. Munt. G. Müntz. Gall. *Mente.* A. Mint.

Menthas-

Menthastrum, eſt Menthæ ſpecies: unde & ei nomen devolvitur.

Mentula, idem quod *Penis* aut *Clitoris*.

Mentulagra, eſt morbus membri genitalis virilis in quo muſculi illud erigentes vel convulſi, vel contracti ſunt, qualis *Spadonibus* ſæpe accidit.

Mentum, eſt inferior pars facici ſub inferiori labio. Gr. Γένειον. B. De Kin. G. Das Kinn. Gall. *Le menton.* A. The chin.

Mercurius, eſt argentum vivum, & *Hermes*, ſive Ἑρμῆς dictus; eſt metallum, poſt aurum ponderoſiſſimum, ſimpliciſſimum, parvo igne ſed paulum majori quam ebullientis aquæ totum volatile, candidi coloris, gravitatis ſpecificæ, reſpectu aquæ, ut 1 ad 14. minime ductile ſub malleo, ſed parva vi diviſibile in partes minimas, nullo frigore noto conſtringendum in ſolidam maſſam, auro omnium facillime adhæreſcit, dein plumbo, Argento, Stanno, difficilius Cupro, vix Ferro. videtur eſſe baſis metallorum, atque illud fluidum, quod partes ſolidas terreſtres inſtar glutinis conjungit. Chymicis ſic dicitur omnis liquor, qui non inflammatur, ſive ſit ſpirituoſus, acidus vel aquoſus. Alii ſumunt pro ſpiritu è plantis vel animalibus educto, vel pro liquore quovis acido arte chymica parato, dicitur triplex, mineralis, cælelis & chymicus, appellatur ſic ab ethnico Deo Mercurio, qui ob agilitatem negotiatoribus præſidere exiſtimetur. B. Quikzilver. G. Queckſilber. Gall. *du Mercure*, *Vif argent.* A. Quicke ſilver.

Mercurialia, dicuntur omnia, quæ ex Mercurio præparantur. B. Quikbereidſels. G. Artzney von Queckſilber. Gall. *Mercuriaux*. A. Medicine mercuriale.

Mercurialis, Eſt planta, quæ habet caules rotundos, politos, in parvos ramos diviſos: folia ſunt oblonga, ſatis ampla, acuta, polita, viridia, in caule bina oppoſita, in margine crenata: calix florum monophyllus, expanſus in tria ſegmenta, tam in mare quam in fœmina: flos in mare apetalus, ſtamineus, habens ſtamina octo vel duodecim in ſpicas congeſta; ovarium calici triphyllo inſiſtit gemellum, rotundum, inſtructum tuba fimbriatâ: ſemina ovalia vel rotunda includuntur in capſula obrotunda; radix fibroſa eſt. Gr. Λινόζωστις & Ἑρμῦ βο-

τευίον, Planta ſic dicta quod ut ferunt à Mercurio ſit inventa. B. Bingel-kruid. G. Bingel-kraut / Bengel-kraut. Gall. *Mercuriale*. A. Mercury.

Merobalineum, eſt ſpecies ſemicupii, in quo unicum membrum vel plura immergunt, à *μέρος* pars & Balineum ſeu Balneum. B. Een lid-bad. G. Ein Glied-bad. Gall. *Bain pour un membre, ou une partie*. A. A Bath for a particular membre, or more.

Mesaræum, idem quod *Meſenterium*, ex *μέσον* medium, & *ἀραιὸν* tenue, ob vaſorum tenuitatem, quibus abundè intertexitur: unde hæc vaſa *Meſenterica* & *Meſaraica* appellantur, vide *Meſenterium*.

Mesaraica Vasa, vide in *Meſaræum*. B. Schell-vaten.

Mesenterica Vasa, vide *Meſaræum*.

Mesenterium, eſt peritonæi membrana duplicata, glandulis, nervis, arteriis, venis, vaſis chyliferis & lymphaticis dotata, medium abdominis occupat, & inteſtina ordine quodam miro continet: in medio glandulam magnam habet *Pancreas Aſellii* nominatam, cui aliæ minores glandulæ circumfuſæ ſunt, ad eas lactea primi ordinis vaſa ex inteſtinis tendunt & ab hepate aliiſque partibus vaſa lymphatica, deſcendunt; ab hiſce iterum lactea ſecundi ordinis vaſa ad ſacculum chyliferum aſcendunt & in ejus ſinum ſeſe exonerant, ex *μέσον* medium, & *ἔντερον* inteſtinum. Item *Meſaræum*. Gr. Ἐπιχορδὶς *Aretæo*. Μέσαιρχον, Μεζεραῖον, Μεσόκωλον. *Hippocr.* Ἀνωχὸς τῶν ἐντέρων *Rufo*, Ἐπιχοργὶς apud Veteres teſte *Aretæo*. B. Het darm-ſchell. G. Das Gekröſe. Gall. *Meſentere*. A. The midſt of the guts, vel meſentery.

Meseræum, vide *Meſaræum* & *Meſenterium*.

Mesocolon, eſt pars meſenterii, quæ craſſis inteſtinis continuatur, ex *μέσον* medium, & *κῶλον* inteſtinum colon. B. Het kleine ſchell. G. Das kleine gekröſe. Gall. *le Meſocolon*. A. The little meſentery.

Mesoglossum, idem quod *Genioglosſum*.

Mesonuctium, eſt media noctis pars. ex *μέση* media, & *νὺξ* nox. B. Middernagt. G. Mitternacht. Gall. *La minuit*. A. Midnight.

Mesopleurii, ſunt coſtarum ſpatia intermedia, ut & muſculi intercoſtales, in utroque latere viginti duo, un-

undecim externi & totidem interni ſunt, ex μέσον media, & πλευρὰ latus. vide *Intercoſtales Muſculi.*

Mespilus, Eſt arbuſcula mediocriter alta, cujus truncus tortuoſus, rami duri & non flexiles: folia Lauri, ſed lanuginoſa, & in parte inferiori alba: flores ſunt magni, roſacei, coloris albi aut rubri: poſt florem ſequitur fructus rotundus poſt maturitatem rubicundus, carnoſus, qui vocatur Meſpilum, ejus cutis eſt tenera, caro dura, alba, ſaporis auſteri, ſed poſt maturitatem dulcis, vinoſi, & grati, quatuor vel quinque oſſicula dura, oblonga, inæqualia, & rubicunda habet, in ſingulis oſſiculis hæret ſemen oblongum: Meſpilum in arbore raro fit maturum, ſed poſtquam ad ſuam magnitudinem naturalem pervenit, carpitur, & ſupra ſtramen deponitur, donec matureſcat. Gr. Μεσπίλη arbor Meſpili eſt, Μέσπιλον fructus, pro quo recentiores dixerunt Μέσπυλον. Unde nomen, me fugit. Fortaſſis nomen impoſuerunt Scythæ, qui lunam Μέσπλην vocarunt. Heſychius Μέσπλη ἡ σελήνη παρὰ Σκύθαις. Veriſimilius nomen accepit quod fructus mollior & e ſui idoneus, pulpa conſtat ſordida & aſpectu ingrata, Μέσπιλος ergo quaſi Μεσόπιλος. Nugari ſi liceat, à Belgis nomen impoſitum: His *Miſpel* dicitur; & *Miſpel* idem eſt, quod deficit ſpolium, ſive fruſtra in pomario quæras, quod expiles, Meſpila enim quando matura ſunt, tempus eſt, quo nihil in arboribus reſtat ſpoliandum. B. **Miſpel-boom.** G. ein Miſpel-baum. Gall. *Neflier.* A. Medlar-tree, Melder, Medeler.

Metabasis, eſt tranſitus ab una indicatione in aliam, ab uno remedio in aliud, qui cum prudentia & non temere fieri debet, à μεταβαίνω tranſgredior. B. **Een overtreding.** G. Übertretung / Verändrung. Gall. *Tranſition, changement d'indication.* A. A Tranſgreſſing from one thing to another.

Metabole, eſt temporis, aëris, vel morborum mutatio, à μεταβάλλω muto. B. **Verandering der zaken.**

Metacarpus, & Metacarpium, eſt manus pars poſterior, conſtituitur ex oſſiculis quatuor oblongis, volam manus expandentibus, quæ dicuntur *Poſtbrachialia*, ex μετὰ poſt, & καρπὸς manus junctura. Vocatur item *Torus Manus, Tubercula,* Μετακάρπιον. B. **De Agterhand / nahand.** G. Der berg in der Hand. Gall. *Metacarpe.* A. The wriſt, the back of the hand.

Metacondyli, ſunt poſtremi digitorum articuli unguibus proximi; quemadmodum medii condyli & primi Metacarpio proximi *Procondyli* dicuntur, ex μετὰ poſt & κόνδυλος digitus. B. **De voorſte vinger leden.** G. Die knöbel/ oder forderſte gelencke der fingern. Gall. *Metacondyle.* A. The utmoſt bones of the fingers.

Metalepticus Motus, eſt muſculorum translativus, ſive transſumptivus motus, & dicitur de motu quodam, quem muſculi habent, & ſimilis eſt motui, ſive tenſionis ſpeciei illi, quæ à ſuperiori laqueo gloſſocomii perficitur, à μεταλαμβάνω transſumo.) B. **Een overvoerende beweging.**

Metallum, Gr. Μέταλλον, eſt ſubſtantia admodum ponderoſa, ſolida & rigida, malleabilis, igne fuſilis, frigore concreſcens, quæ in montibus & cryptis ſubterraneis invenitur: ſunt Aurum, Ferrum, Argentum, Cuprum, Plumbum, Stanum, Argentum vivum, omnia illa hoc verſiculo continentur, ut.

Sol, Mars, Luna, Venus, Saturnus, Jupiter, Hermes.

Inter metalla aurum ſolidiſſimum eſt, cujus tinctura magnis laudibus à Chymicis effertur, ex μετὰ poſt, & ἄλλος alter, quia una inventa vena, altera invenitur. *Hermes* ſive *Mercurius* numeratur quidem inter metalla, ſed quia Metallum malleabile quid eſt, ideoque Metallis acceſeri non poteſt, & potius inter imperfecta, ſive mineralia annumerandus erit. B. **Metaal.** G. Metall. Gall. *Metal.* A. Metall.

Metallurgia, eſt illa operatio, qua metalla ex fodinis eruuntur, ideoque operariorum unuſquiſque vocatur.

Metallurgus, ſeu Metallicus, qui in terræ viſceribus metalla ſcrutatur, ut chymici ſolent, ex μέταλλον metallum, & ἔργον opus. B. **Een Metaal-werker / Myn-werker.** G. ein Ertzgräber / berg-knapp / bergmeiſter. Gall. *Metallurgiſte, Maiſtres de mines, Tireurs de Mines.* A. Diggers of Metall.

Metapedium, Gr. Μεταπέδιον idem quod *Metatarſus.*

Metaphrenum, Gr. Μετάφρενον, eſt pars dorſi poſt ſeptum tranſverſum, ex μετὰ poſt, & φρὴν præcordium. B. **De rug.** G. Der rucken. Gall. *le Dos.* A. The back.

Metap-

Metaptosis, eſt morbi in alium morbum degeneratio: ut febris quartana in tertianam & vice verſa: apoplexia in paralyſin &c. à μεταπίπτω recido, relabor, degenero, tranſeo. B. Verandering van ziekte. G. Veränderunh der kranckheiten.

Metastasis, eſt morbi demigratio ab una parte in aliam: quod apoplecticis contingit, cum materia, qua cerebrum eclipſin patitur, ab eo in nervoſum genus excutitur. unde paralyſis, à μεθίστημι transſtatuo. Vide *Apoſtema*. B. Verplaatſing van ziekte. Gall. *Metaſtaſe*.

Metasyncrisis, eſt medicamenti foris applicati operatio, qua ex intimis receſſibus humores evocentur. Vide *Oribaſium* lib. 1. cap. 34. ex μετὰ trans, & συγκρίνω coagmento.

Metatarsus, ſunt quinque oſſicula, tarſi oſſibus connexa, quæ plantam pedis conſtituunt, ex μετὰ poſt, & ταρσὸς crates, tarſus. B. Agter-voet. G. Der Rieß auff dem Fuß. Gall. *Metatarſe, le deſſous du pié*. A. The inſtep.

Methodica Medicina, eſt, cujus Author fuit *Themiſon Laodiceus*, excultor *Theſſalus Trallianus*, qui artem ſex menſium ſpatio addici poſſe clamitabat. Hi ſignis & cauſis neglectis ad laxum & ſtrictum in omni morbo reſpiciebant, ex μετὰ cum & ὁδὸς via.

Methodici, ſunt, qui compendium artis methodo quæſiverunt, ſcil. *laxi*, *ſtricti* & *medii* cancellis omnia comprehendentes.

Methodus, eſt pars Medicinæ, qua per indicationes ratiocinando ex datis principiis auxilia inveniuntur, ut deperdita hominis ſanitas reſtituatur, ex μετὰ cum, & ὁδὸς via. B. Beleid van genezinge. G. Manier zu geneſen. Gall. *Methode*. A. Method.

Metopium, vide *Galbanum*.

Metopum, eſt frons, ſive pars faciei ſupra oculos, ex μετὰ poſt, & ὤψ oculus.

Metrenchyta, eſt inſtrumentum Chirurgicum, ſeu ſypho, quo liquores vaginæ & utero immittuntur, ex μήτρα matrix, uterus, & χύω fundo. B. Een moeder trechter. G. ein Mutter-trechter. Gall. M*etrenchyte*. A. Mother-funnell.

Metretes, eſt Menſura maxima apud Atticos, capiens

piens choas duodecim ſive libras centum & octo. Aliis centum & viginti libras continet, & olei circa centum & quinque.

Meum ſeu Meu, Gr. Μῆον & Μῆος, Arabibus *Mu*, unde fortè nomen, ejus Herbæ folia ſunt inſtar anethi aut fæniculi, ideoque *Fæniculum Porcinum* vocatur, ejus radix in uſu eſt, ingrediturque Theriacæ & Mithridatio, aromatica eſt, eſt ſatis craſſa, utcunque obtuſa, unde radix urſina vocatur in officinis, eſt etiam oblonga, digiti craſſitiei, foris ferruginoſa, intus pallida, aliquantulum reſinoſa, ſaporis & odoris ad Angelicam & Liguſticum accedentis, ob nimiam fragrantiam nonnullis moleſta & odioſa; creſcit copiosè in ſylva Hercinia, aliiſque locis montanis, & in montibus campeſtribus & apricis: apud nos non niſi in hortis cultum inveni. Floret Junio ac Julio. B. **Beer-wortel.** G. **Beerwurtz / Bär-wurtz / wilderdill / bärn-dill / bärn-fenchel / mutter-wurtz / hertz-wurtz.** A. Spignel, meu, wild dil.

Mezeræum, ſeu Chamælæa, eſt frutex, & Laureolæ ſpecies. Eſtque vox origine barbarica. B. **Berg-peper / zeel-baſt / Miſerie-boom / Kemels-hals / Aard-leeuw.** G. **Zeiland / kellers-halß / Zeidel-baſt / Leuß-kraut / Seel-baſt.** Gall. *Mezereum*. A. Pepper of the monut, Douchmezereon, ſpurge olive, widdow-wail.

Miasma, eſt inquinamentum contagioſum, quod ſpiritibus & ſanguini (ut in peſte & ſcorbuto) accreſcit, à μιαίνω inquino. B. **Beſmetſel.** G. **Alles was anſteckt.** Gall. *Maladie contagieuſe*. A. A Coutagious infection.

Micleta, dicitur Medicamentum ſanguinem ſiſtens.

Microcosmus, ſic homo dicitur quaſi parvus mundus & compendium totius, à μικρὸς parvus, & κόσμος mundus. B. **De kleine waereld.** G. **Die kleine welt.** Gall. *Microcoſme*. A. The little world.

Microphthalmus, eſt, qui à nativitate parvos & fiſſos oculos habet, ex μικρὸς parvus, & ὀφθαλμὸς oculus. B. **Een braad varken-oog / klein-oog.** G. **Kleine augen.** Gall. *Petit œil, œil de Cochon*. A. Little eyed.

Migma, eſt mixtio diverſorum ſimplicium, à μιγνύω miſceo.

Migrana, idem quod *Hemicrania*, ſive capitis morbus, qui modo dextram, modo ſiniſtram ejus partem occupat,

cupat, & ad ſuturam uſque protenditur, quæ doloris interſtitium eſt. *Migrana* compoſitum videtur ex ἡμι ſemi & κάρα caput. Vide *Hemicrania.*

Miliaris Herpes, vide *Herpes.*

Miliolum, eſt tuberculum exterioris palpebræ, magnitudine & duritie granulum parvum Milii referens, ortum ab humore incraſſato hærente in folliculo adipoſo.

Militaris, ſeu Stratiotes, eſt herba aquis innaſcens, ſic dicitur quod milites vulnerati, eâ ſanguinem effluentem ſiſtunt: idem nomen quoque *Millefolium* obtinuit, vocatur etiam *Aloe paluſtris*, *Sedum aquatile* & *Aizoon paluſtre.* B. Ruiters-kruid/ Krabben-klauw. G. Waſſer donderbar/ Waſſer bitter. Gall. *Jourbarbe aquatique.* A. Water Houſe-leek.

Milium, Planta eſt, quæ habet caulem mediocriter craſſum: folia ſunt ampla & inſtar arundinis: flos apetalus per faſciculos in paniculam laxam diſpoſitus; ſinguli floſculi conſtant plurimis ſtaminibus ex calice plerumque bifolio ſurgentibus: ſemina fere rotunda ſunt aut ovalia, flava, aut alba, dura, ſplendentia, in cortice exiguo, tenero, incluſa: radix fibroſa, albeſcens: hæc planta creſcit in locis arenoſis & humidis. Gr. Κέγχρος, ſic vocatur à minutis ficuum granis, ſive gygartis numeroſiſſimis, quas Κεγχραμίδας appellant. Fortè nomen illud inditum à Κεγχρίδι avicula, quæ in altis urbium turribus nidificat. Milium itaque derivari volunt à μέλιν vel μέλι, ſed probabilius eſt dici à ſeminum copia, quaſi milleſimum ferat granum. B. Geers/ Hirs. G. Hirz/ Hirſchen. Gall. *Mil*, *ou Millet.* A. Millet, Hirſe.

Milium Solis, vide *Lithoſpermon.*

Millefolium, Eſt planta, quæ plures habet caules, rigidos, anguloſos, villoſos, rubicundos, in ſummitate ramoſos: folia tenuiſſime & innumerabilibus fere ſegmentis diviſa & ſubdiviſa, juxta unam longiſſimam coſtam, diſpoſita cui folia adnaſcuntur inſtar avium plumæ, odoris ſatis grati, ſaporis aliquantulum acris: flos eſt congeſtus in umbellam candidiſſimam, eſtque diſcoideus, radiatus: calix ſubrotundus, ſquammoſus: ſemina valde parva: radix eſt lignoſa, fibroſa, coloris fuſci; creſcit in locis incultis & arenoſis; dicitur, quod ejus folia in plurima ſegmenta ſunt conſciſſa & diviſa. Gr. Μυριόφυλλον.

φύλλον. vocatur & Achillea, narrat enim Plinius Achillem a Chirone edoctum fuiſſe medicinam, & artem curandi vulnera, & Telephum proprio telo vulneratum hac planta curaſſe: *Stratiotes* ſive *Militaris* etiam appellatur quod vulnera ferro facta ſanet: atque adeo in militia & caſtris multus ejus uſus ſit. B. **Duizend-blad / Geruwe.** G. Garbe / Tauſend-blat / Garben-kraut / Schaaf-garbe / Schaafripp / Jungfern-augen / Branen. Gall. *Mille-feuille.* A. Noſe-blede, Milfoil, Yarrow.

Milphæ, eſt defluvium pilorum e palpebris, Item medicamenta quæ huic morbo medendo ſunt dicata.

Mina, ſive Mna, pate ex Dioſcoride pondus fuiſſe unciarum ſedecim, ſive drachmarum centum viginti octo. Verum *Atticâ* levior erat Romana, & pendebat drachmas centum, ſive duodecim uncias & ſemiſſem. *Romana* pendebat nonaginta & ſex drachmas, ſive uncias duodecim: *Alexandrina* videtur uncias viginti continere, ſive drachmas centum & ſexaginta, fortè illa differentia oritur à regionibus, in quibus drachmæ differebant. *Mina* ſive *Mna* videtur ſignificare mille. B. **Een mine wigts / een pond.**

Minera, eſt terra ſive materia, ex qua mineralia, & maximè metallica ignitionibus & liquefactionibus extrahuntur: uti ſunt mineræ auri, argenti, cupri, ſtanni &c. B. **Mineraal.** G. Mineral. Gall. *Mine.* A. Idem.

Mineralia, ſunt corpora, quæ vel in Telluris ſuperficie, vel in ejus gremio naſcuntur, quorum fabrica eſt adeo ſimplex, ut nulla hactenus perſpicientia, ne quidem per microſcopia acutiſſima detexerit in his varietatem inter vaſa & ea, quæ his continentur, ſed ſimilſimam omnibus partibus affinitatem toti, licet in plurimis horum fluidarum & conſiſtentium partium concurſus certo cognoſcatur permiſtu factus. Huc pertinent ſeptem metalla: tum metalla imperfecta: gemmæ pellucidæ, & opacæ: Lapides, Terræ, Salia, Sulphura. B. **Mynſtoffen / Mineralen.** G. Mineralen. Gall. *Mineraux.* A. Minerals.

Minium, eſt Plumbum forti igne calcinatum, & in pulverem rubrum redactum, ponderoſius quam ante erat, virtutis mire refrigerantis, ſi externe apponitur. B. **Menie.** Gall. *Mine de Plomb.* A. Red-lead.

Minyanthes, ſunt qui Millefolium exponunt. Si

à

à μύρια mille, & ἄνθος, millefloſcum denotat. Si à μηνύειν prodere, indicare, quod flore ſuo prodat; an à phœniceo colore ſeu purpureo floris, tum derivatio eſto à Minyum?

Mirabilis Peruviana, Vide *Jalappa.*

Mirach, Arab. vox, idem eſt quod *Epigaſtrium.*

Misce, ſcribitur plerumque per M ſimplex in fine formularum, & denotat mixtionem duorum vel plurium medicamentorum.

Miserere Mei, idem quod *Iliaca paſſio*, & *Chordapſus.*

Mistio, idem quod *Mixtura.*

Misy, eſt minerale, ſive potius chalcitidis effloreſcentia, colore aurum imitans, aureiſque ſcintillis, dum frangitur, ſplendens, natum ſuper chalcitim & ex chalciti, non ſecus ac ærugo naſcitur ſuper æs & ex ære.

Mitella, eſt ſpecies faſciæ ſive linteum, in quo brachium læſum ſauciumque ſuſpenditur. B. **Een Arm-band / Arm-zwachtel / Dwale / daar men de zeere arm in draagt.**

Mithridatium, à Rege Mithridate compoſitum, & pro Antidoto habitum ad depellenda è corpore venena, ab antiquis plurimi æſtimatur, verum quia conſtat ex ſimplicibus, quoad effecta, contrariis, nunc temporis non tanti venit: nam ſi *Opium* & pauca calida demerentur, tota compoſitio viribus eſſet orbata. Hujus variæ dantur deſcriptiones. B. **Mithridaat.** G. Idem. Gall. *Mithridate.* A. Idem.

Mitrales Valvulæ, vide *Epiſcopales.*

Miva, eſt caro ſive pulpa mali cydonei cum ſaccaro in conſiſtentiem ſpiſſam cocta. Vide *Marmelata.*

Mixtura, Mistura, Mixtio, Mistio, Crama, Croma & Chrama, eſt ſubſtantia *Solida* vel *Liquida*, ex variis medicamentis commixta. Mixturæ pro ſcopi, quem habet Medicus, diverſitate variæ admodum ſunt: Guttis maximè, vel Cochlearibus, quandoque Hauſtu uſurpandæ, conficiuntur vel ex Liquoribus ſolis, quales ſunt præcipuè Aquæ deſtillatæ, ſpiritus & olea, quóvis modo inter ſe mixtis, ſic ut aquæ miſceantur aquis, olea Oleis, Aquæ Spiritibus, &c. vel ex iiſdem cum Syrupis convenientibus, Pulveribus, Confe-

ſectionibus, Opiatis, ſive Omnia concurrant, ſive Unum aut Alterum tantum adſumatur. B. Een mengſel. G. Vermiſchung. Gall. *Mixtion*, *Mixture*, *Melange*. A. A mixture.

Mna, idem qvod *Mina*.

Mochlia, eſt oſſium luxatorum reſtitutio, μόχλος enim vectis eſt, & μοχλίσκος parva vectis.

Modius, Gr. Μόδιος, eſt menſura continens ſedecim ſextarios.

Modiolus, eſt *Trepanum*, ſive *Anabaptiſton*; quo utimur in profundis oſſium corruptionibus, contuſionibus, fiſſuris & fracturis: non facile tamen adhibendum, niſi primo oſſium prominentiæ & fruſtula pungant. 2. Cum ſuprema tabula integra, ſed depreſſa & infima diſrupta ſit. 3. Cum ſanguis extravaſatus, corruptione ſua, hominem jugularet. *Modus* perforationis hic eſt, deraſis capillis, cutis in formam crucis uſque ad pericranium, prudenter muſculos temporales & ſuturas cavendo; eſt incidenda, & pro hac vice vulnus obligandum, niſi ſanguinis profuſio tam pauca ſit, ut ſimul etiam pericranium à ſubjecto cranio diduci poſſit: deinde poſt aliquot horas, ægri auribus obturatis, Modiolum maſculum ſumito; cujus cuſpis firmiter in cranio eſt collocanda, ſed tam procul à fiſſura ſive fractura, ne dentibus ſuis eam, multo minus ſuturam attingat; quanquam nonnulli ſuturas non magnopere vitent, & nos certiores reddant, ſe eas tam feliciter, quam alia quævis loca perforaſſe. Tum modiolum manu ſiniſtra fortiter teneto, eum dextra circumducendo, donec circulum mediocriter profundum incideris, poſtea fœminam (in cujus medio nulla cuſpis) accipe, & eandem ut ante circumducito: interim ſcobem auferto & modiolum ad lubricandum & refrigerandum in oleo & aqua tingito & madefac. Sanguis jam apparens, ſignum eſt te ad ſecundam tabulam penetraſſe, & tum lenius premendum, ne meninx incautè lædatur, ubi vacillare incipit oſſiculum, vectim inter crepidines inſerito, diſſolvito, & illud volſella eximito. Gr. Χοινικίον & Χοινικίς. B. Een Beenboor / een Trepaan / Panboor / Boor-ſchyf. G. ein Böhrerlein. Gall. *Un Trépan*. A. A Borer, or Trepan.

Mogilalos, eſt is, qui cum difficultate loquitur, ex

ex μόγις vix & λαλέω loquor. B. Zwaar beſpraakt.

Mola, Patella, ſeu Rotula, eſt os rotundum & latum, imponitur articulationi femoris & tibiæ, ubi genu, membranoſo ligamento cingitur, excepta mola. Gr. Κόγχη, Κόγχος, Μύλη, Ἐπιγονατὶς, Ἐπιμυλὶς Hippoc. Μυλακρὶς Hipponacti. B. De Knie-ſchyve. G. Die Knie-ſcheibe. Gall. *la Rotule*. A. The Knee-pan.

Mola Carnea, eſt ſubſtantia carnoſa quandoque etiam fungoſa ſine oſſibus & viſceribus; ſæpe inſtar ſanguinis concreti, nigra; & nonnunquam duriſſima, loco fœtus in utero producta. B. Een Zuiger/ vleiſige Migdragt. G. Montalb/ mutter-gewachs/ mutter-kugel/ mon-kind/ mutterkalb. Gall. *Mole, faux germe, corps mollace.* A. A mole or deformed birth.

Molares, ſeu Maxillares dentes, Gr. Μύλοι & Γόμφιοι, vide *Dentes*. B. Baktanden. G. Die Backen Zähn. Gall. *Dents maſchelieres*. A. The cheek tooth.

Mollientia, vide *Emollientia*.

Mollugo, eſt Aparines ſpecies, ob mollitiem dicta, quod ut Aparine, prætereuntium veſtibus non adhæreat. B. Zagt-kruid. G. Meyer-kraut.

Molopes, *Vibices*, *Enchymoma*, *Sugillationes*, idem ſunt, dicuntur rubores vibicum inſtar in febribus malignis, & peſtilentialibus producti, Gr. Μώλωψ vibex. Vide *Enchymoma*.

Moly, Gr. Μῶλυ, eſt Allii aut cepæ ſpecies, omnia ut in Allio, ſed odor ſuavis, aut non graveolens; dicitur ἀπὸ μὴ καὶ ὄλλω, ſive ὄλλυμι, quod *ab interitu conſervet*, vel ἀπὸ τῦ μωλύειν τὰς νόσους, *à mitigandis, ſedandiſque morbis*, aliud tamen Etymon Ptolomæus Hephæſtion adfert. *De Moly deinde herba apud Homerum agit, quam è ſanguine interfecti, in Circes inſula gigantis, enatam ferunt, habereque candidum florem. Circes autem in pugna Socium ſolem, etiam gigantem interemiſſe* dicitur, *atque inde, quod* Μῶλος *pugnam ſignificet, inditum herbæ nomen.*

Molybdæna, ſeu Plumbago, Planta eſt, Perſicaria, forte dicta ob maculas, quibus maculatur, plumbeas, à μόλυβδος plumbum.

Molybdæna, ſeu Plumbago, duplex Dioſcoridi eſt: *nativa* & *factitia*. Illa nihil aliud eſſe videtur, quam lapis, ſive plumbi minera, ſeu potius mi-

nera Plumbi & Argenti ſimul. Factitia eſt ſpecies lithargyrii, videlicet eſt illud recrementum quod in argenti aurique purificatione cum plumbo, minerâve plumbi inſtitutâ, fornacis folio concretum, & peruſtum adhæreſcit. B. **Potloot.**

MOLYNSIS, idem quod *Miaſma.*

MOMORDICA, Eſt planta, quæ habet caules exiguos, ſarmentoſos, anguloſos, ſtriatos, ſcandentes: folia Bryoniæ, ſed minora, caulibus longis adhærentia, ſaporis acris & amari: flores ſunt monopetali, campaniformes, quinquefidi, lati, expanſi, coloris flavi, albeſcentis: poſt florem ſequuntur elegantes fructus longi vel rotundi, magis minuſve turbinati, cavi, carnoſi, elaſtica vi rupti, & ſemina explodentes oblonga, vel ovata, rubicunda, obducta caliptra plana, margine denticulato: radix eſt parva, fibroſa: hæc planta colitur in hortis; eſt planta officinalis, refrigerans & aſtringens, cujus fructus pomiformis eſt in uſu, Balſaminæ quoad faciem ſimilis, quamvis prorſus ab eo diſtinguenda. B. **Balſem-appel.** G. **Balſam-apffel.** Gall. *Pomme de Merveille.* A. Male Balſam apple.

MONOCEROS, idem quod *Unicornu.*

MONOCOLUM, eſt *Inteſtinum cæcum.*

MONOHEMERA, ſunt morbi qui uno die curantur, ut *Ephemera* febris, ex μόνη ſola, una, & ἡμέρα dies. B. **Eendaagſe Ziekte.** G. **eine Fieber das nur einen tag wäret.** Gall. *Maladie d'un jour.* A. A diſeaſe of one days duration.

MONOPAGIA, vide *Monopegia.*

MONOPEGIA, eſt acutus capitis dolor, unum locum occupans, ex μόνοι ſolum, & πηγνύω compingo. B. **Eenzydige Hooft-pyn.** G. **Hauptwehi an einer ſeiten des haupts.** Gall. *Migraine.* A. An acute fixed pain of the head.

MONS VENERIS, nominatur ſuperior pubis muliebris pars, præ reliquis nonnihil eminentior, & criſpior, quam in Veneris caſtris militaturi omnium primo conſcendere debent. B. **Venus-berg.** G. **Venus-berg.** Gall. *Eminence, ou Montagne de Venus.* A. Mountain of Venus.

MONSTRUM, Gr. Τέρας, nihil aliud eſt quam fœtus, ſive homo perverſe enixus, hoc eſt, capite duplici, pedibus aut manibus deficientibus, vel abundantibus, ita ut perfecto homini ſimilis non ſit. B. **Een Monſter.** G. **eine Wun-**

Wundergeburt. Gall. *Monſtre*. A. Monſter, or deformed birth.

Mora Bacci, Mora Bati, Mora Vacinia, Mora Vaccinia. vide *Rubus*.

Morbilli, quaſi parvi morbi, ſunt maculæ rubræ quæ à contagio aëreo in ſanguine contracto excitantur; quæ neque in molem attolluntur, neque ſuppurantur, ſed cum epidermide deſquammantur, cum febre, tuſſicula, &c decurrentes; à variolis, ut magis & minus tantum differunt, ab Arabibus *Bothor* vocantur. B. Mazelen. G. Die maſern / die purpulen / à colore purpureo, Kinds blattern / durchſchlechten / bocken. Gall. *Rougeole*. A. The meaſels.

Morbus, Gr. Νόσημα, Νόσος, à *Morte* dicitur, unde eſt propinqua diſpoſitio ad eam: etenim quicquid morbi nomine venit, non poteſt non initium eſſe, & velut gradus ad mortem, unde patet differre morbos, juxta majorem vel minorem propinquitatem: diciturque eſſe ejuſmodi corporis conſtitutio, qua actionibus Naturalibus, Vitalibus, Animalibus rectè obeundis ſimus inepti: Morbus eſt duplex, *Pravæ Conformationis*; vel ſuccorum *Incraſſatorum*, vulgo *Intemperiei*: prava *Conformatio*, eſt ſextuplex; conſiſtit enim in Numero, Magnitudine, Figura, Cavitate, Superficie & Situ. *Intemperies* ſive ſuccorum inſpiſſatio eſt venenata ſive contagioſa & peſtilens; vel Benigna, & ſunt morbi vulgares, ut per Idiopathiam, Protopathiam, Deuteropathiam & Sympathiam. Item morbus eſt Simplex, Compoſitus, Multus, Complicatus, Connexus, Disjunctus, Magnus, Parvus Benignus, Malignus, Brevis, Acutus, Longus, Continuus, Intermittens, Salutaris, Dubius, Lethalis, Sanabilis, Inſanabilis, Exquiſitus, Spurius, Hæreditarius, Nativus, Adſcititius, Sanguineus, Bilarius, Pituitoſus, Melancholicus, Vernus, Æſtivus, Autumnalis, Hybernus, Pandemius, Epidemius, Sporadicus. B. Zieckte / Kranckte. G. Kranckheit / eine Seuche. Gall. *Maladie*. A. A Maladie, Sickneſſe, diſeaſe.

Morbus Gallicus, vide *Lues Venerea*.

Morbus Hispanicus, vide *Lues Venerea*.

Morbus Indicus, idem quod *Lues Venerea*.

Morbus Regius, idem quod *Icterus*.

Moretus, mulierculis noſtris uſitatiſſimum potionis genus aromaticum eſt, quod parari faciunt, ubi præſumtio impraegnationis adeſt, perſuaſum nimirum ſibi habent, falſam imprægnationem eo exturbari, veram corroborari. Moretum dicitur, à Moris ſeu Diamoro ingrediente. B. Een Moerbezie dzank. G. Ein Maulbeeren tranck / ein iedes gemengtes eſſen. Gall. *Potion de Meure.* A. A Mulberry drink.

Moria, *Stupiditas*, *Fatuitas*, *Stultitia*, *Stoliditas &c.* eſt judicii & intellectus defectus; oritur præcipuè ab imaginationis & memoriæ deliquiis, à μωραίνω ſtultè ago. B. Kranksinnigheyt. G. Torheit. Gall. *Folie*, *Stupidité*. A. Stupidity.

Morosis, idem quod *Moria*.

Morphæa, idem quod *Alphus*.

Morpiones, vocantur, pediculi illi lati, qui ad pubem genitalium, imo & ſub axillis in crinibus hoſpitantur. B. Platluyzen. Gall. *Morpions*.

Morselli, idem quod *Morſuli*.

Morsuli, ſeu Morselli, Tabulæ, medicamenta ſunt quadrata figura ut plurimum, parata ex pulveribus, & ſimilibus ſaccharo ſoluto exceptis, ſuperque tabulam ligneam, lapideam, cupreamve effuſis, ut conſolidentur. B. Koekjes. G. Zeit-lein/ Morſell. Gall. *Tablettes*. A. Morſels or tablets.

Morsus Canis Rabidi, vide *Cynanthropia*.

Morsus Diaboli, idem quod *Ornamentum Foliaceum*.

Morsus Diaboli ſeu Succisa, vulgus ſuperſtitione quadam motum credit cacodæmona, tantæ efficaciæ radicem hujus plantæ invidere hominibus, atque hac ratione ubi ſuccreverit, ſtatim eam undiquaque circumrodere. B. Duivels beet. G. Teuffels abbiß. Gall. *le Succiſa*. A. Divils bit.

Morsus Gallinæ, eſt Alſines ſpecies, ſic dicta quod gallinis gratum pabulum ſubminiſtret. B. Hoenderbeet. G. Huner-biß. Gall. *Morgeline*. A. Chickweed, Henbit.

Morsus Ranæ, eſt Nymphææ minoris ſpecies: ſic appellatur, quod Ranæ ejus morſu gaudeant. B. Vorſchebeet. G. Froſchen-biß. Gall. *Eſpece de Nenuphar*. A. Frog-bit.

Mor-

Mortariolæ, ſeu Cavernæ, Loculamenta ſunt quibus ſinguli dentes ſunt infixi. Βόθρια Galeno, Ὀλμίσκοι Poll. Rufo. B. Tands hollen. G. Die hölen der Zähnen. Gall. *les Alveoles des dents.* A. Caverns of the Teeths.

Mortarium, eſt vas ex marmore, ære, ferro, ligno, vel vitro confectum, in quo piſtillo ligneo, vitreo, ferreo, æreo, vel lapideo res quædam contunduntur. B. Een Mortier / Vyzel. G. ein Mörſel. Gall. *Un Mortier.* A. A Morter.

Mortificatio, idem quod *Sphacelus.*

Morum, idem quod *Pladoroſis*, vel *Thymus.*

Morus, Morum, Eſt arbor magna & ramoſa, cujus truncus ſatis eſt craſſus, tortuoſus, nodoſus, cortice craſſo & aſpero obductus: lignum eſt durum, intus flavum; folia ſunt inſtar manus ampla, oblonga, acuta, ſerrata, dura & tactu aſpera, ſaporis dulceſcentis & viſcoſi, Bombycibus pabulum inſerviunt: flos eſt amentaceus, plurimis nempe ſtaminibus e calice quadrifolio ſurgentibus conſtans, ſed ſterilis: Embryo autem abit deinde in fructum nigrum, ſuccum viſcoſum dulcem habentem, & e glomerulis ſquamarum, ſuccum viſcoſum & dulcem continentium compoſitum, quæ ſemen amplectuntur ſubrotundum: an à morando? proinde cum hanc germinare viderimus, frigus minimè timendum ſit. Sunt qui à Græco hoc nomen derivent, Μόρον enim nigrum denotat, quod ejus fructus ob ſaturum colorem rubicundum, nigri appareant. Gr. Μορέα, Συκαμινέα, & Μόρον. B. Moerbezien-boom. G. Maul-beer baum. Gall. *Meurier.* A. Mulberry-tree.

Moschata Nux & Muscata, duplex habetur, *Oblonga* nempe, quæ & *Mas* dicitur; alia eſt *Rotunda*, quæ *Fæmina*, differentiæ gratia, appellatur. Naſcitur arbor in Inſula *Banda*, Indiæ Orientalis: proceritatem habet arboris pyri: folia perſicæ malo haud abſimilia, vel ut verius dicam, breviora, & magis ſubrotunda, imo & latiora ſunt. Fructus appoſitè malum perſicum refert: cujus cortex externe per maturitatem inſtar juglandis non tantum dehiſcit, ſed eo incolæ quoque veſcuntur. Hac remota, ſequitur *Macis*, conſtans ex variis ſubrubicundis foliolis: hæc item durum corticem in-

inveſtiunt, qui ipſam nucem Moſchatam incluſam ſervat. Leguntur Nuces maturæ, lectæ remotis putaminibus aqua marina conſperguntur, & ſiccantur ad ſolem, ſiccatis adimitur macis, & poſtea nuclei lavantur calce, ut eo melius a corruptione ſerventur. Integram unam cum cortice exteriore ſervo. Dicitur & *Nux Aromatica*, *Moſchocaryon*, *Moſchocarydion*, *Nux Myriſtica*, ſeu *Unguentaria*. B. Moſcaat Noot. G. Muſcat-nuß. Gall. *Noix Muſcade*. A. Nutmeg.

Moschelæum, eſt compoſitio ex moſcho & oleo.

Moschus, quidam eſſe ſaniem ex tumore circa umbilicum alicujus animalis promanantem volunt: alii teſticulos ejuſdem, alii aliud quid cenſent. Moſchifera caprea, capreæ minoris ſpecies eſt, dentibus duobus verſus inferiora prominens, quadrupes, ungulis biſectis, ſine cauda. Pilorum colore variegatus ex luteo caſtaninus, & maculis quaſi ſuperbit: Pili in abdomine cinerei, in capite ex albo & cinereo caſtanei, ſunt & longiſſimi. Cæterum in abdomine non longè à poſterioribus pedibus, eminentia quædam eſt, rotunda & dura, ovi gallinacei mediocris magnitudine, pilis albis, iiſque non flexuoſis, ſed rectis, & ad folliculi faſtigium porrectis obſita. Circa cujus partem inferiorem unica utrinque caruncula apparet, qualis etiam, licet paulo major, non longe ab iſtis in ſiniſtro conſpicitur latere. Ea autem eminentia, ſive tumor nihil aliud eſt, niſi folliculus quidam in quo moſchus saniei inſtar, colligitur. Eſt & alia ſpecies ſed longe vilior. Colligunt enim hujus animalis ſanguinem, quem quieti aliquandiu exponunt, deinde ſerum ſupernatans decantant, animali mortuo cutim detrahunt, & exenterant; reliquum minutim conſcindunt, cumque ſanguine miſcent, hancque maſſam pelli ejuſdem animalis includunt, terræ committunt, & per aliquot dies urina perfundunt, donec materies putrefacta ſit; hanc mumiam exſiccatam pro Moſcho venditant. Nonnulli inteſtina una cum fæcibus adjiciunt. Venit ex India orientali de Tonquin non procul à China. B. Muskus. G. Biſem. Gall. *Muſc*. A. Moſch.

Motos, eſt linteum carptum, quod ulceribus inditur, quo etiam ſanguinis fluxus ſiſtitur, vulgo *Carpi*. B. Pluksel/ à *μοτόω* linteamentum vulneribus indo. Gall. *Charpie*.

Motus Convulsivus, eſt convulſio, quæ alter-

ternatim fit inter muſculos, vel fibras antagoniſtas ſive oppoſitas. Hic vero motus convulſivus multa complectitur, & in multis morbis tragædiam ſuam exhibet, vulgo quidem cum vix intuentur, niſi in una illa ſpecie, quam vocant *Epilepſiam*, quæ fermè univerſalis eſt, ſed altera quædam particularis occurrit, cum in his illiſve muſculis, cum maximè in fibris motricibus, quæ longe, longeque frequentior eſt. B. Stuip-trekkinge. G. Das Gliederſpannen. Gall. *les Mouvemens convulſifs*. A. The convulſive motions or fits.

Motus Peristalticus, vide *Periſtalticus motus*.

Moxa, venit ex China & Japan. Lanugo quædam eſt ab inferiore parte Artemiſiæ foliis accreſcens, quæ ſcalpello abraditur, & poſtea caro pretio venum exponitur. Inſervit uſtioni, eodem modo ut in Ægypto goſſypium, & olim Hippocratis tempore fungi ſeu Μύκητες, ſimilem, ſed magis fuſcam lanuginem ex America allatam, vidi. Conficitur ex Artemiſiæ vulgaris (latifoliæ) adhuc dum recentis foliis exſiccatis, longo tempore in aëre ſuſpenſis & obſoletis: colligitur vero ad Moxam eliciendam Artemiſia non omni promiſcue tempore, ſed certis tantum diebus ab Aſtrologis indicatis. Præparatio Moxæ nullo artificio abſolvitur: tunduntur primum impigro piſtillo folia, ad mollitiem rudioris ſtupæ; dein utrâque manu agitantur & fricantur aſſidue, ut priori contuſione jam attritis decedant duriores fibræ, & recrementa membranacea: quibus excuſſis, remanet deſiderata illa inſignis teneritatis homogenea & puriſſima lanugo, quæ tenellam Regii nominis Artemiſiam præ cæteris herbis ditare natura ſtuduit; Lanugo illa coloris cinerei eſt, concipiendo igni aptiſſima, eoque admiſſo moderate gliſcens, ſcintilla minus conſpicua, ardore temperato, progreſſu lento, donec in favillam tota depaſta ſit.

Muccus, idem quod *Mucus*.

Mucago, Mucilago & Mucus, eſt extractio viſcida mediante aquâ ex ſeminibus, gummi, radicibus &c. facta. B. Slym. G. Schleim. Gall. *Mucilage*. A. Slime.

Mucarum, idem quod *Mucharum*.

Mucharum ſive Mucarum, vocabulum eſt Barbarum, quo nonnulli infuſionem roſarum per ſe, alii infuſionem cum ſaccharo in ſyrupum coctam intelligunt,

gunt, fortè illud *Mucharum* ſignificabit ſaccharum.

MUCILAGO, idem quod *Mucago*.

MUCRO CORDIS ſive APEX, eſt inferior pars cordis cuſpidata. B. **De punt van 't hert.** G. Die ſpitſe des hertz. Gall. *La pointe du cœur.* A. The point of the heart.

MUCRO, eſt acumen, in quod pars quæcunque deſinit. Sic foliorum multorum, ſiliquarum quarundam, & ſpinarum omnium extrema in mucronem acuminantur.

MUCRONATA CARTILAGO, vide *Enſiformis Cartilago.*

MUCRONATUM OS, vide *Enſiformis Cartilago.*

MUCUS, Gr. Μύξα, Βλέννα, Κόρυζα, eſt excrementum liquidum, craſſum & viſcidum, quod ad nares & palatum defluit, & ſecretum fuit ex glandulis membranæ nares earumque ſex cavitates inveſtientis. B. **Snot.** G. Butzen/ der Unſlat/ ſo durch die Naſen gehet/ Rotz. Gall. *Pituite*, *Mucoſité*, *Morve.* A. Snevil or ſnot.

MUCUS INTESTINORUM, eſt quædam viſciditas, ex glandulis exſudans, interna obliniens, ne inteſtina facile ab acribus aut duris ingeſtis lædantur. B. **Darm-ſlym.** G. Sleim der Darmen. Gall. *l'Humeur viſqueuſe ou muceuſe que l'on trouve dans les inteſtins.* A. The Slime of the Guts.

MULIEBRIA, vide *Cunnus.*

MULOMEDICINA, idem quod *Veterinaria.*

MULSUM, idem quod *Hydromel.*

MUMIA, ejus habentur quatuor ſpecies, *Arabum* nempe, quæ eſt liquamen ſeu liquor concretus exſudans in ſepulchro è cadaveribus Aloë, Myrrhâ, Balſamoque conditis. Altera *Ægyptiorum* eſt, ſive liquamen ex cadaveribus piſſaſphalto conditis. Nimirum, hoc condiebantur cadavera & vilioris ſortis, adeoque & ipſamet cadavera nonnunquam eo modo condita proſtant. Tertia, *Piſſaſphaltum factitium*, id eſt mixtum pici bitumen, quod pro *Mumia* venditant. Quarta, cadaver ſub arena ſolis æſtu torrefactum. Fitque in Hammoniorum regione, quæ eſt inter Cyrenarum regionem & Alexandriam, ubi arenarum Syrtes ventorum turbine ſublatæ incautos viatores obruunt, unde horum cadavera à flagrante ſolis æſtu torrentur & exareſcunt. Omnium præſtat prior ſpecies.

MUNDATIO, ſive PURIFICATIO, eſt, quando me-

medicamenta à pulvere, corticibus aliiſque immundis purgantur. B. Zuiveringe. G. Sauberkeit / reinigkeit. Gall. *Purification.* A. Purifying.

Mundificativum, eſt tale medicamentum, quo ulcera ſordibus purgantur. B. Zuiverende dingen.

Muralis Herba, idem quod *Parietaria.*

Muriatica acrimonia, eſt acredo humorum in corporis humani quibuſdam morbis peccans, uti in ſcorbuto, melancholia &c. quæ omni ſigno ſe accedere ad Naturam ſalis marini, vel ammoniaci manifeſtat ſeſe, in qua ſapor in ore ſalſus ſemper, ſitis aſſidua & ingens, ſiccitas & rigiditas corporis; urina ſalſa, tarde putreſcens, cum ſedimento ſpiſſo, & cum pellicula tenui pingui innatante.

Muscæ Caput, idem quod *Myocephalum.*

Muscari, eſt Hyacinthi botryoides ſpecies; quæ habet folia longa, anguſta, ſtriata, ſat craſſa, ſucco plena, intra quæ aſſurgit caulis erectus, ſat craſſus, rotundus, ſine foliis: flos eſt hermaphroditus, monopetalus, urceolatus, vel arbuteus, ad oras in ſex crenas reflexas diviſus, atque in faſtigio caulis in racemum congeſtus, denſo agmine aggeſtum, odoris aromatici & valde grati fere inſtar moſchi: flori ſuccedit fructus ſat craſſus, triangularis, diviſus in tres loculos continentes ſemina rotunda, & nigra: radix bulboſa, albeſcens, habens multas tunicas, ſaporis amari: ſic appellatur quod ejus flores Moſchum oleant.

Muscaria, in vegetabilibus ſunt in orbem radiatæ herbarum comæ, cacuminaque in faſces coacta, à flabri ſimilitudine, cujus ventilatu muſcæ in conviviis abiguntur, dicta.

Muscipula, eſt ſpecies floris Armerii, ſeu *Viſcaria*, eò dicitur, quod caules ejus viſciditate obducuntur, qua de cauſa muſcæ advolantes viſco illo capiantur. B. Vliegenet / kleikens. Gall. *Atrape-Mouches.* A. Catech-Fly.

Musculus, eſt pars corporis animalis Organica, vaſis Sanguineis, lymphaticis, Nervis, duobus tendinibus, & fibroſo ſeu carnoſo ventre inſtructa, cujus officium eſt, membra mobilia, appenſa movere. Motio illa ſeu contractio fit, quando à cerebro, cerebello, vel medulla ſpinali, per nervos ad fibras muſculoſas ſpi-

ritus animales fluunt, & ſimul in ſanguine major eſt determinatio ad eaſdem partes, tum muſculi venter incipit tumere, adeoque partes longitudinales abbreviantur, & tendines ad ſe invicem accedunt, & pars annexa mobilis ad minus mobilem attrahitur; hac autem determinatione ſpirituum & ſanguinis ceſſante in fibras muſculares, & liquidis per extrema vaſorum ſuorum oſcula effluentibus, omnia iterum flacceſcunt. Veteres muſculi corpus in caput, ventrem & caudam diviſerunt, accipientes pro capite, muſculi extremitatem parti, ad quam fit contractio, connexam; pro cauda, muſculi finem ſeu portionem, parti movendæ inſertam, pro ventre denique partem muſculi intermediam, quæ carnium mole tumidior conſpicitur; deinde pro motu obeundo, ſupponebant muſculum, circa caput & ventrem intumeſcere, & deinde quoad longitudinem decurtatam, partem appenſam ſibi propius attrahere, ſed quo ritu id fiebat, magnum apud illos ſilentium eſt. Muſculi ſunt vel cavitatibus vel artubus deſtinati, qui omnes à figuris, locis & actionibus variis diverſimodo denominantur. Gr. Μῦς. B. **Een ſpier / de muis / muskel.** G. **Die Fleiſchmäuß oder mauß.** Gall. *Muſcle.* A. A muſcle.

Musculosa Expansio, vide *Myodes platyſma.*

Muscus, Gr. Βρύον, & Μνίον; quibuſdam Σπλάγχνον, & Σφάγνος, Ὕπνον, Δορκάδια Βοτάνη. Arab. *Uſnea*, ſunt plantulæ parvæ ſui generis, arboribus, lapidibus &c. accreſcentes, fortè à mucore appellatur, quod inſtar mucoris effloreſcat. B. **Moſch.** G. **Moß.** Gall. *Mouſſe.* A. Moſſ.

Mustellanci, vide *Galiancones.*

Mutus, vide *Aphonia.*

Myacantha, ſeu Ruscus, aut Bruscus, ſic appellatur, quod ejus folia rei conſervandæ appendantur, ne mures ob acutas ſpinas, eam lædant, ex μῦς mus, & ἄκανθα ſpina. Vide *Ruſcum.*

Myagrum & Myagrium, Eſt planta, quæ habet caules rotundos, duros, politos, ramoſos, medullam albam habentes: folia ſunt oblonga, & aliquomodo Iſatidis cultæ ſimilia, ſed pleraque ſunt laciniata, & inprimis inferiora: flores ſunt exigui, quadrifidi, in crucem diſpoſiti, flavi: poſt florem ſuccedit fructus rotundus,

dus, acuminatus, trilocularis ea lege, ut loculus primus contineat ſemen obrotundum, oblongum, & rubicundum, bini vero vacui apparent: radix craſſa, alba, uno tantum anni durans, creſcit in pratis, præſertim in regionibus calidis: nomen accepit, quod inſiſtentes, vel prætervolantes muſcas glutine ſuo implicet, & retineat, nec non captet, à Μυῖα muſca, & ἀγρεύω, capio. G. & Gall. *Cameline*. A. Gold of Pleaſure.

Mycetæ, Mycetes, ſunt fungi: Μύκης Gr. Μύκητας vocarunt, ab enſis capulo, vel ſummo vertice vaginam occludente: μύκη enſis Theca, Gladii Capitulum, à μύω claudo.

Myctères, ſunt nares, ſive humorum pituitoſorum receptacula. B. **Snot-ontfangers.** G. Die butzen empfangerß/ die naſen löcher. Gall. *Receptacles de la morve, ou de Pituite.* A. The receptaclés of pituitous humors.

Mydesis, eſt corruptio ſive putredo, ex nimio madore, à μυδάω nimio humore & uligine vitior.

Mydriasis, eſt nimia pupillæ dilatatio, & diffuſio, viſui hebetudinem adferens, ex ἀμυδρῶς obtusè, & ὁρᾶν videre. B. **Een ſtomp gezicht.** G. Blöd geſicht. Gall. *Vuë foible par la trop grande dilatation de la Pupille.* A. Dim ſinght.

Myelos, idem quod *Medulla oſſium*, vel *Cerebri* vel *Medullæ ſpinalis.*

Myle, idem quod *Mola genu.*

Myloglossum, eſt par muſculorum quod circa dentium molarium poſtrema oritur, & ligamento linguæ inſeritur, linguamque ſurſum convertere perhibetur, & μύλη mola ſive dens molaris, & γλῶσσα lingua. B. **De Kauw-tandens tonge-ſpier.** G. Der Backen zähnen-zung mauß. Gall. *Mylogloſſe.* A. Idem.

Myocephalum, eſt inchoatus uveæ tunicæ prolapſus, in nigro oculi, ab exulceratione ortus, muſcæ capiti ſimilis, ex μυῖα muſca, & κεφαλὴ caput. B. **Een Muggekops-oog.** Gall. *Tête de Mouche.*

Myodes Platysma; eſt muſculoſa expanſio, lata, a claviculis ſternoque incipiens, in collo denſiſſima, menti totiuſque fere faciei cutem movendo dicata, nam immediate ſub panniculo adipoſo decurrit, ex μῦς muſculus, εἶδος forma, & πλατὺς latus.

Myologia, eſt illa pars Anatomices, quæ tradit ſtructuram, ſitum, functionem omnium muſculorum totius corporis, ſive hæc deſcribendo, ſive diſſecando & demonſtrando fuerit occupata, ex μῦς muſculus, & λέγω narro.

Myopia, eſt quædam viſus in rebus diſtantibus cernendis obſcuritas vel abolitio, ſed tamen in propinquis perſpicacia, orta ob oculum anterius nimis globoſum, oculum nimis longum, vel quod lens cryſtallina ſit rotundior: hinc radii lucis ab objectis remotis emiſſi, ob refractiones per tres humores ſe ſecuerunt transverſim antequam in retina colligantur, cui medendo appropinquatio objectorum, vel vitrorum concavorum applicatio convenit: ex μῦς mus, quia murium viſum referunt, & ὤψ oculus. B. Byziende / ſtikziende. G. Ein ſtumpff geſicht / der nicht in die långe oder ferne ſehen kan. Gall. *Myopie*, *la Veue courte*. A. Pur blind.

Myopiasis, vide *Myopia.*

Myops, eſt qui *Myopia laborat.*

Myosotis, id eſt muris auricula, dicitur ſic ob foliorum formam, ex μῦς mus, & οὖς auris: eſt planta, quæ habet caulem exiguum, lanuginoſum, repentem: folia ſunt obrotunda, craſſa, lanuginoſa: flores amæni, lactei, quinque petalis in medio aliquo uſque unica diviſura inciſis, & ſtriatis compoſiti, quos foris ad baſin totidem hirſuta viridantia foliola ſuſtinent, in medio vero ſtamina & ſtilus colore luteo: floribus ſuccedit capſula ſive fructus coma bovili æmulus, apice dehiſcens, ſeminibuſque fætus exiguis, plerumque ſubrotundis: radix eſt alba, repens, fibroſa: creſcit hæc planta in montibus. B. Muyzen oor. G. Meuz orlin. Gall. *Oreilles de ſauris.* A. Common Monſe-Ear.

Myosuros, eſt parvula planta, quæ habet folia graminea, Coronopi inſtar, ſed non laciniata: caules ſunt parvi, tenues, rotundi aut cylindrici, nudi: calix quinquefolius, ſingulis foliis appendice inſtructis, deorſum tendente: floſculi herbacei, ſtaminibus prædíti multis ex ambitu fundi ovarii, ſemina in ſpica longâ, tenui, acutâ, muris caudam referente: radix annua, fibroſa: hæc planta habet ſaporem acrem, & creſcit in pratis: Myoſurus vocatur a μυ̃ος mus, & οὐρὰ cauda, quaſi cauda muris,

inuris, quia ſpica hujus plantæ inuris caudam refert.

Myrach, Arabica vox eſt, & idem ſonat quod *Epigaſtrium*.

Myracopum, eſt Unguentum laſſitudinem auferens, ex μύρον unguentum, & κόπος labor.

Myrica, eſt arbuſcula, dicitur ἀπὸ τοῦ μύρειν à lugendo: ſed quid impedit quod dicamus à contrario, quod Melancholicis proſit, triſtitiamque & luctum omnem, quæ Melancholiam comitari ſolent, pellat? vulgo *Tamariſcus* vocatur. Gall. *Tamariſc*.

Myringa, Myrinx, eſt *membrana Tympani*.

Myriophyllum, eſt *Millefolium*, ex μυρία numerus infinitus, & φύλλον folium.

Myristica Nux, idem quod *Moſchata Nux*.

Myrobalani, propriè ſignificant glandes ungentarias, ideoque procul omni dubio Veteres Medici aliud quid ſub hoc nomine intellexerunt: componitur enim vox ex μύρον unguentum, & βάλανος glans. Qui nobis in uſu ſunt, prunis exoticis annumerari debent, Veteribus græcis incogniti, ab Arabibus primum inventi, ſuntque *Chebuli*, *Citrini*, *Bellerici*, *Indi*, *Emblici*. *Chebuli* omnium maximi ſunt, oblongi, intus nucleum continentes, externè colore fuſco. Vocantur *Quebolia* & *Quebuli*, *Cepula*, *Chepulæ*, *Chebulæ*, maximi, oblongi, anguloſi. *Citrini*, externè ſunt colore citrino, & teretes, oblongi & ventricoſi, dicuntur lutei, flavi, citrei Gr. ξάνθοι Arab. *Delegi azfar*, intus nucleum habent. Ipſius arbor folia inſtar Amygdali habet. *Bellerici* etiam oblongi ſunt, cucurbitam referentes, ejus arbor folia habet inſtar lauri. Vocantur *Belleregi*, *Bellilegi*, *Bellegu*. *Indi*, ſunt oblongi & nigri, prioribus minores; folia habent inſtar Amygdali, vel ut alii volunt ſalicis. Fructus ſunt octangulares. *Emblici* rotundi quidem ſunt, ſed ſemper ferè in fruſta fiſſi. Folia habent tenuia, in modum fere ſalicis. Appellantur *Emblegi*, *Imblegi*, *Ambegi*, *de Seni*. Omnes illæ ſpecies pruni ſunt, & inter eas cenſeri debent, quamvis foliis, regione & fructuum figura ab invicem differant: omnes quoque purgant & aſtringunt, ferè uti Rhabarbarum. Gall. *Myrobolans*.

Myrmecia, eſt verrucarum ſpecies, ſunt thymo duriora, humilioraque, quæ radices altius agunt, majorem-

remque dolorem movent, infra lata, ſupra autem tenuia; minus autem ſanguinis mittunt: magnitudine vix unquam lupini modum excedunt. Naſcuntur in palmis aut in inferioribus partibus pedum, à μύρμηξ formica. G. Breytewartz.

Myron, idem quod *Unguentum*.

Myropola, eſt Unguentarius, qui unguenta vendit, ex μύρον unguentum, & πωλέω vendo. B. Een Zalfverkooper. G. ein Salb-verkauffer. Gall. *Vendeur d'onguents*. A. A Salve ſeller.

Myrrha, cujus arboris ſit gummi adhuc incertum eſt. Eſt tamen Reſina Gummea (concretus gummi reſinoſus ſuccus) cujuſdam arboris exoticæ, quæ, cortice vulnerato, Myrrham profundit, partim in ſubſtratas tegetes deſtillantem, partim circa caudicem concreſcentem. Plurima affertur ex Arabia, tum etiam ex Regione Alexim, quæ Æthiopia eſt. Debet eſſe friabilis, levis, undiquaque concolor, minutis glebis, amara, acris, odorata & quæ confracta, venas unguium modo candidas & leves oſtendit. Antefertur *Trogloditica*, colore palleſcens, ſeu ſubviridis, ſplendens ac mordax. Inutilis eſt ponderoſa, & coloris picei ſeu nigra. Gr. Σμύρνα. B. Myrrhe. G. Myrrhen. Gall. *Myrrhe*. A. Idem.

Myrrhis, Eſt planta, cujus caulis altus, ramoſus, villoſus, intus excavatus; folia ſunt magna, ampla, ſtriata, cicutam aquaticam referentia, ſed magis albeſcentia, & ſæpe maculis albis notata, mollia, parum villoſa, coloris & odoris Chærophylli, & ſaporis aniſi: flos roſaceus, & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inæqualibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus; qui abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, oblongis plerumque ſtriatis, ſæpe levibus, aliquando hirſutis, quæ licet hirſuta, ſemper ſunt ſtriis excavata, nigricantia, gratum guſtum aniſi præbentia: radix longa, craſſa, alba, mollis, fungoſa, aromatica. dicitur & Cicutaria, ſic dicta, quod cicutæ ſimilis ſit; an nomen à Myrrhâ, propter odorem, qui tamen non convenit, habeat, non auderem affirmare: an à μύρον unguentum ſuaveolens. B Wilde kervel. G. Wilder-kerfwel. Gall. *Cicutaire*, *Perſil d'Aſne*. A. Hemlock.

Myrtocheilides, dicuntur extremæ pudendi mu-

muliebris margines carnoſæ, quæ quoque *Alæ* appellantur.

MYRTUM, eſt caruncula in muliebri pudendo, circa rimam, à corrugatione vaginæ excitata.

MYRTUS & MURTUS, Eſt arbuſcula ſemper virens & odora, quæ habet caulem ramoſum, flexilem: folia buxi, ſed minora, acutiora, polita, ſplendentia, odoris grati: flores ex foliorum alis creſcentes, ſinguli quinque folia in umbellam deſinentia habentes, albi, odorati, & calicem inciſum continentes: calix poſtea fit bacca ovalis, aut oblonga, coronam habens: hæc bacca eſt viridis, poſt maturitatem nigra, ſucculenta, polita, habens ſemina dura, albeſcentia, compacta, ſaporis adſtringentis; hæc arbuſcula creſcit in regionibus calidis. Gr. Μυρσίνη & Μυῤῥίνη, à Myrſine Athenienſi puella, pulchritudine & robore inſigni; amica Palladi, in quam, occiſa, converſa fuit: at quibuſdam ſic dicta, propter æmulam Myrrhæ quandam odoris gratiam, quæ in baccis recentibus obſervatur. B. Myrten-boom. G. Myrten-baum. Gall. *Myrte ou Meurte*. A. Myrtle-tree.

MYSTAX, eſt labium ſuperius, ejuſque pili in lateribus excreſcentes, à μασάομαι mando. B. De Knevels. G. Der Knebelbart. Gall. *La Mouſtache*. A. Muſchadoes or whiskers on the upperlip.

MYSTRUM MAGNUM, eſt Antiquorum menſura continens tres uncias, & octo ſcrupulos vini, & olei tres uncias.

MYSTRUM PARVUM, eſt Menſura Antiquorum continens viginti Scrupulos vini, vel ſex drachmas olei.

MYURUS, eſt pulſus decurtatus aut mutilus, ſenſim decreſcens, vel accreſcens, inſtar caudæ muris, ex μῦς mus, vel μέρος, pars diviſa, & οὐρὰ cauda.

MYXA, eſt mucus ſive humor pituitoſus, ex cavernis frontalibus, maxillæ ſuperioris, oſſis ſphenoidis, & convolutionibus 4 oſſiculorum ſpongioſorum membrana glandulosa inveſtitis ad nares deſcendens. B. Snot. G. Rotz/butzen. Gall. *Morve Pituite*. A. Snevel.

MYXA, MYXARIA, vide *Sebeſten*.

N.

NO. Deſignat apud Medicos numerum, ex gr. ℞ jujubarum No. VI. hoc eſt *Numero ſex*.

Nævi, ſunt quædam maculæ nativæ, eæque duplices, protuberantes & planæ, quæ ſunt figurâ variâ & colore diverſimodo. Hi gravidiis ex imaginatione falſa, ebrietate, ecſtaſi &c. eveniunt. B. **Moeder-vlekken.** G. ein Angebohren Maal am Leib/ Flecken. Gall. *Tache què les enfans ont en naiſſant.* A. A Mole, marcke in nativitie.

Nakir, deſcribitur à *Schenkio*, quod ſit flatus furioſus, qui tranſit ab uno membro in aliud, cum dolore. B. Vocari poteſt. B. **Een vliegende wind.** G. Fliegende wind. Gall. *Vent volant.* A. Flying winde.

Napellus, eſt diminutivum à napus, ſic dictus; quod Napellus radicem habeat quodammodo tuberoſam. B. **Wolfs-wortel/ Munniks-kapjes.** G. Eiſen-hutlein/ Wolfs-wurtz/ Kappenblumen/ Narren-kappen/ Tuffels-wurtz. Gall. *Napel.* A. Wolf-bane.

Napha, ſic proprie in officinis vocatur aqua deſtillata ex floribus arantiorum.

Naphtha, eſt colamen bituminis Babylonii, conſiſtentia liquidum, ignis rapaciſſimum, colore nunc albo, nunc nigro: procul dubio eſt idem quod Petroleum.

Napta, idem quod *Natta.*

Napus, eſt Raparum ſpecies: & eadem vox eſt cum Rapus, vel venit à Νάπυ ſeu ſinapi: dicitur etiam *Bunias.* B. **Stek-raap/ Parpſche-raap.** G. Steckrüben. Gall. *Navet.* A. Navew, Long rapes, Turneps, Wild navew.

Napy, vide *Sinapi.*

Narcissus, Eſt planta, quæ folia porri habet: caulis eſt excavatus, ſtriatus, nudus: flos eſt liliaceus, monopetalus campaniformis in ſex partes ſectus, meditullium ejus coronæ inſtar cingentes: calix autem, qui prodit plerumque e vagina membranaceo, abit deinde in fructum oblongum, vel ſubrotundum, trigonum, trifariam dehiſcentem, in tria loculamenta diviſum, ſeminibuſque fætum ſubrotundis: radix eſt bulboſa, extus nigra, intus alba, viſcoſa, amara: nomen illud derivare ſtudent à Narciſſo adoleſcente in florem ſui nominis converſo, vel quia torporem (qui Gr. νάρκη eſt) nervis incutiat, gravedinemque torpidam idcirco Sophocles ipſum vetus magnorum Deorum coronamentum appellavit. B. **Tyloos/ Paas-lelí.** G. Narciß/ Zeit-loß/ Hornungs-blum. Gall. *Narciſſe.* A. Daffadil.

Narcosis, eſt ſtuporis inductio, ut fit in paralyſi; vel ex opio, aliiſque ſtuporem inducentibus, à ναρκόω ſtuporem induco. B. **Een verdovinge.** G. **Unempfindligkeit.** Gall. *Aſſoupiſſement.* A. ſtupiditie.

Narcotica, ſunt medicamenta, quæ ſtuporem inducunt, & dolorem ſiſtunt, à ναρκόω concilio: Lat. *Torpor*, *Stupor* & Hebetudo ſenſus motuſque. Gr. Νάρκη, Νάρκημα, Ναρκώτης. B. **Verdovende middelen.** G. **Artzneyen/ welche ſchlaff bringen/ und unempfindlich machen.** Gall. *Narcotiques.*

Nardus, Gr. etiam Νάρδος & Ναρδοστάχυς à Naardo urbe ſyriaca Euphrati contermina nomen accepiſſe, multorum eſt opinio. Aliis Ναρδοστάχυς, quam inter aromatata Dioſcorides recenſuit. duplex hæc ſpecies proſtat in officinis.

Nardus Celtica, vide *Spica Celtica.*

Nardus Indica, ſive Spica Indica, in Java magna quantitate creſcit, ejuſdem in culina apud Javanos uſus eſt, qui calami aromatici, ac junci odorati. Putant ex locis circa Gangem & Syriam quoque adferri. Creſcit ferè ut cæpa aut allium, cujus inferior pars fibroſa eſt, exinde, tanquam baſi aliquot bulbi ſive ſpicæ ſe erigunt, anne hæ infra terram lateant, uti videtur, an ſupra promineant, mihi adhuc incertum eſt. Singulæ ſpicæ ſunt quaſi fibrillæ ſibi invicem connexæ, caſtanei coloris, odoris Cyperi: ſaporem habet nonnihil amaricantem, & aromaticum. B. **Spikenard van Indien.** G. **Indianiſch Spicanarden.** Gall. *Spica nard.* A. Indian Spickenard.

Nares, Gr. Μυκτῆρες, ſunt partes concavæ naſi utrimque poſitæ, quæ meatum præbent aëri in reſpiratione & odoribus, & exitum concedunt excrementis mucoſis. B. **Neus-gaten.** G. **Die Naſen-locher.** Gall. *Narines.* A. The Noſtrils.

Nasa, idem quod *Natta.*

Nasalia, idem quod *Errhina.*

Nascalia, ſunt globuli, ex eadem ſubſtantiâ quâ peſſaria formantur, qui matricis cervici immittuntur. Diſtinguuntur à *Peſſo* & *Peſſario*, quod *Naſcale* fit penicillus in nodi effigiem molliſſimus, ex cotonis vel lanæ flocculo &c. qui exſuccatur vel ſucco idoneo vel unguento convenienti. B. **Moeder-zetſel.**

Nasturtium vulgare, eſt planta, quæ habet caules ramoſos, rotundos, ſolidos: folia oblonga, profunde inciſa, ſaporis acris, ſed grati: flores in ſummitate ramorum creſcentes, exigui, quadrifidi, cruciformes, coloris albi vel purpurei: poſt florem ſuccedit fructus ovalis, compreſſus, diviſus in duo loculamenta, continentia ſemina obrotunda, parva, oblonga, ſublutea, aliquantulum compreſſa, in cacumen pallidum deſinentia, ſaporis acris, amaricantis: radix fibroſa, ſimplex, lignoſa, alba: hæc planta in hortis colitur: Naſturtium vero aquaticum eſt ſpecies ſiſymbrii. fortè à naſcendo, quod cito creſcat. Alii autem appellari volunt à naribus torquendis, quod odore & ſeminis acrimoniâ ſternutamenta provocet. Gr. Κάρδαμον. Vide *Cardamon.* B. Kerſſe/ Starkoſt. G. Kreſſe. Gall. *Creſſon.* A. Creſſe.

Nasus, eſt media faciei prominentia; eſtque externus vel internus. Intus conſtat ex duabus cavitatibus, nares dictæ, oſſibus, cartilaginibus. *Externus*, habet partem ſuperiorem immobilem & continet radicem, dorſum, ſpinam, & inferiorem magis mobilem: dividiturque in *Globulos*, *Alas* & *Pinnas* &c. Eſtque odoratus inſtrumentum. *Naſus* pro diverſa conformatione varia accepit nomina, dicitur parvus, ſimus, aquilinus, acutus, magnus &c. Gr. ῥὶς & ῥὶν. B. De neus. G. Die naſe. Gall. *Le nez.* A. The Noſe.

Nata, idem quod *Natta.*

Nates, eſt infimi ventris poſterior & inferior pars maximè carnoſa, qua ſedemus. Gr. γλουτοὶ. B. Billen/ Aars-billen. G. Die Arßbacken. Gall. *Les feſſes.* A. The Hippes, vel Buttockes.

Nates Cerebri, ſunt duæ prominentiæ orbiculares, poſt nervorum opticorum Thalamos, quæ ſuperiori caudicis medullaris parti accreſcunt, in homine minores ſunt, in brutis vero Majores. Gr. γλουτοὶ. B. De Billen. G. Des Hirns arßbacken. Gall. *Les Nates.* A. The Buttocks of the braine.

Natta, eſt tumor magnus & mollis, ſine dolore & colore, in dorſo præcipuè excreſcens, quandoque tamen in humero & aliis partibus erumpens, ex tenui quidem radice pendens, ita tamen incrementum ſumens, ut aliquot libras pendeat & Melonis vel Cucurbitæ quantitatem

tem æquet, ejus materia eſt adipoſa, ideoque ad ſteatomata referri debet. B. **Een Spek-apoſteum / Wenne.** G. ein Speckgeſchwulſt. Gall. *Steatome*. A. Idem.

Natura, Græce φύσις dicta, a φύω creſco, naſcor. Hujus vocis in medicina autor eſt Hippocrates, qua voluit, prout ex ejus ſcriptis colligendum, *Complexum omnium partium tam ſolidarum quam fluidarum corpus animale conſtituentium ſimul ſumtarum, in ſuo motu vel quiete, prout bene ſe habent:* unde non eſt ens diſtinctum & ſingulare a corpore, verum ipſum corpus, ejuſque omnia ſimul: Verum prout vocibus variæ attribui ſolent ſignificationes, hinc poſtea ſumta fuit pro Deo ipſo, pro omnibus quoque ejus operibus: a Phyſicis pro illa in corporibus conditione, qua ſola poſita ponitur corpus, qua ſublatâ tollitur; Vulgo ſumitur pro naſcendi vi, ideoque partes genitales utriuſque ſexus appellarunt *Naturam*. B. dicitur **Natuur.** G. Die Natur. Gall. *la Nature*. A. Idem.

Naturales Facultates, ſunt in corpore animali illæ, quæ faciunt, ut heterogenea alimenta aſſumta fierent iterum pars corporis animalis, ſeu ejus naturæ: cum enim corpus perpetuo deteritur per ſuum motum, requiritur ut detritum reſtituatur, id fieri nequit niſi aſſumantur, quæ nondum ſunt illud corpus animale (h: e: heterogenea) quæcunque igitur actiones in corpore mutant illa heterogenea, ita ut abeant in corpus ipſum, vocantur *Facultates Naturales*. Sunt igitur hæ Actiones Maſticationis in ore, concoctionis ciborum in ventriculo, & Inteſtinis; concoctorum per lactea & ductum Thoracicum in ſanguinem delatorum, in corde & Pulmonibus compreſſio, attritus, mutatio; applicatio in locum partium detritarum &c. B. **De natuurlyke werkinge.** G. naturliche werckung. Gall. *les Facultez ou Fonctions naturelles*. A. The natural faculties.

Naviculare Os, dicitur & Σκαφοειδὴς & *Cymbiforme*, eſt tertium os tarſi in utroque pede. B. **Het ſcheepbeentjen.** G. Das ſchiff gleiche beinlein. Gall. *Os naviculaire*. A. Ship bone.

Nausea, Gr. Ναυτία, eſt Faſtidii ſpecies & ad vomitum conatus, qui aut ſubſequitur aut non, labiis inferioribus tremore actis, & plerumque humore ex ore fluen-

te ac fibris muſcularibus Oeſophagi, ventriculi, inteſtinorum incipientibus motu periſtaltico inverſo agitari. Eſt etiam nauſea non infrequens, quæ à vomitu peracto aliquandiu remanet. Nauſea inſuper ſecum trahit Faſtidium cibi, potus & medicamentorum, quæ tanta eſt ſæpe, ut nequidem deglutitio fieri poſſit. Tandem ut Vomitus, ſic Nauſea cum multis morbis complicatur, & iis evenit ſæpius, qui in mari aut aquis agitatis à vento peregrinantur. Sumitur & pro *Anorexia*, ſive omni ciborum faſtidio & averſatione. B. **Walging.** G. **Das grauen/ der eckel/ das wurgen.** Gall. *Degouſt.* A. Loathing, a liſt to vomit.

NEBULA, eſt morbus oculi, quando tunica cornea incraſſatur, ejus diaphaneitas ita mutatur, ut æger omnia quaſi per nebulam videat.

NECROSIS, eſt ſugillatio alicujus partis, à Νεκρόω morte Afficio.

NECTAR, eſt potus Deorum, ut *Ambroſia* cibus. Medicis autem dicitur potus medicamentoſus, colore tamen, guſtu, & odoratu gratiſſimus. B. **Gode drank.** Gall. *Nectar.*

NEFRENS, id eſt, dentibus carens ſive in infantia, ſive in ſenectute. Sic dicuutur quia duriora dentibus frangere non poſſunt. B. **Tandeloos.** G. **Zahnloß.** Gall. *Edenté.* A. Toothleſſ.

NEMOMENA, vide *Nomas.*

NENUPHAR, eſt *Nymphæa*, ſeu *Nenufar*: eſt vox barbarica. Vide *Nymphæa.*

NEOGALA, eſt lac recens, ex Νέον novum, recens, & γάλα lac.

NEPA, vide *Geniſta.*

NEPENTHES, eſt Laudanum opiatum, medicamentum vere laudatum. *Theodorus Zwingerus* vir ſummus & inſignis Medicus, primum illud ita appellari cenſuit. *Nepenthes*, quod Latinè dicitur quaſi nullus luctus, ob ſummos & admirabiles quos exerit effectus laudani nomen ei aptiſſimè & ſummo jure competit. *Nepenthes* remedium *Helenæ* fuiſſe dicitur, quo omnes è corde languores & ægritudines ſuſtulerit, & hilaritatem lætitiamque induxerit. Legitur apud *Homerum* Od. δ. φάρμακον νηπενθὲς remedium triſtitiam animo eximens: dicitur autem à νὴ priv. & πένθος luctus.

NE-

Nepeta, vulgo *Cattaria*: aliis *Calamintha*, eſt Herba cujus Etymologiam deducere quidam conantur à napus, ex νὴ non, & πῦς, pes, quaſi pedibus carens, ſed non convenit cum re. Fortè *Nepeta* derivatur à Belgico idiomate *Nepte* ſeu *Nipte*, ut *Cattaria* à *Katte-kruid*. B. Katte-kruid / Nepte / Nip. G. Katzen-kraut / Katzen-net / Katzen-muntz. Gall. *Herbe au Chat*. A. Nip, Nep, Cat-mints.

Nephelæ, ſunt tenues oculorum albedines. Item nubeculæ medio urinæ innatantes: dicuntur etiam maculæ albæ, quæ in unguium ſuperficie nubecularum ſpeciem repræſentant. Gr. Νεφέλη & Νέφος nubes, nebula. B. Een wolk. G. Eine wolcken. Gall. *Brouillard*. A. Cloude.

Nephritica, ſunt medicamenta, renum morbos auferentia, à νεφρὸς ren.

Nephriticum Lignum, dicitur *Santalum Cæruleum*; creſcit in Nova Hiſpania; craſſum eſt & enode; reddit aquam infuſione cæruleam. Utimur hoc in affectibus nephriticis. B. Nier-hout. G. Grieß-holtz. Gall. *Bois nephretique*. A. Nephritick-wood.

Nephriticus, eſt, qui renum dolore laborat, ſive qui ex Renibus laborat.

Nephriticus Lapis, eſt opacus & variegatus, ex colore viridi, aliiſque permiſtus. Raro hic lapis in ſe duos colores habet ſemperque viriditatem ex albedine refert, alius viriditatem ſubflavam, interdum ſubcæruleam; plerumque ex viridi albo, flavo, cæruleo nigroque colore mixtio eſt. Poliri exactè non poteſt, ſemper enim ipſius ſuperficies pinguis apparet, quaſi oleo inuncta fuiſſet. Adfertur ex Hiſpania, in nonnullis etiam Hiſpaniæ locis, & in Bohemia reperitur. Tanta invenitur mole, ut pocula inde fieri poſſint. Utimur in nephriticis doloribus. B. Graveel-ſteen. G. Grieß-ſtein. Gall. *La pierre nephretique*. A. Nephritick-ſtones.

Nephritis, ſeu Affectio Nephritica, & Nephriticus Dolor, eſt dolor ardens pungensque in lumborum regione ubi Renes ſiti ſunt, nempe ad latera ſpinæ in ſiniſtra vel dextra parte; qui ſi oritur ab Inflammatione Renum, abſceſſu, calculo febrem inflammatoriam continuam comitem habet; nonnunquam a convulſione partium iſtarum vel rheumatiſmo quoque ob-

ſervatur; dolor in initio obſcurus, ſed mox acerbiſſimus, & ſine remiſſione, uſque dum totus intereat, plerumque ſtupet alterum crus ad illud latus, in quo dolor; urina ſæpe eſt flammea, ubi autem valde urget malum, eſt aquoſa, ſed ubi ſummum, aliquando ſupprimitur; vomitus nunquam non adeſt & maximus quidem, cum inexplicabili nauſea, & anxietate & inquietudine: ſæpe etiam dolor ad inguina, aut alterum inguen exporrigitur, deſcendens quaſi a lumbis, juxta ſitum ureteris. à νεφρὸς ren. B. Nier-wee / graveel. G. Lenden-ſtein / nieren wehe. Gall. *Douleur Nephretique*, *Gravelle*. A. Gravel.

Nephros, eſt *Ren*, utrimque in abdomine, ſed tamen ſub duplicatura peritonæi, unus, qui circa lumbos ſub hepate & liene, ſitus eſt; figura eſt inſtar phaſeoli, ſubſtantia ejus ex innumeris canaliculis exiguis circinnatis conſtat, hic in utroque latere ſerum (à glandulis, arteriis adjacentibus) ſuſcipit & ad caruncūlas papillares deducit, ut tandem per pelvim, ureteres, & veſicam foras eliminetur. B. Een Nier. G. Nieren. Gall. *Rein*, *Roignon*. A. Rein, Kidney.

Nephrotomia, ſeu renum ſectio, quando calculoſi vel ulcere affecti ſunt, poſſet hæc operatio in uno latere inſtitui, vaſis nempe colligatis, eo modo, quo lien eximitur, ſed raro aut nunquam inſtituitur. B. Steenſnyding uit de Nier. G. Das außſchneiden des lenden ſteins. Gall. *Nephrotomie*. A. Idem.

Nerion, eſt arbuſcula, viſui grata, Laurum referens: folia ſunt oblonga, craſſa, dura: flores ſunt pulcherrimi, magni, roſis ſimiles, coloris rubri vel albi, monopetali, infundibuliformes, multifidi: fructus eſt teres, fere Cylindricus, compoſitus ex duabus thecis per maturitatem a ſe invicem abſcedentibus, ſemina lanuginoſa placentæ adnata continentibus: radix polita, lignoſa, longa: creſcit hæc arbuſcula circa loca maritima. dicitur *Rhododendron*, & *Rhododaphne*, ſic appellari videtur quod circa amnes creſcat: Νηρὸς enim eſt humidus. *Rhododaphnen* autem Gr. dixerunt à Roſæ floribus & Lauri foliis, Barb. *Oleander*, forte quod ejus folia ſint inſtar oleæ, ſed multo majora. B. Roze-laurier / Oleander. G. Lorbeer-roſen / Unholden-kraut / Oleander. Gall. *Laurier roſe*. A. Oleander, Roſe-baye.

Ner-

NERVALIA OSSA, idem quod *Sincipitis.*

NERVINA, ſunt medicamenta, quæ adverſus nervorum morbos in uſu ſunt. B. Zenuw-middelen. G. Sennader artzney/ ſehnen artzney. Gall. *Remedes pour les Nerfs.* A. Remedie for the nerves.

NERVUS, eſt pars fibroſa, rotunda, longa, alba, inſtar cannæ indicæ poroſa, ſpirituum animalium diductioni inſerviens, ut hoc ritu partes corporis mobiles ſint. Intra cranium à medulla oblongata decem paria Nervorum originem ſumunt: ut Nervus odoratorius, ophthalmicus, oculorum motorius, patheticus, guſtatorius, timidus, auditorius, par vagum, linguæ motorius, & cervicis muſculorum motor. Intra cranium ſeptem duntaxat paria Veteres agnoſcebant, quæ hoc diſticho continentur:

Optica prima; oculos movet altera; tertia guſtat,
Quartaque; quinta audit; vaga ſexta eſt; ſeptima linguæ.

Infra cranium triginta paria enumerantur; nempe ſeptem ex colli lateribus, duodecim ex medulla ſpinali in dorſo: quinque ex lumbis, & ſex ex oſſe ſacro: nervi omnes infra cranium oriuntur à medulla ſpinali, qui per lateralia vertebrarum foramina artubus & ventribus deſtinantur. Nervus, tendo & ligamentum malè à Chirurgis confunduntur. Gr. νεῦρον. B. Een Zenuw. G. Sehnen/ Spannader. Gall. *Nerf.* A. A nerve.

NEURITICA, idem quod *Neurotica.*

NEUROCHONDRODES, eſt ligamenti genus partim latum, partim rotundum, duritie medium inter cartilaginem & ligamentum, quale eſt in articulo pternæ cum aſtragalo & vicinis partibus, & in intimo ſinu oſſis coxendicis, quod femoris capiti inſeritur.

NEURODES, eſt ſpecies febris lentæ, ſic à doctiſſimo *Williſio* dicta; eo quod liquor nerveus ab indole ſua deſciſcens, & craſi ſua vitiatus, Atrophiæ cauſa exiſtit, ex νεῦρον nervus, & εἶδος forma.

NEUROLOGIA, eſt elegans nervorum deſcriptio, agens de eorum origine, fine, fabrica, & uſu; quam *Barth. Euſtachius, Thomas Williſius,* & *Raymundus Vieuſſens,* omnium præſtantiſſimè deſcripſerunt, ex νεῦρον nervus, & λέγω narro, deſcribo. B. Een beſchryvinge der Zenuwen. Gall. *Neurologie.*

Neuron, idem quod *Nervus.*

Neurotica, ſunt Medicamenta, nervorum mala auferentia. Vide *Nervina.*

Neurotomia, eſt Anatomica nervorum ſectio, item nervorum punctura, ex νεῦρον nervus, & τέμνω ſeco.

Neurotomus, eſt, qui punctura nervorum laborat, vel qui nervos anatomicè diſſecat, ex νεῦρον nervus, & τέμνω ſeco.

Neutha, dicitur pellicula, quæ in initio meatus auditorii auribus fætus accreſcit, ne Tympanum in utero nimis ab Aqua allabente emolliatur, quæque poſt partum ſucceſſu temporis decidere ſolet; nonnunquam etiam ſimilis pellicula oculis accreſcit, totamque faciem obtegit.

Nicotiana, eſt Tabacum: eſtque planta, quæ habet caulem rotundum, medulla alba repletum, villoſum, digiti craſſitiei: folia ſunt ampla, aliquantulum acuta, nervoſa, ſine caule, integra, ſucculenta, viſcida & attrectatione manus inficientia, ſaporis acris aut urentis: flores monopetali ſunt, infundibuliformes, quorum inferior pars tubum refert, ſuperne in quinque lacinias dividuntur, coloris purpurei: poſt florem ſequitur fructus membranaceus, oblongus, in duas partes diviſus, multa ſemina exigua & rubicunda habens: radix eſt fibroſa, alba, ſaporis acris: tota planta habet odorem penetrantem, nomen ſibi retinuit à Joanne Nicotio, Regis Galliæ conſiliario, cujus beneficio Galliis primum innotuit, quam Ulyſſiponæ, dum legati munere fungeretur, à Belgâ è Floridâ inſulâ allatum, accepit. Vide *Tabacum.*

Nidor, dicitur odor fætens, & redolens partes animalis ambuſtas.

Nidorosa Dyspepsia, vide *Dyſpepſia.* B. Salpeterige Maag-koking.

Nidus, idem quod *Focus.*

Nigella, ſeu Melanthium, Eſt planta, quæ habet caules tenues, excavatos: folia mediocriter lata, viridia, minutim inciſa, capillacea: flores ſunt polypetali, roſacei, in medio corona eleganti reflexa ornati: flori ſuccedit capſula membranacea in quinque loculos diſtributa, ſemina anguloſa nigra vel flava, odoris aromatici, ſaporis ſubacris, continens: vel Papaver Nigrum dicitur à nigro ſeminis colore, inde derivatur *Gith.* B.

Nar-

Nardus / Nigelle / zwarte Kumyn / Bloempjes in 't hair / Juffertje in 't groen. G. Nardus-kraut / ſchwartzer Kummich / ſchwartz-kimmel. Gall. *Nielle.* A. Gith, Guinny-pepper.

Nihili Album, idem quod *Phompholyx.*

Nisi, Ninsi vide *Genſing.*

Nitrum, ſive Sal Petræ, cryſtallos priſmaticas formans octohedras; ſemifoſſile eſt, ex terra petitum nitroſa, acri; in igne mediocri fuſile; vix aquam exhalat, ſatis fixum; cum omni materia inflammabili, ubi fuſum, deflagrans: ſolvitur in aquæ $6\frac{1}{7}$. Hæc nitroſa terræ, aut ſaxi nitroſi, indoles ortum debet excrementis animalium, horum putrefactis cadaveribus, præcipue ſale marino non utentium, avium ergo inprimis, accedente vegetantium exuſtorum cinere non eluto & calce viva; denique parati ſic nitri, plurima aqua diluti, per arenam transcolatione, atque in cryſtallos octohedras formatu. Nitrum generatur ex pingui, alcalina, terra, aëre. eſt ſal ſapore ſalſoamarum, eſtque præter Antiquorum nitrum, quod planè nobis incognitum eſt, triplex. Primum elixiviatur ex terra; Secundum, muris lapideis adhæreſcit, & Tertium quod ſcopulis ſeu rupibus adnaſcitur: Attamen officinis noſtris non niſi unicum uſitatum eſt. Primum videlicet, idque excoquitur ex terris deſertis. Nitrum nativum Alexandrinum roſei coloris eſt, ejuſdem Neapolitanum, flaveſcens Puteolanum. Nitrum cryſtallinum & purum eligendum eſt. Tanto autem purius cenſetur quanto minus ſalis communis particeps fuerit, quod experiri licet, ſi injiciatur carbonibus candentibus, nihilque poſt phlogoſin remaneat, derivari videtur ἀπὸ τὸ νίζειν, & τὸ νίπτειν, quod abluendi, purgandique habeat facultatem. B. Salpeter. G. Salpeter / Salniter. Gall. *Salpetre, ou Nitre.* A. Salt peter, Salt of niter. Chymicis *Cerberus*, *Sal infernalis*, *Hermes*, *Baurach*, *Algali*, *Sal Anderonæ*, *Anatron*, *Cabalatar* &c. Baſilio *Serpens terrenus.*

Noctambulo, ſeu Noctambulus, aut *Somnambulus*, eſt morbus è ſomno profundo, inſomniis gravibus, & motu corporis compoſitus; adeo ut hic ſtatus ſit proximus quidem vigiliis, ſed ut ſomnambuli plane excitati neſciant, quæ perpetrarint, unde oblivio

hic regnat & ſomnum non adeſſe dicendum foret, niſi oculi clauſi eſſent, & ſenſus externi omnes aboliti, ſomnambuli vero aliquos muſculorum motus cient, ſurgunt, incedunt, ſtant, aut alia quædam agunt, nonnulli ad vitæ munia accedunt, & id aggrediuntur quod vigiles non auderent, quidam pullos è nido tollunt. Gr. Νυκτοβάτης & Ὑπνοβάτης. B. **Nacht Wandelaar.** G. **Ein Nacht Wandeler.** Gall. *Noctambule*, *Promeneur de Nuit.* A. A perſon that waſſ in his ſleep.

Nodosum, dicitur de certa *Arthritidis* ſpecie, quando materia tophacea articulis digitorum pedum, manuumque impacta & coagmentata poſt varios Arthritidis paroxyſmos, efficit ut diſtorqueantur, cutis aperiatur, & pereunte motu membrum incurvetur. dicitur quoque de radicibus; vocatur radix nodoſa, quoties oriundus ex ejus latera ſtolo & longe lateque horizontaliter ſub terra diſcurrens hinc inde nodos format, ita ut ſinguli nodi radices emittant, & gemmam contineant novæ plantæ producendæ idoneam, ut in gramine canino repente, & ſolano veſicario ſive Alkekingi officinarum quotidianum eſt obſervare, quæ ratio eſt, cur tam raro tales plantæ floreant, quoniam non ſufficiens humorum copia ſurſum ad explicationem floris propellitur, maxima enim pars producendis ac nutriendis ſtolonibus abſumitur, qui tamen, ſi ſingulis ſeptimanis abſcinduntur, flores explicant, ſimile quid in Fragaria ſed ſupra terram contingit, quæ longa hinc inde quaſi brachia extendens plantas nodulis incluſas gerit, quæ, ubi terram apprehendunt radices emittunt, & matre non indigent; hinc patet ſtolonem, licet ex radice prodeat, immerito pro radicis parte haberi: pleraque autem tales plantæ ſunt annuæ, & cum caule radix perit.

Nodus, eſt productio recentis Sobolis ex fibris ligneis & tracheis ortæ, ut exterius in nova folia & plantæ ſurculum ſeu gemmam compingatur, interim tamen varias, in quibus naturæ luſus elucefcit, metamorphoſes ſubire deprehenditur.

Nodulus, Nodus, Gr. Κρεμυφάντον, eſt ſacculus linteus, medicamentis morbo convenientibus impletus, qui in cantharo cereviſiæ aut vini pleno inditur, cujus tinctura ægris propinatur. B. **Een pypje / zakje.** G. **Sack-**

Säcklein / ein Knötlein. Gall. *Sachet.* A. Bagg.

Nodus, idem quad *Ganglion* & *Nodulus.*

Noli Me Tangere, vide *Impatiens herba.*

Noli Me Tangere, eſt ſpecies cancri, in facie: præſertim ſupra mentum, circa os & naſum oritur tumor vel ulcus, exulcerati cancri ſpeciem gerens, lentè in initio creſcens, quaſi puſtula parva, toto anno manet, quod alias minus ſævum quam cancer, & cancer plus rodit uno die quam noli me tangere uno menſe. B. De Vret. G. Der krebs / der freſſende wurm. Gall. *le Loup, chancre.* A. The Wolfe.

Nomas, & Noma, eſt ulcus putridum & depaſcens, in glanduloſis oris partibus, cum roſione & ſæpe carie, à ſcorbutica corporis temperie ſæpe ortum, à νέμω depaſco. Unde apud *Herodotum* νέμω νεκρὸν depaſco cadaver: Nemona ſunt quæ excreſcentem carnem exedunt. B. Kwaat-zweer / water-kanker / ſtinkende kanker des monds. G. ein Böß geſchwar. Gall. *Ulcere malin.* A. Putrid Ulcer.

Nosocomium, eſt domus publica, ſeu Hoſpitium commune, in quo pauperes ægri recipiuntur, decumbunt, & curantur, ex νόσ☉ morbus, & κομέω curam gero. *Noſocomia* eſt ægrorum curatio. B. Een Gaſt-huis / Ziekenhuis. G. ein Sich-hauß / Hoſpital. Gall. *Hoſpital.* A. Idem.

Nosologia, idem quod Pathologia, à νόσ☉ morbus, & λέγω narro.

Nosos, idem quod *Morbus*, à νοσέω ægroto.

Notæ Maternæ, idem quod *Nævus.*

Nothæ Costæ, ſunt coſtæ quinque (in utroque latere) inferiores, ſpuriæ dictæ, ſic vocantur quia non ut aliæ coſtæ cum ſterno cohærent, neque ſunt veluti aliæ. tam cito, neque tam firmè oſſeæ, ſed ferè cartilagineæ, à νοθεύω adultero. B. De Baſtaart-ribben. Gall. *Fauſſes Côtes.* vide *Coſtæ.* *Morbi* etiam nothi dicuntur, qui ordinariam & regularem normam excedunt, ut febres tertianæ, quartanæ, & quotidianæ nothæ: pleuritis notha &c.

Nothus, eſt tergum, ſive dorſum, quod eſt poſterior thoracis pars, à νοθίζω terga do, terga verto. B. De Rug. G. Der Rücken. Gall. *le Dos.* A. The Baſtard Ribbs.

No-

Novacula, eſt culter chirurgicus, cujus forma, propter diverſimodam operationem, variat: vix deſcribi poteſt. *Culter Tonſorius* Cic. Gr. Ξύρον, Ξύρος, Ξυστὴρ, Μαχαιρὶς, Ammonio, Μάχαιρα Κουρικὴ, eadem licentia à *Plutarcho* in *Dione* dicitur, qua *Culter Tonſorius* à *Cicerone*, ſiquidem tondendo ratio novaculæ aliena eſt, aliud enim eſt ξυρεῖσθαι radi, aliud κουρεῖσθαι tonderi. B. **Een Scheermeſ.** G. ein Schermeſſer. Gall. *Un Raſoir*. A. A Raſour.

Nubeculæ, ſunt particulæ leves, ſe mutuo, laxo amplexu comprehendentes, urinæque innatantes. Gr. Νεφέλιον. Vide *Enæorema*. B. **Wolkjes.** G. Wölcklein. Gall. *Petits nuages*. A. Small vel little cloudes.

Nubes, vide *Nubeculæ* & *Enæorema*.

Nucamenta, dicuntur ea quæ collo ſquammatim compactili pendent è ramis nucum, roborum, picearum. B. **Katteſtaartjes.**

Nucha, eſt poſterior pars colli, cervix dicta, in qua Setacea excitantur. B. **De Nek/ Nek-put/ knoop der Nek.** G. Der Nacken. Gall. *la Nuque*.

Nuciositas, idem quod *Myopia*.

Nucleus, Nuclei, ſunt inſtrumenta chirurgica, formam dimidiatæ juglandis habentia, ex argento, cupro, vel cornu confecta, in medio foramine parvo pertuſa, quæ ſtrabonibus ante oculos ligantur, ut aſſueſcant per medium foraminulum videndo, oculorum aciem recto dirigere. Item eſt ſemen nucibus vel fructibus incluſum.

Numero, non ſolum fructus & ſemina metiuntur, ſed & animantium partes, ut vitelli, vulgo ſic notatur, No vel Num.

Nummularia, Eſt planta, quæ habet caulem tenuem, longum, repentem, ramoſum: folia ſunt circinatæ fere rotunditatis, ex adverſo caulis repentia, viridia, ſaporis adſtringentis: flos monopetalus eſt, multifidus, arcte cauli adnatus, huic flori ſuccedit Capſula, vel teſta rotunda, per maturitatem diſſiliens, habens ſemina minima: radix eſt parva: hæc planta creſcit in locis humidis, ſic dicitur à foliorum rotunda figura, nummulum referente. Vide *Centum morbia*.

Nutrimentum, idem quod *Alimentum*.

Nutritio, eſt auctio corporis, qua continuum ſubſtan-

ſtantiæ corporeæ defluxum, alimentis idoneis reſtauramus Item, ſpecies quædam eſt incraſſationis, aut potius augmentationis, uti videre eſt in conficiendo unguento nutrito, in aloë, aliiſque rebus. B. **Voeding**. G. **Das Gedeyen / nahrung**. Gall. *Nutrition*. A. Nouriſhing.

Nux, eſt ſpecies doloris capitis, quæ magnitudine nucis ſentitur; ſicut ovum, clavus, aliæque ſpecies. Fructus item quoſdam denotat cortice lapideo nucleum occludentes.

Nux Unguentaria, idem quod *Balanus Myrepſica.*

Nychthemerum, eſt tempus, denotans ſpatium viginti quatuor horarum, ex νὺξ nox, & ἡμέρα dies. B. **Een etmaal.**

Nyctalopia, eſt affectus oculorum, quo æger in luce magna non poteſt videre, noctu vero, vel circa veſperam melius; oritur ab incipiente catarracta in medio pupillæ, vel ſi nimis ſenſilis fuerit nervus opticus; ex νὺξ nox, & ὄπτομαι video. B. **Katten oogen / Dagblind.** G. **Tag-blind / Katzaugen.** Gall. *Nyctalopes, ou Aveuglement de jour.* A. Cat-eyed, Day-blind.

Nymphæ, ſunt colliculi ſeu ſumma pudendi muliebris labia, ſic dicta, quod aquis è veſica proſilientibus adſtare reperiantur. Gr. Νύμφη, Μύρτον, Υδρ... Κλητορὶς, Ἐπιδερὶς, Κέρκωπες, ubi increverit. Item cavum inferioris labri. Poll. τύπος. Nympha tamen ab Artis Medicæ Principibus Paulo, Oribazio, & Aëtio ſumitur pro Clitoride nec illam confundunt cum Alis, quæ a veteribus Græcis diſtinctiſſimæ πτερυγώματα, μυρτοχείλας, & ab Erypho Κρημνοὶ vocabantur, & vocum abuſu Nymphæ dictæ fuerunt. vide *Oeſtrum Veneris.* Gall. *les Nymphes, le Clitoris.*

Nymphæa, ſeu Nenuphar, Eſt planta, quæ habet folia magna, ampla, orbiculata, craſſa, carnoſa, fungoſa, ad ſuperficiem aquæ creſcentia: caules ſunt craſſi, fungoſi, rotundi, rubicundi, teneri, ſucculenti: flores ſunt roſacei, polypetali, coloris lutei, ſine odore; calix pentaphyllus: poſt florem ſequitur fructus obrotundus, in plurimos loculos diviſus, qui loculi continent ſemina nigricantia, ſplendentia & oblonga: radix eſt longa, craſſa, in cortice nodos habens, foris ex fuſco flaveſcens,

ſcens, intus pallida, fungoſa, levis, carnoſa, ſuccum viſcoſum continens, in fundo fluminum vel aquarum creſcit, ſaporis eſt adſtringentis, auſteri, odoris nullius. Barbaricâ voce, nomen ſibi vendicaſſe videtur, quod aquoſa amet loca: vel, ut ex Veteribus aliqui fabulati ſunt, à Nympha, quæ Zelotypia Herculis intabuit & mortua, inque paluſtrem hanc plantam mutata eſt. B. Plompen/ water-rozen/ meer-bladen. G. See-blum/ Hertz-wurtz/ Mummelken/ Waſſerlilgen. Gall. *Nenuphar*. A. Water Lilly.

Nymphomania, idem quod *Furor Uterinus*.

Nymphotomia, eſt nympharum exciſio, quarum nimiâ protuberantiâ in nupturis virginibus, ſponſus copula quandoque fruſtratur, aut ſaltem difficulter admittitur; earum exciſio *Ægyptiis* frequens, talis erat: Virginem in ſella locabant, aſſidenſque retro robuſtus adoleſcens, brachia ſua poplitibus puellæ ſubjiciebat ad ejus crura integrumque corpus regenda; tunc Chirurgus ampliori forcipe Nympham corripiens, hanc manu ſiniſtra extraducebat, dextra vero prope forcipis dentes reſecabat, menſuram reſectionis eandem, quam in amputatione columellæ, ſervando: maxime tunc commendata ad hæmorrhagiam ſiſtendam pharmaca topica adhibebant: omni autem pharmaco hic efficaciorem faſciarum uſum ignoraſſe videntur, qua ſimplici contra oſſis pubis arteriarum compreſſione, pro lubitu Chirurgi, ſine ullo malo ſubſequente ſymptomate, ſanguinis fluxum cohibent: huic antiquæ methodo nil adjecit *Fabricius* niſi partis conſtrictionem cum filo, ad ſenſum ejus hebetandum, antequam culter applicetur. Reliqua à Chirurgo facienda ex generali doctrina vulnerum facile cognoſcuntur. ex νύμφη Nympha, aquarum & fontium Dea, & τέμνω ſeco.

O.

O Simplex, Chymicis *alumen*, denotat, verum ſi triplex fuerit, in baſi nempe duo, & in ſuperficie unum, *oleum* ſignificat. Si Diametrum habeat, à dextris ad ſiniſtrum latus, *ſal* denotat; verum à ſuperficie ad infimam partem, *nitrum*, erit; in ſuperficie ſi aderit crux *antimonium*, ſed ſi in infima parte, *cuprum* ſignificabit; in

in ſuperficie ſemilunula recumbens dorſo, & in infima parte crux, *Mercurii* erit ſignum, è Vertice, ad baſin linea, & à dextris crux *vitriolum* denotat. Si habeat tranſverſim telum *Mars* ſive ferrum aut Chalybs eſt, in medio punctum, *Aurum* ſive Sol eſto.

Obelæa, eſt *Sutura Sagittalis* in cranio, quæ anterius coronalem poſterius Lambdoidem ſuturam attingit; fit enim ex mutua oſſium bregmatis conjunctione. Gr. ab ὀβελὸς veru. B. De pyl-naad. G. Der Pfeilnath. Gall. *la Suture Sagittale*. A. Arrowe Suture.

Oblatæ Laxativæ, & purgantes, fiunt ex farina cum ſaccharo & ſpeciebus purgantibus. B. Medicinale Oblien. G. Purgierende oblat / morſellen. Gall. *Oublies laxatives*. A. A Laxatif Wafer.

Oblivio, eſt rerum antea perceptarum, è cerebro delapſus. Hoc fit cum impreſſio rerum percipiendarum, cerebrum leviter tetigerit; quemadmodum motus levis vix ſentitur, ita vis leviter impreſſa facile elabitur. Gr. Ἐπιλησμοσύνη, Λήθη. B. Vergetelheyd. G. Vergeſſenheit. Gall. *Oubli*. A. A forgetting, forgetfulnes.

Obolus; eſt dimidium ſcrupuli; pendet grana decem: ſic à Medicis ſcribitur ∽, nunc vero character iſte *Hollandis* in uſu non eſt. Eſt ſexta pars drachmæ Atticæ ſive æreola ſex. B. Een Half Scrupel. Gall. *Obole*.

Obrizum, eſt aurum ab omnibus aliis admixtis metallis depuratum, ita ut ſummo igne & fluxu cum Antimonio nihil amplius deperdat. B. Geloutert Goud.

Obseſſus, eſt, qui, ut dicitur, à Dæmone afficitur: ſed illud interdum verius ſomnium eſt, quam veriſimilitudo. Vulgares Medici non capiunt Chriſti Teſtamentum Gr. ideoque non Chriſti ſenſum, ſed ſi Hebraicæ linguæ non eſſent rudes, certè aliud judicium de rebus ferrent. Præjudicium aliquod veteres Judæos obſidebat, qui putabant, omnem morbum, à dæmone aut Diabolo oriri, atque hoc negatur, ergo. Inter epilepſiæ & Maniæ morbos recenſeri debet. B. Bezetenheid. G. ein Beſeſſener menſch. Gall. *Obſedé*, *demoniaque*. A. Demoniake.

Obſtipitas, idem quod *Scoliaſis*.

Obstructio, eſt canaliculorum a laterum tumore, callo, contractione, vel corpore impacto, aut laterum

rum a vicinis compreſſione occluſio, ita ut liquor re-quiſitus per illos fluere impediatur. B. Verſtoptheyd. G. Verſtopffung. Gall. *Oppilation*, *Obſtruction*, *Bouchement*. A. A ſtopping vel Schutting up.

Obstruentia, ſunt conſtipantia; quæ poros ſudorem nimium effundentes claudunt; aut ſanguinem alibi exiliuntem, ſiſtunt.

Obtundentia, medicamenta ſunt, quæ figuram acrem, ſuperpoſita alia inerti, tollunt, ut vagina reſpectu cultri facit; & oleoſa reſpectu veneni. B. Verſtompende middelen.

Obturatores Musculi, ſunt ex iis qui femur flectunt & circumagunt. Horum *Prior* foramen inter pubis & iſchium os occupans, dictorum oſſium circuitui extremè latus affixus, tranſverſim ſive exterius majori infigitur femoris proceſſui. *Alter* etiam *Burſalis* dictus, ejuſdem oſſium terminis appoſitus ſuperius inferiuſque ſub pectinæo muſculo, validiſſimo tendineorum faſciculorum acervo, omnes abſcondens quadrigemini tendines magni trochanteris implantatur concavitati. B. De Stop-ſpieren. G. Der Schenckel mauß. Gall. *Muſcles Obturateurs*. A. The ben ding muſcles of the thigh.

Obulus, idem quod *Obolus*.

Occiput, Gr. Ἴνιον, eſt poſterior cranii pars. B. Het Agter-hooft. G. Das Hinterheil deß Haupts. Gall. *l'Occiput*, *le Derriere de la Teſte*. A. The Hinderpart of the Head.

Occulta Qualitas, ſic dicebatur olim ea rerum conditio, quæ à nemine explicari poterat: ſed noſtra ætas qualitates occultas in manifeſtas mutavit. B. Verborge Hoedanigheden. G. Verborgene geſtalten. Gall. *Qualité Occulte*. A. Hidden quality.

Occulti Morbi, ſunt, quorum cauſam ſæpe ignoramus: vel qui in corpore noſtro latent, ut ſunt cancri, inflammationes in cerebro. B. Verborge Ziekten. G. Verborgene Kranckheit. Gall. *Maladie Cachée*, *Inconnue*. A. Hidden diſeaſe.

Ochema, eſt liquor, ſeu vehiculum aliquod, quo medicamenta ſive nimis arida, vel nimis fortia miſcentur, ut tutius & commodius aſſumi poſſint. Gr. ὄχημα τῆς τροφῆς, eſt vehiculum alimenti, ſive ſerum in ſanguine. Gr. ab ὀχέω, veho.

Ochra,

Ochra, terræ ſpecies durior, coloris flavi ſeu lutei, videtur ferri de acidulis præcipitati ſoboles. B. **Geel Oker.** G. **Ocher geel.** Gall. *de l'Ocre, ou Rubrique.* A. Yel lovv Okar.

Ochrus, Eſt planta, quæ habet caules anguloſos, flexiles, repentes: folia oblonga, articulata, modo ſimplicia, modo conjugata, in claviculam abeuntia: flores ex foliorum alis erumpunt, pedunculis brevibus adhæreſcunt, leguminoſi ſunt, & albi; flori ſuccedit ſiliqua rotunda, & cylindrica, ſed in ſuperiori parte conica, recondens ſemina cylindrica, piſi minoris magnitudine, coloris obſcuri flavi: radix eſt fibroſa; hæc planta creſcit in pratis: ſemina ſunt edulia, chylum viſcidum parientia. Gr. ὦχρος, Ochrum & Ochra, ſeu Piſum Minus, Ervilia; eſt Leguminis ſpecies, à luteo colore, quem medulla referat, nominatur. B. **Kleine erweten / Gemeene erweten / Ronde erweten / Heere erweten.** G. **Erwerbſen.** Gall. *Petit Pois.* A. Middel-peaſe.

Ochthodes, ſunt ulcera quorum labia calloſa vel verrucoſa ſunt, non maligna tamen, ab ὄχθη ripa, & εἶδος forma.

Ocimastrum, eſt Herba, & ab Ocimo diminutivum.

Ocimum ſeu Ocymum, vel Basilicum, Eſt planta, quæ habet caulem denſum, qui ſe in multos ramos lanuginoſos & quadratos dividit, foliaque Parietariæ habet; ſed minora, odoris fortis, aromatici, penetrantis, & grati: flores ſunt verticilli in ſpicas ſatis longas, & in ſummitate ramorum diſperſas congeſti, odorantes; galea erecta, crenata, longa, quadrifida, ſimplex, amplior quam barba, cava, horizontaliter porrecta: ſuccedit poſtea capſula, quæ ſemina oblonga, nigricantia, & minima includit: radix eſt nigricans, fibroſa, lignoſa, annua: dicitur ab ὠκέως, quod valet citò; ſed alii, quod citò creſcat: vel quod alvum citò citet bobus: nonnulli ἀπὸ τοῦ ὄζειν *Redolere, odoratum eſſe*, derivant. Gr. ὤκιμον, ὤζιμον & ὤκιμος. B. **Balſem-kruyd / baſilik.** G. **Baſilgen.** Gall. *Baſilic.* A. Baſill.

Ocrea, vide *Tibia.*

Octunx, eſt unciarum octo pondus.

Oculares Dentes, vide *Dentes.*

Oculares Dentes, idem quod *Cynodontes.*

Oculista, eſt medicus, qui in curandis oculorum affectibus, tum per remedia Chirurgica, tum pharmaceutica peritus eſt. Gall. *un Oculiſte.*

Oculus, eſt organum viſus externum; componitur ex muſculis ſex, quatuor nempe rectis, duobus tranſverſis, quibus in brutis ſeptimus additur. Tunicas habet varias, adnatam, innominatam, corneam, uveam, Ruyſchianas, retiformem, cryſtallinam, vitream. Humores tres, aqueum, cryſtallinum & vitreum. Habet item Nervum opticum, itidem & pupillam. B. Het Oog. G. Das Auge. Gall. *Oeil.* A. The Eye.

Oculi, ſunt etiam florum prodromi, idque flores & folia explicabiles. Quæ *etiam Gemmæ* dicuntur. B. Botten. G. Rebaug/ kriechendes aug. Gall. *Boutons.* A. Buds.

Odaxismus, eſt gingivarum pruritus, quando dentes infantibus erumpunt, ab ὀδάξω prurio. Vide *Dentitio.*

Odontagra, eſt inſtrumentum, quo dentes evelluntur. Vide *Forfex.* B. Een Tant-trekker. G. ein Zahnbrecher zang/ Uberwurff/ Pellican. Gall. *Pincette ou tenaille pour tirer une Dent, Pelican ou Davier, ou Repouſſoir.* A. A Tooth-drawer.

Odontalgia, ſive Dentium Dolor, unus eſt ex maximis doloribus, ſive fit in uno dente, ſive in pluribus, ſive continuus, ſive periodicus. Principio hic dolor ſolus eſt, deinde accedunt plerumque gingivarum tumor, & non raro inflammatio aut abſceſſus: tumor vero ſæpe exterius genas, aut Maxillam inferiorem viſibiliter inflat, adeoque impedit maſticationem, & deglutitionem. Sed caries dentium denique ex diuturno aut ſæpius repetito dolore conſequitur, ita ut dens vel pars ejus excipat, aut variis ſinubus, iiſque mirè contortis perforetur, quos ſi aër frigidus ſubit, ingens ilico dolor ſuſcitatur: jam ut gravidæ nonnunqnam hoc dolore graviter, atque toto geſtationis tempore laborent, ita ſolet hic plerumque eos afficere, qui frigus, nebulas & pluviam aëris paſſi ſunt. Invenies rurſum dolorem, qui quietus eſt, ſi quis in aërem frigidiorem prodit, qui vero in calido loco admodum exacerbatur; alii vero ne minimum frigus, vel potum frigidiorem ferunt: ſunt qui à dulcibus

bus ore aſſumptis, etiamſi à dolore liberi, mox eo affiŕciantur: denique cum tumor apparet, plerumque dolor ſolet minui, & evaneſcere. Vocatur & *Podagra Dentium*, ex ὀδὲς dens, & ἀλγέω doleo. B. Tandpyn / Tand-zweer. G. Zahnwehe. Gall. *Odontalgie*, *Douleur ou mal de Dents*. A. Toot ach.

Odontiasis, idem quod *Dentitio*, *Odontophyia*.

Odontica, ſunt medicamenta, quæ adverſus dolores dentium adhibentur, ab ὀδὲς dens, vocantur & *odontalgica*. B. Middelen tegens tandpyn. G. Mittelen gegen zahnwehe. Gall. *Remedes contre la douleur des Dents*. A. A remedie for the tooth ach.

Odontoides, quod denti ſimile eſt; ut dens ſecundæ vertebræ & aliorum oſſium, ex ὀδὲς dens, & εἶδος forma. B. Tandachtig. G. Das den Zähnen gleich iſt. Gall. *Denté*, *Dentelé*. A. A tooth like proceſſ of bones.

Odontolithos, eſt petroſus ille Tartarus dentibus accreſcens, ex ὀδὲς dens & λίθος lapis. B. Kalk der tanden. G. Kalck der zähnen. Gall. *La chaux des dents*. A. Lime of the tooth.

Odontophyia, idem quod *Dentitio*, ſive dentium eruptio, ex ὀδὲς dens, & φύω creſco. Vide *Dentitio*.

Odontotrimma, ex ὀδὲς dens & τρίβω tero. Idem quod *Dentifricium*.

Odoramentum, eſt Medicamentum odoris gratia adhibendum; componitur ex *Labdano*, *Styrace*, *Benzoin*, *Moſcho*, *Zibeto*, aliiſque aromatis. Gr. Ἄρωμα & ὀσφραντόν. B. Reuk-werk. G. Lieblicher geruch. Gall. *Parfum*. A. Sweet ſavour.

Odoratus; ſive Olfactus, Gr. ὄσφρησις, eſt ſenſus, quo ex motu & irritatione nervorum, naſi membranis inſertorum, per effluvia odorifera ideæ quædam ſenſorio communi offeruntur & repræſentantur. B. De Reuk. G. Der Geruch. Gall. *Odorat*, *Senteur*. A. Smell; Savour, Sent.

Odoriferum, idem quod *Odoramentum*.

OEconomia, eſt quidem rei familiaris diſpenſatio; ſed & adminiſtratio quædam circa ægrorum diſpenſationem. Item, ſuccorum in corpore noſtro diſtributio *Oeconomia animalis* appellatur, ex οἶκος domus, & νέμω diſtribuo. B. Huishouding / beſchikking. G. Haußhal-

tung. Gall. *L'œconomie.* A. œconomy.

OEDEMA, Barb. *Undimia*, ab *Hippocrate* nonnunquam latè ſumitur pro omni tumore præter ſanitatem excitatus, ſtrictè vero pro tumore à pituita ſive viſcido humore genitus, quando ejuſmodi humor alicubi, fere ſemper in folliculis panniculi adipoſi, ſtagnat, albus eſt, mollis & indolens, ſine pulſatione, & digitis facile cedens. Sed ſi ſymptomata alterius indolis accedunt, ut pulſus, vel calor vel color ſenſibilis, vel intumeſcentia, vel dolor, vel aliud quid, dicitur *œdema phlegmonodes*, *Eryſipelatodes*, *Scirrhodes* &c. ab οἰδέω inflatus ſum, tumeo, B. **Een kout gezwel / ſlym-gezwel.** G. Eine wäſſerige geſchwulſt. Gall. *Enflure ou tumeur aqueuſe, œdeme.* A. Pituitous tumour.

OENANTHE, Eſt planta, quæ habet primo folia ampla, repentia, & Petroſelino ſimilia, deinde Peucedanum referunt, intra hæc aſſurgunt plures caules, duos circiter pedes alti, anguloſi, ramoſi, ſtriati, cæruleſcentes: flos roſaceus, & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inæqualibus, cordiformibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum oblongis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis, in aliquos veluti aculeos deſinentibus, quorum medius cæteris validior. dici volunr ἀπὸ τοῦ οἴνου & ἄνθους à *vino* & *flore*, quaſi flos vinoſus, quod odore & quadantenus colore, ſit viti ſimilis. Malunt alii ſic dictam, quod viti ſimilem florem ferat, vel quod cum viti floreat. Illud nomen imponitur quoque Filipendulæ, ſpondylio, Junco odorato &c.

OENOLÆUM, eſt vini & olei admixtio, ex οἶνος vinum & ἔλαιον oleum. B. **Ge-olide Wyn.** G. Wein vermiſcht mit oel. Gall. *Vin huileux.*

OENOIDES, eſt vinum dilutum, aut latex, vino analogus, ex οἶνος vinum, & εἶδος forma.

OENOGALA, eſt compoſitio ex vino & lacte, vel ut alii volunt, vinum lactei teporis, ex οἶνος vinum, & γάλα lac.

OENOMEL, eſt mel vinoſum, ſive mulſum vinoſum, vel mulſum cui ingreditur vinum, ex οἶνος vinum, & μέλι mel.

OENOTHERA, putant eſſe Lyſimachiam: dicunt radicem

dicem exſiccatam vinum olere, ab οἶνος vinum, & τίθημι pono, vocatur etiam *Onagra.*

OEsophagæus, eſt muſculus œſophagi conſtrictor, Sphincter dictus, ab utroque latere cartilaginis cricoidis ortus, os œſophagi amplexus, & extrorſum ambiens. B. De Sluit ſpier. G. Mauſi der Speißröhre. Gall. *Muſcle de l'œſophage, ou l'œſophagien.* A. The Muſcle of the gullet.

OEsophagus, eſt fiſtula membranacea, à faucibus ad ſtomachum tendens, qua cibus in ore maſticatus & ſaliva mixtus ad ventriculum tranſit: tunicas habet quatuor; *Extimam* ſive *membranaceam* à peritonæo, quo etiam ventriculus veſtitur, ſumit, vel potius à pleura, quia per thoracis poſteriorem partem incedit, cujus interna latera pleura inveſtiuntur: nam ob communem originem, de nomine non eſt diſputandum: videatur Anatomia reformata, nuperrimè à me luci exhibita. *Secunda* eſt muſculoſa ex fibris longitudinalibus, externis, & orbicularibus internis compoſita. *Tertia* huic ſuccedens eſt vaſculoſa, infinitis numero vaſculis ad glandulas hic ſitas contexta. *Quarta* ſeu *Intima* prorſus nervea eſt, quæ intus cruſta villoſa obducitur, & vere pro quarta ſumi poteſt. Fortè ab οἰσὸς vimen, quia fibræ ejus viminis inſtar contextæ ſunt: vel ab οἴσω Fut. à φέρω feram, quia omnes cibos verſus ventriculum fert, & φάγω edo, vocatur item *Gula*, λαιμὸς, στόμαχος, ἰσθμὸς *Euſtath.* διὰ τὸ ἱέντη τὰ σιτία. B. De Slokdarm. G. Die ſpeißrohre/ die kähle. Gall. *L'œſophage, le goſier.* A. The gullet.

OEstrum Veneris, idem quod *Clitoris*, vel Nympha, eſt corpus exiguum, teres, rubellum, uvulæ apici non abſimile, ſitum ante foramen urethræ, unde nomen Νύμφης accepiſſe videtur, apparet deductis utrimque muliebris ſinus labiis, ſub monte veneris, in alarum ſummitate nidulatum; in diverſis fæminis diverſæ magnitudinis juxta ætatem, tempus, naturam moreſque reperitur, plerumque tamen in adultis, bene natis, non libidinoſis extremi articuli infantis digiti magnitudinem æquat; ſitu vero, figura, ſubſtantia, fabrica, erectione, coli virili ſatis exacte reſpondet, quamvis ab eo exilitate, brevitate, imperforatione inprimis differat: pars enim ejus ex-

externa glandi virili ſimilis, & hinc eodem nomine donata, latitans hæret ſub corrugata, membranæ labia interiora, alaſque ſuccingentis, productione, in ſuperiori vulvæ parte ubi angulo acuto illa coëunt; efficiente tegumentum ante & retro ſupra glandem mobile, duplicatum, triplicatum, imo & quadruplicatum apparens, quod propter ſimilitudinem & uſum, quem cum virili præputio communem habet, præputii nomen accepit; licet tamen nomina ſint eadem, præter exilitatem, a virili fæminina glans maxime differt ratione qua producitur; illa enim, a retroflexo corpore fungoſo urethræ, ſupra corpora duo penis nerveo ſpongioſa obtuſa deſinentia, efficitur; hæc vero nil eſt niſi ipſe finis corporum duorum cavernoſorum, Nymphæ corpus conſtituentium, & in glandis ſpeciem deſinentium; unde facile deducitur hancce glandem imperforatam eſſe; quamvis plerumque ſpecie quadam oblongi foraminis cæci donetur, nec glans ſola differt, verum & præputiolum præter exilitatem diverſum eſt a virili in eo, quod partem glandis tantummodo ſuperiorem tegit: illa autem corpora duo cavernoſa ſic in ſpeciem glandis deſinentia, non ab extremis uteri ligamentis rotundis, ut putabat Columbus, ſed bifurcato principio oriuntur ab oſſium pubis inferiore parte ſub quibus utrimque oblique delata in unum corpus coëunt, in pinguedine pubis ante meatum urinarium molliter reconditum, mox in ſummitate vulvæ prominens, deſinenſque: hocce vero corpus proprie Nympha dictum, triplo fere brevius eſt ipſis corporibus, unde naſcitur, quæ licet hoc reſpectu a corporibus colis nerveo-ſpongioſis differant omnino tamen ſimilem ſubſtantiam habent, innumerabilibus enim inter ſe communicantibus cavis cellulis conſtant, in quibus arteriarum venarumque extrema oſcula patent; quod poſt ſanguinis elotionem, inflatis, exſiccatis, injectis facile demonſtrant: vocatur etiam columella, quia parvo Gargareoni comparari poteſt; præter dicta nomina, plura alia inveniuntur ab uſu, & a figura, tum apud Arabes, tum apud recentiores, Duce inprimis Columbo, qui illa a ſaphois ſui ævi didiciſſe videtur. Gall. *le Clitoris.*

OEsypus, *Plin.* lana ſuccida, vellus ſuccidum *Mart.* *Ovidius*, OEſypum exponit ſuccum ab immundo ovis vel-

vellere demptum. *Plin. lib.* 29. ſordes ſudoremqne lanis ovium adhærentes. Verſantur itaque non parvo in errore, qui *OEſypum* interpretantur pro ſcybalis & ſtercoris pilulis ovium lanæ inhærentibns; cum *Plinius* eodem in loco nomine alio, eas donet, videlicet ſordes caudarum in pilulas concretas appellans, ὄισυπος quaſi ὀιὸς ῥύπος ovis ſordes, & ὀισύπη. B. 't **Vet van de ongewaſſe Schape-wol / wolle met der joekſien.** G. Ungewaſchene wolle / die noch fett nnd ſchmutzig-iſt. Gall. *Suin*, *ou Oeſype.* A. Fat or yoky Wool of a Sheep.

Officina, Medicis eſt alia Pharmaceutica, in qua Galeni Medicamenta maximè præparantur: alia & Chymica, in qua eſſentiæ, ex mineralibus, Vegetabilibus & animalibus, in varia forma extrahuntur, & dicitur vulgo, *Laboratorium* à Laborando. Vide *Laboratorium.* Et alia eſt *Chirurgica*, in qua res ad Chirurgiam pertinentes tractantur. Gr. Ἐργαστήριον. B. **Een winkel / Werk-plaats / Werk-huis.** G. eine Werck-ſtadt / werckladen. Gall. *Laboratoire*, *Boutique.* A. A Shop, a Ware-houſe, Work-houſe.

Olea, Eſt Arbor mediocriter magna, cujus cortex eſt politus, coloris cineritii, lignum ſolidum coloris ſubflavi, ſaporis amari: folia ſunt oblonga, anguſta, ſalicem referentia, acuta, craſſa, dura, carnoſa, in ſuperiori parte viridia aliquantulum, in inferiori albeſcentia, non lanuginoſa, caulibus brevibus adhærentia, ſibi invicem oppoſita: flos eſt monopetalus, calicem habens, ex quo piſtillum egreditur, unde deinde fit fructus oblongus, ovalis, viridis, carnoſus, ſucculentus, qui fructus Oliva dicitur, ſapor ejus eſt amarus, acer, acerbus, & ingratus, in ſe includens putamen oſſeum oblongum, quod continet ſemen ejuſdem figuræ, hæc arbor creſcit in regionibus calidis. à Gr. Ἐλαία, unde quoque *Oliva*, à λεῖος lævis, quod cutis ejus quaſi glabra ſit & niteat: vel ab ipſo fructuum ſucco pingui, glabro & lævi. B. **Olyf-boom.** G. Oliven-baum / Oel-baum. Gall. *Olivier.* A. Olives.

Oleander, vide *Nerion.*

Oleaster, eſt Olea ſylveſtris, vide Etymon in *Olea.*

Olecranum ſive Ancon, eſt proceſſus major

 ulnæ

ulnæ ſive oſſis cubiti primi. Item ſuprema humeri pars; ab ὠλένη cubitus, & κρανίον caput.

Olecranus, idem quod *Anconæus*.

Olene, eſt *Cubitus*, ſive *Focile majus*.

Oleum, Gr. Ἔλαιον, eſt pinguedo quædam fluida ex fructibus aut ſeminibus expreſſa, uti eſt olivæ, palmæ, amygdalorum, raparum &c. vel eſt deſtillata ex rebus pinguibus, uti ex cinamomi cortice, caryophyllis, aniſi ſemine &c. vel eſt compoſita, uti oleum jaſmini, caſtorei, camomillæ &c. in genere eſt corpus liquidum, id eſt leni calore fluidum, ad ſenſus homogeneum, non tamen ſimpliciſſimum, totum inflammabile, & aquæ non permiſcibile, in reſinæ conſiſtentiam condenſari potens, tumque tenaciſſime adhærens. B. Olye. G. Oel. Gall. *Huile*. A. Oyl.

Oleum Petræ, Gall. *Petrole, ou Huile de Petrole*. vide *Petrolæum*

Oleum Terræ, eſt pellucido-rubicundum, odoris fortis Petrolæum æmulantis, ſed gratioris. Ante paucos annos nobis ex India Orientali allatum eſt, ubi ex monte quodam effluere dicitur, ſed eſt oleum ex Nuce Cocos expreſſum atque Terris medicatis commiſtum; id enim quod genuinum eſt, ex India ad nos non affertur, ſed a Regulis aſſervatur, venit quoque ex Bohemia atque ex Barbados. B. Aard-olie / ſteen-olie. G. Stein Oel.

Olfactus, idem quod *Odoratus*.

Olibanum, vide *Thus*.

Oligophoros, eſt vinum tenue, paucis ſpiritibus gaudens, ex ὀλίγον paucum, & φορέω fero.

Oligotrophia, eſt imminuta nutritio, ex ὀλίγον paucum, & τροφὴ alimentum.

Oligotrophus, eſt cibus minus nutriens, cui opponitur Polytrophus, Ex ὀλίγον paucum, & τρέφω nutrio.

Oliva, eſt Oleæ fructus: derivatur ab *Olea*, virgilio triplex eſt, nempe *Orchites* à teſtium ſimilitudine; deinde *Radii*, ita à Longitudine nominatæ, tandem *Amara Pauſia Bacca* ſive viridi. Oliva à paviendo, id eſt tundendo dicta; aliter enim ex ſe oleum non facit. B. Olive. G. Oliwen. Gall. *Olive*. A. Idem.

Olosteum, vide *Holoſteum*.

Olus, ab alendo dicitur, quod oleribus alerentur ho-

mines, antequam fruges repertæ eſſent. Vide *Lachanum*.

Olus Atrum, vide *Hippoſelinum*.

Olyra, eſt frumenti ſpecies, affinis zeæ, an ὀλυρα quaſi corruptior zea? ex ὀλύω perdo, corrumpo.

Omasum, vide *Abomaſum*.

Omentum, Reticulum, ſive inteſtinorum operimentum, eſt membrana duplicata, intus cava, verum ſacculum formans, inteſtinis inſtrata, pinguedine & vaſis ſanguineis copioſe adinſtar retis piſcarii intertexta, glandulis quoque duabus aut tribus dotata, Ventriculo, Colo, & Pancreati annexa, ut inteſtina calore ſuo foveat, tum hæcce pinguedine ſubtiliſſima, unà cum vapore rorido ex tenuiſſimis vaſculis exhalante, illiniat, ne vel areſcerent, vel motu periſtaltico attererentur, vel cum invicem concreſcerent; habet lactea quædam vaſa & lymphatica, item ductus & ſacculos adipoſos perplures, in quibus adipem colligit pro tempore, & aliquando in maxima copia, quam tamen quoque effundit per ductus parvos in Venas ſanguineas verſus Hepar tendentes, ut unà cum ſanguine mixta inſerviat generationi bilis, de quibus videatur *Anatomia noſtra reformata*. Gr. Ἐπίπλοον. B. Het net. G. Das nets des eingeweids. Gall. *Le Coeffe, l'Omentum, ou la membrane, qui couvre les entrailles*. A. The netlike fat which coverth the Guts, Cawle.

Omogra, eſt dolor arthriticus humerum afficiens, ex ὦμος humerus & ἀγρέω capio, quaſi humeri captio. B. Schouder flerecyn. G. Der ſchultern fluß. Gall. *la Goutte dans l'eſpaule*. A. The gout in the Shouder.

Omoplata, ſive Homoplata, Lat. *Scapula*, eſt os latum & tenue, non tam ad coſtarum dorſalium tutelam, quibus ſcuti inſtar incumbit, quam claviculæ & præcipue humeri, tutam articulationem comparatum. Figura tringulum exhibet, longiore latere in baſin porrectum. Angulum habet ſuperiorem & inferiorem; intus concavum, extus, gibbum: proceſſus obtinet tres; nempe *Spinam*, *Coracoidem* & *brevem*, ex ὦμος humerus & πλατύς, latus. B. Schouder-blad. G. Schulter-bein / das ſchulter-blat. Gall. *l'Omoplate*, *Paleron*. A. The Shoulderblade.

Omphacium, eſt ſuccus ex uvis immaturis expreſſus. *Agreſta* officinis dicitur. Gr. ὀμφάκιον. B. Verjuis. G. Agreſt. Gall. *du Verjus*. A. Verjuce. Item eſt oleum immaturum.

Omphalocarpos, Aparine, vocatur ab umbilici nempe ſimilitudine, quam ſemen ejus refert, ex ὄμφαλος umbilicus, & καρπὸς fructus.

Omphalocele, eſt Hernia Umbilicalis: quando nempe Omentum, vel inteſtina circa umbilicum protuberant: quod fit relaxatione vel ruptione peritonæi, illud enim hic ob regreſſum vaſorum umbilicalium eſt ſimplex, veluti quoque eſt in exitu vaſorum ſpermaticorum, verum cæteroquin ubique in abdomine eſt duplex, adeoque viribus prementibus inteſtina inæqualis reſiſtentia contranititur, nempe hic loci minor ob ſimplicem lamellam, quare cedit: contingit hoc herniæ genus plerumque in mulieribus pinguiſſimis, laxiſſimæ ſtructuræ & ætatis ſeneſcentis; rarius in viris, ſed & his pariter pinguiſſimis & laxis; ſi macilentis contingat, a cauſa violenta externa fuit inductum, alias nunquam, itidem evenit in laxis infantibus; ex ὀμφαλὸς umbilicus, & κήλη tumor. B. Net-breuk / Navel-breuk. G. ein Nabel-bruch. Gall. *Hernie du Nombril*, *Omphalocele*, *ſortie du Nombril*. A. A rupture of the navill.

Omphalos, vide *Umbilicus*:

Onagra, vel Onothera, Eſt planta, quæ habet caulem craſſum, in parte inferiori rotundum, in ſuperiori anguloſum, ramoſum, griſeum, & in ſummitate punctis rubris inſtructum, medullam continentem: folia ſunt longa, anguſta alternatim diſpoſita, ſinuoſa & in margine dentata: flores ſunt roſacei, odorantes, cito caduci, quatuor plerumque petalis in orbem poſitis conſtantes, calici inſidentibus, è cujus ſuperiori parte, quæ fiſtuloſa eſt, ſurgit piſtillum parte inferiori in fructum abeunte cylindraceum, in quatuor partes dehiſcentem, & in quatuor loculamenta diviſum, ſeminibus fætum ut plurimum angulatis, exiguis: radix eſt craſſa, longa, alba, fibroſa: hæc planta creſcit in America. dicitur quod beſtias feras, maximè aſinos, manſuctas reddat, ab ὄνος aſinus & ἀγρεύω laboro, laborando enim & ferendo defatigantur: præſertim ſi lyſimachio caſtigentur. Vide *Oenothera*.

Onitis, eſt Origani ſpecies, dicta, quod ab aſinis impetretur, ac in cibo gratum eſſet, ὄνος enim eſt aſinus.

Onobrychis, eſt Leguminis ſpecies: ſive planta,

quæ

quæ habet caules rubicundos, repentes: folia Galegam referentia, ſed minora, in parte ſuperiori viridia, in inferiori alba & villoſa, acuta, bina coſtæ adhærentia: flores denſe ſpicati, & alis foliorum erumpentes, leguminoſi, rubicundi, raro albi, flori ſuccedit ſiliqua brevis, criſtata, vel echinata, ſubrotunda, fæta ſemine reniformi: radix longa, mediocriter craſſa, extus nigra, intus alba; hæc planta creſcit in pratis. dictam volunt ab aſini rugitu, quod eo depaſto fremant aſini, ab ὄνος aſinus, & βρύχω frendo, ſtrideo, vel, quaſi ab ἄνω βρύχειν quod ſurſum una cum ſcaturiginibus erumperet, vocatur. B. Hane-kammekens. G. Kerſt-wurtz. Gall. *Saint foin*. A. Medick vetcheling.

ONOLOSAT, eſt vox Arabica ſignificans obolum vel ſcrupulum dimidium.

ONONIS, vide *Anonis*.

ONYX, vide *Unguis*. Onyx dicitur etiam Alabaſtrum.

OPERATIO, Gr. Ἐργαζία, Ἐνεργεία, eſt labor non tantum Chirurgis familiaris, ut operationes circa lithotomiam, Herniam &c. Sed & Chymicis, qui ſuos proceſſus etiam *Operationes* nuncupant. Ita medicamentorum in corpore noſtro effecta appellantur à Medicis Operationes. Ita & Pharmacopæi ſuas habent Operationes. B. Werking / verrigting / uitvoering. G. Wirchung. Gall. *Operation*. A. A workinge or opration.

OPHIASIS, eſt capillorum morbus, quo extenuati, hinc inde ſpatiis intermiſſis, macularum ſerpentis inſtar, decidunt, ab ὄφις ſerpens, & ἴσον ſimile. Vide *Alopecia*.

OPHIOGLOSSUM, ſive LINGUA SERPENTINA, eſt herbæ quædam excreſcentia longa, linguæ ſerpentinæ æmula, planta hæc habet folia Betæ minimæ, ſed craſſiora, recta, polita, carnoſa, & anguſta, aliquando ampla & rotunda; ſaporis viſcoſi & dulcis: caret hæc planta floribus, ſed ex alis caulis erumpit fructus figura linguæ compreſſæ, in plures cellulas bino ordine per longitudinem diviſus, quibus ſponte diſruptis utrinque denticulatus fit, hæ cellulæ includunt pulviſculum minimum: radix eſt fibroſa, creſcit in pratis & locis humidis. ex ὄφις ſerpens, & γλῶσσα lingua. B. Adders-tong / Speerkruid / Pater-tong. G. Natten-zunglein. Gall. *Herbe ſans Couture, Langue de Serpent*. A. Adders-tongue.

OPHIS-

Ophiscorodon, ſive allium anguinum, eſt allii ſpecies, cujus caulis obſcurè rubicundis ſeu nigris maculis commaculatur, vel eſt alia Allii ſpecies, cujus caput cum ſuprema caulis parte ſerpentis in modum contorquetur, ex ὄφις anguis, & σκόροδον allium. B. Serpent-look / berg-look. G. Lang-lauch / ſieg-wurtz / wald knoblauch. Gall. *Pierre Serpentine.* A. Serpents garlick.

Ophites, eſt Marmor inſtar porphyritæ duriſſimus, colore viridi ſaturato, dilutis ejuſdem coloris maculis quaſi aſperſus. Sed & alium conſtituunt colore cinereo, & eadem duritie, nec non & nigriuſculis maculis variegatum, & hunc mollitie alabaſtrita. Veteres Ophitæ genera fecerunt, *nigricans durum, cinereum punctis diſtinctum*; lineis quibuſdam candidis interſtinctum, candidum, molle. Hinc apparet Veterum Ophitem à noſtratibus eſſe diverſum. Foditur noſter in locis variis Italiæ, Germaniæ, verbi gratia in Miſnia, quod tamen ob mollitiem, rectius Alabaſtris accenſetur, diciturque *Zeblicium.* Gr. ὀφίτης. Lat. Serpentinus. B. Serpentyn-ſteen. G. Serpentin-ſtein. Gall. *Pierre Serpentine.* A. Serpentin-ſtone.

Ophris, Eſt planta, quæ habet caulem rotundum: folia ſunt plantaginis latifoliæ foliis ſimilia, duo in qualibet planta quandoque tria, ſibi invicem oppoſita, altero ex alterius ſinu prodeunte, ſaporis viſcidi & quodammodo dulcis: flos eſt polypetalus, anomalus, ſex petalis ſcilicet diſſimilibus conſtans, quorum quinque ſuperiora ita diſponuntur, ut galeam quodammodo æmulentur, inferiori capitato & quaſi antropomorpho: calix autem abit deinde in fructum ſeu utriculum, tribus feneſtris pervium, quibus adhæreſcunt valvæ, ſeminibus fætæ minutiſſimis inſtar ſcobis. eſt *Bifolium*, *Plinius* ſcribit *Ophrys*, & ſignificat ſupercilium, an à duobus ſuperciliis, *Bifolium* ſit appellatum; ſumitur tum pro Orchidis ſpecie, binis gaudens foliis, tum pro Lunaria quadam.

Ophthalmia, quam *Celſus* Lippitudinem vocat, eſt tunicarum oculi inflammatio, cum dolore analogo ac ſi ſpina eſſet oculo infixa, cumque copioſis & ferventibus lacrymis in initio, ſed quæ ſucceſſive craſſiores factæ in lippam mutantur, album oculi tumet valde, & vaſis ſanguineis ſcatet, ὀφθαλμὸς oculus. B. Ontſtekinge der oogen / Oog-gezwel. G. Das Augenwehe. Gall. *Ophthalmie,*

mal-

mal des yeux. A. An inflammation of the eyes.

Ophthalmica, ſunt medicamenta adverſus oculi mala. B. Oog-middelen. G. Mittlen gegen Augenwehe. Gall. *Remedes pour les yeux.* A. Remedy for the eyes.

Opiata & Opiatum, ſive Electuarium, medicamentum internum eſt, quod conſiſtentia opiatæ Officinali (ut *Theriacæ* vel *Mithridatio*) ſimile, ex variis rebus melle vel ſyrupo exceptis, in plures doſes eſt concinnatum. Generaliter ſumitur pro omni Electuario, ſed ſpecialiter pro iis tantum quæ opium, à quo denominatio, recipiunt, uti pro *Theriaca*, *Mithridatio*, *Diaſcordio*, *Philonio*, *Requie Nicolai* &c. B. Een Opiaat / een gecomponeerde Conſerf. G. ein Opiat / Conſerw. Gall. *Un Opiat.* A. An Opiat.

Opiologia, eſt Opii deſcriptio, ab ὀπὸς ſuccus, & λέγω narro.

Opisthocyphosis, idem quod *Cyphoſis* & *Opiſthotonos.*

Opisthotonus, eſt tetanus ſive tenſio aut convulſio cervicis & ſpinæ verſus poſteriora, contractis ſurſum pedibus, cum rigore aliquandiu perſeverante, ex ὄπισθεν à tergo, pone, & τείνω tendo. B. Agterwaartſe ſpanning. G. Der krampff / der einen zeuchthinterwerts. Gall. *Convulſion du col & de l'Epine en arriere.* A. Cramp of the neck.

Opium, ſunt qui Opii ac Meconii nomen confundunt, & duo pro uno eodemque habent; ſed malè. *Opium* enim lachryma eſt, quæ ſtillavit ex capitibus papaveris, dum matureſcebant, leviter inciſis. *Meconium* è contra ſuccus eſt ex iiſdem expreſſus. Eſtque triplex, *Album* adfertur ex Cairo, quod & fortè *Thebaicum* vocatur & *Meceri.* *Nigrum* & durum venit ex Aden. Tertium flaveſcens magis & mollius, ex Cambaja & Decan mittitur. Turcæ ex albo colligunt papavere. *Opium* quod hic in Hollandia divenditur nigrum eſt, amarum & graveolens, forſan nihil aliud erit quam *Meconium*, quod javanenſes *Pouſt* vocant, & eo utuntur infimæ ſortis homines: ſed quod ex ipſis capitibus ſtillat, *Affion* dicitur & à ditioribus tantum uſurpatur, & in deliciis habent; præſertim ſi eo uti aſſueti fuerint. Alias paucula grana ad ſoporem concitandum ſufficiunt, ideo frigidum non eſt, ſed ob penetrandi vim, *Calidum.* Gr. ὀπὸς. B. Eulſap. G. Magſamen ſafft. Gall. *Opium.*

Opobalsamum, vide *Balſamum.*

Opochrisma, tale dicitur unguentum, quô ſi enſis aut aliud inſtrumentum vulnerans illinatur, vulnus adactum ſua ſpontè ſanetur. Ex ὅπλα arma, & χρίω ungo.

Opodeldoch, nomen eſt alicujus emplaſtri vulnera & ulcera ſanantis: iſtius deſcriptiones inveniuntur apud *Paracelſum*, *F. Wurts*, *Mindererum*, alioſque authores. Nomen eſt Chymicum fictitium, nihil ſignificans: ſpecies eſt Emplaſtri ſtichtici. Ideoque etiam B. ſonat Steek-pleiſter & wond-pleiſter. G. Stichpflaſter.

Opopanax, eſt gummeus ſuccus ex Herbæ Panacis Heraclei radicibus & caulibus ſauciatis ſtillans, ac concreſcens, primo eſt albidi coloris, ſed poſt ſiccationem flavum & quaſi croceum acquirit colorem, odor eſt gravis, ſapor amarus, friabilis eſt, intus albeſcit, & granulatim ſæpe invicem adhæret. Gall. *Opopanax.*

Oportet, quid in ſimplici ſenſu ſit nemini non notum, ſed *Helmontius* ita deſcribit, eſt, inquit, tribulus & ſpina terræ, in vita media hominis. Vel reſtrixit ad *Neceſſarium*, quo vitæ mediæ qualitates remanent in tranſmutatis, ideoque vocavit *Magnum oportet.*

Oppilatio, idem quod *Obſtructio.*

Oppressio, dicitur de Cordis & Præcordiorum anxietate in febribus ardentibus, ob ſanguinis liberum transfluxum impeditum oriunda.

Optica, vide *Opticus Nervus.*

Opticus Nervus, ſive viſorius, qui in fundo oculi explicitus & *retina* dictus, excipit radios lucis, hincque rerum ſupra retina depictarum ideæ in Cerebro ad ſenſorium commune deferuntur; utriuſque nervi origo ex thalamis nervorum opticorum provenit, poſtea hi nervi coëunt, & cranium egreſſuri ab invicem ſejunguntur. Ab ὄπτομαι, video. *Optica* ſunt medicamenta quæ adverſus oculorum affectus valent. B. De oogzenuw. G. Der augen ſennader. Gall. *le Nerf optique.* A. Optick nerves.

Opuntia, Planta eſt ad altitudinem magnæ arbuſculæ creſcens: folia ſunt magna, longa, craſſa, viridia, dura, tuberculis ſpinoſis inſtructa, ſucco plena, viſcoſa, nervoſa: flores ſunt roſacei, flavi, aut rubri; petalis plurimis in orbem poſitis conſtantes, innati apici ovarii, numeroſiſſimis ſtaminibus præditi: ovarium, cujus apex in am-

ambitu ſpeciem caliculi refert, fit fructus carnoſus, umbilicatus, unicapſularis, excavatus, continens pulpam medulloſam, rubram, ſaporem dulcem habens, fœtus ſeminibus annulatis, ſaporis non ingrati; hæc planta creſcit in Italia & in Gallia: ſi unum folium terræ mandetur, creſcit, datque novam plantam: tota hæc planta foliis conſtat, fertque ficus edules, quæ ſatis gratæ: ab urbe Opunte nomen habet: eſtque fici Indici ſpecies. Gall. *Figuier d'Inde*; *Raquette*, *Cardaſſe*.

Orbiculare ossiculum, eſt auris internæ parvum, rotundumque oſſiculum, incudis proceſſui adnatum, quod articulatur cum ſtapede.

Orbicularis, ſive Crepitus Lupi, eſt Fungi ſpecies, ſunt vel rotundi, vel ſemirotundi, ſed incertæ magnitudinis. Naſcuntur in campis deſertis; nullum habentes pediculum, intus ſpongioſi ſunt, & ſi recentes fuerint, aquam continent: ſiccati vero ſpongioſam, & pulverulentam continent materiam inſtar ochræ ſubnigræ, quæ ſemen eſt; extus pellicula obducuntur ejuſdem ferè coloris: utuntur Chirurgi in ſanguine ſiſtendo. B. Wolfsbeeſt / Boviſt / Dult / Bult. G. Bubenſiſt / Welberfiſt / Wolffsfiſt / Pöfiſt. Gall. *Veſſe de Loup*. A. Wolfs-fart.

Orbita oculi, eſt antrum ſive cavitas, e proceſſibus oſſis frontis ad canthos oculi protenſis, & oſſe maxillæ ſuperioris illis conjuncto conſtans, oculi bulbum excipiens.

Orchis, Eſt planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, ſimplicia liliaceis ſimilia: caulis eſt rotundus; finis pedunculi exit in ovarium oblongum, triloculare, trivalve, tribus feneſtris pervium, continens pulverulenta ſeminula: flos inſidet apici ovarii, mirabilis ſtructuræ, hexapetalus, vix deſcribendus: radix rotunda, carnoſa, tuberoſa in triorchin, Didymos, monorchin, vel carnoſam palmatam formam formata, ſucculenta, albida, paululum compreſſa, viſcoſa, ſubdulcis odoris ſeminalis: hæc planta creſcit in locis humidis. eſt *Satyrion*, Latinis *Teſticulus*, ſic dicitur, quod ejus radices ex duobus, aut tribus conſtent globulis, quaſi tot Teſticulis, qui pro variâ formâ, varia quoque obtinuere nomina, ut Cynoſorchis, Tragoſorchis, &c. B. Hondekens-kruid / Standel-kruid / Kullekens-kruid. G. Knaben-kraut / Stendel-

del-wurtz. Gall. *Couillon de Chien*, *Satyrion*. A. Dog-ſtones.

Orchis, eſt teſticulus, cujus ſubſtantia in viris nihil aliud eſt, quam minutiſſimorum vaſculorum alborum, ordinatoque inflexu, in quibuſdam diſſepimentis locatorum, ſemen conficientium congeries; quæ ſunt productiones ex Arteriis ſeminalibus hic tramite recto in vaſa anguſtiſſima deſinentibus, dum per laterales ramos & Anaſtomoſes ſuum ſanguinem Venis infundunt; & nervi quamplurimi, uti & Lymphatica copioſa hic terminari in vaſculis quibuſdam videntur: figuræ eſt ovalis, cui ſuperius incumbit ſupereminens corpus, Epididymis dictum, teſtis continuatio, aſt in fœminis longè aliter ſe res habet, componuntur autem in iis, ex multis membranis ac fibrillis laxè ſibi invicem unitis, in quarum intercapedine plurima corpora alba reperiuntur: teſticuli fœminarum ova pariunt, ideoque rectè *Ovaria* vocantur. Vocantur item *Teſtes*, *Colei* Cic. & Mart. *Vaſa* Plauto; ὄρχεις, Δίδυμοι, Μέζεα Heſiod. Μήδεα Homer. ὀρχείδια; ὄλχος Oppiano. Hoc etiam nomine gaudent radices Satyrii ejuſque ſpecies. B. Balletjes / Klootjes. G. Hoden / Hödlein. Gall. *Teſticules*. A. Teſticles, Stones.

Orchotomia, eſt teſticuli exciſio. Vide *Orchotomus*.

Orchotomus, eſt, qui teſticulos exſcindit, qua operatione animalia caſtrantur, ne cum aliis coëant, inde *Orchotomia*, ſive teſticulorum exciſio, ex ὄρχις teſticulus, & τέμνω ſeco. B. Een Lubber. G. Ein die der Hoden auſsſchneidet. Gall. *Châtreur*. A. Gilder, or Stone Cutter.

Ordeolum, Barbaris idem quod *Crithe* & *Hordeolum*.

Oreoselinum, eſt Apium ſeu Selinum montanum, ex ὄρος mons & ſelinum, vulgo *Petroſelinum*. Gall. *Perſil de montagne*.

Orexis, eſt ordinarius cibi appetitus, is oritur à fermento, tum à liquore gaſtrico ab arteriis cœliacis ventriculo inſpirato, & laterum ventriculi mutuo contactu ob reſpirationem, quo tunica nervoſa, ejuſque nervi inordinatius moveantur, ad alimentum idoneum appetendum, ab ὀρέγομαι cupio. B. Honger / Eet-luſt. G. Hunger / begierd zu eſſen / luſt zur Speiß. Gall. *Faim*. A. Appetite of meat, Hunger, Famine.

Organica Pars, eſt, quæ ex variis partibus, quarum natura & efficacia diverſa eſt, conſtat, uti muſculus conſtat ex carne, membranis, tendinibus, variiſque vaſis &c. ei opponitur *Similaris pars*, de qua *ſuo loco*. B. Een Organyk-deel. G. Ein Theil beſtehend auß vielen anderen. Gall. *Partie Organique*. A. Organick part.

Organum, eſt pars, quæ ad ſui conſtitutionem, actioneſque perficiendas, rectam & determinatam, ſenſibilemque conformationem requirit, ut brachium, muſculus, cor, &c. B. Een werktuigig deel. G. Werckzeug. Gall. *Organe*. A. Idem.

Orgasmus, eſt impetus & incitatio ſanguinis vel ſpirituum, ut ſi quando ſpiritus animales cum impetu in nervorum genus ruunt, ab ὀργάζω. B. Drift. G. Schnelle Treibung. Gall. *Orgaſme*. A. Quick Motion.

Orichalcum, vide *Aurichalcum*.

Origanum, Eſt planta, quæ habet caulem durum, quadratum, villoſum: folia majora calamintham referunt, minima majoranam, villoſa ſunt, odorata, ſaporis aromatici acris: flores in ſpicas ſquammoſas congeruntur, monopetali, labiati, horum labium ſuperius ſurrectum eſt, ſubrotundum, bifidum, inferius vero tripartitum: ex calice ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti adinſtar clavi infixum, ac veluti quatuor embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina ſubrotunda, minima, in capſula, quæ floris calix fuit, recondita: radix eſt fibroſa, minima, lignoſa: creſcit in montibus: planta hæc Hippocrati maxime fuit commendata in morbis ubi calefaciendum, diſſolvendum, & ſtimulandum: dici volunt quod montibus gaudeat, ἀπὸ τοῦ ὄρους à monte, & χαρᾶς gaudio, ſed alii, quod viſum exacuat, ab ὁρᾶν videre, & γανῶ clarifico, quaſi aciem oculorum illuſtrans. Nonnulli nomen ex adverſo datum putant, à ῥιγῶ quod eſt algeo, fieri ῥίγανον, quaſi rigens, cenſent, & tandem aſcita littera principe O; in Origanum eſſe confictum, contrario tamen ſenſu, quod minimè refrigeret. B. Orego/ grobe Majolein. G. Doſten/ Wolgemuth/ Bergmunß. Gall. *Origan*. A. Origany.

Orminum, vide *Horminum*.

Ornamentum Foliaceum, extremitas tubæ Fallopianæ uteri muliebris fimbriata eſt, eum in modum

comparata, ut quaſi tot digitis, ovum ex ovario prodiens melius comprehenderetur. B. Het Loof-werk. G. Der Blätteren zierd. Gall. *Frange membraneuſe, ou le Pavillon de la Trompe de Fallope.*

ORNITHOGALUM, Eſt planta, quæ habet folia longa, anguſta ut graminis, mollia, repentia, excavata, lineam albam in longitudinem habentia; caulis eſt rotundus, nudus, tener: finis pedunculi ex caule membranula eſt longa, tenuis: flos eſt liliaceus, ex petalis ſex in orbem poſitis compoſitus, cujus ſingulis intus ad ſuperiora adnaſcitnr ſtamen: Ovarium tuba longa, apice ſphærico inſtructa donatum fit fructus ſubrotundus, fætus ſeminibus ſubrotundis, nigris: radix bulboſa aut tuberoſa, bulbus eſt fere ut in narciſſo, ſeu ut in porro, ita ut totus habitus ad porrum accedat. Ornithogalum quaſi diceres *Lac avium*, eſt bulbus, flores lactis colore albidos proferens, qui in alis aut ovis gallinarum obſervatur, eſtque Aſphodeli ſpecies, ex ὄρνις avis, gallina, & γάλα lac. B. Veld-ajuin. G. Feldzwibel / Acker-zwibel. Gall. *Churles.* A. Dogs-onion.

ORNITHOGLOSSUM, ſive lingua avis, ſic vocatur ſemen Fraxini arboris, ab ὄρνις avis, & γλῶσσα lingua. B. Vogel-tong / Muſſen-tong. G. Vogel-zung. A. Aſhen Keyes.

ORNITHOPODIUM, Eſt planta, quæ habet plures caules flexiles, debiles, ramoſos, fere repentes, rotundos, villoſos: folia coluteæ foliis minora, ſibi invicem oppoſita, & juxta unam coſtam diſpoſita: flores ſunt exigui, leguminoſi, in ſpicas in ſummitate ramorum congeſti: flori ſuccedit ſiliqua oblonga, articulata, ſulcata, undulata, ſingulo quoque articulo continens ſemen unum, rotundum; ſiliquæ vero ad unum pedunculum, & eundem exortum creſcunt multæ ſimul: radix eſt parva, & alba: hæc planta creſcit in pratis. Ornithopodium eſt avis pes, ſic dicitur quod ejus ſiliquæ pedem avis cum ſuis digitis, & articulis referant, ex ὄρνις avis & πούς pes. B. Vogel-voet. G. Vogel-fuß. Gall. *Pied d'oiſeau.* A. Birds-foot, Birds-clauw.

ORNUS, eſt Fraxinus Sylveſtris, an ab ornatu, ob elegantes rubicundos Fructus? an ab Hebraica voce Oren? B. Haver-eſſche / Qualſter / Lyſter-bezie / Quartel-

kel-bezie/ Quaal-boom. G. Mal-baum/ Vögel-beer/ Mas-beer. Gall. *Freſne Sauvage*, *Cormier Sauvage*, *Tormigne*. A. Wild-Ash.

OROBANCHE, eſt planta Orobum, aliaque Legumina angens & ſtrangulans, ab *Orobus* & ἄγχω ango, ſtrangulo: vocatur etiam *Limodoron:* habet caulem rectum, cylindricum, aut rotundum, fiſtuloſum, fragilem, pallidum, villoſum; folia non habet, niſi in principio quædam exigua, anguſta, ſpongioſa, cito cadentia: flores juxta ſummitatem caulium naſcuntur, a ſe invicem diſtantes, villoſi, coloris purpurei, pallidi, flavi aut viridis, odorantes, poſt florem apparet fructus oblongus, per maturitatem dehiſcens in duas valvas, fœtus ſeminibus minutiſſimis, & albeſcentibus: radix eſt bulboſa, obrotunda, ſquammoſa, pollicis craſſitiei, extus nigra, intus albeſcens, aut flaveſcens, tenera, ſuccum viſcoſum amarum habens; per ſiccitatem fit adeo dura ac os: creſcit plerumque in locis arenoſis. Gall. *Orobanche*. A. Broom-rape.

OROBOIDES, eſt hypoſtaſis ſive urinarum ſubſidentia, ervis aut orobis ſimilis, ex ὄροβος ervum & εἶδος forma. B. Erwtachtig gelykende Pis.

OROBUS, eſt Leguminis ſpecies: habens caules exiguos, repentes: folia ſunt oblonga, bina conjugata, adnata coſtæ in mucronem abeunti: flores in ſpicas congeſti, ſunt leguminoſi, coloris purpurei aut albi: flori ſuccedit ſiliqua teres, obrotunda, nigra, erecta, fœta ſeminibus ſubrotundis, anguloſis, ovatis, fuſcis; ſaporis paululum amaricantis & ingrati: creſcit hæc planta in ſylvis. dicitur ἀπὸ τὸ ἐρέπτεσθαι ὑπὸ τῶν βοῶν, quod boves ea veſcantur & ſaginentur. Gall. *Orobe*.

ORTHOCOLON, eſt articuli rectitudo, ex ὀρθὸν rectum, & κῶλον membrum.

ORTHOPNOEA, eſt ſpecies Aſthmatis, ſive vitiata reſpiratio, qua ægri, ne ſuffocentur, non niſi cervice erecta reſpirare poſſunt, ex ὀρθὴ recta, & πνοὴ flatus, ſpiritus, ſpiratio. B. Den Ademhaling/ die alleen recht op zittende geſchieden kan. Gall. *Aſthme*.

ORVIETANUM, vide *Orvietanus*.

ORVIETANUS, dicitur eſſe nomen alicujus agyrtæ vel circumforanei, alias *Hieronimus Ferrantes* dicti, qui in-

inventione alicujus antidoti ſingularis, vel Electuarii alexipharmaci claruit contra omnia venena. Is enim primus auſus fuit publico foro deglutire ignotum ſibi quodlibet toxicum. Vulgo vocatur *Orvietaan.* Nomen traxit ab urbe Italiæ *Orvieto*, hinc *Orvietanum.*

Oryza, planta eſt culmifera, cujus ſemen in uſu domeſtico familiare, album, oblongum inſtar Tritici, in Aſiæ multiſque Europæ locis creſcens; habetque caulem tritico craſſiorem, per intervalla nodoſum: folia longa, carnoſa, porrum referentia. B. **Ryſt.** Gall. *Ris.* A. Rice.

Os, Gr. ὀςέον, eſt ſubſtantia totius corporis Animalis, duriſſima, compactiſſima, ſicciſſima, alba, ex variis membranis lamellatim ſibi incumbentibus, & firmiter ſibi applicatis, perreptantibus mediis vaſis contexta, ut ſic corporis ſtabilimentum, ejuſque motum facilem reddat & in munimentum quibuſdam partibus ſe præbeat, deſtinata. Oſſium numerus *Achangeli* 249. conſtituitur. Alii communiter 304. quidam tot, quot unius anni dies numerant. Numerus tamen incertus eſt, quia oſſa infantium ab adultis differunt, item quod oſſa ſeſamoidea & dentis in ipſis adultis, & ſenibus certo numero non determinantur. Variant figura, quædam rotunda, plana, acuta, obtuſa, concava, ſpongioſa, ſolida, oblonga, triangularia &c. Gr. ὀςέον. B. **Been.** G. ein Bein. Gall. *Un Os.* A. A Bone. Os etiam eſt primus alimenti introitus qui duobus clauditur labiis. Gr. ςόμα. B. **De Mond.** G. Der Mund/ das Maul. Gall. *Bouche.* A. The Mouth. Phythologicis oſſiculi vocabulum imponitur lapideis ſeu ligneis corticibus, qui nucleos circumdant. B. **De Steentjes in de Vruchten.** G. ein Stein/ ein Kern. Gall. *Noyau.* A. Nut shell.

Osatis, vide *Iſatis.*

Oscitatio, eſt expanſio omnium fere muſculorum voluntariorum ſimul, maxime autem maxillarium, & explicatio ampla pulmonis, unde quam plurimum aëris lente & ſenſim inſpiratur, qui aliquamdiu retinetur, & rarefactus iterum lente & ſenſim exſpiratur, hæc Febrium quoque ordinarium ſymptoma eſt, ſub initio incidens: attamen & alibi evenit, & iis quoque, qui ſani utcunque habentur: ſæpe, dum è lecto ſurgimus, oſcitatione aliqua afficimur, maximè ſi ſomno non ſumus expleti, aut quando

quando pleno ſtomacho dormivimus; imo adeo frequens omnibus eſt Oſcitatio, adeoque ei aſſuevimus, ut merito dictum ſit, *Oſcitante uno, oſcitat & alter*, hinc qui imbecilles, pigri, laſſi, defatigati, valetudinarii, & ii maximè, qui à morbis reconvaleſcunt, ſæpius de die ſolent, aut ſpontè ſua, aut aliorum exemplo velut excitati oſcitare. Dicitur & *Oſcedo*. Gr. χάσμη, & χάσμημα. B. **Geeuwinge/ Gapinge.** G. Das Gähnen. Gall. *Baillement*. A. Gaping, Yawning.

Oscula, ſunt extremæ vaſorum aperturæ.

Osculum Uteri, eſt illud foramen partis inferioris Uteri, per quod ſemen ex pene virili ejectum intrat in uterum; in virginibus tam exiguum eſt, ut ſtylum tenuiorem ſolummodo excipiat, & nullo conatu vel minimus digitus in eam intrudi poſſit, ex eo etiam menſtrua fluunt. Prominet in vaginæ capacitate, tincæ piſcis ori, aut ut *Galenus* mavult, glandi virili perſimile eſt; rimam habet tranſverſam; in virginibus oſculum illud exiguum, aſt in mulieribus quæ ſæpe pepererunt, majus evadit; ſi nimium laxetur, vel exulceretur, cicatrice obducatur, vel humidum nimis fiat, ſterilitas ſequitur. B. **De Mond van de Moeder / de Roze / de Kroon.** G. Der Mund der Mutter. Gall. *l'Orifice interne de la matrice*. A. The Mouth of the Womb.

Osmunda, eſt Filicis ſpecies, quæ dicitur *Regalis*, *Paluſtris*, *Aquatilis*, *Florida* &c. habet caulem viridem, ſtriatum, ramoſum, ſe in latum extendentem: folia ſunt ampla, ſatis anguſta, parva, diſpoſita ſupra unam coſtam in unum foliolum terminatam; ſummitas caulis ſe in multos dividit, qui ſinguli rami ſuſtinent multos racemos fructus minimos habentes, quorum fructuum ſtructura non examinari poteſt niſi microſcopii ope; ſinguli racemi habent capſulas membranaceas ſphæricas, quæ in duas partes apertæ fundunt ſemina quædam oblonga: hæc planta nullos gerit flores: radix eſt nigra, & longa; creſcit in locis aquoſis & humidis: An Etymologia ſit ficta, an Barbarica, an ab ore mundando, necdum compertum habeo. B. **Water-varen.** G. Waſſer-farn. Gall. *Oſmonde, ou Fougere aquatique*. A. Oſmond royal, water-ferne.

Ossa, vide *Os*, dicuntur & *Oſſicula*, ſuntque duri & lapidei cortices, qui nucleos circumdant.

Os Sepiæ, piſcis ſepiæ os candidum eſt, oblongum, anguſtum, compreſſum, ſuperna ſuperficie durum & læve, inferiori autem fungoſa quaſi medulla ejuſdem coloris repletum. Gr. Σήπιον, quia intra veſiculam in corpore liquor ater, ac ſi eſſet putridus, reperitur, nam σήπειν ſignificat putreſcere. B. Zeeſchuim. G. Fiſchbein / Blackfiſch / Blakkittel. Gall. *Séche*, *ou Boufron*. A. The Cuttlefish.

Ostaga, eſt *Volſella* ſeu forceps qua oſſa eximuntur. Item, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo oſſa vel attolluntur, vel deprimuntur, vel omnino loco moventur, ex ὀστέον os, & ἀγρέω capio.

Osteocolla, eſt lapis albo cinereove colore oſſiſque figuram æmulans. Naſcitur Darmſtatino in agro in Palatinatu, (aan de Berg-ſtraat.) item in Saxonia, in Sileſia &c. creſcit per arenam forma corallii albi. Putant hoc Remedio oſſa cito conglutinari, & callo obduci, ſi intus ſumatur, & Emplaſtris admiſceatur. B. Walſteen / Been-lijm. G. Bein-bruch / Bruch-ſtein / Bein-well / Walſtein / Sand-ſtein / Stein-bein. Gall. *Oſteocolle*, *Pierre des rompus*. A. The bone-binder-

Osteogenica vel *Callum generantia* medicamenta dicuntur, quæ in oſſibus impedimentum tollunt, quorum virtute impediebatur, ne humor in iis concreſceret. B. Beenmakende middelen.

Osteologia, eſt de oſſibus enarratio ſeu deſcriptio, ex ὀστέον os, & λέγω narro. B. Beſchrijvinge der Beenen. G. Beſchreibung der Beinen. Gall. *Oſteologie*.

Osteon, vide *Os*.

Ostocopi, ſunt dolores oſſium, ſive potius dolores perioſtei aut nervorum, oſſa ſubeuntium: oſſa enim quatenus oſſa non ſentiunt, dicitur & *Laſſitudo contundens*, ex ὀστέον os, & κόπος labor. B. Pijn der Beenen. G. Smertze der Beinen. Gall. *Douleur dans l'Os*. A. Pains in the Bones.

Obstrutium, ſeu Astrantia, vel Magistrantia, eſt *Imperatoria*, dicitur & *Laſerpitium*: primum videtur dictum, deinde depravata nomenclatura, *Oſteritium*, poſtremo *Oſtritium* cœpit appellari. Qui ſanè lapſus admodum fuit, abjecta nempe littera prima *Aſteritium*, & dein mutato *a* in *o*, *Oſteritium* ac poſtremo magis conciſè *Oſtrutium* nominare imperiti cœperunt. B. Meeſter-

Meeſter-wortel. G. Meyſter-wurtz / Magiſtrantz / Oſtritz. Gall. *Imperatoire.* A. Pellitoire of ſpayne, Maſter-wort.

Osyris, eſt *Linaria*, ſed illud nomen etiam aliis herbis imponitur: vocatur ab hodiernis Græcis *Auxyris.* Vide *Auxyris.*

Otalgia, ſive aurium dolor, is ſæpe eſt graviſſimus & lacerans, atque adeo nonnunquam, ut non modo ſomnum omnem impediat, ſed delirium inducat. Jam ut hic dolor non ſit ſine inflammatione, quæ aliquando exterius conſpicua eſt, ita frequenter in abſceſſum tranſit, pure ex auribus fluente: aliquando iſte dolor per vices affligit, & conjunctam habet odontalgiam, imo tinnitum & ſurditatem, ab οὖς auris, & ἀλγέω doleo. B. Oorpyn. G. Ohr-ſchmertzen / ohr pein. Gall. *Otalgie*, *douleur d'Oreille.* A. Paine in the Eares.

Otenchyta, ſeu Clyster Auricularius, Celſo, Αὐλὸς Ægin. eſt ſiphunculus, quo medicamenta auribus immittuntur, ab οὖς auris, & ἐγχύω infundo. B. Een Oorſpuyt. G. Ein ohr ſprütz. Gall. *Siringue d'Oreille.* A. An Auricular Clyſter.

Otica, ſunt medicamenta, adverſus aurium morbos, ab οὖς auris. B. Geneeſmiddelen der Ooren.

Ova, ſunt capſulæ ſeu thecæ, omnium animalium & vegetabilium prima rudimenta includentes; in iis enim continetur Hominis, Brutorum, ut & Vegetabilium primum ſtigma, quodque magis & magis ſolideſcens ſuum producibile producit: vel in feminis ſunt ſphærulæ, quæ deprehenduntur in ſuperficie ovariorum ſub membrana cingente, inferne per calicem craſſiuſculum concretæ ipſi ſubſtantiæ ovarii, pellucidæ, humore lymphatico, ad ignem concreſcente, repletæ, biniſque membranulis concentricis ſibique invicem arctiſſime nexis conſtantes; Chorio ſcilicet & Amnios: Bullulæ vero hæ, calice ſuo hærent finibus minutiſſimis vaſorum ad ovaria euntium, poſt uſum veneris fere tantum apparent, ſenſim tumeſcunt, pedetentim magis pellucent, craſſeſcunt in membranis ſuis, membranam ovarii elevant, extendunt, in formam papillæ ſic dilatant, ut emineant, a pedunculo ſuo pendeant, inde ſeparentur, cicatricem cavam relinquant in ſubſtantia & membrana effracta ovarii, ſenſim iterum coaleſcentem; tandem & in his bullulis hic loci adhuc hærentibus ova-

rio, fœtus inventi fuere, unde nullum eſt dubium, quin in his conceptus fiat, & ſint tantum animalculorum receptacula, ubi nutriuntur, augentur &c. B. **Een Ei.** G. ein **Ey.** Gall. *Un Oeuf.* A. Egges.

Ovarium, eſt teſtis muliebris; utero ad diſtantiam binorum circiter pollicum lateraliter annectuntur per ligamenta valida duo Ovaria, quæ & ope membranarum aliarum a peritonæo ortarum obvoluta firmantur; hæc corpora ſunt ſcabra, fere ovata; in ſuperiori tamen parte magis plana quam gibboſa apparent, in horum ſuperficie, ſub membrana cingente reperiuntur ſphærulæ ſive Bullulæ ova dictæ; ovariorum varia magnitudo eſt pro ætatis & temperamenti ratione, etenim in libidinoſis, & ætatis flore conſtitutis plerumque ſeſquidrachmam pendent, in vetulis vero exſucca, parva, quaſi corrugata, vix ad ſemidrachmam aſcendunt, nunquam tamen evaneſcunt, in infantibus adhuc minora quam in decrepitis. Subſtantia eorum membranoſa eſt, fibroſa, plurimiſque intertexta vaſis, ſpermaticis ſcilicet & hypogaſtricis, aliiſque ante ingreſſum ſuum hic loci ita unitis, & cum nervis commiſtis & intricatis, ut fabrica haud deſcribi queat, & hoc modo faciunt ovarii ſtructuram. vide *Orchis.* Gall. *Ovaire.*

Oviductus, idem quod *Tuba Fallopiana.*

Ovum, eſt ſpecies doloris capitis, quæ ſentitur magnitudine ovi: & ſic à figura, quam ovum occupat, denominationem accepiſſe videtur. B. **Hooft-pyn een Ei groote.**

Ovum Philosophicum ſeu Chymicum, eſt vitrum inferius rotundum, quodque in ſuperficie fiſtulam ex eadem materia oblongam habet: hiſceque utuntur ad circulandos & exaltandos liquores, dicitur & vas Hermeticum. B. **Een Philoſoophis Ei.** G. ein **Philoſophiſch Ey.** Gall. *Oeuf Philoſophique.* A. A Philoſophical Egge.

Oxalis, eſt *Acetoſa*, ex ὀξὺ acidum.

Oxelæum, eſt mixtio aceti cum oleo, ab ὄξος acetum, & ἔλαιον oleum.

Oxyacantha, eſt Berberis; ſic dicitur ab acidis baccis, & ſpinis, ergo ab ὀξὺ acidum & ἄκανθα. Vide *Berberis.*

Oxyacantha, eſt *Spina Acuta*, ſive *Vallaris*, aut *Sepicularis*; ὀξὺ enim eſt acutum, & ἄκανθα ſpina. B. **Hagedoorn.**

gedoorn. G. Hag-dorn. Gall. *Aubeſpine.* A. Haw-thorn, White-thorn.

Oxycedrus, ſive acuta cedrus, quod cedri folia in acutam deſinant aciem, ex ὀξὺ acutum, & cedrus.

Oxycratum, eſt aceti cum aqua miſtio, Puſca vel Poſca dictum, ab ὄξος acetum. & κεράννυμι miſceo. B. Water en Eek. G. Waſſer und Eſſig. Gall. *Oxicrat*, *L'eau melée avec du vinaigre.* A. Vinegar mixt With water.

Oxycroceum, eſt emplaſtri cujuſdam nomen quod ex croco & aceto mixtum, pice aliiſque rebus componitur, ex ὄξος acetum & κρόκος crocus. B. Saffraan pleiſter. G. Saffran pflaſter. Gall. *Oxycroce.* A. Idem.

Oxydercica, ſunt medicamenta viſum acuentia, ex ὀξὺ acutum & δέρκω video.

Oxygala, eſt lac acidum, ex ὀξὺ, & γάλα lac.

Oxylapathum, eſt Lapathum acutum, ex ὀξὺ acutum & Lapathum. B. Patich / Peerdig. G. Mengelwurtz / Streyff-wurtz / Grind-wurtz / Zitter-wurtz. Gall. *Pareille.* A. Dock.

Oxymel, eſt compoſitio in formam ſyrupi, ex aceto & melle, ab ὄξος acetum, & μέλι mel. B. Azyn Honing. G. Eſſig-meth. Gall. *Oxymel.* A. Idem. Vide *Apomeli.*

Oxyregmia, eſt acidus è ventriculo ructus, ab ὀξὺ acidum, & ἐρεύγω ructo.

Oxyrhodinum, eſt acetum roſaceum, ab ὄξος acetum, & ῥόδον roſa. B. Rozen-eek. G. Roſenetzig. Gall. *Vinaigre roſat. Oxyrhodine.* A. Idem.

Oxus, Eſt planta, quæ habet caules longos, flexiles, teneros, rotundos, purpureos aut rubicundos: folia ſunt terna, cordiformia, eidem pedunculo adnaſcentia, mollia, ſucculenta, ſaporis acidiuſculi & grati: flores ſunt campaniformes, monopetali: poſt florem ſequitur fructus membranaceus, quinquelocularis, oblongus, fœtus ſeminibus rubicundis calyptra elaſtica involutis, ejuſque vi cum impetu diſſilientibus: radix craſſa, ſquammoſa, fibroſa, alba, aut rubicunda, fibras longas & albas habens: hæc planta habet odorem gratum, ſed non penetrantem. *Trifolium Acetoſum*, *Alleluya*, & *Panis Cuculi*, vel quod Cuculus avis eo veſcatur, vel quia hoc erumpente, cuculus vocem ſuam edere incipat.

Oxus vero vocatur ab acido ſapore. Vide *Oxytriphyllum*.

OXYSACCHARUM, eſt compoſitio ex aceto & ſaccharo. Nonnunquam in aceto prius infunditur vitrum antimonii, & tunc dicitur *Vomitivum*; aliquando Scilla, & appellatur *Scilliticum*, ex ὄξος acetum, & σάκχαρον Saccharum. G. Azynige Suyker. G. Eſſig Sucker. Gall. *Oxyſaccharon*, *Vinaigre ſucré*. A. Oxy ſacchara.

OXYNOSEMA, idem quod *Morbus Acutus*.

OXYTRIPHYLLUM, eſt trifolium acetoſum, ex ὀξὺ acidum, & τρίφυλλον trifolium. B. Klaver-zuring/ Koekoeks-brood/ Koekoeks-look. G. Saurer-klee/ Buch-klee/ Buch-ampffer/ Buch-brot/ Guckhugs-klee/ Gauch-klee/ Haſen-klee/ Gauch-brot/ Haſen-ampffer. Gall. *Alleluia*, *Pain à Coucou*. A. Wod-ſour, Wood-ſorrel.

OZÆNA, eſt ulceratio interioris naris, tetrum odorem ſpirans, oſſicula naſi, & tunicam palati ſerpendo erodens, oriunda ex lue venerea, polypo exulcerato vel catharris acribus: ab ὄζω olfacio. B. Een ſtinkende Neus-zweer. G. Naſen Geſchwar. Gall. *Ozene*, *Punais*, *Poupe*. A. Stinking of the Noſe.

P.

P. Simplex Medicis *Pugillum* ſignificat, imo & aliquando *pondo* vel π aut Π, vel ϖ ſimplex.

P. Æ. vel PART. ÆQ. denotat partes æquales.

P. N. idem eſt quod præter Naturam.

PAR. ſignificat *Paria*, Ex. g. Rec. No. par. V.

PART. ÆQ. vide Supra.

PACHUNTICA, ſunt medicamenta incraſſantia, craſſis ramoſiſque partibus prædita, quæ dum ſuccis tenuioribus permiſcentur, partes eorum conjungendo, & inter ſeſe connectendo, craſſiorem & ſtabiliorem conſiſtentiam ipſis tribuunt, ut Bolus armena, Amylum, Nymphæa, Amygdala, Papaver, à παχύνω incraſſo. B. Verdikkende middelen. Gall. *Remedes incraſſans*.

PÆDARTHROCACE, cariem oſſis ſignificat; eſt ſcorbuti Symptoma, ex παῖς puer, ἄρθρον membrum & κακὸν malum, nam pueri hoc malo plerumque afficiuntur, verum & adultis quoque accidit, confunditur cum *Spina Ventoſa*. Nihil aliud ergo eſt quam caries oſſium, maximè

circa

circa puerorum articulos cum dolore obſcuro & apparente tandem articuli tumore conjuncta, orta à materia acri, diſſolvente & corrodente, ab oſſium medulla incipiens, ulterius ſerpendo ulcera ſinuoſa & maligni moris, fiſtulaſque in vicinia producit. B. **Been-vreter.** G. **Bein Fräſſer.** Gall. *Gangrene de l'Os.* Vide *Caries* & *Teredo.*

Pædotropica, eſt pars Hygieinæ, ſpectans ad puerorum regimen, ex παῖς puer, & τρόπος ratio, modus, vel à τρέφω nutrio. B. **Opvoedinge der Kinderen.**

Pæonia, vide *Pœonia.*

Palætyrus, eſt caſeus vetus, ex παλαιὸς vetus, & τυρὸς caſeus, à τείρω ſicco, caſeus enim eſt lac ſiccatum.

Palatum, eſt ſuperior oris pars, inſtar tholi leviter concavum, unde & oris cœlum appellatur, conſtans maxima parte oſſe quarto maxillæ ſuperioris, & dein duobus oſſiculis proprie palati dictis, quæ omnia obvolvuntur membrana craſſa, glanduloſa, rugas verſus poſteriora determinatas habente. Item vocatur Ὑπερῷον, Οὐρανὸς, Οὐρανίσκος *Galeno.* B. **Het Verhemelte des Mondts.** G. **Der Gaume.** Gall. *le Palais.* A. The Pallate.

Palimpissa, vide *Pix.*

Palindrome, eſt morbus recidivus, ex πάλιν iterum & δρόμος curſus. B. **Een wederkomende Ziekte.**

Paliurus, Eſt arbuſcula ad altitudinem arboris quandoque creſcens; rami ſunt longi & ſpinoſi, ſed ſpinæ foliis proximæ ſunt minores, & minus noxiæ quam aliæ: folia ſunt parva, obrotunda, acuta, coloris viridis, obſcuri, quaſi rubicundi; calix eſt monophyllus, pentaphylloides; flos roſaceus, flavus, pentapetalus, ſtaminibus quinque præditus: ovarium in fundo calicis fit fructus Cyperiformis, oſſiculo fætus fere globoſo, in tria loculamenta diviſo, in quibus adſunt nuclei ejuſdem formæ. dicitur quaſi πάλλω οὖρον, urinam moveo, à πάλλω πάλος, vel dicitur quaſi πάλιν οὖρος iterum urina, id eſt, bis mingens: Paliurus enim inter diuretica à quibuſdam habetur. A. Prickly bramble, White-thorn.

Palliatio, ſive Cura Palliativa, eſt therapeia, qua morbi incurabiles, quantum fieri poteſt, medicamentis localibus, mitigantur. B. **Plaats-middelen / Streel-middelen.**

Palma, eſt interior manus pars, *Vola* dicta. B. **De Hand-**

Hand-palm. G. Das Flache Hand. Gall. *la Paume de la main.* A. The Palme.

Palma, in vegetabilibus dicitur majus vitis flagellum, unde naſcuntur uvæ.

Palma, Gr. Φοίνιξ, arbor Aſiatica, dicitur quod comam in cacumine habeat circumtenſam, & ramos in digitorum modum protenſos. B. Dadel-boom. G. Dattel-Baum. Gall. *Palmier.* A. Date-Tree.

Palma Christi, eſt *Ricinus*, ſic appellatur, quod ſcilicet ejus folia in humanæ manus effigiem articulentur: ideoque etiam *Pentadactylum* vocatur. Vide *Ricinus*.

Palma Christi, eſt Satyrion Baſilicum ſeu Regium, Arabibus *Bucheiden*, *Avicennæ digiti citrini*, nomen invenit à ſimilitudine, quam ejus radix cum humana habet manu.

Palmaria, eſt Planta, cujus folia palmam manus, & ob quinque diviſiones, digitos referant. B. Handekens-kruid. G. Kreutz-blum.

Palmaris Musculus, venit ab interno humeri oſſis tuberculo, tendineo, graciliquę carneorum faſcium cœtu ejectus, tendineus mox uſque in volam atque digitorum limites expanditur: cuti exterior pars, nexis, non ſine laceratione ſolubili, cohæret, volamque in rugas contrahit. B. De Palm-ſpier. G. Der Flache-hand mauß. Gall. *le Cubital Greſle, ou le Long Palmaire.* A. The brauwne of the palme.

Palmites, dicuntur quæ è ſtirpibus ac ſurculis quotannis prodeunt, ſic nominatæ quod in modum humanarum palmarum virgulas quaſi digitos edunt.

Palmula, vide *Coſtæ*, & *Palma*.

Palmus, eſt tremor & palpitatio cordis, à convulſione aut irritatione nervorum, cujus cauſa in ſanguine vel ſucco nervoſo conſiſtit, vel in aquâ pericardii, à πάλλω vibro, quatio. B. Hert-bevinge. G. Hertzbebung. Gall. *Tremblement de cœur.* A. Shivering, or palpitation of the heart.

Palpebræ, Gr. βλέφαρα, ſunt integumenta bina oculos claudentia & tegentia: conſtant ex cute, membrana celluloſa, ſub qua carnoſa, muſculis, tunica, tarſis & ciliis, ſuntque vel ſuperiores vel inferiores. B. De Oog-leeden. G. Die Augen-lieder. Gall. *les Paupieres.* A. Eyelids.

Palpitatio, ſeu Pulsatio Cordis, eſt motus convulſivus, non Arteriarum, ſed cordis, nam licet violenter & perturbato motu contrahatur, extendaturque, in carpo vix tamen ſentitur; ſed ægri ipſi id percipiunt; non ſine moleſtiâ aliquando maximâ; ſæpe manu pectori applicatâ, palpitatio dignoſcitur, & cum maxima eſt, ſonitum edit, quem è longinquo audimus, aut coſtæ diffringuntur, vel ſi oſſa mollia ſint, extrorſum cedunt, & in ipſo verò corde & auriculis, aut altera tantum, vel principio arteriæ ſæpe maxima extenſio, & Aneuriſma inducitur. Adhæc Palpitatio Gradus habet, neque ſemper adeo ferax eſt, unde per Periodos incidit: at motu corporis vel animi perturbatione, æſtu, vino, &c. intenſior fit, quiete vero & ſomno lenior; cum Dyſpnæa, Scorbuto, Cachexia, Chloroſi &c. plerumque jungitur, aut hi cum iſta. Cauſæ ſæpe ſunt cordis obſtructiones à ſanguine coagulato, oſſiculis, polypo, arteriæ initio anguſtato &c. B. Hert-klopping. G. Das Hertz-klopffen. Gall. *Palpitation de Cœur*, *Treſſailement* & *Tremblement de Cœur*. A. Panting of the Heart.

Pampini, ſunt frondentium ramuſculorum comæ colliculique fructum foventes & ab impendente vindicantes injuria. Hinc pampinare, eſt pampinos ſuperfluos ex vinea detrahere, poſteaquam fronduit.

Pampiniforme Corpus, ſive Varicosum, aut Pyramidale, ſunt arteriæ & venæ ad teſticulos euntes, quæ communi tunica includuntur, & corpus referunt pampinis criſpatis ſimile. Vide *Varicoſum Corpus*. B. Wynranks gelyke lighaam. G. Der Reb-blat Gleiche Thiel. Gall. *Corps ou vaiſſeaux Pampiniformes*. A. Vine Branchelike body.

Panacea, eſt medicamentum univerſale, omnes morbos indifferenter curans; ſed an detur dubito: de tabaco, tinctura ſolis, tartaro vitriolato, lapide Philoſophico, plurima plurimi jactant, ex *πᾶν* omne, & *ἀκέομαι* ſano, medeor. B. Een algemein genees-middel. G. ein algemeine artzney / die fur alles hilfft. Gall. *Panacée*. A. Idem.

Panaritium, idem quod *Paronychia*.

Panata, idem quod *Panatella*.

Panatella & Panata, eſt pultis genus, ægrotis utile, ex medulla panis triticei vel ſecalicei cum aqua in pul-

pultis formam, coctum. Melioris nutritionis gratia ova interdum admiſcent. Sæpe ſemina melonum adduntur; ut magis eſſet refrigerans, à pane nomen ſumpſiſſe videtur, licet Italica ſit vox. B. Brood-pap/ Water-pap. G. Brodt-bruche. Gall. *Panatelle*, *Panade*. A. Idem.

Panax, & Panaces, eſt planta Paſtinacæ latifoliæ ſpecies, cujus radix benignum præbet nutrimentum, dicitur ἀπὸ τῦ πάντα ἀκεῖν, hoc eſt, à ſanandis omnibus morbis.

Panchymagoga, ſunt medicamenta purgantia; quæ dicuntur vim habere, omnes humores vitiatos è corpore educendi; ſed an tale detur, dubitandum; ex πᾶν omne, χυμὸς ſuccus, humor, & ἄγω duco. B. Een algemein buikzuiverent middel.

Pancoenus, idem quod *Pandemius*.

Pancratium, dictum videtur, à profligandis & vincendis morbis omnibus; ex πᾶν omne, & κρατέω vincio, fortiter teneo.

Pancreas, *Pancration*, *Pancreon*, *Callicreas*, *Callicreon* & *Lactes*, Synonima ſunt. Gr. πάγκρεας. Eſt glandula conglomerata in abdomine, ſub poſteriore ventriculi parte ſita & duodeno inteſtino alligata, uſque ad hepatis & lienis regiones extenſa, cujus munus eſt ſuccum lymphaticum volatilem & inſipidum, leniter ſalſum in eſurientibus animalibus, per proprium ductum ad duodenum, ulterioris chyli ſolutionis, ſubactionis, nec non bilis ſubjugationis & attemperationis gratia, ablegare. Glandula hæc maxima eſt in toto corpore, in hominibus mediocris, in canibus ulnæ magnitudinem non raro excedit; ex πᾶν omne, totum; & κρέας caro, quaſi diceres totum carnoſum. Vide *Callicreas*. B. Alvleis/ buik-klier-bedde/ ſchoon vleis/ de groote klier. G. Das Gekröſsgedruſe/ die Groſe druſe. Gall. *le Pancreas*. A. The Pancreas; all fleſh, vel ſweet-bread.

Pandalea, Neoterici ferè vocant idem quod Electuarium ſolidum, niſi quod *Pandaleon* integrum remanet. Etenim ſaccharum ritè coctum pixidi infunditur, ac ſolideſcere ſinitur: æger fractam partem accipit inſtar eclegmatis: Pandaleon è Rotulis, Morſuliſve non niſi forma differt.

Pandalitium, idem quod *Panaritium*.

Pandemius, ſive morbus communis, eſt morbus ejuſ-

ejuſdem ſpeciei, qui in una regione plures ſimul invadit; ex πᾶς omnis, totus, & δῆμος populus. B. Een Algemeene Ziekte. G. eine Allgemeine Kranckheit/ eine Seuche. Gall. *Maladie Commune*, vel *Pandemique*. A. A Common diſeaſe.

PANDICULATIO, Gr. Σκορδινιασμὸς, Σκορδίνημα, eſt convulſio brachiorum in altum ſublatorum ſub certâ figurâ, ac nonnihil verſus lumbos contractorum, unde etiam ipſi lumbi nonnihil convelluntur, inflexo, & ad latus alterutrum, commoto corpore, imo etiam collo, ut facies quoque ad latus ſpectet, caputque verſus dorſum inclinetur; verum in Pandiculatione convulſio non eſt convulſio diuturna, ſed cum lenta, tum brevis: atqui plus, quam rigor ſolitam corporis figuram efficit, qua de cauſa magis ſpectat ad Opiſthotonon. Imo Pandiculatio ſæpe cum Oſcitatione una incidit; aut oſcitationem excipit Pandiculatio, vel hæc iſtam, & plerumque mutuæ viciſſitudines fiunt inter Oſcitationem, Pandiculationem & Horrorem, Rigoremque ſeſe mutuo excipientes, aut alteram cum altera complicantes: nam Pandiculatio eſt tantum oſcitationis maximus gradus. B. Uitrekking. G. Das Recken und ſtrecken des leibes. Gall. *Extenſion*, *Pandiculation*. A. Stretching.

PANICULA, dici poteſt quidquid ſublonga vel ſubrotunda effigie tumet, ut quæ pendet à picearum ramis. Lanoſam quoque comam in milio, panico, arundine, & qualem in arvis complures herbæ & in paluſtribus junci gerunt, Latini Paniculam dixere.

PANICUM, eſt Milii ſpecies cujus ſpica ex innumeris craſſis, rotundis, albis aut flaveſcentibus ſeminibus in ſpicas minores digeſtis conflatur: à paniculis dici perhibent, Gr. Ἔλυμος ab ἕλος palus, quia locis paludoſis gaudet, vel ab εἰλύω involvo, quia multum ſeminis involvit. B. Panik-koorn. G. Heydelpfentch/ pfenich/ fuchs ſchwants/pfench/ fech welſcher hirs. Gall. *Panis*. A. Panick.

PANICUS, eſt repentinus terror & conſternatio, dicitur à *Deo Pan*, qui minatus terrorem immittit: *Pan* Paſtorum nomen olim fuit.

PANNICULUS ADIPOSUS, eſt congeries multarum cellularum ſub cute immediate poſitarum, membranis tenuiſſimis conſtantium, totum corpus ambientium

ubi

ubi cutis eſt, in quibus ex vaſis ſanguiferis huc decurrentibus deponitur oleum ſanguinis, quod ibi per tempus ſtagnare poteſt, verum a majori ſanguinis motu per ductus ſuos in venas ſanguineas iterum impellitur & circulationem obit: poteſt hæc congeries cellularum in obeſis continere quamplurimum pinguedinis; in macilentis parum. B. 't **Vlies daar 't vet in bewaart wordt / onder de huid en tuſſchen de ſpieren.** Gall. *Pannicule adipeux.*

Panniculus Carnosus, Gr. Ὑμὴν Σαρκώδης, eſt panniculi adipoſi membrana inferior, cellulas ejus determinans, & ſuſtinens, & proprie ad eas pertinens, quæ in plurimis locis ſatis craſſa & muſculoſa, in aliis iterum membranoſa, velamentum toti corpori præbet. Sed in brutis tantum reperitur; in hominibus rariſſime, & ad certa tantum quædam loca. B. **Het Vleezig vlies.** G. **Daß fleiſcherne häutlein.** Gall. *Pannicule charneux.* A. The Fleshy membrane.

Panniculus Nervosus, idem quod *Panniculus Carnoſus.*

Panis Cuculi, vide *Oxus.*

Panis Porcinus, vide *Cyclamen.*

Pannus, oculi morbus eſt, quando vaſa ſanguinea ad angulos oculorum in tunica tendinoſa excurrentia; propter obſtructionem, ſive inflammationem ſanguine turgent. Poſtea creſcente hoc malo, tela, quaſi carnoſa oculum vel ex parte vel in totum in ſuperficie, obducunt, adeo ut oculi à lumine maximè offendantur, & planè rubeant. B. **Een oog-lap.** Gall. *le Panniculus, ou eſpece d'Ongle.*

Pannus, notat *Maculam* vel *Nævum* in cute ſive ex lue gallicâ, ſive ex alio morbo maligno dependentem; eſt macula grandior palmæ interdum magnitudinis, coloris ſubflavi, vel rubicundi, fuſci vel ſubnigri, in facie ſæpius proveniens, & ſexum ſequiorem deformans. B. **Honing-vlekken / Zonne-brand.** G. **Die Honig-flecken / Sonnenbrand.**

Panochiæ, ſunt Bubones, vel tumores in Inguinibus orti ab inflammatione, vel mala Venere &c. glandulas inguinales occupantibus. B. **Klap-ooren.** Vide *Bubo.*

Panus, eſt ſpecies bubonis ſub axillis, faucibus, auribus & inguinibus, in partibus ſc: glanduloſis. Sumitur etiam

etiam pro *Phygetlo*. B. **Klliergezwel onder d'oxelen.** G. Schliergeſchwulſt/ druſen geſchwülſt.

Papaver, Eſt planta, quæ habet caulem ramoſum: folia ſunt oblonga, ampla, dentata, criſpata, albeſcentia, vel ex atro viridia: calix bifolius, valde caducus: flos eſt roſaceus, quatuor plerumque petalis in orbem poſitis conſtans; ex cujus calice bifolio ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, ſeu teſtam ovatam vel oblongam, capitello ornatam, ſub quo in quibuſdam ſpeciebus ſeries ſpiraculorum in circuitu aperitur in fructus cavitatem, variis per longitudinem foliis munitam ſeu lamellis, quibus tanquam placentis adhærent ſemina rotunda ut plurimum & minutiſſima. Gr. Μήκων dicitur à μὴ κονεῖν non miniſtrando, quod ſuis fungi muniis veſcentes non patiatur. *Papaver* dicitur nomen habere à formoſo puere Papavere, in florem ſui nominis verſo, alii derivant à papo lacteo infantum, vel quod ejus ſemen infantum lacti admiſcetur, vel quia ejus folia lac fundant. B. **Heul/ maankop.** G. Magſamen/ möhn. Gall. *Pavot*. A. Poppy.

Papillæ Intestinorum, ſunt protuberantiæ exiguæ, quibus intima inteſtinorum tunica referta eſt, ex ductibus glandularum, finibus nervorum, emiſſariis lymphaticorum & lacteorum contexta Vide. Anat. noſt.

Papilla, eſt prominentia rubra in medio mammarum conſita, cujus pori recipiunt omnes tubulos lactiferos, hic anguſtatos, à glandulis mammariis, prodeuntes. Gr. Θηλή. B. **De Tepel/ ſpeene.** G. Bruſt-wartzlein/ dutten/ Wartlein. Gall. *le Mammelon, le bout de la mammelle*. A. The Nipple of a. breaſt.

Papillare Os, idem quod *Sphenoidês*.

Papillarum proceſſus, ſunt extremitates nervorum olfactoriorum, membranæ mucoſæ viridi ſchneiderianæ numeroſiſſime inſertorum, ſenſationi olfactus inſervientes, & hinc cum extremitatibus ſuis inſtar minimorum villorum eminentes. B. **De Tepelwyſe uytſteekſels van de reuk-zenuwen.** Gall. *les Mammelons des Nerfs de l'Odorat*.

Pappus, tam Græcis quam Latinis lanugo ex floribus & fructibus decidua eſt. Sic etiam lanoſi quidam villi, qui defloreſcentibus aliquot herbis circum ſemen remanent, & poſtmodum in auras evaneſcunt, pappi ſunt, in ſenecione, ſoncho, & pleriſque aliis fit.

Papulæ, idem quod *Puſtulæ*, vide *Exanthemata.* Item ſpecies morbillorum, quæ etiam *Boa Sudamina*, *Fervidæ Eruptiones* & *Rubicundæ Cutis Aſpredines* dicuntur. B. **Rood-jong / rood-hond / rood-jook / rood-honk.** G. **Zittermahl / Hitz blätterlein.** Gall. *Puſtules, Bourgeons.* A. A pimples, whelkes, bliſters.

Papyrus, eſt arundinis ſpecies Niloticæ: à Papyro, Cognomen Papyrii, πάπυρος deductum eſt, à quo Papyriana tribus, eſtque res & vox Ægyptiaca, quia radice utebantur pro ligno ad ignem ſtruendum: dici itaque poſſet à πύω & πῦρ, quod ignis pabulum eſſet. B. **Papier Riet.** Gall. *Papier.* A. The Paper-Reed.

Paracelsistica Medicina, idem quod *Hermetica.*

Paracentesis, ſive punctio, eſt perforatio Thoracis, vel Abdominis, per cannulam cuſpidatam. In thorace fit, quando repletus ſit pure vel aqua, & punctio inſtituitur in latere; intra quintam & ſextam vertebram; in Abdomine vero cum illud Hydrope aſcite intumet, ad latus lineæ albæ abdominis, in muſculis rectis & oblique aſcendentibus: adſint vires robuſtæ, & purgatio præcedat, etiam ſint pulmones, inteſtina, reliquaque viſcera incorrupta, quum umbilicus protuberet, aliam viam ne inveſtigato, ibi vero apertionem moliri neceſſe erit. Pus aquamve ne ſimul educito, ſic enim ægrum jugulares, ſed per partes, ut ſeptenis diebus libram, aut libram unam & ſemiſſem ſecundum ægri vires. Operatione peractâ emplaſtro aſtringente & conglutinante vulnus obturandum. Si meatus & vaſa intus ſint rupta, ex Paracenteſi auxilium quærere, eſſet oleum & operam perdere, unde ſibimet hæc committenda, à παρακεντέω compungo. B. **Buik-opening / buik-ſteking.** G. **Eröffnung des Bauches mitt einen eiſen.** Gall. *Paracentheſe, Ouverture du Ventre.* A. Perforation, of the Belly.

Paracheteusis, idem quod *Derivatio.*

Paracmastica, eſt febris continua decreſcens: item ætas declinans, à παρακμάζω decreſco. B. **Een afgaande Koorts / of afgaande Ouderdom.**

Paracme, vide in *Acme.*

Paracunanche, eſt inflammatio cum febre continua & reſpiratione difficili, in muſculis laryngis exteriori-

tioribus, excitata, ex παρὰ de, κύων canis, & ἄγχω ango. Vide *Angina*.

Paradysi Grana, vide *Cardamomum*.

Paralysis ſive Resolutio, eſt movendi impotentia in his aut illis muſculis, qui dicuntur arbitrio noſtro ſubjecti, quod tamen non admodum ſtrictè intelligendum: nullus adeſt dolor, vel ſenſus in parte, aliquando hic tamen eſt levis cum ſtupore, vel ſpecie punctionis, ſemper ſunt cauſa membra flaccida, ſæpe etiam macilenta; & ad tactum frigidiora, ſubinde etiam ſanguis quoque ablatus eſt, aut vermes quaſi repentes in partibus percipiuntur, oriunda ab omni cauſa, quæ impedit influxum ſpirituum animalium in nervos partibus affectis dicatos, vel quæ prohibet introitum ſanguinis arterioſi in muſculos partes eas moventes. Si in utroque latere fit, *Paraplegia* dicitur, ſi in uno *Hemiplegia*: ſi in hoc aut illo membro particularis appellari ſolet, à παραλύω reſolvo. B. Lammigheid. G. Der ſchlag/ paralyß/ das Gut/ troff. Gall. *Paralyſie*, *Affolure*. A. The Palſey, Lameneſſ.

Paralysis Herba, ſeu Paralytica, dicitur vulgo *Primula Veris*, & *Betonica Alba*; vocatur, quod paralyticis morbis medeatur.

Paramesus, eſt digitus medio proximus, minimoque vicinus, qui *Medicus* & *Annularis* dicitur, ex παρὰ juxta, & μέσον medium. Vide *Digiti*.

Paraphimosis & Periphimosis, eſt penis vitium; cum cutis ita curta eſt, ut glandem adducta, contegere nequeat. Item, cum ea, quæ meatus præter ſanitatem claudebant, remota fuerint. Item uteri anguſtia & contractio, ex παρὰ de, & φιμόω camo obligo.

Paraphrenitis, eſt delirium cum febre continua ex inflammatione diaphragmatis, vel membranarum illud cingentium tum in Thorace, tum in abdomine oriunda, cum dolore intolerabili punctorio ob membranas nervoſas, qui immaniter increſcit in reſpiratione, tuſſi, ſternutatione, unde ægri incidunt in riſum ſardonium, & brevi convulſionibus & furore pereunt, unde eſt morbus Pleuritidi affinis, illa tamen major, ex παρὰ ex, & φρενίτις phrenitis. B. Baſtaard razende koorts.

Paraphrosyne, ſive Delirium, eſt levis quædam imaginationis & judicii alienatio orta ab inflammatione

tione aliquam partem corporis occupante cum febre continua, a quibus in conſenſum trahitur cerebrum, ex παραφρονέω mente ſum alienus. Vide *Delirium.*

PARAPLEGIA, eſt paralyſis quæ omnes corporis partes capiti ſubjectas occupat, ab utriuſque trunci medullæ ſpinalis obſtructione, ex παρὰ de, juxta & πλήττω percutio. B. Lamheid des gantſchen Lichaams. G. Algemeine Slag des ganſen Leibes. Gall. *Paraliſie de tout le Corps.* A. Univerſal Palſy.

PARAPLEXIA, idem quod *Paraplegia.*

PARARHYTHMUS, eſt pulſus alterius indolis quam ætas fert, ex παρὰ præter, & ῥυθμὸς modulus. B. Een Pols die tegen de gemeene regel ſtaat.

PARASTATÆ, idem quod *Epididymis*, è παρίημι juxta ſto.

PARASYNANCHE, eſt inflammatio muſculorum ipſius pharyngis, ſeu faucium cum febre ſæpe continua, ex παρὰ præter, σὺν cum, & ἄγχω ſtangulo, Gr. Υάγχη ſeu *Angina Porcina Aureliano*, ſuibus familiare ſit malum.

PAREGORICA, ſunt medicamenta mitigantia dolorem, tollendo aſperitatem ejus, ut & acrimoniæ lædentis, à παρηγορέω lenio, mitigo. B. Verzagtende dingen. G. Smertzen lindrende artzney. Gall. *Paregoriques*, *Remedes qui calment les douleurs.*

PAREMPTOSIS, eſt caſus, vel coincidentia: exempli gratia: quando è corde conſtricto, in arteriam magnam delabitur cruor, à παρεμπίπτω incido. Vide *Coincidentia.*

PARENCEPHALOS, idem quod *Cerebellum*, ex παρὰ juxta, poſt, & ἐγκέφαλος cerebrum. Gr. Παρεγκεφαλὶς *Herophilo*, Ἔγκρανον *Galeno*, Ἐπίκρανος. *Poll.* Ὀπίσθιος Ἐγκέφαλος. Vide *Cerebellum.*

PARENCHYMATA, ſunt viſcera, quæ elaborant aliquid, quod uſui communi totius corporis inſervit: ſic pulmo & cor conficiunt ex alimentis in primis viſceribus contritis ſanguinem per ſuam actionem & fabricam, & iterum ex ſanguine conficiunt reliquos humores minores; Hepar elaborat bilem, quæ eſt Ciborum intimum reſolvens & miſcens: Pro omnibus viſceribus aliquando paulo latius ſumitur, à παρεγχύω transfundo. B. Ingewanden daar het bloed door vliet. Gall. *Parenchime.* A. Idem.

Pardalianches Aconitum, ſic vocatur quod pantheras necet & pardos; πάρδος eſt pardus, & ἄγχω ſtrangulo.

Paresis, eſt Paralyſeos ſpecies quæ poſt dolorem colicum inducitur, à παρίημι laxo, ſolvo. Vide *Paralyſis.*

Parietale Os, idem quod *Bregma* vel *Sinciput.*

Parietaria, Muralium, Eſt planta, quæ habet caules rotundos, rubicundos, fragiles: folia oblonga, acuta, villoſa, aſpera, veſtibus faciliime adhærentia: flos eſt apetalus, quatuor plerumque ſtaminibus conſtans ex calice quadripartito ſurgentibus, nunc campaniformi, nunc infundibuliformi, modo rotato: piſtillum autem abit in ſemen, ut plurimum oblongum, in capſula, quæ floris calix fuit, reconditum. Gr. Ἑλξίνη & Περδίκιον ſic vocatur à parietibus, & muris, quibus accreſcat, vel juxta proveniat. B. Glas-kruid. G. Tag und nacht/ S. Peters-kraut / Glaß-kraut / Maur-kraut. Gall. *Parietaire.* A. Pellitory of the wall.

Paris Herba, ſeu Uva Lupina, & Uva Versa, eſt Aconiti ſpecies; quæ habet caulem mediocriter craſſum, rotundum, ſolidum, in parte ſuperiori viridem, in inferiori rubicundum: folia ſunt in crucem diſpoſita, oblonga, ampla, venoſa, rugoſa, aliquantulum acuta, nigricantia: calix quadrifolius, radiatim expanſus: flores ſunt tetrapetali, cruciformes, quatuor ſtaminibus donati; flori ſuccedit bacca mollis, globoſa, quatuor tubis inſtructa, in quatuor loculamenta diviſa, coloris obſcuri, odoris ingrati, continens ſemina oblonga, exigua, alba: radix longa, parva, nodoſa, repens: hæc planta creſcit in ſylvis. B. Wolfs-bezie / Dolwortel / Wolfs-wortel / Spinne-kop. G. Wolfsbeer / ein beer / Doll-wurtz. Gall. *Raiſin de Renard.* A. One Berrie & Herbe true love.

Paristhmia, ſive Amygdalæ, ſunt glandulæ duæ, in ore ad faucium initia poſitæ, ex convolutionibus in ſeſe conſtantes, quæ tenui, lataque productione inter ſeſe connectuntur, ſinum habent utrinque unum communem, amplum & ovalem in os apertum; uſus præcipuus eſt, materiam quandam mucoſam, ſive pituitoſam in fauces & os effundere. Vocantur etiam *Ton-*

ſillæ, Ἀντιάδες, Μῆλα & Σπόγγος *Hippocrati*, *Antias*, ex παρὰ juxta, & ἰσθμὸς iſthmus. B. Amandelen. G. Mandeln. Gall. *Amygdales*. A. Almonds.

Paronychia, Eſt planta, quæ habet caules nodoſos, ſe extendentes, & repentes; folia polygoni, ſed minora & breviora: calix eſt pelviformis, ſectus in quinque partes cucullatas: flos quinque ſtaminibus conſtat: ovarium in calicis centro poſitum emittit tubam unam, erectam, fitque cum calice fructus pentagonus uno ſemine fœtus: radix perennis, longa, ſatis craſſa, in multos ramos lignoſos diviſa, alba: hæc planta eſt alba, aut coloris argentei; & creſcit in regionibus calidis circa montes; herbula hæc, ſic fortè dicta, quod malis circa ungues medeatur, ex παρὰ ad, vel, juxta & ὄνυξ unguis, quaſi ad unguem. A. Felon, Whit low, Whit-low graſſ.

Paronychia, Panarium, Panaritium, ſive Reduvia, eſt inflammatio ſubcutanea in apice digiti manus, in perioſteo vel unguis radice hærens, quæ primo vix exterius conſpicitur, dolore nihilominus acerrimo, qui vigilias moleſtas facit, cum ardore & pulſatione: ſed tumore penè nullo in principio, aut rubore manifeſto; tertio autem vel quarto die, cum tumor, tum inflammatio exterius elucent, & ſæpe ad manum vel humerum uſque extenduntur. Originem habet ex quacunque cauſa has partes inflammare, tum ex acri, & corrodente humore, tendines, nervos, perioſteum, imo os ipſum corrodere valente, ex παρὰ juxta, & ὄνυξ unguis. Lat. *Panaritium*. B. Ryd-nagel/ de Ryt/Worm/ziekte zonder naam. G. Finger wurm/Grippeln/das böſe ding/ Nagel-geſchwar. Gall. *Paronichie*, *Panaris*. A. A felon, or whitlow.

Paropiæ, ſunt anguli oculorum minores, tempora verſus ſpectantes, ex παρὰ juxta, & ὄπτομαι video. Vide *Canthus*.

Paroptosis, antiqua quædam aduſtionis ſpecies eſt, quæ in variis morbis uſu veniebat: item ſignificat ſudoris provocationem in balneo ſicco cum prunis ardentibus à παροπτάω aduro. B. Branding/ Drooge ſtoving.

Parotides, ſunt glandulæ duæ poſt aures ſitæ, occupantes foveam inter proceſſum mammillarem, condyloidem & os jugale factam, quæ ab carotidibus externis

nis ſanguinem accipientes, ſalivam in magna copia conficiunt, eam communi ductui infundunt, qui circa tertium dentem molarem ſuperiorem perforando muſculum buccinatorem in os hiat. Item tumores glandulis, poſt aures, contingentes, ex παρὰ pone, juxta, & οὖς auris. B. Oor-klieren / gezwellen achter 't Oor. G. Die Ohrendrüſen / harte Beutzel / Geſchwulſt hinter den Ohren. Gall. *Parotides.* A. A Swelling behinde ones eares.

Paroxysmus, eſt pars periodi morborum, qua intenduntur & exacerbantur: eſtque vel ordinatus, qui certis temporibus intenſionis affligit, ut in febri tertiana, vel inordinatus, qui nullum certum intenſionis tempus obſervat; ſed nunc hoc, nunc illo die redit; nunc citius, nunc tardius infeſtat, ut in febre erratica. Vocatur & *Periodus*, *Acceſſio* Celſo, *Exacerbatio* & *Invaſio*, aliis Παροξυσμὸς, Ἐισβολὴ *Gal.* Λῆψις *Ariſt.* cujus ipſius initium Ἀρχὴ & Ἐπαζήμασία Galeno dicitur, à Παροξυνω exacerbo. B. Aanval / Overval / Verheffinge. G. Entzündung / der Anſtoß / anfall. Gall. *Accès*, *Paroxyſme.* A. Fitte of the diſeaſe.

Pars, eſt corpus toti cohærens, communique vita conjunctum, actionibuſque perficiendis comparatum. Partes dicuntur ſenſibiles, ſpermaticæ, & ſanguineæ: ſimilares & diſſimilares; organicæ vel inorganicæ; principales & miniſtræ; continentes & contentæ &c. Gr. Μέρος & Μοῖρα. B. Een Deel. G. Ein Theil. Gall. *Partie.* A. Part.

Parthenis & Parthenium, eſt planta cujus nomen variis imponitur herbis: ſic appellatur, quod morbis uterinis mulierum, præſertim virginum, medeatur: ſic vocatur Matricaria, & Artemiſia. παρθένος enim virgo eſt, in ſpecie aliquando camomilla fœtida eſt Fuſchio, quod vocat *Amaracum*, *Solis oculum*, *Millefolium*: Thuſcis *Canta* eſt; officinis & Herbariis *Cotyla fœtida* eſt, vide *Cotyla*.

Partus, eſt fœtus maturi in lucem editio, in partu ordinario fœtus membranis ruptis, caput antrorſum vertit, eoque verſus uteri collum inclinato, egreſſum conatur, ſolito more fœtus menſe nono excluditur, partus non fit abſque motu convulſivo muſculorum abdominis, dorſi, Diaphragmatis & aliarum partium: imo etiam non

ſine dolore, anxietate & moleſtia, mereturque ſane morbis accenſeri convulſivis. Gr. Τόκος, Τέξις, Κύημα. B. De Baring. Sumitur & pro ipſo fœtu. B. De Dzugt. G. Geberung / Geburt / Frucht. Gall. *le Fruit.* A. Delivreance. G. Kinds-noth / in Kinder nöthen arbeiten. Gall. *l'Accouchement, Travail, Delivrance.* A. Child Bearing.

Partus Cæsareus, eſt, quando infantes in difficili partu, ex abdomine & utero exſcinduntur, vivente vel mortuâ matre. *Scipionem Africanum* primo ex utero ſectum teſtatur antiquitas, adhuc ſuperſtite matre; idem de *Manlio* aliiſque creditur, unde omnes Romani Cæſares nomen accepiſſe vulgo creduntur, quia ex eadem familia erant.

Qui Cæſaris nomen ſit ſortitus,
E Matris Cæſum fuiſſe utero.

B. De Keizerlyke Sneede. G. Der Keiſerliche Schnit. Gall. *Section ou Operation Ceſarienne.* A. The Imperial cutting.

Partus Difficilis, idem quod *Dyſtocia.*

Parviviscerulus, Gr. Σπλαγχνός, eſt, qui parva viſcera habet, & nonnunquam prava. B. Klein van Ingewanden.

Parulis, eſt inflammatio, putredo, aut excreſcentia, juxta gingivas, ex παρὰ juxta, & οὖλον gingiva.

Pasma, idem quod *Diapaſma.*

Passa, & Passula Uva, eſt uva ſicca ſolem paſſa.

Passerina, eſt Alſinis ſpecies, ſic dicta, quia paſſeres hac herba gaudent.

Passio, idem quod *Pathema.*

Passio Bovina, vide *Phthiriaſis.*

Pasta Regia, idem *Martius panis.*

Pastillum, eſt pomum odoriferum, fit ex odoratis pulveribus, qui cera, ſtyrace liquida, Balſamo indico, Tragacantho cum tantulo terebinthinæ excipiuntur, & in globum formantur: uſus eſt ut gratus odor concilietur, ſumitur aliquando pro trochiſco. B. Een Ruikbal. G. Ruch Kuglein. Gall. *Paſtille.* A. Pomander Balles.

Pastinaca, Eſt planta, quæ habet caulem craſſum, firmum, ſtriatum, vacuum, ramoſum: folia ampla, vil-

villoſa, in margine dentata, pinnata, ex aliis ſat craſſis, & coſta magna ſuſtentata compoſita, ſaporis grati & aromatici; flos eſt luteus, roſaceus: radices ſunt craſſæ, carnoſæ, longæ, eſculentæ, exterius flavo-fuſcæ, vel dilutius flaveſcentes, intus albicantes: ſemina ſunt parva, ovata, margine donata, per maturitatem ſacculum deponentia: ejus nomen à paſcendo dictum videtur; alit enim corpus & Venerem excitat, vel quod ſpontè in agris naſcatur, eaque plebs ſæpiſſimè depaſcatur: vel quod paſtinum habeat, & ibidem referat radix (paſtinum eſt ferramentum bifurcum, quo ſemina panguntur, & paſtinaca vulgaris tale ferramentum unica furca refert: ſic & piſcis paſtinaca, à tela paſtino ſimili nomen accepit) certè poſtulat ratio ut paſtinaca eodem modo dicatur. Gr. Σταφυλῖνος. B. Paſtinaken / Pinſternakelen / witte wortelen. G. Paſtenach / Weiſſe Ruben. Gall. *Panais*, *Paſtenade*. A. Parſneps.

Patella, idem quod *Mola*, *Genu*.

Pathema, eſt omnis paſſio, morbus, ſeu affectus præter ordinem, quo corpus noſtrum laborat; Gr. πάθος & πάθημα, παθήματα τῆς ψυχῆς, ſunt animi affectus, à πάσχω patior. B. Lydinge / beweginge des gemoeds. G. Bewegung des gemüts. Gall. *Affection*, *Diſpoſition*, *Paſſion*. Ita quoque A.

Patheticus, eſt nervus quarti paris intra cranium: quarto pari apud *Williſium*, & octavo apud *Fallopium* acenſetur, hic cranio egreſſus per foramen tertium magnum oblongum, videtur totus impendi in muſculum Trochlearem oculi, à πάσχω patior. B. De lydende zenuw. G. Die leidende ſpannader. Gall. *le Nerf Pathetique*. A. The pathetick nerf.

Pathognomonicum, eſt ſignum proprium inſeparabile, quod ſoli & omni convenit, ejuſque eſſentiam indicat, quod etiam à principio ad finem durat: ut in pleuritide vera, ſemper adeſt febris continua, reſpiratio moleſta, lateris dolor punctorius & tuſſis, ex πάθος affectus, & γινώσκω cognoſco. B. Een eigen Teiken. Gall. *Signe Pathognomonique*.

Pathologia, eſt pars Medicinæ, docens morbos corporis noſtri, morborum differentias, eorumque cauſas unde oriantur, & effecta quæ in corpore præſtent,

ex πάθος affectus, & λέγω dico, narro. B. Verhaal der ongezondheid.

Pathos, idem quod *Pathema.*

Patientia, eſt corrupta vox ex Lapathum; ſi enim auferatur *La*, manet Pathum, ut patientiæ nomen reſultare videatur.

Patientiæ Musculus, idem quod *Levator Scapulæ.*

Pechiagra, eſt arthritis circa articulationem cubiti, ex πῆχυς cubitus & ἀγρεύω capio. Vide *Arthritis.*

Pecten Veneris, Acula, Gr. Σκάνδιξ, eſt ſpecies Chærefolii ſylveſtris: dicitur quod ejus ſeminum thecæ vel pecten referant, vel ſi ſinguli dentes ſumantur, acui ſimiles ſint. B. Naalde kervel. G Wilde Mooren. A. Pinkenelde, ſtorkes-bill, wild chervil.

Pectinæus muſculus vide *Lividus.*

Pectinis Os, idem quod *Os Pubis.*

Pectoralia, ſeu Bechica, ſunt medicamenta, quæ agunt vel attenuando, vel incraſſando & leniendo, ut ea quæ pulmonibus hærent & tuſſim excitant, ad expectorandum apta reddantur. Gr. Βηχικά. B. Borſtmiddelen. Gall. *Remedes pectoraux.*

Pectoralis Musculus, duo ſic vocati ſunt muſculi, alter eſt *Pectoralis major*, alter eſt *Pectoralis minor. Major* oritur a facie exteriore omnium coſtarum verarum & claviculæ, & inſeritur ad latitudinem quatuor digitorum infra caput oſſis humeri ſpinæ exteriori ejuſdem, hujus muſculi tendo duplicatur, & quaſi intorquetur ut in tam parvo loco tot fibræ tendinoſæ implantari poſſint, aliquæ etiam ejus fibræ carnoſæ confunduntur cum deltoide, functio hujus muſculi eſt Humerum ad pectus adducere. *Minor* oritur à facie externa 2. 3. 4. 5. coſtæ dentatis productionibus circum circa ubi coſtæ cartilaginibus ſterni junguntur, & inſeritur proceſſui coracoideo ſcapulæ, hinc anteriorem & ſuperiorem ſcapulæ partem verſus inferiora & anteriora flectit. B. De Borſtſpier. G. Der Bruſt-mauß. Gall. *Muſcle Pectoral.* A. The Muſcle of the Breaſt.

Pectoris Os, vide *Sternum.*

Pectus, Gr. Στῆθος, Θώραξ, eſt pars thoracis anterior, quæ ſub juguli clavicula eſt uſque ad diaphragmatis re-

regionem extenſa, cujus poſterior pars *Dorſum* appellatur. B. De Borſt. G. Die Bruſt. Gall. *la Poitrine.* A. Breaſt.

Pedamenta, ſunt, quibus ſtat recta vinea, hoc eſt, quibus veluti pedibus nititur. Nominantur quoque *Pedamina.*

Pedicularia, & Pedicularis, dicitur Staphis agria, ſic dicitur, quod pediculos necet.

Pedicularis, Eſt planta, quæ habet folia criſpata inſtar criſtæ galli & crenata; caules anguloſos, debiles, excavatos, partim repentes, partim rectos: flores ſunt monopetali, perſonati, bilabiati, labio ſuperiori galeato, in inferiori trifido, coloris purpurei, aut rubicundi, aut albi; poſt florem ſequitur capſula compreſſa, acuta, fere ovalis, inter duo folia latens, & diſſiliens in duas partes, plurimis ſeminibus compreſſis & nigricantibus & figuram renum referentibus fætas; radix eſt digiti minimi craſſitie, aſpera, alba, in multas craſſas fibras diviſa, ſaporis amari: hæc planta creſcit in pratis & in locis humidis. Gall. *Pediculaire des prez.* ab effectu nomen habet, ſi enim à pecoribus, ut fertur, inter cætera pabula devorata fuerit, pediculorum ingentem copiam procreat. Gr. Ἀλεκτορόλοφος ceu criſta galli cenſetur, cui folia ſimilia gallinaceæ criſtæ ſunt, imo ob florum congeriem, multiplicis & denſæ gallinacei criſtæ modo faſtigiatam, ſic poſteriores dici putant: aliqui *Fiſtulariam* nominant quod ad fiſtulas & ſinuoſa ulcera utilis eſſe credatur. Vide *Alectorolophos.*

Pedicularis Morbus, idem quod *Phthiriaſis.*

Pediculus, idem eſt quod *Petiolus*, quo nempe folium, fructus aut flos dependet. B. De Steel. Gall. *la Queuë.*

Pediculus, eſt inſectum homini præſertim infeſtum. B. Den Luys. G. Lauß. Gall. *un Pous.* A. The Louſe.

Pediculus Elephantis, eſt *Anacardus*, ſic ob magnitudinem, & fortaſſe ob analogiam ita appellatur.

Pediluvium, eſt balnei ſpecies, lavandis pedibus utilis, uti ipſo vocis ſono liquet. B. Een Voet-bad. G. Ein Fuß-bad. Gall. *Bain pour les pieds.* A. A Foot-bath.

Pedium, idem quod *Planta pedis.*

Pedra de Cobra, eſt lapis ovalis figuræ, ex uno latere planus, ex altero gibboſus, coloris fuſci & ſplenden-

dentis, poris aliquot interſperſus, reperiundus in ſerpente indico coronato, diademate ſeu conſpicillo inſignito, cujus virtus eſt alexicaca cum applicatur ſerpentum morſibus. ita dictus lapis, vocabulo a Luſitanis impoſito, adverſus viperarum morſus præſtat auxilium, externe applicatus. In ſerpente, dicit Cl. *Kæmpferus*, quod vulgo credunt, non invenitur, ſed arte ſecreta fabricatur a Brahmenis. Pro dextro & felici uſu, oportet adeſſe geminos, ut cum primus veneno ſaturatus vulnuſculo decidit, alter ſurrogari illico in locum poſſit; hinc geminos habere debent indigenæ, quos cum goſſypio capſulæ incluſos probe aſſervant: loquitur idem laudatus Autor de alia ophitide, quam poſſidebat, inſtar ſilicis duriſſima, ponderoſaque, uncialis longitudinis, figuræ quodammodo tornatilis, & quaſi ex annulis compactæ; quales inveniri in capitibus maximorum ſerpentum credulus perſuadetur vulgus: ille vero Autor apophyſin alius petræ, vel in ipſa petra molliori genitam judicat, velut lapides bufonius, aëtites, lyncius, oculus catti, gloſſo-petra, & ſi quos alios vulgi error tranſcribit ex animalibus. Fidem ipſi fecit collis petroſus, quem bidui itinere ab Iſphahano urbe offendit, cujus ſabulum ex petra diſſolutum, innumeros exhibebat variæ figuræ bufonios & judaicos, quibus vel plauſtrum impleviſcet. Quo ipſo fertur, ut iſtis lapidibus nihil efficaciæ ineſſe credat, niſi quam actuali frigiditate ſua, vel abſorbendo præſtant.

PEDRA DE PORCO, eſt lapis quadrupedis Hiſtricis dicti, conſtans ex tomento, fibrillis, & materia friabili, ſubruffa, amaricante, & deforis quibuſdam in partibus, cetaceis, & ſubnigris quaſi unguibus coopertus, ſubſtantiæ ſolubilis facile, ad linguæ attactum ſumme & illico amaricans, ejus vis ſudorifera eſt inſignis. dicitur etiam lapis Hyſtricinus: juxta Doctiſſ. *Kæmpferum*, coagulum eſt bilioſum, rotundum, ſatis compactum, ut plurimum nucis myriſticæ vel juglandis magnitudine, leve, coloris rufi, ſubſtantiæ quodammodo unguinoſæ, ſaporis ſubtiliſſime amareſcentis. Reperitur in veſicula biliaria hyſtricum terræ Malaicæ. Hoc coagulum bovino longe ſui pretio ac virtutibus antecellere dicit, pro ut Bezoar Orientalis occidentali dicto vel aurum cupro præſtat. Rarius generari accidit, quod ipſum inprimis, præter eximias

mias & præſentiſſimas facultates, pretium ejus extollit, ut in ditiorum duntaxat & principum nigritarum manibus verſetur, qui illud ſphæris aureis argenteiſve armari curant, adnexâ ex eodem metallo catenula, cujus adminiculo tractari valeat: Uſus ejus eſt, ut ſuſpendatur per horas aliquot, vel una alteraque vice agitetur in hauſtu aquæ communis, quam, vix grani pondere imminutus, amarore imbuit: hauſtus, ita præparatus, habetur ſumme cordialis & alexipharmacus, tum in ictero, febribus putridis, malignisque, & in quibuſcunque viſcerum obſtructionibus medicamentum efficaciſſimum; addamus & mirabiliſſimum qui tot & tam oppoſitos effectus valet producere inprimis ſi illi major, quam fides medica adhibeatur.

PEGANUM, vide *Ruta.*

PELECANATIO CHYMICA, idem quod *Circulatio Chymica.*

PELADA, ſic vocatur ſpecies capillorum defluvii, præſertim ex morbo gallico oriundi.

PELICANUS, eſt inſtrumentum Chirurgicum, dentibus evellendis deſtinatum; forfex eſt roſtro incurvato, dentibuſque intus, melioris apprehenſionis gratiâ, munito. Item Inſtrumentum eſt Chymicum circulatorium dictum à figurâ pelicani roſtro pectus ſuum fodientis nuncupatum, amplo ventre ſenſim in anguſtius collum vergente, quod retortum & recurvum os rurſum in ventrem immittit. Hoc vas in fundo canalem, per quem liquor infunditur, habet, qui, liquore infuſo, hermetico ſigillo occluditur, & calori admovetur. B. **Een Pellicaan.** G. ein Pellican. Gall. *Pellican.* A. Idem.

PELICANATIO, vide *Pelecanatio.*

PELIDNUS, eſt color faciei plumbeus & lividus, Melancholicis frequens, à πέλος niger, fuſcus. B. **Lootverwige Coleur.**

PELLICULA, idem quod *Membrana* vel *Tunica.*

PELLIS, cutis eſt brutorum, pilis aut lana necdum orbata, alias ſi præparationem ſubiiſſet corium appellaretur. B. **De Huid / Vel.** G. Die Haut / Fell. Gall. *la Peau.* A. The SPin, Hide.

PELTALIS CARTILAGO, idem quod *Enſiformis Cartilago.*

PEL-

Pelvis, eſt locus ille in ventre imo, quo veſica & uterus continetur, & circumſcribitur oſſibus ilium, coxendicis, pubis, & oſſe ſacro; in mulieribus hæc oſſa magis a ſe invicem diſtant, & tenuiora ſunt quam in viris; præſertim oſſa pubis, ut ſic cavitatem pelvis, & angulum inter oſſa pubis & Iſchii, majorem efficiant, pro fætus commodiori geſtatione, faciliorique in partu excluſione. B. Het Bekken. G. Das Becken. Gall. *le Baſſin*. A. A Baſen.

Pelvis Aurium, vide *Cochlea*.

Pelvis Cerebri, vide *Choana*.

Pelvis Renum, eſt receptaculum membranaceum in utroque rene, quod urinam ex duodecim papillis recipit, & in ureteres effundit. B. Het Nierbekken. G. Das Nierenbecken. Gall. *Baſſin des reins*. A. Baſen of the Kidney.

Pemphingodes Febris, eſt, quæ ob caloris intenſionem puſtulas & bullulas, producit: aliis placet febrem eſſe ventoſam & flatuoſam, ſeu *Ampulloſam*, ex πέμφις flatus, bulla, puſtula, & εἶδος forma.

Pemptæos, Quintana dicitur febris intermittens, quinto quoque die recrudeſcens. Sed an detur, in praxi mea necdum obſervare licuit, à πέμπτη quinta. B. De vyfdendaagſe Koorts.

Penicillus, eſt inſtrumentum Chirurgicum ex pilis aut linteo carpto accommodatum, eluendiſque ulceribus aliiſque medelis deſtinatum. Gr. Κερκίσκος. B. Een Quaſtjen. G. ein Pinſel. Gall. *Broſſe*, *Pinceau*. A. A Pencil.

Penicilla, idem quod *Turundula*.

Penidium, eſt ſacchari clarificati, & depurati ſpecies, quæ in bacillos arte redigitur. B. Penyn-ſuiker. G. Peny-ſucker. Gall. *Penide ou Eſpenide*.

Penis, *Muto*, *Bolis*, *Colis*, *Veretrum* Suetonio: *Faſcinus Virilis* Arnobio, *Caulis* Lucillo, *Nervus* Juvenali, *Tentum* Catullo, *Verbus*, *Virile*: *Virile membrum* Cic. *Scapus* Virgil. *Membrum genitale*, *Cercolipa* Catull: & *Sicula*, à Sica. *Mentula*, *Virga*, *Priapus*; *Haſta*, *cauda ſalax*, Σάθη, Πέος, Ἀναγκαῖον Artemidoro, Σάωιον Cratino, Ταῦρος Suid. Δέμας Plat. in comm. Ἔμβολον, Βάλανος, Ariſtoph. Ἐρέβινθος, θύρα Eupolidi, Μύκης, Σῖνος, Στῆμα, Τύλος, Κάπρος, Αἰδὼς Hom. Καλὴ Ariſtoph. Φλέψ Γο-

Γονίμη Epigr. quaſi genitalis vena. Ῥοδωνιά, Ψωλή, Κοάνη in oraculo quodam. Ποσθή Xenoph. Κελή, Νεῦρον, Τετράβολον, Ψοά, Κορκώτης, Ἀνδρεία Artem. eſt membrum virile, quod conſtat ex duobus corporibus nervoſis, urethra, glande, cute, præputio &c. B. De Mannelyke Roede. G. Das Manliche Glied. Gall. *Verge, le Membre Viril.* A. A Mans yard.

Penis Cerebri, idem quod *Conarium* ſeu *Glandula Pinealis.*

Penis Muliebris, idem quod *Clitoris.*

Pensilis Verruca, vide in *Verruca.*

Pentacula, ſeu Periapta, ſunt ſigna, ſigilla & delineamenta admirandis & incognitis aliquando literis & characteribus implicata, quæ collo appenſa creduntur à malignis ſpiritibus. & quovis faſcino præſervare. Idem quod *Periamma.*

Pentadactylon, vide *Palma Chriſti*, ex πέντε quinque, & δάκτυλος digitus.

Pentamyron, eſt unguentum ex quinque ingredientibus compoſitum: conſtat enim ex ſtyrace, maſtiche, opobalſamo, cera & unguento nardino, ex πέντε quinque, & μύρον unguentum.

Pentapharmacum, non tantum eſt medicamentum ex quinque conſtans medicamentis, verum etiam ex quinque alimentis, ex πέντε quinque, & φάρμακον Remedium.

Pentaphyllum, eſt *Quinque Folium*, quia quinque folia habet, unico inſiſtentia petiolo, ex πέντε quinque, & φύλλον folium. B. Vyf-vinger-kruid. G. Funff-finger-kraut/ Funff-blad. Gall. *Quinte feuille.* A. Cink-foyl, five finger graſſ, five leaved graſſ.

Pentapleurum, eſt *Plantago* minor, *quinque nervia* dicta, eo quod ejus folia coſtis quinque tanquam nervis diſtincta ſunt, ex πέντε quinque & πλευραὶ coſtæ. Vide *Plantago.*

Pentatheton, eſt emplaſtrum ad colliſa, vibices flagellorum & cutim excoriatam deſtinatum, ex πέντε quinque, & τίθημι pono, quaſi diceres ex quinque rebus compoſitum.

Pepansis, eſt vitiati, corruptique humoris in convenientiorem ſanitatis ſtatum deductio, à πεπαίνω excoquo.

Pe-

Pepasmus, Vide *Coctio.*

Pepasticum, eſt medicamentum mitigans, & cruda concoquens, à πεπαίνω excoquo. Gall. *Digeſtif.*

Peplion, Peplis & Peplus, eſt Eſulæ ſpecies: ſic nominatur, quod ramulorum ambitu, & quaſi rotundo amictu velum efformet ac tellurem operiat: peplus enim ſive peplum, ſindon eſt, ſive veſtis prætenuis, propriè mulierum, vel nomen πέπλυ accepit, ob purpuream foliorum ſuperficiem ſive xerampelinam, quæ huic in vinetis naſcenti, & peplidi in maritimis ſabuletis degenti, ut plurimum ineſt. Interdum ob colorem flammeum *Flammeolam* vocant. B. Duivels-melk. G. Teufelß-milch. Gall. *Reveille matin des Vignes.* A. Devils-milk, Petty Spurge.

Pepo, Eſt planta, quæ habet caules ſarmentoſos, craſſos, repentes, in longum & latum ſe extendentes, cum capreolis vicinis plantis vel lignis adhærentes: folia ſunt ampla, magna, inciſa, dura, aſpera, dentata, coloris viridis, ſubfuſci, ſplendentia, caulibus longis, duris, aut ſpinoſis adhærentia: flores ſunt monopetali, campaniformes, lanuginoſi, aliquantulum odorantes: flori ſuccedit fructus oblongus vel rotundus, carnoſus, corticem durum, & quaſi lignoſum habens, trifariam diviſus, fætus ſeminibus planis, oblongis, annulo quodam cinctis, quæ habent ſub cortice amygdalam albam dulcem, & gratam: hæc planta in hortis colitur. Gr. Πέπων, à πέπτω coquo, vel à πεπαίνεσθαι matureſcere, eſt Melonum ſpecies, quæ mitis eſt & tenera, ac maturitate nactâ, facile flacceſcit. B. Pompoen/ Pepoen. G. Plutzeß/ Pfeben. Gall. *Citrouille, Pepon.* A. Pompion Gourde.

Pepsis, eſt coctio, ſive actio ventriculi, Inteſtinorum, ſalivæ, liquoris gaſtrici, pancreatici, & bilis in cibos aſſumtos, qua acquirere incipiunt naturam a ſua priori diverſam, & ſimilem ac corporis in quo continentur, & attenuantur, ſubiguntur, miſcentur, ut cum modo dictis liquoribus in bonum chylum redacti per lactea vaſa tranſire poſſint à πέπτω coquo. Vide *Coctio* & *Fermentatio.*

Peracutissimus Morbus, vide *Acutus Morbus.*

Peracutus, vide *Acutus.*

Percipiolum, eſt Medicamentum ad Morbum com-

comprobatum. B. Een geprobeert middel. G. ein Probiert Artzney. Gall. *Remede éprouvé, experimenté.*

Percolatio, eſt, quando liquor turbidus per pannum linteum, chartam, pannum laneum &c. transmittitur, ut mundior reddatur. B. Een doorzyging / doorkleinſing. G. Das durchſeiben. Gall. *l'Action de faire couler une liqueur, pour la rendre plus claire.* A. Straining.

Perdicium, eſt planta, ſic dicta, quod perdices ſe ad id volutent, terramque ſuffodiant. Vide *Helxine.*

Pereterion, eſt Modiolus vel Terebellum rectum & acutum, à περάω transfodio. B. Een Boortuig. G. ein Trevan / Böhrlein. Gall. *Trepan.* A. Borer.

Perfecta Crisis, vide *Criſis.*

Perfoliata, Eſt planta, quæ caulem habet tenuem, firmum, ſtriatum, nodoſum, ramoſum, ſaporis aliquantulum aromatici: folia ſimplicia, alternatim diſpoſita, ovalia, vel fere circularia, dilute virentia, ſapore oleraceo ſed fervidiore: flores in ſummitate ramorum naſcuntur parvi, in umbellas flavas diſpoſiti, ſingula ex quinque foliis componitur, in orbem poſitis: radix ut minimi digiti craſſa, ſimplex, lignoſa, alba: ſemina longa, ſtriata nigricantia. dicitur, quia folia circa caulem ſeſe ita comprehendunt, ac ſi eſſent mutuo coalita, ut vaccariæ, braſſicæ &c. ſpecies quædam. B. Deur-waſch / Deur-blad. G. Durch-wachß / Bruch-wurtz. Gall. *Perce-feuille.* A. Thorow-wape, Thorow-Teaſel.

Perforans Musculus, perforato muſculo ſubſternitur *Perforans*, qui ſuperiori cubiti, radiique parti adnatus, tendine quadripartito priorem perforans, in tertium uſque excurrit articulum. Unde hos duos muſculos, ex pluribus ſuorum generum ſimplicibus conſtitutos eſſe cenſendum eſt. Vaginis includuntur, præter quæ ex carpi armilla erumpit, membranaceo cartilagineis, unumquodque circa internodium ſemicirculari obductis ligamentulo. Emittunt præterea vaginæ hæ varias emiſſiones atque vincula, & digitos cum perforatore flectunt. Ita ut manus, ſic & pes ſuum perforantem obtinuit. Supernæ tibiæ, ut & tibiæ ex parte oſſis extremitati poſterius alligatus in quatuor inferius diſſectus tendines, tertiis affigitur digitorum oſſiculorum integumentis, perforát hic ut prior tendines muſculi perforati. B. De door-

borende Spier. G. Der durchbohrende Mauß. Gall. *Muſcle Perforant communement le Profond.* A. The perforating Muſcle.

PERFORATA, eſt Hyperici ſpecies, cujus folia plurimis punctis videntur pertuſa. Gall. *Mille-pertuis.*

PERFORATUS MUSCULUS, prior Muſculorum digitis adhærens, *Perforatus* dicitur, interno humeri oſſis tuberculo alligatus; circa carpum tendines diſpergit robuſtos quatuor, qui prope finem rima quadam perforanti muſculo tranſitum præbente finditur, tandemque digitorum internodio ſecundo affiguntur, & cum perforante digitos flectit. In pede in planta ſitus eſt, ſuperius calcis oſſi adnatus; quatuor adhæret articulationibus ſecundis. Sic & *Coracoideus* etiam *Perforatus* dicitur. B. De doorgeboorde ſpier. G. Der durchgebohrte mauß. Gall. *Muſcle Perforé communent le ſublime.* A. The perforated muſcle.

PERIAMMA, *Periapton*, *Amuletum*, *Xenechton*, medicamentum eſt quod de collo ſuſpenſum morbum arcere creditur, ac præcipuè peſtem, ex περιάπτω circumverto. B. Een halsdracht. G. Das man anhengt an halß oder arm. Gall. *un Amulet.* A. An amulet.

PERIANTHIUM, ſive Calix, id eſt, circumvolutum flori integumentum, quod partim pro baſi & fulcimento, partim pro tegmine erupturis deinceps petalis & ſtaminibus inſervit, pro quorum vario exortu variæ magnitudinis & figuræ deprehenditur, eſtque vel Μονόφυλλον ut in Quinquefolio, Fragaria, Caryophyllata, Filipendula, & ſimilibus; vel Διφυλλὸν ut in Papavere, vel Τρίφυλλον, ut in Chelidonio minore, vel Τετράφυλλον, ut in Burſa Paſtoris non raro obſervatur, vel πέντεφυλλον & Εξαφύλλον, ut in Ranunculo: imo quandoque in ſecedim & ultra ſolvitur folia, quæ iterum in ſummitatibus vel levioribus vel profundioribus gaudent ſegmentis, & copioſis interdum pilis, fungis & ſpinis operiuntur, ut in Rubis, Roſis, & ſimilibus apparet, angulare enim calicis foliolum tenui capillitio obductum laterales profert appendices, quarum extremitates rubicundis fungis liquidum quoddam fundentibus terminantur.

PERIAPTUM, vide *Periamma.*

PERICARDIUM, *Involucrum*, *Capſula*, *Burſa*, *Scrotum*

dium ſeu *Sacculus Membraneus Cordis*, eſt involucrum membranaceum, quo totum cor inveſtitur, & in quo libere hæret, quod ex glandulis vel ipſi, vel cordis baſi inſidentibus accipit perpetuo humidum aliquod tenuiſſimum, pingue, exhalans ſponte, quodque perpetuo iterum abſorbetur, & inſervit humectando & flexiles tenendo fibras Cordis, duplici conſtat membrana, quarum exterior communis cum mediaſtino, interior propria, lubrica eſt, cum tunicis majorum vaſorum continua. ex περὶ circum, & καρδία cor. B. **Herte zakje / herte beurſje.** G. Hertz-bändel / Hertz-häußlein / vel Täſchlein. Gall. *Pericarde, l'Envelope du Cœur.* A. The purſe of the Heart.

Pericarpium, illud eſt, quod ſemen vel fructum ambit, in quibuſdam edule eſt, ut in pomis, pyris, in aliis non, ut in nucibus, caſtaneis, &c. dicitur & *Folliculus*, & *Siliqua*. B. **Peele / Peule.** G. Die Hülſen / darinnen der Samen ſteckt. Gall. *la Gouſe ou l'Enveloppe.* A. The Huske of ſeed.

Pericholus, eſt præter modum bilioſus, ex περὶ valde, & χολὴ bilis.

Periclymenum, eſt *Caprifolium*, cujus nomine & alii frutices ſcandentes, & circumvolventes vocantur, à περικλύζω circumvolvo: nam circumvolvendo ad ſe vicinas arbores aut frutices vocatur. Vide *Caprifolium*.

Pericranium, eſt membrana, perioſteo cranii ſuper inducta, ab aliis ipſum perioſtium cranii dicitur pericranium ex περὶ circum, & κρανίον caput. B. **Het Pan-vlies.** G. Das Hirnhäutlein. Gall. *Pericrane.* A. The carnous membrane of the Skull of the head; or the Hairy-ſcalp.

Perinæum, ſeu Interfemineum, eſt ſutura illa ligamentoſa inter anum & Scrotum, quam *Ariſtophanes* Κοχώνην videtur dixiſſe, & πῶγωνιον. *Archippus* Προχώνην locum ſub pudendo, inter femora & nates medium, uti cum *Polluce* ſentit *Ariſtoph. Scholiaſt.* B. **De Bil-naad / Naad-ſleuf.** G. Der Ars-nath. Gall. *Perinée, Rhaphé, Periné.* A. The Buttocksſuture.

Perinyctides, ſunt papulæ, puſtulæ & tubercula papulis ſimilia.

Periodus Morborum, eſt tempus in morbis intermittentibus ex intenſione & intermiſſione conſtans, ex περὶ circum, & ὁδεύω iter facio.

Periodus Sanguinis, ſeu Circulatio, & Cyclophoria, eſt continua ſanguinis per totum corpus circumgyratio. Hæc eſt duplex, vel eſt in *Adulto*, vel in *Fœtu:* in *Adulto*, ſanguis omnis in venam cavam redux influit in ſinum venoſum ante dextram auriculam, inde impellitur in auriculam dextram cordis, hinc in cordis ventriculum dextrum, ex quo vi magna impellitur in arteriam pulmonalem, cum qua minima omnia loca pulmonis perfluit, & intrat venas pulmonales quæ ante auriculam ſiniſtram in unum ſaccum quoque deſinunt, ex hoc ſacco pellitur in auriculam ſiniſtram, inde in ventriculum cordis ſiniſtrum, ex hoc iterum in arteriam magnam, quæ cum diſpergatur ad omnia corporis viſcera & loca, nullo excepto, ſanguinem quoque ad omnes parter circumvehit; deſinit autem vel immediate quævis arteria in venam, vel mediante cellula (ut in pene Virili &c.) hinc ſanguis ex Arteriolarum finibus infunditur initiis Venarum, quæ omnes confluunt in venam cavam ſuperiorem, inferiorem, & azygon, quæ conjunguntur in ſinum venoſum ante auriculam dextram, ſoletque hoc circuitu ſanguis continuo ferri: Verum in *Fœtu* magna intercedit differentia ob placentæ Uterinæ vaſa, canalem venoſum in Hepate, canalem arterioſum ex Arteria pulmonali in Aortam hiante, & foramen ovale, quæ cuncta percolantur in fætu; & in adulto concreverunt; hanc circulationis differentiam vide in Anatomicis, ex περὶ circum & ὁδεύω iter facio. B. **De Omloop des Bloeds.** G. **Umbgang des Bluts.** Gall. *Circulation du Sang.* A. Circulation of the blood.

Periosteum, eſt membrana tenuis, oſſa, paucis exceptis, immediatè inveſtiens, ex περὶ circum, & ὀστέον os. B. **Het Been-vlies.** G. **Das Häutlein der Beinen.** Gall. *Perioſte*, *Membrane des Os.* A. A Nervous membrane covering the bones.

Peripheria, eſt corporis vel alicujus viſceris ambitus aut circumferentia, à περιφέρω circumfero. B. **De Omtrek.** G. **ein Umbkreiß.** Gall. *Circonference.* A. The roundnes of any body.

Periploca, ſive Apocymum, Eſt planta, quæ habet caules longos, lignoſos, flexiles, nodoſos, rubicundos, repentes, ſcandentes, & arbores vicinas am-

plecten-

plectentes: folia ſibi invicem oppoſita, ampla, oblonga, venoſa, acuta: flores ſunt rotati, monopetali, quinquifidi, villoſi, tamen ſine lanugine: radix eſt fibroſa, repens: reliqua ut in Apocyno ſcandente; hæc planta ſuccum lacteum in magna copia dat, & creſcit in ſylvis: eſt Convolvuli ſpecies ſic vocatur quia circumvolvit & implicat cæteras herbas, à περὶ circum, & πλέκω plico, necto, texo. A. Dogs-bane.

Periphimosis, vide *Phimoſis*.

Peripneumonia, eſt vaſorum arterioſorum pulmonalium, tum arteriæ pulmonalis, tum bronchialis inflammatio, cum febri acuta, reſpirandi difficultate, tuſſi, & dolore gravativo, rubore omnium partium faciei, pulſu exili, molli & omni modo inæquali, & maxima anxietate conjuncta: diſtinguitur ab autoribus in *Veram* & *Notham*. *Vera* oritur ex ſanguine phlogiſtico, *Notha* ex ſanguine pituitoſo: ex περὶ circum, & πνεύμων pulmo, à πνέω ſpiro. B. **Een onſtekinge der longe / longe-zucht.** G. Lungenſucht / entzündung der lungen. Gall. *Inflammation des Poulmons*, *Peripneumonie*. A. An Inflammation vel diſeaſe in the Lightes or lungs.

Periscyphisus & Periscyphismus, eſt ſectionis chirurgicæ genus in ſincipite ad calvariam uſque, una tribuſve lineis.

Peristalticus Motus, eſt vermicularis inteſtinorum motus, incipiens a pyloro & deſinens circa craſſiora Inteſtina, contrahens Inteſtina perpetuo quaſi vermes repentes eſſent, quo motu mediantibus ſpiritibus animalibus, excrementa alvina ſenſim egeruntur & chylus oſculis lacteorum impellitur, à περιστέλλω contraho, arcto. B. **Nederwaarts drukkende beweginge / ingewands beweginge.** Gall. *Mouvement periſtaltique.*

Peristeron, vocatur *Verbena:* Lat. *Columbina*, & *Columbaris*, quia columbæ hujus plantæ præſentia valde delectantur: περιστερὰ enim eſt columba, dicitur etiam ἱερὰ βοτάνη, ſive *Sacra Herba*, quod ea olim apud Romanos domus purgabatur, familia luſtrabatur, Jovis menſam ad ſacrificium & epulas verrebant, & fœciales in ſacris legationibus illa coronabantur; vel quod in expiationibus ſuſpenſa & alligata mirè utilis ſit. *Sagminalis* etiam vocatur, quod inter ſagmina, hoc eſt, gramina ex loco

 ſacro,

ſacro, præſertim arce Capitolii, cum ſua terra evulſa, primum hæc honorem haberet. Vide *Verbena.*

Peristromata, ſunt ſtragula, quibus ægri ſolent inſterni. Item, tunicæ viſceribus circumjectæ, ex περιστρωννύω circumſterno.

Perisystole, eſt tempus quietis inter Syſtolen & Diaſtolen cordis. B. De ſtilſtand.

Peritonæum, eſt membrana tenuis, polita, & lubrica; muſculis abdominis tranſverſalibus proxima adhærens, quæ totum abdomen interius, ejuſque viſcera exterius circumveſtit, conſtat ex tunica velut duplici, innumeriſque vaſis ſanguineis, Lymphaticis, & abſorbentibus ſcatet. Arab. *Siphac*, à περιτείνω circumtendo. B. De Penſzak. G. Das Netz ſo umb alle Eingeweiden gezogen iſt. Gall. *le Peritoine.* A. The paunchfleece.

Perittoma, eſt excrementum, poſt humorum coctionem in corpore, relictum. Item reliquiæ morborum à περιττεύω redundo.

Perizoma, eſt cinguli ſpecies hernioſis præſertim utilis. Vide *Amma.*

Perla, vide *Margarita.*

Pernio, Gr. Χίμετλον, & Μάλκη, *Theoni* eſt tumor rubens, pruriens, dolens, præternaturalis à frigore brumali, præcipue in pedibus & manibus excitatus, qui tandem in ſciſſuras & ulcerationes terminatur. B. Kak-hielen/ winter-hielen/ ſchyt-hielen. G. Die froſt=beulen/ das berſten und auffbrechen der erfrornen ferſen. Gall. *Mules aux talons.* A. A-kibe or chiblain.

Perona, ſive Fibula, ſic dicta, quod tibiæ muſculos conjungere videtur; etiam *Sura*, *Canna Minor*, *Focile Minus* &c. eſt os minus & tenuius tibiæ extrinſecus attenſum, ut Radius cubito, unde *Peronæus* tibiæ primus & ſecundus muſculus ſic appellatur. Vide *Fibula.* B. Het Kuit-been. G. Das waden bein/ die Röhre im untern ſchenckel. Gall. *le Peroné.* A. A The ex ſmall bone of the leg.

Peronæus, vide *Perona.*

Perperacutus, vide *Acutus.*

Persea, eſt arbor, fortè à regione Perſia, quia ibi, ut malus perſica in Perſide, exitioſa eſſet, ſed ambæ in Ægyptum tranſlatæ, mutari & in cibum recipi dicuntur.

Persica Malus, eſt arbor, cujus rami ſunt longi,

gi, extenſi, fragiles: folia oblonga, anguſta, acuta, in margine dentata, ſaporis amari: calix monophyllus in quinque vel ſex ſegmenta profunde ſectus, expanſus, cavus, intra hunc flos roſaceus, pentapetalus, vel hexapetalus, petalis ex margine calicis cavi interna enatis, & ſtaminibus triginta fœcundus: ovarium in imo fundo calicis, inſtructum tuba longa apice globoſo, ſcabro, prædita, fit fructus carnoſus, fere globoſus, juxta longitudinem ſulcatus, fætus oſſiculo profundis ſcrobiculis exſculptis ornato, in quo nucleus rubicundus, oblongus, plerumque unus, ejus caro eſt medulloſa, vinoſa, ſucculenta, ſaporis grati, nucleus eſt compreſſus, ſaporis aliquantulum amari ſed grati; hæc arbor colitur in hortis, hujus fructus in Perſia dicuntur pernicioſi, ſed in Ægyptum traſlata, vitioſam vim deponere creditur. Hinc ſic fortè appellata, quod ex Perſide primum advecta ſit. B. Perſik-boom. G. Pferſich-baum. Gall. *Pecher.* A. Peach-tree.

PERSICARIA, Eſt planta, quæ habet caules rotundos, excavatos, rubicundos, ramoſos, nodoſos: folia Perſicam referentia, aliquando maculata, aliquando non: flores ſpicati ex alis foliorum ſupremorum naſcuntur, longis pedunculis adhærentes, quinque ſtaminibus donati, coloris purpurei, aliquando albi; calix quadrifidus: ovarium in centro calicis compreſſum, ovatum vel orbiculare, tuba bifida, fimbriata præditum: ſemen planum ex ovato acuminatum, nigricans; radix fibroſa; creſcit hæc planta in locis aquoſis, & habet ſaporem ad acidum vergentem: ſic dici videtur, quod ejus folia perſicæ mali videantur æmula. B. Perſik-kruid / vloo-kruid. G. Mucken-kraut / flöh-kraut / waſſer-pfeffer. Gall. *Perſicaire.* A. Flea-bane, ars-mart, peach-wort.

PERSICUS IGNIS, denotat morbum cauſticum & igneæ indolis, eſtque vel *Anthrax* ipſa vel ei ſimilis. Vide *Anthrax* ſeu *Carbunculus*, ſumitur quoque pro *Gangræna.*

PERSOLATA, eſt *Bardana*, dicta ob foliorum magnitudinem, quibus ſi perſona faciem tegat, eam à ſolis calore defendat, idem quod *Perſonata.*

PERSONATA, & PERSONATIA, Gr. Προσώπιον, προσωπὶς, Ἄρκειον, eſt *Lappa* ſeu *Bardana*, appellata, quod

ob foliorum magnitudinem, perſonæ faciem tegat, atque à ſolis calore defendat. *Perſonatia* hac quondam ad perſonas utebantur, quoties in theatris aliisve locis qui cognoſci à populo nollent, egiſſe quippiam volebant. Vide *Lappa*.

PERSPIRATIO, idem quod *Diaphoreſis*.

PERSULTATIO, idem quod *Diapedeſis*.

PERVIGILIUM, idem quod *Agrypnia*.

PERVINCA, vide *Clematis Daphnoides*.

PES, Gr. Πȣ̃ς, ſumitur latè pro femore, tibia, & pede ipſo. Vel ſtrictè pro pede, qui dividitur in tarſum, metatarſum & quinque digitos. B. De voet. G. ein Fuß. Gall. *Un pied.* A. The feet.

PES ANSERINUS, eſt ſpecies Atriplicis: ſic dictus quod ejus folia pedem anſerinum referant. Gr. *Chenopus*, vide ſuo loco. B. Ganzen-voet / Verkens-dood G. Genſfuß / ſchweinß-todt / ſeutodt. Gall. *Pied ou Patte d'oye*, *mort aux porceaux*. A. Gooſe-foote.

PES COLUMBINUS, eſt Geranii ſpecies, ob ſimilitudinem cum pede columbino dictus. B. Duiven-voet. G. Tauben-fuß / ſcarter-kraut. Gall. *Pied de pigeon.* A. pigeonvel dove foot.

PES CORNICIS, vide *Coronopus*.

PES LEONIS, vide *Alchimilla*.

PES LEPORIS, idem quod *Lagopus*.

PESSARIUM, eſt medicamentum oblongum, quod adverſus varios uteri affectus, in craſſioris, longioriſque digiti figuram efformatum, in cervicem ejus immittitur. B. Steek-pillen / Moeder-pillen. G. Mutter zäpflein. Gall. *Peſſaire*. A. Idem.

PESSULUS, idem quod *Peſſarium*.

PESSUS, idem quod *Peſſarium*.

PESTIS, eſt morbus epidemius, contagioſus ex miaſmate venenato aëris nimis aculeato, & evecto, primum ſuſcepto, deinde per contagium propagato, ortum ducens, qui occultè & latenter homines plurimos ſimul ſubitiſſimo aggreſſus, febres validiſſimas, ſpirituum extinctiones, cruoris ſolutiones vel coagulationes, ipſius & partium ſolidarum ſiderationes & Νεκρώσεις infert, cum apparentia exanthematum, Bubonum aut Anthracum, nec non horrendo aliorum ſymptomatum apparatu, ægros

gros in vitæ periculum adducit. Gr. *Λοιμὸς*. B. De Peſt/ beſmettelyke ziekte. G. Peſtilentz. Gall. *Peſte*, *Contagion*. A. The peſt or plague.

Petale, idem quod *Phthiriaſis*.

Petaloides, eſt urina foliacea aut ſquammea, ex *πέταλον* folium, ſquamma, lamina, & *εἶδος* forma. B. Schubachtige pis.

Petasites, Eſt planta, quæ habet caules plures, craſſos, excavatos, lanuginoſos: folia initio anguſta, acuta: ubi caulis eſt deciduus, oriuntur folia ampla, fere circularia, aliquantulum in margine inciſa, ſuperius virido fuſca, inferius lanuginoſa & albeſcentia, pedunculis longis adhærentia, craſſis, rotundis, carnoſis: radix oblonga, digitum craſſa, ramoſa, reſinoſa, foris fuſca, albicans, ſaporis acris, aromatici, amaricantis, odoris fragrantis; nomen accepit à foliorum magnitudine, pileum ſeu petaſum referentium. B. Dokke-bladen/ peſtilentie-wortel. G. Peſtilentz-wurtz/ negen-krafft. Gall. *Chaperonniere*, *Herbe aux teigneux*, *Glouteron*, *Petaſite*. A. Butterbur, lagwort.

Petechiæ, ſive Petechialis, italica vox eſt, *Pulicaris* dicta, eſt febris qua cutis maculis, pulicum morſui ſimilibus, variegatur, derivatur à voce italica *Pettechio*, ſignificans variolas purpureas. B. Peper-koorn/ bluts koorts. G. Fleck-fieber/ blut flecken. Gall. *Fievre Petechiale*. A. Petechial feaver.

Petia, eſt linteamentum ex quo ſacculi formantur in uſum medicum. B. Een zakjen. G. Ein ſacklein. Gall. *Sachet*. A. Sachell.

Petigo, idem quod *Lichen*.

Petroleum, ſeu Oleum Petræ, eſt liquamen, ſive axungia Macrocoſmi, pingue, liquidum ex bitumine fuſo expreſſum, tenuiſſimum, leviſſimum, graveolens, inflammabile penitus, aquæ fontanæ ſæpe innatans, oleo ſtillatitio ſimillimum, è Petris & ſaxis effluens. In Italiæ regione Mutinenſi ſtillat candidum & ruffum. In Sicilia fontibus innatat. Apud Mejanum pagum in tractu Parmenſi Album eſt. Babylonicum autem in ſuo fonte flagrare dicitur, ſecus Italicum. B. Steen-oly/ Peter-oly. G. Stein-oel. Gall. *Petrole*, *ou huile de Petrole*. A. Stone-oyl.

Petroselinum, eſt Apii ſpecies: ſic appellatur, quod in petroſis rupibus, ſaxisve, locisque præruptis naſcatur: vel quod calculi frangendi vim habet: vel quod Oreoſelinum (id eſt ſelinum montanum) à linguæ græcæ imperitis, in Petroſelinum mutatum ſit. B. Peterſelie. G. Peterlein/ peterſilg/ garten Eppich. Gall. *Perſil.* A. Parſly.

Petrosum Os, eſt interna oſſis temporum facies, ſic ob lapidis petroſam duritiem appellatum, canales tres ſemicirculares & cochleam continens ex πέτρος lapis, & εἶδος forma. B. Het ſteen-been. G. Das ſteinharte-bein. Gall. *Os petreux.* A. The ſtony bone.

Petum, eſt Tabacum, dicitur Americanis *Petune*, hinc quia eſt vox barbarica, ejus etymologiam deſcribere neſcimus, vide *Tabacum* & *Nicotiana.*

Peuce, eſt *Pinus*, *Larix*, an à πευκὸς amarus, an quia πῖος ἔχει aut à πίσσα pix?

Peucedanum ſeu Peucedanus, Eſt planta, quæ habet caulem excavatum, ramoſum: folia fœniculi foliis majora, laciniata, trilobata: ſemina ſunt ovata, ampla, marginata, oblonga, involucrum deponentia: radix eſt craſſa, longa, externe nigreſcens, interne albeſcens, ſaporis pinguis, acriuſculi, ut fœniculi radix, odoris ſulphurei, eſt Fœniculus porcinus; nomen accepit à pinu, quæ Gr. Πεύκη dicitur, cui odore, ut & ſapore quodammodo par eſt. Hinc poſteriores Lat. *Pinaſtellum* eum vocarunt. B. Solfer-wortel/ Verkens-venkel. G. Haar-ſtrang/ ſau-fenchel/ ſchwebel-wurtz/ himmel. Gall. *Queue de Pourceau*, *Peucedane*, *Fenouil de Porc.* A. Hogs-fennel, ſulphur wort, horſe-ſtrange, horſe-ſtrong, ſow-fennle.

Peza: ſignificat imam plantam vel pedis malleolum.

Phace, Gr. Φακὴ & Φακὸς, eſt *Lenticula*, quaſi ἡ τὰ φάη κακοῦσα, ἤτοι φακάνη, vel φάκαρκος, quod oculos lædat & hebetet. Vel dicitur, quod ſemen ejus formam & ideam maculæ faciei, ſive oculi referat. B. Linſe. G. Linze. Gall. *Lentille* A. Lentil.

Phacia, idem quod *Lenticula.*

Phacos, eſt macula faciei lentem referens; unde *Lenticula* & *Lentigo* appellatur. B. Een Sproete. G. Schweiß-flecke/ Sommer-flecken. Gall. *Lentilles ou taches*

de

de rouſſeur, qui viennent au viſage & aux mains de la figure d'une lentille. A. Freckle.

Phacotos, eſt ſcalpri Chirurgici genus, lentem referens, à φακὴ lens.

Phænomena, ſunt omnia quæ ſecundum & præter ſanitatem in corpore noſtro apparent, à φαίνω appareo. B. Verſchynſelen. G. Erſcheinungen / zeichen. Gall. *Phænomenes*, *Apparitions*, *Accidens*. A. Anapeel. anc. or ſign.

Phagedæna, eſt cancer exulceratus, à φάγω edo & δάκνω rodo. B. De Wolf. G. Der Wolff. Gall. *Cancer*, *Loup*. A. Wolfe. Item enormis edacitas, ut in *Bulimia*.

Phagedænica, ſunt medicamenta carnem ſuperfluam ulcerum, eorumque latera calloſa exedentia; à φάγω edo, & δάκνω rodo. Item ulcera tumida, profunda, ſubjectas carnes erodentia, labia calloſa habentia, & ſanationi reſiſtentia ſic vocantur.

Phalacrosis, eſt calvities ſive capillorum decidentia & profluvium, ex ἄκρος ſummas & φαλὸς albus. B. Uitvallen des Hairs. G. Daß außfallen des Haars. Gall. *Pelade*. A. The falling of ones Haire.

Phalangium, & Phalangites, eſt planta florifera, cujus flos eſt nudus, hexapetalus, amplectens ovarium ſubrotundum, fætum ſeminibus anguloſis: folia ſunt longa, anguſta, caulis ex imo foliorum erumpens, rotundus, ſic vocatur, quia creditur morſus Phalangii animalis poſſe ſanare.

Phalangosis, eſt palpebrarum vitium, quando duplicem aciem pilorum repræſentant, vel quando interius creſcunt, ita ut oculos pungant & lachrymas excitent, à φάλαγξ acies. Item eſt vitium palpebræ ſuperioris, quod nimium ſit relaxatum, oculique aperturam & viſum impediat, niſi æger palpebram manu elevet. Gall. *Eſpece de Trichiaſe*.

Phalanx, eſt oſſium digitorum ſeries, velut in aciem ſtructa. B. Een Order. G. Ein Ordnung. Gall. *Phalange*, *Ordre*, *Diſpoſition*. A. An Order.

Phalaris, ſive Canarina, eſt planta, quæ habet caulem nodoſum; folia tritici, ſed minora; ſpica eſt craſſa, confecta ex glumis, ſemina oblonga, alba, ſplendentia condentibus, ſquammatim congeſtis; glumæ binæ, cavæ, carinatæ, ſemen medium utriculo involu-

tum

tum tenentes, faciunt ſquammulas apparentes: hæc planta creſcit in Hiſpania & regionibus calidis. nomen habet ἀπὸ τ̃ φαλαρίδων, quod ſemen ſplendidum, candidumque reddat. B. Kanari-zaad. G. Kanarien-kraut. Gall. *Semence de Canarie.* A. Graſſe-corne, Petie-panick, Canary-ſeed.

Phantasia, eſt ſenſus internus ſeu *Imaginatio*, qua aliquid menti repræſentatur & imprimitur, ut ſuo tempore cum ejus expreſſione proferatur. Videtur quod imaginatio ſit ſpirituum animalium quædam undulatio, interius in cerebri meditullio, & deinde verſus ambitum ejus undequaque expanſa à φαίνω repræſento. Gr. Φαντασία. Lat. *Imaginatio.* B. Inbeelding. G. Einbildung. Gall. *Phantaiſie*, *Imagination.* A. Imagination.

Phantasma, idem quod *Phantaſia.*

Pharmaceutica, idem quod *Pharmacia*, vel ſunt ea, quæ ab arte Pharmaceuticâ dependent.

Pharmacia, eſt ars ſimplicia medicamenta colligendi, depurandi, ſolvendi, componendi, aliis miſcendi pro ſcopo medici in uſum ægrorum: Eſt hæc una ex tribus medicinæ partibus, cujus auxilio Inſtrumenta, quibus morbi profliguntur, ſuppeditantur: aliæ enim duæ partes audiunt Chirurgiam & Diæteticam, à φαρμακεύω medicamentis purgo. B. Konſt der Apotheken / Artzeny-bereiding / Kruid-meng-konſt. G. Der Artzneykunſt / der Apotheckers-kunſt. Gall. *la Pharmacie.* A. Preparing of Medicaments.

Pharmaçopæa, eſt doctrina ſive deſcriptio rerum medicamentalium quoad notas diſtinctionis, colligendi & depurandi modum, earumque vires & doſin exhibens, in uſum medicorum & pharmacopæorum: ſeu eſt doctrina medicamentorum, adeoque & *Pharmacologia* eodem ſenſu dicitur. Vide *Diſpenſatorium*, à φάρμακον Medicamentum, & ποιέω facio. B. Artzeny-konſt / Kruid-meng-konſt. G. Apothecker Tax. Gall. *Pharmacopée*, *Apoticairie*, *boutique d'Apoticaire.* A. an Apothecaries Shop.

Pharmacopæus, ſive Seplasiarus, eſt vir pharmaciæ peritus, qui novit medicamenta colligere, eligere & componere: eſtque Medici manus ſiniſtra, quamvis arte & ſcientiâ Chirurgus anteponendus ipſi.

Læva manus *Medici Doctoris*, *Pharmacopæus:*
Dextraque *Chirurgus* jure vocandus erit.

Ex

Ex φάρμακον medicamentum, & κόπτω tundo, vel ποιέω facio. B. Een Apotheker / Artzeny-bereider / Kruid-menger. G. ein Apothecker / ein neun und neunziger. Gall. *Apothicaire.* A. A ſeller or preparer of medecin.

Pharmacochymia, eſt illa chymia quæ tantum præparationes medicamentorum tradit, quæ ſanitati humanæ inſerviunt, ideoque hac in parte à *Metallurgia*, arte *Spagyrica* & *Chryſopojetica*, facile diſtinguitur. B. Een Chimiſche Artzeny / Scheikonſtige Kruid-menger. G. Chymiſche Artzney. Gall. *Medecine Chymique.* A. Chimical Medicine.

Pharmacopola, eſt is, qui medicamenta divendit, ex φάρμακον Medicamentum, & πωλέω vendo. B. Apotheker / Kruid-bereider. G. Apothecker. Gall. *Apothicaire.* A. A Seller vel preparer of Medicin.

Pharmacum, Remedium, ſeu Medicamentum, eſt quicquid manente vita morbos in corpore humano impugnat & proſtigit, eſtque vel *actuale* vel *potentiale*: *ſimplex* vel *compoſitum*: *dogmaticum* vel *empiricum*: *externum* vel *internum*: *naturale* vel *artificiale*, à φαρμακεύω medicamenta conficio, vel à φέρειν ferre, & ἄκος medela. B. Een Medicament / Genees-middel / Kruidmengſel. G. eine Artzney. Gall. *Medecine*, *Remede.* A. A Medicine, Remedie.

Pharyngetrum, nunc pro pharynge nunc pro oſſe hyoidis ſumitur.

Pharyngotomia, idem quod *Laryngotomia.*

Pharynx, eſt ſuperior pars OEſophagi, movetur & conſtat ex tribus muſculorum paribus, *Cephalopharyngæo*, *Sphenopharyngæo*, & *Stylopharyngæo*, quibusaccedit *Sphincter*, qui & *OEſophagæus* vocatur, à φάγω comedo, deglutio. Latinis & *Fauces* & *Frumen* Donato. Gr. Φαρύγεθρον, Ἀζφάραγος, Βρόγχος. B. Het Keel-gat. G. Der Rachen / Schlund. Gall. *le Pharynx.* A. The Upper part of the Gullet.

Phaseolus & Phaselus, Eſt planta, quæ habet folia terna, Hederam terreſtrem referentia, ſed molliora, venoſa: flores ſunt leguminoſi, papilionacei, albi: flori ſuccedit ſiliqua longa, in acumen deſinens, in initio viridis, poſt maturitatem albeſcens, in duas partes dehiſcens: fæta ſeminibus reniformibus, quæ ſemina Phaſeoli

ſeoli dicuntur, plerumque albi, tamen aliquando inveniuntur nigri, rubicundi, & vario colore inſtructi; prima ſunt ex Thracia delata, hinc Fabæ Turcicæ vocantur. Gr. Δόλιχος, utrumque nomen ab effigie & longitudine ſiliquarum, aut fructus accepit, qui lintrem, Lembumque ſeu Naviculam exprimunt. B. Turkſe of Roomſe-boon. G. Welſche-bonen. Gall. *Haricots*. A. Kidney Beanes.

PHEGOPYRUM, idem quod *Fagopyrum*.

PHELLANDRIUM, eſt aquatica planta cicutæ ferè æmula, odore Sii, habetque caulem craſſiſſimum, ſtriatum, excavatum, nodoſum, in multos ramos diviſum, qui rami ſe in alas extendunt: folia ampla, in margine inciſa, ſaporis grati, aliquantulum acris: flores in ſummitate caulium creſcunt; ſemina ſibi invicem juncta, Aniſo craſſiora, obrotunda, fere ovalia, compreſſa, odorata, nigricantia, reliquum ſimile eſt cicutæ; creſcit in locis aquaticis, fortè à φελλεύω fluito ſuberis more & ἀνδρέομαι virile robur aſſumo, in aquis enim non tardè fluentibus intrepidè quaſi & viriliter ſe erigit. A. Water Hemlock.

PHELLODRYS, ſuberis eſt arbor, à φέλλος ſuber, & δρῦς quercus, quævis arbor.

PHELLOS, vide *Suber*.

PHEUTEUMA, an à φυτεύω dicatur, dubium non puto. Φυτεύω non tantum *plantare* ſignificat, ſed etiam *producere*, *generare*, ac *parere*.

PHIALA, dicitur vas vitreum ex ventre amplo in modum ſphæræ rotundæ, gracilem canalem in proceritatem emittens; ejus uſus frequens Chymicis in coâgulationibus & ſolutionibus. B. Een Phiool-glas. G. Ein Viole / Phiol. Gall. *Une Phiole*. A. A Vial, phial.

PHILADELPHUS, eſt Aparine, ſic dicitur, quod ob aſperitatem vicinis herbis tanquam fratribus adhæret, ex φίλος amator, & ἀδελφος frater. Vide *Aparine*.

PHILANTHROPOS, eſt Aparine: ſic dictus quod prætereuntium veſtibus adhæret, ex φίλος amans, & ἄνθρωπος homo. Vide *Aparine*.

PHILIATHROS, eſt is qui Medicam artem amat & in ea ſtudet, ex φιλὸς amator, & ἰατρὸς Medicus. B. Een Liefhebber der Artzeny.

PHILIPENDULA, eſt idem quod *Filipendula*.

PHIL-

Phillyrea, & Phillyra, eſt Tilia, habetque folia oblonga, conjugata, ſemper virentia: flos eſt monopetalus, campaniformis, quadripartitus; calice quadrifido contentus: ovarium in fundo calicis fit fructus ſemine rotundo. Dictam volunt, quod in tenues aſſulas, ſive Philyras diſcerpatur, alii derivant à φλοιὸς cortex, propter corticis utilitatem, vel dicitur à Phillyra Saturni filio. *Philyrea* propriè arbor eſt alterius generis. Gall. *Filaria.*

Philochymicus, dicitur is qui Chymiam amat, ex φιλὸς amator, & χυμικὸς artis Chymicæ peritus. B. Een Liefhebber der Chymie.

Philonium, eſt Medicamentum Electuarii conſiſtentia, & quia recipit Opium, Opiatis annumeratur. Ita ab inventore *Philone* vocatur: ſed hujus Medicaminis variæ occurrunt Deſcriptiones.

Philosophica Calcinatio, vide *Calcinatio Philoſophica.*

Philtrum, eſt concavitas labro ſuperiori impreſſa & dividens, ſic quaſi amabile dicitur. Sumitur quoque pro medicamento amorem conciliante, *Amatorium virus* Plin. *Amatorium poculum* Cic. eſt, quale *Deliniamentum* vocat Afrianius. Gr. Φίλτρον, Ἴυγξ. B. Minne-drank / volgt my na. G. ein Liebtrunck / das nach lauffen. Gall. *Philtre.* A. A Love Drink.

Phimosis, eſt quando præputio arctè adeò obtegitur glans, ut denudari nequeat, à φιμὸς obturamentum.

Phleborrhagia, eſt venarum ruptio, à φλὲψ vena, & ῥήγνυμι rumpo. B. Een Ader berſt. G. Ader bruch. Gall. *Rapture de Veine.* A. The Breaking of a Vein.

Phlebotomia, eſt venarum ſectio per lancettam. Vide *Venæ ſectio*, ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. Bloedlating / Aderlating. G. Das Aderlaſſen / öffnung der Adern. Gall. *Saignée.* A. Cutting of a Veine or bleeding.

Phlebotomus, eſt is, qui venas ſecat: item inſtrumentum quo venæ ſecantur, ex φλὲψ vena, & τέμνω ſeco. B. Vlym / Lancet / Laat-yzer / Laat-mes. G. ein Lancet / Flieten / Laßeyſen. Gall. *Lancette.* A. Idem.

Phlegma ſive Pituita, eſt materia ſubalbida, limpida, tenax, ſero ſanguinis craſſior, ex ſanguine crudo viſcidoque, vel ſtagnatione diuturna lymphæ tenuioris in

cavis

cavis ſuis collectæ, & tenuiſſimis particulis ſpoliatæ, oriunda; & imprimis in cavis narium, ventriculi, Inteſtinorum &c. hærens. B. **Slym/ Snot/ Fluimen.** G. **Rotz/ Schleim.** Gall. *Phlegme*, *Pituite*. A. Fleame, Snevil. *Phlegma* item eſt deſtillatus aquoſus, ſpirituoſo liquori contra diſtinctus liquor: item nubeculæ quæ in aquis deſtillatis aliquando apparent *Phlegma* vocantur. B. **Slymigzetzel in 't gediſtilleerde Water.** G. **Schleim.** A. Phlegm & Flegm. Apud *Hippocratem* inflammatio ſic ſæpè ſonat. Sumitur interdum pro excretione viſcida. Item morbus gallinarum eſt. B. **De Pip**/ à φλέγω uro, incendo.

Phlegmagoga, ſunt Medicamenta pituitam educentia, ex φλέγμα pituita, & ἄγω duco. B. **Slymdryvende Middelen.** G. **Schleim außtreibende Mittlen.**

Phlegmasia, eſt inflammatio, æſtus, ardor, à φλέγω uro. Vide *Phlegmone*.

Phlegmatici, ſunt qui nimiâ pituitâ abundant. B. **Slymige Luiden.**

Phlegmone, ſive Inflammatio, Gr. Φλεγμονὴ & Φλεγμασία, eſt ſtagnatio ſanguinis rubicundi in vaſis arterioſis, anguſtioribus quam ut particulæ ſanguinis tranſire poſſint, cum attritu ſanguinis a tergo prementis; hinc conjungitur cum tumore, calore, rubedine, pulſatione & dolore loci; etiam contingit quia vaſa naturaliter lympham vehentia admiſerint in initio ſuo globulos rubros ob liquidi velocitatem & preſſionem, vel quod ipſa vaſa ſanguinea fuerint anguſtata, vel quod liquidum tranſmittendum ſit nimis craſſum, à φλέγω inflammo, uro. B. **Een Ontſteking.** G. **Entzundung.** Gall. *Phlegmon*, *Inflammation*. A. Inflammation.

Phlegmonodes, eſt inflammatio levis, tumens, phlegmoni ſimilis, ex φληγμονὴ inflammatio, & εἶδος forma.

Phlogium, eſt violæ ſpecies, ejus nomen videtur impoſitum ἀπὸ τῦ φλογὸς à flamma, & ἴον viola, quod ex violæ ſit genere, floremque in quo flammei quid emicet, habeat.

Phlogosis, idem quod *Phlegmone*, à φλογόω incendo.

Phlogmos ut & Phlomos & Phlox, vocatur *Verbaſcum*, quia flammæ ſeu facis in modum aſſurgit, φλὸξ enim eſt flamma. B. **Wolle-kruid/ Wolle-bladen/ Toorts-kruid.** G. **Wull-kraut/ Kertzen-kraut/ Brenn-kraut/**

Him-

Himmel-kraut / Königs-kertz / Himmel-brand / Unholden-kertzen. Gall. *Bouillon blanc*, *Mollaine*, *ou Bon-homme*. A. Higtaper, Wolwort, Mulien, Milleyne.

Phlyctæna, ſive Papula, eſt puſtula vel veſicula in cute excitata, alba, oriunda a ſtagnatione lymphæ in vaſis lymphaticis, vel a ruptione & effuſione lymphæ ex ſuis vaſculis. B. **Waterpuiſt / Blaren.** G Waſſer-bultz / Hitz blätterlein. Gall. *Bouton*, *Phlictene*, *Puſtule*. A. bliſters. Item ſub cornea tunica, ab ulcuſculo puris collectio, vocantur & φλυκτίδης, φλυζάκια, & φλύζεις. Arab. *Saphati* ab aliis *Ignis Silveſtris* appellatur. Item φλύκταινα, φλυκτὶς, φλυζάκιον Galeno a φλυκταινοῦμαι in puſtulas erumpo, vel ἀπὸ τοῦ φλύειν vel φλύζειν quod bullire & fervere eſt, puſtulæ & veſiculæ quaſi à ferventibus & acerrimis humoribus excitatæ, iis, quæ ab igne vel fervente aqua excitantur, ſimiles. B. **Het wild vuur.** G. Hitz-pocken / hitzige Blattern / das wilde feur / Nachtbrandt / Blaſen / Blattern. Gall. *Phlictene*, *ſeu volage*. A. The Wilde Fire.

Plyctænodes, ſunt puſtulæ phlyctænis ſimiles.

Phlysis, idem quod *Phlyctæna*.

Phlysacium, idem quod *Phlyctæna*.

Phoenicius Morbus, idem quod *Elephantiaſis*, ſic vocatus forte, quia in Phœnicia aliiſque orientalibus plagis graſſatur, vel à colore rutilante, eſt & nomen alicujus Emplaſtri.

Phoenigmus, eſt Medicamentum, quod in cute per aliquod tempus applicatum, ſua valida actione rubedinem excitat, uti & *Dropax* & *Sinapiſmus*, à φοινίσσω rubefacio. B. **'t Vel roodmakend en blaartrekkend middel.**

Phoenix, eſt palma ſeu dactyli arbor, quaſi φοίνιξ, à ſanguineo cruentoque quarundam palmarum dicitur colore, à φοινίσσω rubefacio. B. **Dadel-boom.** G. Dattelen-baum. Gall. *Palmier*. A. Date-tree, Palm-tree.

Phosophorus, eſt lapis Bononienſis, qui certo modo calcinatus, in tenebris lucem de ſe mittit. Sic quoque vocatur oleum Urinæ, quod ſummam ignis torturam paſſum; ignem in ſe intricat, & deſtillatione ex terrea retorta transſcendens, in aqua exceptum, formulis adaptatis infundi & figurari poteſt, & in tenebris ſe verum eſſe ignem oſtendit, ex φῶς lumen, & φέρω fero. G. **Ligt-brenger.** G. Liecht-trager / phosphorus. Gall. *Phoſphore*, *Porte Lumiere*.

Phragmites Arundo, ſic dicitur, quod inde ſepes fiant, è φράσσω ſepio: φραγμὸς enim eſt ſeptum.

Phrenes, ſunt *Præcordia*, idem quoque quod *Diaphragma*.

Phrenesis, idem quod *Phrenitis*.

Phrenitiasis, idem quod *Phrenitis*.

Phrenitici Nervi, ſunt qui ad diaphragma pertinent.

Phrenitis, Phrenitiasis, ſeu Phrenesis, eſt delirium cum febre acutâ continuâ, ſæpè cum furore & excandeſcentia, inquietudine, rubore oculorum & faciei, aſpectu truculento, pulſu duro, reſpiratione rara & magna conjunctum, à ſpirituum animalium inordinato motu, ab exeſionibus meningum, inflammationibus &c. productum; nam ab irritationibus iſtis convulſiones totius cerebri fiunt, unde imaginatio perturbatur, & objecta animæ non debitè repræſentantur. Clariſſ. *Williſius* phreneſin hoc modo definit, quod ſit nempe, totius animæ ſenſitivæ, ſive ſpirituum animalium quoad totam eorum Hypoſtaſin, phlogoſis ſive inflammatio, à φρὴν mens, quia mens laborat. B. Razende Koorts. G. Taub fieber / taub ſucht. Gall. *Phrènéſie*. A. The Frenſie.

Phrice, idem quod *Horror*.

Phricodes, eſt febris horrifica, in qua una cum calore horrores ſentiuntur, ex φρὶξ horror, & εἶδος forma. B. Bevende Koorts. G. Zitternde Fieber. Gall. *Fievre Tremblante*. A. Trembling Feaver, dreadful Feaver.

Phryganium, ſive Gremium, eſt Suffrutex: ſic fortè dicitur à cremando, φρύγειν enim ſeu φρύττειν eſt cremare, arefacere quia ejus ſarmentis ignes ſtruuntur.

Phtharticum, eſt Medicamentum corrumpens & deleterium, à φθείρω corrumpo.

Phtheiroctonon, eſt *Staphys Agria*, ſic dicitur quia ejus ſemen pediculos enecat, à φθεὶρ pediculus, & κτείνω occido.

Phthora, eſt Napelli deleterii ſpecies, à φθείω corrumpo, perdo, tela enim hujus ſucco illita parant vulnera deleteria, niſi exciſione pernicies antevertatur. Vide *Staphys Agria*.

Phthiriasis, ſive Morbus Pedicularis, eſt affectio qua verminat corpus, ſcatetque pediculis. In ho-

hominis corpore primo exiguæ excitantur puſtulæ quæ ſi aperiantur, facile curantur, ſin minus in gravem morbum pedicularem incidunt. B. **Luis-ziekte.** G. **Lauſt-ſucht.** Gall. *Maladie Pédiculaire*, *Pouilleus.* A. The Lowſie Evil. Aliud genus eſt quod dicitur ἄγριον ſive ferum, quia ita corpori tenaciter adhærent, ut divelli nequeant, ne priori durius eſt. Gall. *Morpion* & *Paetas.* G. **Filtzlauſe.** Aliud Genus dicitur *Petale*: ſunt lati pediculi in barba, palpebris, pectine & ſub axillis nidificantes. B. **Platluizen.** G. **Filtzlauß.** A. Crab-louſe. Huc referuntur *Syrones*, *Dracunculi*, *Paſſio bovina*, *Ricinus* &c. quandoque infantibus *Pedicelli* ſuccreſcunt pedibus. B. **Luis-ziekte/ Luis-zucht.** G. **Seuren/ Lauß-ſucht.** Gall. *Maladie Pediculaire.* A. The Lowſie evil.

PHTHIRIASIS, eſt palpebrarum ſcabies furfuracea & ſquammoſa, à φθειριάω pediculis ſcateo.

PHTHIRION, idem quod *Phtheiroctonon.*

PHTHISICUS, eſt qui pulmonum tabe laborat, à φθίω corrumpo. B. **Die een Teeringe heeft.** G. **Der die Schwind ſucht am halſe hat.** Gall. *Etique.* A. A conſumption.

PHTHISIS, TABES, Gr. Φθόη, φθίσις, φθίνας νόσος Plutarch. Τηκεδὼν πύη Aretæo, eſt univerſi corporis conſumptio, ex pulmonum, vel alterius viſceris nobilioris ulcere orta, cum febri lenta & continua conjuncta; cur ſæpe anhelitus fœtens, ſputa purulenta, & tuſſis comitatur, à φθίω corrumpo. B. **Longe-zweer/ Teering.** G. **Darre/ Ettich/ Schwind-ſucht/ Lungen-ſucht.** Gall. *Phthiſie*, *Ethique.* A. Ulceration of the lightes, conſumption.

PHTHOE, idem quod *Phthiſis.*

PHU ſeu PHY, eſt Valeriana: illa vox à Ponti incolis Græcis mutuata: dici volunt à putore gravique odore, mixto nardeæ ſuavitati, quèm *Phu* ſeu *Phy* adverbio admirantis, & abhorrentis adverſamur ſubodorati. Vide *Valeriana.* B. **Speer-kruid/ St. Joris-kruid/ Valeriane.** G. **Baldrian/ katzen-wurtzel.** Gall. *Valeriane.* A. Valerian.

PHYGETHLON, ſive PANUS, eſt tumor ex inflammatione glandularum ortus, ut in Peſte circa inguina &c. B. **Een Buil.** G. **ein Geſchwulſt.** Gall. *Tumeur.* A. Tumour.

Phylacterium, eſt amuleti ſpecies, qua venenati Morbi arcentur, ut Zenexton & alia.

Phyllirea, vide *Phillyrea.*

Phyllitis, eſt Scolopendriæ ſpecies: ſic dicitur quod folioſus ceſpes appareat, ex φύλλον folium.

Phyllum, eſt Mercurialis: an ſic dicatur, per excellentiam ob frondes & folia? frondoſa & folioſa enim eſt planta, & φύλλον eſt folium.

Phyma, ſive Tuberculum, generaliter ſic vocatur omnis tumor p. n. præſertim in ambitu extremo corporis a cauſa quacunque interna proveniens. Gr. Φύμα & Φυτὸν quatuor vel quinque generum ſunt, Verrucæ, Calli, Vari, Furunculi & Hydroa ſive Deſudationes, de quibus ſuo loco. Aliis eſt tumor glandularum duntaxat qui ſtatim augetur & ad ſuppurationem feſtinat, à φύω creſco.

Phymatodes, eſt tuberculum *Phymati* ſimile.

Phymosis, idem quod *Phimoſis.*

Phymus & Phymosis, idem quod *Phyma.*

Physalis, eſt lupulus, vel potius ejus flores ſeu umbellæ: fortè dicitur à φυσάω inflo, quia cereviſia cum lupulo coacta facile in bullas elevatur. Eodem quoque nomine etiam vocatur Solanum veſicarium ob veſicas, φυσαλλὶς enim eſt bulla, veſica. Vide *Lupulus.*

Physalos, eſt Bufo, qui ſe mirum in modum inflare poteſt, à φυσάω inflo.

Physema ſeu Physesis, eſt inflatio in quacunque corporis parte, inteſtinis vel abdomine, ut in Tympanitide. Item Reſina pini, à φυσάω inflo.

Physesis, idem quod *Phyſema.*

Physiognomica, ſunt ſigna, quibus nonnihil ex vultu præſagiri poteſt, ex φύσις natura, & γινώσκω cognoſco.

Physiognomia, eſt peritia in natura, hoc eſt, in creatis cognoſcendis, à γινώσκω cognoſco & φύσις, natura.

Physiologia, eſt medicinæ pars, quæ docet corporis humani conſtitutionem quatenus ſana eſt, quoad omnes ejus partes, fabricam tam ſolidorum quam fluidorum, ex quibus conſtat exhibens, legeſque tradens juxta quas hæc in ſe agant, quænam effecta producant, & cui uſui omnia deſtinata ſint, ex φύσις natura, & λέγω narro.

Physis, idem quod *Natura.*

Physocele, idem quod *Pneumatocele.*

Physodes, eſt quod flatibus abundat: à φυσάω inflo, & εἶδος forma.

Phyteuma, eſt ſpecies Linaniæ vel Stæbes &c. hujus Etymon etſi omnibus plantis commune videatur (quia φυτεύονται omnes) tamen φυτεύειν non tantum *Plantare*, ſed *Producere*, *Generare* ac *Parere* ſignificat. Hæc cum ad amatoria maximè apta ſit, & ſic ad generationem, præ aliis φύτευμα eſt appellata.

Phytologia, eſt pars Medicinæ, quæ ſtrictè ad *Pharmacologiam* & latè ad Phyſicos pertinet. Eſt enim vegetabilium & plantarum cognitio, ex φυτὸν planta, & λέγω dico. B. Plantkenning. Vide *Botanica.*

Pia Mater, vide *Mater Tenuis.*

Pica, eſt appetitus vix ſuperabilis eorum, quæ in nutrimentum commutari queunt, vel eorum quæ neutiquam apta huic operi: hujus mali cauſam obſervationes docuere eſſe humorem acrem prædominantem in viſceribus chylopoieticis, vel ad ſtomachum & inteſtina delatum, vix niſi inſueto aſſumto compeſcendum, circuitum cruoris mutatum, imaginationem depravatam; unde virgines, gravidaſque mulieres, inprimis, mirabilis hic affectus occupat; raro autem viri eo infeſtantur, niſi qui aliquomodo Hypochondriaci. vide *Citta.*

Picatio, vide *Dropaciſmus.*

Picea, Gr. Πίτυς, eſt abietis ſpecies, picem proferens.

Picra, vide *Hiera Picra.*

Picris, ſic nominatur Cichoreum, aliquando Hieracium, idque propter amaritudinem: πικρὸν enim eſt amarum.

Picrocholus, eſt is, qui amaram bilem eructat, eaque abundat, ex πικρὸς amara, & χολὴ bilis. B. Galachtig. G. Cholériſch / voll van Gall. Gall. *Bilieux.* A. Gallish.

Piestrum, eſt inſtrumentum chirurgicum ad contundenda oſſa capitis in extrahendo fœtu mortuo; dicitur & *Piſſorium* & *Contuſorium*, & *Embryothlaſtes.*

Pigritia, eſt maxima corporis tarditas cum appetitu otii & ſomni, metuque defatigationis, laſſitudiniſque, ſed raro ſunt macilenti, unde Pigritia non tam in macie vel tabe pinguedinis carniſque & ſuccorum defectu,

quam in ſuccis non ſatis agilibus & fibris motricibus, hinc inde obſtructis, conſiſtit. Ideo qui pingues, carnoſi, craſſique ſunt, longi item & ventre tumidi, ſolent pigri eſſe: at pigritia unum eſt ex præcipuis ſcorbuti dicti ſymptomatis; quæ vero Pigritia aliquos tenet, qui cum alacres ſunt uni rei, ad aliam ſegnes exiſtunt: Exempli gratia, qui ad ſtudia lenti, magis amant vitam in ſtrepitu, in militia, labore, peregrinatione, venatione, luſu, alea, joco, ſaltatione &c. quam tranquilliorem & ſedentariam: ea ſegnities non morbus in motu corporis tardiore, ſed animi ægritudo ex aliis cauſis cum corpore nimium agili. Gr. ὄκνος. B. Luiheid / Traagheid. G. Faulheit / Tragheit. Gall. *Pareſſe.* A. Slothfulnes, idlenes.

Pila, ſpecies mortarii eſt, ex varia materia fabricata, ut ænea, lapidea, vitrea, fictilitia &c. ſumitur & pro piſtillo. B. Een Mortier. G. ein Morſel. Gall. *Un Mortier.* A. A Morter.

Pilaris Morbus, idem quod *Phalangoſis* & *Trichiaſis.*

Pili, ſunt corpora teretia & tenuia, variæ formæ & coloris, intus cava, in locis nonnullis exterioris ambitus corporis eminentia, per cutis poros penetrantia, radicem ſub ea figentia bulboſam, multis vaſculis ornatam, per pili ſubſtantiam diſtributis; inſervientia fotui partium quibus ſupereminent, pororumque exhalantium defenſioni ne ab externis comprimantur. Dicuntur & *Crines*, & *Capilli*, quamvis capilli capiti ſolummodo attribuuntur, quaſi eſſent pili capitis. B. Hair. G. Das Haar. Gall. *Cheveux*, *Poil.* A. The Haire.

Pileus, idem quod *Galea* in Fætu. Item eſt inſtrumentum chirurgicum metallicum, undique in vertice perforatum, quod exulceratis papillis nutricum applicari ſolet pro commodiori lactatione. B. Een Hoedtje.

Piloſella, eſt Gnaphalii ſpecies, dicta à copioſis pilis quibus folia inveſtiuntur. Vide *Filago.*

Pilula, ſive Catapotium, eſt Medicamentum ſolidum ſphærica figura, piſi magnitudine, ex pulveribus, gummis, extractis &c. glutinoſo liquore exceptis, efformatum, deglutitioni faciliori inſerviens. Suntque *purgantes*, *vomitum concitantes*, *ſudoriferæ*, &c. B. Pillen.

lam. G. Pillulen. Gall. *Pillules.* A. Pilles.

Pilum, idem quod *Piſtillum.*

Pimpinella, Eſt planta, quæ habet caules rubros, anguloſos, ramoſos: folia oblonga, aut obrotunda, in margine dentata, bina uni coſtæ adhærentia: flores ſunt monopetali, rotati, plerumque quadrifidi ad centrum uſque, quatuor vel multis ornati ſtaminibus, prælongis, bracteis vero herbaceis, minutis, vix conſpicuis, unde apetalon alii pronunciant: ovarium fit fructus quadrangularis plerumque, utrimque acutus, modo unicapſularis, modo bicapſularis, fœtus ſeminibus oblongis, coloris fuſci vel ſubrufi, ſaporis ſubamari, adſtringentis; odoris tenuis non ingrati: hæc planta creſcit in pratis & montibus: dicitur etiam Pampinella, Bipinella, ſeu Bipennula, quibuſdam *Pompenella*, quia pepones olet: ideoque corrupta vox à pepone erit: niſi velis deducere à Germanica voce *Bibinell*, ſive à bibendo, quod vino indita illud ob meliorem ſaporem & gratitudinem, bibere facit: mutatis nempe ambo b. in p. facile invenies nomen Pimpinellæ. B. Pimpernelle. G. Bibernell/ Bibinell/ Stein-peterlein/ Bocks-peterlein/ Kolbles-kraut/ Blut-kraut/ Megels-kraut. Gall. *Pimpernelle, ſanguiſorbe.* A. Burnet, Stone-parſley.

Pinealis Glandula, vide *Conarium.*

Pinguedo, vide *Adeps.*

Pinna Auris, eſt ſuperior & latior pars ipſius auris, quæ *Ala* dicitur. B. De Oor-top.

Pinna Nasi, vide in *Pterygium*, & *Ala.*

Pinus, truncus hujus arboris eſt magnus, elevatus, rectus, craſſus, in parte inferiori nudus, in ſuperiori vero ramoſus, corticem aſperum & rubicundum habens, lignum durum, flaveſcens, & odoratum: folia abietis foliis longiora, bina ſemper ex una communi vaginula orta, parva, dura, ſemper viridia, acuta: flos mas amentaceus ſtaminibus conſtat plurimis in uno plantæ loco: fructus in eadem planta loco a flore mare remoto fit conus, tuberculis tetragonis conſtans, inter ſquamas duobus ſcrobibus excavatas, ſunt duo oſſicula, ſæpe alata, fœta nucleo oblongo; hæc arbor colitur in hortis, & creſcit in montibus. Gr. Πεύκη, an pinus à πίτυς, picea? mutato τ in ν. an à ſpina: quod folia habeat quaſi

ſpinoſa, ablato tantum *s*, quaſi ſpinus? B. **Pyn-boom / Pyn-appelboom.** G. Hartz-baum / Fichten-baum / Kin-holt / Foren-holtz. Gall. *le Pin.* A. pine-tree.

Piper, ejus ſunt variæ ſpecies, uti *vulgare piper* ſive *nigrum*, *Melanopiper* Gr. Dictum. Secundo, *Album*, ſive *Leucopiper*, & *Longum* Gr. *Macropiper*; in Malavar maxima piperis provenit quantitas; naſcitur & in Malacca, inſulis Javæ vicinis, Sunda & Cuda, aliiſque locis. Seritur ad radices alterius arboris, ad cujus uſque faſtigium ſeſe convolvendo ſcandere ſolet, foliis raris, mali aſſyrii effigie, ſed minoribus, & per extremum acutis, virentibus guſtu acri. Fructus uvarum ferè modo racematim cohæret, quamvis racemi & fructus minores ſint: inter nigri & candidi plantam tam exigua eſt differentia, ut à nemine quam ab incolis dignoſci poſſint. Longum naſcitur in Bengala, cujus planta eadem quidem, ſed folia teneriora & pallidè vireſcentia habet, imo & petiolum breviorem. Virtute omnia calefaciunt, ſed album ſuperat nigrum, & illud iterum longum ſua præſtantia. B. **Peper.** G. Pfeffer. Gall. *Poivre.* A. pepper.

Piperitis, eſt planta cujus folia & præſertim radices acrem & mordicantem habent ſaporem, ideoque à piperis acrimonia nomen mutuatur. Gr. Λεπίδιον. B. **Peper-kruid.** G. Pfeffer-kraut. Gall. *Paſſerage*, *Poivrée.* A. Dittammer, pepper-wort.

Piso, idem quod *Mortarium.*

Pissaphaltus, eſt nativus vel factitius. *Nativus* deſcribitur à Dioſcoride, quod naſcatur in Apollonia Epirotarum. Item, quod ex Cerauniis montibus devolvatur, & impetu fluminis raptum rurſus æſtu in littus expuatur, ibique concreſcat. Et hac ratione nihil aliud eſſe videtur quam *Aſphaltus*, de quo vide ſuo loco. *Factitius*, eſt mixtura ex pice ac bitumine, (unde & nomen accepit) videturque id eſſe, quod noſtrates *Aſphaltum* vocant, ſeu *Bitumen Judaicum.* Non deſunt qui putant Arabum eſſe *mumiam.* attamen ipſo vocis ſono medium quid picem inter & bitumen notat; nigrum, terrenum, graveolens; forſitan variis coëuntibus pinguibus cum bitumine fuſco concrevit arte vel & natura.

Pisseleon, vide *Pix.*

Pistacia, Pistacium, eſt arbor nucifera, cujus no-

nomen à Syris inditum, ideoque ejus originem neſcimus. B. Piſtaſſi-boom/ Fiſticen. G. Pimper-nuſs-baum. Gall. *Piſtachier*. A. piſtach-tree.

Pistillum, eſt inſtrumentum Pharmaceuticum, quo res in mortario tunduntur. In Botanicis ſic vocatur pars illa floris, quæ ejus centrum inter ſtamina occupare ſolet, & piſtilli oblongi pharmaceutici formam habet. Sumitur a Cl. *Tournefortio* pro ovario ſive ſeminali conceptaculo; eoque ſenſu eſt femininum plantæ organum ſemper bene tectum, & in intimo floris centro ut plurimum diſpoſitum, quod ſemina, quæ vera ſunt ova, uſque in perfectam maturitatem continet, conſervat, & ab externis injuriis defendit, & poſtquam fæcundata ſunt, uteri vicem gerit; hæc autem ſingula fætus ad inſtar umbilicali fune inſtructa aſſurgenti ex utero ſtylo annectuntur, qui intus cavus eſt; & ad ſuperiora exporrectus in veram vaginam expanditur, quæ diverſa plerumque figura prædita mirum in modum in extremis oris fimbriata apparet; hinc quum totum ſtyli corpus maxima autem ejus ſuperior pars Tubis Fallopianis non abſimilis ſit, eodem a nonnullis nomine inſignitur, non, quod ipſa fæcundi pulveris grana, quæ ſtaminum apices ejaculantur & in vaginam excutiunt, ad imprægnata nondum ova deferat (hæc enim tantummodo vehiculi vices gerunt.) Sed, quod ſpirituoſus ille halitus pulvere ſuo expeditus, & vagina exceptus, per Tubas Fallopianas ſeu ſtylum delatus contenta ovario fæcundet ſemina. B. Een Stamper. G. ein Ruhr-piſtill/ Stoſſer. Gall. *Un Biſtortier, un Pilon*. A. A peſtle.

Pistolochia, eſt Ariſtolochiæ ſpecies fideliter partum expellens: hinc ejus nomen à πιςὸς fidelis & λοχὸς puerpera, gravida, à λέχω, id eſt κεῖμαι jaceo, ſcil. ἐν τῷ λέχει, in lecto.

Pisum, Eſt planta, quæ habet caules longos, cavos, fiſtuloſos, fragiles, coloris viridis, albeſcentis, ramoſos, repentes: folia ſunt oblonga, a caule quaſi penetrata, cætera pinnata, coſtis appoſita: flores ſunt leguminoſi, albi, punctis purpureis inſtructi, flori ſuccedit ſiliqua longa, inflata, cylindrica, fœta ſeminibus ſubrotundis, viridibus; ſed poſt ſiccitatem angulofis, albis, aut floreſcentibus: radix eſt parva. Piſum primo diſtinguitur a magnitudine, ſecundo a colore, tertio a figura.

Gr. Πίσον, πίσσον, & λέκυθος vel λέκιθος, nomen accepit, vel ἀπὸ τοῦ πτίσσειν quod *Decorticare* ſignificat; vel ab agro vel urbe Piſa, circa quam copioſiſſimè olim naſcebatur. *Lecythos* eſt ovi vitellus cortice obductus, hinc piſa, quia cortice etiam veſtiuntur. Gr. Λεκίθους nominant. Gall. *Pois*.

PITTACIUM, eſt pannus modicus, qui medicamento illitus, affecto loco imponitur. Πιττάκιον, Πλάτυσμα, qui latior videtur, ut *Splenium* oblongior: *Splenium* Plinio, à ſplenis figura, longiuſculum propriè emplaſtrum eſt. B. Wondplaaſter. G. Wund-pflaſter. Gall. *Emplaſtre pour les playes*. A. A Wound plaiſter.

PITUITA, idem quod *Phlegma*.

PITUITARIA GLANDULA, vide *Glandula Pituitaria*.

PITUITARIA, vocatur *Staphys agria*, quia maſticando pituitoſam ſalivam copiosè elicit.

PITYRIASIS, vide *Furfuratio*, à πίτυρον furfur. B. Zemelachtig Vel.

PITYROIDES, eſt urinæ ſedimentum furfuraceum, ex πίτυρον furfur, & εἶδος forma. B. Zemelachtige Pis.

PITYS, eſt *Pinus*, *Picea*, quaſi à πῖος, quia pingui abundat, vel à πίττα, ſiquidem ex ea pix defluit. B. Pikboom. Vide *Pinus*.

PITYUSA, eſt Ezula, cujus folia pini foliis proximè accedunt: hinc nomen venit à πίτυς pinus.

PIX, Gr. Πίσσα, eſt pars reſinoſa ex arboribus reſinoſis, uti Pinu, Abiete, Larice, Terebintho, Cedro &c. vi ignis, extorta, modus fit per deſcenſum. Primo venit pix liquida: deinde craſſior & craſſiſſima, affertur copiosè ex Finlandia, aliiſque circa Norvegiam locis. Pix liquida, dicitur *Piſſelæon Dioſcoridis*. Pix illa ubi denuo coctione purgatur, ſeu ſi mavis dephlegmatur, craſſeſcit magis & magis, diciturque pix ſicca, *Palimpiſſa*, *Pix navalis* (quod navibus picandis adhibeatur) non quod à navibus maritimis deraſa ſit, quippe hæc appellatur *Zopiſſa*. B. Pek / pik. G. Pech. Gall. *De la Poix*. A. pitch.

PIX GRÆCA, vide *Colophonia*.

PLACENTA UTERINA, ſeu Hepar uterinum. B. De Moeder-koek. Eſt ſubſtantia rubra hepati ſimilis, plurimis acinis glanduloſis & innumeris vaſorum tenuiſſimorum myriadibus referta. Habet venam unam, & arteries

terias duas ex funiculo umbilicali, & vaſa fortè lymphatica à partibus vicinis. Parte exteriore utero adhæret, alterutri lateri indifferenter, frequenter tamen in medio, quemadmodum fructuum petiolus arbori, interius Chorio obducitur, & qua parte utero adhæret, membrana quoque intercurrit: ex uteri vaſculis minimis huc currentibus & cum orificiis vaſculorum placentæ communicantibus ſuccum nutrientem, (non ſecus ac in papillis inteſtinorum contingit, quæ chylum imbibunt & vaſis lacteis communicant) accipit, qui per venam umbilicalem, una cum ſanguine refluo, in uſum fœtus faceſſit, cujus pars ſuperflua ab arteriis in amnion fortè deponitur, ut fœtus etiam per os nutriatur. Forte vaſa ſanguinea placentæ, cum vaſis uteri ſanguineis communicant. Placenta illa una cum membranis, poſt enixum fœtum, etiam expellitur, & *Secundinarum* nomine veniunt. B. De nageboorte/ Geboorte-koek. G. Leber kuchlein/ die nach geburt/ after-burt. Gall. *le Gateau, ou l'Arriere faix.* A. Womb-cake, the womb-liver or Secondine.

Pladarosis, ſunt parva & mollia tubercula, internæ parti palpebrarum accreſcentia. B. Stukjes vleis aan de oog-ſcheelen.

Plagula, vide *Splenia.*

Planetica Arthritis, à πλανάω erro, vagor. Idem quod *Arthritis Vaga.*

Planta, eſt vegetabile integrum, ſive arborem velis, ſive fruticem, ſive herbam, eſtque corpus organicum, per radicem terræ affixum, unde nutrimentum capiens creſcit, ſicque diſtinguitur a reliquis rebus creſcentibus, viventibuſque. B. Een plant. G. ein Gewächs/ Kraut/ eine Pflantze. Gall. *Une Plante.* A. A plante.

Planta Noctis, idem quod *Hydroa*, & *Sudamina*, ſic dicitur, quod à frigore nocturno potiſſimum inducatur.

Planta Pedis, eſt pedis inferior carnoſa & concava pars, inter digitos & calcem. B. De Voetzool. G. Die ſolen am fuſſe. Gall. *Plante du pied.* A. The Sole of the Foot.

Plantago, Gr. Ἀρνογλῶσσον: nomen devenit à planta. Vide *Arnogloſſum.*

Plantaris Musculus, hic à latere inter ſoleum &

& gaſtrocnemium ab externo femoris inferiore tuberculo exilis, longiſſimo tendinis tractu, emiſſus, calcis teres infigitur externo lateri, plantamque tegens totam, omneſque adit digitos: ejus officium eſt retrorſum extendere. B. De Plant-ſpier. G. Der fuß ſolen Mauß. Gall. *le Jambier Greſle, dit vulgairement Plantaire.* A. The Muſcle of the Sole oſ the Foot.

PLASTICA VIRTUS, dicitur quæ vim habet aliquid formandi. Veterum eſt locutio & ignorantiæ aſylum; quod enim rectè explicare non poterant, vim plaſticam vocabant: ut eſt vis oſſifica, oſſifraga, expultrix, attractrix &c. à πλάσσω fingo. Gall. *Vertus Plaſtique.*

PLANTARIA, eſt arundinis ſpecies, ob ſimilitudinem fructuum, quam globuli arboris platani habent, nomen accepit. B. Riet-gras. G. Igels Knöpfen. A. Reed-graſſ.

PLATANUS, eſt arbor, de qua Herodotus, aliique ſcriptores tam multa locuti ſunt, dicitur & Platanus latus, quia hæc arbor in Aſia tam mirifice ramos expandit, ut plus quam mille homines ſua grata Umbra tegat; ſub tali arbore dicitur Hippocrates inveniſſe Democritum, eumque eſſe allocutus. nomen habet, ob folia lata & ampla, à πλατύνω dilato, ramos late diffundo. G. Ahorn/ Maß holder. Gall. *Platane, ou Plane.* A. plane-tree.

PLATYPHYLLOS, eſt Eſculus: vox ſonat *Latifolia*, ergo à πλατὺ latum & φύλλον folium.

PLATYSMA, eſt linteum latum, quod ulceribus ſuperimponitur, à πλατὺ latum.

PLATYSMA MYODES, vide *Myodes.*

PLECTRUM, vide *Cion.*

PLENITUDO, eſt *Plethora*, ſive boni ſanguinis abundantia; quæ dicitur eſſe vel ad vaſa vel ad vires. Vide *Plethora.*

PLERES ARCHONTICUM, eſt pulvis quidam cephalicus: ſignificans *Implens Principale*, à πληρόω impleo, & ἀρχὴ principium.

PLEROTICA, ſunt Medicamenta carnem reſtaurantia & implentia. Vide *Sarcotica*, à πληρόω impleo. B. Vleeſmakende middelen. G. Fleiſch-machende mittlen. Gall. *Remedes incarnatifs.*

PLETHORA, eſt cum ſanguis, alendo corpori utilis, in vaſis ſupra mediocritatem abundat, ita ut a minimo

mo motu vehementiori, in ſtatu ſanitatis requiſito, ſtatim morbus inducatur: diciturque eſſe vel ad vaſa, cum ſanguis ita abundet, ut vaſa quibus continetur, mole ſuâ diſtendat: vel ad vires, quando tanta eſt ſanguinis copia, ut vaſa quidem non ſupra modum repleat; viribus tamen ſit gravis. Sed illa differentia, potius ad morbos referri debet, quam ad ſanitatem: nam ſi vaſa diſtendantur, craſſum ſanguinem & obſtructiones indicat: & ſi homines viribus fuerint graves, obſtructiones & compreſſiones vaſorum minimorum & nervorum ſignificat, à πλήθω impleo. B. **Bloed-ryk / Volſappig.** G. **Blut-reich.** Gall. *plein de ſang*, *Plethore.*

Plethoricus, eſt is, qui multo ſanguine & ſuccis abundat, à πλήθω repleo. B. **Een die veel bloed heeft.** G. **Blutig / voll blut.** Gall. *Plethorique*, *ſanguin.* A. Bloudie, bloudish.

Pleura, ſive Membrana Subcostalis, eſt membrana thoracem ejuſque viſcera intus ſuccingens. B. **Het borſt-vlies / ribbe-vlies.** G. **Das bruſt-fell / rib-ben-fell.** Gall. *Pleure.* A. The Breaſts internal Membrane.

Pleuritis, eſt, ut dicitur, pleuræ & muſculorum intercoſtalium inflammatio, cum febre acutâ, continuâ, punctorio lateris dolore, aucto in inſpiratu: in exſpiratu, vel animæ retentione mitiori, quare conjungitur cum difficili reſpiratione, pulſu duro, tuſſi, ſputoque interdum cruento, eſtque vel *Vera*, ut ſupra definivimus, vel ſpuria, à πλευρὰ latus. B. **Zyde wee / Pleuris.** G. **Das Seiten ſtechen / Seitenwehe / bruſt geſchwär / ſtich.** Gall. *Pleureſie.* A. The pleuriſie.

Pleuritis Notha, ſeu Spuria, eſt ſpecies pleuritidis, in qua muſculi Intercoſtales externi, vel Muſculi alii his incumbentes vera inflammatione corripiuntur, cum ſignis nonnullis pleuritidis modo diſcriptæ. B. **Een baſtaart pleuris.** Gall. *Fauſſe Pleureſie*, *Pleureſie batarde.*

Pleurorthopnoea, eſt lateralis morbus, in quo non niſi erecto collo reſpirare poſſumus, ex πλευρὰ latus, ὀρθὸς rectus, & πνέω ſpiro.

Plexus Choroides, ſupra glandulam pinealem, velut ſupra fibulam ſuſpendi videtur: iſte plexus ad hunc modum conſtituitur: ex utroque medullæ oblongatæ latere, ubi cerebri limbus ei connectitur, duæ arteriæ è poſterio-

ſterioribus carotidum ramis, ubi vertebralibus uniuntur, oriundæ, recta aſcendunt; quæ ſtatim diviſæ, velut plures rivi juxta conſiti, verſus glandulam pinealem evehuntur, ibidemque mutuo occurſu terminari videntur; atque illic loci, è ſinu quarto ſurculi venoſi utrinque prodeunt, qui pariter in filamenta diviſi, arteriis capillaribus obviam fiunt, inque illos pluribus in locis inoſculantur, & varie complicantur; adeoque hæc vaſa, inter ſe plurimum irretita, & glandulis interſerta, plexus admirandos conſtituunt. B. De netwijs gevlogten vlegting. G. Die netzgleiche geflochtene blut-gefaſe. Gall. *le Plexus, ou Lacis Choroide.* A. The Net Choroides.

Plexus Ganglioformis, dicitur, quando varii nervi in unum nodum glanglio ſive nodo ſimilem coaleſcunt. B. Zenuws vlegts knoop.

Plexus Nervosus, dicitur, cum duo vel plures nervi coëunt, & extuberantiam velut nodum conſtituunt. B. Zenuw-vlechten/ Zenuw knooping. G. ein Geflochten ſennaders knopff. Gall. *Noeud Nerveux.* A. The nervous plex.

Plexus Reticularis ſeu Retiformis, vide *Plexus Choroides.*

Plica, eſt morbus *Polonis* endemius, quando capilli capitis; in unum cirrhum, vel plicam concreſcunt, inſtar caudæ vaccinæ, adhæc etiam gibbi fiunt, laxantur artus, membra conglobat & retorquet, pediculos fundit, aliaque ſymptomata inde proveniunt. Diligentiſſimus *F. Ruiſch* mihi plicam oſtendit, quam in muſæo inter alia rariora ſervat. B. Een vlecht. G. Maren-flecht & ſchrötleins zöpff/ ſalben-zöpff/ alii maren-lock/ vel moren-lock/ Wichtel Zopffe/ judenzöpffe.

Plumaceola, idem quod *Splenia.*

Plumbago, idem quod *Molybdæna.* Gall. *Plomb de mer, Plombagine, Mine de plomb noire, plomb de Mine.*

Plumbago, eſt Perſicaria, dicta quod maculas habeat plumbeas.

Plumbum, eſt metallum molliſſimum, ante ignitionem in igne liqueſcens, fumando avolans, & diu fuſum per vaſa pleraque tranſit, ante ignitionem calcem ejicit, vitreſcit cito, tum fuſum nullo vaſe in igne contineri ultra poteſt; cum metallis impuris vitreſcit, tumque eadem ſecum

cum ex cava ſuperficie catilli documaſtici abripit, ſolum aurum & argentum pura à cæteris relinquit, in aqua forti, non in aqua regia ſolvitur, ſalemque dat dulcem. minime ſonorum eſt, coloris lividi, ſpecificæ gravitatis ad aquam, ut 11345. ad 1000. B. Loot. A. Gall. *Plomb.* Lead.

PNEUMATOCELE, eſt ramex ſeu Hernia ventoſa: cum ſcrotum à flatibus diſtenditur, à πνεῦμα ventus, & κήλη tumor. B. Wind-breuk. G. Wind-bruch. Gall. *Pneumatocelle, Hernie venteuſe.* A. A windy rupture.

PNEUMATODES, eſt anheloſa reſpiratio, à πνέω ſpiro, & εἶδος forma.

PNEUMATOSIS, eſt ſpirituum animalium generatio, quæ fit in glanduloſa corticali cerebri ſubſtantia, niſi forte vaſcula ex ſanguineis recte oriunda ſint nervorum communicatoria: illic arteriolæ deplentur, & ſpiritus extillantur, qui poſtquam cerebri meditullium ſubierint, totum nervoſum genus, motibus actionibuſque ſenſitivis perficiendis, irradiant, à πνεῦμα ſpiritus, & τίθημι conſtituo. B. Geeſtmakinge. G. Geiſtmachung. *Generation ou Production d'eſprits.* A. Generation of ſpirits.

PNEUMATOMPHALUS, eſt umbilici, à flatibus in ventre collectis, protuberantia, ex πνεῦμα flatus, & ὀμφαλὸς umbilicus. B. Een wind-breuk in de navel. G. Des nabels windbruch. Gall. *Hernie Venteuſe du nombril; ou Pneumatomphale.* A. Windy rupture in the navil.

PNEUMON, Gr. Πνεύμων, Lat. Pulmo, à πνέω ſpiro. Vide *Pulmones.*

PNEUMONANTHE, eſt Campanula autumnalis: & vox ipſa ſignificat *Florem Pulmonalem*, ſed an inſerviat morbis pulmonum, necdum compertum habeo, ex πνεύμων pulmo, & ἄνθος flos. Longe Bloem. G. Lungen blume. A. Marsh-gentian.

PNEUMONICA, ſunt quæ reſpirationem facilitant, à πνέω ſpiro.

PNIGALIUM, idem quod *Epialtes*, à πνίω ſuffoco. B. De nacht-maar.

PNIGMUS, eſt ſuffocatio, ſeu ſtrangulatio, à πνίγω ſtrangulo.

PODAGRA, eſt Arthritis pedum, vide *Arthritis*, & πούς pes, & ἀγρεύω capio. B. Voeteuvel/ voet-flerecijn. Cic. *Pedibus Captus.* G. Das Ziperle an den fuſſen. Gall. *Goute aux pied.* A. The gout in the feet.

Podagra Dentium, idem quod *Odontalgia.*

Podagra Lini, idem quod *Caſſutha.*

Podex, idem quod *Anus.*

Poeonia, eſt planta, qua habet caules rubicundos, in multos ramos diviſos; folia ampla, polita, ſplendentia, in parte ſuperiori lanuginoſa, caulibus rubicundis adhærentia: flores ſunt roſacei, pentapetali, aut polypetali; rubentes, ſaporis fatui, odoris nullius; piſtillum floris abit in fructum multis ſiliquis univalvulis conſtantem, in inferiori parte conjunctis, in ſuperiori a ſe mutuo ſecedentibus per maturitatem, repletis ſeminibus craſſioribus, oblongis, rotundis, nigris, lucidis, ſub cortice craſſiuſculo, membranaceo, includentibus pulpam albam, ſaporis ſubdulcis, odoris nullius: radix eſt oblonga, craſſa, tuberoſa, foris fuſca, intus pallida, ſaporis dum recens eſt, ſubacris, cum levi quadam amaritie, odoris nullius. Gr. Γλυκυσίδη & Παιονίη, caſta herba Latinis. Γλυκυσίδη dicta, quod grana mali punici acinis ſimilia habere videatur. Nam ſidia mali punici grana à Bœotis nominantur. *Pœonia* ab ejus inventore, medicinæ peritiſſimo, Pœone appellata eſt, qui ea nempe vulneratum Plutonem ab Hercule curaſſe perhibetur. Niſi fortè nomen illud acceperit ἀπὸ τοῦ παίομαι, ſive παίω, vel τύπτω ferio, percutio. Vel à παίων vel παιωνίζω hymnos cano, quod ob inſignes virtutes multum laudaretur. B. Peoni / Duurblom. G. Peonie / Benigroen / Pfingſt-roſen / Sicht-roſen / Konings-blum. Gall. *Pivoine*, *Peone*. A. Peony, piony.

Polemonium, nonnullis *Beën Album*, eſt planta floſculos albos producens, an habeat nomen à Cappadociæ urbe *Polemonium* dicta, aſſerere non audeo. A. Wild lage.

Polium, eſt planta graveolens, quæ habet caulem obrotundum, tenuem, durum, lignoſum: folia oblonga, lanugine flava inſtructa, dentata, craſſa: flos eſt monopetalus, labiatus, cujus labii ſuperioris locum occupant ſtamina, labium vero inferius in quinque partes dividitur; ex calice autem ſurgit piſtillum poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui abeunt in totidem ſemina in capſula, quæ floris calix fuit, recondita, obrotunda, minima; flores in capitulum collecti ſummis ramulis & caulibus innaſcuntur, ſuntque aurei

aurei coloris, odoris penetrantis, aromatici, ſaporis amari: creſcit hæc planta in regionibus calidis in montibus. dicitur à canitie, caniſque capillamentis & tomento hirſuto, quæ non modo capitula corymbacea, ſed etiam univerſam plantam incanam reddunt, perinde ac Gnaphalium. Gr. Πολιὸς canus eſt. Gall. *Polium.*

POLLEX, vide *Digitus.*

POLLUTIO nocturna, eſt involuntaria ſeminis, cum titillationis ſenſu, per libidinoſa inſomnia, excretio. B. **Onwillige zaadloo-zinge.** G. **Samen fluſz.** Gall. & A. *Pollution.*

POLYACANTHAS, eſt Cardui ſpinoſi ſpecies, ex πολὺ multum & ἄκανθα ſpina.

POLYANTHEMUM, eſt planta multos flores proferens, ex πολὺς multus, & ἄνθος flos.

POLYCHRESTON, eſt medicamentum multis morbis accommodatum: hinc hoc nomine nitrum ſulphure accenſo & ignitione præparatum donari ſolet. B. **Een middel tot veele ziekten.**

POLYCHRONIUS, eſt morbus diuturnus, qui ad menſes & annos plurimos ſæpe extenditur, ex πολὺς multus, & χρόνιος diuturnus. B. **Een langduurige ziekte.** G. **Langwirige kranckheiten/ eine ſtete kranckheit.** Gall. *Maladie longue, Chronique.* A. A long diſeaſe.

POLYGALACTOS, eſt fœmina, quæ multo lacte abundat, ex πολὺ multum, & γάλα lac. B. **Die vol ſog ofte melk is.**

POLYGALA, eſt herba lac generans, vel multum ſucci lactei habens, ex πολὺ multum, & γάλα lac: habet caulem tenuem, ſat durum, alterum rectum, alterum repentem: folia exigua, graminea, altera acuta, altera oblonga, & obrotunda: flores ſunt monopetali, perſonati, perforati, exigui, in ſpicas congeſti; labio ſuperiori erecto, & inferiori bifido, quod magis prominet: poſt florem ſequitur fructus compreſſus, in duo loculamenta, ſemina oblonga continentia, diviſus; floris calix quinquifidus hunc florem involvit: radix lignoſa, exigua, dura ſaporis amari & aromatici: creſcit hæc planta in locis incultis oves præ omnibus graminum ſpeciebus hanc eligunt, nullas vires præter eas, quæ gramini communes ſunt; habere videtur.

POLYGALUM, idem quod *Polygala.*

Polygonatum, eſt ſigillum ſalomonis, planta hæc habet caules rotundos, politos, nullos ramos dantes, in ſummitate aliquantulum incurvatos: folia ad caulem alternatim & quaſi pendula, diſpoſita, oblonga, ampla, nervoſa, coloris ſubfuſci: flores ſunt monopetali, campaniformes, tubulati, nudi, multifidi, uni cauli adhærentes pedunculis brevibus, in ſex ſegmenta fiſſi, ſex ſtaminibus e latere interno floris enatis præditi: ovarium ex floris centro natus tubam emittit longam, apiculo fimbriato inſtructam, & fit bacca mollis, fere rotunda, ovalis, viridis, aut purpurea, continens ſemina ovalia, dura, alba: radix eſt longa, digiti craſſitiei, per intervalla articulata, & nodoſa, aut tubulata, alba, multas fibras poſſidens, ſaporis ſubdulcis: hæc planta creſcit in ſylvis. ſic dicitur à radice geniculorum frequentibus nodis ex intervallis tumente, ex πολὺ multum, & γόνυ genu, ſeu nodus. B. Salomons zegel. G. Weiß-wurtz. Gall. *Seau de Salomon*, *ſigne de ſalomon*, *Genouiliere*, *Geniculere*. A. Solomons-ſeal.

Polygonum, ſeu Centum Nodia, eſt planta, quæ habet caules longos, tenues, rotundos, ſolidos, tenaces, plerumque repentes, creberrime geniculatos: folia oblonga, anguſta, acuta, viridia, caulibus brevibus adhærentia, & alternatim diſpoſita; calix eſt quinquifidus, infundibuliformis, qui per maturitatem fit capſula ſeminalis: flores apetali, plurimis ſtaminibus conſtantes, parvi, qui ad foliorum alas oriuntur: ſemen perfecte triangulare eſt, ſat craſſum, coloris caſtaneæ; radix longa, ſatis craſſa, ſimplex, dura, lignoſa, fibroſa, valde repens, ſaporis adſtringentis: hæc herba in viis frequens, ex πολὺ multum, & γόνυ genu. Vocatur etiam *Proſerpinaca*, fortè à proſerpendo: & *Seminalis*, à ſeminis multitudine: & *Sanguinalis*, à ſanguine cohibendo: ut & *Corrigiola*, an quod morbos corrigat? B. Duizend-knoop/ Verkens-gras/ kreupel-gras/ knoop-gras. G. Weg-graß/ weg-trit/ denn-gras/ blut-kraut. Gall. *Sanguinaire*, *Centinode*, *Renouée*. A. Knot-graſſ.

Polygophora, ſunt potus ſeu vina plurimis ſpiritibus pollentia, ex πολὺ multum, & φορέω fero. B. Sterke wijn/ krachtige wijn.

Polymorphum Os, idem quod *Sphenoides Os* & *Cuboides*.

Po-

Polyneuron, vide *Arnogloſſum.*

Polyphagia, eſt multi alimenti aſſumptio, ex πολὺ multum, & φάγω edo. B. **Veel-eting.**

Polypharmacon, idem quod *Polychreſton*, ex πολὺ multum, & φάρμακον medicamentum.

Polypodes, dicti *Aſelli* & *Millepedes:* eſt inſectum diureticum. B. **Zeugen/ Piſſe-bedden/ Krobben/ Ezelkens.** G. Ein kellerwurm / ſchäſſelein. Gall. *Cloportes, Pourcelets de ſaint Anthoine* A. Sows, Hogs-lice, Manyfeet.

Polypodium, eſt plantæ genus nequaquam ramoſum, cujus folia ad nervum pene in partes anguſtas & oblongas ſecari ſolent: fructus foliis innaſcuntur; capſulæ ſcilicet membranaceæ ſphæricæ in acervulos congeſtæ annulo carentes, quæ fibrarum contractione rumpuntur & ſemina fundunt minutiſſima: radix eſt oblonga, minimi digiti craſſitie, foris rufeſcens, intus herbacea, ex viridi palleſcens, multis nodis & tophis quaſi acetabulis geniculata, ſaporis ſubacris dulcis, quodammodo adſtringentis & nauſeoſi: eſt ſpecies Filicis, in opacis ſylvis & montibus ad petras muſcidas, imprimis ad radices caudiceſque vetuſtos arborum Fagi, coryli, Quercus naſcitur. ex πολὺ multum & πῦς pes: repit enim quaſi plurimis pedibus, vel nomen accepiſſe ferunt, à radice ſc. quæ ſcirrhos & acetabula polyporum modo habet. *Filicula* etiam vocatur à ſimilitudine foliorum cum Filice. B. **Veel voet/ boomvaaren/ enge-zoet/ eiken-vaaren.** G. Engel-ſüß / Süßfahren/ Baumfarn. Gall. *Polypode.* A. Polypody, Oakeferne.

Polypus, eſt tumor in cavitate narium excreſcens, eſtque duplex, vel turundæ formam refert, & *Sarcoma* generali nomine vocatur: vel ramulis aut pedibus variis ad oris interiora aut naſi exteriora ſe extendit; color eſt albus; ſæpe ad rubedinem vergit; aliquando lividus, & niger, hujuſmodi excreſcentiæ in naribus, & finibus craſſæ meningis aliquando contingunt; In Corde quoque & Arteriis majoribus ſanguis pro tempore ſtagnans ob animi deliquia &c. concreſcit in maſſam ſolidam, tenacem, poſtea non diſſolvendam, quæ vel libere in vaſis illis aliquamdiu fluctuat, donec impellatur trunco uni alterive, vel accreſcit lateri vaſis quod ſumme extendit, & vocatur

Polypus, ex πολὺς multus, & πȣ̃ς pes. B. **Een ſlijm prop / veel voet.** G. Viel-fuß / ein Naſen geſchwer. Gall. *Polype.* A. Tumour with many leggs.

Polysarcia, eſt nimia corpulentia corporis, ex πολὺ multum, & σάρξ caro. B. **Corpulentigheit / grof-lijvigheit.** G. ungemeine dicke / fettigkeit des leibs. Gall. *Corpulent*, *Charnu.* A. Corpulent.

Polyspaston, eſt machinamentum articulis reponendis accommodatum: ita dictnm, quod multis orbiculorum circuitionibus facilitatem præſtat, ex πολὺ multum, & σπάω traho.

Polyspermos, qui ſemine dives eſt, ex πολὺ multum, & σπέρμα ſemen. B. **Veel-zadig.**

Polytrichum, eſt Capillus Veneris, ſic dicitur ob capillarem faciem, ex πολὺ multum, & θρὶξ capillus, dicitur quaſi *Multicomum*, quod capillos denſos ac multos faciat, ejuſque defluvia expleat. Eſt & aliud *Polytrichum*, quod muſci ſpecies eſt, aurei coloris, ſic dicta à ramulis, qui capillorum inſtar tenues ſunt. B. **Vrouwen-hair / Venus-hair.** G. Frauwen-haar. Gall. *Polytric*, *Gurguet*, *Rue de mur.* A. Maiden-hair.

Polytrophia, eſt nutritio multa, quando nempe quis maximopere nutritur. B. **Veel-voedinge.**

Pomambra, dicitur quaſi pomum ex ambra aliiſque odoramentis compoſitum. Ingredientia ſunt plerumque ambra Gryſea, Moſchus, Zibethum, Ladanum, Benzoin, Styrax calamita, oleum cinamomi, oleum caryophyllorum &c. ex hiſce cum mucagine alicujus gummi, globuli majores ſeu poma odoris gratiá componuntur. B. **Een Amber-bal / Reuk-bal.** Gall. *Paſtille.* A. A Smell-ball, Pomander, Muske-ball.

Pomatum, eſt unguentum grati odoris, pinguedinem porcinam & poma recipiens, unde nomen. B. **Appel-zalf.** G. Apffel-ſalbe. Gall. *Pomade.*

Pompholigodes, urina eſt, cui in ſuperficie plurimæ bullæ innatant, quæ plerumque in flatibus & doloribus corporis obſervantur. à πομφολιγόω bullas excito. B. **Schuim-achtige Pis.**

Pompholyx, eſt favilla tenuiſſima & volatilis, quæ dum æs in fornacibus perficitur, ſupernæ earum parti adhæreſcit. Coit ibidem in glomuſculos vellerum lanæ ſimiles,

les, contactæque farinæ modo diſpergitur. Eodem modo & Cadmia, vi ignis violenti in favillam ſeu tutiam redigi poteſt. Arab. *Tutia*, Lat. *Bulla*, nam πομφόλυξ Bullam ſignificat, à πέμφιξ flatus; officinis *Nil*, unde Belgis Niet/ ſive Witniet/ ad differentiam Tutiæ, item dicitur *Nihili album*. G. Weiß nicht. Gall. *Calamine ou Tutie Blanche*. A. The White Tutty.

Pomum & Pomus, latius patet quam malum, comprehendit enim ferè omnes fructus molliorem corticem habentes: fortè ſic dictum, quod eorum plurima etiam ſitim tollant, ita ut ſimul ſint cibo & potui. Gr. Μῆλον, Ὀπώρα Nonnulli à πόμα potus derivant.

Pomum Adami, eſt protuberantia illa in collo anterius conſpicua, ſic dicitur quia vulgò perſuaſum eſt, in Adami faucibus Pomi partem ex pœna divina remoratam eſſe, & ad poſteros tranſlatam. Nihil aliud eſt quam capitis laryngis protuberantia. B. Adams Appel. G. Adams Apffel. Gall. *Pomme d'Adam*. A. Apple of Adam.

Pomum Adami, eſt mali Aurantii ſpecies: nomen accepiſſe ferunt, quod cortex rimis quibuſdam exaſperatur ac ſi dentibus demorſus eſſet.

Pomum Amoris & Pomum Aureum, ſeu Malum Aureum, ſic vocatur ob pulchrum & amabilem aſpectum.

Pomum Odoriferum, idem quod *Pomâmbra*.

Pondo, de ponderibus *Joh. Rhodius* hæc habet: inter pondera Romana reliquorum omnium tam Ponderum quam Menſurarum veluti regula primas partes merito poſcit *Libra*. Cujus ſchema P. *Celſo* ſine ulla adjectione, notat pondo ſolum, hoc eſt, Libram, non Mercalem, negotiatoriam, Σπαθικὴν *Polluci*, Gallis Regiam, quæ Senum Denum *Budæo*, de Aſſ. lib. 2. fol. 38. Sedecim unciarum *H. Junio*, ſed Romanam, quæ tam menſuralis à mole, quam à gravitate ponderalis, Aſſis inſtar, Romanis uſitatiſſimè XII. Unciarum ſive 14. Denariorum erat: non quidem levi conjectura ſed computatione legitima, noſtræ æqualis. Hoc tamen diſcrimine, ut Libræ Unciæ XII. Menſurales, X ponderales reſpondeant, ex *Galeni* lib. 6. de comp. Med. S. gen. cap. 8. Sili. quod ſciam, *Budæo* de Aſſe, duodecim & dimidiæ, cujus ſententiæ momenta *Agricola* ſolidè infregit lib. 4. de ponderibus

bus & Menſuris, noſtris ſic notatur Pond & Lib. pro Regionum imo & urbium diverſitate innumera penè dantur ponderum genera. Vide etiam *Libra*. B. **Een pond.** G. ein Pfund. Gall. *une Livre*. A. A pound.

Pons Varolii, ſunt Proceſſus quidam cerebelli globoſi, propè vermiformes, ſic à *Varolio* inventore dicti. B. **De Brug van Varolius.** G. eine Brucke von Varolius. Gall. *Pont de Varolius*, *Appendices vermiformes*. A. Bridg of Varolius.

Ponticum Absinthium, nomen habet à Ponto regione in qua naſcitur.

Poples, eſt articuli iſtius, quo os femoris articulatur oſſi tibiæ, pars interior, ſive poſterior, qua crus flectitur. Gr. Ἰγνὺς & Ἰγνὺα. B. **De Haaſſen.** G. Die Kniebüge. Gall. *le Jaret*. A. The hollow of the afterpart of thee Kneethe Harm.

Poplitæus Musculus, eſt unus ex iis quo tibia movetur. Externo infernoque femoris oſſeo tuberi adnatus, obliquè, itidem tibiæ ſuperiori poſteriorique eminentiæ quadrata ex parte figura inſeritur. B. **De Haaſſen ſpier.** G. Der Kniebiegen mauß. Gall. *Muſcle Poplité*, *ou Jarretier*.

Poplitæa Vena, ex duplici ramo crurali miſto conſtat, & ſub cute tecta poſterius per medium poplitis flexum, excurrit uſque ad calcem, aliquando ad malleoli cutim. B. **De Haaſſen Ader.** G. Der Kniebiegen Ader. Gall. *Veine Poplitée*. A. Idem.

Populago, Eſt planta, quæ habet caules ramoſos, rotundos; folia rotunda, ampla, polita, leviter crenata in margine, coloris virido-obſcuri, chelidonii minoris foliis ſatis ſimilia: flores ſunt polypetali, roſacei, nudi, ranunculoidei: piſtillum floris abit in plurimas vaginulas, quæ deorſum pendentes ferunt plurima ſemina plerumque oblonga: radix fibroſa, albeſcens: hæc planta creſcit in locis aquoſis: eſt *Tuſſilago* altera, dicitur & caltha paluſtris, & chelidonia paluſtris, ſic dicta ob foliorum albedinem, quam cum populo arbore communem habet. Gall. *Peuplier*.

Populeum, eſt unguenti nomen, ſic dictum, quia componitur ex oculis ſeu Gemmis Populi, quibus additur *Bardana*, *Hyoſcyamus*, *Lactuca*, *Mandragora*, *Papaver*

ver nigrum, *Sempervivum majus* & *Minus*, *Solanum*, *Violaria*, *Umbilicus veneris*, *Rubi cymæ*, & *Porci axungia*. B. Populier Zalf/ Popeljoen Zalf.

Popularis Morbus, idem quod *Endemius* ſeu *Epidemius*.

Populus, ſeu Farfarus, eſt arbor procera, quæ habet folia fere circularia, inciſa, dura, nigricantia, ſemper tremula, licet nullus adſit ventus: flos eſt amentaceus, plurimis nempe foliolis apicibus donatis conſtans, ſed ſterilis; teneri enim fructus innaſci ſolent iis populi ſpeciebus, quæ floribus carent, ſpicati, plurimis foliolis compoſiti, ſub quibus latet campana quædam embryonem complectens; is autem abit deinde in ſiliquam membranaceam, bifariam dehiſcentem, ſpicatam, ſeminibus fœtam pappis inſtructis: initio veris oculos ſeu gemmas producit, mucronatos, odorato, luteo, pingui, ac tenaci ſucco prægnantes: an à πάλλω vibro, quatio, concutio, quia à minimo aëris motu, Populi tertiæ ſpeciei folia concutiuntur. B. Populier-boom/ Abeel-boom/ Ratelaar/ Popelaar. G. Albeerbaum/ Pappel-baum/ Aſpen. Gall. *Peuplier*. A. Aſp-tree, popler-tree.

Porcello, eſt inſectorum ſpecies, quæ & *Aſelli* & *Millepedes* dicuntur. B. Zeugen/ Krobben/ Piſſebedden/ ob odorem urinæ, quem ſpirant. Eorum pulvis valde diureticus eſt.

Pori, dicuntur meatus exigui & inſenſiles cutis aliarumque partium, per quos ſudor & effluvia vaporoſa ex corpore decedunt. B. Sweet-gaten/ Pypjes/ Luchtpypjes. G. Schweiſlöcher. Gall. *Pores*. A. Idem.

Porocele, eſt Hernia ex callo aut calculo excitata, in membrana erythroide hærens, renitens, dura, & inæqualis ex πῶρος callus, & κήλη tumor.

Poromphalus, eſt calculus aut callus, in umbilico protuberans, ex πῶρος, callus & ὀμφαλὸς umbilicus.

Porosis, eſt calli generatio, à πῶρος callum induco. B. Eeltmaking.

Porotica, ſunt Medicamenta callum generantia, ſeu quæ exſiccando, incraſſando, & aſtringendo partis alimentum in callum convertunt, à πωρόω calleſco.

Porphyrites, eſt lapis ex ſilice aut porphyre, ſuperficie lævi & æquali, ſuper quo, ancillante alio lapide,

curſore dicto, alii lapides, gemmæ &c. in ſubtilem pulverem rediguntur. B. **Een Wryf-ſteen / Prepareer-ſteen.** G. **Reib-ſtein / Preparier-ſtein.** Gall. *Porphyre.* A. Prepared-ſtone.

Porracea Bilis, vide *Bilis.*

Porrum, eſt planta, quæ habet folia ex tunicis radicis enata, plana, quandoque carinata; caulis eſt rectus, craſſus, ſolidus, ſucculentus: flos hexapetalus, quaſi campaniformis, ornatus ſtaminibus latis, planis, in tria capillamenta exeuntibus, quorum medium apice donatur; flos in faſciculos globoſos colligitur: ovarium fit fructus ſubrotundus, trilocularis, fætus ſeminibus ſubrotundis: bulbi ſunt oblongi, anguſti, fere cylindrici, tunicati, politi, ſplendentes, albi: tota hæc planta habet odorem allii, & colitur in hortis; planta hæc ita tunicata eſt, ut bulbus totus in tunicas poſſit reſolvi, & folia ſint tantum elongatæ ſquammulæ bulbi: nomen habere dicunt, quod porrò eat & longè lateque graſſetur. Gr. Πράσον, à Πράω incendo, eſt enim calidum: habentur variæ ſpecies. B. **Parei.** G. **Lauch.** Gall. *Poireau.* A. Leke.

Porrus, eſt Verrucæ ſpecies, quæ habet quaſdam radices ad extra, ad ſimilitudinem porrorum, & ita minutim fixa. Vulgo *Oculus Gallinæ.*

Porrigo, idem quod *Furfuratio.*

Porta, Gr. Πύλη, ſic vocatur Hepatis pars ſima, ubi duæ parvæ inveniuntur eminentiæ ſeu protuberantiæ, quas *Portas* appellarunt veteres Medici, putantes chylum per facultatem attractricem ſuctum ex Inteſtinis in venas meſaraicas ad Venam portarum attrahi, & per vim Hepatis aſſimilatricem in ſanguinem converti; quod falſum eſſe anatomicorum inventa, & imprimis Harveji obſervata evicerunt; *Vena* quæ ibidem loci ex viſceribus imi ventris ſanguinem in hepar ducit, ideo *Vena Portæ vocatur.* B. **De Lever-poort.** G. **Die Leber-pfort.** Gall. *Porte du Foye.* A. The Livers port.

Portæ Vena, vide *Vena.*

Portulaca, Portella, Porticula, eſt planta, quæ habet caulem rotundum, craſſum, rectum, ſucculentum, tenerum, politum, ſplendentem, rubicundum, in ramos diviſum: folia ſucculenta, oblonga, fere rotunda, craſſa, ſatis ampla, ſplendentia, carnoſa,

noſa, coloris albeſcentis aut flaveſcentis, ſaporis viſcoſi, ſubacidi: flos eſt roſaceus, plurimis petalis in orbem poſitis conſtans, ex cujus calice monophyllo & bifido ſurgit piſtillum, quod deinde ſimul cum calice abit in fructum, plerumque ovatum, ſeminibus fætum orbiculatis, nigris, parvis, & duabus teſtis in ſummo donatum, quarum exterior, quæ calicis pars fuit bifida primo, interior vero, quæ aliud nihil eſt, quam piſtillum ampliatum; poſtremo transverſa bifariam dehiſcunt, inferiori ſeu calicis altera parte pediculo affixa: radix eſt fibroſa, ſimplex. Gr. Ἀνδράχνη, Πυλὶς, Πυλίδιον quidam putant à porco, (quaſi porcorum lactuca) nomen habere, unde χοιροβότανον, porci herba; vel à πύλη porta. Ἀνδράχνη quaſi Ἀδράχη quaſi cum ἀέρος ἄγνη pullulet. B. Porcelein. G. Portulak / Burtſel-kraut. Gall. *Pourpier*, *Porcelaine*. A. Purſlain, porcelain.

PORUS BILARIUS, ſeu HEPATICUS, eſt canalis, ex tota Hepatis ſubſtantia undique oriundus, ex minimis in majores canales deſinens, tandem in unicum, qui ductui Cholidocho inſeritur; vehitque bilem, in glandulis Hepatis præparatam, ex Hepate; eamque in inteſtinum duodenum amandat. *Porus* etiam omnem ductum & meatum ſignificat, à πείρω pervado. B. Galleider. G. Der Gallen-leiter. Gall. *Pores biliaires* A. The Bile Channel.

POSCA, putatur dici à πόσις potio, idem quod *Oxycratum*.

POSSETUM, Gr. Συθόγαλα, eſt lac decoctum, cui ſub finem coctionis cereviſia infunditur, tunc liquidum ſerum in febribus ſorbendum datur, & coagulum removetur, potio eſt Anglis familiaris. B. Een Biermelkjen. G. Biermilcklein / Poſſet. Gall. *Poſſet*. A. Idem.

POSYBRACHIALE, idem quod *Metacarpus*.

POTAMOGEITON, Gr. Σταχυΐτης, Lat. Fontalis, quia fontibus & præſertim fluminibus vicina eſt. Siquidem in aquoſis & paluſtribus locis naſci amat. *Stachyites* vocatur, quaſi ſpicata, ob caulem quem ex ſe mittit floribus & ſemine ſpicatum: ex ποταμὸς fluvius, & γείτων vicinus. B. Fontein-kruid / Swem-kruid / Swam-kruid. G. Schwemmen-kraut. Gall. *Epi-d'Eau*. A. Water-graſſ.

POTENTILLA, ſive ARGENTINA, an ita dicitur ob potentes vires ſiſtendi ſanguinem? vide *Anſerina*, & *Argentina*.

Poterium, eſt Cardui ſpecies, quamvis illud nomen & aliis plantis imponitur. Sic dicitur, quod ſit potrix herba; paludoſum riguumque ſolum amet, vel fortè quaſi ποτὶς, quod paludoſi riguique ſoli amans ſit, ſed etymologia non arridet, quia potius montes & loca arenoſa amat: potius quaſi πολὺ ἔριον, vel πίνα ἔριον, quod lanugine obducatur lanoſa.

Potio, ſeu Potus, à potare, eſt mixtura vel diſſolutio ex variis; vel decoctio, quæ bibitur, ut hauſtus, decoctum, emulſio, julapium &c. B. **Een Drank**. G. ein Tranck. Gall. *Potion*. A. a Drink.

Præcipitantia, ſunt, quæ acidum in corpore noſtro infringunt, & quaſi præcipitant: eſt vox à Chymicis mutata, quia præcipitando res alterius indolis fiunt. Vide *Abſorbentia*.

Præcipitatio, eſt quædam minimarum particularum in liquore conveniente ſolutarum, & per contrarium liquorem infuſum, ſubſidentia & reviviſcentia. Si corallia aliive lapides, & Margaritæ, oculi cancri, argentum vivum &c. aqua forti ſoluta, & ſal aliquod alcalicum injiciatur, particulæ antea inviſibiles, ſtatim ſub pulveris formâ ſubſident. Ita ſulphurea, ut ſuccinum, lacca, reſina &c. ſpiritu vini ſoluta, ab infuſa aqua præcipitabuntur. B. **Schifting / nederſtooting**. G. Neiderſchlagung / precipitation. Gall. *Precipitation*. A. Idem.

Præcordia, Gr. Φρένες, ſunt viſcera omnia in thorace contenta. B. **Borſtingewanden**. G. Das ober eingeweid / die gegend da das hertz grublein iſt. Gall. *Les Parties autour du cœur*. A. The Entrails in the Breaſt.

Præfocatio Uterina, vide *Hyſterica paſſio*.

Præparantia Vasa, ſed melius *Teſticularia*, ſunt venæ & arteriæ ad teſtes & Epididymides euntes, ſic à Veteribus appellantur, ex præjudicio putantes in iis ſemen præparari: Vena plurimis ramificationibus & anaſtomoſibus: Arteria vero recto ductu, duabus aut ad ſummum tribus bifurcationibus incedit, & Anaſtomoſibus Lateralibus in Venam hiat. B. **Bereidende-vaten / Zaatvaten / Kloot-vaten**. G. Die Samen-gefäſſe / die Bereitgefäſſe. Gall. *Vaiſſeaux Spermatiques, ou Pampiniformes, ou Pyramidaux*. A. The preparing Veſſels.

Præparata, in pharmacia denotat medicamenta

ſim-

ſimplicia, videlicet ſolida, ſubtiliſſimum in pulverem, linguæ tactum fugientem, accedente aquâ convenienti, ſupra porphyritem lævigata, denuoque ſub paſtillorum formâ exſiccata: ſic proſtant corallia, cornu cervi &c. Nec non alia ſimplicia medicamenta, quæ interdum aceto, vino, vel alio liquore, per aliquot dies immerguntur, rurſumque exſiccantur, correctionis nimirum, ut creditur, gratiâ, ſub præparatorum numero quoque enumerantur, radices aſari, ari, &c.

PRÆPUTIUM, Gr. Ἀκροβυστία & Πόσθη, eſt glandis, penis virilis, involucrum, eſtque tantum continuatio Epidermidis, cutis, & membranæ celluloſæ: à putando dictum, ab Hebræis enim & Turcis reſecatur, unde Apellæ & Recutiti appellantur. Item clitoridis projectura, eſtque Præputiolum in fæminis præter exilitatem a viriki diverſum in eo, quod partem glandis tantummodo ſuperiorem tegit. B. De Voorhuyd. G. Die Vorhaut. Gall. *Prépuce*. A. The fore Skin.

PRÆSEPIA, ſeu PRÆSEPIOLA, ſunt foraminula illa utriuſque maxillæ, quibus dentes continentur. Gr. *Φάτναι* & *Φάτνια Galeno*. B. Tant-herbels. G. Zahnhölen. Gall. *Alveoles*, *Cavité des Dents*. A. The holes of the Teeth. Item Apum alvei ſive cellulæ præſepia appellantur.

PRÆSERVATORIA INDICATIO, eſt modus quo per victus rationem & remedia convenientia, à morbis futuris præſervamur. B. Verhoedende inzicht.

PRÆSIDIUM, idem quod *Auxilium*, *Remedium*, aut *Indicatum*.

PRÆT. NAT. vel P. N. ſignificat præter naturam.

PRASSINA BILIS, vide *Bilis*.

PRASUM, eſt *Porrum*, à πράω incendo; quia porrum comeſtum ſanguinem accendit, linguamque mordet. Vide *Porrum*.

PRASUM & PRASSIUM, vocatur *Marrubium* ſeu *Ballote*. Nomen impoſitum à cauliculis quadrangularibus videtur: πρασιαὶ enim dicuntur diſpoſitione quadrangulares: vel quod ἐν ταῖς πρασιαῖς coleretur: adeo ut cum porro, ut viri docti voluere, nullam ſimilitudinem habeat. Vide *Marrubium*.

PREGMA, vide *Bregma*.

PRE-

Prehenſio, vide *Catalepſis*.

Presbytia, eſt obſcuritas viſus in rebus propinquis, cum tamen in diſtantibus aliqua ſit perſpicacitas, ſenibus familiaris, ex oculorum planiori figura oriunda, ex πρέσβυς ſenex. B. Blindheid van Ouderdom / oud Gezicht.

Priapismus, eſt *Tentigo*, ſive pudendi diutina ſine libidine erectio. Item membrum virile. Gr. etiam vocatur Σατυρίασις, à πρίαπος *Priapus*, *Veneris* & *Liberi* Filius. Vide *Satyriaſis*. B. Roedeſtand tegens wil.

Priapus, idem quod *Penis*.

Primores Dentes, ſive Anteriores, ab officio in cibis incidendis dicuntur *Inciſorii*. Item Γελάσινοι quia inter ridendum primi denudantur, *Tonici* Celſo, Τομεῖς Διχαστῆρες, Κτένες, Τομίσαι &c. numero quatuor ſunt ſuperius, totidemque inferius. B. De Voortanden. G. Die Fórderſten zähne. Gall. *Les Dents de Devant*, *ou Inciſives*. A. The fore Teeth.

Primula Veris, ſive Betonica Alba aut Herba Paralyseos, eſt planta, quæ habet folia ampla, oblonga, aſpera, rugoſa, repentia; ex his erumpunt caules lanuginoſi, rotundi, nudi: flos eſt monopetalus, hypocrateri formis, & multifidus, ex cujus calice (qui tubulatus eſt) ſurgit piſtillum infimæ floris parti ad inſtar clavi infixum, quod deinde abit in fructum ſeu teſtam oblongam, in ipſo calice vel ferme reconditam, apice dehiſcentem, & ſeminibus fætam minimis, obrotundis, nigris, placentæ affixis: radix eſt ſatis craſſa, ſquammoſa, rubicunda, fibroſa, ſaporis adſtringentis, odoris grati & aromatici: hæc planta creſcit in pratis & ſylvis. ſic dicitur quod incipiente vere & ante illud tempus flores ſuos emittit. B. Sleutel-bloemen / Hemel-ſleutel / Back-kruid / St. Pieters-kruid. G. Schluſſel=blum / Himmel=ſchluſſel / St. Peters=ſchluſſel / weiß=betonie. Gall. *Coucou*, *prime vere*, *Bavillon*, *Primerole*. A. Cow ſlips, prim-roſe,

Principes Dies, vide *Critici Dies*.

Principia, idem quod *Elementa*.

Probole, idem quod *Apophyſis*.

Procatarctica, eſt cauſa morborum præexiſtens, vel præincipiens, una cum aliis agens, unde primo morbus producitur; ſive illa ſit externa ſive interna,

ut

ut ira vel æſtus aëris, Cacochymiam movens, febrimque inducens, à προκατάρχω antegredior. B. **Voortrekkende oorzaak.**

Procatarxis, idem quod *Procatarctica.*

Processus, idem quod *Apophyſis.*

Processus Ciliares, ſunt quædam fibræ in oculo muſculares, quibus oculi pupilla dilatatur & contrahitur. Ab oculi pupilla, velut radii à corpore luminoſo profecti, in orbem diſponuntur; fibræ iſtæ ſerie denſa ordinatæ, anterius, ubi corneæ tunicæ cohærent, colore variegato inſigniuntur; interim ubi cryſtallini humoris margini, ac etiam tunicæ retinæ oræ contiguæ ſunt, ſemper nigræ apparent: Iſte proceſſus ciliaris ex minuſculis muſculorum faſciculis ſubalbidis componitur, numerum octogenarium excurrentibus, ligamento cuidam ex totidem nigricantibus extructo, alligatis. Harum utriuſque ordinis fibrarum quædam, ligamenti latitudinis margines ambos tangunt, quædam ad Medium pertingunt. Muſculoſa hæc contextura cum tota uvea membrana mobilis eſt. Ubi cryſtallini humoris limbum, ut & retinæ expanſionem tangit, nigra planè eſt. Non tantum etiam oculi pupillam dilatant, aut contrahunt, quin & humorem cryſtallinum protrudunt, ac retrahunt, inque objectorum aſpectus huc illuc deflectunt. B. **De regenboogs hairige kring.** G. Die augen winpren/ der Regenboge gleiche haar kreiß. Gall. *Procès ciliaires.* A. Idem.

Processus Chymici, nihil aliud ſunt quam Operationes Chymicæ integræ; quando nempe in rei examine procedunt, & tandem ad ſcopum quæſitum perveniunt. B. **Chymiſche Voortgang.** G. Chymiſche artzeney-ſtucke. Gall. *Operations Chimiques.* A. Proceſſion Chymical.

Processus Peritonæi, deſcribuntur, quod ſint veluti fiſtulæ duæ oblongæ, vel canales laxiores viris in ſcrotum deſcendentes, per foramina tendinum muſculorum obliquorum & tranſverſorum, in quibus productionibus, vaſa ſeminaria deſcendunt & recurrunt, atque propè teſtes proceſſus hi magis explicantur, fiuntque teſtium tunicæ: Verum illud magis locum habet in brutis quam hominibus; quia vaſa ad teſtes euntia per peritonæi duplicatam membranam excurrunt, nam ſi hominibus

bus contingerent, nemo ab Herniis eſſet liber. Verum ſi detur, quid tum fit, quam quod inteſtina in ſcrotum delabantur, cujus lapſus, *Hernia inteſtinalis* vocatur. B. **Peusʒaks ſcheuten.** G. Der anhang des Bauchs häutleins. Gall. *Procès, ou Appendices du Peritoine.* A. The proceſſ of the peritoneum.

Procidentia Ani, eſt inteſtini recti, propter nimiam laxitatem, per anum delapſus. Vocantur item *Procidentia* ſedis *Plin.* procidua ſedes *Eidem*, προπίπτων ἀρχὸς, quando ſedes prolabitur. Gr. Πρόπτωσις ἀρχοῦ ἢ ἕδρας. B. **Als het Lyf uit gaat / uithangen des Eindel darms.** G. Das Vorgehen / auß fallen deß affter⸗oder Maſtdarms. Gall. *Chute ou Deſcente de l'Anus.* A. Falling down of the arſe gut.

Procidentia Uteri, eſt relaxatio tunicæ internæ vaginæ, qua per pudendum prolabitur, & à Medicis reſecata fuit; olim & adhuc quidam uterum prolabi poſſe putant licet rariſſimè fiat; & ſi fiat, per imprudentiam obſtetricum fit, putantes ſe attrahere placentam, & ipſum arripiunt uterum. De quibus legendus Dom. *Portal* qui Gallicè librum edidit *de l'Accouchements des Femmes.* B. **Uitval** vel **ʒinking des Lyfmoeder.** G. Das Herauß fallen / vorgehen der bärmutter. Gall. *Abaiſſement, Chute, ou deſcente de la Matrice.* A. A Falling of the Womb.

Procondyli, ſunt oſſa digitorum, Metacarpio proxima, ex πρὸ pro, & κόνδυλος digitus. Vide *Metacondyli.*

Prodromus, eſt morbus, ex ſuo genio alium ſuper-venturum indicans: ut anguſtia pectoris, Phthiſin vel Rachitim præſagit, ex πρὸ pro, & δρέω fugio. B. **Voorlooper.** G. ein vorläuffer / vorbott. Gall. *Avant-coureur.* A. A Fore-runner or preſage.

Productio, vide *Apophyſis.*

Proegumena, eſt cauſa morbi Antecedens interna, in corpore ex alia remota ortum habens, & ita morbum producens, ut eâ ſublatâ, morbus poſſit perſeverare; quemadmodum cacochymia, à vitiata victus ratione producta, unde obſtructio vaſorum & meatuum vel conſtipatio viſcerum producitur, à προηγοῦμαι antecedo. B. **Voorgaande oorzaak.** G. Vorgehende urſach. Gall. *Cauſe antecedante.* A. Antecedent cauſe.

Pro-

PROFLUVIUM, multiplex eſt, nempe ſanguinis ex naribus, vulneribus, ex pudendo muliebri, ut in expurgationibus, & menſtuis nimiis. Sic dicitur de ſemine ut in Gonorrhœa, ſic de excrementis, ut in dyſenteria, diarrhœa, lienteria; cœliaca paſſione: ſic de lacte, nimia quantitate profluente, ita de capillis decidentibus &c. B. **Vloed.** G. **ein Fluß.** Gall. *Ecoulement*, *Perte*. A. A Fluxion, Flixe.

PROFUNDUS MUSCULUS, idem quod *Perforans Muſculus.*

PROGNOSIS, & PROGNOSTICA SIGNA, ſunt quibus futura, quæ ægro accidunt, præcognoſcimus. Quæ imprimis petuntur ex obſervationibus in ſimili morbo notatis ac præſens hic adeſt. 2. ex viribus vitæ præſentibus cognitis, & comparatis cum cauſis morbi, quibus trutinatis num morbus diu, num brevi regnaturus ſit, ſatis bene tutoque prævideri poteſt. 3. ex ægri prægreſſa vitæ ratione, corporis habitu firmo vel debili, ætate, ſexu, clymate ſub quo vivit, anni tempore, & prægreſſi in eodem corpore morbis. Si hæc omnia ſollicite perpendit medicus, ſingulaque exacte trutinat, tuto ex arte concludere poteſt quid in morbo ſecuturum ſit, ſi nihil novi, quod mutet ægri ſtatum, accedat; ſimilibus Hippocrates inſiſtens viis, tantam ſibi conciliavit famam, unde nihil medicum Deo magis ſimilem reddere, quam futura prædicere, aſſeruit, à προγινώσκω prægnoſco. B. **Voorkenning / Voorzegging.** G. **Das Vorſagen.** Gall. *Prognoſtique.* A. Prognoſtication or fore telling.

PROJECTIO, eſt terminus chymicus, & dicitur quando pulvis calcinandus crucibulo cochleatim ſive per vices injicitur.

PROJECTURA, idem quod *Apophyſis.*

PROLABIA, Gr. πρόχειλα, ſunt extremæ labiorum partes prominentes. B. **Voorlippen.** G. **Die Vorläfftzen/ Vorlippen.** Gall. *la partie anterieure des Levres, ou le devant des Levres.* A. The Fore Lips.

PROLAPSUS UTERI, vide *Procidentia Uteri.*

PROLEPTICUS, eſt morbus ſemper anticipans: ut ſi febris hodie horâ quartâ adveniat, cras vero horâ tertiâ vel ſecundâ, à προλαμβάνω anticipo. B. **Een Vervroegende ziekte.**

Pronatores Musculi, alter eſt *Rotundus*, alter vero *Quadratus*, & ambo radium movent. *Primus* à forma & munere dictus *Pronator Rotundus*, interiori humeri tuberculo alligatus, hinc ad radii medium, cui valido adhæret tendine, excurrit. *Secundus* dicitur *Quadratus*, ab internâ ulnæ oſſis parte tranſverſim productus, interno itidem radii lateri annectitur. B. **De vooromkeerende ſpieren.** G. Der herumb-fuhrende mauß. Gall. *Muſcles Pronateurs.* A. The pronator Muſcle.

Propago, dicitur vitis vetula depreſſa, atque in terram per inflexos arcus ſubmerſa, ut ex una plures emergant. B. **Afloring / Afzetting / Afleiding.** G. ein Alter rebeſtock / den man wieder einlegt; een Reiß / das man Fortſteckt; das ein legen / Fort pflantzen. Gall. *Provin de Vigne.*

Prophasis, eſt prænotio in morbis. Item, occaſio & cauſa antecedens, à προφαίνω præluceo.

Prophylactica, eſt pars Hygieinæ, quæ morbos futuros & immminentes avertit, à προφυλάσσω præſervo. B. **Verhoedende inzicht.**

Prophylaxis, idem quod *Prophylactica.*

Propolis, eſt craſſior apum materia, flava, odorata, ſtyracem, ut ſcribunt, ſed potius reſinam odore referens, ceræ finitima; gluten in alveorum foribus repertum. Quidam *Ceram Sacram* vocarunt, quantum ego judico, non tantum ex aliorum relatione, ſed αὐτοψία teſte, nihil aliud eſt quam rudis quædam reſina, nullam habens nec odore, nec ſapore, nec conſiſtentiâ cum cera ſimilitudinem: ſapor ſubamarus eſt, igni ſi imponatur, lignum aloës redolet, & conſiſtentiâ ſpiſſior eſt, imo & colore ſubnigra. Illa materia lateribus alvei non tantum adhæret, ne aëris injuriæ apum generi nocuæ ſint, ſed hyemali tempore circa introitum ſive alvei portam ob eandem cauſam, unde & ei nomen, maximè adhæret, ex πρὸ pro, & πύλη porta. B. **Voorwaſch.** G. Die Wachs-ſwinden / vorſtoß / nebenwachs. Gall. *Propole.* A. Idem.

Propoma, eſt potus ex vino & melle vel ſaccharo paratus, à προπίνω præbibo.

Propotisma, eſt Medicamenti propinatio, à προπίνω præbibo.

Proptosis, eſt partis alicujus procidentia: ut Oculi, Omenti, Uvulæ &c. à προπίπτω procido.

Proræ Os, vide *Baſilare Os.*

Proserpinaca, vide *Polyganum.*

Prospheromena, ſunt Cibi, vel Medicamenta, quæ intra corpus ſumuntur, à προσφέρω offero, adhibeo, admoveo.

Prosphysis, eſt agnaſcentia, cohærentia & coalitio, cum ſc. digiti ſibi invicem connexi ſunt & coaleſcunt, à προσφύω agnaſci facio. B. Een t'zamen-wag. G. Zuſammen-wachſung. Gall. *Coalition.* A. Idem.

Prostatæ, Adstantes, ſive Corpora Glandulosa, ſunt duæ glandulæ infra veſiculas ſeminales ſitæ, juxta meatum ſeminarium; vel potius una, continua conica glandula, quæ adnaſcitur urethræ parti, quæ flaccida eſt ad veſicæ urinariæ collum, antequam bulbus ſive corpus cavernoſum ad urethram accedit, circumcincta eſt fibris muſcularibus, & compoſita duodecim diſtinctis aggregatis glandularum ita, ut glandulæ cujuſque aggregati per emiſſaria ſua deſinant in unum ſacculum, cui infundunt ſuum humorem; hinc ſacculi duodecim diſtincti totidem diſtinctis notabilibus emiſſariis hiantes in cavum urethræ ita, ut undique cingant exitum illum veſicularum: unde accurate hic miſcentur ſemen & humor proſtatæ: dum veſiculæ & proſtatæ eadem membrana muſculari cinguntur: humor hic factus, eſt blandus, pinguis, candidus, copioſus; poſt abſtinentiam ab opere venereo diuturnam actione deponendæ alvi aut reddendi lotii, ſæpe expreſſus, animalcula, quæ in ſemine adſunt, non continens, ablata teſtium, & veſicularum ſeminalium, actione, ſuperſtes, nec tamen tunc prolifer, videtur hinc ſemen craſſius & cineritium diluere, vehere, & forte inprimis a coitu momentis nutrire animalcula in vero ſemine contenta, unde una cum ſemine ejicitur; forte & urethræ lubricationi inſervit, titillationi anſam dare etiam perhibetur, ſimile quid in fœminis reperit Doctiſſ. *C. Barthol. T. F.* cum *R. de Graaf*, à προΐστημι proſtituo, præſum. B. De Voorſtaanders. G. Die Vorſtänder. Gall. *Proſtates.* A. The Fore Standers.

Prostethis, eſt pectus, ſive thoracis anterior facies: Item, pars carnoſa in manuum & pedum cavitate, nec non inter digitos naſcens, ex πρὸ pro, & στῆθος pectus.

Prosthesis, eſt pars Chirurgiæ, quæ quod deficit, reſtituit. Exemplum habemus in ſolutione continui, ut patet in ulceribus cavis & fiſtuloſis, quæ arte chirurgica carne ſupplentur, à προστίθημι appono.

Protopathia, eſt morbus primarius, ſive Idiopathia, quæ ab alio morbo non eſt orta, ex πρῶτος primus, & πάσχω patior. B. Een Voorname ziekte/ of die op zich zelven beſtaat.

Protuberantia, vide *Apophyſis.*

Provocatorii Dies, vide *Critici Dies* & *Intercalares.*

Pruna, idem quod *Anthrax.*

Prunella, ſumitur aliquando pro *Aphthis* vel albicantibus, nigris vel puniceis, aliquando pro *Angina* vel *Febre Hungarica.* B. De bruine. G. Die Breune. Gall. *Prunelle.* A. Idem.

Prunella, ſive Brunella, planta hæc ſic videtur dici, quod conveniat in febribus ardentibus, quando os & lingua prunæ inſtar ardent recens planta veteribus incognita plane, quæ nomen traxiſſe videtur a vocabulo Germanico *de Bruyne*, quod eſt ſpecies anginæ, quæ ſemper intra paucos dies in gangrænam abit, eſtque morbus caſtrenſis, & dicitur exercitus quidam hoc morbo fere totus laboraſſe, multaque remedia eſſe adhibita, & tandem hæc planta eſſe inventa, quæ omnes ægros hoc morbo laborantes curavit, ſuccum hujus plantæ in gargariſmate aſſumpſerunt, & foliis pro cataplaſmate uſi ſunt, unde perfecte curati fuerunt. B. De Brune/ Brunelle. G. Brunellen/ Gotsheil/ St. Anthoni-kraut. Gall. *Herbe au Charpentier*, *Brunelle.* A. Self-heal.

Prunus Sylveſtris, eſt arbor cujus cortex eſt griſeus, fere purpureus: folia Prunum ſativum referunt, ſed minora, ſaporis ſunt ſubadſtringentis: calix eſt monophyllus, quinquifidus; flos eſt albus, roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus triginta vel ultra præditus: ovarium in fundo calicis fit fructus niger, ſubcæruleus, ovatus, vel globoſus ſub tenui, glabra tunica pulpam mollem condens, in ſuo medio continentem oſſiculum oblongum vel ovale, compreſſum, utrimque acuminatum, unico intus nucleo fætum: pediculus ſatis longus fructui ſuppoſitus

poſitus: fructus caro eſt dura, virideſcens, ſaporis ſtiptici: radix lignoſa, nigra, ſe undique extendens: hæc arbro creſcit in locis incultis: Gr. Προῦνη, Aſiaticis προῦμνη, an quia ei magnus & durus nucleus, ſive πυρὴν. B. Pruimboom. G. Pflaumen-baum/ Qvetſchen-baum/ Wetſchenbaum. Gall. *Prunier*, *Prunier ſauvage*. A. Plum-tree.

Prurigo, ſeu *Scalpurigo*.

Pruritus, habet aliquid ex titillatione, dolore & voluptate: ſed illud proprium eſt, ut ad ſcalpendum incitentur, unde clarum eſt, vires ad reſiſtendum hic minores eſſe, ſed tamen majores quam in dolore, unde ſcalpendo nova ſenſorio inducta concuſſione, adeo videntur vires augeri, ut id quod titillat, excutiatur, & ad latus depellatur. Id etiam notandum, non ſentiri pruritum niſi in cute externa, adeoque comitem eſſe ſcabiei &c. definitur ergo quod ſit cutis inæqualitas ſicca, cum difficultate pruriginoſa, ortum habens à particulis ſalino fixis acriter pungentibus, in cutis glanduloſis acinis & poris ab aliis tenacioribus retentis, quæ circuitum abſolvere, vel per diaphoreſin emanare non poſſunt. Gr. Κνισμὸς, Κνησμὸς, Ξυσμὸς. B. Jeukte. G. Das jucken der haut. Gall. *Prurit*, *Demangaiſon*. A. Itching.

Psammismus, eſt balneum ex arena ſicca & calida, quo Hydropicorum pedes exſiccantur, à ψάμμος arena. B. Een bad uit zand. G. ein Sandbad. Gall. *Bain de Sable*. A. A bath of Sand.

Psammodea, ſunt urinarum contenta arenoſa & ſabuloſa, ex ψάμμος arena, & εἶδος forma. B. Zandachtigheid in de Pis. G. Harn voll mit ſand. Gall. *Urine Sabloneuſe*. A. Sandy Urine.

Psammos, eſt arena in corpore humano genita, quæ in paſſione nephritica ſæpe emingitur. B. Graavelig zand. G. Grieß/ Sand kornlein. Gall. *Sable*, *Gravier*. A. Gravel Sand.

Pseudobunium, eſt Napus ſylveſtris Cretica cujus vires in ſtranguria celebres. A. Candy Wild-navew.

Pseudoacacia, eſt arbor procera, valde grata, quæ habet folia oblonga, terna conjugata: flores ſunt albi, longi, leguminoſi, papilionacei, odoris dulcis & grati; ex horum calice fit ovarium membrana-fimbriata obvolutum; quod abit in ſiliquam planam, in duas partes

 de-

dehiſcentem, fætam ſeminibus reniformibus: hæc arbor creſcit in America: nomen a ψεῦδος falſum & Acacia quaſi falſa Acacia. Gall. *faux Acacia.*

PSEUDODICTAMNUM, eſt planta, quæ habet cauliculos multos, minimos, lanuginoſos, nodoſos, albeſcentes: folia mollia, tomentoſa, obrotunda, dictamnum creticum fere referentia: flores ſunt verticillati, denſe congeſti, coloris purpurei, monopetali, bilabiati, labium ſuperius fornicatum eſt, plerumque bifidum, inferius vero tripartitum; ex calice autem infundibuliformi ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, ac quatuor embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina oblonga in capſula infundibuliformi, quæ floris calix fuit, recondita: radix eſt fibroſa, minima, lignoſa. eſt Dictamnum falſum, à ψεῦδος falſum, & dictamnum. Gall. *Faux Dictamne.*

PSEUDOSELINUM, eſt Caucalidis minoris ſpecies, cujus uſus culinarius. A. Hedg-Parſly.

PSIDIUM, eſt Cortex mali granati, qui quoque vocatur *Malicorium.*

PSILOTHRON, vide *Bryonia.*

PSILOTHRON, ſeu DEPILATORIUM, eſt Medicamentum, quo pili vel è corpore auferuntur vel propter hirſutiem attenuantur, à ψιλὸς tenuis, & λύω lavo, vel à ψιλόω deglubo, denudo & θρὶξ pilus. B. **Een hair uitvallend middel.** Gall. *Depilatoire.*

PSOAS, ſunt muſculi lumborum, circa duas inferiores thoracis & tres lumborum vertebras ſuperiores, initium aſſecuti, obliquo deſcenſu in rotatorem femoris minorem deferuntur, à quibus femur flectitur, à ψαύω contraho. B. **Lenden-ſpieren.** G. **Der Lenden mauß.** Gall. *le Muſcle Pſoas.*

PSORA, eſt ſcabies fera, cutim in furfures mutans, cum pruritu magno à ψωριάω ſcabie laboro. Gr. Ψώρα ἀγρία. B. **Een zemelachtige ſchurft.** G. **Die reudigkeit / ein abſcheuliche kräß.** Gall. *Galle*, *Rogne.* A. Scurft.

PSORIASIS, eſt ſcabies ſcroti ſicca, pruriginoſa, quæ ſæpè cum exulceratione moleſtat.

PSORICA, ſunt Medicamenta adverſus ſcabiem.

PSOROPHTHALMIA, eſt pruriginoſa oculorum vel potius palpebrarum ſcabies, ex ψώρα ſcabies, & ὀφθαλμία

ocu-

oculorum dolor. B. Schurftheid der oogen. G. Die reudigkeit der augen. Gall. *Galle ou Gratelle des Paupieres.* A. Itching of the eyes.

Psyctica, ſunt Medicamenta refrigerantia, à ψῦχος frigus.

Psydracia, ut definiverunt *Paulus* & *Alexander*, ſunt exigua cutis capitis ulcuſcula ſimilia eis, quæ cutem exardere ſolent. *Celſus* paulo diverſius definivit, quod ſit paulo durior puſtula ſubalbida, acuta, ex qua quod exprimitur, humidum eſt. Verum *Pollux* ex Medicis ipſis definivit pſydracia eſſe igneas efflorеſcentias ulceratas ſpontè in capitis cute apparentes. *Pſydraces* aliis ſunt parvæ puſtulæ, tanquam bullæ, ſupra cutim, à frigore hyemali efflorеſcentes, à ψυχρὸς frigus.

Psyllium, eſt planta, quæ habet caules folioſos, ſarmentoſos, ramoſos, repentes: folia oblonga, anguſta, acuta, villoſa, inciſa, nervoſa, & parum laciniata inſtar coronopi: cætera ſunt ut in plantagine & coronopo: ſemina ſunt parva, oblonga, puliciformia, lubrica, lucida, ex fuſco punicea, ſaporis primum mucilaginoſi, poſtmodum acris & nauſeoſi: hæc planta creſcit in Italia & Germania: eſt herba cujus ſemen pulici apprimè ſimile eſt, vel ut nonnullis videtur, quia ſi viridis in domum feratur, generari in ea pulices prohibeat, à ψύλλα, vel ψύλλος pulex. Hinc *Pulicaris Herba* appellatur. B. Vlooskruid. G. Pſillien-kraut/ floh-kraut. Gall. *Herbe aux puces.* A. Flea-bane, flea-wort.

Psylothrum, vide *Pſilothrum.*

Ptarmica, ſeu Sternutatoria, ſunt, quæ majori, quam Errhina, prædita acrimoniâ, tantopere irritando, & corrugando nervos olfactorios & membranam pituitariam in naſo, pituitam circa nares exprimunt, ut magna copia tum expellatur, tum erumpat, à πταίρω ſternuto. B. Nies-middelen. G. Nieß-kraut. Gall. *Sternutatoire.* A. Sneeſing powder.

Ptarmica, eſt planta, quæ habet caulem unicum, tenuem, rotundum, fiſtuloſum, ſatis firmum, undequaque inſtructum foliis Draconis eſculenti foliis ſimilibus, argutis, aſperiuſculisque denticulis circumquaque ſerratis, atro virore ſplendentibus, ſapore acri & fervido Pyrethri mitiore: flos eſt radiatus, cujus ſcilicet diſcus ex

plurimis floſculis, corona vero ex ſemifloſculis conſtat, embryonibus inſidentibus, & calice ſquammoſo comprehenſis: embryones autem deinde abeunt in ſemina parva: radix eſt longa & filamentoſa: creſcit hæc planta in locis incultis & arenoſis, eſt Herba ſternutationem promovens, à πταίρω ſternuto.

Pteris, idem quod *Filix*.

Pterna, idem quod *Calx*.

Pterygium, eſt *Ala* ſeu *Pinna* naſi vel oculi aut proceſſus aliformis oſſis ſphenoidis. Item, excreſcentia membranoſa, *Unguis* & *Ungula* dicta, ſupra corneam oculi tunicam, ab angulo ut plurimum interno, verſus oculi pupillam excreſcens, eamque ſæpe obſcurans. B. Een nagel. G. ein Fell uber dem auge. Gall. *Ongle*. Item Nymphæ pudendi muliebris, à πτέρον ala.

Pterygium, idem quod *Ala*.

Pterygoides, dicuntur proceſſus & muſculi oſſis cuneiformis à parte inferiore, duo tales oſſei ſunt proceſſus in oſſe cuneiforme, verum duo ſunt paria muſculorum, quorum unum eſt *externum*, ortum ab externa parte alæ exterioris pterygoideæ, progreſſum retro inſeritur forti tendine in ſpatio ſemilunari ſito inter condyloidem & coronoidem maxillæ inferioris proceſſum: alterum eſt *Internum*, ortum carneum & tendinoſum ex tota interna ſuperficie lamellæ externæ pterygoideæ, progrediens deſcendit, ac lato & robuſto tendine affigitur foſſulæ paulo ſupra angulum internum maxillæ inferioris ſub magnis apophyſibus; & hæc ambo maxillam inferiorem attollunt, ex πτέρον ala, & εἶδος forma. B. Vleugelwyze ſpieren / of uitſteekſels. Gall. *Muſcles Pterygoidiens*. Item, cui ſcoptulæ opertæ alarum in modum extant, teſte *Galeno* & *Aræteo*, quod genus hominum tabi obnoxium eſt, Πτερυγώδης *Hippocr.* & *Aræteo.* Φθινώδης *Hippocr.* B. Dien de ſchouder-bladen uitſteeken. G. Dem die Schulter Herauß ſtehen.

Pterygostaphylini, ſunt muſculi Gargareonis ſive uvulæ, qui à proceſſibus aliformibus originem trahunt, & in uvulæ lateribus finem conſequuntur; ſunt duo internus & externus; Pterygo-ſtaphylinus internus ſive ſpheno-ſtaphylinus oritur prope ſupremam proceſſus Pterygodei partem ex oſſe ſphenoide, & finitur in parte po-

poſteriori ac ſuperiori uvulæ hic ſalpingo-ſtaphylinus a Valſalva vocatur; quia e parte tubæ Euſtachianæ provenit: Pterygo-ſtaphylinus externus oritur juxta latus externum præcedentis, deſcendit inter utramque lamellam proceſſus pterygoidei, tendinemque ſuper apophyſi tenui lamellæ interioris, quaſi per trochleam, ad anteriorem uvulæ partem reflectit, unde ab hoc pari ſurſum & antrorſum, a reliquis retrorſum, & ad latera videtur moveri: hic muſculus a Valſalva Muſculus novus tubæ vocatur, quia tubam Euſtachii, ut & nares ab eo dilatari exiſtimat: à πτέρον ala, & σταφύλη uvula. B. De lel-ſpieren. G. Des Zapfſteins mäuß. Gall. *Muſcles Pterygo-ſtaphylins*, *Muſcles de la Luette*. A. The muſcle of the roof of the mouth.

P**TILOSIS**, eſt oculorum vitium, ut incraſſatis palpebrarum marginibus, ciliorum pili excidant. B. **Een dikte der oog-ſcheelen met uitrpzen des hairs.**

P**TISANA**, eſt decoctio ex hordeo decorticato, paſſulis mundatis, glycyrrhiza &c. parata, à πτίσσω pinſo, decortico. B. **Een koel-dꝛank/ gerſten-dꝛank.** G. Gerſtenbrühe. Gall. *Ptiſane*. A. Ptiſan.

P**TYALISMUS**, eſt major, quam naturaliter ſolet, ſalivæ ex ore ſecretio à πτύω ſpuo. B. **Een geduurig Spuwen.** Gall. *Flux de Bouche*, *Salivation*.

P**TYALON**, eſt *Sputum* ſive illa materia quæ tuſſiendo ex pulmonibus ejicitur; *Saliva* namque propriè ſignificat liquorem per ductus ſalivales effuſum, *Humorem* è naribus & ſupra palatum, pituitam cerebri; at *Mucus* tonſillarum, eſt materia viſcida, quæ per tonſillas excernitur, à πτύω ſpuo. Vide *Saliva*.

P**TYSMA**, idem quod *Ptyalon*.

P**UBES**, eſt illa pars abdominis quæ pudendo proxima lanugine ſeu pilis tegitur, unde judicatur an quis maturuerit nec ne: ideoque qui hujuſmodi pilis non adornati ſunt *Impuberes* dicuntur. Maribus decimo quarto accreſcit, fœminis vero duodecimo. B. **'t Schaam-hair.** G. Das ſchamhaar. Gall. *Le poil des parties honteuſes*. A. Hair in the drievie partes.

P**UBIS** O**S**, ſive P**ECTINIS OS**, eſt pars oſſis innominati, quæ in junioribus cartilagine ab Iſchio & Ilio ſeparata, in adultis cum iis concrevit: eſt vero præcedentibus duobus minus, ſitum in parte anteriori ubi duo oſſa

utriuſque lateris ſe invicem contingunt, in hoc oſſe, ubi cum Iſchio conjungitur, relinquitur foramem magnum, fere ovale: ſic vocatur ob pudendorum viciniam. B. **Het Schaam-been.** G. **Das Schaam-bein.** Gall. *L'os Pubis, l'os Bertian, l'os Barré.* A. The Share bone.

PUDENDAGRA, idem quod *Lues Venerea.*

PUERPERA, fœmina eſt, quæ jam jam peperit, & quamdiu ex incommodis puerperium ſequentibus decumbit. Gr. παιδοτόκος. B. **Een Kraamvrouw.** G. **eine kind betterin.** Gall. *Une Accouchée, une femme en Couches.* A. A womam in child bed.

PUGILLUS, Gr. Δεσμίδιον, eſt menſura Medicorum, qua herbæ menſurantur; continet pugillus, quantum manu modica capi poteſt. Aliis tamen quantum tribus digitis prehenditur. *Galenus* abuſive rutæ faſciculum dixit quantum duobus digitis comprehendi poteſt. B. **Een Handvol.** G. **ein Handvoll.** Gall. *Une Poignée, Pincée.* A. Smal Handfull.

PULEGIUM, eſt planta, quæ plures habet caules longos, quadratos, villoſos, quoſdam elatos, alios repentes: folia ſunt obrotunda inſtar Majoranæ, ſed tactui molliora, & nigriora, ex horum alis ramuſculi oriuntur vel parva foliola valde tenuia: flores ſunt verticillati coloris cærulei vel purpurei, aliquando rubicundi, raro albi, labiati, labium ſuperius bifidum: flori ſuccedunt ſemina minima: radix eſt fibroſa: ſic vocant, quod ejus flores recentes incenſi, pulices odore ſuo interficiant. Gr. Βλήχων ſeu Γλήχων, quod guſtatum à pecore, cum floret, balatum concitet. B. **Polei / pulei / palei.** G. **Pulcy / polcy / flöh-kraut.** Gall. *Pouliot.* A. Penny-graſſ, pudding graſſ.

PULICARIA, ſeu PULICARIS, idem quod Pſyllium.

PULMONARIA, idem quod *Peripneumonia.*

PULMONARIA, eſt planta, quæ habet caulem anguloſum, villoſum, coloris purpurei, Bugloſſum referentem: folia quædam ex radice erumpunt diſperſa & repentia; alia ſtipiti adhærent ſine caulibus; ſunt oblonga, acuta, ampla, in medio nervum habentia, lanuginoſa, & plerumque maculata, ſemina obrotunda, in capſula incluſa: radix eſt fibroſa, ſaporis viſcoſi: creſcit hæc planta in ſylvis. pulmonum morbis medetur: vel ſunt ea, quæ à ſimilitudine cum pulmonibus, ſic denominantur. Gall. *Pulmonaire.* A. Idem.

Pulmones, Gr. Πνεύμονα, & Πλεύμονα. Spiramentum animæ *Virg.* eſt illud organum reſpiratorium, in Thoracis utraque cavitate poſitum, eamque ſua bifida loborum diviſione replens, conſtans vaſis ſanguini ſolo vehendo, & mutando (ut Arteria & Vena pulmonali) Aliis ſuo ſanguine tantum nutriendo hunc (ut arteria Bronchiali) Aliis ſolo aëri excipiendo (ut arteria aſpera cum ſuis diviſionibus) dicatis: atque innumeris nervis pari vago, & lymphaticorum copioſorum omni genere & magnitudine variis &c. Quatenus aerem accipit per Aſperam Arteriam, poſt ejus varias diviſiones continuo decreſcentes, tandem abit in ſubſtantiam ex veſiculis ſphæroideæ figuræ conflatam, membranaceam, ſubtiliſſimam, ultimo cæcam, expanſilem ab aëre inflato, contractilem propria vi ut & Thoracis compreſſu, hæ veſiculæ undique vaſis trajectoriis ſanguineis & nutrientibus cinguntur &c. de quibus cunctis Cl. *Malpighius* inventor optime diſſeruit. B. **De Longe / ligte / looſe.** G. **Die Lung.** Gall. *Le poulmon.* A. The Lightes, or lungs.

Pulpa, eſt caro fructuum, radicum, aliorumve corporum, quæ infuſione, vel coctione extrahitur, eam per ſetaceum trajiciendo: ut pulpa tamarindorum, caſſiæ, althææ, dactylorum &c. vel contundendo, ut in cucumeris, melonumve ſemine; vel eligendo, ut pulpa colocynthidis &c. B. **Vleis / merg.** G. **Das marck / das Fleiſchige / ohne gebeine.** Gall. *Pulpe*, *Chair.* A. Flesh-Marrow.

Pulsatilla, eſt planta, quæ habet folia Paſtinacæ ſylveſtris ſatis ſimilia, ſed minora, huic tenui diviſura, pilisque reſpondentia, ex pediculo longiori palmari circiter admodum villoſo, & prope terram ſulrubente, appenſa, odoris acris & admodum nares ferientis dum digitis conteruntur, guſtus acerrimi, ex horum medio producitur cauliculus rotundus, cavus, lanugine ſpiſſa obductus: flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cujus meditullio ſurgit piſtillum ſtaminibus plerumque obſitum quod deinde abit in fructum in quo velut in capitulum colliguntur ſemina in tenue capillamentum deſinentia; folia etiam quædam caulem infra florem cingunt, non ſecus ac in Anemone, a qua differt ſemine nudo in caudam tenuato: radix eſt craſſa, longa,

 nigra,

nigra, in plura capita interdum diviſa. eſt Anemones ſpecies: ſic appellatur, quod oſtia anni quaſi pulſet, verque inſtare indicet; vocatur etiam Herba venti; quod ſc. nimium tremuli pappi leviſſimo flatu huc atque illuc agitentur & propellantur: quare ὀρείγερον dici poteſt. B. **Keuken-kruid/ keuken-ſchelle.** G. **Keuchen-kraut.** Gall. *Coquelourdes.*

PULSATIO, vide *Palpitatio.*

PULSATIO, CORDIS, vide *Pulſus.*

PULSUS, ſive PULSATIO CORDIS & ARTERIARUM, eſt alterna Cordis & arteriarum dilatatio & contractio, facta ex ſanguine influente & dilatante tum cor tum arterias; & ex harum fibrarum muſculoſarum vi contrahente, in ſanguinem dilatantem agente; eumque propellente; hæc actio in Corde dicitur *Diaſtole* & *Syſtole*, in arteriis dicitur *Pulſus*, hæ viciſſitudines in Corde fiunt tempore contrario quam in arteriis, dum enim Cor conſtringitur, arteriæ a ſanguine replente ex corde emiſſo dilatantur, prout igitur Cor vel arteriæ frequentius vel lentius agunt in ſanguinem, pulſus variant, hinc obſervatur in morbis *Validus. Languidus*, *Celer*, *Tardus*, *Durus*, *Mollis*, *Plenus*, *Vacuus*, *Æqualis*, *Inæqualis*, *Deficiens*, *Myurus*, *Mediocris*, *Undoſus*, *Vermicularis*, *Formicans*, *Tremulus*, *Serratus*, *Caprizans*, &c. B. **De Polſ.** G. **Das Puls.** Gall. *Pouls*, *battement* vel *mouvement des artéres*, *pulſation*. A. Pulſe Beating of the Heart, and arteries.

PULVERISATIO, eſt, quando contundendo res duræ in pulverem rediguntur. B. **Poedermaking.** G. **Das pulvermachen.** Gall. *Pulveriſation.* A. Pulveriſation.

PULVILLI, idem quod *Splenia.*

PULVIS, vide *Species.*

PUMEX, lapis eſt eroſus, poroſus, ſpongioſus, exiguiſque carvernulis, ſeu foraminibus plenus. Ad Confluentiam Germaniæ invenitur. Probatur, qui candore, minimoque pondere, ut & qui quam maximè ſpongioſi, aridique ſunt, trituque faciles, nec fricando arenoſi &c. B. **Puimſteen.** G. **Beimſtein / reibſtein.** Gall. *Pierre ponce.* A. Pumice-ſtone. Gr. Κίσσηρις. Arab. Tanech.

PUNCTUM AUREUM, vox eſt Chirurgorum, hernias curantium, atque illud fit, quando peritonæum ab hernia in ſacculum formatum, reducto Inteſtino in abdomine aureo

reo filo conſtringitur, ne rurſus Inteſtina in eundem incidant locum. B. De Gulde ſteek.

Punctum Lachrymale, vide *Colliciæ.*

Punctum Saliens, dum ovum grandeſcit, in interiori ejus tunica Amnios dicta, nubecula quædam comparet, quæ ſenſim craſſior evadens, mucoſam materiam acquirit, in cujus medio primo punctum ſaliens, deinde rude Embryonis corpuſculum, ut informis galba, conſpicitur: quod indies augeſcendo majorem perfectionem nanciſcitur.

Punctura Nervorum, eſt, quando nervus, tendo aut membrana, acu, ſpina, aut alia re acuta compungitur, unde ſæpe ſymptomata lethalia orta fuerunt. B. Een Zenuw-ſteek. G. Senader ſtich. Gall. *Piqueure de tendon, tendon piqué, Nerf piqué.* A. A puncture of a newe or Sinewe.

Punicum Malum, Rami hujus arboris ſunt exigui, anguloſi, ſpinoſi; ejus cortex eſt rubicundus: folia exigua, Myrthum referentia ſed minus acuta, caules rubicundos habentia, contuſa odorem ſatis fortem præbentia: flores ſunt magni, rubicundi, roſacei, polypetali, ovario intra calicem innati, ſtaminibus numeroſiſſimis præditi: ovarium, excuſſo flore, emarcidis ſtaminibus, calicem in umbilicum contrahens, fit fructus pomiformis, cujus cortex coriaceus, durus, rugoſus, foris ex ſpadiceo luteo puniceus, intus vero luteus, ſaporis amaricantis adſtringentis, auſteri; fructus eſt fere globoſus, coronatus, in plura loculamenta diviſus, acinis ſucci plenis fæta, membranis tenuiſſimis diſtincta, & ſemine turgentibus ut plurimum oblongo: punica mala triplicia ſunt ratione ſaporis, 1°. dulcia, 2°. Acido dulcia, ſeu vinoſa, 3°. Acida: hæc arbor creſcit in hortis præſertim in regionibus calidis, ut in Hiſpania: dici volunt à Pœnis, quod in Punicâ regione abunde inveniatur, aliis placet nomen diduci à colore puniceo, idem quod *Granatum.* Gall. *Grenadier.*

Pupilla, ſeu Pupula, eſt Choroides ſive uveæ tunicæ apertio, in homine rotunda, quæ pro influxu ſpirituum animalium in fibras radiantes longitudinales, & orbiculares limbum internum conſtituentes, muſculi in modum contrahi vel dilatari ſolet. Gr. Κόρη & γλήνη. B. Oog-appel.

appel. G. Der ſtern in dem Aug/ der Augapffel. Gall. *La prunelle de l'Oeil.* A. The Ball, vel Apple of the Eye.

PUPPIS OS, idem quod *Frontis Os.*

PUPULA, vide *Pupilla.*

PURGANTIA, ſunt medicamenta, quæ externe vel interne corpori vivo applicata, irritando fibras muſculares Æſophagi, ventriculi, Inteſtinorum ita agunt, ut hæ omnia in ſua cavitate vel glandulis vicinis hærentia determinent ſua contractione verſus inferiora, & excernant per Inteſtinum rectum extra corpus. Gr. καθαρτικά. B. Buikzuiverende middelen/ Purgeer middelen. G. Purgierende artzney. Gall. *Remedes purgatifs.* A. Purging Medicines.

PURGATIO, ſeu CATHARSIS, & COPROPHORIA, eſt ipſa excretio materiæ contentæ in ventriculo & Inteſtinis per anum, producta vel ab ipſa ſe exonerante natura, vel medicamentis purgantibus. B. Buikzuiveringe/ Stoel-gang/ afgang/ kamer-gang/ Purgatie. G. eine Purgation/ abgang/ reinigung. Gall. *Purgation, Selle.* A. Purging.

PURPURA FEBRIS, eſt in qua corpus externè maculis purpureis coloratur, & inter lethiferas recenſeri debet. B. De Purperkoorts. G. Purper Fieber. Gall. *Fievre pourprée.* A. A purple feaver.

PUS, vide *Pyon.*

PUSBA, idem quod *Poſca.*

PUSTULÆ, ſunt ſanguinis vitioſi efflorefcentiæ in cute excitatæ, quæ vel propter Diaphoreſin impeditam, vel propter puſtularum materiam nimis viſcidam eo loco hærent & inæqualitatem quandam excitant. B. Puiſten. G. ein Porpel/ blätterlein/ blatter. Gall. *Ampoules, Puſtules, Veſſies.* A. A Bliſter, wheale, pushe.

PUTREFACTIO CHYMICA, eſt corporis concreti, per putredinem ordinariam, in calore humido ſubſtantiam ipſam corrumpente, ejuſque penetralia reſerente, diſſolutio. B. Verrottinge. G. Das Verfaulen. Gall. *Putrefaction Chymique.* A. Putrefaction in Chymiſtry.

PUTRIDA FEBRIS, ſic olim vocabatur, ſed talis non datur, nec dari poteſt, corruptis enim ſanguine & ſuccis, cætera non vivunt. Vide *Synochus.*

PYCNOSIS, vide *Pycnotica.*

PYCNOTICA, idem quod *Incraſſantia.*

PYELOS, vide *Choana.*

PYLORUS, ſive JANITOR, eſt dextrum ventriculi orificium, Inteſtino duodeno annexum, per quod Cibi ex ventriculo expellendi in Inteſtina tranſeunt: à πύλη janua, & ὠρέω cuſtodio. B. De Poortier. G. Der pfortner / thür=hüter. Gall. *Le pylore*, A. The porter.

PYON ſive PUS, eſt materia alba, viſcida, tenax, æqualis coloris in vulneribus & ulceribus bonis hærens, facta ex affuſa lympha ex vaſculis ruptis, una cum partibus vaſculorum emortuorum miſta, cujus pars tenuior avolavit vel abſorptum eſt intra corpus, unde non niſi aliquo tempore poſt collectionem in vulnere dictis characteribus donatur. B. Etter / Materie. G. Eiter. Gall. *pus*, *Matiere d'ûne playe*, *Apoſtume.* A. Matter.

PYOSIS, eſt puris in qualibet parte collectio, à πύον pus.

PYRACANTHA, dicitur ſpina acuta ſive oxyacantha: ut & pyraſter, ſive pyrus ſylveſtris: priori arbori nomen minus reſpondet, ſed magis poſteriori, ex πῦρ ignis, hinc derivatur pyrus, quod ejus fructus flammæ in modum plerumque formati ſint, & ἄκανθα ſpina.

PYRAMIDALES MUSCULI, in abdomine locantur, & rectorum infimis tendinibus incumbunt, nec ſunt rectorum partes, ut putant *Veſalius* & *Columbus*, ſed diſtincti muſculi, ut probat *Fallopius*, licet rationibus quibuſdam validis, quibuſdam inanibus; membrana peculiaris, qua inveſtiuntur, & fibrarum curſus, diverſos à rectis eſſe muſculos oſtendit. Ortum ab externo pubis oſſe ſortiuntur, & quanto longius aſcendunt, tanto fiunt anguſtiores, circa umbilicum in alba linea terminum conſequuntur. Aliquando deſunt, vel ſiniſter dextro minor eſt, vel dexter ſiniſtro. G. Der pyramid=gleiche mauß. Gall. *Muſcles Pyramidaux.* A. Idem.

PYRAMIDALIA CORPORA, ſunt vaſa ſemen præparantia dicta, de quibus ſuo loco. Item muſculi narium & Abdominis pyramidales dicti, item duæ chordæ medullares circa baſin medullæ oblongatæ, videatur *Willis* de cerebro cap. 3. à πυραμὶς corpus in ſuperficie acuminatum.

PYRAMIS, vide *Canus.*

Pyrenoides Processus, eſt dens ſecundæ Vertebræ: *Dentiformis* dictus.

Pyrænus, eſt Alcohol vini, ex πῦρ ignis, quia ignis ope deſtillatur, & οἶνος vinum.

Pyrethrum, Latinis *Salivaris:* hæc planta nominatur à fervido, ac ignis ſimili, qui in ejus radice eſt, ſapore, unde plurimum ſalivæ elicitur, à πῦρ ignis. B. Bertram-kruid / Vuur-wortel / tand-wortel / Quyl-wortel. G. Bertram / zahnwurß / ſpeichel-wurß / geifer-wurß. Gall. *Racine Salivaire, ou Pyrethre.* A. Bartram, pellitory.

Pyretica, idem quod *Antipyretica* & *Febrifuga.*

Pyretologia, eſt Febrium deſcriptio: continens eorum ſymptomata, effecta, cauſas, & ſanandi rationem &c. ex πυρετός febris, & λέγω enarro. B. Koorts beſchryvinge.

Pyriformis Musculus, vide *Quadrigeminus.*

Pyrola, eſt planta, quæ habet caulem anguloſum, multa folia acuta habentem; folia ex radice erumpentia, quæ ſunt ſatis carnoſa, polita, tota hyeme virentia, caulibus longis adhærentia: flos in ſpicam congeſtus, eſt polypetalus vel pentapetalus, quaſi galeatus, coloris albi; piſtillum floris fit fructus anguloſus, in quinque loculos dehiſcens, qui loculi continent ſemina exigua; radix flexilis, fibroſa, repens: tota planta habet ſaporem amarum & adſtringentem. Limonium, Tintinabulum terræ, ſunt ſynonima, ſuo loco videnda, ſic appellatur quod ejus folia Pyri arboris foliis ſimilia ſint. B. Winter-groen. G. Winter-grün / Holtz-mangolt / Wald-mangolt / Wald-kol / küchen-ſchelle. Gall. *Verdure de Mer, Pyrole.* A. Wintergreen.

Pyros, vide *Triticum.*

Pyrosis, eſt ardens faciei rubor, qui illis præſertim contingit, qui fervidis diebus iter faciunt: à πυρόω accendo. C. Hitte in 't aangezigt. G. Hitze in angeſicht. Gall. *Chaleur au viſage.* A. Hotneſſe of the Face.

Pyrotechnia, idem quod *Chymia,* ex πῦρ ignis, & τέχνη ars.

Pyrotica, ſive Urentia, ſunt Medicamenta potentiâ calida, quæ corpori humano adhibita valde incaleſcunt, propterea quod particulas & poros ita habeant diſpo-

diſpoſitos, ut vaporibus vel humoribus in eos ſe inſinuantibus, ſubtilis materia tales ibi inveniat meatus, ut ipſa ibi vehementius mota, terreſtres quaſdam particulas duras & acutas, in iis natantes, impetuoſius in vicinas partes agitet, atque ita calorem magis vel minus vehementem & diverſimodè corrumpentem, vel immutantem, pro ratione ſui motus & particularum movendarum diverſitate excitet. Hæc ſunt *Rubefacientia*, *Veſicantia*, *Cathæretica*, *Septica*, *Eſcharotica*, & *Pſilothra*, à πυρόω incendo. B. **Inbrandende Medicamenten.** G. **Anbrennende Mittlen.** Gall. *Remedes cauſtiques.*

Pyrum, Pyrus, truncus hujus arboris eſt magnus, lignum flaveſcens, habitus procerior & erectior quam mali: folia ſatis lata, obrotunda, aliquantulum oblonga, acuta, viridia, in fine albeſcentia, finis pedunculi abit in ovarium oblongum, cujus margo ſuprema fit corona expanſa, inſtar calicis, in quinque ſegmenta, ſtellatim expanſa, in centro cava: flos ovario innatus habet petala quinque expanſa inſtar roſæ, nata ex interſtitiis ſegmentorum coronæ, & ſtamina viginti vel ultra, etiam inde nata ex ora calicis, ovarii ſupremi centrum emittit tubas quinque terminatas in apicem ſcabrum, orbicularem, & ovarium ipſum fit fructus oblongus, turbinatus, quinque locularis, carnoſus, umbilicatus, diviſus in quinque loculamenta, fæta ſeminibus nigris: hæc arbor creſcit in hortis. Pyrorum infinitæ occurrunt differentiæ multo plures quam Malorum, a fructus ſcilicet magnitudine, figura, colore, odore, ſapore, conſiſtentia, cortice, pediculis, tempore quo maturantur, regione in qua proveniunt, duratione &c. deſumptæ Gr. Ἄπιος, ſic dicitur quod fructus ad pyramidis ſimilitudinem è lato in acutum ſpectet & in mucronem turbinetur. B. **Peer-boom.** G. **Birn-baum.** Gall. *Poirier.* A. Pear-tree.

Pyulcon, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo pus vel ſanies, è profundis ſinubus trahitur, ex πύον pus, & ἕλκω traho. B. **Een Etterloſer.** G. **ein Eiter Außläßer.**

Pyulcus, eſt cannula argentea, rotunda, oblonga, vulneri vel ulceri proportione reſpondens, cujus extremitas, quæ vulneri immittitur, variis perforata eſt punctis, altera quæ extra vulnus eminet, lamellam orbicularem circum poſitam habet, ne vulnus intret, & alligari hinc parti poteſt.

Pyxacantha, eſt buxea ſpina: nomen accepit, quod planta ſit ſpinoſa foliis buxeis, πύξος enim eſt buxus, & ἄκανθα ſpina. B. **Buks-boom met doorn / Buksdoorn.** G. **Buchs-dorn.** Gall. *Buys d'aſne*, *Buys eſpineux*. A. Box-thorn.

Pyxis, Capſula eſt Pharmaceutica & Chirurgica; in qua nempe Medicamenta aſſervantur: hinc Unguentum quoddam olim, emolliens & inflammationes depellens, quia commodiſſimè in theca ſeu pyxide aſſervabatur, *Pyxidis* nomen ſortitum eſt. Sinus item oſſis coxæ quoque & *Pyxis* & *Acetabulum* & *Cotyla* appellatur. B. **Buſſe.** G. **eine Büchſe.** Gall. *une Boëte pour les Onguens*, *ou un Etuy pour les inſtrumens*. A. A Boxe.

Pyxidis Os, vide *Baſilare Os*.

Q.

Q. Pl. in formulis medicorum ſcriptum ſignificat, *Quantum placet*.

Q. V. eſt quantum vis, quantum volueris.

Q. S. Hoc eſt, quantum ſatis, quantum ſufficit.

Quadrans, apud Medicos eſt pondus trium unciarum, id eſt Libræ Romanæ quarta pars. B. **Een vierendeel / een Vaandel.** G. **ein Viertheil.** Gall. *la quatriéme partie de la livre*, *un quarteron & en general*, *la quatrieſme part d'un Tout*. A. A Quarter, of a pound.

Quadratus Musculus, ſic vocatur *Muſculus abductor Femoris*, qui oritur a parte poſteriore & exteriore tuberoſitatis oſſis iſchii & inſeritur oſſi femoris in cavitate inter utrumque Trochanterem: hoc nomine quoque gaudet *Muſculus depreſſor labii inferioris*, qui oritur a labio exteriore baſeos maxillæ inferioris circa locum ſynchondroſeos ejus, & recte adſcendens ab utroque latere junctus, inſeritur toti muſculo orbiculari inferiori. Item ſic vocatur *Flexor lumbi*, qui oritur principio lato & carnoſo ab interna coſta oſſis ilii & ab oſſe ſacro, & deſinit in tranſverſis proceſſibus vertebrarum lumbalium, & ultimæ dorſi. Vide porro in *Quadrigeminus*, & *Pronator*. B. **De vierkante Spier.** G. **Der vierſchrötige Mauß.** Gall. *Muſcle quarré*. A. A Foureſquare Muſcle.

Quadrigeminus Musculus, eſt unus ex iis qui

qui femur movent quadrifariam, poſterius ſupra femoris articulum collocati quatuor eique exigui ſunt. Hujus cœtus primus titulo dignoſcitur à ſitu aſſumpto, vocaturque *Pyriformis* ſeu *Iliacus externus:* externo oſſis ſacri margini, ut qui ſequuntur *ſecundus* & *tertius*, iſchii oſſis tuberculo adnati, Trochanteris cavitatis integumento affiguntur. Ejuſdem ordinis *quartus* nomen *Quadrati* obtinuit, iſchii internæ tuberis ſedi exteriorique inſeritur femoris proceſſui majori. B. De vierdubbelde ſpier. G. Der vierfache Mauß. Gall. *Muſcles quadrijumeaux.* A. Foure double Muſcle.

Qualitas, eſt particularum minimarum diſpoſitio ſeu contextus, unde corpus noſtrum quacunque ratione, quale denominari poteſt. Hæc eſt Manifeſta, Occulta, Venenata, Contagioſa, Peſtilens &c. B. Hoedanigheid. G. Geſtalt. Gall. *Qualité.* A. Qualitie.

Quartana Febris Intermittens, quam *Saturni Filiam* nominavit Antiquitas, *Octavio Horatiano* teſte. Hodie *Opprobrium Medicorum*, quia difficulter, à Medicis antiquam ſectam ſectantibus, curabatur. *Quadrimi circuitus febris Plinio.* Gr. Τεταρταῖος, eſtque præter ordinaria ſanguinis commotio cum ſuis ſymptomatibus, quarto quovis die hominem invadens, eumque deſerens plane per duos intermedios dies. B. De derdendaagze koorts. G. Das viertägliche Fieber. Gall. *Fievre quarte.* A. A quartan Ague.

Quartarium, idem quod *Quadrans*, item menſura eſt vini unciarum quinque, & olei unciarum quatuor cum ſemiſſe.

Quartio, dicitur *Talus*, ſive Aſtragalus, à quatuor nempe lateribus. Vide ſuo loco.

Quercera, idem quod *Phricodes*, & *Epiala.*

Querula, vide *Chamædrys.*

Quercus, Eſt arbor recta, craſſa, diu durans, ramos ſuos late diſpergens: truncus obductus eſt cortice craſſo, aſpero, rubicundo: folia ſunt magna, oblonga, lata, ſinuoſa quaſi laciniata: flos mas amentaceus, conſtans apiculis maſculinis, tenui capillamento longo per denſa agmina affixis, fructus loco a flore in eadem planta remoto, tribus tubis inſtructus, natus in calice foliolis angulofis conſtante tandem ſquamoſo, fit glans ca-

lice inferius excepta, ſub putamine coriaceo integro, tegens nucleum bifariam fiſſilem: hæc arbor creſcit in ſylvis, collibus, & montoſis locis; in uſum trahuntur, lignum, cortex, folia, glandes, earumque capſulæ, gallæ, viſcus, fungus, & nucamenta. Gr. Δρῦς, licet priſci Græci omne genus arboris ſub δρυὸς nomine intellexerunt, à verbo δρύω erumpo, alii dictam putant, quaſi Weer-houw / quod Belgis eſt averto & prohibeo frigus, quod præcipua quercuum utilitas ſit, caſas & domos adverſus frigus munire, & ignem ſtruere: ut & famem glandibus depellere. Vel à quærendo, quod glandes olim ſub arboribus ſolebant quæri & colligi. Derivant nonnulli à κηκὶς galla, vel à κέρχω exaſpero. Gr. Δρῦς à δρύω erumpo, pullulo. B. **Eike-boom.** G. Eichbaum. Gall. *Chêne.* A. Oak-tree.

Quid Pro Quo, *Succedaneum* dicitur & *Antiballomenon.* Eſt, quando Medicamentum unius indolis & qualitatis pro altero ſubſtituitur à Pharmacopæis, hoc tamen, non niſi Medicorum conſenſu faciendum. Gr. Ἀντιβαλλόμενον. B. **'t Een voor 't ander.**

Quincunx, Quincuncialis figura, ejus figuræ quæ decuſſim antiquis ſignificabat, media eſt. Fiebat vero decuſſis ad X literæ formam, quæ quidem apud Latinos decem ſignificat, atque hæc ſi per medium ſecetur, remanebit V figura, quæ quinarium numerum, atque adeo quincuncem demonſtrat. Sed hæc quidem multoties tum ſuperius, tum etiam inferius multiplicata, figuram facit, quincuncialis appellatur. Talem planè trichomanis cauliculi efficiunt, Quincunx, ordo quincuncialis

V. XXXX.

Quinque Nervia, vide *Pentapleuron.*

Quinquina, vide *Cina Cina.*

Quinta Essentia, vide *Eſſentia Quinta.*

Quotidiana Febris Intermittens, eſt, febris quæ omni die invadere ſolet & remittere, duratque ordinario per 12. horas, & per totidem deſinit. Gr. Πυρετὸς Ἀμφημερινός. B. **De dagelykze koorts.** G. Das Tägliche fieber. Gall. *Fievre Quotidiene.* A. A quotidian Ague.

R.

R.

R. Idem eſt ac ſi diceres *Recipe*, quod ſignum Jovis inſigne quoque fert, quaſi Medici Deum prius invocarent, & notant ℞. vel ♃. in Principio formularum reperitur.

Rabdoides, idem quod *Sutura ſagittalis*, ex ῥάβδ☉ virga, & εἶδ☉ forma.

Rabies Hydrophobica, vide *Hydrophobia*.

Racemus, pro uva accipitur, neque tantum ipſius vitis eſt, ſed etiam Hederæ & aliarum herbarum, aut fruticum uvas quaſdam producentium. Dicitur etiam ramoſum id, è quo acini dependent.

Rachitæ & Rachiæi, ſunt muſculi ad dorſum pertinentes, à ῥάχις dorſi ſpina.

Rachitis, vide *Rhachitis*.

Radicales Dies, vide *Critici dies*.

Radicula, vide *Raphanus*, & *Struthium*.

Radix, vide *Raphanus*.

Radix Cava, eſt Ariſtolochiæ ſpecies, cujus radix cava eſt.

Radiæus, eſt Carpi muſculus; *Externus* eſt vel *Internus*. Poſterior ab eodem ferè cum cubitæo protuberculo deſcendens radioque incumbens, primi Metacarpi oſſis involucro, ſub Indice affigitur. Alter *Externus*, ab externo brachii proceſſu latus erumpens, radio impoſitus, circa prima metacarpi oſſa duplici ut plurimum ſeparatoque deſinit tendine; hic corpus flectit, ille vero extendit. B. Elleppſ-ſpier. G. Der elnbogen Mauß. Gall. *Muſcle Radial.* A. Muſcle of the Elbow.

Radius, eſt os cubiti minus, *Focile minus* dictum, obliquius eſt ulna, & ab ea in medio nonnihil diſtat, ubi tenue intereſt ligamentum: ſupra vero ulna Radium excipit; infra hic illam. Superior ejus pars cum externo brachii proceſſu articulatur per diarthroſin, unde motus pronus & ſupinus. Inferior per appendicem cum carpi oſſe ad maximum digitum. Hujus ſuperior pars tenuior, inferior vero craſſior. Gr. Σπίελυγξ, Κερκὶς, Παραπήχιον. Item, os tibiæ minus. B. De kleine Ellepyp. G. Armſchiene / der kleine Elnbogen pfeiff / die ſpindel im arm. Gall. *le Rayon*. A. The elbows bone.

Radix, eſt infima pars plantæ, terræ infixa, per quam nutrimentum capiens creſcit, ſive id, quo alimentum attrahitur: neutiquam tamen eſt tota illa pars, quæ ut a circumpoſita ſibi nutriretur materia, terræ committitur, quæ proprie radicis truncus dicenda, & potius ad caulem ſeu caudicem, quam ad radicem referenda eſt, quum implicatis iiſdem vaſorum generibus conſtet, verum illa pars, quæ exteriori ſui ſuperficie matrici contigua, infinitis oſculis pertuſa acceptos humores promovet, ut per canales deinceps vaſis lacteis non abſimiles in ipſum plantæ corpus ferantur, proprie radix vocanda eſt: quæ quanquam ſtricta nimis videatur, generaliſſima tamen & omnibus plantis applicanda eſt definitio, competit enim æque his, in quibus nulla, ut vulgo putatur, ac illis, in quibus manifeſta ſenſibus occurrit radix, minimis undique foraminibus pertuſa deprehenditur ſuperficies, per quæ nutrimentum hauriunt, ut in Pomo Aurantio, Nephthuni piſcatoribus dicto ſeu Pila Marina, & nonnullis terræ tuberibus apparet, adeoque tota in hiſce ſuperficies pro radice inſervit, quod idem in plantis quibuſdam ſubmarinis plane, ut videtur, lapideis obtinere credibile eſt; & ex analogia animalium deduci & utcumque probari poteſt, hæc enim ſui juris facta non tantum per os alimenta ingerunt, ſed tota quoque cutis humido aëri expoſita eidem ſcopo inſervire videtur; ſimile quid in ovis animalium obſervatur, quæ humore naturaliter in utero contento, & per membranas tranſeunte æque ac colliquamento ſeu liquoris Amnii principio nutriuntur. Plantæ autem, quæ conſpicua & ſenſibus magis obvia radice ſunt præditæ, hac in parte multum inter ſeſe differunt, aliæ enim ſunt Bulboſæ, quæ vel ſquammoſæ vel Tuberoſæ deprehenduntur, aliæ Grumoſæ, aliæ Fibroſæ, aliæ denique Nodoſæ, quas ut primarias radicum differentias notaſſe ſufficiat: inutile foret minora, quibus inter ſeſe differunt, ſignare diſcrimina, quatenus aliis, multæ, longæ, altæque ſunt radices, ut Fico, Robori, Platano; aliis paucæ & ſummæ terræ adhæreſcentes, ut oleæ: Punicæ, Malo: aliis nervoſæ, ut Abieti: aliis carnoſæ potius, ut Robori, aliis veluti nodoſæ & villoſæ; ut oleæ, quæ cuicunque frutici, ſuffrutici, herbæ & ſimilibus applicari poſſunt.

Ramex, vide *Hernia*, aut *Cirſos*.

Rami, non tantum dicuntur brachia vaſorum majorum, ſed & plantæ, qui ſunt ejuſdem ſtructuræ ac ejus truncus, & tantummodo ut ejus diviſiones conſiderandi veniunt: quemadmodum enim ex minimis ſimilibus collectis radiculis radicis truncus & caudex oritur, ſic ex caudice rami prodeunt: hic autem in nonnullis rectus aſſurgit, in aliis ilico in folia & ramos explicatur: Priores (quales inprimis ſunt arbores) erectum habent ſtipitem, qui prolongatus tantum eſt caudex, quod in poſterioribus ſeu plantis, quæ in folia explicantur, non ita obtinet: ambæ tamen in ramos expanduntur, qui in his foliacei, in illis ſtipitiformes deprehenduntur, in prioribus folia ſunt ipſi rami, & hæc alia magnitudine ſua longe exſuperant, in poſterioribus, uti in omnibus arboribus, ſtipites dividuntur in ramos iterum ramoſos, & ſuæ ſubſtantiæ ubique ſimiles, quorum latera hinc inde, & ultimi fines in folia explicantur. Ramos autem iiſdem fere partibus conſtare docet annotinus oblique in autumno abſciſſus ramus, in loco humido terræ commiſſus, depactæ enim partes inferius in radices, ſuperius in folia & novam fæcundamque arborem explicantur: hæc igitur omnia tantummodo ſunt productiones radicis, ſic caudex nihil continet, quod non ſimiliter in radice reperiatur, & contra nihil in radice obſervatur, quin itidem in caudice appareat, quumque radix in omni parte videatur habere illud rudimentum, unde tota deinceps perfecta planta producitur, idem in caudice & ramis obtinere probabiliter inde conjicitur, quia ſcilicet, ſi ex quacunque fere arbore. V. G. ſalice duo virgulta abſcindantur, & abſumptis partibus ſuperioribus unum rectum, ſeu parte, quæ radici erat proprior, alterum inverſum terræ committitur, utrumque eodem creſcit modo, niſi quod in poſteriori rami magis horizontales, & folia paulo majora deprehendantur unde apparet in ramis quoque adeſſe illud rudimentum, quod in veras radices abire, & novam futuram plantam continere queat. B. Een Tack. Gall. *des Ramaux.*

Raninæ Venæ, ſunt eæ quæ ſub lingua manifeſtè viſuntur. B. Kikvorſ Aders. G. Die froſch adern. Gall. *Veines Ranines.* A. The frogge veſſels or veins.

Ranula, ſive Rana vide *Batrachium.*

Ranunculus, habet calicem pentaphyllum herbacei coloris ante floris perfectionem plerumque fugacem: flos eſt perfecte roſaceus, pentapetalus ſeu polypetalus: radix nonnunquam fibroſa, vel granuloſa & digitata, nunc tuberoſa, aliquando plane intorta, foliatura eſt lata vel anguſta, ſecta vel minus ſecta, hinc nil characteris dat, folia quoque varia ſunt, ſed habet calicem pentaphyllum, & ſtamina innumerabilia, quæ circumcreſcunt capiti frugifero, exceptis nonnullis. Gr. Βατράχιον, à Ranis nomen accepit: quod limitibus humidis opaciſque marginibus ranarum more lætetur: aut quod aquis ubi Ranæ degunt, potiſſimum gaudeat: aut quia inter ejus frutices ranæ frequenter inveniuntur. B. Boter-bloem / Hane-voet. G. Schmalz-blum / Hanen-fuß / Froſch pfeſſer. Gall. *Renoncule*. A. Crow-foot.

Rapa, & Rapum, eſt planta, quæ habet folia oblonga, magna, ampla, repentia, profunde inciſa, aſpera: flores ſunt quadrifidi, cruciformes, flavi; flori ſuccedit ſiliqua cornu fungoſum referens, ſepto medio diviſum, ſemine ſubrotundo & rubicundo prægnans: radix eſt craſſa, expanſa, carnoſa, oblonga, aut rotunda, coloris viridis aut albi, aut rubicundi aut externe nigricantis, in parte inferiori fibras habens, interne dura, alba, ſaporis aliquando dulcis, aliquando acris: putant dici à ῥαπὶς & ῥαφὶς. Rapa vel Rapum, quaſi Ruapum, vel Ruapa vocatur, quod è rure eruatur; vel quod facile extra terram ruat; vel quod magis placet, quod paſſim in cibis rapiatur: ergo nomen à rapiendo accepiſſe videtur: nam & à prætereuntibus etiam ex agris rapitur, & evellitur. Gr. Γογγύλη, Γογγυλὶς. B. Raap / Knol / Ruive. G. Ruben. Gall. *Rave*. A. Turnepe, Rape.

Raphanus, habet folia magna, longa, lata, acuta, pulchre viridentia, Rhapontici foliis ſatis ſimilia: caulis eſt rectus, firmus, ſtriatus, cavus: flores ſunt parvi, quadrifidi, cruciformes: his ſuccedunt fructus parvi, fere rotundi, & tumidi, quibuſdam ſeminibus prægnantes: radix eſt oblonga, pollicis craſſitudine ac etiam craſſior, guſtu acerrimo, ſinapi haud abſimili, odoris nullius; ῥαφανὶς, ſeu ῥαφάνη, nomen habet ἀπὸ τοῦ ῥᾷ, ſeu ῥαδίως φαίνειν, quod nempe facile appareat, nam die tertio à ſatu proſilit, hoc nomine potiſſimum gaudet

ra-

raphanus ruſticanus. B. Rammelatzeu. Gall. *Grand Raifort.* A. Horſe-radish.

Radiculæ vel Radices, eſt hæc planta *raphanus hortenſis*, qui in obſoniis pro deliciis habetur, nomen ſibi arrogavit, quod cæteras amplitudine corporis ſuperet, vel quam pauciſſimis magnitudine cedat. Etenim plerumque in tantam molem coaleſcit, ut in frigidis locis, quibus gaudet, ſicut in Germania, infantium puerorum magnitudinem æquet: folia habet magna, ampla, aſpera, viridia, profunde inciſa, Rapam referentia, ſed magis ſinuoſa: caules ſunt rotundi, ramoſi, flores quadrifidos, purpureos, & cruciformes habentes: ſuccedit fructus ſeu ſiliqua corniformis, craſſa, ſpongioſa, duobus ſeminum ſubrotundorum ordinibus fætam, mediaſtino tenui diſcretis: radix eſt longa, craſſa, carnoſa, alba, rubicunda aut nigra, ſaporis acris aut penetrantis, ſed grati: hæc planta in hortis colitur, radix e terra effoditur vere, quando eſt tenera, ſucculenta, fragilis, & eſculenta. B. Radyſ. G. Rettig. Gall. *Raifort.* A. Radish.

Raphe, vide *Sutura.*

Rapistrum Monoſpermon, eſt Rapa ſylveſtris, eſt planta, quæ habet caules tenues, rotundos, ramoſos, aliquantulum villoſos; folia repentia, craſſa, Rapam referentia ad principium laciniata, dein ſubrotunda, leviter ſinuata & ſubhirſuta: flos cruciformis, quatuor ſcilicet petalis conſtans, ex cujus calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ſeu teſtam fere globoſam, unicapſularem, ſemine fætam ut plurimum ſingulari, radix longa, fibroſa, & albeſcens. Gall. *Rave.*

Rapum Terræ, vide *Cyclamen.*

Rapunculus ſpicatus, eſt planta quæ habet folia ex radice erumpentia violam referentia, punctis nigris aliquando inſtructa, pedunculis longis adhærentia; caulis eſt anguloſus, excavatus, ſuccum lacteum præbens, folia oblonga, anguſta habens: flores in ſummitate in ſpicam ſunt congeſti, coloris cærulei, purpurei vel albi; poſt florem ſequitur fructus diviſus in tria loculamenta, ſemina exigua, ſplendentia, & rubicunda continentia: radix alba Rapum referens: Rapunculus eſculentus eſt campanula radice eſculenta flore cæruleo: eſt diminutivum à Rapa. Gall. *Reponſe.*

Rarefacientia, ſunt remedia, quæ moderato calore; vapores humoreſque difflando, poros partium majores faciunt. Gr. Ἀραιωτικά. B. Dunmakende middelen.

Rasetta, idem eſt quod *Carpus* aut *Brachiale*.

Rasorium, eſt cultelli ſpecies, quo utuntur chirurgi in abradendis capillis, & oſſibus carioſis, à radendo vocatum. B. Een Scheer-mes. G. ein Schermeſſer / ſcharſach. Gall. *Raſoir*. A. Barbers Shop, Raſour. Idem quod *Raſpatorium* aliquando.

Raspatorium, ſeu Scalprum Rasorium, eſt inſtrumentum Chirurgicum, oſſibus carioſis & ſquamoſis abradendis, confectum. Gr. ξυστῆρα vocant. B. Een Rasper. G. Das Schroteiſen / ſchrotmeiſel. Gall. *Rugine*, *Ratiſſoire*. A. a Grater or rape.

Raspatorium, ſeu Radula, à radendo, eſt inſtrumentum ex lamina ferrea pertuſa & aſſeri parvo affixa, cujus inæqualitate & ſcabritie, radices, ligna &c. raduntur, Gr. ξύστρα. B. Een raſpe. G. Raſpen. Gall. *Rape*, *Racloir*, *Ratiſſoire*. A. Raſp.

Rationis Os, idem quod *Sincipitis*.

Raucedo, Gr. Βράγχος, eſt vox rauca, acutie ſtrepens, abſque ulla ſoni glabritie vel claritate, & exilis, ſic ut ſæpè non audiatur, niſi à propè adſtantibus, adeſt etiam in hac ſibilus aliquis: orta a ſiccitate vel aſperitate Inſtrumentorum formandæ voci inſervientium, hinc conſequitur vel tuſſim, vel ſuſceptum frigus, vel crapulam, vel nimios clamores, vel pulverem in fauces illapſum, vel conſumptionem Inſtrumentorum vocalium à lue venerea: vel denique abuſum ciborum aut Medicamentorum acrium. B. Heeſheid. G. Heiſcherheit. Gall. *Enrouëment*. A. Hoarſneſſ.

Raved Seni, eſt Rhabarbarum Orientale.

Receptaculum Chyli, idem quod *Sacculus Chyliferus*.

Receptaculum Chymicum, eſt vas amplum, in quo guttæ & vapores deſtillantes ex roſtro vaſis, in quo Corpus deſtillandum habetur, excipiuntur: Vocatur & *Recipiens*, & *Excipulum*. B. De Ontfanger. G. Vorleg glaß / receptackel / eine Recipient. Gall. *Un Recipient*, *Balon*. A. A recipient, receiver.

Receptum, idem quod *Formula*.

Reci-

Recidivus Morbus, eſt, quando materia à priore morbo relicta, vel corporis morboſa diatheſi non ſatis mutata in ſanitati requiſitam conditionem, denuo recrudeſcit & eundem ſimilemve morbum reſuſcitat.

Recrudescentia, eſt, quando morbus jam deſinens, aut mitis factus, denuo, ad eundem vigorem redit.

Rectificatio, eſt deſtillatio repetita liquorum jam antea deſtillationi ſubjectorum, ad eos magis purificandos & exaltandos. B. **Verbeteringe.** G. Verbeſſerung / das recktificieren. Gall. *Rectification.* A. Idem.

Recti Musculi, habentur inter externos abdominis Muſculos: in quibus arteriæ & venæ Epigaſtricæ ab interna parte aſcendunt, tum à mammariis interius propè mamillam deſcendunt. Circa Medium abdominis in latitudinem majores inſcriptionibus binis, ternis, interdum & quaternis, in plures veluti muſculos dirimuntur. Ad mucronatam pectoris cartilaginem, coſtarumque trium vel quatuor cartilagines, exortu carnoſi ſunt, in oſſe vero pubis, valido tendinoſoque corpore defixi. Duo porro paria dicuntur *Muſculi recti Majores* & *Minores capitis.* Par rectum majus, parvum eſt carnoſum & gracile. Oritur à ſecunda colli vertebra, & deſinit in Medium occiput, *Minus rectum* ſub priori latet, venit à prima colli vertebra, & in Medium occiput terminum aſſequitur. Caput ambo retrorſum leviter ducunt & ad latus. B. **De regte ſpier.** G. Der rechte mauß. Gall. *Muſcles droits.* A. The Right muſcles of the Abdomen.

Rectum Intestinum, eſt omnium & præcipue Craſſorum inteſtinorum ultimum, incipit à coli fine, & deſinit in anum, gaudet muſculis ſphinctere, & duobus dilatatoribus. B. **Den Aars-darm / Endel-darm.** G. Der Maſtdarm / Ars-darm / Affterdarm. Gall. *Le Boyau Culier, le Gros Boyau, le Rectum.* A. The ſtright Gut.

Recutitus, ſive Apella, eſt cui portio præputii reſecta fuit, ut in Judæis & Mahometanis. B. **Beſneden.** G. Beſnitten. Gall. *Circoncis.* A. Circumſiſed.

Reducia, idem quod *Paronychia.*

Reductio, eſt Metallorum ab acido aliquo corroſorum, mediante Alcali quopiam, nempe acidum abſorbente, vel mutante, in priſtinam denuo formam fuſio.

Reduvia, eſt levis quædam cuticulæ ad unguium radices

dices fiſſura. Nonnulli ſic quoque Paronychiam vocant. B. Pijn-nagel. G. Nagelzwang / der wurm oder das ungenant am finger. Gall. *Panaris*. A. The Looſneſſ or cleft of the Skin about the root of the nails.

REFECTIVA, idem quod *Analeptica*.

REFICIENTIA, idem quod *Analeptica*.

REFRIGERATORIUM, eſt vas ligneum, aquâ plenum, cui fiſtula recta vel ſpiralis ex ſtanno vel plumbo ineſt, qua aqua deſtillata, refrigerandi gratiâ perfluit. B. Een Koelbat. G. ein Kühl-faß. Gall. *Refrigerant*, *Refrigeratoire*. A. A cooling veſſel.

REGENERATIO, ſive PALINGENESIA, Chemicis vocatur quando res quædam operationibus in aliam formam redactæ, ope aliarum operationum, vel peregrinorum additorum, in eandem naturam, qua prius gaudebant, reducuntur.

REGIMEN, vox recepta eſt in arte Medica, denotans certam & a medico imperatam diætæ & victus rationem, tam in ſtatu ſano quam morboſo. Chymicorum turba etiam de Regimine ignis jactat, atque in eo ſuos habet gradus. Vide *Gradus*. B. Beſtuur / Regeeringe. G. Regierung. Gall. *Regime*. A. idem vel Governing.

REGINA PRATI, eſt *Ulmaria*: ſic dicitur, quod tam lætè caput in pratis præ cæteris plantis erigit. Vide *Ulmaria*.

REGISTERES, REGISTRA ſeu VENTILA, ſpiracula furni ſunt, quæ aër ingreditur ſub venti ſpecie, vel quibus ſuperne exit, & quibus hinc pro operatoris intento dirigitur ignis, iis enim clauſis, ignis debilior fit, verum apertis intenſior. Gr. Ἐπιςόμια. B. Logtgaten / regeerpijpen. G. Lufftloch. Gall. *Soupirail*. A. A hole to let in Aire.

REGIUS MORBUS, vide *Icterus*.

REGNUM, eſt certa quædam reductio rerum in tellure noſtra reperiundarum ad aliquam claſſem generalem, quæ omnes in quibusdam proprietatibus conveniunt: Tale in medicina conſtitutum fuit triplex. 1. *Vegetabilium*, continens ſub ſe omnium plantarum genera. 2. *Mineralium*, continens omnia, quæ ex terra effodiuntur, neque tam manifeſtam ex ſuo ſemine ac vegetabilia originem habent. 3. *Animalium*, complectens omnia animantium genera

nera in quovis medio vitam ſuam degentia. B. **Rijk/ Geſlagt.** G. **Reich.** Gall. *Regne.* A. Kingdome.

Regulus, Chymicis uſitatiſſima vox eſt, qui in probatione aut fuſione alicujus mineræ, illud quod manet in crucibuli fundo vel cupula, *Regem* vel *Regulum* appellarunt, fortè quia erat totius nobiliſſima eſſentia. B. **Koningsken.** G. **Der König.** Gall. *Regule.* A. Regule.

Relaxantia, vide *Chalaſtica.*

Relaxatio, eſt quarundam partium, uti muſculorum, vaſorum & membranarum dilatatio ultra elaſticitatis ſuæ, h. e. virtutis contractoriæ, tonum, quâ partes in functionibus ſuis ſanis impediuntur; uti in Strabiſmo, Varice, Aneuriſmate, Hernia &c. Gr. Χαλασμὸς, Ἄνεσις, Χαύνωσις. B. **Een Verwijdering / Verlamming.** G. **Das nachlaſſen / das erweitern.** Gall. *Relachement.* A. A rereleaſing, looſing.

Remedium, idem quod *Medicamentum*, ſeu *Auxilium.*

Reminiscentia, Gr. Ἀνάμνησις, eſt perceptio, quâ rerum antea perceptarum ideæ, menti ſenſatione, vel alia perceptione impreſſæ, per earum veſtigia vel imagines cerebro impreſſas, vel voces aut alia earum ſigna oblata, animæ mediantibus ſpiritibus animalibus, in ſenſorio communi, rurſus offeruntur; vel reminiſcentia eſt arbitraria rerum cerebro antea impreſſarum, ad ſuos uſus depromtio. B. **De geheugeniſſe.** G. **Gedächtnus.** Gall. *Reminiſcence*, *Souvenance*, *Souvenir.* A. Remembrance.

Remissio Febrium, eſt incaleſcentiæ ſupra modum ſanguinis ceſſatio, quæ in febribus intermittentibus abſolvi integre ſolet, in continuis vero partialis.

Remora Aratri, eſt Ononis, dicitur quod in opere arantes boves ſubinde ſiſtat. Vide *Anonis.*

Remora, eſt Inſtrumentum Chirurgicum apud Hildanum, quo os femoris reſtituitur.

Remulus, vide *Coſtæ.*

Renes, Gr. Νεφροὶ, bini ſunt in abdomine, ſub peritonæi duplicatura poſiti, prope diaphragma, multa pinguedine involuti, ad eandem fere altitudinem quam Hepar & lien, quæ illos quoque tegunt; dexter in homine inferior eſt quam Siniſter, accipiunt arteriam ab aorta perpendiculariter emiſſam, quæ dividitur in plurimos ramos ver-

vermiculari reptatu currentes, & in ſe hiantes, ex quibus fiſtulæ laterales minimæ oriuntur, quæ in corpora papillaria duodecim terminantur, & Urinam a ſanguine ſecretam evehunt in pelvim renis, in qua pariter ſimiles fiſtulæ ab innumeris glandulis oriundæ in eundem uſum deſinunt: uterque ren emittit unam Venam, *Emulgentem* dictam in *cavam* ſtatim terminatam; Nerviſque quamplurimis & lymphaticis vaſis gaudet. B. De Nieren. G. Die Nieren. Gall. *Les Roignons*, *Reins*. A. The Reynes, Kidneys.

Renes Succenturiati, vide *Capſulæ Atrabilariæ*.

Repellentia, ſunt, quæ ut dicunt, Veteres, ſua frigiditate, vel aſtringendi vi, fervorem & affluxum humorum reprimendo, ac poros & meatus partium claudendo, intumeſcentiam partis imminuunt, & allabentes humores alio pellunt. Hæc horum medicamentorum actio a nonnullis medicis circulationi ſanguinis & humorum repugnare aſſeritur: tamen experientia multiplex, & ſolida ratio pro his medicinis militare videntur. Gr. Ἀποκρουστικά. B. Te rugdryvende Middelen. G. Zu ruck treibende mittlen. Gall. *Repercuſſifs*.

Repercutientia, idem quod *Repellentia*.

Repositio, eſt operatio Chirurgica, qua membrum aliquod, quod loco ſuo debito excidit, cum violentia & artificioſè, in priſtinum locum reponitur. B. Herſtelling. G. Herſtelling. Gall. *Replacement*. A. Idem.

Reseda, eſt planta, quæ habet caulem excavatum, ſtriatum, villoſum, ramoſum, curvum: folia alternatim diſpoſita, profunde inciſa, criſpata: flores ſunt anomali, in ſummitate caulium creſcentes, coloris flavi, flori ſuccedit capſula membranacea, triangularis, oblonga, continens ſemina exigua, obrotunda, nigra: radix eſt longa, tenuis, lignoſa, alba, acris: hæc planta creſcit in pratis: dici videtur, à reſedandis doloribus, collectionibus, inflammationibuſque, habet ſuccum molliſſimum hinc credibile eſt eum dolores ſedare. B. Vreemde raket.

Residentia, eſt craſſamentum ſeu fæces quæ in liquoribus turbidis ad fundum ſubſident.

Res Naturales, ſive Res Debitæ aut Ordinatæ, vulgo recenſentur tres: Sanitas, Sanitatis cauſæ,

ſæ, & Sanitatis effecta. Alii ſeptem enumerant, ut Elementa, Temperamenta, Humores, Spiritus, Facultates, Actiones: ſed Elementa & Temperamenta pertinent ad Phyſicam: Humores, Spiritus & Partes, ſanitatis cauſis annumerantur, quæ conſtant ex bona temperie & apta conformatione; Facultates & Actiones, ſub Sanitatis effectis conſtituuntur. B. **Natuurlijke dingen** / vel potius **de behoorlijke** vel **ordentelijke dingen.** G. Naturlichen ſachen. Gall. *Choſes Naturelles.* A. Natural things.

RES NON NATURALES, ſunt ſex, Aër, Cibus & Potus, Motus & Quies, Somnus & Vigiliæ, Animi pathemata, Excreta & Retenta, ſic appellantur, quia ſi modum excedant, ſæpe morbis anſam præbent. Hiſce merito à Sennerto aliisque adjunguntur *Applicata* corpori externa, uti ſunt balnea, fomenta, emplaſtra &c; omnia enim hæc bono uſu adhibita, corpori proſunt, & ipſi naturalia fiunt; verum abuſu, nocent. B. Dicuntur **niet Natuurlijke dingen** / ſed potius **Noodzakelijke dingen.** G. Unnaturliche ſachen. Gall. *Choſes non Naturelles.* A. Not natural things.

RES PRÆTER NATURAM, ſunt Morbus, Morbi cauſæ, & Symptomata ſive morbi effecta, quorum præſentiâ, illa quæ in corpore ſano fieri debebant, nunc impediuntur, adeoque abundant in corpore. B. **Tegennatuurlijke zaken** vel **zondigende dingen.** G. Uber naturliche Sachen. Gall. *Choſes contre Nature.* A. Things Againſt Nature.

RESINA, eſt corpus in certo frigoris gradu durum, fragile, pellucidum, ad calorem liqueſcens, & diffluens, in aqua non ſolvendum, in oleo, & in alcohole diluendum, in igne ardens inſtar olei. Gr. ῥητίνη, ſunt arborum aut herbarum concretæ lachrymæ, ut *Maſtix*, *Thus*, *Ammoniacum*, *Terebinthina* &c. quæ tempore & ſolari calore indurantur, ſubſtantiæ pinguis, inflammabiles, & in oleo ſolubiles ſunt B. **Hars.** G. Harß. Gall. *Reſine.* A. Roſin.

RESOLVENTIA, ſunt medicamenta, quæ liquidorum animalium moleculas, quæ præternaturaliter coiverant in ſe, in naturales iterum diſcerpunt, adeoque eas vel circulantes attenuant, vel hærentes in loco dividunt, & circulationi reſtituunt. B. **Openende of ontſtoppende Middelen.** Gall. *Remedes Reſolvans*, *Aperitifs.*

RE-

Resolutio, idem quod *Paralyſis*.

Resorbentia vasa, vide *Abſorbentia*.

Respiratio, eſt thoracis alterna dilatatio & collapſus; qua priori aër per os, nares, aſperam arteriam in veſicularem pulmonum ſubſtantiam intrat, eam ſua gravitate & elaſticitate expandit, ſanguinis fluxum per arterias venaſque adjuvat, & in ſanguinem agit ob Thoracem ampliatum per contractionem muſculorum intercoſtalium, & diaphragma planius redditum: & quo poſteriori aër ex pulmonis compreſſi veſiculis, aſpera arteria, ore & naribus expellitur, ob thoracem collapſum vi cartilaginum coſtarum agentium, ceſſante ſc. cauſa actionis muſculorum intercoſtalium, ſed preſſione muſculorum abdominalium agente in viſcera, adeoque diaphragma intus in Thoracem intrudente, & ſimul juvantibus contractionem Thoracis muſculo triangulari aliiſque &c. Binæ hæ actiones ſunt maxime neceſſariæ ad Vitam in animali perfecto, iis enim impeditis vita ceſſat, quia humorum circulatio per vaſa ſua ceſſat. B. De Ademhaling. G. Das athem holen/ die lufft ein=und auß ziehen/ athemzuge. Gall. *Reſpiration*, A. A breathing.

Resta Bovis, eſt *Ononis*, dicitur, quod arantes boves nonnunquam ſiſtat. Vide *Anonis*.

Resumptiva à *Reſumere*, ſeu *Reſtaurantia* à *Reſtaurare*, dicuntur pectoralia & alimentoſa, ad ægros extenuatos reſtaurandos.

Rete Mirabile, ſic dicitur ob mirabilem ſtructuram, conſtat ex plurimis arteriolis & Venulis, ſubjicitur cerebri baſi & glandulam pituitariam in ambitu ſuo complectitur, à lateribus oſſis ſphenoidis: uſus eſt ne ſanguis ſubito nimis ad cerebrum ruendo, aliquo modo ſupprimatur; in homine & equo, qui generoſos effectus edunt, non ita invenitur. B. Het wondernet. G. Das wundernetz. Gall. *Rets merveilleux*. A. The wonderful net.

Reticularis plexus, idem quod *Choroides*.

Reticulum, eſt membrana complicata, tenuis, plurimis arteriis, venis, & copioſa pinguitudine conſpicua, inteſtinis ſuperextenſa: ſitum eſt in abdomine per totam fere ejus anteriorem partem, immediate ſub Peritonæo expanditur ſuperius lienem, jecur, qua parte cavum eſt, ventriculi fundum, ejuſque partem poſteriorem,

rem, Pancreas, inteſtinum Colon, ac ipſum dorſum attingit, hinc ſuper inteſtina latum, iiſque immediate incumbens, ad umbilici regionem fere ſemper deſinere videtur, ſed ad os pubis uſque plerumque pertingit, ſemper enim eo uſque extendi poteſt, idque confirmat ejus aliquando in ſcrotum delapſus, licet id plurimi negent Anatomici, quia in demortuis ad umbilicum uſque retractum obſervatur: duabus lamellis compoſita videtur, quarum poſterior ſeu inferior a Peritonæo oritur, cui ad undecimæ circiter thoracis vertebræ altitudinem, ubi Aorta ſub diaphragmate deſcendens venam cavam tangit, conjungitur, ejuſque interventu firmiſſime dorſo alligatur, hinc ſiniſtra ejus pars Colo quatenus ventriculo ſubjacet, nec non Pancreati adnata, verſus anteriora ſiniſtrorſum tendit, lienis cavo nectitur ac fini anterioris lamellæ continuatur; dextra vero inteſtino duodeno & ventriculo connaſcitur ad hepatis cavum, ubi vena portarum illud ingreditur, pergit, parvo ejus lobulo ſeſe jungit, & ſuperior lamella dici incipit; hæc itaque hic loci inferiori continuata concavæ jecoris parti adhærens, ad ſiniſtrum latus reflexa, duodeno, pyloro, fundo ventriculi inſeritur, hinc ad lienem delata lamellæ inferiori occurrit, unamque continuam membranam cum ea conſtituit, adeoque reticulum hoc orbicularem quaſi format ellipſin ad ſpinam dorſi elatiorem, ad fundum, ventriculi decliviorem; cæterum inferior lamella ſubter ventriculum progreſſa toti ejus poſteriori ſedi ſubſternitur, via declivi verſus anteriora vadit; ibi ſuperiorem membranam contingit, indeque ambo ſibi invicem incumbentes in quibuſdam locis libere, in aliis arctiſſime affigitur inteſtinis. vide *Epiploon* & *Omentum.*

Retiformis Plexus, vide *Plexus Retiformis.*

Retiformis Tunica, eſt quædam interioris ſubſtantiæ nervi optici in oculo expanſio, inſtar veluti ſericei villos formans eminentes, tenerrimos, poſtice & lateraliter humorem vitreum ambiens, quæ ſe habet ut paries albatus in camera obſcura, qui ſpecies viſibiles per foramen cameræ atratæ admiſſas excipit repræſentatque. Vide *Amphibleſtroides.* B. Het Netvlies. G. Das Netzhäutlein. Gall. *La Rétine.* A. The netlike tunicle.

Retina Tunica, vide *Retiformis* & *Amphibleſtroides.*

Re-

Retorta, Cornuta ſive Matracium, eſt vas Chymicum, ex vitro, lapide, ferrove conflatum; figura rotunda, ad cujus latus roſtrum eſt flexum, retortum, & cavum, quo deſtillanda ingeruntur & egeruntur. B. Een retort / kromhals. G. ein Retort / ſtorcken-ſchnabel. Gall. *Cornue*, *Retorte*, *Matras*. A. A Retort.

Reverberatio Chymica, eſt ignitio, qua corpora igne vivo, in furno reverberii, calcinantur. Vide *Ignis actualis*.

Reverberium, eſt fornax chymica, qua corpora ignienda vel deſtillanda, per ignem undique a parietibus reflexum in ipſa corpora vel vaſa continentia, calcinantur vel reverberantur. B. Een weerſtuit oven. G. ein Rewerbier ofen. Gall. *Reverbère*. A. Reverberatory.

Revivificatio, eſt, quando ex gr. Mercurius ex cinnabari, additione ſalis alicujus, de novo ſuſcitatur. B. Herlevendig-making. G. Wiederum lebendig werden. Gall. *Revivification*. A. Reviving.

Revulsoria V. S. eſt operatio qua, ſanguis in partem aliquam irruendo nimis agens, in contrariam, per venam, in parte ſatis remota oppoſita inciſam, avertitur, ut ex parte affecta id quod hæret expellatur, vel ſi vaſa rupta ſint, minori vi nunc preſſa tempus ſe conſtringendi adipiſcantur: hæ leges circulationis, licet contradicantur, ex legibus hydraulicis vere demonſtrantur. B. Afleyding der vogten. G. Das Ableiten. Gall. *Revulſion*. A. Idem.

Revulsio, vide *Antiſpaſis*.

Rha, idem quod *Rheum*, & ita per excellentiam vocatur *Rhaponticum*, ab amne *Rha* nominatur, qui ſuas aquas per Tanaim fluvium tandem in Pontum Euxinum evomit. Alii putant Rha ſignificari radicem, & radicem eſſe ponticam. Eſt radix purgans, flava, longior Rhabarbaro.

Rhabarbarum, eſt Lapathi ſpecies: quæ habet folia ex radice erumpentia valde magna, ampla, lata, fere rotunda, craſſa, caulibus longis, craſſis, & nigricantibus adhærentia, coloris ſunt ſaturate viridentis, guſtus acidi ſatis grati, in medio hujus foliorum ſecundo aut tertio anno protruditur caulis craſſus & robuſtus, non tam altus quam Lapathi hortenſis Patientia dicti caulis,

quam

quam ampleĉuntur folia minora, ſed etiam rotunda: in ſummitate caulis ſpicatim proveniunt flores herbacei, albidi, hexapetaloidei, in limbo exteriori muſcoſi, herbacei in medio; floribus deciduis ſuccedunt ſemina triangularia, ſplendentia, ſubflava, vel rufa, tribus foliolis vice capſulæ aliorum Lapathorum more incluſa: temporis lapſu radix grandeſcit, multis propaginibus hinc indè propendentibus, oblonga, tuberoſa, circularibus zonis rugoſa, tuberibuſque inæqualis, communiter ponderoſa; foris eſt coloris rubentis vel fuſci, intus crocei; ablato cortice exteriori, radix apparet ſublutea, multis venis rubicundis ipſam percurrentibus; ſaporis eſt amaricantis, & lenta viſcedine ſubadſtringentis, nauſeoſi odoris pontici debilis, idem fere, ac *Rheum*; ſed melior radix eſt flavi coloris, quæque rara exiſtit, & minorem ſtypticitatem habet, & quæ in mandendo glutinoſa eſt cum levi tamen adſtrictione, & croceæ tincturæ, cum varietate coloris dilute ex carneo colore rubens, & intus variegata inſtar nucis moſchatæ diffractæ: commendatur etiam quæ eſt gravis cum raritate ſua, & in qua etiam confractis fruſtis invenitur digregatio ex ruffo & glauco: fruſtis majoribus, cum difficilius ſiccantur, & ſæpius intus putreſcant, non fidendum, quandoque enim ſuperficies exterior elegans, interior vero putrida exiſtit atque carioſa, adeoque ſæpius fruſta mediocria ſunt meliora: Rhabarbarum quod itinere terreſtri advehitur, præfertur illi, tanquam citius corruptibili quod navibus adfertur; mitiſſimè purgat, & aſtringit. Volunt nomen componi ex *Rha* radice, & barbarum, ac ſi eſſet Barbarorum radix. Duplex eſt *Verum de Levantes*, quod flavum & melius de quo actum: alterum *Muſcoviticum*, quod habet corticem craſſum, lignoſum, colorem obſcurum, valde eſt ponderoſum, humidum, & corrumpi proclive, adeoque deterioris notæ. Dicitur Arabibus *Raved*. In China provenit, unde in Indiam & Turciam, hinc Venetas defertur, & quidem vel navibus vel itinere terreſtri. Gall. *Rubarbe*. Vide *Rhaponticum*.

RHABDOIDES SUTURA, idem quod *Sagittalis*.

RHACHIS, idem quod *Spina Dorſi*.

RHACHISAGRA, eſt *Arthritis Spinalis*, in dorſo.

RHACHITÆ, vocantur muſculi dorſales, qui univer-

 ſis

ſis coſtarum commiſſuris, in toto thorace, ſuperinjecti ſunt, à poſteriore parte, nihil relinquentes, quod non contegant, ſed omnes coſtarum radices, & vertebrarum proceſſus, qui à lateribus ſunt, adhæc, quid inter ipſas radices eſt, complectuntur. B. De ruggegraads ſpieren. G. Die mäuſſe des Ruckgrades. Gall. *Muſcles de l'Epine du dos.* A. The muſcles of the Chine bone.

Rhachitis, eſt medulla ſpinalis, quæ ſuo loco videatur. Item, morbus ex Anglia oriundus, ad Batavos, Germanos &c. diſperſus, infantes juniores anno ætatis plerumque ſecundo invadens, qui eſt inæqualis nutritio cum partium laxitate, mollitie, debilitate, languore, ignavia, torpore, capite juſto majore, infra caput macie, protuberantiis circa articulos, incurvatione oſſium, anguſtia pectoris, tumida abdominis impletione, Hypochondriorum tenſione, ſiti inextinguibili, tuſſi &c. nomen ab Anglis inditum eſt, *the Rickets:* ſed quia dorſi ſpina in progreſſu morbi quandoque afficitur, ſemper fere verſus dextrum latus ſe incurvando, haud incongruè à Cl. Gliſſonio Rhachitidis nomine indigitatur. G. Lende-vang / Engelſche ziekte. G. Lenden kranckheit / die Engelſche ſiechte. Gall. *Rhachitis, ou Charte.*

Rhachos, à ῥήγνυμι rumpo, eſt linteamentum lacerum & detritum, & exinde ulcera quædam hoc modo nominantur, quæ lacera ſunt & detrita. Dicitur & *Rhacoſis.* B. Een geſcheurde zweer.

Rhacosis, idem quod *Rhacos.*

Rhagades, Latinis *Sciſſuræ, Fiſſuræ, Rimæ*, ut in aliis corporis partibus accidunt, ut manibus, pedibus, labiis, uteri oſtio: ita etiam in ano, ac recti inteſtini extremitate, ac in ſphinctere ſeu muſculo anum claudente accidere poſſunt. Suntque rhagades ſeu ſciſſuræ ani, oblonga quædam ulcuſcula ſine tumore, iis ſimilia, quæ interdum in manibus à magno frigore excitantur. Suntque alia ſuperficialia ſaltem, alia profundiora: alia ſine duritie & callo, alia calloſa latera habentia: alia humida & ſaniem fundentia, alia ſicca & cancroſa, à ῥήγνυμι, rumpo. B. Berſten / klooven des Fondaments. G. Die ſchrunden an henden / Fuſſen von der kält. Gall. *Fentes, ou crevaſſes qui viennent à pluſieurs parties du corps.* A. Chinks, Clefts.

Rha-

Rhagoides, eſt *Uvea Tunica* oculi, quæ & *Perforata* à ſtructura vocatur, alias & *Choroïdes*. B. Het Druiven-vlies. G. Das Trauben häutlein / das ſchwartze Häutlein des augs umb den ſtern. Gall. *l'Uvée*. A. The grape-like tunicle of the eye.

Rhamnus, eſt arbuſcula ſpinoſa creſcens aliquando ad altitudinem arboris, ejus truncus eſt mediocriter magnus, corticem ſimilem ceraſo habens: lignum eſt ſubflavum: rami ſpinas quaſdam Pyrum ſylveſtrem referentes habent: folia ſunt ampla, viridia, mali foliis minora, in margine leviter denticulata: flos parvus, monopetalus, infundibuliformis, quadripartitus, in cujus fundo ſtamina ſurgunt cum piſtillo, quod deinde abit in baccam mollem, ſucco virente plenam, Frangulæ parem, magnitudine piſi, per maturitatem nigram; in qua grana ut plurimum quaterna, Pyrorum granis pene ſimilia, figura fere triangulari, cortice nigricante, calloſa, hinc gibba, inde vero plana; ſapor baccarum amarus & ſubadſtringens, & qui facile guſtanti nauſeam movet; habet & ſuccus peculiarem ſibi odorem: volunt dici quaſi ῥῆον ῥῶμ͵, corrumpens robur. B. Rhyn-bezie-boom / Duinbezie-boom. G. Kreutz-beer / Wegen-dorn / Sand-dorn / Weiden-dorn. Gall. *Bourg-Epine*, *Nerprun*. A. Rhamn, Chriſts-thorn.

Rhanteres, dicuntur oculorum anguli interiores, naſo proximi: qui & πηγαὶ vocantur, ſeu *Fontes Lachrymarum*. Vide *Canthus*.

Rhaphe, Sutura, quando vulnera conſuuntur mediante emplaſtro conglutinante. Item ſuturæ cranii ita vocantur, de quibus ſuo loco. Vide *Sutura*.

Rhaphanus, idem quod *Raphanus*.

Rhaponticum, eadem ferè radix eſt ac *Rhabarbarum*, ſed magis oblonga, imo & vires eædem. Sunt qui putant *Rhabarbarum* & *Rhaponticum*, eandem eſſe radicem, prout hodie in officinis proſtat; ſuprema nempe & craſſa radicis pars eſſet *Rhabarbarum*; inferior & craſſa *Rhaponticum*, ut cenſet Cl. *Comelinus* cum *Hermanno*; credit autem Cl. *Tournefortius* peculiarem eſſe plantam, quæ etiam nunc in hortis colitur, & a Proſpero Alpino deſcripta reperitur. Eſt ſpecies Lapathi, quæ florem habet monopetalum, campaniformem, & multifidum; ex cujus fundo piſtillum ſurgit, quod deinde craſſeſcit ſemi-

ne fætum triangulari, capſulæ triangulari pariter per maturitatem ita affixo, ut ab ipſo divelli nequeat; differt quoque a Rhabarbaro, quod radix ſit levior, minus compacta, minus odora, minus amara, ſi maſticatur Rheo eſt viſcoſior. Defertur ad nos ex Aſia, ſic fortè vocatur ex *Rha*, radice, & *Ponticum*, quia in Ponto naſcitur. B. **Raponticum.** G. **Rhapontick.** Gall. *Rhapontic.* A. Idem. Datur & alias ſpecies Rhapontici, quæ eſt Rhaponticum vulgare, ſeu centaurium majus, ſive Pſeudo Rhaponticum, quæ eſt planta, quæ caules dimittit quatuor vel quinque pedes altos, rotundos, rectos, ramoſos: folia ſunt magna, oblonga, valde diviſa: flos eſt floſculoſus conſtans floſculis multifidis, Embryoni inſidentibus, & calice ſquammoſo non aculeato comprehenſis; Embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, oblongum, ſplendens: radix longa, craſſa, recta, carnoſa, extus nigricans, intus rubeſcens, ſaporis dulcis, poſtea adſtringentis & acris: creſcit hæc planta in montibus. Gall. *Grande Centaurée.*

RHEGMA, eſt partis alicujus ruptio: ut oſſis, peritonæi, oculi &c. à ῥήγνυμι rumpo.

RHEUM, idem quod *Rha.*

RHEUMA, dicitur vulgo humoris è naribus in ſubjectas partes fluxio; verum eſt, obſtructio vaſorum minimorum lympham vehentium, unde tumor cum dolore partis, ſed non veluti in inflammatione ſanguinea, non enim ſuppuratur, & contingit in partibus plerumque tenerioribus & membranoſis, ut in membrana narium, faucium, œſophagi, &c. a ῥέω fluo. B. **Een vloeyinge/ ſnof/ Zinkinge.** G. **ein fluß.** Gall. *Rhume*, *Catharre*, *Fluxion.* A. Rheume, Catharre.

RHEUMATISMUS, eſt dolor atrociſſimus, dilacerans, & minimo motu ſummopere excitatus, vagus, obſidens atticulos nunc hos, nunc illos, ſæpe fixiſſimus in parte, cum tumore & rubedine loci quem occupat, & cum febre continua incipiens, quæ poſtea lenitur & ex intervallis longis quandoque redit; cujus cauſa eſt inflammatio, in arteriis lymphaticis membranarum juncturas ambientium ob materiæ inflammantis naturam non ſuppuranda, eſtque hic morbus arthritidi & podagræ affinis, à ῥέω fluo, unde Rheumatici dicti. **Vloeyinge.** G. **Das flieſſen/ ein**

ſin fluß. Gall. *Fluxion*, *Rhumatiſme*. A. Rheumatiſm. Luſit *Curimentos*.

Rhexis, idem quod *Rhegma*.

Rhinenchytes, eſt ſiphunculus, quo medicamenta naribus immittuntur, ex ῥίς naſus, & ἐγχύω immitto. B. Een neus ſpeut. G. Naſen ſpruße. Gall. *Siringue pour le nez*. A. The noſtrils ſyringe.

Rhizotomum Medicamentum, eſt quod morbum funditus & radicitus evelit, ex ῥίζα radix, & τέμνω ſeco. B. Yets dat tot de wortel uytdrijft.

Rhodelæon, eſt oleum roſarum, ex ῥόδον roſa, & ἔλαιον oleum. B. Roſen-olie. G. Roſen-oel. Gall. *Huile de roſes*. *Huile roſat*. A. Oly of roſes.

Rhodia Radix, eſt Telephii ſpecies, ſic dicitur quod ejus radix contrita Roſas oleat: ῥόδον enim eſt roſa. B. Roze-wortel. G. Roſen-wurßel. A. Roſe wort.

Rhodinum, eſt acetum roſaceum, aut aliud quid ex *Roſis* paratum, à ῥόδον roſa.

Rhodium Lignum, Aſphalatorum quatuor modernis innotuerunt ſpecies, cortice cinereo, ligno purpureo ſeu Dioſcoridis. Secunda, colore Buxi. Tertia, Albibicans toruio citreo. Quarta rubens. Verum officinæ noſtrates non niſi ſecundam & tertiam ſuppetunt. Prior eſt Aſphalati ſpecies Lobelii. Poſterior dicitur *Rhodium Lignum*, quibuſdam *Agallochum*, *Oleaque Æthiopica*, *Rhodium Lignum*, vulgare roſeum habet odorem, durum eſt, in Inſula Rhodo inſuliſque fortunatis, altitudine unius hominis creſcens, craſſitie ceraſi, colore ferè macis. B. Rhodes hout & Rozenhout. G. Rodiſen-holtz / roſen-holtz. Gall. *Bois de Roſes*. A. Roſe-wood.

Rhododaphne, eſt Nerion ſeu Oleander, ſonat Laurum roſeam: ſic nuncupatur à flore, roſæ ſimili & foliis Laurinis, ῥόδον eſt roſa, & δάφνη Laurus. Vide *Nerion*.

Rhododendrum, idem quod *Rhododaphne*, ex ῥόδον roſa, & δένδρον arbor.

Rhodon, ſive Rosa, vetuſtas ex ſanguine Veneris & Turcæ ex ſanguine Mahometis, ortam ſibi perſuadent, cujus nomine folia roſarum humi jacere non patiuntur: hæc Gr. Ῥόδον dicitur, quaſi ὄδον pro ὄζον, ut Plutarcho, qui ῥεῦμα πολὺ τῆς ὀδωδῆς (vel ὀδμῆς) ἀφίησι, quod largum odo-

odoris effluvium emittat, à ῥέω fluo. B. Roos. G. eine Roſe. Gall. *Roſe.* A. Roſe.

Rhodomeli, eſt mel roſarum, ex ῥόδον roſa, & μέλι mel. B. Rozen honing. G. Roſen honing. Gall. *Miel Roſat.* A Hony of roſes.

Rhodonia, idem quod *Rhodon.*

Rhodosaccharum, eſt ſaccharum roſaceum, ex ῥόδον roſa, & σάκχαρον *Saccharum.* B. Roze ſuiker. G. Roſen ſucker. Gall. *Sucre Roſat.* A. Sugar of roſes.

Rhodostagma, eſt aqua roſarum, ex ῥόδον roſa, & ςάζω ſtillo.

Rhoe, vide *Rhus.*

Rhoeas, fortè à ῥέω fluo, quia floſculi ſtatim decidunt, ſic vocatur Papaver Rhœas, ſive Papaver erraticum rubrum, quod & inter frumenta ſæpè reperitur. Contra affectus pleuriticos ejus ſyrupus & decoctio valde prædicatur. B. Roodenheul / wilden heul / kolle bloemen / kanker bloemen / klapper rozen / koorn rozen. G. Clapper roſen & korn roſen. Gall. *Coquelicoc*, *pavot ſauvage*, & *Confanons.*

Rhomboides, eſt par muſculorum; initium habens à tribus inferioribus vertebrarum colli, totidemque ſuperioribus vertebrarum dorſi ſpinoſis proceſſibus: mox obliquè deſcendens, principio, fineque carnoſum, ad ſcapulæ baſin fertur; quam retrorſum, ſed & obliquè ſurſum agit, ex ῥόμβος figura quadrata, & εἶδος forma. B. Tarbots Gelijke ſpieren. G. Der rauten gleiche mauß. Gall. *Muſcle Rhomboide.* A. The rhomboide muſcles. Eſt etiam faſciarum ſpecies rhombi figuram repræſentans. B. Tarbots gelyke vierkante zwagtel. Gall. *Bandage de figure Rhomboide.*

Rhombus, eſt ſpecies deligationis chirurgicæ, figura rhombum referens, hoc eſt quadrangulum æquilaterum, ſed non rectangulum: hujus deligationis variæ deſcribuntur ſpecies. B. De tarbots band / ſcheeve-ruits zwagteling. Gall. *Le Rhombus.* Dicitur & alia *Semirhombus* quæ vulneribus circa auris loca advenientibus inſervit. B. Scheeve-ruits-gewyze zwagtel / oor-zwagtel. Gall. *Demi-Rhombus.*

Rhus ſive Rhoe, Rhus Culinarium, Sumach, eſt Arbuſcula, quæ aliquando creſcit ad altitudinem

dinem arboris; folia ſunt pinnata, lata, oblonga, in margine inciſa, rubicunda, Fraxini foliis fere ſimilia: flores in racemos ſunt congeſti, albi; his in terram delapſis ſuccedit capſula quædam, compreſſa, fere ovalis, membranoſa, rubicunda, ſemen ejusdem figuræ habens incluſum, coloris rubri; ſapor foliorum, florum, & fructuum eſt adſtringentiſſimus; creſcit in locis lapidoſis, ejus fructus olim ſolebat cibis aſpergi & in culinis adhibebatur loco ſalis ad carnem condiendam, hinc *Rhus culinaria* ſive *Obſoniorum* appellabatur: & quia uſurpari cœperat à coriariis, *Rhoë Coriaria* dicebatur. Tinctores etiam illam plantam adhibent; ſemen, quod officinis in uſu eſt, Botri in modum creſcit. Provenit in Hiſpania, Italia, Ponto, & quod ſumach virginianum vocatur, creſcit in virginia. Nomen accepit à colore coccineo acinorum, à voce ῥόος Latinorum ruffum manaſſe contendunt, fortè à ῥέω fluo, alii ab ἐρυθρὸν rubrum derivant. B. Sumak. G. Ferber-baum / gerberrinden. Gall. *Rh.* A. Sumach.

Rhyptica, ſunt medicamenta detergentia & ſordes abluentia. Quidam ſumunt pro *Rupteriis*, à ῥύπτω ſordes abluo.

Rhythmus, eſt certa pulſuum, temporum, vitæ, ætatum &c. proportio, à ῥυθμίζω ad numeros aptos refero.

Rhytidosis, eſt corrugatio alicujus partis, à ῥυτιδόομαι in rugas contraho.

Ribes, ſive Ribesium, eſt frutex, qui habet ramos duros, tortuoſos: folia ſubrotunda, viridia, dentata; flores ſunt in racemos congeſti, pentapetali; poſt flores ſuccedunt baccæ rotundæ, albæ, vel rubræ, politæ, molles, ſuccum rubicundum vel album continentes, ſaporis acidiuſculi & grati, quæ baccæ multa parva ſemina includunt: vox Mauritanica, ideoque græcam nec latinam originem habet. B. Aalbezien / Jenivers / Wynbezien / St. Jans-bezien / St. Jans-druifjes / Bezien over zee. G. Johannes-beer / Ribeſel. Gall. *Groſelier rouge de Jardin, ou blanc.* A. Corence, Corents, Curranſſ.

Ricinus, eſt planta, ad arboris altitudinem ſæpe excreſcens, ejuſque formam habens, habet caules craſſos, excavatos, lignoſos, in ſuperiori parte ramoſos, coloris purpurei, pulverem album farinam referentes haben-

tes: folia in initio rotunda, ſed poſtea anguloſa, profundiſſime inciſa, mollia, ampla: flores apetali, ſteriles, exigui: fructus a flore remotus in eadem planta, trigonus, plerumque membranula involutus, tres loculos conficiens, in quibus ſingulis ſemen inſtar teſtitudinis oblongum, ſat craſſum, coloris lividi, ſaporis ſubdulcis, acris, nauſeoſi, medullam albam & teneram continens, hæret: hic fructus bene maturus, ſemina cum magno impetu ejicit: radix eſt craſſa, longa, dura, alba, fibroſa: vulgo *Cataputia* major vel *Palma Chriſti*, vel Manus Chriſti, item Mirabilis Arbor ab proceritatem, foliorum amplitudinem, florum ſuavitatem, ſeminum picturam, & exſilitionem, Ægypt. Gr. Κίκι, & Κρότων. Ricinus & Croton à ſimilitudine animalis, quod ſemen ejus referre videtur, nominata eſt. Sunt enim Gr. Κρότωνες & Latinis Ricini, inſecta animantia, quæ canibus præſertim adhærent, quibus cibi nullus exitus eſt, colore livido, nullis diſcreta membris, in globum continuo creſcentia, donec plenius ſaginata, poſt aliquot dies ſpontè ſua decidant. B. **Wonder-boom / molle-kruid / kruis-boom.** G. Wunder=baum / kreutz=baum. Gall. *Ricin, Palme de Chriſt.* A. Palme de Chriſt, wonder-tree, mole-wort.

RICINUS, eſt inſecti ſpecies ſub cute noſtra.

RIGOR, Gr. ῥῖγος à ῥιγέω rigeo, eſt convulſio ſubito incidens in cute, & quibuſdam muſculis artuum, lumborum ac colli, ita ut, qui corripitur rigore, primum ſentiat concuſſionem ex ſubita & improviſa contractione, deinde aliquandiu ita contractus rigiduſque manet: unde in hoc differt ab Opiſthotono & Emproſthotono, quod in rigore nullum membum diſtorqueatur ab ordinaria, quæ in motu corporis eſſe ſolet, figura, at ſi ritè perpenderis, *Rigor*, eſt primus gradus, & viam ſternit ad Opiſthotonum vel Emproſthotonum, utpote qui non ſine rigore fiunt, ſed ultra procedentes rigorem efficiunt cum inſolita corporis figura: hic vero Rigor, de quo loquimur, vix alibi obſervatur, quam in initio febrium intermittentium, & in omnibus fermè, qui moriuntur, unde manifeſtum, quod fiat ab obſtructione vaſorum, per muſculos quoſdam currentium. B. **Styvigheid.** G. Das erſtarren vom froſt / wen einen frewert im fieber. Gall. *Friſſon.* A. Stiff.

RIMA PUDENDI, ſive FISSURA MAGNA, eſt pudendi muliebris oculo apparens rima, quæ ſic dicitur quia ab oſſium pubis inferiore parte ad anum uſque fere pertingit; ita ut inter illam & anum ſpatium, quod perinæum ſive interfœmineum appellatur, vix pollicis tranſverſi latitudinem excedat. Hæc repetito coitu dilatatur; uſus eſt ejus canalis modo penem tanquam in foſſam dirigere, urinæ & menſtruis exitum præbere, & fœtus excluſioni inſervire. B. De Schamelheids ſpleet. G. Die rieſs der ſchamen. Gall. *la Grande Fente*; *Fente de la partie honteuſe*. A. Split of the privities.

RIMA, eſt oſſis fiſſura, quando os aut cranium ferè ruptum fuerit. B. Een Spleet. G. eine Spalt / Riß. Gall. *Fente*. A. Split, Cleft.

RIMULA LARYNGIS, eſt ea, quæ a cartilaginibus duabus Arytænoideis efformatur, & quæ ab epiglottidis cartilagine clauditur, ne quid cibi aut potus in laryngem incidat; nam ſi quid caſu illabatur, illico tuſſis oritur, & non raro ſuffocatio, tunc nos Belgæ dicimus, 't Is in de verkeerde keel. B. Het ſpleetjen des Strottenhoofts. G. eine Spalt der gurgel. Gall. *ouverture ou fente du Larynx*, *Sifflet la Glotte*. A. Split of the gullet pipe.

RISIGALLUM, vide *Arſenicum*.

RISUS APIUM, eſt Ranunculi ſpecies; nomen accepit, quod in cibo ſumptum mentis alienationem cum labiorum contractione, eas convulſiones faciat, quæ riſus ſpeciem videntibus præbent, vocatur illa convulſio *Spaſmus Cinicus* & *Riſus Sardonius*. Sic etiam appellatur *Apiaſtrum*, ſive *Citrago*, quia eâ plantâ apes delectentur, iiſque quaſi riſum pariant.

RISUS SARDONIUS, eſt ſpaſmus utriuſque maxillæ, *Oudaan* p. 333. eſt riſus, ſive faciei contractura riſum ſimulans, in quo riſu, nec voluntas, nec intellectus, ut cauſæ ullo modo concurrunt, ſed illud ſenſitivum omni animali commune, hinc oritur à quacunque cauſa partes faciei contrahens, quæ in riſu vero agunt: nomen Sardonii traxiſſe videtur ab Herba Sardoa vel Sardonia, ita dicta, a ſolo nativo Sardinia, ubi primo inventa fuit, quæ vocatur & Riſus Apium.

ROB, idem quod *Apochyliſma*.

ROBERTIANA, ſeu ROBERTI HERBA, eſt Gera-

nii ſpecies, haud dubiè à ſuperſtitione aliqua Divi, quâ ſuperior ætas mirificè imbuta fuit, appellatur.

Robigo, idem quod *Rubigo*.

Roborantia, idem quod *Cordialia*.

Robub, idem quod *Apochyliſma*.

Robur, eſt arbor glandifera, ſic à vaſtitate & firmitate dicta.

Rochum Alumen, ſive Rupeum, orta à Gallica voce *Roc*, quod *Rupem* denotat, vulgo *Alumen Rochæ* vocatur. B. Klip-aluin. G. Stein-alaum. Gall. *Alun de roche, ou de glace*. A. Rock alum.

Rohob, vide *Apochyliſma*.

Robella, vide *Ros Solis*.

Roriferus Ductus, idem quod *Ductus Chyliferus*.

Ros, Antiquis dicebatur, cum prima humiditas ab extremitatibus vaſorum excidit, & in membrorum ſubſtantiam diſperſa eſt. Ros, inquit *Galen*. 7. method. 6. tertia humiditatis ſpecies unde partes corporis noſtri nutriuntur, quæ continetur in omnibus animalis partibus, ceu Ros quidam per earum ſubſtantiam ſparſus: hæc eſt Antiquorum opinio, optime vero ſic vocari poteſt ille humor vaporoſus, qui in abdomine animalium ſemper adeſt, & ſub ſpecie vaporis exit, dum animal exenteratur, ſimilis ros eſt in Thorace, & pericardio, aliiſque partibus perpetuo præſens, exhalans è vaſculis minimis, ad obliniendas partes ac humectandas deſtinatus, per alia vaſcula continuo quoque abſorptus. B. Dauw. G. Thau. Gall. *Roſée*. A. Dew.

Rosa, eſt planta, quæ habet ramos duros, lignoſos, ſpinoſos, corticem plerumque ſpinoſum: folia oblonga, dentata, aſpera, pinnata, in impar extremum exeuntia, finis pedunculi format ovarium ſphæricum, coronatum in faſtigio ſuo corona profunde quinquefida, radiata, cujus ſegmenta longa, atque laciniata calicem referunt: flos eſt pentapetalus, cujus petali oriuntur ex margine interno calicis, unde & ſtamina numeroſiſſima: ovarium emittit ex centro apicis capitulum tubis multis, fimbriatis ornatum, quod fit fructus unicapſularis, fœtus ſeminibus plurimis, anguloſis, villoſis, inſtructus apice foliaceo: hæc arbuſcula creſcit in hortis. B. Roozen. Gall. *Roſe*.

Gr.

Gr. Ῥόδον, dicunt vocari ab oleo, vel per antiphraſin, quod minimè oleat, num odorata exiſtat, vel à Gr. Ῥόδα, vel quod rubricanti colore rubeat. Vide *Rhodon.*

Rosa, idem quod *Eryſipelas.*

Rosmarinum, Rosmarinus, eſt Arbuſcula, quæ habet caulem longum, tenuem, cineritium, habentem folia anguſta, dura, non flexilia, in parte ſuperiori viridia, in inferiori alba, odoris penetrantis, aromatici, ſaporis acris: flos eſt monopetalus, labiatus, cujus labium ſuperius bifidum, & ſurſum verſus poſteriora revolutum eſt cum ſtaminibus aduncis, inferius vero in tres partes diviſum, media cochlearis inſtar excavata: ex calice autem bidentato vel tridentato ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti adinſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina ſubrotunda, in capſula, quæ floris calix fuit, incluſa, & ad ſe invicem juncta: radix eſt fibroſa, minima: creſcit hæc Arbuſcula in regionibus calidis, ei nomen impoſitum videtur, quod folia qua parte minus viridia ſunt, quandoque albedine quadam aſperſa ſint quæ rorem videntur mentiri, quæ ipſa albedo quandoque etiam in parte viridiore obſervatur, vel nomen illud accepit, quod collibus roribuſque gaudeat marinis. Gr. Λιβανωτὶς, quod odorem thuris ſeu olibani reddat. B. Roſmarpn. G. Roſmarein. Gall. *Roſmarin.* A. Roſemary.

Rossalia & Rossania, ſunt nomina Neapolitana, ab aliis *Purpuræ* vocantur & *Rubores*, ac Gr. Ἐρυθρήματα. Sunt maculæ rubræ & quaſi ignitæ, cum vix affatu digno tumore, per univerſum corpus, quaſi quædam Eryſipelata parva, in principio morbi ſeu die quarto vel quinto morbi erumpentia. Progreſſu morbi totum corpus occupant, ut id quaſi ignitum appareat, ac ſi Eryſipelate laboret; qui color in declinatione iterum, ut in principio, in maculas mutatur, quæ tandem ſeptimo vel nono die evaneſcunt, epidermide ſquammarum inſtar decidente.

Ros Solis, Rorella, Drosum & Salsirora, Sponsa Solis, nomen habet, quod ejus folia, ſemper quaſi rorida ſint, eſt planta, quæ habet cauliculos exiguos, longos, inferius lanuginoſos, folia obrotunda, concava, pallide viridia, tenuium rubeſcentiumque ſtaminum

num veluti cilio circumquaque fimbriata, aſpergine rorida guttularum, etiam per ferventiſſimos æſtus pilis adhæreſcentibus, madida: flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cujus calice tubulato ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum ovatum vel acuminatum, apice dehiſcentem, seminibuſque fætum ſubrotundis, vel oblongis: radix fibroſa, & tenuis inſtar capillorum. B. **Zonne-dauw / Loopig-kruid.** G. **Sonnen-thau / ſonthau / ſondauw.** Gall. *Roſée du Soleil.* A. Sonne dewe, ſeu-dew, moror-graſſ, red-rot, youth-wort.

ROSTRIFORMIS PROCESSUS, vide *Coracoides.*

ROSTRUM PORCINUM, vide *Dens Leonis.*

ROSTRUM, dicitur fiſtula illa quæ galeis ſeu capitellis deſtillatoriis continua eſt, per quam ex galea liquor deſtillatus in receptaculum ſuppoſitum deſtillatur. B. **De Bek / de Snuit.** G. **ein Schnabel.** Gall. *Bec, Tuyau.* A. Snoute.

ROSTRUM, eſt forceps exciſoria, & dicitur, pro variâ figura, *Pſittacea* & *Vulturina*, valet ad oſſis aliquod fruſtulum, in curatione vulnerum capitis, partim rumpendo, partim incidendo, auferendum. B. **Een papegaisbek / gieren-bek.**

ROTATOR MAJOR, & MINOR, ſunt duæ Apophyſes in ſuperiore oſſis femoris parte, Trochanteres dictæ, quarum major externa, minor interna; in quibus plurium muſculorum tendines terminantur. B. **De Opebeens Draygers.** G. **Des ober ſchenckels umbdreher.** Gall. *Le Trocantere.* A. Turner of the thig.

ROTULA, idem quod *Mola genu.*

ROTULÆ, vide *Tabellæ.*

ROTUNDUS MUSCULUS MAJOR brachii, qui brachium retro deorſum trahit, & deltoidi muſculo contrariatur. Ab inferiore ſcapulæ margine & extimo angulo, unde tranſverſas quaſdam complectitur fibras radioſas, pronatus, brevi latoque tendine, brachii oſſis infra cervicem deſinit. Alter *Rotundus Minor* eſt ſeu *Brevior*, totus carnoſus eſt, qui initio acuto ex infimo ſcapulæ angulo pullulat; poſtea magis magiſque craſſeſcit ad medium uſque ventrem, inde ſenſim gracileſcens, acuto fine finitur in ligamentum, quo humeri caput veſtitum eſt, obli-

obliquè ſitus eſt, aliiſque *Tranſverſus Muſculus Brevior* appellatur. Videtur non ſine ratione, partem eſſe præcedentis rotundi majoris. Tertius *Rotundus* radii eſt, *Pronator* dictus, vide *Pronator*. B. **De ronde ſpier.** G. **Der runde mauß.** Gall. *le grand Rond.* A. A round brawne.

Rubefacientia, ſunt medicamenta, quæ externe cuti applicata, titillationem, ruboremque illi inducunt, adeoque inflammationem levem, ſuntque hæc varii gradus Gr. φοινίζοντα, & conveniunt ubi humores in locum alliciendi ſunt. B. **Rootmakende of blaar trekkende middelen.**

Rubeola eſt planta, quæ habet caules plurimos, tenues, quadratos, repentes: folia caulem ambientia, anguſta, ſplendentia: flores in ſummitate ramorum creſcunt, parvi, in quatuor partes diviſi, coloris rubri, aliquando albi, odoris grati, Jaſminum redolentes: ſuccedunt floribus ſemina bina ſibi mutuo adhærentia, aſpera, oblonga, pulpam albam continentia: radix eſt fibroſa, longa, lignoſa, craſſa, nigra: Rubeola dicitur quaſi Rubia parva, quia hæc planta parvam Rubiam refert; vocatur etiam Cynanchica a Cynanche Angina, quia Anginam curare dicitur.

Rubeola, eſt ſpecies variolarum vel morbillorum, ſunt enim exanthemata tubercula rubra, cum calore ac tuſſi invadentia, morbillis minus periculoſa. Invadunt autem quandoque ſola, quandoque inter variolas inſperguntur, quandoque iis ſanatis ſuperveniunt. B. **Roodjonk.** **Ein Ritteln** ſive **röttcln** à rubore appellant.

Rubia, eſt planta, quæ habet caules longos, ſarmentoſos, quadrangulares, nodoſos, aſperos: folia oblonga, anguſta, caulem in formam ſtellæ ambientia, numero incerta, aſpera: flos eſt monopetalus, campaniformis & multifidus; calice abeunte in fructum ex gemellis baccis conſtantem ſemine utplurimum fætis umbilicato; baccæ ſunt nigræ, ſibi invicem adhærentes, ſucco plenæ: radix oblonga, tenuis, ſucculenta, extus & intus rubicunda, ſaporis ex dulci amaricantis & adſtringentis; odoris nullius. Gr. Ἐρυθρόδανον, officinæ *Rubiam Tinctorum* appellant: à radicis rubro colore nomen accepit, quo lanæ & lintea tinguntur: ſic græca vox fluit ab ἐρυθρὸν rubrum. B. **Krappe / Mee / Mee-krappe / Rotte.** G.

G. Röthe / Ferber-röthe / ferber-wurtz. Gall. *Garance.* A. Maddiz.

Rubigo, Robigo, Ustilago, Gr. Ἐρυσίβη, eſt frumentum vitioſum, cujus ſpica quaſi ob nigredinem, aduſta conſpicitur. B. Brand / koren-brand. G. Meltham / brand in korn. Gall. *Mielle au bled, Brulure.* A. Bligt, brand-korne, blaſting of korn, eſt quoque flos ferri vel cupri, aëre vel acri liquore exeſi & verſi in calceam materiam. B. Roeſt. Gall. *Rouille.*

Rubinus, eſt Gemma diaphana rutilans, rubenſque (exigua portiuncula eſt rubicundi coloris) ac limam reſpuens. Rubedo ipſius eſt inſtar ſanguinis, laccæ Indicæ coloris coccinei. G. Kermſine. Gall. *Eſcarlatte.* A. Scarlet, Crimſon colour. B. Schaarlaken koleur. Nobiliores Rubini in inſula Zeilan naſcuntur, alii minores, in Coria, Calecut, Cambria, & Biſnagari; Optimi in flumine Pegu. Exploratur Bonitas ore & lingua: nam duriores & meliores reputantur. Naſcuntur in lapidea matrice roſei coloris, primumque candicant, deinde paulatim rubeſcentes ruborem contrahunt. Hinc albi immaturi. Naſcuntur plerumque in aurifodina, ubi Saphiri reperiuntur. Gr. Ἄνθραξ. Arab. Jacut. Lat. Carbunculus, κατ᾽ ἐξοχὴν. B. Robyn. G. ein Rubin. Gall. *Rubis, ou Carboncle.* A. Ruby, rubin.

Rubrica, vide in *Impetigo.*

Rubus, eſt Arbuſcula, quæ habet ramos longos, flexiles, debiles, virides, medulloſos, ſpinis acutis inſtructos: folia oblonga, acuta, dentata, dura, aſpera, in parte ſuperiori viridia, in inferiori coloris albi, trifoliata: calix eſt quinquefidus: flores ſunt roſacei, pentapetali, in ſummitate ramorum creſcentes, exigui, pedunculis brevibus adhærentes, numeroſis ſtaminibus ſtipati in centro calicis, cui adnaſcitur fructus globoſus, ex pluribus acinis ſucculentis compoſitus, placentæ affixis, in initio rubicundis, ſed poſt maturitatem nigris, ſaporem dulcem habentibus, fœtis ſeminibus oblongis, ſingulis inſtructis ſua tuba; radix parva, repens: hæc arbuſcula creſcit juxta vias: inter dumeta & ſecus margines agrorum. Gr. Βάτος, à rubicundo ſucco nomen habere putem, vocatur etiam, *Sentes.* Aliquibus *Moravaticana*, corrupta voce, ejus fructus dicuntur, cum dicendum eſſet *Mora*

Vaci-

Vacinia: Nam in hodiernum uſque diem Græci mora illa à *βάτε*, *βάτια* & *βατίνια* cognominant. Virgilius in Bucolicis unius literæ immutatione *Vaccinia* vocavit, nunc *Mora Bacci* appellantur, cum dicendum eſſet *Mora Bati*. Gall. *Meure de Renard*. Vocatur etiam *Chamæbatos*, quaſi humilis rubus. B. Braam-bezie/ Brommel-bezie. G. Brombeer/ bromen. Gall. *Ronce*. A. Rouces, bramblebuſſe, black-berje buſſe, black-berry tree.

Rubus Idæus, eſt Frutex, ſic à monte Idæo appellatus, producens fructus moris ferè ſimiles, rubros vel albos. B. Braam-boizen/ Hinne-bezien. G. Hunbramen/ Hind-beeren/ Hin-beeren. Gall. *Framboiſier*. A. Rasberrys, raſp-berry-tree.

Ructatio, ſive Ructus, Bombus, aut Eructatio, eſt flatuum ex ventriculo per Oeſophagum adſcenſus, & ex ore egreſſus cum ſonitu majore vel minore, qui oriuntur ex quacunque materia elaſtica in ventriculo rarefacta & aliquandiu retenta, ſed ſubito exploſa surſum. Sed quatuor gradus agnoſcit. I. Cum flatus copioſè ejiciuntur. II. Cum eructandi conatus eſt major quam ructus, ſæpe non ſine dolore & flatuum aſcenſu in œſophagum cum deſcenſu eorum mox ſubſequente. III. Cum in Nauſea & ante Vomitum Ructus fiunt, aut magnus conatus. IV. Cum Ructus ſonori ſunt, & acres, acidi, ſalſi, fætidi aut humidi. Gr. Ἐρεῦγμὸς, Ἐρευγὴ, Ἐρυγμὸς. B. Kiſpinge/ rupzinge/ oprispzing. G. Ein Groltzer/ ſawre kopper/ oder Rultzer laſſen. Gall. *Rot*, *Rottement*. A. Belching vel Breaking of wind upward.

Ructus, vide *Bombus* & *Ructatio*.

Rugitus, eſt aëris in Inteſtinorum circumgyrationibus contenti, ob eorum motum perpetuum, de loco in locum migratio, ſive ob leves ſpaſmos inteſtinorum diutius quam par eſt hæſitet & rarefactus fuerit, ſive ob cibos aëris magna copia ſcatentes aſſumtos oriatur. B. Rommelinge. G. Gemummel/ ein Getöſe. Gall. *Grouillement*. A. Murmur.

Rumex, eſt Lapathi ſpecies: hanc propriè Romani appellarunt Rumicem, forſitan quod ab ea ſuccus non aliter atque ex mamma, quam *Rumen* Veteres dixerunt, ſitientibus exugi ſoleat. Rumo Antiquis erat lacto.

Ruptio, vide *Rhegma*.

Ruptorium, eſt Medicamentum cauſticum, quod cuti applicatum exedit, & quo abſceſſus ſæpè aperiri ſolent, paratur vulgo ex lixiviis, vel ex cryſtallis lunæ aliiſque rebus.

Ruscum, Ruscus, Eſt arbuſcula, duos vel tres pedes alta, quæ habet ramos multos, flexiles, fractu difficiles: folia Myrti, ſed rigidiora, duriora, acuta; pungentia, nervoſa, inodora, ſine caule, ſaporis amari & adſtringentis: Calyx monophyllus, multifidus; intra hunc flores monopetali, campaniformes, globoſi, exigui, lutei: flori ſuccedit bacca rotunda, mollis; rubens, Aſparagi baccis major, continens ſub tenui pellicula modo unum, modo bina ſemina duriſſima, flava, ſaporis ſubdulcis: radix craſſa, oblonga, tortuoſa, obliqua, implexa, inæqualis, dura, repens, alba, fibras craſſas demittens: creſcit in locis incultis, ut in ſylvis, ex Italia & Gallia huc adfertur; colitur hic in hortis. Officinæ litteram addunt, appellantque *Bruſcum.* Gr. Ὀξυμυρσίνη & Κεντρομυρσίνη, forte nomen habet, quod *Rari* ex Ruſco fiant ſcopæ, vel quod folia Myrti acuta & ſpinoſa ſunt; μυακάνθα etiam dicitur, quia ruſtici olim ſupra ſuum corpus ponebant, ut illud a muribus defenderent, vocatur etiam Laurus, quia Laurinis coronis nectendis inſervire poſſe videtur, & Alexandrina, quia in Alexandria creſcit. An non Myrſine Dioſcoridis? jure merito ſuſpicatur. B. Muizen-doorn / Steekende-palm / Keer-bezien. G. Mäuß-dorn / Bruſch. Gall. *Houx frelon, Petit Houx, Fragon, Bruſc.* A. Butchers Broom, tree-holly.

Ruta, Hæc planta creſcit in formam arbuſculæ, caules habet craſſos, lignoſos, ramoſos, cortice albeſcente obductos; folia ſunt in ſegmenta diviſa, exigua, oblonga, carnoſa, ſatis craſſa, polita, bina: flores tetrapetali, roſacei, coloris flavi: poſt florem ſequitur fructus in quatuor loculos per diaphragma diviſus; continens ſemina parva, recurva, ſemilunata, coloris modo flavi, modo nigricantis, ſaporis ingrati, odoris gravis: in capſulis ſeminalibus eſt omnis vis, ex illis enim plus olei extrahitur, quam ex integris ſeminibus & caulibus: radix fibroſa, lignoſa, & flava eſt; tota planta habet odorem ingratum, ſaporem amarum & acrem, creſcit in hor-

hortis ubique. Gr. Πήγανον, Ῥύτη, dictam volunt rutam, quod una ex omnibus plantis, propter multiplicem ejus uſum maximè eruatur. Alii ἀπὸ τ̃ ῥυτῆρος derivant, quod libidinoſos nimiumque veneri addictos frenet. *Peganum* appellatur quod ſiccitate & caliditate ſua coagulet ac condenſet ſemen; hinc uterum gerentibus inimicum eſſe ajunt, à πήγνυμι compingo, concreſco. B. **Rute / Wyn-ruit.** G. **Rauten / Wein-raut.** Gall. *Rue.* A. Idem.

Rutabulum, eſt inſtrumentum ligneum vel ferreum, quo materia igni impoſita, vel coquenda ſæpe agitatur. B. **Een Roer-ſtok.** G. **Rührhacke.** Gall. *Fourgon.* A. Coal-rake, Maukin.

Ryas, eſt nimia lachrymarum fluxio non ordinaria.

S.

S. N. idem quod Secundum Naturam. S. Gr. Σ vel etiam C. utrumque characterem enim Græcis in uſu fuiſſe docent Numiſmata. Alias Latinum S. eſt nota characteriſtica ponderis vel menſuræ, denotans dimidium præcedentis, vel *Semis.*

Sabina ſeu Savina, eſt frutex, qui perpetuò viret, folia habet foliis Tamariſci ſimilia, ſed duriora & magis ſpinoſa, odoris fortis, ſaporis acris & urentis: flos eſt amentaceus extremitati ramorum innaſcens, ſed ſterilis; embryones autem ſeu baccæ baccis juniperi ſimiles, nucleis turgent anguloſis, & aſperis: datur & altera ſabinæ ſpecies, quæ eſt arbor inſtar Amygdali magna. Gr. Βράθυς, & Βάρυθρον, dicitur Romanis à regione, in qua multum naſceretur, an à σέβεσθαι Deos honorare, quia dicuntur Sabini præ cæteris gentibus Deos veneratos eſſe. B. **Zeven-boom / zavel-boom.** G. **Siben-baum / Seven-baum / Sade-baum.** Gall. *Savinier*, *Sabine.* A. Savin.

Sabulum, ſive Arena, ſunt granula ſolida, parva arenæ terreſtri ſimilia ſed naturæ ejuſdem ac Calculus humanus, quæ in urina reperiuntur, eminguntur, in renibus vel veſica nata. Gr. Ἄμμος & Ψάμμος. B. **Zand / Graveel.** G. **Sand / Grieß.** Gall. *du Sable*; *du Gravier.* A. Gravel.

Saccharum, ſeu Sacchar, Zuccharum, Zachar, Zaccharum, Succharum, Mel Arundina-

DINACEUM, MEL CANNÆ, arundo hæc non tantum in India Orientali & Occidentali, ſed & in Africæ locis, imo & in quibuſdam Europæ regionibus creſcit. Exhibet autem Saccharum, partim inciſione Cannæ unde Saccharum inſtar lachrymæ exſtillat, quod candidum eſt & rarum; partim elixatione potiſſimum medullæ ac radicis, donec ſcil. Saccharum in fundo inſtar ſalis concreverit. Vulgare Saccharum eſt ſuccus ex arundinibus expreſſus, dulciſſimus, concretus, & in ſalis formam redactus: ideoque *Sal Eſſentiale* jure vocari poteſt. Pro varia præparatione varia ſortitur nomina, ut *Nigrum*, *Rubrum*, *Album*, *Albiſſimum*, *Cantum* id eſt *Anguloſum*, ſeu *Cryſtallinum*, *Penidium* &c. Ex plumbo etiam paratur cum aceto deſtillato *Sal*, quod ob dulcedinem *Saccharum Saturni* appellatur. Gall. *Sucre de Saturne.* B. Suiker. G. Zucker. Gall. *Sucre.* A. Sugar. Arab. *Zazar*, *Sudur*, *Sutter.*

SACCUS, à Σάττω onero: eſt inteſtinum cœcum quod ſacci inſtar propendet. B. Een zak. G. ein Sack. Gall. *Sac.* A. A Sack.

SACCULI ſeu DUCTUS ADIPOSI, ſeu VESICULÆ ADIPOSÆ aut LOBULI, obſervamus, ubicunque pinguedo eſt, præcipuè circa cutim & in muſculorum interſtitiis, ibi inveniri multiplices membranas ſacculorum adinſtar, & lobulorum excavatorum, quæ ſubſtratæ cuidam membranæ craſſiori adhærent. Per hanc propagari Venas & arterias, quarum trunco à lateribus pinguedinis moles, veluti milii acervus, cumulatur. Vaſa ſanguinea expandi in ramos, arborum inſtar, quorum extremitatibus appenduntur membranoſi ſacculi ſeu lobuli, pinguedinoſis globulis referti, qui veluti folia arboris adnata, arboris exactam figuram complent. Membranoſi iſti ſacculi varie figurantur. Sunt enim leviter depreſſi & ovalem penè figuram habent, inſtar glandularum conglomeratarum. Nectuntur ad invicem membranis, quibus efformantur, & vaſorum rete. Glandulas habet copioſiſſimas, mediantibus quibus pinguedo & adeps ex arteriis immediatè accipitur & exinde in ſacculos adipoſos defertur. B. Smeer zakjen. G. Die Fetſäcke. Gall. *Veſicules adipeuſes*, *ou graiſſeuſes.* A. The fat ſacksor ducts.

SACCULUS CHYLIFERUS ſive RORIFERUS eſt

Re-

Receptaculum chyli (ſaccus lacteus D. *van Horne*, Ciſterna Lumbaris aliis) eſt inferior pars ductus chyliferi, in homine eſt ſacculus membrana tenui conflatus, qui fibroſis quibuſdam vinculis eam ambientibus conſtringitur, & hinc diverſam, pro ut hæc magis minuſve ſolvuntur, capacitatem obtinet, fere ut inteſtinum Colon varium deprehenditur, dum vincula ejus ſenſim ſolvuntur, unde juſta Receptaculi hujus magnitudo & figura vix determinari poſſunt; nam modo unicus apparet ſacculus, & ſolutio fibris pluribus conſtare videtur, hinc plura dari Receptacula in uno homine dixere egregii viri: tenuis adeo eſt membrana hujus receptaculi ambitum firmans, ut pelluceat, & hinc, ubi hoc chylo repletum, a tranſparente ejus colore, albida appareat, ſed & inde fit, ut Receptaculum vacuum, & proinde collapſum, difficulter in conſpectum veniat; quæ forte ratio eſt, quod Bartholinus id in homine non animadverterit, nec depinxerit, ejus loco glandulas novas ſubtituens. Ponitur ad dextram corporum ſuperiorum vertebrarum lumborum, hiſque immediate incumbit; tum ipſi a dextris accumbit, & pro parte incumbit appendix muſculoſa dextra diaphragmatis, a ſiniſtris vero illud ſupraſcendit arteriæ Aortæ deſcendentis truncus, anterius emulgens dextra arteria ab Aorta, ſupra illud tendit ad renem dextrum; ſupra quam deſcendit vena cava inferior, ibi quoque ſuas venas emulgentes utrimque emittens. Deinde perfectiſſime in homine ejus pars infima reperitur ſub vena emulgente ſiniſtra, inter Venæ Cavæ inferioris & Aorræ deſcendentis truncum; eſtque ſumma cura adhibenda, ne ille locus inter eximendum inteſtina lædatur, ſi enim illæſus manſerit, ſemota nimium moleſta inteſtinorum mole, ipſum Receptaculum, in quovis ſubjecto, quocunque poſt mortem tempore, facile demonſtratur: circumponuntur receptaculo glandulæ lumbares, quod jam animadvertit Rudbek, minus tamen bene illuſtravit, tum pariter ſibi in homine viſum teſtatur Cl. *van Horne*, & eædem ſunt, quas pro receptaculo Chyli deſcripſit Bartholinus. Porro huic receptaculo loculoſo inſeruntur venæ lacteæ ſecundi generis, & venæ lymphaticæ propemodum omnes inferiorum partium, unde quaſi communis ciſterna, accipiens & commiſcens maximam chyli, (excepto qui per ab-

abſorbentes venas, oris, œſophagi, ventriculi, inteſtinorum, immediate in venas infunditur) & lymphæ totius corporis partem. B. De gyl-zak. G. Der ſpeis ſack / der gyl ſack. Gall. *Sac Chylifere.* A. The chyle ſack.

Sacculus Cordis, vide *Pericardium.*

Sacculi Medicinales, componuntur ex variis ſimplicibus, ſcopo Medici convenientibus; eaque ſi opus fuerit conteruntur, ſacculoque, cujus figura parti affectæ quadrat, excipiuntur, qui ſæpè, ne materia in unum locum coacervetur, acu, in quibuſdam locis interſuitur. B. Popjes. G. Sacklein / beutel. Gall. *Un ſacbet.* A. A little ſack, bag.

Sacer Ignis, vide *Herpes Exedens.*

Sacer Morbus, vide *Epilepſia.*

Sacerdos Penis, vide *Arum.*

Sacra Fistula, idem quod *Medulla Spinalis.*

Sacrum Os, Gr. Πλατὺ, ἢ Ἱερὸν Ὀστοῦν, Ὑποσπόνδυλος, Τρητὸς Κόκκυξ eſt os triangularis figuræ, vertebris lumborum ſubpoſitum, a lateribus oſſibus innominatis conjunctum, conſtat, ex vertebris inferioribus ſex, cui oſſa coccygis annectuntur, in abdomine à parte poſteriori conſtituit pelvim. B. Het heilig been. G. Das heilige bein / das groſſe ruck bein. Gall. *l'Os Sacrum.* A. The holy bone.

Sagapenum, lachryma ſeu gummi eſt Ferulæ in Media naſcentis, ejuſdem cum ſucco nominis, ex qua ſauciata educitur. Naſcitur in Media regione, unde Alexandriam, ac hinc Venetias atque in alia Europæ loca tranſportatur. Optimum debet eſſe ſincerum, tranſlucidum, foris colore fulvo vel ruffo, intus albido, guſtu acre, odore gravi, porrumque æmulans. Appellatur & *Sacoponium*, *Serapinum*, *Sacopenium* &c. B. Gom Zagapeen. G. Sirapinſafft. Gall. *Sagapene.* A. Sagapen, Serapin.

Sagitta, paluſtris Planta eſt, & ſpecies Ranunculi, quæ habet folia aquis innatantia raræ formæ, pulchræ alatæ ſagittæ mucronem æmulantia, fuſcis hinc inde in ſuperna parte maculis notata, quædam ex primis in acumen non deſinunt, ſed rotundantur, ſaporem obtinent nonnihil ſubdulcem, & viſcidum, cum veſtigiis obſcuræ acrimoniæ: ex radice erumpunt plures caules, obrotundi, excavati, fungoſi, in ſummitate habentes flores viſui

ſui gratos, tetrapetalos, roſaceos, albos, plura ſtamina habentes in medio rubra; floribus ſuccedunt fructus parvi, rotundi, fragorum magnitudinis, aſperi, coloris virido-rubri; qui ſinguli continent plura ſemina, tenuia, acuta, in capitulum unum congeſta; & figuram unguis avis habentia: radix fibroſa, longa, craſſa, ſpongioſa, pallida: ſic dicitur à foliorum formâ tricuſpidi, ſupernè in unam, infernè in duas deſinentium. B. Serpents-tong/ ſlange-tong. G. Pfeil-kraut. Gall. *Queue d'Arondelle, eſpece de Renoncule.* A. Adders-tongue or arrow klad.

Sagittalis Sutura, vel veruculata, Gr. ὀβελιαῖα eſt illa quæ à Coronali incipit, & in Lambdoidem deſinit, inter duo oſſa bregmatis decurrens. B. De pylnaad. G. Die pfeilnath. Gall. *Suture Sagittale.* A. Shaft Suture, ſtreight ſeam.

Sagminalis, vide *Periſteron.*

Sal, eſt materia in aqua ſolubilis, igne liqueſcens, adeo ſimplex, ut quælibet ejus particula eandem toti naturam referat, linguæ ſaporem inprimat, eſtque *Fixum*, vel *Volatile: Acidum* vel *Alcalinum:* vel *Sal Compoſitum*, ſeu *Neutrum. Fixum* eſt quod magna ignis vi non avolat, ſed ejus torturam ſecure patiatur, ut ſal tartari; cardui benedicti &c. *Volatile* eſt quod ſponte, vel minimo ignis calore ſurſum evehitur & in auras evaneſcit, uti omnia ſalia Volatilia arte facta. *Acidum* eſt quod ſapore tali ſe prodit, vel ſolutum cum alcalicis efferveſcit, uti Vitriola *Alcalinum* eſt quod ignei vel urinoſi ſaporis, cum acidis ſolutis ebullit, ut ſal Tartari. *Neutrum* eſt, quod nec ebullit cum acidis, nec cum alcalinis, ut ſal marinum, gemmæ &c. Omnia ſalia naturalia cognita ſunt, Sal maris, Sal gemmæ, Sal de fontibus ſalinis, Nitrum, Borax, Sal ammoniacum ſpontaneum, alumen, acidum vagum fodinarum. Sal foſſile, cujus purior pars, Sal Gemmæ appellatur, in fodinis variis, per orbem ſparſis, copia ingenti, ad ſummas profunditates, perfectum eruitur. Sal Fontanum, aqua dilutum, ſcaturiens, depuratum, inſpiſſatum, ſimillimum eſt Sali marino. Sal Maris, in eo diffuſum, ſola exhalatione, & defæcatione, in cryſtallos reducitur. Hæ tres, ab ortu diverſæ, ſalis ſpecies, ejuſdem naturæ, eadem aquæ copia ſolvuntur, ſc. in 3$\frac{1}{4}$; in aëre deliqueſcunt noſtro ſua

ſua ſponte; cryſtallos formant fere ſimiles, cubicas, parallelopipedæas, vel pyramidales, lentiore vel celeriore coactu; affuſæ ad aquam fortem aurum ſolvunt, vi ignis deſtillant in ſpiritus acidos ejuſdem naturæ; ſolutæ in aëre humido multum terræ deponunt; & liquorem pinguem, acrem, auſterum, relinquunt; crepitant in igne; fluunt in igne magno; diu in illo fixi manent, ſi puri funduntur; nec tum mutantur; nec ſpiritus fundunt, & parum modo aquæ; alcali non dant; nec putreſcendo mutantur. reliqua ſalia vid. ſuis locis: derivatur à Gr. Ἅλς ſal. B. Zout. G. Saltz. Gall. *Sel.* A. Salt.

Salacitas, vide *Satyriaſis.*

Salicaria, vide *Lyſimachia.*

Salicornia, eſt Kali marini ſpecies, plurima cornua ſalſi ſaporis habens. Vide *Kali.*

Saliva & Salivum, quibuſdam *Sputum.* Gr. Πτυελὸν & Σίαλ☉, eſt liquor inſipidus pellucidus, igne non concreſcens ſed avolans, albus, ſpumans, imprimis ſi conquaſſatur, in ore reperiundus, cui infunditur ex glandulis Parotidibus & ſubmaxillaribus per ductus patentes à glandulis maxillaribus emiſſos; ut os & œſophagum madefaciat, maſticationi, ſolutioni, dilutioni, & miſcelæ probæ ciborum inſerviat, eoſque in ventriculo aliquomodo digerat & fermentet. B. Speekzel. G. Geiffer / ſpeichel. Gall. *Salive.* A. Spittle.

Salivantia, ſunt medicamenta quæ ſalivam copioſè eliciunt, inter quæ Mercurialia Principem ſedem obtinent. Gr. σιαλαγῶγα. B. Quyl-middelen. G. Geiffer treibende mittlen. Gall. *Remedes, qui excitent ou produiſent la ſalivation.* A. Remedys cauſing ſpitting.

Salivaris, vide *Pyrethrum.*

Salivatio, eſt ſputi vel ſalivæ per medicamenta ſalivantia evacuatio, ut ſunt mercurialia; quandoque tamen in morbido ſtatu pro pytaliſmo ſumitur. B. Een Zallvatie / Speekſel-making. G. Salivation / das Gäfern. Gall. *Salivation, Flux de Bouche.* A. Salivation.

Saliunca, Germanicum eſt vocabulum, quo ſignificatur *Spica celtica vera*, quam in pharmacopoliis, *Spicam Romanam* appellant. Vide ulterius de *Spica celtica*, eleganter ejus radix Orcitunica eſt appellata, quæ ſacci ſe habet inſtar vel tunicæ. Dioſcorides à patrio nomine *Aliun-*

Aliungiam vocari ſcribit. *Celtica* dici videtur à loco natali, hinc nonnunquam Gallica appellatur. Germani plerique eandem herbam adhuc proprio veterique nomine *Seltunck*, quaſi animam juvenilem reddens, appellant.

SAL NITRUM, ſive HALINITRUM, idem quod *Nitrum*, ſeu *Salpetra*.

SALIX, arbor eſt ſatis magna, mediocriter craſſa, cortice polito, tactui molli & flexili obducta; ramorum cortex eſt purpureus vel albus: lignum eſt album, flexile, fractu difficile: folia ſunt oblonga, anguſta Oleæ ſimilia, ſuperne virentia, inferne candicantia, utrinque hirſuta, potiſſimum vero parte inferiore ac in extremitatibus virgarum ſupremarum, quandoque tamen glabra, interdum ſerrata, ſaporis amaricantis: flos eſt amentaceus, plurimis nempe ſtaminibus in ſpicam congeſtis conſtans, ſed ſterilis; embryones autem iis ſalicis ſpeciebus innaſci ſolent, quæ floribus carent, ſpicati pariter, abeuntque deinde in fructum ſeu capſulam corniformem bifariam dehiſcentem, ſeminibuſque fætam pappis inſtructam: aquoſis nitroſiſque ſuis exhalationibus aëris æſtum refrigerat, unde in muſæis ægrorum febricitantium aquæ imponi ſolet: dicitur à ſaliendo, quod ea celeriter creſcat, ut ſalire videatur. Gr. Ἰτέα ab ἰέναι, quia it creſcendo celeriter. B. Wilge-boom / Wind-hout-boom / Bint-hout-boom. G. Weide / Weiden-baum / Felber-baum. Gall. *Saule*. A. A. Willow, Ozier, Sallow-tree, Withie.

SALOMONIS SIGILLUM, vide *Sigillum Salomonis*.

SALPETRA, idem quod *Nitrum*.

SALVATELLA, eſt vena quæ à brachii ramis tendit ad digitum minimum. B. De Hoofd-beſchermſter / Pink-ader. G. Die Miltz-ader. Gall. *La Salvatelle*. A. The Salvatelle.

SALVIA, eſt planta, quæ habet caulem ramoſum, lanuginoſum, lignoſum, coloris viridis albeſcentis: folia oblonga, ampla, obtuſa, rugoſa, aſpera, albeſcentia, craſſa, lanuginoſa, ſicca, parum ſucculenta, ſpongioſa, diverſi coloris, odoris penetrantis, fortis & grati, ſaporis aromatici, amari, & acris, os calefacientis: flores in ſummitate ramorum creſcentes, & in ſpicas quaſi congeſti, ſunt verticillati, galea falcata vel fornicata, barba trifida, ſegmentum medium vix excavatum: ſe-

mina obrotunda, nigricantia, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, incluſa: radix fibroſa, dura, lignoſa: quaſi Salvatrix, quod multis incommodis medeatur, ægroſque ſalvos præſtet. Gr. Ἐλελίσφακον: quoniam illa herba ſemper retorrida & exſucca videatur, factum eſt, ut Græcis *Eleliſphacon*, quaſi in tabem redacta vel in ſyderationem flacceſcens dicta ſit: ἐλελίζειν & σφάκος, vocibus in unam coaleſcentibus appellationem, eſt autem σφάκος ſeu potius σφάκελος malum in Plantis, cum per æſtatem & ardentiſſimum canis æſtum, vi ſolis altius penetrante, humoreque quo nutriuntur deficiente, languent & areſcunt. B. Salie / Zelf / Zavie. G. Salbey. Gall. *Sauge.* A. A Sage.

Sambucus, Arbor eſt vel Arbuſcula, cujus rami ſunt longi, rotundi, medulla multa, alba repleti, lignum rarum habentes, initio virides, deinde gryſei: truncus cortice aſpero obductus eſt, fiſſo, colore cinericeo, ſub hoc exteriori cortice latet alter virideſcens, cujus in Medicina uſus eſt cognitus: ejus lignum eſt ſolidum, flaveſcens: folia quinque vel ſex ad unam coſtam inſtar Nucis juglandis, ſed minora, in margine dentata, & odoris fortis: rami in ſummitate habent umbellas amplas & latas, quibus adhærent flores parvi, monopetali, rotati, multifidi, albi, odoriferi, quorum meditullium a mucrone calicis tanquam a clavo perfoditur: calix autem deinde abit in baccam inſtar grani juniperi craſſam, rotundam, initio viridem, ſed per maturitatem nigram, ſucco valde rubro repletam, ſeminibus ut plurimum tribus oblongis fætam; vocantur Baccæ grana Actes: creſcit hæc arbor humectis præſertim & tenebroſis locis, juxta ſepes & muros; hujus cortex medianus vi purgante famoſus in uſu eſt; videtur ab Authore appellata, cui nomen *Sambyx* fuit, vel à *Sabuca* muſico inſtrumento, quod alii pectida nominant, alii Magadin. Gr. Ἀκτῆς & Ἀκτῆ forte à littore, quod fluviorum littora amet, vel ab ἄγω frango, quod undæ littoribus alliſæ frangantur: ſed à contrario ἀκτὴ dicta eſſe poteſt, quod non facile à ventis propter flexibilitatem frangatur, vel ab ἄγω, quod facile ob eandem flexibilitatem ducatur. B. Vlier-boom / Vlaar-boom / Flier-boom. G. Holder-baum / Hollunder-baum / Hollunder-ſtande. Gall. *Sureau.* A. Elder-tree. Nonnulli derivant ab Hebr. *Savac* implicari.

Sam-

Sampſuchum, & Sampſuchus, dicitur Majorana, vel Amaracum: unde Etymologiam trahat, in Lexicis invenire nequivi.

Sanamunda, dicitur *Fuſchio* Caryophyllata: quia ſanat & mundat, appellationem ſibi videtur adſciviſſe. Vide *Caryophyllata.*

Sandaracha Arabum, Vulgo vernix, eſt Gummi Juniperinum, colore Maſtichem referens, ſed globulos habet longiores, eſt friabile, ſaporis reſinoſi, & odoris cum accenditur fragrantis. B. **Zandrak / Vernis / Jenever-gom.**

Sandaracha Græcorum, eſt Arſenicum rubrum, ſed in pulverem redactum, color mutatur in intenſè croceum ſeu flammeum, inſtar corticis mali aurantii. B. **Rus-geel.** Vide *Arſenicum.*

Sancti Viti Chorea, vide *Chorea Sancti Viti.*

Sanguificatio, vide *Hæmatoſis.*

Sanguinalis & Sanguinaria, vide *Coronopus.*

Sanguis, eſt liquor rubicundus, venis, arteriis, aliiſque ſinubus corporis contentus; compoſitus ex cibis potibuſque per lactea vaſa in Venas infuſis, & circulatione diuturna, actione cordis, pulmonum, aliorumque viſcerum & arteriarum mutatus in animalem indolem, & colore adſcititio inde rubro gaudens; inſerviens nutritioni & vitæ ſuſtentaculo, & ex quo omnia reliqua liquida animalia ſecernantur, detexitque microſcopium quod ſanguis ruber ex globulis componatur, qui ſinguli ex ſex minoribus pellucidis, albis, in unum compreſſis, & rubrum globum formantibus, conſtant, vocatur etiam *cruor*, anima *Virgilio.* ψυχὴ *Ariſtoph.* Αἷμα, Ἔαρ *Poët.* B. **Het bloet.** G. **Blut / Geblut.** Gall. *Du Sang.* A. Blood.

Sanguis Draconis, eſt Lapathi ſpecies cujus coſtæ rubicundum habent colorem. B. **Drake-bloed / Roo ridder / Swarte of roode patich.** G. **Roth-ritter.** Gall. *Sang de dragon, ou Patience rouge.* A. Dragons-blood.

Sanguis Draconis, eſt reſina rubra, penitus in ſp. Vini alcoholiſato ſolubilis, ſaporis adſtringentis, profluens ex arbore *Draco* dicta, diebus canicularibus partim ſponte, partim vulnere cortici illato, quæ Solis æſtu tum exſiccatur: adfertur nobis in folliculis ex foliis hu-

jus arboris convolutis. Arbor iſta creſcit in inſula Porto ſancto, truncus eſt admodum durus, ſuperius dividitur in octo & plures ramos, qui iterum ſubdividuntur, in cujus extremitate folia ſe erigunt inſtar Pancratii, vel juccæ Americanæ, memini me hanc plantam vidiſſe Amſtelodami. Fructus ceraſis ſimiles ſunt, colore ſubflavo, guſtu ſubacido. Intus dicunt, detracta pelle, draconem repræſentare. Sunt qui *Dioſcoridis* cinnabarim eſſe velint. Accuratiſſimus *Kæmpferus* notat duplicem nobis exhibere ſanguinem Pharmacopolia, haud quaquam ſola puritate, quod creditur, ſed ipſo genere arborum, ex quibus colligitur, differentem: unum nimirum in glebis, cujus ex Occidente quoque; alterum in guttis, cujus ex ſolo Oriente nobis fit copia: Ille in Canarienſi inſula manat, ex dehiſcente caudice arboris pruniferæ cujuſdam, Draco, dictæ, ſi Chuſiano candori fides eſt; ſi Arabibus Perſiſque credendum; idem ex arbore ſantalina rubra prolicitur: hos ita ſentire perſuaſit communis lachrymæ cum Santalo color, bonitatis nota, virtus & demum patria, videlicet Cholomandela (vulgo Cormandel) Madagaſcar & Æthiopia, ſive potius Æthiopiæ ora illa, quæ ſangibara, vel Zanguebara inſcribitur: ſuffulcit opinionem etymi inter diverſas gentes cognatio & conſenſus: quandoquidem vocabulo, quo Perſæ Draconis ſuccum *Chuni Sengijoon*, id eſt ſanguinem ſangibarenſem nuncupant, eodem quoque gentiles Gangetici, ſantali rubri lignum indigitant, id appellantes, vel lingua ſua populari Decanicâ: *Reket Tsjandan*, id eſt ſanguineum ſantalum: vel doctâ Brahmenum ſamscreticâ: *Rakta Tsjandoonam*, quod idem ſonat: vel, *Rakta Tsjandoonam Sangghi*, id eſt ſanguinem ſantalum ſangibarenſe, ſive Æthiopicum. Ex alia rurſus arbore eundem ſuccum derivari contendunt alii: nec mirum, diſſentiri de illius natalibus, addit Cl. Autor: varium enim adulterium, quin ſuppoſititium hujus nominis genus, quod arte componitur, & pro encauſtis & pictoribus venale proſtat, variam conjecturæ & erroris occaſionem ignaris rimatoribus ſuppeditant. De hoc vero poſteriori, quem ſanguinem in guttis appellant, inter Nigritas Orientis, Malajos, Javanosque exploravit Autor, quod artificio eliciatur ex fructu parvulo, ſtrobili figura, arboris μονοβλάςου ſpinoſiſſimæ: eliciendi hic

hic modus eſt: reponuntur fructus in craticula ſupra vas amplum, fictile, quod aquam ad ſui dimidium continet; quo facto, vas leviter operculatum ſupra prunas collocatur, eo fine, ut elevatus aquæ bullientis vapor fructus emolliat, atque emaciet; ita fit, ut tinctura ſanguinea, quæ in diſſecto fructu, calente halitu extricatus, exſudet, & in ſuperficie fructuum ſiſtatur. Hæc bacillo abraſa, in folliculos reconditur, ex folio arundinaceo complicatos, mox filo nectendos in ſeriem, & in aëre tamdiu ſuſpendendos, donec incluſus ſanguis exaruerit. Ab aliis ſimplici coctione opus perficitur: nimirum uſque eo ſtrobili excoquuntur, donec rubedinem in aqua depoſuerint; hæc, rejecto fructu, coctione ulteriori in ſpiſſum ſuccum redigitur, folliculis pariter involvendum, hujus plantæ deſcriptio apud Cl. *Kœmpferum* videri poteſt. Gr. Αἷμα δρακόντιον. B. Draken-bloed. G. Drachen-blut. Gall. *Sang-Dragon.* A. Dragons-blood.

Sanguisorba, eſt herba Pimpinellæ ſimilis, ſic dicta quod vulneribus injecta ferrum & ſpicula facile & citra ſenſum doloris exigat, ut nonnulli arbitrantur: ſed potius quod ei in ſiſtendo ſanguine undecunque emanarit, mira admodum inſit efficacia; adeo ut hunc ipſum abſorbere videatur. Idem quod *Pimpinella.*

Sanguisuga, idem quod *Hirudo.*

Sanicula, Planta officinalis, quæ plurima folia habet ex radice erumpentia lata, obrotunda, dura, in quinque partes diviſa, denticulata, polita, pulchri coloris viridis, ſplendentis, & interdum in margine rubra, pediculis longis adhærentia: caules ex his enaſcuntur, inferius rubicundi; & in ſummitate habentes flores roſaceos & umbellatos in capitulum conglobatos; plurimis petalis conſtantes in orbem poſitis ad centrum floris plerumque reflexis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum ex duobus ſeminibus compoſitum, hinc gibbis & echinatis, inde vero planis: ex floribus nonnulli ſæpe ſteriles ſunt: dicitur & *Diapenſia*, à vulneribus ſanandis nomen traxiſſe vulgo conſtat. B. Sanikel. G. Sanikel / ſanikle. Gall. *Sanicle.* A. Idem.

Sanies, eſt in vulneribus vel ulceribus materia pure tenuior, acrior, ſanguinolenta, omnia vaſcula quæ in ſinu ulcerato attingit, erodens cum dolore. B. Bloedige

Et-

Etter. G. Blutig Eiter / dunner Eiter. Gall. *Sanie, matiere ſanguinolente.* A. Bloodie matter.

Sanitas, vide *Hygieia.*

Santolina, eſt planta, quæ inſtar Arbuſculæ habet caules vel virgas lignoſas, leviter lanugine obductas, teneras, ramoſas: folia parva, valde anguſta, cana, minutim denticulata, ita ut quatuor fere denticuli in eadem phalange agminatim diſpoſiti conſpiciantur, odore medicamentoſo, & cum quadam ſuavitate gravi, ſapore partim acri, partim amaro: flos eſt floſculoſus, globoſus, plurimis ſcilicet floſculis conſtans multifidis, embryoni inſidentibus, foliolis imbricatis intermediis, & calice ſquamoſo quaſi hemiſphæriis comprehenſis: embryo autem deinde abit in ſemen, pappis nequaquam inſtructum: eſt Chamæcypariſſus: nomen videtur habere à Santonibus Galliæ Aquitaniæ populis. Gall. *Garderobe.*

Santonicum, ſeu Sementina, dicitur à Santonibus Galliæ Aquitaniæ Populis, apud quos copioſiſſimè provenit. B. Worm-kruid / Zever-zaad. G. Zitwenſamen / Wurm-ſamen. Gall. *Barbotine, Poudre à vers, ſemence contre les vers, Santoline, Semencine, Xantoline.* A. Worm-wood.

Sapa, vide *Apochyliſma* & *Defrutum.*

Saphæna, eſt venæ cruralis ramus internus, qui per interius cruris latus ſub cute fertur ad malleolum internum, ubi cum aliorum ramulis varie inoſculatur: hanc antiqui in uteri affectibus frequentiſſime ſecabant. Fortè à Σαφὴς manifeſtus, quia manifeſtè demonſtrari poteſt. B. De Moeder-ader. G. Die Frawen / vel Roſen-ader. Gall. *La Saphéne.* A. The ſaphene.

Saphatum, eſt exulceratio cruſtoſa in capite, non abſimilis Achori. Vide *Achor.*

Saphyrus, eſt Gemma cæruleo colore, pellucida & diaphana. Sunt aliquæ colore cæruleo albidæ, aliæ cæruleo ſaturo: hæ mares, illæ fœminæ appellantur; aliæ omni colore carent, albæque vocantur. Orientales inveniuntur in Calecut, Cananor, Biſnagar, Zeilan, & præſtantiſſimæ in regno Pegu. Occidentales, variis in locis reperiuntur. Confinia Bohemiæ, & Sileſiæ ſatis præſtantes ferunt. Præſtantiores tamen ſunt orientales. Color in igne facile aufertur. B. Zapphier. G. Ein Saphir. Gall. *Saphir.* A. Saphire.

Sa-

Sapientiæ Dentes, vide *Dentes.*

Sapinus, eſt Abies, ſive ipſius arboris infima pars, quæ enodis eſt.

Saponaria, Planta officinalis, lychnidis ſpecies, quæ plures habet caules tenues, rotundos, nodoſos, rubicundos, valde teneros: folia ſunt ampla, nervoſa, Plantaginis foliis ſimilia, ſed minora: flores creſcunt in ſummitate ramorum umbelliferi; pentapetali, ut plurimum coloris pulchre purpurei, interdum roſei, aliquando albi, odoriferi: floribus ſuccedunt fructus plurimis ſeminibus tenuibus, obrotundis, rubris, fæti; radix eſt longa, rubra, nodoſa, oblique repens in terra: ſic dicitur, quod ſaponis loco ſubſtitui poteſt ob ſuccum ei inſidentem vere ſaponaceum. Gr. Στρουθίον, aliis *Radicula*, & *Lanaria.* Vide *Struthium.* B. Zeep-kruid. G. Waſch-kraut/ Seyffen-kraut/ Speichel-wurtzel. Gall. *Saponaire, Herbe à Foulon.* A. Saop-wort.

Saponea, eſt linctus ex amygdalis confectus.

Sapo, eſt compoſitum ex Sale alcalino & oleo expreſſo vel deſtillato, coctione unitis, & redactis ad materiam conſiſtentem vel plane ſolidam, virtutis miſcendi oleoſa aquoſis, & abſtergendi quaſvis ſordes: qui cum oleo expreſſo fiunt *Vulgares* ſunt: qui cum deſtillatis oleis, ſapones philoſophorum nuncupantur. B. Zeep.

Sapor, vide *Guſtus.*

Saracenica Solidago, à nonnullis corrupta voce *Cartaſilago*, vel magis depravata *Filago* nominatur, cum dicendum eſſet Ceratophylace, quia nimirum partem oculorum corneam ſeu ceratoida defendat, ſalutique percuſſam ac læſam reſtituat. Dicitur etiam *Herba Fortis*, vel quibuſdam placet *Sortis*, fortè à Saracenis reperta fuit. B. Heidens-wond-kruid. G. Der Heiden-wund-kraut. Gall. *Verge dorée.* A. Conſound of ſaracyns.

Sarcites, idem quod *Anaſarca* & *Leucophlegmatia.*

Sarcocele, eſt Hernia carnoſa teſticulorum, quando proceſſus peritonæi vaſa ſpermatica in ſe continens intumeſcit, & increſcit in carneam ſubſtantiam, figuræ farciminalis, cumque eodem, ac Herniæ, loco fiat, κήλη vocata fuit, quamvis hic Hernia proprie non adſit, ex σὰρξ caro, & κήλη tumor. B. Een Vleeſ-breuk. G. Carnaſel / Fleiſch-bruch. Gall. *Sarcocele.*

Sar-

Sarcocolla, eſt lachryma gummea in granulis, mannæ ſeu pollini Thuris ſimilis, colore ſubruffo vel flavo, ſapore amaro, dulcedinemque glycyrrhizæ æmulantem poſt ſe relinquente, profluit ex arbore quadam exotica, ſpinoſa & nodoſa, ejuſdem cum lachryma nominis, quæ tum ſpontè, tum ſauciata lachrymam illam profundit. Adfertur nobis ex Perſia, ex σὰρξ caro, & κόλλα gluten, quia dicitur oſſa conglutinare, vel potius carnes; Oſteocolla oſſa agglutinare dicitur. B. **Vleis-lym.** G. **Fleiſch-leim.** Gall. *Colle chair, ou Sarcocolle.* A. Idem.

Sarcoepiplocele, eſt *Hernia carnoſa omentalis*, quando omentum in carneam ſubſtantiam accreſcit, & induratur, ſive circa umbilicum, ſive in ſcroto fiat, ex σὰρξ caro, ἐπίπλοιον omentum, & κήλη tumor. B. **Een Navels-vleis-breuk.** G. **Des nabels-fleiſch-bruch.** Gall. *Hernie charneuſe du nombril, ou ſarco-epiplocele.* A. A fleshy omental rupture.

Sarcoma, eſt carnis in naribus, vel alio corporis loco p. n. excreſcentia. Item molarum in utero productio, à σὰρξ caro, & κομίζω porto, affero. B. **Een vleezig Uitwas.** G. **Ein Fleiſchern Außwachs.** Gall. *Sarcome.* A. Fleshy excreſcency or mole.

Sarcomphalum, eſt carnoſa in umbilico excreſcentia, ex σὰρξ caro, & ὀμφαλὸς umbilicus.

Sarcophagum, idem quod *Cathæreticum.*

Sarcosis, vide *Sarcoma.*

Sarcotica, ſive carnem generantia ſunt, quæ moderato calore & vi deterſoria, ſordes è vulneribus & ulceribus tollendo auferunt ſimul impedimentum illud, cujus virtute impediebatur efficacia illius cauſæ, per quam omnia in nobis nutriuntur, à σαρκόω incarno. B. **Middelen die Vleis doen groejen.** G. **Fleiſch machende mittlen.** Gall. *Sarcotiques.*

Sardius Lapis, ſeu Sarda, eſt Gemma ſemidiaphana, loturæ carnis, ſeu carni ſanguinolentæ ſimilis, unde *Carneolus*, vel corruptè *Corneolus* vocatur. Non omnes uniuſmodi inveniuntur coloris, alii enim ſunt rubri, alii exigua ſanguinis rubedine. Laudatiſſimus Carneolus in Sardinia invenitur, hinc in Epyro & Ægypto, ſed Babylonius cæteris præfertur, Indici & Arabici etiam non contemnendi, ut nec Europæi. Nam in Bohemia, Sileſia,

Sileſia, aliiſque regionibus præſtantes inveniuntur. B. Zardus / Carneool. G. ein Carneol. Gall. *Cornaline.* A. A Sardis ſtone, Carneol.

Sardonius Risus, eſt riſus præter voluntatem nobis adveniens, ex convulſionibus ortus, cum labiorum oris diductione. Eſſe in inſula Sardinia fontes dicunt, circa quos maximè *Herba Sardonia* ſuccreſcit, Apio ſimilis, quæ comeſta veſcentium nervos contrahit, rictu ora diducit; ut, qui ita moriuntur, ridentium facie intereant.

Sare, idem quod *Eſſere.*

Sarmenta, prælongæ ſunt vitium virgulæ, in quas vitis luxurians ſpargitur, hoc eſt, vitis ipſius, brachiorum & caulium ligna, tam dum ſunt in ipſa vite, quam dum exſecta vel exempta ſunt. Gall. *Sarment.*

Sarsa Parilla, Radix eſt fere inſipida, lignoſa, fibroſa & uniformis. Color externus obſcure griſeus, vel aliquantulum flaveſcens. Adfertur ex nova Hiſpania, Peru, aliiſque locis Americanis, quam maximè Smilacem aſperam referre aſſerunt. Præſcribitur in podagricis doloribus, Lue venerea, aliiſque morbis. B. Zalza Paril / ſtekende Winden. G. Sarſa Parill. Gall. *Sarcepareille.* A. Salſa Parille. Dicitur & *Zarzapillo.*

Sartorius Musculus, ſive Faſcialis Longus, eſt inter eos qui tibiam flectunt. Hinc interiori Ilii oſſis tuberculo affixus, decuſſatim cæteris ſuperſtratus muſculis anteriori ſub genu tibiæ oſſis acutæ eminentiæ implantatur. B. De Windel-ſpier / Snyer-ſpier. G. Der Windlen Mauß. Gall. *le Couturier.* A. A ſwadle Muſcle.

Sassafras, arbor eſt prægrandis, naſcens in Florida, folio ficulneo, cortice ex fulvo nigricante, aliquantum acri ſapore ſed aromatico, odore ferè fœniculi & cinamomi mixto redolente. Dicitur & *Paname.* Cortex & lignum in morbis podagricis & lue venerea in maximo uſu ſunt, præſertim ſi ex radice ſit, quippe radix reliquis partibus prævalet, adeoque & ejus cortex. B. Zaſſefras-hout. G. Fenchel-holtz. Gall. *Saſſafras.* A. Idem.

Saturantia, ſunt quæ acidum è corpore noſtro abſorbent. Vide *Abſorbentia.*

Saturatus, terminus eſt Chemicus, uſurpatur quando

do ſalia duo eum invicem efferveſcentia, affunduntur ſibi pedentim ea copia, donec unum aut alterum ſal non magis prædominetur, vel efferveſcentia inter ambo obſervetur.

Satureia, ſive Cunula, eſt herba aromatica, quæ habet caulem parvum, rotundum, acutum, lanuginoſum, rubicundum, ex uno pedunculo plures tales caules naſcuntur: folia anguſta, parva, oblonga, Hyſſopum referentia, aliquantulum lanuginoſa, multis foraminibus pertuſa, quæ non penetrant, odoris Thymi, ſed debilioris & minus penetrantis, ſaporis acuti, grati: flores ſunt parvi, in alis foliorum ſparſi, non in capita congeſti, nec verticillatim diſpoſiti, in pedunculis ramoſis creſcentes, galea erecta, bifida, barba trifida, ſegmento medio crenulato: ſemina minima, fere rotunda, in capſula, quæ floris calix fuit, incluſa: radix minima, ſimplex, lignoſa: hæc planta in hortis colitur; putatur à ſaturando nomen habere; ſed alii à Satyris nomen traxiſſe putant, quod ſc. marceſcentes ad coitus ſtimulet. *Theoph.* Θύμβρον forte ἀπὸ τοῦ θύειν ob fragrantiam. B. Keule/ kunne/ kunneke / boon-kruid. G. Sengen=kraut / garten=iſſop / ſaturey. Gall. *Sariette*, *ſardrée*, *ſavorée*. A. Savory.

Saturnus, per eum intelligunt Chymici *Plumbum* Unde *Saturnina*, quæ ex plumbo parantur.

Satyriasis, Satyriasmus, Priapismus, vel Salacitas, eſt nimia in Venerem propenſio, hinc Saturiaſis dicta, quod Satyri tales eſſe creduntur. *Priapiſmus* autem eſt Priapus ſive virilis membri invita erectio, etiam abſque appetitu congreſſus, convulſo & Tetano diu affecto pene, quod non ſine dolore fieri ſolet, ita ut tenſio à coitu peracto non remittat, uti in Satyriaſi accidere ſolet, licet & in hac mox nova erectio, eaque ſæpius ſubſequatur; habet tamen Priapiſmus id quoque, quod ſubinde remittat, mox iterum revertatur, unde partim convulſio, partim motus convulſivus eſt: Reperiuntur vero hi affectus complicati cum aliis morbis, & quidem Satyriaſis cum Elephantiaſi, Priapus cum Gonorrhœa, & Salacitas in iis qui multi roboris ſunt, in hernia, colica cum multis flatibus, Calculo, Epilepſia, & cæteris aliquando incidit Priapiſmus, ſubſequente pollutione,

tione, id quod etiam in animi deliquio & iis evenit, qui laqueo ſuſpenduntur: huc quoque ſpectat *Pollutio* dicta *Nocturna*, quæ etiam diurna eſt, ac verius diceretur ſomnoſa, id eſt, in ſomno & inſomnio contingens. Dicitur & *Tentigo Veretri*, à σάτυρος ſimius ſilveſtris hominem referens, & venerem ſummopere appetens, vel à σάθη membrum virile. B. **Venus Quelling/ Schaetsſtedigheid.**

Satyriasmus, idem quod *Satyriaſis*.

Satyrion, hujus plantæ ſunt variæ ſpecies, variaque nomina, à Satyris nomen ſibi inveniſſe putatur, qui primi ſylveſtres Dii colludentes Nymphis per ſylvas & antra ad firmiorem venerem herbam hanc invenerunt. Vel dicitur παρὰ τὸ σάθην, τὸ αἰδοῖον. Gr. Σάθη enim eſt pudendum virile, & αἰδοῖον inguen, pudendum. Vide *Orchis*.

Saure, Gr. Σαύρη, putatur eſſe Naſturtium, quod inſtar lacertæ mordeat ſua acrimonia.

Saxifraga, Saxifragum, & Saxifragia, eſt herba, quæ habet caulem minimum, tenerum, rotundum, villoſum, ramoſum, purpureum: folia obrotunda, in margine inciſa, Hederam terreſtrem fere referentia, ſed ſucculentiora & magis alba, pediculis mediocriter longis & villoſis adhærentia: flos eſt roſaceus, pentapetalus, calici quinquefido innatus; poſt florem apparet fructus obrotundus, qui in duo loculamenta per maturitatem dehiſcit, fundens ſemina minima, rubicunda, longiuſcula: radix eſt fibroſa, cui adhærent tubercula inſtar ſeminum Coriandri craſſa, coloris partim purpurei, vel rubicundi, partim albi, ſaporis amari; hæc tubercula vocantur ut plurimum ſemina ſaxifragæ: hæc planta creſcit in locis incultis, ut circa montes, qua dicitur ſaxa ſeu renum calculos poſſe frangi: dicitur etiam ἔμπετρον, quoniam in ſaxis proveniat. Gall. *Saxifrage*.

Saxifraga, ſeu Lithontriptica, ſunt ea medicamenta, quæ valent calculum in renibus vel veſica hærentem frangere, & expellere ex corpore. B. **Steenbrekende middelen.** G. **Steinbrechende mittelen.**

Scabies, eſt durior cutis aſpretudo, levisque exulceratio pruriens, & interdum rodens, in hac puſtulæ oriuntur modò humidiores, modo ſicciores: his ruptis ulcus fit; id purgata ſanie cruſtula tectum obdureſcit; eò

autem gravius malum eſt, quò magis cutem aſperat, quoque prurit magis, & quo plures occupat partes, & quo ſomnum magis aufert: pravis ea radicibus, quæ talis eſt, nititur, magnoque negotio tollitur, itaque hanc Græci ἀγρίαν, id eſt feram nominaverunt: ſcabies aliis quidem ex toto deſinit, aliis certo anni tempore revertitur; ægerrime autem in ſenibus ſaneſcit, peſſimaque in capite eſſe ſolet, Gr. ψώρα, vel potius ξυσμὸς: ſcabies eſt humida vel ſicca; humida eſt cutis inæqualitas ab obſtructione vaſculorum lymphaticorum, cum puſtulis humidis & purulentis cum prurigine quadam conjuncta: Sicca eſt quadruplex, Pruritus, Impetigo, Pſora & Lepra; de quibus ſuo loco. B. Schurft. G. Die Reudigkeit/ grind/ kratze/ ſchebigkeit der haut. Gall. *Gale*, *Rogne*. A. A Scab, ſcabbie, vel ſcabbedneſſe.

Scabiosa, eſt planta, quæ folia habet ex radice erumpentia oblonga, ampla, villoſa, forma Valerianæ majoris, profundius ſubinde laciniata, alias minus, ſapore ſubacri: ex his erumpunt caules rotundi, villoſi, cavi, foliolis quibuſdam cincti inferioribus ſimilibus, ſed minoribus: flos eſt floſculoſus, plurimis ſcilicet floſculis inæqualibus conſtans, calice communi comprehenſis: horum autem alii, qui meditullium occupant, quadrifidi, aut quinquefidi, cæteri ad oram poſiti, bilabiati ſunt, ſinguli embryonis ſupremæ parti coronatæ inſident, & calice proprio comprehenduntur, qui deinde abit in capſulam vel ſimplicem vel infundibuliformem, ſemine fœtam coronato, quod prius embryo fuit: radix eſt longa: creſcit in arvis, in ſegetibus planis, & levioribus paſſim obvia: Herba hæc appellatur vel à ſcabro herbæ habitu, vel quod ſcabiei medeatur. B. Schorſt-kruid/ apoſteem-kruid. G Apoſtem-kraut/ grind-kraut. Gall. *Scabieuſe*. A. Scabious.

Scala, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo articuli diſlocati reſtituuntur, dicitur quoque *Ambe*. Gr. κλίμαξ. B. Een leder/ ladder. G. Ein Leiter/ ſtegen. Gall. *Eſchelle*. A. A Ladder. Item ſic vocatur lamella partim oſſea partim membranacea, quæ cochleam auris internæ dividit bifariam, ita ut ejus dimidia cavitas cum altera non communicet. Vide *Cochlea*.

Scalenum, eſt par muſculorum cervicem extendentium;

rium; oritur à prima thoracis coſta vertebrarumque cervicalium proceſſibus tranſverſis, anteriori tamen parte fibris obliquis adhærentes in ipſis finem ſuum conſequuntur. Perforati ſunt ut nervis cervicalibus ad brachium tendentibus, venis & arteriis viam præbeant. B. **De ongelyke driehoekige ſpier.** Gall. *le Scalene.*

SCALPELLUM, vide *Scalprum.*

SCALPELLUM UMBILICARIUM, Gr. ὀμφαλεστής. *Poll.* Eſt cultellus, quo obſtetrix præcidit infantium umbilicos.

SCALPRUM, eſt cœlum, quo non tantum digitorum, verum etiam cubiti & radii capita amputantur. B. **Een Beitel.**

SCALPRUM CHIRURGICUM Celſo, *Scalpellus* eid. *Phlebotomum* Iſidor. Φλεβότομον, Μαχαιρὶς Ammonio, Μαχαιρὶς ὀξυβολὴς Hippocr. Galenus Φλεβότομον vocat. Idem Μαχαιρίδια Στηθοειδῆ nominat, quod Σμιλίον Γαστροειδὲς Galenus; nimirum cujus medius alvus latior ſit & ventricoſior. Vide *Lancetta.* B. **Vlym / Laat-yzer / Lancet.** G. **ein Fliemeſſer / Laßeiſen / ein Lanzet.** Gall. *Lancette.* A. Launcet.

SCALPRUM RASORIUM, idem quod *Raſpatorium.*

SCAMMONIUM, SCAMMONEUM, SCAMMONIA & SCAMMONEA, eſt ſuccus inſpiſſatus ex lacteſcente radice alicujus convolvuli, Scammonea dicti; Extrahitur ſuccus vel radicem adhuc creſcentem incidendo, eandem (dubio procul cum foliis & caule) prælo ſubmittendo. Planta ſmilax eſt, & floſculos producit albos. Eſtque Planta Syriaca, Monſpeliaca, Valentina &c. Optimum eſt quod ex Antiochia adfertur, dein Armenium, Europæum omnino pravum eſt. Probatur quod nitidum, ſplendidum; (inſtar Gummi) rarum, cito liqueſcens, friabile, colore, cum frangitur, fulvo, non valde ponderoſum, tactu linguæ lacteſcens, nec vehementer eam calefaciens, (nimirum hoc Tithymalli admiſti ſignum eſt) purgans eſt egregium. Scammonium cum cydoniis præparatum dicitur *Diacrydium*, quaſi diceres δακρύδιον, ſive lachrymulam. Gall. *Scammonée.*

SCAMNUM HIPPOCRATIS, eſt Inſtrumentum longitudine ſex ulnarum ſeu cubitorum, membris luxatis & fractis reſtituendis, accommodatum. B. **De Bank** van

van Hippocrates. G. ein Schemel van Hippocrates. Gall. *le Banc d'Hippocrate.* A. Bench of Hippocrates.

Scandix, eſt planta, quæ habet folia longis pediculis appenſa, Coriandri diviſura tenui, ſapore ſubdulci, ſubacri, & nonnihil nauſeoſo; caules habet tenues, ramoſos, villoſos, ſuperius virides, inferius rubicundos: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans in orbem poſitis, & calici inſidentibus; is autem abit in fructum compoſitum ex duabus partibus acum referentibus ſemine fætis: radix eſt digiti minimi craſſitudine, ſimplex, alba, ſaporis dulcis: eſt Pecten Veneris, aut Gingidium: an à σκέω, id eſt ξέω ſeco, quia ſemen ei acutum. Vide *Pecten Veneris.* Gall. *Peigne de Venus.*

Scapha, eſt faſciarum ſpecies capiti propria, inſerviens venæſectioni in fronte inſtitutæ. B. **Schuit-zwagtel.** G. Schiflein-windel. Gall. *le Scafa.*

Scapha, dicitur Cavitas, quæ inter bina Anthelicis cornua excavata eſt, & verſus anteriora, Helicis portione, terminata.

Scaphoides, eſt tertium os tarſi in pede, *Naviculare* dictum, à ſcaphæ ſeu cymbæ ſimilitudine: connectitur cum talo, & tribus oſſibus poſterioribus. Gall. *l'Os Scaphoïde.*

Scapus, eſt caulis qui in ſtyli modum ſurſum proreptat, aut in altum fertur, dicta à columnaribus ſcapis ſimilitudine.

Scapula, vide *Homoplata.*

Scarificatio, eſt inciſio cutis ſcalpello vel phlebotomo, quæ fit cum vel ſine cucurbitulis; ſine cucurbitulis fit in membris & partibus gangræna corruptis, ut viva pars a mortua ſeparetur, & liquores ſtagnantes inferius atque perpetuo putreſcentes, liberius exhalare queant. Cum cucurbitulis autem fit, ut extrahatur ſanguis ex vaſculis cutaneis, inſervitque loco Venæ ſectionis. Gr. Ἐγχάραξις, Κατασχασμὸς. Ἀπόσκηψις *Hippocr.* Ἀποσχασμὸς. B. **Inſnydinge / Scarificering / Vliemen / Schrabben.** G. Das Schrepffen / Kopffen / Auffbickung der Haut. Gall. *Scarification.* A. Idem.

Scarificatorium, eſt inſtrumentum, quo ſcarificatio ſive inciſio fit. B. **Een ſcherf-yzer.** G. Das ſchrepffeyſen. Gall. *Scarificatoire.* A. Ferè idem.

Scarlatina Febris, hæc a Sydenhamo deſcripta,

pta, invadere ſolet tempore æſtivo imprimis infantes, maculis parvis rubris, crebrioribus & multo latioribus magisque rubentibus, ſed non tam uniformibus quam in Morbillis, cutis univerſa inficitur, quæ ad 2 vel 3 dies perſiſtunt, poſtea evaneſcunt, cuticula ſquammatim decidit, quod bis vel ter abit reditque. Gall. *Fievre Pourprée.*

SCARLEA, idem quod *Sclarea.*

SCAURUS, eſt is cui tali ſunt extantes.

SCELERATA, vide *Batrachium.*

SCELETUM, eſt oſſium totius corporis arida compages, arte anatomica articulis ſuis conjuncta, & locis debitis repoſita, à Σκέλλω arefacio. B. Een been geraamte. G. Ein Beincörper/ ein ſcelet. Gall. *Un Squelette.* A. A Skeleton.

SCELOTYRBE, eſt cruris perturbatio, nunc ad hanc, nunc ad illam partem inclinans, ſæpe ex ſcorbuto proveniens, ex Σκέλος crus, & τύρβη tumultus, unde aqua ſcelotyrbitis, quæ adverſus ſcorbutum uſurpatur. B. Blauw-ſchuyt. G. Mund-fäule/ der ſcharbock. Gall. *Scorbut.* A. Scurvy.

SCHESIS, eſt corporis diſpoſitio: unde ſchetica febris, quæ in diſpoſitione eſt, non in habitu, à σχηματίζω diſpono, effingo.

SCHETICA FEBRIS, opponitur Hecticæ, ſchetica quippe in ſanguine ita modo radices egit, ut facile curam admittat; Hectica vero in ipſa ἕξει ſive partibus ſolidis ita altius radicata eſt, ut non niſi difficulter medicamentis curetur.

SCHIDACEDUM, eſt fracturæ ſpecies, per oſſis longitudinem, non per transverſum factæ, quæ Καυληδὸν vocatur. Vide *Cauledon.*

SCHISMA, eſt ſciſſura in dura vel molli parte, a σχίζω findo: ſtricte de pudendo muliebri dicitur.

SCHIATICA, vide *Arthritis.*

SCIRRHOSIS, idem quod *Scirrhus.*

SCIRRHUS, & SCIRROMA, Barb. *Scliroſis*, eſt tumor durus, lividus, renitens, & doloris expers, in parte glanduloſa, oriundus a quacunque cauſa materiam in folliculo glanduloſo hærentem inſpiſſante vel comprimente, ut exire nequeat, inflammationem prægreſſam plerumque habens. à σκιῤῥόω induro. B. Verhard Gezwel/ een

een Knoeſt-gezwel. G. Harte/ en Geſchwulſt/ das hart iſt geworden. Gall. *Scirrhe.* A. Idem.

SCHOENANTHUM, & SCOENANTHUM, juncus eſt arabicus, qui & fœnum Camælorum appellatur, eſt valde aromaticum, & ferè roſeo ſapore, altitudine unius pedis; floſculos etiam aromaticos in ſummitate gerit, creſcit in Arabia, uti hic loci graminum ſpecies. B. Kemels hoy/ vel. Kemels ſtroy. G. Camels-heu / Camel-ſtroh. Gall. *Schœnante, ou jonc odorant.* A. Camels-hay, ex Σχοῖνος fœnum, & Ἄνθος flos, vocatur & *Squinanthum.*

SCHOENOS, Gr. Σχοῖνος, eſt juncus, παρὰ τὸ χεῖν, id eſt retinendum, ligandum, junco enim vincitur. Vide *Juncus.*

SCHOENOPRASUM, eſt porrum junceum, ex χοῖνος juncus, & πράσον porrum. B. Bies-look / bies parrei / Honds-look / Aſt-look. G. Schnit-lauch / bryß-lauch / bintzen-lauch / aſtlauch / abſlauch. Gall. *Petit poireau, appetits:* A. Porret, cive.

SCILLA, eſt planta quæ habet folia longa, ampla, lata, carnoſa; viridia, ſuccum viſcoſum & amarum habentia: flores Ornithogalo vel Hyacintho ſtellari ſimiles: in ſpica creſcentes, antequam folia apparent: fructus eſt rotundus, trigonus, fætus ſeminibus nigris: radix bulboſa, maxima, pugnum craſſa, cepacea, ex plurimis tunicis vel lamellis compacta, inferius multis craſſis fibris prædita, ſaporis acris, amari, odoris nullius: hæc planta creſcit in Hiſpania, Luſitania, & Sicilia circa mare; nomen accepit vel quod inter hanc & marinum teſtaceum piſcem, à tunicatâ ſquammarum compactili ſerie, *Scyllam* vocatum, magna ſimilitudo. Vel ἀπὸ τοῦ σκιλήματος, id eſt, *Ariditate*, quod in ſabuletis marinis, ſole retorridis oriatur, dicitur etiam *Squilla.* B. Zee-ajuin. G. Meer-zwibel. Gall. *Scille.* A. Squills, Sea onion.

SCINCUS, animal eſt quadrupes, oviparum, magnitudine & figura lacerti viridis, ſquammis exiguis & frequentibus tectum, coloris ſublutei, in Arabia, & circa mare rubrum reperiundum; ingreditur Mithridatium ob vires alexipharmacas. Gall. *Scinc.*

SCIRPUS, eſt *Juncus*, ſic fortè dictus, quaſi ſine ſcrupulo, hoc eſt ſine nodo; hinc naſcitur proverbium in meticuloſos & nimium circumſpicientes, nodum in

ſcirpo

ſcirpo quærit, quia ſcirpus nullos nodos habet. Vide *Juncus.*

Sclarea, ſeu Scarlea, Gallitricum, Orvala, Tota Bona, eſt Horminum, dicitur quod oculos claros reddat; eſt planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, digitum minorem craſſum, lanuginoſum, quadratum, fortem, medulla alba repletum, in alas aut ramos ſibi invicem oppoſitos diviſum: folia magna, ampla, lanuginoſa, rugoſa, albeſcentia, aſpera, in baſi ſua magis ampla, deinde in apicem obtuſum deſinentia, in margine inciſa, caulibus longis adhærentia, inprimis inferiora, quæ ex radice erumpunt, alia bina ſibi invicem oppoſita juxta longitudinem caulium & ramorum: flores in ſummitate caulium creſcunt verticillati, in ſpicas longas congeſti, galea longa, falcata, adunca, barba tripartita, ſegmentum medium, bifidum, & cavum; galea major labium pedemque Leonis referens: ſemina ſatis craſſa, polita, ſubrotunda, rubicunda, in capſula, quæ flori tanquam calix inſervivit, incluſa: radix eſt lignoſa, longa, fibroſa, coloris fuſci, ſaporis non ingrati, ſed qui os quaſi inflammat; tota planta habet odorem penetrantem, & ſaporem amarum: notandum, quod vina, vel cereviſiæ, in quibus vel per ſe, vel cum floribus ſambuci fuit infuſa, cito inebrient, capitisque dolores inſignes excitent: nomen etiam habet à σκληρὸς durus, ſiccus; quia hæc planta habet caulem durum & ſiccum. B. Scarlei / algoede. G. Scharlach / Scharleyen. Gall. *Orvale, toute bonne.* A. Clary.

Scleriasis, eſt alicujus partis induratio, à σκληρόω induro: proprie de palpebrarum interiori duritie dicitur.

Scleroma, idem quod *Scleriaſis.*

Sclerophthalmia, eſt Lippitudo dura, cum dolore, motu oculorum tardo, rubedine & ſiccitate, à σκληρὸς durus, & ὀφθαλμία dolor oculorum. B. Hardigheid der Oog-ſchelen.

Sclerosarcoma, eſt abſceſſus progerminans plerumque in gingivis, carneus, durus, interdum galli coronam vel criſtam, interdum oſtracodermi carnem referens, differens aliquantum ab Epulide.

Sclerotica, vide *Cornea*, à Σκληρόω induro.

Sclerotica, ſive indurantia ſunt, quæ partes firmius

mius inter ſe conjungunt: idque vel tenues & molles diſſipando, vel eas interdum retinendo. Illud fit, ubi per nimis calefacientia ſcirrhus induratur; hoc, ubi, per ſempervivum, ſolanum, portulacam, vel lentem paluſtrem, aliave refrigerantia & aſtringentia, pars ex. gr. œdematoſa duritiem acquirit. Ideoque horum materia, in calefacientibus, & refrigerantibus, ac aſtringentibus, eſt quærenda, à σκληρόω induro. B. Verhardende Middelen.

Scleruntica, idem quod *Sclerotica.*

Sclirosis & Scliroma, idem quod *Scirrhus.*

Scoliasis, eſt ſpinæ dorſi, in hoc aut illud latus diſtorſio, à σκολιόω intorqueo.

Scolopendria, Scolopendrum, ſive Asplenium, planta officinalis eſt, dici putatur, quod ejus folia ſcolopendræ animalis ſimilia ſint. B. Hertſtong. G. Hirſchen-zung. Gall. *Langue de Cerf.* A. Hartstongue.

Scolopomachærion, eſt cultellus chirurgicus, quo vulnera thoracis anguſta dilatantur, magnis item tumoribus aperiendis ſummopere convenit; abdominis item aperturæ maximè utilis, ex σκολόπαξ gallinago, & μάχαιρα culter.

Scolymus, eſt *Cinara*, ſeu *Articocalus*: appellari volunt à σκολύπτειν, hoc eſt κωλύειν, & ἐκπίπτειν λιμὸν, quod famem arceat, cohibeat, extinguat, vel à σκόλος ſpina. Vide *Articocalus.*

Scoptula, idem quod *Scapula.*

Scopus, in vegetabilibus eſt racemoſum id, è quo dependent acini.

Scorbutus, eſt morbus omnibus accollis maris ſeptentrionalis frequentiſſimus, & endemius, qua manus, pedesque, maculis ſæpe lividis conſpurcantur, ac accedit item crurum debilitas, & tumor eorum accedens & recedens, oris fætor, dentes vacillantes, ſanguinem manantes gingivæ, ſpaſmi, dolores, arthritideſque vagæ, colica & ſexcenta alia; prædominantem acrimoniam in toto corpore habens vel acidam, alcalinam, vel muriaticam, & ſanguinem ita afficiens, ut partim ſit acer & ſeroſus, partim craſſus, ita ut V. S. eductus ſcateat muco flavo-viridi &c. Antiquitati hunc morbum non fuiſſe incognitum liquet ex *Hippocrate.* Lib. 2. Cap. 42. ubi

Scor-

Scorbuti ſymptomata enarrat evolvitque, ut & ex aliis auctoribus liquet. B. De Scheurbuik / Blaauw-ſchuit / Schimmel-ziekte / Blaauw-zugt. G. Schurbuck / Scharbock / Schorbock / Schor-mund. Gall. *Scorbut*. A. Scurvie.

Scorbutica, ſunt medicamenta acrimonia ſcorbuti emendantia, & cauſam mali ex corpore eliminantia, quæ proin pro variâ acrimoniâ variant. B. Scheurbuiks middelen.

Scordium, eſt planta, quæ habet caulem ramoſum, quadratum, repentem, villoſum; folia mollia, villoſa, in margine inciſa, oblonga, albeſcentia: flores ſunt parvi, labiati, quinquefidi, in alis foliorum creſcentes, coloris rubri: flori ſuccedunt quatuor ſemina tenuia, rotunda, in capſula, quæ floris calix fuit, incluſa: radix fibroſa, oblique repens in terra: eſt herba Allium olens: à Σκόροδον ab Allio nomen habet: vel propter Allii acrimoniam. B. Water-look. G. Waſſer-batehnig / Lacken-Knob-Lauch. Gall. *Scordion*, *Germandrée d'eau*; *Chammaraz*. A. Water-germander.

Scoriæ, ſunt recrementa metallica, ſive partes metallorum, quæ in fuſione, vel in cudendo, vi ignis corroduntur in maſſam mortuam, non ſolubilem amplius; & quæ a vivis partibus ſponte ſeparantur. B. Schuim der Metalen / Slek / Hamerſlag. G. Schlacken / Metallen Schaum. Gall. *Ecume*, *Impuritez*, *ſcories*. A. Droſſ, Ruſt or refuſe of Metals, Scories.

Scordotis, eſt planta Marrubio non abſimilis: an vero ſit Scordium? an Alliaria, quia allium olet, an ejus, ut videtur, ſpecies, in medium relinquo? videtur derivari à Σκόροδον Allium.

Scorodon, eſt Allium: dicitur quaſi σκαιὸν ῥόδον, id eſt, rudis roſa, quod aſperè ſupra modum redoleat, & olfacientium nares offendat, vel à σκῶρ ὄζειν, quod *fæde oleat*, tanquam ſtercus. Vide *Allium*.

Scorodoprasum, eſt planta inter Allium & Porrum media. Σκόροδον, eſt allium, & πράσον porrum. B. Look-parei. G. Acker-knob-lauch. Gall. *Ail poireau*. A. Leek ſchallot, Italis *Rocobole*.

Scorpio, Scorpius, ſive Doronicum, eſt Aconiti ſpecies, cujus radix ſcorpii caudæ ſimilis eſt, à σκορπίζειν à ſpargendo veneno.

Scorpioides, eſt parvula planta, quæ habet caules tenues, anguloſos, aliquantulum villoſos, in latitudinem ſe extendentes, repentes: folia oblonga Bupleurum vel Perfoliatam referentia, ſed pinguiora & magis nervoſa, ſaporis acidiuſculi: flores ſunt exigui, leguminoſi, flavi; poſt florem ſequitur ſiliqua villoſa, longa, hiſpida, articuloſa, Cochleæ aut Erucæ ad inſtar eleganter in ſe convoluta, continens in ſingulis articulis ſemen ovatum: radix eſt exigua: hæc planta creſcit in regionibus calidis, præſertim in locis aridis: eſt legumen, cujus ſiliquæ ſcorpii ſimilitudinem habent, ex Σκορπίος ſcorpius, & εἶδος forma. Gall. *Chenille.*

Scorpiurus, eſt Heliotropii ſpecies, cujus ſummitates caudæ ſcorpionis ſimilitudinem habent, ex Σκορπίος ſcorpio, & οὐρὰ cauda.

Scorsonera vel Scorzonera, eſt planta, quæ habet caulem rotundum, ſtriatum, cavum, in plures ramos longos diviſum, levi lanugine obductos: folia ſunt longa, ſatis ampla, Tragopogoni foliis ſimilia, polita, baſi caulem amplectentia, aliquando parum criſpata & ſinuoſa, nervoſa, in acumen ſatis longum deſinentia, coloris virido-obſcuri: flores in ſummitate ramorum naſcuntur, ſemifloſculoſi, calice oblongo, tenero, ſquammoſo comprehenſi: his ſuccedunt ſemina longa, tenuia, alba, pappis inſtructa: radix longa, digiti vel pollicis craſſitie, ſimplex, foris nigra, intus alba, tenera, fragilis, carnoſa, ſucculenta, lactea, ſubdulcis ac grati ſaporis, odoris nullius: Hiſpanis *Scurzonera*, ab Hiſpanica voce *Scurzo*, quod eſt vipera: hinc dicitur *Viperina*, *Viperaria* vel *Serpentaria:* ita dicta quod hujus plantæ radix habeat eximias vires contra viperarum morſum. B. Gift-wortel / ſlange-wortel / adders-kruid. G. Schlangenmord. Gall. *Scorzonere*, *Cercifi d'Eſpagne*. A. Vipersgraſſ.

Scortum, idem quod *Scrotum.*

Scotodinos, idem quod *Scotomia.*

Scotoma, idem quod *Scotomia.*

Scotomia, Vertigo, Gr. Δῖνος, Ἴλιγξ, Ἴλιγγος, Σκότωμα, Σκοτωματικὸν Πάθος, *Ægin.* Σκοτόδινος *Hippocrat.* Σκοτοδινία *Platoni*, eſt illa oculorum conditio mala, qua objecta externa videantur circumrotari, orta a quavis cauſa ſanguinem vehementius determinante ad caput; vel ſpi-

ſpirituum animalium fluxum in nervos opticos tumultuatum excitante, unde retinæ villi nervoſi nimis concutiuntur, & imagines per radios lucis depingendæ, non placidè per aliquot puncta temporis ſuper eoſdem villos retinæ pinguntur, ſed omni momento ſuper alios vicinos; quare mens hos motus percipiens, judicat imagines moveri, veluti olim per ſimiles motus factum vere cognoverat, à σκοτία obſcuro. B. Draeyinge in 't hooft/ ſuiſelinge/zwymmelinge/hooft-zwymel. G. Der haupt ſchwindel. Gall. *Vertige, tournement de tête.* A. A turning round, vel giddineſſ in ones head.

SCRIBTULUS, vide *Scrupulus.*

SCROBICULUS CORDIS, idem quod *Anticardium.*

SCROFFA, idem quod *Scrophula.*

SCROFULA, ſeu STRUMA, CHÆRES, Gr. Χοιράδες, quia porcas infeſtare ſolent, ſunt tumores p. n. glandularum colli, vel aurium, renitentes, propriâ tunica contenti, oriundi à materia ſecreta in folliculis glanduloſis, ſtagnante in cavo, ob frigus, ductus emittentes conſtringens, & partes indurans, vel quia materia exitui inepta, orbatur tenuiſſimo ſuo vehiculo. B. Klieren/ Kropzweren. G. Ein Kropff/ oder ſchlier am Halſe. Gall. *Ecrouelles.* A. The kingsevill.

SCROPHULARIA, ſeu SCROFULARIA, planta officinalis, quæ habet caulem rectum, quadratum, coloris purpurei nigricantis, intus excavatum, in ſummitate in ramos, in alas ſe extendentes, diviſum: folia oblonga, acuta, ampla, in margine inciſa, urticam urentem referentia, ſed ampliora, obſcuriora, non urentia, caulium nodis ſibi invicem oppoſita: flos eſt anomalus, monopetalus, utrinque patens, fere globoſus, quaſi ollam rotundam repræſentans, parte anteriori bilabiatus, ſuperiori binis folliculis conſtans, tecto inferiori trifido: poſt florem ſuccedit fructus, vel capſula ſemi-rotunda ſepto medio diſtincta continens ſemina exigua: radix eſt craſſa, inæqualis & nodoſa: tota planta habet odorem ingratum; & ſaporem amarum, ſic vocatur, quod ſtrumoſa radix ex multis granorum frumenti grumis videtur coaluiſſe, vel quod ſtrumis, quas imitatione Græca, ſcrofulas vocant, medeatur. B. Speen-kruid. G. Braunwurtz/ Feigen=wartzen=kraut/ Knotten=kraut/ Saü=wurtz. Gall. *Scrophulaire.*

phulaire. A. Scrophulary, Fig-wort, Pile-wort, Celandine.

Scrotocele, eſt Hernia ſcroti. Vide *Hernia.*

Scrotum ut & Bursa, Gr. ὄσχεος, Ταῦρος, Ποιεῖν *Nicand. Schol.* Πλώιερα & Πωίερα Θορρικάλω invenio apud *Erotianum*, fortaſſe rectius Πυεῖνα, ſunt duo ſacculi diſtincti, in medio ubi ſutura decurrit ad invicem accreti, qui ſinguli teſticulum virilem vaginis ſuis incluſum poſſident, conſtantes cuticula, cute, Tunica celluloſa, Tunica dartos, quæ muſculoſa Scrotum corrugat, & ab interiori parte juxta Malpighium eſt glanduloſa, facit hæc membrana quaſi duo ſcrota, & ex hac duplicatura oritur ſeptum medium ſcroti. B. Het kloot-zakje / balzak. G. Der hoden ſack. Gall. *Le ſcrotum, la bourſe des teſticules.* A. Sack of the ſtones or cod.

Scrotum Cordis, vide *Pericardium.*

Scrupulus, eſt tertia pars drachmæ, continet ſcrupulus grana viginti ſeu obolos duos, vocatur item *Scriptulus* & *Scripulus.* B. Een ſcrupel. G. Ein ſcrupel. Gall. *Scrupule.* A. Idem.

Scutalis Cartilago, idem quod *Enſiformis*, item idem quod *Thyroides.*

Scutiforme Os, idem quod *Mola Genu.*

Scutiformis Cartilago, vide *Enſiformis* & *Thyroides.*

Scutum, idem quod *Mola Genu.*

Scutum, item eſt emplaſtrum *Scutum* referens, quod ſtomacho, cordi, aliiſve locis applicatur. B. Een ſchildgelyke pleiſter. G. Ein ſchilt pflaſter. Gall. *Ecuſſon, Emplaſtre ſcutiforme.* A. Shield-like plaiſter. *Scutum* quoque ſignificat patellam ſeu molam genu, ideoque *Os Scutiforme* appellatur, vide ſuo loco.

Scybala, ſunt excrementa alvina in globulos formata, velut ab ovibus aut capris excernuntur.

Scypho, eſt infundibulum in cerebro: item meatus palato pituitam, ab oſſe cribriformi adducentes, ſic appellatur, quod Scythæ ſimili vaſe vinum bibebant.

Scytalides, vocantur oſſicula digitorum ſingulorum terna, excepto pollice qui duo habet, mutuo inter ſe colligata, & ordine ſuccedentia, veluti in acie, turma equitum, quæ σκυτάλη vocatur. Latine *Internodia.*

Scythica Radix, vide *Glycyrrhiza.*

Sebel, idem quod *Pannus Oculorum.*

Sebesten, prunorum ſpecies eſt, dicuntur & *Myxæ* & *Mixaria.* Creſcunt in Ægypto pruni inſtar, folia obrotunda, in margine dentata; flores parvi, albi, pentapetali, roſacei in racemos congeſti, & Geranio proximi, à quibus fructus creſcunt parvis rotundisque prunis ſimiles, quorum nuclei tricoſtati cernuntur, viſcoſi ſunt admodum maſticati, exterius, ſiccati nigri: pro tuſſi aſſumuntur. B. Borſt-pruimen/ ſebeſten. G. Bruſt beerlein. Gall. *Sebeſten.* A. Idem.

Secacul, dicitur ſigillum Salomonis, eſt vox Arabica.

Secale, eſt planta, quæ habet caules valde altos, hominis altitudinem ſuperantes, rectos, firmos, folia gerentes pauca, longa, ſed tritici foliis anguſtiora: flos apetalus, per faſciculos in ſpicam diſpoſitus, ſinguli nempe flores plurimis ſtaminibus conſtant ex calice ſurgentibus; piſtillum autem abit dein in ſemen oblongum, tenue, farinaceum, gluma, quæ floris calix fuit, obvolutum; hanc tamen facile deponit: ſinguli faſciculi axi dentatæ affixi ſpicam, tritici ſpica magis compreſſam, conſtituunt: grana ſunt triticeis longiora, ſtrigoſiora, tenuiora, & intenſius flaveſcentia, aut fuſca, ſaporis farinacei, ſubdulcis, eſt frumenti ſpecies, à ſecando dici videtur, quod meſſis tempore falce ſecari ſolet, dicitur & *Farrago*, *Rogga*, *Siligo*, *Briza.* B. Rogge. G. Rocken/ korn. Gall. *Segle.* A. Rye.

Sectio Cæsarea, vide *Hyſteromotocia.*

Sec. Nat. ſignificat Secundum naturam, vide infra ſuo loco.

Secundæ, idem quod *Secundina.*

Secundinæ, ſunt tres membranæ, Chorion, Alantois & Amnion, quæ una cum placenta uterina & lochiis ex utero poſt partum excluduntur. B. De nageboorte. G. Nachgeburt/ affter geburt. Gall. *l'Arriere fais.* A. The ſecundine.

Secundum Naturam, res ſic fieri dicuntur in corpore animali vivo, quando ſeſe debito modo habeant, ut in ſtatu ſanitatis. Cui opponitur *Præter Naturam*, in eo ſtatu omnia male aut peſſimè ſunt, vide quid de *Natura* dixerim.

Secu-

Securidaca, eſt planta, quæ habet caules ex radice erumpentes, ramoſos, repentes: folia oblonga, plura uni coſtæ adnaſcentia: flores ſunt leguminoſi, flavi, in umbellam radiatim diſpoſiti: poſt florem ſequitur ſiliqua longa, plana, recta, anguſta, articuloſa, annulata, carinata, in ſingulis articulis continetur ſemen Rhomboideum introrſum emarginatum, coloris rubicundi, ſaporis amari; ſiliquæ ſecurim militarem exhibent, ut veterum Dacarum, vel gladium Hungarorum: radix longa, alba, fibroſa: hæc planta creſcit in locis incultis, eſt Hedyſari ſpecies; ſic appellatur ad formam ejus ſeminis ſecurim referentis. B. Bylkeins-kruid. G. Beil-kraut. A. Axede, Ax-wurt.

Sedimentum Urinarum, ſunt particulæ, quæ in urina natantes, tandem ſua gravitate præponderante ſubſident; ſuntque pro vario morbo, ejuſque ſtatu diverſo variæ formæ, gravitatis, coloris, & Naturæ. Gr. Ὑπόστασις. B. Zetzel/ grond-zetzel. G. Das Dicke/ daß ſich im urin auff den boden ſetzt. Gall. *Sediment.* A. ſediment, ſubſiſtence.

Sedum Majus, eſt planta, quæ habet folia ſucculenta, oblonga, acuta, craſſa, carnoſa, tenerrimæ ſtructuræ, pulpoſa, terræ ac radicibus proxima, ſemper viridia, in latum ſe extendentia: flos eſt roſaceus, polypetalus, coloris purpurei: caulis eſt rectus, & craſſus, folia habens anguſtiora & acutiora; calix multifidus; floribus ſuccedit fructus ex plurimis veluti capſulis vaginarum æmulis, in capitulum quoddam collectis compoſitus, ſeminibusque fætum ut plurimum exiguis; radix parva & fibroſa: eſt *ſemper Vivum*, ſeu *Barba Jovis:* eſt planta ſeſſilis, nam ſupra ejus radicem ſedere videtur, datur & ſedum minus. Gall. *Trique madame.* B. Huis-look / Donderbaard. G. Hauß-lauch / Hauß-wurtz. Gall. *Joubarbe.* A. Hous-leek.

Selenitis, eſt *Lunaria*; dicitur à Luna, quæ Gr. eſt Σελήνη. Vide *Lunaria.*

Selibra, eſt libræ dimidia pars, ſive unciæ ſex. B. Een half pond.

Selinum, vocatur *Apium:* dictum ſcribunt ab ἕλος, à *Palude*, quod in locis paluſtribus libenter naſcatur: alii à Σελήνη diducere volunt, quod epilepſia laborantibus obſit

ac

ac novum paroxyſmum creet, aliis quaſi ἕλους σεσόμενοι, hoc eſt paludibus impulſum: paludoſis enim gaudet, & in iis enatum lætius exurgit. Vide *Apium*.

SELLA EQUINA, ſeu TURCICA, eſt cavitas oſſi ſphenoidis inſculpta, interius intra cranium conſpicua, quatuor protuberantiis ad angulos eminentibus gaudens, quæ continet glandulam pituitariam, & rete mirabile in brutis. B. Het ſaal-been. G. Das ſattel-bein. Gall. *Selle ſphenoïdale*, *ſelle de Turquie*, *ou Foſſe Pituitaire*. A. Saddle bone.

SELLA SPHENOIDIS, vide *Sella Equina*.

SELLA TURCICA, vide *Sella Equina*.

SEMEIOSIS, idem quod *Diagnoſis*.

SEMEN VIRILE, eſt humor albus, calidus & ſpirituoſus, craſſus, viſcidus, ſubſalſus, ex ſanguine tenuiſſimo & liquido nervoſo mixtis, in teſtibus & Epididymidibus elaboratus, qui ad generationem fœtus, per vias proprias in uterum muliebrem ejaculatur, conſtatque infinitis numero anguillulis viventibus, rapidiſſime in alio liquido natantibus, capite grandiore caudâ tenuiori donatis, per microſcopium facile conſpicuis: & in ſemine omnium animalium hactenus obſervato talia animalia inſunt; in nullis vero aliis humoribus totius corporis ſimile quid reperitur: Eſt & in *fœminis* alia materia, ſemen appellata, ea enim ex lacunis, proſtatis glanduloſæ vaginæ ſubſtantiæ inſertis, provenit, quod non raro in laſcivientibus prorumpit & foris emittitur; facit plurimum ad titillationem, ut concupiſcibilis eſſet coitus, Secus in fœminarum ovariis ſive teſticulis, in quibus ova reperit *Inſigniſſimus de Graaf*, quæ maturitatem adepta, à Tubis & foliaceo ornamento comprehenduntur, uteroque materno traduntur. Vocatur item Genitura *Plin.* ſemen genitale, Urina genitalis. Gr. Σπορά, Σπέρμα, Δρόσος Ariſtoph. Γονή, Θορός, Θορή, *Aretæo*: in vegetabilibus ſemen eſt plantæ Embryo cum placenta uterina ſeu cotyledone ſimplici, duplici vel multiplici, cui fune umbilicali nectitur embryo. B. Zaad. G. Saamen. Gall. *Semence*. A. Seed.

SEMEN, in officina minutiores plantarum fructus denotat, ex quibus ſimile naſci poteſt.

SEMICONGIUS, eſt dimidium congii, eſt nomen men-

menſuræ liquidorum, continens aquæ libras quinque, olei libras quatuor cum dimidia.

Semicotyle, eſt dimidium cotylæ. Vide *Cotyla.*

Semimembraneus, ſeu Semimembranosus Musculus, eſt inter tibiæ motores: ab eadem, cum bicipiti meta provectus, in tibiæ uſque oſſis involucrum tendinis, lati productione extenditur; hic a diſſimili tendinum, ſupra carneam ſuperficiem, inflexione tendinis reſpectu, membranæ præ ſe fert ſpeciem. B. De half vliesige ſpier. G. Der haut gleiche mauß. Gall. *Muſcle Demi-Membraneux.* A. The ſemimembranous muſcle.

Seminalis, vide *Polygonum.*

Seminervosus Musculus, eandem hic cum ſemimembranoſo ſortitur alligationem, præterquam quod poſterius paulo atque inferius, tibiæ affigitur, uſque etiam ad oſſis medium provehitur, antequam tendinis arripit occaſionem: hujus tendines ſeparatas cum teneant carneas claſſes, muſculum conſtituunt, intuitu primo, in duos diviſum, cum revera unus idemque maneat. B. De half Zenuwagtige ſpier. G. Der Halb Sehnige Mauß. Gall *Muſcle Demi-Nerveux.* A. The ſeminervous muſcle.

Semiobolus, eſt oboli dimidium, vide quantitatem *Oboli.*

Semiotica, eſt par Medicinæ, ſanitatis & morborum ſigna tradens, à σημειόω ſignifico, vel ſigna exhibeo.

Semis vel Semissis, eſt unciæ demidia pars, & ſcribitur S. vel ʒ. ß.

Semisideratus, idem quod *Hemiplegia.*

Semispeculum, eſt inſtrumentum Chirurgicum, ad dilatandum vulnus in collo veſicæ, ut lithotomus forcipem facilius inducere valeat, quæ cum ſit magna, dilatationis ope tamen per parvam inciſuram ingredi poteſt. B. Een halve ſpiegel.

Semissis, vide *Semis.*

Semispinatus Musculus, eſt dorſi muſculus, oritur à ſpinis oſſis ſacri & lumborum, omnibus apophyſibus lumborum tranſverſis, ſpiniſque vertebrarum thoracis omnibus affigitur, eaſque amplectitur, donec in ſpina thoracis prima ſibi ponit terminum, dorſo movendo una cum aliis muſculis & extendendo deſtinatus. B. De Halfgratige ſpier. G. Der Halbe Ruckgrads Mauß. Gall.

le

le *Demi-Epiueux*, ou *Tranſverſaire du dos*. A. Muſcle ſemiſpinate.

Semiuncia, ſeu Semuncia, eſt uncia dimidia, vide *Semis* & ſcribitur ℥ß. B. Een half once. G. Ein Loth. Gall. *Demie Once*. A. Halfe an Ounce.

Sempervivum, Gr. Ἀείζωον, id nominis ſibi vendicat, quoniam ejus folia ſemper vireant. Vide *Sedum*.

Sempervivum Marinum, vide *Aloës*.

Semuncia, idem quod *Semiuncia*.

Senecio, eſt Erigerum, eſt planta, quæ habet caulem rotundum, excavatum, ſtriatum, aliquando rubicundum, ramoſum, habentem folia uncialia & longiora, pediculo vidua, hirſuta, circumroſa, ſapore aliqualiter acidulo, colore obſcure viridicante: calix admodum oblongus, ſimplici petalorum vallo conſtans: flores floſculoſi ſunt in ſummitate ramorum, ſinguli umbellam habentes, radiati: floribus ſuccedunt ſemina pappis inſtructa: radix fibroſa: naſcitur paſſim in hortis, in agris ſecus vias, ſylvoſisque gaudet & arenoſis locis, ſic appellatur, quod flores capillorum ritu vere caneſcant, ſive ſenectutem induant, diciter etiam *Senetio*. Vide *Erigerum*. B. Kruis-kruid/ kruis-wortel/ grind-kruid. G. Kreutzwurtz/ grind=kraut/ bald=greiß. Gall. *Seneçon*. A. Grounſell.

Sentis, eſt *Rubus*: dicitur quod à tangentibus quamprimum ſentiatur. Vide *Rubus*.

Senna, eſt duplex Alexandrina, quæ & Orientalis, Ægyptiaca & Syriaca dicitur, quæ habet folia acuta, & ea eſt præſtantiſſima: vel Italica, foliis magis obtuſis; quæ priori ſubſtituitur. Appellatur & *Sena*, eſt planta, quæ habet caules lignoſos, ex quibus erumpunt folia oblonga, acuta, coloris ſubflaveſcentis: flores ſunt roſacei, pentapetali: flori ſuccedit ſiliqua plana, craſſa, carnoſa, valde ſucculenta, incurva, bivalvis, membranoſa, coloris obſcuri, continens ſemina inſtar gigartorum renem figura referentes, a ſe mutuo diſtincta parvis ſepimentis, nigra aut alba: hæc arbuſcula creſcit in regionibus calidis, præſertim in Indiis Orientalibus, in Alexandria, Ægypto & Arabia, ut & in Italia; virtute purgante folia ſunt celebria. B. Zenebladen. G. Sennenblätter. Gall. *Senné*.

SENSORIUM COMMUNE, eſt illa pars in cerebro ubi ſenſuum nervi terminantur vel incipiunt; olim a *Carteſio*, hæc aſſignata fuit glandula pinealis; ab aliis Initium medullæ oblongatæ; hic enim omnes motus corporis per nervos delatos afferri, & ab anima percipi voluerunt; verum quamdiu veram originem nervorum ignoramus, nihil certi ſtabiliri & probabilia multa dari poterunt. Gr. Τὸ Πρῶτον Αἰσθητήριον. Vide *Aiſtheterium*.

SENSUS, Gr. Αἴσθησις, eſt receptio, qua motus à corpore aliquo objecto, fibrillis nervorum impreſſus ſenſorio communi, vel potius animæ, mediantibus ſpiritibus animalibus in nervis exiſtentibus, communicatur. Vide *Aiſtheſis*. B. Zin / bevat. G. Empfindlichkeit / der Sinn. Gall. *les Sens*. A. The ſenſe, perceiving.

SEPARATIO, Chirurgis eſt, quando caro emortua, à ſana, & caries oſſis ab integro oſſe, arte ſeparatur. B. Scheidinge. G. Abſonderung / das ſcheiden. Gall. *L'exfoliation*, *ſeparation*. A. Separating.

SEPARATORIUM, ſeu HYPOCLEPTICUM, eſt vas Chymicum vitreum oleis ab aqua ſeparandis deſtinatum. Eſt vas tranſmittens quodammodo uniforme, oblongum, orificio ad capacitatem auricularis digiti aperto, cui materia infunditur, & fundo, in modum acus acuato materiam rurſus emittendi gratia, præditum: In Medio ventricoſum eſt, ad capiendam materiæ ſufficientem capacitatem. B. Schei-glas / Schei-tuig / Schei-trechter. G. Der Scheid-trichter. Gall. *Un ſeparatoire*, *Vaiſſeau propre a ſeparer*. A. ſeparator by filting.

SEPHIRUS, eſt inflammatio alicujus partis induratæ.

SEPIÆ OS, vide *Os Sepiæ*.

SEPLASIARIUS, à foro Capuæ in Italia nomen habet *Seplaſia* dicta; erant ii, qui odoramenta & unguenta aromatica divendebant. Tunc temporis circumforanei ita vocabantur, & Pharmacopœis illud nomen, ſed improprie, quoque attribuitur.

SEPTA, idem quod *Septica*.

SEPTANA, dicitur de febre, quæ ſeptem dierum ſpatio periodum abſolvit. An detur dubitandum? B. Zevendaagſe Koorts.

SEPTICA, ſive PUTREFACIENTIA, ſunt, quæ calore & acrimoniâ malignâ, carnem tenuem colliquant, putre-

putrefaciunt, & corrumpunt, à σήπω putrefacio.

Septifolium, vide *Heptapleuron*.

Septum Auris, eſt membrana Tympani. Vide *Tympani membrana*.

Septum Cordis; eſt carnoſum interſtitium Ventriculum dextrum à ſiniſtro dividens, ſic apparet inſpicientibus; verum concipiendum eſt Cor ſiniſtrum, quaſi unum corpus cavum, rotundum; cui externe accreſcit ſemiſacculus, qui eſt Cor dextrum; unde ſeptum cordis proprie eſt paries ipſe Cordis ſiniſtri, nec quidquam diſtinctum inter ſiniſtrum & dextrum Cor. B. **Het Harte ſchot.** G. **Der hertz zaun.** Gall. *la Cloiſon du Cœur.* A. The middle parting of the Heart.

Septum Lucidum, eſt ſepimentum, propter tenuitatem diaphanum, cerebri ventriculos deſtinguens. B. **Het doorſchynende ſpiegelvlies.**

Septum Narium, eſt Sepimentum illud partim cartilagineum, partim oſſeum, membrana glanduloſa obductum, quo nares ab invicem in duo foramina dividuntur. B. **Het Neusſchot.** G. **Der Nazen zaun.** Gall. *la Cloiſon du Nez*; *L'entre deux des narines.* A. The Middle-part, or Bridge of the noſtrils.

Septum Transversum, vide *Diaphragma*.

Septunx, eſt pondus unciarum ſeptem.

Serapias Orchis, eſt Satyrionis ſpecies: dicitur quod hujus flores inſecta quædam referant laſciva & fœcunda, tanquam à Serapide Ægyptiorum idolo nomen habentia, cujus in Canopo Ægypti urbe, magnificum templum erat, ubi laſcivis & impudicis cantibus, & ſaltationibus colebatur. B. **Boſſe-kullekens / vlieg-bloem.**

Serapium, idem quod *Syrupus*.

Sericum, eſt tegmen bombycinum. Illud crudum & integrum folliculi ſerici dicuntur, qui Hyacinthorum confectionem ingrediuntur. B. **Zyde.** G. **Seiden.** Gall. *Soye.* A. Silke.

Seriola, idem quod *Seris*.

Seriphium Absinthum, dicitur marinum Abſinthium: à Seripho inſula nomen habet, in qua copioſiſſime creſcit.

Seris, Seriola, eſt *Intubus*, ſive *Endivia*; nomen quidam à ſerendo derivant, quia cum ſylveſtris ſit

 plan-

planta ſerendo melior fiat: alii quod aqua tacta, quaſi recenter ſata foret, vireſcat, ſed nomen non Latinum ſed Græcum eſt, & originem potius à σαίρειν vel σύρειν, *Mundare*, *Purgare*; non quod purgandi vim obtineat, ſed quod uti mundata & purgata, inanis & vacua ſit, à caule itaque cavo, nomen potius habere videtur. *Seris* itaque à σαίρω *Inanis ſum.* Vide *Endivia.*

SERPENTARIA, dicitur Scorzonera, quod ſerpentum morſibus venenatis medeatur. Item ſic Biſtorta appellatur, ſed quare, neſcio. Ita quoque Ari ſpecies vocatur, ob nigras & purpureas, quas habet caulis, maculas. Vide *Dracontia*, & *Centum morbia.*

SERPENTARIUM LIGNUM, vide *Colubrinum.*

SERPENTINA, eſt Stellariæ ſpecies, ſed latere fateor me ejus nominis Etymon, quia proſerpit & folia Stellæ in modum explicat?

SERPIGO, vide *Lichen.*

SERPILLUM, eſt Thymus ſylveſtris, eſt planta, quæ habet plures caules quadratos, duros, lignoſos, rubicundos, humiles, parum villoſos, quoſdam rectos, alios repentes, folia Thymi latiora, cætera cum Thymo plane conveniunt. Gr. Ἕρπυλλον, à ſerpendo tam Græcis quam Latinis dictum: quoniam ſi quæ ejus particula terram attingit, inibi radices demittit. Gr. Ἕρπω enim eſt ſerpo. B. **Quendel / wilde thym / onzer vrouwen bedſtroo.** G. Quendel / hunerhohl / künlein / kumel / wild doley. Gall. *Serpolet.* A. Mother of thyme, wild-time.

SERRA, eſt Inſtrumentum Chirurgicum lamellâ dentatâ conſtans, qua oſſa ſerrando auferuntur. Gr. Πρίων. B. **Een Zaag.** G. Ein ſäge. Gall. *Scië.* A. A ſawe.

SERRA VERSATILIS, eſt inſtrumentum chirurgicum, tympanis duobus, iiſque dentatis præditum; utile maximè ad intercidenda duorum vel trium, modiolis factorum, interſtitia. B. **Draey-zaag.**

SERRATA, vide *Chamædrys.*

SERRATULA, eſt planta, quæ habet folia oblonga, ampla, Betonica majora, inciſa: caulis ad altitudinem duorum pedum creſcit, rectus, ſtriatus, rubeſcens, in parte ſuperiori in multos ramos diviſus, folia gerentes inſtar ſcabioſæ inciſa, & ab inferioribus diverſa; flores ut in jacea; his ſuccedunt ſemina pappis inſtructa: radix

eſt

eſt fibroſa, ſaporis aliquantulum amari: hæc planta creſcit in ſylvis, in pratis, & in locis tenebricoſis & humidis. Planta ſic vocatur à foliis primum è terrâ erumpentibus, ſerramque æmulantibus. Vide *Chamædrys*.

Serratus Musculus, quadruplex eſt, *Poſtici*, habentur duo & totidem *Antici*. *Poſticus Primus Superior*, tenui ac membranoſo principio, à tribus inferioribus vertebrarum colli poſticis proceſſibus, primaque ſpinæ productus, poſt in deſcenſu carnoſus ad tres quatuorve ſuperiores coſtas fertur, prout duobus aut tribus dentatis productionibus præditus fuerit, coſtas ſurſum trahere videtur. Alter *Poſticus Inferior*, non minus dorſo quam lumbis adhæret. Ab ilii oſſis margine, ſacri poſteriore ſede, ſpinoſiſque lumborum proceſſibus ortus, à coſtis, quibus omnibus inferius duplici tendinea inſertione, trium circiter digitorum à ſpinis ſpatio alligatur, maximum fibrarum accipit acervum. Alterum par *Anticum* eſt. Iſtius inferior muſculus major eſt, latus & undique carnoſus, cum abdominis obliquo deſcendente ſerratam compagem efficit. Oritur carnoſus ex baſi interna ſcapulæ, alii à coſtis duabus ſupernis uſque ad claviculam, quæ coſtæ videntur immobiles. Porrigitur tendineis quinque inæqualibus extremis ad coſtas quinque ſuperiores, nonnunquam & ad inferiores ſeu breviores duas, quas attollit. Alterum par *Supernus Anticum Minus* ſub pectorali muſculo latens. Coſtis ſuperioribus quatuor, prima excepta, totidem extremitatibus adnaſcitur, hinc ad ſcapulæ proceſſum coracoidem implantatur. Antrorſum ad thoracem ſcapulam adducit. B. De Zaagſpier. G. Der Sägen gleiche Mauß. Gall. *Muſcles Dentelés*. A. The Sawe Muſcle.

Serriola, vocatur endivia, ut & lactuca ſylveſtris: ſic dicitur quod ejus foliorum coſta media, à poſteriore parte, ſpinis ſerræ in modum, ſit aculeata. Vide *Endivia*.

Sertula Campana, vide *Melilotus*.

Serum, Gr. ὀῤῥὸς, eſt ſanguinis humor aqueus, tenuis, ſubflavus, & ſubſalſus, conſtans ex plurima aqua, mediocri ſale & pauco ſulphure; uſus eſt ut ſit vehiculum ſanguinis rubri, ſeu alimenti, deinde ut ſanguinem diluat, ut per vaſa minima fluat, ea nutriat, & ex illo tenuiſſimi corporis liquores ſegregentur. Apud Hippocra-

cratem vocatur ὄχημα τῆς τροφῆς. B. **De Wei van 't bloedt.** G. Schotten/ molcken/ floret/ maticken. Gall. *la Seroſité du Sang.* A. Whey.

Sesamoidea Ossa, ſunt officula, 16, 19, 20, & plura aliquando, à figurâ ſeſami ſeminis dicta, quæ in internodiis manuum & pedum reperiuntur, ut oſſium tendines hæc ſuperſcandentes majorem vim in elevanda parte acquirant. B. De Zaadbeentjes. G. Die ſaamen beinlein. Gall. *Les os Seſamoides.* A. Seed-bones.

Sesamum; planta hæc nomen habet à σήθω, quod quandoque σείω denotat, *Concutio*, *Impello*; & ἀμάω *Meto*, quod ſubitò & quaſi impetu ad meſſem propelleretur. Vel, nomen accepit ab Ægyptiis, Syrisve fortè Indis. Ægyptiis *Sempſem* dicitur. B. **Vlas-dotter.** G. Lein-dotter/ flachs-dotter. Gall. *Jugeoline*, *Seſame.* A. Seſamy.

Sescuncia ſive Sesquiuncia, continet unciam unam & ſemiſſem, ſive drachmas duodecim. Sic notatur ℥i ß.

Seseli, Seseleos, & Seselis, planta eſt officinalis, dicitur & *Seſedi*, hinc manavit vitium lectionis vulgatæ *Sili*, ſed haud ſcio an vox *Sili* ſit rejicienda. *Silatum* Antiqui dicebant, quod nunc jentaculum dicimus, eo quod tum jejuni, vini ſili herba conditum, abſorbebant, Veteres etiam *Seli* vocabant, dicitur & Fæniculum tortuoſum, quod eſt planta, quæ habet caulem ſtriatum, medulla alba repletum, qui ſtatim ubi ex radice erupit, dividitur in plures ramos, firmos, tortuoſos, nodoſos, ſatis craſſos, diſperſos: folia fæniculi foliis ſimilia, ſed aliquantulum craſſiora, breviora, duriora, & magis a ſe invicem remota, coloris ſimilis fere Anethi foliis: flos eſt roſaceus & umbellatus, pentapetalus, coloris albi, interdum purpurei: flore deciduo calix fit fructus compoſitus ex duobus ſeminibus oblongis, ab una parte gibbis, ſulcatis, planis, ab altera parte figura ad Fæniculi ſemina accedentibus, coloris griſei albi vel pallidi, odoris valde aromatici, ſaporis acerrimi: radix eſt longa, digiti interdum craſſitie, alba: tota planta odorem habet fortem, & gratum, creſcit in locis arenoſis & in regionibus calidis. Gall. *Seſeli de Marſeille, ou Fenouil tortu.*

SESQUI, vocabulum cum aliqua menſura vel modi, vel numeri vel temporis collocatum, non integrum modo id cui jungitur explicat, ſed integrum & ſemis. Sic ſeſquilibra libram unam & ſemiſſem ſignificat. Seſquimenſis integrum menſem & ſemiſſem.

SESQUIHEMINA, eſt Hemina una & dimidia.

SESQUILIBRA, eſt libra una & dimidia.

SESQUIOBOLUS, eſt obolus unus cum dimidio ſive grana quindecim.

SESQUICYATHUS, eſt Heminæ quadrans, vel ſextans cum uncia dimidia.

SESQUIPLUM, eſt libra una cum dimidia.

SESQUISEXTARIUM, eſt ſextarius unus cum dimidio.

SESQUIUNCIA, idem quod *Seſcuncia*.

SETACEUM, à ſeta dictum, pertinet ad Operationes Chirurgicas, eſt, cum cervicis cutis perforante utrimque acu compungitur, vulnusque per ſetas aut ligulam apertum ſervatur, ut per id vitioſi humores evacuentur. Sed intentio illa nullius eſt momenti, nam per illud ulcus nihil evacuatur quam pus in ipſo ulcere generatum, ideoque materia morbifica non exantlatur: Et ſi quis attentus fuerit ad rem, nunquam experietur, morbos hoc modo, niſi caſu, vel ab aliis medicamentis, aut bona diæta, curari; idem ſit dictum de *Fonticulis*, hæc enim circuitui Sanguinis contrariantur. B. Een Seton. G. idem, uti & Gall. & A.

SEUTLOMALACHE, vel SEUTLOMACHIUM, quidam Betam, alii Spinachiam eſſe tradunt Gr. Σεῦτλον enim vel τεῦτλον enim Beta eſt, & Μαλάχη Malva.

SEVUM, eſt pinguedo duriuſcula, ſumiturque à ſolis quadrupedibus corruptis.

SEXCUNX, idem quod *Semiuncia*.

SEXTANS, eſt libræ ſexta pars, uncias duas continens.

SEXTARIUS, menſuræ Romanæ genus eſt, quod ſi melle repleatur, pendet uncias triginta; ſi oleo, uncias octodecim; ſi vero aqua repleatur, pendet aquæ uncias viginti. Capit (ut alii dicunt) menſurales uncias viginti olei: pondere vero habet uncias ſedecim, Drachmas quinque & ſcrupulum unum, continet duas heminas vulgo, ſeu uncias decem & octo. Dicitur ſexta pars Congii. Aliis eſt vini libra cum unciis octo, & olei libra una cum

ſemiſſe. B. Een halve mate. G. Ein Nöſſel. Gall. *Setier*.

Sextula, pendet ſcrupulos quatuor.

Sexunx, eſt pondus ſex unciarum, ſive libra dimidia.

Sexus, ſive Cunnus, eſt differentia inter marem & fœminam, B. Geſlagt / kunne / ſexe. G. Geſchlecht / oder art. Gall. *Sexe*. A. A Kind, or ſexe.

Siagonagia, eſt arthritis Maxillarum, à σιαγὼν maxilla, & ἀγρεύω capio. B. 't Fleerecijn der kake.

Sialagoga, ſunt Medicamenta, quæ ſalivam movent.

Sialismus, idem quod *Ptyaliſmus*.

Sialochus, idem quod *Ptyaliſmus*.

Sialon, ſeu Sielos, idem quod *Saliva*, à σιελίζω ſalivam emitto.

Sibilus Auris, idem quod *Tinnitus Auris*.

Sicilicus, ſeu Sicilium, ponderis nomen veterinariis uſitatum, pendens unciam dimidiam ſive drachmas quatuor; alii putant eſſe quartam unciæ partem.

Sicys & Sicyos, eſt *Cucumer*: dici volunt à σεύεσθαι & κίειν moveo: quia cucumeres cito creſcunt: hinc Σικύα *Cucurbita*; Alii a σεύεσθαι concitari & κύειν oſculari, vel utero gerere, quoniam dicunt eo cibo venerem accendi; ſed hoc verum eſſe nequit, niſi a contrario veritas eluceat. Vide *Cucumer*.

Sida, alii Althæam volunt: ſed alii Malum punicam ejusque fructum; alii quid ſimile putant: nomen eſt à Sida Bœotiæ oppido.

Sideratio, idem quod *Sphacelus*, & *Apoplexia*.

Sideritis, dicitur Herba judaica, aut Millefolium, &c. eſt planta, quæ habet caulem lanuginoſum, quadratum, flavum; folia ſibi invicem oppoſita, oblonga, in margine inciſa, lanuginoſa, rugoſa, ſaporis adſtringentis, aliquantulum acris: flores verticillati, in alis foliorum plerumque inciſorum congeſti, coloris albi, ſubflaveſcentis, punctis rubris notati; ſingula pars horum florum ſuſtinetur a duobus foliis ſubrotundis inſtar criſtæ galli inciſis, quæ folia multum ab aliis foliis in parte infima creſcentibus differunt: ſemina ſunt oblonga, nigricantia, in capſula, quæ floris calix fuit, recondita: radix lignoſa: hæc planta odore Lamium refert; creſcit in montibus, locis ſiccis & incultis. Latinis *Ferraria*, quia vul-

vulnera ferro icta firmiter conglutinat. Σίδηρ☉ eſt ferrum, enſis. Gall. *Crapaudines.*

Sief Album, eſt Collyrium ſiccum. Vide *Collyrium.*

Sielismus, idem quod *Salivatio*, à σιελίζω ſputum emitto.

Sielocinetica, idem quod *Salivantia*, ex σίελον ſputum, & κινέω moveo.

Sigillum Salomonis, ſive Polygonatum, planta eſt ſic dicta ob characteres ſigilli modo radicibus impreſſos. Vide *Polygonatum.*

Sigmoides, ſunt Apophyſes oſſium ſemilunares; ut proceſſus Ancyroides ſcapulæ, & ſinus oſſis radii, Græcorum antiquorum C, referentes.

Sigmoides, ſunt valvulæ tres arteriæ magnæ, circa cor foris ſpectantes, ſanguinem ex ventriculo ſiniſtro in Aortam quidem admittentes, ſed illi regurgitare conanti ſuo explicatu & immediatâ clauſura reſiſtentes, dictæ à littera C. ſeu ſigma & εἶδ☉ forma. Vide *Valvula.*

Signum Morbi, Gr. Σημεῖον, eſt, quidquid ſenſibus noſtrîs eſt obvium, vel aliquid ad ipſum pertinens, quod poteſt indicare, quare id quod ad curationem neceſſariam pertinet, indicatur. Signum eſt morbi cauſa vel Symptoma: ſignum eſt proprium vel commune: hoc ſeparabile; proprium inſeparabile ſive Pathognomonicum, Synedreuon, Epiphainomenon, Bonum, Malum, Certum, Incertum, Salutare, Lethale &c. *Signa Sanitatis* ſunt, Actiones integræ, Qualitates convenientes, excreta & retenta benè convenientia. B. Teikenen der Ziekte. G. Die Zeichen der Kranckheiten. Gall. *Signe de Maladie.* A. A Token of the diſeaſe.

Siler, eſt Liguſtici ſpecies, & dicitur *Montanum*, hinc corrupta voce, in omni linguâ, *Sermontaine* appellatur: derivant nonnulli à ſaliendo, ſed quare, me latet: eſt planta, quæ habet caulem valde altum ad hominis quidem altitudinem, ramoſum, pedunculos longos projicientem, qui habent folia ampla, magna, in alas extenſa in plures partes diviſas, quibus tria adhærent foliola ut in Meliloto, ſed anguſtiora & molliora, aliquantulum odora, ubi contunduntur: flos eſt roſaceus & umbellatus, pluribus ſcilicet petalis conſtans in orbem poſitis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum

compoſitum ex duobus ſeminibus ſibi invicem adhærentibus oblongis, hinc gibbis & ſulcatis cum liris veluti foliaceis: inde vero planis, odoris ingrati: radix craſſa, longa, rugoſa, alba, odora, Paſtinacæ ſimilis: creſcit inprimis in locis calidis in montibus. Gall. *Livéche ou Sermontaine.*

Siligo, eſt tritici albiſſimi ſpecies. Gr. ὄλυρα, & σίλιγνις vel σέλιγνις, putant derivari ab Hebraica voce *Scheley*, nix, ob farinæ ejus albedinem.

Siliqua, Gr. Κεράτιον, ſeu Kirat, eſt dimidium lupini, & ſiliquæ ſex pendent ſcrupulum. Semen autem in ſiliqua contentum, non tota ſiliqua, intelligitur, & id mediocre, non enorme & habitius; neque ſtrigoſum & emaciatum, quare hordei aut tritici grana uſurpamus, quæ hodie minimum pondus faciunt, velut olim grana lentis, nonnullis eſt pondus quatuor granorum.

Siliqua, eſt folliculus ſive integumentum, cui grana, leguminum vel herbarum ſemina concluduntur. Nam non modo Legumina, ſed & complures quoque & herbæ & frutices ſiliquas proferunt.

Siliqua, eſt etiam *Folliculus* ſive Integumentum, cui grana leguminum includuntur.

Siliquæ Dulces, quarum arbor *Ceratonia* appellatur; quæ eſt mediocris magnitudinis, habens plurimos ramos, magnos, duros, in latum ſe extendentes: folia pinnata, oblonga, carnoſa, nervoſa, dura, ad rachin communem cum impari extremo: flores ſunt apetali, numeroſis ſtaminibus conſtantes ortis ex calicis fiſſura; in calicis centro fit ſiliqua oblonga, compreſſa, paululum intorta, craſſa, digito longior, pollice latior, fuſca, ſplendens, coloris obſcuri, rubicundi, dorſo elatiore includens pulpam carnoſam, rufam, dulcem, ſub qua intra membranaceos loculos latitant ſemina plana, ſubrotunda, compreſſa, fuſca, lucida: dulcedo major in pulpa quam in cortice: Creſcunt in Regno Neapolitano, inſula Creta, Syria, Hiſpania &c. Fructus ſunt ſiliquæ inſtar oblongi & plani, extus colore caſtanei; intus ſemina ferè continent, ut caſſia fiſtula; fructus ipſi dulces ſunt, ideoque in morbis pneumonicis uſui veniunt. B. St. Jans-brood. G. St. Johanns-brodt. Gall. *Carouche.* A. S. Johns-bread.

Siliquastrum, ſeu piper Braſilianum, eſt Capſici ſpecies, à ſiliquis ſiliquaſtrum dictum: eſt arbuſcula, quæ habet ramos a ſe invicem diſtantes, corticem purpureum, nigricantem habentes: flores ſunt papilionacei, ante folia vere erumpentes, leguminoſi, purpurei, plures ſimul juncti, pedunculis brevibus & nigris adhærentes, quinquefidi, ex quibus duo in inferiori parte poſiti ſuperiores exſuperant magnitudine: poſt florem ſequitur ſiliqua longa, plana, membranacea, purpurea, ſeminibus reniformibus & duris fæta: folia ſola & alterna naſcuntur rotunda, Aſarum referentia, ſed majora, nervoſa, in parte ſuperiori viridia, in inferiori albeſcentia, alæ vexillo ſupereminent: creſcit hæc arbuſcula in regionibus calidis circa flumina. Gall. *Gainier.*

Silo, eſt is, qui habet naſum reſimum, hoc eſt, ſurſum verſus repandum, more ſimiæ. B. Kamuis Neus. G. Rumpffnaß / der eine ubergeſtilpte Naſen hat. Gall. *Camus.*

Silphium, eſt ex genere ferulacearum. Cyrenenſibus Σίρφι, aut Σίλφι, item Σέρφι, unde Gr. Σίλφιον, Lat. *Sirpe*, *Silpe* & *Serpe*, atque porro *Lac Serpicium*, unde *Laſerpicium.* Vide *Laſerpicium.*

Similares Partes, ſunt, quæ ſibi ubique per totum ſimiles ſunt, nec variationem aliquam ullibi obtinent, tales autem partes ſolæ ſunt fibrillæ ultimæ, ſolidæ, non magis vaſculoſæ, omnium partium firmarum corporis animalis, hæ enim ſunt meræ expanſiones longitudinales, & firmæ; ac ubique in tota longitudine eædem, oriundæ & compoſitæ ex meris particulis elementaribus, antea fluidis, nunc conſolidatis; fibræ hæ erunt proin ſibi ſimiles; verum omnes partes de quibus Anatomici tam ſollicite agunt ſuis diviſionibus in *Similares* & *Diſſimilares*, non ubique ſunt ſimilares, ſed ex plurimis componuntur: veluti *Os*, conſtat ſubſtantia duriſſima, ſed ubique habet vaſa ſanguinea, membranas in cancellulis ſuis, glandulas, medullam, ductus medullares &c. unde id minime pars ſimilaris dicenda erit. B. Eendaantige Deelen / enkele Deelen / Similare Deelen. G. Theilen die einander gleich ſein. Gall. *Les Parties Similaires.* A. The ſimple Parts, ſimilar Parts.

Simplices Partes, vide *Similares Partes.*

Simplicia, ſunt medicamenta unius generis & nominis,

minis, ex quibus ſeorſim collectis componitur materia medica, ut ſunt radices, herbæ, ſemina, flores, gummi, ſucci, partes animalium &c. B. **Enkele Geneeſmiddelen**. Gall. *des Simples*.

Simus, eſt cui nares depreſſæ ſuperius. Gr. Σιμὸς. B. **Kamuis**. G. Schaff Naß / der eine flache / oder mitten eingedruckte Naſen hat. Gall. *Camus*. A. Flat noſed.

Sinapi, & Sinapis, eſt planta, quæ habet folia Rapæ, ſed minora & magis aſpera: caulis quatuor vel quinque pedes altus eſt, rotundus, villoſus, in multos ramos diviſus: flores quadrifidi, cruciformes, flavi, poſt florem ſequitur ſiliqua oblonga, brevis, anguloſa, acuta ſepto intermedio (cui valvæ utrinque adhæreſcunt) in duo loculamenta diviſa, ſeminibus fæta ut plurimum ſubrotundis, rubicundis, aut nigricantibus, parvis, ſaporis acris, fervidi; ſiliqua in cornu quoddam fungoſum ſimili ſemine prægnans plerumque deſinit: radix eſt lignoſa, fragilis, alba, fibroſa Gr. Νάπυ vel Σίνηπι, ejus nomen venit è Græciâ in Latium, cenſeturque dici, ὅτι σίνεται τοὺς ὦπας ἐν τῇ ὀδμῇ, hoc eſt, quod olfactu luminibus officiat, ergo à σίνειν lædere, & ὤψ oculus, vel à νὴ & πάω, quod parum paſcat, vel à νὴ & πίω, quod ob acrimoniam non poſſit bibi. Pleraque Græcia *Napy*, nominat, quaſi *Naphy*, quod ſit acris, & proinde incommoda. Alii *Napy* per privationem videlicet Νήπιον, quaſi immite dici volunt, quoniam acrimoniæ vehementis particeps ſit. B. **Moſtaart**. G. Senff. Gall. *Moutarde*. A. Muſtard.

Sinapismus, eſt medicamentum, ardorem, ruborem, doloremque cuti, cui applicatur, inducens; forma ejus eſt ſimilis cataplaſmati, vel maſſæ duriori. Paraturque, ex *Sinapi*, *Raphano Silv. Sale* & *Fermento Acido*, à Σίνηπι ſinapi ſemen. B. **Een Moſtert-pap**. G. Eine artzney von ſenff / damit man die haut auffbeitzet. Gall. *Sinapiſme*. A. Muſtard Cataplaſme.

Sinapium, eſt embamma vel intinctus, ex ſemine ſinapi paratus.

Sinciput, Gr. Βρέγμα, eſt pars anterior cranii, à fronte uſque ad ſuturam coronalem excurrens. B. **'t Voorſte Been des hoofds**. G. Der Halbe Kopff / die fördere theil des haupts. Gall. *Le Devant de la Tête*. A. The fore Part of the Head.

Singultus, Gr. Λυγμὸς & Λύγξ à λύζω ſingultio. Eſt convulſio fibrarum muſcularium œſophagi, qua diaphragma, cui annectitur inter tranſeundum, & ipſum ventriculum, ubi deſinit, ſurſum trahit valida vi; dum ſimul eodem tempore ipſum diaphragma deorſum convellitur, unde ex compreſſione ventriculi, aër ſurſum pulſus ſonitum aliquem edit, & ſi diu durat malum, partes quibus diaphragma annectitur, uti cartilagines ſunt enſiformis & coſtarum ſpuriarum dolent, quod tam valide intus trahantur. Laborant autem Singultu, qui cibo aut potu non ſatis bono ſe impleverint; maxime autem nonnulli febricitantes, Hyſtericâ affectione afflictæ fœminæ: imo ſæpe ii, qui Pleuritidem, Colicam, Nephritidem, Iliacam paſſionem, gravem Vomitum, alvi fluxum vel Dyſenteriam patiuntur: quinimo cum aliis convulſionibus incidit, & à vomitoriis & catharticis, aut julapiis refrigerantibus perperam datis, à cibis nimis celeriter ingeſtis ſæpe efficitur; quinetiam moribundos exercere ſolet: Denique reperitur ſingultus non lethalis, qui per aliquot hebdomadas perſeverare ſolet. B. De nik / hok. G. Das fluxen / ſchlucken / der Heetſch / Hecker. Gall. *le Hoquet*. A. Yexing, Hicket, Hiceough.

Sinus, eſt, cum abſceſſus & ulceris initium ſatis anguſtum apparet, profunditas vero ſe in latitudinem diffundit. Gr. Κόλπος, Ὑπόνομος Ἕλκος Dioſc. B. Bogt-gezweer / Boeſem-zweer. G. Ein eiterſtock / ein ſchwår ſo ſich in die Krümme zeucht. Gall. *Fiſtule*. A. Boſome of an ulcer.

Sinus Meningis, ſunt cavitates, quas Galenus ventriculos craſſæ membranæ vocat; non enim ſunt Arteriæ, vel venæ, ſed inter ambas jacent intermediæ, quare merito alio nomine donantur: primus & ſecundus ſive laterales inter cerebrum & cerebellum ſitum habent, & deſinunt in ſinubus vertebralibus; tertius ab oſſe cribriformi incipit, & in medio priorum ſinuum finem conſequitur; quartus à glandula pineali oritur & in medio lateralium ſinuum deſinit: quorum inſertio vocatur *Torcular Herophili:* cranio egreſſi partim venis jugularibus continuantur, partim per totam medullæ ſpinalis partem ad os ſacrum uſque deſcendunt, uſus eſt venarum vicem agere, nam omnem ſanguinem à cerebro & cerebello accipiunt ex venulis tenuiſſimis, & breviſſimis, valvulâ ſem-

per

per in hos terminatis, & partim in venas jugulares, partim in ſinus vertebrales ſe exonerant. B. Boezem-hollen/ Hoek-hollen. G. Die Krümme/ oder buſen der hirnhäutlein. Gall. *Sinus de la dure Mere, entre les quels on comprend le Torcular Herophili, c'eſt à dire le Preſſoir d'Herophile.* A. Cavitie of the meninx.

Sinus Ossium, ſunt cavitates, quæ capita aliorum oſſium admittunt.

Sion, & Sium, eſt planta, quæ habet caules craſſos, anguloſos, ſtriatos, excavatos, in ramos diviſos, quatuor vel quinque pedes altos: folia conjugatim adnata uni coſtæ, in margine inciſa, craſſa, oblonga: flores in umbellas creſcunt, ex quinque petalis albis conſtantes, in orbem poſitis; floribus ſuccedit fructus ex duobus ſeminibus compoſitus ſubrotundis, minimis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis: habitus reliquus hujus plantæ eſt inſtar Paſtinacæ: radix eſt parva, fibroſa, nigra: tota planta odorem bituminis habet, eſt Becabunga ſeu Anagallis aquatica & Laver quibuſdam, aliis vero Phellandrion, vel Naſturtium aquaticum &c. nomen ſibi adſcivit à concuſſu, quod Gr. à σείειν derivant: nam excutiendi vim nactum eſt, ut pote quod à renibus calculos pellat, urinam & menſes ducat. Vel ut aliis placet ab eodem σείειν, quod in aquis vacillando, ab aquis præterlabentibus ſuccutiatur. Vide *Laver*.

Sirenes, idem quod *Sirones*.

Siriasis, eſt cerebri & meningum, ab ardore ſolari, inflammatio, ſeu (rectius) incaleſcentia; pueris propter tenuitatem cranii, vel fontanellam tenuiſſimam frequens, à σίρος cavitas ſincipitis. G. Das blatfallen/ ſchieſſen/ oder eine enſʒundung am hirn und hirnhäutlein der kleine kinder. Gall. *Sorte de maladie cauſée par l'Inflammation des membranes du cerveau, qui arrive ſouvent pendant les jours caniculaires par les grandes chaleurs.*

Sirones ſeu Chirones, ſunt puſtulæ, quæ in vola manus & pedum plantis oriuntur, in quibus minutiſſimum quoddam vermiculorum genus ſub cuticula latet. G. Seurn/ reitleuſſen.

Sisarum, & Siser, eſt planta, quæ creſcit ad altitudinem duorum circiter pedum: folia plura uni coſtæ adhærent ut in paſtinaca, ſed minora, viridiora, & molliora,

liora, leviter in margine inciſa: flos eſt roſaceus, & umbellatus, parvus, quinque petalis ut plurimum conſtans albis, in orbem poſitis, odorus: hunc ſequitur fructus parvus ex duobus ſeminibus compoſitus, oblongis, paululum Petroſelini ſeminibus majoribus, anguſtis, hinc gibbis & ſtriatis, inde vero planis, coloris obſcuri: radices ex uno capite plures pendulæ, glanduloſæ, teneræ & fragiles, rugoſæ, cortice tenui, pallidoque obductæ, pulpa candida, digitali craſſitudine, pedales quædam, quædam breviores multo, dulci & grato ſapore nonnihil aromatico dicitur eſſe radicula ſaccharea: vocatur nonnullis, quod ſingulæ radices colli ac ſummi pectoris ornamenta, quæ ex auro, argento, gemmiſque quondam fiebant, mentirentur. Sed malunt alii à ſio & ſione. Sunt qui extritis prioribus literis diminutrice forma *Servillum* aut *Servellam*, aut *Chervillam*, pro *Siſerculo* nominent. B. Suiker-wortel. G. Gierlein / Sucker-wurtzel / klingel-rübelein. Gall. *Chervi*. A. Scirrets.

Sisymbrium, eſt planta aquatica, quæ habet caules tres pedes altos, ſtriatos, aliquando rubicundos, excavatos: folia oblonga, acuta, profunde laciniata, dentata, alternatim caulibus adhærentia: flores in ſummitate ramorum creſcentes, pedunculis longis & tenuibus adhærentes, quadrifidi, flavi, cruciformes: flori ſuccedit ſiliqua exigua, brevis, diviſa in duos loculos continentes ſemina obrotunda fere: radix oblonga, alba, acris, minimi digiti craſſitiei: hæc planta creſcit in paludibus, & locis aquoſis, eſt Cardamine, ut & Mentha aquatica: dicitur à ſiſymbrio, quæ fuit Veteribus in comœdiis meretricula, appellatur etiam *Corona Veneris:* vel quod ob odoris ſuavitatem, quam præ ſe fert, eo juventus quæ amoribus gaudet coronata, in commeſſationibus ſuis blando odoris oblectamento ſuas illecebras commendaret. Vel potius, quod Siſymbrii caulis articulatim per internodia verticillato florum ambitu concinnè coronatur.

Sisyrinchium & Sisyrichion, eſt Iridis ſpecies, ſeu bulbus eſculentus: dicitur vel à pabuloſa atque carnoſa radice: vel à roſtrata forma hujus plantæ, roſtro ſuillo ſimili. Σῦς, eſt porcus: & Σίρος fovea in uſum Granarii excavata. Gall. *Comme qui diroit Groin de Cochon.*

Si-

Sitanion, eſt frumenti ſpecies, à σῖτος frumentum.

Sitis, eſt defectus humoris (ſalivæ nempe) ad irrigationem oris, linguæ, labiorum, faucium, dein partium internarum, neceſſarii; quo ſenſus inde excitatus ſibi imaginatur potum eſſe in auxilium vocandum, ut id incommodi, quod corpus ex defectu humoris patitur, tollatur. Sitis etiam eſt ordinaria, quæ homini ſano obtingit; vel præterordinaria & nonnunquam depravata quæ ægris. Gr. Δίψος. B. Dorſt. G. Der durſt. Gall. *la Soif.* A. Thirſt.

Sium, vide *Sion.*

Smilax, nomen hoc variis plantis imponitur; ut Sarſaparilla vocatur ſmilax aſpera Peruana; convolvulus dicitur ſmilax lævis, Phaſeolus ſmilax ſiliqua ſurſum rigente: & unifolium dicitur ſmilax unifolia humillima: ſmilax vero aſpera eſt planta, quæ habet caules longos, duros, ſtriatos, ramoſos, flexiles, ſcandentes, ſpinis inſtructos, arbuſculas vicinas & arbores apprehendentes: folia ſigilli B. Mariæ foliis fere ſimilia, ſed longe craſſiora, rigida, nervoſa, ſpinis non tantum per margines horrentia, ſed & ſecundum nervos, nunc ampla & viridia, modo anguſtiora, & albis maculis conſperſa, acrimoniam aliquam habentia: flores hexapetali, nudi, albi, exigui, in ſpicas digeſti, inodori: Ovarium in fundo floris ſphæricum, brevi tuba inſtructum fit bacca ſphærica, mollis, poſt maturitatem rubicunda, ſub tenui pellicula recondens ſemina ſphærica, lævia, mollia, exterius coloris rubri obſcuri, intus albi; ſaporis ingrati: radix parva, perennis, repens, fibroſa, alba, ſaporis ſubdulcis: hæc planta creſcit in ſylvis, Gr. Σμίλαξ & Μίλαξ, Lat. *Convolvulus:* eſt nomen puellæ, quæ amore Croci pueri capta extabuit, mutataque eſt in fruticem ſui nominis, quæ ſimilis eſt Hederæ. B. Winde. G. Winde-kraut. Gall. *Liſeron*, *Liſet.* A. Bind-weed.

Smile, eſt *Scalpellum*, ſive inſtrumentum chirurgicum, quod utrinque aciem habebat, & lineas utraſque, utrinque curvas; ſed alteram concavam, alteram vero illi oppoſitam, gibbam. Cuſpis autem acuta erat; diverſi generis erant; aliud magnum, aliud parvum, aliud mediocre. Gall. *Biſtouri.*

Smyrna, idem quod *Myrrha*

Smyr-

Smyrnium, eſt planta, quæ habet caulem tres pedes altos, ramoſos, ſtriatos, aliquantulum rubicundos: folia Apii foliis ſimilia, ſed majora, inciſa in partes magis rotundas, odoris aromatici, ſaporis Petroſelinum referentis: flores roſacei & umbellati, parvi, albi, pentapetali: his ſuccedit fructus fere globoſus compoſitus ex duobus ſeminibus ſibi invicem junctis craſſiuſculis, obrotundis, ſtriatis, nigris, ſaporis amari, odoris Myrrhati: radix mediocriter magna, circularis, alba, ſuccum amarum guſtui præbens, & ſaporem & odorem Myrrhæ habens: nomen accepit, quod radix lacrymam emittat Myrrhæ ſimilem: vel, quod huic idem odor ſit, qui Myrrhæ: Σμύρνη enim eſt Myrrha. Vulgo vocatur *Leviſticum*; quibuſdam *Liguſticum*. Gall. *Maceron.*

Socotorina Aloe, vide *Succotrina.*

Soda, idem quod *Cephalalgia.*

Soda, idem quod *Ardor ventriculi.*

Soda, ſunt cineres ex herba kali uſti, quibus vitra conficiuntur.

Sol, quid ſit notum. Sed à Chymicis ſumitur pro *Auro:* adeo ut Medicamenta ſolaria ſint ex auro parata.

Solanum, vulgare ſive hortenſe, eſt planta, quæ habet caulem ſeſquipedem circiter altum, ramoſum: folia oblonga, acuta, ſatis ampla, mollia, nigricantia, aut virido obſcura, quædam anguloſa, altera crenata, quædam integra, ſaporis herbacei, inſipidi, ſuccum viridem habentia: flores ſunt monopetali, quinquefidi, ſtellæ inſtar expanſi, coloris albi, in medio pluribus ſtaminibus donati: calix eſt monophyllus, quinquefidus, ſtellatus non veſicarius: flori ſuccedit bacca initio viridis, per maturitatem fit mollis, ſucculenta, ovata, vel globoſa, nigricans, fæta ſeminibus planis, exiguis, flavis: radix longa, fibroſa, albeſcens: hæc planta creſcit juxta vias, ejus Plantæ variæ ſunt ſpecies, plerumque ſomnum conciliantes: dicitur & *Solatrum*, *Cuculus*, *Uva Lupina*, *Uva Vulpis* & *Morella*. Gr. Τρύχνος, vel Στρύχνος, fortè à ſolamine dictum, quod dolores intenſos ſopiendo ſiſtat: hinc Gr. τρύχνος vel Στρύχνος mollis, lenis, quod emolliat, leniatque dolores ardentes. B. Nagt-ſchade/ bolkruid. G. Nacht-ſchatten/ ſau-kraut. Gall. *Morelle.* A. Night-shade.

Soldanella, & Soldana, alias *Convolvulum Marinum*, eſt *Braſſica Marina*, quæ eſt planta habens caules tenues, flexiles ſarmentoſos, rubicundos, repentes: folia obrotunda, polita, ſplendentia, Chelidonium minus referentia, ſed craſſiora, ſucco lacteo repleta, caulibus longis adhærentia: flores ſunt utplurimum campaniformes, monopetali, ora repanda; his floribus ſuccedit fructus obrotundus, membranoſus, includens ſemina anguloſa, nigra, aut alba: radix minima, fibroſa: tota planta habet ſaporem amarum, & ſalſum: creſcit circa mare, nonnulli à voce *Solidus* Etymologiam trahunt, ſed ratio non videtur ſuadere, an à ſolidandis vulneribus? an à Belgica fictitia voce *Sautenelle*, vel *Soutenelle*, quaſi diminutivum à *Saut*, *Sal.* B. Zee-winde / zee-kool. G. Meer-winde. Gall. *Soldanelle*, *Chou marin.* A. Sea-kole, ſea-bind-weed. Gr. Κράμβη θάλασσια.

Solen, Chirurgis eſt inſtrumentum oblongum, intus cavum, in quod membrum fractum, crus aut femur, imponitur, aut continetur.

Soleus Musculus, eſt latus & tibiæ fibulæque oſſis commiſſuræ poſterius inſertus robuſtiſſimus exiſtit, ſuræque maximam conſtituit molis partem. Variam ob tendinum connexionem, varios fingit, ut Gaſtrocnemius, muſculos. B. De Zool-ſpier. G. Der Solen gleiche mauß. Gall. *Muſcle Soleaire.* A. The ſole Muſcle.

Solidago Saracenica, vide *Saracenica Solidago.*

Solidago, eſt Herba vulnera conſolidans: derivatur ergo à ſolido, ſano. Gr. Σύμφυτον.

Solidum, eſt Antiquorum pondus pendens ſcrupulos quatuor.

Solutio Chymica, eſt operatio qua corpus quodcunque vel naturaliter, vel arte variis aliis heterogeneis partibus conſtans, in ſua principia, Spiritum nempe, Salem, Acidum, Sulphur, Aquam & Terram, ex quibus omnia miſta conflata ſunt, reſolvitur & reducitur. B. Ontdoening der ſcheikonſt. G. Die Entbindung durch die Chimie. Gall. *Solution.* A. Idem.

Solutio Continui, eſt ſeparatio partium antea cohærentium in unione a quacunque cauſa facta, in vulneribus, ulceribus, fracturis &c. B. Een ſcheiding des geheels. G. Das auflöſen / die entbindung der theilen. Gall. *Solu-*

Solution de Continuité. A. Solution of the parts.

SOLUTIVA, à ſolvendo, quia humores inteſtinales ſolvunt, idem quod *Laxantia.*

SOMNAMBULO, vide *Noctambulo.*

SOMNIFERA, Gr. Ὑπνοτικά, ſunt, medicamenta quæ valent ſomnum producere, & plerumque agunt duplici de cauſa; nimirum 1. per cauſas naturales tollendo impedimenta ſomni naturalis, qualia plerumque ſunt Objecta externa, Dolores, Calores, ſudor, animi curæ, & quæcunque ſanguinis circuitum augent, his igitur ſublatis per varia varii generis medicamenta, quæ tamen omnia vocari ſolent ὑπνοτικὰ, ſequetur ſomnus: 2. agunt per cauſas nonnaturales, opprimendo ſcilicet cauſas naturales vigiliarum, & impediendo fluxum ſpirituum animalium per nervos; quare hoc medicamentorum genus maxime in Cerebrum & nervos agit. B. Slaapmiddelen. Gall. *Remedes Somniferes.*

SOMNIUM, Gr. Ἐνύπνιον. *Inſomnium*, eſt quando dormiendo nobis varia videntur occurrere, eodem modo ac ſi eſſemus vigiles, eſtque regulare, quando apparentiæ ſeu phantaſmata connexionem quandam habent; vel irregulare, quando contrarium evenit. B. Een droom. G. Ein Traum. Gall. *Songe.* A. A Dreame.

SOMNOLENTIA continua, eſt aſſidua in ſomnum procidentia & inclinatio; oritur, quod pori extremi corticalis ſubſtantiæ cerebri viſcoſitate quadam obliterantur, vel clauduntur quacunque ex cauſa comprimente, ita ut liber tranſitus ſpiritibus animalibus denegetur in muſculos voluntariis actionibus inſervientes. Gall. *Aſſoupiſſement, envie de dormir.*

SOMNUS, eſt pororum cerebri & nervorum conſidentia & anguſtatio, à quiete vel defectu, vel impedito fluxu ſpirituum animalium à compreſſo Cerebro orta, qua ſenſus externi ab operationibus externis deſiſtunt. Somnus dicitur *Naturalis* vel *Præternaturalis*, qui iterum divinus vel diabolicus, vocatur item *Sopor* & *Quies.* Gr. Ὕπνος. B. Slaap. G. Der Schlaff. Gall. *Sommeil.* A. Sleepe.

SONCHITES, vide *Hieracium.*

SONCHUS, duæ dantur ſpecies generales, una quæ eſt lævis, altera aſpera; prior eſt planta, quæ habet caulem

lem ſeſquipedem altum, intus excavatum, tenerum, purpureſcantem: folia longa, lævia, fere glauca, dentis Leonis diviſura, latiora, inciſa vel laciniata, alternatim diſpoſita, alia pediculo longo, alia nullo gaudentia, ſed latiore baſi caulem amplectentia, in circuitu quaſi dentata, in quibus vel nullæ ſpinæ vel molles, lacte prægnantia, ſalſa, amara: flores ſemifloſculoſi, plurimi ſcilicet ſemifloſculis conſtant embryoni inſidentibus, & calice craſſo comprehenſis, qui per maturitatem conicus fere evadit: embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, thalamoque affixum, oblongum, rubicundum: radix minima, fibroſa, alba. Sonchus vero aſper habet folia ſonchi lævis craſſiora, obſcurius viridia, in crebras lacinias diviſa, ad Endiviæ folia accedentia, baſi ſua caulem inanem amplectentia, ſpinulis longioribus, & rigidioribus aſpera, (quin etiam folia extrema & laciniæ in anguſtiores & acutiores mucrones deſinunt) lac fundentia ſalſum & amarum: cætera quæ de ſoncho lævi dicta fuerunt, huic conveniunt, dicitur παρὰ τὸ σῶον χέειν, quod ſalubrem ſuccum de ſe fundat; vel nuncupatur quaſi σομφὸς ab inanitate caulium. Lat. *Cicerbita*, *Lactuca Leporina*, *Lactucella* & *Lactero*, quia lac fundit, & nutricibus lactis copiam præbet. B. Haze-latouw/ Haze-zalade/ Konynen-kruid/ Ganzen-diſtel/ Hazenſtruik/ Dauw-diſtel/ Melk-weye. G. Haſen-kohl. Gall. *Palais de Lievre*, *Laiteron*, *Laïteron epineux*. A. Sow-thiſtle.

Sophia Chirurgorum, eſt naſturtium ſylveſtre, quaſi Chirurgorum ſapientia: quia fortè ad illam plantam, ob ſalubres effectus, ſolebant effugere, ac ſi illorum tota ſapientia in iſtius herbæ uſu conſiſteret. A. Flixweed.

Sophronesteres, ſunt ſapientiæ dentes. Vide *Dentes*.

Soporariæ Arteriæ, idem quod *Carotides*.

Soporifera, idem quod *Somnifera*.

Sora, idem quod *Eſſere*.

Sorbettum, vulgo *Serbet*.

Sorbitio, eſt ea actio, qua clauſis naribus interius velo palatino, ore anterius arctato, ut fiat parvum foramen, vacuum excitatur Boylianum in ore, dum lingua

gua aërem in eo contentum ſuo applicatu ad palati fornicem verſus poſteriora pellit, & genæ gingivis appoſitæ omne liquidum ptohibent, qua fit, ut applicata ori liquida una cum aëre intrantia, ſpeciem ſoni excitent. B. Slorping.

Sorbus, Sorbum, eſt fructus ſorbi ſativæ pyrum moſchatellinum parvum æquantes, turbinati, umbilicati, magis minusve rubentes, pro ut ſolem ſenſere, carne flaveſcente, & ante maturitatem adeo auſtero ſucco, ut ſtrangulet, colore in rutilum transeunte, at ubi velut fermentatione quadam emolliti fuere, vix mutato interno colore, dulci ſatis & veſca carne non ſine adſtrictione: hujus arbor eſt magna, ramoſa, truncum habens rectum, cortice aſpero & pallido obductum: lignum eſt valde durum, compactum, rubicundum: folia ſunt oblonga, plura uni coſtæ adnata inſtar Fraxini, in margine dentata, villoſa, mollia, inferius alba, ſaporis ſtyptici: flores ſunt parvi, albi, plures ſibi invicem juncti, pediculo ex foliis enato adhærentes; quinque foliis in orbem poſitis conſtantes; his deciduis ſuccedit fructus ſupra dictus: ita vocatur vel à ſorbendo, quod fluxus alvinos abſorbeat: vel, quod fructus ore abſorbeatur, vel quod diu ſervetur. Gr. ὄη, vel ὄα, & fructus ὄον, & ὄον ab ovi forma. B. Zorbenboom / ſpree-boom / ſpreuw-bezien-boom / haver-elzen. G. Sperber-baum / Spier-baum / Sparr-baum / Speiren. Gall. *Sorbier, ou Cormier.* A. Sarvicetree.

Sorgum, eſt frumenti ſeu Milii ſpecies: ab Italica voce *Sorgi* nomen habet: vocatur etiam *Melica.* B. Zorgzaad. G. Sorg-ſaamen. Gall. *Blé Barbu.* A. Sorgh ſeed.

Sory, eſt minerale lapidoſius & vehementius compactum quam *Chalcitis* aut *Miſy*, ſed & craſſiſſimum, fricatum ſcintillas *Miſeos* emittens, *Chalcitis*, *Miſy* & *Sory* mineralia ſunt, inter ſe origine & viribus conjunctiſſima. Nimirum ex Sory fit chalcitis, ex hac Miſy: in Ducatu Brunsvicienſi inveniuntur. Gall. *Sory.*

Spagyrica Calcinatio, vice *Calcinatio Philoſophica.*

Spagyrica Medicina, quam vocem nonnulli ἀπὸ τοῦ σπᾶν & ἀγείρειν, à ſegregando, & conjungendo, quod heterogenea ſeparet, & homogenea iterum conjungat, deductam putant, idem quod *Hermetica Medicina*,

quæ nimirum fundamenta ſua medica, & mutationes corporis animalis, humorum, ſtatum morbi, & actiones medicamentorum ponit & explicat ex mutationibus, quæ inducuntur corporibus aliis ope vulgaris ignis, adeoque analogice ubique & in quocunque corpore ſic fieri ſtatuuntur: à σπάω traho & ἀγείρω congregro.

Spanachia, vide *Spinachia*.

Sparadrap, ſive Sparadrapum, eſt linteum utrinque unguento ſpiſſo vel emplaſtro tinctum, & hoc modo fit; poſt liquationem unguentorum vel emplaſtrorum, linteum penitus immergitur, quod tinctum extrahitur, extenditur & in uſum medicum aſſervatur, dicitur etiam Tela Gualteri, ſeu Emplaſtrum ad Fonticulos. Gall. *Toile Gautier*, *Sparadrap*.

Sparagus, idem quod *Aſparagus*.

Sparganium, eſt gladiolus aquatilis, vel platanaria: eſt planta aquatica habens caulem rotundum, tres circiter pedes altum, politum, tortuoſum, medullam albam habentem, in multos ramos diviſum: folia longa, anguſta, acuta, aſpera, ſcindentia, ſaporis ſubdulcis: flores mares polypetali, herbacei, numeroſiſſimis ſtaminibus fœcundi, arctiſſime congeruntur ad caulem in formam globi: ovaria naſcuntur in eodem caule, ſed infra priores flores maſculos, ſuntque tubæ incurvæ, parvæ, ſiliculoſæ, quæ maturæ fiunt capſulæ ſeu oſſicula, unicapſularia, vel bicapſularia, nucleo quodam farinaceo plerumque fæta, colliguntur & hæc ovaria in globos inſtar nodorum: radix fibroſa, nigra, repens: hæc planta creſcit in locis humidis: an à Σπάργανον faſcia, vel Σπαργάνιον faſciola, quod foliis ejus pro faſciis uterentur nutrices? vide *Platanaria*.

Sparganum, vide *Faſcia*, à σπαργανόω faſciis ligo.

Sparganosis, eſt mammarum, à nimia copia lactis, diſtenſio, à σπαργανόω faſciis diſtendo.

Spargiria, idem quod *Spagirica*.

Sparsi Morbi, vide *Sporadici Morbi*.

Spartum, Spartium, eſt Arbuſcula, cujus duæ dantur ſpecies, una dicitur ſpartium primum Cluſ. Hiſp. habet caulem pollicis craſſitiei, ſeſquipedem circiter altum, cortice aſpero & ſtriato obductum, in plures ramos diviſum, virgulas exiguas, tenues, flexiles, inſtar

junci

junci virgularum germinantem, folia exigua, oblonga in initio habentes, quæ folia floribus apparentibus cadunt: flores ſunt leguminoſi, exigui, flavi, inodori, pediculis adhærentes, qui e virgularum lateribus producuntur: flori ſuccedit ſiliqua brevis, oblonga, aut rotunda, turgidula, cartilaginea, fæta ſemine reniformi, duro & nigro: radix eſt dura, lignoſa: altera ſpecies ſpartium ſecundum Cluſii Hiſpanic. eſt: utraque ſpecies provenit in regionibus calidioribus præſertim Hiſpania, locis ſabuloſis, & ſterilibus: eſt Geniſtæ ſpecies; ita dicitur quod funiculi ac vinculi uſum in alligandis vitibus præbeat, à σπειρέω, quia in ſpiram flecti & convolvi poteſt.

Spasma, idem quod *Spaſmus*.

Spasmodica, ſunt medicamenta ſpaſmum pellentia, influxum ſpirituum vel ſanguinis inordinatum vel corrigendo vel acre quodcunque ſtimulans & in muſculo hærens tollendo, vel ſenſum partis nervorum compreſſu hebetando. B. **Kramp en Stuip-middelen.** G. **Krampff Stillende Mittlen.**

Spasmologia, eſt de contractione nervorum & tendinum enarratio, à σπασμὸς contractio, & λέγω enarro. B. **Verhalinge der kramp.**

Spasmus, & Spasma, ut cum *Doctiſſ. Williſio* loquamur, denotat quemlibet motum convulſivum in genere: nam *Cardanus* affectus convulſivos dividit dupliciter, in Tetanum & Spaſmum; per illum contractionem conſtantem, qua membrum rigidum & inflexile evadat; per hunc vero motus celeres & concuſſiones, quæ interjecta quiete, alternatim ceſſent redeantque, intelligit. Spaſmus fit cum acri dolore in artubus, crure, ſura, pede, &c. Spaſmus fit, qui aut momento uno aut altero, aut aliquot horis perſeverat; accidit vero ægris & iis qui utcumque ſani ſunt; in febribus, ſcorbuto, crapula, & ſæpe in ſomno: ac cui ſemel evenit, ei ſolet ſæpe contingere, ita ut ſomnus interrumpatur. Hujus ſpecies ſunt, ſpaſmus in vulneribus, ſpaſmus cynicus, Strabiſmus, Riſus ſardonius &c. à σπάω contraho. B. **De kramp/ de klem.** G. **Der krampff / der einen zeuckt.** Gall. *Spaſme.* A. Crampe.

Spasmus Cynicus, ſive Canina Convulsio, eſt convulſio muſculorum oris. Hoc eſt, quando muſculi

ſculi maxillares convelluntur, & os, naſus, oculus, atque adeo dimidii faciei pars in obliquum & rugas torquetur, imo & irati canis effigiem repræſentant, ita ut qui correpti, efflare aërem, aut humorem expuere nequeant, ſaliva ex ore fluente. B. Honds Trekking/ Honds Kramp. G. Hunds Krampff. Gall. *Ris Sardonien*. A. The doggs Crampe.

Spatha, Gr. Σπάθη & Ελάτη, eſt integumentum fructus palmarum; à σπαθάω texo.

Spatha, eſt inſtrumentum oblongum, ex argento, chalybe, cupro aut ligno confectum: inferius latum, quo electuaria vel conſervæ & emplaſtra abſque manuum inquinatione commodè tractantur, Chirurgis & Pharmacopæis, familiare. Vide *Spatula*. B. Een ſpatel. G. Ein ſpatel. Gall. *Une Spatule*. A. A ſpatule.

Spathomela, ſive Specillum Latum, vide *Spatha*.

Spatile, eſt ſpecies alvi lubricæ.

Spatula, vel Spathula, eſt inſtrumentum minori forma, quam *Spatha*. Significat quoque *Scapulam*, à σπάω traho, ut putatur. B. Een ſpateltje. G. Ein ſpatel. Gall. *Spatule*.

Spatula Foetida, eſt Iridis ſpecies: à foliorum figura ita dicta, *Spata* enim gladium ſignificat. Eſt enim illi folium ancipiti novaculæ ſimilius, acutiore acie, & tenuiore, rigidioreque quam gladioli aut iridis mucrone. *Fœtida* cognominatur, quod gravem exhibet odorem. Gr. ξυρίς gladius, novacula. B. Wand-luis-kruid / ſtinkende-lis. G. Wandt-lauß-kraut. Gall. *Eſpatule; Glayeul puant*. A. Stinking gladwin.

Species, ſeu Pulvis, dicuntur in officinis ſimplicia (ingredientia) pro compoſitis conficiendis coordinata. Sic dicuntur ſpecies theriacæ, id eſt ex quibus theriaca compilatur: ſic ſunt & ſpecies decoctorum uſualium, præ reliquis tamen hoc nomen ſibi vendicant pulveres nonnulli, tum aromatici, tum catharctici. Forſan quia ordinati fuerint olim, ut inde conficerentur electuaria, morſuli vel rotulæ, ſic ſunt ſpecies aromatic. roſac. Species Diaturbith cum rhabarbaro, &c. B. Poeder. G. Pulwer / ſtaub. Gall. *Poudre*. A. Powder.

Specifica Medicamenta, ſunt, quæ vi ſpecifica

ſica tantum in eam cauſam agunt, quæ morbum in corpore producit, partem affectam tantum movendo, & mutando, nihil vero in reliquas corporis partes efficiendo; ſic oleum viperinum applicatum morſui viperæ; Cortex peruvianus in febribus intermittentibus; Opium in conciliando ſomno & quamplurima alia ſunt: ſolet tamen plus de aliis jactari, quam quidem ſana ratio, & genuinus candor concedunt.

Specillum, eſt inſtrumentum chirurgicum, Spithamæ longitudine, tenue ex argento, vel chalybe, ab una extremitate latum, rotundum & nonnihil incurvatum; ab altera vero rotundum nodulum habet; ſpecillis vulnerariis, vulnerum, fiſtularumque altitudo pertentatur. Videtur eſſe diminutivum à *Specium*, quo uſus eſt *Pacuinus*. Μήλη, Τραυματικὴ Μήλη *Galeno*, Ἰχνὴ *Hippocr.* à tentando imperitum vulgus *Tentam* vocat. B. **Een Tintel-yzer/tenten-yzerken/ proobet/ wond-yzer/ proef-yzer/ zondeer.** G. Ein ſuch-eiſen/ wund-eiſen/ prüffeiſen. Gall. *Sonde.* A. A Lancette.

Speculum Ani, eſt inſtrumentum chalybeum, quo Chirurgi anum dilatant, & ſpinas, aliaque inhærentia extrahunt, vel innata abſumunt. B. **Een aars-ſpiegel.** Gall. *Speculum Ani.*

Speculum Lucidum, idem quod *Septum Lucidum.*

Speculum Oculi, eſt *Aranea Tunica Oculi.*

Speculum Matricis, vide *Dilatatorium.*

Speculum Oris, G. Mund-ſtuck. Matricis &c. Vide *Dilatatorium.*

Spelta, Gr. Ζέα: nonnullis *Far.* Vox videtur deſcendere à *Speltâ Italorum*, quæ eſt Frumenti ſpecies. B. **Spelt.** G. Dinckel & dinckel-korn. Gall. *Speautre*, *Blé locular*, *Froment locar*, *Froment rouge.* A. Spelſſ.

Speragus, idem quod *Aſparagus.*

Spergula, dicitur etiam Πολύγαλα, an à σπείρω ſero, ſemino, ſpargo, & γάλα lac: quia ejus ſemen lactis gratia ſpargitur, nam creditur vaccis lac augeri, ſi illa planta veſcatur. B. **Spurie.** G. Spergel. Gall. *eſpece de Morgeline.* A. Franke or ſpury.

Sperma, idem quod *Semen.*

Sperma Ceti, quid propriè ſit, necdum conſtat. Alii Balænæ ſemen putant, & mari inſtar ſpumæ ſuper-

natans. Alii alicujus Ceti Macrocephali cerebrum, lixivio peculiari purificatum autumant. Alii adipem collectam in cervice piſcis alicujus ex balænarum genere, quæ vocatur B. **Een Potviſch** / autumant: ſed veroſimilius videtur eſſe oleoſa materies, quæ reperitur ingenti copia in cavo maxillæ inferioris iſtius animalis, quæ inſervit iſtius partis motui; non eſt cerebrum, ſed eſt oleoſum quid, olei enim dotes refert, eſt pingue, molle, recens verum olei ſaporem habet, & ubi diu aſſervatur, ranceſcit inſtar olei, & flaveſcit; fluit & ardet in igne; aquæ non miſcetur ſed cum ovi vitello diſſolvitur. poſt artificioſiſſimas præparationes maſſa producta eſt ſubſtantia pinguedinoſa, facile flammam ſuſcipiens, alba, adipis ferè odore. B. **Walſchot.** G. Walroth. Gall. *Nature de Baleine, ou Blanc de Baleine.* A. Parmacity, Seed of the whale.

Spermaticæ Partes, ſunt venæ & arteriæ, ſanguinem à teſticulis abducentes & adducentes. *Item*, vaſa ſeminis excretoria. *Item*, partes albidæ, quæ olim propter albedinem cenſebantur ex ſemine duntaxat generari, ut nervus, membrana, os, cartilago &c. Verum omnes partes ex ſemine ſucceſſive generantur, quia ex ovo, quod totius fœtus rudimentum continet, generantur: imo & omnes partes, quotquot habentur; ſi ſanguis aliique ſucci eluantur, etiam albidæ apparent. Hinc omnibus illud nomen ex æquo competit. Ex Σπέρμα ſemen. B. **Zaad-delen.** G. Saamen theilen. Gall. *Les Parties ſpermatiques.* A. The Spermatick Parts.

Spermatocele, impropriè ita dicitur, quia non ſemen, ſed vas ſeminis ejaculatorium corrugatum in Scroum delabitur, ex σπέρμα ſemen, & κήλη tumor.

Spermatopæa, medicamenta ſunt, quæ liquidi proſtatarum, Veſicularum ſeminalium, & Teſtium generationem & elaborationem augent in maribus, ita ut deficiens ex ægritudine ſemen reſtituatur, & quæ in fæminis humores ad ſuſcipiendum requiſitos elaborant. B. **Zaadmakende middelen.**

Sperniola, ſeu Sperniolum, vocatur *Sperma Ranarum*; eſt enim mucilaginoſa quædam ſubſtantia, aquis innatans. B. **Kikvorſch Schot.** G. Der Saamen der Fröſchen. Gall. *Frais de Grenouilles.* A. Seed of Frogg's.

Spha-

Sphacelodes, eſt quid ſphacelo ſimile, ex Σφάκελος ſphacelus, & εἶδος forma.

Sphacelus, eſt Sideratio, ſive ſenſus & vivificationis in quacunque parte extinctio, ad oſſa uſque plerumque penetrans: a σφάττω interficio. Gr. Σφακελὸς, Σφακελισμὸς, Τελεία Νέκρωσις. B. Het Heet Vuur. G. Der kalte-brand / die vollzogene erſterbung. Gall. *Sphacele, Mortification.* A. Sphacele.

Sphacelus, vide *Salvia.*

Sphæritis, quaſi planta globoſa, ſeu capite globoſo, quia capitula habet rotunda & globiformia, à Σφαῖρα globus.

Sphærocephalus, eſt cardui ſpecies, capitula habens rotunda, à Σφαῖρα globus, & κεφαλὴ caput.

Sphagitides, ſunt venæ jugulares in collo, à Σφαγιάζομαι jugulo, macto.

Sphatula Foetida, idem quod *Spatula Fœtida.*

Sphendamnos, ſic vocatur Acer. Gr. Σφένδαμνος dicitur durus, firmus, ob ligni duritiem.

Sphenoidea Ossicula, vide *Cuneiformia.*

Sphenoides, vide *Cuneiforme Os.*

Sphenois, ſive Sphenoides, vide *Cuneiforme Os.*

Sphenopharyngæus, eſt par muſculorum, à ſinu alæ internæ oſſis cuneiformis ortum ducens, atque obliquè deorſum inclinans, in œſophagi latera extenditur; gulam dilatat, ex σφὴν cuneus, & φάρυγξ œſophagi caput ſive fauces. B. Wiggebeens ſtrotſpier. Gall. *Muſcles Sphæno-Pharyngiens, ou Spheno-Salpingo-Pharyngiens.*

Sphincter, hoc nomine in variis partibus muſculi gaudent qui hanc proprietatem habent, ut circulariter ambientes partem rotundam mollem, vim hanc plane conſtringendi poſſident, uti eſt muſculus conſtrictor œſophagi, Ani, Veſicæ &c. à σφίγγω conſtringo. B. Sluitſpier. G. Der Schlieſsmauſs. Gall. *Muſcle Sphincter.* A. Muſcle Sphinctere.

Sphondylium, eſt planta, quæ habet caulem duos vel tres pedes altum, rectum, rotundum, nodoſum, villoſum, ſtriatum, excavatum: folia ſunt ampla, laciniata, in multas partes diviſa, lanuginoſa, ſaporis dulcis: flores in ſummitate ramorum in umbellas creſcunt, ſinguli ex quinque foliis conſtant; liliacei, coloris ut plurimum

rimum albi, aliquando purpurei, ſed raro: flore deciduo calix fit fructus ex duobus magnis ſeminibus compoſitus, compreſſis, ſtriatis, marginatis a parte ſuperiori, in dorſo ſtriatis; ubi ſe invicem tangunt duabus lineis nigris notantur; radix eſt ſimplex longa, perennis, altiſſime depacta, & ſat craſſa, carnoſa, inordinate diviſa, ſucco flavo prægnata, ſaporis acris; idem quod *Spondylium*. Gall. *Berce, ou Branc-Urſine batard.*

SPYGMICA, eſt pars Hygieinæ, agens de pulſibus, à σφύζω pulſo.

SPHYGMUS vide PULSUS.

SPICA, in frumento dicitur totum illud quo granum continetur, & ad ſimilitudinem plurimæ plantæ, earum ſummitates ſpicatæ ſpica nominantur, ut lavendula, ſpica celtica, indica &c. *Spica* dicta quaſi *Speca*, à ſpe, nam quum fruges in ſpicam exeunt, ſpem præbet hominibus. Aliis dici putant à figurâ ſpiculi, quam refert, ubi primum è folliculis erumpit. Tria vero continet, Granum, glumam & ariſtam. Spica mutica eſt, quæ non habet ariſtam, & *Mutica* quaſi mutila nominatur. Gr. Στάχυς à Στὶξ ordo, quia certos habet granorum ordines, vel à στάω & χύω fundo. Seges ſuo ſtat caule, & ſpicæ fluitant quaſi à vento fuſæ alii derivant, quod verticillato ambitu florem & orbibus ſpicarum caules cingentibus coronetur. Gall. *Epy de Blé.*

SPICA CELTICA, ſive NARDUS CELTICA, creſcit in Liguria, Carinthia, Styria, in Alpibus Tyrolis, montibuſque Pyrenæis, ad ſpithami altitudinem: folia ferè ſalici ſimilia habet, unde *Saliunca* forte dicitur, ſed minora, erigit ſpicam, huc mittuntur folia cum radice fibroſa, aromaticum ſpirant odorem. B. Celtiſche ſpicenard. G. Celtiſcher narden. Gall. *Spica nard.* A. Celtick Spikenard.

SPICA INDICA, vide *Nardus Indica.*

SPICA, deligationis ſpecies eſt unius vel utriuſque humeri luxati, alia eſt, cujus faſcia ab una extremitate voluta eſt; alia quæ ab utraque.

SPINA, vide *Acantha.*

SPINA DORSI, Vocatur Columna illa oſſea, a capite ad anum uſque extenſa, ſpinalem medullam continens. vide *Acantha.*

SPINA

Spina Ventosa, Barbaris vocatur *Flatus*, ſeu *Ventus. Spinæ*, & *Ventoſitas ſpinæ.* Eſt exulceratio circa articulos cum oſſis ſphaceliſmo cum doloribus in initio magnis, ab inflammatione membranæ medullam in cancellis oſſium continentis, ſubſequente tumore molli, indolente, ex quo aperto ichor acris, ſeroſusque cum corrupto oſſe exit, quod malum imprimis corripit infantes. Vocatur & *Caries Oſſis*, *Teredo*, *Pædarthrocace*, vide ſuo loco. B. Een Beenbzeter / Winddoozn. G. Beinfreſſer / beinfeule. Vide *Caries.*

Spina, eſt pars ſcapulæ acuta, ob figuram ſic appellata.

Spina Alba, Gr. Ἄκανθα λευκή, nomen herba hæc ab albis foliis ſeu lacteis maculis, quibus folia conſperſa ſunt, accepit. Officinæ *Bedegarim* ſeu *Bedeguar* pœno nomine appellant. Gall. *Chardon commun*, *ou Artichaut ſauvage*, *ou Epine blanche ſauvage.*

Spina Christi, ſive Spina Judaica, eſt Paliurus, ſic dicta, quia creditur coronam, qua Chriſtus à Judæis coronabatur, ex Paliuro fuiſſe contextam. Vide *Paliurus.*

Spina Judaica, idem quod *Spina Chriſti.*

Spinachia, & Spinacia, eſt planta, quæ habet folia ampla, acuta, inciſa, anguloſa, tenera, mollia, ſucculenta, pediculis longis adhærentia, coloris viridis, obſcuri: caules rotundos, fiſtuloſos, ramoſos: flores ſunt apetali, plurimis ſcilicet ſtaminibus conſtantes calici quadrifido inſidentibus, ſed ſteriles; embryones enim innaſcuntur ſpeciebus ſpinaciæ, quæ flore carent, & deinde abeunt in ſemen turbinatum, in capſula nunc ejuſdem formæ, nunc cornuta, vel angulata, reconditum: radix eſt ſimplex, tenuis, alba, parvis fibris inſtructa: hæc planta colitur in hortis; eſt olus vulgo notum, ſic vocari videtur à ſpinoſo ſemine; vel quod ejus folia in acumen deſinant. Gr. Σπινάχια. Arabicæ factionis Principes *Hiſpanach.* hoc eſt, *Hiſpanicum Olus* nominant Spanachiam haud dubiè ab oleris raritate dixerunt Græci; raro enim illo utebantur Medici, quod cibo magis forſitan, quam Medicinæ nata eſſet, nec quicquam illuſtre ſortita. B. Spinagie. G. Spinet / ſpinat / binetſch. Gall. *Eſpinars.* A. Spinach, ſpinage.

Spina-

Spinalis Medulla, vide *Medulla Spinalis.*

Spinati Musculi, duo habentur in cervice, inter ſpinas totam cervicem occupant, ſuntque longi & ampli. Oriuntur à quinque ſpinis vertebrarum colli, ſeptemque thoracis. In totam inferiorem ſpinæ ſecundæ vertebræ partem validè implantantur. Uſus eſt, extendere vel in poſteriora flectere, & oblique movere. B. Graatſpieren. G. Der Stachel Mauß. Gall. *Muſcles epineux.* A. Muſcle Spinate.

Spiræa, eſt arbuſcula humilis quæ creſcit ad altitudinem trium circiter pedum, plures ramos tenues germinans, cortice rubro obductos; folia per ramulos ſparſa, longiuſcula, & anguſta inſtar ſalicis, per ambitum ſerrata, ſuperne dilutiore viriditate prædita, inferne veluti ærugine aſperſa, exſiccantis cum quadam amaritudine conjuncti guſtus: calix eſt monophyllus, quinquefidus, ſtellatus; flos roſaceus pentapetalus, ex calicis margine interiore ad interſtitia ſegmentorum naſcuntur petala & ſtamina valde numeroſa: ovarium in fundo calicis fit fructus compoſitus ex quinque ſiliquis fœtis ſemine oblongo, exiguo, compreſſo, flaveſcente: Arbuſcula hæc colitur in hortis & locis præſertim umbroſis, nomen invenit ἀπὸ τῆς σπείρας, quot frutex ſit lentus, & vitilis, ita ut in ſpiram torqueri poſſit: σπεῖρα enim eſt ſpira. B. Druifjes wilge.

Spiritus, dicuntur triplices; *Animalis* in cerebro: *Vitalis* in corde; *Naturalis* in Hepate, dichotomiam amant, & dicuntur *Animales* in cerebro, ſed *Vitales* & *Naturales*, qui idem ſunt, in maſſa ſanguinea collocantur. Alii hunc numerum reſpuentes, unicum tantum agnoſcunt, & revera rem bene intuenti, apparet quod unicus modo datur ſuccus cerebralis: cui notus eſt ſanguinis circuitus, etiam non ignarus erit, per arterias carotides ſanguinem in cerebri corticalem ſubſtantiam vehi, quæ glanduloſa eſt, & ab illis glandulis ſuccum tenuiſſimum ex ſanguine in medullarem ſeu fibroſam ſubſtantiam tranſcolari; qui latex tandem ad nervos penetrans totum corpus irradiat. Hinc ſatis liquet, unicum tantum eſſe ſpiritum, vel potius ſuccum *Cerebralem*, qui & *Nervoſus Succus* dicitur, ſpiritus enim dici non meretur. Ille ſuccus, qui jam in omnes partes influxerit, partim exhalavit, partim iterum per vaſa lymphatica in ductum tho-

thoracicum revehitur. Sunt igitur hi ſpiritus, tenuiſſima, elaboratiſſima, agiliſſima ſanguinis pars, nam in nervis vel Cerebro vix deprehenditur, niſi mador aliquis albus pellucidus, ſubitiſſime exhalans, nullo modo igne concreſcens: unde ſunt multo ſubtiliores quam lympha, neque ignem alunt uti facerent ſpiritus fermentati vegetabilium, neque acres ſunt, eroderent enim nervos illico, quare optime comparari poſſent cnm Aqua ſubtiliſſima; licet tamen id non ſint, uti origo eorum evincit. Uſus iſtius ſucci eſt ſenſibus non tantum inſervire, ſed & actionibus, ſive motibus tam voluntariis, quam involuntariis, imo & nutritioni. Gr. Πνεύματα. B. Geeſten vel Herzenzap/ zenuwzap. G. Die Geiſter / ſennader feucht. Gall. *Eſprits*. A. Spirits.

SPIRITUS CHYMICI, ſunt liquores, qui diſtillando non tantum tenuiſſimi ſunt redditi, ſed incorruptibiles & majoris efficaciæ. Sunt triplices, *Sulphurei*, *Acidi* & *Salſi*. *Sulphurei* ſunt, qui facile flammam concipiunt, atque poſt plenariam vegetabilium fermentationen producti ſunt, ac inter deſtillandum decurrunt ſtriatim juxta latera capitelli; leviores & mobiliores ſunt quam aqua, & conſtant ex particulis oleoſis, ut eſt ſpiritus vini & omnes ſpiritus ardentes ex baccis ribium, fragorum, ſambuci &c. *Acidi* ſunt qui conſtant ex particulis acidis & aqua, ut ſunt ſpiritus vitrioli, ſulphuris, ſalis &c. Qui veri ſpiritus non ſunt. *Salini* ſunt, qui ex ſale volatili & aqua conſtant, ut ſpiritus ſalis armoniaci, ſpir. urinæ, fuliginis &c. Alii ſunt ſimplices, ut jam recenſiti; alii *Compoſiti Sulphurei*, ut ſpir. aromatici, ſpiritus diuretici. *Acidi Compoſiti*, ut Aqua fortis, ſpiritus nitri dulcis, aqua regia &c. *Salini Compoſiti*, ut ſal volatile oleoſum, ſpir. ſalis armon. acidus &c. B. Geeſten. G. Subtile Geiſter / oder Spiritus. Gall. *Eſprits*. A. Chymical Spirits.

SPLANCHNICA, ſunt Medicamenta, adverſus morbos inteſtinorum, à σπλαγχνιδίω, exta in manus ſumo.

SPLANCHNON, eſt viſcus, ſive pars organica, in magna cavitate contenta. Vide *Inteſtina*.

SPLEN, ſive LIEN, Gr. Σπλὴν, eſt infimi ventris viſcus, à parte ſiniſtra ſitum, poſt ventriculum, rubrum ſeu ſanguinolentum quidem, ſed & ſæpe lividum, adeo ut obſcurè rubeat. Pars ventriculum ſpectans ſima eſt,

ubi

ubi & vaſa ſanguinea cum nervis & vaſculis lymphaticis conſpiciuntur. Ab altera parte gibba, & lumbis & diaphragmati, & peritonæo adhæret. Interior ſubſtantia conſtat ex plurimis veſiculis ſeu ſacculis, quibus glandulæ interſperſæ ſunt, qui vicem venarum gerunt, plantæ pedis non abſimilis eſt, in vaccis & bobus bovinam linguam affabre refert. Uſus eſt à ſanguine lympham ſegregare, eandemque in ciſternam chyli ablegare, & ſanguinem præparare, ut ex eo inde ad Hepar delato bilis generetur; hinc lienes tam obſcurè rubent; nam ſanguis lympha ſua orbatus, intenſum colorem amittit. Hinc olim putarunt receptaculum eſſe humoris melancholici. Sive ut alii excrementorum ſalſorum & terreſtrium, ut ibi mediantibus ſpiritibus animalibus volatiliſentur, & ſanguine denuo ad ulteriorem fermentationem inſpirentur. Sed hoc verum non eſt, & ſi liveat, & atro ſanguine turgeat, caſu hoc factum aut à morbo & incraſſato ſanguine puta. Cum Lien non habet amiſſarium, ut alia viſcera, per quod humorem ſingularem ſua fabrica factum emittat, ſed effert omnia miſta ſimul per ingentem venam lienarem, apparet, quod omnis hujus actionis fructus ipſi neutiquam inſerviat: verum quum omnis, ſic confectus humor eat in unam venam Portarum, & hepar; patet uſum ſplenis inſervire hepati bilem paranti. B. De Milt. G. Die Milß. Gall. *La Rate*. A. The Milt. *Lienes Morbidi*, valde obſtructi & tumentes, etiam vocantur, *Lienes*. a Σπλάγχνον viſcus, vel à σπάω λίαν contraho valde. B. Milt gezwellen. G. Milß Kranckheit / miltz-ſucht. Gall. *Rateleux*, *Mal de Rate*. A. A Diſeaſe in the milt.

Splenetica, ſunt Medicamenta, adverſus ſplenum morbos. B. Milt middelen.

Splenia, Plumaceoli, ſeu Plagulæ, componuntur ex linteo, ter, quater & quinquies duplicato, ita ut *Spleni* craſſitie quadret, quæ vulneribus, ulceribus & fracturis imponitur. Sic à figura & craſſitie lienis, dicta plumaceola antiquis, quia vulgo ex pluma inter duos pannos conſuta conſtabant à ſplenis figura, ſplenia dicuntur. Item pulvilli, quod pulvinaris formam referant. Differunt ratione figuræ, longitudinis, latitudinis & craſſitiei. Figura triplex eſt, pro poſitionis ſc: eorundem modo. Quidam enim parti ſecundum longitudinem rectè, qui-

quidam obliquè, quidam vero transverſè imponuntur, & quidem nunc ſinguli, nunc plures; pro uſu parti affectæ debito, ad deligationem firmandam, membra craſſitudine inæqualia, aut partes graciles & concavas æquandas & explendas, ut tota deligatio æqualis evadat; partes item à faſciarum & vinculorum onere defendendas & ſaniem ichoreſque exprimendos & imbibendos. Imponuntur interdum ſicca vel liquore aliquo imbuuntur & madefiunt. B. Plumezolen / Compreſſen / Wondkuſſentje. G. Plumeſole / Trucktuch / Compreſſen. Gall. *Plumaſſeaux*, *Compreſſes*. A. Bolſters.

Splenica, ſunt, quæ validius attenuando, incidendo, & volatiliſando, obſtructionibus ſplenis corrigendis conducunt. B. Milt-middelen.

Splenii Musculi ſeu Triangulares, ſunt, origine gemina, partim à quinque ſpinis vertebrarum colli inferiorum, partim à totidem apicibus vertebrarum thoracis ſuperiorum prodeunt: atque obliquatis nonnihil fibris inſeruntur; caput ad poſteriora trahunt: ſic à laterum figura nomen inditum eſt. B. De ſpalk-ſpieren. G. Die langlichte mäuſe. Gall. *Muſcles Splenius*, *ou les Maſtoidiens poſterieurs*. A. The Spleen Muſcles.

Splenion, eſt Scolopendriæ ſpecies, dicitur ſpleni, ſeu lieni mederi. Conſtatque ſic inventum, cum exta ſuper eam projecta eſſent, fertur adhæſiſſe lieni, eumque exinaniſſe. Ob id à quibuſdam *Splenium* vocatur. Narrant ſues, qui radicem ejus edunt, ſine ſplene inveniri. Vide *Aſplenium*. B. Steen-varen / Milt-kruid. G. Stein-farn / Miltz-kraut.

Splenitis, eſt Inflammatio, vel obſtructio arterias ſplenicas occupans, cum tumore, dolore ardente obtuſo, febre acuta: vel cum ſenſu ponderis in ſiniſtra hypochondriorum parte. Gall. *Inflammation*, *ou Obſtruction de la Rate*.

Spodium, eſt favilla eadem ac *Pompholyx* ob gravitatem in pavimentum decidens. Dicitur *Spodium Græcorum* ad differentiam *Spodii Arabum*, quod nihil aliud eſt, quam radix Alcannæ combuſta, & Officinæ noſtrates *Uſtum Ebur* ejus loco ſubſtituunt. *Spodium Græcorum* uti ſpecie à Pompholige non differt, ita & viribus inter ſe conveniunt. Gr. Σπόδιον & Σποδὸς, Lat. *Spodium Græcorum*, *Offic. Nil* vel

Nihili Gryſeum. B. Grauwe Tutia / Spodium. G. Grau Nicht. Gall. *Tutie Griſe.* A. Spodium, Grey Tutey.

SPONDYLIS, vel SPONDYLIUM, eſt Panacis Heraclei ſpecies, nomen habet à vertebris vel verticillis fuſorum: ſed alii malunt ab odoris gravitate, à Spondyle ſc. inſecti ſpecie odoris gravis.

SPONDYLUS ſeu VERTEBRA, VERTICILLUS, ſunt oſſa triginta capiti ſubjecta, in medio excavata pro tranſitu medullæ ſpinalis, variis proceſſibus, pro inſertione muſculorum, & foraminibus, pro vaſorum & nervorum tranſitu, prædita. Septem collo; duodecim dorſo, quinque lumbis, & ſex oſſi ſacro tribuuntur. Connectuntur per ginglymum. Gr. Σπόνδυλος, Στροφεῖς, Ἀστράγαλοι Hom. Κύβοι, Σπόνδυλον deducunt, à σφίγξω, quod vertebræ inter ſe conſtrictæ ſint: alii à σπᾶν δύνειν, quod altera alteram quaſi attrahat & ſubingrediatur. B. Wervelbeenen. G. Die gelencke im Ruck=grade. Gall. *Vertebre.* A. Bak bone Chine bone.

SPONGIA, ſpongias inter vegetabilia Antiqui olitores vocarunt radiculas illigatas & connexas. Hinc Aſparagi ſativi & altilis radices multis irretitæ capillamentis coaleſcentes, & inter ſe implicatæ, ac quaſi in unitatem coëuntes ſpongïolæ, & ſpongiæ, ſpongioſæque appellantur. Sic aliquando muſcus quidam comoſus eſt, in meditullio continens alveolos præduros, vermiculari ſobole inſtructus, ex variis fibrillis villoſis conſtans, ut in Cynosbato fieri inquit Cl. *Hagendornn.*

SPONGIA, eſt Muſci marini ſpecies rupibus adnaſcens, ſive plantæ ſpecies mollis, levis, poroſa, quæ fungum refert, in mari rupibus adhærens, coloris nunc albicantis, flaveſcentis & ſpadicei, odore & ſapore carens; omnes fere adferuntur ex mari Mediterraneo: eſt Inſula quædam in Aſia Icaria dicta, ubi in magna copia inveniuntur, ibi juvenes, qui uxorem ducere volunt, in mare ſe immergunt ad ſpongias educendas, & qui plus in mari degit, illi virgo præmii loco datur: qui mos inde eſt ortus, quia Turcarum Domino, has ſpongias tanquam tributum dare debent: ſi microſcopio luſtretur ſpongia, vera planta videtur, totum quod apparet ſpongioſum, e mare extractum, apparet limoſo corpore plenum; hujus natura fungis eſt proxima, de vegetabilium marinorum genere,

com-

combuſta tamen ad partes animalium accedit, & dat odorem cornu cervi calcinati, per deſtillationem dat ingentem copiam olei & ſalis volatilis: aquam quaſi attrahunt ſpongiæ, & tunc in omnem dimenſionem extenduntur, & deinde aquam attractam diutiſſime retinent, & niſi exprimatur, non facile dimittunt: recentes e mari emerſæ graves ſatis ſunt ob limum in earum foraminibus contentum; vera radice firmantur in fundo maris, & quamdiu ibi hærent, habent motum quaſi ſyſtoles & diaſtoles, contrahuntur, & tunc difficulter avelli poſſunt; motum inesse negari non poteſt, ſi extracta ex mari, pars una in aqua, altera vero ſit in aëre, pars ſub aqua motum contractilem & diſtractilem retinet: duo genera ſpongiarum conſtituit Dioſcorides marem atque fœminam, marem denſioribus atque minoribus foraminibus conſtare docet, fæminam majoribus & rotundis; alii tertium addunt, in quibus lapides naſcuntur duriores, qui credebant ſpongiam eſſe animal, dicebant eſſe calculos in ejus corpore generatos. Gall. *Pierre d'Eponge*; vivunt ſpongiæ ſcropulis, teſtaceis & arenæ radice affixæ; avulſa a ſua radice repullulant, & ut aliæ plantæ creſcunt: dicitur παρὰ τὸ σπᾶν τὰ ὑγρὰ, quod liquida attrahat & combibat. Gall. *Eponge.*

SPONGIOSUM OS, idem quod *Cribriforme Os.*

SPONGIOIDEA OSSA, vide *Cribriformia Oſſa.*

SPORADICI MORBI, ſunt, qui ſpecie differentes, plures homines ſimul uno tempore, & in una regione infeſtant: item venarum propagines hinc inde palantes, a σπείρω ſero. B. Verſpreidende ziekte. G. eine ſeuche. Gall. *Maladies epidemiques.* A. Sprinckling diſeaſe.

SPURII MORBI, ut febres ſpuriæ, pleuritis & angina ſpuria &c. ſunt qui ordinarium rhythmum non abſolvunt, item *Coſtæ* breves, dicuntur *Spuriæ.* Vide *Nothæ Coſtæ.*

SPUTUM, eſt liquor ſaliva paulo craſſior, ab Amygdalis &c. in os effuſus. Gr. πτύελον. B. Spog/ ſpouzel. G. Speichel. Gall. *Crachat.* A. Spitle.

SQUAMMOSA SUTURA, vide *Lepidoides.*

SQUILLA, bulbus eſt, ex Italia vel Hiſpania huc allatus, non procul à mari creſcens, Floribus ſubalbidis, ad ſulphureum colorem, quantum memini, nonnihil ver-

gentibus. Exinde componuntur trochiſci pro Theriaca, & acetum ſcilliticum; dicitur & *Scilla* & *Cæpa marina.* Vide *Scilla*. B. Zee-ajuin. G. Meer zwiebel. Gall. *Scille*, *Oignon marin.* A. Sea-onion.

Squinanthia, barbaro vocabulo dicitur Angina. Vide *Angina*.

Squinanthum, idem quod *Schœnantum.*

Srint, morbi apud Hungaros familiaris nomen, quo omnis tumor in ore, gutture vel ano inflammatorius indigitatur.

Stachys, dicta quod verticillato florum ambitu, & orbibus ſpicarum caules cingentibus coronetur. Vide *Spica.*

Stacte, ſive gutta, à στάζω ſtillo, ſunt guttæ alicujus gummi, ut ſtyracis, myrrhæ &c. item ſignificat lixivium per cineres guttatim deſtillans. G. Zimmet und myrrchen ſafft.

Stagma, ſunt latices, qui deſtillationi exponuntur, à στάζω ſtillo.

Stalagma, eſt id quod à ſtagmate deſtillatum eſt, à στάζω ſtillo.

Staltica, idem quod *Sarcotica.*

Stamina, in plantis ſunt qui in medio calycis erumpunt apices: ſic dicta, quod veluti filamenta ab intimo floris ſinu proſiliant, Stamina autem ut pote nobiliſſimæ plantarum partes (quamquam viliſſimas abjectiſſimasque Celeberrimus Tournefortius habuerit) inter alia generationis organa non ultimum ſortiuntur locum: maſcula quippe in his & multiplicandæ proli idonea virtus eminet, haud ſecus ac in animalium maribus fieri obſervatur, ubi ſimillimæ his partes ſimili quoque ſcopo inſerviunt. Componuntur hæc ſtamina Capitulis, quæ vulgo Apices dicuntur, & caudis quæ filamenta & columnæ vocantur.

Stannum, eſt metallum, poſt plumbum molliſſimum, flexile, ductile, facillimo igne liqueſcens & avolans fumos edens ſulphureos, a parte metallica facile ſeparandos, & fere combuſtiles, per ſe vix ſonorum, candidi coloris, & metallorum leviſſimum, nempe gravitatis reſpectu aquæ, ut 7321. ad 1000. crudum proprio cum adhærente ſulphure a ſola aqua regia ſolvitur, calcinatione a ſulphure purius & aceto liqueſcit, minimumque

que ſolventis requirit: plumbo & Antimonio adeo reſiſtit in tigillo documaſtico, ut quam difficillime inde ſeparari queat, & ne ſic quidem absque auxilio Cupri. Chemicis vocatur Jupiter. B. **Tin.** G. **Sin/ Weißbley.** Gall. *Etain*, *Plomb blanc*. A. Tin, Piuter.

Stapes, eſt oſſiculum parvum in aure interna poſitum; eſt ultimum quatuor oſſiculorum auditus ſi ſitus ſpectetur, a Veſalio Græcorum literæ Δ ac triangulo ob ſimilitudinem comparatur, ſtapedis nomen habet, quia ſtapedem equeſtrem exactiſſime refert: articulatur extremo apici convexo roſtri incurvi proceſſus longioris incudis, ſeu potius lateri poſteriori convexo ovalis oſſiculi ſylvii (ligamento parvo tenui membranoſo totam hanc articulationem ambiente, firmante, oſſiculum ſylvianum includente.) mediante parva cavitate capitulo ſtapedis inſculpta, cui os orbiculare ſuperpoſitum eſt: hujus ſc. ſtapedis bina crura, ſeu latera, tenera, ad capitulum unita, ſenſim magis a ſe invicem recedentia, incurva, qua parte ſe invicem reſpiciunt ſulcata, verſus interiora elongata, efficiunt, ut ſtapes quaſi horizontaliter introrſum procedat, & ad intima tympani pertingat, ubi baſios ſuæ ellipticæ, latæ, planæ, tenuis, teneræ, non foraminulentæ, ſed in pluribus iisque minimis locis præ tenuitate pellucentis, parte convexa interiora ſpectante (cum altera capitulum reſpiciens concava ſit) foramen a figura ovale dictum, in parte poſteriori & ſuperna conchæ internæ e regione membranæ tympani poſitum, habens ſitum ipſi parallelum, & configurationem ſtapedis baſi reſpondentem, replet, & membranulæ tenuiſſimæ, tenerrimæ illud occludenti accreſcit, ſervata interim mobilitate requiſita, cum hâc membrana in adferendis ſonis contremiſcit. B. **de Stypſbeugel.** Gall. *L'Etrier*.

Staphis Agria, delphinii ſpecies eſt, quæ habet caulem ſeſquipedem vel duos pedes altum, rectum, rotundum, nigricantem, ramoſum: folia ſunt magna, ampla, in plures partes profunde inciſa, viridia, Ricini vel Platani folia referentia, pediculis longis adhærentia: flores ſunt polypetali, anomali, ex plurimis nempe petalis diſſimilibus conſtantes, quorum ſuperius in caudam tenuatur, excipitque aliud petalum bifidum, & pariter cauda-

 tum:

tum; piſtillum medium occupans abit in fructum, in quo veluti in capitulum colliguntur vaginæ ſecundum longitudinem dehiſcentes, ſeminibus fœtæ inſtar parvorum piſorum craſſis, triangularibus, rugoſis, aſperis, arcte ſibi invicem junctis & unitis, extus nigris, intus albeſcentibus aut flaveſcentibus, ſaporis acris, urentis, amari, valde ingrati: ſemen, quod piper Murium aut Glirium appellatur in uſu eſt; ad pediculos arcendos & abigendos, pulvis ejus capiti & veſtibus inſpergitur: nomen à foliorum diviſuris accepit, quibus vitem imitatur ſylveſtrem: vocatur & *Pedicularis*, quia enecat pediculos: & *Pituitaria*, quia manducando ſalivam pituitoſam elicit. B. **Luis-kruid.** G. Leuß-kraut / ſpeichel-kraut / bißmünt / Mauß-pfeffer / Ratten-pfeffer. Gall. *Herbe aux pouilleux* vel *aux poulx.* A. Staves-ager.

Staphyle, idem quod *Cion.*

Staphylepartes, eſt inſtrumentum chirurgicum, quo uvula laxior elevatur & attollitur, dicitur & σταφυλάγρα. B. **Een huig-ligter.** G. Eine Zaffleins-zange. Gall. *Pincettes pour la luette.* A. The roſliſto.

Staphylinos, eſt *Paſtinaca*, à Σταφὶς uva, ſed cur, divinare nequeo, cum paſtinaca uvas non ferat: neque folia vitis ſimilitudinem habent.

Staphylodendron, Arbor eſt vel arbuſcula denſa, cujus lignum flexile, medulla alba repletum: folia ut plurimum quinque aliquando ſeptem uni coſtæ adnaſcuntur, ſambuci folia referunt, ſed aliquantulum minora ſunt, in margine dentata: flos eſt roſaceus, pentapetalus, erectus velut in campanam, ſtaminibus quinque fœtus: ovarium in fundo calicis tubis duabus præditum, fit fructus membranaceus, inflatus inſtar veſicæ, diviſusque in loculamenta fæta ſeminibus Nucibus Avellanis ſimilibus, cortice ligneo obtectis, ſed tenui, coloris rubicundi, fragili; horum ſubſtantia eſt virideſcens, ſaporis ſubdulcis, inſipidi, & nauſeoſi: gaudet locis humidis præſertim in Helvetia: eſt nux veſicaria, ferens nuces in veſiculas elevatas. Σταφὶς uva eſt, ſed hic potius nucem denotat, & Δένδρον arbor. B. **Pimpernoten.** G. Pimpernuß. Gall. *Nez Coupez.* A. Bladder-nut.

Staphyloma, eſt oculi vitium, quando cornea rupta, & tunica uvea ei ſubjecta, acini inſtar excidit, à σταφὶς

uva,

uva, Latinis *Uvatio.* B. **Druif gezwel.** Gall. *Staphylome.*

STATER, eſt nomen ponderis unciam ſemis pendentis.

STATUS MORBI, vide *Acme.*

STEATOCELE, eſt tumor ſcroti ſebaceus, ex στέαρ ſebum, & κήλη tumor. B. **Kloot zaks-ſpek gezwel.**

STEATOMA, eſt tumor propriâ tunicâ contentus, originem trahens à materiâ ſebo ſimili, ejuſdem ubique coloris, mollis, ab exiguo principio augmentum paulatim ſumens, digitis difficulter cedens, ab iis remotis facile ad primam magnitudinem rediens, in folliculis panniculi adipoſi plerumque originem habens, ex στέαρ ſebum. B. **Een ſpek-gezwel.** G. **Ein ſpeck geſchwulſt.** Gall. *Steatome.* A. Idem.

STEGNOSIS, eſt pororum conſtrictio & conſtipatio, à στέγω conſtipo.

STEGNOTICA, idem quod *Aſtringentia.*

STELLÆ HERBA, idem quod *Coronopus.*

STENOTHORACES, vocantur homines diſpoſiti ad Phthiſin, qui ſunt anguſto & breviori Thorace, quia brevius eſt intervallum a claviculis uſque ad extremum ſterni, vel quia pectus anterius eſt nimis planum, ac proinde capacitate anguſtius.

STERCUS, eſt excrementum craſſum, ab alimentis reſiduum, bile permixtum, & nutritioni inutile, quod per inteſtinum rectum & anum excernitur, vocatur item *Excrementum Alvi*, *Alvus*, *Merda*. Horat. Gr. Σκὼρ, Κόπρος Ἀποπάτημα, Ἀπόδοσις, Πύραθος *Nicandro*, Σπατίλη *Ariſtoph.* Πάτος, Σκύβαλον, Ἀφόδιον Γαςρὸς *Nicandr.* Ἀφόδευμα, Διαχώρημα. B. **Stront/ dzek/ uitdygzel.** G. **Koth/ dreck/ miſt.** Gall. *Eſtron*, *merde*, *fiente*, *ordure.* A. Dung, Excrement.

STERILITAS, idem quod *Agonia.*

STERNOHYOIDES, eſt muſculorum par oſſis hyoidis quod recto ductu deorſum movet, à ſupremo ſterno exterius profectum, in baſin oſſis hyoidis aſcendit, à στέρνον pectus, & ὑοειδὴς os Hyoidis. B. **Tongbeens borſt-ſpieren.** G. **Bruſt-blats mauß.** Gall. *Muſcles Sterno-Hyoidiens.* A. The breaſt bones muſcle.

STERNOIDEI MUSCULI, idem quod *Triangulares Muſculi.*

STERNOTHYROIDES, eſt par muſculorum cartila-

ginis ſcutiformis, eamque deorſum trahens, à ſuperiore atque interna parte profectum, inferiori ſcutiformis cartilaginis lateri inſeritur; ex στέρνον pectus, & θυρεοειδὴς ſcutiformis. B. Schild-wyze-krake-beens borſt-ſpieren. Gall. *Muſcles Sterno-Thyroïdiens*.

Sternum, eſt os quod in anteriore thoracis parte coſtarum cartilaginibus adnatum eſt & inſternitur, unde *Sternum* dici putant; conſtat nunc ex quatuor oſſibus, in adultis ſæpe in unum ſolidum os faceſcit: inferius ei cartilago enſiformis adhæret. B. Het Borſt-been. G. Das Bruſt-bein. Gall. *L'os de la Poitrine, le ſternum*. A. Breaſt Plate. The breaſt bone.

Sternutamentum, idem quod *Sternutatorium*. Vide *Ptarmica*.

Sternutatio, Gr. Πταρμὸς, à Πταίρω ſternuto. Eſt fortis ac ſubita aëris inſpirati & diu retenti efflatio per nares potius quam per os: ſed ita, ut in altum ſublatis viſceribus abdominis, uno altius quam ſolent, per convulſionem muſculorum abdominalium, tum etiam & pulmonibus fortius conſtrictis, valida ac ſubita exſpiratio ſubſequatur cum forti pæne totius corporis concuſſione, atque ita fit ſternutatio, quæ raro una vice, plerumque bis vel pluries ſucceſſive contingit, ſed cum ſæpius repetit, admodum moleſta eſt non modo naribus, à quarum vellicatione incipit, ſed toti corpori & maxime ventri ex illa concuſſione, aliquando cum tuſſi illis in morbis reperitur. Sunt etiam ſani, nares humidas habentes, qui ſæpius de die ſternutant. Sic à ſternutatoriis frequens eſt ſternutatio. B. Niezinge. G. Das Nieſen / Brauſen. Gall. *Eternuement*. A. Neeſing, ſneſing.

Sternutatorium, Sternutamentum, Cic. Gr. Πταρμικὸν, eſt medicamentum quod naribus inditum, membranæ Schneiderianæ nervos in motus convulſivos concitando per ſternutationem quicquid in lacunaribus propinquis hæret, expurgat. B. Nieſ-poeder. G. Nieß-pulver / nieß-kraut. Gall. *Sternutatoire*. A. Sneeſing Powder.

Stertor, Gr. Ῥόγχος à Ῥέγχω ſterto, eſt ſonus inſolitus, qui inter reſpirandum auditur, maximè vexat quoſdam moribundos, cum viribus detritis, loquela abolita eſt. Sed etiam multi inter ſomniandum ſtertunt, ſic ut alios ſecum dormientes excitent; iiſque moleſti ſint.

In

In Aſthmate vero, Apoplexia & Epilepſia frequens eſt ſtertor. Sed Aſthma nunquam ſine ſtertore, aut ſi gradus minor ſit, ſine ſibilo, ſive ſonitu paulo arctiore reſpirationem difficilem facit: cum tuſſi denique etiam, ſtertor ſæpe auditur, & tum Aſthmatis initium; & in tuſſi etiam ſonus auditur, qui tamen non eſt ſtertor. B. **Ronking/ ſnorking.** G. Das ſchnarchen. Gall. *Ronflement*, *le Rale*. A. Snooring, ſnorting.

Stibialia, ſunt quæ ex ſtibio ſeu Antimonio parantur.

Stibium, quod & *Stibi* & *Stimmi*, Gr. Στίμμι, idem quod *Antimonium*.

Stichas, idem quod *Stœchas*.

Stica, ſunt aſtringentia externa, ut bolus, ſanguis draconis &c.

Sticticum Emplastrum, eſt vulnerarium, fortificans, deſiccativum, conſolidans.

Stigma, eſt cicatrix unde cutis deformatur, à ςίζω pungo. B. **Een Lid-teiken/ Brandmerk.** G. Brand-mal/ Brandzeichen. Gall. *Cicatrice*, *ou Marque de quelque Playe*. A. A Skarr, gash, marke.

Stillicidium Supra Partem, vide *Embroche*.

Stillicidium Urinæ, idem quod *Stranguria*.

Stimulantia, ſunt medicamenta, quæ motus oſcillatorios fibrarum motricium vaſorum augent, tum motu magno, tum frequentia hos accelerando, unde per vaſorum crebriores & majores contractiones liquida intus contenta velocius propelluntur; unde ſtimulantia non movent liquida niſi per ſecundam cauſam. B. **Prikkelende Middelen.**

Stipes, eſt pars plantæ inter radicem & ramos, idemque quod caulis.

Stipulæ, ſunt folia culmum ambientia.

Stoebe, eſt ſpecies Scabioſæ, Jaceæ &c. dici volunt à ςιβάζειν inſtipando, cogendo: fortè quia juxta vias calcandas ſuccreſcat.

Stoechas & Stichas, eſt planta Arabica ſpicata, arbuſculam referens, plures habens caules vel virgas ſeſquipedem vel duos pedes altas, lignoſas, in ramos diviſas: folia Lavendulam referunt ſed non tam magna, anguſta, ſpiſſa, craſſa, denſa: flos monopetalus eſt, labiatus,

biatus, cujus labium ſuperius erectum eſt, bifidumque; inferius vero tripartitum, ſic tamen ſecantur ambo, ut primo aſpectu flos quinque partitus videatur, flores varia ſerie diſponuntur in capitulis ſquamoſis, e quorum cacumine aliquot foliola eminent viſui grata, quæ Cluſius membranaceas ligulas vocat: ex calice autem ſurgit piſtillum, poſticæ floris parti ad inſtar clavi infixum, ac quatuor veluti embryonibus ſtipatum, qui deinde abeunt in totidem ſemina fere rotunda, nigricantia, in capſula, quæ floris calix fuit incluſa; radix lignoſa: tota planta eſt odoris aromatici, ſaporis acris ſubamari: colitur in hortis. Stichas nomen accepit à Stœchadibus ex adverſo Maſſiliæ ſitis Galliæ inſulis, in quibus provenit, Arabicæ factionis Authores patriam ſtichada reliquis omnibus prætulerunt, hinc ſequaces illorum gentili cognomento *Arabicam* nuncuparunt. Sunt qui rectius *Stachyn*, quaſi ſpicam, dici exiſtiment. B. Stæchas bloemen. Gall. *Stecas Arabique.*

Stolones, vocatur coliculorum ſoboles, inutiliſque è radicibus fruticatio, quibus evulſis plantantur Coryli &c. Vide *Nodus.*

Stoma, Os, ſeu cavitas, lingua, dentibus, palato &c. præditum. Item, oſcula vaſorum dehiſcentia, dicuntur *Stomata* & *Ora*. B. Mondekens. G. Mundlein.

Stomacace, eſt ſcorbuti ſymptoma, illud ob oris malè olentis & putridi vitium cum gingivarum eroſionibus, & ſpontaneis hæmorragiis ex vaſculis gingivarum, tum & in illis gangrænâ, dicitur. B. Scheurbuyks ſtinkende aaſſem. G. Durch-ſcüle.

Stomacia, idem quod *Stomacace*, & *Scelotyrbe.*

Stomachica, ſunt medicamenta, adverſus ſtomachi morbos. B. Maagmiddelen. Gall. *Remedes Stomachiques.*

Stomachus, quandoque ſumitur pro toto ſtomacho, verum ſtrictè refertur ad ſiniſtrum & ſuperius ventriculi orificium quod eſt Oeſophagi terminus in ventriculum, ſive Oeſophagus continuatus, ſitum eſt magis ad undecimam thoracis ſpinæ vertebram, quam cartilagini enſiformi propinquius, perpendiculari linea ventriculi medio fere incumbit; eſtque cibis recipiendis deſtinatum, & plurimis nervis ex ramo paris vagi & intercoſtalis intertextum, ex στόμα os, & χέω fundo: vel à στόμα os,

&

& ἄγχω coarcto: aliis à στενὸς & μακρὸς, anguſtus & longus. B. Krop der maag / de linker Mond des maags. G. Das unterſte an der ſpeiſe-röhr / der Magen. Gall. *l'Eſtomac*. A. The ſtomak.

Strabilismus, idem quod *Strabiſmus*.

Strabismus, ſeu Strabilismus & Strabositas, eſt oculi ſpaſmus, quo pupilla verſus nares, vel tempora, vel frontem, vel genas trahitur: ita ut objecta cerni nequeant è directo, ſed in contrarium flexo oculo. Eſt vero hic ſpaſmus plerumque perpetuus, vel in uno tantum, vel in utroque oculo, atque iis verſus unam partem, vel altero verſus contrarium, contortis. Hinc evenit, quod objecta dupliciter repræſentantur. Cauſa non tantum à ſpaſmo ſed à relaxatione, paralyſi, nimia muſculorum oculos moventium longitudine, aut brevitate &c. à στραβίζω ſum oculis diſtortis. B. Scheel-oog / dubbelt gezigt. G. Das ſchielen / ein ſchielender. Gall. *Louche*, *Bigle*. A. Aſquint.

Strabositas, idem quod *Strabiſmus*.

Stramonia, *Pomum Spinoſum*, *Malum Spinoſum*, *Nux Methel*, *Datyra*, ſynonima ſunt: eſt planta, quæ habet caulem duos circiter pedes altum, digiti craſſitiei, in ramos diviſum: folia ampla, lata, anguloſa, acuta, ſolanum referentia, ſed majora, mollia, pinguia, graveolentia, ſummam narcoſin ſpirantia: flores ſunt monopetali, pentagoni, infundibuliformes, oblongi: piſtillum fit capſula ſeminalis aculeis donata, quadrangularis, in quaterna loculamenta diviſa ſepto cruciformi, in quorum ſingulis eſt placenta, cui ſemina adnaſcuntur plurima, reniformia: colitur in hortis. B. Doorn-appel. G. Stech-apffel / Rauch-apffel. Gall. *Pomme epineuſe*. A. Thorn-apple.

Stranguria, ſive Urinæ Stillicidium, eſt, quando urina guttatim cum dolore & ardore ſtillat, cui adeſt indeſinens mingendi conatus, fit autem vel ex potu, &, ut paſſim creditur diverſo, una vice hauſto; vel gonorrhæa, in dyſuria, veſicæ calculo, & cauſa eſt, quod materia mucoſa, quæ naturaliter oblinit interne veſicam, ne ab acrimonia urinæ erodatur, abraſa ſit a tunica veſicæ, vel ſecerni impediatur ex ſanguine, unde nuda hæc tunica ab acrimonia urinæ exeditur, & ſenſum hunc

hunc excitat moleſtum, &c. ex ζεάγξ gutta, & ὖρον urina. B. Dzoppelpiß / de koude piß. G. Kaltpiß / der harn wind. Gall. *Strangurie, difficulté d'uriner, retention d'urine.* A. The ſtrangury.

Stratificatio, eſt corroſio per pulveres corroſivos; fit cum crucibulum, metallo laminato & pulveribus corroſivis repletur faciendo S. S. S. hoc eſt ponendo aliquid de pulvere corroſivo in crucibulum, & huic ſuperſternendo tenuem laminam corporis metallici, & ſic pergendo, donec vas repleatur, poſtea ponuntur carbones per circuitum, vel datur ignis reverberii paulatim augendo, ut res poſtulat.

Stratiotes, vide *Millefolium.*

Stratiotes, vide *Militaris*, à ϛρατεύω milito. Στρατιώτης eſt miles.

Stratum Supra Stratum, vide *Stratificatio.*

Striæ, in plantis partes ſunt quædam quæ protuberant & eminent. Hinc ſtriatus caulis, qui hujusmodi ſtriis ſeu fibris longitudinalibus eminentibus eſt præditus, aut ſtriaturis eſt exaſperatus. *Strigiles* etiam, ſi Vitruvio credimus, appellantur.

Strictor ſeu Constrictor, idem quod *Sphincter.*

Strobilus, eſt Articocalus ſeu ſcolymus: ſic dicitur quod ejus capitulum ſtructili nucleorum ſerie pineam nucem referre videtur, à Στροβὸς vertex, turbo. Vide *Articocalus.*

Struma, idem quod *Scrophula.*

Struthiofera, eſt Filicis ſpecies; ſic dicta, quod ejus folia avem ſtruthium referant.

Struthium, vocatur *Oſtruthium*; ſed Theophraſtus aliam plantam innuere videtur, qua fullones utuntur. Nomen non habet à ϛρουθίζεσθαι quod lanas purget, candidasque reddat: ſed vox ϛρουθίζεσθαι à ϛρουθίον derivata eſt, quod herbâ hac lanæ mundarentur. Veriſimilius nomen illud impoſitum à floris pulchritudine & ſimilitudine alarum paſſeris, quam ſitus foliorum ſtruthii præ ſe fert. Vide *Saponaria*, à præcipua & utiliore parte *Radicula* Romanis eſt appellata.

Strychnos, Strychnon, dicitur & Στρύχνος, vide in *Solanum.*

STRYPHNA, vide *Aſtringentia.*

STUPEFACIENTIA, idem quod *Narcotica.*

STUPHA ſeu STUPA, eſt linteum liquori intinctum & parti dolenti admotum, idem quoque quod *Laconicum balneum* vel *Sudatorium* aut *Vaporarium.*

STUPOR, eſt ſenſus tactus obtuſus, inductus a Nervorum compreſſione vel obſtructione, ita ut ſpiritus animales functionibus ſuis fungi non poſſint, ut in Paralyſi: Vel quando quis ex caſu, lapſu aut alia plaga in caput ſtupet, & talis ſtupor vocatur. Gr. Ἔκπληξις. Idem fit in *Hæmodia dentium.* Vel quando pes, brachium, diu in eodem ſitu retinentur, & poſtice muſculos premendo, influxus ſanguinis & ſpirituum in muſculos non bene proceſſerit, dicuntur dormire, & quando remittuntur, punctionis ſenſus ſubſequitur. B. **Doof-gevoelig / een ſlapend gevoel.** G. Erſtarrung / Erſtummung. Gall. *Engourdiſſement.* A. Numneſſ.

STUPPA vel STUPA, vide *Stupha.*

STYLUS, vide *Piſtillum.*

STYLOCERATOHYOIDES, ſunt muſculi oſſis Hyoidis oblique ſurſum trahentes, oriuntur à Styliformis appendice externo, qui in oſſis Hyoidis cornua porriguntur, ex ςύλος ſtylus, & κεϱατοειδὴς cornuformis. B. **Priem-wyze tong-beens hoorn-ſpieren.** Gall. *Stylo-Hyoïdiens.*

STYLOGLOSSUM, eſt par muſculorum linguam attollens, à ſtyliformi appendice natum, quod circa linguæ medium inſeritur, ex ςύλος ſtylus, & γλῶσσα lingua. B. **Priemwyze tong-ſpieren.** Gall. *les Stylo-Gloſſes.*

STYLOHYOIDES, idem quod *Styloceratohyoides.*

STYLOIDES, ſeu BELENOIDES, ſunt proceſſus oſſei ſtyliformes, poſterius baſi ipſius cranii infixi, ex ςύλος ſtylus, & εἶδος forma.

STYLOPHARYNGÆUS, eſt par muſculorum gulam dilatans; ab appendice ſtyliformi deſcendens, in gulæ latera exporrigitur, ex ςύλος ſtylus, & φάϱυγξ gula. B. **Des priemwyzigen ragchen-ſpier.** Gall. *les Stylo-Pharyngiens.*

STYMMA, eſt ſpiſſamentum ſeu craſſamentum rerum (florum, rerumque aliarum) quod remanet poſt macerationem & expreſſionem oleorum.

STYPTICA, idem quod *Aſtringentia*, à ςύφω aſtringo.

STYRAX, ſive STORAX, eſt *Siccus* & *Liquidus*, ſiccus

cus dicitur *Calamita*, à cannarum calamis ſic dicta, in quibus olim ex Pamphilia apportabatur. Eſt gummi alicujus arboris Betulæ vel Cydonio non abſimilis, ſed folia habet minora, oblonga, firma, ſuperius viridia, inferius alba, & lanuginoſa: flos eſt monopetalus, albus, parte inferiore tubulata, ſuperiore multifida, inſtar ſtellæ expanſilibus laciniis: ovarium ex centro calicis dentati, multifidi, ampulloſi, fit fructus ſubrotundus, Avellanæ Nucis magnitudine, albus, cortice carnoſo obtectus, ſaporis aliquantulum amari, uno vel altero oſſiculo plerumque fætus, in quo continetur nucleus medulloſus, oleoſus, odoris ut gummi ſtyracis, ſaporis ingrati: Ex cortice ſtillat illud gummi ſeu reſina, quæ concreſcens odoris eſt ſuaviſſimi. Fertur ad nos non in cannis, ut olim, ſed in globulos concretus. Venit ex Syria, Silicia, Pamphilia &c. Debet eſſe pinguis, lentus, fragmentis albicantibus ruffeſcens, vel flavus, odore perſeveranti, qui dum mollitur, melleum liquorem reddit: *Styrax* porro *Liquidus*, inſtar Terebinthinæ ſpiſſus eſt & graveolens. Unde veniat necdum ita planum: quidam putant eſſe factitium quid, alii quod ex fructibus & corticibus ejuſdem arboris exprimatur: Alii eſſe Myrrhæ ſtacten. Gr. Στύραξ dicitur tela ſeu canna, in quibus olim ſolebat colligi & conſervari. Gall. *Storax*.

Subactio, eſt, quando res quædam manibus tractatur; & dicitur de miſtione & emollitione Emplaſtrorum ceræ & ſimilium maſſarum, manibus vel in mortario cum piſtillo facta, vox hæc etiam uſurpatur, dum cibos in ventriculo ſolutos, & cum omnibus liquoribus tum ingeſtis externe, tum interius hoſpitantibus permiſtos tam bene conſpicimus, ut modo una maſſa uniformis appareat: ſic etiam chylus in ſanguinem infuſus, integre cum eo miſtus, vocatur ſubactus. B. Onderbrenging. G. Auffweichen / erweichen. Gall. *Subaction*. A. Idem.

Subcartilagineum, idem quod *Hypochondrium*.

Subclavia Vasa, ſunt venæ & arteriæ quæ ſub clavicula tranſeunt, & majores ſunt, qualis eſt illa utrinque vena, in quam unam hiat Ductus Thoracicus inferne & ſiniſtrorſum, modo & ſuperne Vena jugularis; tum & omnes venæ brachiorum; & qualis eſt illa Arteria utrinque, quæ ex aorta oriunda proſpicit mammis & brachiis

chiis. B. Onder ſleutelbeens Vaten. G. Des unterſchlüſſelbeins Gefäſſe. Gall. *Vaiſſeaux Souclaviculaires*, & *Souclaviers*. A. The Veſſels under the Channel Bone.

Subclavius Musculus, ita dictus quod ſub clavicula ſitus ſit, ſpacium replet inter claviculam & primam coſtam. Oritur carnoſus à parte interiore & inferiore claviculæ: inſeritur carnoſus in partem ſuperiorem primæ coſtæ, quam ſurſum & extrorſum trahit. B. De Onderſleutelbeens Spier. G. Der Schlüſſelbeins Mauß. Gall. *Muſcle Souclavier*. A. The under Muſcle of the Channel Bone.

Suber, eſt Arbor mediocris magnitudinis Quercui ſatis ſimilis, parum ramoſa, ſed truncus eſt craſſior, & corticem habet multo craſſiorem, valde levem, ſpongioſum, coloris ex griſeo flaveſcentis, facile fiſſilem, & ab arbore ſeparabilem, quia a ſuppoſito novo cortice propellitur foras: incolæ regionum, in quibus ſuber occurrit, circumſcindunt arborem, qua ſtipes telluri committitur ad lignoſam uſque materiam, aut uſque ad novum ſubtus naſcentem corticem, pariterque in ſummis humeris, antequam in brachia dividat ſeſe arbor, mox a ſummo ad imum finditur & detrahitur cortex. Hic deinde in fruſta diſſectus diverſæ magnitudinis, & craſſitiei aquæ committitur, lapidibusque oneratur, ut hoc mediante quaſi prelo denſior minusque poroſus evadat, & admodum planus reddatur. Quo facto exſiccatur, & per omnem fere terram diſtribuitur & divenditur: Arbores interim non intereunt, ſed novo cortice teguntur, qui in tantam craſſitiem excreſcit, ut ulnam & ultra, ſi fides authoribus eſt habenda, ſuperet: dicunt à ſubire, quod mergi nequeat, vel à Græcâ voce σύφαρ, ſive corium, nam cortex eſt; vocatur etiam φελλὸς à φελλύειν à levitate, quod aquis ſemper innatet, nec obruatur. B. Kork-boom / Vlot-hout. G. Gorck-baum / Pantoffel-holtz-baum. Gall. *Liége*. A. Cork, an à Σῦφαρ, cortex exuvium.

Subeth Avicennæ, idem quod *Coma*.

Subligaculum, idem quod *Bracherium*. Vide *Amma*.

Sublimamentum, idem quod *Enæorema*.

Sublimatio, eſt ſicca ſubtiliorum partium per ignem in ſublime elevatarum, & vaſi adhærentium deſtil-

ſtillatio. Uti ſunt Mercurius dulcis &c. ſignificat quoque exaltationem alicujus rei, quando à debiliori ſtatu res in ſtatum majorum virium elevatur. B. Opheffinge / verheffinge. G. Erhöhung. Gall. *Sublimation*. A. Idem.

Sublimatorium, eſt inſtrumentum vitreum vel figulinum, inſtar cucurbitæ cum capitello non roſtrato, in quo res volatiles & ſiccæ in altum elevantur, uti ſunt Mercurius ſublimatus, cinnabaris flores, ſalis armoniaci &c. nomen habet à ſublimando, inde *Sublimatum*, materia ignis ope elevata; & *Sublimatorium*, inſtrumentum quo elevatur. B. Een Sublimmeer-tuig. G. Ein Sublimier-gefäſſe. Gall. *Sublimatoire*. A. Sublimatorie.

Sublimatum, eſt res elevata per ignem, uti flores ſulphuris &c. B. Sublimaat / bloem / opheveling. G. Sublimat. Gall. *Sublimé*. A. Idem.

Sublimis Musculus, idem quod *Perforatus*.

Sublinguales Glandulæ, ſunt duæ ſub lingua poſitæ, a Bartholino inventæ, quæ ad apicem linguæ ductum in os apertum emittunt, per quem ſalivam in ſua fabrica ſecretam emittunt. Gall. *Glandes Sublinguales*.

Sublinguales Pilulæ, ſive Hypoglottides, ſunt quæ ſub lingua collocantur, ad bonum halitum, ad tuſſim &c.

Subluxatio, ſive elongatio, eſt quando os paululum tantum promovetur à ſinu: ita ut non omnino ex illo exciderit; vel eſt oſſis alicujus de loco ſuo aliqualis dimotio. B. Verwringing. G. Das verrencken / verrucken. Gall. *Luxation*, *Diſlocation*. A. Idem.

Subscapularis Musculus, vide *Infraſcapularis*.

Subsidentia, idem quod *Hypoſtaſis*, & *Sedimentum*.

Subtilisatio, Chymicis dicitur diſſolutio, qua partes craſſiores à ſubtilioribus ſeparantur, Illa eſt quando corpora brevi temporis ſpatio diſſolvuntur, eſtque iterum duplex, *Elevatio* vel *Deſcenſio*. Hæc dicitur, quæ tempore longiore res diſſolvit. Eſtque *Exaltatio* & *Digeſtio*.

Subvola, idem quod *Hypothenar*.

Succago, vide *Apochyliſma*.

Succedaneum, idem quod *Antiballomenon*.

Succenturiati Renes, vide *Capſulæ Atrabilares*.

Suc-

Succidus, idem quod *Oeſypus*.

Succinum, à quibuſdam inter mineralia recenſetur; alii tamen illud pro terebinthina habent, quæ æſtivo tempore ex arboribus (quæ juxta aquas creſcunt, in aquam, & ex ejuſmodi ſortis arboribus, in terram, quæ certis temporibus, maris nempe fluxu & refluxu, aqua marina obducitur) deſtillat; poſtea hinc & inde aquæ ſuperficiei innatans, vel potius fundum petens, in ſuccinum mutatur. Colore differt, habetur enim *Album*, *Flavum* ſive *Phalernum*, *Citrinum* ſive *Cereum* & *Nigrum*, quod omnium vilius eſt, ſed album præ omnibus eſt præferendum. Chymica Analyſis docet, *Succinum* ex multo oleo, pauca aciditate, & magna ſalis volatilis parte conſtare, illud oleum & ſal volatile, optima ſunt medicamenta: ſed ipſum ſuccinum crudum tanti non eſt æſtimandum, juxta nonnullos ſuccinum ex arboribus ſtillat, & ratione originis eſt lacryma aut reſina arborum reſiniferarum Pini, Abietis, Alni, Populi, in mare defluens & ab eodem congelata & ad littora delata: ſed melius videntur judicare illi, qui ſtatuunt ſuccinum eſſe bituminis ſubterranei ſpeciem. ſcaturientem vel e fundo maris, vel in prope poſitis locis, potiſſimum invenitur in regionibus ad mare Germanicum & mare Balticum ſitis, Pruſſia præprimis, & hinc Pomerania; ut & verſus Pillaviam: in primo ortu ſuccinum liquidum eſt, quod teſtari videntur varia animalcula, quæ involuta in eo reperiuntur, uti muſcæ, culices, araneæ, feſtucæ &c. uti inter rariora mea videre eſt: in rarioribus habetur etiam fruſtum, in cujus cavo liquidum, mobile, bituminoſum datur, unde evidenter patet ſuccinum in ſua origine fuiſſe liquidum, & ſulphuris bituminoſi eſſe progeniem, nam in igne ardet & fluit; docet inſuper Analyſis Chemica Sale acido liquido, imo & concreſcente in glebas, adeoque forma ſolida, conſtare, tum & oleo foſſili, quod quam proxime Petroleum refert. Dicitur *Ambra*; *Electrum*; *Chryſolectrum*; *Carabe*; *Gleſſum*; (*Gentarum* Pruſſorum, *Smalternium* Scytharum; *Sacul* Ægyptiorum putatur) Paracelſo. B. Amber/Barnſteen/emmer. G. Agſtein/bernſtein/gentar/bornſtein/brennſtein. Gall. *Succin*; *Ambre jaune*. A. Amber.

Succisa, eſt *Morſus Diaboli*, ſic dicta, quod ejus ra-

dix ſemper quaſi ſucciſa & commorſa exiſtat. B. Duivels beet. G. Teuffels-abbiß / Abbiß. Gall. *Succiſa.* A. Devils bit.

Succollata, vide *Chocolata.*

Succotrina Aloe, dicitur quibuſdam quaſi conſtans ex ſucco citrino, quia pulverem præbet crocei coloris; vel denominatio venit ab inſula *Socotra* ubi copioſè creſcit.

Succubus, eſt *Incubus* mulieribus noctu adveniens, putantes ſe cum incubu rem veneream habere. Idem quod *Epialtes*, vide *Ephialtes.*

Succus, ſucci in officinis vocantur expreſſi liquores, ſeu expreſſæ eſſentiæ ex radicibus, foliis, floribus, fructibus &c. ſucci aliquando in ſpiſſam condenſantur conſiſtentiam, evaporando nempe, ut ſuccus glycyrrhizæ, acaciæ, hypociſtidis, &c. item, qui ex arbore, vel frutice ſauciata emanat, ut ſuccus vitis, betulæ &c. B. Sap. G. Safft. Gall. *Suc*, *Jus.* A. Juice.

Succus Cerebralis, vide *Spiritus.*

Succus Nervosus, *Spiritus.*

Succus Pancreaticus, vide in *Callicreas* & *Ductus Pancreaticus.*

Succus Nutritius, idem quod *Chylus.*

Suctio, eſt ea actio, qua infans ore papillam uberis materni amplectens, velum pendulum palatinum per Muſculos pterygoſtaphilinos applicat foramini narium interno, idque exacte claudit, tum genas gingivis immediate apponit, linguâ aërem in cavo palatino contentum deglutit, eam palato adducendo, tum os anterius vacuum Boyleanum habens, lac ex uberibus maternis in hunc locum minus reſiſtentem pulſum ab aëre externo recipit. Gr. μυζησις. B. Zuygen.

Sudamina, Gr. Ἱδρωα, ſunt exanthemata in ſumma cute corporis hærentia, granis milii ſimillima, quæ ἑλκώδως cutem exaſperant, à *Plinio* papulæ ſudorum appellantur. Affectus familiaris eſt pueris & juvenibus, præſertim temperamento calidioribus, qui æſtatis tempore nimis moventur, & exercentur, in collo, ſcapulis, pectore, brachiis, & femoribus, frequentius tamen circa pudenda & anum accidens. B Zweet-zweertjes / water-puisjes. G. Grubel-ſucht / ſchwülen / ſchweiß-flecke. Vide *Hydroa.*

Su-

Sudatio, eſt ſudoris eruptio, hoc eſt, materiæ fluidæ ex vaſculis quibuſdam parvis extus in cuticula totius corporis terminatis, ſub ſpecie parvarum guttularum, quæ fit à morbo, ab exercitio, aut medicamentis diaphoreticis. Gr. Ἵδρωσις. B. Zweetinge. G. Das Schwetzen. Gall. *Suement.* A. A ſweating.

Sudationes, idem quod *Sudamina.*

Sudor, eſt humor aquoſus, ex plurimâ aquâ, mediocri ſulphure & ſale conſtans, caloris & motus corporis vehementioris ope, interdum quoque & ſanguinis fluiditate & tenuitate per cutis poros, ſive glandulas, aut tubulos lymphaticos, expulſus, qui in cute in guttas colligitur. Iſtum humorem, cutis glandulæ, ſi calor fuerit paulo intenſior, à ſanguine ſeparant, qui deinde per lymphatica vaſa, & tubulos foras erumpit. Gr. Ἱδρώς. B. Zweet. G. Schweiß. Gall. *Sueur.* A. Sweat.

Sudor Anglicus, ſive Hydronosos, & Hydropyretos, in Anglia febris eſt ſpecies, qua quis unico die liberatur vel moritur, vagabunda eſt & contagioſa, finitur ut plurimum per ſudorem, unde & febrem etiam *Sudorem* appellant incolæ. Quibus per ſudorem ſolvitur, ferè omnes evadunt, ſin minus, maxima pars perit. B. Zweet-koorts. G. G. Schweiß fieber. Gall. *Fievre Suante.* A. The Sweating feaver.

Sudorifera, vide *Hidrotica.*

Suffersuræ, dicuntur exanthemata, vel puſtulæ, quæ pueris ex calore ſolent evenire, interdum ſicciores, interdum humidiores.

Suffimentum, idem quod *Suffitus.*

Suffitus, eſt pulvis craſſiuſculus, ex plurimis odoriferis paratus, qui ſuper carbones vivos injectus, non ingratum odorem & fumum à ſe diffundit. Inſervitque vel aërem inquinatum depurando vel morbos quoſdam profligendo; ſic per ſuffitum rerum adſtringentium curantur hæmorroides externæ, Coryza narium, odontalgia, &c. nonnulli quoque per ſuffitum mercurii ſalivationem excitare ſoliti fuerunt. Vocatur & *Suffimentum Plin. Suffitio Ibidem*, *Suffimen Ovidio*, Gr. Θυμίαμα, Θυμίασις. B. Rooking. G. Das Rauchern / Beräuchert. Gall. *Parfum*, *Parfumement.* A. A Perfuming, fumigation.

Suffocatio Hypochondriaca, vide *Hyſterica Paſſio.*

Suffocatio Uterina, vide *Hyſterica paſſio.*

Suffrutices, ſunt plantæ quæ compluribus ramulis, ſurculiſque lignoſis ſcatent, ſed minutis conſtant foliis.

Suffumigabulum, eſt inſtrumentum, quo utimur in ſuffimentis accendendis. B. Een Rook-tuig. G. Rauch-zeug. Gall. *Encenſoir.* A. A Cenſor, ſmoaking veſſel.

Suffumigium, vide *Suffitus.*

Suffusio, vide *Hypochyma* & *Cataracta.*

Sugillata, vide *Enchymoma.*

Sugillatio, vide *Enchymoma.*

Sulphur, eſt reſina, ſive terræ pinguedo vitriolica, aciditate gravida, igne liqueſcens & in aëre aperto inflammabilis, totum deflagrans cum flamma cærulea, & vapore volatili, animalibus lethali: in vaſe clauſo totum & immutatum ab igne elevatur ſulphur, Aquæ non miſcibile, neutiquam mallcabile, & in forma ſicca friabile. *Nativum* ſeu *Vivum* proſtat in officinis & *Factitium. Nativum* ex terra effoditur, purum, ſolidum, interdum ſciſſile & ignis expers. Habetur & *Solare Americanum Pellucidum*, quam ſpeciem inter alia ſulphura reſervo. *Factitium* vel ex vivo ſulphure impuriori vi ignis educitur, vel ex aquis ſulphureis excoquitur. *Sulphur Caballinum* fæces ſunt è coctione ſulphuris vivi impurioris relictæ & in urceos admixtis nonnunquam ſquammis martis transfuſæ. Adhæreſcunt quoque interdum quædam ſtriæ ſulphureæ camino, ubi vitriolum ex ſua vena excoquitur, quæ nihil aliud ſunt, quam ſulphuris flores ex vitriolo, dum excoquitur, elevati. Horum copiam exhibet Suecia ſat magnam. Exhibet chymia & artificialia ſulphura, ex Antimonio, cinnabare &c. ſulphur ſtillatitium, nitidiſſimè figuratum, & puriſſimum, inter κειμήλια mea reſervo. Eligatur colore optimè flaveſcens, facile inflammabile, luculenter ardens, fumumque magis cæruleum halans. Gr. Θεῖον. Arab. *Cibut*, *Chybut*, *Crybtit*, *Rabric Albuſao.* Chym. *Akiboth*, *Abuſal*, *An*, *Anerit*, *Anerick*, *Alnerick*, *Kibrith*, *Kaprili*, *Lamare*, *Tiſaſum*, *Tin*, *Uſifur.* B. Zwavel / Solpher. G. Schwebel / Schweſſel. Gall. *Soufre.* A. Brimſtone, ſulphur. Omnia etiam olea, reſinæ, Adipes & pinguedines Chymicis ſub nomine ſulphuris veniunt, ſive ex vegetabilibus,

bus, ſive ex animalibus; imo omne, quidquid eſt inflammabile, ſulphur habet. Sulphur propriè conſtat ex particulis ramoſis, facile aliis adhærentibus.

Sulphur Coeleste, eſt Alcohol vini.

Sumach, eſt vox Arabica: idem quod *Rhus.*

Summitates, ſeu Comæ, aut Corymbi, ſunt cacuminula herbarum, *Summitates* dictæ, & dicuntur de herbis foliorum minutiorum, ut abſinthii, centaurii &c. B. De opperſte topjes. G. Der wipffel / das oberſte am kräutern. Gall. *Le Sommet.* A. The tops.

Superbus Musculus, eſt is qui oculum attollit, ſuperius locatus & ex quatuor rectis unus: oritur juxta foramen ubi nervus opticus oculi orbitam intrat, venter ei carnoſus eſt & teres: finis tendo tenuiſſimus eſt ad corneam porrectus. B. De hobaardige ſpier. G. Der Hoffertige mauß. Gall. *Muſcle Superbe, ou Releveur.* A. High minded muſcle.

Supercillum, dicitur quod *Super cilium* ſit. Gr. Ἐπισκύνιον & ὀφρὺς. *Supercilia* ſunt duo arcus circa oculi orbitam ſuperiorem, compoſiti ex pilis conicis, rigidiſſimis, radices habentibus verſus nares, apices verſus tempora: radices eorum inhærent glandulis ſub cute ſitis bulboſis, ex ultimis nervorum finibus producuntur; excipiunt quæcunque corpora à capite defluunt, ne in oculos delabantur. B. Wynbrauwen. G. Die Augbrawen / Augen wimpren. Gall. *Les Sourcils.* A. An eye browe. Partes ad ſinuum orbem inſtar labrorum circa oſſa prominentes, & ſinus cavitatem augentes, *Supercilia* quoque dicuntur & *Labra.*

Superfoetatio, ſeu Epicyema, eſt cum poſt conceptum fœtum, intercurrente aliquo tempore, ex congreſſu iterum novus concipiatur, unde partus quoque non uno, ſed diverſo tempore horum duorum evenit, cujus exempla apud *Sennertum* alioſque proſtant. B. Over bevrugting. G. Uber Empfangung. Gall. *Superfetation.* A. Idem.

Supergeminalis, idem quod *Epididymus.*

Superhumeralis, idem quod *Epomis.*

Superimprægnatio, idem quod *Superfœtatio.*

Superligamen, idem quod *Epideſmus.*

Superligula, idem quod *Epiglottis.*

Superpurgatio, vide *Hypercatharſis.*

Superscapularis Superior, idem quod *Supraſpinatus.*

Superscapularis Inferior, idem quod *Infraſpinatus.*

Supinator Musculus, eſt duplex, amboque movent radium. Primus eſt *Supinator Longus*, ab extremo humeri oſſis tuberculo, ad radii apicem tendine membranaceo, funiculoſo ac valido deſcendit ad inferiorem. Alter *Brevis* & *Supinator*, ab extremo brachii proceſſu emergens, circa radii medium tendineus ut ſupra, deſinit. Hi ambo radium extrorſum movent. B. **De achteromkeerende ſpieren.** Gall. *Muſcle Supinateur.*

Supplantalia ſive Hypopedia, ſunt Medicamenta externa, quæ in formam cataplaſmatis pedibus alligantur: componuntur ut plurimum, ex fermento acido, ſinapi, raphano ſilveſtri, ſale, ſapone, pulvere pyrio &c. B. **Voet-pappen.** G. Fuß-pappen. Gall. *Supplantales.* A. Feet pultiſe.

Suppositorium, à *Supponendo*, dicitur & *Glans* & *Balanus*, eſt Medicamentum rotundum, longitudine digiti medii in adultis: in pueris digiti minimi aut paulo minus, ex melle, ſale, & ſpeciebus purgantibus, ut plurimum confectum, quod ano inſeritur. B. **Een zetpil.** G. Stulzäpfflein. Gall. *Suppoſitoire.* A. Suppoſitorie.

Suppressio Mensium, eſt, quando mulierum menſium expurgatio ceſſat, ſive à morbo, ſive ab impregnatione, aut lactatione. B. **Ophouding van de Vrouwe zuivering.** G. Stillſtand der monatfluß. Gall. *Suppreſſion de mois.* A. A ſtopping of the menſtrual fluxe.

Suppressio Urinæ, idem quod *Iſchuria.*

Suppressionis Ignis, eſt terminus Chemicus, quando vas deſtillatorium in arena poſitum, non tantum excipit ignem inferne, ſed majoris effectus ergo ponitur quoque ignis ſupra arenam.

Suppurantia, ſunt ea quæ alicujus loci vaſcula a ſuo liquido obſtructa, rumpunt, liquidum effundunt, idque cum ſolidis fractis miſcent, liquidiſſimum diſſipant, reliquum movent & coquunt in materiam albam, craſſiuſculam, pus dictam. B. **Rypende middelen.** G. Eiter Machende mittlen. Gall. *Suppuratifs.*

Suppuratio, vide *Abſceſſus.*

Suprascapularis, idem quod *Infraſpinatus.*

Supraspinatus Musculus, ſive Superscapularis Superior, aliis *Rotundus minor*, ſupra axillam carnoſus & oblongus implet cavitatem inter coſtam ſcapulæ ſuperiorem, & ejuſdem ſpinam, è qua naſcitur. Inſeritur vero tendine lato & valido cervici humeri ad articuli ligamentum, articulum primum ſupervectus. Brachium ad exteriora circumagere retrorſum videtur. B. Bovengraadtſpier. Gall. *Muſcle Sus-Epineux.*

Sura, eſt poſterior, intra genu & pedem infimum, maxime carnoſa & extuberans pars. Gr. Γαστροκνημία. B. De Brape/ de Kuit. G. Die Waden am Schenckel. Gall. *le Gras de la Jambe.* A. The Calfe of the Legge. Item *Os* ſignificat *Fibulæ.* Vide *Fibulæ Os.*

Surculus, eſt quod ex ramis ſimplex ac individuum oritur, eſtque velut germen quoddam ex ipſo trunco vel caudice productum.

Surditas, idem quod *Cophoſis.*

Suspirium, eſt cum magno nixu profunda reſpiratio fit, rurſumque cum ſonitu efflatur ſuſceptus aër. Hoc evenit triſtibus & iis, qui ſæpe contriſtantur, in conſuetudinem tranſeunt, ut etiam inſcii, & ſine triſtitia ſuſpirent in morbo quoque Melancholico; in Cachexia, in debili valetudine, & maximè cum quis ab animi deliquio revertitur: fœminæ quoque magis ſuſpiriis afficiuntur quam viri. Gr. Στεναγμὸς & Στεναχή. B. Zugting. G. Seufftzer. Gall. *Soupir.* A. Sigh.

Susurrus, idem quod *Tinnitus.*

Sutorium Atramentum, idem quod *Vitriolum*

Sutura Ossium, eſt connexionis ſpecies, imitans compagem duarum ſerrarum, vel veſtium ex plurimis pannis laceris compoſitionem. In cranio ſuturæ ſunt Coronalis. B. Kroon-naad. G. Scheytel-nath. tum Sagittalis, Lambdoides & Mendoſa. Commiſſuræ cranii item vocantur. Gr. Ῥάφαι, Συμβολαὶ, Ῥεγμαί. B. Een Naad. G. Eine Fuge/ Nath. Gall. *Suture*, *Jointure.* A. Suture.

Sutura, eſt connexio labiorum vulneris aut aliarum partium mollium, quæ duplex eſt; *Actualis* quæ fit acu triangulari, cannula & filo cerato. Sutura autem hoc modo fit: in medio vulneris acu duplex filum trahente,

ſi vulnus ſit magnum, vulneris labia transfiguntur, & facto nodo filum paulo ſupra nodum reſecatur, deinde in mediis utrinque ſpatiis alii punctus ſimplici filo fiunt, & facto nodo ſimiliter filum abſcinditur, idque continuandum donec labia vulneris rectè conſuta ſint. Quæ ſutura interſciſſa vocatur, quod poſt ſingulos punctus facto nodo filum abſcinditur; proſpiciendum ne nimis rara nec nimis crebra fiat, monendum, ſuturas ita faciendas eſſe, ne ore ipſæ extorto ſe contingant, ut ſi quid intus humoris concreverit, ſit, qua emaneat. Unde Chirurgi turundas vel penicilla unguentis illita, immittere ſolent. Eſt & alius ſuturæ modus, qui prorſus eâ ratione perficitur, quâ pelliones pelles conſuere ſolent, vulneratis inteſtinis & venis & arteriis diſſectis accommodatus. Aliam deſcribit *Celſus* quæ fit duabus acubus. Et *Potentialis*, ſive emplaſtro firmiter conglutinante, quæ vocatur ſutura per glutinum, eſt in hac apparatus talis: lintea comparantur valida, æqualia, mollia, quadrangularis, triangularis, vel alterius figuræ, prout vulneris ſitus & membri, cui applicari debent, conſtitutio requirit, quæ in parte, qua vulnus reſpiciunt, complicentur vel ſuantur ſubtiliter & fila per latitudinem eorum aliquoties trajiciantur: linteis illis annectuntur anſulæ è filo duplicato vel multiplicato & contorto cera oblito, ea diſtantia, quam ſuturæ habere ſolent, aut etiam minore: linteis iſtis inducatur glutinum ex medicamentis aſtringentibus & viſcoſis compoſitum, qualia ſunt *Albumen Ovi*, *Bolus Arm. Thus*, *Maſtix*, *Sarcocolla*, *Farina Volatilis*, *Gypſum*, *Tragacantha*, *Gummi*, *Reſina pinguis &c.* Suturæ hæ, circa corpora aut vulnera tenera adhibentur, quæ acum non ferunt. B. Een hegting. G. Eine fuge/ nath/ hafftung. Gall. *Connexion*, *Conjonction*, *Suture.* A. Suture.

Sycaminos, & Sycaminea, eſt Morus; volunt dici quaſi σύκω ἀμείνω, quod fructum ferat, *Qui Ficubus Melius Sapiat.* Sed alii à παρὰ τὸ σύειν ſive σεύειν καὶ κάμινον *& Movendo*, *Expellendo & Colore:* quod lignum cum ſit validiſſimum & firmiſſimum; una nocte, magno cum impetu expellat germina, florem, fructumque, adeo ut ſonitum etiam excitet. Quidam derivant à particula σὺ & κάμινος, quaſi dicerent, tu nigra es morus. Vide *Morus.*

Syce, Gr. Σύκη, Συκέη, ficus arbor, Σῦκον ficus fructus, à σεύω quod celeriter creſcat. Alii à σεύειν concitari, & κύειν oſculari & uterum gerere.

Sycoma, idem quod *Sycoſis.*

Sycomorus, ſic dicitur, quod cum ficu & Moro ſimilitudinem habeat.

Sycosis, Sycoma, Marisca, ſeu Ficus, eſt carnis excreſcentia circa anum à ficus ſimilitudine appellata. Eſt etiam ulcus, quod à fici ſimilitudine Σύκωσις à Gr. nominatur, quia caro in eo excreſcit: & id quidem generale eſt. Sub eo vero duæ ſpecies ſunt. Altera ulcus durum & rotundum eſt: altera humidum & æquale. Ex duro exiguum quiddam & glutinoſum exit: ex humido plus & mali odoris. Fit utrumque in iis partibus, quæ pilis conteguntur: ſed, id quod calloſum & rotundum eſt, maximè in barba; id vero quod humidum, præcipuè in capillo, à συκῆ ficus. B. Een Uyggezwel. G. Feig wartzen. Gall. *Fic, Sarcome, Fungus, ou Champignon, ou le mal de ſt' Fiacre.* A. Fig tumour.

Syderatio, vide *Apoplexia.*

Sylvæ Mater, vide *Matriſylva.*

Symbebegota, ſunt accidentia ſanis contingentia: nam Symptomata ægris obvenire dicuntur, à συμβάλλω accido.

Symmetria, eſt bona temperies, ſive pars ſanitatis, in conveniente qualitatum conſtitutione conſiſtens, ex σὺν cum, & μέτρον menſura. B. Een Gematigtheid. G. Mäſſigkeit. Gall. *Temperament.* A. Temperance, Temper.

Sympasma, idem quod *Catapaſma.*

Sympathia, eſt morbus ab alio morbo dependens. Ut ſi quis nephritide laboret, per conſenſum ſæpè vomitus eſt, Sic à Pleuritide, ſpirandi difficultas ſubſequitur, à συμπάσχω compatior. B. Medelydigheid. G. Mittleiden. Gall. *Sympathie, Accord, Convenance.* A. Conſent.

Sympatheticus, dicitur de vitrioli pulvere, quo vulnera ſanantur, modo ſanguinem attingat, ſed hæc nugæ ſunt, nam vulnera abſque illo pulvere, ſimplici deligatione, ne ab aëris injuriis afficiantur, ſanantur. Porro, an habeant aſtra, lapides, ſigna quædam fictitia, conſenſum, influxum, aut ſymphaticum nobiſcum, eſſet inquirendum, ad me quod attinet, nego. De pulvere

Sympathetico integrum librum ſcripſit *Kenelmus Digbæus.* Gall. *Poudre de Sympathie.*

Sympepsis, eſt humorum in abſceſſum abeuntium coctio, à συμπέπτω concoquo.

Symphonia, idem quod *Harmonia.*

Symphysis, eſt oſſium coalitio, quæ fit abſque motu, & duo tamen oſſa ſe invicem tangunt, vel ad ſe mutuo appropinquant; eſtque vel abſque medio, ut *Rhaphe*, *Harmonia*, *Gomphoſis:* vel per medium, ut in cartilagine, ligamento, carne, à συμφύω concreſco. B. Aangroeping. G. Anwachs. Gall. *Symphyſe.* A. Joining.

Symphyton, vide *Emphyton.*

Symphytum, eſt Conſolida major: eſt planta, quæ habet caules duos vel tres pedes altos, digiti craſſitie, villoſos, aſperos, excavatos: folia quædam ex radice erumpunt, alia juxta caules, ſunt ampla, longa, acuta, aſpera, lanuginoſa, coloris viridis obſcuri: flos monopetalus, infundibuliformis, oblongus, & quaſi campaniformis, ex calice ſecto ſurgit piſtillum, quatuor veluti ſtipatum embryonibus, qui abeunt in totidem ſemina capitis viperini æmula, ſplendentia, nigra in calice ampliato matureſcentia: radix pollicem craſſa, oblonga, nigra, intus alba, ſurculoſa, fragilis, ſuccum glutinoſum, in quo ejus virtus ineſt, in ſe habens tam magnum, ut ex hujus uſu nimio damnum ſæpe irreparabile inferatur. Saporis ſubdulcis, mucilaginoſi & viſcidi; odoris nullius: hæc planta creſcit in locis humidis, dicitur à συμφύω concreſco, conglutino, quia vulnera citiſſimè conſolidat. *Solidago* & *Conſolida*, è conſolidando etiam appellatur. Vide *Conſolida.* Gall. *Grande Conſoude, ou Conſiere.*

Symptoma, ſive Accidens, eſt res contra ſanitatem in corpore noſtro à morbo profecta. Eſtque vel morbus à morbo ortus, vel morbi cauſa à morbo nata: vel Symptoma ſimplex. Hoc poſtremum eſt actio læſa, excrementorum vitium, qualitas corporis immutata, à συμπίπτω accido. B. Een toeval/ een Accident. G. Ein zufall/ Accidenz. Gall. *Symptome*, *Accident.* A. An Accident, Chance or Symptom.

Synactica, ſunt Medicamenta contrahentia, à συνάγω contraho.

Synaitia vel Synætia, vide *Continens Cauſa*, ex συν cum, & αἰτία cauſa.

Synanche, eſt Anginæ ſpecies, quæ dicitur vel à ſuſpendii ſimilitudine, quod non ſecus, quam laqueus præfocans enecet. Gr. Ἀγχόνη enim laqueus eſt; vel à συνέχειν, quod ſpiritum continendo reſpirationem inhibeat, ut *Aurelianus* inquit, eſt anginæ ſpecies, ſive inflammatio p. n. in muſculis faucium exterioribus. Vide *Angina*, à συνάγχω coarcto. B. Quade keel. G. Braüne/kälengeſchwar/halsweẖe. Gall. *Eſquinancie*. A. The quinſey.

Synarthrosis, eſt articulatio duorum oſſium cum invicem, cum motu parvo & obſcuro, interveniente cartilagine, uti oſſium carpi & metacarpi &c. à συναρθρόω. B. t'zamen-leding / nauw in malkander geſlote leding. Gall. *Synarthroſe ou Coarticulation, c'eſt adire, Articulation conjointe*. Vide *Articulatio*.

Syncampe, eſt flexura, ſive locus, ubi pars brachii inferior committitur cum ſuperiore, & ad hanc infle-ctitur.

Syncausis, eſt combuſtionis ſpecies, quando excrementa, æſtu quaſi febrili, indurata ſunt.

Synchondrosis, eſt oſſium interveniente cartilagine concretio uti in oſſibus pubis ad anteriora connexis obſervatur ex συν cum, & χόνδρος Cartilago. B. Kraakbeens vereeniginge / kraakt-been binding. Gall. *Synchondroſe ou Symphyſe cartilagineuſe*.

Synchysis, eſt ſanguinis aut humorum confuſio p. s. in oculo, à συγχύω confundo.

Synciput, vide *Sinciput*.

Syncomistus, vide *Antopyrus*, item eſt cataplaſma ex pane cibario paratum, à κομίζω conveho.

Syncope, eſt magna omnium virium cum pulſu debili aut deficiente & motus ſenſusque privatione conjuncta proſtratio, à συγκόπτω concido. *Defectio Animæ Celſo. Deliquium Animi. Præceps Virium Lapſus*. Vide *Deliquium Animi*. B. Onmacht/ zwymelinge/ hert-vang. G. Eine ſchnelle und groſſe ohnmacht/ das beſchweimen. Gall. *Defaillance*. A. Feebleneſſ.

Syncritica, ſunt medicamenta relaxantia.

Syndesmus, idem quod *Ligamentum*.

Syndrome, eſt congreſſus variorum ſymptomatum in

in uno morbo concurrentium. Gr. Συνδρομὴ concurſus.

Synedreuonta, ſunt ſigna communia, quæ una cum morbo invadunt: hæc cum morbis neceſſario non cohærent, nec fluunt ab eorum eſſentia, declarant tamen aliquid circa morbum: magnitudinem ſc: durationem, morem &c. à συνεδρεύω conſideo.

Synneurosis, eſt oſſium nexus ſeu alligatio, quæ fit interventu partium, ligamentorum ſc: ut os femoris cum tibia &c. ex σὺν cum, & νεῦρον nervus. B. **Band-hegting / Bandige t'zamenvoeging.** Gall. *Syneuroſe ou ſymphyſe ligamenteuſe.*

Synnymensis, eſt talis connexio, quæ fit ope membranarum, uti in recens natis oſſa ſincipitis junguntur cum oſſe frontis, ex σὺν cum, & ὑμὴν membrana.

Synocha, eſt Febris continua, quæ continuo intenditur & remittitur, quæ ad plurimos dies extenditur, cum inſigni ardore & nonnunquam putredine conjuncta. Eſtque vel quotidiana, tertiana, vel quartana, à συνοχέω una veho, ſuſtineo. B. **Een geduurige verminderende en verheffende koorts.**

Synochos, eſt febris continens, nullas remiſſiones habens, quæ ad plurimos dies quandoque extenditur, nec gravia ſecum fert ſymptomata: Eſtque *Simplex* vel *Putrida*, prout intenſius vel mitius ſæviat, à συνέχω contineo. B. **Een geduurige koorts zonder verminderinge.**

Synovia, eſt liquor glutinoſus intra articulorum commiſſuras, majori copia collectus hærens. Item, recenſetur inter ſpecies luis venereæ quando ille ſuccus acris ſit factus, membranas & oſſa erodat &c. B. **Lid-water.** G. **Glied-waſſer.** Gall. *Synovie.*

Syntasis, eſt partium, à tumore vel alias, diſtenſio, à συντείνω diſtendo.

Syntenosis, idem quod *Syneuroſis.*

Synteretica, eſt pars *Hygieinæ* quæ præſentem ſanitatem tuetur.

Syntexis, *Plin. Conſummatio Ciceroni*, eſt contabeſcentia & colliquatio corporis, quâ mollis primum caro tabeſcit, mox etiam ſolidarum partium ſubſtantia, à συντήκω colliquo. Vide *Maraſmus.*

Synthesis, eſt totius corporis ſtructura & compages: ſed ſtrictè pro oſſium compoſitione anatomica acci-

cipitur, à συντίθημι, compono. Gall. *la Charpente oſſeuſe du corps humain.*

Synulotica, vide *Cicatriſantia*, à συνουλόω cicatricem infero.

Syphilus, idem quod *Lues Venerea.* Ex σῦς porcus & φιλέω amo: vel ut alii ex σὺν cum & φιλία amor. B. Verkens-luſt.

Syphon, idem quod *Syringa.*

Syringa, eſt inſtrumentum, quo liquores in anum, uterum, & aures, &c. injiciuntur. Item, vas fiſtuloſum, ut arteria aſpera. B. Een ſpuyt/ ſpring. G. Eine ſprütze. Gall. *Syringue.* A. A ſpout or ſyringe.

Syringa, Arbuſcula eſt pulchra, in latum ſe valde extendens, caules & rami ſunt nodoſi, & cortice rubicundo obtecti vel cinereo, medulla fungoſa alba, repleti: folia ſunt oblonga, lata, venoſa, in margine leviter dentata, acuta, Pyri foliis fere ſimilia, ſed aſperiora, ſibi mutuo oppoſita, ſaporis aliquantum acris: calix eſt monophyllus, quadrifidus, ſegmentis magnis expanſis: flos eſt roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus plurimis fœtus: ovarium in fundo calicis inſtructum quatuor tubis erectis, apiculatis, fit fructus turbinatus, quadrilocularis, niger, quadrifariam dehiſcens, fœtus ſeminibus exiguis, & oblongis: radix in multos ramos eſt diviſa: colitur hæc Arbuſcula in hortis, derivatur à Σύριγξ fiſtula, quod ex illa arbuſcula fiſtulæ fiant, vel quod fiſtulis utilis ſit, ſed quod inanis ſit & totus concavus, ad fiſtulæ inſtar, minimumque habeat carnis & ligni.

Syringomata, ſunt cultelli chirurgici, quibus fiſtulæ incidunt, quibus variæ ſunt formæ pro loco vario & ipſa differentia ulceris, quos vide apud Scultetum, aliosque Chirurgos. B. Fiſtelmesjes/ Pyp-snyders/ Fiſtel-snyders. G. Ein Fiſtelmeſſer. Gall. *Syringotome.* A. Idem.

Syringotomia, eſt Fiſtularum inciſio, ex σύριγξ fiſtula, & τέμνω ſeco.

Syringotomus, eſt culter, quo fiſtula inciditur: vel is qui fiſtulam incidendo accomodat, ex σύριγξ fiſtula & τέμνω ſeco. Gall. *Syringotome.*

Syrones, vide in *Phthiriaſis.*

Syrupus, Serapium, Gr. Δρόσατον Nic. Σιρώπιον

Actua-

Actuario, aliis Συρɣπὸς, quaſi Κύρι@ ὀπὸς, ut cuidam placuit. Aliis à σύρω traho & ὀπὸς ſuccus, vel à *Sirab* voce Arabica ſignificans potionem. *Serapium* fortaſſis à *Sirapa*, quam vocem adulta Latinæ linguæ ætas, quæ *Columellam* tulit, agnoviſſe videtur, pro uſitato quodam conditturæ olivarum genere: unde ad ſimiles condituras tranſlata ſit vox; eſt medicamentum internum fluidum, ex decoctis, ſuccis, vel infuſione, cum addito ſaccharo vel melle, in eam conſiſtentiam coctum, ut gutta in marmore non diffluat: eſtque ſimplex vel compoſitum: item Alterans, Purgans, ad Tuſſim, Confortans, Stomachicum, Nephriticum, Scorbuticum, &c. B. **Een Syroop.** G. Sirup. Gall. *ſyrop.* A. Syrup.

Syssarcosis, eſt connexus oſſium mediante carne, ut in Hyoidis oſſe conſpicitur. Ex σὺν cum, & σαρκόω incarno. B. **Vlieſ-band / vleiſ-hegting.** Gall. *ſyſſarcoſe ou ſymphyſe charnue.*

Sysirinchium, vide *Siſyrinchium.*

Systema, idem quod *Synthesis*, à συνίςημι conſtituo.

Systole, eſt cordis contractio, ejuſque ventriculorum commiſſio, qua cruor in arteriam aortam expellitur, à συςέλλω committo. B. **Toeſluiting des herts.** G. Das zů ſammen drucken des Hertz. Gall. *ſyſtole, contraction du cœur.* A. Contraction of the heart.

Sysygia, eſt debita temperies, ex σὺν cum, & ζυγ@ jugum.

T.

Tabacum, eſt Petum; nomen habet ab inſula Tabago. B. **Tabak / Toubak / bilzen-kruid van Peru.** G. Indianiſch-bein-welle / Indianiſch-wund-kraut / Heiliſch-wund-kraut / Toback. Gall. *Tabac, Nicotiane, Herbe de la Reine, de l'Ambaſſadeur, Petum.* A. Tobacc.

Tabella, eſt medicamentum internum, ſolidum, ex pulvere & triplo vel quadruplo ſacchari, in liquore accommodato ſoluti, ad ſpiſſum ſyrupi conſiſtentiam cocti & ſupra lapidem marmoreum in orbiculos effuſi, confectum. B. **Koekjes** / vide *Morſuli.* G. Küchlein / morſell. Gall. *Tablette.* A. A Morſel.

Tabes, vide *Atrophia.*

TA-

Tabes Dorsalis, ex ſpinali medulla præcipuè vere recentes ſponſos & libidinoſos corripit: hi ægri Febris ſunt expertes, bene comedunt & colliquantur, quod ſi ita affectum percuncteris, aſſerent, ſibi videri ex ſuperioribus partibus à capite velut formicas in ſpinam demitti, cumque urinam aut ſtercus reddunt, ſemen genitale copioſum & liquidum eis effluit, neque generatio fit, & inter dormiendum, cum uxore dormiant, nec ne, veneris ludibria patiuntur. Cumque alias, tum præcipuè cum per locum arduum iter fecerunt aut cucurrerunt, anheloſi, & imbecilles evadunt, caput gravatur, & aures ſonant. Sic temporis progreſſu vehementibus febribus correpti pereunt ex lipyria febre. B. **Rugge Tering.** G. **Schwind Sucht / Rucken Darre.** Gall. *Conſomption.* A. A Conſumption in the ſpinal marrow.

Tabula, vide *Tabella* & *Morſuli.*

Tabum, eſt ſanies tenuis varii ſæpe coloris, aliquando ſubſanguinei è malo ulcere exiens. B. **Waterig bloed.** G. **Waſſerich blut / dicker oder zeher Eyter.** Gall. *Sanie.* A. Waterish-blood.

Tacamahaca, reſina eſt, ex Hiſpania nova huc allata. Colligitur ex vulnerata arbore inſtar Populi procera, admodum odorata, cujus fructus rubet, pœoniæ ſemen æmulans. Reſina autem colore accedit ad Galbanum, unguibus eſt albis, uti Ammoniacum, odorum ac ſaporem gravem refert, cutique tenaciter adhæreſcit.

Tactus, eſt ſenſus, quo tactiles quorumvis corporum tactilium qualitates, ex diverſo motu nervorum, per totum corpus diffuſorum, (& præcipue eorum, qui ad digitorum apices tum manus, & pedis, cutem tranſeuntes, retis in modum expanduntur, & ſuis villis prominentibus in theculis cuticulæ defenduntur, qui ut ibi copioſiſſimi ob accuratiorem ſenſum, ſic alibi per totum corpus pauciores ſic diſpoſiti erunt) communi ſenſorio offeruntur, ibique percipiuntur; vel Tactus eſt rei tactæ, mediante cute, per nervos ſenſorio communi oblatæ, ibique perceptæ, ſenſus. B. **'t Gevoel.** G. **Das fühlen.** Gall. *le Tact*, *l'Attouchement.* A. The Senſe of touching.

Tæniæ, ſunt lumbrici lati, vide *Lumbrici*, ubi *Cucurbitini* vocantur.

Tagetes, planta eſt, cujus plures dantur ſpecies; ha-

habent caulem plus minuſve altum, & craſſum, nodoſum, ramoſum, plurima medulla alba repletum: folia Tanaceti foliis ſatis ſimilia, oblonga, acuta, in margine dentata, viridia, plura ſupra unam coſtam diſpoſita terminatam per unum foliolum; odoris nec valde gravis, nec grati: flores radiati, quorum ſcilicet diſcus ex plurimis floſculis multifariam inciſis, corona vero ex ſemifloſculis componitur, embryonibus inſidentibus & calice monophyllo & tubulato comprehenſis: Embryones autem deinde abeunt in ſemina longa, angulata, nigra, capitulo foliato inſtructa, & thalamo affixi: radix ex multis fibris tenuibus, & mollibus conſtat. Etymon vide in Tanacetum. Gall. *Oeillet d'Inde.*

Talpa, eſt tumor ita dictus, quod ſicut talpa ſub terra repit, hic ſub cute cranium depaſcit dum ſæpe materiam albam in ſe continet: referri poteſt ad ſpecies atheromatis. B. Een Blint Gezwel. G. Ein blind geſchwulſt. Gall. *la Taupe.* A. Mole tumour.

Talparia, idem quod *Talpa.*

Talus, vide *Aſtragalus.*

Tamarindus ſeu Thamarindus, eſt arbor Fraxini aut juglandis, caſtaneæve amplitudine; Folia ſunt ſolſequia, noctu ſe contrahentia, interdiu ſe explicantia, minutim inciſa, vere forma & virore ciceris arietini, palmi magnitudine: flores fert albos & odoratos mali aurantii floribus perquam ſimiles, è quorum medio exeunt quatuor fila alba & tenuiſſima, ex quibus ſiliquæ craſſæ producuntur; primo virides, tandem maturæ cineritiæ, quæ intus nonnulla ſemina craſſa, rubentia, dura & inæqualia, lupinorum magnitudine, pulpamque nigram guſtui acidam, continent, per totam Indiam orientalem ferè. *Tamar* Arabibus & *Tamar-Indi* idem vult ac *Dactylus* Indi, quamvis dactylum vel glandem non referat. Gr. Ὀξυφοίνιξ Palmula acida: fructus conditi ad nos vehuntur. B. Tamarinde. G. Tamarinden. Gall. *Tamarins.* A. The Tamarind-Tree.

Tamariscus, Tamarice, Tamarix, & Amarix, Eſt arbor mediocriter alta; cortex eſt aſper, extus griſeus, intus rubicundus: lignum eſt album: folia ſunt parva, longa, rotunda, tenuiſſima, cupreſſi foliis fere ſimilia, coloris viridis palleſcentis: calix eſt exiguus: flores

res in ſummitate ramorum creſcentes, exigui roſacei, pentapetali, albi, & purpurei: ovarium eſt capſula oblonga, membranacea, bivalvis, ſeminibus papposis & nigris plena: radix craſſa, lignoſa, in multos ramos diviſa: creſcit hæc arbor in regionibus calidis circa flumina, hujus fruticis cortices in uſu medico adhibentur, vi adſtringendi maxime pollentes: nomen ex Gr. factum volunt à *Μυρίκη*, præpoſita ſyllaba *τα*, & *υ* littera mutata in *α* *Tamaricà*. Lat. dum Tamaricem nominant, non aliud dicere videntur quam adſtrictas & minimè luxuriantes aquarum divitias; qua è *tammer-ryk:* amat enim loca aquoſa. B. Tamariſchboom. G. Tamariſchen-holtz. Gall. *Tamaris*. A. Tamarisk-wood.

Tamus vel Tanus; eſt vitis ſylveſtris ſeu Bryoniæ ſpecies: eſt planta, quæ habet ſermenta exigua ſine capreolis ſerpentia, & plantas vicinas amplectentia: folia caulibus longis adhærentia, & alternatim diſpoſita, cyclaminis folia figura fere referunt, coloris viridis ſplendentis, ſaporis viſcoſi: flores ex alis foliorum erumpentes, hexapetaloidei, nudi, ſtellati, ſex parvis ſtaminibus præditi, e latere interno floſculi enatis ad intermedia ſegmentorum, coloris flavi, virideſcentis, aut pallidi: hi flores ſunt hermaphroditi; ſed & ſunt flores mares, abſque ovario nati ſimili modo in aliis plantæ locis: flores digeruntur in racemis: finis pedunculi ſuſtinet ovarium, quæ eſt bacca oblonga, ovata, pulpoſa, rubicunda, aut nigricans, continens tubam longam, membranaceam, cylindricam, in faſtigio trifidam, ſegmenta iterum bifida, incurva, villoſa, fœtam ſeminibus ſubrotundis: radix eſt magna, craſſa, tuberoſa, fere rotunda, extus nigra, intus alba, profunde in terra depreſſa; dantur duæ ſpecies Tamni; Tamnus racemoſa flore minore luteo palleſcente, cui hæc deſcriptio inprimis convenit; altera Tamnus baccifera flore majori albo. Etymologiam non inveni. Ejus baccæ ſunt rubicunde coccineo colore & uvæ Taminiæ dictæ: an à Minio? vel an à *Tanus*, qui eſt in Peloponneſo fluvius per Argiam fluens? vel, an à monte Siciliæ ejus nominis? B. Wilden-wyngaart. Gall. *Sceau de Notre Dame*, *ou Racine Vierge*, *ou Couleuvrée ſauvage*.

Tanacetum, eſt planta, quæ creſcit ad altitudinem duorum vel trium pedum; caules ſunt rotundi, radiati,

medulloſi: folia magna, longa, inſtar alarum extenſa, & in margine dentata, coloris virido-flaveſcentis: flores ſunt floſculoſi, in ſummitate caulium creſcentes & in capitulum quoddam congeſti; coloris aurei ſplendentis, raro albi, calice ſquammoſo & quaſi hemiſphærico comprehenſi: his ſuccedunt ſemina parva, oblonga, per maturitatem nigra: radix longa, lignoſa, diviſa in multas fibras repentes: tota planta eſt odoris ingrati, & saporis amaricantis: dicunt eſſe corruptum nomen à voce *Tagetes*; vel derivant ab *Athanaſia*, quaſi immortalis, quia ejus flores longæ ſunt durationis. Alii à Tannaco, quo nomine Parthenium appellatum fuit. *Tagetes*, an à ταγεύω primus ſum, quia primas partes in Medicina habeat? B. **Worm-kruid** / **Rein-vaar**. G. Rein=farn / Wurm=kraut. Gall. *Tanéſie*. A. Tanſey, Tanſie.

Tapsus Barbatus, eſt *Verbaſcum:* putatur dici à voce *Taxus*, quia animal Taxus à ſerpentibus morſus illâ plantâ ſe reſtituere poteſt, ſic ergo dicitur quod Toxicis adverſetur: & *Barbatus* à Lanugine. Vide *Phlomos*.

Taraxicum, eſt *Dens Leonis*, ſive cichoreum ſylveſtre: eſt planta, humilis, quæ ex radice habet folia erumpentia longa, mediocriter ampla, repentia, utroque margine profundis inciſuris, veluti per lacinias, diviſis, cichorei ſylveſtris æmula, ſed læviora, cuſpidata, ſaporis amaricantis: flos eſt ſemifloſculoſus, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtans embryoni inſidentibus, & calyce comprehenſis; embryo autem abit deinde in ſemen pappis inſtructum, in capitulum globoſum collectum, & thalamo affixum: radix in plures ramos diviſa, minimi digiti craſſitie, tenues, lacteo ſucco turgentes, amaricantes: hæc planta in omni parte habet ſuccum amarum & lacteum, ſed non tantum ac ipſum cichoreum: creſcit ubivis in campis, pratis, hortis, agrorum marginibus; à ταράσσω altero, quia ſanguinem alterat. B. **Paarde-bloemen** / **Hengſte-bloemen** / **Papen-kruid** / **Kanker-bloemen** / **Honds-Rozen** / **Schorſt-bloemen**. G. Pfaffen=blat / Münchs=kopff / Korl=kraut / Pfaffen=orlein / Lewen=zahn. Gall *Piſſe en Lict*, *Dent de Lyon*. A. Dande lyon, dent de Lyon.

Taraxis, eſt humorum oculi, ventriculi, aut alvi perturbatio, à ταράσσω turbo.

Tar-

Tarsus, eſt palpebrarum extremitas cartilaginoſa, ex qua pili erumpunt, eſt ſegmentum circuli cartilaginei poſitum in extremo margine palpebrarum, ab angulo minori ſeu temporali procedit uſque ad angulum majorem, quem non abſolvit, finitur membrana tenuiſſima; à Latinis *Cilium* dictum. Item octo oſſa pedis poſteriora, cratium more ordinata. Gr. Στῆθος *Rufo* Πρόςηθις. B. Voorvoet. G. Die fuß biege / der rieß auff dem fuß. Gall. *Le devant du pied*, *Tarſe*, *Le cou du Pied.* A. Inſtep.

Tartarus, & Tartarum, ſignificat illum Salem, qui rubri vel albi coloris, vini doliis inſtar lapidis accreſcit; & verus ſal eſſentialis plantæ eſt: ſed & latius deducitur ad quodvis ſabulum in rebus fermentantibus, imo ad craſſamentum ſabuloſum in corpore humano. B. Wyn-ſteen. G. Weinſtein. Gall. *Tartre.*

Tatura, vide *Datura.*

Taxis, ſive reductio, eſt vox familiaris iis, qui Hernias reſtituunt.

Taxus, eſt Arbor, quæ Abietem refert, lignum eſt valde durum, rubicundum; folia abietis foliis ſimilia: flos eſt amentaceus, plurimis nempe apicibus plerumque fungiformibus conſtans, ſed ſterilis; embryo autem deinde abit in baccam concavam ſeu campaniformem, ſucci plenam, & ſemine fætam: occurrunt quandoque & fructus glandiformes, cupula ſcilicet donati, ſemen complectentes: videtur derivari à τοξικὸν venenum, quia eſt arbor venenata, præſertim in Hiſpania: vel à τάσσω ordino, quod folia ejus in ordinem ſunt diſpoſita. B. Iben-boom. G. Eiben-baum. Gall. *If.*

Tecmarsis, eſt morborum conjectura, cum ob intricatas cauſas, mira & anomala ſymptomata medicus morbi genium ignorat, adeoque de dignotione, prognoſi & cura conjecturas ſuas probabiliſſimas format, à τεκμαίρω conjicio.

Telephium, idem ulcus eſt cum *Chironio*, ita à *Telepho* dicitur, qui tali ulcere longo tempore afflictus fuit.

Telephium, ſive Crassula, aut Fabaria, eſt planta, quæ habet caules craſſos, rotundos, politos, in parte inferiori rubicundos: folia Portulacæ foliis ſimilia, ſed majora, carnoſa, ſucculenta, plurima in margine leviter inciſa; flores in ſummitate caulium creſcunt

in umbellas, ſunt polypetali, roſacei, coloris flavi, pallidi: poſt florem ſequitur fructus triangularis, ſemina fere rotunda includens: radix in plurima tubercula alba dividitur: hæc planta creſcit in locis arenoſis, & vocata ſic fuit, quod ulceribus malignis & deploratis, quibus Telephus Myſiæ Rex ab Achille vulneratus conſenuit, (quæ eam etiam ob rem *Telephia* dicuntur), auxilietur. B. Smeer-wortel/Hemel-ſleutel. G. Wund-kraut/knaben-kraut/ Donner-bonen/ fette Henne. Gall. *Joubarbe des Vignes*, *Orpin*, *Repriſe*, *Graſette*, *Feve epaiſſe*. A. Orpyne.

Temperamentum, eſt qualitas ex unione & miſtione elementorum, reſultans. Vide *Craſis*.

Temperantia, ſunt ea quæ acria prædominantia in corpore noſtro imminutando, diluendo, vel obtundendo temperant. Vide *Abſorbentia*.

Temperata, ſunt, quæ nec nimis calida, nec nimis frigida ſunt, nec ſua acrimonia nocere poſſunt.

Temperies, idem quod *Craſis*.

Temporalis Musculus, Gr. Κροταφίτης dictus. Nomen ſortitur à ſitu, nam Temporum cavitatem occupat. Ejus exortus circularis eſt è temporum regione, pericranio obductus infra os jugale deſcendens, ſenſimque ſuis fibris veluti radiis coëuntibus ad centrum, attenuatus in tendinem brevem atque validiſſimum, maxillæ inferioris acuto proceſſui inſeritur, cui elevando eſt deſtinatus. Muſculus hic leviſſimo negotio in varios ac multiplices ſecundum longitudinem, id eſt, à circumſcriptione ad tendinum punctum vergentes findi poteſt. Secundum latitudinem in duos ſive biventralem; non ſolum reſpectu intermediæ tendinoſæ membranæ, ſed & carnearum fibrarum apparentiæ dividendus eſt. Horum enim tendinoſæ & motrices fibræ membranoſo ſepto ab invicem diſtinguuntur. B. De Slaap-ſpier. G. Der ſchlaff mauß. Gall. *Muſcle Crotaphite*, *Muſcle temporal*. A. The temples Muſcle.

Tempus, Gr. Κρόταφος, eſt pars cranii lateralis inter oculos & aures media, oſſis temporum magnitudine definita: in qua emplaſtra cephalica ad odontalgiam & cephalæam applicantur. B. De Slaap of ſlag van 't hooft. G. Die ſchläff. Gall. *la Tempe*. A. Temporal.

Tena-

Tenaculum, idem quod *Forceps*.

Tendo, eſt muſculorum continuata pars, coloris albi, durior, tenuior, parti movendæ annexa, conſtans ex fibris muſcularibus hic tenuioribus & magis compactis redditis, ac proin liquidum tenuius tantum admittentibus, ſunt igitur fibrarum hic ultimi fines, quæ cum nervis originem ſuam, debere videntur, dictæ fuerunt ἀπονεύρωσις id eſt, nervorum fines. Gr. τένων à τείνειν, tendere. B. Een Pees. G. Eine ſennader / ſpanader / die ſenue / das geäder der fleiſch mauß / haarwachs. Gall. *Tendon*. A. A tendon.

Tenesmus, Tenasmus, Gr. Τεινεσμὸς & Τενεσμὸς, eſt continua conſidendi cupiditas, qua tamen nihil præter pauca cruenta, mucoſa aut purulenta excernitur: aliquando Vermes & præſertim Aſcarides in cauſa ſunt. Hic morbus ſæpe diuturnus eſſe ſolet, & in gravidis non raro abortus eſt cauſa, *Teneſmus* dicitur ἀπὸ τάσεως, id eſt contentione & niſu, qui tum fit cum vehementi cupiditate egerendi, & laſſi crebro exurgere coguntur. B Perſing / krupinge / drukkinge / waan - ſtoelgang / lang - euvel / dwang tot ſtoelgang. G. Das trucken oder treibende noth des ſtuelgangs / mit weinig wirckung. Gall. *Teneſme*. A. Idem. Luſitan. *Pucho*.

Tenta, idem quod *Mela*, vel quod *Turunda* aut *Penicillus*.

Tentigo, idem quod *Priapiſmus*.

Tentipellum, eſt Medicamentum, quod cutim explanat, rugaſque, videtur ex *Tendere*, ſive *Extendere*, & *Pellus*, ſive *Cutis* derivari.

Tephrion, eſt collyrii nomen.

Terebellum, idem quod *Modiolus*.

Terebinthina, in officinis duplex eſt *Veneta* & *Vulgaris*. Veneta quæ etiam dicitur *Chia*, & *Cypria*, eſt liquidiuſcula, referens Balſamum, ſive Oleum craſſiuſculum, colore ex albo flaveſcens, ſapore acris, lenta, cutique tenaciter adhærens. (Avicennæ eſt *Gluten Albotin*.) Paracelſus *Lorchet* appellat. Optima debet eſſe clara, pellucida, alba, vitrei coloris in cæruleum vergentis, acris & odorata. Venit ex Chio, Lybia, Cypro, Ponto, Syria, Judæa, Arabia &c. Ipſius arbor non admodum procera eſt, multos emittit ramos, cujus folia

inſtar Fraxini ferè diviſa ſunt, & ſinguli nervi habent ſeptem, novem vel plura folia, ut in fraxino, roſis, ſambuco &c. videre eſt. *Terebinthina Vulgaris* depromitur ex Larice arbore, ideoque & *Laricea* appellatur, & ex aliis plurimis arboribus reſiniferis, ut Abiete, Pinu &c. obtinetur; vulnerantur nempe hæ arbores terebra ad cor uſque, ſic exſtillat Terebinthina. Hæc quanto priori ſimilior, tanto quoque præſtantior. Pollet viribus cum priori, aſt non eſt adeo pellucida. Gr. Τερέβινθος & Τέρμινθος. An nomen à ſerpente, quod ejus corniculum in modum ſerpentis, contortum ſit? B. **Terpentyn/ termentyn.** G. Terpentein. Gall. *Terebenthine*. A. Idem.

Terebrum, vide *Modiolus*.

Teredo ſive Caries oſſis, vocatur & *Teredum*, Gr. *Pædarthrocace*, & ab Arabibus, *Spina ventoſa*. Idem quod *Caries Oſſis*. B. **Been-vreter.** G. Bein-freſſer. Gall. *Carie, ou Vermouliſſure des Os*. A. Worm-eating of Bones or Caries.

Teredum, idem quod *Caries*.

Tereniabin, vide *Manna*.

Teres Radii Musculus, vide *Pronator Rotundus*.

Teretrum, vide *Modiolus*.

Tergum, vide *Dorſum*.

Terminthus, eſt tumor in cruribus ſupra quem puſtula nigra eminet, fructus terebinthini magnitudine. G. Die braune blattern/ hunds-blateren.

Terra Damnata, idem quod *Terra Mortua*, & *Caput Mortuum*.

Terra Japonica, vide *Catechu*.

Terra Mortua, quæ poſt deſtillationem, vel combuſtionem ignis aperti, dein diutinam elixiviationem reſidua, omnibus ſalibus oleis, & facultatibus efficacibus deſtituta. B. **Doode Aarde.** G. Todte Erde. Gall. *Terre Morte*. A. Dead Earth.

Terræ Panis, vide *Cyclamen*.

Terræ Tuber, vide *Cyclamen*.

Tertiana Febris Intermittens, eſt febris, quæ tertio quovis die (id eſt, uno tantum die vacuo inter duas exacerbationes) ægrum invadit, & detinet per 12. plerumque horas, tum plane remittit, & poſt diem liberum

berum unicum rurſus invadit: diſtinguitur a medicis in *Vernales* & *Autumnales*, quod hæ diu durent & vix niſi arte curentur; illæ brevi & ſponte ceſſent; ſuntque vel *Exquiſitæ*, quæ modo per 12 horas ægrum detinent; vel *Nothæ* quæ per plures horas excurruut. Gr. Τεϱταῖος. B. De anderendaagſe koorts. G. Dreitägiges fieber. Gall. *Fievre Tierce*. A. A Tertian Feaver.

Tessellæ, idem quod *Rotulæ* aut *Tabellæ*.

Tesseræ, vide *Cuboides*.

Testes Muliebres, dicuntur *Ovaria*. Vide *Orchis*.

Testes Viriles, ſunt duo ovalia corpuſcula Scroto incluſa, in quibus ſemen generatur: exterius variis tunicis obducuntur. *Colei* Cic. & Mart. *vaſa* Plauto, ὄρχεις, Δίδυμοι, Μέζεα Heſiodo, Μήδεα Hom. Ορχίδια, ὄλχοι Oppiano, *Poma Amoris* quibuſdam. Vide *Orchis*. B. Ballen. G. Manlich Hoden / Hödlein. Gall. *Teſticules*. A. Teſticles, Stones.

Testes Cerebri, ſunt prominentiæ duæ poſteriores cerebri ob ſimilitudinem teſtes dictæ, prope glandulam pinealem, & adhærentes duabus majoribus protuberantiis, quæ nates vocantur.

Testiculus, vide *Teſtis* & *Orchis*.

Testiculus Venereus, eſt, quando teſtis poſt contagioſam Venerem valde intumeſcit, indureſcit, non ſine doloris ſenſu. B. Zand-kloot / Venus-kloot. G. Sand-balle / Venus-balle / Venus-Hoden. Gall. *Teſticule Venerien*. A. Swiling of the Stones.

Testudo Cerebri, vide *Fornix*.

Testudo, eſt tumor magnus, mollis, vel non valde durus in capite, latiore forma in modum teſtudinis, à cujus ſimilitudine accepit nomen, in principio in caſtaneæ, poſtea vero in formam ovi excreſcit, in quo mollis materia, tunica quadam obducta, continetur, (unde ab authoribus ad Melicerides refertur) quæ calvariæ ita inhæret, ut ipſam plerumque vitiet, ipſique cariem inducat. B. Een Schildpad gezwel. G. Ein Schiltkrot Geſchwulſt.

Tetanus, eſt convulſio ſive tenſio ex Emproſthotono & Opiſthotono compoſita, contractis utrimque muſculis extenſoribus, proin antagoniſtis in cervice, ſpina

& artubus: ita ut corpus rigidum efficiatur & inflexile: quo ipſo patet Tetanum eſſe Rigorem vehementem, qui à communi rigore vehementiâ differt & duratione; tum etiam quod alter ille febrilis Rigor plus affligat fibras in cute, ſeu panniculo carnoſo. Tetanus vero muſculos utrinque, ita tamen ut ſemper vel Emproſthotonus, vel Opiſthotonus, nonnihil excedat. Aliquando quoque *Particularis* eſt, qui membrum quoddam, vel articulum privatum reſpicit, à τείνω extendo. B. Kramp trekkinge / regt-ſtyvigheid / ſpanning. G. Die Halß Starre. Gall. *Convulſions*. A. Conſtant Contraction.

Tetartæus, idem quod *Quartana*.

Tetradrachmon, ſunt quatuor unciæ.

Tetrapharmacum, eſt Medicamentum ex quatuor ingredientibus conſtans, ut eſt unguentum Baſilicum, ex τέτρας quatuor, & φάρμακον medicamentum. Gall. *Onguent Baſiliç*.

Tetrobolon, eſt pondus quatuor drachmarum.

Teucrium, eſt Arbuſcula utplurimum ſatis parva & humilis, aliquando ad hominis altitudinem creſcens: caulis eſt minimi digiti craſſitiei, cortice albo obtectus, & in ramos albos diviſus, quorum duo ſibi invicem oppoſiti: folia oblonga aut obrotunda, in margine inciſa, chamædrios foliis paulo majora, quæ vero virgularum faſtigia ornant, ad Hormini folia quodammodo accedunt, nequaquam per ambitum inciſa, & circa baſin latiora, in acumen deſinunt, ſaporis acriuſculi, cum amarore non ingrato: flores ſunt labiati, albi, calice albo comprehenſi; his ſuccedunt quatuor ſemina obrotunda; hæc planta ſemper eſt viridis, & creſcit in regionibus calidis, ut in Italia circa mare: aliis *Chamædrys*: ita à Græcis pariter ac Latinis, quod Teucer Ajacis frater hanc herbam invenerit; cum exta in ſacrificio ſuper eam projecta fuiſſent, lieni adhæſit, eumque exinanivit; proinde quod caſus oſtenderat, obſervatumque à Teucro fuit, ad æternum humani beneficii decus & famam illa accrevit. B. G. & A. *Gamandeclin*.

Teutlon, Gr. Τεῦτλιον, Σεῦτλον, eſt beta, à σείω concutio, agito, ab impulſu nempe, quod facile excreſcat. Vide *Beta*.

Thalami Nervorum Opticorum, ſunt 2. pro-

protuberantiæ magnæ in Cerebro, ſupra quas nervi optici decurrunt, & ab iis tanquam Thalamis ſuſtinentur. Gall. *les Couches des Nerfs Optiques.*

Thalictrum ſeu Thalietrum: eſt planta, quæ habet caules ad hominis altitudinem creſcentes, rigidos, ſtriatos, ramoſos, quaſi anguloſos, intus excavatos, coloris utplurimum rubicundi purpuraſcentis, & aliquando viridis: flos eſt roſaceus, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtans, ex cujus meditullio ſurgit numeroſa ſtaminum congeries piſtillum cingens, quod deinde abit in fructum, in quo velut in capitulum colliguntur, capſulæ modo alatæ, modo alis carentes, ſeminibus fœtæ ſingularibus, ut plurimum oblongis: radix fibroſa eſt, repens, coloris flaveſcentis, ſaporis amaricantis, ingrati: dictum volunt ἀπὸ τ̃ θάλλειν virere, quod dum germina protrudit, eleganter vireat: tamen ita non eſt, cum ſint punicei purpurei coloris. Fortè ſic dictum, quod folia, cum primum expanduntur, ac præſertim minora eleganter vireant. Veriſimilius dicitur ἀπὸ τ̃ θάλλε vel θάλλε ſurculo, ramulo, καὶ ἴκτρυ geniculo, quod cauliculos ſeu ſurculos geniculatos proferat. B. **Water-ruit / Poel-ruit / Valſche-rhabarber.** G. **Wieſen Raute.** A. Baſtard-rubard, meadow-rue.

Thamar, Arabibus *Dactylum*, palmæ arboris fructum ſignificat; unde confectio quædam *Diathamaron*, corrupte *Diacamaron.*

Thamarindus, vide *Tamarindus.*

Thamnos, *Thamnion*, *Thamniſcos*, *Thamnoides*, eſt *Frutex*; videtur dici, quaſi creber ramis, à θαμινὸς, creber & quaſi denſus.

Thapsia, eſt planta Ferulæ ſimilis, foliis tenuiter diſſectis: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum, ex duobus ſeminibus compoſitum, longis, ſtriatis, ala cinctis ampliſſima, foliacea, utrinque introrſum plerumque emarginata: in uſu medico adhibetur radix, quæ violenter purgat. Vocatur à Thapſo inſula, in qua primum creditur inventa. Gall. *Tapſie, ou Turbith batard.* A. Deadly Carrots.

Thapsus, vide *Tapſus Barbatus.*

Thee, Frutex eſt Chinenſibus, Japonenſibus, & Tar-

taris indigena; dicitur & *Chà* vel *Chià*. Folliculum amygdali foliis ferè ſimilem, obſcure viridem profert. Eſtque virgultúm quod in ramulos varios aut virgulas ſeſe diffundit. Flores fert Ciſti fœminæ & Goſſipii mediam faciem referentis, quinis foliolis albicantibus aut pallidis conſtantes, ſtaminulis multis medium florem occupantibus. His demum ſuccedunt fructus, dum adhuc vigent, ut ferunt, virides, reſiccati autem cortice magis rugoſo, ex ſpacideo fuſco veſtiti; Figura ſæpe globoſa eſt, magnitudine globuli luſorii, ſemen tantum unicum continentes: Alii contra geminati, ſive in duos loculos ſeu ſcrotum caninum diſpertiti: Alii vero trigoni, & tria ſemina continent. Folia porro hujus fruticis colligunt, & ignis calore in ſartaginibus reſiccant, quæ poſtea, urgente ſiti, aquæ fervidæ injiciuntur, quorum tinctura tunc ex vaſculis myrrhinis ſorbillando ebibitur: Folia maſticata leviter aſtringunt, & non ingratum ſaporem relinquunt. B. & Gall. *Thé*.

Thelygonos, ſic dicuntur plantæ, quæ ſunt ex fœminino ſexu. Gr. Θῆλυς eſt fœmineus, & γόνος ſoboles, generatio.

Thelypteris, vide *Filix*.

Thenar, eſt unus ex muſculis pollicem abducentibus, qui oritur a ligamento annulari, & inſeritur in totam ſuperficiem primæ phalangæ, & parti ſuperiori ſecundæ. *Thenar* quoque habetur pro cavitate omni interiore manuum & pedum, quæ dicitur *Vola*: item pro *Planta*: ſuntque carnoſæ portiones ſub digitis manuum & pedum, ſed ſtrictè ſumitur pro *Vola Manus*, ſive Palma. B. De hand-palm. G. Dit Flache hand. Gall. *le Thenar, ou la Paume de la main, ou la Plante du pied*. A. The palme of the hand.

Theodoretos, quod & Διωνακορδίων vocatur, eſt Antidotus, ad frigidas capitis affectiones.

Theophilion, eſt collyrium quoddam.

Theophrastici, ſunt Sectatores *Paracelſi*.

Theorema, vide *Theoria*.

Theoretica, vide *Theoria*.

Theoria, eſt pars Medicinæ, quæ ratiocinando agit de fabrica partium corporis humani, tam ſolidarum, quam fluidarum; de earum naturali conſtitutione, uſibus

vel

vel publicis vel privatis, effectibuſque ſolidorum in fluida, horumque in illa, juxta regulas quaſdam in aliis ſcientiis demonſtratas, & huc aſſumtas, uti hæ ſcientiæ imprimis ſpectant huc Mechanica, Chemia, & Anatomia, à θεωρέω contemplor, unde Theorema, quod eſt ſpeculatio: & Theoretica, quæ ad Medicinam ſpeculativam pertinent. B. Beſpiegelende deel der Medicynen. Gall. *Theorie.*

Therapeutica, eſt pars Medicinæ, quæ materiam medicam inſtruit ex variis medicinis, vario tempore & obſervatione notatis, quarum quoque ritam præparandi methodum, ut ſcopo propoſito ſatisfaciant, edocet: diætæ obſervandæ regulas tradit: Tandemque veram medendi methodum, ſive manuum operam, ſive remedia pharmaceutica requirat, à θεραπεύω ſano. B. Genezende deel der Medicynen.

Thereniabin, ſive Tereniabin, eſt Manna orientalis; quæ *Droſomeli* & *Aëromeli* Gr. dicitur. Gall. *Manne liquide.*

Theriaca, eſt medicamentum venenum expellens, à θὴρ fera, quia ferarum morſibus medetur: vel quia viperinæ carnes ejus compoſitionem ingrediuntur; ab ἀκέομαι ſano. B. Dryakel. G. Thiriack. Gall. *Theriaque*, *Antidote*. A. Treacle.

Therioma, eſt ulcus ferum, carcinomati ſimile, à θηριόω in ferinam indolem degenero.

Thermæ, ſunt balnea, vide *Balaneum*, à θερμαίνω calefacio.

Thermantica, ſunt Medicamenta calefacientia, à θερμαίνω calefacio.

Therminthus, vide *Terminthus.*

Thermometron, eſt calor debitus qui ex pulſibus deprehenditur, à θερμαίνω calefacio, & μέτρον modus. B. Vulgo De natuurlyke Warmte. G. Die naturliche hitze. Gall. *Chaleur naturelle*. A. Natural heat. Eſt etiam fiſtula vitrea cum vitreo globo, vini ſpiritu plena, qui calore & frigore rarefactus vel condenſatus, gradus quoque eorum docet, hinc utiliſſima eſt machina in calore febrium ardentium &c. dimetiendo. B. Een weer-glas. G. Ein wetter-glaß. Gall. *Termometre*. A. Idem.

Thlaspi, eſt planta, quæ habet caules rotundos, ramo-

ramoſos, villoſos: folia habentes ſine pediculis, inſtar minimi digiti longa, ad baſin ampla, & ſenſim ad apicem acuta facta, dentata, coloris viridis, ſaporis acris: flores ſunt exigui, albi, Burſam Paſtoris referentes, cruciformes, quatuor ſcilicet petalis conſtantes: poſt florem ſequitur fructus, ſeu capſula ſeminalis orbiculata, compreſſa, ora plerumque foliacea & ſuprema fiſſa, in duo loculamenta diviſa ſepto intermedio, reſpectu valvarum, ad perpendiculum oblique poſito; ſeminibus fæta parvis, oblongis, compreſſis, rufis, ſaporis acris & fervidi: radix eſt ſatis craſſa, & fibroſa, lignoſa, alba, aliquantulum acris: hæc planta creſcit in locis deſertis. Gr. Θλασπίδιον, Σίνηπι Ἄγριον, item *Capſella* & *Scandulaceum*. Sunt hujus temporis Herbarii qui *Naſturtium Tectorum*, & *Sinapi Ruſticum*, quod digitis fricatum ſinapim ſuboleat, appellent. Alii *Burſam Paſtoris* vocant, non ſane quod ſit revera ejus herbæ ſpecies, ſed quod ad formam illius quamproxime accedat. Propriè eſt naſturtii ſpecies. Græci à fructus forma dictum volunt, qui naſturtio ſimilis eſt, ſed latior velut infractus & contuſus. Θλάω enim iis contundi eſt & infringi, infringendoque, quod globoſum tumidumve erat malleo, lapide, pedeve cum dilatatione exæquare.

Thlipsis, eſt vaſorum compreſſio, a cauſa externa, qua eorum interna cavitas tollitur, ac proin liquidi tranſmittendi fluxus impeditur, à θλίϐω comprimo.

Tholus Diocletis, eſt faſciarum ſpecies, quæ vulneribus circa aurium regiones applicatur. B. Sluitshalks Zwagtel / Oor zwagtel. Gall. *Tolus de Dioclete.*

Thora, eſt Napelli ſpecies: dicitur & Phthora, Vide *Phthora.*

Thoracica, ſunt medicamenta adverſus pectoris mala.

Thorax, ſive medius venter, eſt totum id, quod circumſcribitur ſuperiore parte, à claviculis; inferiore, à Diaphragmate; parte antica, ſterno; poſtica, ab oſſibus dorſi; lateribus à coſtis; ovalis figuræ eſt, continet cor, & pulmones, intus membranâ pleurâ circumtenditur; ab *Hipp.* & *Ariſtotel.* pro thorace ſumebatur totum id quod à claviculis, ad pudenda uſque excurrit, hoc eſt, medius & infimus venter, à θορέω ſalio, quia in eo cor continuo ſalit.

ſalit. B. De Borſthollighelð. G. Die gantze bruſt. Gall. *la Poitrine* A. The bulke, breaſt.

Thorexis, eſt vini generoſioris potus, pectus calefaciens & quaſi loricis circumdans, à θωρήσσω lorico.

Thrombus, eſt ſanguinis, aut lactis in grumos coagulatio, à θρομβόω grumeſco. B. Geronne bloed. G. Geronnen blut. Gall. *Grumeaux de ſang, ou ſang caillê* vel *Coagulè.* A. Clodded bloud.

Thryallis, eſt Verbaſci ſpecies, ex quo Elychnia ſolebant fieri. Θρυαλλὶς enim eſt Elychnion, à θέρω & ἅλλομαι: quod *Caleat* & *Surgat:* quod convenit Elychnio accenſo.

Thus, ſive Olibanum, Gr. Λίβανος & Λιβανωτὸν. Reſina eſt duriuſcula, obſcurè pellucida, profluens ex arbore Arabica, quæ, ut ajunt, lentiſcum appoſitè refert, quod tamen incertum. Genera thuris traduntur duo, *Maſculinum* ſc. quod propriè *Olibanum* vocatur, ſeu *Melax*, Arab. *Melàſon:* & *Fœmininum. Maſculinum* ex albo flaveſcit, & teſticulorum inſtar rotundum eſt, guttarumque formam referens, candidum intus & pingue: *Fœmininum* magis reſinoſum eſt ac molle, cito ardens & flavum. Præfertur *Maſculinum*, ut quod ex arboribus montanis colligitur. *Cortex* etiam in uſu eſt, debet eſſe craſſus, pinguis, odoratus, recens, minimè ſcaber. *Manna Thuris*, ſunt micæ fragmenta, pollen ac farina Thuris, quæ ex colliſione, dum in ſaccis vehitur, colliguntur. Dicitur *Tus*, à tuſis glebis: ſed potius à græco verbo Θύω ſacrifico nomen habere videtur, quod Veteres Thure ſacrificabant & ſupplicabant. Gr. Λίβανος καὶ δενδρολίβανος: quemadmodum lachryma λιβανωτὸς, quæ Hippocrati λιβανωτοῦ καρπὸς dicitur, Λίβανος à λείβω ſtillo: licet Græci fabulentur à Juvene Aſſyrio hujus nominis, quod Deos ſtudioſè coleret, ab invidis occiſo & in hunc fruticem converſo dici: hinc Diis Thure gratius nihil eſſe. B. Wierook. G. Weyrauch. Gall. *de L'Encens.* A. Frankincenſe. Arab. *Lovan, Conder, Thus* vel *Tus* oriri putent à tundendo.

Thyma, idem quod *Ecthyma.*

Thymbra, eſt herba aromatica, forte ἀπὸ τοῦ θύειν *Odores Accendere*, idque ob fragrantiam: vel à *Thymus* ob ſimilem forte odorem.

Thy-

Thymelæa, eſt Arbuſcula, cujus truncus ſæpe inſtar pollicis craſſus eſt, plures habens virgulas vel ramos ſesquipedem circiter longos, pulchros, rectos, foliis Lini foliis fere ſimilibus inſtructos, ſed majoribus, latioribus, ſemper viridibus, viſcoſi quidquam, ſi dentibus atterantur, præbentibus: flos monopetalus, utcunque infundibuliformis, quadrifidus: ovarium in centro floris fit fructus ovatus, ſucci plenus, fœtus ſemine oblongo, habente pelliculam nigram, ſplendentem, fragilem, ſub qua invenitur medulla alba fervidi ſaporis: radix longa, craſſa, dura, lignoſa, externe griſea, aut rubicunda, interne alba; in initio dulcis, ſed poſtea acris & cauſtica: hæc planta creſcit in locis incultis: quibuſdam *Chamælæa:* dictam volunt quaſi Tithymelæam, ex tithymali & oleæ mixta facie. Sed malunt alii nomen eſſe compoſitum, ex Thymo & olea: aſt Thymum non olet, neque eam, ut Thymum, conſectantur apes, dicitur potius quod oleæ fert folia, & tithymali inſtar alvum ſolvat: vel quod foliis ſit oleaceis, anguſtis, admodum viſcidis, pinguibus, inter Tithymalum, Cypariſſium & Paralium. Gall. *Garou.*

Thymiama, idem quod *Suffitus.*

Thymion; eſt verruca minor ſuper corpus in cute eminens, ut *Acrochordon*, tenuis, ſupra latior, ſubdura & in ſummo aſpera. Idque ſummum colorem thymi repræſentat floris, à quo denominatur, habet magnitudinem fabæ Ægyptiacæ. Modo unum, modo plures naſcuntur in palmis, talis & plantis pedum: peſſima ſunt in obſcœnis locis, maximè ubi ſanguinem fundunt.

Thymum, Thymus, eſt planta, quæ habet caulem tenuem, lignoſum, album: folia parva, oppoſita, tenuia, anguſta, albeſcentia, vel virido-obſcura, ſaporis acris: flores ſunt in capitula collecti, minimi, purpurei, galea ſurrecta plerumque bifida, barba tripartita: ſemina quatuor obrotunda his ſuccedunt in capſula, quæ floris calix fuit, incluſa: ab odore, etiam dici videtur à θύω ſuffio: quod eo Veteres primum uſi ſint in ſacris, quæ accenſo igne fiebant, vel à θυμὸς animus, quia ejus odor corroborat: quodque iis adhibetur, qui animi deliquium patiuntur. B. Thym. Gall. *Thym.*

Thymus, eſt tuberculum p. n. carnoſum, quod ſupra

pra corpus inſtar verrucæ eminet, florem thymi referens: unde ei nomen impoſitum eſt. Item eſt glandula conglomerata, ſita in ſuperiori parte Thoracis, anterius immediate ſub jugulo, & extenſa ſecundum longitudinem aortæ & venæ cavæ inferioris uſque ad pericardium, quæ, quo animal eſt magis juvenile, eo major eſt, ſecernit lympham a ſanguine, quam per peculiares ductus pulmonum veſiculis pro obliniendo infundit. B. **De borſt-klier.** G. Bruſt-drüſen. Gall. *Thyme.* A. The breaſt glandule.

Thyroarytænoides, eſt par muſculorum, ortum habens à cartilagine ſcutiformi, anterius in latera Arytænoidis conſcendens, laryngis rimulam aſtringit, ex θυρεὸς ſcutum, ἀερύω aërem haurio, ἀνοίγω aperio, & εἶδος forma. Gall. *Muſcles Thyro-Arytenoidiens.*

Thyroidææ Glandulæ, ſunt numero duæ, ſubſtantiam habent viſcidam, ſolidam, ſanguineam, vaſis omnis generis communibus, membranaque duriore mirè perfuſam, ovi gallinacei ferè magnitudinis atque figuræ, ſitæ circa laryngis ſedem humiliorem, ad latera cartilaginum, thoracis, cricoidis, primorumque aliquot annulorum aſperæ arteriæ, quibus partibus immediatè incumbunt, ita tamen ut facillimè ab iis ſeparentur, niſi, ubi pertinacius adhæreant circa principium & finem; per ductus peculiares intra aſperam arteriam ſuum oblinientem humectantemque liquorem effundentes. Gall. *les Glandes Thyroïdiennes.*

Thyroides, eſt *Scutiformis* ſeu *Clypealis Cartilago*, laryngis omnium maxima, & antice in collo prominens. Item foramen oſſis pubis, ex θυρεὸς janua, ſcutum, & εἶδος forma. B. **Het ſchilt-gelijke krakebeen.** G. Das ſchildgleiche knorpel bein. Gall. *le Cartilage Thyroïde.* A. Shield like griſtle.

Thyrsus, eſt caulis, idque nomen ſibi vendicavit, quod virgulæ in modum, vel teli in rectitudinem aſſurgat.

Tibiæ Os, Gr. Κνήμη, eſt pars inter genu & talum: oſſibus duobus conſtat; unum exterius quod *Focile Minus*, alterum interius & majus, totius nomine donatur & *Tibia* dicitur, Κνήμη aliis *Focile Majus*, *Canna Major &c.* ſuperius proceſſum habet à femoris cavitate exceptum, & ſinus binos oblongos, pro femoris capitibus, quorum ſinuum profunditatem auget annexa per ligamenta cartilago,

go, mobilis, mollis, lubrica & humore unctuoſo delibuta, in ambitu craſſa, centrum verſus attenuata, unde lunata dicitur, anterius aſpera veniunt ligamenta, quæ cartilagines lunares augent. Anterior pars acuta & longa, ſpina dicitur inferius, adeſt proceſſus ex interno latere gibbus & prominens juxta pedem, diciturque malleolus internus. Anterior pars *Crea* & *Ocrea* quibuſdam dicitur. B. **Het ſcheen-been.** G. Das ſchein=bein. Gall. *Le Tibia, un des os de la Jambe.* A. A Shin, Shin-bone.

Tibiæus Musculus, idem quod *Tibialis Muſculus.*

Tibialis Musculus, *Anticus* dicitur & *Poſticus. Primus* flectit pedem antrorſum. Tibiæ fibulæque ex parte oſſis ſuperiori extremitati alligatus, tibiæque involucro lateris exterioris affixus, ſub annulari pedis ligamento provectus tarſi oſſis pollici ſubjecto ligamentaceo ligamento, ut plurimum adhæret, bifido namque nonnunquam tendine metatarſi, ut & innominato pedis oſſi affigitur; inferior hic tendo ubi ſub extimo fibrarum faſciculo, oſſiculum abſcondit minuſculum, Seſamoideum appellatum. Alter, ſive *Poſticus*, Tibiæ fibulæque oſſa interlocatus horumque involucris, ubi dehiſcunt, penniformiter ſive radiatim affixus, juxta interioris malleoli poſteriora, tendinem tarſi oſſis, quod teſſeræ conterminum eſt, ligamentaceo integumento inſeritur: atque hic inter oblique moventes & adductores & ab aliis inter extenſores numeratur. B. **Scheen-ſpieren.** G. Der Schien=mauß. Gall. *le Jambier anterieur & poſterieur, Muſcles de la Jambe.* A. The Shin Muſcle.

Tigillum, idem quod *Crucibulum.*

Tinctura, ſeu Elixir, eſt Coloris, qualitatis & virium alicujus rei, mediante covenienti menſtruo, extractio. B. **Verfſel/ Afverfſel/ Uittrekſel.** G. Die Farbe/ Färbung/ ein Tinctür. Gall. *Teinture.* A. A Tincture.

Tinea, eſt ſcabies capitis, cutem erodens cum ſquammis & cruſtis, pilorumque evulſione, colore cineritio; odore fætido, orta ab acrimonia ſanguinis in glandulis ſubcutaneis hærente, Triplex ejus datur ſpecies 1. ſquammoſa, dum enim ſcalpitur multas furfuraceas ſquammas de ſe remittit. 2. ficoſa dum hæc cruſtâ ſuâ flavâ denudatur,

datur, apparent vivæ rubræque carnis grana ficuum interioribus granis ſimilia cruentam materiem ex ſe emittentia. 3. eſt Achor, quem vid. ſupr. morbus hic infantes, ſed plerumque adultiores invadit: dicitur *Tinea* quia haud raro in eo latent vermiculi copioſi, vel pediculi, vel quia proſerpit erodendo ut Tinea in veſtibus. B. **Quaad zeer/ drooge ſchurft.** G. **Eine ſchabe/ motte/ kinder wurmer im leib.** Gall. *Tigne.*

Tinearia, dicitur etiam Ageratum, & Stichas citrina, ita vocatur, quod ejus flores, veſtes ciſtis aſſervatas, à Tineis arceat, conſervetque.

Tinus, Tinnus & Tynnus, eſt Arbuſcula, quæ habet virgas longas, quadratas, ramoſas: folia magna, ampla, bina, juxta ramos ſibi invicem oppoſita, nigra, ſplendentia, aliquantulum lanuginoſa, ſemper virentia, inodora, ſaporis amari cum aliqua adſtrictione: caliculus eſt geminus, inferior trifidus, ſuperior quinquefidus, uterque monophyllus: flos eſt monopetalus, rotatus, quinquefidus, infra breviter tubulatus, quinque ſtaminibus ex pariete interno tubuli floris ortis: ovarium in fundo calicis, tuba longa, triquetra, ſcabra inſtructum, fit fructus olivæ ſimilis, umbilicatus, fætus ſemine unico pyriformi: hæc Arbuſcula creſcit in locis ſaxoſis. eſt Laurus ſylveſtris: Gr. Δάφνη Ἀγρία. Gall. *Laurier tein.*

Tinnitus Aurium, ſive Sibilus, eſt ſuſurrus quidam aurium, ab obſtructione arteriarum membranam tympani perreptantium, vel re intus vel extus aurem irritante, qua aër in auris cavo ab arteriis pulſantibus continuo movetur & tympanum leviter verberatur, unde ſuſurrus & bombus producitur. B. **Kuiſchinge in het oor/ oortuiting/ oorſuiſſing.** G. **Das ſanſſen/ und brauſen/ das klingen der ohren.** Gall. *Bruit dans l'Oreille*, *Tintement.* A. The noiſe of the ears in Ohren.

Tintinabulum Terræ, eſt Pyrola, dictum à floribus ejus Tintinabulo ſimilibus.

Tipha, vide *Typha*.

Tithymalus, eſt planta, quæ habet unum pluresve caules, ſeſquipedem altos, rotundos, minimi digiti craſſitie; folia dura, oblonga, Amygdali minora: ex ſummitate ramorum naſcuntur ramuſculi gerentes flores nigros, monopetalos, campaniformes, globoſos, multifidos, &

duobus foliolis cinctos, quæ calicis vice fungi videntur: flori ſuccedit fructus exiguus, trigonus, & in tria loculamenta, ſingula unicum ſemen oblongum continentia, diviſus: radix dura, lignoſa, lacte acri, mordicante turgidula; ubique fere ſat copioſe provenit in locis aridis, incultis, ſterilibus, *Lactaria*, *Lactuca Caprinà*, à τιτθὸς mamma, quia lac fundit & μαλακὸς tener, quaſi tenera Mamma; vocatur etiam Characias Dioscoridi id eſt vallaris a χαρακόω vallo, dicitur & Euphorbia, & Eſula major, vid. Eſula. B. **Groote Spurge / Groot Wolfs-melk / Groote Duivels-melk.** Gall. *Titimale.* A. Graat Spurge.

TITHYMELÆA, idem quod *Thymelæa.*

TITILLATIO, eſt in voluptatis ſenſu gradus, propè dolorem proximus: nam ut voluptatem percipiamus, cum organum ſenſus ita concutitur, vires uti ſint ad reſiſtendum majores: ita, ſi concuſſio fiat aliquantulum major, minor vero vis, quæ reſiſtat, oritur *Titillationis Senſus*, qui cum habet aliquam conjunctam moleſtiam, proxime ad dolorem gradum ſtruit, quare ad morbos referri debet: ſolet autem maximè ſentiri in latere, & ſub planta pedum, ubi nudiſſimi jacent nervi, & in iis, quibus cutis tenera eſt, & non aſſuevere titillationi. Gr. Γάργαλος. B. **Kittelinge.** G. **Das kützeln.** Gall. *Chatouillement.* A. Tickling.

TOETICA, idem quod *Attenuantia.*

TOMENTUM, Latinis omne id quod culcitræ ad molliorem & calidiorem quietem infarcitur, dicitur, ſive id lana ſit ſive pluma, ſive quod voluerit aliquis, excipiendis molliter & fovendis calore corporibus noſtris aptum. Sic dictamni folia, quod mollia videntur eſſe, tomentitia & lanea dicuntur, hoc eſt γναφαλοειδῆ: ita ex graminis Eriophori lanuginoſis ſummitatibus anaclinteria ſeu culcitræ fiunt. Gall. *Duvet.*

TOMICI DENTES, vide *Dentes.*

TOMOTOCIA, idem quod *Hyſterotomia*, ex τέμνω ſeco, & τόκος partus, à τίκτω pario.

TONICA, ſunt quæ membris foris illinita, nervis & tendinibus robur conciliant, à τείνω porrigo, tendo.

TONICUS, idem quod *Tetanus.*

TONOTICA, idem quod *Tonica.*

TONSILLÆ, vide *Pariſthmia* & *Antias.*

To-

Topasius, idem quod *Chryſolithus*.

Tophus, Gr. πῶρος, eſt concretio quædam lapidoſa, ſeu gypſea, calci non abſimilis, in quacunque parte, præſertim oſſibus, excitata. B. Kalk-bullen / kalk-knobbels.

Topiarium, opus eſt, quod ex arbore, frutice vel herba ad decorem componitur in teſtudines aut cameras fornicatum. Hinc *Topiariæ* dici merentur arbores vel herbæ, quæ nimirum huic operi, quod flexiles ſunt, ac ſuo lentore ſequaces, accommodantur.

Topica, ſunt medicamenta externa, quæ medentur ſingulari corporis parti, actione quadam illi parti propria, v: gr: Emplaſtra vulneribus; Epicarpia febribus; &c. à τόπος locus. B. Plaatſ middelen. G. Plaß-mittlen. Gall. *Remedes Topiques*. A. A Topike.

Topinaria, idem quod *Talpa*.

Torcular, vel Torculum, eſt prælum, quo olea vel ſucci exprimuntur. B. Een Perſ. G. Ein telter / preſſe. Gall. *Un preſſoir*. A. Preſſ.

Torcular, eſt inſtrumentum, quod chorda duobus bacillis, circumagitur, in extirpandis membris, ut vaſa ſanguinea conſtringantur. B. Draejer. G. Ein trott / ein drehſtock. Gall. *Un Tourniquet*. A. A preſſe.

Torcular Herophili, eſt ille locus ubi quatuor ſinus craſſæ meningis cerebri conjunguntur. B. De Perſ van Herophilus / Herſſen Perſbak. G. Die preße von Herophilus. Gall. *le Preſſoir d'Herophile*. A. Preſſ of Herophil.

Tordylium, eſt Seſeli creticum, ſive planta, quæ habet caulem pedem circiter altum, ſtriatum, villoſum: folia ſunt oblonga, obrotunda, aſpera, villoſa, dentata, plura uni coſtæ adnata & diſpoſita: flos eſt roſaceus & umbellatus, plurimis ſcilicet petalis conſtans inæqualibus, cordiformibus, in orbem poſitis, & calici inſidentibus: is autem abit in fructum fere orbicularem, ex duobus ſeminibus compoſitum, planis, margine elato, ut plurimum denticulato, involucrum facile deponentibus: radix tenuis, ligneſcens, alba, ſimplex & annua: nomen ei impoſitum, quod ſemen ferat copioſum, circinatum, quaſi Toreumatis elaboratum, orbiculatum, compreſſum, geminiſque valvulis conflatum, clypeoli ſpeciem refe-

referens, dicitur etiam *Torgylium*, *Tordilium* & *Tordylon*. A. Heart-wort.

Tori, ſunt in vegetabilibus prominentes partium calli & in ſe pulparum modo collecti; Gr. Κονδύλȣς vocant. Hinc κονδυλώδης, id eſt, toroſus, quod idem Latinis eſt ac nodi formam præ ſe ferens.

Tormentilla, Gr. Ἑπτάφυλλον, ſive Septifolium, quia ejus folia ex ſeptem conſtant inciſuris, ſic dictam volunt, quod tormentum cruciatumque dentium ſæviſſimum placet, atque venenatarum quarundam rerum compeſcat furorem, & cruciatum. B. Zeven-blad. G. Birck=wurtz / roth=heilwurtz / roth=guntzel / blad=wurtz / ruhr=wurtz. Gall. *Tormentille*. A. Tormentill.

Tormina, vide *Dyſenteria*.

Tormina Alvi, idem quod *Colica Paſſio*.

Tormina Hysterica, ſunt hyſtericæ *Paſſiones*, vide *Hyſterica Paſſio*.

Tormina Infantium, ſunt dolores infantium ventris.

Tormina Post Partum, ſunt dolores, quos puerperæ poſt partum patiuntur, quando nempe lochia ritè non procedunt, vel adhuc qui torminibus partus ſunt nonnunquam plane ſimiles; poſt laborioſiſſimos partus etiam ſæpe dolores aliqui remanent. B. Naween. G. Nachwehe. Gall. *Douleurs apres l'Accouchement, ou l'Enfantement*. A. Pangs, or throwes afer Child bearing.

Torpor vide Stupor

Torrefactio, idem quod *Toſtio*.

Tostio, eſt actio qua medicamenta igne torrentur, ut vires mutentur, uti fit in toſtione Rhabarbari, quod cum ante fuerit purgans, nunc fit adſtringens; torrentur quoque turundæ nonnullæ; quæ orificiis ulcerum ad dilatandum intruduntur, ut ſic toſtione imminutæ, per alluentia ulceris liquida tumere eo plus poſſint.

Toxica, ſunt Medicamenta venenata, quibus Barbarorum ſagittæ illiniebantur.

Trachea, idem quod *Aſpera Arteria*.

Trachelagra, eſt Arthritis cervicis.

Trachelium, eſt Campanulæ ſpecies: Lat. *Cervicaria* fortè dictum, quod cervicis & colli malis medeatur. Gr. Τράχηλος eſt collum. B. Halß-kruid. G. Halß=kraut. Gall. *Gantelet*, *Ganteletz*. A. Throot-wort.

Tra-

Trachoma, eſt, quando palpebræ invertuntur, denſiores & inæquales factæ; vel cum aſperitate etiam rubent cum pruritu & puſtulis, inſtar milii granorum; vel cum inveterato malo, inſuper à parte interiore exulcerantur cum fiſſuris & callis, à τραχύνω aſpero. B. Rouwe Oogſcheelen. Gall. *Dartre des Paupieres.*

Trachomaticum, eſt Collyrii ſpecies, quæ olim in uſu erat.

Tragacantha, ſeu Tragacanthum, eſt Gummi fruticis ejuſdem nominis pellucidum, album, ſubdulce, leve ac ſincerum, in granis plerumque fragmentisve contortis: ejus frutex pumila admodum eſt, habetque ramos lanuginoſos, ſpinisque inſtructos, rigidos, firmos; lentis fere folia & pallida, pinnata, velut conjugata, coſtæ adhærentia, abeunti in mucronem albeſcentem: flos eſt papilionaceus, ex cujus calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in ſiliquam ſecundum longitudinem diviſam, bicapſularem, brevem & quaſi ovatam, continentem ſemina reniformia. Frutex hirſuta eſt, unde nomen, τράγος Hircus, & ἄκανθα ſpina, hic dicitur *Spina Hirci.* Gall. *Barbe-Renard, ou Epine de Bouc.* Exudat hoc gummi radice inciſa, vel ut alii volunt, ſponte ſua. Præſtat pellucens, gracilis, levis, ſincera & ſubdulcis. B. Dragant. G. Tragant. Gall. *Gomme Adragant.* A. Gum-Dragant, tragacanth.

Traganos, & Tragos, eſt uva marina: à τρώγω comedo: quia fructum edilem fert.

Tragopogon, eſt planta, quæ habet caulem ſeſquipedem circiter altum, rotundum, ſolidum, in plures ramos diviſum: folia longa, anguſta, acuta, croci folia referentia, ſed breviora, & latiora: flos eſt ſemifloſculoſus, plurimis ſcilicet ſemifloſculis conſtans, embryoni inſidentibus, & calice comprehenſis multifido, ſed nequaquam ſquammoſo; in multas lacinias diviſo, quæ ita longæ ſunt, ut ipſum florem recondant: embryo autem deinde abit in ſemen membrana ſeu involucro obvolutum, pappis inſtructum, thalamoque affixum: creſcit in paludibus & locis aquoſis, eſt *Barba Hirci*; ex τράγος Hircus, & πώγων barba. Nomen ſibi adſcivit, quod è calycis ſummo, floribus evaneſcentibus, papposa prodeat cæſaries, ſeu comoſa lanugo, cui cum hirci barba non-

 nulla

nulla ſimilitudo. Vel ita vocarunt propter ramulos florum fœtura racemoſa amictos, in prælongas quaſi comantes barbulas effigiatos, aruncos ſpirilloſque caprarum imitantes: candore niveo, puniceo, roſeoque colore intermixto, viſu & odoratu perjucundo. B. **Bokſ-baard / Joſephſ-bloemen / Morgen-ſter.** G. Bocks-bart. Gall. *Barbe de Bouc.* A. Buckes-bearde, goats beard.

Trageæ, non differunt à pulveribus, niſi quod tenuiſſimè adeo Medicamenta, ex quibus parantur, haud terantur, & vel externè adhibentur corpori, appoſitæ aut in fumum reſolutæ; vel ſacculo lineo incluſæ in vino aut alio liquore detinentur, ut vires ſuas liquori communicent. Aliquando tamen componuntur etiam ex ſpeciebus Antidotorum, odoratiſque aliis rebus & medicamentis ſimplicibus in pulverem redactîs, ſaccharo addito. In his conficiendis communiter capitur uncia una ſacchari, ad ſingulas drachmas ſpecierum, præſertim amariorum & minus gratarum. Fortè τράγημα à τράγος Hircus, caper, lacte quippe caprino in inſulâ Rhodo educatus Jupiter: videtur dici quaſi *Panis Jovis.* B. **Koekjes.** G. Pfaffen futter / fuchlein. Gall. *Dragées.* A. Cake.

Tragema, idem quod *Trageæ.*

Tragi, Trasi, vel Trassi: vocatur & *Dulcichinum*, & *Ciperus:* eſt nomen origine Italica.

Tragium, vocatur Fraxinella: à τράγος Hircus, quia Hircum olet.

Trageceros, eſt *Aloë*, ob folia cornuformia, Hirci cornibus ſimilia, à τράγος Hircus, & κέρας cornu.

Tragos, eſt *Caprificus*; à τράγος caper. Vide *Caprificus.*

Tragopyrum, ſic aliquando vocatur *Fagopyrum:* quaſi Hirci frumentum, ex τράγος Hircus, & πυρὸς frumentum. Vide *Fagopyrum.*

Tragorchis, eſt ſatyrion Hircidum vel caprinum: ex τράγος hircus, caper, & ὄρχις Teſticulus.

Tragoriganum, eſt origanum Hircinum. Non alia forſitan ratione ſic dictum, quam quod ejus pabuli voluptate animal hoc caperetur, ex τράγος hircus, & origanum.

Tragus, ſeu Hircus eſt auris eminentia, quæ tempora ſpectat, poſita ſub Helicis exortu, erecta, formæ

trian-

triangularis pilis aliquot hiſpida, in quibuſdam denſam hirci barbulam exprimens. B. **De Bok.** G. **Der Bock.** Gall. *le Tragus, ou le petit bouton anterieur, qui eſt au deſſous de l'extremité anterieure du pli de l'oreille.* A. Bucke.

Transfusio, eſt deductio ſanguinis vivi & in vaſis animalis fluentis, ope tubulorum ſibi continuatorum in vaſa alterius animalis vivi; in ſcopum vaſa inanita languentis animalis replendi, ſanguinem mutandi, morbos curandi, vitamque longiorem ducendi; quod in majoribus animalibus, & ipſis hominibus, poſtquam circulatio ſanguinis inventa fuit, ſæpe tentatum eſt; aliquando felici, ſæpe infortunato ſucceſſu; vaſa enim in uno animali ſuæ capacitati proportionatum liquidum continentia, non reſpondent robori, magnitudini &c. vaſorum in alio animali; liquida pariter vel ſunt nimis ſolida, craſſa, & alterius indolis, vel nimis fluida, facilius reſolvenda in uno quam alio animali, adeoque, quod uno animali conveniebat ſalubre liquidum, in alio eſt lethiferum, atque hæret in minimis, obſtructiones irreſolubiles excitat, vel ſi liquidum tenuius fuit, ex vaſculis omnibus excretoriis effluit, neque viribus vitæ ſuſtinendis par eſt; unde hæc medicinæ methodus jure exoluit. B. **Bloedbrenging upt 't eene dier in 't ander.** Gall. *Transfuſion.*

Transpiratio, idem quod *Diaphoreſis.*

Transversales Musculi, primum par exhibet ſeſe membranoſo principio, ab ipſis tranſverſis lumbalium vertebrarum proceſſibus, oſſe item Ileum cartilaginoſoque: præterea coſtarum confinio interius profectum, peritonæo ſubjecto inhæret, & ad eandem cum cæteris abdominis metam fertur. Alterum par cervici extendendo vel in poſteriora flectendo deſtinatum, oritur à ſex aut ſeptem primarum vertebrarum proceſſibus externis, & inſeruntur exterius in omnes vertebrarum cervicis tranſverſos proceſſus. B. **Dwers ſpieren.** G. **Der Zwerch-mauß.** Gall. *Muſcles Tranſverſes, ou Tranſverſaires, ou Tranſverſaux.* A. Over Thwart Muſcle.

Transversus Musculus Humeri, idem quod *Rotundus Minor.*

Trapesius Musculus, ſic dictus à figura Geometrica. Vide *Cucullaris Muſculi* deſcriptionem.

Traulus & Traulotes, eſt blæſitas, ſive vitium

tium in L & R pronunçiando, à τραυλίζω balbutio. B. **Liſpende/ een Liſper of Liſperaar.** Gall. *Begayer.*

Trauma, vide *Troma.*

Traumatica, ſunt, medicamenta quæ in decoctis & potionibus aſſumpta, ſeroſos & acres humores ſeu ſuccos è corpore educunt, vel mitigant, ſanguinemque nimis torpidum movent, vel nimis motum retardant, nimis fluidum inſpiſſant; nimis craſſum ita attenuant, ut in partes vulneratas, ruptas vel contuſas commodè propelli poſſit; & quibuſdam partibus adſtringunt, & detergent: hinc videmus quod vulneraria medicamenta ſpecifica nulla ſunt, quæ in omni conveniunt ægro, verum quod dato ægro accommodanda ſunt pro ægri viribus, ſtatu, & liquidorum ac vulneris conditione: iſta lapſis, contuſis, & vulneratis conducentia, *Vulneraria* nuncupantur, à τραυματίζω vulnero. B. **Wond-middelen.** G. **Wund-artznei.** Gall. *Remedes Vulneraires.* A. Wound remedy.

Tremor, Gr. Τρόμος, à Τρέω tremo, eſt motus convulſivus minus vehemens, in quo contractiones & alternæ ſunt & crebriores, ſed non ita violentæ verſus principium, quare Motus convulſivus plus habet de convulſione, at Tremor plus de motu ordinario. B. **Schuddinge/ Bevinge.** G. **Das zittern/ Schaudern/ beben.** Gall. *Friſſon, Tremblement.* A. Trembling, Quaking.

Trepanatio, eſt operatio Chirurgica, qua Trepano ſive Modiolo hominis viventis cranium perterebratur, cum vel fractum & intropreſſum fuerit cranium, vel ſpinæ oſſeæ abruptæ pungunt cerebrum, vel extravaſatus ſanguis ex vaſis ruptis, qui comprimit cerebrum, &c. ut hæc cuncta ex foramine facto educi poſſint. B. **Trepaneringen.** G. **Trepanierung.** Gall. *Trepan.* A. Trepanation.

Trepanum, idem quod *Modiolus.*

Triangulare Oſſiculum, eſt illud os quod in Cranio inter ſuturam Lambdoidem & Sagittalem ſitum eſt; quod ad epilepſiam quoque conducere ferunt. Gall. *Os Triangulaire.*

Triangulares Muſculi, eſt aliquando unicus, ſed non ſemper, à ſummo cubiti ortus, & circa medium ejuſdem carnoſo, anguſtoque fine deſinens. Verum *Gaſſerius* putat ſe inveniſſe duos parvulos, circa articulum

ticulum cubiti exiles, & oppoſito modo incedentes, atque inſtar trochleæ pronum & ſupinum radium moventes. Sunt & alii Triangulares muſculi, dicti Sternoidei, ſub ſterno oriuntur è medio ſternoidei muſculoſi faſciculi, pro parte triangulari linea circumſcripti, ſi oblique coſtarum extremis partibus ut & cartilaginibus quatuor, quinque & ſex ſuperioribus alligantur, cum intercoſtalibus tam indiſſolubili nexu ſæpe cohærent, ut alterutrorum faſciculi ſine laceratione ſeparabiles non exiſtant: imo vero, nonnunquam radiata ſolummodo intercoſtalium muſculorum fibrarum veſtigia longè ab invicem remota inveniuntur, atque hoc in caſu, pleura ſub ſterno ſolito craſſior reperitur. B. Borſt-beens ſpier/drykantige ſpier. G. Der Bruſtbeins mauß/ der dreiſchrötige mauß. Gall. *Muſcle Triangulaire; les Muſcles Sterno-coſtaux communement le Triangulaire du ſternum.* A. Idem.

Tribulus, terreſtris eſt planta, quæ habet caules ſemipedem circiter longos, repentes, rotundos, nodoſos, villoſos, rubicundos, in ramos diviſos: folia pinnata Lenticulæ, incana, piloſa: flores ſunt roſacei, plurimis ſcilicet petalis in orbem poſitis conſtantes, lutei; ex horum calice ſurgit piſtillum, quod deinde abit in fructum, quodammodo cruciformem vel turbinatum, ex pluribus partibus plerumque compoſitum, muricatis, in capitulum collectis, & ſeminibus fætis, ut plurimum oblongis, in loculis nidulantibus: radix fibroſa; hæc planta creſcit in pratis præſertim in regionibus calidis; dici volunt ἀπὸ τοῦ τρίβειν à *Terendo*, *Tundendo*, quod attritum, tactumque non admittat; lædit enim ac pertundit, vel παρὰ τὸ τείρειν, quod moleſtus ac infeſtus ſit, affligit enim & vulnerat tangentem. Vel dicitur quaſi τρεὶς βολεῖν *à Triplici Cuſpide*, ad ſimilitudinem ferreorum muricum, qui forma trigona ſunt, vel παρὰ τὸ τρεὶς βάλλειν, quod fructu ſuo tria vulnera infligat, vel quod cuſpidatum trifariam feriat. Malunt alii à ſeminis triquetra figura tribulo bellico inſtrumento ſimili. B. Angels/ Mink-yzers/ Voetangel. G. Waſſer=nuß/ Weiher=nuß/ Stackel=nuß. Gall. *Tribule.*

Trica Incuborum, eſt plicæ polonicæ ſpecies. G. Maren flegt/ ſchrötleinszepff/ maren löck/ vel moren=lock.

Trichiasis, eſt ciliorum introreflexio, ita ut pili oculum pungant; quod fit vel phalangoſi, vel cum alia pilorum ſuccreſcit ſeries. Item Urina piloſa, cui ab humoribus pituitoſis, pili innatare videntur, à θρὶξ pilus. Gall. *Trichiaſe.*

Trichismus, eſt fracturæ oſſeæ quædam ſpecies tenuiſſima, & veluti pilaris, plerumque juxta oſſis longitudinem excurrens, rimæ tenuis inſtar, ita ut ſenſum fere effugiat, hinc etiam mortis aliquando cauſa exiſtit, quia ſe non facile prodit, admodum dolorifica, & magnis cum ſymptomatibus: à θρὶξ pilus. B. **Hair-ſcheur.** Gall. Gall. *Fente Capillaire.* A. Hair-cleft.

Trichomanes, planta eſt, quæ plures parvos caules habet rotundos, fragiles, nigricantes, quibus adhærent folia minima obrotunda, leviter crenata, tenera, ordinatim diſpoſita, in dorſo habentia multa corpuſcula minima, quæ microſcopii ope apparent eſſe fructus hujus plantæ, in quibus occurrunt capſulæ ſphæricæ funiculo vi elaſtica donato inſtructæ, qui contractione ſua has capſulas ſemina minutiſſima includentes, aperit: radix eſt filamentoſa, & nigra: hæc planta creſcit in petris & muris juxta fontes & rivos; tota hyeme viret, *Filicula*, *Capillaris*, *Polytrichum*, dici volunt, quod fluentem capillum expleat, & ſubnaſci faciat: μανὸν enim rarum vocant, & τριχὰ capillum: hinc quoque *Capillaris* vocatur. B. **Weder-dood / Vrouwen-hair / Steen-breeke.** G. **Wieder-todt / Stein-brech / Abthon.** Gall. *Politric.* A. Mayden-hair, Venus golden locks.

Trichophyllon, ſunt plantæ cujus folia capillorum ſimilitudinem habent, ut fœniculum, corallina &c. ex θρὶξ capillus, & φύλλον folium.

Trichosis, idem quod *Trichiaſis.*

Tricoccos, eſt Meſpili fructus, ſic vocatus à tribus nucleis quos continet, à τρὶξ tria, & κόκκος nux, bacca, granum.

Tricongius, eſt menſura octodecim ſextariorum.

Tricuspides Valvulæ, ſic vocantur tres membranulæ, figura tricuſpidis, variis lacertulis præditæ, ante oſtium venæ cavæ in Corde locatæ, ſic ſitæ ut ſanguinem ex vena cava quidem admittant in Cor, non vero remittant; ſed à ſanguine ex Corde contracto egredi co-

conante explicantur, viam omnem intercipiunt, unde in arteriam pulmonalem ſolam impellitur. B. **Driepuntige Klapvliezen.** Gall. *Valvules Triglochines ou Tricuſpides du ventricule droit du cœur.*

TRIENS, eſt tertia pars libræ medicinalis, continens uncias quatuor. Continet quatuor cyathos.

TRIFOLIUM, eſt planta, quæ caules habet ſeſquipedem circiter altos, tenues, rotundos aliquando parum lanuginoſos, quoſdam rectos, alios repentes: folia terna, raro quaterna aut quina, nunc rotunda, nunc oblonga, acuta, villoſa, interdum ſpiculatis lineis albis notata, nonnunquam obliquis candicantibus ſtriis virgata: flores ſunt exigui, albi, papilionacei, ſimul cum ovario vagina fimbriata obvoluti, in ſpicam congeſti: ovarium fit capſula calice recondita, & fæta ſemine ut plurimum reniformi, rubicundo, per maturitatem arcte adhærente capſulæ: radix parva, fibroſa, tortuoſa, lignoſa, alba: hæc planta creſcit in pratis. Gr. τρίφυλλον, planta vocatur à tribus, quæ habet, foliis. Ejus ſunt in pratis variæ ſpecies. B. **Klaver.** G. **Klee.** Gall. *Treſle des Prez.* A. Trefoil.

TRINITAS, idem quod Trifolium: à tribus nempe foliis. *Viola Tricolor* etiam vocatur *Trinitas*, ob tres diverſos colores.

TRIOBOLON, eſt pondus drachmæ dimidiæ, ſive trium obolorum.

TRIORCHIS, eſt Satyrion ſpecies, quæ non duabus, ſed tribus teſticulatis radicibus in terrâ nitatur, ex τρεῖς tres, & ὄρχις teſticulus.

TRIPHYLLON, eſt trifolium, à tribus foliis ſic dictum, ex τρεῖς tria, & φύλλον folium.

TRIPLOÏDES, eſt inſtrumentum Chirurgicum, ſic ob triplicem baſin, *Trioides* dictum, in uſu fuit ſi Cranii depreſſio tam magna eſt, ut cæteri vectes, ob infirmitatem, non ſufficiant. B. **Drievoetig Hef-tuig.**

TRIPOLIS, vel Terra Tripolitana, eſt ſubſtantia terrea, facile friabilis, coloris citrini intenſi, ſaporis adſtringentis, eruta ex fodinis. B. **Trypel-ſteen.** A. Engliſch oker.

TRIPOLIUM, eſt Aſteris ſpecies; dictum quod ejus flos ter de die colorem mutare perhibetur: ita ut mane candidus, meridie purpureus, veſperi puniceus aſpiciatur:

tur: idque fortè, cum flores omnes non ſimul, ſed particulatim & ſenſim floreant, & perficiantur, facile contingit, tres florum colores conſpici incipientium, completorum & deficientium, ex τρὶς ter, & πολέω muto, verſo. Sed alii, quaſi dicas ter cauſum ſeu caneſcens: πολιὸς canus eſt. B. Zee-ſterre-kruid / blauwe Kamille / blauwe Madelieven. G. Meer-ſtern-kraut. Gall. *Eſpargoute de Mer*. A. Sea-ſtar-wort.

Tripsis, eſt contritio, ſive contuſio, à τρίβω tero.

Trismus, eſt dentium ſtridor: ſive convulſio violenta & invita muſculi Temporalis & Maſſeteris, qua dentes tam valide contra ſe invicem contrahuntur, ut ad minimum motum obliquum ſupra ſe invicem exterius vel interius per muſculos pterygoideos factum, ſonus acutiſſimus oriatur & ingratus auribus, qui ſtridor vocatur, à τρίζω ſtrido. B. Knerſinge der Tanden. G. Das Zähn Klappern. Gall. *Grincement des dents*. A. Grinding of the teeth.

Trissago, & Trixago, vocatur Scordium, & ob ſimilitudinem cum Trixagine, ſive Chamædri, Trixago vocatur.

Tritæophyes, eſt febris continua remittens, quæ tertio quoque die exacerbatur, ex τριταῖος triduanus, & φύω creſco. B. Een geduurige anderendaagſche Koorts.

Tritæus, idem quod *Febris tertiana intermittens*.

Triticum, eſt planta, quæ plures habet caules vel culmos quatuor vel quinque pedes altos, ſatis craſſos, rectos, per intervalla nodoſos, excavatos, foliolis quibuſdam longis, anguſtis inſtar graminis inſtructos: flores ſunt hermaphroditi, apetali, conſtantes ſtaminibus maſculinis, ſimplicibus, ferentibus ſuos teſticulos tenues, gracileſque; intra hos poſitum eſt ovarium binis, recurvis tubis inſtructum: utraque hæc defenduntur binis foliis petaloidibus, ſæpe ariſtatis, per appendicem longam, acutam, gracilem, jam piloſam, alias glabram; cinguntur rurſum duobus foliolis cavis carinatis calicis vicem præſtantibus: ſuſtentantur hæc uno pedunculo, qui cum aliis accretis uni axi facit ſpicam denſam: ſemina ſunt magna, oblonga, gibba, una parte ſulcata, extus coloris flaveſcentis, intus albi, farinoſa, nutrimenti optimi: radix tenuis, filamentoſa: eſt frumentum, dictum, quod ex

ſpicis

ſpicis fit tritum, vel, quod trituræ deſtinatur. Gr. Πυρὸς & πυρὸν quaſi σπορὸν vel σπορὸν, ἀπὸ τῆ σπείρειν ſeminando dictum volunt, vel nomen habet ab acutie, aut à ſimilitudine, quam cum nonnullorum fructuum granis, vel Gygartis habet, quæ πυρῆνες dicuntur, vel πυρὸς à flavo rutilantique igneo colore ac fulgore, dicitur & Σῖτος, cibus, quæ vox omnibus Cerealibus convenit. B. Tarw/ Terwe/ Weit. G. Weitzen. Gall. *Froment*, *Blé*. A. Wheat.

Tritorium, idem quod *Infundibulum*.

Trituratio, eſt contuſio, qua medicamenta in pulverem rediguntur, ut eo aptius cum aliis miſceri, vel virtus eorum extrahi poſſit,

Trochanter, idem quod *Rotator*.

Trochisci, eſt medicamenti interni & ſicci genus, nempe ſunt rotulæ ſeu orbiculi ſignati: fiunt ex pulveribus cum mucilagine exceptis, & in paſtam redactis, ex qua orbiculi in umbra ſiccandi formantur, à τρόχος rota, vocantur item *Paſtilli*, Δακτύλιοι *Hippocr.* ab annuli ſpecie, Ἀρτισκὸς, quod panem referat, Κυκλισκὸς à circuli figura. B. Koekjes. G. Kuchlein/ Trozißchten. G. *Trochiſques*. A. Troches.

Trochlea, vide *Bathmis*, & *Trochlearis Muſculus*.

Trochlearis Musculus, eſt Muſculus oculi obliquus ſuperior, ſive major, & omnium tenuiſſimus, habens tendinem longiſſimum, oculum circumagit ad angulum internum: nam communi principio, cum primis quatuor ortus, ad internum angulum recta fertur, ibi per trochleam cartilagineam intra anteriora orbitæ ſitam tranſit, & recto angulo adſcendit ad eum locum, ubi quintus inſerebatur. Dicitur *Trochlearis*, quia quaſi per trochleam circumrotatur, quæ trochlea cartilago eſt in oculo propendens, ſita ad os Maxillæ ſuperioris juxta internum oculi angulum. Hic cum altero obliquo, *Amatorius* appellatur. *Trochlea* venit è τροχίζω torqueo. B. Katrolſpier. G. Der Rollen-mauß. Gall. *Muſcle ſuperieur de l'Oeil, ou le Muſcle Trochleateur*. A. The Pully Muſcle.

Trogloditica Myrrha, eſt ea quæ optima eſt, & in Trogloditi patria nata. Vide *Myrrha*.

Troma, eſt vulnus, à cauſa externa inflictum, à τιτρώσκω vulnero.

Trom-

Trombosis, eſt coagulatio lactis, vel ſanguinis in corpore humano. Vide *Coagulatio*.

Tromos, idem quod *Tremor*.

Truncus, dicitur illa pars arteriæ magnæ & venæ cavæ, quæ deſcendit à corde ad vaſa iliaca, verum hoc in genere; verum ſpecialiter attribuitur ramulis majoribus, qui è trunco magno emittuntur ad viſcera ſpeciatim, ut truncus ſplenicus, hepaticus &c. B. De Stam. G. Ein Stam. Gall. *Le Tronc*. A. The Trunc.

Truncus, eſt totum animalis corpus, exceptis capite & artubus adhærentibus. B. 't Lyf / Romp.

Trypanum, idem quod *Modiolus*.

Trysmus, vide *Triſmus*.

Tuba Eustachiana, eſt canalis amplus, tenuiorem calamum ſcriptorium admittens, apertus, ad palati extrema vel narium poſteriora tendens, ortus a tympani parte anteriori & inferiori, prope tympani membranam, principio ampliori, patente, elliptico, mox iterum ſenſim coarctatur perfecte tubæ inſtar, ſic conum ellipticam baſin habentem referens, oblique deorſum verſus interiora, inferiora, anteriora delatus, ante canalem oſſeum arteriam carotidem internam continentem ſitus, poſt trium circiter vel quatuor linearum progreſſum in plures partes inæquales, rupta quaſi ſpatia efficientes, deſinit, hactenus oſſeus eſt, & oſſi petroſo inſculptus, ſenſim interim in circulum mutatâ ellipſi. Huic apponitur dein canalis alius, priori continuatus & ſimilis, ſed eo duplo longior, anguſtus admodum in ſuo principio, multoque anguſtior quam eſt canalis oſſeus (tota enim tuba eo in loco quaſi arctiore ſulco excavata videtur) ſenſim dilatatus, hinc etiam conicus, inverſus, tandem ad finem multo rurſus, quam eſt oſſea pars, amplior, conſtans partim ſubſtantia cartilaginea, reſpiciente occiput, & conſtituente partem ſuperiorem, lateralem, poſteriorem pro majori, lateralem anteriorem pro minori parte, & maximam partem labrorum orificii, partim membranacea, reſpiciente foramen auris, conſtituente & abſolvente reliquum tubæ partem, ſic ſupplente cartilaginis defectum. Denique cartilaginea hæc pars, ad extremum tubæ finem præcipue vero ad poſteriora lateſcens, expanſa, incraſſata, reflexa, conſtituit marginem ſemilunarem, cartilagineum,

gineum, robuſtum, extuberantem, cornua ſua in interiora narium procurrentia habentem, formantem labra orificii ampli, patuli, elliptici conniventis, nunc aperti, nunc iterum valvula hac cartilaginea (quæ fini tubæ quaſi janitor præfecta videtur) adducta claudendi, eaque ſemper muniti, quo tandem totus hic canalis deſinit ad latus internum alæ internæ pterigoidei proceſſus oſſis ſphœnoïdalis, a latere foraminis poſtici narium, ſupra palatum mobile, velum pendulum palatinum vulgo dictum, ubi ſupra uvulæ baſin terminatur. Hujus neceſſariam exiſtentiam primus intellexit Ariſtoteles, dixit enim, quod ex aure in oris palatum uſque ſemita pertendat: ut &, quod Alcmæon capras aliquando auribus ſpirare, obſervaverit: cæterum veteribus incognitus, ab accuratiſſimo Euſtachio inventus & deſcriptus, à *Stenone*, *du Verneyo*, multiſque aliis, præſertim Gallis Aquæ ductus vocatur; ſed ad evitandam confuſionem cum Aquæ ductu Fallopii, cum quo a multis docente *Schelhammero* paſſim confunditur, nomine a ſimilitudine inventoriſque cognomine deſumpto, & a *Valſalva* excogitato, Tuba Euſtachiana potius appellandus. B. **de Trompet van Euſtachius.** Gall. *la Trompe d'Euſtachius.*

Tuba Uteri, idem quod *Tubæ Fallopianæ.*

Tubæ Fallopianæ, ſunt duo canales fere conici, tortuoſi, membranoſi, ex binis ſuperioribus foraminibus uteri exeuntes, utrinque unus, ex anguſtatata capacitate circa matricem ſenſim dilatati, in hemicyclos celluloſos flexi, VI. VII. vel quandoque VIII. circiter digitos longi; horum amplitudo circa medium fere parvum digitum æquat: pervii ſunt, ſi enim per tubulum in eorum principium immiſſum flatus verſus extremitatem propellatur, per eam illico erumpet, quod in omni animalium genere ſemper obſervavit Graafius: extremitas utero juncta & in ejus cavum hians minima eſt, ſetam enim tantum aut ſtylum tenuem tranſmittit; at in progreſſu ſenſim dilatatur, & circa medium latiſſima: altera vero extremitas in abdomine fluctuans quartam ſolummodo digiti auricularis craſſitiei partem admittit, fimbriiſque multis muſcularibus ornata eſt, ovario, quando opus eſt, ſe applicantibus. Tubarum ſubſtantia membranacea eſt, duplicique conſtant membrana, quarum interna ori-

ginem

ginem habet aut ſaltem communis eſt cum illa quæ internam ſubſtantiam uteri cingit, hæc glanduloſa eſt, intuſque rugoſa, & lubrico humore imbuta: externa vero membrana communis eſt cum ea, quæ externam uteri ſubſtantiam obvelat, eſtque prope uterum craſſior: vaſa copioſiſſima corpus cavernoſum intra membranas earum efficientia, ut erigi ſive rigidæ reddi queant, quando ovario applicandæ; a quibus etiam humectantur: ſi diligenter aperiantur & dilatentur, tubæ cujuſdam æneæ extremum orificium exprimunt. Uſus eſt, ut ova à teſtibus recipiant, & in uterum deferant, ſecundum Doctiſſ. *R. de Graaf:* ex inſpectione cuniculorum &c. nunc hæc veritas manifeſta eſt. B. **Trompetten / Eyer-leiders.** G. Fallopianiſche Mutter Röhre. Gall. *Trompette de Fallope.* A. The Fallopian pipe or duct.

Tubercula, idem quod *Phymata.*

Tuberosa, eſt Hyacinthus Indicus tuberoſus, flore Hyacinthi orientalis: nomen à tuberoſa radice ab Italis datum. Vide. *Tuberoſe.* Tuberoſa etiam dicitur radix, quotieſcunque veræ radici, quæ in medio eſt, multa undique & magna ſatis adnaſcuntur tubera, quæ perperam vulgo pro radicis partibus habentur, quum potius gemmarum ſpecies dicendæ ſint, novam enim (ut certis conſtat exprimentis) plantam in ſe continent, imo propriis fibroſis, unde nutriuntur, gaudent radicibus ab inferiori parte ſibi appoſitis, ut in Aſphodelo & Pæonia obſervatum fuit: hyeme vero perit omne plantæ capillitium, & remanent ſola cum craſſioribus radicibus tubera, quæ ſequenti anno germinant: ſic ratio in promptu eſt, quare radices officinales, quæ eo modo conſtructæ ſunt, hyeme, ſaltem antequam vigere incipiant, effodi & colligi debeant, quia tunc ſcilicet radix totam jam futuram plantam, omneſque ejus vires concentratas & collectas continet, quæ radicem deinceps pro maxime parte deſtituunt, & per omnes plantæ partes diſperguntur.

Tulipa, eſt planta, quæ habet caulem unicum, rotundum, medulloſum, duobus vel tribus foliis longis, latis, craſſis, duris, in margine undoſis, acutis, inſtructum: flos eſt liliaceus, hexapetalus, forma quodammodo urcei, nudus, in faſtigio caulis, unicus, erectus, ſex ſtaminibus præditus: ovarium, quod fit fructus oblongus,

longus; trifariam dehiſcens, in tria loculamenta diviſus; ſeminibuſque fætus planis bino ordine ſibi incumbentibus: radix eſt bulboſa interdum brevior, nonnunquam oblongior, craſſa, foris vel flaveſcente vel magna ex parte, nigricante membrana obducta; quæ interna parte lanuginoſa eſt, caſtanearum corticis inſtar, aliquando autem adeo denſo tomento plena, ut molliſſime recubet bulbus, qui ſolidus eſt, firmus, & velut albumen ovi coctum candidus, guſtanti dulcis, ſaltem non ingratus: nomen accepit à Pilii Sclavonici ſimilitudine, qui Turcis dicitur *Tulipant*, *Dulpant*, *Dublent*. Hunc pileum videtur hic flos forma exprimere. B. Tulp. G. & Gall. *Tulipe*. A. Tulip.

Tulus, idem quod *Callus*.

Tumor, Gr. ὄγκος, οἴδημα, eſt Morbus quo partes humani corporis præter ſolitum modum ampliantur, & extenduntur, per affluxum plurium liquidorum, vel concretionem ſolidorum, ita ut deſtinatam operationem perficere, ut par eſt, nequeant. B. Een gezwel. G. Schwulſt / Geſchwulſt. Gall. *Enflure*; *Tumeur*. A. A Swelling.

Tunetanus Flos, eſt Flos Africanus aurei coloris, ſic dictus, quod in regione Africæ Tunetenſi creſcat. Hinc Theunis / & S. Anthonis Bloem.

Tunica, inter vegetabilia eſt tenuis cortex & veluti membranaceus, quo vel arbor, vel radix inveſtitur. Sic cæpe folliculis eſt tunicatum.

Tunica, eſt Betonica, detractis duabus litteris prioribus: eo nomine etiam veniunt flores caryophyllei: fortè ob odoris florum ſimilitudinem.

Tunica, idem quod *Membrana*.

Tunica Cornea, vide *Cornea Tunica*.

Tunica Retiformis, vide *Retina* & *Amphibleſtroides*.

Turbith, ſeu Turpetum, putatur eſſe radix purgans alicujus convolvuli Indici, quæ vario, longoque reptatu ad tres quatuorve cubitos aſcendit. Radix pollicem & amplius craſſa, lignoſa, in aliquot ramos diviſa, craſſo fuſcoque cortice tecta, qui ruptus, ſtillat ſuccum lacteum, glutinoſum, & pallidè flaveſcentem reſinam, illico concreſcentem. Folia habet althææ, flo-

remque monopetalum convolvuli vulgaris magnitudine, & forma candidum. Adfertur nobis ex Guzarata, Canara, Goa, Cambaja, Dio inſula, Bacia &c. in officinis eligitur non carioſa, intus alba, & reſinoſa. Fortè ſpecies erit ſcammonii, cujus radix etiam reſinoſa, & ejuſdem indolis: aliqui à turbando deducunt, quod propter magnam violentiam, purgando corpus turbet. B. Turbit-wortels. Gall. *Turbith.*

TURBITH MINERALE, ſeu TURPETHUM MINERALE, eſt pulvis flavus ex Mercurio præparatus. Gall. *Turbith-mineral.*

TURBO, inter vegetabilia dicitur quidquid ex acumine tendens in amplius ſpaciatur. Hinc turbinatum, quod ex anguſto continenter in latius prodit. Sic turbinata conſpicitur pyrorum forma. Permulta etiam herbarum folia in mucronem turbinantur. Gall. *ce qui va en pointe.*

TURGESCENTIA HUMORUM, idem quod *Orgaſmus.*

TURIONES, ſunt teneritates ſummitatum ipſarum arborum, quæ ſingulis annis creſcunt.

TURPETHUM, vide *Turbith.*

TURRITIS, TURRITA, eſt Naſturtii ſpecies; ſive planta, quæ habet folia ex radice erumpentia, oblonga, villoſa, ſinuoſa, repentia; caulis ex his naſcitur ſolidus, rotundus, habens folia exigua, acuta, inſtar acetoſæ, ſine pediculis: flores in faſtigium turris inſtar aſſurgentes, exigui ſunt, albi, quadrifidi, cruciformes: flori ſuccedit ſiliqua compreſſa, continens ſemina exigua, rubicunda, ſaporis acris: radix eſt fibroſa, alba: hæc planta creſcit in pratis, ſic dicta, quod caulis ejus ſe turris in modum erigat.

TURUNDA, idem quod *Turundula.*

TURUNDULA, ſeu TURUNDA Varr. *Linamentum* Celſo, *Pannus* Colum. *Μοτὸς*, *Ἔμμοτον*, eſt linteum concerptum, quod unguento illitum, ulceribus imponitur. B. Een Wieke. G. Die Wiecken / Turundlein. Gall. *Turonde*, *Charpie*, *Tente.* A. Idem. Turundula oblonga. B. Kapittel-ſtokjen.

TUS, idem quod *Thus.*

TUSSEDO, idem quod *Tuſſis.*

TUSSILAGO, eſt *Farfara*, eſt planta, quæ plures habet

bet caules tenues, qui in ſummitate habent florem radiatum, citiſſime caducum, cujus diſcus ex floſculis corona ex ſemifloſculis componitur, embryonibus inſidentibus, & calice multifido comprehenſis: embryones poſtea abeunt in ſemina pappis inſtructa: flos ante folia menſe Martio vel Aprili erumpit: radix eſt ſaporis ſubacris cum levi lentore, odoris nullius: folia ex radice erumpunt magna, ampla, anguloſa, circularia fere, ſuperne viridia, inferne alba: creſcit in locis humidis, quod hæc planta tuſſientibus medeatur, appellationem habet. B. Hoef-blad/ Paards-klauw. G. Roß-huff/ Brand-lattich/ Huff-lattig. Gall. *Pas d'Aſne*, *Tuſſilage*. A. Colts-foot, Fole-foot.

Tussis, Gr. βὴξ à βήττω, tuſſio. Eſt motus convulſivus muſculorum & motricium fibrarum, quibus reſpiratio peragitur, ita ut exſpiratio variis vicibus interrupta, iterumque repetens, aërem expellendo è pulmonibus, & repellendo contra latera ramorum Aſperæ arteriæ, tandem poſt aliquot ictus, & niſus cum ſonitu graviore, vel acutiore, non ſine vi, & ſæpe humoris vel phlegmatis excretione peragitur: hinc ex tuſſi perinde ut in ſternutatione concuſſio corporis fit, adeo ut in vehementiore tuſſi non levis labor ſit, & motus ſuffocationis, ideoque facies & oculi rubore & livore afficiuntur, atque à tuſſi aliquot horas durante identidem, repentè vires admodum franguntur, & venter, pectus atque caput dolore affliguntur, præſertim in *Sicca tuſſi*; aliquando etiam vomitus ſubſequitur, aut ex illa concuſſione viſcerum, Hernia in inguine, vel umblico fit. Verum Tuſſis comitem agit in Aſthmate, Pleuritide, Hydrope, Empyemate, vulneribus pectoris, malo Hypochondriaco, Hæmoptoë, gravedine, phthiſi &c. Dividitur in *Tuſſim ſiccam* in qua nihil, vel parum excernitur, uti omnis tuſſis in Principio eſt. In *Humidam* in qua ſanguis, pus, pituita vel tenuis liquor excernitur, ſed ea ex accidenti fit. In *Nocturnam* & *Infantium convulſivam*, quæ & etiam ex accidenti eſt. Dicitur quoque *Tuſſedo*. B. Den Hoeſt. *Sicca* dicitur Kink-hoeſt. G. Der Huſten. Gall. *la Toux*. A. Cough.

Tutia, ſive Cadmia Factitia, eſt corpus denſum, ex fuligine æris, dum in fornace conficitur,

 con-

cóncretum, adhærens lateribus, camerisque fornacum; vel & in partem infimam delabens. Triplicis id fit generis, nominibus à re, quam repræſentare videtur, ſumptis. *Botritem* appellant, quæ uvæ ſpeciem refert: *Oſtracitem*, quæ teſtis ſimilis eſt: *Placitem*, quæ cruſtis. *Botritis* reperitur in fornacis parte media. *Oſtracitis* in infima; *Placitis* in editiore. Sunt qui *Capnitem* & *Calamitem* addunt. *Capnitem*, quæ in ipſo fornacum ore reperitur, tenuiſſima, exuſta & nimia tenuitate ſimili favillæ. Verum hæc à Pompholige vix vel parum differre videtur. *Calamitem* vocant, figura calami, quam à pertica ferrea acquirit. Nimirum decutitur hæc à ferreis perticis, quibus cadmia, dum æs fuſum iis agitatur, adhæreſcit. Optima eſt *Botritis*, denſa, modice gravis & in lævitatem magis inclinans, racemoſa facie, quæ fracta cinerulenta eſt. Vulgo in officinis dicitur *Tutia*, vel *Cadmia Græcorum*. Gr. Καδμεία. Arab. Climia, vel Chlimia. B. Tutie / niet / kleimei / oogniet. G. Augen nicht / Hüttenrauch. Gall. *Tutie*. A. Tutty.

TYLOMA, idem quod *Callus*.

TYMPANIAS, idem quod *Tympanites*.

TYMPANITES, TYMPANIAS, *Aqua intercus ſicca*, eſt tumor abdominis fixus & conſtans, æquabilis, durus renitens, & à pulſione ſonitum edens, plerumque in faſtigium aſſurgens, abſque gravitatis multo ſenſu; oriundus ex paralyſi partis Inteſtini, & a flatu intercepto ſummopere dilatati: vel ab humoribus in abdomen exhalantibus, non reſorbtis, ſed putreſcentibus, & aërem ſic ex ſe veluti generantibus; vel a vermibus peredentibus Inteſtinorum tunicas, unde aër tum abdomen intrat, calore expanditur, & tumorem excitat; dicitur quoque *Hydrops ſicca*, à τυμπανίζω tympani inſtar ſono. B. Trommel-water / Wint-water / Wint-zucht. G. Windig-waſſer-ſucht / Trucken-wäſſer-ſucht. Gall. *Hydropiſie Tympanite*. A. Tympany.

TYMPANI MEMBRANA, ita dicta, quia ſubjectæ cavitati tympani nomine inſignitæ ſuperinducta eſt, ſita ad finem meatus auditorii, quem terminat, claudit, a tympano ſeparat, & ſic aërem internum ab externo hic loci ſecludit, & corpuſcula quæcunque per aërem volitantia, inſecta, cæteras aëris externi injurias, & ſimilia ab interiori-

terioribus arcet, & ita tandem apprime defendit: ſitus ejus non perpendicularis, ſed valde obliquus, ita ut ad ſuperiora meatus inclinet, ab inferioribus excurrat, hinc ad ſuperiora & poſteriora obtuſum, ad inferiora & anteriora acutum cum meatu angulum format, ſic auget ſuperficiem plus, quam ſi ad perpendiculum apponeretur, hinc locum facit ampliorem pluribus radiis ſonoris incurrentibus, inprimis autem efficit, ut incurrant radii præcipue in medium hujus membranæ centrum, ut ſic facilius & validius tremat. Accipit ſic etiam figuram ellipticam, quæ alias eſſet circularis, ut in Leone & Fele teſtante *Perraulto*; eſtque ſua circumferentia elliptica infixa ſulco cuidam paris figuræ, parietibus meatus oſſei ad marginem interiorem inſculpto, non integram ellipſin abſolventi, ſed in ſuprema ſuæ peripheriæ regione paululum deficienti, qui idem eſt cum crena, parti interiori annuli, jam deſcripti, in fætu & juniorioribus inciſa, ſatis profunda, ampla, tympani membranam excipiente quæ cava eſt a parte meatus auditorii, convexa a parte oſſis petroſi: eſt hæc membrana in omnibus junioribus, adultis, ſenibus, etiam brutis quibuſcunque, ſemper integra, nunquam foraminulenta, aut etiam quodam aperto & naturaliter patente foramine pertuſa; ſed ablato muſculo mallei externo, verum foraminulum ibi adeſt, oritur enim ille extra tympanum, ut illud intret, tranſit inter os & membranam tympani ad ſuperiora, ubi annulus in fætu, in adultioribus meatus auditorius finis deficere obſervatur, hinc dictam membranam ibi quaſi perforat, unde hoc ablato foramen conſpici debet, & naturaliter muſculo tranſeunte, nullum adeſſe debet, ſed in quibuſdam caſibus vere morboſis, laxatis partibus, locus ille magis dilatatus & ampliatus eſſe poterit, & ſic ſatis facile fluidam materiam, præſertim preſſam transmittere. Membrana hæc eſt tenuiſſima, hinc pellucida, etiam minime aſpera, undique foris ac intus lævis, polita, interim tamen non ex una ſimplici, ſed ex tribus diſtinctis lamellis, ſibi invicem applicatis, unitis, connexis, ut in fætu optime patet, conſtans: dum cutis meatum auditorium inveſtiens, ſenſim tenuior facta, ad finem meatus tenuiſſima, det lamellam externam attenuatiſſimam, meatus cavum reſpicientem; cui interne ſimiliter appli-

 catur

catur lamina admodum tenuis, tympani cavitatem ſpectans, quæ duræ matris, in tympani cavum protractæ, illudque intus obveſtientis, propago eſt; inter quas binas intercepta eſt cellulosa quædam ſubſtantia, flatu immiſſo detegenda, & in cavernulas elevanda, collapſa laminam membranaceam tenerrimam referens, nullam unquam pinguedinem continens, a membrana celluloſa, meatum inveſtiente, & ſub cute hærente, hic protracta, expanſa, oriunda, vaſculoſa admodum, dum extremæ lamellæ vix vaſa habent, accipiens, tranſmittens, ordinans, vaſa arterioſa & venoſa, hic elegantiſſimo, & ſingulari reptatu, prorſuſque diverſo ab eo, qui in aliis partibus, etiam in membrana tympani cavum obvelante, conſpicitur, diſperſa, dum ramulus arteriæ carotidis externæ, ut ipſa vaſorum artificioſa repletio docet, accedens ad malleum, ſecundum ejus manubrium pergens, ad centrum tympani membranæ delatus, emittat undique numeroſos minimos, arterioſos ramuſculos, a centro ad peripheriam radiorum inſtar diſtributos, & ſic denſiſſima ramificatione totam membranam ſtelliformi decurſu perreptantes. Hæ tres lamellæ ad dictam crenam pertingentes, eam ingrediuntur, ejus ſubſtantiæ oſſeæ annectuntur, in ſulco firmantur, inde iterum emergunt, ſibi invicem applicantur, uniuntur, concreſcunt, & ſic membranam tympani formant, quæ per totum annuli intermedium ſpatium extenſa eſt, ſic cum externa & interna aure quam maxime communicans, & ſimul ab hac compoſitione plurimum roboris accipiens. B. Het Trommel-vlies. G. Das Trummel Häutlein im ohr. Gall. *le Tympan de l'oreille*. A. The drum of the ear.

Tympanum, eſt cavitas pone tympani membranam verſus interiora, temporalis oſſis parti petroſæ inſculpta, ampla, lata, cæteris cavitatibus, in eodem oſſe petroſo etiam reperiundis, major; habens ſuperficiem aſperam & inæqualem admodum, cavernulis, eminentiis, ſinubus, foraminibuſque maxime interruptam; hinc ſortita figuram valde irregularem, ad ellipticam tamen optime accedentem; parte ſua anteriori clauſa membrana tympani; per ſinuoſitatem maſtoideam, in parte poſteriori & ſuperiori tympani ſitam, communicans cum mammillaris oſſis temporum proceſſus cellulis multis, magnis, am-

amplis, cavis, in ſe invicem patulis, in infante recenter nato non inveniendis, ſenſim cum tempore formatis, tympani cavo unitis, illudque quam maxime augentibus, ampliantibus, complentibus, hinc ab eo non diſtinguendis, præſertim cum in iis animalibus, in quibus hi cancelli non adſunt, ipſa tympani cavitas multo amplior obſervetur. Hujus autem cavi interna facies tota obducta eſt membrana quadam tenui, tenera, a dura matre, per commiſſuram inter os temporale, & partem petroſam occurrentem tympanum ingrediente, ibique ſeſe expandente, ſuppeditata; hinc falſo a Veſalio, aliiſque, pro nervi auditorii expanſione habita; cavernulas maſtoideas etiam ingrediente & inveſtiente, ſic verum perioſteum hic efficiente; ditata interim vaſculis arterioſis quam plurimis a carotide duram matrem perreptante oriundis, mirabili & prorſus ſingulari reptatu hic diſtributis, ut artificioſa horum vaſorum repletione detexit primo dexterrimus Ruyſchius: hæc vaſcula videntur ex ultimis ſuis ramulis per fiſtulas minimas laterales emiſſas, nullo mediante glanduloſo folliculo in cavum tympani hiantes, ibidem eructare liquidum tenuiſſimum, aqueum, ad membranam omnia inveſtientem irrigandum, humectandum, obliniendum, laxandum. Tympanum dicitur hæc cavitas ob aliqualem cum bellico hoc inſtrumento ſimilitudinem, ab aliis Concha interna (ſed minus recte ob confuſionem cum Cochlea externa & veſtibulo, quod quidam etiam concham vocant. B. De Trommel. Gall. *la Caiſſe du Tambour, le Tympan.*

Typha, ſeu Tipha, eſt planta paluſtris, quæ habet plerumque caulem unicum, rectum, politum: folia longa, anguſta, craſſa, ſpongioſa, ſubdulcia, quædam ex radice, alia ex nodis caulium erumpentia: flos mas, ſolis ſtaminibus nudis, valde pulverulentis conſtans, flores in gracilem denſe compacti congeruntur ſpicam: ovaria in ſpicam denſiſſimam compoſita hærent ſub ſpica priori, ſunt tenuia, multiſque inſtructa filamentis: utræque ſpicæ in formam clavæ per eandem continuatam longitudinem porriguntur: radix repens, interne albiſſima, ſaporis inſulſi: à τῖφος palus, locus uliginoſus. B. Lis-dodde/ donſen/ dullen/ polſen/ papenkul/ zots-kap. G. Kolbenrohr/ narrenkolben/ ließ-knoſpen.

Gall. *Maſſe.* A. Cattys-tayle, Reede Maſe.

Typhodes, eſt febris ſymptomatica continua & ardens in qua primo ſtatim die ægri copioſe ſudant, ſudore ipſo parum aut nihil allevante; hinc ſudorifera vocatur; velut ab inflammatione viſcerum, ex τύφος fumus & εἶδος forma.

Typhomania, eſt delirium cum phreneſi, & Lethargo, ex τύφω incendo, effero, & μανία furor. Vide *Coma Vigil.*

Typhonia, idem quod *Typhomania.*

Typus, ſive Periodus & Circuitus, eſt ordo febrium, conſtans ex intenſione & remiſſione, à τύπτω verbero, tundo.

Tyria, idem quod *Ophiaſis.*

Tyriasis, idem quod *Elephantiaſis* & *Satyriaſis.*

Tyroides, vide *Thyroides.*

Tyrosis, eſt quando lac comeſtum, in materiam caſeoſam coagulatur, à τυρὸς caſeus. B. Kaas-achtigheid.

V.

Vaccaria, eſt planta in pratis proveniens: fortè nomen à vacca, quod à vaccis adametur. B. Deur-was / Deur-blad. G. Durchwachs / Bruchwurtz. Gall. *Perfoliate.* A. Thorouw-waxe, Cow baſil.

Vaccinia, Vaccinium, ſic vocatur viola, quæ nomen habet ab Io, quæ in vaccam mutabatur: atque Io ſignificat vaccam, unde Vaccinia illud nomen ſibi etiam adſcivit uva urſi, ſive Myrtillus: idque à baccis *Baccinia*, & mutato B. in V. *Vaccinia* manet. Vide *Viola.*

Vacuatio, vide *Evacuatio.*

Vacui Dies, ſunt, quibus rariſſima & imperfecta ac mala criſis plerumque contingit: iique ſunt 6. 8. 10. 12. 16. 18; quibus nonnulli addunt 22. 23. 25. 29. 30. 32. 33. 35. 38. 39. hi Medicinales appellantur, quod in iis medicamenta exhiberi poſſint, verum illi dies hic loci non obſervantur tam exacte.

Vaga Arthritis, vide *Arthritis Vaga.*

Vagina Uteri, dicitur & *Matrix*, uteri oſtium, uteri cervix, Αἰδοῖον, Γυναικεῖον, Κόλπος Γυναικεῖος. Eſt meatus ille, cui virilis in coitu penis inditur, non aliter quam

quam vaginæ gladius aut culter; ſita eſt in regione pubis, figura oblonga; magnitudo, pro ætate & Veneris uſu variat. Craſſities ejus in ſuperiori parte latitudinem ſtraminis adæquat, in inferiori vero propter accretionem, eandem duplo vel triplo ſuperat. Latitudo, qualis recti inteſtini, internè nervea & rugoſa. Perforatur plurimis porulis, præſertim in inferiori parte circa meatus urinarii exitum, lacunæ, ut circa urethram, ita & in tota vagina, uterique cervice hinc inde reperiuntur, ſetas ſæpe admittentes, & liquidum mucoſum excernentes. B. De ſcheede der Lyfmoeder. G. Die Scheide der mutter. Gall. *le Vagin, ou le grand Conduit de l'Uterus, ou le col de l'Uterus.* A. The sheath of the womb.

VAGINA PORTÆ, idem quod *Capſula Gliſſonii.*

VAGINA HEPATICA, idem quod, *Capſula Communis Gliſſonii.*

VAGINALIS TUNICA, vide *Elythroides.*

VALERIANA, eſt planta, quæ habet caules tenues, rotundos, excavatos, ramoſos; folia conjugata, quædam integra, alia profunde laciniata: flores monopetali, infundibuliformes, multifidi, in ſummitate caulium, in umbellas vel ſpicas congeſti ſunt: poſt ſingulum florem unicum ſemen naſcitur, ut plurimum oblongum fere planum, pappis inſtructum: radix eſt oblonga, rugoſa, digitum craſſa, ſuperficie geniculata, foris ex cinericeo fuſca, intus pallida, numeroſis fibris dotata, ſaporis acris, aromatici, odoris fragrantis & gravis, qui ad Nardum accedit. Gr. Φοῦ, & Νάρδος Ἀγρία, à *Valere* ſibi nomen adſciviſſe videtur: quia eâ utentes ſe à venenis defendunt: inſignibus enim & plurimis pollet viribus. *Nardus dicitur* ab odore radicis. G. Katzen-kraut / & Augen-wurtzel / quod ſc. catti odore radicis ejus, quo eorum oculi roborantur, intensè delectentur. Vide *Phu.* Gall. *Valeriane.*

VALERIANELLA, eſt planta, quæ habet caulem debilem, rotundum verſus terram repandum, rubicundum, ſtriatum, excavatum, nodoſum, ad ſingulos nodos utplurimum in duos ramos diviſum, & hi rurſus in alios minores ramuſculos: folia ſunt oblonga, tenera, delicata, colore herbaceo, nullo pediculo appenſa, interdum ſerrata ſuperiora, ſapore ſubdulci & inſipido: flos eſt monopetalus, infundibuliformis, & calici inſidens;

qui abit in fructum monoſpermon, ſemina continentem compreſſa parumper, in ſummo acuta, & per obliquum rugis quibuſdam exornata, albicantia, ſatis magna pro plantulæ modo: radix parva, fibroſa, alba: creſcit hæc planta in regionibus calidis, eſt diminutivum à *Valeriana.*

Veel Gutta, eſt Oreoſelinum: quaſi diceres *Multibona:* eſt vox compoſita ex duabus Belgicis vel Germanicis: à **Veel goed/** vel **Viel gut;** quia planta eſt ad plurimos morbos utilis.

Valetudinarius, eſt is, qui optima ſanitate non fruitur, verum continuo morbis obnoxius eſt Gr. Νοσώδης, Νοσηματικός. B. **Ziekelyk.** G. **Einer die immer Siecht und kranckt.** Gall. *Maladif, Valetudinaire, Infirme, ſujet à être malade, mal ſain.* A. Sicklie, ſubject to Sickneſſ.

Valgus, eſt is, cui pedes vel crura extrorſum verſa ſunt, Vide *Blæſus.*

Valetudo, eſt partium noſtri corporis qualiſcunque ſive bona ſive mala agendi diſpoſitio. B. **Welvarendheid / gezondheid.** G. **Geſundheit.** Gall. *la Santé, une bonne Santé.* A. Health.

Valvulæ, ſunt membranulæ tenues in vaſis aut corde ſitæ, valvam referentes, à variâ figuratione variam denominationem accepere, ut *Sigmoides, Semilunares, Tricuſpides, Mitrales* &c, reperiuntur in venis, arteriis, vaſis lymphaticis, lacteis, & juxta me in fibris muſculoſis, quas noſtra curioſitas primo detexit, uſus eſt ſanguinem & alios liquores à regreſſu impedire. B. **Klap-vliezen.** G. **Fall-häutlein.** Gall. *Valvules.* A. Idem.

Valvulæ, etiam reperiuntur in inteſtinis, in tenuibus & craſſis, præſertim in jejuno & circa initium inteſtini ilei, quæ à figura ſemicirculares vocantur. Hæ valvulæ, non uti priores in Corde integrum canalem claudunt, ſed ſunt modo eminentes plicæ, quæ quo propius accedunt ad ileum, paulatim incipiunt magis magiſque obliquari, & in principio ilei minus obliquantur quam in progreſſu ejuſdem. Similiter propè finem jejuni, plicæ ſenſim longius ab invicem diſtant: & in ileo ſimiliter quo ulterius deſcendit, adhuc longius. In principio & medio jejuni vix ſemi pollicem diſtant; in ileo, pollicem integrum & amplius. Digito impulſæ aliquantulum cedunt,

dunt, & huc atque illuc mobiles ſunt. In principio coli valvula carnoſa & circularis eſt, & præter hanc varias adhuc obtinet colon. *Uſus* eſt cibos nonnihil remorari, ut melius miſceantur cum ſucco pancreatico, bile, liquore gaſtrico, muco Inteſtinali, itaque ut ulterius aſſimilentur humoribus noſtris, attenuentur, & quaſi fermententur, chylus in lactea diſtribuatur, adjacentes partes calore foveantur, poſtremò ne iterum adſcendant. B. **Val-vliezen / Klap-vliezen.** G. **Fall-häutlein.** Gall. *Valvules.* A. Idem.

VAPORARIUM, ſive ÆSTUARIUM, eſt, cum non in liquore ſedet æger, ſed vapor ex ſella perforatâ exhibetur. Ollâ ſubditâ, decocto calente ex rebus morbo curando convenientibus, quantitate ſufficiente parato plenâ, quo frigido, aliud infunditur. B. **Zweet-ſtoof / Bad-ſtoof.** G. **Bad-ſtub.** Gall. *Bain de vapeur.*

VARICIFORMES PARASTATÆ, epididymidibus continuæ ſunt, ita nominata vaſa, quod varicum inſtar flexuoſa, contortaque ſpectentur, ad majorem, ut putant ſeminis elaborationem. Præ cæteris nervoſa eſt, atque tangenti duriuſcula deprehenduntur, hiſce continua ſunt vaſa ſemen ad veſiculas ſeminales deferentia.

VARICOSUM CORPUS, dicitur ille plexus vaſorum ſanguineorum, qui teſticulos ingreditur. Dicitur & *Corpus Pampiniforme*, ut & *Corpus Pyramidale.*

VARIOLÆ, eſt morbus contagioſus, plerumque Epidemicus, infantes imprimis corripiens, febre acuta continua incipiens, cum dolore capitis & lumborum, anxietate & inquietudine conjunctus: ſuccedentibus 3. vel 4. die punctis parvis rubris inſtar morſus pulicum, quæ faciem, manus & brachia, tum totum corpus deturpant, quæ ſuppurantur deinde poſt 3, 4. ve dies, & ſub epidermide cutem exedentes, non raro fœdiſſimas profundas foveas in facie relinquunt: oritur hic morbus ex contagio infecti communicato, vel ex aëris contagioſo & ignoto ſtatu, quo nunc mitius, nunc ferocius, ſævit. Arab. *Bothor*, *Luſitanis Beſigas.* Gr. ἐξανθήματα. B. **Kinder-pokjes.** G. **Die Kindsblatters / die Purpulen** à colore rubro, **Bocken / Pocken / Urſchlechten.** Gall. *les Petites Véroles.* A. Small Poxe.

VARIX, vide *Circos.*

VA-

VARUS, vide *Jonthus*. *Varus* quoque ſumitur pro *Arthritide vaga*; vide ſuo loco, item pro eo, cui pedes introrſum flexi ſunt, & valgis oppoſiti.

VASA, ſunt canales cavi, ex convolutis in ſe membranis compoſiti, conici, vel cylindrici, per quos liquores tranſeunt in noſtro corpore ad omnes partes; ut ſunt vena, arteria, vaſa lymphatica, ductus chyliferus, ductus ſalivales &c. *Vas* Gr. Ἀγγεῖον, Ἀγγεῖον. B. **Een Vat.** G. Gefäß. Gall. *Vaiſſeaux*, *Canaux*. A. Veſſels.

VAS BREVE, vide *Breve Vas*.

VASA CAPILLARIA, vide *Capillaria Vaſa*.

VASA DEFERENTIA, dicuntur, quæ ſemen ex teſticulis in veſiculas ſeminales deferunt, ex teſte ſingulo emittitur unum, quod coloris albi, inſtar nervi craſſioris, ſurſum fertur per proceſſum peritonæi cum vaſis ſpermaticis, quæ deſerit circa abdominis introitum, & reflectitur ad poſteriora veſicæ urinariæ, tandemque veſiculis ſeminalibus inſeritur. B. **Zaadaanbrengende Vaten.** G. Röhre die den ſaamen anfuhren. Gall. *les Vaiſſeaux deferents*.

VASA LACTEA, ſunt vaſa tenuia in meſenterio; ab inteſtinis præſertim tenuibus principio minimo orta, plura minora coëunt ad angulos acutos, creant majorem fluvium, iterum a ſe mutuo recedunt, iterumque, facta inſula, coëunt in canalem unum, qui mox cum ſimilibus eadem patitur, ut inde fiant majores fiſtulæ, quæ omnes valvulis plurimis, ubique fere interſtinctæ, deinde, recta, obliqua, decuſſata, diviſa, via, tendunt ad glandulas vagas, in meſenterio ſparſas, valde molles, eo concurrunt, has intrant, velant, cingunt, ſed iterum exeunt, minus ramoſæ, quæ ſunt primi generis; deinde quæ ſecundi generis ſunt ab iſtis glandulis ad ſacculum chyliferum deducuntur; *Uſus* eſt chylum ab inteſtinis ad ſacculum chyliferum & ductum thoracicum vehere. Eorum inventor primus *Aſellius* eſt, in quibus poſtea dexterrimus *F. Ruiſchius* valvulas detexit, quæ ſunt utriculares, geminatæ ſemper, ſua parte convexa receptaculum chyli, parte concava venam ſubclaviam reſpicientes: præter has valvulas etiam ſemilunarem, aperturæ ductus thoracici in venam ſubclaviam appoſitam, ita ut cornua ejus venam ſubclaviam reſpiciant, admittentem liquidum ex du-

ductu in venam ſubclaviam, ſed regreſſum ipſi negantem, pingit Lower. B. De Melk-aderen / Melk-vaten / Chyl-vaten. G. Die Milchadern. Gall. *Les Veines lactées*. A. Milky veſſels.

Vasa Lymphatica, vide *Venæ Lymphaticæ*.

Vasa Præparantia, vide *Præparantia Vaſa*.

Vasa Seminaria, dicuntur venæ & arteriæ ad teſticulos euntes. Vulgo *Præparantia*. B. **Zaad-vaten.** G. Saamen-gefäſſe. Gall. *Vaiſſeaux Spermatiques*. A. The Preparing veſſels, ſeed veſſels.

Vasa Spermatica, idem quod *Vaſa Seminaria*.

Vasa Umbilicalia, ſunt duæ arteriæ & una vena: arteriæ oriuntur ab hypogaſtricis, quarum primi rami ſunt; decurrunt primo per latera pelvis; poſt a lateribus veſicæ urinariæ, ſub peritonæo: dein oblique umbilicum verſus, inter peritonæum & tranſverſos abdominis muſculos: toto hoc decurſu inhærent ſubſtantiæ celluloſæ, quæ exteriori parti peritonæi adhæret, cujuſque interventu cum peritonæo partibuſque vicinis cohærent: procedunt ad umbilicum & ibi cum vena umbilicali coëunt, & ſubſtantia celluloſa connectuntur inter ſe: una dein exeunt umbilico; & primo lineam albam quaſi perforant; linea alba, quæ ex conjunctione tendinum tranſverſorum & obliquorum abdominis muſculorum fit, in umbilico foramen habet rotundum, tendinei marginis, quo vaſa exeunt; hoc foramen tam magnum eſt, ut non ſtringat vaſa, nec tam facile elabi ſinat inteſtina: neque multum metuendum erat, ut elaberentur, quoniam, cum fætus non reſpiret, neque tam valide, neque inæquabiliter premuntur: cum perforarunt lineam albam immergunt ſe funiculo umbilicali, is proprie cuti circa umbilicum continuatus eſt, quamquam & epidermis in ejus ſuperficiem externam abeat; ſed ſubſtantia ejus plane ſingularis eſt, ipſique propria, homogenea, duriuſcula, obſequioſa tamen, per hanc decurrunt vaſa ad placentam uſque, ſic ut eam ſibi circumfuſam habeant, & undique adnexam: unde vaſa toto tam longo decurſu, & conjuncta ſunt in unum funiculum, & ſuſtinentur, ne facile collabantur aut comprimantur: inde & firmior ille funiculus, e quo pendet embryo primis temporibus, quem diverſimode premit grandior fœtus: non recta autem per funiculum de-

currunt hæc vaſa, ſed ſe quaſi in ſpiræ modum contorquent, tanquam ſi triplex filum torqueretur, ut unitas fieret; unde per totum hunc decurſum arteriæ venam contingunt, juvantque ſanguinis per venam fluxum: ubi funiculus ad membranas ovi, Amnion & Chorion deſinit; arteriæ penetrant ad ſuperficiem externam Chorii, & ubi penetrant, ſtatim in ramos abeunt, qui tanquam ex centro radii, quaquaverſum decurrunt per exteriora Chorii, & in ramos minores minoreſque paullatim ſe ſpargunt ſpecie radicularum: in Chorii autem ſuperficie arteriarum venarumque ramuli mutua implicatione quadam laxaque cohæſione placentam efficiunt, quæ adnexa utero, cujuſque interventu ovum fætus, atque adeo ipſe fætus cohærent cum matre; & quo vaſa hæc propiora illi ſuperficiei placentæ, quæ utero adnexa, eo ramoſiora & ſubtiliora, ultimoque ad totam illam ſuperficiem in myriades vaſorum ſubtilium deſinunt, quæ infixa utero; & videntur ultimi arteriarum venæque umbilici ramuli ſe cum venis & arteriis uterinis, ad ſuperficiem internam uteri deſinentibus conjungere, & ita quidem ut ex arteriolis placentæ humores penetrare in venas uteri poſſint; ex arteriolis uteri in venulas placentæ: ſed notandum quod ubi vaſa umbilicalia ad placentam pervenere, primum ab externa ſuperficie funiculi abſcedit Amnios, poſt ipſa funiculi ſubſtantia ſe explicat, efficitque Chorion, per cujus deinde externam ſuperficiem nudi vaſorum rami, quo dictum eſt modo, decurrunt, ſic ut majores rami ipſi Chorii ſubſtantiæ adhæreant, & quaſi inhæreant; minores autem qui a majoribus illis producuntur, quique ſenſim fiunt ramoſiores, efficiant placentam. B. Navels Aderen. Gall. *Vaiſſeaux umbilicaux*.

V**ASTI** M**USCULI**, extendunt tibiam, quorum *externus* à radice tota trochanteris magni, & cruris oſſe ſubjecto: *internus* à trochantere parvo, utrinque paulo patellam infra ad latus Recti inſeruntur. B. De vaſte ſpier. G. Der ſtarcke Mauß. Gall. *Muſcles Vaſtes externes & internes*. A. The great Muſcle.

V**ECTIS**, eſt inſtrumentum Chirurgicum, quo in fine perforationis cranii utimur, nam labiis inciſi oſſis immittitur, ad oſſiculum hinc inde movendum, ut vacillet, & volſellæ parte dentata auferri poſſit. Item inſtrumentum,

mentum, quod in depreſſionibus cranii elevandis uſurpamus. B. **Hef-boom / Been-lichter.** Gall. *Levier.*

VEGETABILE aut VEGETANS, ita vocatur Corpus Hygraulicum, variis vaſis diverſos humores gerens, quod parte quadam ſuâ externâ alteri corpori adhæret, unde per hanc partem haurit materiem nutrimenti & incrementi ſui: Vegetabilia proinde ſunt omnes plantæ molles, frutices, arbores, mucagines, lichenes &c.

VEHICULUM, vide *Ochema.*

VELAMENTUM BOMBICINUM, eſt lanuginoſa quædam ſubſtantia interiorem ventriculi, Æſophagi, Inteſtinorum partem, cruſtæ inſtar, aut muſci villoſi ſuccingens. Alii *Vermicularem cruſtam* vocant; in inteſtinis ſi membrana villoſa levi in aqua tepida maceretur, & crebro abluatur, & lubrica viſciditas concavæ inteſtinorum parti adhærens detergatur, & tunc inteſtinum invertatur, & in liquore limpido ſuſpendatur, tota interior intimæ tunicæ facies nitidum quaſi holoſericum mentitur; dum ſcilicet microſcopio in ſole examinata, innumera quaſi filamenta pendula totam illam ſuperficiem obſidere videntur; ex injectionibus & variis præparationibus liquet, maximam partem horum villorum eſſe tantum arteriolas & venulas minimas, ex vaſculis, quæ per celluloſam internam ſive juxta alios nervoſam membranam decurrunt, & ad internam tunicam copioſe accedunt, oriundas, accepta ab illa vagina, productas intra cavum inteſtini, ibidemque pendulas; omnibus ſimul ad extremum finem abſciſſis quaſi & patulis. B. **De Fluweele Darmrok.** G. **Das Sammetgleiche Darm häutlein.** Gall. *Tunique ou membrana veloutée.* A. Veluet Membrane of the Guts.

VENA ARTERIOSA, eſt Arteria pulmonalis, cujus ope ſanguis ex dextro cordis Thalamo in pulmones ducitur, tres obtinuit valvulas cuſpidales, ne ſanguis regurgitet, e dextro cordis ventriculo oritur, fere directe ſurſum aſcendit, & ad curvaturam Aortæ in duos ramos laterales dividitur, quorum unus dexter vocatur arteria pulmonalis dextra, alter vero ſiniſtra dicitur, dextra ſub curvatura, aortæ procedit, hinc major eſt ſiniſtra: ambæ toti pulmoni impenduntur & mire ſe dividunt. B. **De long-ſlagader / de ſlag-aderlyke ader.** Gall. *La veine arterieuſe, ou l'Artere Pulmonaire.*

VE-

Vena Cava, Gr. Φλὲψ, Ἐπανθισμὸς *Eudoxo*, Δεξιᾶ-μῦν *Heſychio*, ſpecies ſunt Vena Cava, Portæ, Lymphaticæ, & Lacteæ. Arteriæ aliquando pro venis ſumuntur. Conſtant ex quatuor tunicis, nervoſa ſc. glanduloſa, muſculari & membranoſa, & additur *Celluloſa*. Vena cava proprie vocatur truncus ille magnus, in quem omnes venæ ſe exonerant ab Iliacis uſque ad ſinum venoſum Cordis dextri, dein a venis jugularibus uſque ad Locum eundem: ejus rami ſuperiores vocantur Venæ jugulares; quæ ad Brachia tendunt *Axillares*; in cor, vaſa *Coronaria*, in pulmones *Pulmonaria*; ſic dicitur *Hepatica*, arteria in hepate; *Phrenica* in diaphragmate; in cruribus *Cruralis*; in renibus *Emulgentes* ſeu *Renales*, & ſic à variâ ramificatione variam denominationem accepit, hæc format amplum, atque membrana arterioſæ ſimili obductum ſinum, qui in cava auris dextræ cordis, & in thalamum dextrum partim, deſinit. B. De holle ader. G. Die hohle ader. Gall. *la Veine Cave.* A. The great vein.

Vena Azygos, vel Sine Pari, aut Jugo, vide *Azygos*.

Vena Portæ, eſt vena ex Venis lienis, ventriculi, meſenterii, Inteſtinorum, pancreatis, & omenti compoſita, Hepar transeuns, ibique arteriæ formam induens, ejuſque craſſitiem, & omnem ſanguinem à dictis viſceribus per Hepar ferens, tandem in venam cavam deſinit. B. Poort-ader. G. Die Pfort-adern. Gall. *La Veine Porte.* A. The Port veine.

Vena Umbilicalis, oritur ab uno trium magnorum ramorum, in quos ſe vena portarum hepar ingreſſura dividit; decurrit ad umbilicum, exit eo cum arteriis, cum quibus & per umbilicalem funiculum pergit, penetratque ad ſuperficiem Chorii externam, inque ramos, earum ad exemplum, ipſis etiam in univerſum comites abit; vena multo major eſt arteriis, unitatemque ejus natura compenſavit magnitudine; imo major eſt utriſque arteriis ſimul ſumtis; & quidem juxta Cl. *Rouhaultum* diameter venæ ut plurimum eſt quatuor linearum, cujuſque vero arteriæ tantum duarum: deſcendit, recta petens umbilicum: cum itaque ramus venæ portarum a quo oritur, in dextra parte abdominis ſitus ſit, umbilicus autem in medio; a dextris deſcendit oblique ſiniſtrorſum: primum

primum autem decurrit ſub hepate, ut pote ſub quo oritur; ibique in hepate ſinus primum oblongus, per quem decurrit, factus, ne hepatis moles eam comprimeret; illeque ſinus amplior eſt, quam venæ requirit magnitudo, quo fit ut hepar ſitum ſuum paululum mutare poſſit, ut mutat varia inclinatione corporis, nec tamen premat venam: dein pergit per fiſſuram, quam unam habet hepar hominis, in imo tenui margine ſuo; atque hoc etiam factum eſt, ut liberior ſit ab omni preſſione; poſt pergit ad umbilicum per geminatum peritonæum, ad ſimilitudinem meſenterii: cum enim, ubi ab hepate recedit, diſtet aliquantum a partibus continentibus abdominis, ne inde ad umbilicum uſque quaſi vaga eſſet, produxit natura proximam partem peritonæi, eaque circumdedit venam: conſtat hæc peritonæi productio e duabus lamellis, quæ ſibi invicem applicatæ ſunt; mediaque ſubſtantia celluloſa cohærent, per quam vena incedit. Gall. *Veine umbilicale.*

Venæ, vegetabilium ſunt coſtæ, quæ in plantarum foliis, imo & fructibus apparent, & ramulos & humorem habentes.

Venæ, ſunt canales ſimiles fere arteriis figura & diſtributione; ſunt amplitudine majores, numero forte plures; membranis omnibus longe tenuiores, inertiores; valvulas habent, ſolitarias fere oblongas, digitabuli forma utcunque, ad loca inſertorum in truncum majorem ramorum, & binas ut plurimum junctas in venarum majorum truncis rectis, a corde remotioribus, atque perpendiculariter ſurſum vehentibus cruorem, quæ ſic factæ ſunt, & cavis canalium applicatæ, ut humorem ex minori ramo in majorem truncum admittant, retrogreſſum caveant corde contracto, molemque ferant. Ea vero vaſa ipſa vitæ actione non micant, neque ſaliunt; habent extrema ſua varia, ut in arteriis obſervatur, initia radicum venularum vel ex bibulis cuticulæ oſculis, vel a reſorbentibus in membrana omni interiore poſitis, vel ex arteriæ fine in venulam porrecto, vel ex ſimilibus quibuſdam ſingularibus, ut in pene, clitoride, liene, vel ex pulpa forte glanduloſa. B. Aderen. Gall. *Veines.*

Venæ Lacteæ, vide *Vaſa Lactea.*

Venæ Lymphaticæ, vaſcula ſunt parva, pellucida, alba, nodoſa ubique ob binas valvulas elevatiles,

cavitatem exacte claudentes, quæ ſuam lympham a vaſculis arterioſis lymphaticis, vel à glandulis conglobatis accipiunt, hanc in venas ſanguineas, vel in chyli ciſternam exonerant. B. **Water-vaten.** G. **Waſſergefäſſe.** Gall. *Veines Lymphatiques.* A. Lymphatik veſſels, Lymphatik ducts.

Venæ Sectio, eſt ſanguinis, qui in vaſis continetur, per venam arte ſectam, evacuatio. B. **Een Aderlating.** G. **Das aderlaſſen.** Gall. *ſaignée.* A. Letting of bloud, opening of a vein.

Venenum, Gr. φάρμακον, eſt omne illud quod corpori noſtro communicatum, illud deſtruendo, ſive ſolida erodendo, ſive fluida circulationi inepta reddendo mortem adfert, ut ſunt Arſenici genera, & pleraque Mercurialia deleteria qualitate prædita. B. **Fenyn.** G. **Gifft.** Gall. *Poiſon*, *Venin.* A. Venom, poiſon.

Venerea Lues, vide *Lues Venerea.*

Veneris Oestrum, idem quod *Clitoris.*

Venter, dicitur triplex *Infimus* ſumitur pro Abdomine. *Medius* pro Thorace, & *Supremus* pro Capite. Vide *Cavitates.* Sed ſtrictè ſumitur pro Abdomine. B. **Buik.** G. **Bauch.** Gall. *Ventre.* A. The Bellie.

Venter Equinus, Chemicis dicitur & fimus equinus, in quo, ob lenem calorem, ſuas tincturas & eſſentias collocant. B. **Paarde-miſt.** G. **Roß-miſt.** Gall. *Fumier de Cheval.* A. Horſe-dung.

Venter Infimus, vide *Hypogaſtrium.*

Ventosa, vide *Cucurbitula.*

Ventres, vide *Cavitates.*

Ventriculus, eſt viſcus membranoſum, ſitum in abdomine ſub diaphragmate inter hepar & lienem, hepar quidem a dextris ipſum ad unguem complectitur, lien vero à ſiniſtris ſima ſua parte adjacet: Os ſuperius connectitur diahragmati, mediante gula: quæ foramine facto ſuperiorem partem muſculi inferioris & ſiniſtri diaphragmatis penetrans ventriculo continuatur, tunicæ nerveæ ſuos infigens terminos: Os inferius duodeno: Fundo ejus adhæret ala anterior omenti. Poſterior eſt aorta; ſubjacet Colon & pancreas; huic tanquam molli pulvinari incumbit: tibiam utricularem figura eleganter exprimit, præſertim Oeſophago inteſtinoque adhuc connexus;

ab

ab anguſto enim ore in latam capedinem ſinuatus, rurſus in anguſtum definit; in ſiniſtro tamen latere multo amplior, quam in dextro; ut & inferne quam ſuperne: dividitur in dorſum, fundum, & orificia. Dorſum vocatur illa pars inter orificia ſuperior. Fundus illa inferior pars multo amplior & ſinuoſa. Orificiorum quidem alterum ſuperius, alterum inferius nuncupatur. Superius in ſiniſtro latere, non quod elatius ſitum, cum ambo ſint in ventriculi ſuperiore regione, ſed eo, quod cibum & potum prius admittat, quidam veterum cor appellarunt: vocatur & ſtomachus: inferius alterum in dextro latere ſitum, ratione officii πυλωρὸς, ſive janitor vocatur, quoniam portæ in modum ea, quæ excreturi ſumus, emittit: conſtans ex plurimis tunicis, prima, eſt illa externe lævis membrana, quæ totum ambit ventriculum, pro ſobole Peritonæi ab omnibus agnita anatomicis, unde ipſi ventriculo non eſt propria, videtur hæc nata ad ventriculi robur, & firmitatem: ſecunda eſt carnoſa five muſculoſa, plurimis fibris triplici ſerie diſtinctis conſtans, prima ſeries transverſarum ſtatim avulſo peritonæo ſe prodit; hæ ſatis numeroſæ ac invicem contentæ a ſummo orificio incipiunt, & in pylorum terminantur: altera ſeries eſt orbicularium; quæ itidem ab ore ſummo incipientes ad pylorum progreſſæ, orbiculariter vel ſpiraliter ventriculi cavum ambiunt; tertia ſeries conſtat ex duplici fibrarum ordine, oriuntur juxta ſuperius orificium, idque ambiunt, & a ſiniſtra parte dorſi ipſius ventriculi, unde aliquæ per idem dorſum recta feruntur ad inferius oſtium, quod & ambiunt, ſed pleræque ad fundum verſus idem oſtium inferius: hæc cingitur & tegitur celluloſa *Ruyſchiana*, quæ oleum ſuppeditat fibris muſculoſis laxandis, lubricandis, neceſſarium; tunc ſequitur nervea dicta a *Williſio*, ſive potius vaſculoſa, & in non admodum diſtento ventriculo rugoſa, quæ in convexa parte donatur mira textura vaſorum, cui adhærent glandulæ five potius cryptulæ quam plurimæ, quarum excretoria in concava parte ceu tot punctula atque meatus ſe produnt; præterea in hac concava parte conſpiciuntur (præſertim ſi in aqua calida aliquantiſper demerſus fuerit ventriculus) innumeri villi penduli, qui videntur tantum eſſe extremitates arteriarum, venarum, & nervorum; qui ultimi fa-

mis ſenſum vacuo ventriculo excitare videntur. Officium in genere eſt cibos accipere & concoquere; vocatur item Stomachus, Aqualiculus. Gr. Γαστὴρ, ἡ Ἄνω Κοιλία, Στόμα Κοιλίας. B. De Maage. G. Der Magen / der Bauch. Gall. *le Ventricule*, *l'Eſtomac*. A. The ſtomack.

Ventriculi Cerebri, ſunt quatuor cava in Cerebri medulla; duo anteriora diſtinguuntur per fornicem, tertium verſus cerebellum a fornice bifurcato conſtituitur, quartum autem ſub Cerebello medullæ oblongatæ inſculpitur, in his cavis colligitur continuo lympha, ea humectans, quæ per pelvim deducitur partim ad glandulam pituitariam, partim per venas plexus choroidei reſorbetur. B. Holligheden der Herſſenen / Herſſengroefjes. G. Die Hohle im Hirn. Gall, *Ventricules du Cerveau*. A. The Ventricles of the Brain.

Ventriculi Cordis, duo ſunt cava magna, circiter liquidi ℥ij capientia, in medio corde reperiunda: ventriculus primus ſive Dexter ſanguinem è venâ cavâ & auriculâ ſuâ dextrâ, dum contrahitur, recipit & pulmonibus tradit: Alter ſive ſiniſter à pulmonibus ſanguinem refluentem in ſaccum venoſum & Auriculam ſiniſtram recipit, & per arteriam magnam in totum corpus propellit. In contractione ventriculorum ſive Syſtole, apex cordis attollitur & accedit ad baſin ejus latiorem, cor pallet, brevius fit & durius, fibræ muſculares ventriculorum cava ambientes ſpiraliter in ſe recedunt, cava imminuunt, & ſic in iis contentus ſanguis exprimitur: in Diaſtole ſeu expanſione & dilatatione, ſanguis recipitur & admittitur. B. De holligheid des Herts. G. Die Hohle im Hertz. Gall. *Ventricules du Cœur*. A. Ventricles of the Heart.

Venus, vide *Cuprum*, *Æs*.

Veratrum, eſt Helleborus: dici volunt, quod mentem motam in ſanitatem convertat. Vide *Elleborus*.

Verbascum, ſive Tapſus Barbatus, eſt planta, quæ habet caulem ſatis altum, ramoſum, durum, lignoſum, craſſum, lanuginoſum, rotundum: folia ſunt magna, longa, ampla, mollia, villoſa, lanuginoſa, alba, quædam repentia, alia caulibus alterne adhærentia, latiora, & hirſutiora ſunt Blattariæ foliis: flores monopetali, multifidi, rotati, & tamen profunde inciſi, ut ex quinque petalis conſtare videantur, in arctiores ſpicas quam Blat-

Blattariæ flores congeſti: poſt florem ſuccedit capſula ovato acuminata, lanuginoſa, ſepto intermedio in duo loculamenta diviſa, ſemina exigua, nigra, & anguloſa continentia: radix eſt oblonga, ſat craſſa, alba, lignoſa: hæc planta creſcit in locis arenoſis: puto dici quaſi *Herba Barbata:* videtur mihi vocem eſſe contractam: ſunt qui *Candelam Regis*, *Candelariam*, *Lanariamque* nominent, quia caulibus ejus adipe, ſevo vel aliquo pingui illitis, nonnulli pro lucernis utantur. Vide *Phlogmos*. B. **Wolle-kruid.** Gall. *Bouillon blanc*, *ou Mollaine*, *ou Bon homme.*

Verbena, eſt planta, quæ habet caules anguloſos, duros, aliquantulum villoſos, interdum rubicundos, ramoſos: folia profunde inciſa, oblonga, rugoſa, ſaporis ingrati & amari: flos eſt monopetalus, labiatus, cujus labium ſuperius ſurrectum & plerumque bifidum eſt, inferius vero tripartitum, ſic tamen ſecantur ambo, ut flos quinque partitus, primo aſpectu videatur: ex calice fit capſula, continens ſemina tenuia, oblonga, ſibi invicem juncta: radix eſt fibroſa, oblonga, craſſiuſcula, ſaporis amaricantis; creſcit in locis incultis: *Verbenaca*, *Columbaris*, *Columbina*, dicitur quaſi *Herbena*, ab Herba, quia Antiqui proprie non Verbenam intellexerunt, ſed quaslibet herbas in Sacrum uſum deſtinatas. Vide *Periſteron*. G. **Yzer-kruid / Yzer-hard.** G. Eiſen-kraut / eiſen reich / eiſen-hart / dauben-kraut. Gall. *Vervéne.* A. Vervain, Frengies.

Veretrum, idem quod *Penis* ſeu *Membrum Virile*.

Vermes, vide *Lumbrici*.

Vermicularis Crusta, eſt interior tunica Inteſtinorum villoſa & gyroſa, ſeu rugoſa, reliquis longior, vide *Velamentum Bombycinum*.

Vermicularis, eſt ſedum minus, à ſimilitudine nempe foliorum, quæ rotunda ſunt, & figuræ ovalis, ut vermiculos putes, unde & *Craſſula* minor appellatur. B. **Kleine donderbaart.** G. Klein hauß-wurtz / klein donderbaar. Gall. *Petite joubarbe*. A. Trick-madam.

Vermiculatum, in plantis eſt, quod roſæ modo, quaſi purpuriſſo, rutilat.

Vermiformis Processus, eſt prominentia cerebelli, ſic à figura dicta. B. **'t Wormwyze uitſteekſel.**

 Gall.

Gall. *Appendices Vermiformes.* A. Wormlike Proceſſes.

Vermiformis Appendicula, eſt canalis parvus craſſitiei inſtar vermis oblongi, qui hiat & accrevit Inteſtini Cæci fundo; ſubſtantia tunicarum eſt ſatis craſſa; ſupra Colon ſe contorquet veluti vermis, & peritonæi membranæ annectitur, extremitate vero ſua Reni dextro; a meſenterio autem eſt liber, longitudinis eſt quatuor digitorum, latitudinis digiti unius, intus anguſtiſſimæ capacitatis, ſecernens copioſiſſimam lympham ex ſuis glandulis, quæ obliniendis fæcibus inſervit; forte quoque abſorbet quicquid tenuis bonique chyli huc cum fæcibus devolutum eſt, qui lactea vaſa præterivit nimis ſubito. Gall. *Appendice vermiculaire.*

Vermifuga, à *Verme* & *Fuga*, idem quod *Anthelmintica.*

Vermis Cerebri, vide *Febris Ungarica.*

Vernaculus Morbus, idem quod *Endemius.*

Vernix, quod & *Verniſium* & *Sandarache*, ſive *Gummi Juniperinum* vocatur. Sed aliquando vocatur ſic compoſitio quædam liquida, inſerviens obducendæ cruſtæ aliis rebus ne corrumpantur; ſic ex lacca, maſtiche, Copal, Succino, ſimplicibus vel mixtis in alcohole vini, oleo Terebinthinæ, aut lini, coctis & ſolutis fit proprie *Vernix.* B. Vernis. G. Verniß. Gall. *Vernis.* A. Varnish.

Veronica, eſt planta, quæ habet caules exiguos, longos, nodoſos, repentes, lanuginoſos, rotundos: folia ſibi invicem oppoſita, juxta caulis longitudinem naſcuntur, Pruni foliis ſimilia, villoſa, in margine inciſa, ſaporis amari & acris: flores ſunt monopetali, rotati multifidi, ex quorum calice fit fructus membranaceus, in duo loculamenta diviſus, plurima ſemina exigua, rotunda, & nigricantia continens: radix eſt fibroſa, hinc inde in terra ſparſa & repens; hæc planta creſcit in locis petroſis & arenoſis: quamvis alia ſit herba quam vulgaris Betonica, tamen à Betonica videtur deſcendere *Veronica*, mutato B. in V. & *t* in *r* quod lapſu temporis ut & ab rerum ignaris facile fit. B. Eer-en-prys. G. Ehren-preiß/ grundheil. Gall. *Veronique.* A. Luellin, Fluellin.

Verricularis Tunica, idem quod *Amphibleſtroides Tunica.*

Verrucæ, ſunt ſpecies tuberculorum; Gr. Ἀκροχορδόνες.

δόνες. *Acrochordones* dicuntur, eo quod ſi vertices horum tuberculorum inſpiciantur, ſimiles ſunt reſectæ chordæ. *Celſus* hujus appellationis eam cauſam videtur attuliſſe, quod in fundo ſint anguſtiores, in ſummo latiores; adeo ut pendere videantur, ideoque à pleriſque verrucæ penſiles appellantur. Dicuntur Porri, eo quod ſi inſpiciantur ſummitates ipſorum, videntur æmulari brevia illa capillamenta porrorum. Eſt tuberculum durum, eminens, è cute erumpens, calloſum, parvum, & in omnibus corporis partibus naſcens, imprimis ubi inæqualis preſſio & attritus fieri ſolet. B. Een Wratte/ Werte. G. Wartzen. Gall. *Verrue.* A. A wart.

Verrucaria, dicitur Heliotropium, quia creditur ea verrucas abigi. Sic etiam vocatur Tithymalli ſpecies, cujus ſucco lacteo verrucæ decidunt. B. Zonne-wende. G. Sonnen-wende. Gall. *Tourneſol, herbe aux verrues.* A. Turn-ſole.

Verumontanum, vide *Caput Gallinaginis.*

Vertebra, idem quod *Spondylus.*

Vertex, eſt pars capitis inter ſynciput & occiput media altiſſima omnium & gibboſa. Gr. Κορυφή. B. De Kruyn. G. Der Werbel auff dem Haupt. Gall. *le Sommet.* A. The Tope of the Head.

Verticilli, idem quod *Cotyledones.*

Verticillum, in plantis florum vel foliorum ambitus, qui cauliculos aut ramulos herbarum coronat, exiſtit; ab inſtrumenti muliebris ſimilitudine dictum, quod fuſo vertendi gratia ſolitum eſt adhiberi.

Vertigo, vide *Scotomia.*

Vesania, eſt furoris ſpecies vel delirium ex nimio amore.

Vesica, eſt pars membranacea cava, in qua liquor excernendus colligitur & continetur: ut Veſica urinaria, Bilaria, Seminaria. Gr. Κύστις, οὐροδόχος Κύστις. B. Een Blaas. G. Die Blaſe. Gall. *Veſſie.* A. A bladder.

Vesica Ænea, eſt cucurbita magna cuprea, deſtillationi plantarum inſerviens.

Vesica Bilaria, eſt Veſicula ad figuram pyri accedens, ſita in parte hepatis concava, parvo ovo gallinaceo ut plurimum ſimilis; fundus, nobis erectis deorſum, collum vero ſurſum ſpectat, habetque quaſi ſphinćterem peculiarem, incumbit veſicula Colo, illudque ſuo

colore tingit; conſtat ex quatuor membranis: 1°. communi: 2°. vaſculoſa; 3°. muſculari, ex fibris rectis, obliquis & tranſverſalibus 4°. nervea, intus rugoſa ſeu reticulata, humore unctuoſo imbuta, in qua ſubinde minimæ glandulæ apparent, quæ fabrica ductibus biliariis communis eſſe videtur; exit in ductum qui cum poro biliario ad angulum acutum jungitur, & ſic uniti faciunt ductum communem majorem prioribus; oblique deſcendentem, qui ad angulos acutos appoſitus duodeno, penetrat exteriorem ejus tunicam, dein inter hanc & alteram deſcendens, mox perforata & hâc, inter ſecundam & tertiam longo itinere progreſſus, foramine rotundo in cavum inteſtini libere exit, idem quod *Folliculus fellis.*

Vesica Destillatoria, eſt vas æneum ſive ahenum cupreum, ſuperius capitello cum tubo donatum, qui inſeritur tubo ſerpentinis ductibus incurvato; inſervit deſtillationibus plantarum aquoſis, ſpirituoſis, decoctis &c. B. **Een Blaas.** per veſicam deſtillare, **Door een blaas diſtilleren.**

Vesica Urinaria, Gr. Κύστις: eſt ea, quæ in viris poſterius inteſtinum rectum habet: in fœminis vero uterum, cujus vaginæ alligatur, ſemper extra abdomen in loco tutiſſimo a concurſu oſſium ſacri, Ileon, Iſchion, & Pubis formato, & mediante ſupra expanſa peritonæi lamella, cui fundus veſicæ accretus, a contentis abdominis ſeparato, hæret, qui pelvis dicitur: habet hæc veſica tres membranas, externa peritonæo ortum debet, hujus officium eſt veſicam inveſtire: media membrana eſt muſcularis, fibris longitudinalibus, & ſpiralibus prædita, huic in toto corpore ſimilis non reperitur, valde explicabilis, & magna vi elaſtica prædita: intima membrana glanduloſa eſt, valdeque ſenſibilis, ſi microſcopii ope conſpicitur, deteguntur infiniti exigui folliculi, rotundi, humore mucoſo inſtar olei amygdalarum pleni; unde hæc membrana tam lubrica eſt, ut attrectationes digitorum eludat; quo veſica contractior, & minus ſtimulatur, eo dicti folliculi magis clauduntur, humorem mucoſum colligunt, & ad uſum reſervant; quo vero magis dilatatur & ſtimulatur, eo oſcula folliculorum patentiora redduntur, & humor ille majori copia fluens veſicam ab irritante quocunque acri vel ſtimulante defendit: tandem ne

uri-

urina continuo efflueret ex veſica appoſitus eſt ſuperiori cervici veſicæ ſphincter. Accipit urinam ex renibus per ureteres, eamque per urethram, quæ in viris quam fœminis longior eſt, deponit. B. De Pis-blaas. G. Harnblaſe/ die blaſen. Gall. *la Veſſie*. A. The urine bladder.

VESICARIA, vocatur Alcea veneta, ut & Alkekengi, quia ejus fructus & ſemen in veſiculis continetur: vel quoniam veſicæ & calculis prodeſt.

VESICATORIA, ſunt medicamenta, quæ externe cuti applicata, in locum determinatum tumorem quendam ex liquido ibi ante non hærente conciliant, illud liquidum nempe eo hac vi derivando, ut per illud ultimum vaſculum nimis diſtentum rumpatur, adeoque in locum fracturæ liquidum exeat, communique cavitate colligatur; Veluti fit a Cantharidibus. Vocantur quoque *Attrahentia*, *Derivantia*. Gr. ἐπισπαστικά. B. Bleintrekkende dingen / ſpaanſe vliegpleiſter. G. Ein pflaſter von ſpanſche fliegen; blatter machende mittlen. Gall. *Veſicatoires*. A. Veſicatorie.

VESICULÆ ADIPOSÆ, vide *Sacculi Adipoſi*.

VESICULA FELLIS, idem quod *Folliculus Fellis*.

VESICULÆ SEMINALES, ſunt receptacula quædam, ſeu inteſtinula cæca in gyros, cryptas, receſſus, complicata, quæ collo veſicæ a parte poſteriori nectuntur per membranas; ſolummodo in viris reperiuntur, nunquam in fœminino ſexu; ſedem habent inter veſicam urinariam & inteſtinum rectum, duæ ſunt & conſtant ex membrana ſatis tenui, & avium minorum inteſtinorum inſtar variis modis contortæ ſunt, niſi quod hinc inde varicum adinſtar mirum in modum dilatatæ & interna cavitate magis contractæ conſpiciantur, in has deſinit vas ejaculatorium ſenſim latius & ſinuoſum, rurſus anguſtius, ubi incurvatum ingreditur fere recto itinere in hæc inteſtinula verſus horum fundum capaciſſimum: quæque veſicula prædita eſt alio canale emiſſorio cum priori ad angulos acutos juncto, qui bini emiſſorii in urethra ad angulum obtuſum junguntur, & in unum canalem emiſſorium in urethram patentem deſinunt, qui medius & unus, inter alios binos longe minores, & altiores, ab utroque ejus latere appoſitos, locatur; ut ita per tria diſtincta oſcula ſeminalis humor huc expellatur: interimque ambæ hæ

veſiculæ membrana muſculoſa colligatæ ſunt, & ſemen aſſervant, & tempore orgaſmi venerei, excernunt. B. **Zaad-blaasjes.** G. Saamen-blaſlein. Gall. *Veſicules Seminales.* A. The Seed Veſſels.

Vespertilionum Alæ, ſunt ligamenta duo lata & membranoſa, utrinque unum, quibus uteri fundus oſſibus Ilii laxè connectitur: *Aretæus* Veſpertilionum alis aſſimilat. B. **De vleermuis gelyke banden.** G. Die flader Mauß gleiche Naſen Bänder / die ſbeide Seitlein zu unterſt an der Naſen. Gall. *Ailes de Chauve ſouris.* A. Bats-wings.

Vestibulum, in aure dicitur pars media inter labyrinthum & inter cochleam; eſt vero cavitas oſſea, ſuperficie inæqualis; ejus pars anterior obducitur membrana feneſtræ ovalis, oppoſita pars ſpectat membranam Tympani, in eo hiant novem foramina 1. feneſtra ovalis 2. duo foramina nervorum. 3. quinque foramina canalium trium ſemicircularium, 4. ſuperior pars cochleæ a parte faciei huc aperitur. B. **Het Portaal van 't doolhof.** Gall. *le Veſtibule.*

Veterinaria Medicina, eſt ea ars quæ de Medicatione circa jumenta & pecudes agit, vulgo *Mulo-medicina.*

Veternus, vide *Lethargus.*

Vetonica, *Vettonica*, *Vettonicum:* eſt Betonica, ſic ab inventoribus Vetonibus, Hiſpaniæ populis, nominata eſt, Gr. Κέςρον, idque à varietate & copia remediorum dicta eſt. Vide *Betonica.*

Vibex, vide *Enchymoma.*

Vibratio, eſt agitatio & motio corporis & membrorum involuntaria, ut conquieſcere non liceat, etiamſi ſtrenuè renitaris. B. **Schuddingen.** G. Das Erſchütern / Schwingen / Wackeln. Gall. *Branlement, Agitation; ſecouſſe.* A. Shaking, Quaking.

Vibrissæ, dicuntur pili, qui è naribus excreſcunt. B. **De Neushairen.** G. Die naſen-härlein. Gall. *le Poil des Narines.* A. The haire in the noſe.

Viburnum, eſt arbuſcula, cujus rami longi, digitum craſſi, valde flexiles, corticem albeſcentem habentes: folia ad Alnum vel potius ſorbum Alpinam accedunt, lata, ſublonga, craſſiuſcula, in ambitu crenata, hirſuta, & pulviſculo albo, maxime inferna parte, quæ ob id etiam

etiam magis candicat, conſperſa, guſtu adſtringente: flos eſt monopetalus, rotatus, quinquefidus, umbellæ in formam digeſtus, ſtaminibus quinque præditus: ovarium in ora ſuperiore coronatum caliculo quinquefido, inſtructum tuba erecta veluti trigloboſa, abit in fructum ſeu baccam mollem, ſucci plenam, unico ſemine oſſeo, compreſſo, ſtriato, fœtam; hæc arbuſcula creſcit in locis incultis, ſaxoſis, & montibus: à *Viendo*, id eſt, *Ligando*, dictum, quo ruſtici utuntur ad colligendos faſciculos. Vulgo *Viorne*.

VICIA, eſt planta, quæ caules habet anguloſos, villoſos, excavatos: folia oblonga, anguſta, villoſa, bina, quaſi conjugata, coſtæ innaſcentia, in claviculas abeunti: flores ſunt leguminoſi, purpurei aut cærulei: flori ſuccedit ſiliqua villoſa, fœta ſeminibus ſubrotundis, aut angulatis, nigris: fortè & ſecundum veri ſimilitudinem à Gr. Βικία vel Βικίον nomen habet. Dici videtur à vinciendo, quod item ut vitis capreolos habeat, quibus ſurſum verſus ſerpit, vel quod inter frumenta vitium ſit. B. Vitſen/ Wikken. G. Wicken. Gall. *Veſſe*. A. Vetch.

VICTORIALIS, dicitur *gladiolus*, ut & *allium montanum*. B. Victori-wortel/ Dag-look/ Veld-look. G. Sieg-wurtz. Gall. *Ail Serpentain*. A. Victory root, wild & broad garlick.

VICTORIOLA, vide *Laurus Alexandrina*.

VICTUS RATIO, eſt modus vivendi, quo ſanitas per convenientia alimenta, quibus in humano uſu vulgo utimur, conſervatur & morbus propellitur: conſiſtit in recto uſu rerum neceſſariarum, eſtque in Morbis triplex, Craſſa, Mediocris, Tenuis: item eſt tenuis ſimpliciter, tenuior & tenuiſſima, vide *Diæta*.

VIGILIA, eſt ſpirituum animalium in cerebro & per nervos facilis agitatio, quâ per organa ſenſuum noſtrorum motus objectorum ſenſorio communi, facili negotio, offeruntur. Si nimis hi ſpiritus agitantur, vigiliam pervicacem inducunt. B. Waken. G. Das Wachen. Gall. *Veille*. A. Watching.

VIGILIA NIMIA, idem quod *Agrypnia*.

VIGOR MORBI, vide *Acme*.

VILTRUM, idem quod *Filtrum*.

VINACEI, grana ſunt acinorum, Γίγαρτα Gr. nominan-

nantur, quæ preſſis uvis cum folliculo abjiciuntur.

Vinca Pervinca, vide *Clematis Daphnoides.*

Vincetoxicum, eſt Hirundinaria, ſeu Aſclepias: quidam dici putant Νικητοξικόν, quod illi adverſus venena inſignis vis inſit. Derivatur à *Vincere* vel νικᾷν quod idem eſt, & τοξικὸν venenum. Vide *Hirundinaria.*

Vinum Cos, eſt vinum Colore, odore & ſapore pollens; Gall. *Vin Theologal.* Anglorum Schola Salernitana nitorem addit hoc verſiculo:

Vina probantur, odore, ſapore, nitore, colore.

Vinum Hippocraticum, eſt cui ſaccharum & aromata infuſa fuerint, quæ poſt per manicam Hippocratis colantur. B. Hippocras-Wyn/ Specery-wyn. G. Hippocras. Gall. *Hypocras; Vin d'Hippocrate.* A. Wine of Hipocrates.

Vinum Medicatum, eſt vinum, cui medicamenta infuſa ſunt in uſum ægrotantium. Præſertim quando cum muſto ad fermentandum reponuntur. B. Geneeſ-wyn. G Kräuter-wein. Gall. *Vin Medicinal.*

Viola, eſt planta, cujus folia ex radice erumpentia, ſunt obrotunda, ampla, in margine inciſa, viridia, caulibus longis adhærentia: flos eſt pentapetalus, anomalus papilionacei floris æmulus, hujus enim duo petala ſuperiora vexillum, duo lateralia alas, inferius vero, quod in caudam deſinit, carinam quodammodo repræſentant, coloris purpurei aut cærulei, odoris ſuavis & grati: poſt florem apparet capſula, per maturitatem in tres partes diviſa, continens ſemina exigua, obrotunda, albeſcentia: radix eſt fibroſa: putatur dici ab Ion, quod Nymphæ quædam Ioniæ, florem illum Jovi primum dederit muneri: ſed alii, quod cum Io in vaccam à Jove converſa eſſet, terra florem illum pabulo bovis ejus fuderit. Latini quoque detrita. t. litera, violam quaſi vitulam imitatione Gr. videri poſſunt appellaſſe: alii dici volunt ἀπὸ τοῦ ἴσνες; quoniam prius cæteris floribus veris tempore proveniat. Hinc ejus folia *Violaria* vocantur. B. Viole. G. Viole. Gall. *Violette.* A. Violet.

Viola Matronalis, vide *Matronalis Flos.*

Viorna, ſeu vitis alba, ſed Fuchſio vitis nigra: videtur corrupta vox à *Viburno:* fortè ſic dicta quod propter

pter flexibilitatem, clematis in modum, omnes adſtantes plantas circumligat, vinciatque.

Viperina, vide *Echium.*

Virga Pastoris, vide *Dipſacus.*

Virga, vide *Penis.*

Virga, in vegetabilibus eſt, quæ ex radicibus, aut caudicis lateribus exit; à nonnullis virgæ appellatæ ſunt ſoboles.

Virga Aurea, & ſolidago ſaracenica, eſt planta, quæ habet caules rectos, rotundos, ſtriatos, firmos, & medulla alba repletos: folia ſunt oblonga, acuta, in margine inciſa: flos eſt radiatus, caulium ſuprema faſtigia floribus abundant, qui quaſi in ſpicas colliguntur, quæ rurſus in adunatam quaſi virgam conjici ſolent; ſunt flores coloris flavi aurei, calice tubiformi & multifido comprehenſi: his ſuccedunt ſemina pappis inſtructa: radix fibroſa, ſaporis aromatici. B. **Heidens Wondkruid / Gulden roede.** G. Heidniſch Wundkraut. Gall. *Verge Dorée.* A. Conſolide Saraſine, Golden Rod, Saracens Conſound. A. Sort of Red Comfrey.

Virginale Claustrum, vide *Hymen.*

Viride Æris, vide *Ærugo.*

Virgineus Morbus, vide *Chloroſis.*

Virgultum, ſurculus is eſt, qui terræ committitur, ut in arborem inſurgat.

Virosus, eſt, in quo *Virus* ſive *Venenum*; ſæpe etiam pro teterrimo & graveolente ſopore aut odore ſumitur.

Virus, eſt humor fluens, & accipitur quoque pro *ſemine: venenum* etiam ſignificat, nec non *ichores* ex ulceribus manantes.

Viscaria, eſt floris Amerii ſpecies, quæ & *Muſcipula* vocatur, muſcas ob foliorum viſcoſitatem, irretiens.

Viscera, ſunt organa, in cavitatibus majoribus contenta, quæ elaborant aliquem humorem in uſum publicum & toti corpori inſervientem; ſic ventriculus & Inteſtina elaborant cibos nutrituros univerſum corpus, ſic Cor compingit, comminuit, movet ſanguinem, unde poſtea omnes liquores fiunt & ſecernuntur &c. vocantur item *Exta, Interranea.* Gr. Σπλαγχνά, Ἔγκατα, Ἐγκοιλία.

B.

B. Ingewanden. G. Das Eingeweide. Gall. *Entrailles*. A. Bowells, Entrailes.

Viscum, vel Viscus, eſt frutex peculiaris in arborum quarundam ramis enatus, ſemper virens: uti eſt viſcus quercinus, dicitur etiam lignum ſanctæ Crucis; ſpecies eſt fruticis, quæ ad altitudinem duorum circiter pedum creſcit, caules habet ut plurimum digiti craſſitiei, duros, lignoſos, compactos, graves, extus coloris fuſci, rubri, intus albi, flaveſcentis: plurimos germinat ramos lignoſos, flexiles, intricatos, cortice viridi obtectos: folia ſunt bina oppoſita, oblonga, craſſa, dura, Buxi foliis ſatis ſimilia, ſed aliquantulum longiora, venoſa, coloris viridis flaveſcentis: flos eſt monopetalus, pelviformis, quadrifidus, verrucis conſperſus, tanquam apicibus pulverem effundentibus: ovarium alio a flore loco natum, tenerum, quatuor foliolis ſuccinctum, fit bacca ſubrotunda, glutine plena, mollis, alba, ſplendens, fæta ſemine plano & cordiformi, per totam hyemen viret hæc planta. Mira de hujus viſci generatione narrantur: quidam cum Theophraſto & Plinio credunt, quod tantummodo naſcatur ex ſemine baccarum per alvos turdorum palumbarumque, & aliarum avium, poſtquam acinorum pulpam concoxerunt, reddito, unde & cum Plauto dicunt de Turdo, quod ipſi ſibi avis mortem creat, & Turdus exitium ſibi cacet, ob gluten, quod ex eo fit, quo poſtea aves capiuntur: huic ſententiæ autem uterque Bauhinus & Scaliger ſe opponunt acriter, qui viſcum ex arboribus, quaſi cornua ex oſſibus animalium educi perſuadere volunt: ſed R. J. Camerarius in Eph. Nat. Cur. demonſtravit, baccas viſci deferri poſſe ad ramos arborum, tam delapſu raptuque ventorum, quam ab avibus non ſolum devoratas, & redditas per alvum, ſed roſtro delatas; nec ſphærica ſua figura a ramulis rotundis tam facile decidere, quam ruptas vel ſponte vel ab avibus, ſuo glutine adhærere: adhæret viſcus non tantum quercui, ſed & aliis arboribus, abieti, tiliæ pyro, pomo, corylo &c. Gr. Ἰξυς & Ἰξία. B. Marentakken. G. Miſtell. Gall. *Guy*. A. Miſſel or Miſſeltoe.

Visus, eſt ſenſus, quo ex materiæ lucis in retinam ſani oculi impingentis motu, lumen & colores ab anima percipiuntur. Gr. ὄψις. B. Gezigt. G. Geſicht. Gall. *Vüê*. A. Seeing, Sight.

Vita, in animali perfecto, eſt præſide ac movente anima, continuus fluxus ac refluxus, plus minuſve ſenſibilis, aëris, ſanguinis, & ſpirituum animalium, per organa & ex organis vitalibus, ſatis probe conſtitutis, & mutuo atque alterne plus minuſve ſenſibiliter agitatis & agitantibus: in animali vero nondum perfecto vita non requirit aëris actionem in pulmones reſpiratoriam, quare in hoc erit vita modo circulatio ſanguinis per viſcera vitalia, & motus ſpirituum Cerebelloſorum per nervos a Cerebello oriundos: de his lege *Lanciſium* de mortibus ſubitaneis. Gr. Βίος, Ζωή. B. Leven. G. Leben. Gall. *la Vie.* A. Life.

Vitalia, idem quod *Cardiaca.*

Vitalis Facultas, eſt actio in corpore excitata, qua mediante homo vivit, quæque peragitur ipſo vel inſcio, vel involuntarie; qualis eſt motus Cordis, Arteriarum, reſpiratio; quæque dependet maxime a Cerebello, & nervis ab eo oriundis, vel in eo terminatis.

Vitalis Indicatio, eſt cognitio conditionis viſcerum & virium vitalium, quæ in homine, cui medicinam facit medicus, nunc præſens eſt, ſimul cum ſcientia remediorum, quæ vel augendis, minuendis, vel conſervandis, aut reſtituendis viribus vitalibus conducunt pro ſcopo præſenti requiſito; habetur autem cognitio illius conditionis ex pulſu perſpecto, & reſpiratione obſervata. B. Het Leevens inzigt.

Vitealis, vide *Helxine Ciſampelos.*

Vitellina Bilis, vide *Bilis.*

Vitex, eſt *Agnus Caſtus*; eſt arbuſcula, quæ habet ramos longos, flexiles, fractu difficiles, cortice cinereo tectos: folia ſunt longa, anguſta, acuta, lanuginoſa; flores ſunt monopetali, tubuloſi, in ſpicas congeſti: his ſuccedit fructus ſphæricus, in quatuor loculamenta diviſus, continens ſemina obrotunda, griſea, Coriandrinis fere paria magnitudine, coloris gryſei, ſaporis acris aromatici. Gr. Ἄγνος, id eſt, Caſtus: item Λύγος vimen, propter invictam fere ramorum exilitatem, unde fortè nomen viticis, à vico. Vide *Agnus Caſtus.*

Viticella, vide *Bryonia.*

Viticulæ, non palmites aut ſarmenta ſunt, ſed flagella quæ vitis modo repentia longè latèque vagantur, ac

ac vicinos frutices nacta ſic intricant eos, ut iis perinde quaſi pedamentis abutantur: vel ſcandentia ſuis irretiunt claviculis, quibus quaſi digitis adhærent, quales in naſturtio indico, cucurbitis & pleriſque aliis inveniuntur.

Vitiligo, vitiliginis tres ſpecies ſunt. Gr. Ἄλφος, ubi color eſt albus, ferè ſubaſper, & non continuus, ut quædam quaſi guttæ diſperſæ eſſe videantur. Interdum etiam latius, & cum quibuſdam intermiſſionibus ſerpit: Μέλας colore ab hoc differt, quia niger eſt, & umbræ ſimilis. Cætera eadem ſunt. Λεύκη habet quiddam ſimile Alpho, ſed magis albida eſt, & altius deſcendit, in eaque albi pili ſunt, & lanugini ſimiles. Omnia hæc ſerpunt, ſed in aliis celerius, in aliis tardius. *Vitiligo* volunt dici vel è vitio, vel à vitulo, Feſto teſte. B. Witte ruidigheid. G. Weiſſe räudigkeit. Gall. *Gratelle blanche*. A. White leproſy.

Vitis, eſt Arbuſcula, quæ habet caulem tortuoſum, obductum cortice fiſſo, rubicundo; ſarmenta plurima longa veluti brachia dimittentem, quibus vicinas arbores & pedamenta apprehendit: folia ſunt ampla, varie laciniata, ut ficus, alia majora profundius inciſa, quandoque ad pediculum uſque in lacinias acutas diviſa; alia tenuiora, alia craſſiora, alia viridia, alia rubentia, alia maculata, alia ad tactum duriora, alia molliora, alia lævia, alia ſubhirſuta: flos eſt roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus quinque præditus: ovarium in fundo floris natum, tuba brevi, piloſa, inſtructum, fit bacca mollis, pulpoſa, ſucculenta, rubra, aut alba, ſeminibus plurimis, plerumque quatuor, fæta: fructus & flores in racemos congeruntur: à vinciendo, quod arbores &c. claviculis vinciat: vel quod invitetur ad uvas pariendas: vel dicitur à viuo ferendo. Gr. Ἄμπελος, ab ἅμα *Una*, & πηλὸς Jon. pro οἶνος *Vinum*, hinc Οἰνοφόρος *Vinum Gerens*: ab οἶνος vinum, & φέρω fero. B. Wyngaard / druive-boom. G. Wein-ſtock / wein-reben. Gall. *Vigne*. A. Wine, *vel* grape bearing, vine tree.

Vitis Idæa eſt Arbuſcula, quæ habet ramos tenues, cortice viridi obductos: folia ſunt oblonga, ampla, in margine leviter inciſa, ſaporis adſtringentis; flores monopetali, campaniformes, globoſo ovario innati, coloris albi, ſubrubicundi: flori ſuccedit fructus mollis,

ſeu

ſeu bacca umbilicalis ſucco plena, juniperino fere ſimilis, per maturitatem violacea potius, quam nigra, ſapore grato & acido primulum deguſtata, quæ tamen paulo poſt aliquid nauſeabundi in ore relinquit, purpureo violacea ſatiſque pertinaci tinctura, cui grana immerguntur multa, parva, albeſcentia vel rubentia: radix lignoſa, tenuis, repens. B. Myrtil. G. Heidelbeer/ Standelbeeren/ Bickbeer oder Bickelbeer. Gall. *Airelle, ou Myrtille.* A. Shrub like Myrtle-tree.

Vitis Alba, ſeu Vitalba, contractâ voce, dicitur non modo quod Vitem ſativam foliis utriculiſque referat, verum etiam, quod fructum in exiguæ uvæ ſimilitudinem, acinis licet raris confirmatum producat. Vide *Bryonia.*

Vitis Nigra, Gr. Ἄμπελος μέλαινα, nigra dicitur vitis à radice nigrâ, & quod vitis ſimilitudinem obtineat.

Vitrea Tabula, vide *Diploë.*

Vitreus Humor, vide *Humores Oculi.*

Vitriolum, eſt ſal minerale metallis proximum, ac præcipuè cupro &c. varia ſunt ejus genera pro indole mineræ, quam in ſe continent, differentia; præcipua autem, quorum hoc tempore eſt exiſtimatio, ſunt primo *Cæruleum*, Sapphyri inſtar, compactum, ut ſaccharum candum, tactu ſiccum, *Hungaricum* vocant; vel *Cyprium*, aut *Gallicum* ex agro Lugdunenſi; Secundo *Subviridè*, herbacei coloris, magis granulatum, grumoſumque inſtar ſalis communis, paulum unctuoſum, manuique tangentis adhærens, quale *Goſlarienſe*, *Suecicum* &c. Tertio *Album*, in formam parvulorum panum effictum, tactu ſiccum. *Eduardus Brouw*, etiam de *Rubro* mentionem facit. *Cæruleum* & *Album*, de cupro participat, *Viridè* autem de ferro. Vitriola ſunt vel nativa ſive foſſilia; vel artificialia, ſive factitia: nativa duplicia reperiuntur, alia ex ferro, quæ colore viridi præſtant, ex ære alia, quæ cærulea plerumque amænitate commendantur: cætera metalla vix ſoluta in fodinis apparent, quia illorum ſolventia, nitri acida, vel marini ſalis ſpiritus haud reperiuntur in fodinis; unde Auri, Argenti vivi, plumbi, ſtanni, ſucci ſoluti vel concreti nunquam fere inveniuntur, utique non multa. Sed tamen metallica plumbi levi acido ſolvi poſſe ut conſtat, ita ſimul difficillime in criſtal-

los cogi poſſe, ars Chemica docet, ſed ſtatim fere in pulverem ceruſſæ, excuſſo iterum acido, verti; id & de ſtanno ita verum. Omne ergo foſſile vitriolum, quod erutum hactenus, ex ſolo ferro aut ære habetur: tamen ramenta forte vel pulveres aliorum metallorum ſoluto vitriolo, inter concreſcendum immiſceri poſſe nihil vetat; ſed eodem ſolvente ſoluta alia metalla, iis intime nupta eſſe, necdum conſtat: ſolvens Martis & Veneris idem acidum, igne violento inde ſeparandum titulo ſpiritus aut olei vitrioli; quod ipſum ex alumine exprimitur arte, aut de ſulphuris accenſi fumo colligitur; imo vitriola & ſulphura eadem matrice concipiuntur, foventur, eduntur, lapide ſcilicet Pyrite dicto effoſſo, aëri expoſito, ſulphuri abundanti liberato, contuſo, in aqua ſoluto ad bacillos ligneos cryſtalliſato; aut etiam ex Miſy veterum naturali ſolutione & criſtalliſatione ilico producitur: unde vitriolum eſt quintuplex. 1. Viride ex ſolo ferro & ſpiritu ſulphuris, medicatis viribus laudatum, atramento optimum. 2. Cæruleſcens, ferro plurimo, pauciori cupro, per ſpiritum ſulphuris ſoluto, conſtans; cujus ſolutio aqua facta lamellas ferri immiſſas rubro æris colore tingit, ſic parum admiſti æris demonſtrans. 3. Vitriolum album videtur parum differre a vero viridi, forte paulo majori calori originem debens, ut in factitio apparet: namque omni cæterum dote idem omnino exhibet. 4. Chalcites, verum Chalcanthum, vel vitriolum rubrum, quodque ſimillimum viridi, in eadem reſolvendum; forte & aliquid admiſti æris capiens: inprimis ferro & acido ſulphuris compoſitum videtur. Cyprium vel Hungaricum, cæruleum penitus; ſolo cupro fit, & eodem acido ſulphuris liquore. Factitia fiunt, quoties ſales ſolventes, acidi inprimis, diſcerpſerunt metalla in ramenta minima, atque iiſdem arcte adhæreſcentia, concreſcunt una in glebulas, in aqua dilui aptas integre, ſine ulla fæce omnino, quamdiu nimirum hanc vitrioli veram formam obtinent: talia igitur numerantur auri, argenti, plumbi, mercurii, martis, veneris, ſtanni vitriola, quamdiu acido ſolvente idonea parte aquæ, metalli particulis, ita certa proportione adunatis conſtant, ut maneant perſpicua, & liquida, criſtalli aut vitri inſtar. Quo autem uberior copia acidi ſolventis metallo in vitriolum coacto

affun-

affunditur, eo ſemper facilius illud in aqua deinde dilui poterit: quando autem aqua calore leni difflatur ex vitriolo, ut jam opacæ evadant glebulæ, tum ſolent ilico diſponi partes metallicæ ita, ut dein in aqua adeo facile diſſolvi nequeant, quam quidem prius: imo vero ſi continuatur hæc criſtallorum exſiccatio, tum tandem materies evadit penitus diſſolvi impos; licet interim multum acidi ſolventis retinuerint in ſe; igitur omnibus nativis vitriolis ferrum & æs, baſin dat, acidus ſulphuris ſuccus ſolvens præbet, aqua vero diluens acidum, glebulaſque metalli ordinans, figuram dat & perſpicuitatem: unde pro varia proportione horum trium omnis diviverſitas in his intelligi videtur. Gr. χάλκανθον. Arab. *Cancantum*, *Calcant*, *Alcalcadis*. B. Vitriool / Koperrood. G. Vitriol / kupfferroth / kupfferwaſſer. Gall. *Vitriol*. Vitriolum nomen accepiſſe videtur à vitro, quia vitrum aliquatenus, modo purum fuerit, refert.

VITTA, dicitur pars tunicæ Amnios, quæ capiti infantis, cum in lucem prodeat, adhæret, atque hoc locum habet in ſexu fœminino, verum in maſculis *Galea* appellatur. Vide *Galea*.

ULCERATIO, vide *Exulceratio*.

ULCUS, eſt ſolutio continui, à materia erodente ortum ducens, in mollibus corporis partibus, cum imminuta magnitudine: differt igitur a vulnere, quod ibi ſit ſolutio recens & cruenta, hic vero plerumque purulenta aut ichoroſa, ibi ſit cauſa ſolvens illico, & externa, ſcindens; hic autem cauſa lentius ſolvat, interna, & erodens inveniatur, vulnus igitur antiquum & purulentum, erit ulcus. Gr. Ἕλκος. B. Een zweeringe. G. Ein geſchwer / eiterſtock / eiterbeule. Gall. *Ulcere*. A. Botch, Sore ulcer.

ULMARIA, eſt planta, quæ habet caulem tres pedes circiter altum, rectum, anguloſum, ramoſum, excavatum, coloris rubicundi, purpuraſcentis; folia oblonga, in margine inciſa, rugoſa & ſuperius viridia inſtar Ulmi, inferius alba: flores ſunt parvi, roſacei, pentapetali, in racemos congeſti, odoris grati; piſtillum floris fit fructus, ex plurimis vaginulis membranaceis intortis, & in capitulum congeſtis compoſitus, ſemineque fætus ut plurimum ſingulari & exiguo: radix digiti craſſitiei eſt, odora, extus nigra, rubro-fuſca intus, plurimis fibris rubris

inſtructa: creſcit locis udis juxta flumina & ſimilia loca: ſic vocatur ob ulmi foliorum ſimilitudinem: alias *Regina* vocatur *Prati*, idque quia ob folia explicata, ut & floſculos nitidos caput inter prata extollit. B. Reinette / Geiten-baard. G. Geiß-bart. Gall. *Reine des prez*. A. Mede-wurte, Mede ſweete, Meadow-ſweet.

Ulmus, eſt Arbor valde procera, valde ramoſa, cujus truncus eſt craſſus, cortice fiſſo, aſpero, flexili, obductus, extus coloris cinerei, intus albidi; lignum durum, flavum: folia ſunt ſatis ampla, rugoſa, venoſa, oblonga, in margine inciſa, acuta: flos eſt monopetalus, campaniformis, ſtaminibus inſtructus: piſtillum in centro floris fit fructus membranaceus ſeu foliaceus veluti cordiformis, in cujus meditullio capſula pyriformis poſita eſt; membranacea pariter, ſemine fæta ejuſdem formæ. Gr. Πτελέα. Ejus ſemen *Samera* vocatur. Vermiculi creſcentes in ſeminum folliculis κνῖπες dicuntur; Lat. quandoque *Culiones*, & *Culices*, aſt quia culices ex aquis originem habent, ut Ephemera, non credo poſſe dici culices, ſed muſcæ erunt. Putatur dici, quia ſi viminibus ſalicis aut ulmi ligaveris, increſcens vitis ſe ipſam præcidit. Quidam dici putant ab uligine, quia circa uliginoſa loca creſcit. Vel ab ὕλη materia, quia fabris lignariis materiem præbet. B. Olm-boom / Yper-boom. G. Almen / Ilm / Lind-baſt / Ruſt-baum / Iſſen-holtz. Gall. *Orme*, *ormeau*. A. Elm-tree.

Ulna, *Focile Majus*. Gr. Πηχὺς, Προπήχιον, eſt os inter brachium & carpum, parte ſuperiori cum humero per γίγγλυμον articulatur: ideo habet ibidem proceſſus & ſinus. Proceſſus ſunt duo oblongi, & quaſi triangulares, aſperi, ut ligamenta articulum valide ambiant. Dicuntur Κορῶναι id eſt roſtra ſeu glandes. Anterior & ſuperior minor, humeri ſinum ſubit: poſterior craſſior & amplior in obtuſum angulum deſinit, & humeri ſinum poſteriorem ſubit. Vocat *Galenus* Ὠλέκρανον *Hippocrates* Ἀγκῶνα, Latini *Gibberum*, in medio horum eſt magnus ſinus ſeu cavitas inſtar ſemicirculi, unde dicitur Σιγμοειδὴς, habet adhuc alium ſinum lævum externum, lateralem pro radii capite. Parte inferiore articulatur cum carpo, tum per mediam cartilaginem, tum per proceſſum acutum, ideoque ſtyloidem dictum: unde ligamentum oritur, cubi-

bitum carpi articulo firmans. B. De Groote Elle-ppp. G. Ellen bein / Elle / das Fördertheil am arm. Gall. *l'Os du Coude.* A. The el Bow.

Ulnaris Musculus, vide *Cubitæus.*

Ulomella, eſt totius membri integritas, ex ὖλος integer, & μέλος membrum.

Ulva, eſt herbæ paluſtris ſpecies: dicitur fortè ab uliginoſis, ſeu aquoſis locis, in quibus reperitur. B. Zee-mos / Wier. G. Waſſer-moß. Gall. *Feuille de mer.* A. Sea graſſ, Sedge.

Umbella, eſt floris, ſeminiſve pedamentum, in plures digeſtum longiores pediculos, qui ſimul ex faſtigio eodem orti, in latius continuo radiantur, ſingulique vel florem, vel ſemen ſuſtinent, in orbem circumactum. Græci hunc floris habitum σκιάδιον, Latini vero, quoniam umbellæ, qua mulieres vultum vindicant à ſole, & æſtum arcent, circinatam effigiem gerit, umbellam dixerunt.

Umbilicalis Funiculus, continet præter Urachum, tria notabilia vaſa ſanguinea, duas ſcilicet arterias, atque unam venam, cujus diameter ad minimum unius cujuſque arteriæ duplum eſt, inſuper corpore ſpongioſo, quod ipſis tutum tranſitum præbet, componitur: hoc corpus ſpongioſum, ſubcartilagineum ſatis mobile & non facile comprimendum, ſecundum plurimos anatomicos, duplici membrana conſtat, externa, quæ a panniculo adipoſo, interna, quæ a peritonæo ortum ducit; ſecundum alios vero ab epidermide, cute, & panniculo adipoſo: ſed D. *Rouhault* illum unica ſolummodo membrana tenui ſuccinctum eſſe invenit, ſub qua infinitarum cellularum compages ſe prodit, in quibus humor pellucidus, viſcoſus, quem *Warthon* gelatinam nominavit, magna copia reperitur; quo continuo affluente, hujus funiculi flexibilitas, quæ fœtus motui obſequi debet, conſervatur: in hujus funiculi umbilicalis longitudine, quæ non ſemper eadem eſt, conſpiciuntur aliquot quaſi varices ſive veſiculæ ſanguine plenæ, nodorum ſimilitudinem habentes; *ex quorum copia*, inquit Harvæus, *obſtetrices de futuræ ſobolis numero divinare ſolent, & ſi nulli ejuſmodi nodi adfuerint, ſteriles in poſterum fore pronuntiant puerperas: ex eorundem quoque ab invicem diſtantia de puer-*

periorum intervallo; & ex colorum varietate de ſexus diſcrimine aniliter hariolantur: Natura eos non paravit, ut hac arte caveret, ne ſanguis in fætum confertim refluat, ut vult Harvæus: verum obſtetrix, dum funiculum umbilicalem prehendit, eumque tanquam filum Ariadnæum ad placentam uſque ſequitur, ut tuto eam ab utero ſeparare poſſit, variis eum in locis comprimit, eoque exprimit ſanguinem e locis compreſſis, cogitque in minus compreſſa cedere quæ inde intumeſcunt: quapropter ſimiles veſiculæ in arteriis umbilicalibus quoque inveniuntur, ſed minores; poterunt ſimili modo oriri a vaſorum umbilicalium contorſione: ſic autem produci apparet, ſi vaſa umbilicalia aqua, aliove idoneo liquore implentur; ſtatim enim ita evaneſcunt, ut æque inani opera nodos in his vaſis, quam in ſcirpo, quæri poſſunt: hujus funiculi craſſities circum circa digitalis eſt, aliquando tamen tenuior, vel craſſior. vid. Funiculus Umbilicalis; & vaſa Umbilicalia.

Umbilicus, Umbo, ὀμφαλὸς, ῥίζα γαστρὸς *Ariſtoteli*, eſt umbo in medio abdominis ſitus, cui in fœtu inteſtinulum umbilicale conjungebatur, quod poſt partum abſcinditur. B. De Navel. G. Der Nabel. Gall. *Le Nombril.* A. The Navel.

Umbilicus Marinus, eſt teſtaceum quiddam, planum, ab una parte rubrum, ab altera fuſcum: habentur majora & minora. B. Zee-navel. G. Meerbonen. Gall. *Nombril Marin.* A. Sea-navel.

Umbilicus, id in pomis eſt, quod in iis medium vel prominet, vel conditur.

Umbilicus Terræ, vide *Cyclamen.*

Umbilicus Veneris, & cæteræ herbæ, quæ umbilici nomen ferunt, dicuntur ſic à foliorum ſimilitudine cum umbilico humano.

Uncia, eſt duodecima pars libræ medicinalis; continet uncia drachmas octo. Gr. ὀγκία. B. Een once / twee lood. G. Eine unze / zwey loth. Gall. *Once.* A. Ounce.

Uncus, idem quod *Hamus* & *Hamulus.*

Undemia, idem quod *Oedema.*

Unedo, putatur eſſe Meſpilus; quidam tamen illud nomen Arbuto attribuunt. Gr. Ἐπιμηλὶς, quæ etiam ab Italis ruſticis vocatur *Unedo*, eſtque quaſi Malus Sylveſtris.

ſtris. Inde nomen habens quod plures edi non poſſunt.

Ungaricus Morbus, ſive Hungaricus, eſt ſpecies febris Epidemicæ malignæ, plerumque cum nimio capitis dolore, delirio, aut angina periculoſiſſima invadens, aliquando cum petechiis, ſive maculis pulicaribus.

Unguentum, ab Unguere, eſt Medicamentum externum, quod conſiſtentiam linimento paulo craſſiorem habet, vocatur etiam *Unguen* Plin. Gr. Ἄλειμμα & Ἄλειφαρ. B. Zalf. G. Salbe. Gall. *Onguent*. A. Ointiment.

Unguiculi, idem quod *Alabaſtri*.

Unguis, Gr. ὄνυξ, eſt pars corporis animalis flexilis, alba, dura, digitos ab externis injuriis defendens, & quodammodo exornans, eorum extremitati dorſali impoſita; radix ejus ligamento cuidam jungitur, & ob vicinos adſitoſque ei tendines, ſenſilis eſt. Conſtitui videtur, ex collectione minimarum fiſtularum, densè ſibi invicem adhærentium & in longitudinem excurrentium. Ubi incipiunt, inveniuntur quædam fibræ nervoſæ in modum papillarum elongatarum, quarum elongatæ partes ad unguem uſque conſpiciuntur. Si autem vi abrumpantur, foramina diverſa relinquuntur. Ita ut cornea unguium ſubſtantia retis figuram obtineat. Hiſce accedit corpus papilloſum ungui ſubjectum, una cum ſuis vaſis excretoriis. Apices unguium ſunt, qui ultra carnem exſeruntur, Ἀκρωνυχίαι ſive Extremitates; partes quæ præciduntur, *Segmina unguium* dicuntur; partes ſub ungue, Κρύπται, pars alba & ſemilunaris radici proxima, Ἀνατολὴ, ſive exortus, & Ἄργεμον ab albedine, ipſa initia eorum cuti adnata, Ῥιζώνυχες, unguium radices vocantur; latera Ῥᾶγες καὶ Κορυφαὶ, rima & vertices; anguli, Γωνίαι, maculæ albæ, Νεφέλιαι, nubeculæ & cicatrices albæ. B. Nagelen. *Unguis* etiam dicitur *Pterygium*, oculi quoddam vitium, vide *Pterygium*. B. De Nagel. G. Ein Nagel. Gall. *Ongle*. A. A Nail.

Unguis Odoratus, vide *Blatta Byzantia*.

Ungues, in roſis & foliatis floribus intellexerunt Veteres imas ſuorum foliorum partes, quibus in capite ſuo cohærent, decoloresque dependent, vel unguis infima pars foliorum roſæ alba appellatur.

Ungula, ὄνυξ *Hippocr.* eſt uncinus ſeu Hamus educendo mortuo fœtui comparatus. Embryorectes *Tertulliano*, dicitur lib. de Anima, niſi placeat eo loco reponere ex *Galeno* Ἐμβρυθλάστης, ſic enim ille nominat, aut Ἐμβρυουλκὸς qua voce *Hippocrates* utitur, à quo idem inſtrumentum etiam Ἐλκυστὴρ, item Πίεστρον, lib. de mulieribus, & Ἰχθύη dicitur. Gall. *un Crochet*.

Ungula Caballina, eſt Tuſſilago ſeu Farfara: ſic dicta ſc. quod iſtius plantæ folia equinæ ungulæ perſimilia ſint. Vide *Tuſſilago*.

Ungula Oculi, idem quod *Pterygium*.

* Unicornu, ſæpè à Medicis maximoperè laudatur, verum, an verum detur necdum demonſtratum eſt, nuperrimè fruſtum dimidii ſpithami oſtenſum eſt, quod quia ſtriis carebat, non videbatur mihi eſſe de dente piſcis in Groenlandia *Narhval* dicti. Intus erat albi coloris & ſine medulla. Sed ſi daretur, quis diceret, tantis viribus valere, ut ignota Medicorum turba clamitat: facile eſt credere non aliis virtutibus, quam cornu rhinocerotis, aut cornu cervi gaudere. Quod pro eo venditant, eſt dens alicujus piſcis Groenlandici, *Narhval* dicti: Piſcis iſte in juventute duos habet dentes, quod illi mihi narrarunt, qui illas regiones frequentarunt, imo & ſtigma & locum ſive foramen, in quo collocatus fuerat, vidi: cum adoleverit ſiniſter excidit, & loculus evaneſcit, verum dens dexter, qui remanſerat, ut eſſet piſci æquilibrium, non recta via enaſcitur, ſed ſiniſtram verſus partem magis ac magis inclinat. Aſini cujuſdam Africani cornu pro vero monocerote ſæpe divenditur. Cornua illa, ſive potius dentes, aliquando ſex pedes ſuperare vidi: albi ſunt inſtar eboris ſed cochleæ in modum ſtriati. Gr. Μονοκερὸς. B. Eenhooren. G. Einhorn. Gall. *Unicorne*. A. Unicorn.

Unio ſeu Margarita aut Perla, eſt Gemmæ maritimæ quædam ſpecies, in oſtreis, muſculis & forte aliis conchis naſcens. Ob vires inſignes valde laudatur. Sed ſi res intimius inſpiciatur, nihil aliud faciunt quam acidum temperare, uti & mater perlarum, & omnia conchilia faciunt. Vide *Margarita*.

Vola, eſt poſtbrachialis pars interna manuum, *Palma* dicta, Gr. Δῶρον, Κοῖλον χειρὸς, Θέναρ, Pind. Schol. Item vola eſt concavitas pedis, Gr. Κοτύλη, Κοῖλον ποδὸς.

B. Het hol van de Voet / of Hand. G. Die höhle am hand oder fuß. Gall. *la Paulme de la main.* A. The palme of the hand.

Volatica, idem quod *Lichen.*

Volatilia, ſunt, quæ facile avolant, uti ſunt omnes ſpititus & ſalia volatilia, Mercurius &c.

Volsella, ſeu Vulsella, & Acantabolus, Gr. Μαδιστηρὸν, Τριχολαβὶς: Τριχολάβιον, eſt inſtrumentum, quo pilos prehenſos radicitus è corpore exſtirpant; ſeu forceps chirurgica, quæ pro vario uſu varia forma eſt. B. Een Hair-trekker / Pyp-tang / Korentang. G. Kornzänglein / Rauffzänglein. Gall. *Pincettes.* A. A Paire of Pincers.

Volva, eſt ſpecies fungi, ovi vitellum referens: volva dicitur, ceu in ovo eſt Luteum, Italis *Bolosciolí* & *Ovole* dicuntur, quod ovorum vitellum referant.

Volubilis, dicitur planta, quæ ſub ſinilacis nomine venit, cujus ſunt variæ ſpecies: à circumvolvendo ergo nomen habet, quod juxta creſcentibus plantis, ſtipitibus &c. circumvolvendo adhæret.

Volvulus, vide *Iliaca Paſſio.*

Vomica, eſt tuberculum in Pulmone natum p: n: membranâ propriâ incluſum, pure plenum: ortum a quacunque cauſa partem pulmonis prius inflammante, dein ſuppurante, ſed tamen ita, ut in membrana quadam, quæ ſimul creſcit ac extenditur, contineatur: nec ſputo excernatur; aliquando in initio nec tuſſim nec febrem inducit; poſtea vero cum ſenſim aucta, vaſa Sanguifera vicina comprimit, quin ſanguini præterfluenti effluvia ſua imprimit, proinde febricula, cum inquietudine & marcore ſuccedit, tandem illa ad plenitudinem aggeſta & diuturna concoctione in pus ſincerum maturata, cyſtin ſeu nidum diſrumpens vel ſolvens, pus ſolum vel ſacculo incluſum ejicitur. B. Longe zweer. G. Lungen Geſchwer / Eiterbeule. Gall. *Vomique*; *Abcés dans le Poulmon.* A. Impoſtume of the lights.

Vomitorium, eſt Medicamentum internum, cujus vehementi irritatione materia in ſtomacho contenta, violento motu per gulam in os & ex eo ejicitur, adeoque motus periſtalticus plane invertitur, vide quid de *vomitu* mox dicetur. Vide *Emetica.* Gr. Ἐμετικόν. B. Een

Braak-drankje. G. Ein ſpey Tranck / artzney / darron Man ſich brechen muß. Gall. *Un Emetique*, *Vomitif.* A. A Vomiting Drinke.

Vomitus, Gr. Ἔμετος, ab Ἐμέω vomo. Eſt ventriculi & œſophagi & muſculorum abdominalium convulſivus motus, quo verſus ſuperiora contrahitur ventriculus, Pyloro occluſo & fundo ac lateribus in ſe coactis verſus ſiniſtrum orificium, & compreſſis omnibus vi muſculorum abdominalium, unde per partes convulſo etiam œſophago ab imo ad fauces, contenta, ſi quæ ſint in cavitate, expelluntur in os & ultra; Hinc Anxietas, Dolor in cordis & ventris regione, Reſpiratio nonnihil eſt impedita, facies rubet & tumet ſæpe, caput diſtenditur, labia tremunt, ſudor exprimitur, ſi vomitus diu durat, & identidem repetit, ut ſolet: nam convulſio hæc per vices repetit, unde contentorum ejectio una vice major, altera minor eſt: neque enim Reſpiratio concedit diuturnam convulſionem, & quaſi Tetanum, ſed ſurſum actus ventriculus ab Inſpiratione aliiſque cauſis, brevi deorſum urgetur, licet mox revertantur convulſiones, quæ rurſum remittunt: atque in tali viciſſitudine vomitus fit. Hujus ſpecies ſunt, ab Ebrietate, Faſtidio, cibis vel potibus acribus, venenis, Emeticis, Catharticis, in gravidis, vulneribus cerebri, viſcerum inflammatione, eorumque dolore, ut in colica, ileo, nephritide, Febribus, &c. Eſtque vel rei ingeſtæ, ſanguinis &c. B. Braking / Spouwing / Geubeling. G. Das brechen / ubergeben / ſpeyen. Gall. *Vomiſſement.* A. Vomiting, Caſting, Spewing.

Vopiscus, dicitur is, qui ex duobus conceptibus, uno abortu excluſa, ad partum legitimum reducitur.

Urachus, eſt canalis in fætibus exilis, membranoſus, figuræ depreſſæ, craſſitiei circiter acus textoriæ, coloris placenta obſcurioris, a fundo veſicæ exeuns, tranſeuns infra amnion, recta uſque ad cervicem allantoidis, pervius, vel ſaltem tranſitum urinæ permittens, intra aliquot dierum ſpatium, ex ſubſtantia mucoſa in veram membranam mutatus: eſt verus ductus urinarius, tranſmittit enim ex veſica in Allantoidem urinam a ſola veſica fætus in Utero hærentis per tantum temporis ſpatium non retinendam; hic vero poſt fœtus editionem in ſubſtantiam ligamentoſam

ſam faceſſit, & veſicæ pro ſuſpenſorio cedit. Conjungitur umbilico & veſicæ fundo. Græc. οὔραχος. B. Water-vat / blaas-band. G. Der Blaſen-band. Gall. *Urache.* A. Urinary paſſagie, urakus.

Urania, eſt iridum nomen, à colore & figura Iridis cæleſtis: οὐρανὸς enim cœlum eſt.

Urceolaris, & Urceola, vocatur Parietaria, quod detergendis Urceolis vitreis polleat. Vide *Helxine.*

Urentia, Vide *Pyrotica.*

Ureter, eſt vas fiſtuloſum & membranoſum ab utroque rene emiſſum, ex ejus pelvi oriundum, fere conicum, ut plurimum inæquale, ſcilicet in diverſis locis anguſtius; conſtatque tribus membranis; externa eſt proles peritonæi, media eſt muſcularis, fibris motricibus prædita, tertia & intima ſimilis eſt membranæ veſicæ interiori: hic canalis in ſtatu ſano nullam præternaturalem extenſionem paſſus valde anguſtus eſt, unde fit ut ſibi commiſſus ob tunicam muſcularem fere clauſus exiſtat, donec materia ſecreta in pelvim continuo ſtillans ſenſimque augeſcens, ad ſuperandam vim contractilem ſatis virium acquirat; unde liquor ſecretus non ilico ex pelvi effluere poteſt, quod in hunc finem factum videtur, ne liquor ipſo momento, quo in pelvim ſtillat, effluat, ſed ibidem continuo adſit, ut papillarum oſcula hunc liquorem ſtillantium humectet, & impediat, ne præ ſiccitate concreſcant, alias de Urinæ ſecretione brevi actum eſſet, hinc liquor hic in pelvi retardatus inſtar balnei fovet, & humectat, papillas ſuis oſculis in pelvim hiantes a concretione præſervat: hæc fiſtula, ut ad veſicam, in quam terminatur, perveniat, utitur primo recto, mox vero ad anteriora flexo itinere, ſub peritonæi lamella decurrens, in poſteriorem veſicæ partem, duorum digitorum ab alterius renis inſerto uretere, uti & a cervice diſtantia; ergo in talem locum, ubi mutationibus veſicæ modo plenæ, modo vacuæ minime obnoxius eſt, inſeritur: tunc oblique deorſum inter tunicas veſicæ ſpacio parvi digiti procedit, & ibi intima veſicæ membrana penetrata ſuam urinam infundit: hæc mirabilis inſertio nullo operculo vel valvula prædita, retrogreſſum urinæ ex veſica in ureterem omnino impedire valet, oblique intra veſicæ membranas ſe aperiens; unde urina à renibus, veſicæ traditur,

ditur. Vena alba *Celſo* dicitur, ab οὖρον urina. B. Een Pis-leider/ Pis-buis. G. Harn-gänge. Gall. *l'Urethere.* A. Urine-pipp, the ureter, urinary Paſſage.

Urethra, vel Fistula, Gr. Οὐραχὸς, Οὐρήθρα, Πόρος οὐρητικὸς, eſt meatus urinarius, quo ex veſica per penem, vel vulvam ſive pudendum muliebre, urina excernitur. Item, inſervit ſeminis ejectioni. In initio ſuo per duo foramina veſiculæ ſeminales, quum opus fuerit, ſe exonerant, iiſque proſtatæ glanduloſæ, etiam plurimis foraminibus circumſiſtunt: quibus caruncula apponitur: Canalis eſt miræ ſtructuræ; conſtat binis membranis, ubi primo ex veſica, cujus protractio tantum videtur, ſed his deinde interponitur corpus cavernoſum ſive fungoſum, quod inter binas has lamellas decurrit, ad latera ſenſibilius quam in medio, inter finem proſtatæ & unionem corporum cavernoſorum eſt craſſiſſimum, dein toto decurſu gracilius, ad anteriora penis craſſeſcit, & extrorſum flexum, linquit in medio apertum os urethræ, in glande, deinde vero conſtituit ſuperficiem exteriorem ſpongioſam glandis, terminatam in eminenti ejus fimbria circa nexum præputii; in cavum ſuæ fiſtulæ recipit emiſſaria obliqua ex glandulis Cowperianis confectum humorem blandum præcipue flaccido veretro dimittentia in uſus neceſſarios ſuperficiei interiori urethræ; tum & plurima hic patent oſcula majora, minora, hæc fines ſunt canaliculorum ſub urethræ membrana, eructantes humorem blandum, quo lubricatur meatus, & a concretione defenditur: urethræ progreſſus non eſt rectus, ſed ſingulari modo progreditur, inprimis in viris, ubi per anfractus deſcendit, aſſurgit, incurvatur, deſcendit; & variis ſui decurſus locis in latitudine ſua etiam variat; ab οὖρον urina, vel οὐρέω urinam reddo. B. De Pis-gang/ de ſchaft. G. Harn-röhr. Gall. *l'Urethre, Conduit de l'Urine.* A. The urinary Paſſage.

Uretica, idem quod *Diuretica.*

Urina, vide *Uron.*

Urina Pericardii, vide *Aqua Pericardii.*

Urinalis Herba, dicitur *Linaria*, quia urinam pellit ſic vocatur.

Urinaria Fistula, idem quod *Urethra.*

Urinosa, ſunt Medicamenta Urinam pellentia, ut

ſpir.

ſpir. Urinæ, ſalis armon. &c. ea poros cerebri dilatant & excitant, unde in affectibus comatoſis laudatiſſima ſunt.

Urina, eſt magna Veterum menſura, continens vini quadraginta libras, & triginta quinque olei circiter.

Urocrisis, idem quod *Urocritica.*

Uroçriterium, eſt judicium de urina, ex οὖρον urina, & κρίνω judico.

Urocritica, ſunt ſigna quæ ex urinis obſervantur, ex οὖρον urina, & κρίνω judico.

Uromantia, vide *Urocriterium.*

Uromantis, eſt qui ex urinis aliquid divinare valet, ex οὖρον urina, & μάντις vates.

Uron, *Urina, Latium*, Οὖρον & Οὔρημα, eſt excrementum ſeroſum à ſanguine in renibus, cum multo ſale, pauco ſulphure, terra & ſpiritu, per ureteres ad veſicam delatum, donec convenienti tempore & loco excernatur, ab οὐρέω urinam reddo. B. De Piſs. G. Der Harn / Brunß / waſſer. Gall. *Urine, Piſſat.* A. Urine, Piſſe.

Uroscopia, eſt urinæ inſpectio, ab οὖρον urina, & σκοπέω inſpicio.

Uroscopium, idem quod *Matracium.*

Urtica, eſt planta, quæ habet caules plus minuſve altos, quadratos, rigidos, lanuginem pungentem habentes, excavatos, ramoſos: folia in caule bina oppoſita, oblonga, plus minuſve ampla, Meliſſam referentia, acuta, in margine inciſa, ſpiculis urentibus obſita: flos eſt apetalus, ſtamineus, mas, calici tetrapetaloïdi, cruciformi inſidens ut plurimum; in medio caliculi habens ſtamina aliquando quatuor, quandoque plura; teſticuli in foliacea plana diſſiliunt: fructus plerumque in planta non florifera fit vel capſula bivalvis, ſemine fœta, & aliquando in globulos congeſta, vel volſellæ ſemen comprehendens, tuba filamentoſa inſtructa, & caliculo, ſed & ovaria in planta mare inveniuntur: unde fiunt urticæ mares, fæminæ & hermaphroditæ: radix fibroſa, repens, coloris flaveſcentis; plures dantur urticæ ſpecies, maxima, minor, & Romana ſive mas cum globulis: planta hæc dicitur ab urendo, quod pruritum puſtulaſque igni ſimiles excitet. Gr. Ἀκαλύφη ab α priv. καλὴ & ἁφὴ, quia non

non bona tactu, & pruriginem excitet. Item Κνίδη vocatur, à κνίζειν quod vellicet, pungat, à ſuo morſu ſenſum laceſſat. B. Netelen. G. Bren-neſſel. Gall. *Grande Ortie*, *Petite Ortie*, *Ortie Romaine*. A. Nettles.

URTICATIO, eſt Operatio Chirurgica, qua membra corporis urticis recentibus percutiuntur, ad calorem nempe revocandum.

USNEA, eſt muſcus oſſibus vel arboribus adnaſcens. Propriè tamen ſumitur pro muſco calvariis humanis increſcente, eſt vox Arabica. B. Moſch. G. Moß. Gall. *Uſnée humaine*, *ou des plantes*. A. Moſſe.

USTILAGO, ab urendo dicitur. Vide *Rubigo*.

USTIO, eſt, quando res in cineres rediguntur, ut arte ſalis ex vegetabilibus elixiviatio fiat. Vel ut res melius in pulverem redigantur, uti fit in cornu cervino calcinando. *Uſtio* Chirurgis quoque familiaris, quando cauteriis urunt. B. Branding. G. Verbrennung. Gall. *Brulure ou action de bruler*. A. Burning.

UTERI ASCENSIO, idem quod *Hyſterica Paſſio*.

UTERI LIGAMENTA, vide *Ligamenta Uteri*.

UTERI OSCULUM, vide *Oſculum Uteri*.

UTERI PROCIDENTIA, vide *Procidentia Uteri*.

UTERUS, *Loci*, *Matrix*, Gr. Δελφὺς, Ὑστέρα, Νηδὺς Heſiod. & *Homer*. Γονὴ Hippocr. Μήτρα, Ἀγγεῖον κυητήριον Galeno. Eſt pars organica in abdominis inferiori parte, pelvi dictâ, mulierum ſita, quæ in fundum, collum & vaginam dividitur. Ligamenta duo lata & totidem teretia habet. Subſtantiam obtinet nervoſam & fibroſam; craſſities variat pro ætate, & tempore geſtationis fœtus. Intus in fundo oſculum habet, ex cujus cavitate menſes profluunt, in quo & conceptio & generatio contingit: anterius veſicam habet, poſterius inteſtinum rectum, & ſic homo inter ſtercus & urinam naſcitur. B. De Moeder / de Lyf-moeder. G. Der leib / die bärmutter. Gall. *la Matrice*. A. The Wombe, Matrixe.

UVA, idem quod *Cion*.

UVA CRISPA, frutex eſt: volunt dici ab intortis, fereque in circulum verſis, (*Criſpam* alii vocant) foliis & acinis quos producit. Latinius fortè *Uva Intorta* nuncuparetur. B. Kruis-bezie-boom / Stekel-bezien / Kroesbezien / Knoezelen. G. Kreeß-beer / Kruſel-beer / Kloſter-beer /

beer / Krauſel-beer / Stichel-beer. Gall. *Groſeilles*. A. Gooſe-berry.

Uvea Tunica, dicitur & *Uviformis*, vide *Rhagoides*.

Uvea Membrana, Aciniformis Tunica, ſive Choroides, eſt hæc tunica poſterius oriunda a pia matre Nervi optici, & bulbum oculi ambiens immediate ſub Sclerotica, anterius ubi illa pellucida Corneam facit, ab ea reflectitur intus paulum, & perforatur apertura pupilla dicta, quæ ope muſcularium longitudinalium & circularium fibrarum Iridis contrahi & dilatari poteſt. B. Druif-bezie-vlies. G. Das Trauben Häutlein. Gall. *l'Uvée*. A. The Grapelike membrane.

Uvularia, vide *Laurus Alexandrina*.

Vulneraria, vide *Traumatica*.

Vulneraria, eſt planta, quæ habet caules pedem altos, tenues, rotundos, villoſos, aliquantulum rubicundos, incurvatos: folia bina, coſtæ adhærentia, Galegam referentia, ſed magis medulloſa, in parte inferiore villoſa, in ſuperiore albeſcentia, flaveſcentia, viridia, ſaporis dulcis, ſubacris: flores in ſummitate ramorum creſcentes in umbellam diſpoſiti, leguminoſi, flavi: calix tubulatus, turgidulus, lanuginoſus, coloris argentei: flori ſuccedit ſiliqua brevis fœta ſemine ſubrotundo, in calice membranaceo floris recondita: radix longa, recta, lignoſa, nigricans, ſaporis leguminoſi: hæc planta creſcit in montibus. Gall. *Vulneraire*.

Vulnus, ſolutio eſt continui, externo aliquo inſtrumento, ſcindente &c. recens in parte facta, cum cutis apertione: eſtque varium, tam ratione loci & partis affectæ, unde aliud nervi eſt, aliud carnis: quam inſtrumenti infligentis, unde ſi ab aliquo acuto cæſim illud fiat, *Sectio* vel *Inciſio*, ſi vero ab acuto punctim fiat, punctura, vel punctio dicitur. Gr. Τραῦμα & Τρῶμα. B. Een wonde. G. Ein Wunde. Gall. *Playe*. A. A Wound, a Hurt.

Vulsella, vide *Volſella*.

Vultus, idem quod *Facies*.

Vulva, eſt *Pudendum Muliebre*, ſive foramen majus dicitur, infra os pubis poſitum, vide *Cunnus*.

Vulva Cerebri, eſt fovea quædam, inter eminentias cerebri, oblonga.

Uvu-

Uvula, vide *Cion.*
Uvulæ Casus, vide *Cion.*

X.

X. ξ. in quibusdam ſcriptis Medicis denotat unciam.

Xanthium, eſt planta, quæ habet caulem seſquipedem altum, anguloſum, villoſum, punctis rubris notatum, ramoſum, in latum ſe extendentem: folia Bardanæ, ſed minora, viridia, in margine inciſa leviter, ſaporis acris & aromatici: flores ſunt floſculoſi: fructus oblongus, aculeatus, veſtibus adhærens, in duos acutos, rigidoſque mucrones deſinens, qui diſtinctis loculis duobus totidem grana oblonga condit: radix parva, alba, fibris ſatis craſſis inſtructa: hæc planta creſcit contra parietes, & in paludoſis locis exſiccatis. B. Kleine klitten. G. Klein kletten / Bettlerlauſe. Gall. *Petit Glouteron.* A. Burdock the leſſ. eſt Lappa minor ſeu Lappa inverſa, ſic dictum quod ξανθὰς, hoc eſt, flavos capillos faciat.

Xenexton, idem quod *Zenechdon.*

Xeraphium, eſt medicamentum adverſus capitis & menti exanthemata utile.

Xerasia, eſt capillorum vitium, quando lanuginis inſtar apparent, & velut pulvere conſperſi. Inter ſpecies Alopeciæ referri debet.

Xerocollyrion, eſt collyrium ſiccum.

Xeromyrum, eſt unguentum deſiccans, ſive compoſitio ex aromatis, pro ſuffitu, amuletis &c. conſtans, utimur quoque adverſus fætorem axillarem.

Xeropthalmia, eſt arida & ſicca lippitudo, ex ξηρὸς aridus, & ὀφθαλμία oculorum dolor. B. Droogjeukende Oogen.

Xerotes, eſt ſicca corporis diſpoſitio, à ξηραίνω ſicco.

Xiphium, ſive Gladiolus, eſt juncus floridus, à foliorum ſimilitudine dictus, à ξίφος gladius, habet folia longa, lata, mollia, coloris viridis, pallidi, aut albeſcentis: flos & fructus ſunt Iridis: radix bulboſa, externe nigricans, interne alba, ſaporis dulcis: creſcit hæc planta in regionibus calidis ut in Hiſpania.

Xiphoides, eſt cartilago pectoris mucronata, inferius

rius ſterno adhærens, ipſo tenuior & flexilior, in acumen ex lato abeuns, adeoque enſi ſimilis, ex ξίφος enſis, & εἶδος forma.

Xylagium, eſt lignum ſanctum.

Xyloaloes, eſt lignum aloës, vide *Agallochum*. G. Aloes holtz. Gall. *Du Bois d'Aloes*. A. Aloes Tree.

Xylobalsamum, eſt frutex vel ſarmentum aut ſurculus Balſami. Amputabatur enim ab incolis, & vænibat propterea, quod eo decocto in unguentis vice Opobalſami multi uterentur; etiamſi ex toto Balſamo minima illi ineſſet odoris gratia. Vide *Balſamum*.

Xylocassia, ſive Cassia Lignea, vide *Cinamomum*.

Xylon, eſt Goſſipium. Barbaris & Arabibus *Cotum* & *Bombax* ſeu *Bombaſum*. Linum ejus *Cotonium* vulgo vocatur, ſicut lanugo ipſa *Cotonum*, ab hujus generis planta *Veſtes Xylinæ*, & *Lina Xylina* nominata ſunt. Juriſconſulti *Lanam* hanc *Ligneam*, nuncupant; ξύλον enim lignum eſt. Vide *Goſſipium*.

Xylosteum, eſt Arbuſcula, Periclymeno ſatis ſimilis, habens caules mediocriter craſſos: lignum eſt album; rami rotundi, corticem initio rubicundum poſtea albeſcentem habentes: folia ſunt oblonga, mollia, viridia, albeſcentia, aliquantulum lanuginoſa; pedunculi finis format calicem conſtantem binis foliolis majoribus, quatuorque brevioribus; quorum duo hinc inde majoribus interponuntur: calici huic gemina ovaria innaſcuntur rotunda, in apice ſuo coronata caliculo quinquefido; emittuntque ex centro ſui faſtigii tubam longam, apice globoſo donatam: flos apici ovarii, intra calicem innatus, monopetalus, oblongus, tubuloſus, campaniformis, quinquefidus, expanſus, quinque ſtaminibus ex pariete interno tubuloſæ partis floris enatis præditus: flori ſuccedunt baccæ gemellæ, molles, ſemineque fœtæ compreſſo & ſubrotundo; hæc Arbuſcula creſcit in montibus & ſylvis, quaſi lignum oſſeum, eſt ceraſus canina; ex ξύλον lignum, & ὀστέον os.

Xymphysis, idem quod *Symphyſis*.

Xyntasis, idem quod *Syntaſis*.

Xyris, quaſi raſorium cultrum; ſic appellantur folia gladioli, ob raſorii vel enſis figuram, à ξυρέω rado.

Xyster, eſt ſcalprum raſorium, radendis oſſibus aptum, à ξέω rado.

Z.

Z. Olim ſignificabat *Seſcunciam*, pleriſque octavam unciæ partem, ſi *Denarium*, hoc eſt *Drachmam*, vel *Semiſicilicum*, ex veteri quadam ænea tabella conſtat *Duellam* fuiſſe, quæ tertiæ unciæ pars octonis ſcrupulis terminatur.

Zaphara, vel Zaffera, eſt materia mineralis ex *Biſmutho*, ad *Smaltha* vel *Amauſa* pertinens, quæ tingit vitrum cæruleo colore, unde figuli utuntur ad tincturam cæruleam vaſis obducendam.

Zarathan, ſpecies eſt Cancri mammas occupantis, unde vocatur *Cancer ſpurius:* proprie enim eſt tumor durus, tactui inæqualis ob ſcabroſa cacumina, & valles, dolorem comitem habens nunc remittentem, nunc vero exacerbatum, & ardorem moleſtum nonnunquam ſimul; videtur itaque hoc nomine indigitari Cancer mammarum quidem verus, aſt non exulceratus, in quo interdum dolor percipitur, quando nimirum materia ſtagnans à cauſâ quacumque reſolvitur in ichorem, acris fit, & de novo partem nondum mortuam aggreditur & exedit, dum vero illam prius inflammat, ardoris ſenſum excitat.

Zarsa Parilla, eſt Smilacis aſperæ ſpecies, à ſimilitudine nomen accepit, quam cum Smilace aſpera habet, quæ Hiſpanis *Zarca-parilla* dicitur, quæ rubus viticula dicitur. *Zarſa* enim iis eſt Rubus, *Parra* vero vitis, *Parilla Viticula.*

Zea, Gr. ζέα & ζεία, vocatur etiam *Spelta* Italis: Latinis *Semen*, idque à præſtantia frugis appellarunt: dictum quoque ab Homero ζείδωρον ἄρουραν, alii derivant, ἀπὸ τοῦ ζῆν quod vitam ſuſtentat: nonnulli à ζέω ferveo, quod dum ſolis ferveſcit vi, mortalibus donet omnia: *Quibuſdam* à B. Zieden. Vide *Spelta.*

Zedoaria, eſt radix è China & extremis Indiæ finibus allata, quæ eſt tuberoſa, brevis, compreſſa, foris cinerea, intus candida, quando cortex exterior eſt detractus, paucis fibris intertexta, ſaporis amaricantis aromatici, odoris fragrantis, ad camphoram aliquantum accedentis: folia ad curcumæ folia accedunt, ſuntque palmæ magnitudine; fert florem in peculiari ſpica ut Galanga,

langa, quos flores ſequuntur loculamenta terna. Habetur *Longa* & *Rotunda*, quæ promiſcue uſuales. Item *Tuberoſa Nigricans* & *Geiduar* minus uſitatæ. Priores ſpecies externè cinerei coloris, intus vero fuſci ſunt. Odor & ſapor aromaticus valde & acris. Quoad vires non differunt, dicitur & *Zerumbet Serapionis*, & à quibuſdam *Anthora*. B. Zedoar. G. Zitwer. Gall. *Zedoaire*, *Gingembre Sauvage*. A. Zedoary, Setwal.

Zenechdon ſeu Zenexton, eſt vox arabica, & idem eſt, ac ſi dicerem *Diarſenicum*, ſeu compoſitio ex arſenico, arſenicum enim cum Arabum *Arſenes*, *Zenech* & *Zene* idem ſonat: per aphæreſin, ſenium pro Arſenicum, Zenech pro *Arſenech*; & ſic *Zenechdon*, pro diazenech dicitur. Idem quod amuletum.

Zenexton, idem quod *Zenechdon*.

Zenicon, Gr. ζενικὸν, ſic appellatur Venenum, quo olim utebantur venatores Celti Galli, quibus tum audiebat *Venenum cervarium*, quod tam præſentis erat virtutis, ut quamprimum cervus vel animal ſagittâ hoc lurido veneno tincta læderetur, concideret, & confeſtim accurrere venatores neceſſe habuerint; ne virus illud penitus per totum corpus diſpergeretur, carnemque circum adjacentem telo exciderint; quam effodere ſolebant circunquaque circa vulnus ad ſpithami latitudinem, ut tuti eſſent a veneno; hoc experimento itaque clare evincebant quod loca in corpore humano à venenatis animalibus læſa illico largiter undiquaque exſciſſa, non habeant venenum tam cito diſperſum, ac proinde hoc modo optime curabilia ſint: Veneni hujus antipharmacum dicuntur eſſe *folia querci* vel *Fagi*, aut *Coracina* applicata illico locis vulneratis.

Zeopyron, eſt frumenti ſpecies inter Zeam, & πυρὸ ſive Triticum.

Zerna, idem quod *Lichen*.

Zibethum, eſt liquor pinguis felis zibethicæ, veſiculis glanduloſis, intra penem & teſtes collocatis, emanans, qui premendo exprimitur & colligitur; & quod hic videntur eſſe veſiculæ zibethicæ, eaſdem in Caſtore Caſtoreum dicerem: liquor hic gravis eſt odoris, niſi adſit pauca quantitas. Dicitur & *Civetta* & *Zibetta*: B. Civet. G. Ziebeth. Gall. *Civette*. A. Civet.

Zingiber, radix eſt tuberoſa, ramoſa, brevis, & paululum compreſſa, pallida, fibris crebrioribus dotata; ſaporis aromatici acerrimi fervidi, inſtar piperis, odoris aliquantulum fragrantis, geniculatis repit internodiis; ſingulis annis folia habet iridis, aut gladioli in modum, creſcit copioſe in India Orientali, unde & ad nos portatur; variæ ſunt ſpecies Zinziberis, quæ tantum differunt ratione fibrarum, quo vero plures fibræ, eo ignobilius, quo pauciores, eo præſtantius: eſt radix plantæ, quæ habet folia cannacori: flos in ſcapo ſingulari, pentapetalus, difformis, quaſi bilabiatus, inſidens ovario trigono, triloculari; radix colligitur foliis plantæ areſcentibus, & poſtmodum ad ſolis ardorem aut in fornacibus exſiccatur: a quibuſdam luto, creta, aut rubrica obducitur, ut eo melius præſervetur, hinc proſtabat Zingiber album & rubrum ita dictum, non quod ſint duæ diſtinctæ ſpecies, ſed tantum coloris externi ab aſperſa creta vel rubrica provenientis ratione. Dicitur quoque *Zinziber*, *Gingiber*. B. Gember. G. Jngber / Jngwer. Gall. *Gingembre*. A. Ginger.

Zirbus, Arab. idem quod *Omentum*.

Zizania, Lat. *Lolium*. Gr. quoque αἶρα, & ζιζάνιον, eſt frumenti vitium: derivatur itaque nomen à σῖτος & ἰζάνειν quod frumento inſideat.

Zizipha, idem quod *Jujube*. Vide *Zizypha*.

Zizypha, Zizyphus & Ziziphus, eſt jujubarum arbor: cujus truncus eſt tortuoſus, inſtructus cortice aſpero, inæquali, ſtriato; rami duri, ſpinoſi: folia ſunt oblonga, aliquantulum dura, obtuſa, coloris viridis, ſplendentis, leviter in margine inciſa: calix monophyllus, quinquefidus: flos eſt roſaceus, pentapetalus, ſtaminibus multis præditus: ovarium in fundo calicis inſtructum tuba longa, donata apice globoſo, fit fructus olivæ magnitudine, callo pulvinato, minus ſpiſſo, ſicciore, condens oſſiculum rugis minus profundis ornatum, in quo nucleus plerumque unus, utrinque acuminatus, incluſus pulpæ molli, fungoſæ, ſaporis mellei & vinoſi: ex Barbaricis tractibus in Italiam tranſlata eſt: Italis *Suſine*, unde procul omni dubio *Zizyphus* derivari debet. vide *Jujubæ*.

Zona, à Ζωννύω cingo, eſt ea pars corporis, qua cingimur.

gimur. Item Herpetis ſeu Eryſipelatis ſpecies, tantum eo loci quo corpus cingitur. B. **Den Roden omloop.** G. Der feurige umb lauff. Gall. *Zone.* A. Idem.

Zoogonia, eſt animalium perfectorum generatio, qua vivi fœtus excluduntur, ex ζῶον animal, & γονὴ genitura.

Zootomia, eſt animalium artificioſa ſectio, ex ζῶον, animal, & τέμνω ſeco.

Zopissa, vide *Pix.*

Zotica, eſt facultas vitalis, à ζάω vivo.

Zurumbeth & Zerubeth, eſt ſpecies Zedoariæ quæ radicem habet rotundam & globoſam, & affertur cum Zedoaria Longa. Vide *Zedoaria.*

Zygoma, eſt os jugale circa tempora ſitum; ac partim a proceſſu oſſis Temporum, partim a primo oſſe maxillæ ſuperioris compoſitum, & prominens ac extans extra os Temporum. à ζυγὸς jugum. B. **Het jok-been.** G. Das Joch-bein. Gall. *le Zygoma.* A. Yoke bone.

Zythogala, idem quod *Poſſetum.*

Ὑψίστῳ μόνῳ δόξα κλέος τῷ Θεῷ.

AUTHORES.

Qui huic Lexico partem contulerunt.

ABenzoar.
Acta Societ. Regiæ in Anglia.
—— in Gallia.
Ægineta.
Agellius.
Agricola.
Ammonius.
F. ab Aquapendente.
Arantius.
Aretæus.
Ariſtoteles.
Aſellius.
Athenæus.
Averrhoës.
Avicenna.
de Back.
Bapt. Porta.
Barbette.
Caſp. Bartholinus.
Th. Bartholinus.
Barckhauſen.
Bauhinus.
Beguinus.
Beverovicius.
Bidloo.
Blaſius.
Boeclerus in Hermannum.
Boerhaave.
Bontius.
Boyleus.
Budæus.
Calepinus.
des Cartes.
Cardanus.
Caſſianus.
Caſtellus.
à Caſtro.
Celſus.
Charleton.
Ciceró.
C. Cluſius.
Columbus.
Columella.
Coles dictionari.
Comelini Cat. Plant.
Conringius.
Cordus.
Deuſingius.
Diemerbroekius.
Dodonæus.
Entius.
Ephem. Germ.
Erotianus.
Euripides.
Euſtachius.
Fallopius.
Fannius.
Fernelius.
Foeſius.
Fontanus.
Foreſtus.
Fuchſius.
Galenus.
Gemma.
Gliſſonius.
Gorrhæus.
Gorter.
de Gradibus.
Grammatici.
de Graaf.
Guido.
Harvæus.
Heiſter.

Hel-

Helmontius.
ab Heers.
Herodotus.
Herophilus.
Heſychius.
Heſiodus.
Hofmanni Lexicon.
Otto Heurnius.
Joh. Heurnius.
Higmorus.
Hildanus.
Hippocrates.
Hobokenus.
Hofmannus.
ab Hogelande.
Hollerius.
Homerus.
van Horne.
Horſtius.
Journal des Sçavans.
Iſidorus.
Junius.
Johnſonus.
Kircherus.
Kœmpfferus.
Krollius.
Kyperus.
Langius.
Laurentius.
Lemery.
Liddelius.
L. de Bils.
van der Linden.
Lowerus.
Marchette.
Malpighius.
Martialis.
Maſſarias.
Mattihiolus in Dioſc.
Mœbius.
Mercurialis.
Minſicht.
Munting de Plantis.
Needham.
Nicander.
A. Nuk.
Oribaſius.
Ovidius.
Owenus.
Pacuinus.
Pancratius Bruno.
Paracelſus.
Paræus.
Paſſeratius.
Pavius.
Pecquet.
Philoteus.
Piſo.
Pindarus.
Pinæus.
Platerus.
Plautus.
Plempius.
Plinius.
Plutarchus.
Pollux.
Primeroſius.
Portal.
Quercetanus.
Regius.
Renodæus.
Reuſnerus.
Rhodiginus.
Rhodius.
Riolanus.
Riverius.
Rolfinkius.
Rondeletius.
Rouſſettus.
Rubekkius.
Ruiſch.
Sala.

AUTHORES.

Salius Diverſus.
Sanctorius.
Santorinus.
Saxonia.
Scaliger.
Scapulæ Lexicon.
Schenkius.
Scheinerus.
Schola Salernitana.
Schroderus.
Scultetus.
Senguerdus.
Sennertus.
Severinus.
Simſon.
Spigelius.
J. Sylvius.
D. Le Boe Sylvius.
Stenonius.
Suida.
Swaluwe.
Swammerdam.
Swelfer.
Tertullianus.
Theophraſti Ereſii commentatores.
Tulpius.
Valſalva.
Valverda.
Varro.
Verney.
Veſalius.
Veſlingius.
Virgilius.
Walleus.
Wekkerus.
Whartonus.
Williſius.
Wormius.

& alii plures.

FINIS OPERIS.

CHARACTERES

qui apud medicos authores vulgo occurrunt.

Acetum	🜊
Acetum Destillatum	🜋
Aër	🜁
Æs, cuprum, venus	♀
Æs ustum	🜧
Alcohol vini	🜅
Alembicum	XX
Alumen	O
Amalgama	ā ā ā
Ana	an. ā, āā.
Antimonium ſeu Stibium	♁
Aqua Destillata	▽
Aqua Fortis	🜅
Aqua pluvialis	▽
Aqua Regia	🜆
Aqua Vitæ	🜈
Arena	∴
Argentum, Luna	☾
Argentum Vivum	☿
Arſenicum	🜺
Auripig. mentum	🜽
Aurum ſive ſol	☉

Balneum arenoſum	AB
Balneum Mariæ vel Maris	MB. BM.
Balneum Vaporoſum	VB
Borax	[symbol] [symbol]
Calx	C
Calx viva	♆
Cancer	♋
Caput mortuum	🜎
Chalybs vel ferrum & Mars	♂
Cineres	🝗
Cineres clavellati	🝘
Cinnabaris	🜍
Cornu cervi	C.C.
Cornu cervi uſtum	C.C.V.
Crocus martis	🜞
Crocus veneris	🜡
Cucurbita	[symbol] [symbol]
Crucibulum	[symbol]. [symbol].
Cuprum, æs, vel Venus	♀
Deſtillare	[symbol] 9
Dies	🝯
Dies & Nox	🝰
Drachma	ʒ
Ferrum chalybs, mars.	♂
Fiat	F
Granum	gr
Gutta	gutt
Hora	🝮
Ignis	△
Ignis Rotæ, ſive Reverberii	⨺

Jupiter vel Stannum	♃
Libra, Pondo	℔
Libra semis	℔ ß
Luna, argentum	☾
Mars, chalybs, Ferrum	♂
Martis Limatura	♂
Mercurius, argentum vivum	☿
Merc. præcipitatus	☿ ☿
Merc. ſublimatus	☿ ☿
Mensis	⊠
Misce	M
Nitrum	⦶
Nox	ϙ
Obolus	∽
Oleum	🝆
Phiala	⫯
Plumbum, saturnus	♄
Præparare	P.P. ℙ
Præcipitare	⫩
Pulvis	⚵
Quantum placet	q.p.
Quantum vis	q v
Quinta Eſſentia	Q.E
Recipe	℞. ♃.
Regulus stellatus	✵
Regulus antimonii stellatus	✵
Retorta	🝭
sal alcali	♉
Sal armoniacum	✱
Sal commune	⊖

Sal gemmæ	♉
Sal nitri vel petræ	🜕
Sal volatile	⊖V
Saturnus	♄
Scrupulus	℈
Secundum artem	s.a
Semis	ß
Sol. aurum	☉
Spiritus	🜩 sp
Sp: vini	🜈
Sp: vini rectificatus	🜈R
Sp. vini Rect.s. Alcohol	🜈A
Stella reguli antimonii	✵
Stratum super stratum	s.s.s.
Sublimatum	☿🜩
Sulphur	🜍 🜍
Talcum	×
Tartarum	🜿
Terra	🜃
Tinctura	R̶
Tutia	⊗
Venus, cuprum, æs	♀
Vinum	🜇
Viride æris	⊕
Vitriolum	🜖
Vitrum	o-
Uncia	℥
Volatile	♑
Urina	⊡

AANWIJZER
der
NEDER-DUITSE
GENEES-
KONST-WOORDEN
In 't vorige Werk begrepen.

A.

Aal. 61
Aalbezien. 743
Aambeelt. 478
Aamborſtig. 110
Aamborſtigheid. 62
Aan een gewaſſen oogſcheelen. 250
—— verknogte ziekte 254
—— groejing. 241
Aangenomene. 16
Aangewaſſe been. 364
—— Oogvlies. 17
Aangezigt. 382
Aangroepſel. 17
Aangroejing. 842
Aanſtonds helpend middel. 331
Aanval. 647
—— der ziekte. 483
Aanwas der oogſcheelen. 57
—— des tongriems. 57
Aanwaſſing. 364
Aanwys. 355
Aanwyzende. 479
—— daagen. 479
—— van 't geen geſchieden moet. 479
Aardappel. 98. 297
—— aakers. 154
—— bezien. 402
—— —— boom. 89
—— brood. 98
—— nood. 79
Aarde / die aarde ſchroomt te raken. 115
—— gal. 202
—— leeuw. 572
—— nooten. 98. 154
—— olie. 616
—— rook. 406
—— veil. 434
Aars. 75
—— billen. 594
—— darm. 729
—— krabber. 63
—— maegen. 104
—— ſpiegel. 809
—— ſpieren. 422
—— toegroejing. 114
—— wormen. 104
Abeelboom. 695
Accident. 842
Adamsappel. 693
Adders kruid. 778
—— tong. 619
Adelaar-ſteen. 21

Ademhaling 734
—— gemakkelyke 375
—— regtoverend 627
—— hyging 62
—— ſtinkende 398
Aderen 897
Aderberſt 671
Aderbreuk met water 458
—— geborſten 235
—— lating 671. 898
Aderlyk bloed 287
Aderlyke ſlag-ader 97
Ader-ſpat. 235
—— uytgerekt 235
—— zonder paar 124
—— vlies 223
Afgaande koorts 485. 642
—— ouderdom 642
Afgang 306. 716
—— van onverteerde ſpys 515
Afgieting 305
Afhangſel wormwys 84
Afkookſel. 84
Afleiding 704
—— der vogten 736
Afloting 704
Afſchilling 305
Afſchuuring 116
Afſneiding 3
Aftrekking 74
Afvagende middelen 5
Afverſſel 864
Afwaſſchinge 250
Afweikzel 480
Afzettinge 80
Afzetting 381. 704
Afzietzel 84
Afzoeting 341
Agaat 9
Agrimonie 24
Agter-brein 207
Agter-hand 569
Agter herſſenen 207
—— hooft 608
—— omkeerende ſpieren 838
—— peus 2
—— voet 571
Agterwaartſe ſpanning 621
Ajuin 161
Akeleien 87
Akkerziekte 510
Alabaſter 28
Alant-wortel 436
Alchimie 226
Alembek 33
Alfsranken 335
Algemeen geneesmiddel 197. 637
—— buikzuiverend middel 638
—— ſcheivogt 30
Algemeene ziekte 639
Algoede 144. 775
Alkanne-wortel 31
Aloë 29
—— hout 22. 929
Alroos 507
Alſſem 4
Alſt 4
Alvleis 163. 638
Alvleisbuys 334
Aluin 42
—— pluim aluin 47
—— rots aluin 42
Amandelen 70. 646
Amandelboom 51
—— melk 51
Ambeeltbeen 478
Amber 833
—— bal 692
—— grys 45

Am-

Ambeien 431
Ameldonk 51
Amethiſt 47
Ammoniak-gom 48
Anacarden 52
Anatomie 56
Anderendaagſe koorts 855
Andorn 549
Angelband 295.432
Angelieren 188
Angels 873
Anker gelyke uitſteekſel 58
Anthonisbloem 881
Anthonis vuur 370
Antimonie 72
Antoffels 68
Anys 63
Apenhooft 73
Apoſteemkruid 770
Apoſteun 83
Apotheeker 669
Apotheekkonſt 668
Apotheekers winkelboek 326
Apozema 84
Appetyt 85
Appelboom 542
Appel van de wange 415
Appelzalf 692
Arabiſe gom 87
Arendſteen 21
Arm 147
Armband 95.575
Armdwale 575
Armzwagtel 575
Armenie-ſteen 94
Artichokken 100
Artyk 99
Artzeny-bereider 669
——— bereiding 668
——— konſt 668
Aſar-wortel 104
Aſſche 231
Aſchgat 259
Aſchmakinge 231.476
Aſpergies 106
Aſtlook 774
Atlas 113
Averrone 3
Averruit 3
Axe 123
Azyn 9
Azynige zuiker 634
——— honing 633

B.

Baard 129
—— van koorn 94
Baarmoeders uitzinking 466
—— wortel 93
Bad 125.324.349.482
—— in 't bad diſtilleren 127
—— daar men in zit 482
—— droog 497
—— van zand 707
—— ſtoof 891
—— ſtove 125
Bak-kruid 128.700
Bakje 349
Baktanden 311.577
Ballen 855
Balletjes 624
Balſem 128.129.275
——— appel 578
——— kruid 609
Balzalt 780
Band 402.515
—— gebouwen 324
Bandhegting 844
——— opgerolde 324

Bank van Hippocrates 421. 771
Bandinge zamenvoeging 844
Baren / moejelyk 337
Baring 648
Barnſteen 833
Baſilick 609
Baſt 273
Baſtagtige ſubſtantie 273
Baſtaard pleuris 685
——— razende koors 643
——— ribben 275. 603
——— ſaffraan 114. 240
——— tandvleis 366
——— vleis 407
Bederving 319
Bedieninge van 't lighaam 14
Bedriegtang 401
Beekeboom 132
Been 628
—— agtige ring 64
—— band 515
—— beſchryving 630
—— boor 576
—— breuk 192. 402
—— geraamte 773
—— hefter 347
—— indrukking 378
—— invrigting 378
—— knobbels 379
—— lichter 895
—— lym 630
—— makende middelen 630
—— merg 558
—— ongenoemde 487
—— pyn 630
—— ſamenvrigting 99
—— ſchilfering 313
—— uitwaſſing 379
Beenvlies 660
—— vreter 182. 635. 813. 854
Beerenklauw 6
—— look 90
—— oor 120
Beerwortel 572
Beet 135
Begin van 't lange merg 481
Begrip 483
Begroeping bevorderende middelen 260
Beharnaſſing 528
Behoorlyke dingen 733
Beitel 771
Bek 748
Bekken 480. 654
Bekkeneel 165. 279
Beker die ruikt 324
Beleid van genezing 571
Belemmert 60
Belette doorwaſeming 16
Belroos 370
Benzoin 134
Berberiſſe-boom 135
Bereidende vaten 698
Berglook 620
Berkenboom 136
Bergopevaar 430
Bergpeeper 505. 572
Bergrood 232
Bergroos 507
Bernagie 145
Beroertheid 82
Berſten 738
Bertramkruid 718
Beſchikking 611
Beſchryving van beſmettelyke ziekte 526
——— der beenen 690

Beſchryving der zenuwen 599
——— van braakmiddelen 350
Beſlag groot en klein 84
Beſloote winden 145
Beſmetſel 572
Beſmettelykheid 261
Beſmettelyke ziekte 527. 665
Beſneden 76. 729
Beſpiegelende deel der medicyne 859
Beſtuur 730
Beſuikerde zaaden 258
Betonie 136
Betting 366
Bevat 786
Bevatting 27
Bevende koorts 674
——— oogen 448
Bevergeil 191
—— zwyn 191
Beving 872
Beukenboom 384
Beunhaas 26
Beurs-ſpier 156. 550
Bewaring der gezondheid 458
Beweeging des gemoeds 649
Bezetentheid 607
Bezie 124
Bezien over zee 743
Bier 208
Biermelkjen 697
Bieſlook 774
—— parrei 774
Bieſt 252
Biezen 492
Bil 423
Billen 594
Bilnaad 659
Bilſem kruid 459
Bilſen kruid van Peru 848
Bindhout boom 759
Bingelkruid 568
Bindtuig 429
Biſchops miters klapvliezen 365
Biſmuth 547
Blaaren 673
Blaartrekkend middel 673. 749
Blaas 903
—— band 923
—— inſpuiting 197
—— peilder 197
Blaazing 342
Blaauwe gal 488
——— kamillen 876
——— madelieven 876
Blaauwigheid 355
——— oog 464
——— ſchuit 773. 777
Blaawe vlekken 338
——— zugt 777
Bladen wolligheid 500
Blanketzel 257
Bles 165
Bleintrekkende middelen 905
Blikaars 486
Blinden darm 246
Blindheid van ouderdom 700
Blind gezwel 848
Blinde kop 292
Blixemgout 224
Bloet 761
Bloedige etter 764
Bloed ingewanden 644
Bloedig oog 429

Bloed-

Bloedgang 336
Bloeding 431
Bloed-kruit 430
—— lating 671
—— making 430
—— omloop 660
—— overbrenging 871
—— ryk 685
—— ſpuwen 431
—— ſteen 430
—— ſtempend middel 354
—— ſtempel 431
—— ſterking 180
—— ſtoppende middelen 489
—— vin 408
—— waterig 469
—— wortel 430
—— zuiger 449
—— zuivering 41
—— zuiverende drank 37
—— zweer 408
Bloem 396. 832
—— des lydens 238
—— van damaſt 445
—— van notemuſcaat 535
Bloempjes in 't hair 601
Bloemen / witten 396
Bloeiſel 492
Blutskoors 665
Blydſchap 414
Bochchel 301
Boekbunge 132
Boekswyze ligatuur 385
Boekwyt 383
Boeltjens-kruid 374
Boezemhollen 798
—— zweer 797
Bogtgezweer 797
Bok 871
Boks-baard 870
—— boon 531
Boks-doorn 533
Bollen 126. 154
Bolkruid 801
Bolligheid onder d'oogen 457
Bombazyn 144
Boog 488
—— hout 7
Boom 88
—— armen 146
Boomigheid 430
—— klaver 495
—— lack 496
—— des leevens 88
—— vaaren 691
—— wol 144. 424
Boonen 382
Boonkruid 768
Boort 220
Boorſchyf 576
Boortuig 657
Borras 145
Borſekens-kruid 156
Borſt 542. 650
—— been 824
—— beens ſpier 873
—— buis 333
—— holligheid 861
—— ingewanden 698
—— klier 863
—— middelen 132. 379. 650
—— pruimen 491. 781
—— ſpier 650
—— ſyroop 315
—— vlies 685
Bort 220
Bosboom 157
Boter 157
Boterbloem 726
—— tanden 311

Bot=

Botte 415
Botten 610
Bottertanden 700
Bovenſchouder - blad - ſpier 480
—— zyde buiks gezwel 462
—— zwagtel 361
Boviſt 623
Boxbaard 448. 870
Braadbarken oog 572
Braak - belettende middelen 67
—— beſchryving 350
—— drankje 922
—— middel 350
Braam - bezien 751
—— boizen 751
Brading 109
Braking 922
Brand 750
Brandende koorts 200
—— middelen 196. 199
Brander 227
Branding 200. 382. 646. 926
Brandmerk 825
Brandoog 61
Braſſen 279
Braye 839
Breedewindelſpier 564
Brem 416
Breuk 152. 443
—— der klootaders 234
—— der leifmoeder 444
—— band 47
Breien 208
Brok 144
Brommel-bezien 751
Brood van meel zo als 't van de molen komt 122
—— ongebuilt 122
—— ongeheevelt 124
Brood ongezuurt 124
—— pap 638
—— gehonigde 100
Brune 706
Brunellen 706
Bruids traanen 236
Bruine 706
Bruinettekens 17
Brug van Varolius 694
Brye 193
Bryppuiſt 113
Buksboom met doorn 720
Buksdoorn 720
Bult 301. 623
Bultagtig na vooren 527
Bus 421
Buſſe 720
Buik 43. 898
—— glas 143
—— hegting 414
—— klier bedde 163. 638
—— middelen 43
—— opening 642
—— ſnyding 414
—— ſteeking 642
—— water 104
—— wee 220
—— zuivering 197. 716
—— zuiverende middelen 716
—— zuiverende pillen 193
—— zyde pyn 462
Buil 675
Buisjes 498
Buitenkoorſigheid 85
—— zig zelvs 340
Buizen 168
Buxboom 157
Bydag ziende 438
Bye 77
Byen-kruid 562

Byher-

Byherſenen 207
Bylkenskruid 782
Bytinge 272
Byverpozing 360
Byvoet 97
Byziende 588

C.

Calcinatie / philoſophiſche 162
Calmoes 12
Campher 168
Candelizeering 170
Candyſuiker 170
Carneool 767
Caſtagne boom 191
Cataplaſme 193
Catarn 195
Catheter 197
Celletjes 201
Celtiſche ſpicenard 812
Centaurie 202
Ceroen 209
Ceruis 210
China wortel 217
Chriſolyt 225
Chirurgie 218
Chirurgyn 218
Chriſtus oogen 533
Chyl 225
Chylvaten 893
Chymie 226
Chymiſt 227
Chymiſche artzeney 669
——— voortgang 701
Chymiſte geneeſkunder 469
Cicers 228
Cichorey 228
Cinnaber 232
Circuleerglas 234
Citroen 236
—— kruid 562
Citrullen 62
Civet 931
Clyſteer pyp 240
—— ſpuit 357
Colyk 249
Collectie 249
Complexie 255
Compoſitie 255
Compres 324
Compreſſen 817
Confielle de grein 562
Conſerf 80
Conſerve 257
Conſerven 343
Conſerf van dalen 318
Conſiſtentie 260
Conſumaat 260
Contuſie 262
Corpulentigheit 692
Corroſyf 272
Curcuma 294
Cyperwortel 300
Cypresboom 301

D.

Daamen 431
Daauw 746
——— diſtel 804
——— voerder 773
——— worm 444
Dadelboom 636. 673
Dadelen 303
Dadelyk brand yzer 200
——— vuur 471
Dag-blind 605
Dagelykſe koors 722
Dalen 303
Damaſtbloemen 553

Da-

Damaſten 553
Dampige borſt 110
Darmbeen 473
—— beenſpier 473
—— blinde 246
—— breuk 357
—— endel 357
Darmen 357
—— king 221. 472
—— nugtere 471
—— omgewonde 473
—— regte 357
—— ſcheels pyn 249
—— ſcheurzel 152
—— ſcheil 568
—— ſlinger 221
—— ſlym 584
—— ſpoeling 240
—— uitval 357
Daſlook 90. 907
Dapen 303
Deeg 551
Deel 647
Defenſief 306
Dekriet 101
Denneboom 2
Dephlegmeeren 312
Derdendaagſe koorts 721
Deſtillering 313
Deſtilleren in 't bad 127
—— door de blaas 904
Deur blad 657. 888
—— was 657. 888
Diamant 15
Digerering 322
Dikke herſen-vlies 552
—— buik 364
Dikte 260
—— der oogleeden 711
Dikmakende middelen 477
Dil 59
Diſſolutie 328
Diſtilleren
—— door een blaas 904
Diſtillering 313
Diſtributie 327
Doctors ordonnantie 401
Dokkeblaaden 502. 665
Dol appel 539
Dolheid 457. 482
Dolle honds beet 298
—— verlieftheid 77
Dolligheid 544
Dolwortel 645
Donderbaard 129. 486. 782
Donder-goud 224
—— kruid 259
—— ſteen 534
Donkergezigt 45
Donzen 857
Doode aarde 854
—— kop 178. 248
—— neetelen 500
—— overſchot 178
Doofgevoelig 829
Doofheid 264
Doolhof des oors 495
Doorborende ſpier 657
Door eeting 52. 315
Doorgaans in zwang gaande ziekte 360
Doorgang 554
Doorgeboorde ſpier 658
Doorkleinzing 657
Doorknaging der vaten 316
Doorn 6
—— appel 827
Doornen 14
Doorntang 5
Doorſchynend ſpiegelvlies 787
—— ſuikering 258

Doorwaaſſeming belet 16
—— zigtigheid 198
—— zyging 657
—— zeigſel 247
—— zygtuig 247. 394
—— zwelging 306
Doovenettelen 411
Dorſt 800
Draadjes 390
———— in de blom 173
Draaper 366. 867
Draaping in 't hooft 779
Draapzaag 788
Draakgezweer 331
———— worm 331
Dragant 869
Dragme 330
Dragon 330
Dragt 417
Drakenbloed 330. 761
Drank 84. 698
Drankjen 433
Drabig 19
Drek 378. 823
—— braaken 221. 472
Driakel 859
Driehoofdige ſpier 309
Driekantige ſpier 873
Driepuntige klapvliezen 875
Drievoetig heftuig 875
Drift 625
Drinkſpier 139
Droefgeeſtig 560
Droefheid 23
Droeſſem 383
———— van olie 50
Drogiſt 96
Droogbad 497
—— jeukende oogen 928
—— krauſſel 515
Drooge ſchurft 865
Drooge ſtoving 646
Droom 358. 803
Droppelpis 828
Drukking 853
Druiping uit de herſſenen 274
Druif-bezie vlies 927
—— gezwel 823
Druifjes wilgen 814
Druipert 424
Druiveboom 912
———— kruid 146
Druivenvlies 739
Dubbele haartjens der oogſcheelen 326
Dubbeld gezigt 827
———— ſlaande pols 321
———— vat 324
Dubbelde verzwangeringe 360
Dullen 887
Dulle kervel 229
—— petercelï 229
Dult 623
Dunne herſſen vlies 552
Dunmakende middelen 728
Duim 322
Duinbezieboom 739
Duitſche-gember 101
Duivekervel 406
Duivels beet 580. 834
———— brood 407
———— drek 103
———— melk 656
———— oog 17
Duiven voed 664
Duizendblad 574
———— grein 444
———— gulde kruid 202
———— knoop 690
———— koorn 444

Duizend kruid 203
——— ſchoon 94
Dwang tot ſtoelgang 853
Dwersbreuk 199
——— ſpieren 871
Dyebeen 387
Dyebeens drayers 748
——— innerlyk deel 388

E.

Ebbenhout 495
——— boom 337
Eekels 126
Eelt 164
Eeltmaking 695
Eenblad 440
Eendaagſe koors 359
——— ziekte 578
Eendaantige deeltjes 449
——— deelen 795
Eendengroen 508
Eenhooren 920
Een voor 't ander 722
Eenzydige hoofdpyn 578
Eer en prys 902
Eerſte vogt 452
Eerſtuitbreekende blaaderen 492
Eetluſt 624
——— trage 336
Eetzucht 155
Edele kakette 370
Edik 9
Evenveel gewicht 51
Eggerigheid 430
Elementen 344
Electuarien 343
Elementſchelder 90
Elephants ziekte 345. 347
Elſe 40
Elleboog 57. 290
——— ſpier 289
Ellepypſpier 723
Elzenboom 38
Emmer 833
Endeldarm 357. 729
Endeloos 369
Endivie 355
Engborſtig 110
Engelſe ziekte 738
Engelwortel 60
Engezoet 691
Engte 490
Enkelen 111
Enkele 541
——— deelen 795
——— geneesmiddelen 796
Enklaauw 111
Eppe 79
Erfziekten 442
Ervaring 350
Erweten 369
——— kleine 609
——— ſpaanſe 609
——— gemene 609
——— heere 609
——— ronde 609
Erwtagtige pis 627
Eſſchenboom 404
Eſſenkruid 403
Etenluſt ſlappe 476
——— onluſt 105
——— walg 105
Etmaal 605
Etter 717. 764
Etterborſt 353
Etterdragten 399
Ettergezwel 83
Etterhol 394
Etterloſſer 719
Ettermakende dingen 323

Exteroog 464
Evel 383
Evene die gebaard is 19
Evenveel gewigt 51
Euijen 161
Eulſap 621
Exteroogen 438
Extirpatie 80. 381
Ey 632
Eyerleiders 880
Eygen gematigheit 470
Eygeniſſe 480
Eygenlydig 470
Eygenſchap der ziekte 470
Eygen teeken 649
Eykeboom 722
Eyke met bittere ekelen 209
Eykenbaaren 691
Eyyenboom 916
Ezelkens 691

F.

Fakkelkruid 208
Fenyn 898
Filtreering 394
Filtreertuig 394
Fioolglas 50
Fiſtel 394
—— mesjes 845
—— ſnyders 845
Fiſticen 681
Fiſtuleuſe ulceratien 463
Flaawte 308. 521
Flerecyn 99
—— der kaken 792
—— middelen 67
Flierboom 760
Florykruid 271
Fluweel bloemen 44
Fluweele darmrok 895
Fluimen 672
Foeli 535
Fontanellen 399
Fontenel des hoofes 399
Fonteinkruid 697
Fyk 408

G.

Gaande en komende ziekte 485
—— koorts 386
Gagels 418
Gal 140
— blaawe 488
Galagtig 140. 220. 677
Galantwortel 436
Galblaas 398
Galbraken 220
Galeniſche mediepnen 411
Galiga 410
Galleider 219. 697
Galnooten 412
Ganzen diſtel 804
Ganzerpk 66
Ganzen voet 664
Gaperkens 73
Gaping 629
Gaſthuis 603
Gat het ronde en het eyrond gat in het tympanum 400
Gatbrandend middel 471
Gatſpoeling 240
Gebaarde evene 19
Gebieder 479
Gebocheld 90. 301. 417
Geboortekoek 683
Geborſten ader 235
Gebrandheit 46
Gebrooken 357

Gecomponeerde conzerf 621
Gediſtileert water 85
Gedraayde wieken 185
Geduurige anderendaagze koors 876
——— koors 386
——— koors zonder vermindering 261
——— met vermindering 261
Geduurig ſpuwen 711
Geele 470
Geel hair 515
—— koper 118
—— Oker 609
Geele ſteenbreek 562
Geelzugt 470
——— wortel 294
Geers 573
Geeſt 90. 413
Geeſten 815
Geeſtmaking 687
Geeſten ſap 815
Geeuwing 629
Gehonigde broodpap 100
Gehoor 116
——— gat 555
Gehoormiddelen 12
Geheugenis 731
Geheim 89
Geiten baard 916
—— blad 175. 518
—— kruid 411
—— oog 18
Gekheid 482
Gekookte moſt 306
Geleding 100
Geleerde in de geneeskonſt 557
Gelei 412
Geloutert goud 607
Geluw 470
Gemakkelyke dood 376
Gematigtheid 279. 841
Gember 932
Gemeene doos van gliſſon 177
——— erweten 609
——— leevens reegel 463
——— zin plaats 27
Gemoeds beweeging 649
Genees-bier 208
——— heer 557
——— konſt 557
——— middel 122. 556 669
——— Koninklyk 130
——— wyn 236. 908
Genezende deel der medicynen 859
——— inzigt 479
Genezinge 294
Geolide ſuiker 342
——— wyn 612
Geprobeerd middel 657
Geraaktheid 82
Geraamte 773
Gerommenbloed 861
Gerſt 451
Gerſtendrank 711
Gerſtemelk 450
—— waater 456
Geruwe 574
Gerwe / wilde 393
Geſchapentheid 258
Geſchubde lazerye 566
Geſcheurde zweer 738
Geſcheurt 357
Geſcheurtheid 453
Geſchrabde wieken 185
Geſlagt 731. 792
Geſpe 391

Geſt 413
Geſteltheid des lighaams 445
Geſting 245. 388
Getempertheid 255. 279
Gevenſtert naaipppje 172
Gevlekte lazerye in het aan-gezigt 566
Gevlogten net 223
Gevoel 847
Gevouwen band 324
Gevoeling 922
Gewas 415
Gewaterde wyn 455
Gewrigt 100
Gezigt 910
Gezondheid 458. 890
Gezwel 881
—— agter 't oor 647
—— blind 848
Gierenbek 427. 748
Gietkroes 263
Giſte 330
Giftwortel 262. 778
Gigt 99
Giſt 383. 413
Giſtinge 388
Glas 488
Glasagtig vogt 453
Glaskruid 645
Glit 523
Godendrank 596
Godenſpys 46
Godsgenade 426
Godsgunſte 426
Goed 192
't Goed hebben 565
Goedaardige ziekte 134
Goeden appetyt 376
Goede getempertheid 373
—— Reudzik 144
Goede ingewanden 376
—— koking 374
—— maag 376
Goedſappig 372
Goed teiken 376
Goede voeding 376
Gom 428
—— ammoniac 48
—— arabiſe 87
—— ſagapeen 756
Gorgel 503
Gorgeldrank 413
—— gezwel 149
—— pyp 106
—— water 413
Gortig 211
Goud 122
Goudsbloem 163
Goudglit 523
Goud ſourdeerſel 145
Gouwe 215
Gouwwortel 215
Graad 425
Graatſpieren 814
Graadtang 5
Graawe loop 246
Graawoogig 420
Graawe tutia 817
Grafnaald 263
Granaat 425
—— appel 425
Gras 156. 425
Graveel 91. 598. 753
Graveelig zand 707
Graveelſteen 597
Gravinnen kruid 271
Grein 426
Grieks hooy 398
Griekſe lazerye 510
Grind kruid 785
Groejende koors 358

Groe-

Groene ziekte 158
Groenwaſch 426
Groſlyvigheit 692
Grond 130
Gronoffels 188
Grondſop 383. 464
—— zetſel 782
Groot beſlag 't groot en klein 84
—— boomklaaver 495
—— elleppy 396. 917
—— eppe 448
—— herſenen 208
Groothooft 536
Groote ingewanden 559
—— klier 163. 638
—— ſpurge 866
—— wolfs melk 866
—— duivels melk 866
—— kliersbuis 334
—— patich 447
—— ſlag ader 75
—— waereld 536
Grove majolein 625
Gryzecom 406
Grysheid 171
Guichelheil 53
Gulden ader 431
—— appel 539
—— roede 909
Guldeſteek 715
Gulzigheid 16
Gyl 225
Gylleider 333
Gylvoeder 333
Gylzak 756

H.

Haag appelboom 89
Haak 432
Haan 211
Haanebreuk 185
Haaſſen 694
—— ader 694
—— ſpier 694
Haaſtige ziekte 15
Hadig 338
Hagedoorn 632
Hair 282. 678
—— yzers 119
Haartjes 390
Haireloosheid 39. 91
—— middel 708
Hairſcheur 173. 874
—— ſplytinge 321
—— trekker 921
—— uitryzing 536
—— uitval 39
—— uitvalling 91
—— uitvallend middel 708
—— worm 372. 444. 515
Hairige vaatjes 173
Halfanderendaagſe koors 440
Halfgratige ſpier 784
Halfpond 782
—— once 785
—— ſcrupel 607
—— vierendeel loots 439. 531
—— vlieſſige ſpier 784
—— zenuwagtige ſpier 784
Hals 209. 250
Halſterband 174
Halsdragt 656
Halskruid 209. 868
Hals der lyfmoeder 250
Halsſpanning voorwaards 353
Halve anderendaagſe koors 440

Halve maat 792
—— ronde rings gewyze gaten in 't oor 169
—— ſpiegel 784
Hamertjen 540
Hamerſlag 777
Hand 546
Handekens kruid 636
Handeuvel 217
Hand ſterceyn 217
Handgods 82
Handjigt 217
Handkyking 217
Handkyk konſt 447
Handpalm 636. 858
Handvang 217
Handvol 545. 712
Hanekammen 33
Hanekammetjes 395. 619
Hanekamsbeen 282
—— wyzige uitwas 283
Haneboet 726
Hardigheid der oogſchelen 775
Hardlyvigheid 43. 265
Hars 733
Harſtwortel 209
Hart 180
Haver 117
Haver-elzen 805
Havereſſche 626
Havik 7
Havikkruid 447
Hazelaar 274
Hazelwortel 104
Hazelatouw 804
Hazemont 494. 499
Hazelnooten 117
Hazenooten boom 274
Hazen oogen 499
Hazen poot 499
—— ſalade 804
—— ſtruik 804
—— voet 499
Heelkonſt 218
Heelmeeſter 218
Heelvleis 163
Heemſt 41
Heerdig 633
Heeze erweten 609
Heesheid 728
Heeſter 405
Heet koude koors 109. 359. 522
—— vuur 412. 811
Hefboom 347. 895
Heftuig 247
Hegting 840
Hei 367
Heidenswond kruid 765. 909
Heiligbeen 756
—— bitter 447
—— kerſt kruid 348
Heldere drop 44
Helm 33. 182. 410
Hemelſleutel 228. 700. 852
Hengſte bloemen 850
Hennen hoofd 177
Herderstas 156
Herfſt 122
Herik 487
Herleevendig making 736
Hermetiſe medicynen 442
Hermodactyls 443
Herſſen bekken 165. 279
—— beſchermer 565
—— geſtel 354
—— groefjes 900
—— holligheeden 900
—— merg 558
—— pan 279

Herſ-

Herſſen persbak 867
—— ſap 815
—— tafels 324
—— vlies 552
Herſtelling 732
Herte 265
Hert 180
—— beevinge 636
—— beursje 659
—— buile 408
—— dekzel 356
—— geſpan 180
—— holligheid 900
—— hoorn 271
—— hol 105
—— klopping 637
—— ooren 121
—— opening 320
—— peesjes 253
—— pilaartjes 253
—— putjen 70
—— pyn 181
—— ſchot 787
—— ſluiting 843
—— ſpongie 143
—— ſterking 180
—— ſtikking 180
—— tonge 141
Hertstong 776
—— wanne 143
—— vang 843
—— water 86
—— wee 181
—— zakje 659
Hervatting 247
Heul 641
Heupe 480
Heupenbeen 278. 473. 489
Heupe gicht 489
Heupenbeens hol 277
Heupontwrigting 379
Hyacinth 454
Hiel 165
Hyging 62
Hik 797
Hinnebezien 751
Hypocras 236
—— mouw 544
—— wezen 383
—— wyn 908
—— zak 544
Hirs 573
Hyſop 465
Hitte 90
—— in 't aangezigt 718
Hoedaniggeid 721
Hoedtje 678
Hoefblad 883
Hoekhollen 798
Hoender beet 580
Hoepeelbloem 94
Hoeſt 883
Holle ader 896
Hol van de hand 921
Holligheden 199
—— der herſſenen 900
Holligheid 246
—— des herts 900
—— des heupenbeens 8
Hol der kaken 152
Holkeele 490
Holpyp 172
Hol van de voet 921
Holwortel 93
Hollezweeren 76
Hom 498
Honds band 299
—— beet 299
—— dood 80
—— draf 434
—— gras 425
—— honger 299

Hondekens kruid 623
Hondskramp 808
—— kullekens 300
—— look 774
—— roze 300. 850
—— tanden 300. 311
—— tonge 300
—— trekking 808
Honger 384. 624
Hongerloosheid 66. 82
Honing 559
—— dauw 546
—— gezwel 561
—— koeken 563
—— vlekken 640
—— waater 456. 561
Hoofd 177
—— ader 204
—— beſchermſter 759
—— dragend wervelbeen 113
—— hair 173
—— kap 174
—— middelen 204
—— pan 279
—— pyn 204. 445
—— —— een Ey groote 632
—— ſcheel 165
—— ſchotel 165. 279
—— ſtoffen 344
—— waſſing 174
—— zugt 39
—— zwaarheid 181
—— zwagtel 174
—— zweer 204
—— zwymel 779
Hoogte 260
—— tot een hoogte te koken 260
Hoop 7
Hoornagtig vlies 269
Hoornen des moeders 206. 269
Hoop 397
—— grieks 398
Hop 531
Hovaardige ſpier 837
Hulpbeen 17
Hulſt 24
Humeure 453
Hup 790
Huid 296. 653
Huig 233
Huigligter 822
Huishouding 611
Huislook 129. 782
Huizenblas 469

I.

S. Jacobs kruid 467
S. Jans bezien 743
—— brood 794
—— gordel 97
—— druifjes 743
—— euvel 362
—— kruid 97. 461
Janpottagie 26
Jasmyn 469
Ibenboom 851
Jelei 80
Jenever boom 492
Jenivers 743
Jeſemyn 469
Jenevergom 761
Jeugdigheid 23
Jeukte 707
Jigt 99
In de vlam zetten 306
Inademing 352. 482
Inbeelding 668

Inbranding 354
Inbrandende middelen 719
Inciſi mes 476
Indiaanſe ſaffraan 294
——— doorn appel 564
Indoopſel 129
Indrukking des beens 378
Induikeling 309. 474
Ineetend middel 200
Ingeboren warmte 140. 351
——— lugt 21
Ingewanden 910
——— goeden 376
——— grooten 559
——— daar bloed door loopt 644
——— kleine 648
Ingewands hol 472
——— beweging 661
Ingewortelde hooftzweer 203
Ingroen 153
Inhoek van 't ſchouder been 131
Inleeding 354
Inmonding der vaten 55
Innerlyk deel der dye 387
Innerlyke ſtop ſpier 550
Inplanting 482
Inſchieting 423
Inſnyding 355. 772
Inſpuiting 481
——— in de blaas 197
Inſtrument om af te haalen 349
——— moeder verwyderend 323
——— wond verwyderend 323
Intentie 355
Intrekking der oogen 341
Invoeging 423
Inwrigting der beenen 320
Inzigt 355. 479
Joodenkruid 535
——— lym 107
——— ſteen 491
Jokbeen 933
Jokboom 185
Jokhout 185
Joſephsbloemen 448. 870
Joukken 278
Judas ooren 120
Juffertje in 't groen 601
Juffrouw merkt 79
Jujuben 491

K.

Kakeſlerecyn 792
Kaakſpier 152
Kaalhoofdigheid 165
Kaarden 325
Kaarsjes ruikende 125
Kaasagtigheid 888
Kaasjes bladen 541
Kaawing 551
Kaawmiddel 551
Kaawſpieren 551
Kaawtandens tongeſpier 587
Kaf 15
Kakebeen 543
Kakelaar 126
Kakenhol 152
Kakhielen 662
Kakkoors 157
Kalcinatie der Philoſophen 162
Kalfsbek 73
Kalfsmuil 73
Kalfsneus 73

Kalfsſnuit 73
Kalfsvoet 101
Kaliſſihout 422
Kalk 165
Kalkbranding 162
Kalkbuilen 867
Kalkknobbels 867
Kalkmaking 162. 472
Kalk der tanden 611
Kalmeiſteen 161
Kamergang 716
Kamillen 213
Kamperfoelie 176
Kampernoeljen 407
Kamuis 796
——— neus 795
Kanariezaad 668
Kandeel 236
Kandelizeering 170
Kandyſuiker 170
Kaneel 231
Kankerbloemen 742. 850
——— gezwel 178
——— in de mond 603
——— waterkanker 603
Kanon 172
Kapel 294
Kappittelſtokjen 882
Kapperboom 175
Kardinaals muts 192
Karmozyn 242
——— boom 472
Karoten 189
Karteldarm 252
Katern 195
Katrol 50
Katrolſpier 877
Kattekruid 194. 597
Kattenoogen 605
Katteſtaartjes 604
Kattoen 144. 424
Katzelvoet 449
Kawoerden 292
——— zaat gelyke wormen 292
Keel / onregte 503
Keelgat 669
Keelkruid 517
Keel ontſteeking 61
Keelſcheur 149
Keelſpoeling 413
Keizers kroon 475
Kemelshals 572
——— hop 774
——— ſtrop 774
Keerbezien 752
Kennip 171
Kenteiken 317
Kermillen 213
——— ſtinkende 155
Kerſſe 594
——— boom 205
Kerſſouwe 134
Kervel 210
——— dulle 229
——— wilde 590
Ketel 26. 157
Keukenkruid 714
Keukenſchelle 714
Keule 768
Kevels 418
Keikens 94. 585
Keizerlyke ſneede 467. 648
Keizerskroon 475
Kicheren 62
Kikvors aders 725
——— gezwel 132. 463
——— ſchot 810
Kin 567
Kind / dat in 't baaren met de voeten voorkomt 25
Kinderglas 50

Kinderpokjens 891
King 110. 221
Kinkhoeſt 206. 883
Kinnebakken 542
Kins tongſpieren 415
—— tongbeensſpieren 415
Kittelaar 239
Kitteling 866
Kivitseieren 404
Klaarmaking 237
Klaaroog 375
Klaare waarheid 123
Kladden 502
Kladpapier 214
Klapmuts 410
Klapoor 151
Klapoozen 640
Klapperrozen 742
Klapvliezen 891
—— mitergelykene 365
Klaretten wyn 236
Klarey 236
Klaver 875
Klaverrupſen 556
Klaverzuring 8. 37. 634
Klawieren 175
Kleefkruid 76
Klem 807
Kley 93
Kleimei 884
Klein beſlag 84
Kleine donderbaard 901
—— elleppp 396. 723
—— erweten 609
—— herſens 207
—— kardamom 179
—— klitten 928
—— oog 572
—— oorzent 564
—— prober 564
—— sheil 568
Kleine ſpurgie 372
—— ſtem 489
—— waereld 572
Klein van ingewanden 648
Kleins doek 252
Klier 419
—— groote 638
—— op een getaſte 259
—— vatagtige 259
Klieren 779
Kliergezwel onder d'oxelen 641
Klim 434
Klipaluin 42. 746
Kliſſen 502
Kliſters 154
Klootjes 624
Klootaders-breuk 234
—— zwelling 234
—— vaaten 698
—— zakje 780
—— zaks ſpek gezwel 823
Klooven des fondaments 738
Klyſteer 240
Knagend middel 272
Knaptand 73
—— kruid 73
Kneeding 539
Kneevels 591
Knerſſen der tanden 150. 876
Kneuzing 262
Knie 417
— euvel 424
— ſchyf 577
Knoeſt gezwel 774
Knoezelen 926
Knokelen 257
Knol 726
Knoop 100. 415

Knoop der nek 604
—— gras 690
—— zwellen 257
Knoppen 27
Knorbeen 185
Kobalt 241
Kockles 246
Koedil 155. 277
— honger 155
Koekjes 580. 846. 870. 877
Koekoeks brood 8. 37. 634
—— look 634
Koeldrank 491. 711
Koelvat 730
Koeoogen 155. 277
Koliander 268
Kollebloemen 742
Koloquint 250
Kolyk 249
Koken tot zekere dikte 260
Koking 245. 347
Kolf zypglas 291
Kom 294
Komkommers 291
Kompres 324
Komyn 293
Koningsken 731
Koningkaarſje 170
Koninklyk genees middel 130
Koninginne kruid 374
Koningsnagelen 188
Konynen kruid 804
Konſerf 259. 343
—— van dalen 318
Kool 148
Kookſel 84
Koon 415. 536
Koord 221
Koorn 405
—— blom 296
Koorn brand 750
—— tang 921
—— rozen 742
Koorts 386
—— anderendaagſe 386. 855
—— beſchryving 718
—— dagelykſe 386
—— derdendaagſe 386
—— eendaagſe 386
—— gaande en komende 386
—— geduurige 386
—— geduurig verminderende en verheffende 844
—— geduurig zonder vermindering 261. 844
—— opklimming 117
—— zweetkoors 835
—— middelen 385
—— uytdrogende 433
—— uitterende 433
—— vyfdaagſe 654
Koot 111
Koper 19
Kopglaazen 292
Koppen 292
Koperroeſt 19
—— rood 915
Koraal 217
Koralkruid 106
—— moſch 266
Korentang 401. 921
Koriander 268
Korl 11
Korkboom 831
Kornoeljeboom 269
Korſt 371
Kortademing 110
—— armig 411
—— bondige ſpreuk 77

Kort-

Koꝛtboꝛſtig 110
Koꝛte elleboogs ſpier 148
—— ribben 275
—— vat 148
Koſt 148. 275
Koutgezwel 612
Koude pis 828
—— pzing 452
Kouwen 385
Kraajebeck uitſteekſel 270
Kraajenvoet 271
Kraakbeen 186
Kraam 526
—— vꝛouw 712
—— zuivering 526
Kraanebek 401. 427
Kraakbeenige band 220
—— beenbinding 843
—— beens vereeniging 843
Krabbenklaaw 573
Krabbe quaad 493
Kragt 90. 383
Kragteloosheid 356
Kragtige wyn 690
Kragtigſte der medicamenten 371
Krakinge 305
Kramp 807
—— beſchꝛyving 807
—— middelen 807
—— trekking 264. 856
Krankte 579
Krankzinnigheid 580
Krappe 749
Kreeftband 169
—— gezwel 178
—— oogen 169
Kreupel gras 690
Kreveling 220
Kriekjens over zee 36
Kring om de tepel 431
Kriſtal 289
Kriſtalliſatie 288
Kryſtalline vogt 288. 453
Kriſtalmaking 258
Krobben 691. 695
Kroesbezien 427. 926
Krombeen 528
—— hals 736
Kronkel 472
—— darm 252
Kroon 565
—— der lyfmoeder 629
—— naad 270. 839
—— nagelen 188
Kroontjeskruid 304. 436
Kroontje der teepel 488
Kroonvaten 270
Krooſt 508
Kropader 491
—— been 237
—— van de maag 180. 827
—— ſlagader 184
—— zweeren 779
Krullende hairwoꝛtel 234
Kruid 442
Kruidbereider 669
Kruidenier 96
Kruidkenning 146
—— mengkonſt 668
—— menger 669
—— mengſel 669
—— mutsjen 291
—— nagelen 188
—— wyn 236
Kruiden tegen de moer 466
Kruidje roer my niet 128. 474
Kruine 165
Kruin 903
Krupinge 853
Kruipende mier 401

Kruis=

Kruisbezienboom 926
—— boom 744
—— diſtel 369
—— doorns 427
—— kruid 785
—— wortel 369. 785
Kullekens kruid 623
Kunne 792. 768
Kunneke 768
Kurkuma 294
Kusvaten 55
Kuisboom 23
Kuit 8. 413. 839
— been 391. 662
— ſpieren 413

L.

Laage elken 213
Laat koppen 292
Laatmes 671
Laatyzer 500. 671. 771
Laborant 227. 495
Laborateur 227
Lach tanden 311
Ladder 770
Lamnigheid 643
—— des ganſchen lig-
haams 644
—— aan eene zyde 440
—— ſchaaps 135
Lammekens oor 144
Lamvlies 48
Lancet 500. 671. 771
Landloopers 352
Landziekte 355
Langduurige ziekte 223. 689
Langeuvel 221. 472. 853
Lange merg 558
Langſame koking 147
Langſte rug ſpier 527
Lapidil 501
Lasbuil 151
Lasklier 151
Latouw 498
Lavas 513
Lavendel 505
Laurierboom 506
—— kers 506
Lazery 345. 347. 510
—— griekſe 511
—— gevlekte 566
—— witte 40
Lazuurſteen 507
Leden 100
Ledenkrankheid 99
Leedenſtyving 192
Leedenzugt 55. 99
Leeder 770
Leeding / loſſe 320
Leem 532
Leenigmakende middelen 506
Leepel 244
Leepoogig 522
Leeſchroef 421
Leeven 911
Leevens inzigt 911
—— manier 316
—— wet 316
—— wyſe 317
Leever 440
—— ader 130
—— doorloop 396
—— kruid 24. 441
—— van ſteenen 514
—— middelen 441
—— ontſteking 441
—— poort 696
—— vlekken 536
—— vloed 396. 441
Leewaater 534

Lee-

Leewenblad 509
Leewenvoet 32. 509
Lektuig 394
Lell 233
Lelſpieren 711
Lelletjen van 't oor 526
Lelietjes van den daalen 518
Lelie 517
Lenden 529
Lendegigt 529
Lendepyn 529
Lendenſpieren 708
Lendenvang 738
Lid 100. 565
Lidbad 568
Lidteeken 825. 227
Lidwaater 844
Liefelyke reuk 435
Liefhebber der Artſeney 670
——— der Chymie 671
Lieſſen 480
Liesbreuk 152
Lieszwelling 152
Lighaams geſteltheid 445
——— bedieninge 14
——— zielwerking 63
Ligte 713
Ligtbrenger 673
Ligthoofdigheid 308
Liguſter 517
Likſtokjes 125
Likking 339
Lil 412
Limoen 518
—— drank 511
—— kruid 562
Linie / witte 519
—— voorzeggende 579
Linkermond des maags 827
Linnenkruid 521
Linſe 508. 666
Lippen 495
Lippen der vrouwlikheid 28. 494
Lipsvoorreken 498
Liſch 488
Lisdodden 887
Liſpen 141
Liſpende 872
Liſper 141. 872
Liſperaar 872
Litten 100
Logtgaten 730
Lombartſe linſen 253
Longen 713
Longader 97
Longſlagader 895
Longebloem 687
—— druppen 525
—— pyp 106. 150
—— pypjes 149
—— zweer 675. 921
—— zugt 661
Lood 335
Loodverwige coleur 653
——— ſpier 523
Loodwit 210
Loofwerk 398. 626
Loog 525
Loogzout 525
Look 37
Lookparey 777
Look zonder look 37
Loop 320
Looſe 713
Loot 687
Lopigkruid 748
Lorkenboom 502
Lorkenzwamme 22
Loſſigheid der tanden 423
Loſſe leding 320

Lubber 624
Lubbing 191
Lugt 21
Lugtader 106
Luchtpypjes 695
Luiheid 678
Luye hendrik 112
Luis 651
Luiskruid 822
Luisziekte 675
Luiszucht 675
Lydensbloem 238
Lydende zenuw 649
Lydinge 649
Lyf 878
Lyfmaaking 477
Lyfmoeder 926
——— breuk 444
——— hals 250
——— ſcheede 889
Lyfwater 55
Lykdoorn 237
Lykdoornen 438
Lym 249. 412
Lymſap 422
Lynxſteen 534
Lyſterbezie 426

M.

Maage 900
—— goede 376
Maagden honger 539
Maagdelieven 134
Maagdepalm 238
Maagdenvlies 459
Maagde ziekte 218
Maag geſt 413
—— middelen 826
—— pyn 181
—— ſap 225. 413
Maag ſlinkermond 826
—— vaten 414
Maags ſlagader 246
Maapen 348. 529
Maaltanden 311
Maandſtonden 192. 565
Maankop 246. 641
—— kruid 530
—— ziekte 362. 530
Maat 566
Madelieven 134
——— blaauwe 876
Magneetſteen 538
Magt 383
Magteloosheid 114. 308
Majer 143
Maydrank 37
Majolein 538
——— grove 625
Makkelyke ademing 375
Makkelyk verdrag 375
Maldergeer 416
Malloten 562
Malrow 547
Maluwe 541
——— witte 41
Mammen 542
Mamſchyf 92
Mamwyze uitſteekzels 542
Mandragerskruid 544
Mank 237. 379
Manna 546
Mannelykheid 655
Mannelyke roede 655
——— — hooft 126
Mannetjes paauwoog 550
Mansbloed 59
Man-vrouw 442
—— wyf 58
Marcaſite 547
Mare 477

Marentakken 910
Margrieten 134
Marmelade 548
Marmerſteen 548
Marsſtrik 178
Maſſe 551
Maſtbloemen 553
Maſtboom 2
Maſtik 551
—— boom 509
—— kruid 239
Materie 717
Matras 552
Matten 492
Mayen 104
Mazelen 579
Medelydentheid 259
Medelydigheid 841
Mediaan ader 555
Medicament 669
Medicinale honigkoekjes 563
——— oblien 607
Medicyne regelmatige 328
Medicyns regelmatige 328
Mee 749
Meede 456. 561
Meekrappe 749
Meel 785
Meelagtige pis 281
Meerbladen 606
Meerdaantig 445
Meerdaantigheid 65
Meeſterpoeder 537
——— ſtuk 537
——— wortel 474. 631
Melkdrank 37
Melaatsheid 345
Melde 115
Melizoen rood 336
Melk 496
Melkje 353
Melkaderen 893
—— buizen 409
Melking 497
Melk koors 497
Melkmakende middelen 409
Melkvaten 893
Melkweie 804
Meliſſen 562
Meloen 563
Meloendiſtel 564
Meloten 562
Memmekenskruid 176. 518
Mengſel 278. 576
——— van olie en water 455
Menie 574
Menſch beſchryving 69
Merg 265. 557. 713
—— herſſenen 558
—— ruggen 559
—— in de ſteenen 547
—— der ſteenen 557
Mes tot de tongriem 58
—— tweeſnydend 50
Metaal 570
——— konſt 226
——— quikking 43
——— ſcheiding 226
——— wekker 570
Meybloemen 518
Meyt 6
Middel voor veele ziekten 689
——— ader 555
——— booven buyk 361
——— lyfsband 193
——— punt 202
——— rift 318. 319
——— ſchot 318. 319. 555
——— der neus 490

Middelſte longepyp 150
Middelvinger 322
het Midden des Navels 14
Middernacht 568
Miergelyke pols 401
—— kruipende pols 401
Milt 816
—— gezwellen 816
—— kruid 108. 817
—— middelen 817
—— zucht 462
Minderbrein 207
—— drank 143
Mine gewigts 574
Mineraal 574
Minkyzer 873
Minnedrank 671
Misbaaring 3
Misdragt 3
Miſerieboom 572
Miskraam 3
—— middelen 45
Miſpelboom 569
Misval 3
—— makende dingen 341
Mitridaat 575
Mynſtof 574
Moeder 926
—— ader 764
—— banden 516
—— hoorns 269
—— koek 682
—— konſtige ontleding 467
—— kruid 553
—— maal 536
—— nagelen 188
—— ontleeding 467
—— pillen 664
—— remedie 466
—— pyn 465
Moeder ſnee 467
—— ſpiegel 323. 401
—— trechter 571
—— verwyderaar 323
—— vlekken 536. 592
—— zetſel 593
Moerbezien boom 581
—— drank 580
Moernagelen 68. 188
Moer 466
Moerſtikking 466
Moejelyke adem 337
—— baring 337
—— piſſen 337
—— ſpraak 130
—— verdauwing 336
Mogelyke branding 200
Mollekruid 744
Mond 152. 628
Mondekens 826
Mond der lyfmoeder 629
Mondſpiegel 401
Mondſpoeling 315
Mondsſtinkende kanker 603
Monnikkaps ſpier 290
Monſter 578
Monthout 517
Moordjaar 65. 238
Morgenſter 448. 870
Mortier 581. 678
Moſcaat noot 582
Moſch 586. 926
Mosachtige klier 258
Mottenkruit 23. 142
Moſtaart 796
—— pap 796
Mout 157
Muggekops oog 587
Munniks kapjes 592
Munt 566
Muskel 586

Mus=

Muskus 582
Muur 40
—— bloemen 512
—— kruid 40
—— peper 473
—— violetten 512
Muſſentong 626
Muis 586
Muizendoorn 752
—— oor 120. 588
—— met ſtaarten 154
Mynſtoffen 574
Mynwerker 570
Myrrhe 590
Myrtenboom 591
Myrtil 913

N.

Naad 839
Naadſleuf 659
Naageboorte 683. 781
Nageboortens binnenſte vlies 248
—— buitenſte vlies 223
—— water 453
Naaſte vrouwen 248
Naalde 15
—— kervel 650
Naaw in malkander geſlooten leeding 843
Nagel 188. 710. 919
—— bloemen 454
Nagelen 188. 919
Nagelhout 189
Nagelwortel 187
Nagtdrukking 477
—— gezwellen 363
—— maar 687
—— merrie 477
—— ſchaade 801
—— ſchoon 468
Nagt wandelaar 602
Nahand 569
Nardus 601
—— zaad 560
Natertong 619
Natuur 595
Natuurlyke dingen 733
—— warmte 859
—— werking 595
Navel 918
—— aderen 894
—— breuk 358. 364. 618
—— middelen 13
—— pleiſter 366
—— ſtreng 407
Navels uytbulting 379
—— uitpuiling 379
Navelvleisbreuk 766
Naween 868
Neederſtooting 698
Neederige ſpier 452
Neederwaards drukkende beweging 661
Neegenoog 69
Neerdruktuig 305
Neerdrupping 313
Neerzakſel 387
Neetelen 926
Nek 209. 604
Nekput 604
Nepte 597
Neſt 396
Net 365. 617
— breuk 357. 364. 618
— en darm breuk 357
— gelyk 223
— vaaten 414
— vlies 735
—— des oogs 50
— wys gevlogten vlegting 686

Neetelen 926
——— dooven 500
——— verkeerde 500
Neus 594
—— bloeding 431
—— gaten 593
—— hairen 906
—— ſchot 787
—— ſpits 421
—— ſteunſel 252
—— vleugels 28
—— zweer 634
Nier 598
Nieren 732
Nierbekken 654
—— doosjes 176
—— hout 597
—— klieren 176
—— vaten 353
—— wee 598
Nieskruid 348
—— middelen 709
—— poeder 824
—— water 368
Niet 693. 884
— natuurlyke dingen 733
— wel te pas zyn 565
Niezing 824
Nigelle 601
Nip 597
Nipte 194
Nock 797
Noodzakelyke dingen 733
Note muſcaat 582
Noppen 79
Nuchtere darm 471
Nydnaagel 646. 730
Nyptang 921

O.

Oblien / medicinale, 607
Ockernoot 491
Oeffening 378
Oleander 598
Olie 616
Olyfboom 615
——— wilde 276
Oliphants ziekte 347
Olive 616
Olmboom 916
Omdryfglas 234
Omgewonden darm 473
Omkrulling des ooglids 438
Omtrek 660
Omloop des bloeds 660
Onbedrugtheid 24
Onbeweeglikheid 11
Once 918
Onderband 463
Onderbrenging 830
Onderbuick 463
Ondergraatſpier 480
Onderhaave 434
Onderkin 152
Onderpalm 464
——— — ſpier 464
Onderſchouderblads ſpier 480
Onderſleutelbeens ſpier 831
——— — —— vaten 831
Onderſtelling 464
Onderſteunſel 130
Onderzoeking 564
Onderzwagtel 463
Oneendaantige deelen 326
Ongebuild brood 122
Ongedaanheid 158. 513
Ongedurige jigt 99
Ongehevelt brood 124
Ongel 16
Ongelyke driehoekige ſpier 771

Ongelyke pols 160
——— voeding 39
Ongematigheid 13. 484
Ongeneeſlyke zweeren 336
Ongenoemde oogbeen 481
——— oogrok 481
——— vogt 481
Ongeregelde pols 101. 340
Ongeſtalte 335
Ongetempertheid 13. 484
Ongevoeligheid 53
Ongevoelige pols 108
Ongezuurt brood 124
Onguuren honger 236
Onluſt tot eeten 66. 105
Onmagt 308. 843
——— om te beweegen 335
Onmatigheid 13. 335
Onpaſſelykheid 192
Onpatientig 336
Onregte keel 503
Onrypheid der ziekte 286
Ontbaſting 378
Ontbinding 54. 326
Ontdeeltje 114
Ontdoening 54. 326
——— der ſcheykonſt 802
Ontfanger 728
Ontfang huyzen 753
Ontfanging 256
Ontfermt u myner 221. 472
Onthouder 4
Ontleeder 56
Ontleding 54. 56
——— van kinderen 349
——— der moeder 467
Ontleedkundige 56
Ontlid 377
Ontploffing 314. 379
Ontſchorſſing 305
Ontſluiting der vaten 55
Ontſteeking 672
——— der keel 61
——— der longe 661
——— in d'oogen 363. 227
Onſtoppende middelen 733
Ontaſtbaar poedermaking 498
Ontrekking van ſpyze 479
Ontvelling 486
Ontwrigting 532
Onverteering 76
Onverzadelyke honger 155
Onvolwaſſe vrugt 349
Onwillige zaadloozing 689
Onzer vrouwen bedſtrou 788
Onzinnigheid 65. 482
Onzuiverheid 383
Ooft 450
— vrugten 450
Oog 610
— appel 715
— beevende 448
— bewaarder 295
— bloedig 429
— boog 488
— braad varken oog 572
— fiſtel 18. 395
— droogjeukende 928
— geiten oog 18
— gezwel 620
— hayren 229
— hayr gelyke band 516
— hoek 172
— hoekjes 448
— kliertje 186
— lap 640
— leden 636
— leedens bevogtigers 333

Oog leep 522
— middelen 621
— niet 884
— ontſteeking 227 363. 620
Oogſcheelen 636
——— dubbele hayrtjens 326
——— aanwas 57
——— hardigheid 775
——— omkrulling 438
——— rouwe 869
——— verrottinge 250
Oogſchemering 45
— tanden 299. 311
— trooſt 375
— verminktheid 250
— vogten 453
— water 250. 458
— winkel 172. 448
— zenuw 622
Oor 121
Oordeel 282
——— dagen 284
——— uit zweeten 446
Oorgat 41
— gezwellen 647
— klieren 647
— lappen 119
— lapjen 26
— middelen 631
— pyn 631
— rand 437
Ooren van 't hert 121
Oor ſmart 549
— opperſte 28
— ſmeer 210
— ſpuit 631
— ſuyſſing 865
— top 679
— tuyting 865
— zeep 210
Oor zwagtel 742. 860
Ooven 407
——— om naar laag te diſtilleeren 313
Opblaazing 351. 480
Opbruyſſing 341
Opdroogend middel 313
Op een getaſte klier 259
Opeeten der beenen 182
Openende dingen 76
——— middelen 55. 76
Opening des herts 320
——— in de Longepyp 149
——— der vaten 60. 377
——— der Vrouwlykheyd 402
Opgerolde band 324
Opgeſting 341
Opheffing 377/832
Opheveling 832
Ophouding der vrouwe zuyvering 838
Opiaat 621
Opklimming van koors 117
Opligtende ſpier 511
Opper geneesheer 90
——— hoofdsbeen 148
——— huydjen 295
——— klootjes 361
——— rib 191
Opperſte topjes 837
Opripzing 751
Opſchortende ſpieren 280
Opſtyginge 466
Opvoeding der kinderen 635
Opwelling 341
Opzieding 338. 341. 347
Oranje appelen 118
Orant 73
Ordentelyke dingen 733

Or=

Ordentelyke pols 37
Order 667
Ordonnantie 401
Orego 625
Organik deel 625
Oſſebreke 66
—— tong 56. 153
Oſterlucie 93
Overbevrugting 360. 837
—— eenkomſt 433
—— treeding 569
—— val 647
—— voerende beweeging 570
—— matige buykzuyvering 460
Ouderdom 20
Oud gezigt 700
Oxel 28, 122
—— bloedvaten 123
—— hayr 448
Oyevaar 229
Oyevaars bek 417

P.

Paaling 61
Paards bloem 560. 850
Paardig 501
Paardsklaauw 883
Paardemiſt 898
—— ſtaart 367. 448
—— triakel 320
Paards yzer 389
Paerel 548
—— moer 552
—— ſuyker 546
—— zaad 524
Paasbloemen 530
Paaſch kelp 592
Paddebloem 155
Paddebrood 407
—— ſtoelen 407
Palletten 378
Paley 712
Palm 157
—— des hands 636
—— ſpier 636
Pan van 't hooft 165
—— voor 576
—— vlies 659
Panik koorn 639
Pap 193
Papegaaysbek 401. 748
Papenhout 374
—— kruyd 850
—— kul 887
Papgezwel 113
Papier riet 642
Paradys greyn 179
—— hout 22
—— koorn 179
Parey 696
Paryſche raap 592
Paſſiebloem 238
Paſtinaken 649
Patich 501. 633
Patientie 501
Peele 659
Peerenboom 719
Peeze 81, 853
—— knoop 412
Pek 682
Pellicaan 401. 653
Penning bloemen 154. 530
—— kruid 154. 203
Penszak 662
—— ſcheuten 702
Peyyn ſuyker 654
Peonie 688
Peeper 680
—— koorn 665

Peeper kruyd 510. 680
Pepoen 656
Pers 507. 867
— van Herophilus 867
Perſik boom 663
— kruyd 663
Perſing 853
Peſt 665
— buyl 151
— kool 69
Peſtilentie wortel 665
Peterolye 665
Peterſelye 666
— dulle 229
— van Alexandrien 448
Peule 659
Philoſoophs Ey 632
— kalkmaking 162
Phioolglas 670
Pik 682
— boom 682
— pleyſter 332
Pillen 679
— buik zuyverende 193
Piment 146
Pimpernel 679
Pimpernoten 822
Pink 322
— ader 759
Pinſternakelen 649
Pip 672
Pis 925
Piſſebedden 691. 695
Pisblaas 905
— buys 924
— dryvende middelen 327
— erwtagtig 627
— gang 924
— glas 552
— leider 924
Pis ontſtoppende middelen 489
— opſchorting 490
— opſtopping 490
Piſſen 307
Piſſcheyding 327
Pisbloed 314
— vlies 37
Piſtaſſieboom 681
Pit 265. 371
— der medicamenten 371
Plaatsmiddelen 526. 635. 867
Plant 683
— kenning 677
— ſpier 684
Platluyzen 580. 675
Platten erweten 504
Pleuris 685
— baſtaart 685
Pleyſter 249. 352. 429
Plompen 606
Plumezolen 817
Plukſel 185. 582
Pluym aluyn 47
Podde hayr 500
Poeder 808
— making 714
— ontaſtbaar 498
Poelruyt 857
Pokhout 427
Poley 712
Pols 714
— allengsjes verminderende 108
— ongeboelig 108
— die tegen de gemeene reegel is 644
Polſen 887
— dubbeld ſlaande 321
— miergelyke 401

Pol-

Polſen zonder order 101
—— ongeregelde 101. 340
—— ordentelyke 376
—— pleyſters 359
Polyſt bezien 108
—— tuyg 508
Pompoen 656
Pond 514. 574. 694
Poortader 896
Poortier 717
Pootjes 99
Popelaar 695
Popeljoen zalf 695
Populier boom 695
—— zalf 695
Popelſye 82
Popje 602
Popjes 756
Porceleyn 58. 697
Portaal van 't doolhof 906
Potaſch 42. 231
Potten 292
Potloot 578
Potviſch 810
Prangwortel 66
Prepareerſteen 696
Priemwyze ragchen ſpier 829
—— tong ſpieren 829
—— tong beens hoorn ſpieren 829
Priemwys uitſteekzel 133
Prikkelende middelen 825
Proefkundige medicynen 352
Proefyzer 809. 559
Probet 490. 809. 559
Pruym boom 707
Puley 712
Punt van 't hert 584
Purgatie 197. 716
Purgeermiddelen 716
Purgeer doorn 448
Purper koors 716
Puymſteen 714
Puyſten, vurige 340. 377. 716
Pylnaad 757. 607
Pyn 329
—— in de beenen 630
—— appelboom 680
—— appeltje 256
—— appelklier 256
—— boom 680
—— diſtel 100
—— ſtillendmiddel 65
Pyp 197. 394
— caſſie 189
— kruyd 229
— ſnyders 845

Q.

Quaadaardig zeer 217. 865
—— —— zweer 159. 335. 603
Quaadbloedigheyd 159
Quade drift 159
—— gal 159
—— gyl making 159
—— keel 61. 843
—— pols 160
—— ſappigheyd 159
—— voedzaamheyd 159
—— voeding 160
—— vogtigheyd 159
—— uytſpraak 159
—— willige ziekte 540
Quaalboom 626
Quabbe 526
Quackzalver 26. 352

Qualikte 117.522
Qualſter 626
Quartel bezien 151
—— bezie 627
Quaſtjen 654
Queeappelboom 276
—— boom 276
—— peerenboom 276
—— vleis 548
Quendel 788
Quickbereydzels 567
—— zilver 123.455.567
Quinantie 61
Quinteſſencie 371
Quylmiddelen 758
—— wortel 718

R.

Raap 726
Raawe gylbloed 246
Racchen 385
Radys 727
Raket 369
—— edele 370
—— vreemde 732
Raming 282
Rammelatzen 727
Rand van 't oor 437
Raponticum 740
Raſpe 728
Raſper 728
Ratelaar 695
Ravensbek 401
—— ſpier 266
—— uytſteekſel 266
Ratelen 33.395
Razentheyd 544
Razende honger 155
—— koors 674
—— moer 408
Recept 401
Regenboog 488
—— hayrige kring 701
Regeering 730
Regeer yppen 730
Regelmatige medicyne 328
Regtmatige medicyns 328
Regte darm 357
—— ſpier 729
Regtſtyvigheyd 856
Reinette 916
Reiniging 526
Reynvaar 850
Reſtauraat 260
Retort 736
Reverbereer vuur 471
Reuk 611
Reukbal 692
—— lieffelyke 435
Reukwerk 611
Reuzel 123
Rhabarber van Mechoaca 555
—— valſe 857
Rhodes hout 741
Rhynbezieboom 739
—— bloemen 23
—— willige 517
Ribben 275
—— vlies 685
Ridderſpooren 309
Riekende beeker 324
—— ſpecerye 96
Riet 101.156.162
Rietgras 684
Ring 234
—— beenagtige 64
—— vinger 322
Rings ſchildbeens ſpieren 281
—— ſpleet ſpieren 281

Ring=

Ringwys kraakbeen 281
——— uytſteekſel 63
Ringworm 475
Rioolen 168
Riſping 751
Ritſigheyd 408
Robbregts kruyd 417
Roedens hooft 126
Roedeſtand teegens wil 700
Roerkruyd 392
—— ſtok 753
Roeſt 750
Rogge 781
Rolle 298
—— zalf 536
Romp 878
Rommeling 751
Ronde erweten 609
—— klier 258
—— ſpier 749
—— wormen 529
Rondhol in 't oog 246
Rondom bezetting 72
Ronking 825
Roode balblies 371
—— bloemen 565
—— heul 742
—— omloop 933
—— patich 761
—— ſteenbreeke 393
—— vlek 536
Roodhond 143. 642
Roodjonk 143. 749
Roodjong 642
Roodjook 642
Rooloop 336
——— melizoen 336
Roodmakende middelen 673. 749
Roodvonk 143. 643
Roking 55. 406. 835
Rooktuyg 836
Roo melizoen 336
Roomſche boonen 670
Roo ridder 761
Roos 370. 742
Roosagtig 370
Rooſter 280
Roſmaryn 747
Rots aluyn 42
Rotte 749
Rottenkruyd 96
Rotterdamſche fooy 464
Rouwe oogſchelen 869
Roozen 746
Rozedruy 428
Rozeneek 633
Rozenhoning 742
Rozenhout 741
Roze laurier 598
—— der lyfmoeder 629
Rozenolie 741
Rozenſuyker 742
Rozenwortel 741
Rubyn 750
Rug 320. 570. 603
Rugdryvende middelen 732
Ruggegraat 6
Ruggegraads ſpieren 738
Rugge merg 559
——— teering 847
Rus geel 761
Ruſping 751
Rute 753
Ruykbal 648
Ruykende kaarsjes 125
Ruyterskruyd 573
Ruyſching in 't oor 865
Ruyve 726
Ryk 731
Rypende middelen 838
Rypmakende middelen 553

Rypwerding 553
Ryſt 628
Ryzing 388

S.

Sabbelaar 126
Saffraan 285
——— baſtert 114. 240
——— indiaanſe 294
——— pleyſter 633
Salade 498
Sal armoniak 95
Salie 760
Salivatie 758
Salomons zeegel 690
Salpeter 601
——— ſchuym 78
Salpeterige maagkoking 600
Samen geſtelde dingen 255
——— gevoegde ſpieren 254
——— leeding 843
——— invoeging 418
——— punting van zuur en zout 256
——— ſtelling 255
——— ſtremmend middel 241
——— trekkend 111
——— trekkende middelen 111. 162
——— verknogte ziekte 255
——— was 705
——— wrigting 99
Santorie 202
Sap 834
Sappleiſter 315
Sapphier 764
Sardus 767
Saſſefras hout 767
Sauceboom 135
Savie 760
Savelboom 753
Scarley 775
Scarificeering 772
Schaambeen 365. 712
——— hayr 711
Schamelheyds ſpleet 745
Schaapsiammigheyd 135
——— tong 56
——— zuuring 529
Schaar 401
Schaft 924
Schagts ſtevigheyd 769
Scharlaken beſſen 494
——— boom 472
——— coleur 750
Scheede der Lyfmoeder 889
——— vlies 348
Scheefbeen 528
Scheele hooft zweer 439
Scheel oog 827
Scheenbeen 864
——— ſpieren 864
——— ſmallen 424
Scheepbeentjen 595
Scheerling 229
Scheermes 604. 728
Scheetje 283
——— op 't oog 451
Scheeve ruyts zwagtel 742
Schelkens kruyd 215
Schellack 496
Schenckel 287
——— ſpier 287
Scherf yzer 772
Scherpe ziekte 15
Scheurbuyk 777
——— middelen 777

Scheurſtinkende aeſſem 826
Scheute 298
Scheyding 786
——— der vaten des onderbuyks 473
——— des geheels 202
Scheyglas 786
—— konſt 226
—— konſtige kruydinenger 669
—— reegel 77
—— tregter 462. 786
—— tuyg 786
—— vogt 30. 566
Scheyl 568
——— kleyn 568
——— vaaten 568
Schifting 698
Schiltagtige krakebeens ſpieren 460
Schildgelyke pleyſter 780
—— pad gezwel 855
—— gelyke kraak been 863
—— wyze krakebeens borſt ſpieren 824
Schilfering der beenen 313
Schimmel ziekte 777
Schloſſer 115
Schoon vleys 638
Schorſt bloemen 850
Schouder 452
Schouderbeens hooft 13
——— blad 450. 617
——— flereeyn 617
——— inhoek 131
——— gigt 617
——— top 13
——— uytſteekſel 710
Schorſte 295
Schrabben 772
Schraapmes 508
Schrypſpen 181
Schubagtige Lazery 566
——— pis 665
Schub naad 510
Schudding 872
Schuddingen 906
Schulp des oirs 256
Schurft 770
Schurftheid 10
——— des hoofds 10
——— der oogen 709
——— kruyd 770
Schuymagtige pis 692
Schuym der metaalen 777
Schuyminge 313
Schuytzwagtel 772
Schythielen 662
Scrupel 780
Sebeſten 787
Senebladen 785
Serpentynſteen 620
Serpent look 620
Serpents tonge 421. 757
Seton 791
Seugen 691
Seutſel 123
Sexe 792
Sigmaarts kruyd 31
Sikkel 384
Similaare deelen 795
S. Anthonis bloem 881
S. Jans brood 206
——— euvel 362
——— kruyd 461
S. Joris kruyd 675
S. Pieters kruyd 700
Siring 645
Slaa 8
Slaap 803
——— van 't hooft 852
——— bolle ſproop 315

Slaapbol 246
—— koorts 511
—— middel 461. 803
—— ſlagader 184
—— ſpier 852
—— ziekte 187. 193. 254
—— zugt 187. 193
Slapeloosheyd 26
Slapend gevoel 829
Slagaderlyke ader 895
—— —— buys 169
—— breuk 60
—— groote 75
Slagaders opening 98
—— ſnyding 98
Slag van 't hooft 852
Slangenhoofd 339
—— hout 252
—— kruyd 779
—— tong 757
—— wortel 778
Slapheyd 114
Slappe eetens luſt 476
Sleep pruymen 5
Slek 777
—— been 244
Sleutelbeen 237
—— bloemen 700
Slikking 339
Slikmarkt 339
Slimvoet 528
Slinger band 406
—— zwagtel 406
Slokdarm 613
—— hooft ſpier 204
Slorping 805
Sluytſpier 613. 811
—— balks zwagtel 860
Slym 583. 672
—— dryvende middelen 672
—— gezwel 612
Slymklier 419
—— prop 692
—— zugt 513
—— zuyverend 81
Slymig zetſel 672
Slymige menſchen 672
Slootjes 498
Smaak 428
Smak 743
Smalle ſcheenſpier 424
Smeer 16
—— wortel 260. 852
—— zakjen 754
Smeering 521
Smeltinge 308. 409
Smeltkroes 286
Smertſel 486
Smettelyke ziekte 527
Smorende zinking 195
Snof 740
Snorking 825
Snot 142. 584. 591. 672
—— ontfangers 587
Snuf 274
Snuyt 748
Snyer ſpier 767
Snykonſt 56
—— mes 476
Solpher 836
—— wortel 666
Sondeer 809
Spaanſche erweten 228
—— pokken 529
—— vliegen 172
—— vlieg pleyſter 905
—— weegbree 449
Spaansgroen 19
Spalken 589
Spalkſpieren 817
Spanader 57. 402
Spanning 856

Span-

Spanning in de ſchagt 424
Spargies 106
Spatel 808
Spateltje 808
Specerye 96
——— wyn 908
Speekſel 758
——— making 758
——— vaaten 334
Speenader 431
Speenen 2. 431. 641
Speeningen 2
Speenkruyd 779
Speerkruyd 331. 619. 675
—— wortel 331
Spek apoſteun 595
—— gezwel 823
Spelt 809
Spiegel / hårs 252
Spier 586
—— afhålende 2
—— aarskrabber 63
—— boovengraadt 839
—— boovenſchouderblads 480
—— breede windel 564
—— breedſte ſpier van de rug 63
—— driekantige 873
—— driehoofdige 309
—— drink ſpier 139
—— dwergs 871
—— dyebeens draper 748
—— elleboog 289
—— elleppp 723. 814
—— graat 814
—— halfgratige 784
—— halfvlieſſige 784
—— halfzenuwagtige 784
—— hovaardige 6. 837
—— innerlyke ſtopſpier 550
Spier / kaakſpier 153
—— kaawtandens tongeſpier 587
—— kåtrolſpier 877
—— kins tongſpieren 415
—— kins tongbeensſpieren 415
—— korte elleboogs 148
—— kuytſpier 413
—— langſte rugſpier 527
—— lel 711
—— lendenſpieren 708
—— loodverwige 653
—— monnikkaps ſpier 290
—— nahaalende 15
—— neederige 452
—— ondergraat 480
—— onder palm ſpier 464
—— onder ſchouderblads 480
—— onder ſleutelbeens ſpier 525
—— ongelyke driehoekige ſpier 771
—— opſchortende 280
—— plant ſpier 684
—— priemwyze racchen ſpier 829
—— priemwyze tong ſpier 829
—— priemwyze tongbeens hoorn ſpier 629
—— ravensbeks ſpier 266
—— regte ſpier 729
—— rings ſchild beens ſpier 281
—— rings ſpleet ſpier 281
—— ronde ſpier 749
—— rugge graads ſpier 738
—— ſamen gevoegde 254
—— ſcheenſpieren 864

Spier / ſchenkel ſpier 287
—— ſchildagtige krakebeens ſpieren 460
—— ſchildwyze krakebeens borſt ſpier 824
—— ſlaapſpier 852
—— ſlokdarms hooft ſpier 204
—— ſluyt ſpier 613. 811
—— ſmalle ſcheen ſpier 424
—— ſpalk ſpieren 817
—— tarbots gelyke ſpier 742
—— tongbeens borſt ſpieren 823
—— tongbeens ravenbeks ſpieren 266
—— tongbeens hoorn ſpieren 206
—— tongs neerdrukkers 130
—— tuſſen beenige ſpieren 485
—— twee buykige 321
—— twee hoofdige 139
—— vaſte 894
—— verontwaardiger 479
—— vierdubbelde 721
—— vierkantige 720
—— vleugels ſpieren 35
—— vleugel wyze ſpieren 710
—— vlies ſpier 564
—— voor om keerende 704
—— water-voort-dryvers 7
—— wiggebeens ſtrot ſpier 811
—— wormgelyke ſpieren 529
—— zaag ſpier 789
Spies glas 72
Spicanard van Indien 593
Spinagie 449. 813
Spinnekop 88. 645
—— webs vlies 88
Spit 529
Spitsband 295
—— glas 72
—— der neus 421
Spleet 394. 745
—— der ſchamelheyd 745
Spleetjen des ſtrottenhoofts 745
Spleetmakende kraakbenen 101
Splytinge des hayrs 321
Spodium 817
Spoelinge 250
Spoelwater 250
Spog 819
Spongieus vleiſch 461
Spouſel 819
Spouwing 922
Sprakeloosheyd 77
Spreeboom 805
Spreeken moejelyk 130
Spreeuw bezienboom 805
Springkruyd 504
Sproeten 358. 666
Sprouw 78
Spruyte 298
Spurie 809
Spurgie 504
Spuyt 394. 845
—— zetting 240
Spyk 505
Spyze 35
Spysloop 246. 515
—— luſt 85
—— ontrekking 479
—— verbranding 241

Spys-

Spyswalg 82
—— walging 66
St. Anthonisbloem 881
— Jans bezien 743
— Jans brood 794
— Jans druyfjes 743
— Joris kruyd 675
— Pieters kruyd 700
Staal 211. 549
Staar 194
Staartbeen 242
—— peper 289
Stads dockter 90
Stalkruyd 66
Stam 199. 878
Stamper 681
Stameling 127
Stank 398
Standelkruyd 623
Starkoſt 594
Steekende palm 752
Steekmesje 500
—— pillen 664
—— pleyſter 622
Steel 199. 651
Steen 162
—— der blaaze 573
—— been 666
—— breeke 874
—— breekende middelen 523. 769
—— knoop 421
—— koolen 523
—— kruyd 197
—— leepel 501
—— olie 616. 665
—— ſnyder 525
—— ſnyden 525
—— ſnyding uyt de nier 598
—— varen 108. 817
Steenzaad 524
—— zout 414
Steentjes in de vrugten 628
Steertbeen 242
—— peper 289
Stekeblind 44
Stekelbezien 427. 926
Stekende winden 767
Stekraap 592
Stem / kleine 489
—— zwaare 336
Stemmeloosheid 77
Sterk purgeer middel 343
Sterke wyn 690
Stern 404
Sterre benaming 112
—— kruid 109
—— kunde 112
Stietbeen 242
Stikking des lyfmoer 466
Stikziende 588
Stilſtand 662
—— der ziekte 13
Stinkende adem 398
—— dingen 336
—— gouwe 215
—— kervil 155
—— lis 808
—— neuszweer 634
Stoechas bloemen 826
Stoelgang 716
Stof by een brenger 227
—— ſcheider 227
—— ſcheiding 226
Stokjes 125
Stokſuiker 170
Stomp gezigt 587
Stonden 192. 565
—— vloet 565
Stoof 461
Stookplaats 495

Stoovinge 366. 399
Stopſpieren 608
Stukjes vlies aan de oog-ſcheelen 683
Strampyn 252
Streelmiddelen 635
Stremming 241
Striemen 355
Strik 502
Stront 823
Strontje 211. 283. 451
Strotappel 503
Strottenhooft 503
Strotlapje 362
Strotſnee 149
Strottongske 362
Struyk 199
Stryking 521
Stuypmiddelen 807
Stuyptrekking 264. 583
Stuytbeen 242
Styfbeugel 821
Styffel 51
Styge 451
Styvigheyd 744
Sublimaat 832
Sublimeerglas 41
Sublimeertuyg 832
Surkel 8
Suykery 228
Suyker 754
—— bewaarſel 257
—— wortel 799
Suyſeling 779
Swamkruyd 697
Syringe 357. 845
Syroop 846
—— van ſlaapbollen 315
—— van waater 458
—— voor de borſt 315
—— ſtokjes 125

T.

Taals belemmering 57
Taarlingbeen 290
Tabak 846
Tack 725
Tafel 565
Tafelſcheydſels 324. 557
Tamarinde 848
Tamariſchboom 849
Tanden 311
—— kalk 611
Tandsholten 581
—— kaſſen 41
Tandeloos 596
Tanding tyd 312
Tandachtig 611
—— verbels 699
—— poejer 312
—— pyn 611
—— middelen 611
—— trekker 401. 610
—— vleeſch 418
—— baſtert 366
—— wortel 718
—— zweer 611
Tarbots band 742
—— gelyke ſpieren 742
—— —— zwagtel
[illegible] 742
Tarw 877
Tateraar 126
Taye en traage koorts 508
Teegenbok 74
—— drang 72
—— gift 33. 34. 71. 72. 138
—— koorſig 73
—— natuurlyke zaaken 733
—— reegelspols 644

Tee-

Teegenſcheur 262
—— ſlangentrek 68
—— ſtander 67
—— ſtrydigheyd 72
—— trekking 74
—— vergift 71. 138
Teems 281
Teemſinge 280
Teering 115. 675
—— ziekte 675
Temperament 279
Tenteering 564
Tentyzer 559
Tentenyzer 809
Tepel 641
— kring 480
Tepelwyze kliertjes 187
—— uytſtekſels 641
Teſaam terugtrekkend 80
Termentyn 854
Terpentyn 854
Te rugdryvende middelen 732
Terwe 877
Teskenskruyd 156
Teſtebloemen 188
Teyken 214
—— der ziekte 793
Theunisbloem 881
Thym 862
Tienoncen 314
Tin 493. 821
Tintelyzer 491. 559. 809
Toegroeijing der deelen 114
Toelyming 531
Toemaakſel 258
Teeſluyting des herts 846
Toeſtoppende middelen 260
Toeval 842
Togtgat 366
Tong 521
Tongbeen 459
Tongbeens borſt ſpieren 823
—— ravenbekſpieren 266
—— hoornſpieren 206
Tongenblad 463
Tongsneerdrukkers 130
Tongriem 57. 402
Tongriems aanwas 57
—— belemmering 57
—— mes 58
Tongskens 362
Tonnekens triakel 320
Toonen 322
Toorskruyd 208. 672
Top van ziekte 11
Toubak 846
Traage eetluſt 336
Traagheyd 678
Traanen 497
Traanbuyzen 334
Traanfiſtel 395
Traangooten 249
Traankliertje 354
Traanoog 18
Trechter 218. 355. 480
Trechterswyzig kraakbeen 101
Trekking 262
Trektang 5
Trektangen 401
Tremelle 218. 480
Trepaan 576
Trepaneering 872
Trommel 887
—— water 884
—— vlies 886
—— koord 221
Trompet van Euſtachius 879
Trompetten 880

Tryppelſteen 875
Tulp 881
Turbit-wortels 882
Turkſe boonen 670
Tuſſen beenige ſpieren 485
——— beyde komende daagen 484
——— knopingen 485
——— lating 485
——— naajing 485
——— ribbigeſpier 484
——— ribbigezenuw 484
——— ruymte 91
Tuſſchen tyd der koortſen 85
Tutie 884
Tuygeltuyg 429
Tuylkens 94
Tydeloozen 248
Tyloos 592
Twaalfvingerige darm 328
Tweebuikige ſpier 321
Tweehoofdige ſpier 134
Tweelood 918

V.

Vaandel 720
Vaardige medicynen 376
Vaaren 393
Vaaten des onderbuiks 473
Valeriane 675
Vallende ziekte 362
Valſche rhabarber 857
Valvlies 194
Valvliezen 891
Van een ſcheuring 83
Vaſte dingen 395
Vaſtmaking 395
Vaſtmakende middelen 392
Vaſte ſpier 894
Vat 892
— inmonding 55
— doorknaging 316
— ontſluyting 55
— opening 60
— met twee ooren 324
Vatachtige klier 259
Vederik 535
Veel bloed hebbende 685
Veeldaantige 445
Veeldeeligheyd 65
Veeleeting 691
Veelgoed 890
Veelvoeding 692
Veelvoet 692
Veelzadig 692
Veerdigheid in de ontleedkunt 354
Veerende kragt 342
Veezelen 390
Veil 433
Vel 653
Veldajuin 626
Veldcypres 214
Velletjen 295
Veldlook 907
Velmakende medicamenten 227
Velroodmakend middel 673
Venkel 397
Venſter 388
Venusberg 578
——— huyl 151
——— hayr 16. 174. 692
——— kloot 443. 855
——— navelkruyd 7
——— quelling 769
Veranderdrank 37
Verandering der zaaken 569
——— van ziekte 571
Verbaaſtheyd 340

Ver-

Verbeetering 272. 729
Verbinding 307
Verborgen hoedanigheeden 608
——— ziekte 608
Verbrandheyd 353
Verbrand oog 69
Verbryzeling 56
Verbuyſtheyd 279
Verdikkende middelen 257. 634
Verdikking 257. 483
Verdikkend middel 241
Verdonkertheyd 44
Verdorven honger 236. 539
Verdovende middelen 593
Verdoving 593
Verdrapinge 327
Verdryvende middelen 326
Verdunnende 115
—— —— middelen 323
Verdunning 115
Verduwing 245
Verenigende midddelen 260
Verfſel 864
Verfriszalf 12
Vergetelheyd 607
Vergruyzing 40
Verguilding 304. 476
Verhaal der ongezondheyd 650
Verhardende middelen 776
Verhard gezwel 773
Verhemelte des monds 635
Verheffing 647. 832
Verhoedende inzigt 479. 699. 704
Verhoedmiddel 306
Verhooging 377
Verjuys 617
Verkeerde keel 503
Verkalking met ſtof 201
Verkeerde neetelen 500
Verkensbrood 98. 297
——— dood 664
——— gras 690
——— luſt 845
——— venkel 666
Verkleurtheyd 12
Verkoutheyd 274
Verlamming 731
Verlenging 348
Verleyding 313
Verliefthheyd, dolle 77
Vermagering 380
Vermeerdering 116. 117
Vermilioen 232
Vermoeidheyd 265. 306. 504
Vermogelyk brandyzer 200
——— — vuur 471
Vermorzeling 56
Vernieuwing 247
Vernis 761. 902
Verouderde ziekte 73
Verontwaardiger ſpier 479
Verplaatzing van ziekte 571
Verpozing 360
Verrigting 619
Verrotte oogſcheelen 250
Verrotting 716
Verrukking van zinnen 380
Verſcherpen 14
Verſchrikking 340
Verſchynſelen 667
Verſpreidende ziekte 819
Verſtand 483
Verſtandeloosheyd 65
Verſterkende inzigt 479
Verſtompende middelen 608
Verſtoptheyd 608
Verſtopping 351
Verteerloosheyd 76

Vervogtigende middelen 452
Verbzinging 327. 832
Verbzoegende ziekte 703
Verbzoegen van de ziekte 70
Verwarminge 399
Verwaſſing 75
Verwerfzel bzeuk 166
Verwyderend inſtrument 323
Verwydering 323. 731
Verzagtende middelen 350. 539. 644
Verzameling 249
Verzeegeling 531
Verzen 165
Verzweering 83. 381. 915
Vet 16
— van ongewaſſen wol 615
— vlies 564. 640
Veyl 434
Victoriewoztel 907
Vierdubbelde ſpier 721
—— hoofdige windel 406
—— kante ſpier 720
Vierendeel 720
——— loots 330
Viltkruyd 295
Vinger 322
——— hoedskruyd 322
Vinkoozde 238
Viole 908
Viſchlym 469
Vitſen 907
Vitriool 915
Vlaarboom 760
Vlam 395
Vlaſſen baard 500
Vlasdotter 790
—— kruyd 519. 521
Vleermuys gelyke banden 906
Vlees 183. 713
—— bzeuk 765
Vleeſſig uitwas 766
—— vlies 183. 640
Vleys 713
—— hegting 846
—— lym 766
—— makende middelen 684. 766
Vleiſſige heuveltjes 187
——— misdzagt 577
——— vlies 640
Vlegt 686
Vlekken als vloopbeeten 370
Vlek 486
Vleugelſpieren 35
——— wyze uytſteekſels 28. 710
———— ſpieren 710
Vliegbloem 787
Vliegener 585
Vliegende jigt 99
——— wind 592
Vliemen 772
Vlierboom 760
Vlies 564
—— ader der nageboozte 223
—— band 846
—— ſpier 564
Vloed 703
—— witte 396
—— wekkende middelen 350
Vloeijngen 200
Vloeijng 740
Vlookruyd 663. 709
Vlothout 831
Vlym 671. 771
Voedend ſap 225
Voedens gebzek 115

Vog-

Voeding 36. 605
Voedzel 35
Voermans band 121
Voet 130. 664
— angels 873
— bad 651
— euvel 99. 687
— fleercyn 687
— pappen 838
— zool 683
Vogelkruyd 40
—— neſt 304
—— tong 626
—— voet 626
Vogten 453
Volders kaarden 325
Volgt my naa 671
Vol melk 689
Volſappig 685
Vol zog 689
Voorarm 290
—— gaande oorzaak 702
—— hand 185
—— herſſenen 208
—— hooft 404
———— middel 465
—— huyd 358. 699
—— ken in de opperſte lip 498
—— kenning 703
—— lippen 703
—— looper 702
—— naame ziekte 706
—— omkeerende ſpieren 704
—— overtrekking 353
—— ſtanders 705
—— vaſt ſtelling 464
—— voet 851
—— waardſe halsſpanning 353
—— waſch 704
Voorzeggende ſtriepen 519
—— zegging 703
Voorſte been des hoofds 796
—— vinger 478
——— leeden 570
Voortkrupping 46
—— teelling 415
—— trekkende oorzaak 701
Vorſchen beet 580
Voſſenſtaart-gras 39
Voſſekullekens 787
Vreemde raket 732
Vret 178. 603
Vrouwelikheyd 294
Vrouweshair 16. 174. 692. 874
—— mantel 32
Vrucht 398. 648
—— onvolwaſſen 255
—— ontleeding 255
Vrugten 405
Vrye tyd 85
Vryfſteen 696
Vryſterziekte 218
Vryving 404
Vuiligheyd 537
Vuur dat uit de oogen ſpringt 548
—— bloem 688
—— wortel 718
Vuurige puyſten 341
Vyfdendaagſe koorts 654
Vyfvingerkruyd 655
Vyfde weezentheyd 371
Vygboonen 531
—— gezwel 841
—— werten 392
Vyt 646
Vyzel 581
Ungerſe peſt 387

Uytademing 380
Uytberſting 318
Uytbluſſing 380
Uytbottende blakke 377
Uytbulting des navels 379
Uytdamping 372
Uytdeeling 327
Uytdrooging 313
Uytdroogende koors 433. 546
Uytdryvend middel tot de wortel toe 741
Uytdygzel 315. 378. 823
Uytgaan van 't lyf 702
Uytgerekte ader 235
Uythalinge 377
——— door warmte 322
Uythangen des endeldarms 702
Uytleeding 532
Uytleeging 372
Uytpupling der oogen 379
Uytrekking 55. 639
Uytryzen des hairs 536
Uytſteekzel 13. 81
Uytſteekend van ſchouderbladen 710
Uytteerende koors 433
——— ziekte 547
Uytteering 93
Uyttrekkende 116
Uyttrekking 55. 326. 348
——— des hoofds 340
Uyttrekzalf 332
Uyttrekzel 381. 864
Uytval 306
——— der lyfmoeders 702
Uytvallen des hairs 39. 536. 667
——— der winkbrawen 54
Uytvloeiſels 82
Uytvoering 619
Uytwaaſſeming 318. 319. 372
Uytwaaſſemende middelen 318
Uytwas 81
——— des moeders 207
Uytwaſſing des beens 379
Uytwerpſels 315
Uytwyking der oogen 340
Uytzinking 306

W.

Waakende ſlaapzucht 254
Waalwortel 260
Waanſtoelgang 853
Waereld / groote 536
——— kleine 572
Waken 26. 907
Walg 85
——— koors 109
Walging 596
——— van ſpys 82. 105
Walnoot 491
Walſchot 810
Walſteen 630
Walſtroo 412
Walviſch 210
Wandluiskruyd 808
Wange 415. 538
Wangedaante 158
Wangedaantig 157
Wankoleurig 10
Wanſtal 158
Wandrugt 3
Wapen verbinding 450
Warmte / ingeboorem 140. 351
Waſch 205

Waſch-

Waſchruyd 209
—— pleyſter 206. 209
—— ſmeerzel 208
—— zalf 206
Waſſinge 528
Water 85. 104. 458. 534
—— afdryvende middelen 455. 457
—— bad 125
—— blaasjes 455
—— bloedig 469
—— breuk 456
—— bunge 132
—— en Eek 633
—— en Olie mengſel 455
—— eppe 458
—— gediſtilleert 85
—— gooten 249
—— hooft 456
—— kanker 215. 603
—— kers 132
—— kloot 456
—— linſen 508
—— look 777
—— loop 86
—— meloenen 62
—— of reid mente 161
—— naavel 457
—— in de nageboorte 453
—— oog 457
—— pap 638
—— patich 447
—— peper 457
—— puyſt 673
—— puysjes 834
—— rozen 606
—— ruyt 857
—— vaaren 629
—— vat 923
Watervaten 898
—— vrees 457
—— zugt 104. 458
—— —— in de piſpot 314
Waterig bloed 469. 847
—— oogvogt 453
—— vogt 455
Weder dood 874
—— dryving 233
—— komende ziekte 635
—— overhaling 247
—— overtrekking 247
—— ſtuytvuur 736
Wederich 535
Wee 329
Weede 420
Weed 488
—— koleurige gal 488
—— aſch 231
Weegbree 95
Week aan de zyden 462
—— buikigheyd 43
—— van de buik 472
Weelig vleis 407
Weeragtig lighaam 271
Weerdryvende middelen 341
Weere 164
Weerglas 859
Weerkouw 721
Weeromſtuytvuur 471
Weerſtuyt oven 736
Weg 554
—— diſtel 511
—— ſcheetje 211
—— breetende middelen 368
—— wagte 228
—— wyzer 257
Wegewaart 228
Weldoorwaaſſemen 373
Welſzel 402

Wel-

Welgeſteltheyd der ſappen 373
Wel in 't vlees 376
Welriekende klaveren 562
Welvarendheyd 890
Wenne 595
Werde 13
Werkhuys 615
—— plaats 615
—— tuyg 535
—— tuygig deel 625
Werkinge 356. 619
—— van 't lighaam 14
Werte 486. 903
Wervelbeenen 818
Wey 790
Weyking 537
Weyt 877
Wezentheyd 371
Wieke 882
Wielboom 185
Wier 34. 917
Wierook 861
Wiggebeen 130. 293
Wiggebeentjes 293
Wiggebeens ſtrotſpier 811
Wikken 907
Wikwystuyg 508
Wilde gerwe 393
—— heul 742
—— kervel 590
—— komkommers 343
—— moſtaart 487
—— olyfboom 276
—— ſaffraan 240
—— thym 788
—— vygenboom 175
—— wyngaart 151. 849
—— wynruyt 432
Wild vlas 519
—— vuur 673
Wilgenboom 759
Windbloem 59
—— breuk 687
—— —— in de navel 687
—— doorn 813
—— dryvende middelen 183
Winde 800
Windelſpier 767
—— worm 385
Winden 396
Winding 385
Windgat 366
—— oven 59
—— houtboom 759
—— water 884
—— zugt 884
Windſel 385
Winkel 615
—— boek der Apothekers 326
—— naad 499
Wintergroen 718
—— hielen 662
—— ling 229
Wit van 't ey 30
— van 't oog 29
— lidteiken op 't oog 513
Witte bloemen 396
—— lazery 512
—— linte 519
—— mechoacanna 555
—— oogvlek 29
—— ruidigheyd 912
—— viltkruyd 517
—— vlies 29
—— vloed 396
—— wegdiſtel 511
—— wortelen 649
—— zugt 513
Witmakinge 304
— niet 693

Wit toebereydſel 513
Woelentheyd 482
Wolf 178. 444. 531. 667
Wolfsbeet 532
—— bezie 645
—— gebeer 533
—— klaauw 533
—— veeſt 623
—— wortel 12. 533. 592. 645
Wolk 597
Wolken in de pis 354
Wolkjes 604
Woleblaaden 672
—— met de poekken 615
—— kruyd 672. 901
Wolligheyd der blaaden 500
Wond 927
Wonderboom 744
—— net 734
Wondkuſſentjs 817
—— meeſter 218
—— middelen 872
—— pleyſter 622. 682
—— teeken 227
—— yzer 809
Worggezwel 61
Wormen 529
—— ronden 529
—— als kawoerde zaad 292
Wormgelyke ſpieren 529
—— gewyze afhangzel 84
—— kruyd 764. 850
—— middelen 438
—— wys uitſteekſel 901
—— ziekte zonder naam 646
Worſtvlies 37
Wouw 532. 420
Wrang 122
Wrang vliſtkruyd 295
Wratte 13. 903
—— kruyd 220
Wrigting 100
Wurmkruyd 71. 764. 850
Wynbezien 743
—— braauwe 837
—— gaard 912
—— parey 49
—— puyſten 428
—— ranks gelyke lighaam 637
—— vaatjes 175
—— ruyt 753
—— ſteen 851
Wysvinger 322. 478

Y.

Y ſhoofdigheyd 308
Yyenboom 916
Ysbeen 278
Yſop 465
Yzer 388. 549
— hard 901
— kruyd 901

Z.

Zaad 783
—— aanbrengende vaten 892
—— beentjes 790
—— blaasjes 906
—— deelen 810
—— doosjes 177
—— huysje 165
—— lak 496
—— loop 424
—— makende middelen 810
—— vaten 698. 893

Za-

Zadelbeen 359. 783
Zadelloosheyd 24
Zaag 788
—— ſpier 789
Zaalbeen 783
Zalf 352. 919
—— rolle 298
—— verkooper 590
Zagtkruyd 577
Zagte purgatie 461
—— purgeermiddelen 341
—— uytdryvende middelen 506
—— waszalf 206
Zak 754
Zakje 602. 665
Zalve voor vermoeltheyt 12
Zalzaparil 767
Zamenleeding 843
Zamenwas 705
Zand 753
Zandagtigheyd in de pis 707
Zandbad 92. 707
Zandigheyd 91
Zandrak 761
Zanikel 763
Zandkloot 443. 855
Zatheyd 279
Zavelboom 753
Zavie 760
Zauceboom 135
Zeeajuyn 774. 819
Zeefbeen 372
Zeekool 802
Zeelbaſt 572
Zeemos 917
Zeenavels 918
Zeep 765
—— kruyd 765
Zeeſchuym 630
Zeeſterrekruyd 876
Zeevenblad 441. 868
—— boom 753
Zeevenkel 284
Zeverzaad 764
Zeewinde 802
Zedoar 930
Zegegroen 153
Zelf 760
— beweeging 122
— roerſel 122
Zemelagtigheyd 407
Zemelagtige pis 682
—— ſchurft 708
—— vel 682
Zenebladen 785
Zenuw 599
—— beſchryving 599
—— achtig lighamen 271
—— knooping 686
—— knoop 412
—— middelen 599
—— ſap 815
—— ſteek 715
—— vlegten 686
—— vlegtknoop 686
—— waater 534
—— zalf 550
Zetpil 838
Zetzel 464. 782
Zevendaagſe koors 786
Zeugen 695
—— brood 98
Zeylſteen 538
Zieden 930
Ziekelyk 890
Ziekenhuys 603
Ziekte 579
—— aan een verknogte 255

Ziekte / algemeene 639
—— in zwang gaande 360
—— die op zig zelven beſtaat 706
—— eygenſchap 470
—— goedaardige 134
—— haaſtige 15
—— hoogte 11
—— quaadwillige 539
—— ſcherpe 15
—— ſonder naam 646
—— ſtilſtand 13
—— ſwaar te geneezen 337
—— top 11
—— verandering 571
—— verborgene 608
—— verouderde 73
—— verplaatſing 571
—— gaande en komende 485
Zielwerking 63
Zifte 281
Ziftinge 280
Zilver 92. 529
—— glit 523
—— krupt 66
—— ſchoon 66
Zin 786
Zinking 195. 740
—— des lyfmoeders 702
—— in de ruggegraat 195
Zinnen 27
Zinplaats 27
— bang 192
Zode 91. 241
Zoethout 422
Zog gebrek 22
Zomerſproeten 508
Zondigende dingen 733
Zonnenbrand 640
—— daauw 748
—— volgende wolfsmelk 436
—— wende 436. 903
Zoolſpier 802
Zorbenboom 805
Zorgzaad 805
Zotskap 887
Zout 758
Zugtig 157
Zugting 839
Zuur 11
—— boom 135
—— brekenden middelen 4
—— bronnen 125
Zuuring 8
Zuurmatigende middelen 67
Zuure opriſping 12
Zuurzout 356
Zuyger 577
Zuyveren van water 312
Zuyverend middel 353
Zuyverende dingen 585
Zuyvering 250. 312. 585
Zuyverzout 31
Zwaar beſpraakt 577
Zwaardenkrupt 419
Zwaarhertig 337
Zwaarhoofdigheyd 204. 274
Zwaarhoorig 335
Zwaarhoorigheyd 130
Zwaarmoedig 560
Zwaare ſlaperigheyd 197
—— ſtem 336
—— ziekte 337
Zwaabel 836

Zwag-

Zwagtel 860
—— worm 385
Zwakheyd 304. 356. 474
Zwaluwe wortel 105. 449
Zwarte gal 560
—— doosjes 176
—— middelen 560
—— kuyn 601
—— patich 761
—— winden 438
Zweeren die hol zyn 76
Zweeringe 915
Zweertagtig kraakbeen 356
Zweet 835
Zweeting 835
Zweetgaten 695
—— koors 348. 446. 835
Zweetmiddelen 446
—— puysjes 446
—— pypjes 695
—— ſtoof 891
—— ſtoppende medicynen 352
—— zweertjes 834
Zwelling der klootaders 234
Zwemkruyd 697
Zwymeligheyd 522
Zwymeling 779. 843
Zyde 787
—— boovenbuyk 462
—— des buyks 472
—— wee 685
Zygdoek 247
Zyyglas 291

RE:

REGISTER

Der

Furnemſter

KUNST-WORDEN

Durch gantze Buch hien zu finden.

A.

Aartzkratzer 63
Abbiß 834
Aberwitz 308
Abfuhrende augen mauß 479
Abgang 306. 716
Abgeiſſung 305
Rbgeſchabene haut 486
Abgeſottener tranck 84
Abgeiſſung 305
Ablaſſung von fieber 85
——— von kranckheit 74. 485
Ableitung 74. 313. 736
Abnemen 115. 546
Abreiſſung 83
Abſchaumung 313
Abſchelung der rinde 305. 378
Abſcheuliche kratz 798
Abſchneidung 80. 381
Abſlauch 774
Abſonderung 786
Abſtreichende mittlen 5
Abthon 874
Abtrennung 83
Abtrockende mittel 313
Abwaſchung 2
Abziehen 312
Accident 842
Achſel 28. 123
——— blut adern 123
——— hayt 448
Achſe 123
Ackeley 87
Acker eychlen 154
——— knoblauch 49. 777
——— zwibel 626
Adams apffel 693
Aderbruch 235. 671
——— hautlein 223
——— laſſen 671. 898
——— offnung 898
——— ohne paar 124
Adlerſtein 21
Adonisblum 17
Affodil 108
Affruſch 3
Afterburt 683. 781
——— darm 357. 729
Agelcy 87
Agreſt 617
Agſtein 833
Ahorn 7. 684
Alabaſterſtein 28
Alantzwurtz 436
Alat 42
Alaun 42
Alberbaum 695
Albkraut 374

Albſchoß 534
Alembick 33
Algemeine artzney 637
—— kranckheit 639
—— platz der ſinnen 27
—— ſcheifaugt 30
—— ſeuche 639
—— ſlag des gantzen leibes 644
Allerley obſt 450
Almen 916
Aloe 39
Aloeshoeks 22.929
Alp 477
---- flecke 99
---- ros 507
Alraun 544
Alſteraug 438
Alter 20
—— grünend 23
—— rebeſtock 704
—— thum 20
All zu ſtarcke purgation 460
Amber 45
Amboß gleiche beinlein 478
Amethiſt 47
Ammel mähl 51
Ammoniack 48
Amulet 658
Amwachs 842
Anatomie 56
Anatomiſt 56
Anbrennen 353
Anbrennende mittlen 719
Anckergleiche außwachs 58
Andorn / weiſſer 549
Anfall 647
Anfang des marcks in ruckgrad 481
Angbrüſtig 62
Angeborne gebrechlichkeit 442
Angebohren maal 592
Angebohren wärme 351
Angel 432
Angelik wurtz 60
Angeſicht 382
Angewachſen 17
—— häutlein 17
Anhang 17
—— des bauchs häutleins 702
Anhörung 116
Anys 63
Anker gleiche außwachs 58
Anſteckend 572
—— ſeuche 527
—— kranchkeit 261
Anſtoß 647
Antliß 382
Antonius feüer 370
Anwachſung 364
—— der augliedern 57
—— des zungriems 57
—— des fiebers 57
Anzeigung 479
Anzeigtagen 479
Anzeyung 355
Apffel ſalbe 692
Apoſtem 83
—— kraut 770
Apotheker 669
—— buch 326
—— kunſt 668
—— taxe 326.668
Arabiſcher gum 87
Arbeiten 648
Arm 147
— band 95
Armenier ſtein 94
Armſchiene 723
Ars 75.423
—— backen 594
—— darm 357.729
—— kratzer 63
—— mauß 422

Ars

Ars nath 659
—— wurmlein 104
—— zugewachſen 114
Art 792
Artzney 71. 122. 294. 556. 557. 669
—— algemeine 637
—— die für alles hilft 637
—— wider alle kranckheiten 197
—— die man kawt 551
—— bier 208
—— gegen das fieber 386
—— konigliche 130
—— vermengte 255
—— die das nieſen bringt 368
—— mit ſucher 258
—— wider gift 33. 34. 71
—— mutter kranckheyt 466
—— von ſenff 796
—— von queckſilber 567
—— dar on man ſich brechen muß 922
—— kunſt 668
Artzt 557
Aſpen 695
Aſchen 231
—— loch 259
—— ſaltz 31
Aſchmachung 231. 476
Aſt 146
Aſtlauch 774
Athemholen 353. 483. 734
—— beſchwärt 62
—— leichte 375
—— ziehen 483
—— zuge 734
—— zunglein 233. 362
Atlas wirbel 113
Attig 338
Aufbickung der haut 772
Aufblaſen 351
Aufblaſung 480
Aufgeblaſene adern 235
—— ſamenadren 234
Aufheber 347
Aufhebbende mauß 511
Aufhorendes fieber 261
Aufkochen 338. 341
Auflöſen 802
Auflöſung 54. 326
Aufſchneidung 55. 56
Aufſchwellen unter den augen 457
Aufſteden 341
Aufſteigung 55
Aufſteigen der mutter 466
Aufweichen 839
Aufziedung 347
Auge 610
Augapffel 716
Augenartzney 250
—— bebende 448
—— blutig 429
—— brand 63
—— blaw 464
—— brawen 229. 837
—— entzundung 363
—— feuchte 443
—— fiſtel 19. 395
—— fluß 18. 522
—— gerſten geſchwulſt 451
—— haarband 516
—— haarlein 229
—— lieder 636
—— liederen waſſer rohre 333
—— mittlen 629
—— nicht 884
—— reudigkeit 709

Augenartzney ſchlieren 186
——— ſennader 622
——— ſtern 716
——— trieffen 522
Augentroſt 375
——— umkerung 438
——— wachter 295
——— waſſer 250. 458
——— röhre 333
——— wehe 620
——— winckel 172. 448
——— wimpren 701. 837
——— wurtzel 889
——— zahne 311
——— zähn 299
Ausblaſung 380
— brechung 318
— breitung 323
— breitent inſtrument 323
— dempfen 372
— dempfung 319
— dem gliedern 532
——— gelencke 532
— fall 306
— fallen des haars 39. 91. 536. 667
——— des maſtdarm 702
——— der mutter 702
— führen 372
— führende artzney 197
— gepreſter ſaft 343
— gezogen 381
— leſchung 380
— nehmung der beinen 313
— ſatz 510
— ſchneiden des lendenſteins 598
— ſchneidung des heimlichen glids 191
— ſpannung der haut 340
— ſpülung 250
— theilung 327
Austreibende 116
— trückung 313
Aeuſſerſte häutlein 295
Auſtsrückung 323. 326
Außwachs 81
——— der augen 379
——— des zahnfleiſches 366
——— der barmutter 207
——— griffelgleiche 133
——— der beinen 379
Außiehung 377. 381

B.

Bachbungen 132
Bacillenkraut 284
Back 543
Backen 152. 538
——— mauß 152
——— zahne 311. 577
——— zähnen zung mauß 587
Bad 349. 482
— in 't bad diſtelleren 127
— kopff 292
— kraut 513
— ſtube 125. 891
Bähren ohrlein 120
——— bluſt 507
Bald greiß 785
Balſam 128. 129
——— apffel 578
Band 515
——— der naß lochern 490
Banden der bärmutter 516
Bärlapp 533
Bärmutter 926
Bärndil 572
— fenchel 572
— wurtz 572
Barth 129

Baſilgen 609
Bathengel 213
Bauch 43. 898
—— fluß 246. 320. 515
—— glaß 143
—— grimmen 249
—— hautleins anhang 702
—— nahr 414
—— offnung 642
—— ſchneidung 414
—— wehe 249
Baum 88
— bonen 495
— farn 691
— wol 144. 424
Beben 872
Bebende augen 448
Becken 480. 654
Beer 645
Beeren 124
Beerkopff 415
— milchlein 697
— wurtz 572
Befeuchtende mittlen 452
Begierd zu eſſen 85. 624
Beifuß 97
Beilkraut 782
Beimſtein 714
Bein 628
— bruch 192. 402. 630
— corper 773
— feule 182. 813
— fräſſer 182. 635. 813. 854
— hautlein 660
— holtz 517
— marck 558
— ſchiene 864
— welk 260. 630
Beiſſer zahne 311
Benedicten wurtz 187
Bengelkraut 568
Benigroen 688
Benzoin 134
Beräuchert 835
Beräuchung 56
Berberos ſtand 135
Bereit gefäſſe 698
Bergblaw 94
— knapp 570
— in der hand 569
— meiſter 570
— muntz 625
Berlauch 90
Bernſtein 833
Berſten der erfrornen ferſen 662
Bertram 718
Beſchirm mittel 306
Beſchmierung 521
Beſchnitten 76
Beſchreibung der beinen 630
—— der ſpeytranck 350
—— der Menſch 69
Beſchweimen 843
Beſchwering der haupts 274
Beſeſſener Menſch 607
Beſnitten 729
Beſtreichung 521
Betonien 136
Beutel 756
—— mauß 156
Bewährte artzney 376
Bewerhte artzney 331. 352
Bewegung deß gemuts 649
Beyfuß 97
Bibergeil 191
— kraut 202
— nell 679
Bibinel 679
Bickbeer 913
Bienſang 562
— ſchienen 389
Bier 208
— milcklein 697

Bilſamen 459
Bilſemkraut 459
Bilſen 459
Bindel würm 385
Binden 385
Binetſch 813
Bingelkraut 568
Binſen 492
Bintzen 492
—— lauch 774
Bircken baum 136
Birckwurtz 441. 868
Birnbaum 719
Biſem 582
Biſſen 144
Biſſchoffelicker fallen 365
Bißmunt 822
Bitterfuß 335
Bitterwurtz 416
Blackfiſch 630
Bladdermachend mittel 905
Bladwurtz 868
Blakkittel 630
Blanckeʒel 275
Blaſen 673. 903. 905
—— band 923
—— ſtein 162
Blatſallen 798
Blatter 340. 716
—— lein 716
—— machende mittlen 905
Blattern 277. 673
Blättern zierd 626
Blat zierd 398
Blaw aug 464
Blawflecken 338
Blawe gall 488
—— ſtriemen 355
Blehungen 396
Bleiche färben 383
Bleyfarbige mauß 525
Bleyweiß 210
Blinde darm 248
Blind geſchwulſt 848
—— kopff 292
Blod geſicht 587
Blumen 396. 565
Bluſt an haſel ſtanden 492
Blut 287. 761
— flecken 665
— fluß 526. 431
— fluß unter ſich 431
— gang 336
— gefaſſe im unter bauch 473
— gerunne 861
— geſchwer 408
— kraut 679. 690
— machen 430
— reich 685
— reinigung 526
—— Trauck 37
— ſpeyen 431
— ſtein 430
— ſtillende mittlen 354. 431
— ſtoppende mittel 489
— tropffe 94
— wurtz 430
Blutig 685
—— aug 429
—— eiter 769
Blutigel 449
—— umbgang 660
Bock 871
Bocken 377. 579. 891
—— wurtz 217
Bocks bart 448. 870
—— horn 398
Bokſpeterlein 679
Boden 130
Böhrerlein 576. 657
Bomeſin 424
Boretſch 145
Borer 550
Bornſtein 832

Borras 145
Boſe dűwung 159
Bőſe ding 646
Boß gebluth 560
— geſchwar 159. 217. 335. 603
Bőze kranckheit 362. 540
—— ſchwartz Geblűd 159
—— ſpitzige raude 444
Boßwehe 362
Boſer zuſtand 484
Brand 46. 382
—— in korn 750
—— in auge 69
—— lattich 883
—— mal 825
—— zeichen 825
Bratung 109
Braune 843
—— blattern 854
Braunwurtz 779
Brauſen 388. 824. 865
Brechen 922
—— mittlen 67
Brennen 200
Brennende fewr 471
Brenn helm 127
—— kraut 672
Brenneiſen 200
Brenn mahl 825
Brennende mittel 196
—— raach 770
Brenneſſel 926
Brenning 313
Brennőfen 407
Brennſtein 833
Brettſpiel blűm 404
Breune 706
Brey geſchwulſt 113
Breyen 126
Breyte zahne 311
—— wartz 590
Brocken 144
Brodt bruche 638
Brombeer 751
Bromen 751
Brűch 443
—— band 47
—— der gedarme 357
—— in den gemachen 152
—— der mutter 444
—— kraut 109. 444
—— der hooden 443
—— der netzes 364
—— des nabels 628
Bruchſtein 630
—— wurtz 657. 888
Brucke van Varolius 694
Brunellen 706
Brunnen kreſſ 132
Brunſt 306. 382. 925
Bruſch 752
Bruſt 542. 651
— artzney 132
— beer ein 491. 781
— bein 824
— beinmauß 873
— blats mauß 823
— drűſen 863
— fell 318. 319. 555. 685
— geſchwar 685
— kanal 333
— gleicher außwachs 542
— grublein 70
— mauß 651
— ſtechen 585
— ſyrop 315
— wartzlein 641
— windel 193
— wurtz 169
Bryß lauch 774
Bubenfiſt 623
Bubenkraut 501
Buchampffer 37. 529. 634

Buchßbaum 157
Buchbaum 384
—— brot 634
Buchſe 720
Buche 384
Buchsdorn 720
Buchklee 634
Buckel 301.427
Burreß 145
Burretſch 145
Burtſelkraut 58.697
Buſen der hirn hautlein 798
Butzen 584.591
—— empfangers 587
Buxbaum 157

C.

Camelsheu 774
Camelſtroh 774
Canel 231
Cappeln 410
Carfbunckel 69
Cardamomlein 179
Carfunckel 69
—— blatter 69
Carnaſel 765
Carneol 767
Carten diſtel 325
Carthuſer blůmen 94
Caſſien 189
Caſſiefiſtel 189
Catheter 197
Cauterie 200
Celtiſcher narden 812
Cement 201
Cerraichel 209
Chamil 213
Choleriſch 677
Choleriſche Feuchtigkeit 140.
 220
Chryſolith 225
Chyl 225
Chymey 226
Chymiſt 227
Chymiſer artze 16.469
—— artkney 669
—— artzney ſtucke 701
—— furtgang 701
—— verfaulen 716
Circulier glaß 234
Citrullen 62
Clapper roſen 742
Claret 236
Clarificirung 237
Clyſtier 240
Colick 249
Coller lufer feuchtigkeit 158
Colmarkraut 53
Coloquinth 251
Complexion 255
Compreſſen 817
Confeit 257
Conſerf 80.258.259.621
Conſumaat 260
Coral 267
Corallen 267
—— moſſ 266
Cornroſen 742
Criſis 282
Crůſtall 289
Cryſtalline feuchtigkeit 288
Cryſtallizierung 288
Cubeben 289
Cucurbit 291
Cudummer 291
Curbs 294
Cyperwurtz 300
Cypreſſen baum 301

D.

Damaſtblum 553
Dåmpf mittel 306

Darm 356
Darmbein 473
Darmbeins mauß 473
—— blinde 246
—— bruch 357
—— gicht 221.249.472
—— grimmen 473
—— groſſe 252
—— netzlein 365
—— lauge 473
—— winden 249
Darre 115.675
Datteln 303
—— baum 636.673
Dauben körbel 406
—— kraut 901
—— kropff 406
Daum 322
Denngraß 690
Dicken 260.782
—— auff den grund 387
Dickbauch 364
—— hirnheutlein 552
—— machen 260.483
—— machung 257
Dicke haut 164
—— machende mittlen 477
—— und dunkel harn 281
—— ſo ſich auff den grunt ſetzt 537
—— im urin 782
Digerirung 322
Dyllenhach kraut 59
Dinckel korn 809
Diſtillierung 313
Diſtillirer 227
Diſtillier platz 495
—— zeuch 324
Diſtillieren in bad 127
Diſtilliert waſſer 85
Doll apffel 539
Dollheit 482
Dollkraut 459
—— korner 246
—— wurtz 12.645
Donner barth 129
—— waſſer 573
—— bonen 852
—— gold 224
—— wurtz 259
Dorn 6.14
Dörrung 93
Doſten 625
Drachenblut 330.763
Drachgeſchwär 331
Drachme 330
Drachwurm 331
Drachenwurtz 331
Dragoen 330
Dravig 19
Drech 823
—— ſtoch 867
Dreyeckige fuge des hirnſchedels 499
Dreyhauptige mauß 309
Dreyſchrötige mauß 873
Drytägliche fieber 386
Dreitägiges fieber 855
Druſen 151.419
—— geſchwulſt 641
Dunkelheit der Augen 45
Dunne eiter 764
—— hirnfell 552
—— hirnheutlein 552
—— ſcheinbeins mauß 424
—— zarte haut 564
Dunmachende 115
Dunſten 16
Durchbohrende mauß 658
—— brennende mittlen 199
—— freſſung 315
—— gebohrte mauß 658
—— lauff 320
—— ſeihung 247

Durchſeihen 657
Durchfeüle 826
Durchſchlag 247. 252
Durchſchlechten 579
Durchwaß 657
Durchwachs 657. 888
Durre 546
Durrwurtz 259
Durſt 800
Důtlein 542
Dutten 641
—— wartzlein 641

E.

Ebenholtz baum 237
Eckel 66. 596
—— zum eſſen 476
Egel kraut 203
Ehren preis 902
Ehſenhůtlein 12
Ey 632
Eibenbaum 851
Eibiſchkraut 41
Eichapffel 412
Eichbaum 722
Eichel 126
Eierſtenaug 438
Eigenleitige kranckheit 470
Eigenſchafft der kranckheit 470
Einbildung 668
— blat 44
— brennung 354
— brennhelm 127
—— fallen der beinen 378
— gebohre warme 140
— geweide 357. 910
— gedruchte naſen 796
— gemacht mit ſucker 257
— geplantſte wärme 351
—— gewende 357
— horn 920
Einlegen 704
— gemachte ſachen 257
— ſchenecken 480
— ſchneidung 355
— ſprutzung in die blaſe 197
— ſprutzung 240
— tägige fieber 359
— tauchung 309
— taucht 129
— waſſern 535
— weicht 129
Eiſen 388. 549
—— hart 901
—— hůtlein 12. 592
—— kraut 901
—— reich 901
Eiter 717
—— aug 464
—— aug läßer 729
—— beulen 915. 921
—— bruſt 353
—— machend mittell 322
—— ſtock 797. 915
—— machend mittlen 838
Eiterige materie im bruſt 353
Elaſticität 342
Element 344
Elephanten lauß 52
Elixir 347
Etle 917
Elnbogen 72. 290
—— pfeiff 723
—— mauß 289. 723
Elfbein 917
Ellernbauch 38
Empfängnis 256
Empfindlichkeit 27. 768
Emulſion 353
Engbrůſtig 110
Enbruſtigkeit 110. 337
Endivien 356
Engelfüß 691

Ens

Engelſche ſtechte 738
Engelwurtz 60
Entbundung durch die Chimie 802
——— der theilen 803
Entfarbt 10
Enthälder van wein 4
Entledigen 372
Entwehnung 2
Entwerffung 464
Entzündung 647. 672
——— am hirn 798
——— der augen 227. 363. 522
——— des halſes 61
——— der lungen 661
——— der mandlen 70
Epff 79
Epffich 79
Ephew 434
Eppich 79. 434
——— groſſ 448
Erbſſel 135
Erbkranckheit 442
Erd apffel 98. 297
— beer kraut 403
— eychlen 154
— feygen 154
— gall 202
— hartz 107
— keſten 154
Erdenkreutzlein 434
Erdephew 434
Erdnuß 154
— pimedrig 214
— rauch 406
— ſchwebel 107
— wurtz 98
Erfahrung 350
Erhaltung 35
Erhöhung 377. 832
Erlenbaum 38
Ernehrung 35
——— ungeleiche 39
Eröffnung der Aderen 55
——— des bauches 642
——— der gefäſſen 64
——— der gurgel 149
——— der mandlen 70
Eröffnende mittlen 55
Erſcheinungen 667
Erſchrecknuß 340
Erſchütern 906
Erſtarrung 340. 829
Erſte auſſchieſſende blätter 492
Erſten bart haar 506
——— feuchtigkeit 452
Erſt verdawte ſpeiſe 225
Erſtarren von froſt 744
Erſtickung der hertz 195
Erſtickende fluß 195
Erſtummung 340. 829
Ertzgräber 570
Erwärmung 399
Erweichen 830
Erweichende mittlen 350. 539
Erweitern 731
Erwerbſen 606
Erzitterung 829
Eſſchen baum 404
Eſch lauch 126
Eſcher wurtz 403
Eſſig 9
— meth 633
— ſucker 634
Etterhohl 399
Ettich 675
Euſſerſte am ohr 526
Euſſerliche mittlen 526

F.

Fackel kraut 208
Fahren kraut 393

Fah=

Fahrende ſmertzen 99
Falich hunger 539
Fallende franckheit 362
——— ſuchtag 362
Fallen des zapfleins 233
Fäll hautlein 890. 891
Fallopianiſche mutter röhre 880
Farbe 864
Farb anſtreichende mittlen 275
——— ſucht 218
Färbung 864
Fäſelein in blumen 173. 390
Faßachtige truſen 259
Faul fleiſel 412
Faulheit 678
Fauler heintz ofen 112
Fäzelein 390
Fech welſcher hirs 639
Federkraut 73
——— weiß 47
Feigenbaum / wild 175
——— wartzen kraut 779
——— wartz 392
Feigwartzen 841
— bonen 531
— wartzen 257. 431
Feinſte von ein ding 32
Feiſt eingewendt 2
Feiſterdarm 2
Feiſte 16
Fell 296. 653
——— uber dem auge 710
Felberbaum 759
Feldroßlein 17
——— ſucht 511
——— ſaffran 114
——— zwibel 626
Fenckell 397
Fenchel holtz 767
Fenſter 388
Ferber baum 743
——— röthe 750
Ferber wurtz 750
Ferſſen bein 111
Fette hennen 852
Fett 16
— ſacke 754
— häutlein 564
Feuche 819
Feuchten 453
——— im aug 453
Fewrige umblauff 933
Fewer das auß den augen ſpringt 548
——— blätterlein 341
——— ſtett 396
Fickeyſen 200
Fieber 306
——— fleck 665
——— das nur einen tag waret 578
——— kraut 202
——— das da ablaſſet 386. 485
——— einſtat un aufhorendes 386
——— treitägliches 386. 855
——— viertagliches 386. 721
——— langſames 508
Fiegierung 395
Filtz 394
——— kraut 295
——— lauß 675
Filterierung 394
Fichten baum 680
Finger kraut 322
——— hutt 322
——— wurm 646
Fiſchbein 630
Fiſteln 394. 463
Fiſtelmeſſer 845
——— der aug winckel 395
Flache hand 636. 858
——— hand mauß 636
Flachs ſeyden 295

Flachs=

Flachslein 50. 521
— kraut 521
— dotter 790
Flache naſen 796
Flamm 395
Fläder mauß gleiche naſen bänder 906
Flechten 401. 515. 566
Flecken 592
— angebohren 592
— kleyne 370
— rothe 536
Fleck fieber 665
Fleiſch 183
— häutlein 183
— blumen 560
— bruch 765
— mauß 586
— machende mittlen 684. 766
— leim 766
Fleiſchige 713
Fleiſchern außwachs 766
Fleiſcherne häutlein 640
Fliegende gight 99
— wind 592
Flieſſen 740
— des ſamens 424
Flieſſend papier 214
Flieten 671
Flietmeſſer 771
Flöh kraut 663. 709. 712
Floret 790
Flör amor 44
Flugeln 28
— der frawen ſcham 28
— von das keilbein 28
— mauß 35
— das naſen 28
— das ohrs 28
Fluß 99. 200. 274. 703. 740. 741
— des haupts 195
— in ruckgrad 195
— loch des haupts 195
— loch 394
— des ſaamen 424
Fontanellen 399
Fördere theil des haupts 796
Forderſte gelencke des fingern 570
Fördertheil am arm 917
Förderſten zähne 700
Forenholtz 680
Fortflantzen 704
Frantzoſen 529
Frantzoſen höltz 427
Fraſſigkeit 16
Frauwen ader 764
— haar 16. 174. 692
— kraut 275
— roſlin 533
— zeit 192. 565
Freſſende geſchwure 46
— wurm 444. 603
Frewert im fieber 744
Frorer 3
Froſchen biß 580
Froſch adern 725
— eppich 458
— pfeffer 726
Froſtbeulen 662
Frowde 414
Frucht 398. 405. 648
Fuchs ſchwantz 639
Fuchſen ſchwantz graſſ. 40
Fuge 839. 840
— der hirnſchalen 270. 324
Fühlen 847
Fuhrmans windel 121
Funff blad 655
— finger kraut 655

Furgehende urſach 700
Furnemſter artz 90
Furnemſte krafft 90
Fuß 664
— bad 651
Fuſſen von der kält 738
Fuß biege 851
— pappen 838
— ſolen mauß 684

G.

Gäbelein 175
— gleiche gefäßlein 175
Gacker 126
Gäfern 758
Gähnen 629
Gall 140
— apffel 412
— blaſe 398
— blawe 488
— gang 219
— kranckeit 220
— leiter 697
— ſuchtig 220
Galeniſche artzney 411
Galgant 410
Galmey 161
Galmeyſtein 161
Galrey 412
Gamandelin 856
Gämbſe wurtz 329
Gang 554
— des ohrs 555
Gäntze bruſt 861
Garbe 574
— wilde 393
Garbenkraut 574
Garmanderlein 213
Garten eppich 666
— iſſop 768
Garthaglen 3
Gauch brot 634
— heil 53
— klee 634
Gaume 635
Geäder der fleiſch mauß 853
Gebären 415
Gebär mutter 926
Gebeine 713
Geberung 648
Gebiſſen von einen tollen hunde 298
Geblut 761
Gebochelt 90
Gebrauchliche mittlen 537
Geburt 648
— glied 294
Gedachtnus 731
Gedarm 357
— hohle 472
Gedeyen 376. 605
Geelſucht wurtz 294
Gefährliche kranckheit 15. 540
Gefäß 892
Geflochten ſennaders knopff 686
Gefraß 178
Gegenbock 74
— bruch 262
— Gegen Crayß 68
— gift 71
— naturliche ſachen 733
— ſtander 67
— ſtreckung 74
Gehägen 318
Geheimniſſ 89
Gehonigte brood papp 100
Gehirn 208. 209
Gehor 116
— mittelen 12
Geiffer 758
— faße 334
— treibende mittlen 758
— wurtz 718

Geip=

Geippeln 646
Geisbart 916
Geiß blatt 176
—— kraut 411
Geiſſen aug 18
Geiſter 815
Geiſtmachung 687
Gekocht moſt 306
Gekröſe 568
Gekröß gedruſe 638
Gelbſucht 470
Gelbwurtz 294
Geleiche Theile 51
Gelencke des halſes 366
—— im fuße 541
—— der hand 185
—— im ruck grade 818
Gelind fewr 471
Gemein kiſtlein von gliſſonius 177
—— krankheyt 579
—— ſinplaatz 27
Gelinde purgation 461
Gemummel 145.751
Geneſung 294
Geneß mittel 556
Genick 209
Genſerich 66
Genſt 416
Gentzfuß 664
Gentar 833
Gentian 416
Gerber rinden 743
Geronnen blut 861
Gerſten 451
—— brühe 711
—— milch 450
—— gleicher ſchwulſt 451
—— wäſſer 450.456
Gerſt=wurtz 3
Geruch 611
—— lieblich 435
Geſchlecht 791
Geſchwollene adren 235
—— ſaamen adren 234
Geſchwür auff der zungen 463
Geſchwär 83.915
Geſchwulſt 675.881
—— dat hart iſt geworden 774
—— hinter den ohren 647
Geſicht 910
Geſtalt 258.721
—— des leibes 445
Geſtaltniß 255
Geſträuch 405
Geſundtheit 458.890
Getöſſ 379.751
Getäß im leibe 145
Getranck 84
Gewachs 683
Gewelb 402
—— bruch 166
Gewiſſe maß einer artzney 330
—— maß zu leben 316.317
Gewurtz 96
—— wein 236
Gicht 99
—— roſen 688
—— ſtillende mittelen 67
Gierlein 799
Gietz kunſt 226
Gießfaß gleiche knorpel 101
—— mauß 101
Gies puckel 263
Gifft 898
—— gallig 140
—— kraut 12.533
—— wurtzel 262
Gilgen 488.517
Gylführer 333
Gylſack 756
Glaß wurtz 493
Glaſerne feuchtigkeit 453

Glaß krautt 645
Glatze 165
Gleichformige theile 449
Gleiche theile 51. 449
Glidwaſſer 534
Glied 565
—— bad 568
—— maſſen 100
—— ſchwamm 407
—— waſſer 844
—— wehe 99
Glieder 100
—— kranckheit 99
—— ſpannen 583
Gliederung 320. 354
—— der beinen 100
Gloſſecom 421
Gold 122
—— ader 431
—— apffel 539
—— finger 322
—— gelb
—— glett 523
—— wurtz 216
Gorckbaum 831
Göttes gnad 417
—— hand 82
Gotsheill 706
Gotterspeiß 46
Grad 425
Gran 426
Granat 425
—— apffel 425
Graß 425
—— blum 188
Grät-ſänglein 5
Graven 596
Graw blau 420
—— haar 171
—— nicht 817
Greiffen ſchnabel 427
Greiſſig 211
Grenſich 68
Grie. ſche maltzey 511
Grieß 91. 753
—— holtz 252. 597
—— ſtein 597
Griffel gleiche außwachs 133
Grimmen 249. 473
Grind 371. 770
—— kraut 770. 785
—— wurtz 501. 633
Grippeln 646
Groltzer 751
Groſſe darm 252
—— druſen 163. 638
Groß Epffich 448
—— kopff 536
Groſer Hunger 155
Groſſe ohnmacht 843
—— pulß åder 75
—— ruek bein 756
—— welt 536
—— zahne 311
Grubel ſucht 834
Grublein auff der Bruſt 70
Grund 130
—— eychlen 154
—— heil 902
—— ſeſſel 464
Grun ſpan 19
—— wachs 426
Gruck gucks 242
—— hugs klei 634
—— gauch klee 37
Gucken gleiche mauß 290
Gummi 428
Gundeleben 434
Gunder man 434
Guntzel 153
Gurchen 62
Gurcke 291
Gurgel 150. 503
—— geſchwulſt 149

Gurgel waſſer 413
—— kraut 533
Guß 409
Gut 643
— appetit 376
— temperament 373
— zeichen 376
Guter Heinrich 144
Gute hölden 99
— verdawung 374
Guter magen 376
—— ſafft 373

H.

Haar 282. 678
— ausfallen 91. 667
— von korn 94
— kleine gefäßlein 173
— ſpalt 874
— ſtrang 666
— wachs 853
— wurm 372. 444
Harlein 390
—— an den augliederen 229
Haber / wilde 19
Habern 117
Habich kraut 447
Hack 349. 432
Hafft 391
Haffting 840
Hafftlein 391
Hagapffel baum 89
Hagdorn 633
Hagel geſchwulſt 211
Hahn 211
Hahnenkambs gleiche außwachs 283
—— bein 283
Haken 432
Halbe kopff 796
Halb man halb weib 58
Halbe ruckgrads mauß 784
Halb quintlein 439. 531
— ſehnige mauß 784
— ſchlag 440
Halß 250
— ader 491
— bein 237
— der bärmutter 250
— geſchwär 61
— geſchwulſt 61
— kraut 868
— mandlen 70
— ſtarke 856
— wehe 843
Hamer 549
Hand 546
— voll 545. 712
Hanen buchen 185
—— kambs bein 283
—— kambs gleiche außwachs 283
—— fuß 726
Harnen 327
Harn 925
—— außführende pfeiffe 197
—— blaſe 905
—— fluß 314
—— gänge 624
—— glaß 552
—— häutlein 37
—— hinter bleibung 496
—— kraut 444. 519
—— röhr 924
—— ſtrenge 337
—— ſucher 490
—— treibende mittel 327. 489
—— verhaltung 490
—— voll mit ſand 707
—— wände 337
—— wind 828
Harte 774

Hartʒ 733
Hartʒbaum 680
Harte beutʒel 647
Harthew 105
— hörung 130. 335
— leibig 43
— leibigkeit 265
— riegel 517
Haſen ampffer 634
—— augen 499
—— brot 19
—— fuß 499
—— klee 37. 499. 634
—— kokhl 804
—— lippen 494. 499
Haſel minich 104
—— nuß 117. 244. 274
—— papel 104
—— wurtʒ 104
Haß pappeln 541
Haſen ſcharten 494. 499
Haſels trauch 274
Haupt 177
—— ader 204
—— artʒeneyen 204
—— grind 372. 407
—— haar 173
—— kranckheit 308
—— lein 564
—— pein 204
—— reiniaende mittlen 204
—— ſchedel 165
—— ſchwindel 779
—— waſchung 174
—— wehe 181. 204
—— wehe an einer ſeithen 439. 445. 578
—— wehe von trincken 279
—— wehe von langer ziet 203
—— windel 174
Hauß haltung 611
—— laub 129
Hauß lauch 782
—— wurtʒ 129. 782
Hauſenblaß 469
Haut 296. 653
— dicke 164
— bedeckende die hodlein 348
— gleiche mautʒ 784
— machende artʒney 227
Hautlein 295. 564
—— der beinen 660
Hawhechel 66
Hecker 797
Hederich 370. 487
Heetſch 797
Hefen 51
Heydel pfenich 639
—— beer 913
Heiden 367
—— blümlein 94
—— korn 383
—— wund kraut 765. 909
Heilige bein 756
—— bitter 447
—— feüer 370
—— holtʒ 427
—— wundkraut 846
Heilfutter 556
Heiſcherheit 728
Heitʒ kalte fieber 522
Hellung 294
Helter-tropff 44
Helm 33. 410
Herauß fallen der bärmutter 702
—— ſtehen der ſchulter 710
—— wachſen der augen 379
—— wachſen der nabels 379
Herbe 430
Hermetiſche artʒney 442
Herſtelling 732
Herd 396

Hertʒ

Hertz 180.265
— angſt 521
— bändel 659
— bebung 636
— blat 356
— erſtichung 180
— geader 253
— gefaſſe 270
— geſpan 180
— geſperr 218
— haußlein 659
— hohlen 900
— klopffen 637
— oder Leber blumlein 441
— offnung 320
— ſennaderlein 253
— ſterckend Träncklein 180
— ſpitz 584
— Täſchlein 659
— waſſer 86
— wehe 181
— wurtz 572.606
— zaun 787
Herumbfuhrende mauß 704
Heſen 383
Heu 397
Hew 397
Hyacinth 454
Himbeenen 751
Himmel 666
——— broth 546
——— brant 673
——— honinh 546
——— kraut 673
——— ſchluſſel 700
——— ſchwertel 488
Hinckend 237
Hindbeeren 751
Hindlenfft 228
Hinter 75
—— bleibung deß harns 490
—— theil des haupts 608
Hinthertheil des hirns 207
Hippocras 236.908
Hirn 208.354
— arßbacken. 594
— beſchirmer 565
— fell 552
— hautlein 659
— lein 207
— marck 558
— ſchale 165.279
— ſchall bruch 166
Hirs 573
Hirſchen 573
Hirſch brunſt 143
Hirſchen zung 776
Hirſch ſchwamm 143
Hirtz guntzel 374
Hirtzenklee 374
Hirſch wurtz 209
Hitze 91
Hitz blätterleyn 143.446.642.673
Hitzige blattern 673
Hitziges fieber 200
Hitze 90
— in angeſicht 718
— des magens 241
Hitz pocken 673
Hocker 301.417
Hoden 624
——— auſſchneider 624
——— hang mauß 280
——— ſack 348.780
Hodlein 624.855
Hoffertige mauß 837
Holderbaum 760
Holderſchwamm 120
Höhle 199.246.353
— ader 896
— des armbeins 131
— der gedarme 472
— am fuß 921

Höhle geſchwäre 76.394.463
—— am hand 931
—— dar heupen 8
—— im hertz 900
—— im hirn 900
—— des hufftbein 277
—— der ohren 41
—— in ohr 256
—— von des armbeins 131
—— der zahnen 41.581
Hollunder baum 760
—— ſtaude 760
Holtz mangolt 718
Hol wurtz 93
Honig 559
—— flecken 640
—— geſchwulſt 561
—— kuchlein 563
—— pappe 100
Hopffen 531
Horn harte hautlein 269
Hornungs blum 592
Hoſpital 603
Hufftbein 278.489
—— wehe 489
Hufflattig 883
Huiffe 122
Hulſen 659
Hunbramen 751
Hunds band 299
—— blatern 854
—— blumm 155
—— dill 155
—— hunger 299
—— knaben 300
—— knoblauch 90
—— krampff 808
—— kraut 335
—— kurbs 151
—— roſen 300
—— todt 80
—— zung 300
Huner augen 438
—— biß 40.580
—— darm 40
—— hohl 788
—— laub 507
Hunger 384.479.624
Huſten 883
Hutten rauch 96.884
Hyacinth 454

I.

Jacobs blum 468
—— kraut 468
Jaſmin blumen 469
Ibiſch 41
Jedes gemengtes eſſen 580
Je lenger je lieber 214.335
Iffen holtz 916
Igels knöpfen 684
Ilm 916
Indianiſch beinwelle 846
—— blat 539
—— ſpicanarden 593
—— wundkraut 846
Ingber 932
Ingrün 238
Ingwer 932
Inwendige am obern ſchenckel 388
—— beſchaffenheyt 470
Jochbein 933
Johannes beer 427.743
—— brodt 794
—— Gurtel 97
—— kraut 59.461
Irrgang im ohr 495
Iſop 465
Iſpen 465
Jucken der haut 707
Juden pech 107

Ju-

Judenſtein 491
—— zepffe 686
Jungfern augen 574
Jungfer ſiechte 218
Jungfrauws zeichen 459
Jungling 23
Jvenblad 562

K.

Kadden 99
Käizers kron 475
Kalb ſchnabel 73
Kalck 165
—— brandung 162
—— brennung 472
—— maching 162
—— machen mit ſtaub 201
—— ſaltz 31
—— der zahnen 611
Kähle 619
Kahlen geſchwär 843
Kalte 386
—— brand 412. 811
—— fieber 109
—— wehe 386
Kält piß 828
Kamamillen 213
Kamillen 213
Kamel heu 774
—— ſtroh 774
Kampffer 168
Kanäle 168
Kanarien kraut 668
Kaudit ſucker 170
Kandelizirung 170
Kapell 294
Kappen blumen 592
Kappern baum 175
Karneol 767
Käß pappeln 541
Katzaugen 605
Katzaugen fuß 449
—— klee 499
Katz korbel 406
—— kraut 194. 597. 889
—— muntz 194. 597
—— nept 597
—— wadel 448
—— wurtzel 675
Kauw artzney 551
—— mauß 551
Keilbeinlein 293
—— gleiche bein 293
Kein luſt zu eſſen 336
Keiſerliche ſchnit 467. 648
Kelen geſchwulſt 61
Kellers hals 505. 572
Keller wurm 691
Kelmen 298
Kelter 867
—— im gehirn 507
Kenzeichen 317
Kepten 194
Kerbel kraut 210
Kerſch baum 206
Kermes korner 494
Kermſine 750
Kern 628
Kertz wurtz 619
Kertzen kraut 672
Keſſel 26. 157
Keuchen 337
—— kraut 714
Keuſch baum 23
Kewen 551
Kicher 228
Kichren 228
Kielgleiche bein 293
Kinbacken 543
Kind betterin 712
—— in mutterleibe 349
Kinholt 680
Kinds blattern 579. 891

Kinds noth 648
Kinder wurmen 529
— wurmer imleib 865
— ſtecken 648
Kinnen zung mauß 415
——— zungbeins mauß 415
Kinn 567
Kirſt baum 206
Kiſtlein von Gliſſonius 177
Klapperſtein 21
——— roſen 742
Klarheit 198
Kleben und tunchen der retorten 528
Klebkraut 76
Klee 875
Kley 15
Kleine augen 572
— donderbaar 901
— einbogen pfaff 723
— finger 322
— flecken 370
— gekroſe 568
— haußwurß 901
— kletten 928
— ſtim 489
— welt 572
Kleiſter 422
Kletten 502
Klingel rubelein 799
Klingen der ohren 865
Kliſtier peipe 357
Kloſter beer 926
Kluxen 797
Knabenkraut 300. 623. 852
Knåten 539
Kneaug 277
Knebelbart 591
Knedtill 277
Knie 417
— bůgen 694
— bůgen mauß 694
Knie bugen ader 694
— ſchribe 577
— ůbel 424
Kniezipperlein 424
Knôbel der fingern 570
Knoblauch 37
——— kraut 37
Knobwald 467
Knoch 111
Knod 111
Knoden 257
Knôpffe 27
——— am den planten 100
Knôtlein 603
Knorpel 186
Knorpelichte zuſamen fugung der beinen 220
Knorre 541
Knotten kraut 779
Knôtigen 415
Knubel 257
Knuttel 151
Kůnlein 788
Kobalt 241
Kochung 245
Kohl 69. 148
Kolb 291
Kolbles kraut 679
Kolben rohr 887
Kolbwurßel 154
Kônig 731
— blum 688
— kerß 673
— liche arßney 130
Kopff 177
Kopffen 292. 772
Kopff am ſchwanß 126
Koral 267
— moß 266
Korbel 210
Koriander 268
Korlkraut 850

Korn 426. 781
Kornblomm 296
Kornel baum 269
Kornlein 11
Kornungs blum 592
Kornroſen 742
Kornzänglein 921
Korffel kraut 210
Koth 378. 823
Krachen 305
Kracyenfuß 271
Kraey ſchnabels außwachs 270
Krafft 356
Krafftloß 356
Krafft mähl 51
Krampff 807
——— ader 235
——— hindwerß 621
——— hunds 808
——— ſtillende mittlen 807
Kranckheit 134. 579
——— algemeine 639
——— wan die am hefftig-ſte is 11
——— das da ablaſſet 485
——— gefarliche 15
——— geſchwinde 15
——— wie der auſſaß 345. 347
Kraßen 305. 404. 770
——— umbs kinn 566
Kranichs ſchnabel 427
Krauſelbeer 927
Kraut 442. 683
Kräuter mußlein 291
——— wein 908
Kraut kennung 146
——— ſtengel 415
Krebs 178. 603
——— geſchwär 178
——— windel 169
Krees beer 926
Kreſſe 594
Kreuß baum 744
——— blum 636
——— beer 427. 739
——— wurß 417. 785
Kriechendes aug 610
Kryſtal machung 258
Kryſtalline feuchtigkeit 453
Kronlein umb den augapffell 488
Kropff 779
Kropffel bein 186
Krotendill 155. 277
Krotten flachs 519
——— kraut 146
Krumbein 411. 528
Krumfuß 528
Krumme in ohr 256
——— der hirnhautlein 798
——— der Bärmutter 269
Krumb hulſicht 527
Kruſelbeer 926
Kuchlein 846. 870. 877
Kuchenſchelle 718
Kuhl faß 730
Kuhe hunger 155
Kuhl tranck 491
Kummel 293. 788
Kummich 293
Kunigund kraut 374
Kupfferich angeſicht 428
Kupffer 19
Kupffer grun 19
——— roth 915
——— waſſer 915
Kurbel 210
Kurbis 292
Kurbs 292
ſamen gleicke wurmen 292
Kurker baum 269
Kurß von armen 411
Kurße Ellenbogen mauß 148

Kurtze Gefaß 148
—— rippen 275
Kurtzer ſpruch 77
Kuttel-kraut 3
Kuttenbaum 276
Kutzeln 866

L.

Laborant 495
Lachtwerge 343
Lacken knoblauch 777
Lallender Tropff 126
Land kranchheit 355
—— fahrer 352
—— ſahrer 26
—— ſeüche 355
—— ſtreicher 26
Lange darm 473
—— marck 558
—— ruckmauß 527
Langlichte mäuſe 817
—— lauch 620
—— ſame Kochung 147
—— ſames fieber 508
—— wirrige kranckheit 73. 223. 689
Lantzet 500. 671. 771
Läre gedarm 471
Latz eyſen 500. 671. 771
Latwerge 339. 343
Lattich 498
Lauch 696
Lauffende ſmertzen 99
Laugen 525
—— ſaltz 525
Lauß 651
—— kraut 395
—— ſucht 675
Lawendel 505
Laxierende mittelen 43. 506
Lazur ſtein 507
Leben 911
Lebens baum 88
Leber 441
—— ader 130
—— faßlein 177
—— flecken 536
—— flieſſung 396
—— fluß 441
—— kuchlein 683
—— kraut 441. 514
—— pfort 696
—— ſucht 441
Leb kraut 412
Leck ſafft 339
Lefftzen 495
Leib 926
—— trunck 878
—— geſtaltnis 445
Leibwaſſer 55
Leichte athem 375
Leidende ſpannader 649
Leim 249. 422. 532
—— paſt 532
Leindotter 790
—— kraut 519
Leiter 770
Lenden 529
—— kranckheit 738
—— kraut 501
—— mauſz 708
—— pein 529
—— ſpiſz 529
—— wehe 529
—— ſtein 598
—— aufſchneiden 598
Lerchen baum 502
—— dunnen 502
—— ſcham 22
Leukz kraut 33. 572. 822
Leuchel 37
Leuwen fuſz 32
Lewen zahn 850

Lewen maul 73
Liddorn 438
Lieblich geruch 435. 611
Liebſtockel 513
Liebtranck 671
Liecht trager 673
Ließ knoſpen 887
Lilgen 517
Limoenien 518
Lind baſt 916
Linderende artzney 539
Linien im handen 519
Linze 508
Lippen 495
—— der weibliche ſchaam 494
—— an der ſchamt 28
Lispeln 141
Lispelt 141
Lochlein 201
Löffel 244
Lorbeer baum 506
—— kirſchen 506
—— roſen 598
—— ſtand 506
Loth 335. 785
Löwen blat 509
—— fuß 509
—— maul 73
Luchsſtein 534
Lufft / mitgebohrne 21
—— loch 730
—— röhr 106
—— ein und auß ziehen 734
Lung 713
—— ader 97
Lungenblume 687
—— geſchwer 921
—— ſucht 661. 675
Luſt zu unnütze zachen 539
—— zur ſpeiß 624
—— zu eſſen 85. 624

M.

Maal 543
Macht 383
Magdleins häutlein 459
Magen 900
—— drucken 181
—— gefäſſe 414
—— gutter 376
—— linker mund 827
—— pulß ader 246
—— ſafft 413
Mager werden 380. 547
Magerheit 380
Magiſtrantz 475. 631
Magnetſtein 538
Magſamen ſafft 621. 641
—— kopff 246
Mähler kraut 37
Majer 143
Majoran 538
Malbaum 627
Maltz 157
Maltzey 345. 347. 510
—— von der grieken 511
—— weiſſe 40
Man und weib zu gleich 442
Manchfaltig 445
Mandeln 70. 646
—— baum 51
—— milch 51
Mangel an nahrung 479
Mangolt 135
Manier zu geneſen 571
—— zu leben 317
Manliche glied 655
—— hoden 855
Manne 546
Mannstreu 364
Marcaſit 547
March 713

Marck 265. 557
— in beinen 558
— im hirn 558
— lange 558
— in ruckgrad 559
Marenflecht 686. 873
— lock 686. 873
Marmelat 548
Marmelſtein 549
Marr 477
Maß 566
Maſeran 538
Masbeer 627
Maſern 579
Maſen ſäule 253
Maßholder 684
— baum 7
Maſoran 538
Måſſigkeit 279. 841
Maſſuſelen 134
Maſtdarm 357. 729
— korner 431
Maſtix 551
— baum 509
— kraut 239
Materialiſt 96
Maticken 790
Matzlieben 134
Maul 628
— beerbaum 581
— tranck 580
Maurkraut 645
— pfeffer 473
Mäußlein zwiſchen den rippen 484
— zwiſchen den beinen 485
Mauß abfuhrenden augen 479
— artz kratzer 63
— artz mauß 422
— aufhebbende mauß 511
— backen mauß 152
Mauß backen zahne zung mauß 587
— beutel mauß 156
— bleyfarbige mauk 525
— bruſtbein mau/ 873
— bruſtblats mauß 823
— darmbeins mauß 473
— dorn 752
— dreihauptige mauß 309
— dreiſchrotige mauß 873
— durchbohrende 658
— durchgebohrte 658
— flache hand 636
— flugeln 35
— fuß ſolen mauß 684
— giesfaß gleiche 101
— guckengleiche 290
— halbe ruckgrads 784
— halbſehnige 784
— hautgleiche 784
— herzufuhrende 15
— hoden hangmauß 280
— hoffertige mauß 837
— hinweg führender 2
— der kinbacken 551
— kinnen zungmauß 415
— kinnenzungbeins mauß 415
— kniebugen mauß 694
— kurtze elnbogen mauß 148
— langlichte mauß 817
— lange ruckmauß 527
— lenden mauß 708
— niederdrucker der augen 452
— oberſchenkels umdreher 748
— ohrlein 120.
— pergament gleiche 564
— pfeffer 822
— rabenſchnabels 266
— rauten gleiche 742
— rechte 729

Mauß/

Mauß / ringmauß 281
— rollenmauß 877
— des ruckgrades 738
— runde mauß 749
— ſagen gleiche mauß 789
— ſauffer mauß 139
— ſchenckel mauß 287
— ſchultgleiche knorpels mauß 460
— ſchlaff mauß 850
— ſchlies mauß 811
— ſchluſſelbeins mauß 831
— ſolengleiche 602
— des ſpeis röhrs 613
— ſpeis röhrs haupts mauß 204
— ſtachel mauß 814
— ſtarke mauß 894
— uberſchulter beins mauß 480
— vierfache mauß 721
— vierſchrotige mauß 720
— waden mauß 413
— windlen mauß 767
— wurmgleiche mauß 529
— zapfleins mauß 711
— zungbeins horn mauß 206
—— rabenſchnabels mauß 266
— zweibauchige mauß 321
— zweykoffige mauß 139
Median ader 555
Meerbonen 918
— graß 34
— hirſche 524
— linſen 508
— moß 266
— fenchel 284
— ſternkraut 876
— winde 802
— zwibel 774. 819
Meeth 561
Megelkraut 679
Mehl 385
— fleck 40
Meyer 143
Meyen blumlein 518
Meyer kraut 109. 577
Meyeran 538
Meiſterpulver 535
Meyſterwurß 475. 631
Melaun 563
Melancholey 560
Meliſſen 562
Melonen 563
Meltharo 750
Mengelwurß 447. 501. 633
Menſch beſchreybung 69
Mespelbaum 569
Meſſer 50
Metall 570
Metallen ſchaum 777
Meth 456
Meuß orlein 588
Middel punct 202
Milch 496
— an den fiſchen 498
— adern 893
— fieber 497
— gebrech 22
— gefäße 409
— haar 500
— ſaugung 497
— ſtoſſung 2
— von gerſten 450
— von mandlen 51
Milten 115
Milß 816
Milßader 759
— kranckheit 816
— kraut 817
— ſucht 462. 816
— wehe 462
Mineral 574

Misgeburt 3
—— mittelen 45
Miſt 823
Miſtell 910
Mithridaat 575
Miteſſer 282
Mittel 556
Mittleiden 259.841
Mittelen gegen zahnwehe 611
—— leberzucht 816
—— fieber 73
—— ſaur 67
Mittelbauch 361
—— fell 555
—— finger 322
—— punt 202
—— von der nabel 14
Mitternacht 568
Möhn 641
—— haůpter 246
Mohren kummel 304
Molcken 790
Molten 115
Monatblůmlein 134
Monatliche reinigung 192.565
Monatzeit 192.565
Mondkraut 154
Monſůchtig 530
Monkalb 577
—— kind 577
—— kraut 154.530
Mord jahr 65.238
Morenloch 686.873
Morſel 580.581.678.846
Morſellen 607
Moß 586.926
Motte 865
—— blume 23
—— kraut 23.142
Mucken pulver 241
—— kraut 663
Mudigkeit 265.306.504
Muffel 286
Mummelken 606
Munckenkraut 457
Můnchs kopff 850
Mund 628
—— der bärmutter 773
—— von den magen 180
—— der mutter 629
—— faůle 773
—— holtz 517
—— lein 826
—— voll 144
Můntz 566
Muſchat blum 535
—— nůß 582
Muſſchel der ohren 256
Mutter artzney 465
—— aufsteigen 466
—— auswachs 207
—— bruch 444
—— banden 516
—— flecken 536
—— halß 250
—— gewachs 577
—— kalb 577
—— krancheit 466
—— kraut 466
—— kugel 577
—— mahl 536
—— någelen 68
—— nelcken 188
—— pein 465
—— ſcheide 889
—— ſpiegel 323
—— ſchnitt 467
—— trechter 571
—— wurtz 572
—— zäpflein 664
Mutzen håutlein in hertze 365
Myrrhen 590
M.rchen faſt 611
Myrtenbaum 591

Myr-

Myrten gleiche biſſein fleiſch 187

N.

Naaß blutht 431
— locher 593
Nabel 918
— das mittelſt 14
— brüch 385. 364. 618
— fleiſch brüch 766
— herauß waſſchung 379
— mittelſt 14
— kraut 7
— pflaſter 366
— riem 407
— ſchnur 407
— windbruch 687
Nacht blattern 363
— brandt 673
— geburt 683. 781
— geſchwulſt 363
— griffe 99
— laſſen 731
— lauffen 671
— manlein 477
— wandler 602
— ſchatten 801
Nahwehe 868
Nacke 209. 604
— kraut 209
Nagel 919
— blumen 188
— geſchwär 646
— zwang 730
Nagelein 188
— blumen 188
Nagtſchatten 801
Nahrung 35. 479. 605
Nareiß 592
Narduskraut 601
Narrenkappen 12. 592
Narrenkölben 887
Naſe 594
— beyde zeitlein 28
— blut 431
— geſchwär 634. 692
— härlein 906
— locher 587. 593
— ſaulen 253
— ſprutze 741
— zaun 787
Naterwurtz 141
Nath 839. 840
Natten zunglein 619
Natur 595
Naturlichen ſacken 733
— hitze 859
— werckung 595
Nawehe 868
Nebenwachs 704
Negenkrafft 665
Neiderſchlagung 698
Nelcken 188
— holtz 189
Neſſelſücht 371
Netz umb alle eingeweiden 662
— bruch 364
— und darmbrüch 357
— des eingeweids 617
— häutlein 735
— des eingeweids 365
— gleiche gefäſlein 223
— geflochtene blut gefäſe 686
Neun 669
Neunziger 669
Nicht durch brennende cauterie 200
Niederdrucker 305
Niederdruckende augen mauß 452
Niederwertz diſtillieren 308

Nieren 598. 732
—— Becken 480. 654
—— fäſe 353
—— holder 338
—— kliere 176
—— ſacke 176
—— wehe 598
Nieſen 824
Nieskraut 824
Niespulver 824
Nieswaſſer 368
Nießwurß 348
Noſſel 792

O.

Ober eingeweid die gegen da das herß grublein iſt 698
Oberſchenckels umdreher 748
Oberſte des haupts 265
—— hödlein 361
—— am krautern 837
—— rippen 191
Ocher geel 609
Ochſenbrech 66
—— zunge 56. 153
Oder gelencke gegangen 532
Oelbaum 615
Oel 616
Ofen dar in man unter treibt 313
Offen 407
Offnende mittlen 76
Offnung der aderen 671
—— des herß 320
—— der puls ader 98
Offt wiederholtes diſtillirung 233. 247
Ohnmacht 113. 114. 308 522. 843
Ohr. 121
Ohren drüſen 647
—— fleugel 28
Ohrlein an das herß 121
Ohrlaplein 526
Ohrpein 631
Ohr rand 437
Ohren ſchmaltz 210
Ohrſmerßen 631
Ohrſprüß 631
Oleander 598
Oliven 616
Olivenbaum 615
Omeiß 401
Ondermennig 24. 374
Opiat 621
Or 122
Ordentlicher pulz ſchlag 376
Ordnung 667
Oſterlucei 93
Oſtritß 475. 631
Ouetſchenbaum 707

P.

Paiſſel, beer 135
Pancreatiſchen kanal 334
Pantoffelholß baum 831
Papp 193
—— van honig und brodt 100
Pappeln 41. 541
Pappelbaum 695
Pappen 422
Paralyſie 643
Paradieß körner 179
—— Olß 22
Paſſions brume 238
Paſtenach 649
Paſtel 420
Pech 682
Pech pflaſter 332
Pellican 401. 610. 653
Penyſncker 654
Peonie 688
Pergamentgleiche mauß 564

Perlen 548
—— mutter 552
—— zucker 546
Peſtilenß 665
—— wurß 665
—— blatter 169
Peſt kohl 69
Peterſilg 666
Pfaffenfutter 870
—— blat 850
—— ohrlein 850
—— Pint 101
Pfanne 157
Pfanlein der beinen 8
Pfeben 563. 656
Pfeffer 680
—— kraut 510. 680. 757
Pfeil nath 607. 757
Pfench 639
Pfenich 639
Pfennig kraut 203. 530
Pferdſchwanß 567
Pferſich baum 663
Pfifferling 407
Pfingſt roſen 688
Pfinnig 211
Pflanße 683
Pflaſter 352
—— rolle 298
—— von ſpanſche fliegen 269. 905
—— da wachs by iſt 209
—— von wachs 206
Pflaumenbaum 707
Pfortner 717
Pfort adern 896
Pfrimmen kraut 416
Pfund 514. 694
Philoſophiſe brennung 162
Philoſophiſch Ey 632
Phiol 670
Phoſphorus 673
Pieſſen 135
Pillulen 193. 679
Pimpernuß 822
—— baum 681
Pinſel 654
Pyramid gleiche mauß 717
Platten erbſen 504
Platzmittlen 867
Plauderer 126
Pleiſter 249
Pluckſel 185
Plumzole 817
Plußen 656
Pocken 891
Poſiſt 623
Poley 712
Polier meſſer 508
Porpel 716
Portulak 697
Poſſet 697
Potaſche 231
Precipitation 698
Prepartierſtein 696
Preſſe 867
— von herophilus 867
Preſſung des lufft 72
Probierte artzney 352. 557
Probier eiſer 559
Pruff eiſen 809
Pſillienkraut 709
Pſlaumen baum 707
Puley 712
Puls 714
— adren auſſgannung 60
— ader kanal 169
— pflaſter 359
Pulwer 808
Pulvermachen 714
Purgation 197. 716
Purgierende artzney 716
—— oblat 453
Purper fieber 716

Pur-

Purpulen 579. 891
Putzen 142

Q.

Queck artzney 567
— ſilber 123. 455. 567
Quendel 788
Quetſchenbaum 707
Quinteſſentz 347. 371. 716
Quintlein 330
Quitten appelfleiſch 548
—— baum 276
—— latwerch 548

R.

Räbaug 415
Rabenſchnabels außwachs 266
—— —— mauß 266
Rachen 669
Raſpen 728
Raß wurtzel 151
Rattenpfeffer 822
— pulver 96
Rauchapffel 827
— ball 692
Rauchern 835
Räucherung 406
Rauch kugel 692
— zeug 836
Rauchen kraut 369
Räude 371
— des haupts 10
Rauffzänglein 921
Rauſchen 379
Rautengleiche mauß 742
Rebaug 610
Recept 401
Rebblat gleiche thiel 637
Receptakel 728
Recipient 728
Rechte mauß 729
Recken des leibes 639
Recktificieren 729
Regelmäſſige artzney 328
Regenbogen gleiche haar kreiß 701
Regierung 730
Reiben 404
Reibſtein 696. 714
Reich 731
Reiffmachende mittlen 553
Reiffung 553
Reinfarn 850
Reinigung 237. 716
Reinigkeit 585
Reinweiden 517
Reiß 704
Reiſſende Gicht 99
Reitgraß 182
Reitleuſſen 798
Rettig 727
Retört 736
Reudigkeit 708. 770
—— der augen 709
—— des haupts 10
Reumte zwiſchen den gefäſſen 55
Rewerberier ofen 736
—— fewr 471
Rhapontik 740
Rheyn blumen 23
Rhurkraut 392
Ribbenfell 685
Riebeſel 743
Riem 402
Rieß auff dem Fuß 571. 851
— der ſchamen 745
Rinden am baum 273
—— gleiche thilen im gehirn 273
Rindswurtz 459

Ring

Ring 234
—— gleiche außwachs 67
—— gleiche knorpelbein 281
—— blumen 163.165
—— mauß 281
Rinnen 241
Rippen 191
Riß 745
Ritteln 749
Ritterſporen 309
Rocken 781
Rodel 33.395
Roden diſtel 364
Rodiſen holtz 741
Rohre 101.162.168.357
—— geſchwäre 394
—— im unternſchenkel 391.662
—— die den ſamen anfuhren 892
—— wunden 394.463
—— lein 172
Rollen ſalb 536
—— mauß 877
Römiſche rübe 151
Roſe 370.412
—— ader 764
Roſeſſe 370
Roſenetzig 633
—— holtz 741
—— honig 742
—— hůt 33
—— oel 741
—— ſucker 742
—— wurtzel 741
—— huff 883
Rosmarein 747
Roßmiſt 898
Roßſchwantz 448
Roſt 280
Röſtung 109
Röthe 750
Röthe bocken 428
—— finnicht 428
—— flecken 536
—— guntzel 868
—— heilwurtz 868
—— lauffskraut 417
—— lauff 370
—— paſtenach 189
Rother ſteinbrech 393
Rothritter 447.761
—— ruben 189
—— ruhr 376
—— tropff 428
Rötteln 749
Rotz 584.591.672
Ruben 726
Rubin 750
Ruch kuglein 648
Rücken 329.570.603
—— ader 431
—— darre 847
—— grad 6
—— gradsmarck 559
Rufe 371
Ruhr 320
Rührhacke 753
Ruhrpiſtill 681
—— wurtz 868
Rultzer laſſen 751
Rumpnaß 795
Runckel 135
Rund fläſchlein 50
Runde mauß 749
—— truſen 258
Rußbaum 916
Rüſtung 535

S.

Saamen 783
—— blaſlein 906
—— beinlein 790

Saamen der froſchen 810
—— fäſlein 177
—— fluß 424. 689
—— gefäſſe 698. 893
—— theilen 810
Saar 78
Sack 754
Sacklein 603. 665. 756
Sadebaum 753
Safft 834
—— kraut 37
—— pflaſter 315
Saffran 285
—— pflaſter 633
Säge 788
Sägelloch ſtrick 178
Sägengleiche mauß 789
Salat 498
Salbe 919
—— vor müdigkeit 12
—— von wachs 208
Salb rolle 536
—— verkauffer 590
Salben zöpff 686
Salbey 760
Salivation 758
Salmiac 95
Salniter 601
Salpeter 601
—— ſchaum 78
Saltz 758
Samlüng 249
Sammetblumen 44
—— gleiche darm hautlein 895
Sanct Johanns brodt 206
Sand 91. 753
—— bad 707
—— balle 855
—— dorn 739
—— körnlein 707
—— ſtein 630
Sandige harn 707
Sanikel 763
Sant Johans kraut 461
Säns kraut 411
Saphir 764
Sarſaparil 767
Sattelbein 359. 783
Saturey 768
Sauberkeit 585
Säuberen von waſſer 312
Sauberung 312
Säuber ſaltz 31
Säubrodt 297
Saufenchel 666
Sauffer mauß 139
Sankraut 801
Saur-ampffer 8
—— brechende mittlen 4
—— bronnen 125
—— mittlen 67
—— ſaltz 356
Saurerklee 37. 634
Saurick 135
Saüwurtz 779
Säwbon 459
Säwern 388
Sawre kopper 751
Schabe 865
Schaben kraut 142
Schaafripp 574
—— garbe 537
Schaaffen-hautlein 48
Schaffhew 448
—— naß 796
Schäffelein 691
Schafernuß 154
Schaffthau 448
Schaff huſten 206
Schaffinulle 23
Schaffzunge 96
Schaſſtenhew 367
Scham am leib 481

Scham

Scham bein 365.712
—— haar 711
—— zünglein 239
Scharbock 773.777
Scharbockiſche gicht 99
—— —— zipperlein 99
Scharlach 775
—— beer 494
—— beerbaum 472
Scharleyen 775
Schärpffen 14
Scharpffſinnigkeit 198
Scharſach 728
Schaudern 872
Schawren 452
Schebigkeit der haut 770
Scheiden 786
Scheid feucht 30.566
—— kunſt 226
—— trechter 462.786
—— waſſer 566
Scheide der mutter 889
Scheis fieber 157
Schelkraut 216
Schelwurtz 216
Schemel van Hippocrates 772. 421
Schenckel 287.387
—— mauß 287.608
Schermeſſer 604.728
Schieſſen 798
Schieferweiſſ 47
Schielen 827
Schielender 827
Schienmauß 864
Schienbein 864
Schiezen des zapfleins 233
Schiffgleiche beinlein 595
Schiflein windel 772
Schilfrohr 101
Schiltbeins mauß 281
Schildgleiche knorpelbein 863
Schildgleiche knorpels mauß 460
Schilt krot geſchwulſt 855
—— pflaſter 780
Schirlinck 229
Schyswurtz 3.151
Schlacken 777
Schlaff 203.852
—— artzneyen 593
—— fieber 511
—— kraut 214
—— mauß 852
—— mittlen 461
—— pulß ader 184
—— zucht 187. 193. 254. 511
Schlag 82
—— auf einer zeiten 440
—— des ganſchen leibes 643
Schlangen kraut 331
—— mord 778
Schlarper 115
Schlehendorn 4
Schleim 672
—— auſtreibend 81
—— außtreibende mittlen 81.672
—— druſen 419
—— der darmen 584
Schlier 151.419
—— geſchwulſt 641
—— an den nieren 174
—— am halſe 779
Schliesmauß 811
Schlucken 797
Schlund 669
Schlupffer 115
Schluſſelbeins mauß 831
—— blum 700
Schmach 428
Schmaltz 123
—— blum 726

Schmeer 16.123
Schmeltzung 409
——— kunſt 226
——— tiegel 286
Schmerbauch 1.480
Schmerbel 144
Schmertz 329
——— ſtillende mittlen 65
Schnabel 748
Schnarchen 825
Schnecken klee 556
——— gleiche beinlein 244
Schneidmeſſer 476
Schnelle ohnmacht 843
——— treibung 625
Schnitläuch 774
Schnuppen 274
Schnur vonder Nabel 407
Schormund 777
Schorbock 777
Schöſleyn der krauter 298
Schoſtein 534
Schotten 790
Schramm 227
Schreibfeder 162
Schreyen 292.772
Schrepeiſſen 500.772
——— horlein 292
——— kopf 292
Schroteiſen 728
——— meiſel 728
Schrötle 477
Schrotleinszäpff 686.873
Schrundem an henden 738
Schuiſſel 8
Schulter bein 452.617
——— blat 450.617
——— blats theil 13
Schuternfluß 617
Schuppechte haut 345
Schup nath 510
Schurbuck 777
Schurffel 115
Schuſſel des hufftbein 277
Schwacher pulß 101.401
Schwachheit 304.356.474
Schwähr ſo ſich in die krumme zeucht 797
Schwalben kraut 216
Schwalben wurtz 105
——— wurtzel 449
Schwamme 78.407
Schwammicht fleiſch 461
Schwamm gewachs 407
Schwangern weiber luſt 236
Schwantz beinlein 242
——— pfeffer 289
——— ſpannung 424
Schwartzer Coriander 561
——— flecken 486
——— geblüth 560
——— hautlein des augs umb den ſtern 739
——— kimmel 601
——— kümmich 560.601
——— ſtaar 44
——— weitzen 560
——— winden 438
Schwebel 836
——— wurtz 666
Schwein brodt 98
——— ſucht 115
——— todt 664
Schweiß 835
——— blätter 446
——— fieber 446.835
——— flecke 666.834
——— locher 695
——— mittlen 446
Schwellen 351
Schwemme 407
——— kraut 697
Schwere arbeit 337

Schwere athem 62. 110. 337
—— krancheiten 362. 337
—— muthig 337
—— ſchlaafſucht 197
Schwar zu ſprechen 130. 159 338
Swerlich van reden 60
Schwerdgleiche knorpel 356
Schwertel 419
Schweſſel 836
Schwetzen 835
Swiele an fuſſen 164
Schwielharte theill des gehirns 271
Schwindell 268
—— kraut 329
Schwinden 407. 515. 547. 566
—— der glieder 115
Schwindſucht 115. 433. 675 847
—— am halſe 675
Schwingen 906
Schwitz fieber 348
—— treibende mittlen 446
Schwülen 834
Schwulſt 881
Scarten kraut 109. 664
Scelet 773
Screpff 292
Scrupel 780
Seeblum 606
Seelbaſt 572
Sehnen 515. 599
—— ader 853
—— adrige theiles des manlichkeit 271
—— arkney 599
—— knopff 412
—— ſtich 715
—— ſalb 558
Seyden 787
—— kraut 293
Seych tuch 247. 253
Seyffenkraut 765
Seiten 121
—— gleiche, ſennader im ohr 121
—— ſtechen 685
—— wehe 685
Senff 796
—— artzney 796
Sengenkraut 768
Senne 853
Sennader 853
—— artzney 599
—— theile des manliches glieds 271
—— feucht 815
—— ſtich 715
Sennenblätter 785
Sennſalb 550
Sermalnumg 56
Sernagung 52
Serpentinſtein 620
Seſſel kraut 209
Seton 791
Settigkeit des leibs 692
Seu brodt 98
Seurn 798
Seuche 261. 579. 739
Seuche die an einen orht regieret 355. 361
Seufftzer 839
Seuren 675
Seutodt 664
Sevenbaum 753
Sibenbaum 753
Sich ſelbſt bewegende 122
Sichel 384
Sichen kraut 369
Sichhauß 603
Sichtkraut 417
Sichten 280

 Sieb

Sieb 281
Siebung 280
Siechelich 890
Sieblgleiche bein 372
Sieden 338
Siegwurtz 620. 907
Sigmars kraut 31
Sigmunds wurtz 31
Silber 529
Simpathie 259
Singrun 238
Sinnama 32
Sinn 27. 786
Sinnen benehmung 192
—— plas 27
Sipffels 79
Sirapeinſafft 756
Sirup 846
Sleim 583
—— der darme 584
Smertzen lindrende artzney 644
Smertze der beinen 630
Sode 91. 241
Solen am fuſſe 683
—— gleiche mauß 802
Sommerflecken 359. 508. 666
Sondauw 748
Sonnenbrand 640
—— flecken 359. 508
—— thau 748
—— wende 903
—— wendel wolffs milch 436
Sorgſadmen 805
Spalt 394. 745
—— der gurgel 745
Spän 431
—— grün 19
Spange 391
Spannen 262
—— des halß 353
Spanadern 81. 515. 599. 853
Spanneſche kranckheit 529
Spannung des ſchwantz 424
Spargen 106
Sparrbaum 805
Spatel 808
Speccrey 96
Speck geſchwulſt 595. 823
—— gilgen 176
—— lilien 518
Speichel 758. 819
—— kraut 822
—— röhre 334
—— wurtz 718. 765
Speiren 805
Speiß röhre 385. 613
—— röhrs haupt mauß 204
—— ſack 756
Sperberbaum 805
Spergel 809
Speyen 922
Speytranck 350. 922
Spierbaum 805
Spiegelhartz 252
Spieß glaß 72
Spinat 813
Spindel im arm 723
—— baum 374
Spinet 449. 813
Spinnewebs häutlein 88
—— netlein 50
Spiritus 815
Spitziger beutel 544
Spitze des hertz 584
—— an den ähren 94
—— zähne 299. 311
Splitter der hirnſchale 173
Sprachloßkeit 77
Sprew 15
Springkörner 504
—— kraut 474. 504
Springende gicht 99
Sprutze 357. 845

Spulwürmen 529
Staar 194
—— fell 194
Stabwurtz 3
Stachel 6. 14
—— maß 814
Stäck fluß 195
Stackelnuß 873
Stahl 211. 549
Stalkraut 66
Stamm 878
—— eines baums 199
Stammeln 127
Stande 405
Standel beeren 913
Starch fewr 471
Starcke mauß 894
—— purgeer mittel 343
Statt artzt 90
Stät fieber 261. 386
Staub 808
Stechapffel 827
—— palmen 24
Steckrüben 592
Stegen 770
Stein 523. 628
—— alaun 746
—— bein 523. 630
—— brech 874
—— brechende mittelen 523. 769
—— buchen 185
—— dacht 47
—— eiche 472
—— farn 817
—— flachs 47
—— flechten 514
—— harte bein 666
—— klee 562
—— löffel 501
—— marck 547. 557
—— nagel 94
Stein oel 616. 665
—— peterlein 679
—— ſaltz 414
—— ſamen 524
—— ſchneiden 525
—— ſchneider 525
Stendelwurtz 624
Stengel 199
Stern 404
—— im den aug 716
—— kraut 409
—— kunſt 112
Stete 223
—— krackheit 689
Stetwehrende hauptwehe 203
Stich 685
—— pflaſter 622
Stichelbeer 927
Stickwurtz 151
Stilſtand der monatfluß 838
Stim / kleyne 489
Stinckende athem 398
—— ſachen 336
Stirn 404
—— artzney 405
Stobil dorn 100
Stockzähne 311
Storcken ſchnabel 736
Stoſſer 681
Strecken des leibes 639
Streiffwurtz 501. 633
Streichkraut 532
—— maſen 338
Streswurtz 447
Strick 502
St. Anthoni kraut 706
St. Peters kraut 645
—— ſchlüſſel 700
Stulzapflein 838
Stuben 461
Stulgang 306
Stumpff geſicht 588

Sublimat 832
Sublimier glaß 41
——— geſäſſe 832
S. Vits tanß 222
Subthileſte geiſt 90
Subtile geiſter 815
Subtilizerung 115
Sucheiſen 809
Suckerwurtzel 799
Sundel rab 434
——— reben 434
Süß fahren 691
——— holtz 422
——— machen 341
——— wurtzel 422
Symphatie 259
Synaw 32

T.

Tafel 565
Tag und nacht 645
——— blind 605
Tagen die was anzeigen 479
Tägliche fieber 261. 386. 722
Tamarinden 848
Tamartſchen holtz 849
Tanne 2
Tappenſtein 534
Taſch gleiche mauß 550
Taſſchenkraut 156
Taub fieber 674
Tauben fuß 664
Taubheit 264. 335
Taubeneſſel 411. 500
Taubſucht 482. 674
Tauchen 474
Tauſendblat 574
——— guldenkraut 202
——— korner 444
——— ſchön 44
Terpentein 854
Teig 551
Temperament gilt 373
Teuffels abbiß 580. 834
——— augen 459
——— dreck 103
——— kirß 151
——— klau 533
——— milch 656
——— wurtz 592
Teutſcher ingver 101
Thannen baum 2
Thau 746
Theill 647
——— beſtehend auß vielen anderen 625
——— die ein ander gleich ſein 795
Thiriack 859
Thränen löcher 249
Thürhüter 717
Tinckel korn 809
Tinctuur 804
Tiriacks kraut 87
Tiſch 565
Toback 846
Tobſucht 544
Todte erde 854
Todtern 295
Todten kopff 178. 248
Todtneſſel 411. 500
Todtliche ohnmacht 108
Torheyd 580
Torſchen kraut 208
Trächter 355
Tragant 869
Tragen 417
Tragheit 678
Tragt 417
Trähnen 497
——— kanal 334
——— locher 249
Tranck 433. 480. 698

Tranck wie milch 535
Trancklein 433
Traubenkraut 146
——— häutlein 739. 927
Traum 358. 803
Traurigkeitt 23
Trechter 218. 480
Treibende noth des ſteulgang 853
Treib korner 504
Trepan 550. 657
Trepanierung 872
Treugende mittel 313
Tropff 82. 643
Troſſelbein 237
Trott 867
Troziſchken 877
Trube auff den grund 387
Truckbad 497
——— tuch 324. 817
Trucken des ſtuelgangs 853
——— waſſer ſucht 884
Trummel hautlein im ohr 1886
Truſen 51. 383. 387. 419
Tuffelswurtz 592
Tüttlein gleiche ſchlieren 187

U.

Ubel auß ſehen 383
——— beſchaffenheit 158
——— des gal. 159
——— gefärbt 10. 12
——— ongedeyen 160
——— pulß 160
Uberbein 379. 412
——— empfangung 837
——— empfangene frucht 340
——— geben 922
——— geſtilpte naſen 795
——— naturliche ſachen 733
Uberſchulterbeins mauß 480
——— tretung 569
——— wurff 610
Ubung 378
Umbgang des blutz 660
——— kehren der augliederen 438
——— kreiß 660
——— ſich freſſend geſchwär 178
Unbeſtändige fieber 386
Underſchlusſelbeins gefäſſe 831
——— ſchulterbeins mauß 831
Unbeweegelichkeit 11
——— daugligkeit 336
Under backe 543
——— mauß des daums 464
Unempffindlichmakende artzney 593
——— pfindlichkeit 54. 192. 593
——— der zahnen 430
Unflat 315. 378. 537. 584
——— durch die naſen 142
Unfruchtbarkeit 24
——— gedeyen 160
——— gedultig 336
——— gehuffelt 124
——— gemeine dicke 692
——— genante augen hautlein 481
——— bein 481
——— feuchte 481
——— am finger 730
Ungerſche ſichte 387
——— gewaſſchene wollen 615
——— gezaurd 124
——— gerſche ſiechte 387
——— gleich 445
——— theilen 326
——— ſlagende pulß 160
Unholden kertzen 673

Unholden kraut 598
Unluſt zu eſſen 82
Unmäſſigkeit 13. 484
Unmuth 23
Unnaturlichen ſachen 733
Unordentlicher pulß 340
Unruhigkeit 13
Unruß 482
Unſer frauwen bettſtroh 107. 412
——— flachs 519
Unſinnigkeit 65. 482
Unflat 584
Unterbacke 152
— band 463
— bauch 463
— mauß des daumes 464
— ſchlüſſelbeins gefäſſe 831
——— mauß 480
— theil des leibes 481
——— des ſchenckels 165
Unterſte an der mage 827
——— ſpeiſe röhr 827
Unze 918
Unzeitige geburt machende mittien 341
——— frucht 349
Unzertrenlich ſtucklein 114
Unwitz 308
Urſchlechten 891
Urtheil 282
— Tagen 284
Urtheilen auß das ſchwitzen 446

V.

Vacillen kraut 284
Valdrian 675
Venusballe 855
— berg 578
Venusblumlein 486
— hoden 855
Veränderung 335. 569
——— geſtaltenis 335
——— der kranckheiten 571
——— farbe 12
Verbeſſerung 272. 377. 729
Verbindung 307
Verborgene geſtalten 608
——— krancheit 608
Verbrennen 382
— brennung 46. 306. 926
— däwung 245
— derbung 319
— fallung 93. 546. 547
— faulen 716
— geſſenheyt 607
— giß mein nicht 213. 214
— göhren 388
— gulden 476
— güldung 304
— haltung deß harns 490
— hinderte aufſlauf 16
——— kochung 76
— lengung 348
— lutierung 531
— mehrung 116
— mengte artzney 255
— mengung 278
— miſchung 255. 278. 578
— miſcht 477
— miſchte artzney 255
— mögen 383
— niß 902
— püffung 314
— renckung 377. 532
——— der hüfft 379
— rencken 832
— rucken 832
— ſchlingung 306
— ſchuckung 306
— ſehrung 52. 382

Verſen 165
— ſenckung 309
— ſtand 483
— ſtandige artzney 328
— ſtopffung 351. 608
— treibende mittlen 326
— wachſung 75
— wirrete kranchheiten 255
— wundung 381
Vicklee 556
Vielfuß 692
— geſtaltig 65
— gut 890
Viele zu ſammen geſügten kran-
cheiten 255
Vierfache mauß 721
— hauptige windel 406
— ſchrotige mauß 720
— tägliche fieber 386. 721
— theil 720
Vierte theil eines loths 330
Viole 670. 908
Viol reben 469
— wurtz 488
Vitriol 915
Vogelbeer 627
— fuß 626
— kraut 40
— zung 626
Vollblut 685
— mit Fleiſch 376
— van gall 677
— mit gut ſafft 373
Volkomener ſprüch 123
Von der milch ſtoſſung 2
Volzogene erſterbung 811
Vorbott 702
— gebochelt 527
Vorgehen deß maſtdarms 702
— der bärmutter 702
— urſach 702
Vorhaut 358. 699
Vorläſſtzen 703
— läuffer 702
— leg glaß 728
— lippen 703
— ſagen 703
— ſtänder 705
— ſtoß 704
Vrackend diſtel 369
Vuckel 361
Vurtzelkraut 58

W.

Wachen 907
Wachholder baum 492
— ſtande 492
— ſwinden 704
Wachende ſchlaffſucht 254
Wachs 205
— druſen 151
— kraut 209
Wackeln 906
— der zähnen 423
Waden 413
— bein 361. 662
— mauß 413
— am ſchenckel 839
Wahn witz 308
Wahrſagung auß den händen 217
Wald Cucummern 343
— diſtell 24
— flachs 519
— gilgen 176
— hopff 105
— knoblauch 90. 620
— köl 718
— mangolt 718
— oelbaum 276
— winde 518

Wal-

Walnuß 491
— roth 810
— ſtein 630
Wallwurtz 260
Waldſtroh 412
Wandtlauß kraut 808
Wangen 415. 538
Wahrſagen auß den handen 447
Warmes tuch 366. 399
Warte 13
Wartzen 903. 841
— kraut 220
Wartlein 641
Martzlein kreiß 92
Waſchen 528
Waſſer. 534. 924
— bathenig 777
— bitter 573
— blaſen 455
— blatterlein 455
— blutig 469
— bruch 456
— bultz 673
— bungen 132
— diſtilliert 85
— dohl 86
— donderbar 573
— doſt 374
— eppich 458
— farn 629
— furcht 457
— gang 86
— gefäſſe 898
— geſchwulſt 612
— haupt 456
— krebs 215
— lilgen 606
— merck 458
— moß 917
— nabelbruch 457
— im nachgeburt 453
— nuß 875
Waſſer pfeffer 457. 663
— ſucht 104. 513
— — im aug 457
— — des haupts 456
— ſyrup 458
— treibende mittlen 327. 457
— und eſſig 633
Waſſerich aderbrüch 458
— blut 469. 847
— feuchtigkeit 453. 455
Waſſerige nabelbruch 457
Weberkarten 325
Weckſel jähr 238
Wegerig 95
Wegendorn 739
Wegerkraut 412
Wegdiſtel 511
— graß 690
— ſenfft 370. 487
— ſtroh 412
— trit 690
— weiß 228
— weiſer 257
Weiberfiſt 623
Weibliche ſcham 294
Weiche gegen dem bauch 472
— der ſeiten 462
Weichleibig 43
— machende ſalbe 206
Weyde 420. 759
Weidaſche 231
Weidenbaum 759
— dorn 739
Weyderich 535
Weihernuß 873
Wein blattern 428
— raut 753
— reben 912
— ſtein 851
— ſteck 912
— vermiſcht mit oel 612

Wein

Wein der ſich entholt 4
Weyrauch 861
Weiſſer andorn 549
—— anſatz 60
—— augenfell 29
—— augen hautlein 29
—— betonie 700
—— bley 821
—— diptam 403
—— flecke am auge 513
—— fluß 396
Weiſſe haar 171
—— huner bruhe 513
—— in augen 29
—— in Ey 211
—— linie 519
—— machung 304
—— maltzey 40.512
—— nicht 693
—— räudigkeit 912
—— rhabarb 555
—— ruben 649
—— ſucht 513
—— wegdiſtel 511
—— wurtz 690
Weitzen 877
Welſche boonen 670
—— kirſchen 269
—— linſen 253
—— nuß 491
—— ſene baum 253
Werbel auff dem haupt 903
Wermůth 4
Werckladen 615
—— ſtadt 615
—— zeug 535.625
Werren 451
Wertzel blummen 454
Weſen 371
Wetſchen baum
Wetterglaß 859
Wichtel zopffe 686
Wicken 385.882.907
Wickelen 385
Widergifft 71.72.138
—— wertigkeit 72
Wiederholtes diſtilliren 233
—— einlegt 704
—— todt 874
Wiederum lebendig werden 736
Wieſen raute 857
Wild aurin 426
—— dil 572
—— doley 788
—— feygen baum 175
—— feur 673
—— fleiſch 412
—— garbe 393
—— haber 19
—— haw 546
—— kerſwel 590
—— mangolt 501
—— mooren 650
—— ochſen znng 339
—— ſaffran 240.248
—— ſenfft 487
—— zitwan 151
Winden / ſchwärtze 385
Windblum 59
—— bruch 687
—— kraut 800
—— im leib 396
—— ofen 59
—— treibende mittel 183
Windel 385
Windig waſſer ſucht 884
Windlen mauß 767
Winter grün 718
Wipffel 837
Wirchung 619
Wirkung 356
Wißmuth 547
Wolcken 597
Wolcklein 604

Wolck-

Wolcklein in das waſſer 354
Wolff 178.531.667
—— beer 645
—— biß 532
—— bonen 531
—— fiſt 623
—— geberden 533
—— kraut 12.533
—— wurtz 533.592
Wolgemuth 625
Wollichte an krautern 500
Wolriechendes becherlein 324
—— —— kertzlein 125
Wonde viole 154
Wullkraut 672
Wunde 927
Wundartz 218
—— artzney 218.872
—— eiſen 490.559.809
—— heilende artzney 227
—— kraut 154.852
—— mal 227
—— pflaſter 682
—— reinigende mittlen 5
—— ſcherling 229
—— ſtuck 809
Wunderbaum 744
—— geburt 579
—— ſcherling 229
—— netz 734
Würchung 14
—— von der ſeele 63
Wurfelbein 290
Wurgen 596
Wurmen 529
Wurm am finger 730
—— gleiche anhang 84
—— mauß 529
—— kraut 850
—— lein 348.529
—— tod 4
—— todtente mittlen 438
Wurmtreibende mittlen 438
Wurſamen 764
Wurſt häutlein 37
—— kramer 96
Wütende geilheit 408
—— liebe 77
—— mutter 408
—— unſinnigkeit 544
Wäterich 229
Wutſcherling 229

Z.

Zahne 311
—— augen 311
—— backen 311
Zahnbrecher zang 401.610
—— fleiſch 418
—— forderſten breiten 311
—— gewinnen 312
—— gleich 611
—— groſſe 311
—— hölen 581.699
—— kalck 611
—— klappern 876
—— loß 596
—— pulver 312
—— ſpitzs 311
—— ſtock 311
—— wehe 611
—— wackeln 423
—— unempfindligkeit 430
—— wurtz 718
Zanblauw weg wart 228
Zange 401
Zapflein zange 822
—— im halß 362
—— kraut 463
—— mauß 711
Zäſemlen 390

Zaſer.

Zaſerlein 390
Zaumzeug 429
Zeefenchel 284
Zeelbaſt 568
Zeher eyter 847
Zeichen 214. 667
—— der kranckheiten 793
Zeidelbaſt 572
Zeiger 322. 478
Zeilant 505. 572
Zeitloſen 248. 592
Zeren 497
Zerknirſchung 263
Zermalung 56
—— des metals mit quick-ſilber 43
Zernagung 272. 315
—— mittlen 272
Zerreiſſung 443
Zerſtoſſung 262
Zeucht 264. 807
—— hinterwerk 621
Zeugen 415
Zeuling 176
Ziebeth 931
Ziegeuner kraut 459
Zimmet 231
—— faſt 820
—— rinde 231
Zinn 493
Zinober 232
Zipperlein 99
—— der händen 217
—— an den fuſſen 687
Zieſer erbſen 228
Zittern 452. 872
Zitternde fieber 674
Zitlein 580
Zitter mahl 401. 444. 475. 515. 566. 642
Zitterwurtz 633
Zitwer 931
Zitwenſamen 764
Zu aſchen verbrennen 231
Zubel apffel 256
Zucker 754
—— kandey 170
—— mit oele 342
Zufall 842
Zunehmen 376
Zunge 521
Zungbein 459
Zungbeins horn mauß 206
—— rabenſchnabel mauß 266
Zungenbladt 463
—— geſchwulſt 132
—— niederdruckers 130
Zungrien 57. 402
—— meſſerleyn 57
Zurück treibend 80
—— treibende mittlen 732
Zurüſtung 84
Zuſammen backen 477
—— drucken des hertz 846
—— fügung 418. 423
—— fügung der beinen 99
—— gebogener mauß des haupts 254
—— geloffen 241
—— gewickelte kranckheiten 254
—— rinnen 257
—— ſtimmung 433
—— vermenging 255
—— wachſung 241. 705
—— ziehen 262
—— ziehende artzney 111
Zwerchbruch 199
Zwerchmauß 171

Zwerck-

Zwerckfell 318. 319
Zweybauchige mauß 321
Zwey öhr faß 324
Zweyfach faß 324
Zweyhenklicht faß 324
Zweyköpffige mauß 139
Zwey loth 918
Zwiebel 161
Zwiſchen nath 485
—— weite 91
Zwölff fingers darm 328

TABLE

Des

TERMES FRANÇOIS,

Dont il eſt fait mention

Dans cet Ouvrage.

A.

Abcés 83
— *dans le Poulmon* 921
Abducteurs, muſcles 2
Abortifs, remedes 2
Abouchement des vaiſſeaux 55
Abricotier 94
Abſinthe 4
Abſorbants, remedes 4
Abſtergants, remedes 5
Abſtinence 479
Acacia 5
Acante 6
Accelerateurs, muſcles 67
Accidens 667
Accord 259. 841
Accouchée 712
Accouchement 648
—— —— *difficile* 337
Acetabule 8
Accroiſſement 116
Ache 79
—— *de montagne* 458
Acide 11
—— *(remedes contre l')* 67
Acier 211. 549
Aconit 12 533
—— *(eſpece d')* 68
Acorus 12
Acromion 13
Action 14
Adducteurs, muſcles 15
Adducteur de l'Oeil, muſcle 139
Adeptes 16
Adiante 16. 174
Adonis, eſpece de Renoncule 17
Adouciſſement 340
Adſtringens (remedes) 111
Ægyptiac, eſpece d'Onguent 19
Æthiops mineral 21
Affection 649
—— *hyſterique* 466
Affliction 21
Agacement des dents 430
Agaric 22
—— *mineral* 548
Agathe 9
Age 20
Ageraton 23
Agglutinatifs, remedes 23
Agitation 906
Agnus caſtus 23
Agonie 23
Agoniſer 24
Agraffe 391
Agripaume 180
Aide 122
Aigre 11

Aigre, remedes qui temperent ou corrigent, (l') 4
Aigreurs 12
Aigremoine 24
Aigrette 135
Aiguille 15
——— *à Cataracte* 15
Aiguiſer 14
Ail 37
— *poireau* 49.777
— *ſerpentin* 620. 907
Ailes des apophyſes de l'os ſphenoide 28
——— *de Chauve ſouris* 906
——— *de l'oreille* 28
——— *du Nez* 28
Aimant 138
Aine 481
Air 21
— *Ethique* 383
— *inné, ou celui qui eſt dans l'interieur de l'Oreille derriere le Tympan* 21
Airelle 913
Aiſelle 28. 113
Aubour ou Aubier 30
Alambic 33
Alantoide, membrane 37
Alaterne 29
Albâtre 28
Albuginée, membrane 29
Alcaheſt 30
Alcali 30
Alcaliſation 31
Alcée 31
Alchymie 32
Alcohol 32
Alcyon 31
Algaroth Poudre (d') 34
Algue 34
Alhandal 34
Alienation d'eſprit 65
Aliment 35
Alkekenge 36
Alkermes confection (d') 36
Allaiter 497
Alleluia 8.529.634
Alliaire 37
Aloë 39
Alongement 348
Alopecie 39
Aloſe 40
Alveoles des dents 41.581.699
Aludel 41
Aluine 4
Alun 42
——— *de plume* 42
——— *de roche* 746
Amalgame 43
Amandier 51
Amaranthe 44.344
Amas 7
Ambre gris 45
——— *jaune* 833
Ambrette, 2
Ambroſie 46
Ametiſte 47
Amiante 47
Ammi 48
Amome 49
Amnios (la membrane) 49
Amollir 539
Amphore 50
Ampoulle 50
Ampoulles 340, 716
Amulette 50. 658
Amydon 51
Amygdales 70.646
Anacarde 52
Analiſe 54
Ananas 54
Anaſtomoſe 55
Anatomie 56
Anatomiſte 56

TABLE.

Ancolie 87
Anchyloſe 56
Ancylotome 58
Anemone 59
Anet 59
Aneuriſme 60
Angelique 60
Angle de l'oeil 172
Angoiſſe 23
Anguille 61
Anneau 234
Année Climacterique 65.238
Anis 63
Anodin, remede 65
Antagoniſte 67
Antidote 33. 34. 71. 72. 74. 859
Anthelix 68
Anthrac 69
Antimoine 72
Antipatie 72
Antiperiſtaſe 72
Anus 75
Aorte 75
Apepſie 76
Aperitifs, remedes 55.76
Aphthes 78
Apium 79
Aphoriſme 77
Apocyn 80
Aponeuroſe 81
Apophyſe 82
——— *coronoïde* 270
——— *coracoïde* 266
——— *mammiforme* 542
——— *ſtyloide* 133.426
Apophyſes Pterygoïdes 28
Apoplexie 82
——— *remedes contre l'* 82
Apoſeme 84
Apoſtume 83.353.717
Apothicaire 669
Appareil 307
——— *(le grand & petit)* 84
Appendices du Peritoine 702
Appendice vermiculaire 902
——— *vermiforme* 902
Appetit 85.384.624
——— *(bon)* 376
——— *depravé* 236
——— *deſordonné* 535
——— *devorant* 152
Apre 7.126
Aquedue 86
Arachnoïde (membrane) 88
Aragne 88
Araigneé 88
Arbouſſier 89
Arbre 88
——— *de Diane* 88
——— *de vie* 88
Arbriſſeau 405
Archangelique 89
Ardeur d'Eſtomac 91.241
Areole 92.431
Argent 92.529
Argentine 66
Argille 93
Ariſtoloche 93
Aritenoide cartilage 101
Armoniac (ſel) 95
Armoires & Armoiries 94
Armoiſe 97
Arreſte-bœuf 66
Arriere-faix 683.781
——— *ſaiſon* 122
Arroche 115
Arſenic 96
Arteres carotides 184
Artere 97
——— *cœliaque* 246
——— *(dilatation de l')* 60
——— *(ouverture de l')* 98
——— *pulmonaire* 895

Artere veneuſe 97
Arteriotomie 98
Artichauts 100
Artichaut ſauvage 813
Articulation 99. 485
—— *conjointe* 843
—— *en forme de charniere* 418
Artiſte 495
Aſcarides 104. 529
Aſclepias 105
Aſcite 104
Aſpalat (bois) 106
Aſperges 106
Aſphodéle 108
Aſpic 505
Aſpre Artere 106
Aſſa fetida 103
Aſſation 109
Aſſimilation 109
Aſſiſtance 122
Aſſoupiſſement 593. 803
Aſthmatique 110
Aſthme 110. 627
Aſtragale 111
Aſtrologie 112
Atelles 389
Athanor 112
Atherome 113
Atlas 113
Atome 114
Atrabile 560
Atrape-mouches 585
Attenuans (remedes) 115
Attenuation 115
Attouchement 847
Attractifs (remedes) 116
Avant bras 185. 290
Avoine ou Aveine 117
Aubepine 633
Aubifoin 296
Aubours 495
Avelines 117
Aveuglement de jour 438. 605
Aulne noire 403
Aune 38
Aunée 436
Avortement 3
Avortifs, remedes 45
Aurone 3
Auſtere 122
Antemate 122
Automne 122
Aux d'Ours 90
Axiome 123
Azyme 124

B.

Bacile 284
Baguenaudier 253
Baillement 629
Bain 125. 147. 349. 482. 528
—— *de ſable* 92
—— *de vapeur* 891
—— *Marie ou de vapeur* 127
—— *pour la tête* 174
—— *pour les Piés* 654
—— *pour une ſeule partie* 568
—— *ſec ou de vapeur* 497
Balauſtes 126
Balle 15
Balon 728
Balſamine, eſpece (de) 474
Banc d'Hippocrate 772
Bandage 361
—— *de figure Rhomboide* 742
—— *reſtreintif* 47
Bandelette de Charretier 121
—— *de tête* 174
—— *pour la poitrine* 193
Bandes 385
Bandes à quatre Chefs 406

Bar-

Barbe 129
—— *de Bouc* 448. 870
—— *de l'épy de Blé* 94
Barbotine 764
Bardane 502
Bas-ventre 1
Baſe 130
Baſilic 609
—— *ſauvage* 239
Baſio-Gloſſe ou muſcle qui abaiſſe la langue 130
Baſſin ou Baſſinet des Reins 480. 654
Baſteleur 26
Batracos 132. 463
Baume 129
—— *blanc ou vrai Baume* 128
Beaume verd. 426
Bayes 124
Bec 748
— *de Liévre* 494. 499
— *d'Oye* 66
— *de griffon* 427
— *de Grue ou de cigogne* 417
Beconguille 487
Begayer 872
Begayement 127. 141
Begue 141
Belemnite 133
Belles de nuit 468
Benjoin 134
Benoite 187
Berce 812
Berle 132. 458
Betoine 136
Bette 135
Bezoar 138
Biceps, muſcle 139
Bigle 827
Bile 140
— *noire* 560
— *verte* 488. 159
Bilieux 140. 677
Biere medecinale 208
Biſmuth 547
Biſtorte 141
Biſtouri 476. 800
Bitume judaique 107
Blanc de Baleine 810
—— *manger* 517
Blanchiſſage des cheveux 171
Blanchiment 304
Blattaire 142
Blaveole 296
Blé 405. 877
— *locular* 809
— *noir, ou ſarraſin* 383
— *noir, de vache, ou de boeuf* 560
Blettes 143
Bluet 296
Bochet 697
Boëte pour les onguens 720
—— *de l'Iſchium* 8
Bois couleuvré 252
— *d'Aloë ou de Perroquet* 22. 929
— *de Geroſle* 189
— *de Roſes* 741
— *Nephretique* 597
— *ſaint* 427
Boiteux 237
Bolus 144
Bon Henri 144
— *homme* 673. 901
— *ſuc* 373
— *temperament* 373
Bonnes Dames 115
Bonnet cephalique 291
—— *de Prêtre* 66
Borax 145. 224
Borborygmes 145. 751
Bord de l'oreille 437
Boſſe 301

TABLE.

Boſſe en devant 527
Boſſu 417
Botanique 146
Boyaux 357
Boyau Culier 729
Bouche 152. 628
Bouchée 144
Boucle 391
Boufron 630
Bouillon blanc 673. 901
Bouis 157
Bouleau 136
Boulimie 155
Bourande 66
Bourg-Epine 448. 739
Bourgene 403
Bourgeons 79. 415. 642
Bourrache 145
Bourſe 780
—— *a berger* 156
Bour-ſoufflure 351. 480
Bout de la Mammelle 641
—— *de l'Oreille* 679
—— *du Nez* 421
Boutique 615
Boutons 100. 340. 415. 486. 610. 673
—— *rouges* 428
Branc-Urſine 6
Branc-Urſine bâtarde 842
Branches 146
Branlement 906
Bras 147
—— *courts* 411
Breuvage 433
Bride 429
Brion 286
Britannique 148
Broiement 56
Bronches 149
Broncocele 149
Broncotomie 149
Broſſe 654
Brouillard 10. 597
Bryone 151
Bruit 145
—— *dans l'Oreille* 865
Brulûre 46. 382. 926
Brunelle 706
Bruyere 367
Bubon 151. 640
Bubonocele 152
Bugle 153
Bugloſſe 153
—— *ſauvage* 339
Bugrande 66
Buis 157
—— *épineux* 720
Bulbes 154
Bulbonac 530

C.

Cabaret 104
Cacao 159
Cachectique 158
Cachexie 158
—— *remede contre (la)* 70
Cachou 196
Cacochymie 159
Cadmie naturelle 241
Cæcum 246
Caffé 247
Caille lait 412
Caiſſe du Tambour 887
Calament 161
Calamine 161. 693
Calamus 12
Calaneon 165
Calcination 162
—— *philoſophique* 162. 472
Callebaſſe 292
Callus 164. 438

Cal-

Calvitie 165
Cameleon blanc 183
Cameline 587
Camomille 213
Camphre 168
Camus 796
Canal arterieux. 169
Canaux 168. 892
—— *demi circulaires* 169
Cancer 178
Candiſation 170
Canelle 231
Canne 101. 162
Cannule 172
Capeline 174
Capillaire 16. 174
Caprier 175
Capſules atrabilaires 177
—— *ſeminales* 177
Capſule de la veine Porte, ou de Gliſſon 177
Carboncle 750
Cardamine 179
Cardaſſe 623
Carie 182. 854
Carline 183
Carminatifs 183
Carottes 189
Carotte ſauvage 304
Carpene 184
Carouche 794
Carougier 206
Cartilage 186
—— *Enſiforme ou Xiphoide* 356
—— *Thyroide* 863
Caruncule 177
—— *lachrymale* 186. 354
Caruncules myrtiformes 187
—— *papillaires* 187
Caſtor 191
Caſtration 191
Caffe en baton, ou laxative 189
Cataplaſme 193
—— *compoſé de miel & de pain* 100
Cataracte 194
Catarrhe 195. 740
—— *de la moelle de l'epine* 195
—— *ſuffocatif* 195
Cathcretiques 196. 199
Catheter 197
Catoche 192
Cavitez 182. 199
—— *des dents* 699
Cavité de l'os, ou il s'emboite avec un autre os 277
—— *du bas ventre* 472
Cauſe antecedente 702
Cautere 200
Cauſtiques 196. 199
Cauteriſation 200
Cedre 201
Cellules des inteſtins 201
Cendre 231
—— *gravelée* 231
Cendrier 259
Centaurée 202
Centinode 694
Centre 202
Cephaliques 204
Cephalo-Pharyngiens (muſcles) 204
Cerato-Gloſſes (muſcles) 206
Cerats 206. 208. 209
Certiſi d'Eſpagne 778
Cercle 234
—— *oſſeux* 64
Cerfeuil 210
Cere 209
Ceriſier 206
Cerveau 208. 354. 558
Cervelle 208. 354. 359

Cervelet 207
Ceruſe 220
Ceterac 108
Chair 183
Chaleur 90
——— au viſage 718
——— de la fievre 20
——— naturelle 140. 351. 859
Chambre de l'Oeil 166
Chammaraz 777
Champignon 407. 841
Changement de maladie 571
——— ——— d'indication 569
Chancre 178
Chandelles odoriferantes 125
Chanvre 172
Chaperonniere 665
Chapiteau 410
Charactére 214
Charbon 69
Chardon a cent têtes 369
——— argentin 511
——— commun 813
——— de Foulon, ou a Bonnetier 325
——— Roland 369
——— nerette 183
Charlatan 26. 352
Charme 185. 376. 692
Charpente oſſeuſe du corps humain 844
Charpie 184. 185. 882
Chartre 115. 738
Chaſſe boſſe 535
Chaſſie 522
Chateignier 191
Chaton de noyer 492
Chatouillement 866
Châtreur 624
Chaud (le) de la fievre 20
Chaude-piſſe 424
Chaudron 157
Chauſſe d'Hippocrate 544
Chaudiere 26
Chaudron 26
Chauveté 165
Chaux 165
——— des dents 611
Chelidoine 216
Chêne 722
——— vert 472
Chenille 778
Cheveux 173. 282. 678
——— cheute (des) 39
Cheveſtre 174
Chenille 541
Chevre-feuille 176
Chervi 799
Chignon du cou 209
Chimie 226
Chimiſte 227
Chine 217
Chinorrhodon 309
Chiromantie 217. 447
Chirurgien 218
Chirurgie 218
Chloroſe 218
Chocolat 219
Chorion, membrane 223
Choroïde, membrane 223
Choſes contre nature 733
——— naturelles 733
——— non naturelles 733
Chou marin 802
——— marin ſauvage d'Angleterre 279
Choux 148
Chyle 225
Chylification vitiée 159
Cicatrice 227. 825
——— ——— blanche ſur l'Oeil 513
Cicatrizants 227
Cichorée 447

Cichorée ſauvage 228
Cicutaire 590
Cigogne 229
Cigue 229
Cils des Paupieres 229
Cime 298
Ciment 201
Cinabre 232
Circée 233
Circonference 660
Circoncis 76
Circoſele 234
Circulation chimicale 233
——— *du ſang* 660
Cire 205
—— *de l'Oreille* 549. 210
—— *vierge ou Propolis* 740
Ciron 6
Ciſeaux 401
Ciſte 235
Citerne lactée 756
Citronier 236
Citrouille 62
Civette 931
Clarification 237
Claſſe 237
Clavicule 237
Clitoris 239. 605. 614
Cloportes 691
Cloiſon du coeur 787
—— *du Nez* 490. 787
Clou 408
Clous de Geroffle 188
Clyſtére 240
Coagulation 241
Coaleſcence 241
Coalition 705
Coarticulation 843
Cobaltum 241
Coccis 242
Cochemare 477
Cocles 59
Cocquelicot 742
Coëffe 165. 617
—— *qui couvre les inteſtins* 365. 735
Coeur 265
Cohobation 247
Coignaſſier 276
Coïn de l'Oeil 172
Colature 247
Colchique 248
Colique 249
—— *(remedes contre la)* 70
Colle 422
—— *chair* 766
—— *de Poiſſon* 470
Collyre 250. 458
Colonne du Nez 253
Colonnes charnuës du coeur 253
Colophone 252
Coloquinte 251
Colubrine 151
Combat 23
Complexion 255
Compoſition 255
Compreſſe 324. 817
Concoction 245
Concombre 291
Concretion 257
Condenſation 257
Condrille 220
Conducteur 253. 490
Conduit auditif 116. 555
——— *commun du fiel* 219
——— *de l'Urine* 924
——— *de l'Uterus* 889
——— *Pancreatique ou de Virſung* 334
——— *Thoracique ou du chyle* 333
Conduits 168
—— *aqueux ou lymphatiques de l'Oeil* 333

Conduits des points lacrimaux 249
——— *lachrymaux* 334
——— *laiteux* 409
——— *ſalivaires* 334
Condylome 257
Confection 258
Confiere 260. 842
Conformation 258
Congelation 258
Coniſe 259
Conjonctive (la) membrane 17
Connoiſſance des ſignes des maladies 317
Conque 256
Conſerve 80. 257
Conſiſtence 260
Conſommé 260
Conſomption 93. 547. 847
——— ——— *(remedes contre la)* 71
Conſoude 260
——— ——— *moyenne* 153
Conſtipation 265
Conſtitution 279
Contraction 262
——— *du coeur* 846
Contre-fente-fiſſure ou contre-coup 262
Contrayerva 262
Contre extenſion 74
——— *poiſon* 33. 34. 71. 72
Contuſion 263
Convenance 259. 841
Convulſion 264. 856. 353
——— *du Cou & de l'Epine en arriere* 621
Convulſions (remedes contre les) 74
Coq 128
Coqueluche 206
Coquemar 26
Coqueret 36
Coquerourdes 59. 714
Coques du Levant 246
Coquille de l'Oreille 256
Coquiole 19
Cor 237. 438
Coracoide, apophyſe ou eminence 58
Corail 267
——— *de jardin* 176
Coralline 266
Corde de la membrane du Tympan 221
Cordial 180
Cordon ombilical 407. 918
Coriandre 268
Cormier 805
——— *ſauvage* 627
Cornaline 767
Corne de Cerf 271
Cornée 269
Cornes de la Matrice 269
Corneille 535
Cornier 269
Cornue 736
Cornouillier 269
Corps calleux 271
——— *caverneux* 271
——— *Pampiniforme* 635
Corpulent 692
Correctifs 272
Correction 272
Corroſifs 272
Corroſion 52. 272. 315
Cors 13
Corruption 319
Coſtus Arabique 275
Côtes 275
Cotignac 548
Coton 144. 424
Cotonneux 501
Cou 250

Cou de la Matrice 250
Couches des Nerfs Optiques 857
Coucou 701
Coude 57.290
Coudrier 274
Couler ou paſſer quelque liqueur 653
Couleur (qui a une mauvaiſe) 10.12
Couleuvrée 151
——— *ſauvage* 849
Couloir 253.786
Coupelle 294
Coupure 3
Cour de ventre 320
Courge 292
Couronne de la dent 565
Courte-Haleine 62.110
Court Palmaire 183
Couteau à deux tranchans 50
Crachat 819
Crachement de ſang 431
Crane 279
Crapaudine 793
Creſſon 594
——— *aquatique* 132
——— *des Prez* 179
Crêtes 283
Crête de Cocq 33.283
Crevaſſes qui viennent a pluſieurs parties du corps 738
Creuſet 263.286
Creux de l'Oreille 256
Crible 287.247
Criblement 280
Cricoïde (Cartilage) 281
Criſe 282
Cryſtal 289
Cryſtallin 288
Cryſtalliſation 288
Croc 432
Crochet 349.432.920
Croiſette 286
Cubebes 289
Curcuma 294
Cucurbite 291
Cuillier ou Cuillerée 244
Cumin 293
Cure Palliative 635
Curette 501
Cuſcute 295
Cuiſſe 387
——— *(la partie interne de la)* 388
Cuiſſon 245
Cuivre 118
——— *jaune* 19
Cyme 298
Cypres 301

D.

Dartres 444.515.466
Dartre des Paupieres 869
Dattes ou Dactes 303
Davier 610
Debilité 304.474.356
Debord 220
Decoction 84
Decrepitation 305
Decuſſoire 305
Defaillance 308.521.522.843
Defenſif 306
Deflagration 306
Deglutition 306
Degout 66.82.105.336.476
Degrez 425
Dejection 306
Delire 309
Demangeaiſon 707
Demi drachme 439.531
——— *once* 335.782.785
Demoniaque 607
Dent de Chien 310.425
——— *de Lyon* 850

Denté ou Dentelé 617
Dentifrice 312
Dents 311
—— *canines ou oeilleres* 299
—— *inciſives* 311. 700
—— *molaires ou machelieres* 311
—— *œilleres* 311
Dephlegmation 312
Depilatoire 708
Depuration 312
Derivation 313
Derriere de la Tête 608
Deſechement 313
Deſcente 306. 357. 443
—— *dans l'aine* 152
—— *de la matrice* 444. 466
—— *des Inteſtins & de l'Epiploon* 357
Deſcription des remedes vomitifs 350
Deſopilatifs (remedes) 76
Deſpumation 313
Deſquammation 313
Deſiccatif 313
Deſſous du pié 571
Detonation 314
Devant de la tête 796
—— *des levres* 703
Diabete 314
Diagnoſe 317
Diamant 15
Diaphragme 318. 319
Diaphoretiques 318
Diarrhée 320
Diarthroſe 320
Diaſtole 320
Dictam blanc 403
—— *de Candie ou de Crete* 321
Diéte 316. 479
Dierefe 316
Difficulté de parler 130. 156
—— *de reſpirer* 337
—— *d'urine* 337. 828
Digeſtion 245. 322
—— *(bonne)* 374
—— *difficile* 336
Digitale 322
Dilaceration 318
Dilatation 323
—— *des orifices des vaiſſeaux* 55
—— *du cœur* 320
Dilatatoire 323
Dilayans 323
Diploë 324. 553
Diſcontinuation de la fievre 85
Diſlocation 832
—— *de la Hanche* 37
Diſpenſatoire 326
Diſpoſition du corps 445
Diſſection 56
Diſſolvant 566
—— *univerſel* 30
Diſſolution 54. 326
Diſtenſion 326
Diſtillation 313
—— *par defaillance* 308
Diſtribution 327
Diviſion 327
Doigt Annulaire 322
—— *du milieu* 322
—— *Indice* 322. 478
Dompte venin 105. 449
Doronic 329
Dorſal (le grand) 63
Dorure 304. 476
Dos 329. 570. 603
Doſe 330
Douleur 329
—— *continuelle de tête* 203
—— *de dents* 611
—— *de la matrice* 465

Dou-

Douleur de tête 18. 204
—— d'Eſtomac 181
—— d'Oreille 631
—— nephretique 598
Douleurs dans les os 630
—— qui ſurviennent apres l'Accouchement 868
Drachme 330
Dragées 870
Dragon 330
Drave 87
Drogue 96
Dropaciſme 332
Dulcamere 335
Duodenum (inteſtin) 328
Dure Mere 552
Dureté de ventre 43. 265
Durillon 55. 164
Duvet 866
Dyſenterie 336
Dyſcraſie 335
Dyſpepſie 336
Dyſurie 337

E.

Eau 85
— d'Orge 456
— diſtillée 85
— du Pericarde 86
— melée avec du vinaigre 633
— miellée 456. 561
— que l'on trouve dans l'Arriere-faix 453
— ſucrée 458
Ebene 337
Ebullition 338
Ecarlate 242
Ecorce 273
—— de Muſcade 535
Ecorcer 378
Ecorchures 3. 381. 486
Echelles 779
Echine 8
Echymoſe 338
Eclegme 339
Ecoulement 703
Ecraſement 56
Ecuelles 779
Ecume 777
Ecuſſon 780
Edenté 596
Efferveſcence 341
Efficace 356
Efloreſcence 377
Eglantier 300
Egarement d'eſprit 65
Elan 31
Electuaire 343
Elemens 344
Elevatoire 347
Elixation 347
Elixir 347
Ellebore 348
Elleborine 437
Embryon 349
Emetique 922
Emphiſeme 351
Eminence de l'os 82
Empiriſme 350
Emplaſtres 352
Emplatre Diachylon 315
—— pour le nombril 366
Emplatres môlets ou onguent emollient 206
Empyeme 353
Empyreume 353
Emulſion 353
Emunctoires 353
Enarthroſe 354
Encens 861
Enchiffrenement 274
Enclume 478
Endive 356

Energie 356
Enfant, qui preſente les pieds en naiſſant 25
Enflure 351.480.612.881
——— *des paupieres* 363
——— *ſous les yeux* 457
Engourdiſſement 829
Enrouëment 728
Entamure de la peau 381
Entendement 483
Entero-epiplocele 357
Entonnoir 218.355.486
——— *de verre* 462
Entrailles 357.910
Entre deux des narines 787
Envelloppe 165.659
——— *du cœur* 659
Envie de dormir 803
Enule Campane 436
Eouſe 472
Eſpace entre deux nœuds dans les cannes &c. 485
Epaiſſiſſement 483
Epi d'eau 697
— *de blé* 812
Epicarpes 359
Epiderme 295
Epigaſtre 361
Epiglotte 362
Epilepſie 362
Epinars 813
Epine du dos 6
——— *eſpece d'epine ou de chardon* 6
——— *blanche ou Aubepine* 633
——— *blanche ſauvage* 813
——— *vinette* 135
Epines 14
Epiphyſe 364
Epiplocele 364
Epiploon 365
Eponge 819
Epouvante 340
Eprevier 7
Epuiſement 356
Epurge 504
Erable 7
Eraillement des paupieres 341
Erection involontaire de la verge 702.769
Eryſipelle 370
Eſcarlatte 750
Eſchalotte 126
Eſchare 371
Eſchine 329
Eſclaire 216
Eſpace 91
Eſpargoutte 109
——— *de mer* 876
Eſpaule 452
Eſpergoute 155
Eſpice 96
Eſpicerie 96
Eſpicier 96
Eſpinars 449
Eſprit 90
Eſprits 815
Eſquinancie 61.843
Eſquine 217
Eſſence 371
——— *de la maladie* 470
Eſſieu 123
Eſtoillée 109
Eſtomac 827.900
——— *(bon)* 376
Eſtragon 330
Etain 493.821
Etamine 281
Etendre ou Allonger 639
Eternuement 824
Ethique 675
Etincelement des yeux 548
Etrier 821
Eturgeon 11

Etuve 461
Evacuation 372
Evaporation 372
Eupatoire 324
Euphorbe 375
Euphraiſe 375
Exaltation 377
Excantheme 377
Excrement 315.378.823
Excreſcence de la matrice 207
Excroiſſance 17.461
——— *de l'os* 379
Exercice 378
Exereſe 377
Exfoliation 313.786
Exhalation 12
Exopthalmie 329
Exoſtoſe 379
Exploſion 379
Exſpiration 380
Exſtaſe 380
Extenſion 35
——— *de la peau* 340
Extenuation 380
Extirpation 80.381
Extraction 377.381
——— *de la Pierre* 525
Extrait 347.381
Extremitez 14
Eſcuelles 8
Exulceration 381

F.

Face 382
Faculté 383
——— *animale* 63
Faculté naturelle 595
Faim 384.614
——— *canine* 299
Farine 385
Fatigue 306.504
Faulx 384
Fauſſe couche 3
——— *Pleureſie* 685
Fauſſes côtes 275.603
Faux acacia 708
——— *dictamne* 708
——— *Germe* 577
Febrifuge 73
Fèces ou la lie de l'huile 51
Femme en Couche 712
Femur 387
Fenêtre 388
——— *ovale & ronde* 400
Fenouil de Porc 666
——— *doux, ou de Florence* 397
——— *marin* 284
——— *tortu* 790
Fente 394
——— *Capillaire* 874
——— *de la partie honteuſe* 745
——— *du Larynx* 745
Fentes qui viennent à pluſieurs parties du corps 738
Fenu grec 398
Fer 388.549
— *à cheval* 389
Feret d'Eſpagne 430
Fermentation 388
Feſſes 423.594
Fetu 19
Feu actuel 200.471
— *ardent* 151
— *de reverbere* 471.736
— *potentiel* 200.471
— *Saint Antoine* 370
— *volage* 444.677
Feve 382
——— *d'Egypte* 251
Feuille de Lion 509
——— *de mer* 917
——— *Indienne* 530

Fibres 390
Fiel 140
— *de terre* 202
Fievre 386
—— *(accroiſſement de la)* 117
—— *avec ſueur* 835. 348. 446
—— *avec devoiement* 157
—— *chaude* 109. 200
—— *continue* 386
—— *de lait* 497
—— *Ephemere ou d'un jour* 359. 386
—— *intermittente* 386. 485
—— *lente ou ethique* 433. 508. 546
—— *maligne d'Hongrie* 387
—— *petechiale* 665
—— *pourprée* 716. 773
—— *quarte* 386. 721
—— *quarte (remede contre la)* 73
—— *quotidienne* 386. 722
—— *ſans intermiſſion* 261
—— *tierce* 386. 855
—— *tremblante* 674
Figue 392
Figuier d'Inde 623
—— *ſauvage* 175
Filaments 390
Filets de la langue 57. 402
Filets 173. 390
Filipendule 393
Filtration 394
Fiſtule 394. 399. 797
—— *lachrimale* 18. 395
Fixation 395
Flamme 395
Flancs 472
Fleur de jalouſie 44
—— *de Muſcade* 535
—— *de Paſſion* 238
Fleurs 192. 396
Fleurs blanches 396
—— *de Grenadier* 126
Flux céliaque 246
—— *de bouche* 711. 758
—— *de larmes chaudes & acres* 363
—— *hepatique* 396. 441
—— *de ſang* 431
—— *de ventre* 320. 515
—— *d'urine* 314
Fluxion 195. 200. 746. 741
Foibleſſe 114. 364. 474
Foin 397
Folie 482. 580
Follettes 115
Fomentation 366. 399
Fonctions naturelles 595
Fondement 75
Fontanelle 399
Formule 401
Foſſe Pituitaire 783
Fougére 393
—— *aquatique* 629
Fourgon 753
Fourmi 401
Fourneau 407
—— *à vent* 59
—— *pour diſtiller per deſcenſum* 313
Foyer 396. 441
Fracture de l'os 192
—— *du crane* 166
—— *tranſverſale* 299
Fragon 752
Frais de Grenouilles 810
Fraiſier 403
Framboiſier 751
Frange membraneuſe 398. 626
Fraxinelle 453
Freneſie 482
Freſne ſauvage 627
Friction 404

Friſſon 452. 744. 872
Fritillaire 404
Froment 877
——— locar, ou rouge 809
Front 404
Frontal 405
Frottement 116. 404
Fruit 405
Fruits d'Eté 450
Fume-terre 406
Fumier de Cheval 898
Fungus 841
Fureur 544
Furoncle 408
Fuſain 66
Fuſion 409
Fuſtet 176

G.

Gainier 795
Galanga 410
Gale 444. 770. 708
—— ou Gratelle des paupieres 709
—— de tête 10
Galiot 187
Galles 412
Ganglion 412
Gangrene 412. 635
Gantelet 209. 868
Garance 750
Garderobe 764
Gardien des yeux 295
Gargariſme 250. 413
Garou 862
Gaſtroraphie 414
Gaſtrotomie 414
Gaude 531
Gayac 427
Generation 415
——— ou Production d'e-ſprits 687
Genet d'Eſpagne 416
Genevrier ou Genevre 492
Gengive 418
Genouil 417
Gentiane 416
Germandrée 213
——— d'eau 777
Germe 349
Geroffles (grands) 68
Geſſe 504
Gingembre 932
——— ſauvage 931
Ginglyme 418
Girard Rouſſin 104
Giroflier 512
Giroffiée 188
Glais 419
Gland 126
Glande 16. 419
—— conglobée 258
—— conglomerée 259
—— pineale 256
—— pituitaire 419
Glandes ſublinguales 832
——— ſur-renales 176
——— Thyroïdiennes 863
Glands de terre 154
Glaucome 420
Glayeul 419
——— de marais 182
——— puant 808
Gletteron 502
Globulaire 421
Gloſſocome 421
Glouteron 665
Glu 422
Goëtre 149
Gomme 428
—— Adragant 869
—— Ammoniac 48
—— Animé 62

Gom-

Gomme Arabique 87
—— Gutte 428
—— Lacque 496
—— Opopanax 622
—— Sagapenum 756
Gomphoſe 423
Gonorrhée 429
—— cordée 221. 424
Goulu 16
Gouſſe 659
Gouſt 428
Goute (la) 99
—— (remedes contre la) 67. 69
—— à la main 217
—— au genouil 424
—— aux pieds 687
—— dans l'Eſpaule 617
—— dans les Maſchoires 792
—— du lin 295
—— ſciatique 489
—— ſereine 44
—— volante 99
Grain 426
Graine 426
—— d'Ecarlate 494
Grains (des) 211
—— de Paradis 179
Graiſſe 16. 123
Grand Boyau 252
—— Raifort 727
—— Sommeil 197
—— Liſeron 263
Grande Centaurée 740
—— Conſoude 842
—— fente 402. 745
—— Lavande 545
Gras de la jambe 413. 839
Gratecu 300
Gratelle 444
—— blanche 912
Grateron 76
Gratiole 426
Gravelle 598
Gravier 91. 707. 753
Grele des paupieres 211
Grenade 425
Grenadier 715
Grenat 425
Gremil 524
Grenouillette 463
Greve 91
Gril 280
Grincement de dents 876
Griottier 206
Groin de Cochon 799
Gros Boyau 729
Groſeiler 427
Groſelier rouge de jardin 743
Groſeilles 427. 927
Groſſe tête 536
Groſſeſſe 417
Grouillemens dans le ventre 751
Grumeaux de ſang 861
Gueriſon 294
Gueſde 488
Gueule de veau 73
Guimauve ordinaire 41
Gurguet 692
Gutte gomme 428
Guy 910

H.

Hableur 126
Haleine puante 398. 826
Hanche 728
Hannebanne 459
Haricots 670
Harmonie 433
Helianthème 436
Heliotrope 436. 437
Hemorrhagie 431
Hemorrhoides 431

Hepa-

Hepatique 441
——— *des bois* 514
Herbe 425.442
——— *ou fleur de S. Jacques* 468
——— *à coton* 392
——— *à foulons* 765
——— *à pauvre homme* 426
——— *au chat* 194.597
——— *aux cuilliers* 244
——— *au lait* 420
——— *aux mites* 142
——— *aux Perles* 524
——— *aux Poumons* 514
——— *aux poux* 822
——— *aux puces* 709
——— *aux Teigneux* 665
——— *aux verruës* 437
——— *aux viperes* 339
——— *benite* 187
——— *d'or* 436
——— *de Cire* 209
——— *de citron* 562
——— *de la Reine* 846
——— *de Saint Jean* 97
——— *de Saint Chriſtophle* 223
——— *des Aulx* 37
——— *du coq* 128
——— *jaune* 532
——— *Robert* 417
Hermaphrodite 58.442
Hermodacte 443
Hernie 357.443
——— *aqueuſe* 456
——— *de la Matrice* 702
——— *des vaiſſeaux ſpermatiques* 234
——— *du Nombril* 358.364.618
——— *humorale* 458
——— *inguinale* 152
——— *venteuſe* 687
——— *venteuſe du Nombril* 687
Herniole 444
Heſtre 285.384
Heterogene 65.445
Homme (deſcription de l') 69
Homogene 449
Hoquet 797
Hoſpital 603
Houblon 531
Houx 24.86
——— *frélon* 752
Huile 616
——— *de Petrole* 665
——— *de Roſes* 741
——— *de terre* 616
Humer 805
Humeur innominée 481
——— *aquée ou aqueuſe* 453.455
——— *cryſtalline* 288.453
——— *ſereuſe que l'on trouve dans l'Arriere-faix* 453
——— *Vitrée* 453.454
Humeurs de l'œil 453
Hyacinthe 454
Hydatides 455
Hydragoges 455
Hydrocele 456
——— *& Enterotele* 455
Hydrocephale 456
Hydromel 456.561
Hydromphale 451
Hydrophobie 457
Hydropiſie 458.513
——— *Anaſarce* 55
——— *Aſcite* 104
——— *Tympanite* 884
Hymen 459
Hypercatharſe 460.461
Hypochondres 462
Hypochondrie 462
——— *(remedes contre l')* 69
Hypociſte 462

Hypocras 908
Hypoſtaſe 464
Hypotheſe 464
Hyſſope 465
—— *des Garignes* 436

I.

Jacée 467
Jacinth 454
Jacobée 468
Jalap 468
Jambe 287
—— *tortue* 528
Jaret 694
Jaſeur 126
Jaſmin 469
Jauniſſe 470
Idioſyncraſie 470
Imagination 668
Immerſion 129. 474
Immobilité 11
Immortelle 344
Impatience 336
Imperatoire 475. 831
Imperforé 114
Impuiſſance à ſe mouvoir 335
Impuretez 777
Incineration 476
Inciſion 355
Incorporation 477
Incube 477
Indication 355. 479
Indigeſtion 76
Infatigable 5
Infirme 890
Inflammation 672
—— *de la Ratte* 817
—— *des Poumons* 661
—— *des yeux très violente* 227
—— *du foye* 441
Infuſion 486
Injection 481
—— *dans la veſſie* 197
Inquiétude 482
Inſenſibilité 54
Inſertion 482
Inſomnie 26
Inſpiration 352. 482
Inſtabilité des yeux 448
Inſtrument lenticulaire, ou pour polir les os 508
Intemperie 13. 484
Intention 355
Intermiſſion de la fievre 85
Intervalle de la fievre 85
Inteſtin Colon 252
—— *Duodenum* 328
—— *Jejunum* 471
—— *Ileum* 473
—— *Rectum ou Culier* 729
Inteſtins 357
Jointure 257
—— *des os* 839
Jonc aigu 492
— *fleuri* 156
— *odorant* 774
Joubarbe 129. 782
—— *aquatique* 573
—— *des vignes* 852
Joue 415. 538
Jours Critiques ou de Criſe 284
—— *qui indiquent le tems auquel la Criſe ſe doit faire* 479
Joye 414
Iris 488
Iſchium 489
Iſthme 490
Jugement que l'on forme de la maladie en conſequence de la ſueur 446
Jugeoline 790

Jujubes 491
Julep 491
Juliane ou Julienne 445
Jus 834
Juſquiame 459

L.

Laboratoire 495. 615
Labyrinthe 495
Lac 502
— *d'Hune* 178
Lacque 496
——— *en baton* 496
Lacunes 498
Ladrerie 345. 347. 510
——— *de porc* 211
Laineux 500
Lait 496
— *d'Amandes* 51. 353
— *de Lune* 548
— *defaut (de)* 22
Laite des Poiſſons 498
Laitron 804
——— *doux & epineux* 804
Laitue 498
Lampſane 500
Lancette 500. 671. 771
Langue 521
—— *de Chien* 300
—— *de Cerf* 776
—— *de Serpent* 421. 619
Langueur 547
Larmes 497
Larynx 503
Laſſitude 265. 306. 504
——— *medicamens ou onguens, dont on ſe ſert pour oter (la) du corps* 12
Lavande 505
Lavement 2. 240
Laureole 505
Laurier 506
—— *tein* 865
—— *Alexandrin* 463. 506
—— *ceriſe* 506
—— *Roſe* 598
Laxatifs 43
Leucophlegmatie 513
Lentiles 358
Lentille d'eau 508
Lentiſque 509
Lepre 345. 347. 510
—— *blanche* 40. 512
—— *des Grecs* 511
Leſſive 525
Lethargie 187. 511
Leton 118
Leveſche 513
Levier 895
Levres 495
—— *des parties honteuſes* 28. 594
Lie 383. 387
— *de l'huile* 51
Liége 831
Lienterie 515
Lierre 434
—— *terreſtre* 434
Ligamens de la matrice 516
Ligament 515
——— *cartilagineux* 221
——— *ciliaire* 516
——— *circulaire & membraneux* 95
Ligne blanche 519
Lignes par ou l'on pretend prédire nôtre deſtinée 519
Limaçon 244
Limonier 518
Lin 521
Linaire 519
Louche 827
Linge enduit d'onguent, dont on

fait des emplatres 682
Liniment 521
Lippitude 522
Lipyrie 522
Lis 517
— *des vallées* 518
Litharge 523
Lithotomie 525
Lithotomiſte 525
Livéche 794
Livre 514.694
Liſeron 438.800
Lizet 263
Lobe de l'Oreille 526
Lobes du Poumon 28
—— *du Foye* 526
Lobules 525
Lombes 529
Loot 335
Long boyau 473
Lonkite 527
Lotion 2.528
Luette abattue ou relachée 233
Lunaire 530
Lunatiques 530
Lupin 531
Luſerne 556
Lut 532
Luter 531.528
Luxation de la Hanche 379
Lyſimachie 535

M.

Maceration 535
Maceron 448.801
Macher 551
Machine 535
Macis 535
Maſchoires 543
Magdaleons 536
Magiſtere 537
Maigreur 380
Main 546
Maiſtres de mines 570
Mal-caduc 362
Mal de Rate 462
—— *de ſaint Fiacre* 841
—— *de tête* 204
—— *de dents* 611
—— *ſain* 890
Maladies compliquées 254.255
Maladie 579
———— *cachée ou inconnue* 608
———— *cauſée par l'inflammation des membranes du cerveau* 798
———— *aiguë* 15
———— *benigne* 134
———— *Chronique* 223.689
———— *commune ou generale* 639
———— *contagieuſe* 261.527
———— *des filles* 218
———— *d'un jour* 578
———— *epidemique* 361.819
———— *état incertain (de la)* 13
———— *heriditaire* 442
———— *Hypochondriaque* 462
———— *intermittente* 485
———— *inveterée* 73
———— *le plus haut point ou degréz (de la)* 11
———— *maligne* 540
———— *pediculaire* 675
———— *qui précede une autre* 702
———— *qui provient du temperament* 470
Maladif 890
Malleole 541
Mammelles 542
Mammelons 187.641

Mammelons des Nerfs Optiques 641
Mandragore 544
Manie 544
Maniguette 179
Manne 546
Marbre 549
Marc 537
Marcaſite 547
Marguerites 134. 512
Marie 493
Marjolaine 538
——— *(eſpece de)* 44
Marmelade 548
Marmite 157
Maronnier 191
Marque 214
Marrube blanc 549
Marrube noir ou puant 127
Martagon 550
Marteau 540
Maſſe 551. 888
Maſtic 551
Maſticatoire 81. 551
Matiere d'une playe 717
——— *ichoreuſe* 469
——— *mucilagineuſe des Inteſtins* 584
——— *ſanguinolente* 764
Matras 552. 736
Matricaire 553
Matrice 926
Maturité 553
Mauvais appetit 236
Maulve 541
——— *ſauvage* 31
Mayenne 539
Mechoacan 555
Meconium 555
Medicament 556. 669
Medecins Empiriques 352
Medecin 557
Medecin Chimiſte 469
——— *(premier)* 90
Medecine 556-557
——— *Chymique* 669
——— *Dogmatique* 328
——— *Empirique* 352
——— *éprouvée* 376
——— *Galenique* 411
——— *Hermetique* 442
——— *univerſelle* 197
Mediaſtin 555
Melancolie 337. 560
Meleze 502
Meliceris 561
Melilot 562
Melinet 209
Meliſſe 562
Melon 563
Membrane 564
——— *adipeuſe* 564
——— *veloutée* 895
Membre 100. 565
——— *viril.* 655
Menſtrues 192. 565
Menſtrue 566
——— *Univerſel* 30
Menthe 566
——— *de chat* 194
Meningophilax 565
Menton 567
Mercure 123. 455. 567
——— *de vie* 34
Mercuriale 568
Mercuriaux 567
Meres de Geroſles 188
Merveille du Perou 468
Meſentere 568
Meſlange 278. 576
Meſocolon 568
Meſure 566
Metacarpe 569
Metacondyles 570

Metal 570
Metallurgiſte 570
Metaſtaſe 571
Metatarſe 571
Methode 571
Meure de Renard 751
Meurier 581
Meurte 591
Meurtriſſure 263.355
Mezereum 512
Microcoſme 572
Miel 559
—— roſat 742
Migraine 439.445.578
Mil 573
Mille feuille 9.574
Mille-pertuis 464
Millet 573
Mine 574
—— de Plomb 574
—— de plomb noire 578.686
—— d'or 487
Mineraux 574
Minuit 568
Miſerere 221.473
Mithridate 575
Mixture 278.576
Moëlle 557
—— Allongée 558
—— de l'Epine 559
—— de l'os 558
—— de Pierre 548
—— du dos (commencement de la) 481
Mois 565
Mole 577
Mollaine 673.901
Monceau 7
Monſtre 579
Morceau 144
——— ou Pomme d'Adam 693
Morelle 801
Morgeline 40.53.580
——— (eſpece de) 809
Morpions 589
Morſure de Chien enragé 298
——— de loup enragé 532
Mort au Chien 248
—— aux vers 438
Mortier 581.678
Mortification 811
Morve 142.584.591
Mouches à miel 77
——— Cantharides 172
Mouron 40.53
——— violet 73
Mouſſe 586
——— marine 266
——— terreſtre 533
Mouſon 53
Mouſtache 591
Moutarde 796
Mouvement periſtaltique 661
Mouvemens convulſifs 583
Moxa 583
Mucilage 583
Muet 77
Muſle de veau 73
Muguet 518
Mules aux talons 662
Muſc 582
Muſcle 586
—— Abaiſſeur de l'Oeil 452
—— Abducteur de l'Oeil 479
—— Abducteurs 2
—— Accelerateurs 7
—— Adducteurs 15
—— Adducteur de l'Oeil 139
—— Angulaire ou Releveur 511
—— Aponeurotique 565
—— Baſio-Gloſſe 130
—— Biceps 139
—— Buccinateur 152

Muſcles Cephalo - Pharyngiens 204
——— *Cerato-Gloſſes* 206
——— *Complexes* 254
——— *Co raco-Brachial* 266
——— *Caraco-Hyoidiens* 266
——— *Coraco-radial* 139
——— *Court extenſeur de l'avantbras* 148
——— *Court-Palmaire* 183
——— *Couturier* 767
——— *Cremaſter* 280
——— *Cryco - Arytenoïdiens* 281
——— *Crico-Thyroidiens* 281
——— *Crotaphite* 852
——— *Crural* 287
——— *Cubital* 289
——— *Cubital greſle* 636
——— *de l'Epine du dos* 738
——— *de la Luette* 711
——— *de la jambe* 864
——— *Deltoidé* 309
——— *Demi-Epineux* 785
——— *Demi - Membraneux* 784
——— *Demi-Nerveux* 784
——— *Dentelé* 789
——— *Digaſtrique* 321
——— *Droits* 729
——— *Droit externe de l'Oeil* 479
——— *Epineux* 814
——— *Extenſeur propre de l'Index* 479
——— *du Faſcia lata* 565
——— *Feſſiers* 422
——— *Gaſtrocnemiens* 413
——— *Genio-Hyoïdiens* 415
——— *Genio-Gloſſes* 415
——— *Grand dorſal* 63
——— *Grands jumeaux* 413
Muſcles Grand Rond 749
——— *Grele* 424
——— *Humble* 452
——— *Hyo-Thyroidiens* 460
——— *Jambier anterieur & poſterieur* 864
——— *jambier greſle* 684
——— *jarretier* 694
——— *Iliaque* 473
——— *Intercoſtaux* 884
——— *Intereſſeux* 485
——— *jumeaux* 139
——— *Long Dorſal* 527
——— *Long Palmaire* 636
——— *Maſſeters* 551
——— *Maſtoïdiens* 552
——— *Maſtoïdiens poſterieurs* 817
——— *Mylo-gloſſes* 587
——— *Obturateurs* 608
——— *Obturateur interne* 156 550
——— *Oeſophagien* 613
——— *Palmaire cutané* 183
——— *Pectiné* 525
——— *Pectoral* 650
——— *Perforant* 658
——— *Perforé* 658
——— *Plantaire* 684
——— *Poplité* 694
——— *Profond* 658
——— *Pſoas* 708
——— *Pterygoides* 35
——— *Pterygoidiens* 710
——— *Pterygo-Staphylins* 711
——— *Pyramidaux* 717
——— *Quadrijumaux* 721
——— *Quarré* 720
——— *Radial* 723
——— *Releveur ou Angulaire* 511
——— *Releveur de l'Oeil* 837

Muſcles Rhomboide 742
—— *Scalene* 772
—— *ſoleaire* 802
—— *ſous ſcapulaire* 480
—— *ſouclavier* 831
—— *ſous-Epineux* 480
—— *ſpheno-Pharyngiens* 811
—— —— *ſalpingo-Pharyngiens* 811
—— *ſphincters* 260. 811
—— *ſplenius* 817
—— *ſterno coſtaux* 873
—— —— *Hyoidiens* 823
—— —— *Thyroidiens* 824
—— *ſublime* 658
—— *ſuperbe* 837
—— *ſupinateur* 838
—— *ſus-Epineux* 839
—— *ſuperieur de l'Oeil* 877
—— *Stylo-Gloſſes* 829
—— —— *Hyoidiens* 826
—— —— *Pharyngiens* 829
—— *Temporal* 852
—— *Thenar* 858
—— *Thyro-Arytenoïdiens* 863
—— *Thyro-Hyoïdiens* 460
—— *Trapeze* 290
—— *Tranſverſes* 873
—— *Tranſverſaire du dos* 785
—— *Triangulaire du ſternum* 873
—— *Trochleateur* 877
—— *vaſtes internes & externes* 894
Myologie 588
Myopie 588
Myrobolans 589
Myrrhe 590
Myrte 591
Myrtille 913

N.

Napel 592
Narciſſe 592
Nard 505
—— *ſauvage* 104
Narines 593
Nates 594
Nature 595
—— *de Baleine* 810
—— *de la maladie* 470
Navet 592
Nauſée 596
Né Coiffé 410
Neflier 569
Nephrotomie 598
Nerf 599
—— *intercoſtal* 484
—— *Optique* 622
—— *Pathetique* 649
Nerprum 448. 739
Nenuphar 606
—— —— *(eſpece de)* 580
Neurologie 599
Nez 594
—— *coupez* 822
Nicotiane 846
Nielle 561. 601
—— *au blé* 750
Nitre 601
—— *(Ecume ou fleur de* 78
Noctambule 602
Noeuds 100
—— *qui ſe trouvent aux tiges ou aux racines des herbes &c.* 415
Noeud de la Gorge ou Pomme d'Adam 693
—— *Nerveux* 686
Noiſelier 274
Noiſettier 274
Noiſettes 117

Noix de Galles 412
—— *Muſcade* 582
Nombril 918
—— *le milieu (du)* 14
—— *marin* 918
—— *de venus* 8. 277
Noyau 628
Noyer 491
Nourriture 35
Nummulaire 203
Nuage dans l'urine 554
Nuages (petits) 604
Nuit (qui va ou ſe promene de) 602
Nuque du cou 604
Nutrition 36. 605
—— *imparfaite* 39
—— *vitiée* 160
—— *qui ſe fait bien* 376
Nyctalopes 605
Nymphes 605

O.

Obliteration 35
Obole 607
Obſtruction 351. 608
—— *de la Ratte* 817
Obturateur interne 156
Ocre 609
Occiput 608
Odeur agréable (ce qui donne une) 435
Odontalgie 611
Odorat 611
Oeconomie 612
Oedeme 612
Oeil 610
— *le blanc (de)* 29
— *de bœuf* 155. 276
— *de chat* 73
— *de Chevre* 18
Oeil de Cochon 572
— *de Lievre* 499
— *meurtri* 464. 429
— *purulent* 464
— *(ulcere cauſtique & brulant de l')* 69
Oeillet d'Inde 848
Oeillets 188
—— *de Dieu* 533
Oeſophage 613
Oeſype 615
Oeuf 632
— *le blanc, ou le glaire (de l')* 29. 30
— *Philoſophique* 632
Oignon 161
—— *marin* 820
Oiſelets 117
Olives 616
Olivier 615
—— *Sauvage* 276
Omentum 617. 735
Omphalocele 618
Omoplate 450. 617
Once 918
Ongle 710. 919
—— *(eſpece d')* 640
Onguent 919
Operation 619
—— *Céſarienne* 467. 648
Operations chimiques 701
Ophthalmie 620
Opiat 621
Oppilation 608
Opium 621
Or 122
— *fulminant* 224
Orange 118
Orcanette 31. 56
Ordure 823
Ordinaires 192. 565
Oreille 120. 121

Oreil-

Oreille le trou de (l') 41
—— *de Judas* 120
—— *de lievre* 155
—— *d'homme* 104
—— *d'Ours* 120
—— *de Souris* 126.588
Oreillette 104
Oreillette du coeur 121
Organe 625
Orgaſme 625
Orge 451
Orgeade 450
Orgueil 283.451
Orgeolet 283.451
Orifice de l'Eſtomac 180
—— *de la Matrice* 250
—— *interne de la Matrice* 629
Origan 625
Orme 916
Ormeau 916
Orobanche 627
Orpin 852
Ortie morte 411.500
Orties 926
Orvalle 451.775
Os 628
—— *Cuboide* 290
—— *de l'Epaule* 450
—— *de la Hanche* 489
—— *de la Poitrine* 824
—— *de la queue* 242
—— *des Iles* 473
—— *du Coude* 917
—— *du Tarſe* 851
—— *Ethmoide* 372
—— *Hyoide* 459
—— *Innominé* 481
—— *Naviculaire* 595
—— *Parietal* 148
—— *Petreux* 523.666
—— *Pubis* 712.365
—— *Sacrum* 756
Os Scaphoide 772
—— *Seſamoides* 790
—— *Sphenoïde, Baſilaire, ou Cuneiforme* 293.130
—— *triangulaire* 872
Oſmonde 629
Oſteocolle 630
Oſteologie 630
Otalgie 631
Otruche 475
Ovaire 632
Oubli 607
Oublies laxatives 607
Ourels 507
Ouverture du Larynx 745
—— *des vaiſſeaux* 60
Ouïe 116
—— *dure* 335
Oxicrat 633
Oxymel 633
Oxyrrhodin 633
Ozeille 8
Ozene 634

P.

Paille 15
Pain a chanter ou ſans levain 124
—— *a coucou* 37.634.529
—— *de Pourceau* 98.297
Palais 635
—— *de Lievre* 804
Pales couleurs 218
Palmaire cutané 183
Palme de Chriſt 744
Palmier 636.673
Palpitation 636.637
Panacée 637
Panade 638
Panais 649
Panaris 646.730
Panatelle 638

Pance (la) 2
Pancreas 163. 638
Panicault 369
Pannicule adipeux 645
——— *Charneux* 640
Panniculus 640
Panis 639
Papier 642
—— *brouillard* 214
Paracenteſe 642
Paralyſie 643. 644
——— *(remedes contre la)* 72
——— *d'un coté* 440
Parelle 633
Parenchyme 644
Pareſſe 678
Parfum 56. 611. 835
Parietaire 645
Parler difficile 60. 130. 159
Paronichie 646
Parotides 647
Paroxyſme qui avance 70
Partage 327
Partie 647
——— *anterieure des levres* 703
——— *de la Medecine, qui enſeigne la Diete* 317
——— *honteuſe de la femme* 294
——— *Organique* 625
Parties de la Poitrine 698
——— *diſſimilaires* 326
——— *ſimilaires* 796
——— *ſpermatiques* 810
Pas d'Aſne 883
— *moiſon* 113. 522
Paſquettes 134
Paſſage 554
Paſſer ou couler quelque liqueur 657
Paſſerage 510. 880
——— *ſauvage* 179
Paſſeroſes 533
Paſſe-velours 44
Paſſion 649
——— *Hyſterique* 466
——— *Iliaque* 221. 473
Paſte 551
Paſté 128
Paſtenade 304. 649
Paſtel 420. 488
Paſtille 648. 692
Patience 501. 633
——— *rouge* 761
Patte d'Oye 664
Pavillon de la Trompe de Fallope 398. 626
Paume de la main 636. 858. 921
Pavot 246. 641. 742
——— *cornu* 420
Paupieres (concretion des) 57
Peau 296. 653
Pecher 663
Pectoraux, remedes 122
Pediculaire des prez 395
Peigne de Venus 772
Pelade 536. 667
Peler 305
Pellican 401. 610. 653
Penetration d'Eſprit 198
Penide 654
Perce-boſſe 535
——— *feuille* 155. 657
Perfoliate 188
Pericarde 659
Pericrane 659
Periné 659
Perioſte 660
Peripneumonie 661
Peritoïne 662
Perles 548
Peroole 296
Peroné 391. 662
Perſicaire 457. 663
Perſil 666

Perſil d'Aſne 590
—— *de marais* 79
Perte 703
—— *de Sang* 431
Pervenche 238
Peſanteur de tête 204
Peſſaire 664
Peſte 665
—— (*remedes qui preſervent de la*) 51
Petaſite 667
Petit Cardamom 179
—— *Cerveau* 207
—— *Chêne* 213
—— *Doigt* 322
—— *Glouteron* 928
—— *Houx* 752
—— *muguet* 412
—— *œils* 572
—— *poireau* 774
Petite bouche 152
—— *Eſule* 372
—— *joubarbe ou pain d'oiſeau* 473
—— *joubarbe* 901
—— *Lentille des marais* 508
—— *veroles* 891
Petrole 665
Peuplier 695
Phanomenes 667
Phalange 667
Phantaiſie 668
Pharmacie 668
Pharmacopée 668
Pharynx 669
Philtre 671
Phiole 50.670
Phlegme 672
Phlegmon 672
Phlictenes 673
Phoſphore 673
Phreneſie 674
Phthiſie 93.547.675
—— (*remedes contre la*) 72
Pie mere 552
Pied 664
—— *d'Alouette* 309
—— *de chat* 423.449
—— *de Lievre* 499
—— *de Lion* 32.509
—— *de loup* 533
—— *de Pigeon* 664
—— *de veau* 101
Pierre calaminaire 161
—— *d'Aigle* 21
—— *d'Aimant* 538
—— *d'Armenie ou Armenienne* 94
—— *dans les Reins ou la Veſſie* 523
—— *d'Azur* 507
—— *de Lynx* 133.534
—— *de la veſſie* 162
—— *judaique* 491
—— *des rompus* 630
—— *Hematite, ou ſanguine* 430
—— *Nephretique* 597
—— *ponce* 714
—— *ſerpentine* 620
Pimen 146.176
Pimprenelle 679
Pinceau 654
Pin 680.682
Pincée 712
Pincettes 401.921
—— *pour relever la luette* 822
—— *pour tirer les dents* 610
—— *qui ſervent à tirer les corps étrangers* 5.6
Pilon 681
Pilules 193.679
Piquants (des) 14

Pi-

Piqueure de nerf ou de tendon 715
Piramide du Trepan 550
Piſſe en Lict 850
Piſtachier 681
Pituite 584. 591. 672
Pivoine 688
Plane 684
Plantain 96
—— *de montagne* 35
Plante 683
—— *du pied* 683. 858
Plaſtre 429
Platane 684
Playe 927
Plein de ſang 685
Plethore 685
Plethorique 685
Pleure 685
Pleureſie 685
—— *batarde* 685
—— *(remede contre la)* 72. 73
Plexus ou Lacis Choroïde 686
Plomb 687
—— *de mer* 578. 686
—— *de mine* 578. 686
Plombagine 686
Plumaſſeaux 817
Pneumatocelle 687
Pneumatomphale 687
Poignée 545
Poignet 185
Poil 678
—— *(chute du)* 91
—— *des narines* 906
—— *des parties honteuſes* 711
—— *des paupieres* 229
—— *folet* 509
—— *qui vient deſſous l'Aiſelle* 448
Point doré 715
Pointe du Cœur 584
Pointes 13
Poireau 696
Poirée blanche 135
Poirier 719
Pois 682
—— *ciches ou pois Been* 228
Poiſon 898
Poitrine 651. 861
—— *(le creux de la)* 70
Poivre 680
—— *d'Inde, de Guinée, ou du Breſil* 176
Poix 682
—— *reſine* 252
Polium 689
Politrice 692. 874
Polype 692
Polypode 691
Pomme ou morceau d'Adam 693
—— *dorée ou d'amour* 539
—— *épineuſe* 827
—— *de merveille* 578
Pommier 542
Pont de Varolius 694
Porcelaine 58
Porcelets de Saint Anthoine 697
Pores 691
—— *biliaires* 697
Porphyre 696
Porreau 13
Porte du foye 696
Portion égale 51
Poſſedé 607
Potion 433. 698
—— *alterante, pour purifier le ſang* 37
—— *Cordiale* 180
—— *de meure* 580
Potiron 402
Poudre 868
—— *à vers* 764
—— *aux Rats* 96

Poudre de ſympathie 842
Pourcelets 691
Poulain 151
Pouce 322
Pouliot 194.712
Pouilleus 675
Poulmons 713
Pourpier 58.697
Pourriture de l'Os 182
Pous 651.714
—— dereglé 430
—— inegal 160
—— irregulier 101
—— mauvais 160
—— qui defaut 108
—— regulier & égal 376
Pouſſif 110
Pouvoir 383
Précipitation 698
Prêle 367
Prépuce 358.699
Préſervatif 33-34.71.72
Preſſoir ou Preſſe 867
—— d'Herophile 507.867
Priapiſme 700
Primerole 700
Primevere 700
Priſe 330
Procés Ciliaires 701
—— du Peritoine 702
Production d'eſprits 687
Profond Aſſoupiſſement 193.197
Prognoſtique 703
Propolis 704
Proprieté de la maladie 470
Protuberance annulaire 63
Protuberance de l'Oeil 379
—— du Nombril 379
Proſtates 705
Pterygoides (muſcles) 35
Ptiſane 456
Prudes femmes 115
Prunelle de l'Oeil 716
Prunier 707
—— ſauvage 707
Puiſſance 383
Pulmonaire 712
Pulmonique 110
Pulpe 713
Purgation 197.716
Punais 634
Purification 585
Pus 717
Puſtules 642.673.716
—— qui viennent par la ſueur 446
—— rouges 428
Pylore 717
Pyrethre 718
Pyrole 718

Q.

Qualité 721
—— occulte 608
Quarteron 720
Quantité égale 51
Queue 651
—— de Cheval 367
—— de pourceau 666
—— de Renard herbe (de) 40
Quid pro quo d'Apothicaire 722
Quinteſſence 347.371
Quinte feuille 655

R.

Rable 529
Rachitis 738
Racines rondes 154
Racine 724
—— ſalivaire 718
—— vierge 849

Racloir

Racloir 728
Rage 298
— *d'Amour* 77. 408
Raifort 727
Raiſin de Renard 645
Raiſiné 306
Rale 825
Rameaux 725
Rapé 728
Rapontic des montagnes 447
Rapports aigres 12
Raquette 623
Raſoir 604. 728
Rateleux 816
Ratiſſoire 728
Ratte 816
Rave 726. 727
Rayon 723
Réceptacle du Chyle 756
Recipient 728
Rectification 729
Rectum 729
Receptacles ou Reſervoirs de la matiere pituiteuſe des Narines 587
Reduction en cendres 231
Refrigerant 730
Regime 316. 730
Region Epigaſtrique 361
——— *Hypogaſtrique* 463
Regliſſe 422
Regne 731
Regule 731
Rein 529. 598
Reins 529. 732
—— (*remedes contre les maladies des*) 72
Reine des prez 916
Relachement 731
——— *des dents* 423
Remedes 122. 556. 669
—— *Abortifs* 2
Remedes Abſtergans 5
—— *Adouciſſans* 309
—— *Anodins* 65
—— *Aperitifs* 55. 76. 733
—— *Aſtringens* 111
—— *Attenuans* 115
—— *Attractifs* 116
—— *Carminatifs* 183
—— *Cathéretiques* 196. 199
—— *Cauſtiques* 196. 199. 719
—— *Cephaliques* 204
—— *Cicatrizants* 227
—— *Compoſez* 255
—— *Corroſifs* 272
—— *Contre l'Acide* 67
——— *l'Apoplexie* 82
——— *la Cachexie* 70
——— *la Colique* 70
——— *la Conſomption* 71
——— *la Dyſenterie* 71
——— *la fievre* 386
——— *la fievre quarte* 73
——— *la goute* 67. 69
——— *la laſſitude* 12
——— *la Paralyſie* 72
——— *la Peſte* 71
——— *la Phthiſie* 72
——— *la ſuppreſſion d'Urine* 489
——— *la verole* 74
——— *les convulſions* 74
——— *le dormir ou l'Aſſoupiſſement* 69
——— *l'Hypochondrie* 69
——— *les maladies des Reins* 72
——— *le ſcorbut* 73
——— *les Vapeurs* 69
——— *les vers* 68. 71. 438

Remedes Contre les vertiges 70
——— les vomiſſemens 67
——— Deſoppilatifs 76
——— Diaphoretiques 318
——— Digeſtifs 322
——— Dilayans 323
——— Diſcuſſifs 326
——— Diuretiques 327
——— Emetiques 922. 350
——— Emolliens 539
——— Eprouvé ou experimenté 657
——— Hepatiques 441
——— Humectans 452
——— Hydragoges 455
——— Hyſteriques ou pour la matrice 466
——— Incarnatifs 684
——— Incraſſants 634
——— laxatifs 43. 566
——— Narcotiques 593
——— Paregoriques 644
——— Pectoraux 132. 650
——— pour attenuer & briſer la Pierre 523. 769
——— pour embellir ou blanchir la peau 275
——— pour les maladies de la Ratte 817
——— Purgatifs 197. 706
——— pour le mal des yeux 350
——— pour les Nerfs 599
——— pour les yeux 521
——— qui aſſoupiſſent les ſens, & excitent le dormir 461
——— qui calment les douleurs 644
——— qui empechent la tranſpiration 352
——— qui etachent le ſang 354. 431. 489
Remedes qui excitent la ſalive 792
——— qui excitent ou produiſent la ſalivation 758
——— qui excitent de la rougeur & des veſſies ſur les endroits du corps ou ils ont étez appliquez 673
——— qui purgent la melancolie, ou l'Atrabile 560
——— qui purgent les Eaux 457
——— qui retabliſſent la memoire 54
——— qui temperent les acretez 852
——— qui tuent les vers 73
——— repellens 80
——— repercuſſifs 732
——— reſolvans 733
——— reſtaurans 54
——— ſarcotiques 766
——— ſcorbutiques 777
——— ſecrets 89
——— ſimples 796
——— ſomniferes 803
——— ſpaſmodiques 807
——— ſternutatoires 824
——— ſtomachiques 826
——— ſtyptiques 111
——— ſudorifiques 446
——— ſuppuratifs 838
——— Topiques 526. 867
——— Veſicatoires 905
——— Vomitifs 350. 922
——— Vulneraires 872
——— Univerſel 197
——— Uſuels 537
Rencontre vaiſſeaux (de) 33
Renoncule 132. 463. 726
Renouée 690
Renverſement des paupieres 438
Repellens, remedes 80

Reponſe 727
Repouſſoir 610
Reſervoir du chyle 756
Reſine 733
Reſpiration 734
——— *aiſée* 376
——— *embaraſſée* 337
Reſpirer (difficulté de) 62
Reſſort 342
Reſtaurans remedes 54
Rétine 50. 735
Retention d'Urine 828
Retorte 736
Rets merveilleux 734
Reverie 309
Revivification 736
Revulſion 74. 736
Rhubarbe des Moines 447
Rhumatiſme 741
Rhume 195. 200. 274. 740
Ricin 744
Ris 628
— *de veau* 498
— *ſardonien* 808
Rogne 707. 708
Roignon 598. 732
Rompure 357. 443
Ronce 751
Rondelle 104
Ronflement 825
Rongement 52
Roquette 369
Roſeau 101. 162
Roſe 370. 742. 746
— *de Chien* 300
Roſée 746
——— *du ſoleil* 748
Roſier ſauvage 300
Roſmarin 747
Rots 751
Rotule 576
Rouge herbe 560
Rougeole 579
Rouille 750
Rouleaux d'emplatres formés en Cilindres ou bâtons 536
Rubarbe 737
Rubis 750
Rubrique 609
Rue 753
— *de mur* 692
— *de muraille* 16
Rugine 728
Rupture de veine 675

S.

Sable 91. 707. 753
Sabine 753
Sablon 91
Sac 754
Sacs lachrymaux 334
Sachets 603. 665. 756
Sadrée 768
Saffran 285
——— *ſauvage ou batard* 114. 240
Saignée 60. 671. 898
Saint foin 619
Salade 8
Salivation 711. 758
Salpetre 601
Salive 758
Sang 287. 761
— *caillé ou coagulé* 861
— *de Dragon* 330. 761
— *Dragon* 330. 763
— *menſtrual* 192
— *purification (du)* 41
— *ſue* 449
Sanguification 430
Sanguin 685
Sanicle 763
Sanie 469. 890. 764. 847

Sanieux 469
Santé 458. 890
Santoline 764
Saphir 764
Sapin 2
Saponaire 765
Sarce pareille 767
Sarcocele 765
Sarcocolle 766
Sarco-Epiplocele 766
Sarcome 766. 841
Sariette 768
Saſſafras 764
Satyrion 300
Sauge 760
Savinier 753
Saule 759
Savon 765
Savorée 768
Saxifrage 769
Scabieuſe 770
Scafa 772
Scammonée 771
Scarificatoire 772
Scariole 356
Sceau de nôtre Dame 849
—— *de Salomon* 690
Schoenanthe 774
Sciatique 489. 529
Scie 788
Scille 774
Scine 774
Scirrhe 774
Scolopendre (vraie) 108
Scorbut 773. 777
—— *(remedes contre le)* 73
Scordion 777
Scories 777
Scorzonere 778
Scrophulaire 779. 780
Scrotum 780
Scrupule 780
Sebeſten 781
Seche 630
Secours 122
Secouſſes 906
Secrets, remedes 89
Secretion d'Urine 327
Sediment 782
Segle 781
Sein 61
Sel 758
— *Armoniac* 95
— *Gemme* 414
— *lixiviel* 525
— *neutre* 356
Selle 716
— *du Turc* 359
— *ſphenoïdale ou de Turquie* 783
Semence 783
—— *contre les vers* 764
—— *des Canaries* 668
Semencine 764
Seneçon 785
Senné 785
Sens 27. 786
Senſation 27
Senſitive 20
Senſoir commun 27. 786
Sentence 77
Senteur 64
Separation 3. 54. 787
Seringue 845
Sermontaine 794
Seroſitez du ſang 790
Serpentaire 331
Serpolet 788
Setier 792
Seton 791
Sevrer 2
Sexe 792
Signe de maladie 793
—— *Pathognomonique* 649

Signe qui eſt bon 376
Signes antecedens 67
Sinus ou foſſe de l'os du bras 131
—— *de la Dure Mere* 798
Siringotome 845
Siringue 357
Soif 800
Soldanelle 802
Solution 54. 802
—— *de continuité* 83. 803
Sommet 837. 903
—— *de la téte* 165
Sommets 79
Sommeil 803
—— *profond* 193. 254
—— *(remedes contre le)* 69
Sommitez les plus tendres des herbes 298
Sonde 197. 493. 559. 809
—— *cannelée* 490
Songe 358. 803
Sorbier 805
Sortie ou la Pouſſe des dents 312
Sory 805
Souci 163. 165
Souchet long ou rond 300
Souffle 342
Soufre 836
Soupirail 730
Soupir 839
Sourcils 837
Souvenir 731
Soye 787
Sparadrap 806
Spargelle 416
Spaſme 264. 807
Spatule 808
Speautre 809
Speculum Ani 809
—— *matricis* 323
Sphacele 811
Spiça nard 593. 812
Spode 817
Squelette 773
Staphylome 823
Steatome 595. 823
Stecas Arabique 826
Sterilité 24
Sternum 824
Sternutatoire 709
Staphiſaigre 822
Storax 830
Strangurie 828
Stupidité 580
Styptiques, remedes 111
Subaction 830
Sublimation 832
Sublimé 832
Subſtance corticale du cerveau 273
Suc 834
— *de Concombre ſauvage* 343
— *de l'Eſtomac ou Stomacal* 413
Succin 833
Succiſa 580. 834
Sucer 834
Sucre 754
—— *candi* 170
—— *huileux* 342
—— *roſat* 742
Sueur 835
Suer 835
Suffocation 180
—— *de la matrice* 466
Suffuſion 194
Suin 615
Sumach 743
Superfétation 360. 837
Suppoſition 464. 838
Suppreſſion des ordinaires 838
—— *d'urine* 490
Suppuration 83
Surdité 130. 264
—— *remedes contre (la)* 12

Sureau 760
Sur-peau 295
Suture 840
—— coronale 270
—— des os 839
—— des playes du bas ventre 414
—— fauſſe ou ecailleuſe 510
—— Lambdoide 499
—— ſagittale 607. 757
Sujet a être malade 890
Sympathie 841
Symphyſe 842
—— cartilagineuſe 843
—— charnue 846
—— ligamenteuſe 844
Synarthroſe 843
Synchondroſe 843
Syneuroſe 844
Synovie 534. 844
Syphon 571
Syrop 846
—— avec du l'eau, du vinaigre, & du miel 634
—— avec du vinaigre & du ſucre 634
—— fait avec de l'eau 458
—— pectoral 315
Syringue pour le Nez 741
—— pour l'oreille 631
Syſſarcoſe 846
Syſtole 846

T.

Tabac 846
Table 565
Tablettes 580. 846
Tabouret 156
Taches 640
—— rouſſes ou de rouſſeur 508. 667
—— jaunes ou hepatiques 536
Taches qu'on apporte en naiſſant 536. 592
—— volantes 536
Tact 847
Taille 525
Talon 111. 165
Tamarinds 848
Tamaris 849
Tamis 281. 247. 394
Taneſie 850
Tapſie 857
Tarſe 851
Tartre 851
Taupe 848
Taye blanche à l'Oeil 29
Teigne 10. 407
Teinture 869
Tempe 852
Temperament 279. 841
Tenailles pour tirer les Dents 610
Tendons 175. 853
Tendrons des herbes 298
Teneſme 853
Tenette 501
Tente 882
Terebenthine 854
Termometre 859
Terre glaiſe 93
—— morte 854
—— noix 154
—— ſigillée ou ſcellée 507
Teſticules 624. 855
Teſticule venerien 855
Tête 177
—— de Mouche 587
—— de Poule 177
—— de veau 73
—— morte 178. 248
Thé 858
Theorie 859
Therapeutique 859
Theriaque 859

Thym

Thym 862
Thymus 863
Tibia 864
Tige des herbes 199
Tigne 475. 865
Tintement d'Oreille 865
Tireurs de mines 570
Titimale 866
Toile Gautier 806
Tolus de Dioclete 860
Topaze 225
Tormentille 441. 868
Torrefaction 109
Tortelle 487
Tortille 487
Tournement de tête 779
Tourneſol 37
Tourniquet 867
Toute bonne 144. 775
—— *ſaine* 59
Toux 883
—— *ſéche ou convulſive* 206
Trachée Artere 106. 150
Tragus 871
Traine pieds 115
Traitement 294
Transfuſion 871
Tranſition 569
Tranſpiration 319
—— —— *ſupprimée* 17
Travail d'enfant 648
Trefle des Prez 875
Tremblement 872
—— —— *ou Treſſaillement de Coeur* 636 637
Trempement 129
Trenchées de ventre 249
Trepan 576. 872
Tribule 873
Trichiaſe 874
Trique madame 208
Tronc 199. 878
Troesne 517
Trochanter 748
Trochiſques 877
Trompes de Fallope 880
Trompe d'Euſtachius 879
Trou de derriere 75
Trouſſe galant 220
Tue loup 12. 533
Tulipe 881
Tumeur 675. 881
—— *aqueuſe* 612
—— *Chancreuſe* 603
—— —— *aux levres* 215
Tunique 564
—— *tendineuſe, ou albuginée de l'Oeil* 481
—— *vaginale* 348
—— *Tunique veloutée* 895
Turbith 882
—— *bâtard* 857
—— *mineral* 882
Turquette 444
Tuſſilage 883
Tutie 884
—— *blanche* 693
—— *griſe* 817
Tuyau 168. 748
—— *pour tirer l'Urine* 197
Tympan 887

V.

Vagin 889
Valeriane 675. 889
Valetudinaire 890
Valvules 890. 891
—— *Triglochines ou Tricuſpides* 875
—— *mitrales* 365
Vapeurs 466
—— *(remedes contre les)* 69

Varice 235
Vaiſſeaux 892
—— *à deux anſes* 324
—— *abſorbans* 4
—— *Axillaires* 123
—— *bref ou court* 148
—— *capillaires* 173
—— *circulatoires ou de rencontre* 234
—— *coronaires* 270
—— *deferens* 892
—— *emulgens* 353
—— *Gaſtro-Epiploiques* 414
—— *Ombilicaux* 894
—— *Pampiniformes* 637
—— *pour ſublimer* 41
—— *Pyramidaux* 699
—— *ſpermatiques* 893.698
—— *ſouclaviers* 831
Veilles 907
Veine dilatation de la 235
—— *arterieuſe* 895
—— *Azygos* 124
—— *Baſilique* 130
—— *cave* 896
—— *Cephaliques* 204
—— *du poulmon* 97
—— *hamrorhoidale* 431
—— *jugulaire* 491
—— *mediane* 555
—— *Ombilicale* 897
—— *poplitée* 694
—— *Porte* 896
—— *ſalvatelle* 759
—— *ſaphéne* 764
Veines 897
—— *lactées* 893
—— *lymphatiques* 898
—— *Ranines* 725
Velar 370.487
Venin 898
Ventouſes 292
Ventre 43.898
—— *conſtipé, ou pareſſeux* 43
—— *inferieur* 1
Ventricule 900
—— *du Cerveau en forme de plume* 162
Ventricules du Cerveau 900
—— *du coeur* 900
Ventru 364
Vent 396
Venue des dents 312
Verd de-gris 19
Verdet 19
Verdure de mer 718
Verge 655
—— *dorée* 765.909
Verité inconteſtable 123
Verjus 617
Vermillon 242
Vermine 348
Vermolure de l'Os 182.854
Vernis 902
Verole (remedes contre la) 74
Veroles 529
Veronique 902
Verruë 13.903
Vers Cucurbitins 292.529
—— *(petits)* 104
—— *plat ou a ruban* 385
—— *(remedes contre les)* 68
—— *(remedes qui tuent les vers)* 73
Verſer par inclination 305
Vertebre 818
Vertige 779
Vertiges (remedes contre les) 71
Vertu 90
—— *plaſtique* 684
Vervene 901
Verumontanum 177
Veſicatoires 905
Veſicule du fiel 398

Veſ-

Veſicules adipeuſes ou graiſſeuſes 754
—— *aqueuſes* 455
—— *ſeminales* 177. 906
Veſſe de loup 623
—— *ſauvage* 87
Veſſeron 87
Veſſie 903. 905
Veſſies 716
Veſtibule 906
Vie 911
Vif argent 567
Vigne 912
—— *blanche* 151
Vin huileux 612
—— *clairet* 236
—— *cuit* 306
—— *d'Hippocrate* 908
—— *medicinal* 908
—— *qui ne boit point de vin* 4
—— *Théologal* 275
Vinaigre 9
—— *alcaliſé* 9
—— *philoſophique* 9
—— *radical* 9
—— *roſat* 633
Vincq poiſon 105
Violier 512
Violettes 908
Violettes de damas 553
Virginité 459
Viſage 382
Vis de Prêtre 101
Vitriol 915
Ulceration 3
—— *des inteſtins* 3
Ulcere ambulant 46
—— *chancreux* 178
—— *creux* 76
—— *malin* 159. 217. 603. 336
—— *ſordide* 354
Ulceres profonds ou fiſtuleux 463
Unicorne 920
Univers 536
Vomiſſement 922
—— *(remedes contre les)* 67
Vomique 921
Vomitif 922
Voix greſle 489
Voracité 16
Voute 90
—— *à trois piliers* 402
Urache 923
Urethre 924
Urinal 552
Urine 925
—— *farineuſe* 281
—— *ſablonneuſe* 707
Uſnée 926
Uvée, Membrane 11. 739. 927
Vuë 910
—— *courte* 588
—— *foible* 587
—— *obſcure* 45
Vuidanges 526
Vulneraire 927
Vulve 294

X.

Xantoline 764

Y.

Yeble 338
Yeuſe 472
Yeux d'Ecreviſſes 169
Yvette 214

Z.

Zedoaire 931
Zone 933
Zygoma 933

FIN.

ENGLISH

INDEX

In which all the

PHYSICAL TERMS,

Are very accurately demonſtrated.

A.

ABondance of humours in the body 159
Abortion 3
Abortive 45
Abſorbent veſſels 4
Abſorbing Medicine 4
Abſtaining from meat 479
Abſterſive Medicine 5
Accident 842
Acid 11
Action 14
Actual cautery 200
—— fire 471
Acute diſeaſe 15
—— fixed pain of the head 578
Acuteneſſ 198
Adders tongue 619. 757
Adipous membrane 564
Adonis flower 17
Adulteration 18
Affection 649
Affuſion of blood in any part 355
Agarick 22
an Agat 9
Agony 23
Agrimony 24. 374
Ague 386
Aide 122
Air 21
Aire innate 21
Akernel 11
Alabaſter 28
Alchymi 32
Alder-tree 38
Alembick 33
Alexanders herb 448
Alk 31
Alkali 31
Alkanet 56
All-fleſh 163. 638
Almond milk 51
—— tree 51
Almonds 70. 646
Aloë 39
Aloes tree 929
Altering potion 37
Aliſander 513
Allum 42
Amber 833
—— greaſe 45
Amethiſt 47
Ammoniack gum 48
Amnion 49
Amulet 658

Ana-

Anacards 52
Analyzing of any thing 54
Anappareance 667
Anat 59
Anatomy 56
Anatomiſt 56
Ancle 111. 541
Aneuriſme 60
Angelica 60
Animal faculty 63
Aniſe 63
Annular protuberance 63
Anointing 521
Ant 401
Antagoniſt 67
St. Anthonies fire 370
Antecedent cauſe 702
Antimonie 72
Antidote 33. 71. 72. 138
Antipathie 72
Anvile 478
Apeling away of the bark 378
Apodel 108
Apoſtume 83
Apophyſe ciliare 701
Apoplexy 82
Apoxem 84
Apertive medicines 76
Apothecaries shop 668
Appetite 85
——— of meat 624
Apple of Adam 693
——— the eye 716
Aqueduct 86
Arane 88
Arme 147
Armenian ſtone 94
Arm-hole 123
—— pit 123
Aromatic wine 236
Arrow-klad 757
——— future 607
Arſe 75
—— gutt 357
—— ſmart 457
Ars-mart 663
Arteriotomy 98
Arterious veſſel 169
Artery, great 75
Art of phyſick 557
Artichocke 100
Articulation 100
Aſarabacca 104
Aſcarides 104. 529
Ash-tree 404
—— wild 627
Ashen keyes 626
Ashes 231
—— burning 231
—— hole 259
—— making 231
Aſptree 695
Aſphodil 108
Aſquint 827
Aſſa fætida 103
Aſtonishment 340
Aſſiſtance 122
Aſtringent Medicine 111
Aſtrology 111
Aſtronomy 112
Atlas whire bone 113
Atome 114
Attenuating 115
Attracting Medicines 116
Auditory paſſage 555
Avens 187
Augmentation 116
Auricular clyſter 631
Auricle of the heart 121
Axede 782
Axis 123

Axiom

Axiom 123
Ax-wurt 782
Aid 123

B.

Babbler 126
Back 329. 417. 570
—— bone 6. 818
—— of the band 569
Bad for à member 568
—— nourishment 160
—— pronunciation 159
—— pulſe 160
—— of ſand 707
Bag 756
Baeg 603
Bal of the eye 716
Baldneſſe 165
—— of the head 536
Balm 129. 562
Balſam 128. 129
—— Apple 578
—— tree 128
Band of the dog 299
Bank creſſes 487
Barbers shop 728
Barberry tree 135
Barke of a tree 273
Barley 451
—— melke 450
—— water 456
Barrenneſſ 24
Bartram 718
Baſe of the heart 130
Baſen 130. 654
—— of the kidney 654
Baſil 609
—— wild 239
Baſilç vein 130
Baſin 157. 480
Baſtard ribb's 603
—— rubarb 857
—— ſaffron 249
—— ſenna 253
Bath 125. 482
—— for a particular member, or more 568
—— of the ſand 707
Bats-wings 906
Bauwme 562
Beantrefoil 495
Beard 129
—— of corn 94
Bearded wild oats 19
Bearing 417
Bears ear 120
—— foot 348
—— garlick 49
Beating of the heart 714
Becabung 132
Bed ſtraw 412
Beech 384
Beer 208
Beet 135
Beetle 540
Beginning of the oblongated marrouw 481
Belching of wind upwares 751
Bellie 898
Bellied glaſſe 143
Belly 1. 43
Bench of Hippocrates 772
Benders of the wriſt 289
Bending of the back-bone forwards 527
—— muſcles of the thigh 608
Benjamin 134
Bennet 187

Ben-

Benjoin 134
Berry true love 645
Berry 124
Betony 136
Big bellied 364
Bile 140
— channel 697
Bilious 140
Binding 111. 307
— medicine 111
— up 385
Bind weed 800
Birch-tree 136
Birds-claw 626
— foot 626
— neſt 304
Birr 163
Birth-wort 93
Biſmuth 547
Biſtort 141
Bitting of a mad wolfe 532
Bitterſweet 335
Black-berry bushe 751
— tree 751
— turnep 509
Bladder 903
— nut 822
Blaſting of the body by a planet 93
Bleaching 304
Blaſting of corn 750
Bleardneſſe 522
Bleeding 671
Blew bile 488
— bottles 296
— eye 464
Blewneſſe in the ſkin 338
Bligt 750
Blind 588
— cupping glaſſ 292
Blind gut 84. 246
Bliſters 642. 673. 716
Blite 143
Blood 287. 761
— letting 60
— making 430
— ſtone 430
— ſtoppingMedicine 431. 489
Bloody flux 336
— matter 764
Blotting paper 214
Bloudie 685
Bloudish 685
Bloudy eye 429
Bloud-making 430
— ſtone 430
— ſtopping remedy 431. 488
— ſucker 449
Blowing wind 396
Body of a tree 199
Boil 159. 408
Boile 151
Boiling 338. 347. 245
Bolſters 817
Bolus 144
Bombace 424
Bone at the root of the tongue 459
Bone 628
— binder 630
— like a ſieve 372
Borax 145
Borer 550. 576. 657
Borrage 145
Boſom of an ulcer 797
Botany 146
Botch 915
Bound in belly 43
— body 43
Bounding in belly 265

Bow

Bow of the eye with divers colours 488
Bowels 910
Box-thorn 533. 720
—— tree 157
Box 720
Boyling 245
Brain 208. 354
Bramble bush 751
Branches of trees 146
Brand-korne 750
Brank urſne 6
Braſſ 118
—— ore 241
Braſilian root 486
Brawne between the bones 485
—— of the bil of the raven 266
—— of the palme 636
Breaking of bones 192. 402
—— a croſvage 199
—— of a vein 671
—— of wind upwarcs 751
Breaſt 651. 861
—— bone 824
—— internal membranes 685
—— ſyrup 315
—— 's muſcle 823
—— glandule 863
—— plate 824
—— ſwaddle 193
Breathing 734
Breeding of teeth 312
Bridle 429
—— of the fore skin 402
—— of the tongue 402
Birds neſt 304
a Bridg of varolius 694
Bridge of the noſtrils 787
Brim of the ear 437
Brimſtone 836
Broad garlick 907
Brook-lime 132
Broom 416
—— rape 627
Broskettle 26
Brown-paper 214
Bruiſing 56. 263
Brying 109
Bryony 151
Bubbling 338
Bubo 151
Bucke 871
—— horn plantain 271
—— wheat 783
Buckes beards 870
Buckle 391
Buds 610
Bugloſs 153
Bugle 153
Bulbs 154
Bulken 861
Bunch-back 301. 417
Bur-dock 562
Burnet 679
Burning 46. 306. 382. 417. 926
—— inward 354
—— in to ashes 231
—— feaver 200
Burr 502
Burreed 182
Burſalmuſcle 550
Burſt-wort 444
Burſting 443
—— of the mother 444
—— of ſtones 443
—— when the bowell's fal into the coddes 357

But-

Butchers-broom 752
Butter karr 502
——— bur 665
Buttock 423
Buttock's 594
——— of the braine 594
——— muſcles 422
——— ſuture 659
Button 27

C.

Cacochymy 159
——— Cake 870
Calaminar-ſtone 161
Calcination 162
——— by fire 472
——— philoſophical 162
Caldron 157
Calf 413
—— of the legge 839
—— muſcles 413
Calfes ſnout 73
Caltrope 432
Calum'ns of the heart 253
Cammock 66
Camomile 213. 277
Camels-hay 774
Camphire 168
Candy allheal 514
Candying 170
Canary ſeed 668
Cane 101
Canine appetite 299
Canker 178
Canterburry-bell 209
Cap 410
Caper-tree 175
Cap-paper 214
Capillary-veſſels 173
Caput mortuum 248
Carbuncle 69
Cardamom 179
Carminative Medicine 183
Carſmir tree 457
Carneol 767
Caries of bones 854
Carnous membrane of the skull 659
——— membrane 183
Carob tree 206
Carot 189
Carrot, wild 304
Carotid arteries 184. 223
Carter 96
Cartilage 186
Cartilaginous ligament 221
Caruncle of the eyes 186
——— in the reins 187
——— mirtiform 187
Caſſia in the pipe or cane 189
Caſting 922
——— out 315
Caſtor 191
Cataplaſm 100. 193
——— of honey and bread 100
Cataract 194
Catech fly 585
Cat-eyed 605
Catharrh 740
Catheter 197
Catkins 492
Catmint 194. 597
Catsfoot 449
Catoche 192
Cat's-taile 888
Caverns of the teeths 581
Cauſtik 199
Cavities 199

Cavities for the guts 472
—— in the guts 201
—— of the meninx 798
Cavity in the huickle bone 277
—— in the hlipbone 8
—— juſt below the ſternon 70
Caul 365
Cautery, actual 200
—— potential 200
Cauteriſing 200
Caul 617
Celandine 216. 780
Celiack artery 246
—— paſſion 246
Celidon 216
Celondine 216
Celtic ſpike nard 812
Cement 201
Cenſer 836
Centaurie 202
Centory 202
Cephalick vein 204
Cephalicks medicine 204
Ceſarian cutting or Operation 467
—— birth 467
Chaf 443
Chaff 15
Chalk 165
Changes important in Bodies 65. 238
Chance 842
Chanels 168
Charter 121
Chaſt-tree 23
Cheek 152. 415. 538
Cheriſhing 399
Chermes berry's 494
Ches nut 126
Cherry tree 208
Chervil 210
Chilblain 662
Chich-peaſe 128
Chiches 128
Chick-weed 40. 580
Chiefeſt phyſician 90
Child bearing 648
—— membrane 223
Chimical Medicine 669
Chymiſt 227
Chin 567
China root 217
Chin bone 818
—— ſtony 818
Chinks 738
Chiromancy 217. 447
Chirurgeon 218
Chittelin 2
Chives 79
Choler 220
Cholerick 140. 220
Chriſt-mashflower 348
—— thorn 739
Chronical diſeaſe 223
Chryſolite 225
—— ſack 756
Chymical circulation 233
—— phyſician 469
—— ſpirits 815
Chymick flowers 396
Chymiſt 227
Chymiſtry 226
Cicatriſing medicines 227
Cicheling 504
Cichory 228
Ciliar ligament 516
Cinamon 231
Cinque foil 655
Cinnabar 232
Circle of the nipple 92

Cir-

Circulation of The Bloud 660
Circularory glaiſſ 234
Circumciſed 76
Citron tree 236
Citruls 62
Cive 774
Civet 931
Claret-wine 236
Clarifying 237
Clary 775
Claſpe 175. 191
Clavicular bon'es 237
Clearing 237
Cleavers Graſſ 76
Cleft 394. 443. 730. 738. 745
Cliſter 240
—— pipe 357
Clitoris 239
Clodded bloud 861
Cloude 597
Clove july flower 188
Clouves 188
—— great 188
Clyſter 240
—— pipe 357
Coagulation 241
Coal-rake 753
Coale 69
Coalition 705
Coarticulation 99
Coat 269
—— containing the cryſtal-line humour 88
Cobalt 241
Cocks combebone 283
—— comb 33. 395
Cocles 244
Cod 780
Coeliack artery 246
Coeliack paſſion 246
Coffe 247
Cohobation 247
Colander 253
Colcothar 248
Collection 249
Cole-wort 148
Colick 249
Collection of ſerum under the Cornea 464
Colophony 252
Coloquintida 251
Colts-foot 883
Columbine 87
Colms of the heart 253
Comfrey 260
Comminution 56
Common allum 42
—— diſeaſe 361. 639
—— paſſage of the gall 219
—— mouſe ear 588
—— ſenſory 27
—— cover of gliſſon 177
Complex diſeaſes 254
Complexion 255
Complicated diſeaſes 255
—— linnen 324
Compoſition made of wax 206
Compoſition 255. 258
Compound diſeaſes 255
—— medicines 255
Conception 256
Concoction 245
Concretion 257
Condenſation 257
Conductor 257
Comfits 258
Conformation 258

Confrey 260
Congealing together 258
Conglobate gland 258
Conglomerate gland 259
Conjunction of the bon's 320
Connexion of ligament 57
Conſent 259. 841
Conſerve 80. 259
Conſiſtence 260
Conſolide ſaraſine 909
Conſoumption 115
—— —— in the ſpinal marrow 847
Conſound of ſaracyns 765
Conſtant contraction 856
Conſtitution 158. 279
Conſummate 261
Conſuming feaver 547
Conſumption 115. 433. 675
—— —— in the ſpinal marrow 647
Contagion 260
Contagious infection 572
Content that ſwim in the middle of urine 354
Continent feaver 261
Continual pain of the head 203
—— feaver 261. 386
Continued feaver 261
Contracting muſcle 15
Contraction 262
—— —— of the heart 846
Contre-coup 262
—— fente 262
—— fiſſure 262
Contuſion 263
Conval lilly 518
Convulſive motions 583
Convulſion 264
Convulſion in the fore part of the body 353
Cooling veſſel 730
Copal 264
Coral 267
Corallin 266
Cordial medicine 180
Corence 743
Corents 743
Coriander 268
Cork 831
Corn 438
Cornel tree 269
Corner of the eye 172. 448
Corners of the womb 269
Corn flower 296
Coronal ſuture 270
Corpulent 692
Correction 272
Corroding of the veſſels 316
Corroſion 52. 272. 315
—— of metall by Mercury 272
Corroſive 272
—— ulcer of the eye 69
Corruption 319
Corruſcations of the eyes 548
Cortical ſubſtance 273
Coſmeticks 275
Coſtive in belly 265
Cotton 144
—— tree 424
—— weede 392
—— thiſtle 511
Cough 883
Counter poyſon 262
Cow-baſil 888
—— ſlips 700
—— wheaſe 560
Cox comb 395
—— bone 283

Crab

Crab 178
Crabs eyes 169
—— lowſe 675
—— warte 169
—— tree 89
Cramp 264. 807
—— of the neck 621
Cranes-bill 417. 427
Cremaſters muſcles 280
Creſſ 594
Cricoarytenoides muſcle 281
Cricothyroides muſcle 281
Crimſon colour 750
Cripple 237
Criſes 282
Critical days 284
—— evacuation of bad humours 360
Crochet 349
Crooke 432
Crooked legged 528
Crookedneſs 90
—— ſwelling vein 235
Crow's foot 726
—— veſſels 270
Crown ſuture 270
Crucible 263. 286
Crural muſcle 287
Cryſtal 289
Cryſtalline humour of the eye 288. 453
Cryſtallization 288
Cubebes 289
Cuckow pintle 101
Cucumber 291
Cucurbite 291
Cummin 293
Cupel 294
Cupping glaſs 292
Currants 343
Curdling 241
Curing 294
Cuticle 295
Cutting 355
Cutting up of bodies 56
—— for the ſtone 191
—— knife 476
—— of an extirpation 80
—— of the windpipe 149
—— of the belly 414
—— of a vein 671
—— of womb 467
—— up of the ſtone 525
Cuttle-fish 630
Cypreſſ tree 301
Cyprus 300

D.

DAffodil 592
Daiſy 134
Dame violets 445. 553
Dande lion 850
Dandriff 407
a Date 303
—— tree 637. 673
Dattes 303
Dayblind 605
Days indicant 479
Dead earth 854
—— head 178
—— nettle 500
—— ſleep 193. 197. 511
Deaffneſſ 264
Decantation 305
Decoction 84
Decortication 305
Decrepitation 305
Deep ſleep 193. 254
Defenſive 306

Deflagration 306
Deformed birth 577. 579
Degree 425
Dejection 306
Deltoide muſcle 309
Demoniack 607
Dent de lyon 850
Dephlegmation 312
Depraved appetite 539
——— chyle 159
Depreſſe the tongue 130
Depreſſing muſcle 452
Depuration 312
Derivation 313
Deſcenſory 313
Deſcription of a man 69
——— of a vomit 350
Deſiccation 313
Deſiccative Medicine 313
Deſpumation 313
Deſtillation 313
——— in the Bath 127
Detonation 313
Devils bit 834
——— milk 656
Dew 746
——— worm 444
Diabetes 314
Diagnoſtick of a diſeaſe 317
Diaphragm 318
Diarrhea 320
Diete 316. 317
Difficult birth 337
Difficulty of breathing 337
——— in piſſing 337
——— in ſpeaking 60. 130
Digeſting 245
Digeſtion 322
Digeſtive 322
Diggers of metal 570
Dilatation 323
——— of the artery 60
——— of the heart 320
Dill 59
Dimneſſ 44
Dim ſight 587
Dipping 309. 474
Diſcontent muſcle 479
Diſcuſſing Medicines 326
Diſeaſe 579
——— common 639
——— of one dayes duration 578
——— incident to one country 355
——— milt 134. 816
——— of the lightes 661
——— of the milt 462
——— old 73
——— under the tongue 132
Disjointing 532
Diſpenſatory 326
Diſpoſition 158
Diſſecting knife that cuts on both ſides 50
Diſſimular parts 326
Diſſines 274
Diſſolving in to liquor 308
Diſſolution 328
Diſtemper 158
Diſtenſion 326
Diſtillation 313
——— in the bath 127
Diſtilled waters 85
Diſtortion of the eye lids by an inflammation 227
Diſtribution 327
Ditches 168
Dittammer 510. 680
Dittander 510

Doa-

Doating 309
Dock 501. 633
Dodder 295
Dog's bane 80. 248. 661
—— hunger 299
—— kramp 808
—— onion 626
—— roſe 300
—— ſtone 300. 624
—— teeth 311
—— tree 269
Doſe 330
Dotage 309
Doting 309
Dove foot 664
Double tongue 463
—— veſſel 324
Doch-mezereon 572
Down 500
Dragant 869
Dragens blood 330. 761. 763
—— ulcer 331
—— worm 331
—— wort 331
Dram 330
Dread 452
—— full feaver 674
Dream 358. 803
Dregg's 383. 537
Drink 698
—— muſcle 139
Dropaciſm 332
Dropſy 55. 104. 458
—— in the belly 104
Drop-wort 393
Droſs of metals 777
Drum of the ear 886
Dry bath 497
—— cough 206
Dryers wood 532
Drying 313
Drying medicine 313
Ducts of the eyes 333
Ducking 474
Dug 542
Duivel-bit 580
Duvils bit 580
Dulneſs of ſight 45
Dumbneſs 77
Dung 823
Dwarfelder 338
Dye-like bone 390
Dyſentery 336

E.

EAgle-ſtone 21
Ear, in moſt ring 68
— of corn 94
— wax 210
Eare 121
Earth-flax 47
—— nut 154
Eaſily breathing 375
Ebony 337
Ectaſy 340
Edgeneſſ of the teeth 430
Edulcoration 341
Efferveſcence 341
Efficacy 356
Effuſion of ſeed 424
Egges 632
—— philoſophical 632
Elaſtick forces 342
Elbow 57. 290. 917
—— s'bone 723
Elder-tree 760
Elecampane 436
Electuary 257. 343
Elements 344
Elemni 344
Elevator 347

 Eli-

Elixir 347
Elm-tree 916
Embryo 349
Emetick medicine 351
Emmete 401
Empericks 352
Empty gut 471
——— ſpace 91
Emulgent veſſels 359
Emulſion 353
Emunctory veſſels 353
End of the noſe 253
Endive 356
Engendring 415
Engine 535
English Mercury 144
——— oker 875
Entrailles 357. 910
——— in the breaſt 698
Ephemere feaver 386
Ephiphyſe 364
Epiglottis 362
Equall portion 51
Erynge 569
Eruption 318
Eaſy breathing 375
Eſcar 371
Eſſence 371
——— of a diſeaſe 470
Evacuation 372
——— by women in childbed 526
Evaporation 372
Evil diſpoſition 159
—— pulſe 160
—— ulcer 159
Eupatory 374
Ewerlike cartilage 161
Exaltation 377
Excrement 378. 823
Excreſcence of the anus 283
Excreſcence hanging out of the womb 207
——— of fleſh in the gums 366
Exerciſe 378
Exhalation 82. 319
Expectorating Medicines 132
Experience 350
Expiration 380
Exploſion 379
Extaſe 380
Extending of the yard 221. 424
Extirpation 80. 381
Extract 381
Extraction 377. 381
Extuberance of the bon's 379
Exulceration 381
Eye 610
— bright 375
— brow 837
— lids 636
——— growing to 57
— teeth 299. 311
— water 458
Eyes-like hares 499

F.

FAce 382
— of Hippocrates 383
Faculty 383
Fainting 113. 308
Faintneſſ 308
Falling out of ones haire 91. 667
——— down 306
——— ſickneſs 362
——— of the arſe gut 702
——— uvula 233
——— womb 444. 702

Fal-

Fallopian duct 880
—— pipe 880
Famine 384. 624
Fat 16. 123
— big bellied 364
— ducts 754
— membrane 564
— ſack 754
— wool of a ſheep 615
Fatal line's 519
Feaver 386
Fear 452
—— of water 457
Febrifuge 73
Feebleneſs 304. 348. 474. 521. 522. 843
Feet 664
—— poultace 838
Fell-worte 416
Felon 646
Fenegreek 398
Fennel 397
—— flower 561
Fermentation 388
Fern 393
Fetter 475
Fever few 553
Fibres of the heart 253
Fig 392
— tree 175
— tumour 841
— wort 780
Filbert tree 274
Filets 390
Filtration 394
Firſt principles 344
—— liquor 452
—— joint of the neck 366
Firtree 2
Fishglew 470
—— thiſtle 6
Fiſtle 395
Fiſtulous ulcer 463
Fit of the diſeaſe 647
Five finger graſs 655
—— leaved graſs 655
Fixation 395
Flame 305
Flank 472
Flat noſed 726
Flax 521
Flea-bane 259. 663. 709
—— wort 709
Fleame 672
Flegm 672
Flesh 183
Fleshy membrane 376. 640
—— Excreſcency 766
—— marow 713
—— mole 766
—— omental rupture 766
Flixe 515. 703
—— of bloud 355. 431
—— of the liver 441
Flix weed 804
Flower gentle 44
—— de luce 488
—— of the paſſion 238
Fleullion 902
Flux of bloud of the belly 320
—— of the liver 396
Fluxion 703
Flying ſpot 536
—— wind 592
Folding of the carotid artery 223
Fole-foot 883
Fomentation 399
Food 35. 36
Foot bath 651
Force 356

Fore finger 322. 478
—— heat 404
—— lips 703
—— part of the heat 796
—— preſage 702
—— runner 702
—— skin 358. 699
—— ſtanders 705
—— teeth 311. 700
—— telling 703
Forget fulnes 607
Forgetting 607
Form 401
Four double muſcle 721
Foureſquare muſcle 720
Fox glove 322
—— tail graſs 40
Frank 809
Frankincenſe 861
Freckles 358. 508. 667
Freezing 258
French pox 529
Frengies 901
Frenſy 674
Frittillary 404
Frog-bit 580
—— ſwelling 132
—— veins 725
—— veſſels 725
Front 388. 404
Frontlet 405
Fruit 405
Fumigating 56. 406. 835
Fulminating gold 224
Fumitory 406
Function 14
Fundament 75
Funnel 218. 355. 480
Furnace 407
Fury of the womb 408

G.

Galangal 410
Gall 140
—— appel 412
—— bladder 398
—— common paſſage 219
—— flix 226
Galling in the skin 486
Gallish 677
Gamanderlin 856
Gangren's ſpreading 46
Gangrene 412
Gaping 629
Gargariſm 413
Garland 505
Garlich 37
Garnishing of the leafs 398
Gash 825
Gaſtern privet 31
Gathering-together 249
Gelding away 191
General diſſolvent 30
—— Medicine 197
Generation 415
—— of ſpirits 687
Genioglosſe 415
Gentian 416
Geniohyoide 415
Germander 213
Geſture of the wolfe 533
Giddineſs in ones head 779
Gild, to gildpils 476
Gilder 624
Gilding 304
Gilly-flower 188
Ginger 932
Girdle for the ruptur's 47
—— for a truſs 42
Gith 601
G landle 419

Glaſs

Glaſs bottle 50
—— funnel 462
—— tunnel 462
Glaſſy humour 453
Gliſtning of the eyes 548
Glonesty 154
Gloſſocome 421
Glue 249. 422
Gluttony 279
Goats beard 448. 870
Goates-rue 411
Goes berrye 927
Going to ſtool 306
Gold 122
—— of pleaſure 587
Golden Rod 909
Good appetite 376
—— digeſtion 374
—— habit of body 373
—— nouriſhment 373. 376
—— ſign 376
—— ſtomack 376
Goos-berry 427. 927
Gooſe-foot 664
—— graſs 76
Governing 730
Gourd 292. 656
—— like veſſel 291
Gout 99
—— in the feet 687
—— in the hache bon's 687
—— in the hands 217
—— in the knee 424
—— in the shoulder 617
—— wandering 99
Grain 426
Grains of paradiſe 179
Granate 425
Grape bearing 912
Grape-like tunicle of the eye 739. 927
Graſs 425
Graſſe korn 668
—— wrack 34
Grater 728
Gravel 91. 598. 753
—— ſand 707
Gray of colour 420
—— hair 771
—— mil 524
Greaſe 16. 123
Great artery 75
—— cavity 246
—— cloves 188
—— gutt 252
—— headed 536
—— muſcle 894
—— preparation 84
—— vein 896
—— world 536
Greedineſs 16
Grenoille 725
Green ſickneſs 218
—— waxe 426
Grey turey 817
Gridiron 280
Grindets 311
Grinding of the teeth 876
Griping of the gut 221
Griſtle 281
Grocer 96
Groin 481
Grommell 524
Gromwel 524
Ground Ivy 434
—— pine 214
Groundes 383
Grounſel 785
Growing to of the eye lids 57
—— together 241
Grypel bill 427
Guide 257

Guinny-peper 601
Gullet 613
Gum 418. 428
— amoniack 48
— arabick 87
— dragant 869
— ſuccory 220
— wher in the Teeth ſ be ſet 418
Gut duodenum 328
— wort 43
Gutters 249

H.

Habitude of the Body 158.445
Hail ſtone ſwelling 211
Hair 282: 678
— cleft 874
——— noſe 91. 906
— in the privie parts 711
— of the head 173
— on the eye-lids 229
— worme 444
Hairi ſcalp 659
Halfe drachm 439. 531
—— head ache 439. 445
—— ounce 335. 785
Hammer 540
Hand 546
— full 545
Hanging wart 13
Hard-beam tree 185
—— Labour 337
Hardneſſ in the skin 164
——— of hearing 130
Hare mouth 130
— bells 454
— lip 494
Hares foote 499
Harm 694
Harmony 433
Harts-tongue 776
Haſel-nut 117. 274
—— tree 274
Haunch 278
Haver 117
Haw-thorn 633
a Hawk 7
Hawke vede 447
Hay 397
Haye 397
Head 177
—— of the wind-pipe 503
—— of the yard 126
—— ſwadding band 174
Headach 204
Healing 294
Health 458. 890
a Heap 7
Heart 180. 265
—— burning 91. 241
—— wort 868
Hearth 396
Hearing 116
Heat 90. 367
Heaveneſſ 181. 204. 274. 335
——— of hearing 335
Heavenly food 546
Heavig-minded 311
—— ſpirited 311
Heavy ſleep 254
Hectick 433
Hedge-hog-trefoil 556
——— Hyſſop 426
——— muſtard 379. 487
Heel-bone 165
Height of diſeaſe 11
Helpe 122
Hellebore 348
Hemlock 229. 590

He-

Hemorrhoides 431
Henbane 459
Hen-bit 40. 580
Henebane 459
Hennequal 459
Herb 442
— alexanders 448
— bennet 187
— robert 417
— true-love 645
Hereditary ſickneſſ 442
Hermaphrodite 58. 442
Heterogene 65. 445
Heterogenous-kind 65
Hicket 797
Hic kup 797
Hide 653
Hidden deſeaſe 608
—— quality 608
High minded muſcle 837
Hightaper 673
Hill-roſe 507
Hinder-part of the head 207. 608
Hindred perſpiration 17
Hip gout 489. 278
Hippes 594
Hipp-bone 277
Hippocrates his ſleeve aſtrainer with a narrow end 544
Hirſe 573
Hoarſneſſ 728
Hogs lice 691
—— fennel 666
Hole to let in air 730
Holes of the teeth 699
Hollow of the afterpart of the knee 694
—— ulcer 76
Holly tree 24
Holy bitter 447
—— bone 756
—— wood 427
Homogene 449
Hony 559
—— of roſes 742
—— ſuckle 176. 209. 435
—— tumour 561
—— wort 209
Hook 432
Hops 531
Hore hound 549
Horn-beam 185
—— fleece 269
Horns of the womb 269
Horſe dung 898
—— flower 560
—— radish 727
—— ſtrange 666
—— ſtrong 666
—— tail 367. 448
—— tongue 463
Hoſpital 603
Hotbath 349
Hotneſſ of the face 718
Hounds-tongue 300
Houſe-leek 129. 782
Huckle bone 111. 278. 489
Humours 453
—— of the eye 453
Aunger 85. 384. 624
Hungry gut 471
Hurt 927
Husk of ſedd 659
Hyacinth 454
Hydropick 458
Hydroagoge 455
Hydrophtalmie 457
Hyp 489
— gout 489
Hypocatharſe 461

Hypochondriack diſeaſe 462
Hypoſtaſe 464
Hyſſop 465

I.

JAcinth 454
Jack by the hedge 37
Jaundice 470
Jaſmine 469
Jaw bone 543
— teeth 311
— wern in the teeth 311
Icie humour 453
Idiopathy 470
Idioſyncraſie 470
Idleneſſ 678
Jelly 412
Jeſemin 469
Jews ear 120
— pitch 107
Iliack bone 473
— gutt 473
— gutts bone 473
— muſcle 473
— paine in the gutts 473
— veſſels 473
Ill coloured 10
— ſound 159
— ſtate of body 158
Imagination 668
Immobility 11
Imperial crown 475
— cutting 467. 648
Impoſtume 83
— in the cavity of the breaſt 353
— of the lights 921
Inarticulation 354
Incarnative 684
Incineration 476
Incontinency of urine 314
Incorporation 477
Increaſe 116
— of a feaver 117
Indian berry 246
— cockles 246
— grain 246
— leaves 539
— ſpike nard 593
Indication 355. 479
Indigeſtion 76
Indiſpoſition 335
— of the gall 159
Inflammation 672
— in the skin 372
— of the almonds 70
— of the eyes 621
— of the eye lids 363
— of the lightes 661
— of the lungs 661
Inflamming 672
— of almonds 70
Infraſcapulaire 480
Infuſion 480
Ingendring 415
Injection in the bladder 197
Inmoſt cavity of the heart 41
— ring of the ear 68
Innate air 21
— heat 351
Inner membrane of the brain 552
— part of the thigh 388
Innominate bone 481
— liquor 481
Inſenſible 54
Inſpiration 352. 483
Inſpiſſation 483
Inſtep 571. 851
Inſtrument to ſtretch out 313

Inſtrument for the ſmoothing of bons 508
—— ſort the poliſhing 508
—— to draw out the urine 197
—— to open any place 323
—— to open the womb 323
Interhperate 13
Intercoſtal brawne 484
—— nerve 484
Intermittent diſeaſe 485
—— feaver 386. 485
Internodation 485
Inveterate diſtemper 223
Inward obturator 156
St. Johns bread 794
—— wort 59. 461
Joky of a sheep 615
Joining 842
—— one into another 423
—— together 418
Joints 100. 257
Jointing 100
a Joung budde 415
Joy 414
Iron 388. 549
Irregular pulſe 340
Iſing-glaſs 470
Iſſue 399
Itching 707
—— of the eyes 709
Judaick ſtone 491
Judgment 282
—— taken from ſweating 446
Juice 834
—— of popies 555
Juice of the ſtomach 413
—— of wild cumcumbers 343
Jujube-tree 491
Julep 491
Juniper-tree 492
Ivig 434
Ivy 434
—— bread 96

K.

KAnker of the mouth 215
Keeping warme 399
Kepper-nut 154
Kernel 11
—— of a ſwine 211
Kettle 157
Kibe of the heel 157
Kib-blain 662
Kidney 598. 732
—— beanes 670
Kind 792
—— of a corns 126
—— of bile 69
—— of ſmall mous ear 449
—— of ſwelling 113
Kingdom 731
Kings-evil 779
Knawing 551
Kneading 539
Knee 417
—— pan 577
Knife that cut on both ſides 50
—— for the ligament under the tongue 58
Knots of the fingers 257
Knott 257. 415
—— graff 444. 690
Knuckles 100. 257

Knuck-

Knuckles of the back bones 5
Krenck gewſlip 120

L.

LAbyrinth 495
Lachrymal ducts 334
—— fiſtle 19
Ladder 770
Ladies bedſtraw 412
—— flower 454
—— mantle 32
Lagwort 665
Lambtive 339
Lambs-tongue 96
Lamdoides future 499
Lameneſſe 643
Lancet 500. 671. 809
Lap of the ear 526
Lapidille 501
Larch-tree 502
Lark's foot 309
—— knaw 309
—— ſpur 309
Lateral part of the belly 462
Lavender 505
Launcet 500. 771
Laurel 505
—— cherry 506
—— tree 506
Lax of the belly 515
Laxative Medicine 43. 506
—— remedy 43. 506
—— wafer 607
Lazur-ſtone 507
Lead 687
—— ſtone 538
Leaded couloured muſcle 525
Leafs firſt breaking out 492
Leaneneſſ 380
Leaping Mercury 474
Leayened 124
Lee 525
Leek ſchallot 777
Lees 383. 387
—— of oil 51
Leg 287
—— muſcle 287
Leke 696
Lemons 518
Lentil 666
Leopards-bane 329
Leproſy 345. 347. 510
—— of the greekes 511
—— white 40. 512
Leſſer bone of the leg 391
Lettes 498
Lettice 498
Letting of bloud 898
Libbards bane 12
Lie 525
Life 911
Ligament 515
—— of the arme 95
—— of fore skin 402
—— of womb 516
Lightes 713
Lilly 517
—— of the vally 518
Lime 165. 422
—— of the tooth 611
Limm 100
Limons 518
Lingring feaver 508
Linnet 519
Ling 367
Lip 495
Lips of the privity of a woman 494
Lipyrie 522

Liquor in wich any thing is dipped 129
—— innominate 481
—— when ſtrained 247
Liquoriſs 422
Liſpe 141
Liſpeth ſpeaking 141
Liſt of vomitive 596
Lithargy 523
Lithontriptick 523
Litttle braine 207
—— cloudes in the piſſe 604
—— —— urine 604
—— eyed 572
—— finger 322
—— an great preparation 2
—— meſentery 568
—— preparation 84
—— ſack 756
—— shoots 298
—— skin 295
—— ſprouts 298
—— wedgelike bone 293
—— world 572
—— worms 104. 348
Liver 441
—— flux 396
—— port 696
—— remedy 441
—— ſmal ſpurge 372
—— ſpots 536
—— wort 441. 514
Loathing 66. 105. 476. 596
—— feaver 109
Lobe of the ear 526
Lohoch 339
Loin 529
Long diſeaſe 689
—— flowers 492
Long marrow 558
—— muſcle of the back 527
—— rapes 592
—— ſleep 254
Looſe ſtriſe 535
Looſing 731
Looſneſs 43. 730
—— of the skin about root of the nails 730
—— of the belly 515
Lorication 528
Loſs 114
Louage 513
Louſe 651
Love drinck 671
Lowſig evil 675
Luellin 902
Lunotick 530
Lungs 713
Lupines 530
Lutation 531
Lute 531. 532
Luxation 377
—— of the thigh bone 379
Lympha 534
Lymphatick veſſels 898
Lyncian ſtone 534
Lyons blade 509
—— —— foot 509

M.

MAce 535
Maceration 535
Madd apple 539
Madder 750
Madneſs 65. 544
—— by the biting of a mad dog 298

Magiſtery 537
Magiſtrals remedy 537
Maiden-hair 16. 174. 692. 814
—— head 459
Majoran 538
Making into aſhes 231
—— ſweet 341
Malacca beans 52
Maladie 579
Malignant diſeaſe 540
Mallows 541
Malt 157
Manna 546
Mandrage 544
Mandrake 544
Mans yard 655
Many feet 691
Maple tree 7
Maraſmode 546
Marble ſtone 549
Marcaſite 547
Mare-lip 494
Marigold 163
Mark 214. 825
—— in nativity 592
Marle 548
Marmelade 548
Marrow 557
—— like part of the brain 558
—— of the back bones 559
—— of the bones 558
—— of the ſtones 548
Marsh-mallows 41
—— gentian 687
Maſſe 551
—— of plaiſter 537
Maſt-bearing 209
Maſter-wort 475. 631
Maſtick 551
—— tree 509
Maſticatory 81. 551
Matras 552
Matrixe 926
Matter 717
—— collection under the cornea 464
Maudling 23
Maukin 753
May-lilly 518
—— weed 155
—— ſtinking 276
Mead 456
Meadow ſaffron 248
—— ſweet 916
—— rue 857
Meal 385
Meaſels 579
Meaſure 566
Meat 35
—— of the gods 46
Meadon ſweete 916
—— wurte 916
Median vein 555
Mediaſtine 555
Medick vetcheling 619
Medicine 556. 557. 669
—— wich cauſe abortion 45
—— abſorbing 3
—— abſterſive 4
—— aperitive 55
—— aſtringent 111
—— attracting 116
—— againſt acids 67
—— deafneſſ 12
—— diſcuſſing 326
—— diſeaſes of the womb 466
—— the gout 67

Medi-

Medicine poiſſon 33. 34. 71
——— wearineſs 12
——— binding 111
——— carminative 183
——— cicatriſing 227
——— cordial 180
——— of the diſtempers of the head 204
——— dogmatick 328
——— expectorating 132
——— for the eye 250. 458
——— general 197
——— of hermes 442
——— hydropick 457
——— laxative 43. 506
——— mercurial 567
——— noble 130
——— that allays pain 65
——— purgative 197
——— repelling 80
——— cauſing ſleep 461
——— to ſtop bleeding 354
——— vomit 350
——— againſt wearineſs 12
——— which purge the head 204
——— againſt vomiting 67
——— cauſing urine 327
Medeler-tree 569
Medewurte 916
Medlar tree 569
Megrim 439
Melancholy 560
Melder-tree 569
Melilot 562
Melon 563
Melting 409
Member 100. 565
Membrane 564
——— of the guts 895
Membranous muſcle 565
——— ——— ligament 95
Menſtrue 566
Mercury 123. 568
Meregrim 439
Meſentery 568
——— little 568
Metal 570
Metheglin 565
Method 571
Meu 572
Middle finger 322
——— of the navel 14
——— of part of the heart 787
——— of the noſtrils 490
——— of a body 202
——— peaſe 609
Midnight 568
Midriff 318
Midſt of the bowels 568
——— of the guts 568
——— of the meſentery 568
Milfoil 574
Milk 496
Milking 497
——— feaver 497
——— veſſels 409. 893
Milleyne 673
Millet 573
Milt 816
— waſt 108. 817
Mineral 574
Minded muſcle 837
Mingling 278
Mint 566
Miſſel 918
——— toe 918

Mithridate 575
Mitral valves 365
Mixture 278. 576
Mole 577. 592. 766
—— tumour 848
—— wort 744
Money-wort 293
Monks rubarb 447
—— hood 12
—— —— muſcle 290
Monſter 579
Montain of venus 578
Monhthly termes 192
Moror-graſs 748
Morſels 580. 846
Mortel 579
Morter 581. 678
Moſch 582
Moſs 586. 926
Moſt ſubtle ſpirit 90
Moth mulleyn 142
Mother 51
—— of pearles 552
—— cloves 68
—— funell 571
—— of oyl 51
—— ſpot 536
—— of thyme 788
—— wort 180
Mountebanks 26. 352
Mous ear 120
Mouth 628
—— canker 215
—— of the ſtomach 180. 181
—— of the womb 629
Mug-wort 97
Mulberry-tree 581
—— drinck 580
Mullein 673
Murmur 751
Murmering of the gutts 145
Muſchadoes on the upper-lip 591
Muſcle 586
—— of the breaſt 650
—— of the calf 413
—— of the cheeks 152
—— contracting 15
—— coracoides 266
—— of the gullet 204. 613
—— extending 2
—— that depreſs the tongue 130
—— of the ham 694
—— of the loins 708
—— infraſcapulaire 480
—— of the lowerjaw 551
—— monks cowl 290
—— poplite 694
—— pterygoid 35
—— pyramidal 717
—— ſemiſpinate 785
—— ſpinate 814
—— ſupraſcapulaire 480
—— temporal 853
—— triangular 873
—— with two heades 139
—— two bellied 321
—— of the ſole of the foot 684. 802
—— of the roof of the mouth 711
—— pyramidal 717
—— of the tongue 206
—— of the elbow 723
—— of the chine bone 738
—— ſphincter 811
—— ſpinate 814
Mushrom 143. 407
Musk-ball 692

Muſtard 796
——— cataplaſm 796
Mutual opening of veſſels in to one another 55
Myloglоſſe 587
Myrrh 590
Myrtle-tree 591
Myſtery 89

N.

NAil 919
Native heat 140
Natural faculties 595
——— heat 859
——— thing 773
Nature 595
Navel 918
——— plaiſter 366
——— rupture 358. 364
——— ſtring 407
Navew 592
Nauſeouſneſs 66. 82. 100
Neck 209. 250
—— of the womb 250
Needle 15
Neeſing 824
Nep 194. 597
Nephritick ſtones 597
——— wood 597
Nephrotomy 598
Nerve 599
——— of the tympanum 221
Nervous bodes of the yard 271
——— membrane covering the bones 660
——— plex 686
Net choroides 686
—— like tunicle 735
—— fat 617
Nettles 926
Nigt ſwellings 363
—— mare 477
—— shade 335. 801
Nip 194. 597
Nipper 401
Nippers 6
Nipple of a breaſt 641
——— wort 499
Not perforated in one part 114
Noble medicine 130
Noiſe of the ears in hearing 865
Noſe 594
—— bleed 574
Noſtrils 593
——— ſyringe 741
Not natural things 733
Nouriſhing 605
Nouriſhment 35. 36
Nouris inequal 39
Numneſs 829
Nutmeg 582
Nut-shell 628

O.

OAk apple 412
—— tree 722
—— fern 691
Oake of jeruſalem 46. 146
Oats 117
—— obliteration 75
Obſtruction 351
Odoriferous cap, 291
Oeconomy 612
Offal 378
Oil and ſugar mingled togethers 342
Ointment 919

Ointment for wearineſs 12
Oil of roſes 615. 741
Old diſeaſe 73. 579
Oleander 598
Olive 616
Olives 615. 616
—— tree 741
—— wild 276
One blade 440
Onion 140
Opening of a vein 160. 898
—— of artery 98
—— of veſſels 55
—— mutual 55
Operation 14. 619
Opiat 621
Optick nerves 622
Orange 148
Order 667
Orderly pulſe 376
Organ 625
Organick part 625
Oricola 120
Origany 625
Orpiment 96
Orpin 852
Orrache 115
Oſmond royal 629
Overthwart muſcle 871
Ounce 918
Outer bone of the leg 391
Outmoſt coat of the eye 17
Outwart membrane that contain the child 223
Oxe-eye 155
Oxyrhodine 633
Oxycroce 633
Oyſacchara 634
Oxymel 633
Oyl 616
Oyl of roſes 774
Ozier 759

P.

PAin 329
— acute of the head 578
— in the bones 630
— in the ears 631
— in the head 204
— in the loines 529
— in the mouth of the ſtomack 180. 181
— in the womb 465
Pair of nippers 401
— of pincers 6. 921
Palate 635
Palling down 306
Palm 636
— de chriſt 744
— tree 673
— of the hand 858. 921
Palpitation of the heart 636
Palſey 643
— of one ſide 440
Panace 197. 637
Panade 638
Panatelle 638
Panch 43
Pancreas 163. 638
Pancreatick duct 334
Pangs ofter the child bearing 868
Panick 639
Panting of the heart 637
Pap 542
Paper reed 642
Parching heat 90
Parkleaves 59
Parenchyme 644

Par-

Parmacyty 810
Parſley 79
Parſly 666
Parſneps 649
Part 565. 647
Pash 377
Paſſage 554
Paſſion 649
Paſt 551
Paſte 422
Paſtel 420
Pathetick nerve 649
Patience 447
Paunch 43
——— fleece 662
Peach tree 663
—— wort 663
Pearle 548
—— ſugar 546
Pear-tree 719
Pealing a way of the bark 378
Pelican 653
Pellitory of ſpayne 631
——— of the wall 645
Pellitory 718
Pencil 654
Penny-graſs 203. 712
Peny-wort 8
Peony 688
Pepper 680
—— wort 510. 680
——— of the monut 572
Perceiving 786
Perforant muſcle 658
Perforated muſcle 658
Perforation of the belly 642
Perfuming 56. 835
Perſon that waſſ in his ſleep 602
Perſpiration, hindred 17
Perſil 666
Perivincle 238
Peſſary 664
Peſt 665
Peſtilence of hungary 387
Peſtilent poyſon 527
Peſtle 681
Petechial feaver 665
S. Peters wort 105
Petie panick 668
Petty ſpurge 656
—— whyne 66
Pevellodung 103
Pewter 493
Peyvet 517
Pheale 377
Phial 670
Phlegm 672
Phyſician 557
—— chiefeſt 90
Phyloſophical egge 632
——— — calcination 162
Phoſphorus 673
Phyſick beere 208
——— of Galen 411
Pig-nut 154
Pigeon or dove foot 664
Pile-wort 780
Piles 793. 679
—— in the fundament 431
Pilling of the bark 305
Pimpernel 53
Pimples 642
Pincers 6. 143. 921
Pine-apple gland 256
——— tree 502. 680
Pineal gland 256
Pine nut 256
Pinkenelle 650
Piony 688
Pipp 78. 394

Pipperidge bush 135
Pipe weed 395
Piſſe 925
Piſdrivers 327
Piſmire 401
Piſtach-tree 681
Pitch 682
Pith 263
— of the brain 271
Pituitous dropſy 513
——— tumour 612
Place for diſtilling 495
Plague 665
Plaiſter 352
——— made in the form of a roll 298
Plane-tree 684
Plant 683
——— woad 488
Plantain 96
Pleaſing ſcent 435
Pleura 319
Pleuriſy 685
Plucking of linnen 185
Plum-tree 707
Pockes 529
Pockwood 427
Point of the heart 584
Poiſon 898
Pollution 689
Polypod 691
Pomander balles 648. 692
Pomegranate 425
Pomatum 692
Pompion 656
Pony-wort 8
Popler-tree 695
Poppy 555. 641
Porcelain 627
Pores 695
Porret 774
Porter 714
Port-veine 896
Poſſet 697
Poſteriour proceſſes 5
Potential cautery 200
——— fire 471
Potion 433
Pouder to rub the teeth, to make them white 312
Pound 514. 694. 720
Power 383
Powder 808
Practiſe 350
Pratler 126
Precipitation 698
Preparation great and little 84
Preparer of medicine 669
Preparing veſſel 698. 893
Prepared ſtone 696
——— of medicaments 668
Preſage 703
Preſervative againſt poyſon 71. 72
Preſerver of the eyes 295
——— of the meninges 565
Preſſ 867
—— of Herophil 867
Prick-wood 374
Pricks 14
Prickly bramble 635
Prim-print 517
—— roſe 700
Principle, firſt 344
Private 517
Privet 517
Privy bone 365
—— part of a womam 294
Probe 490. 559
Proceſs of bons 82

Proceſs of the peritoneum 702
—— poſteriour of back-bone 6
—— on the ſcapula like an anchor 58
—— of the crown's bill 270
—— inmoſt of the ſholder bone that receives the ulna 131
—— ſtyloides 133
Proceſſion Chymical 701
Profound ſleep 187
Prognoſtication 703
Pronators muſcle 704
Propole 704
Propoſition 123
Propriety of a diſeaſe 470
Protuberance, annular 63
—— of the eye 379
—— of the navel 379
Prunelle 706
Ptiſan 711
Pudding-pipe tree 189
—— graſs 712
Puffing up. 351. 480
Pulling of the bark 305
Pully muſcle 877
Pulp 183
Pulſe beating of the heart and arteries 714
—— irregular 340
—— loſt to ſenſe 101
—— orderly 376
—— that is ſenſibily decayed 108
—— unequal 160
Pulteſs 193
Pulveriſation 714
Pumice ſtone 714
Puncture of a nerve 715
—— of a ſinewe 715
Pur blind 588
Purer ſubſtance of any thing 32
Purgative 197
Purging 197. 716
—— feaver 157
—— medicine 197. 716
—— thorn 448
Purifying 585
—— of the blood 41
Purple feaver 716
Purſe of the heart 659
Purſlain 58. 697
Push 716
—— in the skin 340
Putrefaction in chymiſtry 716
Putrid ulcer 603
Pying 433
Pyles 431

Q.

QUack medicine 352
Quaking 872. 906
—— of the eyes 448
Quak-ſalver 26
Quality 721
Quartan ague 386. 721
Quarter of a pound 720
Quenching 380
Quickneſs 198
—— motion 625
—— ſilver 123. 455. 567
Quince-tree 276
Quinſey 61. 843
Quint eſſence 347. 371
Quotidian ague 722
—— feaver 359

R.

RAckett 369
Radish 727
Ragwort 468
Ramſoms 90
Ranula 463
Rape 726. 728
Rasberrys 751
Ratsbane 96
Raging deſir after venery 77
Raſor 604. 728
Raſp 728
—— berry-tree 751
Rave 726. 727
Ravensbecs proces 266
Read 2
Real fire 471
Receipt 401
Receiver 728
Receptacles of pituitous humors 587
Recipient 728
Rectification 729
Red maithes 17
— Lead 574
— puſtlet 341
— rod 748
Redneſs of the face with pimples 428
Reducinh of metal by mercury into a paſte 43
Reed 101. 162
—— graſs 684
—— maſe 888
Refuſe of any thing 378
—— of metals 777
Regulus 731
Rein 598. 732
Reines 529
Reins glanduls 177
Reins veſſels 353
Releaſing 731
Remedy 556. 669
—— againſt the diſeaſe of the liver 441
—— againſt a feaver 386
—— cauſing ſpitting 758
—— producing ſweat 446
—— for the eyes 250. 621
—— for the nerfs 599
—— toothach 611
Remembrance 731
Remiſſion of the feaver 85
Repelling medicine 80
Repoſition 732
Repulſion on every part 72
Reſt-harron 66
Retine of the eye 50
Retiring muſcle 2
Retort 736
Reverberatory 736
Reverbering fire 471
Reviving 736
Revulſion 74. 736
Reynes 732
Rhachite 738
Rham thorn 739
Rhapontick 740
Rheumatiſm 741
Rheume 195. 740
—— of the chine bone 195
Rhomboide muſcle 742
Ribb's 275
Rib wort 96
Rice 628
Rickets 736
Ridg of the noſtrils 490

Right muſcles of the abdomen 729
Ring 234
— like cartilage 281
— finger 322
— griſtle 281
— of the ear 437
— worm 444. 475. 515. 566
Rinſing 2
Ripeneſſ 553
Riſing of the mother 466
Roaſting 109
Rock alum 42. 746
Roſlifto 822
Rong-klaver 499
Roof of the mouth 233
Roſe 742
— baye 598
— campion 533
— hony 742
— oylie 741
— ſugar 742
— wood 741
— wort 741
Roſemary 747
Roſin 752. 733
Rottedneſſ of bones 182
Rouces 751
Rough ſpleen wort 527
Round brawne 749
— muſcle 749
Roundneſſ of any body 660
Rubin 750
Rubbing 404
Ruby 750
Rudiment of a child 349
Rue 753
Rump-bone 242
Running ſores of the head 10
Ruptur wort 444
Rupture 152
— of the bone 402
— of the bowels 357
— of the navil 364. 618
— of the omentum 357. 364
Rushe 492
Ruſt of metals 777
Rye 781

S.

Sachell 665
Sack 754
— of the ſtones 780
Sadle bone 359. 783
Saffron 285
— baſtard 240
— meadow 248
Sagapen 756
Sage 760
Salets 8
Salival ducts 334
Salivation 758
Sallow-tree 759
Salſaparille 767
Salt 758
— armoniack 95
— gem 414
— of nitre 601
— peter 601
Salvatelle 759
Salve Seller 596
Samphire 284
Sand 91
— bath 92
Sandy urine 707
Sanguification 430
Sanicle 763
Sanity 458

Soap-wort 765
Saphene 764
Saphire 764
Sapplaiſter 315
Saracens conſound 909
Sarcocolle 766
Sardis ſtone 767
Sarvice tree 805
Saſſafras 767
Sattin 154
Satyrion-wort 300
Sauce alone 37
Savin 753
Savory 768
Savour 611
Save 788
—— muſcle 789
Scab 770
Scabbig 770
Scabedneſſe 770
Scabious 770
Scalding 46
Scaling of bones 313
Scaly ſuture 510
Scar of a wound 227
Scarification 772
Scaricatory 772
Scarlet colour 750
—— oak 472
Sciatica 489
Scirrets 799
Scirrhus 774
Scories 777
Scratcher of the arſe 63
Scrophulary 780
Scrupule 780
Scul 165
Scume of the niter 78
—— of ſalt-peter 78
Scurft 407, 708
Scurvy 773, 777
Sea-bind-weed 802
—— graſs 917
—— holly 369
—— coal 802
—— navill 918
—— onion 774. 820
—— ſtar-wort 876
—— weed 34
Searce 281
Searcing 280
Searing iron 200
Seare cloth 106. 208
Sebeſten 781
Secret 89
Secundine 683. 781
Sedge 182. 917
Sediment 782
Seed 783
—— boxes 177
—— bones 790
—— of the frogg's 810
—— lac 496
—— veſſels 893. 906
—— of the whale 810
Seeing 910
Seething 347
Self-heal 706
Seiler of medicin 669
Semi-membranous Muſcle 784
—— nervous Muſcle 784
—— ſpinate muſcle 785
Senna, baſtard 253
Senſe 786
—— of taſting 428
—— of touching 847
Sent 611
Sentence, short 77
Separating 786
Separation 83
Separator by ſitting 786

Sera-

Serapin 756
Serpentin ſtone 620
Serpents garlick 620
Seſamy 790
Seton 791
Setwal 931
Sexe 792
Schaft ſuture 756
Shaking 906
Share-bone 712
Sharp 7
—— of bitting 372
Go Sharpen 14
Sheares 401
Sheath of the womb 889
Shell of the ear 256
Shep-herd's purſe 156
Scheer-graſs 182
Shiel-like muſcles 460
Shieldlike griſtle 863
—— plaiſter 780
Shin 864
—— bone 595. 864
—— muſcle 864
Ship-bone 595
Shivering of the hear 636
Shoots, little 298
Shop 615
Short muſcle of the elbow 148
—— ſentence 77
—— veſſel 148
—— winded 110
Shortneſſe of the arme 411
—— of breath 62. 110
Shoulder 452
—— blade 450. 617
Shrub 405
—— like Myrtle tree 913
—— trefoil 469
Shutting up 608
Sickle 384
Sicklie 890
Sickneſſe 579
—— accompanyed with an ill coloured face 12
Sieve 281
Sifting 280
Sigh 839
Sight 910
Sign 214
—— of diſeaſe 317
Silke 787
Silver 92. 529
—— weed 66
Similar 795
Simple part 795
Simpling 146
Sinking-paper 214
S. Anthonies fire 370
S. Johns bread 794
—— wort 461
Sinus at the end of the ſpine of the shoulder blade 13
Sckarr 825
Skeleton 773
Skiful in chymiſtry 16
—— in Anatomy 56
Skin 296. 730
Skull 279
Skulbroken 166
Sleep 803
—— dead 193. 197
—— deep 193
—— profound 187
Slime 583
—— of the guts 584
—— of the heart 143
Sloe-tree 5
Slothfulneſs 678
Slow digeſtion 147

Slow

Slow henry 112
Small knife for the ligament under the tongue 58
—— bone of the leg 662
—— cloudes 604
—— hairs 390
—— hand full 712
—— muſcles of the shin 424
—— particule 114
—— poxe 891
—— ſproutſlike hairs 390
—— ſticks 125
—— voice 489
Smallage 79
Smell 611
—— ball 692
Smoaking veſſel 836
Snak weed 141
—— wood 252
Snail-bone 244
Snapdragon 73
Snare 502
Snees-wort 348
Sneezing powder 709. 824
Snezing 824
Snevel 591
Snevil 584. 672
Snivel glandule 419
Snooring 825
Snorting 825
Snot 142. 584
Snoute 748
Sockets of the teeth 41
Soft young haire 560
Softing remedie 539
Sole muſcle 802
—— of the feet 683
Solomons ſeal 690
Solution 802
—— of the parts 803
Sonne-dew 748
Sore 159
—— ulcer 915
Sorgh-ſeed 805
Sorrel 8
Sort of red comfrey 909
Sow-bread 98. 297
—— fennel 666
—— thiſtle 498. 804
Sowerneſſ 12
Sows 691
Soure-ſalt 356
Spanish flies 172
—— plantain 449
Sparage 106
Sparrow graſſ 106
Spattle 808
Spelts 809
Sperage 106
Spermaticks parts 810
Spewing 922
Sphacele 811
Spider 88
Spignel 572
Spike nard 812
Spinach 449. 813
Spinage 813
Spindle-tree 374
Spine 6
Spines of the backbone 6
Spirits 90. 815
Spittle 758. 819
Spitting of bloud 431
Spleen-muſcles 817
—— wort 108
Split 745
—— of the gullet pipe 745
—— of the privites 745
Spodium 817
Spongig fleſh 461
Spoone 244

Spot

Spot 486
Spout 845
Spreading grangreen 46
Sprinckling diſeaſe 819
Sprouts 390
——— little 298. 390
Spungy tumour 407
Spury 809
Spurge 504
——— olive 572
Spurious ribb's 275
Squill's 774
Squinancy 61
Stalt of any herb 199
Stammering 127
Stammreth in ſpeaking 141
Star-wort 109
Staves acre 822
Steatome 595. 823
Steel 214. 449
Stem of a tree 199
Sternutatory 368
Stick lack 496
Stiff 744
Still 33
Stinking breath 398
——— camomil 277
——— gladdon 808
——— may-weed 277
——— of the noſe 634
Stomach 827. 900
Stones 523. 624. 855
——— bone 523
——— crop 473
——— cutter 525. 624
——— in the bladder 162
——— hore 473
——— like a bone 523
——— oyl 665
——— parſley 679
——— ſwilling 855
Stony bone 666
——— of the fountain 514
Stoppage of the urine 490
Stopping 351
——— up 608
——— of the menſtrual fluxe 838
Stops 531
Storkes bill 650
Stove 461
Strainer 247. 253. 394
Straining 247. 657
——— cloth 247
Strait-gut 357
Strange depraved 236
Strangury 828
Straw-berry tree 89
——— berry bush 403
Streight ſeam 757
Strength 114
Stretching 55. 340. 639
——— of the skin 340
Streight-gut 729
Stupidity 580. 593
Stuttering 127
Subaction 830
Subject to ſickneſs 890
Sublimate 832
Sublimatory 832
Sublimation 832
Sublimè 832
Subliming glaſs 41
Subluxation 832
Subſiſtence 782
Succhory 228
Suckling 497
Sudden fear 340
Suffocating rheum 195
——— mother 466
Sugar 754
——— candy 170

Sugar of roſes 742
Sulphur 836
—— wort 666
Sumach 743
Summer fruits 450
Sundew 748
Superfetation 360. 837
Suret 279
Superpurgation 460
Suppoſition 464
Suppoſitery 838
Supraſcapulaire 480
Surgeon 218
Surgerie 218
Suture 839. 840
—— of the belly 414
Swadle muſcle 767
Swadling band 385
Swallow-wort 105. 216. 449
Swallowing down 306
Swathe conſiſting of four parts 406
Sweat 835
Sweating 835
—— feaver 348. 446. 835
—— puſhe 446
Sweet ſmelling ſpice 96
—— bread 163. 638
—— candle 125
—— coſtus 275
—— cup 324
—— flag or calamus 12
—— ſavour 611
—— taſte 163
—— williams 94
Swelling 881
—— hailſtone 211
—— under the eyes 451. 457
Swelling behinde ones eares 647
—— in the corner of the eye 18
—— of the ſeed veſſels 234
—— in the fundament 257
Swilling of the ſtones 855
Swooning 308
Sword graſs 419
Swordlike cartilage 356
Swounding 340
Sympathy 259
Symptom 842
Syringotome 845
Syringue 845
Syrup 846
—— of water and ſugar 458
—— of poppies 315

T.

Table 565
Tablet of lightwood 389
Tablets 580
Tamarind tree 848
Tamariskwood 849
Tanſey 850
Tanſie 850
Tarager 330
Taſting 428
Tears 497
—— hole 497
Teaſil 325
Teat 542
Teatlike proceſs 542
Teeth 311. 430
Tem-

Temper 841
Temperament 279
Temperance 841
Temperat in diet 4
Temporal muſcle 852
Tendinous knot 412
—— tumour 412
Tendon 81. 853
Tendrils 175
Teneſme 853
Terebinthe 854
Terme of important changes 65. 238
Termometre 859
Terrour 452
Tertian feaver 386. 855
Teſt cuppel 294
Teſticles 624. 855
Tetter 515. 566
Thick membrane of the brain 552
Things againſt the nature 733
Thinn and inner membrane of the brain 552
Third pair muſcles of the occiput 254
Thiſthle 114
Thirſt 800
Thoracik duct 333
Thorn tree 5
Thorne 6
—— apple 827
—— pincer 5
Thorns 14
Thorow-waxe 888
—— teaſil 657
—— wape 657
Threads 173
Throat vein 491
—— wort 209. 868
Throwes after child bearing 868
Thumb 322
Tickling 866
Tin 493. 821
Tincture 864
Toad flax 519
—— ſtool 407
Tobacco 846
Token of diſeaſe 793
Tongue 521
—— tied 57
Tooth 311. 577
—— ach 611
—— drawer 610
Toothleſſ 596
Toothlike proceſs of bones 611
Top of the head 165. 903
—— of the shoulder 13
Topical remedies 526
Topick 867
Tops 837
—— of poppies 246
Torch-thiſtle 208
Tormentil 441. 868
Touching 847
Tragacanth 869
Trance 340
Tranſgreſſing 569
Treacle 859
Tread of an egg. 211
Tree 88. 146. 199
—— holly 752
—— of life 88
Trefoil 875
Trebardned 556
Trembling 871
—— of the eyes 448
—— feaver 674
Trepan 550. 576

Trepanation 872
Trick-madam 901
Troches 877
Trouble in the diſeaſe 13
Trunck 199
—— of a tree 878
Truſs 47
Tulip 881
Tumour 675
—— with many leggs 692
—— in the throate 149
Tunicle innominate of the eye 481
Tunnell 218. 480
Turmerick 294
Turnep 726
Turneps 592
Turner of the thigh 748
Turning countrary wiſe of the eyelids 438
—— gut 473
—— round in ones head 779
Turund 882
Turn-ſole 903
Tutſan 59
Tutty 884
Two bellied muſcle 321
—— pennygraſſ 203
Tympany 884

V.

Vaginal coat of the womb 348
Valerian 675
Valves 890. 891
Varix 235
Varnish 902
Vault of the brain 402
Vehement heat 90
Vein without a paire 124
—— of the lungs 97
—— poplitée 694
—— port 896
Velet membrane of the guts 895
Venom 898
Ventricles of the brain 900
—— of the heart 900
Venus golden locks 874
—— hair 174
—— navel wort 8
Verdugreaſe 19
Verjuce 617
Vermifuge 438
Vertebra, the third near the head 123
—— of the neck 366
Vervain 901
—— mallow 31
Veſicatory 905
Veſicule ſeminale 906
Veſſels 892
—— double 324
—— of the arm hole 123
—— of the arm pit 123
—— of the cawl and the ventricle 414
—— with two handles 324
—— under the channel bone 831
Vetch 907
Vetches 228
Vial 670
Victory root 907
Vine branchelike body 637
—— tree 912
Vipers bugloſs 338
Vinegar 9

Vine-

Vinegar mixt with water 633
Viol 50
Violet 908
Viper-graſs 778
Vipers-bugloſs 338
Virginity 459
Viſage 382
—— of Hippocrates 383
Vitriol 248. 915
Vitrous humour 454
Vomit medicine 350
Vomiting 922
—— drinke 922

U.

ULcer of the eyes 69
—— hollow 76
—— difficult to cure 217
Ulceration of the lightes 675
Under muſcle of the channel bone 831
—— chin 152
—— part of the belly 463
—— ſtanding 483
—— ſwathe 463
Unequal pulſe 160
Unfruit-fulneſſe 24
Unicorn 920
Univerſal palſey 644
Unleavened 124
Unquietneſſ 482
Unſatiable hunger 155
Unſeaſonableſes 484
Untemperantnes 484
Untymely birth 3
Uplifting muſcle 511
Upper-part of the belly 361
—— of the gullet 669
Uracus 923
Ureter 924
Urinall 552
Urinary paſſage 923 924
—— membrane 37
Urine 327. 925
—— pipe 924
—— with ahick ſediment like to meal 281
—— bladder 905
Utmoſt bones of the finger 570

W.

WAgging of the teeth 423
Waggoner 121
Wake-robbin 101
Waking coma 254
Wallbugloſs 533
Walpepper 473
Wal-nut tree 491
Wandering gout 99
Want of milk 22
Ware houſe 615
Wart 903
Washing 2. 250. 528
—— of the head 174
Watching 26. 254. 907
Water 85. 534
—— fern 629
—— fitch 508
—— germander 777
—— graſs 697
—— hemlock 670
—— in the pericardium 86
—— in the ſecundine 453
—— kanker 215
—— lentils 508
—— lilly 606
—— parſley 458
—— pepper 457
Watery bladders 455
—— bloud 469. 847

Watery houſe leek 573
—— humour 453
—— —— of the eye 455
—— —— of the head 456
—— rupture 456
—— —— of the navel 457
—— varice 458
Wax 205
—— ointement 208
Weakneſs 304. 474. 522
Weaning 2
Weakening 356
Wearineſs 265. 306. 504
Wedge like bone 293
—— in the feet 293
Wertgraſs 436
Wertwort 436
Whay 790
Wheale in the skin 340. 716
Wheat 877
Whelkes 642
Whey 790
Whiskers on the upper-lipp 591
White coat of the eye 29
—— dittany 403
—— of the eye 29
—— fluxe 396
—— lead 210
—— laprie 512
—— leproſie 512. 912
—— line 519
—— ſcar in the horny tunicle of the eye 513
—— mechoacan 555
—— ſtonemarle 496
—— ſpots in the eyes 29
—— ſtarch 51
White thiſtel 511
—— thorn 633. 635
—— tutty 693
Whiting 304
Witlow 646
—— graſs 646
Wild ash 627
—— and broad garlick 907
—— baſil 239
—— carrot 304
—— chervil 650
—— dill 572
—— fig-tree 175
—— fire 515. 673
—— flax 519
—— navew 592. 707
—— olive tree 276
—— roſe 300
—— rue 432
—— ſaffron 443
—— ſage 688
—— taniſy 66
—— thyme 788
Wildow-wail 572
Willow 759
Wind-flower 59
—— furnace 59
—— pipe 149. 150. 503
Winding gut 473
—— up 385
Window 388
Windy rupture 687
—— in the navle 687
Wine 912
—— of Hippocrates 908
—— tree 912
—— where of the third part is ſodden away 306
Wing ear 28
—— hairs 448
—— of the noſe 28

Wing

Wing of wedge bone 28
—— privie parts of woman 28
Winter cheny 36
—— green 718
Withy 759
Woad 488
Wod-ſour 634
Wolf-bane 12. 533. 592
—— claw 533
Wolfe 531. 603. 667
Wolfsbain 533
—— fart 623
Wolwort 673
Woman in child bed 712
Womans evacuation in the child bed 526
—— courſe 192. 565
Womb fury 408
—— kake 683
—— liver 683
—— medicines 466
Wombe 926
Wonder-fulnets 734
—— tree 744
Wood of aloës 22
—— bind 176. 518
—— night-shade 335
—— of the clove tree 189
—— ſorrel 8. 37. 529. 634
—— ſour 634
Wolle 500
Word binde 518
Workhouſe 615
Workinge 619
Wormes 529
Worm-wood 4. 764
—— eating of bones 854
Worm-like the ſeed of a gourd 292
—— muſcles 529
—— appendage 84
—— ſeed 438
—— proceſſes 902
Wound 927
—— plaiſter 682
—— remedy 872
Wreathad-veſſels 175
Wriſt 185. 569
—— plaiſter 359
Writing pen 162

Y.

YArd of a woman 239. 271
Yarrow 9. 574
Yawning 629
Ydlenes 678
Yellow okar 609
—— rattle 33
Yerva 262
Yexing 797
Yoke bone 933
Young 398
—— budd 415
Youth-wort 748
Yoye 414

Z.

ZEdoary 931
Zone 933

INDEX
GRÆCORUM NOMINUM,

Quæ ad artem Medicam ſpectant, & in hoc Lexico præcipuè exhibentur.

A.

Ἀγάλλοχον 22
ἀγαρικὸν 22
ἀγγεῖον 892
—— κυητήριον 926
ἄγγος 892
ἀγχιλάψ 57
ἀγίλωψ 389
ἄγκιστρον 432
ἀγκτὴρ, ἀγκτῆρες 2.390
ἀγκὼν 289
ἀγκύλη 262
ἀγλίδιον 37
ἄγνος 23.911
ἀγρίον 25.675
ἄγρυπνον κῶμα 254
ἄγρωστις 425
ἀγχόνη 843
ἀδάμας 15
ἀδὴν 419
ἀδίψοι 17
ἀείζωον 127.785
ἀερομέλι 546
ἀθέρα 94
ἀθερίνη 94
ἀθέριξ 94
ἄθλιπτος εἰσβολὴ 213
ἀθροισμὸς 113
αἰγὶς 29
αἰγόκερως 398
αἰδοῖον 888
αἰδὼς 654
αἰγίλωψ 18.19.57
αἷμα 268.761
—— δρακόντιον 286.763
αἴονος 4
αἰπαιρίνη 76
αἰσθητήριον πρῶτον 558.786
αἴσθησις 789
ἀκαλύφη 925
ἄκανθα λευκὴ 813
ἄκανθος 6
ἀκμὴ 11.486
ἀκοὴ 116
ἀκρόασις 116
ἀκρηβυστία 799
ἀκροχεὶρ 13
ἀκροχορδῶνες 902
ἀκρώμιον 13
ἀκρωνυχία 919
ἀκτὴ 14.760
ἀκτὶς 14.760
ἀλαβαστρίτης 28
ἄλγημα 328
ἄλειμμα 919
ἀλειφὰρ 919
ἀλεκτωρόλοφος 32.283.395.651
ἀλέξιον 556
ἄλευρον 385
ἀλκὴ 31
ἀλκιβιάδιον 339
ἀλόη 38
ἅλς 758
ἀλφιτηδὸν 34
ἄλφιτον 40.385
ἄλφος 40.912

ἄλων

INDEX.

ἄλων 310
ἀλωπεκίας 91
ἀμάρακον 538
ἄμβλωμα 2.45
ἀμβλωτείδιον 2
ἄμβλωσις 2.45
ἀμβλυωσμὸς 2
ἀμβροσία 146
ἄμμος 91.753
ἀμόργη 50
ἀμυχαὶ 48
ἄμπελος 912
—— λευκή 150
—— μέλαινα 913
—— οἰνόφορος 912
ἀμφίδαιον 50
ἀνάβασις 11.117
ἀναγκαῖον 654
ἀνάδεσμος 385
ἀνάδωσις 327
ἀναθυμίασις 378
ἀνακάρδιον 52
ἀναλειπτική 458
ἀνάμνησις 731
ἀνατολή 919
ἀνατρίψις 404
ἀνδράχνη 697
ἀνδραία 655
ἄνησις 731
ἀνθέλιξ 437
ἄνθραξ 750
ἀνθρωπηΐη 295
ἀνθρωπόμορφος 74.543
ἀντιάδες 70.746
ἀντιβαλλόμενον 722
ἀντιλόβιον 71
ἀντιπυρετικόν 385
ἀντλητήριον 297
ἀνώδυνον 65
ἄνω κοιλία 902
ἀνωχεὺς τῶν οὐρητῶν 568
ἄξων 123
ἄοσμος 4
ἀπερίστατα ἕλκη 76
ἀπευθυσμένον 527
ἀπιεύθιον 3
ἄπιος 719
ἀπήχημα 76
ἀπόβρεγμα 480
ἀπογαλακτισμὸς 2
ἀπόδοσις 823
ἀποκοπὴ 381
ἀποκρουστικὸν 732
ἀπονεύρωσις 853
ἀποπάτημα 823
ἀπόπληκτος 115
ἀποπλύνοντα 5
ἀπόρρητος μυχὸς 294
ἀποσκήψις 772
ἀποσπασμάτιον 83
ἀποσύρματα 3
ἀποφθορὰ 2
ἀποχασμὸς 772
ἀρθριτικὰ 728
ἄργεμος 919
ἄργεμα 92
ἄργιλος 92
ἄργυρος 92
ἄρθρωσις 100
ἄρκειον 502.663
ἀρκευθὸς 89.492
ἀρκευτὶς 89.492
ἀρμένιος λίθος 94
ἀρνόγλωσσον 683
ἀροσομέλι 546
ἀρτικὸς 877
ἀρυταινοειδὴς 503
ἀρχὴ 11.647
ἀρχὸς 527
ἄρωμα 611
ἀῤῥωστία τῆς δυνάμεως 308
ἄσβεστος 47
ἀσθένεια 304.308
ἀσθματικὸς πνευμάτωσις 62

INDEX.

ἄσκημα 378
ἄσκησις 378
ἀσπάραγος 106
ἀστικὸς 244
ἀστὴρ 100
ἀστράγαλος 818
ἀσφαλτίτης 107
ἀσφάραγος 669
ἀτονία 308
ἀτράφαξις 115
αὐλὸς 631
αὔξησις 116. 117. 123
αὐστηρὸς 122
αὐχὴν 450
αὐχλὼ 209
ἀφέψημα 84
ἄφοδευμα 823
ἀφόδευσις 623
ἀφόδιον γαστρὸς 823
ἄχνη ὀθονίου 185
ἄχυρον 15
ἀχῶρες 10

B.

Βάλανος 126. 654
βάλσαμον 128
βάραθρον 753
βάτος 750
βάτινον 131
βατράχιον 726
βδέλλα 449
βὴξ 132. 883
βήρυλλος 135
βηχικὰ 650
βήχιον 385
βιβλίων θήκη 139
βικία 907
βικίον 907
βιολύχνιον 140. 395
βίος 911
βλαισόω 141
βλὰξ 142. 143
βλέννα 584
βλέφαρα 636
βλέφαρον 142
βλεφαρὶς 229
βλῆχον 294
βλήχων 712
βλίτον 143
βόθρια 581
βολβοὶ 153
βοτάνη 146. 442. 586
βούβρωσις 154
βουβὼν 480
βουβώνιον 151
βούκερας 398
βουλιμία 154
βούλιμος 154
βουνιὰς 146
βουνιὸν 155
βουπρῆστις 155
βούτυρον 156
βράγχος 728
βράθυς 753
βραχίον 146
βραχίονες 146
βραχυπόται 147
βραχύπνοος 147
βρέγμα 148. 796
βρέος 198
βρόγχος 149. 502. 669
βρυγμὸς 150
βρύον 150. 531. 586
βρῶμος 117. 149
βυσὸς 294
βωλῖται 143
βῶλος 144

Γ.

Γάλα 495
γαλακτοποιητικὰ 400
γαμφηλὴ 542

γάρ-

γάργαρ	232	δάφνη	506
γαστὴρ	43.413.900	—— ἀγρία	865
γαστροκνημία	839	—— ἀλεξάνδρεια	506
γελάσινοι	311.700	—— ἰδαία	506
γένειν	542	δεικτικὸς	478
γένειον	542.567	δέλτα	294
γένεσις	294	δελφὺς	926
γένυς	542	δέμας	654
γέρανος	417	δενδρολίβανος	861
γέῤῥον	294	δένδρον	88
γῆς ὄμφαλος	7.277	δένδρος	88. 310
—— στέφανος	434	δεξαμένη	896
γλήμη	499	δερβιστὴρ	295
γλήνη	715	δέρμα	295
γλήχων	712	δεσμίδιον	712
γλουτοὶ	423.594	—— χηλοπληθὲς	545
γλουτὸν	277	δεσμὸς	299.391
γλυκυσίδη	688	διαίρεσις	316
γλῶσσα	521	διάκλυσμα	413
γλωσσοκομεῖον	294	διανακαρδίων	52
γλῶττα	521	διάπασμα	317
γνάθος	152.542	διάῤῥοια εἰς ἔσω	314
γογγρώνη	424	διάσυρος	184
γογγύλος	424	διασφὰξ	294
γόμφιοι	311.577	διαυχένιος	558
γόνυ	783.926	διάφραγμα	490
γωνίαι	919	διαχώρημα	378.823
γόκυ	417	διαχώρησις	327.378
γραστίπτον	424	διγαστῆρες	311. 700
γραμμαὶ	839	δίδυμοι	624. 855
γραμματεῖον	401	δῖνος	778
γυμνάσιον	378	διὸς βάλανος	191.491
γυναικεῖον	429.565	δίπλωμα	324
γυναικεῖον	888	δίψος	800
		δαῦος	390
Δ.		δόλιχος	670
		δόναξ	162
Δάκρυ	302	δορὰ	295
δακρυῶδες ἕλκος	302	δόρκαλος	294
δακτύλιος	478.527.877	δρακοντία	586
δάκτυλος	303.322.478	δροσάτον	845
[illegible]	486	δροσομέλι	394

δρόσος 783
δρῦς 330. 722
δύναμις 383
γαλακτοποιητικὴ 409
δύσοσμος 336
δύσοσμος 336
δῶρον 920

E.

Ἔαρ 761
ἔγκατα 350. 909
ἔγκαυσις 381
ἐγκέφαλος 207. 644
ἐγκήρωσις 476
ἐγκοίλια 909
ἐγκοπὴ 315
ἔγκρανον 207. 644
ἐγχάραξις 772
ἕδρα 315
εἰσβολὴ 647
εἰσπνοὴ 482
ἔκβολον 2
ἐκζέματα 446. 456
ἐκκοπρωτικὰ 43
ἐκλεικτὸν 339
ἐκλέπισις 313
ἔκλυσις 308
ἐκμανῆναι 308
ἔκπληξις 829
ἐκστῆναι 308
ἐκτομὴ 381
ἔκτριμμα 486
ἔκτρωμα 2
ἔκτρωσις 2
ἐκτρωσμὸς 2
ἐκχύλωμα 381
ἐκχύλωσις 381
ἐκφύσησις 342
ἐλαία 615
ἐλαίαγνος 342
ἔλαιον 612. 615
ἐλάτη 808
ἐλατήριον 197
ἐλειόχρυσον 344
ἐλελισφακον 766
ἕλιξ 433. 437
ἐλίχρυσον 344
ἕλκος 915
ἑλκτικὰ 116
ἑλκυστήρ 920
ἕλκωμα 381
ἕλκωσις 381
ἑλξίνη 645
ἕλυμος 639
ἔμβολον 654
ἐμβρόντητος 115
ἐμβρυοθλάστης 920
ἐμβρυουλκὸς 920
ἐμετικὸν 921
ἔμετος 922
ἔμμοτον 882
ἔμμηνα 565
ἐμμηνίαι 429
ἔμπασμα 350
ἐμπνευμάτωσις 351. 480. 482
ἔμπυος μοτὶς 184
ἐμφρακτικὰ 352
ἐμφύσημα 480
ἔνδειξις 479
ἔνδινα 357
ἐνέργεια 619
ἔνκατα 357
ἐνκοίλια 357
ἔνουλον 418
ἐνύπνιον 803
ἐξάμβλωμα 2. 377
ἐξάμβλωσις 377
ἐξανθήματα 891
ἐξιπωτικὰ 116
ἐξίσχιοι 379
ἐπανθισμὸς 898
ἐπασημασία 647
ἐπιγλωττὶς 503

ἐπιγ-

ἐπιγονατὶς 577
ἐπιδεὶς 605
ἐπιδερμικὰ 227
ἐπιδερμὶς 295
ἐπίδεσις 307
ἐπίδεσμος 385
ἐπίδοσις 117
ἐπικρανὶς 207. 644
ἐπιλησμοσύνη 607
ἐπιμηλὶς 918
ἐπιμυλὶς 577
ἐπιπλόιον 617
ἐπίσειον 294
ἐπίσειος ἐγκέφαλος 207
ἐπισκυύιον 837
ἐπισπαστικὰ 116. 905
ἐπιστόμια 730
ἐπίχιον 1
ἐπίτασις 117
ἐπιχορηὶς 568
ἐπιχορδὶς 568
ἐπιφυλλόκαρπος 506
ἐπονώσιοι 449
ἐπτάφυλλον 868
ἐπωμὶς 209
ἐργαζία 619
ἐργαστήριον 615
ἐρέβινθος 228. 654
ἐρυγὴ 751
ἐρυγμὸς 751
ἕλκες 440
ἑλίκηρον 367
ἑλινεὸς 175
ἑλινὸς 175
ἑλσίβη 750
ἑρμῆς 567
ἑρμοῦ βοτάνιον 567
ἑρπηδὼν 444
ἕρπης 444
—— ἐσθιόμενος 444
ἕρπιλλον 788
ἑρπυστικὸν ἕλκος 444
ἐρυγμὸς 751
ἐρυθρήματα 747
ἐρυθρόδανον 749
ἐρυθρόπελας 370
ἐρύσιμον 487
ἑστία 396
ἐσχάρα 371
ἐσχέον κοχώνα 278
εὔδηλος 338
εὐεξία 158
εὔζωμον 369
εὐθυμία 292
εὔκρατος 373
εὔρυσμὸς 323
εὔσαρκος 376
εὐφροσύνη 375. 414
ἐφήμηρον 248
ἐφιάλτης 477

Z.

Ζέα 809. 930
ζεία 930
ζενικὸν 931
ζείδωρον ἄρουραν 930
ζιζάνιον 932
ζυθόγαλα 933
ζωὴ 911
ζωστὴρ 444

H.

Ἠθμὸς 280
ἡλικία 20
ἡλιτόμηνον 2
ἧλος 438
ἡλυόχρυθον 344
ἡμικέραιος 439
ἤνυτρον 2
ἠρύγγιον 369
ἠρυγγιον 369
ἦτρον 1

Θ.

Θαυμαστὸς 487
θεῖον 836
θέναρ 920
θέρμασμα 398
θέρμος 531
θηλὴ 641
θῆλυς 658
θεραπεία 294
θλάσις 262
θλάσμα 262
θλασπίδιον 860
θορὴ 783
θορὸς 783
θρέψις 36
θριδακίας 544
θρὶξ 874
θρυαλλὶς 861
θύμβρον 768
θυμίαμα 835
θυμίασις 835
θυρὶς 388
θυροειδὴς 503
θώραξ 650

I.

Ἴαμα 556
ἰατρὸς 557
ἰγνύα 694
ἰγνὺς 694
ἰδαία 506
ἵδρωμα 834
ἱδρὼς 835
ἵδρωσις 835
ἱερὰ βοτάνη 661
ἱέραξ 447
ἱερὰ σύριγξ 394
ἰδελὶς 487
ἱερὸν ὀστέον 756
ἰητὴρ 557
ἴκτωρ 294
ἴλιγγος 778
ἴλιγξ 778
ἰμοὺθ 226
ἴν 390
ἴνιον 608
ἰνὸς 390
ἴνυγξ 671
ἰξία 235. 910
ἰξὺς 529. 910
ἰὸς χαλκοῦ 19
ἵππος 448
ἵππουρις 367
ἰσάτις 419
ἴσθμιον 490
ἰσθμὸς 613. 646
ἰστὸς 449
ἰσχὰς 489
ἰσχίον 278
ἰτέα 759
ἴτριον 440
ἴυγξ 671
ἰσχυρὴ 809
ἰχθύη 920
ἰχθυόθηρον 297
ἰχὼρ 286

K.

Κάγκαμον 496
καδμεία 884
καθάρσεις ἔμμηνοι 565
κάθαρσις 197
καθαρτήριον 197
καθαρτικὰ 716
καθαρτικὸν φάρμακον 197
κακοπραγία 159
κακτὸς 160
κάλαμος 101
καμάρα 165. 166
καμάριον ψαλιδοειδὲς 402
κάμμαρος 504

καμά-

INDEX.

καμίνος 401
καμπάδιον 385
κανθοὶ 172.448
κάπνιος 406
κάπνος 406
κάπρος 654
καρδαμαντικὴ 469
κάρδαμον 594
καρδία 180.265
καρπήσιον 184
καρπὸς 185
κάρυα ποντικὰ 117
κάρυον βασιλικὸν 491
καρχήσιον 178
κασία μέλαινα 189
κάστανον 191
καστόρειον 161
κάταγμα 402
καταμήνια 429.565
κατάντλημα 399
κατάντλησις 399
κατάπασμα 317
καταπαστὸν φάρμακον 317
καταπέλτης 193
καταῤῥοῦς 195
κατὰ σάρκα 55
καταχάσμος 772
κατουλοτικὰ φάρμακα 227
καυλὸς 199
καυκὸν καύλων 198
καῦκος 198
καύσων τοῦ στομάχου 90
κέαρ 180
κεγχραμίδαι 573
κεγχρίας 444
κέγχρος 201.573
κενεῶν 472
κενωτικὸν φάρμακον 197
κενταύρειον λιμναῖον 202
——— λιμνήσιον 202
κένταυρος 294
κέντροι 14
κεντρομυρσίνη 752
κένωσις 372.379
κεραίτης 398
κεράτιον 794
κερκὶς 207.723
κερκίσκος 654
κερκοπίθηκος 207
κέρκωσις 605
κέστρεις 714
κέδρον 136.210
κηκὶς 412
κήλη 443
κηλὶς 536
κῆπος ἀφροδίτης 7
κὴρ 265
κήρια 385
κήτη 210
κῆτος 293
κίκι 744
κιμωλία 230
κιννάμωμον 231
κιονὶς 232
κιρκαία 543
κιρσὸς 234
κίσσαρον 235
κίσσηρις 235
κισσὸς 235.433
κίστος 235
κίων 490
κλάσις 402
κλάσμα 402
κλεὶς 137.294
κλεψύδρα 234
κλῆθρα 38
κλήθρα 38
κληίθρον 237
κλῄς 237
κληματὶς δαφνοειδὴς 238
κληταρεὶς 239.294.605
κλίμαξ 770
κλινοειδὲς 239
κλυστὴρ 240

κνηφάλιον 423
κνηκὸς 240
κνήμη 287.863
κνησμὸς 707
κνισμὸς 707
κόγχη 244.577
κόγχος 165.577
κοιλία 43.252
—— ἄνω 900
κοῖλον ποδὸς 920
—— χειρὸς 920
κοινοκράμβη 170
κόκκος 124
κόκκυξ 242
κόλλα 249.422
κολοκυνθὶς 251.291
κόλπος 797
—— γυναικεῖος 888
κόμαρος 89
κόνδυλοι 868
κονδυλώδης 868
κόπος 504
κόπρος 823
κοράλλιον 267
κόραμον 403
κόρη 279.715
κορίαννον 268
κόριον 268
κορκέτης 655
κόρμος 199
κόῤῥη 152
κόρυζα 584
κορυφὴ 903.919
κορώνη 270.916
κοσκίνος 280
κοτύλη 277.439.920
κοτυληδὼν 7
κοχλίας 437
κοχώνη 4.655
κόχωνον 278
κράμβη 147
—— θαλασσία 802
κράνιον 165
κράνος 165.279
κραντῆρες 311
κρέας 183
κρημνοὶ 28.605
κριθὴ 284.451.655
κριθοειδὲς 503
κρίνον 282.283.517
κριξὸς 234
κρόκη 285
κρόκις 285
κροκυφάντιον 602
κρόμμυον 161
κροταφίτης 852
κρόταφος 286.852
κρότων 744
κρύπτω 919
κτεὶς 185
κτένες 311.700
κύαθος 296
κύαμος 382
κύβιτον 289
κύβοι 818
κύβωλον 289
κύημα 398.648
—— ἀνεμιαῖον 2
κυκλισκὸς 877
κύκλον 415
κύκλος 244.297
κυκλώπιον 29
κύκλωψ 244
κυνανθεμὶς 277
κυνία 299
κυνοβοτανὴ 277
κυνοδέσμος 402
κυνόδοντες 311
κύπηρος τῶν πελεκᾶν 300
κύπειρις 301
κύρθος 301
κύελος ὠτὸς 846
κύστος 301
κύστις 903

κύτ.

κύστις χοληδόχος 398
κῦτος 165
κύτταρος 126
κυψελὶς 209.549
κυψελόβυστον 549
κώδεια 146
κώδια 146
κώδη 146
κωλῆ 654
κῶλον 252.565
κώνειον 229
κώπιον 275

Λ.

Λαβὶς 494
λαγῶν 472
λαγῶνες 360
λαιμὸς 613
λαμπάδιον 385
λαπάρα 472
λάρυγξ 502
λέγνα 50
λειποθυμία 521
λειποψυχία 521
λείριον 282.517
λειχανὸς 478
λειχὴν 566
λέκιθος 682
λέκυθος 682
λεπίδιον 680
λεπιδοειδὲς 565
λεπιδοειδὲν ἀποσκόλλημα 565
λέπισμα 273
λεπτίωσις 380
λεπτοκάρυα 117.274
λεπτυντικὰ 115
λεπτωσμὸς 380
λευκὴ 512.912
λευκὸς μυελὸς 207
λεύκωμα 29
λέχος 790
λιχώδεις ὧραι 398
λήθη 607
λημὸς 218
λῆρος 308
ληρῶσαι 308
λῆψις 647
λίβανος 861
λιβανωτὶς 747
λιβανωτὸν 861
λιβανώτου καρπὸς 861
λιβυστικὸν 513
λιγυστικὸν 513
λιμὸς 384
λίθος ἡρακλεῖος 538
—— μαγνήτης 538
λίμνη 202
λινόζωστις 299.567
λῖνον 521
λοβὸς 526
λογὰς 29
λοιμὸς 71.527.665
λοπιμὸν 191
λύγξ 797
λυγμὸς 797
λυκάγχη 298
λύκοψις 533
λυσίπονον 65
λύσσημα 544
λυτήριον 556
λύχνος 140

M.

Μαγδάλια 298
μαγύδαρις 503
μαδάρωσις 165
μαγιστήριον 921
μάζα 542
μαλακτικὰ 350
μαλαχὴ 541
μάλη 28.121
μαλθακαὶ πλευραὶ 275

μάλ-

μάλθη 541
μάλκη 662
μανῆναι 308
μανία 308.544
μανικὴ ἔκστασις 544
μάραθρον 397
μαρασμὸς 546
μαργαρίτης 548
μάρμαρος 548
μάσπετον 503
μαστὸς 542
μασχάλα 28.121
μάχαιρα κουρικὴ 604
μαχαιρὶς 604.771
—— ὀξυβολὴς 771
—— Στηθοειδὴς 771
μέζεα 624.855
μεῖον 572
μέλα 50.912
μελαγχολία 308
μέλαθρον 294
μέλι 559
μέλισσαι 562
μέλιτται 562
μέλος 565
μέρος 647
μέσαρχον 568
μεσόκωλον 568
μεσομφάλιον 13
μεσόμφαλον 13
μεσοπλεύρια 275
μεσπίλη 569
μέσπιλον 569
μεσαραῖον 568
πετακάρπιον 569
μέταλλον 370
μεταλλουργικὴ 216
μεταπέδιον 570
μετάφρενον 570
μετεωρισμὸς 377
μέτρος 566
—— ὑγροῦ 297
μέτωπον 404
μήδεα 624
μήκων 555.641
μῆλα 70.646
μήλη 559.809
—— τραυματικὴ 809
μῆλον 415.542.563.693
μηλωτὶς 564
μηλωτρὶς 564
μῆνες 565
μῆον 572
μηρὸς 387
μήτρα 926
μηχανὴ 535
μηχάνημα 535
μικρὸν μέτρον 297
μικροτέχνη 557
μίλαξ 800
μίνθη 566
—— ἡδύοσμος 566
μνίον 586
μογιλάλος 57
μόδιος 576
μοῖρα 647
μονοκερὸς 920
μονοφύλλον 440
μορέα 581
μόρον 581
μορφὴ 40
μοτὸς 882
μούπουλον 569
μοχλίκος 576
μόχλος 576
μυακάνθα 752
μυελὸς 558
—— ῥαχίτης 558
μυξισὶς 834
μυίτις 198
μύκετες 583.587
μύκης 587.654
μυκτῆρες 593
μυλακρὶς 577

μύλοι

μύλοι 311. 577
μύξα 584
μυὸς ὦτα 120
μυριόφυλλον 573
μυρμηκία 401
μυῤῥίνη 591
μυρσίνη 591
μύρτον 294. 605
μυρτόχειλα 28. 605
μῦς 586
μῶλυ 577
μώλωψ 577
μωμίσκος 565
μώρον 544

N.

Νάπυ 796
νάρδος 593
—— ἀγρία 889
ναρδοστάχυς 593
νάρθηξ 389
νάρκη 592. 593
νάρκημα 593
νάρκωσις 593
ναυτία 595
νεαίρη 179
νέμος 293
νεπενθὲς 596
νεῦρον 599. 655
νεφέλη 597
νεφέλια 919
νεφέλιον 604
νέφος 597
νεφροὶ 731
νεφρὸς 597
νηδὺς 926
νηπενθὴς 596
νῆστις 471
νικητοξικὸν 908
νόθοι πλευραὶ 275
νόσημα 579
νοσηματικὸς 898
νόσος 579
νοσῶδες 890
νοῦς 483
νυκταβάτης 602
νύμφη 605
νωπαῖος 558
νῶτον 329

Ξ.

Ξάνθοι 589
ξήρια 317
ξίφιον 419
ξιφοειδὴς 356
ξυλοαλοὴ 22
ξύλον 424
ξυρὸν 808
ξύρον 604
ξύρος 604
ξύσμα 185
ξυσμὸς 707. 770
ξυστέρα 728
ξυστὴρ 604
ξυστὸς μοτὸς 185
ξύστρα 728

O.

Ὀβελιαῖα 757
ὀβελὸς 607
ὀγκία 918
ὄγκος 881
ὀδαξισμὸς 312
ὀδονταγωγὸν 401
ὀδόντες 311
ὀδοντίασις 312
ὀδοντότριμμα 312
ὀδοντοφυΐα 312
ὀδύνη 328
ὄη 805
ὀθόνιον 385

οἴδημα 881
οἴσυπος 615
οἰσύπη 615
ὤκιμον 609
ὄκνος 678
ὀλκὴ 449
ὀλκὸς 624
ὀλκὸν 37
ὀλμίσκος 581
ὄλυνθος 426
ὄλυρα 794
ὀμφάκιον 617
ὀμφαλεστὴρ 771
ὀμφαλόκαρπος 76
ὀμφαλὸς 918
ὄνυξ 919. 920
ὀξαλὶς 8
ὄξος 9
ὀξρύα 384
ὀξύα 384
ὀξύη 384
ὀξύγγειον 123
ὀξυλάπαθον 8
ὀξυμυρσίνη 752
ὀξὺ νόσημα 15
— πάθος 15
— φοίνιξ 848
ὄον 805
ὀπίσθιος ἐγκέφαλος 644
ὀπὸς 381. 503. 621
— κυρηναικὸς 103
— μηδικὸς 103
— συριακὸς 103
ὄπελον 507
ὀπώρα 450. 793
ὀρθαγόρας 294
ὀρίγανον 714
ὀῤῥοπύγιον 242
ὀῤῥὸς 789
ὀρχείδια ὀλκοὶ 624. 855
ὀρχεῖς 624. 855
ὀστέον 628
ὀστοκόπος 504
ὀστοῦν 789
ὄσχεος 780
ὄσχιον 50
ὄσυρις 519
ὄσφρησις 611
ὀσφραντὸν 611
ὀσφὺς 489. 529
οὖα 805
οὐγγίων β' 297
οὐλὴ 227
οὖλον 418
οὔλων ὀδαξυσμὸς 312
οὖον 805
οὐρὰ 654
οὐρανία 160. 487
οὐρανίσκος 635
οὐρανὸς 635
οὐραχὸς 924. 923
οὐρήθρα 924
οὔρημα 925
οὐροδόχος κύστις 903
οὖρον 925
οὖς 121
ὀφίασις 39. 91
ὀφίτης 620
ὀφρὺς 229. 837
ὄχημα τῆς τροφῆς 608. 79[illegible]
ὀψίγονοι 311
ὄψις 910

Π.

Πάγκρεας 338
πάθημα 649
παθήματα τῆς ψυχῆς 649
πάθος 649
παιδοπόρος 294
παιδοτόκος 712
παιονία 688
παπύρος 642
παραίρημα 385

παρακ-

παρακμὴ 11.85
παρακρȣ̃σαι 308
παρακόψαι 308
παραληρεῖσαι 308
παράληρος 308
παράρθρωμα 348
παραπαῖσαι 308
παραπήχιον 723
παραφορὰ 308
παραφροσύνη 308.452
παραφυάδας 17
παρεγκεφαλὶς 207.644
παρέμπτωσις 147
παρηγορικὸν 65
παρθένιον 553
παρίσθμια 70
παροξυσμὸς 647
παρωτίαι 448
πάτος 823
παυσίπονον 65
πέζα 541
πεῖνη 384
πέος 654
πέπανσις 553
πεπασμὸς 245
πέπων 656
περδίκιον 645
περίκαυσις 46
περίστερα 661
περίττωμα 378
περόνη 391
πέσκυ 679
πηγαὶ 172.448.739
πήγανον 753
πηγίωσις 395
πήνισμα 780
πῆξις 395
πῆχυς 916
πίεστρον 920
πίσον 682
πίσσα 682
πίσσον 682
πιτταλίον 622
πιτυρίασις 407
πίτυρον 682
πλάται 440
πλάτη 275
πλατὺ 756
πλατυσμὰ 682
πλεκτάναι κερατίτη 278
πλεύμονα 713
πλευραὶ 275
——— νόθαι 275
πνεῦμα 815
πνευμάτωσις ἀσθματικὸς 62
πνεύμων 687.713
πόα 425.442
ποιεῖν 780
πολιὸς 689
πόλος 165
πολύμορφον 290.293
πολύγαλα 809
πομφόλυξ 693
πόνος 328
πόνου παυστήριοι 65
πόροι 168
πόρος 523
——— οὐρητικὸς 924
ποσθὴ 655.699
ποσθία 451
ποὺς 664
——— ποῦλλι 198
——— χαλινάκιος 198
πράσον 696
πρασιαὶ 699
προσωπικὸν 65
πρῖος 472
πρίων 788
προμετωπίδιον 405
προπήχιον 916
προπίπτων ὄρχος 702
πρόπτωσις ὄρχου ἢ ἕδρας 702
προσκόλλημα 565
προστηθὶς 851

στέλεχον 199
στέλεχος 199
στεναγμὸς 839
στεναχὴ 839
στέρφος 295
στέσελις 198
στεφανίτης 270
στέφαναῖα 270
στέφος 204
στῆθος 650. 851
στῆμα 654
στήλιγξ 723
στίβι 72
στίμμι 72. 825
στοιχεῖον 344
στόμα 152. 618
—— κοιλίας 900
στόμαχος 613
στρεπτὸς μοτὸς 185
στρογγύλος 424
στρουθίον 765
στροφεῖς 818
στρύχνος 801. 828
στυλὶς 490
στυπτηρία 42
στυπτικὰ 111
στύραξ 830
συκαμινέα 581
συκέη 841
σύκη 841
σῦκη 392. 841
σῦκον 392
σύκωσις 841
συμβολαὶ 839
σύμφυτον 802
συθόγαλα 697
συνάγκη 298
συνδρομὴ 843
σύνεσις 483
σύνδεσμος 515
συντηρητικὴ 458
σύριγξ 394. 463
συρουπὸς 846
σύφαρ 831
σφαγίτες 184
σφαγνὸς 586
σφακελὸς 811
σφακελισμὸς 811
σφένδαμνος 7
σφενδόνη 29
σφυρὰ 540
σφυρὸν 540
σχῖνος 509
σχιστὴ 42
σχοῖνος 774
σχοινοστρόφοι 171
σῶκον 841
σωφρονιστῆρες 311

T.

Τάξις 424
ταραχὴ 482
τάρσοι 229
ταῦρος 654. 780
τεινεσμὸς 853
τελαμὼν 385. 429
—— συνδονίτης 385
τελεία νέκρωσις 811
τένων 853
τέξις 648
τέρας 578
τερέβινθος 854
τέρμινθος 854
τεταρταῖος 721
τεῦτλον 135. 856
τηκεδὼν πύη 115. 675
τῆλις 398
τινεσμὸς 853
τίλμα 184
τίλτος μοτὸς 184
τιτθίον 542
τιτθὸς 542
τμητικὰ 115

τό-

τόκος 648
τομεῖς 311. 700
τομῆται 311. 700
τοξικὸν 851
τοπικὰ 526
τραγοπώγων 448
τράγος 870
τράπεζα 565
τραυλισμὸς 126
τραυλότης 126
τραῦμα 927
τραυματικὴ μήλη 809
τραχεῖα ἀρτηρία 503
τράχηλος 868
τρῆμα 294
τρητὸς κόκκυξ 756
τριέμβολον 655
τριταῖος 855. 876
τριχολάβιον 921
τριχολαβὶς 921
τρίψις 404
τριφύλλον 875
τρόμος 872
τροπαὶ 169
τροφὴ 35
τρόχος 877
τρὺξ 387
τρύχνος 801
τρῶμα 927
τύλος 164. 654
τύπος 605
τυφλὸς 246

Υ.

Υάγχη 644
ὑδὼρ σοφῶν 9
ὑγραίνοντα 452
ὑγραντικὰ 452
ὑδροπέπερι 457
ὕδερος εἰς ἀμίδα 314
ὑδροσέλινον 342
ὕδωρ σοφῶν 9
ὖθαρ 542
ὑμὴν 564
—— σαρκώδης 640
ὑπερῷον 635
ὑπήλατον 199
ὑπήτριον 1
ὑπῆθρον 542
ὑπνοβάτης 602
ὕπνου βοτάνης 586
ὕπνος 803
ὑπνοτικὰ 803
ὑπόδεσις 432
ὑπόζωμα 318
ὑπογάστριον 1
ὑποχείλιον 1
ὑπόνομον ἕλκος 797
ὑποσαρκίδιος 55
ὑποσπόνδυλος 756
ὑπόστασις 782
ὑποφθαλμία 463
ὑπόχυμα 194
ὕσακος 294
ὑστέρα 928
ὑστερικὴ πνὶξ 466
ὑστερομανία 408
ὑώδεες 605

Φ.

Φαγέδαινα 154
φακὴ 507. 666
φακὸς 508. 666
φάλαγξις 100
φαλάκρωσις 165
φαντασία 668
φαρεῖα 415
φάρμακον 556. 898
——— κηπευθὲς 596
φαρύγετρον 669
φάσηλος 382
φάτναι 699

φάττια 699
φελλός 597
φηγός 383. 384
φθινὰς νόσος 115. 675
φθινώδης 710
φθίσις 115. 675
φθοὴ 115. 675
φιλάνθρωπος 76
φίλτρον 498. 671
φλεβότομον 771
φλεγμασία 672
φλεγμονὴ 672
φλέψ 896. 654
—— γονιμὴ 654
φλοῖος 273
φλὸξ 170
φλυζάκια 673
φλυζάκιον 673
φλύζεις 673
φλύκταιναι 673
φλυκτίδες 673
φλύκτις 673
φλῶξ 17
φοῦ 889
φοινίζοντα 749
φοινίξ 303. 636
φορμίσιον 294
φρένες 318. 698
φρενίτης 308
φρενῖτις 308
φρίκη 451
φρίκιον 451
φρίξ 506
φῦκος 405
—— θαλάσσιος 34
φῦμα 676
φυσαλλίς 676
φύσις 294. 595
φῦτον 676

X.

Χαμαιβάλανος 79
χαλάζωσις 211
χαλασμὸς 731
χαλινὸς 156
χάλκανθον 915
χαμαιάκτη 338
χαμαισύκη 214
χαμεία 226
χάος 214. 296
χαρὰ 414
χάσμη 629
χάσμημα 629
χαύνωσις 731
χέδροψ 507
χελὼν 494
χειμετλιάω 215
χεὶρ 546
χειλὼν 494
χέρτος 397
χημία 226
χίμετλον 662
χοανὴ 480
χοινικίον 577
χοινικίς 577
χοιράδες 779
χοιροβότανον 697
χοῖρος 294
χολὴ γλυκὺ 140
—— ξάνθη 140
—— κροκοειδὴς 140
χόνδρος 34. 186. 362
χονδρώδες ἄκανθαι 275
χορδαὶ 357
χόρτος 397
χοῦς 225
χρυσοκόλλα 145
χρυσολάχανον 115. 144
χρυσόλιθος 225
χρυσοποιητικὴ τέχνη 216

χρύσο

De Haen.

Ratione majoris minorisve Numeri eorum qui eodem in loco ac tempore, febre laborant, Febres, dividuntur in Epidemicas & Sporadicas; Endemias jam & Stationarias ad priores jure referunt—

Febres a De Haen dividuntur, a symptomat: in iisdem prædominant:, ordine sequenti —

I ἠπίαλος vide Epialus —

II λειπυρίας πυρετὸς, extremis algentibus dum interna uruntur —

III ἀσσώδης πυρετὸς, Febris vel Stomachi fastidio perpetuo nauseans vel perpetuis jac=tationibus ægros exagitans — ultimo sensu ἄσση vel ἄση (ab ἄδεω, satio) significat δυσφορίαν, ἀλυσμὸν, ῥιπτασμὸν /

IV. τυφώδης πυρετὸς, stuporem quidem attonitum significat, attamen magis proprie eam Febrim in qua æstus ingens & a Bile mota putredo hu=morum & stupor adest. Van. Swiet. Com: §. 730. a τῦφος, stupor attonitus, fumus, a τύφω. fumum excito uro —

V. ἑκτικὰ, aut ulcere aut vomica, aut effuso in cava Corporis pure nata; tum resorpto pure accensa, hincque & solida & fluida, colliquando, occidens. ἑκτικὸς, in habitu positus ab ἔχομαι habeo, hinc ἕξις, habitus.

VI. μαρασμώδης, Febris humores consumendo, solida exsic=cando, letalis; vide Marasmus. a μαραίνω, marcesco.

VII. καῦσος, ob intolerabilem æstum sæpius τὸ πῦρ, Hippocrati dictus: est proprie Febris ardens. a καίω. uro.

VIII. ἐρυσιπελατώδης, Febr., species Ardentis, cum Erysipelate Pulmonis — Vocatur etiam Erysipelatodes — Forest. Lib. 2.

IX. ἑλώδης, sive ἑλκώδης Febris, ubi, ita attenuatis putredine humoribus, ut diuturnis sudoribus homo pereat. ab ulcerosus ab ἕλκος, ulcus —

X. ὑδροπυρετὸς, fere similis priori, sanguine in aquam putrilaginosam fere verso ab ὕδωρ, aqua —

XI φρικώδης, Febris, ubi medio in æstu subitum frigus; ~~sundo~~ hoc nomine Hippocr. appellat Febrem semitertianam, ex φρὶξ horror & εἶδος forma

XII λυγγώδης πυρετὸς, vel λυγμώδης (a λυγμὸς singultus a λύζω, singultio) singultuosa Febris; ~~ardens~~ acuta in qua a principio ad Crisin usque singultit æger.

XIII Febrim Oscitantem, in qua perpetua Oscitatio adest. Benet: Med. Sept. Tom. 2. Lib. 5. pag. 134 —

Divisio II

Ratione Temporis quo Febris perdurat, con=
=tinuat, remittit, intermittit —

contineat 4 Classes hac Divisio, quarum I
Febres continuas non putridas habet; viz.
Ἐφεμερή, ἐφεμερή, protracta, σύνοχος
non putrida —

II. Febres putridas acutas, non remittentes, viz.
σύνοχος putrida ὁμότονας, semper æqualiter decurrens.
2.... ἀναβατική, seu ἐπακμαστική, semper ascendens.
3. ...... παρακμαστική, semper descendens —

III. .... Febres συνεχέες, continuas remittentes, viz.
1 καῦσος, sive Febris Ardens, quæ interponitur
a 2. ἡμιτριταῖος, sive semitertiana & 3. τριταῖ=
=οφυες (quæ priori similis, nisi quod paullo mitior)
suo intensiore æstu, omniumque intensitate symptomatum

IV. ...Intermittentes ... viz. Quotidiana —
2. Tertiana simplex .... 3. duplicata quæ ab
Hemitritæa distinguitur, quidam passim ἀπυρεξία,
& semper quotidiano horrore; Hemitritæa enim alterno
modo diei horrores habet; a Quotidiana distinguitur,
quod, rigorem horrorem, frigus intensiora habet, &
paroxysmos suos dissimiles.

4. Quartana simplex. 5 .... duplicata. 6 ... triplicata.
quæ a binis præcedentibus internoscitur, quod Parox=
=ysmus diei 1, sit ut diei 4, ut diei 7, ut 10; quod
Paroxysmus diei 2 sit ut diei 5, 8, 11; quod Paroxysmus
diei 3 sit, ut diei 6, 9, 12 &c in acceptionis tempore,
durationis, vel alio atque alio symptomate.

7. Quintana. 8. Sextana. 9. Septana. 10. Octana. 11. Nonana.
12. Menstrua, compluribus Feminis circa Catamenia;
viris, ante Hæmorrhoidas;
13. Trimestris, quod quovis 3^tio mense circa magnas anni
temporum mutationes Ephemeram patiatur. cum totius
corporis gravitate, summa inappetentia &c
14. Errbra, quibusdam solitis — .

Divisio III

Febres illas complectitur, quas Eruptio quæpiam in
Cute comitatur: viz. Erysipelatosa, Scarlatina
Petechialis, Miliaris, Variolosa, Morbillosa &c

Divisio IV

continet eas Febres, quæ internarum partium aliquam
inflammationem comitem habent; viz Febris Anginosa,
phrenitica, Nephritica &c &c

INDEX.

χρύσωσις 304
χρὼς 295

Ψ.

Ψάμμος 91. 753
ψελλισμὸς 126
ψελλότης 126
ψίλωθρον 150
ψιμμύθιον 210
ψόα 529. 655
ψυχὴ 761
ψυχότροφον 136
ψωίτης 558
ψωλὴ 655
ψώρα 770
—— ἀγρία 770

Ω.

Ὤζιμον 609
ὤκιμον 609
ὠλέκρανον 289. 916
ὠμοκοτύλη 358
ὠμοπλάται 449
ὦμος 452
ὤμου κεφαλὴ 13
ὤτων ῥύπον 549
ὦχρος 609

INDEX

Quarundam Vocum

BARBARICARUM,

In priori opere contentarum.

A.

ABelmoſch 1
Adirlapis 95
Affion 21. 621
Agiar Aliheud 491
Ahuſal 836
Aitmad 72
Akiboth 836
Alacab 95
Albotin 853
Albuſao 836
Alchanach 470
Alcob 95
Alcola 78
Alfatide 95
Alfol 95
Algali 601
Alhandal 34. 251
Alhaſef 446. 456
Alinziadir 95
Aliocab 95
Altitht 503
Aliſtiles 95
Alnerick 836
Alocaph 95
Altit 503
Alumonodig 95
Alzanaban 470
Alzanach 470
Ambegi 589
Amizadir 95
Amphion 550
An 835
Anacab 95
Anatron 601
Anderonæ Sal 601
Anerick 836
Anerit 836
Anoxadie 95
Anphion 550
Antimad 72
Areca 196
Arumphel 68
Aſab 145
Aſabatus 145
Aſef 446. 456
Audix 95
Azanec 95
Azoth 123
Azur 123

B.

BAlador 52
Balaſſan 128
Baurach 601
Bedegarim 813
Bedeguar 813
Behew 132
Bellegu 589
Belleregi 589
Bellilegi 589
Belſamin 128

Ben

Ben 126
Bethel 140
Betre 539
Biche 320
Bon 247
Bonti 217
Bothor 78
Bruſcandula 531
Bunchum 247
Butrum 95
Bybo 52

C.

Cabalatar 601
Cadegi indi 539
Calgfur 68
Calambac 22
Calces 165
Cambici ſuccus 428
Carabe 833
Carumfel 68
Ceirim 493
Celopa 468
Cerberus 601
Chandel 251
Chanque 68
Chelopa 468
Choava 247
Chop china 217
Chybut 836
Cibut 836
Coava 247
Copal cahuit 264
Cordumeni 179
Crybtit 624
Curcun 294
Curimentos 741

D.

Danich 530
Datel 304
Dativo 304
Delegi azfar 589
De ſeni 589
Dioſomeli. 546

E.

Emblegi 589
Empige 475

F.

Facca de Melaqua 52
Fauſel 196
Formica corroſiva 444

G.

Gannana peride 230
Gelapo 468
Gialappa 493
Gleſſum 833
Gotne 424
—— mſegiar 424
Gummi de gamandra 428
—— de jemu 428
—— peruvianum 428
Gutta 99
—— gamandra 428
—— gauma 428
—— gemau 428
—— gemu 428

H.

Habel ban 126
— ben 126

Ha-

Hagar 94
Hager 94
—— alieudi 491
Handel 251
Handhal 251
Hebel-ben 126
Hermes 601
Hilla 471
Hin 103
Hiſacium 95
Hiſpanach 813

I.

JEſemin 468
Imblegi 589

K.

KAli 30
Kaprili 836
Keiri 493
Kibrith 836
Kinkinna 230
Kinnamon 231

L.

LAmare 836
Lampacos 217
Lampatan 217
Lazur 123
Lixandram 95
Lorchet 853
Lulu 548

M.

MAmolaria 549
Marmelos 548
Meceri 621
Melanzana 539
Men ſiracoſt 546
Meſtudar 95
Miſatis 95
Mſegiar 424
Mu 572

N.

NUſiadal 95
Nyſæ 95

O.

OBac 95
Ococol 522
Oſatis 488

P.

PAjon 136
Palo de calenturas 230
Pasèn 137
Pinang 196
Pouſt 621
Pucho 853
Pynang 196

Q.

QUebolia 589
Quebuli 589

R.

RAal 95
Rabric 836
Raved 737
Rocobole 777

S.

S.

Sacul 837
Salanderonæ 601
—— infernalis 601
Salmiax 95
Sambach 468
Samin 468
Saphati 10
Savac 760
Scantamento 424
Sceb 42
Scedenigi 430
Seb 42
Sinon 49
Smalternium 833
Souda 30
Sudur 754
Sutter 754
Syaken 68

T.

Tamalapatra 539
Tanech 714
Taraguas 138
Tatel 304
Tereniabin 546
Terniabin 546
Thereniabin 546
Tifaſum 836
Tin 836
Trungibin 546
Turſies 95

V.

Vicuniras 138
Vndimia 612
Uſifur 836
Uſnea 586

X.

Xoloch copalli 264

Z.

Zaddah 72
Zail 145
Zambach 468
Zazar 754
Zeblicium 620
Zerna 514
Zerumbeth 132

FINIS.